Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

342619

ΙΑΜΒΛΙΧΟΥ

ΧΑΛΚΙΔΕΩΣ

τῆς κοίλης Συρίας

ΛΟΓΟΙ δύο.

IAMBLICHI CHALCIDENSIS

ex Syria cœle

De Vita PYTHAGORÆ, &

Protrepticæ orationes ad Philosophiam

LIB. II.

Nunquam hactenus visi: nunc verò Græcè & Latinè primùm editi cum necessariis castigationibus & notis,

Addita sunt in fine Theanus, Myia, Melissæ & Pythagoræ aliquot epistolia Gr. & Lat.

IOHANNE ARCERIO THEODORETO Frisio AUthore & Interprete.

LYON

In Bibliopolio Commeliniano

ANNO CIↃ IↃ. XCVIII.

ILLUSTRIBUS
Generosis Amplissimisq; & Nobilissimis
DOMINIS
D. D.
ORDINIBUS
FRISIAE
TRANSRHENANAE

inter Amisium amnem & Flevum antiquum
RHENI *ostium Rempubl. sapienter sanctéq; administrantib. Dominis & Mecœnatib. suis unicè colendis.*

EX
BIBLIOTH
PUB
COLLEG.
LUGDUN.

S. D.

ANNUS jam est penè tertius & trigesimus, generosissimi Nobilissimiq; Domini & Mecœnates honorandi, ex quo linguæ & studiorum gratia cum nobilissimis Patriæ & summæ spei adolescētibus, perveteris & illustris sanè familiæ, in Gallias ablegatus, mirabili quodam casu, seu Dei destinatione, in hosce Iamblichi Chalcidensis Platonici philosophi libros, Græcè scriptos incidi. Nam cùm mihi illorū inspiciendorū ad dies aliquot copia facta esset, ilico me eorum exscribendorum, cùm quòd elegantissimè manu descripti, tum verò quòd illius essent authoris, quem Proclum illum Diadochum in Platonem scribentem nunquam non θεῖον vo-

citare legeram, ut & Eunapium poſteà in ejus vita, θαυμάσιον, cupido inceſsit. Itaq; hominem, cujus iſtos beneficio habebam, eos à me repoſcentem, per amicitiam, quæ inter nos mutuò eſſet, perq; Muſas omnes rogavi obſecratúſq; ſum, ut illos deſcribendi mihi copiam concedere vellet. Non enim ille, qui lumen de ſuo lumine accendi ſinit (ut ex Marco Tullio dicebam) efficit, ut nihilo minùs ipſi non luceat, cùm alii accenderit. Verùm cùm nec prece nec pretio hoc primùm ab eo obtinere valerem, tandem improba inſtantia hominem & ipſum longè eruditiſsimum permollivi, ut haud ægrè quidem: ſed tamen cum conditione voto meo annueret. Siquidem cùm ἀρχέτυπον ad certum quoddam tempus, intra quod foret exſcribendum, domino ſuo eſſet ex pacto reſtituendum, nec ſolus, quod id eſſet anguſtius, poſſet facere, mihi partem deſcribendam conceſsit: ea tamen conditione ac lege, ut ipſe non ederem. Se namq; eum authorem vertendum ſuſcepiſſe. Igitur recepta conditione, & ſepoſitis aliis, quatenus ejus fieri potuit, ſtudiis & occupationibus, quibus compluſculis tum per morbum, & poſtea mortem unius ex meis præclariſsimæ ſpei adoleſcentis diſtringebar, ad diſcriptionẽ properè me accinxi. Quare noctéq; diéq; admolitus operi manus, totũ, quod fermè fidem excedit, ipſo inſcio intra ſeſquimenſem ad umbilicum duxi. Recognovi quidem intereà temporis, & à mendis penè infinitis repurgavi omnia: ſed de editione illis ſuperſtitibus ne gry quidẽ cogitare potui. Quocirca ſcrinio incluſa cum nonnullis aliis hactenus preſsi. Cæterùm cùm jam uterq; tam dominus, quàm alter ἐπεργάτης, cui me bona fide obſtrinxeram, in fata conceſsiſſent, nec quicquam converſum, & non niſi pau-

pauculis aliquot locis quædam in eo castigata deprehenderem: præterea ipsum ἀρχέτυπον, quo fueramus uti, jam etjam in aliorum manus veniſſe fortè intelligerē: tandēq; ſerio, ut ille dicebat,

Μήτις τις ἄλλος ἵλοιτο βαλών, ὁ δὲ δεύτερος ἔλθοι,

animum ad illorum editionem adjicere occœpi. Itaque Latinè, ut quidem exiſtimo, à me converſum, & non credendis laboribus ac vigiliis, quantum tamen ingenio aſſequi potui, unius ſolùm exemplaris adjutus ope, emaculatum quaſi è tenebris in lucem, & è ſepulchro atque abyſſo in vitam extrahere ac producere volui. Nam cùm ſuperioribus ſeculis plurima emerſerint, atq; etiamnum hodie in lucem emânēt, prophanis & petulantibus hominibus authoribus, quæ æternis tenebris atq; oblivione adobrui, potiuſque flammis aboleri exſtinguiq; præſtaret: profectò hoc genus ſcriptorū ejus eſſe generis duco, ut putem ipſorum tum ſanctis laboribus gravem injuriā, tum communi ſtudiorum utilitati non exiguum detrimentum allatum iri, ſi porrò æternum premerentur & quaſi ſepelirentur. Quippe qui in Schola Socratica, penéq;, ut mox dicemus, Moſaica, bellè inſtituti, de Deo, quatenus quidem naturæ melioris ductu, ſine Deo & Scripturæ adjutorio potuerunt, de virtutibus & vitiis germanè diſſeruerunt, exempla itidem ſalutaria reliquerunt, quibus in communi vitæ uſu juxtà, ac reipub. adminiſtratione apprimè conducibilibus uti queamus. Etſi verò de μεσυχάοις, & aliis id genus diſciplinis tam Plato, quàm hic noſter, quæ ex Pythagora hauſerant, ſcriptis ſuis interſeverint: hic etjam ex profeſſo Pythagoræ non ita ſani, ut multis, ſed ut mihi ſemper viſum eſt, ſummi religioſiſſimiq; Philoſophi vitam & dogmata deſcribat: haud ideò tamen confeſtim

repudiandi vel fastidiendi erunt. Etenim si Aristoteles, Philosophorum meritò maximus, qui de mundi æternitate sua somnia, ne dicam deliria habuit, nec sensit de eo quod debuit: nec item Plinius diligētissimus alioqui naturę indagator, maximéq; admirabilis scriptor, qui præceptorē καὶ προηγούμενον Aristotelem secutus se continere non potuit, quin admirando sui operis, imò preclarissimo Mundi thesauro de naturali historia initio, idem sentiret, adeóque passim intermiscuerit palam impia, de Deo alio, quàm ipse conceperat, ambigēs, in dogmate de Dei omnipotētia hallucinās, inferos esse dubitās, animos non esse immortales, atq; id genus alia manifestò statuens, non propterea reprobantur: quinimò scriptores, qui eos suis commentariis illustrarunt, ut Porphyrium, Plotinum, ac cæteros Christiani nominis hostes non aspernamur: sed potiùs in summo pretio & deliciis habemus, lectitamus, & tantùm non adoramus, quid? an Pythagoram, quem rectè de Deo sensisse, testis est locupletissimus Clemens ille Alexādrinus, cùm aliàs, tum in προτρεπτικῷ, rejiciemus? an Platonem, qui tam de Deo, quàm de immortalitate animorum, de pœnis inferorum, & cætera præclarè & sensit & tradidit, ejusque sectatores, quorum omnium facilè princeps Iamblichus, etsi purus putus Pythagoreus, quatenus tamen Plato, fuisse videatur, cum ignominia usu mortalium exturbabimus? Sanè ut Pythagoras & Plato Mosen legerunt, quo nomine etjam quidam veterum hunc Mosen Atticum vocitarunt: illum D. Ambrosius Mediolanensis Episcopus gravissimus sanctissimusque scriptor quoque Epistola ad Irenæum, quosdam putasse ex populo Iudæorum genus duxisse, ut ex ejus disciplina derivarit etjam præcepta magi-

magiſterii, meritóque magnum apud Philoſophos habitum, æqualem vix repperiſſe, diſertè ſcribit: ita perſanctè præcepta de moribus, de vita piè inſtituenda tradiderunt. De caſtitate intra & extra matrimonium, de inſtitutione atque educatione liberorum, de verecundia, de pudore, de temperantia, continentia, cæteriſque virtutibus, uti poſteà quoque Ariſtoteles, adeò copiosè graviterque diſſeruerunt, ut ex Dei tabulis verè eſſe petita, videri poſsint. urbes perfectas condunt, eaſque legibus penè Moſaicis ornant & firmant. Itaque eos mehercule non magis repudiabimus, quàm naturam terræ non damnamus fœcundam rerum matrem, verè πολυβότειραν καὶ ζείδωρον, ut eam Poëtæ indigitant, quæ & largè venena producit, & medicas herbas, ſeminaque ad eſcas ſalutaria. Nec multa Sepiſtariorum aut pharmacopolarum optima tum unguenta, tum medicamenta propter opium aut arſenicum, atque alia, quæ pyxidiculis incluſa ſuis uſibus ſervantur, improbamus vel refugimus. Haud enim omninò abs re eſt, quod Deus ille Opt. Max. atque æterna ſapientia hoſce authores mortalibus incolumes ſalvoſque eſſe voluerit, cùm tam multa, adeóque infinita aliorum, eorumque bonorum ſcriptorum, volumina funditùs interire ſit paſſus, quorum hodie ſolùm nomina, & vix, non parvo cum dolore, tenemus. Dei proculdubiò hoc fuit conſilium, partim ut veluti in ſpeculo cerneremus, quousque miſeræ illæ mentes ſolo naturæ ſuæque Philoſophiæ ductu in cognitione ſummi boni, Dei, inquam, ac virtutum omniũ praxi fuerint progreſſæ, etſi φωσφόρος quo de ſanctus ille ὁ εὐσεβείας πύργος, καὶ ὁ ἀληθείας στύλος, ut loqui ſolet divinus ille Theodoretus, meminit, non eſſet in ipſorũ cordibus exortus.

Itemq;

Itemq; quid ab nobis exigat, quibus dies ille jampridem & illuxit, & exortus est lucifer. partim etjam, ut sicubi lapsi sunt, illorum verenda non cum lascivis ingeniis, quorum omnia sæcula non minùs, quàm hoc nostrum fœcundum est, detegamus: sed providè potiùs, sapienterque contegamus ac velemus. Non nescio quidem mundum hodie librorum scriptorumque inutilium ac prophanorum multitudine onerari, quibus bullientes carnis nostræ æstus non tam reprimuntur, quàm excitantur, mores corrumpuntur ac vitiantur: errores & monstrosæ opiniones ac hæreses perniciales vel disseminantur, vel confirmantur, Deus denique summè ad iram irritatur: verùm hîc author meritò etjam inter castos & pudicos mediique generis, & tantùm non religiosos pioscque scriptores, ut dixi, accenseri potest. Ut minimè metuam hinc dicam nobis aliquam scriptum iri, quasi per nos hac in parte boni mores violentur, vel Dei in nos offensam iramve accersamus, propter erroneas de Deo ipsiusque cultu, quas propaget, opiniones. Proinde quod quædam apud Comicum dicebat, licet alio sensu, hîc etjam valere debebit,

Multa ex quo fuerint commoda, ejus incommoda ferre æquum est. Equidem illum longè, Plotino, tametsi magno per omnem modum Philosopho, Porphyrio, etsi hujus nostri magistro, Hipponensis præsulis ejusdemq; sancti hominis testimonio, sic & Themistio, Simplicio (qui etiam in hosce libros justos Commentarios scripsisse memoratur) Philopono, Ammonio Hermeæ, ipsique Proclo, jampridem editis & doctorum tritis manibus, multis modis præfero. Quippe qui Platonis, quem ipsum etjam vetustissimi & orthodoxi

Patres

Patres meritò θεῖον vocarunt, vestigiis adeò insistit, ut multa ex ipsius dialogis ad verbum in hæc sua commentaria transtulerit, & vix unguem latum ab ipsius mente & dogmatis deflexerit. Quamobrem quantum Plato reliquos omnes Philosophos studio, lingua & synceriori Philosophia antecessit, eosque longè à tergo reliquit, tantùm hunc cæteris suis coætaneis, quique tam antè, quàm post ipsum scripta aliqua posteritati reliquerunt, semper præferendum esse judicavi. Ut eo nomine jure τῷ θείῳ Epitheton utrique tributum videri possit. Colloco autem eum in eodem planè ordine & gradu, quo summus per omnem modum, idémque Platonicus Philosophus Maximus Tyrius, meritò sanè collocatus est. Qui teste Suida sub Commodo Cæsare Romæ, in orbis, ut tum dicebatur, Epitome philosophatus est: cujusque itidem aliquot διαλέξεις, hoc est, sermones, seu disputationes sanè quàm elegantissimæ, τὰ φιλοσοφικώτατα etiamnum hodie extant. Hunc verò clarissimum ac longè nobilissimum auctorem hactenus cum non parvo rei literariæ detrimento & injuria suppressum in lucem extrahere, & in illustribus generosisque nominibus vestris mundo apparere volui: primùm ut vestro præsidio ac patrocinio tutus exserto capite prodeat, vulgique censuram non extimescat. Deinde quia noster hic labor & conatus ab multis fortasse impetetur, & ab non nemine suggillabitur, (quid enim uspiam ab obtrectatorum Criticorumque sannis τὰ δήγματα liberum est?) hoc nimirum mihi etiam atque etiam agendum fuit, ut quemadmodum princeps ille poëtarum Homerus de Teucro inquit, qui sub Ajacis clypeo septemplice, ut puer

in gremio matris delitescebat, ipse quoque sub nobilissimo potentissimoque ἐπιβοείῳ, ut ille ajebat, σάκει vestro πυρπλάστων, malevolorum spicula, quantumvis virulenta ac λοιδορίας tincta non modò non reformidem, verùm etiam contemnam & rideam. Vestris autem amplitudinibus & generosissimis nominibus hic noster labor, quâ authorem, quâ etiam me, qui illum nunc primus produco, jure meritoque debebatur. Quâ authorem quidem: nam quibus potius conveniebat Philosophus tam insignis, tam clarus, tam omni exceptione major, qui jam tenebris & caligine discussis, exterfusque ab omnibus penè sordibus, nostra solius, ceu obstetricis, opera lucem aspicit, quam hominibus sapientibus, claritate tam insignibus, omnique exceptione, sive nobilitatem, sive πολιτείαν, ejusque administrationem longè saluberrimam spectemus, majoribus? Denique quam illis, qui superioris ævi Barbarie Ro. Agricola & D. Erasmo authoribus discussa, humaniores literas, in nostram quoque Patriam illorum beneficio illatas, sectamini, fovetis, adeoque provehitis? Macti igitur estote, generosissimi Nobilissimique, & omni virtutum genere cumulatissimi Domini, & thronos vestros hisce nunquam intermorituris elogiis magis magisque decorate, hasce literas salutariter nobiscum fovendo, commendando amplectendoque. Quâ me verò, nullis aliis honestè eum inscribere potui, nec debui. Quippe cùm apud vos, quos summo atque avito jure Frisios Orientales, perperam hodie τειχοδονίας dictos, appellare soleo (nam qui hodie ita compellari gaudent olim Cauchi minores erant) & apud quos Divum RADBODUM reliquosque Frisiæ

siæ reges quondam potissimè, vicissimque in urbe, quæ tum mediæ Frisiæ, regionis item multo nobilissimæ, quæ nunc ferè Frisia Occidentalis nuncupatur, nomine STAURIA, tunc Metropolitana, suam regiam habuisse ex multis indiciis minimè dubitandum sit: apud vos, inquam, ante annos sexaginta honestis parentibus, agricolis, majoribusque, antiquis Frisonibus, ut tum mos atque usus obtinebat: loquendi: & peculiaris dialectus ac lingua (quæ adhuc in vestris sylvis, licet paullò ob vicinorum commercia inquinatior, & alibi remansit) ab aliis populis & gentibus advenis discriminabat, opulentissimáque & inculpatissima familia prognatus: & postmodum in Schola vestra Clarissimo doctissimoque & piissimæ memoriæ homine ἀρχιδιδασκάλῳ D. REGNERO PRÆDINIO, (quem honoris caussa nomino, cujusque nunquam non libentissimè, jucundissiméque, ut & Rodolphi Agricolæ nostri & Vesseli, cui vulgò cognomentum erat Gansfortt, manium recordor,) institutus, & ad hasce literas illo quasi Μυσταγωγῷ & Mystagogo adductus sim: nimirum hoc vestris augustissimis nominibus ratione ortus velutique διδάκτρου τῆς θρεπτηρίου vice in gratissimi animi significationem ad æternam memoriam meritò persolvendum erat. In eam verò Frisiam quam modò occidentalem vocari dixi, quámque itidem mediam nominavi, Aquilonaris, quæ veteribus cis-Rhenana vocitata est, nunc que borealis Batavia appellatur & orientalis Frisiæ respectu, ipse Regneri, cujus modò memini, interceptione voluntateq; adolescens viginti plus minus annorum traductus & ab nobilissima clarissimáque & longè honorificentissima, uti &

antè memini, familia, (cui nunquam nomina mea omnia transcribo, quamque lubens colo & veneror) cum honore adscitus, sanctissimè in literis cùm domi, tum peregrè per integrum decennium cum filiis fotus educatusq; sum. Deinde cùm post aliquot annorum curriculum ad summos, adeóq; varios & diversos in ea honores, atque ultimò ad quietissimum maximéque liberale vitæ genus, publicam Græcarum literarum professionem in nobili Schola promotus, idque ab iis, qui partim quidem in Domino obdormiverunt, partim verò etiamnum ἐν τέλει, ac profectò homines sunt omni laude dignissimi prudentissimique, optimè cùm de me, tum de omnibus bonis, cunctisque literis humanioribus præclarissimè meriti: equidem, ut ingenuè fatear, mortalium omnium ingratissimus forem, si tam eximia in me beneficia ac merita non agnoscerem, gratóque animo non recolerem, summatimque de tantis tamque augustis Mecœnatibus vicissim non semper benè mereri studerem, Itaque *jampridem* hoc diligentem operam dare volui, ac debui quoque, viri amplissimi, ut in vestro Lyceo *jam* aliquot annos constitutus, singularis meæ observantiæ, animique pergrati publicum aliquod pignus ac monumentum, quod perpetuò exstare posset, darem. Quod cùm non potuerim hactenus quidem excusis omnibus facultatibus meis aliter præstare, nec ullo alio, quàm hoc solo scribendi genere contestari, rogo & oro vestras illustres Amplitudines, primùm, ut hoc meum studium in optimam partem benignoque vultu & fronte serena accipere dignemini. Deinde nostrum hunc autorem, nostrósque in illum labores, sub illustribus vestris nominibus

jam

jam primùm ex veſtra Schola in lucem prodeuntes ita aſſeratis, ne quid incommodi vel detrimenti patiantur. Meque itidem, ut hominem toto pectore veſtris amplitudinibus obſequentiſsimum ac deditiſsimum amare porrò, & ita ab omni injuria defendere & protegere velitis, ut in hac grandævitate atque otio literario, veſtra fultus benignitate, reliqua tum hujus authoris, tum alia, quæ præ manibus, & nonnulla, quæ jam etiam planè confecta habeo, in uſum noſtræ maximè gentis ad poſteritatem tranſmittere queam. Deum porrò rogo & oro, ut vos indies ſapientia prudentiáque & omni fortitudine magis magiſque inſtruat, & cum omnibus ſubditis veſtris omni genere benedictionis cumulet ac beet. E Schola veſtra Anno ab Chriſto ex ſanctiſsima virgine nato, mundique redemptione CIↃ, IↃ. XCIIX. ipſis Idibus Novembribus.

Veſtrarum illuſtr. & generoſiſsimarum

Amplitud. longè deditiſsimus & obſequentiſs.

IOA. ARCERIUS THEOD.

πρὸς

ΦΙΛΟΛΑΟΥΣ

περὶ

ΙΑΜΒΛΙΧΟΥ ΧΑΛΚΙΔΕΩΣ.

Οὐ τόσον Ἥφαιστε Ἑλλάδος κόθι πᾶσα
Ὀφλῆσι Μαιονίδη, ἠὲ Σταγειρίτου
Πέπλῳ, ἀπονίζεις ὑμνούμενον οὐδὲ δὴ
Τοσοῦτον ἡμῖν Σωφρονίσκου ζάθεον
Θείῳ Πλάτωνι ἰδὲ Ξενοφῶντι ἡδυλόγῳ·
Ὅσον ὁ μὲν ἐκ Σάμου κομήτης Ἰαμβλίχῳ·
Τῷ τῆς Πλωτινικῶν ἀρίστῳ καὶ ὑφάτῳ.
Πόσον οὖν ὁ μὲν θεσπέσιος ᾧ ἱκέσιον
Καὶ σῶρον ὀφλήσει, ὃς ἀνύσας τάφου
Καὶ σπιδόνος ὅν ἀναβιώσῃ; κἄτα δὴ,
Σὺν εἵματ' εὐόλῳ βροτῷ συνήματι
Καὶ ὁμίλῳ ἐνθρονίσῃ ἂν σοφωτάτων;
Δόξ' οὖν τέοι μουσηγετᾶ δασάζειν
Τοῦδ' ἱρ' ἀειγνώτου κ' ἄφατα μυσήρια.
Καὶ τ' ἀναξιμνήσαιμα νιῶ φιλήσατε.

I. Θε. Α. Ε. Ε.

IN

IAMBLICHI CHALCIDENSIS PLATONICI PHILOSOPHI

Vitam Pythagoræ, ejusdemq;
Protrepticas Orationes ad Philosophiam;

NUNC PRIMÙM

ab IOAN. ARCERIO THEODORETO FRISIO

Græcè & editas, & Latinitate donatas.

ADesto, quisquis & rei literariæ
Faves, & indagator es scientiæ
Antiquioris. En recludit jam tibi
Priscas Faviſſas θαῦμα ἀπὸ, hactenus
Clauſas malignitatis improbæ obice.
In queis patent ἀκρότιμα Sacraria
Conſortii vitæ, velut coloribus
Depicta. Non Homerus expreſſit ſuis
Nympham OEbalin ſic verſibus: nec hanc
Sic pinxit artifex penicillo ſuo
Zeuxis tabella, quæ ferens imagines
Vivas ocellos paſcit obtuentium.
Sed IAMBLICHUS, quam pingit, illa mentium
Refectiones conferet ſuaviſsimas.
Ringente Momo, & invidente litteris
Bonis, reductum Iamblichum in ſedem vides
Et dignitatem priſtinam, ut Chalcis ſuum
Civem recognoſcat: ſuúmque Philoſophum
Iam ſecla mortuum & ſepulcum plurima,
Quæ dicta cœle eſt Syria, omníſque Achaia
Ἐγγράφως agnoſcet OEnotria inclytum
Tellus procul dubio loquentem, ſeu ſua
Balbutientem linguâ & ore, FRISIUS
Quod finxit Oceani ortus oram ad extimam.
Verùm hactenus tenebris Comatus obrutus,
Et conſilens injuriâ ævi IAMBLICHUS,
Non Syriæ, nec Græciæ ſoli, ut ſolent:
Sed univerſo orbi loquentur poſtmódum.
Mortalium ægras ergo res perambulent,
Eáſque reſtituant. Fave lector animis
Linguíſque, Et auctorem πας' ὁντι juva Θεῷ.

I. AR. Tho. FIL.

Ο ΤΟΥ ΓΑΜΒΛΙΧΟΥ ΧΑΛΚΙΔΕΩΣ ΒΙΟΣ

κατὰ ΕΥΝΑΠΙΟΝ τὸν Σαρδιανὸν ἐκ τῶν περὶ βίων.

IAMBLICHI CHALCIDENSIS VITA

ex EVnapio Sardiano de vitis Philosophorum

Hadriano Iunio interprete.

ΜΕΤΑ τούτους ὀνομαςὸς τάλος ὑπογίνεται φιλόσοφος Ἰάμβλιχος, ὃς ἦν καὶ κατὰ γένος μὲν ἐκ τῆς ἀφανοῦς καὶ τῆς εὐδαιμόνων. Παρῆς δ' ἦν αὐτῷ χαλκὶς καὶ τὴν κοίλην προσαγορευομένην Συρίαν ἐςὶν ἡ πόλις. Οὗτος Ἀνατολίῳ τῆς καὶ Πορφυρίου τὰ δευτερεῖα φερομένων συγγενόμενος, πολὺ μὲν ὑπέδεεστε καὶ εἰς ἄκρον φιλοσοφίας ἦκμασεν. Εἶτα μετ' Ἀνατόλιον Πορφυρίῳ προσθεὶς ἑαυτὸν, ἐκ ἔστιν ὅτι καὶ Πορφυρίῳ δι' ἐλείπετο, πλὴν ὅσον καὶ τὴν συνθήκην καὶ δύναμιν τῶ λόγου, ὥστε γὰρ εἰς Ἀφροδίτην αὐτῷ καὶ χάριτα τὰ λεγόμενα κεκαπῆσθαι. ὥστε ἔχει λαμπρότητα τινὰ, καὶ τῇ καθαρῷ καλλωπίζεται. ἡ μὲν οὖν ἀσαφὴς παντελῶς τυγχάνει, οὐδὲ καὶ τὴν λέξιν ἠμῤῥυθμισμένα, ἀλλ' ὥσπερ ἔλεγε περὶ Ξενοκράτους ὁ Πλάτων, ταῖς Ἑρμαϊκαῖς ἀτιδοὺς χάρισιν. Οὐκοῦν κατέχει ἡ ἀκροατὴν, καὶ γοητεύει φορὰς τὴν ἀνάγνωσιν, ἀλλ' ὑποστρέφειν καὶ ἀποκναίειν ἡ ἀκοὴν ἔοικε. Δικαιοσυνίῳ δὲ ἀσκήσας εὐκοίας

IS succeſſit Iamblichus, ut clariſſimi nominis philoſophus, ita & illuſtris genere, natus familia ampliſſima & locuplete. Patria illi Chalcis, Syriæ, quam Cœlen nominant, civitas. Hic cum Anatolio, qui à Porphyrio ſecundum locum obtinuit, conſuetudinem aluit, ſed multis eum modis ſuperauit, & ad ſummum Philoſophiæ gradum aſcendit. Ab eo conjunxit ſe Porphyrio, quo nulla in re fuit inferior, præterquam in concinna orationis ſtructura, dicendique facultate: neq; enim pari venere & gratia ab eo dicta, inſtructa fuere: neq; candorem habebant, & perſpicuitatem: neq; puritate ſermonis exornare ſcripta laborabat, quanquã non omninò obſcuritate involuta ſit aut vitium habeat oratio: ſed (quod de Xenocrate dictitabat Plato) non ſacrificavit Mercurialibus gratiis. Itaque lectorem non detinet, non obrepit illecebris quibuſdam, & ad lectionem invitat, quin potiùs avertere & obtundere aures videtur. Ob juſticiæ cultum, facilem

ad deorum aures accessum habuit: itaque plurimos nactus est contubernales & discipulos, qui undecumque gentium ad eum affluebant ad hauriendum animi cultū, quos inter difficile fuerit judicium, quis præcelluerit. In iis fuere Sopater Syrus eloquentiæ in dicendo ac scribendo summæ, AEdesius, EVstathius Cappadox, è Græcia Theodorus & EVphrasius, virtute excellentes viri, aliiq; multi non multò in dicendi facultate inferiores, ut mirum videri posit, quomodo unus omnibus suffecerit, erga cunctos ex æquo comis & benignus: quid, quod vix quidquā in suam gratiam agebat extra discipulos & sodales numinis religione tactus: plerumq; verò cum suis cōversabatur, convictum facilem sequēs & frugalem prisci seculi mensam apponens: in sympolio præsentes exhilarabat, & ceu nectare delibutos replebat: qui verò indefesso ejus audiēdi studio ardebāt, neq; satietatē ejus ce voluptatis capere poterāt, assidui illi erant convivę, & productis in mediū, qui cæteros antecellebāt, his eum cōpellabāt verbis. Quid ita solus, divine præceptor, seorsum agitas? neque de absoluta tua sapiētia nobis qdquā impertis? rumor tamen ad nos emanavit per tuos ministros, te inter fundēdum preces videri ab humo plusquā cubitos 10. sublimem rapi atq; attolli, cor-

ἔτυχε θεῶν τοσαύτης, ὥστε πλῆθος μὲν ἦσαν οἱ ὁμιλητὴς, παντα-χόθεν δὲ ἐφοίτων οἱ παιδείας ὀρεγόμενοι· ἦν δὲ ἐν αὐτοῖς τὸ κάλλιστον δύσκριτον. Σώπατρος μὲν γὰρ ὁ ἐκ Συρίας ἀνὴρ εἰπεῖν τε δεινὸς καὶ γράψαι δεινότατος, Αἰδέσιός τε καὶ Εὐστάθιος ἐκ Καππαδοκίας, ἐκ δὲ τῆς Ἑλλάδος Θεόδωρός τε καὶ Εὐφράσιος, οἱ καθ' ἀρετὴν ἐπιφανεῖς. ἄλλοι τε πλῆθος οὐκ ὀλίγοι καὶ τὴν ἐν λόγοις δύναμιν, ὥστε θαυμαστὸν ἦν, ὅτι πᾶσιν ἐπήρκει· καὶ γὰρ ἦν πρὸς ἅπαντας ἄφθονος. ὀλίγα μὲν οὖν χωρὶς τῆς ἑταίρων καὶ ὁμιλητῆς ἐπιμελείας ἐφ' ἑαυτῷ, τὸ θεῖον σεβαζόμενος· τὰ δὲ πλεῖστα τοῖς ἑταίροις συνῆν· τὴν μὲν διαίταν οὗ εὔκολος καὶ ἀρχαῖος· τῇ δὲ τραπέζῃ πότον ὁμιλίᾳ, τοὺς παρόντας καθηδύνων καὶ ἐμπιμπλὰς ὥσπερ νέκταρος· οἱ δὲ ἀλύπως ἔχοντες, καὶ ἀκροάσεως τῆς ἀπολαύσεως, νύκτωρ ἀνεχῶς· καὶ προσπαίμενός γε τὰς ἀξίας λόγου πρὸς αὐτὸν ἔφασκον· τί δῆτα μόνος ὦ διδάσκαλε θειότατε καθ' ἑαυτὸν τινὰ πράττεις, ἃ μεταδιδοὺς τὰ τελεωτέρας σοφίας ἡμῖν; καίτοιγε ἐνφέρεται πρὸς ἡμᾶς λόγος ὑπὸ τῆς σῶν ἀθραπόδων, ὡς εὐχόμενος τοῖς θεοῖς, μετεωρίζῃ μὲν ἀπὸ γῆς πλέον ἢ δέκα πήχεις εἰκάζεσθαι· τὸ σῶ-

μα

μα δὲ οἱ κὴ ἡ ἐσθὴς εἰς χρυσοειδές τι κάλλος ἀμείβεται. παυομένῳ δὲ τῆς εὐχῆς, σῶμα τε γίνεται κὴ τῷ ὡρίᾳ εὔχεσθαι ὅμοιον· κὴ καταλθὼν ὅπι τῆς γῆς, τὴν πρὸς ἡμᾶς ποιῆ συνουσίαν. Ο Τ' τι μάλα γελασείων ἐγέλασεν ἐπὶ τούτοις τοῖς λόγοις Ἰ'άμβλιχος· ἀλλ' εἰπὼν πρὸς αὐτὸς, ὡς ὁ μὲν ἀπατήσας ὑμᾶς οὐκ ἦν ἄχαρις. ταῦτα δὲ ἐχ ἕτως ἔχει, τὰ λοιπὰ δὲ ἐδὲν χωρὶς ὑμῶν πεπράξεται. Τοιαῦτα ἐπεδείξατο· εἰς δὲ τὸν ταῦτα γράφοντα ἦλθε παρὰ τὸ διδασκάλε Χρυσανθίε τὸ ἐκ Σάρδεων· ἐκεῖνος δὲ ἦν Αἰδεσίε μα. Θητὴς, Αἰ'δέσιος δὲ ἀνὰ τὰς πρώτας τὸ Ἰ'αμβλίχε, κὴ τῶν ταῦτα πρὸς αὐτὸν εἰρηκότων. Ἔλεγλε δ' ὧν ἐπιδείξεις αὐτῶν μεγάλας τῆς θειότητος γενέσθαι τάς δε. Ἥλιος μὲν ἐφαίνετο πρὸς τῶδε ὄντως ὄρια πήχα συναπτέλλει τῷ καλυμένῳ κυνὶ, κὴ θυσίας καιρὸς ἦν. Η' δὲ εὐξέπισο ἔν τινι τῶν ἐκείνε προαστείων· ὡς δὲ τὰ πάντα εἶχε καλῶς, ἐπὶ τ πόλιν ὑπέστρεφον, βάδην κὴ χολαίως προϊόντες· κὴ γὰ διάλεξις ἦν αὐτοῖς περὶ θεῶν τῇ θυσίᾳ πρέπουσα· τ νῦν ὑπισχνεῖσθαι ὁ Ἰ'άμβλιχος μεταξὺ διαλεγόμενος, ὥσπερ ἀποκοπεὶς τ φωνὴν κὴ τὰ ὄμματα εἰς τ γὴν ἀξυμίζοντα χρόνον τινὰ ἐρείσας ἄνατε ἔβλεψεν εἰς τὰς ἑαυτέ.

pus & veſtimentum in aureolum colorem migrare, mox finitis precibus, in priſtinam redire ſpeciem corpus, ac tum demùm ad terram deſcendere, & in congreſſum colloquiumq; nobiſcum venire. Quibus dictis arriſit, quāquam ad riſum non perinde pronus Iamblichus, & in hæc verba reſpondit. Illepidus atque invenuſtus non fuit, qui iſtam in vos fallaciam intendit, at de cetero nihil abſque vobis actitabitur. Hoc ille de ſe documentum præbuit, quod à Chryſanthio Sardiano doctore ſuo AEdeſii diſcipulo, harum rerum ſcriptor accepit, qui quidem AEdeſius inter primos Iamblichi familiares fuit, eorūque unus, qui ſuperioribus verbis apud eum uſi fuerunt. Adiecit idem & iſta divinitatis viri non obſcura indicia. Finitoris circuli extremos terminos ſol illuſtrabat, quo tempore cū Cane cœleſti ſigno oritur ſimul: jamque tempus erat faciendi ſacrificii, quod apparabatur in ſuburbiorum uno, mox peractis ritè ſacris ad urbem revertebantur lento gradu tardeque inambulantes, orta diſputatione de Deo; non abſona ſacrificio. Tum fortè Iamblichus animo inter diſceptandum occupato alienatoque, & voce veluti interciſa, atque oculis aliquandiu in terram defixis & immotis ad comi-

tes respectans exclamat, Alia nobis ingredienda est via, quod cadaver non procul hinc elatum est: simulq; cum dicto iter aliò deflexit, quæ via purior videbatur, cumq; eo nonnulli diverterunt, quibus pudendum videbatur magistrum deserere: major pars quiq; pertinacioris erant ingenii, quorum in numero etiam AEdesius, inceptam institerunt viam, vanitati & hominis superstitioni rem adscribentes, ac more canum feram indagantium vestigiis sequebantur: nō multò pòst accessere vespillones, qui mortuum tumularant, at ne sic quidem incœpto abstitere, percunctatiq́ue sunt, eámne viam priùs ingressi fuissent: quibus illi responderunt, ita necessùm fuisse, quòd alia non duceret via. Adferebant divinius atq; isto incredibilius testimonium (quòd fortè impeditus fuisset ipsorū visus minus acer, quòdque prærogativam ferret illius odoratus) voluisse periculū facere maiori in re, quando Iāblichus ad illos dixit, id in sua voluntate situ non esse, sed ubi temporis se offerret oportunitas. Aliquātò pòst tempore placuit cunctis statō āni tēpore accedere Gadara, q locus est thermarū in Syria secūdas à Bajis in Romano imperio obtinēs, quib. nullæ balneę calidæ cōparari possunt. Isthic cùm lavaret, pariterq; ceteri darent lavationi

ρους, καὶ πρὸς αὐτοὺς ἐξεβόησεν· ἄλλην ὁδὲ πορευώμεθα. Νεκρὸς γὰρ ἐντεῦθεν ἔναγχος παρακεκόμισται. Οἱ μὲν οὖν ταῦτα εἰπόντι, ἄλλην ἐβάδιζε, καὶ ἥ τις ἐφαίνετο καθαρωτέρα· ἔσω δὲ αὐτῷ τινὲς ὑπέστρεφον, ὅσοις τὸ καταλειπεῖν τὸν διδάσκαλον αἰσχύνης ἄξιον ἔδοξεν· οἱ δὲ πλείους καὶ φιλονεικότεροι τῷ ἑταίρῳ, ἐν οἷς καὶ ὁ Αἰδέσιος ἦν, ἔμειναν αὐτῷ τὸ πρᾶγμα ἐπὶ τετραετίαν φέροντες, καὶ ἔλαχον ὥσπερ κύνες ἀνιχνεύοντες. καὶ χρὸν μικρὸν ἐπανῆεσαν οἱ θάψαντες τὸν τετελευτηκότα· οἱ δὲ ἐδ' ἕτως ἀπέστησαν, ἀλλ' ἠρώτησαν εἰ ταύτην εἶεν παραλελυθότες τὴν ὁδὸν· οἱ δὲ ἀναγκαῖον ἦν· ἄλλην γὰρ οὐκ ἔφασαν ἔχει. Ἔτι δὲ τούτῳ θειοδέστερον συνεμαρτύρει, ὡς ἐνοχλοῖ ἡ μὲν αὐτῷ πολλάκις μικρὸν ἐξ) φάσκοντες. καὶ ὀσφρήσεως ἴσως σου πλεονέκτημα. βούλεσθαι δὲ δόκησιν λαβεῖν ἑτέρου μείζονος· ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς, ἀλλ' οὐκ ἐπ' ἐμοίγε τοῦτο ἔλεγχε, ἀλλ' ὅταν καιρὸς ᾖ· μετὰ δὲ χρόνου τινὰ δόξαν αὐτοῖς ἐπὶ τὰ Γάδαρα, θερμὰ δὲ ὀκτὼ λεκτὰ τῆς Συρίας, τῷ γε μετὰ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐν Βαίαις δεύτερα. ἐκείνοις δὲ οὐκ ἔστιν ἕτερα παραβάλλεσθαι· πορεύονται καὶ τὴν ὥραν εἰς τὰ Γάδαρα τοῦ ἔτους, ὁ μὲν εὐτύχαντε λέμενος, οἱ δὲ καὶ συνελόν-

ο/ο.

ουτο. καὶ περὶ τῆς αὐτῆς ἐνέκειντο. μειδιάσας δὲ ὁ Ἰάμβλιχος, ἀλλ' ὐκ εὐσεβὲς ἔφη, ταῦτα ἐνδείκνυσθαι, ὑμᾶς ἕνεκα ὧν πράξεται, τῆς θερμῆς κρηνῶν δύο τὰς μικροτέρας, τῆς δὲ ἄλλων χαριεστέρων ἐκέλευσεν ἐκπιωθάζειν τοὺς ὁμιλητὰς παρὰ τῆς ἐπιχωρίων, ὅπως ὐκ παλαιὰ προσονομάζοντο. οἱ δὲ τὸ προσταχθὲν ἐπιτελέσαντες, ἀλλ' ὐκ ἔστι φωνὴ εἰπεῖν· ἀλλ' αὐτὴ μὲν ἔρως καλεῖται· τῇ παραχειμένῃ δὲ Ἀντέρως ὄνομα· ὁ δὲ εὐθὺς ἐπιψαύσας τοῦ ὕδατος, ἐτύγχανε δὲ ἐπὶ κρηπῖδος κατὰ τὴν ὑπέρκλησιν καθήμενος, καὶ βραχέα τινὰ πρὸς φωνὴν ἐξεκάλεσεν ἀπὸ τῆς κρήνης κάτωθεν παιδίον. λευκὸν ἦν τὸ παιδίον, καὶ μετρίως ὠμίγητο καὶ χρυσοειδεῖς αὐτῷ κόμαι, τὰ μεταφρένα σείρνα περιεστήλουν· καὶ ὅλον ἐώκει λελουμένῳ τε καὶ λελουμένῳ. καὶ παλαιγλύτων δὲ τῆς ἑταίρου ἐπὶ τὴν ἰσχυρὰν ὑποκρήνην ἴωμεν, καὶ ἡγεῖτο ἀπιὼν καὶ σύνυσις ἦν. εἶτα καὶ ἐκεῖνα αὐτὰ δράσας ἐξεκάλεσεν ἕτερον ἔρωτα τῷ προτέρῳ παραπλήσιον ἅπαντα· πλὴν ὅσον αἱ κόμαι μελάντεραί τε καὶ ἡλιῶσαι κατεικέχυντο· καὶ περιεπλέκετο ἀμφοτέρα αὐτῷ τὰ παιδία· καὶ καθάπερ γνησίῳ τινὸς πατρὸς ἐμφύντα, περιείχετο. ὁ δὲ ἐκεῖνα τε ταῖς οἰκείαις ἀπεδώκει λήξεσι,

operam, nata de balneis disceptatione, renidens Iamblichus, tametsi religione, inquit, impediar, quo minus ista aperiam, vestra tamen id caussa fiet: simulq; iussit discipulos sciscitari à popularibus indigenis, quibus jam olim nominibus donatifuissent duo è calidis fonticulis minores, sed cæteris elegantiores venustioresque. Illi postquam imperata fecissent, negarunt se causam nominum posse rescire, uni tamen Amori nomen esse, alteri Anteroti deo amantium injuriæ vindici. Confestim ipse contacta manu aqua (sedebat enim fortè in crepidine fontis, ubi depletur ac superfunditur alveus) paucis admurmuratis verbulis, de fontis imo pusionem excivit, candidum, commoda statura, capillitio in fulvum aurum tincto, dorsi cute nitida, qui totus lavanti aut loto assimilis erat. Attonitis rei novitate comitibus, transeamus hinc ad proximum, inquit, fonticulum, simulq; exurgens præcedebat, in cogitatione defixus, ac suspenso vultu, ibiq; eadem, quæ prius, peragēs, alterum Amorē evocauit, prioris per omnia simile, extra comas nigrātes huic magis, & rutilas, per collum sparsas. Ambo pusiones circūfusi arctis complexibus Iamblicho velut naturali patri inhærebant, quos ille in proprias suas sedes evestigiò restituit,

lotusq; excessit: obstupefacto comitum & familiarium coetu, qui ab eo tempore scrutari quicquam desierũt, & argumentis ac signis, quæ viderant, tanquam validis habenis pertracti, in omnibus credulos se præbuerunt. Ferebantur de illo in vulgus, & alia fidei absona, monstriq; similia, quorũ ego nihil scriptis mandare volui, ratus id parum tutum esse. Deoq; invisum, si quis historiæ veraci & solida fide nixæ fabulas inancis, commentitias ac fluxas inserat. Quid, quod & hæc ipsa scribo nõ sine religione quadam, metuens ne rumores sint & fictæ auditiones, nisi quod viros sequor, qui fidem nõ adhibẽtes aliis, rei visæ sensũ permoti fuerunt: quicquid sit, nemo omnium eius æqualium, quod equidem sciam, istud, quod dixi, prodidit, referente modestè AEdesio, nec ipsum scripsisse, nec alium quempiam eo audaciæ processisse. Aetate Iamblichi vixit Alypius in dialecticis exercitatissimus, corpusculo exiguo admodum, paulloque, quam cubitale aut Pygmæi, maiore: quod intuẽti videri poterat anima spiritúsve esse, vsque adeò quod corruptioni obnoxiũ erat, nihil adolescebat, sed in divinã quandam naturã cõsumebatur. Vt igitur magnus ille Plato, divina corpora ait esse diversa ab iis, quæ sũt animis circũfusa: ità dixerit nõ absurdè

καὶ σεβαζομένων τὸν ἰταίρων ἔχει λυσάμενος· οὐδὲν μετὰ τοῦτο ἐζήτησεν ἡ τοῦ ὁμιλητοῦ πληθὺς, ἀλλὰ ὑπὸ τῶν φανέντων δεισμάτων, ὥσπερ ὑπ' ἀῤῥήκτοις ῥυτῆρος εἵλκοντο, καὶ πᾶσιν ἐπίστευον. ἐλέγετο δὲ καὶ παραδοξότερα καὶ τερατωδέστερα. ἐγὼ δὲ τούτων ἀνέγραφον οὐδέν· σφαλερόν τι καὶ θεομισὲς πρᾶγμα ἡγούμενος εἰς συγγραφὴν κάσιμον καὶ ἀπεπηγὸς εἰσάγειν ἀκοὴν διεφθαρμένην καὶ ῥέουσαν· ἀλλὰ καὶ ταῦτα γέγραφα δεδοικὼς ἀκοὴν ἔσαν, πλὴν ὅσα γε ἔπομαι ἀνδράσιν οἱ τοῖς ἄλλοις ἀπιστοῦντες πρὸς τὴν τοῦ φανέντος αἴσθησιν συνεκάμφθησαν· οὐδεὶς δὲ αὐτὰ τῶν ἑταίρων ἀνέγραψεν, ὅσα γε ἡμᾶς εἰδέναι· τοῦτο δὲ εἶπον μέχρις Αἰδεσίου φήσαντος, μήτε αὐτὸν γεγραφέναι, μήτε ἄλλον τινὰ τετολμηκέναι. κατὰ τὸν Ἰαμβλίχου καιρὸν ἦν καὶ ὁ διαλεκτικώτατος Ἀλύπιος, ὃς ἔτυχε μὲν σώματος μικροτάτου, καὶ τὸ σῶμα πυγμαῖον παρέβαινεν ἐλάχιστον· ἐκινδύνευε δὲ καὶ τὸ φαινόμενον σῶμα, ψυχὴ καὶ νοῦς εἶ· ὅτῳ τὸ φθειρόμενον οὐκ ἔδωκεν εἰς μέγεθος δαπανηθὲν εἰς τὸ θεοειδέστερον· ὥσπερ ἓν ὁ μέγας Πλάτων φησὶ τὰ θεῖα σώματα τὸ ἀνάπαλιν ἔχειν ἐγκείμενα ταῖς ψυχαῖς· ὅτῳ ἂν τις εἴποι κἀκεῖνον ἐμβεβη-

βεβαίωσιν τῇ ψυχῇ καὶ συνέχεσθαι καὶ παρατείνειν ἀπὸ τοῦ κρείττονος. ζηλωτὰς μὲν οὖν εἶχε πολλοὺς ὁ Ἀλύπιος· ἀλλ' ἡ παίδευσις ἦν μέχρι σωφροσύνης μόνης· βιβλίον δὲ προφέρειν οὐδεὶς· ὥστε μάλα ἀσμένως πρὸς τὸν Ἰαμβλιχον ἀπέβλεπον, ὡς ἐκ πηγῆς ἐπορβλύζουσης, ἑαυτὴν, εἰμορησόμενοι καὶ πιούμενοι· κατὰ δὲ τὸ κλέος ἀμφοῖν αὐξόμενον ἄνω καὶ συμπεσεῖν ποτε ἀλλήλοις ἢ συμπίπτεσαν ὥσπερ ἀστέρες· καὶ περιεκάθητο γε αὐτοὺς θέαζον οἷον εἰκάσαι μεγάλης μουσείου· Ἰαμβλίχου δὲ τὸ ἐπερωτηθῆναι μᾶλλον ἐπομένου ἢ τὸ ἐπερωτᾶν· ὁ Ἀλύπιος παρὰ πᾶσαν ὑπόνοιαν ἀφεὶς ἅπασαν φιλόσοφον ἐρώτησιν. τοῦ δὲ θεάτρου γενόμενος, εἰπέ μοι φιλόσοφε πρὸς αὐτὸν ἔφη, ὁ πλούσιος, ἢ ἄδικος, ἢ ἀδίκου κληρονόμος, καὶ ἢ οὔ; τούτων γὰρ μέσον οὐδέν· ὁ δὲ τὴν πλοκὴν τοῦ λόγου μισήσας· ἀλλ' οὐχ' οὗτος γε ἔφη θαυμασιώτατε πάντων ἀνδρῶν ὁ τρόπος τῆς ἡμετέρας διαλέξεως, εἰ τῷ φιλοσόφῳ δεῖ κατὰ τὰ ἐκτὸς, ἀλλ' εἴ τι πλεονάζει καὶ τὴν οἰκείαν ἀρετὴν φιλοσόφῳ καὶ πρέπουσαν. Ταῦτα εἰπὼν ἀνεχώρησε. Καὶ διαλυθέντος οὐκ ἦν ὁ σύλλογος.

aliquis etiã illũ in animã immigrasse, à qua detineatur possideaturq; velut à Deo. Hic Alypius multos habuit sectatores, sed eius institutio intra colloqi & privatę disputationis terminos stabat, librũq; nemo proferebat, quapropter summa alacritate animi ad Iãblichũ defluxerũt illi, tanquã è perẽnis fõtis exũdãte, nec intra alveũ sese cõtinẽte scatebra exsatiaturi se & affatim hausturi. Gliscente aũt utriusque fama, evenit ut casu obvii mutuo sibi occurerẽt, veluti stellæ quæpiã, circũsessiq; adeò spisso theatro & auditorũ cœtu, ut ingẽtis Musæi vicem repræsentaret, tenerẽtur. Itaq; dũ Iãblichus cunctatur, interrogari, quã prior quęstionem intentare, magis exspectans, Alypius præter omnem exspectationem, postpositis Philosophicis quæstionibus, corona hominum septum se videns, ad Iamblichum conversus, Dic mihi Philosophe, inqt, verúmne sit an nõ, Dives aut injustus, aut iniusti hæres: nihil enim hîc medium. Ille quęstionis aculeum perosus, Alienus, inquit, à nostra ratione iste disputationis modus est, vir eximie, si quis in rebus externis præter alios excellat, sed si virtutum, quib. Philosophum propriè ornatum esse decet, copiis circumfluat atque abundet. Quæ verba locutus discessit, simulque cum assurgente consessus omnis diffluxit.

Post

Poſt diſceſſum ſeipſum colligens, ac quæſtionis acumẽ ſecum admiratus frequenter in eius congreſſum colloquiumque privatim venit, ſupra modum admiratione ac laudibus virum proſecutus ob judicii ſubtilitatem & ingenii ſagacitatem, defunctiq; vitam hiſtoricè abſolvit: nam qui iſta ſcribit, cum librum nactus fuit, multa caligine de induſtria obtectũ, & quaſi alta nube perfuſũ, nõ tam propter dictorum obſcuritatem, quã quod prolixã Alypii cõtineat magiſterium exercentis diſputationem, cùm rerum diſceptatarum, quatenus ratione nitantur nulla exſtet memoria. Loquebatur idem liber profectiones Romam verſus incredibiles, quib. cauſa nulla ſuberat, nec animi par magnitudo reſpõdebat: oſtendit tamẽ multos fuiſſe viri illius admiratores: ſed nullum illic teſtimonium facti dictive memorabilis adfertur. Videtur certè præclarus ille Iamblichus eodẽ laboraſſe malo, quo pictores, qui formoſulos in ætatis flore cõſtitutos dũ pingũt, volũtq; picturę lenociniũ quoddã & gratiã de ſuo adijcere, totã depravãt repreſentatã effigiẽ, ſic ut & ab exẽplari propoſito pariter, & à vera forma aberrẽt. Simili modo & iſte, dũ veritatis ſtudio laudare virũ ſatagit, demõſtrat, quàm atrocia in judiciis ſuo ſeculo exercita ſupplicia, quã grauib. ærũnis preſſi fu-

ἀπελθὼν δὲ ἡγούμενος ἐφ' ἑαυτῷ καὶ τὴν ὀξύτητα θαυμάσας, πολλάκις τε ἰδίᾳ συνέτυχεν αὐτῷ, καὶ ὅτως ὑφηγήσατο τὸν ἄνδρα τῆς ἀκριβείας καὶ συνέσεως, ὥστε καὶ ἀπελθόντος βίον συνέγραψε. καὶ ἐντυχὼν ὁ ταῦτα γράφων τοῖς γεγραμμένοις, τὰ γεγραμμένα δὲ ὑπὸ τῆς σωθήκης ἐμελαίνετο, καὶ νέφος ἀντοῖς ἐπέβη χεβαθύ, οὔ τι δι' ἀσάφειαν τῶν λεγομένων, ἀλλὰ διδάσκαλον εἶχε τὸν Ἀλυπίου λόγον μακρόν τινα, καὶ διαλέξεων ἀφορσῶν μνήμην λόγον ἐχουσῶν, ἀποδημίας τε εἰς τὴν Ῥώμην ἔφραζε τὸ βιβλίον, αἷς ὅτε αἰτίαις φορσῶν, ὅτε τὸ τῆς ψυχῆς συνεφαίνετο μέγεθος· ἀλλ' ὅτι εἵποντο πολλοὶ τεθηπότες τὸν ἄνδρα παραδηλοῦται. ὅ, τι δὲ εἶπεν ἢ ἔφραξεν ἀξιόλογον, οὐκ ὄλφαίνεται· ἀλλ' ἔοικεν ὁ θαυμάσιος Ἰάμβλιχος ταυτὸν πεπονθέναι τοῖς γραφικοῖς, οἵτινες ἐν ὥρᾳ γράφοντες, ὅταν χαρίσωνται τι παρ' ἑαυτῷ εἰς τὴν γραφὴν βουληθῶσι, τὸ πᾶν εἶδος τῆς ὁμοιώσεως διαφθείρουσιν· ὥστε ἅμα τε τὸ παραδείγματος ἡμαρτηκέναι καὶ τὸ κάλλους, ὅτω κἀκείνος, ἐπαινέσαι προελόμενος ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν, τὸ μὲν μέγεθος ἐμφαίνει τῶν καθ' ἑαυτὸν ἐν τοῖς δικαστηρίοις κολάσεων καὶ ἀτυ-

ἀτυχημάτων· αἰτίας δὲ εἰπὼν τούτοις ἢ προφάσεις, ὅτε πεφυκὼς ἐξηγεῖσθαι πολιτικῶς, ὅτε προελόμενος, τὸν πάντα χαρακτῆρα σωμάτων τῷ βίῳ· μόλις τοῦτο καταλιπὼν τοῖς ἐξυδρισταῖς ξυλλαβεῖν, ὅτι μὲν ἀνδρα ἐθαύμαζε, καὶ διαφερόντως αὐτὸν τήν τε παρὰ τὰ δεινὰ καρτερίαν, καὶ τὸ ἀνεκπλῆκτον, ἵνα τε ἐν τοῖς λόγοις ὀξύτητα καὶ τομὴν κατεσκευάζετο· ἐξ Ἀλεξανδρείας δὲ ἦν τὸ γένος ὁ Ἀλύπιος, ταῦτα μὲν ἐξεπλεύσατο γεὶν Ἀλεξανδρεία γηραιός. Ἰάμβλιχός τε ἐπ' αὐτῷ, πολλὰς ῥίζας τε καὶ πηγὰς φιλοσοφίας ἀφείς. Ταύτης ὁ ταῦτα γράφων τῆς φορᾶς ἐτύγχανεν. Ἄλλοι μὲν γὰρ ἀλλαχοῦ τῶν εἰρημένων ὁμίλων διεσπάρθησαν εἰς ἅπασαν τὴν Ῥωμαίων ἐπικράτειαν. Αἰδέσιος δὲ καθεῖλε τὸν Μύσιον Πέργαμον.

erint mortales, ſed cauſas & primas origines, ũde illa nata ſint, cùm explicare politicè non valeret, neq; magnũ in eo laborem collocaret, totam vitæ formulam lineamentáq; omnia confudit, vix oculatiſſimis quibusq; percipiendum illud relinquens, quod Alypium ſuſpiceret, quod eius in periculis maliſq; cõſtãtiam & animi firmitatẽ prẽterea orationis acrimoniã & penetrationem probaret. Erat aũt Alexandrinus gente Alypius, de quo hactenus; deceſſitque in patria ſenio confectus: & poſt eum Iamblichus, multis emiſſis ſparſisq; philoſophiæ radicibus ac fontibus. In hũc eruditorum hominum proventũ incidit, qui iſta ſcribit: nam è cõmemoratis diſcipulis alius aliò per univerſam Rom. Imperii ditionem variè diſtracti ſunt: in quibus AEdeſius Pergamum Myſiæ ſedem ſibi delegit.

Τέλος τοῦ βίου τοῦ Ἰαμβλίχου καὶ Εὐνάπιου.

Iamblichi vitæ per Eunapium Sardianum ſcriptæ Finis.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΒΙΟΣ ΕΚ ΣΟΥΙΔΑ.

ΙΑΜΒΛΙΧΟΣ Χαλκίδος τῆς Συρίας φιλόσοφος, μαθητὴς Πορφυρίου τοῦ φιλοσόφου τοῦ Πλωτίνου ἀκροατοῦ, γεγονὼς κατὰ τοὺς χρόνους Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως. ἔγραψε βιβλία φιλόσοφα διάφορα.

EIUSDEM IAMBLICHI VITA EX SVIDA.

IAMBLICHUS ex Chalcide urbe Syriæ oriundus philoſophus, diſcipulus Porphyrii philoſophi qui Plotini fuit auditor, vixit circa tẽpora Conſtantini Imperatoris. Scripſit varios libros in Philoſophia.

Meminit Commentarius Græcus Sopatri, Syriani & Marcellini in Hermogenem *pag. Aldi edit.* 383.

Καὶ Πυθαγόρας δὲ, ὡς Ἰάμβλιχός φησιν ἐν τῷ περὶ τῆς Πυθαγορείου αἱρέσεως, μίσει νυκτὸς ἀστρονομούμενος, νεανίαν τινὰ σὺν αὐλητῇ κωμάζοντα μετὰ λαμπάδος κατὰ αὐλητρίδος τόν τε οἶκον αὐτῆς ἐμπρῆσαι αὐτοῦ δοκοῦντα διὰ ζηλοτυπίαν, ἐπίσχε τῆς μανίας παρακελευσάμενος τῇ αὐλητρίδι μεταβάλλειν τὸν ῥυθμὸν εἴς τι καταση μότερον μέλος τὸ καλούμενον σπονδεῖον. Locus est lib. 1. cap. 25.

Meminit Iulianus Imperator. Cujus aliquot ad ipsum Epistolas perquam elegantes subdere placuit.

IULIANUS IMPERATOR IAMBLICHO PHILOSOPHO, *Petro Martinio Morentino Navarro interprete.*

VLyssi satis fuit ad filii de ipso opinionem coërcēdum dicere, *Non sum de superis, quid me immortalibus aequas?* At ego ne hominem quidē esse me dicere ausim, ut est in proverbio, quādiu absum ab Iamblicho: Veruntamē eius studiosum cupidumq; esse me concedam, sicut ille pater Telemachi. Quamuis enim indignum me aliquis fortasse dixerit, attamen non propterea me à tui amore abstrahet. Nam & multos egregiarum statuarū amatores fuisse audio, qui nō solùm artificis laudi nihil obfuerint; verùm etiam suo erga illas amore veram vimq; voluptatem operi addiderint. Quod autem me veteribus illis sapi-

ΙΟΥΛΙΑΝΟΣ ΙΑΜΒΛΙΧΩ ΦΙΛΟΣΟΦΩ.

Ὁ Ὀδυσσεὺς μὲν ἐζήρκει τῷ παιδὶ τὴν ἐφ' αὑτῷ φαντασίαν ἀπαγγέλλοντι, λέγειν,

Οὔ τοι τις Θεὸς εἰμὶ τί με ἀθανάτοισιν ἐίσκεις;

Ἐγὼ δὲ οὐδ' ἂν ἄνθρωπον εἶναί φαίην ἄν, ὡς ὁ λόγος, ἕως ἂν Ἰαμβλίχῳ μὴ σπουδῇ· ἀλλ' ἐρᾶστὴς μὲν εἶναι ὁμολογῶ, καθάπερ ἐκεῖνος τῆς Τηλεμάχου πατήρ. Κἂν γὰρ ἀνάξιον μέ λέγῃ τις, ὅτι οὕτω τῆς θεοῦ ἀφαιρήσεται. Ἐπεὶ καὶ ἀγαλμάτων καλῶν ἀκούω πολλοὺς ἐραστὰς γενέσθαι, μὴ μόνον τοῦ δημιουργοῦ τὴν τέχνην μὲν βλάπτοντας, ἀλλὰ καὶ τῷ φέρειν αὐτὰ πάθει τὴν ἐμψυχοποιὸν ἡδονὴν τῷ ἔργῳ προσιθέντας. Τοῦτο μὲν παλαιῶν καὶ σοφῶν ἀνδρῶν, οἷς ἡμᾶς

ὧς ἡμᾶς ἐχρῆν ἐθέλειν παίζων, ὁ-
σῶτον ἀπέχειν φαίην, ὁπόσον αὐτῷ
φοιτώντων ἀριθμῷ μέλειν πιστεύω.
Εἰ μὲν γὰρ Πίνδαρον μόνον, ἢ δὲ Δη-
μόκριτον ἢ Ὀρφέα τὸν παλαιότατον, ἀλ-
λὰ καὶ σύμπαν ὅμιλον τὸ Ἑλληνικόν, ὁ-
πόσοι εἰς ἄκρον φιλοσοφίας ἐλθεῖν
μεμνημένοι εἶεν, καθάπερ ἐν λύραις τοι
χίλων φθόγγων ἐναρμονίῳ συστάσῃ,
πρὸς τὸ ἐνιέναι τὰς μυστικὰς κέρας ἔχεις·
καὶ ὥσπερ Ἄργον τὸν φύλακα Ἰοῦς οἱ μῦ-
θοι φρόνησιν ἔχοντα τὸν Διὸς παιδικῶν,
ἀκαμπέσιοις φαέσθοθεν ὀφθαλμῶν βο-
λαῖς περιφρατίζουσιν· οὕτω καὶ σὲ γνή-
σιον ἀρετῆς φύλακα καθαροῖς παιδεύ-
σεως ὀφθαλμοῖς ὁ λόγος φωτίζει.
Πρωτέα μὲν δὴ τὸν Αἰγύπτιόν φασι
ποικίλαις μορφαῖς ἑαυτὸν ἀλλάτ-
τειν, ὥσπερ δεδιότα μὴ ἀληθέσι δεσμοῖς
νοις, ὡς ἦν σοφὸς, ἐκφήνας. Ἐγὼ δὲ εἰ-
περ ἦν ὄντως σοφὸς Πρωτεὺς, καὶ οἷος
πολλὰ τῶν ὄντων γινώσκειν, ὡς Ὅμηρος
λέγει, τὸν μὲν ὧν ἤδη φύσεως ἕνεκα ἐπαι-
νῶ, συγγνώμης δὲ ἐκ ἄγαμαι, διότι μὴ
φιλανθρώπου γνώμης, ἀλλὰ ἀπατεῶνος
ἔργον ἐποίει κρύπτων ἑαυτὸν, ἵνα μὴ χρή
σιμος ἀνθρώποις ᾖ. Σὲ δὲ ὦ γενναῖε,
τίς ἐκ ἂν ἀληθῶς θαυμάσειεν, ὡς ὃ-
δεῖ τὰ Πρωτέως τῆς σοφίας μείων εἶ, καὶ
μὴ μᾶλλον ὡς ἀρετῆς, ἄκραν τε κορυφὴν
ὧν ἔχεις καλῶν, ἐφθονεῖς ἀνθρώποις·
ἀλλ' ὥσπερ ἥλιος καθαρῶς δίκην, ἀκ-
τῖνάς σου ἀκραιφνεῖς ὅπῃ πάλας ἄλεις,

entibus ludēs aſcribis, tantū me ab iis abeſſe ſentio, quantum de eorum grege ac diſciplina me eſſe profiteor. Tu verò non ſolùm Pindarum aut Democritum aut Orpheum illum antiquiſſimum, ſed omnes omninò Græciæ philoſophos, qui in eo genere floruiſſe memorantur, tanquam in lyræ variis è ſonis concentu ad perfectam Muſicam conjunxiſti: atq; ut Argum illum qui Iodelicias Iovis cuſtodiebat, pervigilibus oculis undiq; poëtæ obſepiunt: ſic te virtutis verum & germanum cuſtodem puris doctrinæ luminibus illuſtrat eloquentia. Ajunt Proteum illum AEgyptium ſe in varias formas commutaſſe, quaſi veritum ne imprudens hominibus requirentibus ſapientem ſe eſſe demonſtraret. Ego verò, ſi quidem ſapiens fuit reipſa Proteus, & is qui multas res cognoſceret (ſicut vult Homerus) de ſcientia eum laudo, de ingenio nō laudo: non enim viri boni & liberalis, ſed impoſtoris improbi officio fungebatur, cum eo ſe occultaret, ne hominibus prodeſſet. At te, vir clariſſime, quis non jure admiretur, tùm quod Proteo ſapiētiæ laude non cedis, tùm multò magis, quod virtutem, ſummamq; rerum optimarum ſcientiam nemini inuides, ſed inſtar nitidi ſolis tuos illuſtres radios in omnes emittis,

non modò præsentes docendo: sed etiam absentes, quoad licet, scriptis tuis ornando. In quo sanè Orpheum illum nobilem superas. Ille siquidem Musicam suam in beluis demulcendis consumebat: tu tanquam ad salutem humani generis in hoc mundo collocatus, omnibus locis AEsculapii manum imitaris, vocéq; ista facunda & salutari omnes orbis partes perlustras. Quocirca mihi videtur Homerus, si reuiuisceret, multò iustius illud de te usurpare posse:

Vnus adhuc vivus læto versatur in orbe.

Nam ignis ille antiquæ formæ nobis tanquam scintilla quædam sacra veræ atq; uberis doctrinæ à te uno fovetur atq; alitur. Atq; utinam (ô Seruator Iupiter, & sancte Mercuri) contingat Iamblichum optimum, id est, commune orbis terrarum commodum, longissima vita frui. Certè cùm veteres pro Homero, Platone, Socrate, & si quis alius in orbem hunc incidit, iusta vota feliciter atq; ex animi sententia fecerint, vitamq; illorum hoc modo produxerint: non erit incommodum, hominem nostra ætate viris illis & vita & oratione parem, similibus votis ad summam senectutem cum omnium felicitate transmittere.

ἐ μόνον τοῖς παρῶσι τὰ εἰκότα ξυγγράφων· ἀλλὰ καὶ ἀπόντας, ἐφ' ὅσον ἔξεστι, τοῖς παρ' σαυτῷ σπουδάσμασιν. Νικῶς δ' ἂν ἔτως τὸν Ὀρφέα τὸν καλὸν, οἷς παρεῖ-
τεις· εἰ γὰρ ὁ μὲν τὴν οἰκείαν Μουσικὴν εἰς τὰς τῶν θηρίων ἀγωγὰς κατανάλισκε· σὺ δὲ ὥσπερ ἐπὶ σωτηρίᾳ τῷ κοινῷ τῶν ἀνθρώπων γένους τεταχθεὶς, Ἀσκληπίου χεῖρα παντὸς ζηλῶν, ἅπαντα ἐπέρχῃ λογίῳ τε καὶ σωτηρίῳ πνεύματι. ὥστε μοί γε δοκεῖ καὶ Ὅμηρος, εἰ ἀνεβίω, πολλῷ δικαιότερον δύνασθαι ἐπί σοι εἰκεῖνο τὸ ἔπος αἰνίζασθαι τὸ,

Εἷς δ' ἔτι καὶ ζωὸς κατερύκεται· εὐρεῖ κόσμῳ.

Τὸ γὰρ πῦρ τὸ παλαιὸν ἁμμάτιον ἡμῖν οἱονεὶ σπινθήρ τις ἱερὸς ἀληθοῦς καὶ γνησίας παιδεύσεως ὑπὸ σοὶ μόνῳ ζωπυρεῖται. καὶ εἴη γε Ζεῦ σῶτερ, καὶ Ἑρμῆ ἄγιε, τὸ κοινὸν ἁπάσης τῆς οἰκουμένης ὄφελος, Ἰάμβλιχον τὸν καλὸν ἐπὶ μήκιστον χρόνον τηρεῖσθαι· πάντως που καὶ ἐφ' Ὁμήρῳ καὶ Πλάτωνι καὶ Σωκράτει, καὶ εἴ τις ἄλλος ἄξιος τῷ χορῷ τούτῳ, δικαίας εὐχῆς ἐπιτεύγματα τοῖς πρότερον εὐτυχῆσαι, ὥστε εἰς ἐκείνων καιροὺς ἐπὶ μεῖζον αὐξῆσαι· ἐδεῖ δὴ καὶ νῦν καὶ ἐφ' ἡμῶν ἀνδρὶ τῷ λόγῳ καὶ βίῳ τῷ ἀνδρῶν ἐκείνων ἀντάξιον, ἐφ' ὁμοίαις εὐχαῖς εἰς τὸ ἀκρότατον βίου γῆρας ἐπ' εὐδαιμονίᾳ τῇ ἄλλων παρεκπέμπειν.

β. Ἰάμ-

Β. ΙΑΜΒΛΙΧΩ.

Αἰθάνομαί σε τῆς ἐν τῇ μέμψει γλυκύτητος, καὶ ὡς ἑκάτερον ἐξ ἴσου πράττεις, καὶ οἷς γράφεις τιμᾷς, καὶ οἷς ἐγκαλεῖς παιδεύων. ἐγὼ δὲ εἰμέν τι συνηδειν ἐμαυτῷ τὰ πρὸς σε γιγνόμενον καὶ κατὰ μικρὸν ἐλλείψαντι, φαύλως ἂν τὰς προφάσεις εὐλόγως εἰπὼν, ἐπειρώμην, ὡς ἐνῆν, τὴν μέμψιν ἐκκλίνειν, ἢ συγγνώμην ἁμαρτῆς αἰτεῖν οὐκ ἠρνάμην. ἐπεὶ μηδὲ ἄλλως ἀσύγγνωστον οἶδά σε πρὸς τοὺς σοὺς, εἴ τι τῇ πρὸς σε φιλικῶν ἐξήμαρτον ἄκοντες. νῦν δὲ ἐγὼ ἦν ὅτε παρεφθήναι θέμις, ὅτε ἡμᾶς ἀμελεῖν, ἵνα τύχωμεν ὧν ἀεὶ ζητοῦντες προθέμεν· φέρε σοι καθάπερ ἐν ὄρῳ γραφῆς ἀπολογήσομαι, καὶ δείξω μηδὲν ἐμαυτὸν ὧν ἐχρῆν, εἰς σε παρεῖναι, ἀλλὰ μηδὲ μελλήσαντα τολμήσαντα. ἦλθον ἐκ Παννονίας ἤδη ἕκτον ἔτος τοῦτο, μόλις ἀφ' ὧν οἶδα κινδύνων καὶ πόνων σωθείς. ὑπερβὰς δὲ τὸν Χαλκηδόνιον πορθμὸν καὶ ἐπισὰς τῇ Νικομήδους πόλει, σοι πρῶτον καθάπερ πατρίῳ θεῷ τὰ πρώτολεια τῆς ἐμαυτοῦ σώτρων ἀπέδωκα, σύμβολον τῆς ἀφίξεως τῆς ἐμῆς, οἷον ἀνάθημά τι ἱερὸν εἰς σε πρόρρησιν ἐκπέμπων· καὶ ἦν ὁ κομίζων γράμματα τῶν βασιλείων ὑπασπιστῶν εἷς, Ἰούλιανος ὄνομα,

II. IAMBLICHO.

SEntio tuam in reprehendendo dulcedinem, & quemadmodum utrumq; pariter efficias, ut & nos scribendo ornes, & reprehendendo erudias. Ego verò si mihi essem conscius vel tantillum officio erga te meo defuisse, certè aliqua probabili ratione crimen conarer effugere, quantum possem, aut delicti veniam petere non recusarem: præsertim cùm te sciam non esse tuis implacabilem, si quid per imprudentiam in amicitia offenderint. Nunc autem (neque enim cunctationem aut inertiam res ferebat, si modò assequi aliquandò volumus, quæ semper optavimus) constitui tibi tanquam coram judice res esset, causam dicere, nihilque à me, secus quàm oporteret, vel negligentia vel tarditate commissum esse, probare. E Pannonia veni tertio ab hinc anno, vix ex illis periculis & laboribus, quos tu minimè ignoras, ereptus. Cùm autem fretum Chalcedonium trajecissem, & ad urbem Nicomedis appropinquassem, tibi primo quasi patrio deo prima pro salute mea vota persolui, cùm ad te signum adventus mei, quasi donarium aliquod sacrum, salutationem misi. Literas autem ferebat unus è regiis satellitibus, nomine Iulianus,

Bacchyli filius, genere Apameus, cui propterea libentiùs Epistolam tradidi, quod & istuc ire & te optimè nosse ajebat. Posteà verò mihi abs te tanquam ab Apolline sacra Epistola allata est, qua te libenter de meo adventu cognovisse declarabas. Fuit verò mihi tanquam lætum omen, & initium benè sperandi, sapiens ille Iamblichus, & Iamblichi literæ. Quid hîc commemorem quantoperè lætatus fuerim, aut quemadmodum legendis tuis literis affectus? Si enim de hac re literas nostras accepisti (quas tabellario cuidam ex iis, qui ad nos istinc veniũt, dedimus ad te perferendas) certè quantam ex iis voluptatem cœperim, è nostris verbis intelligis. Iterum autem cùm domum rediret ducator meorum liberorum, alteras ad te literas misi, quibus & tibi de prioribus tuis literis gratias agebam, & simul in posterum mutuas à te literas flagitabam. Posteà venit ad nos legatus clarus vir Sopater, utque hominem agnoui, continuò exsilui, eumque complexus fleui præ gaudio, quòd nihil nisi te ac tuas literas augurarer. Quas ut accepi, osculatus sum, & ad oculos admovi, mordicusq; tenui, quasi veritus, ne inter legendum imago vultus tui ex oculis meis sensim evolaret. Et quidem statim rescripsi, non

Βακχύλυ παῖς, Ἀπαμεὺς τὸ γένος, ᾧ δι' ἣν ἔτο μάλιστα τὴν ἐπιστολὴν ἐνεχείριζον, ὅτι καὶ πρὸς ὑμᾶς ἥξειν, καὶ σε ἀκριβῶς εἰδέναι καθυπισχνεῖτο. μετὰ ταῦτά μοι καθάπερ ἐξ Ἀπόλλωνος ἱερὸν ἐφοίτα παρὰ συ γράμμα τὴν ἄφιξιν τὴν ἐμὴν ἔραν ἀσμένως ἀπηγγέλλον, καὶ δοκοῦν ὄλος. ἦν τε τοῦτο ἐμοὶ δεξιὸν οἰώνισμα καὶ χρησῶν ἐλπίδων ἀρχὴ, Ἰάμβλιχος ὁ σοφὸς, καὶ τὰ Ἰαμβλίχυ γράμματα· τί με δεῖ λέγειν ὅπως ηὐφράνθην, ἢ ἃ περὶ τῆς ἐπιστολῆς ἔπαθον σημαίνειν; εἰ γὰρ ἐδέξω τὰ παρ' ἡμῶν ἕνεκα τῆς γραφείσης, ἦν δὲ δι' ἡμερῶν δρόμυ τὴν ἐκεῖθεν ἠκούσωμεν σε παρεμφθεῖσαν, πάντως ὅσον ἐπ' ἀγαθοῖς ἡδονὴν ἔχον, ἀφ' ὧν ἐδήλουν γινώσκεις. πάλιν ἐπανιόντος οἴκαδε τῆς ἔφεως τὴν ἐμαυτῦ παιδίων, ἑτέρων ἦρχον πρὸς σε γραμμάτων, ὁμοῦ καὶ τὰ ἐπιστολῆς φθάνυσι χάριν ὁμολογῶν, καὶ παρὸς δὲ ἐξῆς ἐν ἴσῳ παρά συ τὴν ἀντίδοσιν αἰτῶν, μετὰ ταῦτα ἐφοίτευσεν ὡς ἡμᾶς ὁ καλὸς Σώπατρος· ἐγὼ δὲ ὡς ἔγνων εὐθὺς ἀναπηδήσας ἦξα, καὶ περιπλακεὶς ἐδάκρυον ὑφ' ἡδονῆς, εἰ δὲν ἄλλο ἢ σε καὶ τὰ παρὰ συ πρὸς ἡμᾶς ὀνειροπολῶν γράμματα, ὡς δὲ ἔλαβον, ἐφίλουν, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς προσῆγον, καὶ ἀπρὶξ εἶχόμην, ὥστε μὴ δι' ὀπτασίαν ἐν τῇ τῶν γραμμάτων ἀναγνώσει τὸ τῆς σῆς εἰκόνος ἴνδαλμα· καὶ δὴ καὶ ἀνέγραφον εὐθὺς, ἐ πρὸς

ὐ πρὸς σε μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν ἐκείνου Σώπατρον τὸν ἐκείνου παῖδα, καθάπερ ἐρυπτόμενος, ὅτι τὸν κοινὸν ἑταῖρον ἐκ τῆς Ἀπαμείας οἷον ἐνέχυρον τῆς ὑμετέρας ἀπουσίας ἀντελήφθης· εἰκῇ μὲν ἐξ ἐκείνου ταύτην ἤδη πρὸς σε γεγραφὼς, οὐτὸς ἀδεμίαν ἄλλην, ἢ τὴν ἐν ᾗ μέμφεσθαί δοκεῖς ἐπιστολὴν ἐδεξάμην· εἰ μὲν δὴ διὰ τοῦτο ἐγκαλεῖς, ἵνα τῷ τῆς αἰτίας σχήματι πλείονας ἡμῖν ἀφορμὰς τοῦ γράφειν προξενῇς, δέχομαί σου τὴν μέμψιν ἀσμενος πάντων, καὶ ἐν οἷς λαμβάνω· τὸ σπάνιον τῆς χάριτος εἰς ἐμαυτὸν οἰκειοῦμαι· εἰ δὲ ὡς ἀληθῶς ἐλλείψαντά τι τῷ πρὸς σε καθήκοντος αἰτιᾷ, τίς ἂν ἐμοῦ γένοιτ' ἂν ἀθλιώτερος, διὰ γραμματοφόρων ἀδικίαν ἢ ῥᾳθυμίαν, σπάνιον ἡγησάμενος τοῦτο τυγχάνοντος; καίτοι ἐγὼ μὲν κἂν μὴ πλειοσάκις γράφω, δίκαιός εἰμι τυγγνώμης παρὰ σου τυγχάνειν, ὃ τῇ σχολίας ἦν ἐν χερσὶν ἔχω, φαίην ἄν. μὴ δῆτα πράξαιμι καιρῶς, ὡς μὴ ἐκ σχολίας ἅπαντα, καθά φησι Πίνδαρος, τὸ κατὰ σὲ κρεῖττον ἡγεῖσθαι· ἀλλ' ὅτι πρὸς ἄνδρα τηλικοῦτον, ὃν οὐ μνησθῆναι φόβος, ὁ δὲ γράφειν καλοκἀγαθόν, τὸ πλέον ἢ πρόσηκεν θαρρῶν τός ἐστι σωφρονέστερος. ὥσπερ γὰρ δι' αἷς ἡλίου μαρμαρυγαῖς ἀτενίζειν συνεχῶς οὐκ ἐθέλω, ἂν μὴ θείοι

ad te solùm, sed etiam ad illius filium Sopatrum clarissimum, quasi ludens quòd communem amicum ex Apamea tanquam obsidem pro vobis absentibus accepissemus. Ex eo tempore cùm hanc ad te scripserim, nullam abs te Epistolam accepi; præter istam, qua me videris accusare. Ac si ob id nos accusas, ut hac specie accusationis majorem nobis occasionem scribendi præbeas, accipio libenti animo totam accusationem tuam, atque ex his ipsis literis, quas abs te accipio, omnem gratiam & suavitatem decerpo. Sin autem omninò peccatum aliquod meum erga te accusas, quis me miserior, qui per tabellariorum injuriam aut negligentiam tibi satisfacere officio non possum? Quanquam ego certè, licet non persæpè scriberem, attamen jure possem à te veniam obtinere, non propter negotium, quod in manibus habeo, (absit enim ut adeò sim miser, ut te meis rebus omnibus, sicut Pindarus ait, non anteponam) sed quod ad te tantum virum, cujus vel meminisse sine timore non licet, qui scribere etiam cunctatur, sapientior est meo judicio, quàm is qui nimis audet. Nam sicut qui in solem assiduè suspicere audet, nisi divinio-

re qua-

re quadam natura præditi sint, ejusq; radios tanquam aquilarum veri fœtus intueantur, neq; ea, quæ nefas est videre, possunt cernere, & quo magis contendunt, eo magis se id assequi non posse ostendunt: sic qui ad te audet scribere, quo plus audere nititur, eo magis timendum esse liquidò demonstrat. Tibi verò, vir clarissime, qui ad Græciam totam servandam, ut ita dicam, constitutus es, consentaneum erat & ad nos crebras literas mittere, & nostram desidiam inertiamque, quantum posses, coercere. Nam quemadmodum sol (ut iterum ex eodem deo ad te similitudinem mea ducat oratio) ut, inquam, Sol cũ purus totus ac lucidus radiis collucet, non dispiciens, an quod lumini occurrit, sit consentaneum, suum munus perficit: sic te oportebat liberaliter bona tua tanquam lucem, in universam Græciam effundere, neq; eo desistere, quod aliquis metu aut verecundia erga te impeditus respõdere tibi scribendo non audeat. Neq; enim Æsculapius mercedis spe homines curat, (sed humanitatem suam, tanquam disciplinam aliquam in omnes homines explicat. Idem te facere oportuit, cùm sis animorum studiosorum medicus, & omnibus in reb. virtutis præceptum servare: ut bonus sagittarius, qui tametsi adversarium

τινες ὦσι κῆ τῆῤ ἀκτίνων αὐτῆ καθάπερ οἱ τῆῤ ἀετῆῤ γνήσιοι καθοραῶσιν, ὅτε ἃ μὴ θέμις ὀφθῆναι θεωρεῖν ἔχουσι, κῆ ὅσῳπερ μᾶλλον φιλονεικῶσι, τοσούτῳ πλέον ὅτι μὴ δυνάμενοι τυγχάνειν, ἐμφαίνουσιν. Οὕτω κῆ ὁ πρὸς σε γράφειν τολμῶν, ὅσῳπερ ἂν ἐθέλῃ θαῤῥεῖν, τοσούτῳ μᾶλλον, ὅτι χρὴ δεδιέναι, καθαρῶς δείκνυσι· σοί γε μὴν ὦ γενναῖε, παντὸς, ὡς εἰπεῖν, τῆ Ἑλληνικῆ σωτῆρι καθεστῶτι, πρέπον ἦν ἀφθόνως τε ἡμῖν γράφειν, καὶ τὸν παρ' ἡμῶν ὄκνον, ἐφ' ὅσον ἐξῆν, κατασκλλειν. ὥσπερ γὰρ ὁ ἥλιος, ἵνα δὴ πάλιν ἐκ τῆ θεῆ πρὸς σε τὴν εἰκόνα λάβῃ ὁ λόγος· ὁ δ' οὖν ἥλιος, ὥσπερ ὅταν ἀκτῖσι καθαρθεὶς ὅλος λάμπῃ οὐδὲ ἀποκρίνηται τῆ πρὸς τὴν αὔγλην ἐλθόντος, ὅ μὴ τὸ οἰκεῖον ἐργάζεται· ἔτω δὴ κῆ σε χρῆν ἀφθόνως τῆῤ παρὰ σε καλῶν, οἷον φωτὸς τὸ ἑλληνικὸν ἐπαρδεύοντα, μὴ ἀποκνεῖν, εἴ τις ἢ αἰδοῦς ἢ δέους ἕνεκα τῆ πρὸς σε, τὴν ἀντίδοσιν δυσωπεῖται· οὐδὲ γὰρ ὁ Ἀσκληπιὸς ἐπ' ἀμοιβῆς ἐλπίδι τοὺς ἀνθρώπους ἰᾶται· ἀλλὰ τὸ οἰκεῖον αὐτῆ φιλανθρώπευμα, καθάπερ μάθημα παντα χῆ πληροῖ· οὕτω δὴ κῆ σε χρῆν, ὡσανεὶ ψυχῶν ἀλλοίμων ἰατρὸν ὄντα, ποιεῖν, κῆ τὸ τοξικὸν παράγγελμα διὰ πάντων σώζειν οἷον ἀγαθὸν τοξότην, ὃς κἂν μὴ τὸν

ἀντι-

ἀσχόλιον ἔχῃ, πάντως ἐς τὸ καίριον ἀεὶ τὴν χεῖρα γυμνάζει. Ἐπεὶ μηδὲ ὁ σκοπὸς ἑκατέροις ὁ αὐτὸς, ἡμῖν μὲν τοῖς σοῖς παρὰ σοῦ δεξιῶν τυχεῖν, καὶ σὲ τοῖς παρ' ἡμῶν διδομένοις ἐντυχεῖν. ἀλλ' ἡμεῖς κἂν μυριάκις γράφωμεν, ἴσα τοῖς Ὁμηρικοῖς παισὶ παίζομεν, οἱ παρὰ τὰς θῖνας ὅτι ἂν ἐκ πηλοῦ πλάσωσιν, ἀφιᾶσιν αἰγιαλῷ κλύζεσθαι· παρὰ σοῦ δὲ καὶ μικρὸν γράμμα παντὸς ὄγκου γραμμάτων κρεῖττον. καὶ δεξαίμην ἂν ἔγωγε Γαμβλίχου μᾶλλον ἐπιστολὴν μίαν, ἢ τὸν ἐκ Λυδίας χρυσὸν κεκτῆσθαι. εἰ δὲ μέλει τί σοι τῶν ἐμῶν γραμμάτων· μέλει δὲ εἰ μὴ σφάλλομαι· μὴ φείδῃ ὥσπερ νεοττοῦ ἡμᾶς ἀεὶ τῶν παρὰ σοῦ τροφῶν ἐν χερσὶ συγχέοντας· ἀλλὰ καὶ γράφε συνεχῶς, καὶ τοῖς σαυτοῦ καλοῖς ἐσθλοῖς μὴ κολόκυνε. κἂν ἐλλίπωμεν, αὐτὸς ἐναλείρυσον τὴν χεῖρα οἰκείᾳ, καὶ ὧν δίδως, ὧν ἀνθ' ἡμῶν τὸ ἴσον ἀπαίτει· πρέπει δὲ Ἑρμοῦ λογίου μαθητὴν, εἰ δὲ βέλει ξύφιμον ὄντα σε μᾶλλον τὴν ἐκείνου, ῥάβδον ἐκ ἐν τῷ κηρύττειν ποιεῖν, ἀλλ' ἐν τῷ κινεῖν, καὶ διεγείρειν μᾶλλον ἐθέλειν μιμεῖσθαι.

non habeat, tamen semper manum exercet, ut opportuno tempore ea utatur. Nam neq; scopus utriq; nostrũ idem est, ut nos videlicet tuis eruditis scriptis fruamur, & tu nostra legas. Sed nos quamuis millies scribamus, similiter ut Homerici pueri ludimus, qui juxta littora quicquid è luto finxerunt, arena obrui sinunt: cum interim tua licet parua epistola cuiuis fertili fluuio anteponẽda sit. Ac sanè epistolam unam Iamblichi malim, quàm totum Lydiũ aurum possidere. Quod si amatorum tuorum ulla tibi cura est, (est autem aliqua, nisi fallor) ne nos quasi pullos negligas, qui cibo tuo magnoperè egemus: sed scribe assiduè, neque tuis bonis pascere nos desine. Quod si fortè officio defuerimus, ipse utrumque munus præstato, tum ad nos, tum pro nobis vicissim scribendo. Etenim Mercurii facundi discipulum aut etiam alumnum, qualis tu es, virga uti decet, non ad somnum inducendum, sed ad movendum & excitandum, atque hac ex parte maximè illum imitari.

ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ γ.

Ἐχρῆν μὲν ἡμᾶς τῷ γράμματι πειθομένους τῷ Δελφικῷ γνώναι ἑαυτούς, καὶ μὴ λοιμᾶν ἀνδρὸς ἀκοαῖς τοσούτου καθαρσίων· ᾧ καὶ ὀφ-

EIDEM III.

Oportebat sanè juxta Delphicum oraculum nos ipsos nosse, neque tanti viri auribus obstrepere: quem vel aspicientem,

reſpicere, difficile eſt, nedum concentum omnis ſapientiæ moventi velle par referre. Nam & Pani dulce carmẽ canenti quilibet conceſſerit, quamvis ſit Ariſtæus: & Apolline ad citharam canente unusquiſq; tacet, quamvis Orphei muſicam teneat. Quod enim minus eſt, hoc ipſo, quod eſt minus, cedere debet majori, ſi modò vult & ſua ipſius bona, & aliena meliora cognoſcere. Quisquis autem cũ divina muſica humanam vult componere, nunquam Marſyæ Phrygis caſum didicit, neq; nominis ejusdem fluvium, qui tibicinis inſani ſupplicio manat: imò neq; Thamyræ Thracis mortem audivit, qui infeliciter cum Muſis de cãtu certavit. Quid enim Sirenas memorem? quarum eæ, quæ cantu vicerunt, alam in fronte adhuc geſtant. Verùm enimverò illi ſtultæ audaciæ pœnas ſatis magnas nunc etiam poſteritati perſolvunt: nos autem, ſicut antè dixi, oportebat ſanè noſtris finibus contentos eſſe, & tua muſica ſatiatos quieſcere, ut qui Apollinis oracula è ſacris adytis cum ſilentio excipiunt. Verùm quando tu nobis ad canendum præis, & tanquam Mercurii virga nos moves atque excitas dormientes, ecce, ipſi quoque, ſicut qui Baccho thyaſum pulſanti cum choreis & tripudiatione occurrũt, ſic

θεῖν μόνον ἀνιβλέψαι δυσχερές, ἢ τὸ ἀσύνετον ἁρμονίαν κινοῦντι πρὸς τὸ ἴσον ἐλθεῖν· ἐπεὶ καὶ Πανὶ μέλος λιγυρὸν ἠχοῦντι, πᾶς ὅστις ἐκφαίη, κἂν Ἀρίσταιος ᾖ, καὶ Ἀπόλλωνι πρὸς κιθάραν ψάλλοντι, πᾶς ὅστις ἠρεμεῖ, κἂν τὴν Ὀρφέως μουσικὴν εἰδείη. Τὸ γὰρ ἧττον τοῦ κρείττονος, καθόσον ἧττόν ἐστιν, εἰκὸς ἂν δικαίως, εἰ μέλλοι τό,τε οἰκεῖον καὶ τὸ ἀμείνον, τί ἐστι γινώσκειν· ὅστις δ' ἐνθέσμως μουσικῇ θεὸν τὸν ἐναριθμίσας μέλος ἤλπισεν, οὐκ ἔμαθε πω τὸ Μαρσύου τοῦ Φρυγὸς πάθος, οὐδὲ τὸ ὁμώνυμον ἐκείνῳ πόλεμον, ὃς μανέντος αὐλητοῦ μοῖραν ῥεῖ. ἀλλ' οὐδὲ τὸν Θαμύριδος τὸν Θρᾳκὸς τελευτὴν ἤκουσεν, ὃς ταῖς μούσαις οὐ εὐτυχῶς ἀντεφθέγξατο. Τί γὰρ δεῖ τὰς Σειρῆνας λέγειν, ὧν ἔτι τὸ πτηνὸν δηλοῖ τοῦ μεμωκῆσθαι φέρουσιν αἱ γυναῖκες. ἀλλ' ἐκείνων μὲν ἕκαστος ἀμούσου τόλμης ἀρχοῦσαν ἔτι καὶ νῦν δίκην τίνει τῇ μνήμῃ δίκλων· ἡμᾶς δὲ ἔδει μέν, ὡς ἔφην, εἶναι τοῦ οἰκείου ὅρου ἐντὸς ἐκτὸς ἐστῶτας μουσικῆς ἐμφορουμένους ἠρεμεῖν, ὥσπερ οἱ τοῦ Ἀπόλλωνος μαντείαν ἐξ ἀδύτων ἱερῶν προσιοῦσαν ἡσυχῇ δέχονται. ἐπεὶ δ' αὐλὸς ἡμῖν τὸ μέλλον τὸ ἐνδόσιμον μηνύεις, οἷον Ἑρμοῦ ῥάβδῳ κινεῖς καὶ διυπνίζεις καθεύδοντας, φέρε σοι καθάπερ οἱ τῷ Διονύσῳ τὸν θίασον κρούσαντι πρὸς τὴν χορείαν ἅπαντες φέροντες, ἕτω καὶ

καὶ ἡμεῖς ὑπὸ τῷ σῷ πλήκτρῳ τὸ εἰκὸς ἀποτελέσωμεν. ὥσπερ οἱ τὸν χορὸν ἀπὸ τοῦ ἀναπλήρωμα τῷ ῥυθμῷ συνοφρυούμενοι. Ἀκροῶ δὴ σου τὸν λόγον, ὃς βασιλεῖ πολεύσαντι πρὸς τὸ ἀοίδιμον τὸ πορθμῷ ζεῦξιν ἔναγχος ἐξεσκευασάμεθα, ἐπειδὴ τοῦτό ἐστι δοκῶν, ἀπαρξώμεθα, μικρὰ μὲν αὐτὰ μεγάλων τοῖς παρὰ σοῦ, καὶ τὸ ὅτι χαλκὸν χρυσοῦ ἀντιδιδόντες· οἷς δὲ ἔχομεν ξενίοις τὸν Ἑρμῆν τὸν ἡμέτερον ἑστιῶντες. πάντως δὲ καὶ τῆς Ἑκάλης ὁ Θησεὺς τὸ δείπνου τὸ λιτὸν ἀπῃτίωσεν, ἀλλ' ἤδη καὶ μικροῖς εἰς τὸ ἀναγκαῖον ἀρκεῖσθαι. ὁ Νόμιος δὲ ὁ Νόμιος τὸ παιδὸς τοῦ βουκόλου τὸν σύριγγα προσαρμόσαι τοῖς χείλεσιν ἐκ ἠτιάσατο. πρόσχες δὴ καὶ σὺ τὸν λόγον εὐμενεῖ τινὶ μοίρᾳ, καὶ μὴ ἀποκνήσῃς ὀλίγῳ μέλι μεγάλην ἀκοὴν ἐνδοῦναι. ἀλλ' ἐὰν μέν τι δεξιὸν, αὐτός τε ὁ λόγος εὐτυχεῖ, καὶ ὁ ποιητὴς αὐτοῦ τῆς παρὰ τῆς Ἀθηνᾶς ψήφου τὸ μαρτύριον προσλαβών. εἰ δ' ἔτι χειρὸς ἐντελοῦς εἰς τὸ τοῦ ὅλου πλήρωμα προσδεῖται, μὴ ἀπαξιώσῃς αὐτὸς τὸ ἐνδέον προσθεῖναι. ἤδη που καὶ ἀνδρὶ λοξότην κληθεὶς ὁ Θεὸς παρέσχε, καὶ συνεφήψατο τοῦ βέλους, καὶ κιθαρῳδοῦ τὰρθίου ᾄδοντι, πρὸς τὸ ἐλλεῖπον τῆς χορδῆς ὑπὲρ τοῦ τέττιγος τὸ ἴσον ὁ Πύθιος ἀντεφθέγξατο. Παιδείας ὀρθὴν εἶναι νομίζομεν, οὐ τὴν ἐν τοῖς

ad plectrum tuum respondemus: perindè ut qui præsultorem ad numeri provocationem sequuntur. Accipies igitur primùm, quando ita vis, orationes, quas nuper Imperatoris jussu in nobilem illam freti conjunctionem elaboravi. Parvum certè munusculum, si cum tuo conferatur, omninoque æs pro auro reddimus. Sed tamen quo possumus munere nostrum Mercurium prosequimur. Theseus quidem certè mensam Hecales, licet tenuem, non est aspernatus: sed necessitati obsecutus exiguo contentus fuit. Pan ille Nomius non erubuit, cùm pueri bubulci fistulam suis labris admovit. Quare tu quoque librum nostrum amico animo accipe, neque te poeniteat exiguo carmini magnam aurem præbere: sed si quid erit boni, & liber felix est, & ejus auctor, ut cui Minerva ipsa testimonium laudis dederit: sin extremam manum, quo perficiatur, desiderat, ne sit tibi grave, quod deest, addere. Sic olim, sagittario invocanti Deus affuit, & telum unà direxit. Sic Citharœdo Orthium canenti, cùm nervus deficeret, Apollo ipse cicadæ specie respondit. Doctrinam rectam esse arbitramur, non

verborum linguæve magnificum & exquisitum sonum: sed mentis benè constitutæ sanam affectionem, & veras certasque de bonis & malis, honestis & turpibus sententias. Quare quisquis aliud sentit, aliud suos discipulos docet, is tantum videtur à scientia, quantum à probitate abesse. Ac si de parva re sit linguæ animique dissensio, in hoc ipso etiam est improbus, tametsi modum non excedat sceleris magnitudo: sin verò in maximis rebus aliud sentit, contraque ac sentit, docet, nónne hæc cauponum, non dico bonorum, sed nequissimorum vita est? quippe cùm id maximè doceant, quod maximè malum existimant, fallentes atque inescantes eos laudibus, quibus cum sua, ut arbitror, mala commutare volunt. Quamobrem omnes qui quidvis docere profitentur, bonis moribus esse debent, neque opiniones novas, & à sensu populari abhorrentes afferre: sed in primis tales esse debent, qui adolescentes in veterum scriptis instituunt, sive sint Rhetores, sive Grammatici, & præcipuè Sophistæ, qui non solùm verborum, sed etiam morum magistros se esse volunt, & ad se philosophiam de administ-

ῥήμασιν, ἀδὲ τῇ γλώττῃ πολυμελῆ εὐρυθμίαν· ἀλλὰ διάθεσιν ὑμῖν ἔχειν τῆς διανοίας, καὶ ἀληθεῖς δόξας ὧν τε ἀγαθῶν ἐστι καὶ κακῶν καλῶν τε καὶ αἰσχρῶν. ὅστις δ' ἕτερα μὲν φρονεῖ, διδάσκει δὲ ἕτερα τοὺς πλησιάζοντας, αὐτὸς ἀπολελεῖφθαι δοκεῖ τοσούτῳ παιδείας, ὅσῳ καὶ τὸ χρηστὸν ἀνὴρ εἶναι. καὶ εἰ μὲν ἐπὶ σμικροῖς εἴη τὸ διάφορον τῆς γνώμης πρὸς τὴν γλῶτταν, κακὸς μὲν εἰς ὁδέ, ὅμως τῷ τοσῷδε γίνεσθαι. εἰ δ' ἐν τοῖς μείζοσιν ἄλλο μὲν φρονοίη τις, ἐπ' ἐναντίου δὲ ὧν φρονεῖ, διδάσκει, πῶς ὁ τοῦτο ἐκεῖνο καπήλων ἐστὶν, ἤ τι χρησῶν, ἀλλὰ παμπονήρων βίος ἀνθρώπων; οἱ μάλιστα παιδεύσιν, ἃ μάλιστα φαῦλα νομίζουσιν, ἐξαπατῶντες καὶ δελεάζοντες τοῖς ἐπαίνοις, εἰς οὓς μεταβάλλεσθαι τὰ σφέτερα ἐθέλουσιν, οἴμοι, κακά. πάντας μὲν οὖν χρὴ τοὺς καὶ ὁπῶν διδάσκειν ἐπαγγελλομένους, εἶναι δ' ἧττον ἐπιεικεῖς, καὶ μὴ μαχόμενα τοῖς δημοσίᾳ μεθαρμοττομένοις τὰ ἐν τῇ ψυχῇ φέρειν δοξάσματα· πολὺ δὲ πλέον ἁπάντων οἶμαι δεῖν εἶναι οἰστέους, ὅσοι ἐπὶ νέοις τοῖς λόγοις συγγίνονται τῶν παλαιῶν ἐξηγηταὶ γιγνόμενοι συγγραμμάτων, εἴτε ῥήτορες, εἴτε γραμματικοί, καὶ ἔτι πλέον οἱ σοφισταί. βούλονται γὰρ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ λέξεως μόνον, ἠθῶν δὲ εἶναι διδάσκαλοι. καὶ τὸ μὴ σφᾶς εἶναί φασι

ναί φασι ἡ πολιτικὴν φιλοσοφίαν. εἰ μὲν ἐν ἀληθείᾳ, ἢ μή, τοῦτο ἀφείσθω τῶν ἐπαινῶν θᾶττον τοὺς ἔτως ἐπαγγελμάτων καλῶν ὀρεγομένους, ἐπαινέσαιμι ἂν ἔτι πλέον, εἰ μὴ ψευδοίντο μόνον ἑαυτοὺς ἐξελέγχειν αὐτοὺς, ἕτερα μὲν φρονοῦντας, διδάσκοντας δὲ τοὺς πολίτας ἕτερα. τί ἔτι; Ὅ μὲν ὧν τοὶ μὲν τῷ Ἡσιόδῳ, καὶ Δημοσθένει μὲν οἱ δὲ Ἡροδότῳ, καὶ Θουκυδίδῃ, καὶ Ἰσοκράτει, καὶ Λυσίᾳ θεοὶ πάσης ἡγοῦνται παιδείας. Οὐχ οἱ μὲν Ἑρμοῦ φασὶν ἱερὰς, οἱ δὲ Μουσῶν ἐνόμιζον; ἄτοπον μὲν οἶμαι τοὺς ἐξηγουμένους τὰ τούτων, ἀτιμάζειν τοὺς ὑπ' αὐτῶν τιμωμένους θεούς. Οὔμοιγε ἔδοξεν ἄτοπον οἶμαι, φημὶ δεῖν αὐτοὺς μεταθεμένους τοῖς νέοις, συμβιβάζω δὲ αἵρεσιν, μὴ διδάσκειν ἃ μὴ νομίζουσι παιδαίαν βουλομένους δὲ, διδάσκειν ἔτι πρῶτον, καὶ πείθειν τοὺς μαθητὰς, ὡς οὔτε Ὅμηρος, οὔτε Ἡσίοδος, οὔτε τούτων τις, οὓς ἐξήγηνται καὶ καταγνώστες ἀσεβείας, ἀνοίας τε, καὶ πλημμελείας τοὺς θεούς, τοιοῦτός ἐστι. ἐπεὶ δοκοῦσί γε ἂν γεγράφασι παρεσκευάσθαι μισθαρνοῦντες, εἰ ὁμολογεῖσθαι κερδαλέοι, καὶ δεινὸν μόνον ὀλίγα ἐπιμελῶς ὑπομένειν. ἐως μὲν οὖν τότε πολλὰ ἦν τὰ αἴτια τοῦ μὴ φοιτᾶν εἰς τὰ ἱερὰ· καὶ ὁ πανταχόθεν ἐπιρρέων φόβος ἐδίδου συγγνώμην ἀναπαύεσθαι τὰς

strandis Rebuspubl. pertinere contendunt. Hoc verum sit, nec ne, in præsentia omitto: laudo eos, quòd doctrinam tam præstantem expetant: plus certè laudaturus, si non mentirentur, neque seipsi refellerent, dum aliud sentiunt, aliud discipulis tradūt. Quid? Homerus, Hesiodus, Demosthenes, Herodotus, Thucydides; Isocrates, Lysias, deos habēt doctrinę suę duces & auctores. Nónne eorum alii Mercurio, alii Musis sacros se esse arbitrabantur? Quare absurdum est, qui horum libros exponunt, deos vituperare, quos illi coluerunt. Neque tamen, quia id absurdum puto, iccircò eos discipulorum caussa sententiam mutare iubeo: verùm do optionem, ut ne doceant, quæ non bona esse censent: sin docere malunt, doceant re ipsa primùm, & persuadeant discipulis, neque Homerum, neque Hesiodum, neque quenquam eorum, quos interpretati sunt, quosque impietatis, amentiæ, & erroris erga deos condemnarunt, talem esse. Nam alioqui cùm ex illorum scriptis alantur, mercedemque capiant, avarissimos planè & sordidissimos se fatentur, si paucis drachmis id facere sustineant. Atque hactenus quidem multa erant, quę eos templorum aditu prohiberent: & timor undique impendens excusabat, quo minus

verissimæ de diis sententiæ explicarentur. Nunc autem cùm deorum munere atque concessu libertate potiamur, absurdum mihi videtur, ea homines docere, quæ non bona esse arbitrentur. Quod si in iis, quæ docent, & quorum quasi interpretes sedent, sapientiam esse ullam arbitrantur, studeant primùm illorum in deos pietatem imitari. Sin in deos sanctissimos putant ab illis authoribus peccatum esse, eant in Galilæorum Ecclesias, ibiq; Matthæum & Lucam interpretentur: quibus vos obtemperantes, à sacris abstinere jubetis. Cupio ego & aures & linguam vestram, (sicut vos loqueremini) renasci in iis rebus, quarum utinam & ego sim semper particeps, & omnes, qui me diligunt. Doctoribus quidem & præceptoribus communis hæc lex statuatur. Adolescentes enim, qui ire volent, minimè prohibentur. Iniquum siquidem fuerit, pueros adhuc ignaros quò se vertant, ab optima via rejicere, ac metu coactos ad patria instituta deducere. Quanquam autem verum erat istos tanquam impotentes & insanos etiam invitos ac repugnantes curare; attamen liceat omnibus per nos isto morbo detineri. Docere enim amentes, non punire opus est.

ἀληθεστάτας ὑπὲρ τῶν θεῶν δόξας. ἐπειδὴ δὲ ἡμῖν οἱ θεοὶ τὴν ἐλευθερίαν ἔδοσαν, ἄτοπον εἶναί μοι φαίνεται διδάσκειν ἐκεῖνα τοὺς ἀνθρώπους, ὅσα μὴ νομίζουσιν εὖ ἔχειν. ἀλλ' εἰ μὲν οἴονται σοφὰ, ὧν εἰσιν ἐξηγηταὶ, καὶ ὧν ὥσπερ προφῆται κάθηνται, ζηλούτωσαν αὐτῶν πρῶτον τὴν εἰς τοὺς θεοὺς εὐσέβειαν, εἰ δὲ εἰς τοὺς τιμιωτάτους ὑπολαμβάνουσιν ἁμαρτάνεσθαι, βαδιζόντων εἰς τὰς τῶν Γαλιλαίων Ἐκκλησίας ἐξηγουμένων Ματθαῖον καὶ Λουκᾶν· οἷς πειθόμενοι, ἱερείων ὑμεῖς ἀπέχεσθαι κωλύετε. βέλομαι ὑμῶν ἐγὼ καὶ τὰς ἀκοὰς, ὡς ἂν ὑμεῖς εἴποιτε καὶ τὴν γλῶτταν ἐξαναγεννηθῆναι τούτων, ὧν ἔμοιγε εἴη μετέχειν ἀεὶ, καὶ ὅσοι ἐμοὶ φίλα νοεῖτε καὶ πράττετε. τοῖς μὲν παιδευομένοις καὶ διδασκάλοις οὕτως κοινὸς κεῖται νόμος. ὁ βουλόμενος γὰρ τὴν νέαν φοιτᾶν οὐκ ἀποκωλύεται. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ λυσιτελοῦντας ἔτι τοὺς παῖδας, ἐφ' ὅ,τι ἔχουσι, βιαστέον ἀποκλείειν ὁδοῦ, φόβῳ δὲ καὶ ἄκοντας ἄγειν δεῖ τὰ πάτρια. καίτοι δίκαιον ἦν ὥσπερ τοὺς φρενιτιζοντας, οὕτω καὶ τούτους ἀκοντας ἰᾶσθαι, πλὴν ἀλλὰ συγγνώμην ὑπάρχειν ἅπασι τοσαύτης νόσου καὶ ἐμοὶ οἶμαι, διδάσκειν, ἀλλ' οὐχὶ κολάζειν χρὴ τοὺς ἀνοήτους.

Memi-

Meminit EUstathius in Homerum.

In Γλιαδ.α.pag.Rom.edit.114.v.18.sic inquiens, εἰς ὁ ζητητέον χρῆσιν, καὶ ἐν τοῖς Ἰαμβλίχου εἰς τὰ χρ. Πυθαγόρου.

Rursum in Γλιαδ.β.p.190.v.26. Ἴσαρεῖ γοῦν καὶ ὁ σοφώτατος Ἰάμβλιχος, τὰ Πυθαγορικὰ συστίτια μὴ ἔχειν πλεῖον, ἢ δέκα ἀνθρώπους συνινωχεμένους. Locus, quem innuit EUstathius, est lib.1.de vita Pythagoræ, cap.21.

Rursum in Γλιαδ.ζ.p.626.v.19. Ἴσως οὖν καὶ Ἰάμβλιχος ἐξ Ὁμήρου λαβὼν ἐφιλοσόφησεν, ὡς ἀναγέγραπται ἡ εἱμαρμένη θυσίαις καὶ εὐχαῖς.

Item in Γλιαδ.τ.p.951.v.52. Οἴδαμεν δὲ ἐκ τῆς Ἰαμβλίχου, καὶ ὅτι δεῖ Πυθαγόρου ἅλιπται αὕτη, ὃς μαθητῇ δεξιῷ μὲν, ὀκτηρῷ δὲ εἰς μάθησιν, καθ' ἕκαστον μαθηματικὸν χρῆμα ξιώβολον ἑδίδου ἐξωνούμενος οὕτω τὴν τῶν παιδευομένων μάθησιν. Locus ille est apud Iamblichum lib.1.c.5.& lib.2.ca.ult. in expositione Symb.36.

Item in Ὀδυσσ.β.p.1439.v.23. κρεῖττον δὲ τὸ πρῶτον ἱστορεῖ καὶ Ἰάμβλιχος οἵδε τοιούτους ὄρνιθας, οἱ ἀποῤῥήσσειν αὐτοὶ ἑαυτοὺς, καὶ ὧν αἱροῦσιν ἐπὶ δηλώσει μέλλοντός τινος, ὅπερ οὐ κατὰ φύσιν ἔφη φησὶν, ἀλλ' ἀφυΐς.

Rursum in Ὀδυσσ.γ.p.1461.v.48. ὅπερ οὐδὲ Ἰάμβλιχος παραδέχεται, ὅτι μὴ εὐτυχῆς φιλοσοφεῖ. Innuit opinor ea, quæ Iamblichus differit in explicatione quatuor primorum symbolorum.

Meminit & Proclus in Timæum Platonis scribens pag.5.v.6. ὀρθῶς ἄρα φησὶν ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος ἢ ὅλῳ τῷ Πλάτωνος θεωρίαν ἐν τοῖς δύο τούτοις πεμέχεσθαι διαλόγοις Τιμαίῳ καὶ Παρμενίδῃ.

Item p.6.v.48. ὁ δὲ γε θεῖος Ἰάμβλιχος ὑψηλορρύμενος ἐν ταύτῃ τῇ ῥήσει τοὺς περὶ τὴν νοητὴν θέαν ἐγγεγυμνασμένους ἀσυμμέτρους ἔχειν φησὶ πρὸς τὴν περὶ τὰ αἰσθητὰ διαγωγήν.

Rursum pag.64.v.27. ὁ δὲ γε θεῖος Ἰάμβλιχος τοιαύτῃ ἱστορίᾳ οὐδὲν ἡγεῖται προσήκειν ἐν τοῖς προκειμένοις.

Pag. 94. v. 8. ἀλλὰ δὴ μετὰ τοῦτον ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος, ἀλλὰ μὴν αὖ τιγρᾶνας πρὸς τὴν Πορφυρίου δόξαν, καὶ ὡς Πλωτίνειον αὐτὴν ἅπασαν καταβαλών, αὐτὸς δὲ τὴν ἑαυτοῦ παρεμβὰς εἰς θεολογίαν, πάντα τὸν νοητὸν κόσμον ἀποπαλαίσας δημιουργόν.

Meminerunt Hieronymus & Augustinus aliquoties.

Ioannes Stobæus non raro eius testimonia allegat.

Citat item Iamblichi aliquot loca ad minimum vicies Suidas.

Meminit Maximus Monachus.

Georgius Pachymerius in lib. 4. de ortu & interitu cap. 7. inter cætera ait, partium naturæ, & temporis expers ævum etiam à Iamblicho esse existimatur, dicturque omnia continere.

Meminit quoque Georgius Cedrenus in compendio historiæ.

Finis vitæ Iamblichi, & de eo testimoniorum apud varios auctores.

ΙΑΜΒΛΙΧΟΥ

ΙΑΜΒΛΙΧΟΥ ΧΑΛΚΙΔΕΩΣ ἐκ κοίλης Συρίας

περὶ τοῦ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ βίου καὶ τῶν Πυθαγορικῶν δογμάτων

ΛΟΓΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

Τοῦ α κεφαλ. ὑπόθεσις.

Προοίμιον περὶ τῆς Πυθαγόρου φιλοσοφίας. ἐν ᾧ θεῶν παράκλησις πρωτεύει, καὶ τὸ χρήσιμον καὶ δυσκολον τῆς προαιρέσεως συνεμφαίνεται.

ΕΠΙ πάσης μὲν φιλοσοφίας ὁρμῆς θεῖον δήπου παρακαλεῖν ἔθος ἅπασι τοῖς γε σώφροσιν. ἐπὶ δὲ τῇ τοῦ θείου Πυθαγόρου δικαίως ὑπονοήσει τις καὶ πολὺ δήπου μᾶλλον ἁρμόττει τοῦτο ποιεῖν. Ἐκ θεῶν γὰρ αὐτῆς παραδοθείσης τὸ κατ' ἀρχὰς, οὐκ ἦν ἄλλως, ἢ δι' αὐτῶν ἀντιλαμβάνεσθαι. ῥᾴδιον γὰρ τοῦτο καὶ τὸ κάλλος αὐτῆς καὶ τὸ μέγεθος ὑφαίρει τὴν ἀνθρωπίνην δύναμιν, ὥστε ἐξαίφνης ἀυτὴν καταθεᾶσθαι. ἀλλὰ μόνως ἂν τις τῶν θεῶν εὐμενῶς ἐξηγουμένων καταθεᾶσθαι προσοίη, ἡρέμα ἂν αὐτῆς παραπτόσασθαι τι δυναθείη. διὰ ταῦτα δὴ οὖν ταῦτα παρακαλέσαντες τοὺς θεοὺς ἡγεμόνας, καὶ ὑφηγησαμένους αὐτοῖς

IAMBLICHI CHALCIDENSIS ex Syria Cœlephilosophi

de vita PYTHAGORÆ & Secta PYTHAGORICA

LIBER PRIMUS.

Capitis primi argumentum.

Proœmium de Pythagoræ Philosophia: in quo Deorum advocatio principem locum tenet, & utilitas juxta ac difficultas operis simul indicatur.

OMNES quidem prudentes & cœlesti mente præditi homines, qualēcunq; Philosophiæ tractatū aggressuri, omninò Deum advocare cōsueverunt. At in ea Philosophia, quæ divi Pythagoræ existimata, & jure ab illo Pythagorica cognominata est, multò sanè magis hoc facere convenit. Quippe cùm illa initiòab Diis tradita sit, nequaquā fas fuerit aliter, quā deorū ipsorū adjutorio eā in manus suscipere. Ad hoc enim cùm pulchritudo, tū magnitudo ipsius humanin genii potentiā ac vim attollit, ut eam cōfestim intueatur. Quinimò Deorū aliquo solum benignè placidèq; præeunte exponenteq;, paulatim quispiā aggrediēs, sensim aliqd ab ea, quod sibi ex usu sit, avellere poterit. Hisce igitur omnib. de causis advocato Deorū numine, iisq; ducib, impetratis, q no-

bis prēcāt & nobismetipsis illorū ductui unàcum oratione cōmissis ac cōmendatis, quacunq; jusserint, sequamur, susq; deq; habētes, adeoq; nihil reputātes, quod hęc philosophia aclecta multo jam tēpore neglecta jacuerit, itēq; peregrinis & absurdis doctrinis, atq; abditis infandisq; quibusdā symbolis & signis occulta fuerit ac cō tecta. Adhæc mēdacib. & adulterinis libellis & cōmētariis obūbrari, & ceu tenebris involvi, aliisq; id genus permultis difficultatib. ne quis eā assequi possit, prępediri. Nam deorum nobis voluntas abūdè sufficere debebit, cujus prędio ea etiā, quę hisce lōgè abstrusiora sunt, sustinere perfacilè erit. Post deos aūt ipsorū ducē ceu principē præfectū, & divinæ Philosophiæ patrē adjiciemus, nōnullis paulò altiùs de genere ac patria ipsius repetitis.

ἑαυτοὺς, καὶ τὸν λόγον, ἐπόμεθα ἂν τάττωσιν, ὡς ἐν ὑπολογιζόμενοι, τὸ πολλοῦ δεῖν χρόνον ἠμελῆσθαι τὴν αἵρεσιν ταύτην, καὶ ὑπὸ μαθήμασιν ἀκαθάρτοις κεκαλυμμένοις, καὶ τισὶν ἀπορρήτοις συμβόλοις ἐκπεπερῶσθαι. ψευδέσι τε καὶ νόθοις συγγράμμασιν ἐπισκιάζεσθαι, ἄλλαις τε πολλαῖς τοιαύταις δυσκολίαις σκοτοδινιᾶν. ἐξαρκεῖ γὰρ ἡμῖν ἡ τῶν θεῶν βούλησις, μεθ' ἧς καὶ τὰ τούτων ἔτι δυσπαράτεκα δυνατὸν γενόμενον. μετὰ δὲ θεοὺς ἡγεμόνα ἑαυτῶν προθησόμεθα τὸν ἀρχηγὸν καὶ πατέρα τῆς θείας φιλοσοφίας, μικρόν γε ἄνωθεν προλαβόντες περὶ τὰ γένους αὐτοῦ καὶ τῆς πατρίδος.

CAP. II.

De Pythagora & ejus genere ac patria, de ejusdē educatione et prima institutione, de peregrinationib. et reditu in patriā, itē de excessu patriæ Italiam versus, summatimq; de tota ejus vita.

Κεφ. β.

Περὶ Πυθαγόρου καὶ τοῦ γένους αὐτοῦ, καὶ πατρίδος, καὶ ἀνατροφῆς καὶ παιδείας καὶ ἀπαλλαγῆς, καὶ ὅτι εἰς Ἴωνας ἐπορεύθη, καὶ ὅτι εἰς Ἰταλίαν ἐξέβη, καὶ ὅλως περὶ τοῦ καθ' αὐτὸν βίου.

FErunt igitur Ancæum, illum inquam, qui Samum, quę in Cephalenia est, incoluit, originem & genus ducere ab ipso quidem Jove, vel propter virtutes, vel propter animi magnitudinem quampiam singularem hæc de ipso fama & opinio obtinuit: prudentia verò ac gloria cæteros omnes Cephalenos antecelluisse.

Λέγεται δὴ οὖν Ἀγκαῖον τὸν κατοικήσαντα τὴν Σάμον τὴν ἐν τῇ Κεφαλληνίᾳ, γεγενῆσθαι μὲν ἀπὸ Διὸς, εἴτε δι' ἀρετὴν, εἴτε τι διὰ ψυχῆς τὸ μέγεθος, τοιοῦτον τὸν φήμην αὐτοῦ ἀπενεγκαμένου. φρονήσει δὲ καὶ δόξῃ τῶν ἄλλων Κεφαλλήνων ὑπερφέρειν.

Τούτῳ

Τούτῳ δὲ γενέσθαι χρησμὸν παρὰ τῆς Πυθίας συναγαγεῖν ἀποικίαν ἐκ τῆς κεφαλληνίας, καὶ ἐκ τῆς Ἀρκαδίας, καὶ ἐκ τῆς Ἐπιδαυρίας συλλαβεῖν ἐποίκους ἔνθά τε τῆς Ἀθηναίων, καὶ παρὰ τῆς Ἐπιδαυρίων, καὶ παρὰ τῆς Χαλκιδέων. καὶ τούτων ἁπάντων ἡγούμενον οἰκίσαι νῆσον, τὴν δὲ ἀρετὴν τὸ εὐδάφους καὶ τῆς Φῆς Μελάμφυλον καλουμένου. προσαγορεύσαι τε τὴν πόλιν Σάμον ἀντὶ τῆς Σαμίης τῆς ἐν κεφαλληνίᾳ. τὸν μὲν χρησμὸν συμβῆναι γενέσθαι τοιοῦτον,

Ἀγχαΐ Ἐλλήϊον νῆσον Σάμον ἀντὶ Σάμης σέ
Οἰκίζειν κέλομαι· φύλλας δ' ἐπονομάζεσθαι αὐτήν.

Τοῦ δὲ τὰς ἀποικίας ἐκ τῆς τόπων τῆς προειρημένων συμβεβληθεῖν, σημεῖόν ἐστιν οὐ μόνον αἱ τῆς θεῶν τιμαὶ καὶ θυσίαι, διότι μεταμίσγουσι τυγχάνουσιν ἐν τῆς τόποις, ὅθεν τὰ πλῆθη τῆς ἀνδρῶν συμβέβληκεν· ἀλλὰ καὶ τῆς συγγενειῶν, ἃς τῆς μὲν ἀλλήλων συνοίδασιν, ἃς πεισάμενοι οἱ Σάμιοι τυγχάνουσι. φασὶ τοίνυν Μνήμαρχον καὶ Πυθαΐδα τὰς Πυθαγόρου γονέας γενέσθαι, ἐκ ταύτης ἔν τῆς οἰκίας, καὶ τῆς συγγενείας τῆς ἀπ' Ἀγχαίου γεγενημένης τοῦ ἀποικίας στείλαντος. Ταύτης δὲ

Huic autem Ancæo itidem fama est, oraculo ab Apolline Pythio editum fuisse, ut ex Cephalenis hominibus, Arcadibus Thessalisque coloniam collectam deduceret. Cæterùm ex urbe Athenarum, & ex Epidauriis & Chalcidensibus, qui indigenis permisti viverent, advenas asciscere. Eumq; horum omnium præfectum & quasi ducem insulam habitabilem redditurum, quæ ob soli terræq; præstantiam Melamphylos, hoc est, nigra tribus seu gens vocitata est. Civitatemq; pro Samia, quæ est in Cephalenia, Samum denominant. Oraculum quidem hujusmodi exstitit,

Ancæe marinam insulam Samum loco Sames te habitabilem reddere jubeo. Ipsa verò Phyllas nominatur, quasi thorus foliaceus dicas.

Hujus verò colonias scilicet ex locis iis, de quibus antè dictum est, convenisse, argumentum est, non deorum modò honores & sacrificia ex locis, unde virorum multitudo convenit, translata esse. Verùm etiam integræ familiæ & cognationes mutuique conventus, quos Samii faciunt hoc testantur. Ajunt igitur Mnemarchum & Pythaidem Pythagoræ parentes ex hac domo & cognatione coalitioneque hominum, quæ ab Ancæo coloniam deducente facta est, ortos esse. Hac verò

generositate apud cives decãtata, quidã Poëtarũ apud Samios indigena eũ Apollinis filium esse ait, sic inquiens:

Pythais ex Samiis peperit pulcherrima cunctis
Pythagoram clario, qui Iovi amicus erat.

Unde verò fabula hæc invaluerit, cõmemorare operæpretium est. Huic Mnemarcho Samio, negociatiõis causa unà cũ uxore jam tum obscurè adhuc ventrem ferente Delphos profecto, Apollo Pythius prædixit, si Syriã versus navigationem institueret, eam quidem gratissimã lucrosissimãq; fore: verùm uxorem jam tum & uterũ gestare, & filium parituram, qui forma quandoq; ac sapiẽtia multis mortaliũ præferendus, quiq; humano generi per omnẽ vitam maximũ commodum utilitatemq; allaturus esset. Cùm aũt Mnemarchus reputasset, & cum animo expendisset, Deũ sibi nequaquã scisciranti, nihil oraculo protulisse de nato, nisi eximiũ quid in illũ privilegiũ, & verè divinitus & ab Deo collatũ munus futurũ esset, confestim uxorem pro Parthenide, quo nomine antea vocabatur, Pythaida trãsnominavit, ab genitore scilicet & vate Apollinis. Cæterùm cùm ipsa apud Sidonios Phœnicię partũ enixa esset, recẽter editũ filium à prædicẽdo Pythagorã nominaverunt, nempe quod ab

τῆς εὐγενείας λεγομένης παρ' ἐκείνοις πολίτης, ποιητής τις ἦν περὶ τοὺς Σαμίους γεγενημένων, Ἀπόλλωνος αὐτὸν εἶναί φησι, λέγων ὧδε·

Πυθαγόρην τ' ὃν τίκτε Διὶ φίλῳ Ἀπόλλωνι
Πυθὰς, ἣ πάλλος πλεῖστον ἔχεν Σαμίων.

Ὁ πόθεν δὲ ὁ λόγος ἅπασι διεκράτησεν, ἄξιον διελθεῖν. Μνημάρχῳ τῷ Σαμίῳ καὶ ἐμπορίαν εἰς Δελφοὺς γενομένῳ, μετὰ τῆς γυναικὸς ἀδίλως ἔτι κυούσης, προεῖπεν ἡ Πυθία, χρωμένῳ περὶ τοῦ εἰς Συρίαν πλοῦ, τὸν μὲν συμπλοῦν ἔσεσθαι καὶ ὀνησιφόρον· τὴν δὲ γυναῖκα κύειν τε ἤδη καὶ τέξεσθαι παῖδα τὸν ἅπασι κάλλει καὶ σοφίᾳ διοίσοντα, καὶ τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει μέγιστον ὄφελος εἰς σύμπαντα τὸν βίον ἐσόμενον. Ὁ δὲ Μνημάρχος συλλογιζόμενος, ὅτι οὐκ ἂν μὴ πυθομένου αὐτοῦ ἔχρησεν τὰ περὶ τούτου ὁ θεὸς, εἰ μὴ ἐξαίρετον προτέρημα ἔμελλε περὶ αὐτὸν, καὶ θεοδώρητον, ἀνὴρ ἔσεσθαι, τότε πρῶτος ἀντὶ Παρθενίδος τὴν γυναῖκα Πυθαΐδα μετωνόμασεν, ἀπὸ τοῦ γόνου καὶ προφήτιδος. Ἐπὶ δὲ Σιδόνι τῆς Φοινίκης ἀποτεκούσης αὐτῆς, τὸν γνώμονα ἰδὼν Πυθαγόραν προσηγόρευσαν. ὅτι ἔφη ὑπὸ τοῦ Πυθίου

Πυθίου προηγορεύθη αὐτῷ. Παρεστήσει γὰρ Ἐπιμενίδης καὶ Εὔδοξος καὶ Ξενοκράτης, ὑπονοοῦντες τῇ Παρθενίδι τότε μιγῆναι τὸν Ἀπόλλω, καὶ κυούσης αὐτὴν, εἰ μὴ οὕτως ἐχούσης κατασχεῖσθαί τε καὶ προαγορεύεσθαι δι' ἱερᾶς προφήτιδος. τοῦτο μὲν οὖν οὐδαμῶς προσίεσθαι. Τὸ μέντοι τὴν Πυθαγόρου ψυχὴν ἀπὸ τῆς Ἀπόλλωνος ἡγεμονίας οὖσαν, εἴτε συνοπαδὸν, εἴτε καὶ ἄλλως οἰκειότερον, ἅτε πρὸς τὸν θεὸν τοῦτον συντεταγμένην καταπεμφθῆναι εἰς ἀνθρώπους, οὐδεὶς ἂν ἀμφισβητήσειε. τεκμαιρόμενος αὐτῇ τε γενέσει ταύτῃ, καὶ τῇ σοφίᾳ τῆς ψυχῆς αὐτῆς τῇ παιδεύσει. καὶ περὶ μὲν τῆς γενέσεως τοσαῦτα, ἐπεὶ δὲ ἀπεκομίσθη εἰς τὴν Σάμον ἀπὸ τῆς Συρίας ὁ Μνήσαρχος μετὰ πολλῆς κέρδους καὶ βαθείας περιουσίας, ἱερὸν ἱδρύσατο τῷ Ἀπόλλωνι Πυθίου ἐπιγράψας. τόν τε παῖδα παντοίοις παιδεύμασι καὶ ἀξιολογωτάτοις ἐνέτρεφε. νῦν μὲν Κρεοφίλῳ, νῦν δὲ Φερεκύδῃ τῷ Συρίῳ, νῦν δὲ σχεδὸν ἅπασι τοῖς τὸ ἱερὸν προϊσαμένοις παραβάλλων αὐτὸν καὶ ἐγχειρίζων, ὡς ἂν εὐμορφότατός τε ἁμὰ πώποτε ἰσορροθέντων, καὶ θειοτάτης

A polline Pythio ipsi prædictus esset talis fœtus. Nam Epimenides, Eudoxus & Xenocrates hîc rejiciendi sunt, suspicantes tum Apollinem cum Parthenide consuevisse eamq; gravidasse hocq; ita constituisse, & per vatem ac sacerdotem suam prædixisse, quod utiq; non potuisset, nisi taliter affecta fœmina. Hoc, inquã, nullo modo recipiendũ est. Cæterùm animã Pythagoræ ab dispensatione imperioq; Apollinis exsistere seu comitem, seu aliter etiam cum Deo hoc propinquius in eadem dignitate ac ordine conjunctam, in homines cœlo demissam esse, nemo quidem dubitarit. Equidẽ indicium sumo tum ex hâc ipsius nativitate, tum etiam omnigena animi ejus sapiẽtia, qua erat præditus. Ac de nativitate quidẽ & origine ejus hæc dicta sũto. Postquã verò Mnesarchus rursus è Syria Samum versus cum lucro nõ exiguo, adeòq; gravi prolixaq; rerũ omniũ suppellectile copiaq; trajecisset, Apollini Pythio templũ inscriptũ ædificavit. Porrò natũ hũc variis & memoratu dignissimis disciplinis imbuit, nunc quidem Creophilo, nunc verò Pherecidę Syro, nunc aũt cunctis tantum non templi sacrorũq; præfectis eũ admovẽs & concredens, ut illorũ, de quib. unquam fando auditũ est, formosissimus juxta, ac majestate quasi Dei excellentissimus bene

beateque ageret. Iam patre mortuo honestissimis ac tēperantissimis moribus præditus crevit, & in virum evasit. Imò verò admodū adhuc adolescēs omni genere honoris & reverētiæ ab illis etiā, qui annis gravissimi erāt, affectus fuit. Visus auditusq;, quotiescūq; loqueretur, omniū in se oculos cōvertebat. Itaq; illi, quēcunq; etiam intuitus fuisset, adeò mirabilis videbatur, ut à plerisq; meritò affirmaretur, eum Dei filiū esse. Ille verò partim ab talib. honoribus, partim ab institutione, qua à prima infantia efformatus erat, partim etiā ab naturali divinaq; pulchritudine cōfirmatus, sese etiānum magis magisq; singulis diebus dignū præsētib. prærogativis declarās exornabat, tam religionibus quā disciplinis vivendiq; rationib. eximiis: itē stato animi & corporis stabili amictu. Quecūq; loquebatur vel agebat, serena & inimitabili quadā trā quillitate, neq; ira unquam, nec risu, nec æmulatione, nec contētione, nec ulla perturbatione vel temeritate captus loquebatur vel agebat: sed instar boni alicujus genii in Samo insula peregrinabatur. Quapropter nondum pubertatis annos egressus, cum magna nominis existimatione Miletem ad Thalem, & Prienem ad Biantem viros sapientes profectus est, urbesque Athenis vicinas adiit,

εὐτυχηθείς. ἀποθανόντος τε τοῦ πατρὸς, σεμνότατος, σωφρονέστατός τε νεανίσκου κομιδῇ τε νέος ἔτι ὑπάρχων, ἐπ' ἀμφοτέροις ἐθαυμάζετο καὶ αἰδοῦς ἠξιοῦτο ἤδη, καὶ ὑπὸ τῶν πρεσβυτάτων ὀφθείς τε καὶ φθεγξάμενος, ἐπέστρεφε πάντας καὶ ὅστις οὖν προβλέψας θαυμαστῶς ἐφαίνετο, ὥστε ὑπὸ τῶν πολλῶν εἰκότως βεβαιοῦσθαι, τὸ θεοῦ παῖδα αὐτὸν εἶναι. ὁ δὲ ἐπῤῥωνύμενος ὑπό τε τῶν τοιούτων δοξῶν καὶ ὑπὸ τῆς ἐκ βρέφους παιδείας, καὶ ὑπὸ τῆς φυσικῆς θεοειδείας, ἔτι μᾶλλον ἑαυτὸν κατέστασεν ἄξιον τῶν παρόντων προτερημάτων ἀποφαίνων, καὶ διεκόσμει θρησκείαις τε καὶ μαθήμασι, καὶ διαίταις ἀξαιρέτοις, εὐσταθείᾳ τε ψυχῆς κατασολῇ σώματος. ὥντε ἐλάλει ἢ ἔπραττεν εὐδίᾳ καὶ ἀμιμήτῳ τινὶ γαλήνῃ, μήτε ὀργῇ ποτὲ μήτε γέλωτι, μήτε ζήλῳ, μήτε φιλονεικίᾳ, μήτε ἄλλῃ ταραχῇ ἢ προπετείᾳ ἁλισκόμενος. ὡς δὲ δαίμων τὶς ἀγαθὸς ἐπεδημεῖτο τῇ Σάμῳ. Διόπερ ἔτι ἐφήβου αὐτοῦ ὄντος πολλῇ δόξῃ εἰς τε Μίλητον πρὸς Θαλῆν, καὶ εἰς Πριήνην πρὸς Βίαντα διεκομίσθη τοὺς σοφοὺς, καὶ τὰς ἀσυγκρίτους πόλεις ἐξεφοίτησε. καὶ

σα. καὶ τὸν ἐν Σάμῳ κομήτην ἤδη ἐν παροιμίᾳ πολλοὶ πολλαχοῦ τὸν νεανίαν ἐπιφημοῦντες ὠφελεῖσθαί τε καὶ διεθρυλλοῦν ὑποφυομένης δὲ ἄρτι τῆς Πολυκράτους τυραννίδος περὶ ὀκτὼ καὶ δέκατον μάλιστα ἔτος γεγονὼς προορώμενός τε οἷ χωρήσει, καὶ ὡς ἐμπόδιος ἔσται τῇ αὐτοῦ προθέσει, ἅτε πάντων αὐτῷ ἀπασχολουμένην φιλομάθειαν, νύκτωρ λαθὼν πάντας μετὰ τοῦ Ἑρμοδάμαντος μὲν τὸ ὄνομα, Κρεοφύλου δὲ ἐπικαλουμένου, ὃς ἐλέγετο Κρεοφύλου ἀπόγονος εἶναι, Ὁμήρου ξένου τε ποιητοῦ γενέσθαι φίλος καὶ διδάσκαλος τῶν ἁπάντων, μετὰ τοῦτον πρὸς τὸν Φερεκύδην διεπορεύσατο, καὶ πρὸς Ἀναξίμανδρον τὸν φυσικὸν, καὶ πρὸς Θαλῆν εἰς Μίλητον. ἅπαντα προσομιλήσας πρὸς ἕκαστον αὐτῶν ἀνὰ μέρος οὕτως ὡμίλησεν, ὥστε πάντας αὐτὸν ἀγαπᾶν, καὶ τὴν φύσιν αὐτοῦ θαυμάζειν, καὶ ποιεῖσθαι τῶν λόγων κοινωνόν. καὶ δὴ καὶ ὁ Θαλῆς ἄσμενον αὐτὸν προσήκατο. καὶ θαυμάσας τὴν πρὸς ἄλλους νέους παραλλαγὴν, ὅτι μείζων τε καὶ ὑπερβεβηκυῖα ἦν τὴν προεκφοιτήσασαν ἤδη δόξαν, μεταδοὺς ὅσον ἠδύνατο μαθημάτων τὸ γῆρας τε τὸ

& adoleſcentulum jam Samium comatum, proverbialiter plærique; paſſim laudãtes, eiq; fauſta precantes in divis habebant, & in vulgus ſpargebant. Suboriente verò jam tum Polycratis tyrannide, natus circiter annos duo de viginti ſibi ipſi abitione proſpiciens, & quaſi ipſius propoſito impedimento futurus, in primis verò quia & ſtudioſus & cupidus erat diſcendi, noctu inſciis omnibus cum quodam, cui quidem Hermodonti nomen erat, cognomento verò Creophylo, qui nepos eſſe dicebatur illius Creophyli, qui, ut fertur, Homeri hoſpitis & poëtæ amicus fuit, & præceptor omnium: cum hoc, inquam, ad Pherecydem transfretavit, & ad Anaximandrum Phyſicum, & rerum naturalium indagatorem, itemq; ad Thalem Miletum contendit. Præſens cum unoquoq; ipſorum viciſſim ita conſuetudinem familiaritatemq; junxit, ut oẽs eum juxta amarent & diligerent, eiusq; naturã ſummopere admirarẽtur, deniq; orationũ participem facerẽt, & cũ eo palam loquerẽtur: Imò verò Thales eũ libenter quoq; excepit. Atq; admiratus differẽtiam illius cũ reliquis juvenib. quia illa major erat longeq; ſuperarat, opinionẽ & gloriam, quę jam advenerat, poſtquam, quantum poterat, in diſciplinis ei contuliſſet, & cum ſenectutis

ſuæ

ſuæ ratione, tum corporis ſui imbecillitate culpata, in AEgyptum ipſũ trajicere, & cum Memphiticis ac maximè Iovis ſacerdotibus domeſticũ uſum inire, adhortatus eſt. Ab illis enim ſeipſum quoq; hiſce ceu viatico accepto dimiſiſſe. Quapropter pleriſq; ſapiens æſtimatur. Non quidem ſe tam excellentium prærogativarum participem factum ajebat, vel à natura vel ab exercitatione, quantum Pythagoram definiebat aſſecutum. Itaq; ſemper ferè commemorabat ceu felicem & auſpicatum nũcium ipſum diviniſſimum & mortalium omniũ ſapientiſſimum evaſurum eſſe, ſi cum ſacerdotibus, quos dixi, viveret.

ἑαυτὲ αἰτιασάμενος, ἢ τὴν ἑαυτὲ ἀσθενείαν, προσῆλθε εἰς Αἴγυπτον διαπλεύσας ⸂καὶ τοῖς ἐν Μέμφει καὶ Διὸς μάλιστα συμβαλεῖν ἱερεῦσι. περὶ γὰρ ἐκείνων καὶ ἑαυτὸν ἐφῳδιάσασθαι ταῦτα. διὰ σοφὸς παρὰ τοῖς πολλοῖς νομίζεται. ὐ μὴν τοσύτων γε προτερημάτων, ὔτε φυσικῶς, ὅτι ὑπ' ἀσκήσεως ὐδὲ πεπιτυχηκέναι ἑαυτὸν ἔλεγεν, ὅσον τὸν Πυθαγόραν καθορᾶν. ὥστε καὶ πάντας εὐηγγελίζετο, εἰ τοῖς ὁηλυμένοις ἱερεῦσι συγγενοίτο θειότατον αὐτὲ καὶ σοφώτατον ὑφ' ἑαυτὲ ἅπαντας ἕξεσθαι ἀνθρώπους.

CAP. III.

Quæ ipſius in Phœniciam navigatio, quidq; eius ibi ſtudium, quidq; inde & quando in AEgyptum profectio.

Κεφ. γ.

Τίς ὁ τῆς τοῦ φυσικοῦ καὶ θείου πλάνης, καὶ τίς ἡ εἰς Αἴγυπτον ἀποδημία, καὶ τίς ἐντεῦθεν ἡ εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀνάδημία, καὶ πότε γενομένη.

PEr multum igitur ab Thalete cùm in reliquis rebus adjutus eſt, tum maximè in eo, ut temporis parcus eſſet diſpenſator, hujuſq; gratia & vini potui, & eſui carnis, atq; ante omnia edacitati valedixit, & tenuibus ac digeſtu diſtributuq; per totum corpus, facilibus cibis, quaſi dimenſo uſus eſt, cumq; hinc brevitatẽ ſomni & vigiliã animiq; puritatẽ, adhęc ſanitatẽ corporis certiſſimã maximèq; ſtabilẽ ſibi comparaviſſet, Sidonẽ navigavit, partim quòd perſuaſus eſſet, eã

Ὡς δὲ μάλιστα ὐν παρὰ Θάλητος καὶ τἆλλα καὶ χρόνου μάλιστα φείδεσθαι καὶ χρῆσθαι τύτῳ οἰκονομίᾳ τε καὶ πρωτοφαγίᾳ, καὶ ὅτι πρότερον πολυφαγίᾳ ἀποσχόμενος τῆδε τῆ λιτῆ καὶ ὑγιεινῆ διαίτῃ ἐκπεπαιδευμένος, καὶ τύτων ὁλοσχερεστάτην καὶ ἐπιμελεστάτην κατασκευὴν ἔχων εὐπορίας ἀτόπου καὶ ἀπαραλλάκτου τῷ σώματος, ἐξέπλευσεν εἰς τὴν Σιδόνα. φιλοσοφία μὲν πα-

παρ' ἑαυτὸν πεπεισμένος ἦν, καὶ καλῶς οἰόμενος ἐκεῖθεν αὐτῷ ῥᾴονα τὴν εἰς Αἴγυπτον ἔσεσθαι διάβασιν. Ἐνταῦθα δὲ συμβαλὼν τοῖς τε Μώχου τοῦ φυσιολόγου προφήταις ἀπογόνοις, καὶ τοῖς ἄλλοις, καὶ Φοινικοῖς ἱεροφάνταις, καὶ πάσαις τελεσθεὶς τελεταῖς ἔν τε Βύβλῳ καὶ Τύρῳ. καὶ κατὰ πολλὰ τῆς Συρίας μέρη ἅς αἱρέσεως ἱερουργούμενα. καὶ οὐχὶ δεισιδαιμονίας ἕνεκα τὸ τοιοῦτον ὑπομείνας, ὡς ἄν τις ἁπλῶς ὑπολάβοι· πολὺ δὲ μᾶλλον ἔρωτι καὶ ὁρμῇ θεωρίας καὶ εὐλαβείας, τῷ μήτι αὐτὸν τῶν ἀξιομαθῶν ἀγνοῆσαι, ἐν θεῶν ἀπορρήτοις καὶ τελεταῖς φυλαττόμενα, προμαθών τε ὅτι ἄποικά ποτον τίνα καὶ ἀπόγονα τῆς ἐν Αἰγύπτῳ ἱερᾶς τὰ αὐτόθι ὑπάρχοντα, ἐκ τούτου τε ἐλπίσας καλλιόνων καὶ θειοτέρων καὶ ἀκραιφνῶν μεθέξειν μυημάτων ἐν τῇ Αἰγύπτῳ, *ἀγαθοῖς κατὰ τὰς Θάλεω τοῦ διδασκάλου ὑποθήκας. διεπορεύθη μόνος ἀμελητὶ ὑπό τινων Αἰγυπτίων πορθμέων καιριώτατα προσορμισάντων τοῖς ὑπὸ Καρμήλου τὸ Φοινικὸν ὄρος αἰγιαλοῖς. ἔνθα εἰώναζε τὰ πολλὰ ὁ Πυθαγόρας κατὰ τὸ ἱερόν, οἵπερ ἄτιμοι ἐδέξαντο αὐτὸν, τήν τε ὥραν αὐτῷ κερδήσας,

natura patriam ſuam eſſe, partim etiã quòd rectè judicaret inde ſibi faciliorem in AEgyptum tranſitum fore. Hîc cùm prophetis, qui ab Mocho rerum naturalium conjectore oriundi erant, cumq; aliis Phœniciæ ſacrificis congreſſus, cunctisque ſacris cum in Byblo urbe, tum etiam Tyro initiatus fuit, quæq; in multis Syriæ partibus ex inſtituto ac hęreſi ſacra peragi ſolent, perfecit. Neq; verò cauſſa ſuperſtitionis tã multa ſuſtinuit, ut quis ſimpliciter ſuſpicetur: ſed multò potiùs amore ac deſiderio cõmẽtationis ac reverentiæ numinis ductus: nempè ne quid eorum, quæ digna ſcitu & obſervatu ſunt, in deorum arcanis vel ſacrificiis, ipſum fugeret: tũ quia anteà jã didicerat, ibi locorũ quodam modo eſſe ex ſacris AEgypti quaſi deductas colonias, liberosq; ab illis natos: tũ etiã quia ex eo ſe præſtantiorũ ſacratiorũq; & ſyncerorum in ſpe habuit, & verorũ monumẽtorũ in AEgypto participem fore, juxta Thaletis magiſtri prœceptiones & cõſilia iſthuc latus. Porrò negligẽter parũq; ſollicitè ab AEgyptiis quibusdã nautis oportuniſſimè in littora, quæ ſubſũt Carmelo mõti Phœniciæ, appellentibus trãsvectus fuit Pythagoras. Ubi ſolus in tẽplo ut plurimũ degebat. Homines aũt loci iſtius benignè ipſũ datis dextris exceperũt, lucrati ſcilicet, hoc,

ut ejus formam conſpicarentur, & ſi quid contuliſſent rerum ſummã hominis æſtimationem pretiumq; prævidentes libenter conferebant. Cæterũ cùm inter navigandũ ipſe tẽperanter & honeſtè, imò verò cõgruẽter cõvictui, in quẽ ſe dediderat, ſeſe diſponeret, melius de ipſo ſẽtientes, ac majus qdquã pro humana natura in decoro pueri ornatu cernẽtes, recordati ſunt, quẽadmodũ ſibi cõtinuò ad littus appellentib. jam tum deſcendens ab ſũmis extremisq; Carmeli collis jugis, viſus fuerit, nempe ab aliorum montiũ ſacris abſtinuerunt. Atq; hic mõs multis etiã inacceſſus erat. Lentè ſimul & irrevocabili pergens gradu, neq; præcipiti præruptóve neq; viſui objecto ſaxo, quod obſtaret. Cũq; ſũmã navis adminiſtrationẽ haberet ſolũq; voce ſublata, navis ipſis annuentibus & dicto audientib. in AEgyptũ delata eſt. Et quietè taciteq; eo maximè loci, ubi nautis p totã navigationẽ minus eſſet impedimenti allaturus conſedit. Atq; in una eadẽq; corporis cõformatiõe ac figura duas noctes ac dies tres, nec cibũ, nec potũ, nec ſomnũ capiẽs, permãſit. Quia nõ niſi omnib. clàm, uti ſe habebat in illo ſedẽtario ſtabiliq; loco, in quo verſabatur, breves ſomnos capiebat. Atq; hæc cõtinẽter faciebat, & præter exſpectationem ſago veſtitus. Ibiq; loci nautæ,

καὶ εἰ δυνατὸν τὴν ὠφελητικὴν αὐτοῦ προσειδόμενοι. ἐπεὶ μὲν τοι κατὰ τὸν πλοῦν ἐγκρατῶς αὐτὸς τε καὶ σεμνῶς, ἀκολούθως τε τῷ σωφρόνῳ ὑπεπολύσει διατάττοντος, ἀμείνονα περὶ αὐτοῦ ἐνενόουν τιθέντες, καὶ μεῖζον τι ἢ κατὰ ἀνθρωπίνην φύσιν ὑπολαμβάνοντες τῇ τοῦ παιδὸς εὐκοσμίᾳ. ἀναμιμνῃσκόμενοι ὡς προσορμίσασιν εὐθὺς αὐτοῖς ὤφθη καταιὼν ἀπ' ἄκρου τοῦ Καρμήλου λόφου. ἱερὸν δὲ τοῦτο ὄρος ἄλλων ὀρῶν διαφέροντα. αὐτὸ καὶ πολλοῖς ἄβατον. χολαίως τε καὶ ἀνεπιστρεπτὶ βαίνων, οὔτε κρημνώδους τόπου, οὔτε εὐοράτου πέτρας ἐνισταμένης, καὶ ἐπισκὰς τοῦ σκάφους μόνον τὸ ἐπιφθεγξάμενος, εἰς Αἴγυπτον ὁ ἀπόπλους κατασταθέντων αὐτῷ ἐνέβη, καὶ σιωπῇ ἐκάθισεν, ἔνθα μάλιστα οὐκ ἔμελλεν αὐτοῖς ἐμπόδιος ἔσεσθαι ναυτιλλομένοις παρὰ ὅλον τὸν πλοῦν. ἐφ' ἑνός τε καὶ τοῦ αὐτοῦ χήματος διέμεινε δύο νύκτας καὶ ζοὺς ἡμέρας, μήτε ζοφοῦς μήτε ποτοῦ μεταλαχών, μήτε ὕπνου. ὅτι ἢ μὴ λαθὼν ἅπαντας, οἷς εἶχεν ἐν τῇ ἑδραίᾳ, καὶ ἀσαλεύτῳ ἐπιμονῇ, κατέδαρθε βραχύ. καὶ ταῦτα διηνεκῶς καὶ σεσυρμένου παρὰ προσδοκίαν. εὐθύτε νῆς

πρὸς τοῦς τε συμβάντος αὐτοῖς τοῦ πλοῦ, ὡσὰν τινὸς παρουσίᾳ θεοῦ πάντα συνιστάντες τὰ τοιάδε. καὶ ἐπισυλλογιζόμενοι δαίμονα θεῖον, ὡς ἀληθῶς ἐπείσθησαν, συνὰ αὐτοῖς ἀπὸ Συρίας εἰς Αἴγυπτον μετεῖναι, καὶ τὸν τε παρόσλοιπον εὐφημότατον πλοῦν διεξήνυσαν, καὶ σεμνοτέροις, εἰωθόσι, ὀνόμασί τε καὶ πράγμασιν ἐχρήσαντο πρός τε ἀλλήλους καὶ πρὸς αὐτὸν μέχρι τῆς εὐτυχεστάτης συμβάσης αὐτοῖς, καὶ ἀκυμάντου παρόδου εἰς τὴν Αἴγυπτίαν ἠόνα τῇ σκάφους προσοχῇς. ἔνθα δὴ ἐμβαίνοντα ὑποίσαντες σεβασικῶς ἅπαντες, καὶ διαδεξάμενοι ἐκάθισαν ἐπὶ καθαρωτάτης ἄμμου. καὶ αὐτοσχεδὸν τίνα βωμὸν πρὸ αὐτοῦ πλάσαντες, ἐπιθυμήσαντές τε ὅσων εἶχον ἀκροδρύων οἷον ἀπαρχάς τινας κατατιθέμενοι, τῇ φάρτει μεθώρμισαν τὸ σκάφος, ὅπου περ καὶ πρόκειτο αὐτοῖς ὁ πλοῦς. ὁ δὲ διὰ τοσήνδε ἀσιτίαν ἀτονώτερον τὸ σῶμα ἔχων, οὔτε πρὸς τὸν ἀποβίβασμὸν ἐτὴν ταύτου παίρεσιν καὶ χειραγωγίαν, ἣν αὐλισώθη τότε, ἔτε ἀπαλλαγέντων ἀκροδρύων· ἄλλα ἐφαψάμενος χρησίμως αὐτῷ καὶ ὑπο

interea dum navigarent, hæc omnia quasi ad cujusdam Dei præsentiam concinnabant. Ac colligentes divinum quendam genium, ut reapse crediderunt, secum è Syria AEgyptum accedere, reliquam etiam navigationem felicissimo cursu absolverunt, inque portum cum optimo omine pervenerunt, adhæc blandioribus, quàm soliti erant, nominibus simul & rebus, cùm erga se mutuò, tum erga illum usi sunt, donec longè felicissimè cumq; omni malacia ac tranquillitate in AEgyptiacum littus appulissent, navi in arenā littusq; impacta. Porrò cùm ibi illum naviegressum oēs divino cultu ac laude extulissent excepissentq;, in mūdissima harena consederūt, atq; ara quadam extemporali & tumultuaria ante ipsum excitata, quicquid habebāt fructuum arborum, baccarumq; follicu-lis adhuc inclusarū, excussum, ceu primitias quasdam ipsi apponentes exoneraverunt navem, quocunq; etiam navigatio ipsis institueretur. Ipse verò præ tali inedia corpus habens attenuatius debiliusq;, neq; ad trajiciendum in terram, atque eorundem exitum ac manuductionem tunc vel nausea laboravit, neque ferculis ex fructibus arborum constantibus diu abstinuit, reliquis abhorrentibus: sed cùm utiliter ea attigisset fruitusq; esset, & na-

turam paulùm roborasset, in vicina diversoria conservavit, eundem morem ac consuetudinē ubiq; à turbatione remotā moderatāq; custodiens.

θρήσκας τὴν δυνάμιν εἰς φιλίαν ἐγγὺς δίσωσι σωσιπόλιας, τὸ αὐτὸ ἦθος ἐν σωσὶ διαφυλάττων.

CAP. IV.

Quod ipsius in Ægypto studium fuerit. Et quomodo inde in Babyloniam abierit, item quo pacto ibi cum Magis familiarem consuetudinem habuerit.

Κεφ. δ.

Τὴν δὲ Αἰγύπτου αὐτῷ σχολὴν ἐπὶ πᾶσι σπουδὴν ἀποδέμενον εἰς Βαβυλῶνα, καὶ πῶς ἐκεῖ τοῖς Μάγοις συνεγένετο.

IAm inde cum maximo studio exactaq; indagatione omnia sacra frequentavit, & admirationi fuit atq; admiratus ab sacerdotibus & prophetis, quorum consuetudine utebatur. Et perquā accuratè edoctus fuit, de quaq; re non intermittens vel eos, qui ipsius judicio laudabiles essēt, vel eos, qui intelligentia rerum clari notiq; erant, audire, vel sacra eorum, qui qualicunq; modo colebantur. Nullū etiā locum, in quem profectus arbitrabatur se excellentius magisq; singulare quid reperturū, nō est contemplatus. Unde ad omnes sacerdotes peregrinationem susceptit. Apud unūquemq;, quarū rerum sapiētia quisq; præditus erat, utilissimè profecit. Potrò annos omninò viginti duos in AEgypti sacrariis & arcanis remotisq; tēplis versatus est, Astronomiæ & Geometriæ operam dans, cunctisq; sacris initiatus, haud temerè & quasi saltuatim, donec tandem ab Cambysis militibus captus Babylonē abductus fuit.

Ἐκεῖθέν τε εἰς πᾶσαν ἱεροθήκην ἦλθε μετὰ πολλῆς σπουδῆς καὶ ἀκριβοῦς ἐξετάσεως. θαυμαζόμενός τε καὶ θαυμάζων ὑπὸ τῶν συγγινομένων ἱερέων καὶ προφητῶν. καὶ ἐπιδιδασκόμενος ὅτου μελέτης περὶ ἑκάστου οὐ παρελείπετο ἔστε ἀκούσασθαι τῶν καθ' ἑαυτὸν ἐπαινουμένων, ἔστε ἄνδρας τῶν ἐπὶ σοφίᾳ γνωριζομένων, ἔστε τελετὴν τῶν ὁπωσοῦν τιμωμένων, ἔστε τόπον ἀθεώρητον, εἰς ὃν ἀφικόμενος οὐκ ἦλθε τὸ περιττότερόν τι μαθών. ὅθεν πρὸς ἅπαντας τοὺς ἱερέας ἀποδήμησεν ὠφελούμενος παρ' ἑκάστου, ὅσου ἦν σοφὸς ἕκαστος. Δύο δὲ καὶ εἴκοσιν ἔτη κατὰ τὴν Αἴγυπτον ἐν τοῖς δυσὶ τοῖς διατελέσας ἀστρονομίᾳ καὶ γεωμετρίᾳ καὶ μυούμενος οὐκ ἐξ ὀλιγορρησίας, ἀλλ' ὡς ἔτυχε πάσας θεῶν τελετὰς ἕως ἐπὶ τῇ Καμβύσου στρατιᾷ ἁλοὺς εἰς Βαβυλῶνα ἀνήχθη.

κάκει

κάκεῖ τοῖς Μάγοις ἀνδράσιν συνδιαξήλας καὶ συναναδιδαχθεὶς τὰ παρ' αὐτοῖς, σεμνὰ καὶ θεῶν θρησκείαν ἐντελεστάτην ἐκμεμαθὼς, ἀριθμῶν τε καὶ μουσικῆς, καὶ τῶν ἄλλων μαθημάτων ἱκανὸν ἀνδρὸν ἐλθὼν παρ' αὐτοῖς, ἄλλα τε δώδεκα συνδιαξήλας ἔτη.

Atque ibi cùm Magis ſui ſtudioſis & benevolis converſatus eſt, & in ipſorum myſteriis eruditus fuit, eaq;, quæ ſeria eſſent, & ad religionem cultūq; numinis pertinebant, exactiſſimè perdidicit. Itē in arte numerandi ac Muſice, reliquisq; diſciplinis apud illos ad ſūmū faſtigiū pervenit, alios prętereà duodecim annos cū illis verſatus.

Κεφ. ε.

Πῶς ἐπανῆλθεν αὖθις εἰς τὴν Σάμον. τίς ἡ ἐν τῇ Σάμῳ αὐτοῦ καὶ τῶν ἐπιδημιῶν ἐπιμέλεια καὶ πῶς ἐμιμήσατο αὐτοῦ θαυμαστὴν τέχνην ἐπαίδευσεν, ἀλλαχόθεν τε αὐτοῦ εἰς τοὺς ἕλληνας, καὶ τροπαὶ τῆς ἀσκήσεως ἐν τῇ Σάμῳ.

Cap. v.

Quomodo rurſum Samū redierit. Quod ipſius interea, dum in Samo peregrinaretur, ſtudium fuerit, & quo pacto eum, qui ſimile ſecum nomē habebat, admirabili arte inſtituerit, tū qua ipſius ad Græcos peregrinationes, & modi exercitationu, quibus in Samo inſula uſus eſt.

Ἐπὶ Σάμου ὑπὸ γήρως ἀπολιπόντων αὐτὸν ἀνδρῶν ἐπανῆκεν ἔτος ἤδη γεγηρακώς. ἀναγνωσθεὶς δὲ ὑπό τινων πρεσβυτέρων, ἐν ἀπορίᾳ ἔλαττον ἢ προσθήκῃ θαυμασθεὶς, καλλίων τε καὶ σοφώτερος ἐν θεοπρεπέστερος αὐτοῖς ἐφάνη, παρεκαλούσης αὐτὸν δημοσίᾳ τῆς πατρίδος ὠφελῆσαι ἅπαντας, ἐν μεταδιδόναι τῶν ἐπιτηδευμάτων, οὐκ ἀντιτείνων, τὸν τῆς δι' ἀλληγορίας τρόπον συμβολικὸν ποιεῖν ἐπιχείρει ἐν πάντα ὅμοιον τοῖς ἐν Αἰγύπτῳ δόγμασι κατ' ἀπαίδευτον, εἰκῇ μὲν σφόδρα προσιέμενος τὸν τοιοῦτον τρόπον οἱ Σάμιοι, μήδε ἁρμοδίως ἢ ὡς ἐχρῆν προσεφύοντο αὐτῷ. μηδὲ

Natus annos circiter quinquaginta ſex Samum reverſus eſt. Cùm verò reſcitum eſſet ab ſenioribus quibusdam, rediiſſe, nec minus, quàm antè, in admiratione eſſet, (nā & pulchrior juxta ac ſapientior, & divina quadam majeſtate eminentior ipſis eſt viſus) patria eum publicè vocavit, utde omnibus bene mereretur, & homines ſuarū cogitationum participes faceret, minimè renitens ſtudebat modum doctrinæ allegoricum & ſymbolis ceu myſteriis tectum reddere, planeq; AEgyptiorum doctrinis, prout in iis ab prima ætate inſtitutus erat, ſimilem, etſi Samii hujuſcemodi tradēdi morem haud admodum appeterent, neq; decenter nec convenienter ei adhæſerunt. Itaq; ne-

mine ad eum accurrente, nec germanè & ex animo doctrinas expetente, omnibus modis apud ipsos habitare studebat, Samum nec contemnens nec vili, quod patria esset, æstimãs, omninòq; volens cõterraneos disciplinatum pulchritudinem & elegãtiam, etsi invitos, degustare. Cæterùm cùm observasset quendam pugilum, corũq; qui se quidem corpusq; exercere amant, verùm pauperẽ alioquin & tenuium fortunarũ hominẽ, cum mẽte & ratione compendioq; scitè admodum & agiliter, idq; cum decora corporis mobilitate in gymnasio pila ludentem, ratus se eum dicto audiẽtem habiturum, si ipsi securo & nihil tale cogitanti, affatim, quæ vitæ necessaria sunt, suppeditaret, juveni post lotionem ad se advocato ultrò promisit se commeatus abundè sufficientes ad sustentationem exercitationis corporis præbiturum, seque continenter ejus curam habiturum. Ipsum verò paulatim citraque laborem ullum & assiduè accepit, ne confertim doctrinæ aliquæ onerarentur, quas ipse etiamnum adolescens à Barbaris didicerat. Verùm hę jam tum ipsum propter senium memoriæq; defectum destituebant. Adolescente verò obedientiam pollicente, adeoque rerum necessariarum spe ad hoc animum facilè inducente, ipse ei Arithme-

νὸς, οὐν ἀυτῷ προσέχοντος, μήδε γνησίως ὀρεγομένου τῆς μαθημάτων αὐτοῖς ἐποιήζειν φάστι ζόπῳ ἐπειρᾶτο, μὴ ἀτιμοτέρων μήδε ὀλιγωρῶν τῆς Σάμου, δηὰ τὸ παρέδια ἐξ γεῦσαι τε φάντως βουλόμενος τῆς τῆς μαθημάτων καλλονῆς τοὺς ἀστειοτάτους, εἰ καὶ μὴ ἐκόντας. ἀλλ' οὖν δεινοίᾳ καὶ μεθόδῳ παρατηρήσας ψύσεως τινὰ καὶ εὐχινήτως ἐν τῷ γυμνασίῳ σφαιρίζοντα τῆς φιλογυμναστικωτέρων μὲν καὶ σωματικωτέρων, ἀστείων δ' ἄλλως καὶ ὑποστατέρων, λογισάμενος ὅτι εὐπειθῆ ἕξει, εἰ φα ἐπιτήδεια ἀφθονία τὶς αὐτῷ ἀμεριμνοῦντι παρέχοι, προσκαλεσάμενος μετὰ τὸ λουζῆσθαι τὸν νεανίαν ἐπηγγείλατο αὐτάρκη αὐτῷ ἐφόδια εἰς τὴν τῆς σωματικῆς ὑποζοφὴν καὶ ἐπιμελείαν δικαίως παρίζειν, ἐνδιαδέξασθαι αὐτὸν καταβεκχύ τε καὶ ἀπόνως, ἐνδελεχῶς τε, ὥστε μὴ ἀθρόου φορταδῆναι μαθήματα τίνα, ἃ παρὰ Βαρβάροις μὲν ἐξέμαθεν αὐτὸς νέος ὤν. ἀπολείπει δ' αὐτὸν ταῦτα ἤδη διὰ τὸ γῆρας καὶ τὴν τούτου ἀμνημοσύνην. ὑποχωροῦντος δὲ τῷ νεανίου ἐπὶ τῇ τῆς ἐπιτηδείων ἐλπίδι ὑπομένοντος, τὴν δ' ἀριθ-

μῆ

μῶν μάθησιν καὶ γεωμετρίας ἐναγεῖν αὐτὸν ἐπειρᾶτο. ἐπάμβακος τὰς ἑκάστου ἀποδείξεις ποιούμενος, καὶ διδάσκων πάντος σχήματος, ὁ ἐστι διὰ γραμμάτος, μισθὸν καὶ ἀντίποινον παρῆκε τῇ νεανίᾳ ξιώβολον. ἃ τοῦτο μέχρι πολλοῦ χρόνου διετέλεσε ποιῶν. φιλοτιμότατος μὲν καὶ σπουδαίως, τάξεως βελτίσῃ ἐμβιβάζων εἰς τὴν θεωρίαν. Καθ' ἑκάστου δὲ σχήματος παρέλαμβε ξιώβολον ἐπὶ δισσούς. ἐπεὶ δὲ ὁ νεανίας ὁδῷ τινὶ ἐμμελεῖ ἀγόμενος, καὶ ἐπιστήμης ἤδη ἀντιλαμβάνετο καὶ τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν τοῖς μαθήμασι, συνιδὼν τὸ γενόμενον ὁ σοφὸς, καὶ ὅτι οὐκ ἂν ἔτι χωρὶς ἔτι δύναιτο ἀπόχοιτο τῆς μαθήσεως, εἰ καὶ πάντα πένθοι πενίαν, ὑπετιμήσατο καὶ ἀπορίαν τῆ ξωβόλων. Ἐκεῖνο δὲ ἐπόησε, ἀλλὰ καὶ χρείας τούτων οἷς τε εἰμὶ μανθάνειν, καὶ διαδέχεσθαί σου τὰ μαθήματα, ἐπήνεγκεν. Ἀλλ' οὐδ' αὐτὸς τὰ πρὸς σοφὴν ἐπιτηδεῖα ἔχω ἔτι οὐδ' εἰς ἐμαυτόν. διὸ νοῦν σχολάζειν εἰς ποριστὸν τῇ καθ' ἡμέραν ἀναγκαίων, καὶ τῆς ἐφημέρου τροφῆς, οὐ καλῶς ἔχειν ἀμβατὸν

metices & Geometriæ disciplinam instillare conabatur, cujusque artis demonstrationes in abaco faciens, figurarumque omnium formas docens per literas, mercedem & laboris compensationem juveni dedit triobolum, idque aliquandiu facere non destitit. Honoris studiosissimus erat, & perstudiosè, cumque optimo ordine in rerum contemplationem inducebat. Porrò pro cujusq; figuræ exceptione triobolum numerabat. Sed postquam adolescens commoda & concinna quadam via ductus eam jam, quæ excelleret, maximeq; afficeret, accepit, & consecutionem ordinémve, quæ in disciplinis potissimè requiruntur, edoctus esset, sapiens ille re intellecta, quodque ab ea disciplina non deficeret libenter, nec abstenturus esset, etsi vel omnem paupertatem foret subiturus, honoravit indigentiam eius etiam triobolis. Illo verò dicente, atqui sine illis & discere possum, & tuas doctrinas excipere, subjecit: sed nec ipsemet habeo, quæ ad me alendum sufficiunt. Quare mentem vacare oportebit, ut, quæ quotidiano victui necessaria erunt, inveniam. Iam sustentationem quotidianæ vitæ habere non satis bellè sufficienterq; possumus ex abaco, inani-

inanibus q; & fructus expertibus literis, ut ſe quis vel maximè torqueat maceretq;. Ita ut ægrè admodum adoleſcens ab eo avelleretur, quò contemplationem continuaret. Verùm ea illum contra fari: equidem tibi reliquum ſufficiam inquit, & beneficiũ quodammodo ciconiarum in morẽ rependam. Siquidẽ pro quaq; forma ipſe tibi triobolum dabo. Atq; ex eo tẽpore ita literarũ amore captus eſt, ut Samiorũ ſolus unà cum Pythagora, quo cum idem nomen habebat, ſed Eratoclis erat filius, extolleretur. Hujus verò etiam Commentarii feruntur ἀλειπτικοὶ, hoc eſt, Vnguentarii: & Athletarum illius temporis conſtitutio de eſu carnium loco caricarum: quæ malè ad Pythagoram Mnemarchi filium ab nonnullis referuntur. Circa hoc ipſum tempus ipſe in ſumma admiratione fuiſſe perhibetur in Delo inſula, cùm eum, qui dicitur incruentus, acceſſiſſet, ſimulque Apollinis genitoris aram, ejuſque adminiſtros qui ipſius ſacris eſſent operati, unde ad omnia oracula ſe contulit. Item legum cauſſa in Creta ac Sparta quoque verſatus eſt, earumque omnium auditor ſimul & diſcipulus factus, cùm domum reverſus eſſet, acriter ea, quæ omiſſa fuerant indagare aggreſſus eſt. Ac primum quidem omniũ locum,

ἢ ἀνοήτοις μαθημάτων ἐν αὐτὸν ἀν τι σπείραται. ὥστε τὴν νεανίαν δυσαποσπάστως τοῦ ἐνειρεῖν τὴν θεωρίαν ἔχοντα. ἢ ταῦτ' εἰπεῖν· Ἐγώ σοι λοιπὸν πορίῳ, ἢ ἀντιπελαργήσω ἔπον τινά. κατὰ γὰρ ἕκαστον χρῆμα ξιώβολον. κἀγὼ σοι ἐντιπαρέξω. ἢ τὸ ἀπὸ τοῦδε δέτως ἑάλω ὑπὸ τῶν μαθημάτων, ὥστε μόνος Σαμίων σὺν ἐπῆρε Πυθαγόρᾳ ὁμώνυμος ὢν αὐτῷ, Ἐρατοκλέους δὲ υἱός. τὰ τοῦ δὴ καὶ τὰ ἀλειπτικὰ συγγράμματα φέρεται. ἢ ἀντὶ ἰχάδων τοῖς τότε ἀθληταῖς κρεώδους ξοφῆς διάταξις, οὐ κακῶς εἰς Πυθαγόραν τοῦ Μνημάρχου τούτων ἀναφερομένων. λέγεται δὲ περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον θαυμασθῆναι αὐτὸν περὶ Δῆλον, προσελθόντα αὐτὸν πρὸς τὸν ἀναίμακτον λεγόμενον, καὶ τὸ γενέτορος Ἀπόλλωνος βωμὸν, καὶ τούτου θεραπεύσαντας ὅσα εἰς ἅπαντα τὰ μαντεῖα παρέβαλε. καὶ ἐν Κρήτῃ δὲ καὶ ἐν Σπάρτῃ τῆς νόμων ἕνεκα διέβη. καὶ τούτων ἀπάντων ἀκροατὴς τε καὶ μαθητὴς γενόμενος εἰς οἶκον ἐπανελθὼν ὥρμησεν δὴ τὰ παραλελειμμένων ζητῆσαι. καὶ πρῶτον μὲν διέβη

ἐν τῇ

ἐν τῇ πόλει κατεσκεύασατο, Πυθαγόρου * καλούμενον ἔτι καὶ νῦν ἡμικύκλιον, ἐν ᾧ νῦν Σάμιοι περὶ τῶν κοινῶν βουλεύονται, νομίζοντες περὶ τῶν καλλῶν καὶ τῶν δικαίων καὶ τῶν ξυμφερόντων ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ ποιεῖσθαι τὴν ζήτησιν. ἐν ᾧ κατασκευάσας ὁ πάντων ποιησάμενος τὴν ἐπιμελείαν, ἔξω τε τῆς πόλεως οἰκεῖον τῆς αὐτῆ φιλοσοφίας ἄνδρων ποιησάμενος, ἐν τούτῳ τὰ πολλὰ τῆς νυκτὸς καὶ τῆς ἡμέρας διέζιβε, καὶ τὴν ζήτησιν ἐποιεῖτο, τῶν ἐν τοῖς μαθήμασι χρησίμων, τὸν αὐτὸν ζόφον Μίνῳ τῷ τοῦ Διὸς υἱῷ διανοηθείς. καὶ τοσοῦτον δ' ἐνέγκας ὕστερον τῶν τοῖς ἐκείνου μαθήμασι χρησαμένων, ὥστε ἐκεῖνοι μὲν ὀλίγα μικροῖς θεωρήμασι μίγνυσι ἐφρόνησαν· Πυθαγόρας δὲ συνετέλεσε τὴν περὶ τῶν οὐρανίων θεωρίαν, καὶ ταῖς ἀποδείξεσιν αὐτῆς ὅλαις ταῖς Ἀριθμητικαῖς καὶ ταῖς γεωμετρικαῖς διέλθασιν. οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὕστερον ὑπ' αὐτοῦ πραχθέντων, ἔτι μᾶλλον αὐτὸν θαυμαστέον. ἤδη γὰρ μεγάλην ἐπίδοσιν τῆς φιλοσοφίας ἐχούσης, καὶ τῆς Ἑλλάδος ἁπάσης θαυμάζειν αὐτὸν προαιρούμενος,

in quo commoraretur, in urbe conſtruxit, à ſemicirculo etiamnum Pythagoræ hemicyclium vocitatum, quo in loco Samii hodie de rebus publicis conſultant, æquum eſſe judicantes, ut de honeſtis & virtutibus, de æquitate ac juſtitia, deq; iis, quæ ſpectarent ad publicam utilitatē, illo in loco quæſtiones inſtituantur. In eo iſte, qui omnium curam habuit, hoc gymnaſium conſtruxit, extraq; urbem proprium philoſophiæ ſuæ ac literis antrum effecit, in quo maximam partē noctesq; diesq; verſabatur, & quęſtionem inſtituebat eorum, quæ in diſciplinis utilia eſſent, eundem morem cum animo volutans, quem Minos Iovis filius tenuerat. Cæterùm tantum poſtea ab iis, qui ejus dogmatibus erant uſi, differebat, ut illi quidem in diſquiſitionibus & præceptis exiguis maximi habiti eſſent: Pythagoras verò de rebus cœleſtibus ſcientiam conſummarit, eamque demonſtrationibus univerſis tam Arithmeticis, quam Geometricis percurrerit. Nec hoc ſolùm: Verùm etiam ipſemet poſteà magis ob ea, quæ ab illo acta ſunt, admirandus fuerit. Cùm enim Philoſophia jam magnum incrementum ſortita eſſet, & tota Græcia, ipſum in primis admirari conſtituiſſet,

optimis quibusq; & philosophię, studio deditissimis ejus causſa Samum profectis, volentibusq; ejus institutionis, quā traderet, participes esse, ab civibus suis ad nullas non legationes tractus, cumq; iisdē administris publicis cōgredi & communicare coactus fuit. verū cùm prudēter vidisset, legib. patriæ parenti difficile fore, si ibi remaneret, studio philosophiæ incumbere, in agrum aliquem remotum se abdidit. Idq;, quod omnes, qui ante se olim philosophiæ operam dedissent, peregrè extra patriæ solum in locis remotis vitam finivissent.

καὶ τῆς ἀρίστων καὶ τῆς φιλοσοφωτάτων εἰς τὴν Σάμιον δὴ ἐκεῖνον παραγινομένων, καὶ βουλομένων κοινωνεῖν τῆς παρ' ἐκείνου παιδείας, ὑπὸ τῆς αὐτῆς πολιτῆς εἰς τὰς πρεσβείας πάσας ἑλκόμενος, καὶ μετέχειν ἀναγκαζόμενος τῆς αὐτῆς λειτουργῶν. καὶ συνιδὼν, ὅτι πρὸς τῆς παρούσης νόμοις πειθομένῳ χαλεπὸν αὐτῷ μένοντι φιλοσοφεῖν καὶ διότι πάντες οἱ πρότερον φιλοσοφήσαντες ἢ ἐν ξένῃ τὸν βίον διετέλεσαν.

CAP. VI.

Causa, ob quas in Italiam est profectus, deq; hac eius peregrinatione. Ité universalis & distincta de Pythagorā, cuiusmodi scilicet fuerit, cōmemoratio, deq; ipsius Philosophia.

ΚΕΦ. ς.

Αἰτίαν δ' ἃς ἀπεδήμησεν εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ περὶ τὴν ἀποδημίας αὐτὸν ταύτης καθόλικός τις διορισμὸς περὶ Πυθαγόρου, ὁποῖος τις ἦν καὶ περὶ τῆς καθ' αὐτὸν φιλοσοφίας.

PYthagoras hisce omnibus diligenter secum expensis cumq; animo consideratis, adhæc fugiēs politica negotia atq; occupationes, ut verò nōnulli dictitant, eorum, qui tum Samū incolebant, oscitationem ac negligētiā in discēdis literis devitans, in Italiā discessit, patriam reputans eam regionē, quę quam plurimos haberet bene erga literas affectos, qq; ardenter modesteq; discere averēt. Cumq; Crotone, quæ nobilissima urbiū erat, primitus adhortationē instituisset, permultos sectatores habuit, ut palā narretur, ipsū homines sexcētos habuisse, nōab

ΤΑῦτα πάντα παρ' αὐτῷ δὴ διανοηθεὶς, καὶ φεύγων τὰς πολιτικὰς ἀχολίας, ὡς δ' ἔνιοι λέγουσι, τὴν περὶ παιδείας ὀλιγωρίαν τῆς τότε τὴν Σάμον οἰκούντων παρατιμένος, ἀπῆρεν εἰς τὴν Ἰταλίαν. παρρησιαζόμενος τὴν πλείονων ἐνεχόντων πρὸς τὸ μανθάνειν * εὐσεβῶς ἐχουσα χώρα. καὶ ἐν πρώτῃ Κρότωνι ὁπισημοτάτῳ πόλει προξενήσαμενος πολλὰς ἕξις ζηλωτὰς, ὥστε ἱστορεῖται, ἑξακοσίους αὐτὸν ἀνθρώπους ἐχπίναι, οὐ μόνον ὑπ' αὐ-

ὑπ' αὐτῦ κεκινημένους εἰς τὴν φιλοσοφίαν, ἧς μετεδίδου, ἀλλὰ καὶ τὸ λεγόμενον, κοινοβίους, καθὼς προσέταξε, γενομένους. καὶ ἦσαν μὲν οἱ φιλοσοφοῦντες. οἱ δὲ πολλοὶ ἀκροαταὶ, οὓς ἀκουσματικοὺς καλοῦσι, ἐν μιᾷ μόνον ἀκροάσῃ, ὡς φασιν, *ἣν πρωτίστως καὶ πάνδημον μόνον ἐπέβας τῆς Ἰταλίας ὁ ἄνθρωπος ἐποιήσατο πλείονας ἢ δισχιλίους τοῖς λόγοις ἐνεσχήθησαν. ἀλλὰ ὁμοῦ παισὶ καὶ γυναιξὶν ὁμακόειον πανδήμους ἱδρυσάμενοι καὶ πολίσαντες αὐτοῖς τὴν πρὸς πάντων ἐπιπλεθεῖσαν μεγάλην Ἑλλάδα. νόμους τε παρ' αὐτῦ δεξάμενοι καὶ πρόσταγματα ὡσανεὶ θείας ὑποθήκας· ὧν ἐντὸς ὑ- δὲν ἔπραττον παρίεσαν ὁμονοοῦντες ὅλῳ τῷ τῆς ὁμιλητῆς ἀθροίσματι εὐφημοῦντες, καὶ πανσόφῳ τῆς σοφίας μακαριζόμενοι. τάς τε οὐσίας κοινὰς ἔθεντο ὡς προσελέχθη. καὶ μετὰ τῶν θεῶν τὸν Πυθαγόραν λοιπὸν κατερίθμουν, ὡς ὄντα θεῖόν τινα δαίμονα καὶ φιλανθρωπότατον. οἱ μὲν τὸν Πύθιον· οἱ δὲ τὸν ἐξ Ὑπερβορέων Ἀπόλλωνα, οἱ δὲ τὸν Παιῶνα, οἱ δὲ τῶν τὴν σελήνην κατοικούντων δαιμόνων

se modò ad philosophiæ, quã tradebat, studium motos excitosque: verùm etiam ab communi, quod dicitur, vivendi modo, uti instituit, cœnobios, quasi convivas dicas, factos. Atque hi quidem erant, qui Philosophiæ operam dabant. Plarique verò auditores, quos ab præceptis, quæ audiunt, ἀκουσματικὺς appellant, unica solum prælectione, *ut ajunt, quam primam & inspectante omni populo publicam, vel ingressus solum in Italiã, hic homo habuit, amplius bis mille homines orationib. capti fuerũt. Sed pueris & fœminis simul ὁμακόειον, hoc est auditoriũ publicum, ad quod oẽs simul cõvenirẽt, idq; pmagnũ & amplũ ædificarunt, urbisq; instar ipsis fabricarũt, ab omnib. magnã Græciã vocitatũ. Legibusq; ab illo acceptis, & edictis tanqũã divinis præceptionib. (citra quas nihil administrabãt) pmãserũt uno eodẽq; animo cõcordes, ab universo cœtu discipulorũ & familiariũ prędicati, & ab vicinis omnib⁹, q circũ circa erãt, habiti sũt felices & beati, simulq; facultates suas, uti modò dictũ est, cõmunes habuerũt. Tãdẽq; Pythagorã divis ãnumerabant, ceu bonũ aliquẽ hominũq; amãtissimũ geniũ. Nõnulli quidẽ Pythium, at alii Hyperboreũ Apollinẽ, rursũ quidã Pęonẽ, alii certum quendã ex geniis, qui Lunã inhabitabant.

Nec decrāt, qui quempiam eſſe deorum cœleſtium prędicabant, in uſū & correctionem vitę mortaliū ſub figura humana datū eſſe aiētes, atq; hominibus, qui tum erāt, apparuiſſe ut ſalutare felicitatis & Philoſophiæ calcar & incitamentum mortaliū generi donaret, quo majus nec venit, nec venturum unquā eſt bonū, quā quod deorū beneficio per hunc ipſum Pythagorā gratis collatū erat. Quamobrē etiamnum proverbium, SAMIUS CAPILLATUS, de honeſtiſſimo ac religioſiſſimo homine dici ſolet. Ariſtoteles in libris de Philoſophia Pythagorica commemorat talem quampiam diviſionem ab viris, inter ea, quæ maximè arcana ſūt, aſſervari, animantium ratione præditorum, alius quidem eſt Deus, alius verò homo, alius autem ut Pythagoras. Ac valdè probabiliter ipſum talem habebant. Quippe cujus ſolius beneficio de diis, de heroib. de ſubtiliorib. ſpiritibus, mundiq; tum globoſis corporibus, tum omnigeno ſtellarū motu, adhęc de accremētis & defectib°, item de inęqualitatib. & aculeatis & circularib. revolutionibus, deq; omnib. quæ in mundo habētur, naturis tam cœli terræque, quàm illarum rerum, quę medię inter ipſa ſunt, & manifeſtis & abſtruſis, recta quædam, & ſimilis rebus exiſtentibus intelligētia ſciētiaq; hominib. patefa-

ἴνα. Ἄλλοι δὲ ἄλλον τῆς Ὀλυμπίων θεῶν ἐφήμιζον, εἰς ὠφέλειαν καὶ ἐπανόρθωσιν τοῦ θνητοῦ βίου, λέγοντες ἐν ἀνθρωπίνῃ μορφῇ φανῆναι τοῖς τότε, ἵνα τὸ τῆς εὐδαιμονίας τε καὶ φιλοσοφίας σωτήριον ἔναυσμα χαρίσηται τῇ θνητῇ φύσει, οὗ μεῖζον ἀγαθὸν οὔτε ἦλθεν, ἔτε ἥξει ποτε, δωρηθὲν ἐκ θεῶν διὰ τούτου τοῦ Πυθαγόρου. διόπερ ἔτι καὶ νῦν ἡ παροιμία, τὸν ἐκ Σάμου κομήτην ἐπὶ τοῦ σεμνοτάτου δηλοῦσα. ἱστορεῖ δὲ καὶ Ἀριστόξενος ἐν τοῖς Πυθαγορικῆς φιλοσοφίας, διαίρεσιν τινα τοιάνδε, ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν ἐν τοῖς σφόδρα ἀπορρήτοις φυλάττεσθαι. τοῦ λογικοῦ ζώου, τὸ μὲν ἐστι θεὸς, τὸ δὲ ἄνθρωπος, τὸ δὲ οἷον Πυθαγόρας. καὶ σφόδρα εὐλόγως τοιοῦτον αὐτὸν ὑπελάμβανον, δι' ὃν περὶ θεῶν μὲν καὶ ἡρώων καὶ δαιμόνων καὶ κόσμου σφαιρῶν τε καὶ ἀστέρων κινήσεως παντοίας *ἐπὶ πλοσθήσεων τε, καὶ ὑπολείψεων καὶ ἀνωμαλιῶν ἐκκεντροτήτων τε καὶ ἐπικύκλων, καὶ τῆς ἐν κόσμῳ σφόδρα πάντων μεγάθους καὶ γῆς, καὶ τῆς μεταξὺ φύσεως ἐκδήλως τε καὶ ἀποκρύφως ὀρθή τις καὶ ἐοικυῖα τοῖς οὖσι παρεισῆλθεν ἔννοια.

ἔθνεα. μηδὲν τῶν φανουμένων, ἢ δι' ἐπινοίας λαμβανομένων, ἀκαταμῶς ἀντιπαίουσα μαθήμασι καὶ θεωρίαις, καὶ τὰ ἐπιστημόνα πάντα, ὅσα τιθεῖσα μετοπτικὰ τῆς ψυχῆς, ὡς ἀληθῶς; καθαρτικὰ τῆς ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων τὰ νῦν τυφλώσεως πρὸς τὸ καθιδεῖν δυνηθῆναι τὰς ὄντως τῶν ὅλων ἀρχὰς καὶ αἰτίας, ἐνωκίσθη τοῖς Ἕλλησιν. πολιτεία δὲ ἡ βελτίστη καὶ ὁμοδημία, καὶ κοινὰ τὰ φίλων, καὶ θρησκεία θεῶν, καὶ ὁσιότης προσηκόντως ἐνομήθη, νομοθεσία τε καὶ παιδεία, καὶ ἐχεμυθία, καὶ φειδὼ τῶν ἄλλων ζώων, καὶ ἐγκράτεια, καὶ σωφροσύνη καὶ ἀγχίνοια καὶ θειότης, καὶ τὰ ἄλλα ἀγαθά, ὡς ἐπὶ ὀνόματι τιθεμένῳ, ταῦτα πάντα τοῖς φιλομαθοῦσιν, ἀξιέραστα καὶ φιλοσοφούμενα δι' αὐτὸν ἐφάνη. εἰκότως δὴ οὖν ἅπαντα τὰ ταῦτα ὃ δὴ νῦν ἔλεγον, ἔτως ἐκφυῶς ἐθαύμαζον τὸν Πυθαγόραν.

cta eſt. Nulla in re eorum, quæ apparent, vel mentis perſpicacitate percipiuntur, contra bonas artes ullo modo, & contemplationem cunctaque quæ ſcientia comprehenduntur, ſeſe opponens. Nimirum quæcunq; verè animi oculos efficiant, & purgent mentem ab cæcitate aliis ſtudiis inducta: ita ut videre reipſa poſſis rerum omnium tum initia tum cauſſas, in Græcis habitaviſſe. Optimus autem Reipub. ſtatus, itemq; popularis conſtitutio, tum amicorum communio, deorum religio, pietas eorum, qui jampridem deceſſerunt, legumlatio, diſciplinarum traditio, ἐχεμυθία, vel ſilentium, abſtinentia & parcitas ab animalibus, temperantia, animi lætitia, prudentia, divinitas, aliaq; virtutes, ut uno verbo complectar, hæc, inquam, omnia diſcendi ſtudioſis per ipſum oſtenſa ſunt digna eſſe, quæ amarentur ſtudioque compararentur. Hiſce igitur omnibus de cauſſis meritò, ut jam dixi, effectum eſt, ut adeò incredibiliter Pythagoram paſſim homines admirarentur.

Κεφ. ζ.

Κοινὰ τινὰ ἄκτις ἐ τύπου τ' ὧν ἐν Ἰταλίᾳ αὐτοῦ πραχθέντων, καὶ τῶν εἰς ἀνθρώπους ἐμφερομένων εἰς τ' πολὺν λόγον, οἵοντινές τινες ἦσαν.

Cap. VII.

Communes quædam quaſi adumbrationes eorum, quæ ab eo geſta ſunt in Italia: tum cujuſmodi fuerint ſermones ejus publici, quos ad homines proferebat.

AT enim jam deinceps dicendū est, quemadmodum peregrinationē sit ingressus, quibusq; primùm & quas orationes habuerit, & quibus de rebus, & ad quos. Ita enim facilè à nobis colligetur, quæ & qualia ejus fuerint studia in eo vitæ genere, in quo tunc vixit. Fertur itaque, cùm in Italia & Sicilia peregrinaretur, accepisse civitates quasdam servitute ab se mutuò, partim quidem jam multos annos, partim verò non ita pridem pressas fuisse. Eas igitur liberali prudentia complevit per auditores, qui singulis diebus ad ipsum meabant, atq; in libertatem asseruit. Item libertate donavit Crotonem, Sybarinque & Catanem, Rhegiumque & Himeram, Acragantem & Taromenas, aliasque nonnullas, quibus etiam leges tulit per Charondam Catanæum, & Zaleucum Locrum, quorum legibus optimè & institutæ & dignæ fuerunt, idque perdiu, quas maximæ quæque sequerentur & vicinæ urbes. Funditus autem seditionem dissensionemque, & uno verbo factionem, non ab notis modò ipsisque majoribus ad multas usque, uti narratur, familias: Verùm etiam ab omnibus cum Italiæ tum Siciliæ civitatibus, ubi & intestina & externa dissidia & contentiones fervebant, sustulit. Frequens enim ei in ore erat apud-

Δεῖ πίνυν μετὰ τοῦτο ἤδη
πως ἐπιδήμησε, καὶ τισι πρὸς
τοὺς, τίνας τε λόγους ἐποιήσα-
το καὶ περὶ τίνων καὶ πρὸς τί-
νας. ἔστω γὰρ ἂν γένοιτο ῥᾴδι-
α ἡμῖν τὰ τῆς διατριβῆς αὐτοῦ
τίνα ἦν, καὶ ὁποῖα ἐν τῷ τοιούτῳ
βίῳ. λέγεται τοίνυν ὡς ἐπιόντι
μήσας Ἰταλίᾳ, καὶ Σικελίᾳ, ὅτι
τέλαβεν πόλεις δεδυλωμένας ἀλ-
λήλων, τὰς μὲν πολλῶν ἐτῶν,
τῶν, τὰς δὲ νεωστί, ταύτας
φρονήματος ἐλευθερίου ὑποπλή-
σας δι' ὧν ἐφ' ἑκάστης ἡμέρας
αὐτῷ, ἀνερρύσατο. * καὶ ἐλευθε-
ρίαν ἐποίησε Κρότωνα καὶ Συβά-
ριν, καὶ Κατάνην, καὶ Ῥήγιον καὶ
Ἱμέραν καὶ Ἀκράγαντα καὶ Ταυρο-
μενάς, καὶ ἄλλας τινὰς, οἷς καὶ
νόμους ἔθετο διὰ Χαρώνδα τοῦ
Καταναίου καὶ Ζαλεύκου τοῦ Λο-
κροῦ, δι' ὧν εὐνομώταται καὶ
ξιοζήλωτοι ταῖς * ἐφορίοις πό-
μέχρι πολλοῦ διετέλεσαν. ἐκ-
εἶλε δὲ ἅπαν στάσιν καὶ διχο-
φωνίαν, καὶ ἁπλῶς ἑτεροφροσύ-
νην, οὐ μόνον ἀπὸ τῶν γνωρί-
μων καὶ τῶν ἀπογόνων δὲ αὐτῶν
μέχρι πολλῶν, ἃς ἱστορεῖται, οἰ-
κιῶν, ἀλλὰ καθόλου ἀπὸ πά-
ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Σικελίᾳ πόλεων
πασῶν, καὶ τε ἰδίᾳ καὶ πρὸς
ἀλλήλας. πυκνὸν γὰρ ἦν αὐτῷ

πρὸς

πρὸς ἅπαντας παραχὴ πολλὲς καὶ ὀλίγους ἀπόφθεγμα, χρησμοῦ θεῖ συμβουλευτικοῦ ὅμοιον,* ἐπὶ τὸ μὴ τις ὥσπερ εἰ καὶ ἀναπεφαλαίωσίς τις τῶν αὐτῷ δοκιμασθέντων, τὸ τοιοῦτον ἀπόφθεγμα. »φυγαδευτέον πάσῃ μηχανῇ, καὶ πα»ρεκποιητέον πυρὶ καὶ σιδήρῳ, καὶ »μηχαναῖς πασαῖς, ἀπὸ μὲν »σώματος, νόσον· ἀπὸ δὲ ψυχῆς »ἀμαθίαν· κοιλίας δὲ, πολυ»τέλειαν· πόλεως δὲ, στάσιν. »οἴκου δὲ διαφοράν· ἐμοῦ δὲ »πάντων ἀμετρίαν· δι' ὧν φιλοσορ»γότατα ἀνεμίμνησκεν ἕκαστον τῶν ἀρίστων δογμάτων. ὁ μὲν οὖν κοινὸς τύπος αὐτῷ τῆς ζωῆς ἐν τε τοῖς λόγοις καὶ ταῖς πράξεσι, καθάπερ ἦν ἐν τῷ τότε χρόνῳ· εἰδὲ δεῖ καὶ τὰ καθ' ἕκαστον ἀπομνημονεύσαι, ὧν ἔπραξε καὶ εἶπε, ῥητέον ὡς παρεγένετο μὲν εἰς Ἰταλίαν κατὰ τὴν Ὀλυμπίαδα τὴν δευτέραν ἐπὶ ταῖς ἑξήκοντα, καθ' ἣν Ἐρυξίδας ὁ Χαλκιδεὺς στάδιον ἐνίκησεν. εὐθὺς δὲ περίβλεπτος καὶ περίσατος ἐγίνετο, καθάπερ καὶ πρότερον, ἅτε εἰς Δῆλον κατάπλους. ἐκεῖσε γὰρ πρὸς μόνον τὸν βωμὸν ἠυχέτορος Ἀπόλλωνος προσδυσάμενος, ὃς μόνος ἀναίμακτος ἔζιν, ἐθαυμάζετο παρὰ τοῖς ἐν τῇ νήσῳ.

quoſvis ubiq;, ſive illi multi eſſent, ſive pauci, celebre illud apophthegma, ſcitúmve & memorabile dictum, Dei conſultantis oraculo ſimile, quaſi quædam epitome & ſummaria eorum, quæ ipſi laudabiliter viſa fuere, enumeratio. Eſt autem tale. Procul » relegandum quavis machina & co- » natu, igniáque ferroq; præcidendum » & omnibus machinis ſeu præſidiis » ab corpore quidem, morbum: ab » animo verò, imperitiam: ab ventre, » luxum, & oppiparum apparatum: » ab civitate ſeditionem: ab ædibus » familiaribus factionem: ſimulque ab » omnibus partium ſtudium, quibus » tenerrimè indulgētiſſimeq; quemq; » optimorum dogmatū admonebat: communis igitur ejus vitæ cum in dictis, tum factis deſcriptio iſtiuſmodi tum temporis erat. Quod ſi verò ea etiam ſigillatim commemoranda ſint, quæ fecit dixitque, eum in Italiam circiter Olympiade ſexageſima ſecunda veniſſe dicendum eſt, qua Eryxidas Chalcidenſis ſtadium vicit. Continuò autem ſuſpici cœpit illuſtris cunctisque conſpicuus, uti & priùs erat, quū Delum navigavit. Ibi enim ad ſolam aram Apollinis genitoris, utpote quæ ſola omnium incruenta eſt, vota precesque fecit, & in ſumma apud homines inſulares admiratione atque æſtimatione fuit.

CAP.

CAP. VIII.

Quo tempore & quomodo Crotonem abierit, & qua fecerit prima aggressione, quosq; ad juvenes sermones dixerit.

POrrò circa id tempus ex Sybaride Crotonem versus profectus in piscatores retia trahentes in littore incidit. Cæterùm everriculo dispersò, inq; maris fundo etiamnum onerato, quantam piscium copiam attraherēt, numero omnium expresso, dixit. Ac viris exspectātibus, ecquid nā præcepturus esset, ut effectum darēt, num hoc ita se habiturū esset, omnib. præcepit, ut vivos pisces, priùs tamen exactè numeratos, dimitterent. Quodq; magis adhuc admirandum est, ne unus quidem ex omnibus piscibus toto illo temporis spatio, quo numerus inibatur, ex aquis extractus ipso quidem astante exspiravit. Sed numerato piscatoribus piscium pretio, Crotonem abiit. At illi rem gestam passim divulgarunt. Cumq; ejus nomen ab pueris accepissent, illud nullis non patefecerunt. Quotquot autem audiverunt, cupidine accensi fuerunt magnum hunc hospitem videndi. Quod factu proclivè erat. Quippe si quis ejus obtutum jam intuitus esset, eo viso planè veluti perculsus fuisset. Nam prout eum esse suspicabatur, talis revera erat. Deinde paucis dic-

Κεφ. η.

Πότε καὶ πῶς ἦς Κρότωνα ἐπεδήμησε. τίνα τε ἔπραξεν ἐν τῇ πρώτῃ ἐπιφοιτήσει, καὶ τίνας λόγους ἔπειτα πρὸς τοὺς νεανίσκους.

Καὶ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν πορευόμενος ἐκ Συβάριδος εἰς Κρότωνα περὶ τὸν αἰγιαλὸν δικτυουλκοῖς ἐπέσχε. ἐπεὶ τῆς σαγήνης καὶ βυθῷ ἐμφόρτου *ἐσεσωρμένης, ὅσους τε πλῆθος ἐπιασῶνται εἶπεν ἰχθυῶν θεῖσας ἀριθμῷ. ἐκ τῶν ἀνδρῶν ὑπομενάντων ὅτι ἂν κελεύσῃ ποιήσειν, εἰ τοῦθ' οὕτως ἀποβαίη, ζῶντας ἀφεῖναι πᾶσι κελεῦσαι τοὺς ἰχθῦς, πρότερόν γε ἀκριβῶς διαριθμήσαντες. καὶ τὸ θαυμασιώτερον, οὐδεὶς ἐν τοσούτῳ τῆς ἀριθμήσεως τοῦ χρόνου, τῶν ἰχθυῶν ἐκ τοῦ ὕδατος μενάντων, ἀπέπνευσεν ἐκεῖνος γε αὐτός. δοὺς δὲ καὶ τὴν τῶν ἰχθυῶν τιμὴν τοῖς ἁλιεῦσιν ἀπῆει εἰς Κρότωνα. οἱ δὲ τὸ πραγμένον διήγγελλαν. ἐκ τούτου μαθόντες δὴ τῶν παίδων εἰς ἅπαντας ἐξήεσαν. οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐπεθύμουν ἰδεῖν τὸν ξένον. ὅπερ ἐν ἑτοίμῳ κατέσχε. τήν τε γὰρ ὄψιν οἷον ἐξεπλάγη τοὺς ἐν ἰδών. καὶ κατ' ὑπόνοιαν εἶ τὸν τοιοῦτον, οἷος ὡς ἀληθῶς ἦν. καὶ μετ' ὀλίγας

γας ἡμέρας εἰσῆλθεν εἰς τὸ γυμνάσιον. περιχυθέντων δὲ τῶν νεανίσκων, παραδέδοται λόγους τινὰς διαλεχθῆναι πρὸς αὐτοὺς, ἐξ ὧν εἰς τιμὴν μάλιστα * παρακάλει, τήν τε περὶ τοὺς πρεσβυτέρους ὑποφωνῆσαι, ἣν τε τῷ κόσμῳ καὶ τῷ βίῳ, καὶ ταῖς πόλεσι καὶ τῇ φύσει μᾶλλον τιμώμενον τὸ προηγούμενον, ἢ τὸ τῷ χείρονι ἑπόμενον. οἷον τὴν ἀνατολὴν τῆς δύσεως, τὴν ἕω τῆς ἑσπέρας, τὴν ἀρχὴν τῆς τελευτῆς, τὴν γένεσιν τῆς φθορᾶς. παραπλησίως δὲ καὶ τοὺς αὐτόχθονας τῶν ἐπηλύδων. ὁμοίως δὲ αὐτῷ τοῖς ἐν ταῖς ἀποικίαις, τοὺς ἡγεμόνας, καὶ τοὺς οἰκιστὰς τῶν πόλεων, ἃ καθόλου τοὺς μὲν θεοὺς τῶν δαιμόνων ἐκείνους δὲ τῶν ἡμιθέων, τοὺς ἥρωας δὲ τῶν ἀνθρώπων. ἐκ τούτων δὲ τὰς αἰτίας τῆς γενέσεως τοῖς γεννήσασιν ἐπαναγκάζων δὲ ἕνεκα τούτων ἄλλως, πρὸς τὸ πλείονος ποιεῖσθαι τοὺς γονεῖς ἑαυτῶν, οἷς ἔφη πλείονα ὀφείλειν αὐτοὺς χάριν, ἢ τοῖς πολίταις ἀπαιτοῦσι παλίντονον αὐτὸν εἰς τὸ φῶς ἀγαγεῖν. ἔπειτα δίκαιον μὲν εἶ τοὺς πρώτους, καὶ τοὺς τὰ μέγιστα εὐεργετήσαντας ὑπὲρ ἅπαντας ἀγαπᾶν καὶ μηδέποτε λυπεῖν. μόνους

bus post, gymnasiũ ingressus est. Circumfusis autem adolescentibus, traditur sermones quosdam ad ipsos dissertuisse, è quibus ad serium studium invitabat, maximè seniorum, tam in ornatu, quàm vita omni. Siquidem urbibus ab natura quoque honoratius est quod præit, motuque primùm est, eo, quod tempore sequitur: ut exempli gratia, oriens occidente, aurora vespere, principium fine, generatio corruptione. Simili modo autochthones, hoc est, indigenæ advenis. Consimiliter iis, qui in coloniis agunt, præsides ductoresque urbium, & ut semel complectar omnia, dii dæmonibus vel spiritibus, hi rursum semideis vel heroibus, heroes hominibus honorabiliores sunt. Ex hisce verò generationis causas, id est, parentes junioribus, idque ingressus causa in orationem, talia adolescentibus disserebat, nempè ut parentes suos quàm plurimi facerent. Quibus tantam deberi ab liberis gratiam asserebat, quantam mortuus redderet ei, qui ipsum posset rursum in lucem adducere. Deinde omninò æquum esse, ut illos, qui primi, maximaque in nos beneficia contulerunt, præ omnibus diligamus & amemus, neque unquam eos in aliquem mœrorem conjiciamus. Solos

verò parentes generationis beneficiis priores esse, & majores omnium, quæ ab nepotib. & post se natis laudabiliter rectéque geruntur; causſam authoresque esse, in quibus cùm declarent se nihilo illis inferiores esse ad beneficia conferēda, fieri non potest, ut in eos ullo modo peccent. Aequum enim est, ut dii illis ignoscant, qui nihilo minus ipsis genitores honorant. Nam ab illis divinum numē didicimus colere & honorare. Vnde & Homerus eodem cognomento deorum regem auxit, patrem deûmque hominumque appellans. Permultos verò etiam ex reliquis fabularum auctoribus tradidisse memorant, eos, qui deorum regna tenent, divisum, quem liberi in utrumque parentem habent, amorem magno studio ac conatu, ut erga sese declararetur, effecisse. Atque hanc ipsam ob causam patris matrisq; speciem personamque simul accepisse. Enimverò Iovem perhibent Minervam, Iunonem verò Vulcanum contra procreavisse, naturam habentes in hoc, ut tum propriæ suæ amicitiæ, tum etiam magis remotæ participes forent. Quum verò omnes, qui præsentes adessent, deorum immortalium judicium efficacissimum esse concessissent, ipsum Crotoniatis demonstravisse, Herculem indigenis

δὲ τοὺς γονεῖς πρωτέρους τῆς γενέσεως ταῖς εὐεργεσίαις, καὶ πάντων κατορθουμένων ὑπάρξαι ἐγγόνων αἰτίους εἶναι τοὺς πρόγονους, ἐν οἷς οὐδενὸς ἐλάττω ἑαυτοὺς εὐεργετεῖν ἐπιδεικνύντες, εἰς ἃς οὐκ ἄξιον ἐστὶ δόξαι ἁμαρτάνειν. καὶ γὰρ τοὺς θεοὺς ἀνάγκη συγγνώμονας ἔχειν τοὺς μηδενὸς ἧττον τιμῶσι τοὺς πατέρας καὶ γὰρ τὸ θεῖον παρ' ἐκείνων ἐμάθομεν τιμᾶν. διὸ καὶ ὁ Ὅμηρος τῇ αὐτῇ προσηγορίᾳ βασιλέα τῆς θεῶν αὔξων, ὀνομάζων πατέρα τῆς θεῶν καὶ τῆς ἀνθρώπων. πολλοὺς δὲ καὶ τῆς ἄλλων μυθοποιῶν παραδιδάσκειν τὸν βασιλεύοντας τῆς θεῶν τὸν μεμιγμένον φιλοστοργίαν παρὰ τῆς τέκνων τοὺς τὴν ὑπάρχουσαν συζυγίαν τῆς γονέων καθ' ἑαυτοὺς ποιήσασθαι * περιφανεστέρους. καὶ δὴ καὶ τὴν αἰτίαν ἄμφω τὼ τῆς παρούσης μηδὲν ὑπόθεσιν λαβόντας, τὸν μὲν τὴν Ἀθηνᾶν, τὴν δὲ Ἥφαιστον Ἡφαίστιον * ἡμῖσυ φύσιν ἔχοντας τὰ ἴδια ἔτεκε τῇ καὶ τῆς πλείον ἀφιερώσης φιλίας μετέχειν. ἁπάντων δὲ τῆς ὄντως τὴν τῆς ἀθανάτων κρίσιν ἰσχυροτάτην συμφησάντων, δεῖξαι τοῖς Κροτωνιάταις, διὰ τὸν Ἡρακλέα τοῖς κατοικισθεῖσιν

οἰκεῖον

εἰκεῖον ὑπάρχειν. * διότι δεῖ τὸ προσταττόμενον ἑκουσίως τοῖς γονεῦσιν ὑπακούειν, παρειληφότας ἀυτὸν τὸν θεὸν ἑτέρῳ πρεσβυτέρῳ πειθόμενον, ἆθλα θλῆσαι τοὺς πόνους, καὶ τῷ παρὰ θεῶν τὰ κατειργασμένων ἐπινίκιον, τὸν ἀγῶνα τὸν Ὀλύμπιον. ἀπεφαίνετο δὲ καὶ ταῖς πρὸς ἀλλήλους ὁμιλίαις οὕτως ἂν χρωμένους ἐπιτυγχάνειν, ὡς μέλλουσι τοῖς μὲν φίλοις μηδέποτε ἐχθροὶ κατασῆναι. τοῖς δὲ ἐχθροῖς, ὡς τάχιστα φίλοι γίνεσθαι. καὶ μελετᾶν ἐν μὲν τῇ πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους εὐκοσμίᾳ τὴν πρὸς τοὺς πατέρας εὐνοιαν. ἐν δὲ τῇ πρὸς ἄλλους φιλανθρωπίᾳ, τὴν πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς κοινωνίαν. ἐφιξῆς δὲ ἔλεγε καὶ σωφροσύνης, φάσκων τὴν τῶν νεανίσκων ἡλικίαν πεῖραν τῆς φύσεως λαμβάνειν, καθ' ὃν καιρὸν ἀκμαζούσας ἔχουσι τὰς εὐθυμίας. εἶτα προετρέπετο θεωρεῖν ἄξιον. ὅλῃ μόνης τῶν ἀρετῶν ταύτης, καὶ παιδὶ καὶ παρθένῳ καὶ γυναικὶ καὶ τῇ πρεσβυτέρᾳ τάξει ἁρμόττειν καὶ μάλιστα τοῖς νεωτέροις, ἔτι δὲ μᾶλλον αὐτὴν ἁπάντων φαίνειν περιειληφέναι καὶ τὰ τοῦ σώματος ἀγαθὰ, καὶ τὰ τῆς ψυχῆς διατηροῦσαν τὴν ὑγείαν, καὶ τὴν τῶν

ideò proprium esse, ut nati, quod ab parentibus præceptum esset, in eo promptè libenterque ipsis obsequerentur. utpote qui per manus traditum accepissent, ipsum divum alii ætate superiori parentem, labores exantlavisse, ac patri eorum, quæ gessisset, ἐπινίκιον, hoc est, partæ victoriæ celebritatem, certamen scilicet Olympium, statuisse. Declarabat autem eos, qui ita uterentur mutuis congressibus, etiam assequi, ut amicis nequaquam inimici statuãtur: contra verò inimicis, quam celerrimè amici fiant. Meditenturq; decẽter comiterq; erga annis graviores benevolentiã, quã patribus debẽt: in amore verò communi, quo erga alios affecti sunt, communicationem, qualis fratribus exhibetur. Præterea verò etiam de temperantia differebat, juvenum ætatem naturæ experimentum capere asserens, quo tempore rectas animi dispositiones habent florẽtes ac stabiles. Deinde adhortabatur eam dignam esse acuratiori inspectione: quia hanc virtutum solam puero & virgini & fœminino sexui & senum ordini apprehendere & affectare convenit, maximeque adolescentibus. Adhæc virtus illa sola declarat se percepisse & corporis & animi bona, dum sanitatem scilicet, &

optimorum ſtudiorum appetentiam conſervat. Hoc aũt conſpicuum & evidẽs eſſe ex antitheſi & oratione ſibi oppoſita. Cùm enim Barbari & Græci circa Trojam ſibi mutua caſtra caſtris oppoſuiſſẽt, utroſq; unius hominis incontinentia atq; intemperantia in graviſſimas ærumnas ſe præcipites dediſſe, illos quidem inter belligerandum, hos verò inter navigandum. Ac Deum ſolius injuſtitiæ pœnam tempus decennii & millenarii cõſtituiſſe: qui reſponſo prædixit Trojam captũ iri, virginumq; Locrenſium in Minervæ Trojanæ templum amandationem ſimul & cædem. Porrò aũt adoleſcẽtulos etiã adhortabatur, ut erga inſtitutionẽ animis bene eſſẽt affecti, prædicans abſurdum fore, ut cùm ſtudioſiſſimus omnium mentẽ animũq; judicet, & per hanc ſtatuat deliberetq; de aliis, in exercitationem hujus nec tempus ullũ, nec laborem impendiſſe voluerit. Præſertim cùm corporum cura ac ſtudium pravis amicis rectè conferatur, ſuosq; quàm citiſſimè deſtituat: inſtitutio autem, bonorum honeſtorumque virorum inſtar, ad mortem uſq; apud hominem permaneat, quibuſdam verò etiam poſt mortem immortalem gloriam pariat. Eninverò hæc aliaque nonnulla partim ex hiſtoriis, partim verò etiam ex dogmatibus confecit.

βελτίσων ὅπλων δυμάτων, ὅπλων δυμίαν. φανερὸν δὲ ἐκ τῆς ἀντικειμένης ἀντιθέσεως. Τῶν γὰρ Βαρβάρων καὶ τῶν Ἑλλήνων περὶ τὴν Τρωϊάδα ἀντιστρατοπεδευσάντων, ἑκατέρους δι' ἑνὸς ἑκατέρου ταῖς δεινοτάταις περιπεσεῖν συμφοραῖς, τοὺς μὲν τῷ πολέμῳ, τοὺς δὲ κατὰ τὸν ἐκ πλοῦν. καὶ μόνης τῆς ἀδικίας τὴν Θεὸν * δεκετῆ καὶ χιλιετῆ τάξαι τὴν τιμωρίαν. χρησμῳδήσαντα τὴν τῆς Τρωϊάδος ἅλωσιν, καὶ τὴν τῶν παρθενῶν ἀποστολὴν περὶ τῶν Λοκρῶν εἰς τὸ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Ἰλιάδος ἱερόν. παρεκάλει δὲ τοὺς νεανίσκους, καὶ πρὸς τὴν παιδείαν εὐθυμεῖσθαι, παλαιὸν ὡς ἄτοπον ἂν εἴη, σπείρασι μὲν παιδαριώδεσιν πρίνοις τὸ δίκαιον καὶ ταύτην βουλεύεσθαι περὶ τῶν ἄλλων· Εἰς δὲ τὴν ἄσκησιν τὴν ταύτην μηδένα χρόνον, μηδὲ πόνον ἀνηλωκέναι. καὶ ταῦτα τῆς μὲν τῶν σωμάτων ἐπιμελείας, τοῖς φαύλοις τῶν φίλων ὁμοιουμένης, καὶ ταχέως ἀπολειπούσης. τῆς δὲ παιδείας, καθάπερ οἱ καλοκἀγαθοὶ τῶν ἀνδρῶν μέχρι θανάτου παραμενούσης· ἐνίοις δὲ καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν ἀθάνατον δόξαν περιποιούσης. καίτοι αὐτὴ, ἑτέρα τὰ μὲν ἐξ ἱστορειῶν, τὰ δὲ ἀπὸ δογμάτων κατεσκεύασε.

τὴν

τὴν παιδείαν ἐπιδεικνύων κοινὴν οὖσαν εὐφυΐαν, τῶν ἐν ἑκάστῳ τῷ γένει πεπρωτευκότων. τὰ γὰρ ἐκείνων εὑρήματα, ταῦτα τοῖς ἄλλοις γεγονέναι παιδείαν. οὕτω δ' ἔχει τῇ φύσει τοῦτο ἀναγκαῖον τοῦτο, ὥστε τῶν μὲν ἄλλων τῶν ἐπαινουμένων, τὰ μὲν οὐχ οἷόντε ἐστὶ παρ' ἑτέρου μεταλαβεῖν. οἷον τὴν ῥώμην, τὸ κάλλος, τὴν ὑγείαν, τὴν ἀνδρείαν. τὰ δὲ τὸν προέμενον ἐκ ἔχειν αὐτὸν, οἷον τὸν πλοῦτον, τὰς ἀρχάς. ἕτερα πολλὰ τῶν παραλειπομένων, τὴν δὲ δίωσιν εἶναι καὶ παρ' ἑτέρου παραλαβεῖν καὶ τὸν δόντα μηδὲν ἧττον αὐτὸν ἔχειν. παραπλησίως δὲ τὰ μαθήματα ὅτι τοῖς ἀνθρώποις ἐστὶν ὑπάρχειν. παιδευθῆναι δὲ ἐνδέχεσθαι κατὰ τὴν ἰδίαν προαίρεσιν, εἶτ' οὕτως προσιόντα φανῆναι πρὸς τὰς τῆς πατρίδος πράξεις οὐκ ἐξ ἀναιδείας, ἀλλ' ἐκ παιδείας. χρὴ δὲ ταῖς ἀγωγαῖς διαφέρειν τοὺς μὲν ἀνθρώπους τῶν θηρίων, τοὺς δὲ Ἕλληνας τῶν βαρβάρων, τοὺς δὲ ἐλευθέρους τῶν οἰκετῶν. τοὺς δὲ φιλοσόφους τῶν τυχόντων. ὅλως δὲ πλείστου ἄξιον ἔχοντας ὑπάρχειν, ὥστε τοὺς μὲν θάττον βαίνειν τῶν ἄλλων, ἐκ μιᾶ

Puerorum institutionem communẽ ingeniorum felicitatem eorũ, qui in quoq; genere primas obtinuerunt, indicans. Quæ enim ab illis inventa sunt, ea reliquis sunt puerorum institutio. Adeò verò hoc naturæ utile, ac præclarum est, ut ex reliquis quidem, quæ laudibus celebrantur, quorundã ab aliquo participes fieri nequeamus. Veluti exempli gratia, robur, pulchritudinem, sanitatem, fortitudinem nemo nobis impartiri potest. Alia verò ejus generis sunt, ut ipse, qui ea appetit, non possideat, uti exempli loco, divitias, magistratus & dignitates. Sic multa alia, quæ deseruntur: hanc verò etiam ab alio percipi posse, ut qui det, nihilo minus intereà habeat. Similiter quædam ejus esse naturæ, ut ea comparare in nullius mortalium potestate situ sit. Verùm qui se institui, idque à prima pueritia juxta proprium animi delectum propositum q; libẽs admittit, hic posteà ita ad patriæ administrandæ gubernacula non ex impudentia, sed ex institutione, qua à puero imbutus est, conspici posset accedere. Quippe homines à bestiis, Græcos à Barbaris, liberos ab servis, itẽ philosophos & sapiẽtiç studiosos ab vulgo, sola penè educatiõe & institutione differre. Summatimq; tantam eos excellentiam habere, ut, qui reliquis celeriùs currant, unius

quinquennii tempore ex illis septem circa Olympiam Elidis locum inventi sint: at qui sapientia antecellunt ex universo terrarum orbe septem omninò connumeratos fuisse. Posteris verò & consequentibus, quibus ipse vixit, temporibus, unum philosophia & sapientiæ studio omnib. præcellere. Hoc enim nomine seipse loco sapientis nominavit.

ὡότερον τῆς ἐκείνων ἐντὸς κατὰ τὴν Ὀλυμπίαν εὑρεθήναι. τοὺς δὲ τῇ σοφίᾳ προέχοντας ἐξ ἁπάσης τῆς οἰκουμένης ἑπτὰ συναριθμηθῆναι. ἐν δὲ τοῖς ἑξῆς χρόνοις, ἐν οἷς καὶ αὐτὸς, ἕνα φιλοσοφίᾳ προέχειν τῶν πάντων. καὶ ἀπ' αὐτοῦ τὸ ὄνομα ἄλλῃ τε σοφῷ ἑαυτὸν ἐπονόμασε.

CAP. IX.

Quos sermones inter mille viros illos, qui universa Reipubl. administrationi præerant, de optimis dicendi rationibus studiisq; disseruerit.

ATque hæc adolescentibus in gymnasio disseruit. Itaque cùm hæc jam dicta ab adolescentibus ad patres annunciata essent, mille viri Pythagoram ad se in consessum vocarunt, & ab illis, quæ ad filios disseruisset laudatum, jusserunt ut si quid haberet, quod Crotoniatis proferre ex usu esset, libera sententia ad urbis præfectos, enunciaret. Ille primùm illis consulere, Musarum aliquod sacrarium exstruendum esse, item ut principis provinciæ mutuum consensum servent. Has enim deas omnes hanc eandem, quæ cunctis tribuatur, appellationem habere, ipsasq; communibus planè honoribus simul

Κεφ. Θ.

Τίνας λόγους διελέχθη ὁ τοῖς χιλίοις τοῖς προεστηκόσι τῆς πολιτείας, περὶ ἐπιστολόγων τε καὶ ἐπιτηδευμάτων.

ΤΑῦτα μὲν ἐν τῷ γυμνασίῳ τοῖς νέοις διελέχθη. διαγγελθέντων δ' οὖν ὑπὸ τῶν νεανίσκων πρὸς τοὺς πατέρας ἃ εἰρημένα, καλέσαντες οἱ χίλιοι τὸν Πυθαγόραν εἰς τὸ συνέδριον, καὶ ἐπαινέσαντες ἐπὶ τοῖς πρὸς τοὺς νέους ῥηθεῖσιν, ἐκέλευσαν εἴ τι συμφέρον ἔχοι λέγειν τοῖς Κροτωνιάταις, ἀποφήνασθαι πρὸς τοὺς τῆς πολιτείας προπαθημένους. ὁ δὲ πρῶτον μὲν αὐτοῖς συμβουλεύει ἱδρύσασθαι μουσεῖον, ἵνα τηρῶσι τὴν ὑπάρχουσαν ὁμόνοιαν. ταύτας δὲ τὰς θεὰς, καὶ τὴν προσηγορίαν τὴν αὐτὴν ἁπάσας ἔχειν, καὶ μὴ ἀλλήλων παραδιδόδαι, καὶ ταῖς κοιναῖς τιμαῖς μάλιστα χαίρειν, καὶ τὸ

καὶ τὸ σύνολον ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἀεὶ χορὸν εἶναι τῶν μουσῶν. ἔτι δὲ συμφωνίαν, ἁρμονίαν, ῥυθμὸν ἅπαντα περιειληφέναι τὰ παρασκευάζοντα τὴν ὁμόνοιαν. ἐπιδείκνυσθαι δὲ αὐτῶν τὴν δύναμιν, οὐ περὶ τὰ καλλίστα θεωρήματα μόνον ἀνήκειν· ἀλλὰ καὶ περὶ τὴν συμφωνίαν καὶ ἁρμονίαν τῶν ὄντων. ἔπειτα ὑπολαμβάνειν αὐτοὺς ἡσθῆναι κοινῇ παρακαθήμενα ἔχειν τὴν πατρίδα περὶ τὸ πλῆθος τῶν πολιτῶν. δεῖν οὖν ταύτην διοικεῖν οὕτω, ὡς μέλλουσι τὴν πίστιν παραδόσιμον τοῖς ἐξ αὐτῶν ποιεῖν. ἴσεσθαι δὲ τοῦτο βεβαίως, ἐὰν ἅπασιν ἴσοι τοῖς πολίταις ὦσι, καὶ μηδὲν μᾶλλον, ἢ τῷ δικαίῳ προέχωσι τοὺς ἀνθρώπους, εἰδότας ὅτι τόπος ἅπας προσδεῖται δικαιοσύνης, μυθοποιεῖν τὴν αὐτὴν τάξιν, ἔχειν παρὰ τῷ Διὶ τὴν Θέμιν, καὶ παρὰ τῷ Πλούτωνι τὴν δίκην, καὶ κατὰ τὰς πόλεις, τὸν νόμον. ἵν' ὁ μὴ δικαίως, ἐφ' ἃ τέτακται, ποιῶν ἅμα φαίνηται πάντα τὸν κόσμον σωκοδικῶν. προσῆκεν δὲ τοῖς συνεδρίοις μηδενὶ καταχρήσασθαι τῶν θεῶν εἰς ὅρκον, ἀλλὰ τοιούτους προ-

& affici & gaudere: utq; paucis omnia complectar, unum eundēq; semper chorum cœtúmve Musarū exsistere. Adhæc verò consonantiam, concentum, modulationem ea, quę efficiunt consensum & cōcordiam, omnia cōplexa esse. Ostensa autem ipsorum vi nō circa optima modo præcepta, quæ contēplativa vocātur, pertingere: verū etiam ad ipsam consonantiā concētumq; rerū naturę omniū penetrare. Deinde se existimare eos summopere delectari, quod habeant publicè depositū ipsam patriam, multitudinē civium innuēs. Hanc igitur ita administrandā esse, tanquā qui nepotibus ipsorū quasi hęreditariā fidei tradituri sint lampada. Hoc aūt certissimè futurum esse, si omnibus civibus ęquales fuerint, nullaq; alia re cęteros mortales magis antecedant vinçantque, quàm justitia & æquitate, sciētes quēvis locū justitia in primis indigere, eoq; eundē ordinem fabularū figmentis stabilire, nimirum se apud Iovem habere Themin, hoc est, honestatis deā, apud Plutonem aūt pœnā & judiciū, oppidatim verò Legem, ut quisquis non juxta justitię regulam ea quibus prępectus est, administrarit, universum mūdū simul injustitię involvere videatur. Collegiis itē curiisq; cōvenire, ut nemo diis abutatur ad pręstādū jusiurandū: sed tales sermones prō ferendos

ferendos esse, ut illi etiam absq; jure-jurando tales sint, quibus credi possit. Adhæc domum cuique suam ita gubernandam esse, ut in eam inferre liceat propositi subsidium, atq; erga eos, qui ex se nati sint, germanos affectus gerant. Quippe qui reliquorum animantiū soli affectus hujus sensum à natura acceperunt, & cum fœmina vitæ socia consuescentes, perinde ac illi, qui cum aliis mortalibus fœdera pangunt, illa tabulis columnisq; inscribunt: ita qui cum uxoribus congrediuntur, in liberis veluti pignorib. ea insculpunt, hocq; operam dant apud eos, qui ex sese geniti sunt, ut diligantur amenturque, non tam propter naturam, cujus causa & authores non exstiterunt, quàm propter liberū animi propositum. Hanc enim volūtariā esse beneficentiam. Adhæc studiosè & illud agendum esse, ut ipsi & solas eas norint, & ne uxores itidem adulterinis fœtibus genus inficiāt, negligentia ac malitia eorū, qui cum illis habitant. Præterea reputandū est eos ab Vesta cū libationibus fœderibusq; uxorē accepisse quasi supplicē, eamq; veluti in cōspectu deorū ad eā introductā esse, ut & ordine & animi moderatione exēplar exsistat, & illis, qui domū, quā habet, incolūt, & fœminis passim in urbe habitātib. Et diligenter ántè etiam atq; etiam videndū esse, ne

χειρίζεσθαι λόγοις, ὥστε καὶ χωρὶς ὅρκων ἐξ πίστεως. καὶ τὴν ἰδίαν οἰκίαν οὕτως οἰκονομεῖν, ὥστε τὴν ἀναφορὰν ἔξεινα τῆς προαιρέσεως, εἰς ἐκείνῳ ἀνενεγκεῖν. πρός τε τὰς ἐξ αὐτῆ γινομένας διακεῖσθαι γνησίως. ὡς καὶ τὰ ἄλλων ζώων μόνας ταύτης τῆς ἐμφύτου αἰσθησιν εἰληφότας. καὶ πρὸς τὴ γυναῖκα ἢ τε βίου μετέχουσαν ὁμοιοῦτας. ὡς τὰ μὲν πρὸς τοὺς ἄλλους σωθησιῶν τεθειμένων ἐγγραμματιδίοις καὶ στήλαις, τὰ δὲ πρὸς τὰς γυναῖκας ἐν τοῖς τέκνοις, καὶ σπείρεσθαι παρὰ τοῖς ἐξ αὐτῆ ἀγαπᾶσθαι, μὴ δι' τὴ φύσιν, ἧς οὐκ αἴτιον γεγόνασιν, ἀλλὰ διὰ τὴ προαίρεσιν. ταύτην γὰρ εἶναι τὴν εὐεργεσίαν ἑκούσιον. σπουδάζειν δὲ καὶ τοῦτο, ὅπως αἱ τοὶ τὰ μόνον ἐκείνας εἰδήσουσιν, οὐδὲ γυναῖκες μὴ νοθεύσωσι τὰ γένη ὀλιγωρίᾳ καὶ κακίᾳ τῶν συνοικούντων. ἔτι δὲ τὴ γυναῖκα νομίζειν ἀπὸ τῆς ἑστίας εἰληφότας μυστὴ σπονδῶν, καθάπερ ἱκέτην ἐναντίον τῶν θεῶν εἰσῆχθαι πρὸς αὐτὴν, καὶ τῇ τάξει καὶ τῇ σωφροσύνῃ παράδειγμα γίνεσθαι, τοῖς τε κατὰ τὴν οἰκίαν ἵν' οἰκεῖ, καὶ ταῖς κατὰ τὴν πόλιν καὶ προνοεῖν, τὰ μηδένα μήθ'

ὅτι

ὅτι οὐδ' ὀλιγαρτάνειν, ὅπως μὴ φθονούμενοι τὴν ἐκ τῶν νόμων ζημίαν, ἀδικοῦντες λανθάνωσιν· ἀλλ' αἰσχυνόμενοι τὴν τῆ ἔθους καλοκαγαθίαν εἰς τὴν δικαιοσύνην ὁρμῶσι. διεκελεύετο δὲ καὶ τὰς πράξεις ἀποδοκιμάζειν τὴν ἀργίαν. ἔφη γὰρ οὐχ ἕτερόν τι ἀγαθὸν, ἢ τὸν ἐν ἑκάστῃ τῇ πράξει καιρόν. ὡρίζετο δὲ μέγιστον εἶναι τῆς ἀδικημάτων παίδας καὶ γονὰς ἀπ' ἀλλήλων διαστᾶν. νομίζειν δὲ πρᾶτιστον μὲν εἰς τὸν καθ' αὑτὸν δυνάμενον προϊδεῖν τὸ συμφερόν. δεύτερον δὲ τὸν ἐπὶ τοῖς ἄλλοις συμβεβηκόταν κατανοοῦντα τὸ λυσιτελοῦν. χείριστον δὲ τὸν ἀναμένοντα διὰ τὸ καιρὸς ταθεῖν αἰδεῖσθαι τὸ βέλτιστον. ἔφη δὲ καὶ τοὺς φιλοτιμεῖσθαι βουλομένους, οὐκ ἂν διαμαρτάνειν μιμουμένους τοὺς ἐν τοῖς ἀγῶσι στεφανουμένους. καὶ γὰρ ἐκείνους οὐ τοὺς ἀντα-γωνιστὰς κακῶς ποιεῖν, ἀλλ' αὐτοὺς τῆς νίκης ἐπιθυμεῖν τυχεῖν, καὶ τοῖς πολιτευομένοις ἐρμηνεύειν, οὐ τοῖς ἀντιλέγουσι συστασιαστεῖν, ἀλλὰ τοὺς ἀκούοντας ὠφελεῖν. παρεκάλει δὲ τῆς ἀνθρωπίνης ἀντεχόμενον εὐδοξίας καιρὸν, εἶναι τοιοῦτον, οἷον

quiſquã vel minima in re quicquã delinquat, nẽpè ne quomodo fiat, ut legũ pœnam nõ extimeſcentiũ injuſtæ actiones clã maneãt: ſed erubeſcentes pudẽterq; ſuſpiciẽtes morũ honeſtatẽ cũ impetu ad juſtitię ſtudiũ ferãtur. Itẽ ignaviã atq; otium in omnib. vitæ actionibus fugiendũ & procul ex hominibus ejiciendum eſſe hortabatur. Non enim aliud ullum eſſe bonum, quã in quaq; actione tempus. Omnium verò maleficiorum maximũ eſſe definiebat, liberos ac parentes ab ſe mutuo divellere. Cæterùm exiſtimãdum, optimum illum eſſe, qui per ſe prævidere poſſit, quod eſt conducibile. Secũdò aũt loco illum, qui ex illis, quæ aliis mortalibus acciderũt, quod ex uſu eſt, prævideat. At deterrimũ illum, qui propter malorũ, quæ perpetitur, ſenſum, id, quod optimũ eſt, exſpectat. Dicebat etiã, qui alicujus nominis & exiſtimationis haberi volunt, rectè ſaneq; facturos eſſe, ſi imitentur eos, qui in curulib. certaminib. coronãtur. Illos. n. adverſarios pugiles nullis incommodis ac malis afficere, ſed hoc unicè expetere, ut victoriã cõſequãtur: ita etiã illis, qui Remp. adminiſtrãt, cõvenire, ut nõ moroſè iis, qui cõtradicũt, infẽſi ſint, ſed u auditoribus ſuis vel ſubditis proſint. Adhortabatur etiã unũquemq;, q verã gloriã ãplecti cupit, ut talẽ ſe præſtet, qualis

aliis videri velit. Siquidem cōcilium non esse rem tam sacram, quàm laus est. quandoquidem illius quidem apud solos homines usus est, hujus verò multò magis apud deos ipsos. Deinde in præsentia omnium dixit, ipsorum civitatem ab Hercule condi cœpisse, quum is boves per Italiam agebat, injuria ab Lacinio latrone affectus. Sed cùm Croto noctu ipsi opem auxiliumq; ferret, per errorem & imprudentiam, perinde ac si ex hostibus aliquis foret, obtruncatus periit. Postea eam jussisset circa ejus tumulum urbem illi cognominem ædificari, ut hac ratione ipse immortalitatis compos fieret, & hanc gratiam beneficentiæ ipsius rependeret, decere ipsos ait, ut justè & cum æquitate Rempubl. administrent. Quibus illi auditis, gymnasium veluti Musarum sacrarium aliquod erexerunt, & concubinas, quas habere illi regioni peculiare usitatumq; erat, ab sese dimiserunt. Et seorsum eum ad pueros quidem discere in Pythii Apollinis templo, ad mulieres verò in ede Lunonis disserere sunt dignati.

ἂν βούλοιτο φαίνεσθαι τοῖς ἄλλοις. ἃ γὰρ ἔτως ὑπάρχει συμβαλεῖν ἱερὸν, ὡς ἔπαν ἐπεὶ δὲ τῆς μὲν ἡ χρεία μόνους ὅτι τοὺς ἀνθρώπους τῷ πολὺ μᾶλλον πρὸς τοὺς θεοὺς εἰθ' ἔτως ὅτι τὴν αἰτίαν πάλιν ἀμφὶ οἰκείας Ἡρακλέα, ὅτε τὰς βοῦς Ἰταλίας ἤλαυνεν, ὑπὸ Λακινίου μὲν ἀδικηθέντος, Κράτωνα δὲ νυκτὸς παρὰ γνοίαν ὡς ὄντα τὸν πολέμιον ἀφθαίαντος. μετὰ ταῦτα ἐπαγείλαμένη δὲ τὸ μνῆμα σωσώμον ἐκείνῳ κατοικίσαι πόλιν, ἄντερ αὐτὸς μετὰ τῆς ἀθανασίας, ὥστε τὴν χάριν τῆς ἀποδόσεως εὐεργεσίᾳ, πρέπειν αὐτοὺς ἔφη δικαίως αἰνομεῖν. οἱ δὲ ἀκούσαντες τὸ μουσεῖον ἱδρύσαντο, καὶ τὰς παλλακίδας, ἃς ἔχειν ἐπιχώριον ἦν αὐτοῖς, ἀφῆκαν. καὶ χωρὶς μὲν αὐτὸν ἐν μὲν τῷ Πυθαίῳ πρὸς τοὺς παῖδας, ἐν δὲ Ἥρας ἱερῷ πρὸς τὰς γυναῖκας ἠξίωσαν.

CAP. X.

Qua in hac sua peregrinatione Crotoniatarum filiis in Pythaeo & Apollinis adyto consulu erit.

Κεφ. ι.

Τίνα τοῖς παισὶ Κροτωνιατῶν ἐν τῷ λιμένι, καὶ ἐν τῷ Πυθαίῳ καὶ γυναιξὶν ἐν τῷ νηῷ μίμνησε.

Τὸν δὲ

Τὸν δὲ παιδάντα λέγουσιν ἠνίσσεσθαι τοῖς παισὶ τοιάδε. ὥστε μήτε ἄρχειν λοιδορίας, μηδὲ ἀμύνεσθαι τοὺς λοιδορουμένους. καὶ περὶ τὴν παιδείαν τὴν ἐπαίνιμον τῆς ἐκείνων ἡλικίας, κελεύσαι σπουδάζειν. ἔτι δὲ χαρίζεσθαι τῷ μὲν ἐπιεικεῖ παιδὶ, ῥᾴδιον πεφυκέναι πάντα τὸν βίον διαπρεπῆ τὴν καλοκαγαθίαν, ὥστε μὴ εὐπεφυκότα κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν χαλεπὸν καθίστασθαι, μᾶλλον δὲ ἀδύνατον ἐν φαύλης ἀφορμῆς ἐπὶ τὸ τέλος εὐδαιμεῖν. πρὸς δὲ τούτοις διοφίλεσθαι αὐτοὺς ὅπως διοφῶνται, καὶ μὴ διὰ τὴν φύσιν κατὰ τὰς αὐχμὰς ἐᾶσθαι πολλὰν ὑποστελλέσθαι παρὰ τῶν θεῶν ὕδωρ αἰτουμένους, ὡς μάλιστα ἐκείνους ὑπομένοντος τὸ δαιμόνιον, καὶ μόλις, διὰ τέλους καὶ ἀγνεύουσιν, ὁσιότητος ὑπαρχούσης ἐν τοῖς ἱεροῖς διαζῆσαι. διὰ ταύτην δὲ τὴν αἰτίαν καὶ τοὺς φιλανθρωποτάτους τῶν θεῶν, τὸν Ἀπόλλω, καὶ τὸν Ἔρωτα πάντας ζωγραφεῖν καὶ φυτεῖν τὸν τῶν παίδων ἔχοντας ἡλικίαν· συγχωρεῖσθαι δὲ καὶ τῶν σφαιρῶν ἀγῶνα τεθῆναι διὰ παῖδας. τὸν μὲν Πυθικὸν, κρατηθέντος τοῦ Πύθωνος ὑπὸ παιδὸς, ἐπὶ παιδὶ

Quū verò fidē inveniſſet, phibetur talib. dictis pueris præiviſſe. Etiā atq; etia cavēdum eſſe, ne cōvicia ſuperiores partes obtineant, neve eos, qui cōvicijs alios gravant, ulciſcantur. Et quoad literarū inſtitutionē cum ipſorū ætate idē cognomētū habentē, ea ut ſerio & ſtudioſè excolerent, præcepiſſe. Adhęc propoſuiſſe, ingenuo māſuetiq; animi puero, perfacile eſſe, ut per omnē vitam honeſtatē ſervet. Cōtra verò qui ita feliciter natus non ſit, eum iſto tēpore difficulter admodū inculpatā permanſurū, ſeſeq; moderaturum eſſe. Imò verò fieri nullo modo poſſe, ut quis rectū curſum ex mala cauſa ad finē uſq; tenere queat. Hiſce adde, ipſos videri Deo acceptiſs. gratiſſimos eſſe, eo quod dicantur, quo tēpore arva ſiccitate ac ſterilitate laborāt, ab urbib. emitti, ut ab diis pluviam deprecētur, quaſi Deus illos potiſſimè exauditurus foret. Et vix continēter aſſidueq; ſe purgāt expiātq;, cū facultas eſt in lotis ſacris verſandi. Imò hac de cauſa etiā deorum, qui ſtudioſiſſimi amantiſſimiq; hominū ſunt, Apollinē Cupidinemq; ab pictoribus puerorū ætate exprimi fingiq;. Conceſſum verò etiam eſſe certamina coronata per pueros edere. In Pythico quidem certamine, qui Pythonem ſerpentē vicerunt, ſub pueri hoc figura effeciſſe memorantur. Ii pueri

forma etiam certamẽ in Nemea, inq; Isthmo Archemoro & Melicerto mortuis editũ fuit. Præterea verò quę jam dicta sunt, ferunt, interea dũ urbs Crotoniatarũ fũdaretur, Apollinem architecto promisisse, sẽ illi progeniẽ daturum, si in Italiam coloniam educerent. Atq; inde existimatum esse, oportere Apollinem generationis ipsorum quidem providentiam fecisse: cæterùm omnes cujuscunq; etiam ætatis deos ipsorum dignos esse amicitia, hoeq; meditari, quò audiant, ut reipsa dicere queant. Item si ad justi senii spatia pertingent, hanc illico erumpentes, eos, qui jam venissent, subsequi, nullaque in re senioribus contradicere. Ita enim jure meritoq; posteà reputaturos esse dignos, ne ipsis junioribus injuria ulla inferatur. Porrò admonitionibus hisce tantum ipsum effecisse in confesso atq; adeò consentaneum est, ut nemo ipsum suo, quod ipsi inditum erat, nomine compellaret: sed ab omnibus divinus appellaretur.

CAP. XI.

Quæ Crotoniatarum fœminis in templo Junonis ĩperato sunẽ apud ipsos peregrinationis dissenserit.

FOeminis aũt Crotoniatarum fertur aliquid in medium proposuisse de sacrificiis. Primùm quidem, ut quemadmodum sialius quispiam ipsarum nomine diis immortalibus vota

δὲ τὸν ἐν Νεμέᾳ, καὶ τὸν ἐν Ἰσθμῷ τελευτήσαντος Ἀρχεμόρου καὶ Μελικέρτου. χωρὶς δὲ τῶν εἰρημένων ἐν τῷ κατοικίζεσθαι τὴν πόλιν τῶν Κροτωνιατῶν, ἐπαγγείλασθαι τὸν Ἀπόλλω τῷ ἡγεμόνι τῷ οἰκισμοῦ δώσειν γενεὰν, ἐὰν ἀγαγόντων εἰς Ἰταλίαν ἀποικίαν. ἐξ οὗ δὴ καταλαβόντας δεῖν, τῆς μὲν ἡγεμονίας αὐτῶν προνοίαν ποιεῖσθαι τὸν Ἀπόλλω. τῆς δὲ ἡλικίας ἅπαντας τοὺς θεοὺς ἀξίους εἶναι φιλίας, καὶ μελετᾶν ἀκούειν ἵνα δύνωνται λέγειν. ἔτι δὲ ἂν μέλλουσιν εἰς τὸ γῆρας βαδίζειν, τούτων καὶ τοὺς ὁρμωμένους τοῖς ἐλπιζομένοις ἐπακολουθεῖν, καὶ τοῖς πρεσβυτέροις μηδὲν ἀντιλέγειν. ὅταν γὰρ εἰκότως ὕστερον ἀξιώσῃ, μηδὲ αὐτοῖς τοῖς νεωτέροις ἀδικεῖν. δεῖ δὲ τὰς παραινέσεις ὁμολογεῖται παρασκευάσας, μηδένα τὴν ἐκείνης προσηγορίαν ὀνομάζειν, ἀλλὰ πατέρας θεῖον αὐτὸν καλεῖν.

Κεφ. ια.

Τίνα ταῖς Κροτωνιατῶν γυναιξὶ ἐν τῷ Ἥρας ἱερῷ διελέχθη καὶ τῶν ἐπιτηδείων.

ΤΑῖς δὲ γυναιξὶν ὑπὲρ μὲν τῆς θυσιῶν διατρίβειν λέγεται. πρῶτον μὲν καθάπερ ἑτέρου μέλλοντος ὑπὲρ αὐτῆς ποιεῖσθαι

εἶδαι τὰς εὐχὰς βούλοιντ' ἂν ἐκεῖνον καλὸν κἀγαθόν, ὡς ἥδιον θεῶν τούτοις προσεχόντων, ἕτως αὐτὰς περὶ πλείσου ποιεῖσθαι ὄφειλίαν, ἵν' ἑτοίμως ἔχωσι τοὺς ταῖς εὐχαῖς ὑπακουσομένους. ἔπειτα τοῖς θεοῖς προφέρειν ἃ μέλλουσι ταῖς χερσὶν αὐτοὶ ποιεῖν, καὶ χωρὶς οἰκεῖ πρὸς τοὺς βωμοὺς προσεύχεσθαι, οἷον πόπανα, καὶ φαιστὰ καὶ κυρία καὶ λιβανωτόν. φόνῳ δὲ καὶ θανάτῳ, τῷ δαίμονι μὴ τιμᾶν, μηδ' ὡς οὐδέποτε πάλιν προσιούσας ἐν καιρῷ πολλὰ δαπανᾶν. περὶ δὲ τῆς πρὸς τοὺς ἄνδρας ὁμιλίας κελεύσαι κατανοεῖν, ὅτι συμβαίνει καὶ τοὺς πατέρας ὅπη τῆς θηλείας φύσεως παρεγκεχωρηκέναι, μᾶλλον ἀγαπᾶσθαι τοὺς γαμικοὺς, ἢ τοὺς τεκνώσαντας αὐτές. διὸ καλῶς ἔχειν, ἢ μήδε ἐναντιοῦσθαι πρὸς τοὺς ἄνδρας, ἢ τότε νομίζειν νικᾶν, ὅταν ἐκείνων ἡττήθωσιν. ἔτι δὲ τὸ περιβόητον ἡγούμενον ἀποφθέγξασθαι καλὰ τὴν σωφροσύνην, ὡς ἀπὸ μὲν τοῦ συνοικοῦντος ἀνδρὸς ὅσιόν ἐστιν αὐθημερὸν προσίεναι τοῖς ἱεροῖς· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ προσήκοντος, οὐδέποτε. παραγγεῖλαι δὲ καὶ πάντα τὸν βίον αὐτάς τε εὐφημεῖν, καὶ τὰς ἄλλας

preceſq; facturus eſſet, nõ ſint admiſſurę niſi virum honeſtum ac bonum, nempè quia talibus dii faciles aures prębere ſimulq; auſcultare ſoleant: ſic ipſę quoq; quam plurimi modeſtiam ac humanitatem faciant, ut veluti iã parato dictoque audientes habeant, qui preces ſunt exaudituri, deinde ut diis offerant, quæ ipſæmet ſuis manib. effecturæ, & abſq; ſervorum adminiculo ad aras oblaturæ forẽt, ceu ſunt exempli gratia, placentę, liba, coctilia ex melle, thus. Cæſis aũt mactatiſque animalib. Dei numen non eſſe honorandum, neq; quaſi nũquam rurſum acceſſurę ſint, uno tempore multa inſumere decere. In congreſſibus verò cum viris juſſit eas etiã atq; etiam cũ animo expẽdere, quod ſcilicet etiam contingit patres fœmininæ naturæ cõceſſiſſe magis amando diligendoq; uxores, quàm, qui ſe progenuerunt, parentes. Eoq; rem ſe pulchrè habere, vel ſi nulla in re cum viris pugnẽt; vel ſi tum ſe vincere aliquid reputẽt, cùm ab illis vincũtur. Adhæc verò illud fama pcelebratũ fuit, in publico conventu liberè dixiſſe, ab viro cohabitãte codẽ ſtatim die ad ſacra accedere pium eſſe: ab eo verò qui cognatus & affinis non ſit, accedere, nequaquã. Adhortatus verò etiã eas eſt, ut toto vitæ curriculo bene honeſteque loquerentur, utque reliqui mortales

videant, quæ & quanta sint, quæ pro ipsis honestè loquentur, & gloriam, quæ vulgo sparsa sit, non dissolvant, neque fabularum scriptores coarguant, qui fœminarum justitiam intuentes, ex eo quòd non repudiant amicitium mundumque testimonii expertem, cùm alia aliqua re uti oporteat: non autem fiant ex fide judicia nec contradictiones, fabulam confinxerunt tres fœminas uno omnes oculo eoque communi utentes, propter facilem promptamque communicationem. Quod ad viros translatum est, uti prior oratio tradidit, promptè parateque rerum suarum copia facta. Dictum autem neminem suscipiendum esse, nisi suæ indoli ac naturæ affinem. Adhæc verò qui omnium dictus est sapientissimus, quique vocem hominum construxerit atque efformarit, utque paucis multa complectar, qui nominum inventorem constituit, sive is Deus, seu genius, seu divinus aliquis homo simul considerarit, (quia sexus fœmininus pietatis maximè proprius ac studiosus est) quamque ætatem illarum Deo cognominem effecit. Ac vocasse quidem eam, quæ nupta non sit, puellam: eam verò quæ viro copulata sit, uxorem. Porrò quæ natos

ὁρᾶν, ὁπόσα [illegible] μήσουσι, μὴ τὴν δόξαν τὴν δεδομένην, μὴ καταλύσ[illegible] μήδ' τοὺς μυθογράφους λέγξωσιν, οἱ θεωροῦντες τὴν γυναικῶν δικαιοσύνην, τὸ προσίεσθαι μὲν ἀμάρτυρον τὸν ἰμπασμὸν καὶ τὸν λόγ[illegible] ὅταν τινὶ ἄλλῳ χρῆσαι δ[illegible] μὴ γίνεσθαι δὲ ἐκ τῆς πίστ[illegible] ὡς δίκας, μήδ' ἀντιλογίας, μυθοποίησαν. ἓξ γυναῖκας [illegible] τὴ κοινῷ πάσας ὀφθαλμῷ χρω[illegible] μένας, διὰ τὴν εὐχερῆ κοινω[illegible] νίαν. ὅπερ ἐπὶ τοὺς ἄρρενας μετατεθὲν, ὡς ὁ πρόλογος ἀπέδωκεν, εὐχόλως καὶ ἑτοίμως τῷ ἑαυτῷ μεταδιδούσης αὐτὰ ἂν προσδέχεσθαι, λεγόμενα ὡς μὴ οἰκεῖον αὐτῶν τῇ φύσ[illegible] ἔστι δὲ τὸν σοφώτατον τῶν πάντων λεγόμενον, καὶ συντάξαντα τὴν φωνὴν τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὸ συμπλοκὸν εὑρόντα τῶν ὀνομάτων, εἴτε θεὸν, εἴτε δαίμονα, εἴτε θεῖόν τινα ἄνθρωπον συνιδόντ[illegible] (διότι δ' εὐσεβείας οἰκειότατόν ἐστι τὸ γένος τῶν γυναικῶν) ἐκ τῆς ἡλικίας αὐτῶν συνώνυμον ποιήσασθαι θεᾷ, καὶ καλέσαι τὴν μὲν ἄγαμον κόρην, τὴν δὲ πρὸς ἄνδρα δεδομένην * τὴν δὲ τέκνα

γεννᾶ

γυναικὶ μητέρα, τὴν δὲ παῖδα ἐκ παίδων ἐπιδοῦσαν, κατὰ τὴν Δωρικὴν διάλεκτον, Μαῖαν, ὃ σύμφωνον ἔδοξε τὸ ἐς τοὺς χρησμοὺς ἐν Δωδώνῃ καὶ Δελφοῖς δηλοῦσθαι διὰ γυναικός· διὰ δὲ τῶν εἰς τὴν εὐσέβειαν ἐπαίνων, πρὸς τὴν εὐτέλειαν τὴν κατὰ τὸν ἱματισμὸν πλεῖστα παραδέδοται κατασκευάσαι τὴν μεταβολήν, ὥστε τὰ πολυτελῆ τῶν ἱματίων, μηδεμίαν ἐνδύεσθαι τολμᾶν, ἀλλὰ θεῖναι πάσας εἰς τὸ τῆς Ἥρας ἱερὸν πολλὰς μυριάδας ἱματίων. λέγεται δὲ ἐκ τοιοῦτόν τι διελθεῖν, ὅτι περὶ τὴν χώραν τῶν Κροτωνιατῶν ἄνδρας μὲν ἀρετὴν πρὸς γυναῖκα διαβεβόηται. Ὀδυσσέως οὐ δεξαμένου παρὰ τῆς Καλυψοῦς ἀθανασίαν ἐπὶ τῷ τὴν Πηνελόπειαν καταλιπεῖν· ἐκολοίπουτο δὲ ταῖς γυναιξὶν εἰς τοὺς ἄνδρας ἐπιδείξασθαι τὴν καλοκαγαθίαν, ὅπως εἰς ἴσον καταστήσωσι τὴν εὐλογίαν. ἁπλῶς δὲ μνημονεύεται διὰ τὰς εἰρημένας ἐντεύξεις, περὶ Πυθαγόρου οὐ μετρίαν τιμὴν καὶ σπουδὴν, καὶ κατὰ τὴν πόλιν τῶν Κροτωνιατῶν γένεσθαι, καὶ διὰ τῆς πόλεως περὶ τὴν Ἰταλίαν.

pepererit, matrem. Iam quæ ex natis natum det, ceu auctarium, Dorica loquendi consuetudine ac lingua, Majam, hoc est, aviam. Cum quo consentit & illud, oracula scilicet, in Dodona ac Delphis per fœminam indicari & explicari. Per encomia verò ac laudem ad rectum numinis cultum, ad frugalitatem tantam, quæ in vestitu est, mutationem effeciſſe traditum est, ut sumptuosarum magnoque constantium vestium nullam vel ulla induere auderet, sed omnes multa palliorum milia in templo Iunonis collocarent atque offerrent. Fertur verò etiam tale quid commemoraſſe, in regione Crotoniatarum virorum virtutem ab fœminis celebrari. Vlysses ab Calypso immortalitatem accipere recuſavit, quòd illa ideò offerri videretur, ut Penelopen uxorem relinqueret. Uxoribus autem hoc salvum maneat, suam erga viros bonitatem honestatemque declaraſſe, ut in æqualitatem beneficentiam adducant. Simpliciter autem commemoratur propter jam dicta, quæ habuit, colloquia, non mediocrem Pythagoræ honorem ac studium tributum fuiſſe, & adhuc tribui in Crotoniatarum urbe, propterque illam per Italiam.

CAP.

CAP. XII.

Quæ ipsius fuerit de Philosophia disputatio, quodq; primus se Philosophum, & quibus de causis nominaverit.

PYthagoras dicit sese primũ philosophũ, hoc est, studiosũ amantẽq; sapientiæ, vocitatũ, non qui inani nomine solùm præditus sit: verũ etiã qui rẽ ipsam antè utiliter edoceat. Ajebat .n. hominũ in hanc vitã ingressũ similẽ sibi videri turbę cętuiq; sibi mutuo occurrẽti, euntiq; ad publicos convẽtus, qui in Attica totius Græciæ celebritate habẽtur. Nam ut illuc varii diversiq; mortales cõmeantes, ille hac, alter illa de causſa eo loci advenit: ille qdẽ quæstus & lucri gratia onus mercẽq; venũdare solicitãs, hic verò glorię causſa corporis robur viresq; ostẽsurus venit. Est itẽ tertiũ quoddã genꝰ eorũ, idq; vel liberalissimũ maximeq; ingenuũ, quod eò quasi ad diversoriũ quodpiã confluit, nẽpe causſa visendi loca, quodq; studiosè spectacula, quæ publicè ederentur, eorũq; modũ perspicerent, adhęc virtutis, quæ in dictis factisq; & ludis exprimitur, ergo, quorũ omniũ specimina in publicis hisce totius Græciæ conventib. edi solẽt: ita etiam in vita varios & studiis diversos homines in unum eundẽq; locũ congregari oportere. Enimvero hos quidẽ pecuniarũ diliciarũq; desideriũ trahit, illos verò imperii & gubernatiõis cupiditas, itẽq; glorię cõtentiones in-

ΚΕΦ. ιϛ.

Τίς ἡ περὶ φιλοσοφίας αὐτοῦ διάλεξις, καὶ ὅτι πρῶτος ἑαυτὸν φιλόσοφον προσεῖπεν, καὶ διὰ τίνας αἰτίας.

ΛΕ'γει δὲ Πυθαγόρας ἑαυτὸν φιλόσοφον ἑαυτὸν προαγορεύσας * οὐκ ἀνοῦ μόνον ὄνόματος ὑπάρξας, ἀλλὰ καὶ πράγμα οἰκεῖον προειδὼς ἀνθρώποις χρησίμως. ἐοικέναι γὰρ ἔφη τὴν εἰς τὸν βίον τῶν ἀνθρώπων πάροδον τῇ ἐπὶ τὰς πανηγύρεις ἀπαντῶσί τι ὁμίλῳ. ὡς γὰρ ἐκεῖ πανταχόθεν φοιτῶντες ἄνθρωποι ἄλλοι καὶ ἄλλου χρήματος ἀφικνεῖται, ὁ μὲν χρηματισμοῦ τε καὶ κέρδους χάριν ἀποπολῶσαι τὸν φόρτον ἐπειγόμενος, ὁ δὲ δόξης ἕνεκα ὅπλοις ἀγωνιζόμενος ἥκει τὴν ῥώμην τοῦ σώματος. ἔστι δὲ καὶ ξένος τις εἶδος τὸ γε ἐλευθεριώτατον φιλοκαλούμενον, τόπων θέας ἕνεκα καὶ δημιουργημάτων καλῶν καὶ ἀρετῆς ἔργων, καὶ λόγων, ὧν ἐν ἐπιδείξεις ἐπιτελοῦνται ἐν ταῖς πανηγύρεσι γίνεσθαι. ἕτω δεῖ καὶ τῷ βίῳ παντοδαποὺς ἀνθρώπους ταῖς σπουδαῖς εἰς ταὐτὸ συναθροίζεσθαι. τοὺς μὲν χρημάτων καὶ ζυφῆς αἰρεῖσθος· τοὺς δὲ ἀρχῆς καὶ μονίας ἵμερος, φιλοτιμούμε-

ξομέ-

ξομανεῖς κατέχουσιν. εἰλικρινέστατον δὲ εἶ τοῦτον ἀνθρώπου ζῆπον τὸν ὑπομείξαμενον τῆς καλλίστων θεωρίαν, ὃν καὶ φροσυομάζειν φιλόσοφον. καλὴν μὲν οὖν εἶ τὸ συμπαντος ἱερωῦ θεᾶν, καὶ τ ἐν αὐτῷ φορμένων ἀςέρων * ἥτις καθορώη τ τάξιν. κατὰ μετουσίαν μὲν τοι τοῦ πρώτου καὶ τοῦ νοητοῦ εἶναι αὐτὸ τοιοῦτον. τὸ δὲ πρῶτον ἦν ἐκεῖνο, ἡ τῶν ἀριθμῶν καὶ λόγων φύσις δι' ἁπάντων διαθέουσα, καθ' ἃς τὰ πάντα ταῦτα συντέτακται τε ἐμμελῶς καὶ κεκόσμηται πρεπόντως. καὶ σοφία μὲν ἡ τῶν ὄντι ὄντως ἐπιστήμη τις, ἡ περὶ τὰ καλὰ πρῶτα καὶ θεῖα καὶ ἀκήρατα, καὶ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχοντα * ἀκολουμένως ὧν μετοχὴ, καὶ τὰ ἄλλα ἂν εἴποι τις καλεῖ. φιλοσοφία δὲ ἡ ζήλωσις τῆς τοιαύτης θεωρίας. καλὴ μὲν οὖν καὶ αὐτὴ παιδείας ἦν ὄντως ἐπιμέλεια ἡ συντείνουσα αὐτῷ πρὸς τὴν τ ἀνθρώπων ἐπανόρθωσιν.

Κεφ. ιγ.

Ὅτι καὶ εἰς τὰ θηρία ἐξετέινατο καὶ τὰ ἄλογα ζῶα, τὴν ἀφ' λόγων παιδευτικὴν δύναμιν ἔχει Πυθαγόρας, καὶ τούτων τεκμήρια πλείονα.

ΕΙ' δὲ καὶ περιδυτέον τοσούτοις * ἐνορῆσαι περὶ αὐτῶ, παλαιοῖς τε ἅμα ὖσι καὶ ἀξιολόγοις, sanæ possident. Hunc autem hominis morem integerrimũ esse, qui rerũ pulcherrimarum contemplationem ostenderit, quem etiam cognomento Philosophum appellare soleat. Enimverò pulchrũ esse universi cœli spectaculum, syderumq́; , quæ in eo feruntur, si quis ipsa intueatur, ordinem. luxta communicationẽ quidem primi, ejusq́; qui mente ac cogitatione percipitur, hoc tale esse. Primum autem illud erat, numerorum ac sermonum per universa media discurrẽs natura, quibus omnia hæc suo ordine, quasi numerosè sciteq́; cõstituta ac decenter ornata sunt. Ac sapientia quidem, quæ reapse scientia quędam est, quæq́; primo lococirca pulchra & divina, itemq́; immortalia semperq̃; eodem loco ac mõdo se habẽtia versatur & occupata est, quorũ particeps esse queat, aliaq́; quę quis dicere queat pulchra. Philosophia verò seu sapientiæ studium hujus contemplatiõis imitatio est. Atq; hæc erat pulchra institutiõnis cura studiumq́; , quæ secum simul tenderent ad hominum emendationem correctionemq́;.

CAP. XIII.

Quod & in feras & animalia rationis expertia Pythagoras habuerit vim ea oratione instituendi, & non pauca horum argumenta.

QVod si verò etiam magnis adeoq́; insignibus viris ex priscis juxta ac memorabilibus & fide dignis,

qui de eo aliquid literis consignarũt, credendũ est, traditur Pythagoras usq; ad bellua rationecarentes orationẽ suam direxisse in dicendo, vt illarũ feritatem immanitatemque quodam modo dissolveret, et mẽtes formaret rectęq; disponeret. Nimirũ isto agendi modo quasi ex collatione necessario probãs, doctrinam ijs, qui mente præditi sunt, cõtingere, quũ & immitib., & iis, qui ratione sermoniq; usu carent, obtingat. vrsã namq; ex Apulia in quilinos gravissimè sævissimeq; vastantẽ detinẽs, ut ajũt, & nõ exiguo tẽporis spacio manib. contrectatã, ad hæc pane madefacto ac in frusta minutatĩ fracto, & arborũ fructib. pastã, cũ jure jurando, ꝙ exegit, se nũ quã in posterũ animalia spirãtia invasurã, dimisit, cùm verò illa cõtinuò se in mõtes condẽsaq; sylvas cõtulisset, ex eo tẽpore in universũ visa nõ est vel ulli animali ratione carẽti adesse. Bove itidẽ Tarẽti cõspecto in pascuis cõmunibus, qui virides fabas attingeret, bubulco astitit, & cõsuluit, ut bovi diceretur, quo à fabis abstineret. Verũ cũ bubulcus eiillusisset hujus dicti causa, ac diceret se βοϊστὶ, h. e. bovine, ut sic dicatur, loqui nescire: sed si quid ipse amplius calleret, cõsiliiq; quid maius haberet, quod monẽdus esset bos, hoc proferret, ipse met accessit, inq; aurem multo tẽporis spacio tauro insusurra-

μέχρι τῆς ἀλόγων ζώων ἀπαλυτικόν τι καὶ ῥυθμιστικὸν ἐλέγετο Πυθαγόρας ἐν τῷ λόγῳ, διὰ τούτου συμβιβάζων, ὡς διδασκαλία σπουδαίως ἔχουσιν, ὅπου καὶ τοῖς ἀπειρίᾳ τι καὶ ἀμοιρίᾳ λόγου νομιζομένοις*. τὴν μὲν γὰρ Δαυνίαν ἄρκτον χαλεπώτατα λυμαινομένην τοὺς ἐνοίκους κατασχὼν, οἷς φασὶ, καὶ ἐπαφησάμενος χρόνον συχνὸν, ψωμίσας τε μάζῃ καὶ ἀπροσδρύοις ὀρχώσας μηκέτι ἐμψύχου καθάπτεσθαι, ἀπέλυσεν. ἡ δὲ εὐθὺς εἰς τὰ ὄρη καὶ τοὺς δρυμοὺς ἀπαλλαγεῖσα οὐκ ἔτ' ἐπὶ τούτῳ ὤφθη τὸ παράπαν ὑπηοῦσα, οὐδὲ ἄλλῳ ζῴῳ. Βοῦν δὲ ἐν Τάραντι ἰδὼν * ἐν σαμμογεῖν νομῇ, καὶ κυάμων χλωρῶν παραπλόμενον, τῷ βουκόλῳ παραγαγὼν συμβούλλεται εἰπεῖν τῷ βοὶ τῶν κυάμων ἀπέχεσθαι· προσπαίζαντος δὲ αὐτῷ τοῦ βουκόλου περὶ τοῦ εἰπεῖν, καὶ οὐ φήσαντος εἰδέναι βοϊστὶ εἰπεῖν, εἰ δὲ αὐτὸς οἶδε παιστὸς καὶ συμβουλεύειν, δέον τῷ βοῒ παραινεῖν, προσελθὼν αὐτὸς καὶ εἰς τὸ οὖς πολλὴν ὥραν προσψιθυρίσας τῷ

καὶ ταύρῳ, οὐ μόνον τότε αὐτὸν ἀμελητὶ ἐκόντα ἀπέχεσθαι τοῦ κυαμοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰσαῦθις λέγουσι μηκέτι γεύεσθαι κυάμων τὸ παράπαν τὸν βοῦν ἐκεῖνον. μακροχρονιώτατον δὲ ἐν τῇ Τάραντι κατὰ τὸ τῆς Ἥρας ἱερὸν γηρῶντα ἀναπαύεσθαι τὸν ἱερὸν ἀναπαλούμενον Πυθαγόρου βοῦν, ὑπὸ πάντων ἀνθρωπίναις τροφαῖς σιτούμενον, ἃς οἱ ἀπαντῶντες αὐτῷ προσάγειν. ἐπόν τε ὑφηδόμενον ὁλυμπιάσι προσομιλοῦντος αὐτῷ τοῖς γνωρίμοις ἀπὸ τύχης, περί τε οἰωνῶν καὶ συμβόλων καὶ διὰ σημείων, ὅτι περὶ θεῶν εἰσιν ἀγγελίαι τισὶ καὶ αὐτοὶ τοῖς ὡς ἀληθῶς θεοφιλέσι τῶν ἀνθρώπων, μεταγαγεῖν λέγονται, καὶ καταψήσαντα πάλιν ἀφεῖναι. διὰ τούτων δὲ καὶ τῶν παραπλησίων τούτοις δέδεικται τὸν Ὀρφέως ἔχων ἐν τοῖς θηρίοις ἡγεμονίαν, καὶ κυκλῶν αὐτὰ κατέχων τῇ ἀπὸ τοῦ στόματος τῆς φωνῆς προσπέσῃ δυνάμει.

uit, & non modò effecit ut ſponte ac volens prompteq; ab locis fabis conſitis abſiſteret, verùm etiam in poſterum ajunt, taurum illum nunquam inter cęteros prorſũ vel fabas guſtaſſe. Cùm autem multo admodum tempore Tarenti circa templum Iunonis magis ac magis ſeneſceret, permanſit ſacer Pythagoræ vocitatus bos, qui ab omnibus paſceretur humanis eduliis, quæ ipſi ab obviantibus porrigebantur. Item aquilam ſupervolitantem Olympiadibus ſeu quinquenniis, cùm ipſe ſermones miſceret cum illis, qui præclariſſimi eſſent à fortuna, & de auguriis, ominibus, prodigiiſque & quaſi Iouis ſignis contulit, quia & ſint ceu nunciationes quædam deorum, quæ fiant Deo revera charis Deiq; amantibus hominibus, hanc, inquam, aquilam ad ſe traduxiſſe fertur, cumq; eam demulſiſſet, rurſum dimiſiſſe. Hiſce horumq; ſimilibus exemplis declaratum eſt, ipſum Orphei inter feras ſupremum tenuiſſe imperium, & circum circa ſe habuiſſe eas vi & potentia quadam vocis, quæ ab ejus ore ad ipſas allaberetur.

CAP. XIV.

Institutionis initium priorum vita generum recordationem faciebat, quæ animæ peregerat antè, quàm in corpora, in quæis tunc habitarunt, venirent.

CAeterùm initiũ ſtudii & diligentiæ erga homines omnium optimum faciebat, quod anticipaſſe oportebat eos, qui & de aliis rebus vera diſcituri eſſent. Etenim clariſſimè ac luce manifeſtiùs in memoriam reducebat non paucis eorum, qui ſe accederent, prioris vitæ ſtatum, quem illorum animus quondam, & quidẽ antè, quàm huic corpori illigaretur, vixit. Seipſum verò ſine ulla ambiguitate & dubitatione eius indicium declarabat, nempe EUphorbum fuiſſe Panthi filium, adverſariũ Patrocli, atq; ex Homericis verſibus maximè illos prædicabat, & ad lyram concinniſſimè canebat, & de ipſis eos clara voce frequenter recitabat, qui ſepulturæ eorum mentionem faciunt.

» *Huic maduere comæ, quas gratia pinxerat, atro*
» *Sanguine, caſariesq; argento auroq; revincta.*
» *Qualem vir ſolo latè ſemperq; virentem*
» *Agricolæ in campo plantam ſeu germen olivæ*
» *Fluminis ad gelidi ripas, undaq; perenni*
» *Florentiq; rigat atque excolit. Illa movetur*
» *Ventorum vario ſpiramine, floribus albis*
» *Vndiq; veſtitur, & amœnos ſpirat odores.*
» *Sed ſi forte ruens vehementior aëra turbo*
» *Illam corripiat, ſevobe diſſicit, extendita*
» *Per terram latè ſuſam radicitus udam.*
» *Talem Panthoidem bellacem poſt quã EUphorbũ*
» *Stravit humi Atrides, vita privabat & armis*

Quæ enim memoriæ prodita ſunt, Mycenis unà cum ſpoliis Trojanis in

Κεφ. ιδ'.

Ὅτι, ἀρχὴ ἐποιεῖτο τ̃ παιδεύσεως, τ̃ ἀναμνῆσαι τ̃ προτέρου βίου, ἃς αἱ ψυχαὶ πρότερον διεβίωσαν πρὶν τοῖσδε σώμασι ἀφικέσθαι, οἷς οἷς τότε ἐνῴκησαν ἐτύγχανον.

Ἀλλὰ μὴν τ̃ς γε τ̃ θείου ἀνθρώπων διδασκαλείας ἀρχὴν ἐποιεῖτο τὴν ἀρίστην, ἥνπερ ἔδει προειληφέναι τοὺς μέλλοντας καὶ περὶ τ̃ ἄλλων τὰ ἀληθῆ μαθήσεσθαι. ἐνεργέστατα γὰρ καὶ σαφῶς ἀνεμίμνησκε τ̃ ἐντυγχανόντων πολλοὺς τὸν πρότερον βίον, ὃν αὐτ̃ ἡ ψυχὴ πρὸ τοῦ τ̃δε τ̃ σώματι ἐνδεθῆναι, πάλαι ποτὲ ἐβίωσε, καὶ ἑαυτὸν δὲ διαμφιλέκτως τεκμήριον ἐπεφαίνετο ΕΥΦΟΡΒΟΝ γεγονέναι Πάνθου υἱὸν, τὸν Παζόκλου καταγωνιστὴν, καὶ τ̃ Ὁμηρικῶν ἐπῶν μάλιστα ἐκείνους ᾄδοι, καὶ μετὰ λύρας ἐμμελέστατα ἀνέμελπε, καὶ συνεχῶς ἀνεφώνει τοὺς ἐπικειμένους ἑαυτ̃,

Αἵματι οἱ δεύοντο κόμαι χαρίτεσσιν ὁμοῖαι, &c.
Πλεκτοῖσίν θ' οἱ χρυσὸς ἅμα καὶ ἀργύρῳ ἐνέφαπτο. &c.
Οἷον δ' ἐρίφοις ἔργον ἀνὴρ ἐπιδαίδαλος ἐλαίης &c.
Χέρσῳ ἐν οἰοπόλῳ, ὅθ' ἅλις ἀναβέβρυχε νέεσθαι ὕδωρ &c.
Καλὸν τηλεθάον, τὸ δέ τε πνοιαὶ δονέουσι &c.
Πυκνοῖσιν ἀνέμων. Ἐ τι βρύει ἄνθεϊ λευκῷ. &c.
Ἐλθὼν δ' ἐξαπίνης ἄνεμος σὺν λαίλαπι πολλῇ &c.
Βέβρυλ' ἐξερύσσῃ καὶ ἐξετάνυσσ' ἐπὶ γαίῃ· &c.
Τοῖον Πάνθου υἱὸν ἐυμμελίην ΕΥΦορβον &c.
Ἀτρέϊδης Μενέλαος ἐπὲ κλόνῃσι, τίνυτο δ' εἵλε. &c.

Τὰ γὰρ ἱστορούμενα περὶ τ̃ τῆς ἐν Μυκήναις σωζομένης λαφύρου τ̃ῆ

τῇ Ἀργείᾳ Ἥρᾳ ΕΥΦόρβου τὰ φρυγὸς τύτυ ἀσπίδος παρίσμον (ὡς πάνυ δημώδη πλὴν ὅγε δι' πάντων τύτων βουλόμενον δεικνύναι), ἐκεῖνό ἐςιν. ὅτι αὐτὸς τε ἐγίνωσκε τὰς περοτέρους ἑαυτῦ βίας, καὶ τῆς τῦ ἄλλων ἐπιμελείας ἐνεπίμπλη ἐνήρχετο ὑπομιμήσκων αὐτὰς ἧς εἶχον πρότερον ζωῆς.

honorem Iunonis Argivæ ſuſpenderunt cum hac inſcriptione:

hoc eſt inſigne ſcuti EUphorbi Phrygis: "

Quæ valdè popularia erant, præter hoc, quod per ea omnia ſignificare voluit. Quia ipſemet etiam cognovit priores vitæ ſui ipſius, quam vixiſſet, & ſtudii aliarum rerum hinc cœpit iis in memoriam revocare de vitæ inſtituto, quod antè egiſſent.

Κεφ. ιε.

Τις ἡ δι' αἰσθήσεως πρώτη εἰς παιδείαν ἀγωγὴ παρ' αὐτῷ. καὶ πῶς ἐπανορθῦτο τὰς ψυχὰς τῶν προσομιλούντων διὰ μουσικῆς, καὶ πῶς ταύτῃ αὐτὸς τὴν ἐπανόρθωσιν τέλειαν ἔσχε.

CAP. XV.

Quæ prima fuerit apud eum per ſenſum ad inſtitutionem vivendi ratio, & quo pacto corrigeret animos ſe accedentium ſecumq́; viventium Muſice, & quo modo ipſe hanc correctionem perfectam habuit.

ΗΓεῖτο δὲ πρώτην εἶναι τοῖς ἀνθρώποις τὴν δι' αἰσθήσεως προφερομένην ὠφέλειαν, εἴ τις καλὰ μὲν ὁρᾷη καὶ χρώματα καὶ εἴδη, καλῶν δὲ * ἀκούοι ῥυθμῶν καὶ μελῶν τὴν διὰ μουσικῆς παίδευσιν πρώτην κατεσκήσατο, διά τε μελῶν τινῶν καὶ ῥυθμῶν. ἀφ' ὧν ζόπων τε καὶ παθῶν ἀνθρωπίνων ἰάσεις ἐγίνοντο, ἁρμονία τε τῆς δ' ψυχῆς διωάμεων, ὥσπερ εἶχον ἐξ ἀρχῆς συνήγοντο σωμάτων τε καὶ ψυχῶν νοσημάτων καθαρσιοὶ τε * ἀφυγασμοὶ ὑπ' αὐτῦ ἐπενοῦντο. καὶ νὴ Δία τὸ πᾶν πάντα ταῦτα λόγων ἄξιον, ὅτι τοῖς μὲν γνωρίμοις τὰς λεγομένας ἀρετὰς

EXiſtimabat aũt primam eſſe hominibus curam & induſtriã illã, quæ per ſenſum profertur, ſi quis pulchras quidẽ videat figuras & formas: pulchros verò audiat & cõcinnos numeros ac carmina, conſtituit primã per Muſicam inſtitutionem, cùm per dulcia quædã carmina, tùm etiã numeroſas modulationes. Ab quibus morũ juxta ac perpeſſionũ morborumq́; humanorũ curationes & medelæ exſtiterunt: ſimulq́; cõcentus animi facultatum, quẽadmodum ab initio habuerũt, cogebantur, corporũ ſimul & animi morborũ habitus & ſanctificationes vel purificationes ab illo excogitabantur. Et mediusfidius præter hęc omnia illud, ut pluribus verbis proſequamur, dignum eſt, quod

nobis quidem apparatus, uti vocantur, unaque & contrectationes construebat coniungebatque tonorum misturas divinè moliens, carminum & vehementer intentorum & Chromaticorum, hoc est, coloratorum, denique & numeris concinnorum. quibus perfacile in contrariá convertebant circumducebantque animi perturbationes, quæ recenter in ipsis præter omnem planèrationem exsistunt, formant & procreant dolores atque iras: item miserationes atque amores monstrosos & inauditos, metus, variasq; & omnis generis cupiditates, excandescentias atq; appetitiones, mollitudines, desidiasque & vehementias seu temeritates ad virtutem corrigens & emendans. Horum vitiorum vnumquodque decentibus congruentibusq; cantilenis, ceu quibusdam salutaribus inter se mistis pharmacis vespere discipulos in somnum conversos omninò liberavit ab turbationibus diurnis, ac molestiis, quas ab vivæ vocis institutione pertulerant, & cogitationes quasi fluctibus turbatas perpurgavit, eosq; quietos & placidissimi faustique somni, adhæc verò somnos illis vaticinos & præsagos reddidit. Iam cùm cubitu exsurgerent, ab gravedine capitis noctu contracta, & imbecillitate atque ignavia eos cantionibus quibusdam uni-

τε ἐπαφὰς συνίστασθε καὶ συναρμόζετο διαμερίσας μελῳδίας τόνων, μαλῶν δ' ἀκατονήτων τε καὶ χρωματικῶν καὶ ἐναρμονίων, δι' ὧν ῥᾳδίως εἰς τὰ ἐναντία αὖθις εἰσέκλινον, καὶ ἀπελύοντο τὰς ψυχῆς πάθη, νέον ἐν αὐτοῖς ἀλόγως συμπεσόμενα καὶ ὑποφυόμενα λύπας καὶ ὀργὰς, καὶ ἐλέους καὶ ζήλους ἀτόπους καὶ φόβους δειλιώσεις τε ἀπρεπεῖς, καὶ θυμοὺς καὶ ἀρέξεις καὶ χαυνώσεις καὶ ὑπτιότητας, καὶ σφοδρότητας ἐπανορθούμενος πρὸς ἀρετήν. τούτων ἕκαστον διὰ τῆς προσηνοῦς μελῳδίας ὡς διὰ τινῶν σωτηρίων συγκεκραμένων φαρμάκων, ἐπὶ τε ὕπνον ἑσπέρας τρεπομένους τῆς ὁμιλητικῶν, ἀπήλλαττε μὲν αὐτοὺς τῆς ἡμερινῶν ταραχῶν καὶ * ἐνηχημάτων, διεκαθάρετο συγκεκλυδασμένον τὸ νοητικὸν ἡσύχους τε καὶ εὐειρέους, ἔτι δὲ μαντικοὺς τοὺς ὕπνους αὐτοῖς ἀπεργάζετο. ἀπὸ δὲ τῆς αὐτῆς πάλιν ἀνισταμένων, τοῦ τυπτηροῦ καίρου, καὶ τῆς ἀκλύσεως, καὶ τῆς νωχελίας αὐτοὺς ἀπήλλαττε, διὰ τινῶν ἰδιοζόπων ἀσμά-

ἁρμάτων καὶ μιλισμάτων φωνῇ τῇ κράσει διὰ λύρας, ἢ καὶ φωνῆς συντελουμένων. ἑαυτῷ δὲ οὐκ ἔστ' ὁμοίως δι' ὀργάνων, ἢ καὶ ἀρτηρίας τὸ τοιοῦτον ὁ ἀνὴρ συνίστατο καὶ ἐπόρεζεν, ἀλλὰ ἀῤῥήτῳ τινὶ καὶ δυσπιστοῦντι θειότητι χρώμενος * ἐντίνησε τὰς ἀκοὰς καὶ τὸν νοῦν. * ἐπείρατο ταῖς μεταρσίοις τοῦ κόσμου συμφωνίαις ἐνακολούθως, ὡς ἐνόμιζεν μόνος αὐτὸς· καὶ συνιεὶς τῆς καθολικῆς τῆς σφαιρῶν καὶ τῆς κατ' αὐτὰς κινουμένων ἁρμονίας τὴν ἐκ συνῳδίας πλημμελούν τι τῆς ὅλης, καὶ * κατακορεσθὲν μέλος φθεγγομένης διὰ τὴν ἐκ ἀνομοίων μὲν καὶ ποικίλως διαφερόντων ῥοιζημάτων, ταχῶν δὲ καὶ μεγεθῶν καὶ ἐποχήσεων, ἐν λόγῳ δέ τινι πρὸς ἄλληλα μουσικωτάτῳ διατεταγμένων, κίνησιν καὶ περιπόλησιν εὐμενεστάτην ἅμα καὶ ποικίλως περιπαλλαττομένην ἀποτελουμένην. ἀφ' ἧς ἀρδόμενος ὥσπερ καὶ τὸν τοῦ νοῦ λόγον εὐτακτούμενος, ὡς εἶπεῖν, συμμοσούμενος εἰκόνας τινὰς τούτων ἐπινοεῖν παρέχειν τοῖς ὁμιλητοῖς ὡς

us tonii generisq́;, & amœnis cantilenis tenui temperatura cõpositis, item lyra, vel etiam voce perfectis vindicavit. Sibi verò non amplius simili modo instrumentis, vel etiam gutture talia vir ille componebat & excogitabat: sed ineffabili quadam atq; incõprehensibili divinitate usus, intentè fixisq́; oculis in auditum ac mentem respiciebat. Porrò accommodabat ea sublimibus mundi concentibus, inaudiens (quod ipse solum indicabat) quæ & intelligeret optimè, & præ cunctis mortalibus plenissimè universum globorum, quæque circa illos moventur, astrorũ simul & concentum & consonantiam loquentes, dulcissimum carmen, quoque satiari nullus posset, propter motum, qui ex dissimilibus quidem varieq́; differentibus sonis, item celeribus & magnis vectionibus, in oratione verò quapiam cõpositione inter se elegantissima, & musicis numeris astrictissima ritè ordineque collocatis, itemque propter circumactionem facillimam & in primis propitiam ac benevolentem, simulque à varia perfectione pulcherrimam. Ab qua irrigatus, uti & mentis sermonem concinnè in ordinem disponens, &, ut sic dicam, parturiens horum imagines quasdam excogitabat, discipulis, prout fieri poterat, exhibiturus, maximè

maximè verò instrumentis Musicis & nuda arteria seu voce eum concentũ imitans. Nam sibi mundana verba orationemq; soli mortalium omnium intelligibilia exaudibiliaq; esse autumabat, idq; ab ipso naturali simul & fonte & radice, seq; dignũ reputabat cùm doceri, tum etiam perdiscere aliquid, item exæquari juxta desiderium atque imitationem rebus cœlestibus. quippe qui se adeò ab Deo, à quo spiritum vitalem hausisset, factum reliquisq; mortalibus gratum amicumque ac dilectum esse censebat, sursum ad ipsum respiciẽtibus, & gratuita beneficia per imagines ac demonstrationes ad usum cõmunem redigere atq; homines iis juvare, actionesq; corrigere illorũ, qui nequeunt verè apprehendere sincera rerum initia. Quemadmodũ exempli gratia & eos, qui solem ipsum cõtinenter intueri nõ valent, propter radiorũ summum splendorẽ, in profunda aquarũ coitione & coagmento, vel etiã per picem perforatã & extentã, vel speculũ quodpiam nigro splendidum ejus defectus ostẽdere excogitamus, imbecillo ipsorum obtutui & aciei oculorum parcentes, & compensantem æqualemq; quodammodo perceptionem illis, qui hoc impensè diligunt etsi remissiorem paulò fabricantes. Hoc ipsum videtur & Empedocles de eo latenter

δυνατὸν μάλιστα διὰ τὸ ὀργάνων, καὶ διὰ φωνῆς καὶ ἀρτηρίας ἐκμιμούμενος. ἑαυτῷ γὰρ μόνῳ τῶν ἐπὶ γῆς ἁπάντων σωτικὰ καὶ ἐπήκοα τὰ κοσμικὰ φθέγματα ἐνόμιζεν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ φυσικῆς πηγῆς τε καὶ ῥίζης, ἄξιον ἑαυτὸν ἡγεῖτο διδάσκεσθαί τι καὶ μανθάνειν, καὶ ὁμοιοῦσθαι καθ' ὅσον καὶ ἀπομίμησιν τοῖς ἐφετοῖς, ὅσαι ἔστως πρὸς τὴν φύσεις αὐτὸν δαιμονίως διοργανωμένον. ἀγαπητὸν δὲ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ὑπελάμβανεν εἰς αὐτὸν ἀφορῶσι καὶ τὰ παρ' αὐτοῦ χαριζόμενα δι' εἰκόνων τι καὶ ὑποδειγμάτων ὠφελεῖσθαι καὶ διορθοῦσθαι, μὴ δυναμένοις τῶν πραγμάτων εἰλικρινῶν ἀρχετύπων ἀληθῶς ἅπτεσθαι λαμβάνοντας. καθάπερ ἡμεῖς τοῖς μὴ οἷοίτε ἀτενὲς ἰδεῖν εἰς τὸν ἥλιον διὰ τὴν τῶν ἀκτίνων ὑπερβολήν, ἐν βαθείᾳ συστάσει ὕδατος, ἢ καὶ διὰ τινος πίσσης ἢ κατόπτρου τινὸς μελανευγοῦς δεικνύειν ἐπινοοῦμεν τὰς ἐκλείψεις, φειδόμενοι τῆς τῶν ὀμμάτων ἀσθενείας αὐτῶν, καὶ ἀστράπτοντά τινα καὶ ἀλλοῖον αὐτοῖς τὸ τοιοῦτον ἀγαπῶσιν, εἰ καὶ ἀνεπιτηδειοτέρως, μηχανώμενοι, τοῦτο φαίνεται καὶ Ἐμπεδοκλῆς περὶ αὐτοῦ αἰνίττεσθαι καὶ

καὶ τῆς ἐξαιρέτου καὶ θεοδωρήτου ὑφ' τὰς ἄλλας διοργανώσεως, ἐν οἷς φησὶν·

» Ἦν δέ τις ἐκείνοισιν ἀνὴρ περιώσια εἰδώς.
» Οἳ δὴ μήκιστον ἀραπίδων ἐκτήσατο πλοῦτον,
» Παντοίων τε μάλιστα σοφῶν ὄπιήρανος ἔργων.
» Ὅππόσα γὰρ πᾶσιν ὁρίζατο ἀραπίδεσσιν,
» Ῥεῖα γὰρ τῷ ὄντων πάντων λεύσσεσκεν ἕκαστον.
» Καὶ τοῦδ' ἀνθρώπων τ' εἴκοσιν αἰώνησι.

Τὸ γὰρ περιώσια, καὶ, τῷ ὄντων πάντων λεύσσεσκεν ἕκαστον, καὶ, ἀραπίδων πλοῦτον, καὶ τὰ εἰκότα, ἐμφαντικὰ μάλιστα τῆς ἐξαιρέτου καὶ ἀκριβεστέρας παρὰ τὰς ἄλλας διοργανώσεως ἦν, ἔν τε τῷ ὁρᾶν καὶ τῷ ἀκούειν, καὶ τῷ νοεῖν.

innuere, de eximio illo, inquam, & divinitùs collato præ cæteris apparatu, quibus inquit,

Illis quispiam erat, qui multa superflua noverat,
Qui summas animi sibi prolixas q; paravit,
Divitias, & cunctorum jucundus amator,
In primis quæ sunt cata in actibus: omnibus illa
Nam cùm præbuerit animisq; imperserit unum
Quodq; palàm rerum cunctarum prompta videbat.
Tàmq; hominum in rebus, quàm sint quæ æterna futura.

Quod enim inquit *superflua*, &, *rerum omnium unumquodque videbat*, &, *mentium divitias*, & id genus alia, maximè evidentia erant eximii illius, & exactioris præter reliquos apparatus, cùm in videndo, tum etiam in audiendo cogitandoq;.

Κεφ. ιϛ.

Τίς ἡ καθαρτικὴ παρ' αὐτῷ ἄσκησις, ἣν καὶ αὐτὸς ἂν ἀσκῆσαι. τίς τε ἡ τελειοτέρα αὖ τῆς φιλίας ἐπιτήδευσις ἦν, καὶ αὐτὴ προπαρασκευάζουσα εἰς φιλοσοφίαν ἐπιτηδείους.

Cap. XVI.

Quæ purgatrix apud ipsum exercitatio esset, quam & ipsemet exerceretur, & rursum quod perfectius amicitiæ studium esset, quo etiam antè idoneos & aptos philosophiæ studio præpararet.

Αὐτὴ μὲν οὖν ἡδὴ μουσικῆς ἐπιτηδεύετο αὐτῷ κατάρτυσις τῆς ψυχῶν. ἄλλη δὲ κάθαρσις τῆς διανοίας ἅμα καὶ τῆς ὅλης

HAEc igitur ei Musices infrequenti usu erat ad animos applicatio. Alia verò cogitationis mentisque vel universi-

animi purgatio, variis diversisq; studiis ita apud ipsũ exercebatur. In universũ labores circa disciplinas & studia exsistere oportere autumabat, & intẽperãtias simul & omnis generis avaritiẽ, seu plura habendi cupiditates omnib. innatas, itẽ diversissima vel experimẽta vel tormẽta, punitionesq; ac p̃cisiones ferro atq; igni pfectas quasi legib. latis, iis, qui utũtur, instituit, quas nec sustinere nec pati q̃squã, qui malus sit, potest. Adhæc verò ab iis omnib. quæ anima p̃dita forẽt, abstinentiã, simulq; à cibis quibusdã, ceu rebus, quæ rationẽ perfringerent eiq; vim inferrẽt, & mentis sinceritati integritatiq; officerent, indixit. Inter amicos oris sermonisq; continentiã, atq; omne prorsũ silentiũ in hoc, ut linguã in officio cõtinerẽt, edomarentq;, præcepit simul exerceri, itẽ in annos plurimos continentẽ minimeq; interspirantẽ contẽplationũ inquisitionẽ apprehẽsionẽq; quæ circa res difficillimas, neq; facilè comprehẽsibiles versantur. Hisce verò etiam de caussis, vini abstinentiam & ciborum paucitatẽ, somniq; brevitatẽ præcipiebat, ac gloriæ & divitiarũ similiũq; rerũ negligẽtem formabat: cõtrà verò prudẽtiã & erectionẽ animi urgebat. Et verecũdia quidẽ simulationis experte erga cognatos, at erga discipulos æqualitate & similitudine minimè ficta comitatéq;, & simul ve-

ψυχῆς δὲ παντοδαπῶν ἐπιτηδευμάτων οὕτως ἠσκεῖτο παρ' αὐτῷ. τὸ γὰρ οἴεσθαι τὴν περὶ τὰ μαθήματα καὶ ἐπιτηδεύματα σπόνων ὧπερ δεῖν ὑπάρχειν, καὶ τὰς τῆ ἐμφύτου πᾶσιν ἀνθρώποις ἀπληστίας τε καὶ πλεονεξίας, βασάνους τε ποικιλωτάτας καὶ κολάσεις καὶ ἀνακοπὰς πυρὶ & σιδήρῳ συντελουμένας δεσμοθετῆσαι τοῖς χρωμένοις, ἃς ἔτε χαρτερεῖν οὔτε ὑπομένειν δύναταί τις κακὸς ὤν. πρὸς δὲ τούτοις ἐμψύχων ἀποχὴν πάντων, καὶ ἔτι βρωμάτων τινῶν ταῖς * ἐπειρίαις τῆ λογισμοῦ καὶ εἰλικρινείας ἐμποδιζόντων κατέδειξεν. ἐν τρίς. ἑτέροις ἐκκλησίαι τε καὶ παντελῆ σιωπὴν πρὸς τὸ γλώσσης κρατεῖν συμπονοῦσαν ἐπὶ ἔτη πόλλα συντονόν τε καὶ δυσπάνυστον περὶ τὰ δυσληπτότατα τῆ θεωρημάτων ἐξέτασίν τε & ἀνάλυσιν. διὰ ταῦτα δὲ καὶ οἰνίας καὶ ὀλιγοσιτίας καὶ ὀλιγοϋπνίας, δόξης δὲ καὶ πλούτου καὶ τῆ ὁμοίων ἀνεπιτήδευτον, φρονήσίν τε καὶ κατέζαναστασιν. καὶ εἰδῶ μὲν ἀνυπόκριτον πρὸς τοὺς προσήκοντας. πρὸς δὲ τοὺς * ὁμηλικὰς ἄπλαστον ὁμοιότητα, καὶ φιλοφροσύνῃ συμπίτασίν τε καὶ παρόρ-

παρόρμησιν πρὸς τοὺς νεωτέρους, φθόνου χωρὶς, φιλίας δὲ πάντων πρὸς ἅπαντας, εἴτε θεῶν πρὸς ἀνθρώπους δι' εὐσεβείας ἐπιστημονικῆς θεωρίας, εἴτε δογμάτων πρὸς ἄλληλα, καὶ καθόλου ψυχῆς πρὸς σῶμα, λογικοῦ τε πρὸς τὸ ἄλογον διὰ φιλοσοφίας, καὶ τῆς κατὰ ταύτην θεωρίας, εἴτε ἀνθρώπων πρὸς ἀλλήλους. πολιτῶν μὲν *διανομιμῶν ὑμοῦς, ἑτεροφύλων δὲ διὰ φυσιολογίας ὀρθῆς. ἀνδρὸς δὲ πρὸς γυναῖκα ἢ ἀδελφοὺς ἢ οἰκείους διὰ κοινωνίας ἀδιαστρόφου. εἴτε συλλήβδην πάντας πρὸς *ἃ καὶ φυσικῆς ἐπιπλοκῆς καὶ κοινότητος, εἴτε δὲ σώματος καθ' ἑαυτὸ θνητοῦ τοῦ ἐγκεκρυμμένων ἑαυτῷ ἐναντίων δυνάμεων εἰρήνας καὶ συμβιβασμὸν δι' ὑγείας, καὶ εἰς ταὐτὸν διαίτης καὶ σωφροσύνης, κατὰ μίμησιν τῆς ἐν τοῖς κοσμικοῖς στοιχείοις εὐστηρίας. πάντων τούτων *ἓν ἕνος καὶ τοῦ αὐτοῦ κατὰ συλλῆψιν καὶ συγκεφαλαίωσιν ὀνόματος τοῦ τῆς φιλίας εὑρητὴς καὶ νομοθέτης ὁμολογουμένως Πυθαγόρας. καὶ διόλου τῆς ἐπιτηδειοτάτης πρὸς θεοὺς ὁμιλίας ὕπαρ τι καὶ κατὰ τὰς ὕπνους αἰτιώτατος

hemẽtia ac cõcitata adhortatiõe erga adoleſcẽtes, citra invidiam, utebatur: erga oẽs verò amicitia communi, ſive deorum erga homines per pietatem ſcientificæ contemplationis, ſive dogmatum erga ſe mutuo & in genere animo ad corpus, item ratione præditis erga ratione carentes per ſtudium ſapientię, & contemplationẽ erga hanc: ſive hominũ inter ſe mutuo. Civibus quidẽ ſalubriter omnia diſponebat: aliis verò nationibus per rectam naturæ inquiſitionẽ providebat. Eodẽ modo viris erga uxores aut fratres ac familiares per individuſã cõmunionem pręſcribebat. Sive, ut orationem in pauca contraham, omnes erga eos & naturalis conjunctiõis affinitatiſq́; & communionis, ſive etiã corporis per ſe mortalis, quæ facultates in ſe contrarias occultasq́; habet, pacificationem & conciliationem ad amicitiam per ſanitatem, & ad hanc dięt æ & continẽtiæ, ad fœderis bonę q́; tẽperationis imitationẽ, quę in mũdi elemẽtis conſpicitur cõmonefaciebat. Illorum omniũ in unius ejuſdẽq́; nominis juxta cõceptum & ſummariam collectionẽ amicitię inventor ac legiſlator Pythagoras ſine ulla controverſia exſtitit. Et paucis omninò, diſcipulis auditoribuſq́; ſuis cauſſa fuit, ut ſummo deorum immortalium ad eos colẽdos ſtudio, & in ſõno & in-

ſomniis, ut ajunt terrerentur, quod neq; animo ab ira unquam turbato, nec ab dolore, nec voluptate, nec ab ulla alia turpi peregrinatione mutato neutiquam mehercule fieri poteſt. denique nec ab horum omnium & nefandiſſima & moroſiſſima inſcitia. Iam ab hiſce omnibus divinitùs ſanabat atque expurgabat animum, & id, quod in ipſo divinum erat ceu ignem excitabat, adcoq; ſervabat & rectâ ducebat ad id, quod ſenſu percipitur, eſtq; divinus oculus, quem ſatiùs eſt, juxta Platonẽ, infinitis oculis carneis ſervari. Etenim ſi quis eo ſolo viderit, & ſubſidiis, quib⁹ convenit, intentus & quaſi per mẽbra compoſitus fuerit, de iis omnibus rebus, quæ ſunt, veritas pervidetur. Huc igitur omnia ſua referens, mentis animiq; purgationem efficiebat. Atq; inſtitutionis talis ei ferè erat ratio & modus eoq; reſpiciebat.

τος τοῖς περὶ αὐτόν. ὅπερ ἔστε ὑπὸ ὀργῆς τεθολωμένη περιγίγεται ποτὲ ψυχή, ἔστε ὑπὸ λύπης ἔστε ὑπὸ ἡδονῆς, ἔστε τινὸς ἄλλης αἰσχρᾶς ὁπωσμείας παραλλαγμένη μὰ Δία· οὐδὲ τῆς τούτων ἀπάτων ἀνοσιωτάτης τε καὶ χαλεπωτάτης ἀμαθίας. διὸ δὴ τούτων ἁπάντων δαιμονίως ἰᾶτο, καὶ ἀπεκάθαιρε τὴν ψυχὴν, καὶ ἀνεζωπύρει τὸ θεῖον ἐν ἑαυτῇ καὶ πίστιν καὶ ἀπειληχὼς ὅτι τὸ νοητὸν τὸ θεῖον ὄμμα κρεῖττον ὂν σωθῆναι, κατὰ τὸν Πλάτωνα, μυρίων σαρκινῶν ὀμμάτων. μόνῳ γὰρ αὐτῷ ὀφθαλμοῖς καὶ οἷς προσῆκε βοηθήμασι τοιωθέντι καὶ διαρθρωθέντι ἡ περὶ τῶν ὄντων ἁπάντων ἀλήθεια διορᾶται. πρὸς δὴ τοῦτο ἀναφέρων ἐποιεῖτο τὴν τῆς διανοίας κάθαρσιν. καὶ ἦν αὐτῷ τῆς παιδεύσεως ὁ τύπος τοιοῦτος καὶ πρὸς ταῦτα διεβλέπων.

CAP. XVII.

Quopacto Pythagoras ſe primùm accedentes amicos exploraverit, queq; de ipſorum moribus, antequam ad Philoſophiæ adyta admitterentur, pericula faceret.

Κεφ. ιζ.

Πῶς τῶν δοκιμασίαν ἐποιεῖτο τῶν προσιόντων προσιόντων ἑταίρων ὁ Πυθαγόρας. καὶ τίνας ἐποιεῖτο πείρας αὐτῶν τὸ πρόσθεν πρὸ τῆς εἰς φιλοσοφίαν εἰσαγωγῆς.

POrrò accedẽtibus ipſum ad inſtitutionem ac diſciplinã diſcipulorum, ita comparatũ ei & in more erat, ut amicis, ac volentibus domeſtico cum illo frui cõtubernio, non ſtatim annuere ſit ſolitus, donec non eos priùs exploraviſſet, deq; iis judicium

Προσκαθαιρόμενῳ δὲ αὐτῷ οὕτως εἰς τὴν παιδείαν τῆς ὁμιλητῆς, προσιόντων τῆς ἑταίρων, καὶ βουλομένων συδιαζιβεν, οὐκ εὐθὺς συνεχώρει, μέχρις ἂν αὐτῆς τὴν δοκιμασίαν καὶ τὴν κρίσιν ποιήσω-

ποιήσηται. πρῶτον μὲν πυνθανόμενος πῶς τοῖς γονεῦσι καὶ τοῖς οἰκείοις τοῖς λοιποῖς * παρεῖσιν ὡμιληκότες. Ἔπειτα θεωρῶν αὐτῷ τούς τε γέλωτας τοὺς ἀκαίρους, καὶ τὴν σιώπησιν καὶ τὴν λαλιὰν παρὰ τὸ δέον. ἔτι δὲ τὰς ἐπιθυμίας, τίνες εἰσί, καὶ τοὺς γνωρίμους, οἷς ἐχρῶντο, καὶ τὴν πρὸς τούτους ὁμιλίαν, καὶ πρὸς τίνι μάλιστα τὴν ἡμέραν σχολάζουσι. καὶ τὴν χαρὰν καὶ τὴν λύπην ἐπὶ τισι τυγχάνουσι ποιούμενοι. προσεθεώρει δὲ καὶ τὸ εἶδος καὶ τὴν πορείαν καὶ τὴν ὅλην τοῦ σώματος κίνησιν. τοῖς τε τῆς φύσεως γνωρίσμασι φυσιογνωμονῶν αὐτοὺς σημεῖα τὰ φανερὰ ἐποιεῖτο πρὸς ἀφανῶν ἠθῶν ἐν τῇ ψυχῇ. καὶ ὅν τινα δοκιμάσειν οὕτως, ἐφίει βίῳ ἑπόμενον ἀφορᾶσθαι, δοκιμάζων πῶς ἔχει βεβαιότητος καὶ ἀληθινῆς φιλομαθίας, καὶ εἰ πρὸς δόξαν ἱκανῶς παρεσκεύασται, ὥστε καταφρονεῖν τιμῆς. μετὰ δὲ τοῦτο τοῖς προσιοῦσι προσέταττε σιωπὴν πενταετῆ ὑπομένοντας πῶς ἐγκρατῶς ἔχουσι πρὸς γαλεπὸν τοῦτο τῶν ἄλλων ἐγκρατευμάτων, τὸ γλώττης κρατεῖν, καθὰ καὶ ὑπὸ τῶν τὰ μυστήρια νομοθετησάντων ἐμφαίνεται ἡμῖν.

feciſſet. Primùm quidẽ, quemadmodum cum parentib⁹ reliquiſq́; familiaribus præſentibus fuiſſent verſati, exquirebat. Deinde attentis valdè oculis intempeſtivos eorum riſus ac ſilẽtium, itemq́; ſermonem non neceſſarium nimiamq́; loquacitatem obſervabat. Adhæc ipſorum cupiditates, quo pacto illæ ſe haberent, item familiares ac notos, quorum notitia utebantur, mutuamq́; cum illis conſuetudinem, & cui rei potiſſimùm interdiu vacarent. Præterea quas ob res lætitia juxta ac dolore perfunderentur. Quinimò accuratè quoque oris ſpeciem, inceſſum, totumq́; corporis motum conſiderabat. Cumq́; ex naturę notionibus diligẽter penſiculatis eos judicaret, morũ in animo nõ apparentiũ perſpicua ſigna faciebat. Et quemcunq; ita exploraviſſet, trienniũ jubebat aſpernari & ſuſq; deq; habere, explorãs inſuper, ecqua futurus eſſet conſtantia veraq́; diſcendi cupiditate prædítus, & num ſatis inſtructus foret, ut honorem contemptui haberet. Poſteà accedentibus præſcribebat quinquennale ſilentium, periculũ faciens, quomodò temperanter affecti forent erga aliquam continentiarum ſpeciem hâc longè difficiliorem, linguam ſcilicet cõpeſcere: prout & ab hiſce, qui quaſi lege lata myſteria promulgarunt, liquidò nobis apparet.

Porrò hoc ipſo tempore cujusq; res, h.e. facultates cõmunes reddebantur, notis cõmiſſæ, qui publicis ſuffragiis ad hoc deſtinati erãt, qui vulgò politici, h.e. Rempubl. adminiſtrantes, & œconomici vel rerũ familiariũ curatores diſpenſatoreſq; quidam, & quaſi legiſlatores, dicebantur. Ipſi verò qui quidem digni videbãtur, ut dogmatũ fierẽt participes ex vita, quam tranſegiſſent, partim ex reliqua vitæ morũq; moderatione, & æquitate iudicati poſt ſilentiũ quinquẽnale, poſteà fiebãt interiores, h.e. ad interiorẽ ſecretorum traditionẽ admittebantur. Atq; intra ſindonẽ audiebant Pythagoram, adjuncto quod itidem viderent ipſum. Prius verò extra illã etiã neutiquã eum aſpicientibus ejus dogmata inſtillabantur, nuda auditione diu dãtibus experimentũ morũ, quibus præditi forẽt. Quod ſi rejecti & repulſam paſſi fuiſſẽt, fortunas ſuas duplices capiebãt. Monumentũ verò ipſis haud aliter quàm mortuis ab condiſcipulis excitábatur. Sic enim oẽs ejus auditores loquebãtur. Quoties aũt cum ipſis congrederẽtur, ita congredi ſolent, ut cũ aliis quibusvis. Imperitiores verò illos mortuos eſſe dicebant, quos ipſi formatos inſtitutosq;, exſpectãtes fore, ut ex diſciplinarũ traditione boni honeſtiq; viri evaderent, imparatos ſimul, &, ut ſic dicã, imperfectos ſteri-

ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ, τὰ μὲν ἑκάστου ὑπάρχοντα, τουτέστιν αἱ οὐσίαι ἐκοινοῦντο, διδόμενα τοῖς ὑποδεδειγμένοις εἰς τοῦτο γνωρίμοις, οἵπερ ἐλαλοῦντο τοὺς πολιτικοὺς, καὶ οἰκονομικοί τινες, καὶ νομοθετικοί ὄντες. ἀφ' ὧν δὲ οἱ μὲν ἄξιοι ἐφαίνοντο τῆς μετέχειν δογμάτων, ὄντες βίου καὶ τῆς ἄλλης ἐπιτηδειότητος κριθέντες μετὰ τὴν πενταετῆ σιωπὴν, ἐσωτερικοὶ λοιπὸν ἐγίνοντο. καὶ ἐντὸς σινδόνος ἐπήκουον τοῦ Πυθαγόρου μετὰ τοῦ καὶ βλέπειν αὐτόν. πρὸ τούτου δὲ ἐκτὸς αὐλῆς καὶ μηδέποτε αὐτὸν ἑωρακῶτες μετεῖχον τῆς λόγων, ἀφ' ἡλικίας ἀκοῆς ἐν πολλῷ χρόνῳ διδόντες βάσανον τῆς οἰκείων ἠθῶν. εἰ δ' ὑπὸ δοκιμασθείησαν, τὴν μὲν οὐσίαν ἐλάμβανον διπλῆν. μνῆμα δὲ αὐτοῖς ὡς νεκροῖς ἐχώννυτο ὑπὸ τῆς ὁμαδόων. οὕτω γὰρ ἐλαλοῦντο πάντες οἱ περὶ τὸν ἄνδρα. συμπυγχάνοντες δὲ αὐτοῖς, οὕτω συνεῖχον, ὡς ἄλλοις τισίν. ἐκείνους δὲ ἔφασαν τεθνᾶναι, οὓς αὐτοὶ ἀνεπλάσαντο καλοὺς κἀγαθοὺς προσδοκῶντες ἔσεσθαι ἐκ τῆς μαθημάτων ἀδιοργανώτους τε, καὶ, ὡς εἰπεῖν, ἀτελεῖς τε καὶ σκαιράδεις

ῥώδεις ὦσιν τοὺς δ' ἀμαθεστέρους. εἶτα μετὰ τὸ ἐκ μορφῆς τε καὶ βαδίσματος, καὶ ἀπ' ἄλλης κινήσεώς τε καὶ καταστάσεως ὑπ' αὐτῶν φυσιογνωμονηθῆναι καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν περὶ αὐτοῦ παραλαχεῖν, μετὰ σιωπὴν καὶ τὴν * μετὰ τοὺς ἐκ τῶν τοσῶνδε μαθημάτων ὀργιασμοὺς καὶ μυήσεις ψυχῆς τε ἀποῤῥύψεις καὶ καθαρμοὺς, τοσούτους τε καὶ τηλικούτους καὶ ἐκ ποικίλων οὕτω θεωρημάτων προσοδεύσαντες, δι' οὓς ἀγχίνοιά τε καὶ ψυχῆς εὐάγειαι πᾶσιν ἐκ παντὸς ἐνεφύοντο, δυσκίνητος ἔτι τις καὶ διαπεπαχολόθητος εὑρίσκετο, σκῆλιν δή τινα τῷ τοιούτῳ καὶ μνημεῖον ἐν τῇ διεξιβῇ χώσαντες. καθὰ καὶ Περιάλῳ τῷ Θουρίῳ λέγεται, καὶ Κύλωνι τῷ Συβαριτῶν ἀρχηγῷ ὑποτιθεῖσιν ὑπ' αὐτῶν ἐξήλαυνον ἐν τῷ ὁμακοΐου, φορτίσαντες χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου πλῆθος. κοινὰ γὰρ αὐτοῖς καὶ ταῦτα ἀπέκειτο ὑπό τινων εἰς τοῦτο ἐπιτηδείων, καὶ νὴ Δι' οἰκονομούμενα, οὓς προσηγόρευον οἰκονομικοὺς ἀπὸ τοῦ τέλους. καὶ εἴ ποθέ σωτύχοιεν ἄλλως αὐτῷ πάντα, ὅτῳ μὴ οὖν μᾶλλον, ἢ ἐκείνου ἡγοῦντο εἶναι τὸν καθ' αὐτοὺς τε-

lesq; reputabant. Quod si verò, postquam ita ipsorũ indoles ac natura ab illis explorata ex forma esset & incessu reliquoq; motu & corporis constitutione etiam spem bonam de se præberẽt post silentium quinquenne, & experimentum morum gestuumq;, item post ceremonias tam multarum disciplinarum & initiationes animiq́ue ablutiones, expurgationesque tales ac tantas, atque ex tam multis ac variis contemplationibus fructibus perceptis, propter quas & mentis sagacitas animiq́ue puritates omnibus passim ingenerabantur, etiam num quis segnis ac torpidus & ad sequendum piger difficilisq; inveniebatur, huic columna quapiam & cippo, monumentoq́ue in auditorio erecto, quemadmodum & Perialo illi Thurio & Cyloni Sybaritarum principi ab ipsis rejectis publico judicio factitatum fuisse fertur, hominem ex publico auditorio exigebant, magna auri argentiq́ue vi oneratum. Publica enim eis & hæc quoque reposita erant ab quibusdam ad hanc rem idoneis, & mehercle administrata, quos ab hoc seu fine seu honore œconomicos, hoc est, rei familiares administratores vocabant. Et si ei unquam aliter contingerent omnia, quemvis potius quam illum judicabant apud se mortuum

tuum esse. Quapropter & Lysis Hipparcho cuipiam objurgando, orationem cum prophanis & religionis expertibus communicanti, & absq; disciplinis & contemplatione inhærentibus inquit: Ajunt & publicè philosophari consuesse iis, qui fortè fortuna obtingerēt, hocq; expeterent, quæ Pythagoras nullo modo admisit, sed indigna reputavit, uti cum studio tu quidem Hipparche didicisti. Postquā gustasti ô optime, nō cavisti luxus Siculos, quos tibi nō cōveniebat adesse. Deinde si illa quidē immutaris, perfūdere gaudio: sin minus ea cogitaris, jam obiisti. Pium enim esse ait memisse, juxta mentem divinarū humanarumq; adhortationum, ne sapiētiæ bona iis communia faciamus, qui ne per somniū quidem animum habent à sordibus repurgatum. Siquidem fas non est quibusvis, qui expetunt, post tantorum certaminum circumfusa libamina, neq; profanos Eleusiniarū dearum, id est, Cereris & Proserpinæ mysteria degustare, qui cùm similiter injusti ac impii talia designarint, bonum est secum colligere & ratiocinari, quantum temporis intervallū impenderint emensiq; sint sordibus eluendis, quę in nostris pectoribus sese insinuarunt, donec anhis aliquando præteritis idonei redditi simus excipiendis ejus sermonibus.

θητόν. διόπερ ἡ Λύσις Ἱ
πάρχῳ τινὶ ἐπιπλήττων μετ
δίδοντι τὸν λόγον τοῖς ἀν
σάκτοις, καὶ ἄνευ μαθημάτ
καὶ θεωρίας ἐπιφυομένοις φησ
φασὶ δέ γε καὶ δημοσίᾳ φιλ
σοφεῖν τοῖς ἐντυγχάνουσι, τὰ
ἀπαξίωσε Πυθαγόρας. ὡς
μαθὼς μὲν Ἵππαρχε μετὰ ἀπ
δᾶς. εἰ δὲ ἐφύλαξας, ἡδυσά
νος ὦ ἡμῖν Σικελικὰς
λυτελείας, ἃς οὐκ ἐχρῆν τοι
γίδναι, δεύτερον. εἰ μὲν ὦν μ
ταβάλλοι, χάριστον μέν. εἰ δ
μήγε, τέθνηκας. διαμιμνῄσθα
γὰρ φησὶν, ὅσιον εἶν κατὰ
τι * τουθείων τε καὶ ἀνθρωπί
ων παραγγελμάτων, μηδὲ κοιν
ποιεῖσθαι τὰ σοφίας ἀγαθὰ τοῖ
εἰδ' ὅταρ τὰν ψυχὰν κεκαθαρ
μένοις. ἐ γὰρ θέμις ὁρεγόντων ἁ
παντῶσι, τὰ μετὰ τουτέων ἀ
γώνων ἀσυλὰ ἀπειχυθέντα
οὐδὲ μὰν βεβάλοιστι ταῖν Ἑλλ
σινίαιν θεαῖν μυστήρια διαγ
εἶδαι, καὶ * τὶ σὸ τατα δὲ
δικοι καὶ ἀσεβέες τοιαῦτα πραξα
τες διαλογίζεσθαι καλὸν, ὅσ
χρόνῳ μάκος ἐμιξήκαμεν ἀπορ
ρυπτόμενοι. τὰς ἐν τοῖς παθε
σιν ἀμῶν ἐγκεκολασμένως ἐως
πόκα διελθόντων ἐτέων ἐγενε
μεθα δεκτικοὶ τῶν τηνου λόγω
καθά-

„ καθάπερ οἱ βαφεῖς προσκαθά-
„ ραντες ἔσυλαν τὰ βάμματα τῆς ἱ-
„ ματίων. ὅπως ἀνέκπλυστον τὴν
„ βαφὴν ἀπίωντι, ἢ μηδέποτε
„ γνησομένην ἐξίταλον· τὸν αὐτὸν
„ τρόπον, καὶ ὁ δαιμόνιος ἀνὴρ προ-
„ παρεσκεύαζε τὰς ψυχὰς τῆς φι-
„ λοσοφίας ἐραστὰς εἶναι, ὅπως μὴ
„ διαψευσθῇ περί τινα τῶν ἐλπισθέν-
„ των ἐσεσθαι καλῶν τε κἀγαθῶν.
„ οὐ γὰρ πιθανῶς ἐπεπορεύετο λό-
„ γως. ἐν τε ταῖς, αἷς οἱ πολ-
„ λοὶ τῶν σοφιστῶν τοὺς νέους ἐμ-
„ πλέκοντι, ποτ' οὐδὲν χρήσιμον
„ σχολάζοντες, ἀλλὰ θείων καὶ
„ ἀνθρωπίνων πραγμάτων, ἢ ἐ-
„ πιτήδειον. τοῖς δὲ προχείροις ποι-
„ ησάμενοι τὴν τέχνην διδασκαλίαν
„ πολλὰ καὶ δεινὰ *θρῶντι συγχεύ-
„ οντες, οὐ καλὰ κόσμον, οὐδ' ὡς
„ ἔτυχε τοῖς νέοις. τοιγὰρ ἦν χα-
„ λεπῶς τε καὶ προσκεκλεῖς ἀπεργά-
„ ζονται τοῖς ἀκροαταῖς. ἐγκίρναντι
„ γὰρ ἤθεσι τεταραγμένοις τε καὶ θο-
„ λεροῖς θεωρήμασι καὶ λόγοις θεί-
„ ως. καθάπερ εἴ τις εἰς φρέαρ
„ βαθὺ βορβόρου πλῆρες ἐγχέοι κα-
„ θαρὸν καὶ διειδὲς ὕδωρ. τόν τε γὰρ
„ βόρβορον ἀνεθάραξε, καὶ τὸ ὕδωρ
„ ἠφάνισεν. ὁ αὐτὸς δὴ τρόπος τῶν
„ ἑτοιμως διδασκόντων τε καὶ διδασκο-
„ μένων. πυκναὶ γὰρ ἐν λάσιαι λόχ-
„ μαι περὶ τὰς φρένας καὶ τὰν καρ-

Haud aliter quàm tinctores, postquã
omnia priùs repurgarint, tum colori-
bus pannos induunt & quasi constrin-
guntut tincturam alioquin eluibilem
panno remittente, illa nequaquam fu-
tura sit evanida & fallax: ad eũdẽ mo-
dũ quoq; divinus ille vir eorũ, qui sapi-
entiæ studiũ adamabant, animos præ-
parabat, ne quomodo in quoquã fal-
leretur ex iis, de quibus concepta spes
erat, fore aliquãdò bonos & honestos
viros. Nam in orationibus haud fucatè
& fictè versabatur, neq; fontes, quos
plæriq; literatores & sophistæ juveni-
bus turbidos reddunt, nulli unquam
vacantes rei idoneæ ac bonæ: sed rerũ
divinarum humanarumq; oppidò pe-
rit' erat. Illi prætextu facto ejus doctri-
nam * * quasi everriculo capiebant,
non juxta ornatũ, nec juvenibus etiã
perfunctorié. Cæterùm illi difficiles si-
mul & præcipites ac temerarios audi-
tores reddebant. Quippe infundebant
moribus & cõfusis, & turbidis theore-
mata & præcepta orationesq; divinas.
Eodem planè modo ac si quis in pro-
fundum puteum cœno plenum a-
quam puram ac limpidam infundat:
Cœnum namq; aqua illa infusa com-
movit & aquam corrupit: nempè eo-
dem modo se res habet cum iis: qui
ita & docent simul & discunt. Crebri
enim densique luci latebras haben-
tes circa præcordia ipsumque cor

" nati ſunt eorum, qui diſciplinis pu-
" rè initiati non ſunt, qui luci, quid-
" quid in animo tranquillum, man-
" ſuetum & rationale eſt, obumbrant,
" palamque & manifeſtè augeri & ſuc-
" creſcere prohibent. Atque hoc prin-
" cipem cauſam nominabat, ne qua &
" priùs ſuperveniens, intemperantiam
" & avaritiam, ipſorum matres, quæ
" utraque fœcunda erat, cauſam di-
" ceret. Ex intemperantia quidem
" pullularunt illicitæ nuptiæ, ut cu-
" piditates, & corruptiones, ebrieta-
" tes, voluptates naturæ contrariæ,
" & vehementes aliquot concupiſ-
" centiæ uſque ad altiſſima barathra
" & præcipitia penetrantes. Iam enim
" quoſdam coëgerunt concupiſcen-
" tiæ ad ea flagitia patranda, ut nec
" ab matribus nec filiabus abſtine-
" rent: ſed potiùs urbem & leges re-
" pellentes & evertentes, circumdu-
" centeſque foràs inſtar cujuſpiam
" tyranni ἀγκῶνας, id eſt, obſcuros
" tetroſque carceres, haud ſecùs quàm
" captivum violentè ad extremum ex-
" itium trahentes conſtituerunt. Iam
" ex avaritia enatæ ſunt rapinæ, la-
" trocinia, parentum obtruncationes,
" ſacrilegia, veneficia, quæque iis
" ſunt affinia. Igitur primùm qui-
" dem materias, in queis hæc vitia
" quaſi ſedes poſuerunt, adeoque vigent,
" ferro atque igni, cunctiſque diſciplina-

δίαν ἐκπεφύκασι τῷ μὴ ἐν- "
θαρῶς τοῖς μαθήμασιν ὀργι- "
ασθέντων, πᾶν τὸ ἄμικτον καὶ "
φρᾶον καὶ λογικὸν τὰς ψυ- "
χὰς ὑλοκοπίζουσι καὶ κωλύ- "
ουσι φανερῶς μὲν αὐξηθέν "
* καὶ φρουήσαι τὸν αἴτιακὸν ὀ- "
νόμαζε, μήδε καὶ φρῶτον ἐπελ- "
θὼν αὐτῷ τὰς ματέρας, ἀ- "
μφοῖν δὲ πολύγονοι ἐφύκασι. τὰς "
μὲν οὖν ἀκρασίας ἐξεβλάστησαν "
ἄθεσμοι γάμοι, ὑβρισμοί τε καὶ "
φθοραὶ, καὶ μίξεις, καὶ παρὰ φύ- "
σιν ἀδοναὶ, καὶ σφοδραί τινες "
ἐπιθυμίαι μέχρι βαράθρων "
καὶ κρημνῶν ἐκδιώκουσαι. ἤδη "
δέ τινας ἠνάγκασαν ἐπιθυ- "
μίαι, μήτε μητέρων μήτε θυ- "
γατέρων ἀποχέσθαι, καὶ δὴ "
παρασκάμμασι πόλιν καὶ νό- "
μους, καθάπερ τύραννος ἐκ- "
περιαγαγοῦσαι τῶν ἀγκώνας, "
ὥσπερ αἰχμάλωτον ἐπὶ τὸν "
ἔσχατον ὄλεθρον μετὰ βίας ἕ- "
λκουσαι κατέστασαν. τὰς δὲ πλεο- "
νεξίας ἐκπεφύκασι, ἁρπα- "
γαί τε καὶ λῃστεῖαι, σαρκοφο- "
νίαι, ἱεροσυλίαι, φαρμακεῖαι, "
καὶ ὅσα τούτων ἀδελφά. δεῖ οὖν "
φρῶτον μὲν τὰς ὕλας, αἷς ἐν- "
διαιτῶνται ταῦτα τὰ πάθη, πυ- "
ρὶ καὶ σιδήρῳ, καὶ πάσαις μαθημά- "
των

μενχρεναῖς ἐκκαθάρειν καὶ εὑρομένοις τὸν λογισμὸν ἀλαζονείας ἧττον τοσούτων κακῶν τὸ παράπαν ἐμφυτεύσει χρήσιμον αὐτοῖς. καὶ παραδώσομεν ἐπιμελῶς καὶ αὐστηρῶς ἀναγκαιοῦντες τὸ δεῖν μαθημάτων πρὸ φιλοσοφίας ἀποδέχεσθαι Πυθαγόρας, τιμήν τε ἐξαίρετον ἐτίθετο, καὶ ἐξέτασιν ἀκριβεστάτην περὶ τὴν διδασκαλίαν, καὶ μέλλοντας, πρὸς αὐτοῦ δεδογμένων, βασανίζοντες καὶ ἐξαιρίνων τὰς πρὸς ἑτεροκλινοῦσας ἐννοίας, διὰ δόγμασί τε ποικίλοις καὶ θεωρίας ἐπιστημονικῆς μυρίοις εἴδεσι.

rum machinis expurgare, quiq; invẽ « ti fuerint mentem rationemq; tantis « malis ac vitiis liberam habere, tum a- « nimo cõfestim utile aliquid ac salutare « inserere oportet. Et talẽ tantãq; curam « ac studiũ tradim⁹. Atq; ita Pythagoras censebat quã maximè necessariam explorationẽ disciplinarũ faciendam esse quasi præexercitamentũ quodpiã, antequã ad philosophiæ mysteria admitterẽtur, & insignẽ honorẽ statuebat, itemq; lõgè exactissimã inquisitionẽ circa doctrinã & communicationẽ eorum, quæ ipse docebat, discipulorum, qui ad se adducebantur mentes & doctrinis variis, & infinitis formulis sciẽtiam parantis contemplationis, explorans simul & discernens.

Κεφ. ιη.

Εἰς πόσα γένη καὶ πῶς διῄρει τοὺς ὁμιλητὰς ἑαυτοῦ ὁ Πυθαγόρας, καὶ διὰ τίνας αἰτίας αὐτοὺς διέκρινε.

Cap. xiix.

In quot genera & quomodo discipulos suos Pythagoras diviserit, tum propter quas res ipsos discreverit.

ΜΕτὰ δὲ τοῦτο λέγωμεν ὅπως τοὺς ἐγκεκριμένας ὑφ' ἑαυτοῦ διήρητο χωρὶς κατὰ τὴν ἀξίαν ἑκάστους. οὔτε γὰρ τῆς αὐτῆς μετέχειν ἐπίσης πάντας ἦν ἄξιον, μὴ τῆς ὁμοίας ὄντας φύσεως. οὔτε ἄξιον ἦν τοὺς μὲν παντὸς τῶν τιμιωτάτων ἀκροάματος μετέχειν, τοὺς δὲ μηδενός, ἢ μηδ' ὅλως μετέχειν. καὶ γὰρ τοῦτο ἦν ἀκοινώνητον καὶ

IAm deinceps dicamus, quemadmodum ab se in cohortem suam admissos, separatim discreverit singulos, prout digni erant. Neq; enim eorundem omnes æqualiter participes fieri, non ejusdem exsistentes naturæ & ingenii, æquum erat. Neque etiam conveniebat nonnullos quidem, omnium auditionum pretiosissimarũ, alios verò nullius, vel etiam omninò non participes evadere. Hoc enim parùm civile, imò verò

inęquale erat. Itaq; unumquemq; quę cuiq; conveniret, partē ſortémve orationū, quæ optimè reſpondeat, participē reddere ſtudebat, utilitatemq; pro virili ſua parte omnibus attribuebat, juſtitiæq; rationem ſervabat, unicuiq; quā maximè dignam & cōvenientem auditionē aſſignans. Hac ratione alios quidē Pythagoræos, alios verò Pythagoriſtas, h.e. Pythagoræ ſtudioſos vocavit. Perindè atq; Atticos quoſdam nominamus, alios verò Atticiſtas, vel Atticæ linguæ ſtudioſos: Ita decenter nomina dividēs, illos quidē germanos eſſe conſtituit: alios verò æmulatores illorū declarari lege ſancivit. Illorū igitur, qui Pythagorei vocabantur, fortunas ſimul & cōvictum toto vitę tēpore cōmunē tranſigere præcepit. Reliquos verò proprias quemq; poſſeſſiōes habere juſſit. Quotieſcunq; autem eundem in locum velut in ſcholam convenirent, inter ſe mutuò, quod condiſcipulos decet, ſtudere mandabat. Atq; ita ſeriem ac ſucceſſionē hanc ab Pythagora juxta utrumq; modum conſtitiſſe. Rurſū juxta aliùm modū duæ erant Philoſophiæ formæ ſeu ſpecies. Duo quippe eorum quoq; qui eā tractarent, & manib⁹ quaſi verſarētur, genera erāt: alii quidē ἀκουσμαϊκοὶ, h.e. auditores, alii verò μαθηματικοὶ, h. diſciplinis vacantes dicebātur. Illorū, qui diſciplinis vacabāt, ab aliis agnoſcebā-

ἄνισον. τὸ μὲν τοι μεταδ[illegible] τῶν ἐπιβαλλόντων λόγων [illegible] τὴν προστήκουσαν μοῖ[illegible] τήν τε ὠφέλειαν ἀπένεμεν. [illegible] πασι κατὰ τὸ δυνατὸν, καὶ [illegible] τῆς δικαιοσύνης λόγον ἐφύλαττεν, ὅτι μάλιστα τὴν ἀξίαν ἀνίσοις ἀνισότητος ἀπέραντον. καλεῖ δὲ τούτων τῶν λόγων, τοὺς μὲν Πυθαγορείους καλέσας, τοὺς δὲ Πυθαγοριστάς. ὥσπερ Ἀττικούς τινας ὀνομάζομεν, ἑτέρους δὲ Ἀττικιστάς. διελὼν οὕτω προσηκόντως. τὰ ὀνόματα τοὺς μὲν γνησίους εἶναι ἐποίησατο, τοὺς δὲ ζηλωτὰς τούτων δηλοῦσθαι ἐνομοθέτησε. Τῶν μὲν ἐν Πυθαγορείοις κοινὴν ἐξ τὴν οὐσίαν διάταξιν, καὶ τὴν συμβίωσιν ἅμα διὰ παντὸς τοῦ χρόνου διατελεῖν. τοὺς δὲ ἑτέρους ἰδίας μὲν κτήσεις ἔχειν ἐκέλευσε, συνιόντας δὲ εἰς ταὐτὸ συχνάζειν ἀλλήλοις. καὶ ἔτω τὴν διαδοχὴν ταύτην ἀπὸ Πυθαγόρου καὶ ἀμφοτέρας τὰς ἕξεις συστῆναι. καθ' ἄλλον δὲ αὖ τρόπον δύο ἦν εἴδη τῆς φιλοσοφίας. δύο δὲ ἦν γένη, καὶ τῶν μεταχειριζομένων αὐτὴν, οἱ μὲν ἀκουσματικοὶ, οἱ δὲ μαθηματικοί. τυγχάνει δὲ οἱ μὲν μαθηματικοὶ, ὁμολογοῦντο Πυθαγόρειοι εἶναι

ὑπὸ

ἐκάλουν τοὺς δὲ ἑτέρους. τοὺς δὲ μαθηματικοὺς οὔπω οἶμαι ἐκάλουν, οὐδὲ κατὰ τραπεζίδα αὐτῷ ἐξῆν συμβαλέσθαι, ἀλλὰ ἔτι πάσσον. τὸν δὲ Ἵππασον, φασὶν οἱ Κροτωνιάτην φασὶν οἱ δὲ Μεταποντῖνον. ἔστι δὲ, ἢ ἐν τοῖς τῶν ἀκουσμάτων φιλοσοφία ἀκούσματα πρόδειξις καὶ ἄνευ λόγων, ὅτι δεῖ οὕτω πρᾶττειν, καὶ τἄλλα, ὅσα παρ' ἐκείνου ἔρρεθη, ταῦτα φυλάττειν ὡς θεῖα δόγματα. αὐτοὶ δὲ παρ' ἑαυτοῖς ὑπολαμβάνουσι τούτους ἔχειν βέλτιστα πρὸς φρόνησιν, οἵτινες πλεῖστα ἀκούσματα ἔχουσι. πάντα δὲ τοιαῦτα ἀκούσματα διήρηται εἰς τρία εἴδη· τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν, τί ἐστι, σημαίνει. τὰ δὲ, τί μάλιστα· τὰ δὲ, τί δεῖ πράττειν, ἢ μὴ πράττειν. τὰ μὲν οὖν τί ἐστι; τοιαῦτα, οἷον, τί ἐστιν αἱ μακάρων νῆσοι, ἥλιος, σελήνη· τί ἐστι τὸ ἐν Δελφοῖς μάκτριον, τετρακτύς, ὅπερ ἐστὶν ἡ ἁρμονία, ἐν ᾗ αἱ Σειρῆνες. τὰ δὲ τί μάλιστα, οἷον τί τὸ δικαιότατον; θύειν. τί τὸ σοφώτατον; ἀριθμός. δεύτερον δὲ, τὸ τοῖς πράγμασι τὰ ὀνόματα τιθέναι. τί σοφώτατον παρ' ἡμῖν; ἰατρική. τί κάλλιστον; ἁρμονία. τί πράττιστον; γεώργιον. τί ἄριστον;

tur Pythagoræi esse. Porrò iidē ἀκουσματικοὺς, id est, auditores in eorum numerū non accensebāt, neq; eorū opus ac totā actionē Pythagoræ esse, sed Hippasi judicabāt. Hippasū verò alii Crotoniatē fuisse perhibent: alii Metapōtinum. Iam Philosophia horum auditorum in auditionibus demonstrativis cōsistit, idq; absq; ulla oratione, quia ita agendum est: & reliqua, quæcunq; dicta ab illo sunt, ceu divina oracula custodire conantur. Ipsi verò apud seipsos hosce optimè erga prudentiā affectos esse existimāt, qui plurima collectanea ex ore ipsius excerpta habebant. Iā istiusmodi scripta omnia auditione percepta in tres species dividuntur. Quædam enim ex illis, quid sunt, significant: alia verò, quid maximè: rursus alia, quid facere, vel non facere oporteat. Ea quæ quid sunt significant, hujuscemodi sunt, veluti, quid sunt beatorū insulæ, sol, luna: quid sit Delphicum illud oraculum, tetractys vel quaternarius ille numerus; quæna illa sit harmonia, in qua sint Syrenes. Quæ verò quid maximè significant, talia sunt. Veluti quid est justissimū? sacrificare. Quid sapientissimū? numer⁹. Secūdo loco, quod rebus nomina imponit. quid sapiētissimum rerum humanarum? Medicina. Quid pulcherrimum? harmonia & concentus. Quid potentissimū? sententia. Quid optimū?

Felicitas. Quid verissimum esse dicitur? Homines malos esse. Quamobrem etiam Hippodamantem Poëtam ferunt laudavisse ipsum Salaminium, qui scripsit hoc distichon,

O divi unde estis, & tales unde fuistis?
Unde estis homines, pravi sic unde fuistis?

Hæc atque istiusmodi sunt hujus generis acousmata, quæque auditu solo percipiuntur præcepta. Quodque enimistorum, quid maximè sit, significat. Hæc verò ipsa eadem est cum septem sapientum vulgò dicta sapientia. Siquidem illi quærebant, non quid esset bonum, sed quid maximè bonum esset: nec quid difficile, sed quid difficillimum, (quia idem est hoc ipsum tenere) neque quid facile, sed quid facillimum (illo enim gentes utuntur). Nam talia acousmata hujusmodi sapientiam simul visa sunt sequuta esse. Hi enim prius Pythagoræ fuerunt. Auditiones verò quæ, quid faciendum, vel non faciendum sit, significant, tales sunt: Veluti *liberorum procreationi operam dandam esse*, relinquēdos enim esse veluti muneris loco, qui Deum colant: vel, *dextrum calcæum prius inducendum esse*, vel, *per vias publicas non esse eundum, nec in æquiminario intingendum,*

εὐδαιμονία. τί δὲ ἀληθέστατόν λέγεται, ὅτι κακοὶ οἱ ἄνθρωποι. Διὸ καὶ ποιήσαι ἔπαθλα φασὶν ἐπαινέσαι Ἱππόδαμον τὸν Σαλαμίνιον, ὃς ἐποίησεν,

Ὦ θεοὶ πόθεν ἐστὲ, πόθεν τοιοὶ δ' ἐγένεσθε;
Ἄνθρωποι πόθεν ἐστὲ, πόθεν κακοὶ ὧδε γένεσθε;

Ταῦτα καὶ τοιαῦτα ὄζει τὰ τούτου γένους ἀκούσματα. ἔκαστον γὰρ τῶν τοιούτων, μάλιστα τί ἐστι. ὄζει δὲ αὐτὴ ἡ αὐτὴ τῇ τῶν ἑπτὰ σοφιστῶν λεγομένῃ σοφίᾳ. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ἐζήτουν, ἃ ἦν ὄζει τ' ἀγαθὸν, ἀλλὰ τί μάλιστα, οὐδὲ τί τὸ χαλεπὸν, ἀλλὰ τί τὸ χαλεπώτατον. ὅτι τὸ αὐτὸν νομίζεται ὄζειν. οὐδὲ τί τὸ ῥᾴδιον, ἀλλὰ τί τὸ ῥᾷστον. ὅτι τῷ * ἐθνη χρῆσθαι, τῇ τοιαύτῃ γὰρ σοφίᾳ μεταπολουθῆσαι ἔοικε τὰ τοιαῦτα ἀκούσματα. Πρότεροι γὰρ οὗτοι Πυθαγόρου ἐγένοντο. τὰ δέ τι ποιητέον, ἢ οὐ ποιητέον, τῆς ἀκουσμάτων τοιαῦτα ἐστι· οἷον, ὅτι δεῖ τιμοποιεῖσθαι. δεῖ γὰρ ἀνεπιλείπτους εἶναι τοὺς θεραπεύοντας τὸν θεόν. ἢ ὅτι δεῖ τὸν δεξιὸν πόδα πρότερον ὑποδεῖσθαι, ἢ ὅτι οὐ δεῖ τὰς λεωφόρους βαδίζειν ὁδούς. οὐδὲ εἰς περίρραντήριον ἐμβάπτειν, οὐδὲ

ἐν βαλανείῳ λούεσθαι. διὸ ἡ-
γοῦ ἐν αὐτοῖς τούτοις οἱ κα-
θυστέρουσιν οἱ κοινωνοῦντες. καὶ
τὰ τοιάδε. φορτίον μὴ συγκα-
μνεῖν. οὐ γὰρ δεῖ αἴτιον γί-
νεσθαι τοῦ μὴ πονεῖν, συνεπι-
νεῖσθαι δὲ. χρυσὸν ἔχουσαν μὴ
ἰσιέναι ἐπὶ τεκνοποιΐα. μὴ
λέγειν ἄντικρυς φοίβου. ἀπόδειν τοῖς
θεοῖς κεφαλὴν τοῦ σὺς τῆς κυλίκος
οὗς ἕνεκα, καὶ ὅπως μὴ λάβῃ τὸ
ἀκάθαρτον. ἐν δακτυλίῳ μὴ φέρειν
τοῦ θεοῦ εἰκόνα, ὅπως μιαί-
νηται. ἄγαλμα γάρ, ὑπερ δεῖ
εὐσεβεῖν ἐν τῇ οἰκίᾳ. γυναῖκα
δὲ δεῖ διώκειν τὴν αὐτὴν ἱκέτις
δ. διὸ καὶ ὑφ' ἑστίας ἀγόμεθα,
καὶ ἀπὸ λαιᾶς δεξιᾶς, μηδὲ
ἀλεκτρυόνα λευκόν. ἱκέτης γὰρ
ἐστὶ τοῦ μηνός. διὸ καὶ σημαίνουσιν ὥραν. καὶ συμβου-
λεύειν μηδὲν ἄνευ τοῦ βελτίστου
τῷ συμβουλευομένῳ. ἱερὸν γὰρ
συμβουλὴ ἀγαθόν, οἱ πόνοι. αἱ
δὲ ἡδοναὶ ἐπ' ἀναίσιος βόπα κα-
κόν. ἐπιπολάσεως γὰρ ἁλῶναι
δεῖ κολασθῆναι. θύειν χρὴ αὐτο-
πόνητα, καὶ σφὰς τὰ ἱερὰ σπρος-
ῆναι εἰς ἱερὸν οὐ δεῖ ἐκπίπτειν
θεοῦ. οὐ γὰρ ἀπέργον δεῖ ποι-
εῖσθαι ἢ θεόν. ὑπομένοντα καὶ ἐ-
χοντα χαίμαλα ἐν τῷ ἐμπρόσθεν
τεθνάναι ἀγαθόν, ἐναντίως

nari in balneo lavandum esse. Incertũ. n. in hisce omnibus, num communicantes quiescant. Atq; id genus alia: *Onus non esse simul tollendum.* Nam non decet, ut nos causſa simus, quo quis sit ociosus, verũ potius onus simul imponẽdũ est. *Ad fœminam, quæ aurum habeat, liberorum procreandorum causſa accedendũ non est. Non est dicendum in tenebris absq; lumine. Ad aurẽ capidã: seu calicis augurii causſa diis immortalib. libato,* & ab libamine illo ne quid bibito. *In annulo ne signum gestato Dei imaginem, ne inquinetur.* Simulachrum quippe Dei est. *Domi quisq; suæ proseminato procreatoq;. Nemo uxorem suã persequitor.* Supplex enim est. Quamobrem etiam ab lare ducimus. Et acceptio vel apprehensio, dextra sit, quæ gallum candidum nõ capit: Mẽsis enim facer supplicator est. Quam ob causſã tempus quoq; indicant galli. *Consiliũ petenti ne dato, nisi omnium optimum.* Labores n. consilii donum sacrum sunt. Voluptates autem omninò res sunt malæ. Siquidẽ ad punitionem cũ accesserimus, gravi pœna affici oportet. *Discalceati sacrificanto, atq; ita sacra ipsa accedunto. E sacro loco ne digredito.* Non enim perfunctoriè & oscitanter quasiq; aliud agẽdo res divina peragenda est. Eum qui sustinet habetq́ue in anteriore corporis parte vulnera, mortem obire pulchrum est. Contrà verò, si contrà, hoc est, si in

si in tergo excipiantur. Anima hominis in ea solùm animalia non ingreditur, quæ mactari fas est. Ideoq; iis solùm, quæ mactare licet, vesci fas est, ad quos quidem illis vesci pertineat. Alio verò nullo animali vescendum est. Hujusmodi igitur auditiones sunt. Quæq; maximā longitudinem longissimámve occupationē habent, partim circum sacrificia, quo pacto quoq; tempore & illa, & reliqua facere oporteat, partim de migratione ex hoc loco, tū etiam de sepulturis, nempè quo pacto mortui sint sepeliēdi. De nōnullis quidē aliquid auctarii vice adjiciendū erit. Veluti liberorū procreationi operam dandā esse, ut post nos aliū nostro loco relinquamus, qui deos colat. Aliis verò nullus sermo vel ratio adest. Nonnulla eorū, quæ appendūtur orationi, videbūtur quasi agnata esse, quę quidē appensa fuerint. Rursum nōnulla procul sūt remota: ut panē non esse frangendum, quia ad judicium apud inferos confert. Quod attinet ad verisimilitudines forte adjectas de jis reb⁹, Pythagoricæ propriè non sunt, sed quorundā, qui nō inter Pythagoricos, sed foris versantur, ac sapientiam sectātur docentq;, & orationem verisimilē attexere conantur. Quemadmodū & id, quod jam dictū est, nēpè cur panis nō sit frāgendus. Quidam enim ajunt eū, qui congregat, non esse dissolvendum.

δὲ ἐναντίον. εἰς μόνην γὰρ ζώων οὐκ εἰσέρχεται ἀνθρώπου ψυχὴ, οἷς θέμις ἐστὶ τυθῆναι διὰ τοῦτο τῶν θυσιμῶν χρὴ ἐσθίειν μόνον, οἷς ἂν τὰ ἐσθίειν παθήκῃ, ἄλλου δὲ μηδενὸς ζώου. τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα τῶν ἀκουσμάτων ἐστί. τὰ δὲ πλείστην ἔχοντα μῆκος περί τε θυσίας, καὶ ἐκάστους τοὺς καιροὺς πῶς χρὴ ποιεῖσθαι τὰς τε ἄλλας, καὶ περὶ μετοικήσεως τῆς ἐνθένδε, καὶ περὶ τὰς ταφὰς πῶς δεῖ καθαίρεσθαι. ὅτι ἐνίων μὲν οὖν ὀλιγωρεῖσθαι δεῖ. οἷον ὅτι δεῖ τεκνοποιεῖσθαι ἕνεκα τοῦ καταλιπεῖν ἕτερον ἀνθ' ἑαυτοῦ θεραπεύοντα τοὺς δὲ οὐδεὶς λόγος πρόσεστι. καὶ ἔνια μὲν τῶν ὀλιγωρουμένων δήξει προσπεφυκέναι ἅπερ ἂν ᾖ, ἔνια δὲ πόρρω, οἷον περὶ τοῦ τὸν ἄρτον μὴ καταγνύναι, ὅτι πρὸς τὴν ἐν ᾅδου κρίσιν συμφέρει. αἱ δὲ προστιθέμεναι εἰκολογίαι περὶ τῶν τοιούτων οὐκ εἰσὶ Πυθαγορικαὶ, ἀλλ' ἐνίων ἔξωθεν ἐπισυρρεόντων καὶ πειρωμένων προσάπτειν εἰκόλογον. οἷον καὶ περὶ τοῦ μὴ λεχθέντος, διὰ τί οὐ δεῖ καταγνύναι τὸν ἄρτον. οἱ μὲν γὰρ φασὶν, ὅτι οὐ δεῖ τὸν συνάγοντα διαλύειν. τὸ δὲ ἀρ-

δὲ ἀρχαῖον βαρβαρικῶς πάντες ἐπὶ ἑστιᾶσαι οἱ φίλοι. οἱ δ' ὅτι οὐ δεῖ οἰωνὸν ποιεῖσθαι πιοῦσιν ἀρχόμενον καταγύνται καὶ συμβίβουσι. ἀλλὰ πάντα μὲν τοι ἔστι περὶ τῶ πράττειν ἢ μὴ πράττειν διορίζουσιν, ἰσόθεον δὲ πρὸς τὸ θεῖον, καὶ ἀρχὴ αὐτή ἐστι, καὶ ὁ βίος ἅπας συντίθεται πρὸς τὴν ἀκολουθεῖν τῷ θεῷ. καὶ ὁ λόγος „ αὐτός. ταῦτ' ἐστὶ τῆς φιλοσο„ φίας. γελοῖον γὰρ ποιοῦσιν ἄν„ θρωποι ἀλλόθεν πόθεν ζη„ τοῦντες τὸ εὖ, ἢ περὶ τὴν „ θεῶν. καὶ ὅμοιον, ὥσπερ ἂν εἴ τις „ ἐν βασιλευομένῃ χώρᾳ τὴν πο„ λιτὴν τινὰ ὑπάρχον θεραπεύοι, „ ἀμελήσας αὐτοῦ τοῦ πάντων ἄρ„ χοντος. τοιοῦτον γὰρ εἴοικεν ποιεῖν „ καὶ τοὺς ἀνθρώπους. ἐπεὶ γὰρ ἔστί „ τε θεὸς, καὶ ὧδε πάντων κύρι„ ος, δεῖν ὁμολογεῖται παρὰ τοῦ „ κυρίου τὸ ἀγαθὸν αἰτεῖν. πάντες γὰρ ὧς μὲν φιλῶσι, καὶ οἷς ἂν χαίρωσι, τοιούτοις δίδοσι τἀγαθά. πρὸς ὧς δὲ ἐναντίως ἔχουσι, τὰ ἐναντία. τούτων μὲν αὖτη καὶ τοιαύτη σοφία. ἦν δέ τις Ἵππομέδων ἄγριος Αἰνεὺς Πυθαγόρου τῆς ἀκουσματικῆς, ὃς ἔλεγεν ὅτι πάντων τούτων ἐκεῖνος λόγους καὶ διαδείξεις εἶπεν, ἀλλὰ σχὼν τὸ

Nam olim amici omnes ad unum panem barbarico quodam more convenire ſolent. Alii verò, tali non eſſe faciendum augurium, qui panē frangere & cōterere incipit. Enim verò cuncta, quæ de eo quid vel faciendū vel nō faciendum ſit, diſcernunt, ad cœleſte numen collinearūt, atq; hoc initiū eſt, ut univerſa vitæ ratio compoſita & inſtituta ſit ad Deum ſequēdum. Atq; hic ſermo eſt. Hæc Philoſophię ſunt. Ridiculè enim homines faciunt, qui aliunde quod honeſtū eſt, quodq; rectè fit, quærunt, quā ab ipſis diis. Ac perindè faciūt, ac ſi quis in regione, cui rex præſit, civium quempiam principem colat & veneretur, ipſo omniū principe neglecto. Tale namq; facere putant & illos homines. Nam quia & Deus eſt, & ipſe omnium dominus, in confeſſo eſt, quicquid bonum & honeſtum eſt, ab ipſo domino petendum eſſe. Etenim oēs, quos amore complectuntur, quibus delectantur ſuperi, in eos iſtiuſmodi bona cōferunt. In eos verò, erga quos contrario modo, hoc eſt, hoſtiliter ſunt affecti, contraria devolvūt. Atque hæc & hujuſcemodi ſapientia eſt. Quidam verò erat Hippomedon ruſticus, AEneus, ex illis diſcipulis Pythagoræus, qui ἀκουσματικοὶ, hoc eſt, auditores dicebantur, qui de iis omnibus eum ſermones iſtos demonſtrationesq; protuliſſe ferebat: verùm

quia ea per multa eáq; expressiora evidentioraq; tradebat, vivam orationem illis non fuisse adhibitam. Cæterùm problemata, hoc est, obscuriores quæstiones earumque solutiones, ipsa relicta fuisse. Alii verò circa doctrinas Pythagoræorum versabantur. Atque hos Pythagoræ discipulos esse fatētur. Et hi eo magis ajunt, quæq; dicunt ipsi vera esse prædicant. At causam inæqualitatis hanc esse ferunt, quòd Pythagoras ex Ionia & Samo in Italiam adveniſſe dicatur florentē, nempe quo tempore Polycrates Athenis imperans sævitiam exerceret, & præcipuos quosque in urbibus ci fuisse familiares. De iis verò hisce nudè & simpliciter disserere solebat, qui annis erant ingravescentibus & senio conspicui, quiq; otio minus abundabant, quòd Reipub. negotiis implicati essent, quasi difficile foret eum convenire per medium disciplinarū ac demonstrationum. Arbitrabatur.n. se iis nihilominus prodesse etiam absq; causſa, sciētibus quidnam facere oporteat. Perinde faciēs atq; illi, qui opē ac subsidiū medicorū implorāt, qui etsi nō attendāt ad causas, quā obrē quodq; ipsis faciendū sit, nihilominus tamē sanitatē consequūtur. Iunioribus verò, quotquot colloquebatur, qui & facere simul & discere poterāt, cū illis per demōstrationē & disciplinas loquebatur. Hos igitur ab hisce,

παιδεύεσθαι δεῖ πολλῶν καὶ μεγάλων ἀρχοτέρων, τὸ μὲν λόγον ποιεῖσθαι. λελεῖφθαι δ' αὐτὰ τὰ προβλήματα, οἱ δὲ περὶ τὰ μαθήματα τῆς Πυθαγορείων. τούτους δὲ ὁμολογοῦσιν εἶναι Πυθαγόρου. καὶ αὐτοὶ φασὶν, ἔτι μᾶλλον, καὶ ἃ λέγουσιν εἶναι τοὶ ἀληθῆ εἶναι. τὴν δὲ αἰτίαν τῆς ἀνομοιότητος τοιαύτην γενέσθαι, φασὶν, ἀφικέσθαι τὸν Πυθαγόραν ἐκ Ἰωνίας καὶ Σάμου ἐπὶ τὴν Πολυκράτους τυραννίδα ἀκμαζούσης Ἰταλίας, καὶ ἡλικίᾳ συνηθεῖς αὐτῷ τοὺς πρώτους ἐν ταῖς πόλεσι. τούτων δὲ τοῖς μὲν πρεσβυτέροις καὶ ἀσχόλοις διὰ τὸ ἐν πολιτικοῖς πράγμασι κατέχεσθαι, ὡς χαλεπὸν ὂν διὰ τῶν μαθημάτων καὶ λόγων δείξεων ἐντυγχάνειν, ψευδῆ δὲ ἀληθῆναι, ἡγούμενον οὐδὲν ἧττον ὠφελεῖσθαι ἐκ δικῆς τῆς αὐτίας, εἰδότας τί δεῖ πράττειν, ὥσπερ οἱ ἰατρόμενοι οὐ πρόσω ἀκούοντες διὰ τι αὐτοῖς ἕκαστον πρακτέον, οὐδὲν ἧττον τυγχάνουσι τῆς ὑγείας. ὅσοις δὲ νεωτέροις ἐντυγχάνει καὶ δυνάμενοις καὶ μανθάνειν, τοῖς τοιούτοις δι' ἀποδείξεως καὶ τῶν μαθημάτων ἐνέτυγχανεν. αὐτῶν μὲν οὖν ἦν ἀπὸ τούτων, ἐπεί-

τους δὲ

ἄλλους, ἢ ἀπὸ τῆς ἱστίας, μᾶλιστα δὲ Ἱππάσου μάλιστα, ὃς ἦν τῶν Πυθαγορείων. διὰ δὲ τὸ ἐκδοθῆναι καὶ γράψαντα πρῶτον σφαῖραν ἐκ τῶν δυοδεκα πενταγώνων, ἀπολέσθαι καὶ αὐτὸν λαβόντα οὐκ ἀσεβήσαντα, δόξαν δὲ λαβεῖν εὑρετοῦ. τὰ δὲ πάντα ἐκεῖνον τὸν ἄνδρα, προσαγορεύουσι οὕτω τὸν Πυθαγόραν, καὶ οὐ καλοῦσιν ὀνόματι· λέγουσι δὲ, οἱ Πυθαγόρειοι ἐξευρῆσθαι γεωμετρίαν, οὕτως ἀναπεμφθῆναί τινα τὴν οὐσίαν τῷ Πυθαγορείων. ὡς δὲ τὸ τυχὸν ἔδοξε δοθῆναι ἀνθρώπῳ χρηματίσασθαι ἀπὸ γεωμετρίας. ἐκαλεῖτο δὲ ἡ γεωμετρία πρὸς Πυθαγόρου ἱστορία. περὶ μὲν οὖν τῆς διαφορᾶς ἑκατέρας τῆς πραγματείας, καὶ ἑκατέρων, τῶν ἀνδρῶν τῶν ἀκροωμένων Πυθαγόρου, τοῦτο μὲν οὖν ἀκριβὲς καὶ ἔξω ἀκροωμένους τοῦ Πυθαγόρου, καὶ τοὺς μὴ τὰ ὁρᾶν ἀκούοντας, ἢ ἀκούειν τὰ ὁρᾶν, καὶ τοὺς οὔτε καὶ ἔξω διωρισμένους οἶμαι ἄλλους ἢ τοὺς εἰρημένους ὑπολαμβάνειν προσήκειν. καὶ πῶς πολιτικοὺς δὲ, καὶ οἰκονομικοὺς, καὶ νομοθέτας ὄντας αὐτοῖς ὑποτάττειν χρὴ

illos verò ab aliis esse, maximè qui circa Hippasum versabantur, qui erat ex discipulis Pythagoræ. Quod verò edidit, primusque sphæram cum duodecim quinquangularibus descripsit, quasi qui rem impiam patrasset & gloriam quasi inventor acciperet, in mari periit. Omnia verò esse illius viri (sic enim Pythagoram non expresso ejus proprio nomine appellant.) Pythagoræi autem narrant & asserunt, illum Geometriam in lucem protulisse hoc modo, abjecisse quendam Pythagoræorum substantiam fortunasque quasi naufragio. Quod cùm fortè accidisset, datum fuisse homini, ut ab Geometria quæstum faceret. Porrò vocabatur Geometria ab Pythagora, historia. Itaque de discrimine utriusque rei vel operis, item utrorumque virorum, qui Pythagoram audiebant, hæc accepimus. Nam qui intra sindonem vel cottinam, & extra eam Pythagoram audiebant, quique postquam vidissent, eum audiebant, vel absque aspectu intuituque, atque eos qui intra & extra distincti erant, haud alios, quàm qui jam dicti sunt, existimare convenit. Reipubl. verò administratores, itemque rei œconomicæ gubernatores, & legum positores latoresque ipsis subjicere æquum est.

CAP. XIX.

Pythagoram permultas vias utilis institutionis hominum adinvenisse. Item commemoratur hic ejus cum Abaride convictus & congressio, nempè quo pacto ipsum ad summam sapientiam, idq; aliis atq; aliis institutionis vijs, perduxerit.

IAM autē in summa scire operæpretiū est, Pythagoram multas institutionis vias ac rationes invenisse, & juxta captum naturāq; cujusq; sapientiæ convenientem portionem tradidisse. Ejusverò argumentū evidentissimum hoc esto. Etenim cùm Abaris Schyta ex Hyperboreis, & regione quæ ultra Boream est, Græcanicæ institutionis imperitus, nullisq; sacris disciplinis initiatus, itemq; ætate jam provectus ad eum venisset, nequaquam ipsum per multas variasq; ambages & considerationes ad suæ philosophiæ arcana induxit: sed silentii auditionūq;, quę fieri non exiguo temporis spacio solēt, loco, atq; aliorum experimentorum, omninò eum idoneum judicavit ad audienda sua placita arcanasque sententias, & de natura, item alium de diis cōmentarium eum brevissimo cōmpendio perdocuit. Siquidem Abaris sacerdos, qui ibi colebatur, Apollinis, ex Hyperboreis venit, ferè sexennis, ac sapientissimè, quæcunq; ad munus sacerdotale pertinerent, ab Græcia ad suos aversurus, ut ociosum aurum Deo suo apud Hyperboreos in templo reponeret. Cęterùm cùm esset

Κεφ. ιθ.

Ὅτι πολλὰς ὁδοὺς Πυθαγόρας [illegible] ἀφελίμου παιδεύσεως ἐξεῦρε. καὶ ὡς ἥλιστα καὶ ὁ Ἄβαρις [illegible] αὐτὰ συνέζη, καὶ ὅσῃ τε μετέδωκεν εἰς τὸν ἀκρότατον σοφίαν [illegible] εἰς ἐδῶν παιδείαν.

ΚΑθόλου δὲ εἰδέναι [illegible] ὡς πολλὰς ὁδοὺς [illegible] εἰς παιδείας ἀνεῦρε, καὶ οἰκείαν φύσιν ἑκάστου [illegible] παρεδίδου τῆς σοφίας [illegible] βάλλεσθαι μοίρην. τεκμήριον δέ. ὅτι ὁ Ἄβαρις ὁ [illegible] ἐξ ὑπερβορέων, ἀπείρατος [illegible] ἑλληνικῆς παιδείας ὢν καὶ [illegible] καὶ τὴν ἡλικίαν προβεβηκὼς [illegible] δὲ, τότε οὐ δι' ὀλίγου ποικίλων [illegible] εἰσηγήσεως διαφημιστῶν [illegible] τι τῆς ὅλης, καὶ τῆς [illegible] τῷ χρόνῳ ἀκριβείας ἕνεκα [illegible] λων βασάνων, ἀθρόως [illegible] δεκτικόν. * ἀκροάσατο [illegible] τὴν ἀκρόασιν περὶ ἑαυτοῦ [illegible] τιζομένων, καὶ τὸ παράδοξον [illegible] ὡς σύγγραμμα, καὶ ἄλλα [illegible] περὶ θεῶν, ὡς ἐν βραχυτάτῳ [illegible] ἑαυτὸν ἀνεδίδαξεν. ἦλθε μὲν [illegible] Ἄβαρις ἀπὸ Ὑπερβορέων [illegible] ρὼς τὸν ἐκεῖ Ἀπόλλωνος [illegible] βύτου καθάπαξ, καὶ τὰ ἱερὰ [illegible] φωτάτα ἀπὸ δ' Ἑλλήνων [illegible] σρίφων εἰς τὰ ἴδια, ἵνα ἐν ἀργ[illegible] χρυσὸν τῷ θεῷ ἀναθῇ τὸν [illegible] ἐν Ὑπερβορίοις ἱερόν. ἐμιμήσατο [illegible]

ἐν πολλοῖς

ἐν παρόδῳ καὶ τὴν Ἰταλίαν, καὶ τὸν Πυθαγόραν ἰδὼν μάλιστα εἰκάσας τῷ θεῷ, οὗπερ ἦν ἱερεὺς καὶ πιστεύσας μὴ ἄλλον εἶδε, μηδὲ ἄνθρωπον ὅμοιον ἐκείνῳ· ἀλλ' αὐτὸν ὁτιοῦν τὸν Ἀπόλλω, εἰς ὃν ἐώρα σαφῶς αὐτὸν στοχάστων, καὶ ἐξ ὧν προεγίνωσκεν ὁ ἱερεὺς γνωρισμάτων, Πυθαγόρᾳ ἀπέδωκεν οἰκεῖον, ὃν ἔχων ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐξῆλθε, χρήσιμον αὐτῷ ἐσόμενον πρὸς τὰ συμπίπτοντα δυσμήχανα καὶ ἐν τοσαύτοις ἄλλοις. ἐποχούμενος γὰρ αὐτῷ καὶ τὰ ἄβατα διαβαίνων οἷον ποταμοὺς καὶ λίμνας καὶ τέλματα καὶ ὄρη, καὶ τὰ τοιαῦτα. καὶ προσβαλὼν, ὡς λόγος, καθαρμούς τε ἐπιτελῆ, καὶ λοιμοὺς ἀπεδίωκε, καὶ ἀνέμους ἀπὸ γῆς εἰς τοῦτο ἀξιουσῶν πολίων βοηθὸν αὐτὸν γενέσθαι. Λακεδαίμονα γοῦν παρειλήφαμεν καὶ τὸν ὑπ' ἐκείνῳ γιγόμενον *αὐτὴν καθαραίνη μικρὸ λοιμοῦσθαι, πολλάκις πρότερον τούτῳ τῷ παθήματι περιπεσοῦσαν διὰ δυσχείμερίαν, ἣν ὁ Ταῦγετος ὄρος καθ' ὧν ὑφίστησι τοῖς Ἰωνίοις πόλεσιν ἀξιόλογον αὐτῇ παρέχεσθαι. διὰ τὸ ἐπιπεῖσθαι καὶ Κρήτης Κνωσσὸν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα *ἴσχνισορεῖ) φ τὸ Ἀβάριδος δυ-

in tranſitu Italiam verſus, Pythagoram quoque viſum præ cæteris Deo illi, cujus erat ſacerdos, ſimilem fecit, & præterea neminem mortalium omnium ei ſimilem eſſe credidit, ſed ipſum verè Apollinem eſſe, cùm ex iis, quæ in illo auguſtiſſima videbat, tum ex quibus indiciis ſacerdos antè intelligebat. Pythagoræ ſagittam dedit, quam habebat quum templo exceſſit, ratus eam ipſi uſui futuram ad ea, quæ fortè inciderent in tanta anxietate permoleſta & gravia. Nam in illa quaſi inequirans loca inacceſſa, quibuſque ambulari nequibat, tranſire poterat, ut fluvios, ſtagna, ſalebroſa & paluſtria loca, montes & id genus alia. Cumque aliquo locorum appulit, ut quidem ſermo eſt, purgationes ſimul peregit, & peſtilentias ventosq; perſecut' eſt ab iis urbibus, quæ ſe in hoc recipere dignabantur, ut ipſorum eſſet auxiliator. Sanè Lacedæmonem accepimus purgatione ab ipſo facta luſtrataq; nunquam amplius peſte laboraſſe, cùm antea frequenter huic obnoxia fuiſſet lui, propter malum gravemque aëra, nempè montes Taygeti, ad quorum radices condita urbs eſt, ei æſtum præbent ingentem, quo tantùm non præfocantur. Eo quod & Cnoſſus mons Cretæ immineat. Aliaque id genus admirabilia commemorantur de Abaridis vir-

tute. Cumque Pythagoras telum accepisset, nec peregrinè insolenterve erga hoc munus affectus foret, ne causam quidem, quamobrē hoc daret, exquisivit. Cæterùm cùm ipse verè deus esset, & ipse seorsim Abari ab se avulso coxam suam ipsius auream ostendit. Præbens scilicet certissimum argumēt um, se nequaquam mentitum fuisse. Et cùm sigillatim, quæ in templo posita erant, ei enumerasset, atque abundè fidem astruens, se haud malè esse assimilatum, insuper adjecit se, ut hominibus medelam afferret ac beneficia præstaret, venire. Eoq; forma humana præditum esse, ne mortales peregrinorum more quasi attoniti ad personam tam eminentem rēsiliant, ejusque doctrinam fugiant & aversentur. Iussitq; eum ibi manere, ac discipulos qui fortè accederent, in meliùs erigere, & emendare. Aurum verò, quod collegit, jussit communicari & distribui sociis & necessariis, qui digni essent, & quicunque hoc modo ab eo fuerant ad disciplinarum perceptionem adducti. Ita ut confirmarit sentētiam dictumque, quod ait, *Amicorum communia esse dicito*. Ei verò qui ita permansisset, quod modò dicebamus, & inquisitionem naturalē, & partitā sectamq; terū sacrarum, ac de Deo doctrinā tradidit. Ac auspicii loco quę per sacrificia fiebāt, prænotionē per numeros tradidit.

γάμιως. δεξάμενον δὲ τὸν Πυθαγόραν τὸν οἶσον, καὶ μὴ ξενικῶς ἢ ἀηθέως πρὸς τοῦτο, μήτε αἰτίαν ἐπερωτήσας, δι' ἣν ἔδωκεν, ἄλλως δ' ὄντως ὁ ὢν, ὃς αὐτὸς ὢν ἰδίᾳ καὶ αὐτὸς ἀφῆσε τὸν Ἄβαριν, τόν τε μηρὸν ἑαυτοῦ ἐπιδείξας χρύσεον, γνώρισμα παρέχων τοῦ μὴ διαψεύσασθαι, καὶ τὰ καθ' ἕκαστον τῶν ἐν τῷ ἱερῷ κειμένων ἀριθμησάμενος, αὐτός τε ἱκανὴν παρέχοιτο ὡς ἐκείνων κακῶς εἰπόντας, ἐπιδεής τε ὅτι δεῖ θεραπείας καὶ ἐργασίας τῆς ἀνθρώπων ἥκοι, καὶ διὰ τοῦτο ἀνθρωπόμορφος, ἵνα μὴ ξενιζόμενοι πρὸς τὸ ὑπερέχοντα ῥάστωνται, καὶ τὴν ὠφελὰ αὐτοῦ μάθησιν διαφεύγωσιν, ἐκέλευσε τὸ μένειν ἐκεῖ, καὶ συνδιορθοῦν τοὺς ἐντυγχάνοντας. τὸν δὲ χρυσὸν, ὃν συνήγειρε κοινᾶσαι τοῖς ἐπιτηδείοις, ὅσοιπερ ἐντυγχάνοντες οὕτως ἦσαν τῆς μέτοχοι. ὥστε * βεβαίους τὸ δόγμα τὸ λίαν, καὶ τὰ φίλων διάφορα, οὕτω καλὰ μείναι αὐτῷ, ὃ τοῦ νῦν ἐλέγομεν, φυσιολογίας τε καὶ θεολογίας διατετιμημένου παρ' αὐτῷ. καὶ ἀντὶ τῆς διὰ θυσιῶν ἱεροσκοπίας τὴν διὰ τῶν ἀριθμῶν προγνωσιν παρέδωκεν.

ἡμῶν

ἡγεμόνος ταύτῃ καθιερωτέραν εἶναι καὶ θειοτέραν, καὶ τοῖς οὐρανίοις τῶν θεῶν ἀριθμοῖς οἰκειοτέραν. ἀλλά τι τὰ ἁρμόζοντα τῷ Ἀβάριδι παρέδωκεν ἐπιτηδεύματα, ἀλλ' ὁ δεῖ ἔνια * παρὼν λόγος, ἐπ' ἐκεῖνο πάλιν ἐπανέλθωμεν, ὡς ἄρα ἄλλους ἄλλως, ὡς ἔχει ἑκάστου φύσεως καὶ δυνάμεως, ἐπανορθοῦν ἐπειρᾶτο. πάντα μὲν οὖν τὰ τοιαῦτα οὔτε παρεδόθη εἰς τοὺς ἀνθρώπους οὔτε τὰ μνημονεύόμενα ῥᾴδιον διελθεῖν.

ratus hanc sacratiorem divinioremque, & cœlestibus deorum numeris convenientiorem esse. Atque alia dogmata vivendique instituta, prout Abaridi accommoda erant, eum edocuit. Verùm præsens sermo caussa horum ulteriùs extendendus non est. Adidrevertamur, quemadmodũ alios aliter pro ratione naturæ ac potentiæ, qua quisque præditus erat, corrigere ac emendare studebat. Enimverò hæc omnia necdum in vulgus emanârunt, nec narratu facilia sunt, quæ memorantur.

Κεφ. κ.

Τίνα τὰ ἴδια ἀσκήματα τῆς Πυθαγορείου φιλοσοφίας, καὶ πῶς αὐτὰ παρεδίδου Πυθαγόρας, καὶ ἐγύμναζε τοὺς ἀεὶ μεταλαμβάνοντας τῆς φιλοσοφίας.

Cap. X X.

Quæ fuerint peculiares Philosophiæ Pythagoricæ exercitationes, & quomodo eas Pythagoras tradebat, eosq; exercebat, qui continenter Philosophiæ operam navantes eam perdiscebant.

Ὀλίγα δὲ καὶ τὰ γνωριμώτατα διελθεῖν δείγματα τῆς Πυθαγορικῆς ἀγωγῆς, καὶ ὑπομνήματα τῶν ὑπαρχόντων τοῖς ἀνδράσιν ἐκείνοις ἐπιτηδευμάτων. Πρῶτον μὲν οὖν ἐν τῷ λαμβάνειν τὴν διάπειραν ἐσκόπει, εἰ δύναται ἡσυχάζειν· τούτῳ γὰρ δὴ καὶ ἐχρῆτο τῷ ὀνόματι, καὶ καθιώρα εἰ μανθάνοιεν ὅσα ἂν ἀκούσωσιν, οἷοί τε εἰσὶ σιωπᾶν καὶ διαφυλάττειν. ἔπειτα εἰ εἰσὶν αἰδήμονες. ἐπολεῖτο τε πλείονα ποιούμενος τὴν σιωπᾶν, ἢ περ τοῦ λαλεῖν.

Verùm pauca quædam eaque nobilissima cognitissimaq; Pythagoricæ institutionis exempla seu specimina percurramus, itemque monumenta studiorum exercitiorumque, quæ illis viris usurpata erant. Primùm itaq; in capiendo experimento etiam atq; etiam considerabat num ἡσυχάζειν, hoc est silentium tenere possent. Hoc enim vocabulo etiam utebatur, simulq; expendebat, num discentes, quæ audirent, silere & custodire possent. Deinde num essent verecundi. Multũ aũt studii & operæ in eo collocabat, ut eos taciturnos potiùs, quàm multum loquentes & garrulos redderet.

Item

Item considerabat quoq; reliqua omnia, num ad vitia & cupiditates intemperantes obstupefacerent, earumq; admiratione afficerentur. Non oscitãter talia semper intuens, uti, quo pacto sese in ira gerãt, an in illam proclives, vel ad cupiditatem proni, vel num contẽtiosi, vel ambitiosi essent, vel quemadmodũ se haberent in contentione studióve partium vel amicitia. Quod si verò in omnibus exactè ipsum intuentes eum consectari videbantur bonis prædíti moribus, tunc de facili discendi ratione ac memoria cuncta expendebat. Primùm quidem num possent celeriter & manifestè assequi ea, quę dicerentur. Deinde num sequatur eos aliquis amor & verecundia ad ea, quæ docentur. Enimverò considerabat, quo pacto natura comparati essent ad tranquillitatem & mansuetudinem, quod vocabat καταρτυσιν, hoc est, dispositionem. Ferocitatẽ verò ad hanc institutionem inimicam esse censebat. Hanc enim sequi impudentiam, hanc porrò intemperantiã, damnum, hebetudinem & tarditatẽ ad discendũ, contumaciã & difficultatẽ, adhęc licentiã quid vis sine metu agendi, glorię privationẽ & dedecus, atq; id genus similia. Contraria verò, mansuetudinem & lenitatem consequi. In exploratione igitur talia considerabat, & in his suos discipulos exercebat.

ἐσκόπει δὲ καὶ τὰ λοιπὰ
τα, μὴ ἄρα πρὸς
ἢ ὀπιθυμίαν ἀπαντῶν
ζόμενοι. οὐ παρέργως
αὐτὰ ἀεὶ ἐμβλέπων ἦ
πρὸς ὀργὴν ἔχουσιν
ἐπιθυμίαν, ἢ εἰ φιλο
σιν, ἢ φιλότιμοι
πρὸς φιλονεικίαν ἢ
πρὸς φιλίαν. Εἰ δὲ
κεμβῶς αὐτοῖς ἐπ
ἐκπρεπεῖς ἐφαίνοντο
θοῖς ἤθεσι, τότε
θίας καὶ μνήμης ἐσκόπ
τον μὲν εἰ δύναντα
σαφῶς παρακολουθ
γεμένοις· ἔπειτα εἰ
τις αὐτοῖς ἀγάπη
φροσύνη πρὸς τὰ
να. ἐπεσκόπει δὲ κα
φύσεως πρὸς ἡμερο
λει δὲ τοῦτο κατάρτυσ
λεμον δὲ ἡγεῖτο
ότητα πρὸς ταύτην
γίαν, ἀκολουθεῖν δὲ
τα ἀναίδειαν, ἀμαθ
κολίαν, ἀκρισίαν
θίαν, ἀνάρχιαν
καὶ τὰ ἀκόλουθα.
τα δὲ καὶ ἡμερότητα
ναστία. ἐν μὲν οὖν τῇ
ταῦτα ἐπεσκέπτ
ταῦτα ἤσκει τοὺς μα
θη-
τὰς.

τούς τε ἁρμόζοντας τοῖς ἀγαθοῖς τῆς παρ' ἑαυτῷ σοφίας ἐπέκρινε, καὶ οὕτως ἐπὶ τὰς ἐπιστήμας ἀνάγειν ἐπειρᾶτο. εἰ δὲ ἀνάρμοστον καὶ ἰδιῶτι τινὰ, ὥσπερ ἀλλόφυλόν τινα, καὶ ὀθνεῖον ἀπήλαυνε. περὶ δὲ τῶν ἐπιτηδευμάτων, ἃ παρέδωκε δι' ὅλης ἡμέρας τοῖς ἑταίροις, μετὰ τοῦτο φράσω. καὶ γὰρ τὴν ὑφήγησιν αὐτοῦ, ὧδε ἔπρασσον οἱ ὑπ' αὐτῷ ὁδηγούμενοι. τοὺς μὲν εὐθυτόνους περιπάτους ἐποιοῦντο οἱ ἄνδρες οὔτε καταμόνας τε καὶ εἰς τοιούτους τόπους, ἐν οἷς σωέβαινεν ἡρεμίαν τε καὶ ἡσυχίαν εἶναι σύμμιξον, ὅπου ἱερὰ καὶ ἄλση, καὶ ἄλλη τις εὐκοσμία. φόρτον γὰρ δεῖν μὴ φορτικὸν τινὰ συμπυλχάνειν, φρονεῖν τὴν ἰδίαν ψυχὴν κατήκουσι καὶ συναρμόζονται τὴν διάνοιαν. ἁρμόδιον δὲ εἶναι τῇ καθαρσίᾳ τ' διανοίας τὴν τοιαύτην ἡσυχίαν. τὸ γὰρ εὐθὺς ἀναστάσας εἰς τὰς ὄχλους ἀθεσίας, θορυβώδεις ὑπειλήφεσαν. διὸ δὴ καὶ οἱ Πυθαγόρειοι τοὺς ἱεροπρεπεστάτους τόπους αἱρεῖσθαι λέγονται. καὶ δεῖ ἐν ταῖς περιπάτοις τοῖς πρὸς ἀλλήλους ἐντυγχάνειν μάλιστα μὲν ἐν ἱεροῖς, εἰ δὲ μή γε, ἐν ὁμοίοις τόποις. ἐχρῶντο δὲ τῷ καιρῷ τούτῳ πρός τε

cosq; , qui accommodi essent , ad suæ sapientiæ mysteria ac bona admittebat, itaq; ad scientias adducere conabatur. Sin verò quem ineptum videret , eũ ut extraneum aliquem ac peregrinũ arcebat pellebatq;. De studiis verò vivendiq; rationibus, quas tradidit per totum diem amicis, deinceps dicam. Nam juxta ejus narrationem, hoc pacto , qui ab eo ducebantur, sua instituebant. Hi viri matutinas ambulationes suscipiebant in solitariis & quidem hujusmodi locis , in quibus placidus ac lenis solet esse aër, isq; bene temperatus, ubi delubra essent & nemora, arboribusq; consita loca , aliaq; animi oblectatio. Siquidem non antè arbitrabantur in alicujus familiaritatem esse concedendum, qua animũ quisq; suum ad rectam rationem composuisset, simulq; mentem ad concentum quasi effinxisset. Porrò conveniens & congruum esse mentis constitutioni tale silentium quietemq;. Nam statim simulac surrexisset in turbas ingeri, tumultuosum censebant. Quamobrem omnes Pythagoræi semper loca maximè honorabilia & sacra eligebant. At post ambulationem matutinam in unum eundemque locum coibant simul, maximè quidem in templis versabantur, sin verò in illis non daretur, in locis similibus. Vtebantur autem hac temporis oportunitate, cùm ad

doctrinas, tum etiam disciplinas & tradendas & percipiendas, & ad mores corrigendos atque emendandos.

CAP. XXI.

Qualia Pythagoras vivendi instituta constituerit & quomodo toto die amicis tradiderit, ut ea diligenter accurateq; effectum darent. Item hortamenta quaedam vel praecepta vitae institutis respondentia & consentanea.

POst hanc talemq; exercitationem ad corporum curam convertebantur. Pleriq; verò unctionibus cursitationibusq; utebantur. Aetate minores sese etiam luctis, tam in hortis quàm nemoribus exercebant. Alii ad corporum vires ac robur parandum, halterum jactu, hoc est plumbearum pilarum, aut cõcertatione manuum utebantur, quippe qui accommoda exercitia eligere studerent. Pane optimo utebantur, ac melle vel favo. Vinum interdiu non bibebant. Postmeridiano tempore circa Rerumpub. administrationes, tam exoticas & extraneas, quàm hospitales, nimirum legibus id jubentibus, versabantur. Omnia enim iis tẽporibus, quæ prandium sequuntur, administrare cupiebant. Iam vespere facto rursus ad deambulationes prosiliebant, quod quidem haud æquè commodum erat figillatim facere, uti in matutina ambulatione fieri assolet: sed vel bini vel terni eam instituebant, cum memoria repetentes ea omnia, quæ didicissent, & in honestis occupa-

διδασκαλίας, & μαθήσεις, & φρὸς τίω τῆ ἠθῶν ἐπανόρθωσιν.

Κεφ. κα.

Περὶ τῆς τῶν μαθημάτων, οἷα κατεσκεύαστο Πυθαγόρας, καὶ δι' ὅλης ἡμέρας παρέδωκε τοῖς ἑταίροις ἐπιμελῶς πράττειν. καὶ παραγγέλματά τινα τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ὁμολογούμενα.

ΜΕτὰ δὲ τὴν τοιαύτην ἄσκησιν, ἐπὶ τὴν τῆ σωμάτων ἐθεπορίτο θεραπείαν. ἐχρῶντο δὲ ἀλείμμασι τε καὶ δρόμοις οἱ πλεῖστοι. ἐλάτοσιν καὶ παλαίαις ὀλιγίστοις καὶ ἐν ἄλσεσί. οἱ δὲ καὶ ἁρτηροβολίᾳ, ἢ χειρονομίᾳ φρὸς τὰς τῆ σωμάτων ἰσχύς, τὰ εὐθετα ἐπιτηδεύοντες ἐκλέγεσθαι γυμνάσια. ἀρίστῳ δὲ ἐχρῶντο ἄρτῳ & μέλιτι, ἢ κηρίῳ. οἴνῳ δὲ μεθ' ἡμέραν ὐ μετεῖχον. τὸν δὲ μετὰ τὸ ἄριστον χρόνον φερὶ τὰς φολιτικὰς οἰκονομίας κατεγίνοντο, φερί τε τὰς ἐξωτικὰς καὶ τὰς ξενικὰς, ἅτε τὴν τῆ νόμων φρόσταξιν. φάντα γὰρ ἐν τοῖς μετ' ἄριστον ὥραις ἐβούλοντο διοικεῖν. δείλης δὲ γινομένης εἰς τοὺς φεριπάτους πάλιν ὁρμᾶν οὐχ' ὁμοίως κατ' ἰδίαν, ὥσφερ ἐν τῆ ἑωθινῆ φεριπάτῳ, ἀλλὰ σφύδυο καὶ σφίζεις φοιεῖσθαι τὸν φερίπατον, ἀναμιμνησκομένους τὰ μαθήματα, καὶ ἐγγυμναζομένους τοῖς καλοῖς

ἐπιτη-

βαπτισμασι. μὴ δὲ τὸν ἀπὸ ῥίπτου λουσθαι χρῆσθαι. λουσαμένους τε ἐπὶ τὰ σιτία ἀπαντᾶν. ταῦτα δὲ ἦν μὲν πλείονι, ἢ δέκα ἀνθρώποις συνδυωχεῖσθαι. ἀθροισθέντων δὲ τῶν συσσιτούντων γίνεσθαι σπονδάς τε καὶ θυσίας θυμιάτων τε καὶ λιβανωτοῦ. ἔπειτα ἐπὶ τὸ δεῖπνον χωρεῖν, ὡς πρὸ ἡλίου δύσεως ἀποδειπνήσαι. χρῆσθαι δὲ μὴ οἴνῳ, μὴ * μείζῃ, καὶ ἄρτῳ μὴ ὄψῳ, καὶ λαχάνοις ἑφθοῖς τε καὶ ὠμοῖς. ἀπέχεσθαι δὲ κρέα ζώων θυσιμῶν ἱερείων, τῶν δὲ θαλασσίων ὄψων ἀπαθῶς χρῆσθαι. ἔνια γὰρ τινα ἀυτῶν δι' αἰτίας τινὰς οὐ χρήσιμα πρὸς τὸ χρῆσθαι ἀσαύλως δὲ μὴ ζώων, ὁ μὲν φύσει βλαβερὸν τῇ ἀνθρωπίνῃ γένει, μήτε βλάπτειν, μήτε φθείρειν. μὴ δὲ τόδε τὸ δεῖπνον γίνεσθαι σπονδαὶ, ἔπειτ' ἀναγνώσεις. ἐν ᾧ δὲ ἦν τὸν μὲν νεώτατον ἀναγινώσκειν, τὸν δὲ πρεσβύτατον διατάττειν, ὅ δεῖ ἀναγινώσκειν, καὶ ὡς δεῖ. ἐπεὶ δὲ μέλλοι ἀπιέναι, σπονδὴν ἀυτοῖς ἐνέχει ὁ οἰνοχόος. ἀπιόντων δὲ ὁ πρεσβύτατος παρήγγελλε τάδε, ἥμερον φυλὸν καὶ

tionibus ac ſtudiis ſeſe exercentes. Poſt ambulationem balneo ac lotionibus utebantur. Loti coibant, ut ſimùl cibum caperent. Nec plures ſimùl concœnabant convivabanturq; decem hominibus. Cæterùm poſtquã convivæ conveniſſent, libamina & ſacrificia ex copioſo farre & thure fieri ſolent. Deinde ad cœnam itabant, quo ante ſolis occaſum cœnati forent. Vino autem & maza, id eſt, cocti li ex farina, oleo atque aqua ſubacto utebantur. item pane obſonioque, ad hæc holeribus tam crudis quàm coctis. Carnes etiam animalium, quæ ab ſacerdotibus diis immolarentur, apponebantur. Rarò autem marinis opſoniis veſcebantur. Quædam enim ex illis certis quibuſdam de cauſis ad uſum noxia eſſe. Similiter ex animalib°, quæ humano generi non ſolent eſſe noxia, nec ad lædendũ nec corrumpẽdum, utebantur. Poſt cœnam verò hanc libationes fiebant, deinde lectiones. Habebant autem in more, ut qui annis & ætate eſſet minimus, legeret; qui verò alios iis maximè ãtecedebat, vice præſidis, quid & quomodo legẽdum eſſet, fungeretur. Quum abeundi tempus adveniſſet, pincerna ipſis libamen infundebat. A libationibus, qui ſenio maximè venerandus erat, hæc monendo denunciabat. Ne quis plantam domeſticam, quodque leniter ex

terra fluit ac fructuosum est, lædito corrumpitóve. Item præter superiora, ut de supremo numine, deq; minoribus diis ac genere heroum ex animo benè sentirent, loquerentur, & cogitarent. Eodem modo de parentibus, iisq;, qui de nobis bene & prolixè meriti sunt, sentiendum cogitandumq; esse, & legibus ferendam esse opem, & cum scelere ac legum contemptu bellum gerendum. Quibus dictis quemq; domum abire. Vestis autem candida & pura apud illos in usu erat. Eodem modo & stragula candida simul ac pura. Stragula autem constabant ex lino & lana. Villosis enim pellibus non utebantur. Porrò venatione occupari, vel hoc exercitio uti, non probabant. Quæ igitur multitudini virorū quotidie tradebantur, partim ad victum, partim etiam ad vitam traducendam pertinentia, hæc ferè erant.

ἔγκαρπον, μήτε βλάπτειν, μήτε φθείρειν. ἔτι πρὸς τούτοις, περὶ τε τῶν θείων, καὶ περὶ τῶν δαιμονίων, καὶ περὶ τῶν ἡρωϊκῶν γένους εὐφημεῖν καὶ διανοεῖσθαι. ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ γονέων καὶ εὐεργετῶν βέλτιστα διανοεῖσθαι. νόμῳ τε βοηθεῖν καὶ ἀνομίᾳ πολεμεῖν. τούτων δὲ ῥηθέντων ἀπιέναι. ἱμάτιον εἰς οἶκον. ἐσθῆτι δὲ χρῆσθαι λευκῇ καὶ καθαρᾷ. ὡσαύτως δὲ καὶ στρώμασι λευκοῖς τε καὶ καθαροῖς. ἐξ ὧν δὲ τὰ στρώματα ἐμπίλινα. καὶ δίοις γὰρ οὐ χρῆσθαι. περὶ δὲ θήρας οὐ δοκιμάζειν καταγίνεσθαι, οὐδὲ χρῆσθαι τοιούτῳ γυμνασίῳ. τὰ μὲν οὖν ἐφ' ἡμέρᾳ ἑκάστῃ τῷ πλήθει τῷ ἀνδρῶν παραδιδόμενα, εἰς τε τροφὴν καὶ τὴν τοῦ βίου ἀναγωγήν, τοιαῦτα ἦν.

CAP. XXII.

Quis institutionis per sententias Pythagoreas, earumq; brevia dicta, quatum ad vitam instituendam, tum etiam ad humanas apprehensiones tenderent, modus fuerit.

TRaditur & alius institutionis modus, qui fit per sententias Pythagoricas breviaq; dicta, quæ ad vitæ institutionem atque humanas apprehensiones maximè tenderent. De quibus pauca quædam ex multis apponam. Enimverò hortabatur ex vera amicitia & certamen &

Κεφ. κβ.

Τῆς δὲ τρίτης τοῦ παιδείας εἴδους τῆς Πυθαγορικῶν ἀποφάσεων, καὶ τῶν εἰς τὸν βίον καὶ τὰς ἀνθρωπίνας ὑπολήψεις διατεινουσῶν.

ΠΑραδίδοται δὲ καὶ ἄλλος τρόπος παιδεύσεως διὰ τῶν Πυθαγορικῶν ἀποφάσεων, καὶ τῶν εἰς τὸν βίον καὶ τὰς ἀνθρωπίνας ὑπολήψεις διατεινουσῶν. ἀφ' ὧν ὀλίγα ἐκ πολλῶν παραθήσομαι. παρήγγελλε γὰρ ἐκ φιλίας ἀληθοῦς ἐξαίρειν ἀγῶνα τε καὶ

τε καὶ φιλονεικίαν. μάλιστα μὲν ἐκ παίδων, εἰ δυνατὸν, εἰ δὲ μὴ, ἐκ γε τῆς παιδικῆς, καὶ καθόλου ἐκ τῆς πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν τῇ πρὸς τοὺς εὐεργέτας. τὸ γὰρ διαγωνίζεσθαι ἢ διαφιλονεικεῖν πρὸς τοὺς τοιούτους ἐμπεσούσης ὀργῆς, ἢ ἄλλου τινὸς τοιούτου παθους, οὐ σπουδαῖον τῆς ὑπαρχούσης φιλίας. ἔφασαν δὲ δεῖν ὡς ἐλαχίστας ἀμυχάς τε καὶ ἐλκώσεις ἐν ταῖς φιλίαις ἐγγίνεσθαι. τὰ δὲ γιγνόμενα, εἰ δέοι σώζεσθαι εἶκειν καὶ κρατεῖν ὀργῆς. ἀμφότεροι μὲν, μᾶλλον δὲ ὁ νεώτερος τε καὶ τῶν εἰρημένων τάξεων ἔχων ἡδέως ποτὲ, τὰς ἐπανορθώσεις τε καὶ νουθετήσεις, ἃς δὴ παιδαρίσεις ἐκάλουν ἐκεῖνοι, μετὰ πολλῆς εὐφημίας τε καὶ εὐλαβείας, ᾗ δεῖν γίνεσθαι, ἐν τοῖς νουθετοῦσι τὸ κηδεμονικόν τε καὶ οἰκεῖον. οὕτω γὰρ εὐχήμονά τε γίνεσθαι καὶ ὠφέλιμον τὴν νουθέτησιν, ἵνα φιλίας μηδέποτε ἐξαιρῆται πίστις, μήτε παίζοντας μήτε σπουδάζοντας. οὐ γὰρ ἔτι ῥᾴδιον εἶναι διαμένειν τὴν ὑπάρχουσαν φιλίαν, ὅταν ἅπαξ παρεμπέσῃ τὸ ψεῦδος εἰς τὰ τῶν φασκόντων φίλων εἶναι ἤθη. φι-

studium contentionis eximenda esse. Imò verò maximè ex omni, siquidē fieri posset, sin minus ex vera, saltē ex illa, qua parētes prosequimur, omninoq; ea, quæ apud nos erga ætate & annis majores vigere debēt: consimiliter verò etiā ex ista, qua tenemur erga benè præclaresq; de nobis meritos. Nam cū talibus in contentiones descēdere & acriter certare, ira fortè æstuante, alióve aliquo simili affectu ebulliente, initæ amicitiæ planè salutare nō est. Palàm verò dicebant quā minimas asperitates, velutiq; tubera & exulcerationes in amicitiis esse oportere. Iā verò si esse cognorint, cedendum esse, atq; iram edomādam. Ambo quidē hoc facient, in primis verò junior, & qui dictorū ordinū qualēcunq; habet, arbitrabantur tum correctiones tū etiā admonitiones, quas illi παιδαρίσεις vocabāt, cum multa tum fausta acclamatione, tum etiam cautione & reverentia fieri oportere in iis, qui admonitiones instituunt, simulq; castigationem salutarem, & ad ingeniū ejus, qui admonetur, accōmodatum. Hoc.n. modo fieri, ut decēs exhortatio & honesta juxta ac utilis sit, dum fides nequaquam ex amicitia tollatur, sive ludant sive seriò rem agāt. Neq; .n. facile fieri posse, ut cōtracta amicitia salva adhuc & incolumis esse queat, ubi semel mendaciū in eorum, qui se amicos esse venditāt, mores irrepserit. In-

fortunii aut alius alicuius impotentiæ earum rerum, quæ in hanc vitam fortè incidunt, causſa amicitiam non esse reprobandam. Verùm eam rejectionem ſolam cum amici, tum amicitiæ probandam esse, quæ magni alicujus flagitii causa incorrigibilis, vel caſtigatione digna esſet, contingeret. Talis igitur erat forma correctionis, quæ apud eos fiebat per ſententias, breviaq; dicta, ad omnes ſimul virtutes ac univerſam vitam pertendens.

λίας μὴ ἀποχαλώσειεν ἀτυχίας ἕνεκα, ἢ ἄλλης τινὸς ἀδυναμίας τῆς εἰς τὸν βίον ἐμπιπτούσης. ἀλλὰ μόνῳ τῷ δοκίμῳ διαγνώσει φίλου τε καὶ φιλίας, τὴν γιγνομένην δι' πανίαν μεγάλου τινὸς καὶ ἀνορθώτου. τοιοῦτος μὲν οὖν ὁ τύπος ἦν τῆς διὰ τῆς διαφάσεως παραινέσεως γενομένης ἐπανορθώσεως, εἰς τε πάσας τὰς ἀρετὰς καὶ ὅλον τὸν βίον διατείνων.

CAP. XXIII.

Quæ fuerit ad ſtudium Sapientiæ exhortatio per ſymbola & obſcuras ſententias, & quæ dogmatum infandæ atq; occultæ, iis ſolis qui norunt doctrinam & prima elementa ejus, demonſtratio, quæ ab Pythagora juxta Ægyptiorum veterrimorumq; apud Græcos Theologorum conſuetudinem ac mentem tradita fuit.

Κεφ. χγ.

Τίς ἡ διὰ συμβόλων προτροπὴ εἰς φιλοσοφίαν, καὶ ἀπόδειξις & δογμάτων ἀρρήτων καὶ ἀπορρήτων μόνοις τοῖς εἰδόσι παιδείαν, παρειλημμένη ἀπὸ τῶν Πυθαγόρου καὶ τῶν Αἰγυπτίων, καὶ τῶν ἀρχαιοτάτων παρ' Ἕλλησι θεολόγων συνήθεια.

SUmmè autem neceſſarius apud illum doctrinæ modus etiam ille exſtitit, qui per ſymbola fiebat. Hæc enim forma ac ratio agendi etiam apud Græcos penè omnes, quippe quæ veterrima esſet, obſervabatur & in primis expetebatur. Maximè verò apud AEgyptios ſummo loco habebatur variiſq; modis excolebatur. Iuxta illorum verò morem Pythagoræ quoque præcipuum ſtudium erat, ſi quis explanationes ſymbolorum Pythagoræ, atq; ſignificationes arcanaſque notitias perſpicuè, & quem quodq; ſenſum rectum veritatemq; haberet, detegere

Ἀναγκαιότατος δὲ παρ' αὐτοῖς τρόπος διδασκαλίας ὑπῆρχε καὶ ὁ διὰ τῶν συμβόλων. ὁ γὰρ χαρακτὴρ ἦτος καὶ παρ' Ἕλλησι μὲν σχεδὸν ἅπασιν, ἅτε παλαιότροπος ὤν, ἐσπουδάζετο. ἐξαιρέτως δὲ παρ' Αἰγυπτίοις ποικιλωτάτοις ἐπιτριβεύετο. καὶ τὰ αὐτὰ δὴ καὶ τῷ Πυθαγόρᾳ μεγάλης σπουδῆς ἐτύγχανεν, εἴ τις διαρθρώσεις σαφῶς τὰς τῶν Πυθαγορείων συμβόλων ἐμφάσεις καὶ ἀπορρήτους ἐννοίας, ὅσης ὀρθότητος καὶ ἀληθείας μετέχουσιν, ἐκκαλυφθείσας

λυφθεῖσαι, καὶ τὸ αἰνιγματώδες ἑλλιθερωθεῖσαι τύπον. προσεκτεινωθεῖσαι δὲ καὶ ἁπλῶν καὶ ἀποίκιλον παρεσχόντο ταῖς τῶν φιλοσόφων ἐκείνων μεγαλοφυΐαις, καὶ ὑπὲρ ἀνθρωπίνην ἐπίνοιαν θεωθεῖσι. καὶ γὰρ οἱ ἐκ τοῦ διδασκαλείου τούτου, μάλιστα δὲ οἱ παλαιότατοι καὶ αὐτῷ συγχρονίσαντες καὶ μαθηταὶ γενόμενοι τοῦ Πυθαγόρου πρεσβύτεροι νέοι, Φιλόλαός τε καὶ Εὔρυτος καὶ Χαρώνδας καὶ Σαλεύκος, καὶ Βρύσων, Ἀρχύτας τε ὁ πρεσβύτερος, καὶ Ἀρίστιππος, καὶ Λύσις, καὶ Ἐμπεδοκλῆς, καὶ Ζάμολξις, καὶ Ἐπιμενίδης, καὶ Μόλων, Λεύκιππός τε, καὶ Ἀλκμαίων, καὶ Ἵππασος, καὶ Θυμαρίδης, καὶ οἱ καὶ αὐτοὺς ἅπαντες, πλῆθος ἑλλογίμων καὶ σοφῶν ἀνδρῶν, τάς τε διαλέξεις καὶ τὰς πρὸς ἀλλήλους ὁμιλίας. καὶ τὰς ὑπομνηματισμούς τε καὶ ὑποσημάνσεις, καὶ αὐτὰ δὴ τὰ συγγράμματα καὶ ἐκδόσεις πάσας, ἃν τὰ πλείονα μέχρι καὶ τῆς νυκτερινοῦ χρόνων διασώζεσθαι, καὶ τῇ κοινῇ καὶ δημώδει, καὶ δὴ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἰδιώμασι λέξεσι τε καὶ ἐκφωνήσεσιν ἐξενηνεγμένας, ἀνεφίκτους τοῖς ἐπιχειροῦσι καταλαβεῖν τὰ φραζόμενα ὑπ' αὐτῶν τιθέναι· ἀλλὰ καὶ τὴν νομοθετηθεῖσαν αὐτοῖς ὑπὸ Πυθαγόρου ἐχεμυθίαν, θεῖόν τε μυστήριον, καὶ

& aperire, itemq; formam orationis ænigmaticæ ac obscuræ liberam reddere valeret, caq; applicare nosset, juxta simplicem & uniusmodi seu ab varietate omni alienam traditionem, horum philosophiorum magnificentiis ac supra humanam considerationem evectis. Etenim qui ex hoc ludo prodierunt, inprimis verò antiquissimi, atque illi, qui tempore proximi coætanei, & adolescentes Pythagoræ jam senis discipuli exstiterunt. Philolaus, Eurytus, Charondas, Saleucus, Bryson: item Archytas senior, Aristæus, Lysis, Empedocles, Zamolxis, Epimenides, Molon, Leucippus, Alcmæon, Hippasus, Thymarides, atq; omnes illorum discipuli, qui multitudinem numerumq; clarissimorũ maximorumq; virorum tam ad dissertationes, quàm mutuas consuetudines, constituunt. Porrò commentarios & subscriptiones, deniq; scripta ipsa atq; omnes editiones, quorum pleraq; etiam ad hæc nostra usq; tempora conservantur, non communi & vulgari dictione ac stylo, adeoq; aliis omnib⁹ consueto & familiari, quasi cursim intelligibilia effecerunt, conantes auditorib. ea, quę ab ipsis dicerentur, statuere inimitabilia. Cæterùm juxta ἐχεμυθίαν, id est, silentii indictionem, ipsis quasi lege latam sanctamq; ab Pythagora, sacra Dei mysteria & modos,

quos

quos fas non esset eloqui apud illos, qui rudes, & nullis sacris initiati essent, attingebant, adeoq; per symbola mutuas communicationes ac colloquia, vel etiam cõmentarios scriptionesque considerabant. Ac nisi quis ipsa symbola, quę elegisset, enarraviset, & regulari atq; apposita interpretatione, ridicula & aniculariū deliramentis similia, qui ea fortè audiant, dicta, simulq; nugis & futili loquacitate plena esse videãtur. Cæterùm postquam isto pacto hæc symbola exposita, & interpretatione conspicua, lucida, ac lancta pro obscuris pletisq; reddita fuerint, divino vaticinio atq; oraculis quibusdã Pythii Apollinis resolvit, ut & mẽtem seu sensum mirabilem ac divinũ afflatum illis apparere, qui intelligentes & rationes expendendi, bonarumq; literarum studiosi sunt, efficiat. Non fuerit autem abs re meminisse paucorum, ut doctrinæ forma ac ratio magis fiat perspicua. *Perfunctorie quasi-que aliud agendo templum nec ingrediendum, nec Deus prorsum adorandus est, etsi vel ipsas templi valvas fueris pretergressus. Sacrificia diis, eosq; adora discedentes. Declinans vias publicas, per semitas ito. De Pythagoricis rebus nimio lumine ne loquitor.* Talis ferè ut exempli causa dicam, ejus modus erat per symbola docendi.

πρὸς τοὺς ἀτελέστους ἀπορρήτων ἔδοξεν ὑπάρχειν, καὶ ὅλως συμβόλων ἐπισκήπτων τὰς πρὸς ἀλλήλους διαλέξεις, ἢ καὶ συγγραφάς. καὶ εἴ μή τις αὐτὰ σύμβολα ἐκλέξας διαπτύξειε, καὶ * ἀμώσῳ ἔχοι, γελοῖα ἂν ἐφαίνετο δόξειν τοῖς ἐντυγχάνουσι τὰ λεγόμενα, λήρου μεστὰ καὶ ἀδολεσχίας. ἐπειδὰν μέντοι τὸν τῆς συμβόλων τούτων ἔδοξεν διαπλυθῆ, καὶ φανὰ καὶ εὐσύνοπτα ἀντὶ σκοτεινῶν τοῖς πολλοῖς γίνηται ἀποπροπία καὶ χρησμοῖς τισι τὰ Πυθίου ἀναλύει, καὶ θαυμασίην ἐκφαίνειν διάνοιαν, δαιμονίαν τε ἐπίνοιαν ἐμποιεῖ τοῖς νεοπόροις τῆς φιλολόγων. οὐ χείρων δὲ ὁλίγων μνημονεύσαι ἕνεκα τοῦ σαφέστερον γενέσθαι τὸν τύπον. ἡ διδασκαλίας. θεὸν μὲν προσκυνῶν ὅτε εἰσίοις εἰς ἱερὸν, ὅτε προσευκτέον τὸ παραφέρειν, μηδὲ εἰ πρὸς τοῖς θύρας αὐτοῖς παρείης γένοιο. Ἀνυπόδητος θύε καὶ προσεύχου. τὰς λεωφόρους ὁδοὺς ἀποκλίνων ἴθι ἐξ ἀτρίπτου βάδιζε, περὶ Πυθαγορείων ἔτι φαῦλος μὴ λαλεῖν ὅτις, οἷς ἐν τύποις ὑπῆν, ὁ ἔδοξος ἦν αὐτὸς ἡ διὰ συμβόλων διδασκαλίας.

Κεφ.

Κεφ. κδ'.

Τίνων ἀπέχεσθαι κελεύει Πυθαγόρας, καὶ τίνων τοῖς ἑταίροις ἀπέχεσθαι παρήγγειλε, καὶ πῶς ἄλλως καὶ ἄλλως ἐνομοθέτησε· καὶ τίνων, καὶ τοὺς εἰκαίους βίους ἐκάστοις, καὶ ἀφ' ὅτου αἰτίας.

ΕΠεὶ δὲ καὶ ἡ τροφὴ μεγάλα συμβάλλεται πρὸς τὴν ἀρίστην παιδείαν, ὅταν καλῶς καὶ τεταγμένως γένηται, σκεψώμεθα τίνα καὶ περὶ ταύτην ἐνομοθέτησε. Τῶν μὲν βρωμάτων καθόλου τὰ τοιαῦτα ἀπεδοκίμαζεν, ὅσα πολὺ μᾶλλον ἐπιτείνει τὰς ἀρχὰς αἰσθήσεως, τὰ δ' ἐν αὐτοῖς ἐδωδιμάζεσθαι καὶ χρῆσθαι ἐπέλυσεν, ὅσα ἐν τῷ σώματος ἕξιν καθίστησί τινα καὶ συνέλλει. ὅθεν ἐνόμιζεν εἶναι καὶ κοινὸν ἐπιτήδειον εἰς τροφήν. καθόλου δὲ ἀπεδοκίμαζε τὰ τοῖς θεοῖς ἀλλόβια, οἷς ἀπάγεσθαι ἡμᾶς ἢ πρὸς τοὺς θεοὺς οἰκειοῦσθαι. κατ' ἄλλον δὲ ἐν τρόπον καὶ νομίζοντα τοῦτον εἶναι ἱερῶν, ὑφίεσθαι ἀπέχεσθαι παρήγγελλεν, ὡς τιμῆς ἀξίων ὄντων. ἀλλ' ἐκεῖ μὲν κοινῆς καὶ ἀθεσπίστου χρήσεως, καὶ ὅσα θεῖς μᾶλλον ἐπιτήδειον ἦν, ἢ πρὸς καθαρότητα ψυχῆς, καὶ εὐσταλῆ, ἢ πρὸς σωφροσύνης ἢ ἀρετῆς ἕξιν, παρήνει φυλάττεσθαι· καὶ τὰ πρὸς τοιαῦτα δὲ ἐναντίως ἔχοντα, καὶ τὴν πολυτέλειαν τῆς ψυχῆς, καὶ τὸ ἄλλως καθαρότητος, καὶ τὰ ἐν τοῖς ὕπνοις φαντάσματα παρη-

CAP. XXIV.

Ab quibusnam cibis Pythagoras in universum abstinuit. & ab quibus suos abstinere hortabatur & quemadmodū aliis atq; aliis legibus statuit unumquemq; hac de re, juxta cujusq; vitæ rationem, & quibus de causis.

VErùm quū & nutrimentum magnū monumentum ad optimā institutionē conferat, præsertim quandò probè ordinatéq; id sic habet, quæ & qualia quoq; hac ipsa de re lege sanxerit, cōsideremus. Ex cibis igitur prorsus illos improbabat, quib. corpus inflatur & venter turbatur: contrà verò palàm eos probabat, iisq; utendū præcipiebat, qui corporis habitudinē constituūt ac libidines reprimūt. Vndemilium etiā ad alendū accōmodum esse censebat. Omninò aūt etiā eos cibos repudiabat, qui à diis alienos quasi à familiaritate, quæ nobis cū iis est, abducūt. Alio verò modo etiā ab illiscibis, qui sacri esse cēsētur, vehemēter abstinere hortabatur, tanquā q honore digni, minimè aūt cōmuni humanoque usui cōvenientes essēt. Quæcūq; verò etiā divinationē impediebāt, vel ad animi puritatē sanctitatéq;, vel ad tēperantiæ & moderatiōis, virtutisve habitum comparandum, præpedimēta forent, fugienda cūe admonebat. Ac quę puritati cōtraria essent, hoc est, quæ inquinaret, atq; animi reliquasq; puritates, &, quæ in somnis accidunt, imaginationes & ludibria rejiciebat & devi-

tabat. Atq; hæc quidem in genere de cibis legibus sancivit. Sigillatim verò philosophis, qui cõtẽplationibus maximè dediti, simulq; sũmi, quatenus ejus fieri poterat, semel in universũ superfluos, quibusq; vescĩfas nõ erat, cibos circuncidebat. Porrò nequis quicquã unquã, quod vitã habuisset, ederet, nec vinũ omninò biberet, neq; diis animalia immolaret, nec istorũ quicquã omninò læderet, sed quàm accuratissimè eã, qua erga illa devincti sũmus, justitiã esse cõservandã autor erat. Atq; ipse quidẽ ita vixit ab animaliũ carnib. in victu abstinens, atq; aras incruentas adorans: Simulq; ne cæteri mortales cognata & viventia apud nos animalia mactarent providens, & silvestria atq; indomita non ciciurans modò, verùm etiã magis ad sapientiam, cùm verbis, tum etiam actionibus moderans atq; instituens, non aũt punitione mactationeq; ullo modo lædẽs. Iam verò civilibus legislatoribus quoq; ut ab animatis abstineant, præcepit. Qui .n. volunt in sũmo fastigio constitutos justè agere, eosdẽ oportebat etiam nihil in animalia, quæ nobiscum nata & quasi cognata sunt, præter fas & æquum cõmittere. Nam quo pacto, quæ justa & æqua sunt, reliquos mortales facere persuaserint, qui ipsimet cognata & immodica habẽdi cupiditate capti ab animalium usu & participatione, quæ

τεῖτο. κοινῶς μὲν οὖν ταῦτα ἐνομοθέτησε περὶ βοσῆς· ἰδίᾳ δὲ τοῖς θεωρητικωτάτοις τῆς φιλοσόφων, καὶ ὅτι μάλιστα ἀκροτάτοις καθάπαξ περιῄρει τὰ πεμπτὰ καὶ ἄδικα τῆς ἐδέσεως. μήτε ἔμψυχόν τινα μηδέποτε ἐθέλειν θανατούμενος, μήτε οἶνον ὅλως πίνειν, μήτε θύειν ζῶα θεοῖς, μήτε καταβλάπτειν μήδ' ὅτι οὐκ ἀνταδικεῖν δοκοῦσιν. δίκαιος δὲ καὶ αὐτὸς οὕτως ἔζησεν ἀπεχόμενος τῆς ἀπὸ τῆς ζώων βοσῆς, καὶ τοὺς ἀναιμάκτους βωμοὺς προσκυνῶν. καὶ ὅπως μήδ' ἄλλοι ἀναιρήσουσι τὰ ὁμόφυλα πρὸς ἡμᾶς ζῶα προμηθούμενος, τά τε ἄγρια ζῶα σωφρονίζων μᾶλλον ἢ παιδεύων οὐ λόγοις καὶ ἔργῳ, ἀλλ' οὐχὶ δι' ὀλέσεως καταβλάπτων. ἔδει δὲ καὶ τοὺς πολιτικοὺς τοὺς νομοθέτας προστάττειν ἀπέχεσθαι τῆς ἐμψύχου βοσῆς. οἱ γὰρ βουλόμενοι ἄκρους δικαιοπράγους εἶναι, οὐκ ἐκ τοῦ μηδὲν ἀδικεῖν τὰ συγγενῆ ζῶα, πῶς ἄλλους ἐπιτρέψουσι δίκαια πράττειν πρὸς ἄλλους, αὐτοὶ πλεονεκτήματα τὰ πλεονεξίᾳ συγγενικὰ τῆς τῶν ζώων μετοχῆς, ἄπορα

διὰ τὴ

διὰ τὴν τῆς ζωῆς καὶ τῆς σωματείων τῆς αὐτῆς κοινωνίας, καὶ τῆς ἐκ τούτων συμμιγαίσης συγκράσεως, ὡσανεὶ ἀδελφότητι πρὸς ἡμᾶς συνέζευκται. τοῖς μὲν τι ἄλλοις ἐπέρρηκε τινῶν ζώων ἀπέχεσθαι, ὅσοις ὁ βίος μὴ καθαρὸς ἢ ἐπιτηδαρμένος καὶ ἱερὸς καὶ φιλόσοφος. καὶ τούτοις χρόνον τινὰ ὥρισε τῆς ἐκοχῆς ἀπεχομένοις. ἐνομοθέτησε δὲ τοῖς αὐτοῖς, καρδίαν μὴ ἐσθίειν, ἐγκέφαλον μὴ ἐσθίειν. καὶ τούτων εἰργεσθαι πάντας τοὺς Πυθαγορικούς. ἡγεμονίαις γὰρ εἰσὶ καὶ οἰκήσεσι ἐπιτήδειαι καὶ ἕδραι τοῖς τοῦ φρονεῖν καὶ τοῦ ζῆν. ἀφωσιοῦτο δὲ αὐτὰ διὰ τὸν τοῦ θείου λόγου φύσιν. οὕτως καὶ * μάγους εἰργεσθαι ἐκέλευεν, ὅτι πρὸς τὰ ἀγγελικὰ καὶ ἐπιμελείας ἐυσεβείου οὐ φαύλου πρὸς ἐπίγειοι. καὶ Μελανούρου δὲ ἀπέχεσθαι παρήγγειλε. θηλείου γὰρ ἕξεως θεῶν ἱερὸν ἐρυθρὸν καὶ ἐρασιμαρβάνειν, διὰ ἕτερα πολλὰ αἴτια. ἐκύαμων δὲ ἔφη χρὴ ἀπέχεσθαι διὰ πολλὰ ἱερά τε καὶ φυσικὰ, ἐκεῖς δὲ ἐν μιᾷ ἀκριβείᾳ αἰτίας. ἐλλὰ καὶ τοῦτο ἐνομοθέτησε τοῖς ἱεροῖς θύουσι καὶ διὰ τῆς ὄψεως ἀριθμοὺς εἰς ἀρετὴν ὁδηγοῦντας ἀνθρώπους.

propter vitæ cõmunionem, eorundẽq; elementorum ac cõmistionis contemperatæ, quæ ex hisce cõsistit, quasi germanitate quadã erga nos conjuncta & cõvincta sunt, nõ abstinent? Reliquis verò quib. vita nõ valdè expurgata & sacra, studioq; sapiẽtiq; dedita erat, nõnulla animalia attingere permittebat. Atq; hisce certũ aliquod abstinentiæ tẽpus præfiniebat. Iisdem verò legem dábat, *cor non esse adedendum, cerebro non esse vescendum.* Atque ab iis Pythagoricos omninò arceri. Nam imperatrices & duces sunt, & quasi quædam scalæ & sedes domiciliaque sapientiæ & vitæ. Illæ autem conſecrabantur per divini sermonis naturam. Eodem modo etiam **** prohiberi jubebat, quod prima nuncia & quasi significatrix sit cœlestium affectuum, &, ut sic dicam, compassionũ erga humana. Similiter *ab Melanuro*, id est, qui nigram caudam habet, *abstinendum esse* præcipiebat. Siquidem terrestrium deorum proprius est. Adhæc piscem *Erythinum*, seu, ut Latinè, *rubellionem*, *ne attingito*, propter alias hujusmodi causas. Item *à fabis abstinero* propter multas tam sacras, quàm naturales, easq; ad animũ pertingentes causſas. Atq; id genus alia hujuscemodi instituta & ritus illis sanxit, & à cibis exorsus, mortales ad virtutem deducere cœpit.

CAP. XXV.

Quemadmodum certis statisq; temporibus per Musicen & carmina homines instituere solet, maximè verò quum ipsis affectiones turbas darent, æquas morborum animiq; & corporis purgationes ejus subsidio faceret, & quomodo in illis studium poneret.

MUsicen verò etiam plurimum ad sanitatem cõferre judicabat, si quis decẽtibus modis ea utatur. Non enim oscitanter tali uti solet purgatione. Siquidem hoc etiam Medicinam vocabat, quæ per Musicen fiebat. Cæterùm hujusmodi suavem cantum ac modulamen circa vernum tempus attingebat. Etenim in medio aliquem, qui lyrâ pulsare didicisset, sessum collocabat, atq; in circuitu suavitèr canẽdi modulandiq; artifices assidebãt. Atq; ita pulsante & nervos convenienter apteque tangente, insignia aliquot & perjucunda carmina, quibus exhilararí; concinniq; & honestè compositi fieri videbantur, concinebant. Ipsí autẽ etiã alio quodã tẽpore, quasi Medicinæ vice Musice utebãtur. Atq; esse suavia q̃dã carmina adversus animi affectiõcs morboq́; , item adversus animi dejectiones & morsus confecta, quæ excogitaverat ut in primis ad opem præstandã conducentia. Rursum alia quoq; composuit adversus irarum æstus, & excãdescentias, adeoq́; omnem talis animi mutationem. Erat præterea & aliud quoddam genus musices & can-

Κεφ. κε.

Πῶς καὶ ἐξ μουσικῆς καὶ μελῶν ἐκίθισε τὰς ἀνθρώπους καὶ καιρίᾳ τε ἐφίστησιν. καὶ ὅτι μάλιστα παρεκάλει φύσεις εἰς παθη, τίνας καθάρσεις νόσων ψυχῆς τε καὶ σώματος δι' αὐτῆς ἐκίνητο, καὶ πῶς ἐπιτηδεύειν.

ΥΠελάμβανε δὲ καὶ τὴν Μουσικὴν μεγάλα συμβάλλεσθαι πρὸς ὑγείαν, ἄν τις αὐτῇ χρῆται καὶ τοὺς προσήκοντας ἤθεσιν. εἰώθει γὰρ οὐ παρέργως τῇ τοιαύτῃ χρῆσθαι καθάρσει. τοῦτο γὰρ ἐκάλει προσηγόρευε τὸν λόγον τῆς Μουσικῆς ἰατρείας. ἵστησι δὲ πρὸς τὴν ἑαυτοῦ αὐλὴν τῆς τοιαύτης μελῳδίας ἐπαθίζει γὰρ ἐν μέσῳ τινὰ λύρας ἐφαπτόμενον, καὶ κύκλῳ ἐκαθίζοντο οἱ μελῳδεῖν δυνατοί. καὶ οὕτως ἐπιτόνου προσόντος συνῴδων ἁπτομένας τινὰς, ἅτε ἂν εὐρυθμίας καὶ ἁρμονίας καὶ κύρους μάλιστα ἡδέσθαι δόκουσιν. χρῆσθαι δ' αὐτοὺς καὶ κατὰ τὸν ἄλλον χρόνον τῇ Μουσικῇ τῇ ἰατρείᾳ τάξει. καὶ δή τινα μέλη πρὸς τὰ ψυχῆς πάθη συνεπῳδὰ ἐποίει, πρὸς τε ἀθυμίας καὶ ὀργὰς, καὶ πρὸς τὰς θυμὰς, καὶ πρὸς πᾶσαν παραλλαγὴν τοιαύτης ψυχῆς. ἔτι δὲ καὶ πρὸς τὰς ἀθυμίας ἄλλο γένος μελοποι-

λοποιίας ἐξῃρημένον. χρῆσθαι δὲ καὶ ὀρχήσεσιν. ὀργάνῳ δὲ χρῆσθαι λύρᾳ. τοὺς γὰρ αὐλοὺς ὑποπιμπλάναι ὑβριστικόν τε καὶ σατυρικὸν, καὶ οὐδαμῶς ἐλευθέριον τὸν ἦχον ἔχειν. χρῆσθαι δὲ καὶ Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδῳ λέξεσιν ἐξειλιγμένως πρὸς ἐπανόρθωσιν ψυχῆς. λέγεται δὲ καὶ ἐπὶ τῷ ἔργων Πυθαγόρας μὲν σπουδαιακῷ σοτὲ μέλει, διὰ τῦ αὐλητοῦ καταβάσαι τοῦ Ταυρομενίτου μεγαλίου μεθύοντος τὴν λύσσαν, νύκτωρ ἐπικωμάζοντος ἐρωμένῃ παρὰ τοῦ ἀντερασταῦ σὺν αὐλῶνι· ἐμπρῆσαι μέλλοντος. ἐξήπλετο γὰρ καὶ ἀνεζωπυρεῖτο ὑπὸ τοῦ Φρυγίου αὐλήματος. ὃ δὴ καταπαῦσαι τάχεσα ὁ Πυθαγόρας. ἐτύγχανε δὲ αὐτὸς ἀστρονομούμενος ἄωρι· καὶ τὸν εἰς τὸν σπουδαιακὸν μεταβολὴν ὑπέθετο τῷ αὐλητῇ. δι' ἧς ἀναλητὶ καταστελὼν κοσμίως εἰκαδὶ ἀπήλασε καὶ τὸ μεθύσιον πρὸ βραχέος, μηδ' ἐφ' ὅσον οὖν, ὁ καὶ κρεῖττον, μὴ δ' ἁπλῶς ὑποστῆναι νουθετήσας ἐμβαλὼν παρ' αὐτοῦ. πρὸς δὲ καὶ ἐμελήσατο ἐπισκοράκισαι τὴν τοῦ Πυ-

tionum inventum ad cupiditates pellendas. Vtebatur & saltationibus. Instrumento autem musico non alio utebatur, quàm lyra. Quippe tibias sonum habere & ridiculum & lascivum existimabat, simulq; multitudini conventuiq; solùm convenientem, minimè verò liberalem. Vtebatur itidem Homeri ac Hesiodi dictionibus, iisque selectis ad animi emendationem. Perhibetur verò etiã Pythagoras in operibus quidem aliquandò spondiaco carmine, quasi dicas sacrificali, per tibicinẽ adolescentis cujuspiam Taurominitani furorem extinxisse, qui se inebriarat, noctu commessationibus omniq; petulantię indulgentis apud amasiam, ad portã rivalis jamjam exurendi. Suscitabatur enim veluti ignis jam conditus sopitusq; ab tibię Phrygię cantu, quod Pythagoras celerrimè restinxit & compescuit, (erat aũt ille tum fortè astris speculandis intempestivè intẽtus) ac Phrygium illum sonum fistulatori subjecit, & in Spondiacum vel sacrificalem cõmutavit. Quo cantu nõ ita multò pòst promptè & alacriter, nihilq; tale cogitans adolescens, amictus & ad modestiam compositus, decẽter honesteq; domũ remeavit, ne tantillũ quidem, quod & fatiùs erat, neq; simpliciter exspectãs, dum ab ipso adiceretur adhortatio. Adhæc repudiabant, atq; ad corvos relegabant tanquam ab

insano profectam consuetudinem & familiaritatem Pythagoræ. Empedocles verò, cùm adolescens quidam jam gladio stricto in Anchitum hospitem, quòd patrem suum publico judicio capitis supplicio affecisset, ut erat conturbatus & ira accensus irruisset, strictoque ense, patris condemnatorem Anchitum, tanquam homicidam percussurus esset, statim juvenem immutavit, ac proœmii vice cecinit illud,

Nepenthes solvens iram tollénsq; dolorem,
Inducénsq; malùm cunctorum oblivia.

juxta Poëtam.

Atq; Anchitum hospitem suũ è morte eruit, juvenemq; à flagitio homicidii liberavit. Hic autem ex eo tempore in familiaribus Empedoclis maximè insignis summęq; existimationis fuisse perhibetur. Adhęc igitur universus ludus atque auditorium Pythagoricum exartysin seu institutionem jam dictã, & constitutionem & contrectationẽ faciebat, carminibus quibusdã ad hoc accommodatis & idoneis in contrarias affectiones, animi cõstitutiones dispositionesque utiliter circumducens. Nam cubitum euntes sesecq; quieti cõmittentes, mentes suas ab turbationib. & sonoribus aures obtundentibus, cãtilenis quibusdam, carminumq; pro-

θαγόρου συνηυχίαν. Ἐμπεδοκλῆς δὲ ἀσασμένην τὸ ξίφος ἤδη νεανίου τινὸς ἐπὶ τὸν αὐτῷ ξενοδόχον Ἄγχιτον, ἐπεὶ δικάσας δημοσίᾳ τὸν τοῦ νεανίου πατέρα ἐθανάτωσε, καὶ δίκαιος, ὡς εἶχε συγχύσεως ἐκ θυμοῦ, ξιφήρους παίσαι τὸν τοῦ παιδὸς καταδικαστὴν ἐπανιόντι φονέα Ἄγχιτον, μεθαρμοσάμενος εὐθὺς ἀνεκρούσατο τοῦτο,

Νηπενθὲς τ' ἄχολόν τε κακῶν ἐπίληθον ἁπάντων,

καὶ τὸν ποιητήν.

καὶ τόν τε ἑαυτῷ ξενοδόχον Ἄγχιτον θανάτου ἐρρύσατο, καὶ τὸν νεανίαν ἀνδροφονίας. ἐσχολάζετο δ' οὗτος ὑπὸ Ἐμπεδοκλέους γνωρίμων ὁ δεκιμώτατος ἔκτοτε γενέσθαι. ἔτι τοίνυν σύμπαν τὸ Πυθαγορικὸν διδασκαλεῖον τὴν λεγομένην ἐξάρτυσιν, καὶ συναρμογὰν καὶ ἐπαφάς, ἐποιεῖτο, μέλεσι τισὶν ἐπηδείοις εἰς τὰ ἐναντία πάθη πρεπόντως χρησίμως τὰς τῆς ψυχῆς διαθέσεις. ἐπὶ τε γὰρ εὐνὰς ἑπτόμενοι ὑπὸ μεθ' ἡμέραν πραγμάτων ἀκεκάθαρτον τὰς διανοίας ᾠδαῖς τισι καὶ μέλεσι ἰδιώ-

μασι,

μασι, καὶ ἡσύχους παρασκευάζον ἑαυτοῖς ἐκ τούτου καὶ ὀλιγονείρους τε καὶ ἐνυπνίους τοὺς ὕπνους. ἐξανισάμενοί τε ἐκ τῆς κοινωφελείας πάλιν, καὶ χάρους δί ἀλλοδόπων ἐκ πάλαιστον ἀσκάτων. ὅτι δὲ ἐστὶ ὅτε ἄνευ λέξεως μελισμάτων ὅπου τε καὶ πάθη καὶ νοσήματα τινα ἀφυγίαζον, ὡς φασὶν, ἐπᾴδοντες ὡς ἀληθῶς. καὶ εἰκὸς ἐντεῦθεν πόθεν τ' οὔνομα τοῦτο εἰς μέσον παρελήλυθέναι τὸ τῆς Ἐπῳδῆς. οὕτω μὲν οὖν πολυωφελεστάτην κατεσκευάσατο Πυθαγόρας τὴν διὰ μουσικῆς ταῖς ἀνθρωπίναις ἠθῶν τε καὶ βίων ἐπανόρθωσιν.

Κεφ. κς.

Πῶς τὴν ὑγείαν κατεσκευάσατο Πυθαγόρας καὶ διὰ ποίας μεθόδου καὶ μουσικῆς τε καὶ ἀριθμῶν λέγων, καὶ πῶς παραδίδωσι τοῖς γνησίοις ἑταίροις τὴν ἐξ αὐτοῦ ἐπιστήμην.

Ἐπεὶ δὲ ἐντεῦθεν γεγόναμεν ἀφηγούμενοι τὴν Πυθαγόρου παιδευτικὴν σοφίαν, οὐ χεῖρον καὶ τὸ τούτου παρεπόμενον ἐφεξῆς εἰπεῖν, ὅπως ἐξεῦρε τὴν ἁρμονικὴν ἐπιστήμην, καὶ τοὺς ἁρμονικοὺς λόγους. ἀρξόμεθα δὲ μικρὸν ἄνωθεν ἐν προοιμιώδει καὶ διαλογιστικῷ σπουδάσματι ὑπάρχειν, εἴ ἄρα δύναιτο καὶ εἰς καιρὸν βοήθειά τινα ὀργανικὴν ἐπιτηδεῖον ἐξευρεῖν πρὸς τὴν τῶν ἀνθρώπων ἐπανόρθωσιν.

prietatibus expurgabant, sibiq́ue inde placidos & quietos somnos efficiebãt, simul & insomniis min⁹ inquietatos & gratiorib. interim somnis quiescentes. Manè surgẽtes ex somno cõmunẽ utilitatẽ afferẽte, capitis grauedines rursũ aliis atq; aliis cãtilenis pellebant. Quãdoq; verò etiã absq; pronũciatiõe carminũ, quũ & affectiões & morbos nõnullos pepulerint, ægrosq́; ad sanitatẽ, ut ajunt, reduxerint, reipsa & verè accinunt. Atq; hinc nomen hocce Epodes, hoc est, accentus in mediũ hominum usum quãdoq; perveniſſe verisimile est. Hoc igitur modo Pythagoras per Musicen & morum & vitæ correctionem longè utiliſſimam constituit,

CAP. XXVI.

Quo pacto Pythagoras harmonicæ istius disciplinæ inventionem fecerit, & ab qua methodo & concentu simulq́; sermonibus concentum habentibus; adhæc quo pacto auditoribus eorum de hisce scientiam tradiderit.

QVandoquidem hîc loci versamur exponentes eruditricem Pythagoræ disciplinam, non absre, sed aptè convenire judico, ut quod ab illo insuper adiectum est, deinceps dicamus, quemadmodum scientiam musices studiosam, itemq; harmonicas seu musicas orationes invenerit, Nos aũt negotium paulò altiùs exordiemur. Quũ aliquandò intẽtiore cura & cogitatione distringeretur, annè auditui aliquod instrumentale subsidium excogitare

gitare valeret, quod foret solidum, & certũ, nullisq; modis fallax, cujusmodi visus habet per circinum & regulã, vel mehercle, per dioptras geometricas, tactᵒ verò per jugũ, vel per mẽsurarum excogitationem, divino quodam casu circa fabri cujusdam ferrarii officinam ambulans, malleos ferrũ in incude tundentes emollientesq;, & sonores inter se mutuò missim reddẽtes exaudivit penè per unam quasi copulationem. Cæterùm in ipsa malleorũ collisione vel sono, quem edebant, cognovit & musicum concentũ, qui duplari numero vocatur διὰ πασῶν, & qui διὰ πέντε, quasi per quinque dicas, hoc est, sesquialterũ, itẽ διὰ τεσσάρων, vel per quartas. Intervallũ verò ipsius cantus per se, & plenũ tamen & perfectum aliàs, quæ in ipsis esset majoris magnificentiæ, promptus & alacer, quasi proposito sibi ab ipso Deo patefacto in officinã ipsam ferrariam curriculo ingressus est, multisq; experimẽtis ab tumoribꝰ. seu ponderibꝰ. quæ in ipsis malleis erant, soni differentiam invenit. Quãquã nõ præter vim eorũ, qui molliebant, neq; præter malleorũ figuras, nec præter ferri, quod agitabatur, transpositionem, præterque facomata seu æquipondia, exactè exceptis tnomẽtis malleorum æquabilissimis; domũ ad suos recessit, atq; ad proprias meditationes regressus est. Et ab uno

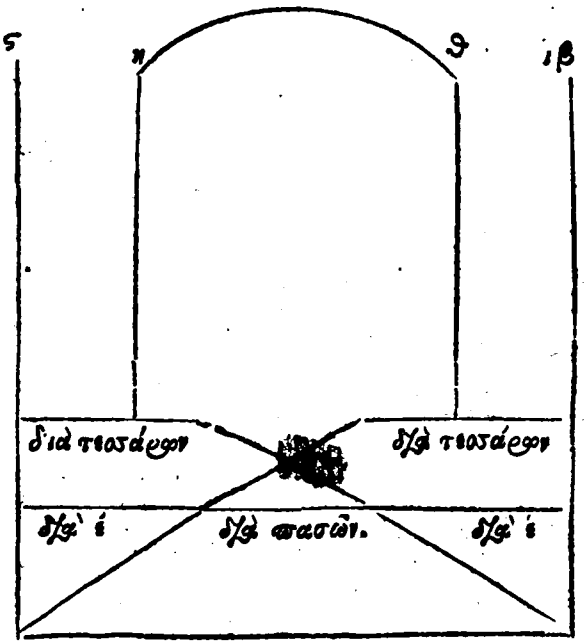
νοῆσαι παγίαν τὴν ἀπαγγελίαν, οἵαν ἡ μὲν ὄψις διὰ τοῦ διαβήτου καὶ διὰ τοῦ κανόνος, ἢ τὴν Διὰ διόπτρας ἔχει, ἡ δ' ἁφὴ διὰ τοῦ ζυγοῦ, ἢ διὰ τῆς τῶν μέτρων ἐπινοίας, παρά τι χαλκοτύπειον περιπατοῦσι ἐκ τινος δαιμονίου συντυχίας, ἐπήκουσε ῥαιστήρων σύνδρομον, ἐπ' ἄκμονι * ῥαιόντων, καὶ τοὺς ἤχους συμμιγῆ πρὸς ἀλλήλους ἀποδιδόντων, πλὴν μιᾶς συζυγίας. ἐπεγίνωσκε δ' ἐν αὐτοῖς τήν τε διὰ πασῶν, τήν τε διὰ πέντε, καὶ τὴν διὰ τεσσάρων * συμφωνίαν. τὴν δὲ μεταξύτητα τῆς καθ' ἑαυτὴν συμπληρωτικὴν δὲ ἄλλως τῆς ἐν αὐτοῖς μειζονότητος, ἄσμενος δὴ ὡς καὶ θεὸν ἀνομένης αὐτῷ τῆς προθέσεως, εἰσέδεσμεν εἰς τὸ χαλκεῖον, καὶ ποικίλαις πείραις παρὰ τὴν ἐν ταῖς ῥαιστῆρσιν ὄγκων * ἰδὼν τὴν διαφορὰν τοῦ ἤχου, ἀλλ' οὐ παρὰ τὴν τῶν ῥαιόντων βίαν, οὔτε παρὰ τὰ χύματα τῶν σφυρῶν, οὐδὲ παρὰ τὴν τοῦ ἐλαυνομένου σιδήρου μετάθεσιν, σκώμματα, ἀκριβῶς ἐπιλαβὼν ῥοπὰς ἰσταμένας τῶν ῥαιστήρων πρὸς ἑαυτὸν ἀπλλάγη. Ἐκ δὲ τούτου ἑνὸς

ὸς παχαλου * διαχωίας ἐμπεπηγότος τοῖς τοίχοις, ἵνα μὴ πᾶσα τούτοις διαφορά τις ὑποφαίνηται, ἢ ὅλως ὑπονοῆται παχαλῶν ἰδιαζόντων παραλλαγῇ ἁπαρτί. τέσσαρας χορδὰς ὁμάλους καὶ ἰσοπαχεῖς, ἰσοπαλεῖς τε καὶ ἰσοβρόφους ἐκλέξειν ἀφ' ἑκάστης ἐξήρτησεν, ὁλκὴν προσδήσας ἐκ τοῦ κάτωθεν μέρους· τὰ δὲ μήκη τῶν χορδῶν μηχανησάμενος ἐκ παντὸς ἰσαίτατα. εἶτα κρούων ἀνὰ δύο ἅμα χορδὰς ἐναλλὰξ συμφωνίας εὕρισκε τὰς προλεχθείσας ἄλλην ἐν ἄλλῃ συντυχίᾳ. τὴν μὲν γὰρ ὑπὸ τοῦ μεγίστου ἐξαρτύματος τεινομένην πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ μικροτάτου διὰ πασῶν φθεγγομένην καταλαμβάνειν. ἦν δὲ ἡ μὲν δωδεκατημορίων ὁλκῶν, ἡ δὲ ἑξ. ἐν διπλασίῳ λόγῳ ἀπέφαινε τὴν διὰ πασῶν, ὅπερ ἐστὶ καὶ τὰ βάρη ὑπέφαινε. τὴν δ' αὖ μεγίστην πρὸς τὰ παρὰ τὴν μακροτάτην οὖσαν ὀκτὼ ὁλκῶν διὰ πέντε συμφωνοῦσαν, ἔνθα καὶ τούτοις ἀπέφαινεν ἐν ἡμιολίῳ λόγῳ. ἐν ᾧπερ καὶ αἱ ὁλκαὶ ὑπῆρχον πρὸς ἀλλήλας. πρὸς δὲ τὴν μεθ' ἑαυτὴν μὲν τῷ βάρει, τῷ δὲ λοιπῶν μείζονα

quopiam paxillo parietibus ad angulũ infixo, ne ex hiſce ſcilicet aliqua diverſitas vel leviter appareat, vel omninò intelligatur, quaſi paxillorũ ſeparatorũ commutatiõe, deinceps eſſe quatuor concinnas fides atq; æquimembres, & in ſorte ſeu opere adeóq; converſione æquales, unãquamq; ab unaquaq; ſuſpẽdit, ab inferiore parte alligato, quod ad ſe trahit, pondere. Longitudines verò fidium ex omni parte æquales conſtituit. Deinde pulſans tangõsq; ſimul duas fides viciſſim, concentus inveniebat, de quibus antè dictum eſt, alium atq; alium in alio caſu. Etenim concẽtum illum ab maximo apparatũ tono protentumq; ad eã, quæ loquitur, cujuſq; exauditur ſonus, ab minimo per omnes ſonos deprehendebat. Erãt illi quidẽ aliquot paxilli, quibus fides trahebãtur intendebantúrve numero duodecim, alii verò ſex. In ratione dupla cõcentum per omnes ſonos euntẽ demonſtrabat, quod & ipſa põdera oſtẽdebãt. Rurſum aũt maximum exſiſtere octo paxillorum, quib. nervi attrahuntur, præter longiſſimum, qui διὰ πάσης, hoc eſt, per quinq; ejuſdem ſoni eſt, ubi eũ declaravit in ratione hemiolia, vel ſeſquitona, in quo etiã converſionum paxilli inter ſe mutuo connexi erant. Illum verò cõcentum, qui poſt ſe pondere quidem, at reliquis major

est novem libris, διὰ τεσσάρων æquabili ratione per pondera, atque hunc itidem per Epitritum vel sesquitertiam manifestè perspicueq; deprehendebat. Hemiolíam natura exsistentem eandem cum minimo. Novem enim collata cum sex, revera sic se habent, quemadmodum ad parvum numerum collata octo, ad illum verò, qui sex habet, hoc erat in Epitrito, hoc est, in ratione sequitertia. Porrò ad illum qui duodecim, in hemiolio, hoc est, in toto & in dimidia illius parte versatur. Intervallum igitur seu medietas concentus ejus, qui διὰ πέντε, itemque ejus qui διὰ τεσσάρων dicitur, ubi supereſt ille, qui διὰ πέντε ab eo, qui διὰ τεσσάρων, exsistere confirmabatur in Epogdoo numero, in quo novem ad octo utrinq; concentus διὰ πασῶν, vel per omnia, principalis pars deprehendebatur, sive ille qui per quatuor & per quinq; in copulatione. Ut dupla ratio in se continet hemiolion & ἐπίτριτον, hoc est semitertiam partem. Quemadmodum duodecim, octo, sex: vel vice versa διὰ τεσσάρων, & διὰ πέντε, ut quod duplum est, & ἐπιτρίτον vel semitertium, & hemiolion, veluti duodecim, novem, sex in tali ordine διὰ πασῶν. Linguam autem & manum atque auditum habebat ad ea, quæ condiderat.

ἐννέα τοσαύτην ὑπάρχουσαν, τὴν διὰ τεσσάρων ἀναλόγως τοῖς βρίθεσι, καὶ ταύτην δὲ ἐπίτριτον ἄνισος κατελαμβάνετο. ἡμιολίαν τὴν αὐτὴν φύσει ὑπάρχουσαν τῇ σμικροτάτῃ. τὰ γὰρ ἐννέα πρὸς τὰ ἕξ, ὕπερ ἔχει, ὅπερ ἔσχον, ἢ παρὰ τὴν μικρὰν ἢ ὀκτὼ, πρὸς μὲν τὴν τὰ ἕξ ἔχουσαν ἐν ἐπιτρίτῳ λόγῳ ἦν. πρὸς δὲ τὴν τὰ δώδεκα, ἐν ἡμιολίῳ. τὸ δὲ μεταξὺ τῆς διὰ πέντε, καὶ τῆς διὰ τεσσάρων οὖ ὑπερέχει ἢ διὰ πέντε τῆς διὰ τεσσάρων, ἐβεβαιοῦτο ἐν * ἐπογδόῳ λόγῳ ὑπάρχειν, ἐν ᾧπερ τὰ ἐννέα πρὸς τὰ ὀκτὼ ἐπόγδοός τε ἡ διὰ πασῶν σύστημα ἠλέγχετο. ἥτοι ἡ διὰ τεσσάρων καὶ διὰ πέντε ἐν συναφῇ. ὡς ὁ διπλάσιος λόγος ἡμιόλιόν τε καὶ ἐπίτριτον. οἷον δώδεκα, ὀκτὼ, ἕξ, ἢ ἀναστρόφως τῆς διὰ τεσσάρων καὶ τῆς διὰ πέντε, ὡς τὸ διπλάσιον ἐπίτριτόν τε καὶ ἡμιόλιον, οἷον δώδεκα, ἐννέα, ἕξ ἐν τάξει τοιαύτῃ διὰ πασῶν, τὴν γλῶσσαν δὲ καὶ τὴν χεῖρα καὶ τὴν ἀκοὴν πρὸς τὰ ἐξαρτύματα, καὶ

καὶ βεβαιώσας πρὸς αὐτὰ τὸν τῆς χρήσεως λόγον προσέθηκεν εὐμηχάνως, τὴν μὲν τῆς χορδῶν κοινὴν * ἀπόδοσιν τὴν τὸ διὰ γωνίου πασσάλου εἰς τὸν τῆς ὀργάνου βαπτῆρα, ὃν χορδότονον ὠνόμαζε. τὴν δὲ * πρόσνευσιν ἢ ἐπίτασιν εὐαλόγως τοῖς βάρεσιν εἰς τὴν τῆς κολλάβου ἄνωθεν σύμμετρον προσεπιφορὰν ὑπεβάθρατε ταύτῃ χρώμενος, καὶ οἷόν τινι ἀνυξαπατήτῳ γνώμονι εἰς ποικίλα ὄργανα καὶ πρεῖαν λοιπὸν ἐξέτεινε. λεκίδων τε κρῆσιν καὶ αὐ-

Cumq; ad illa confirmasset habituũ vel formarũ rationẽ, concinnè & solerter fidium quidẽ cõmunem remissionẽ, quæ est paxilli angularis, apposuit in ipso instrumẽti manubrio, quo scilicet manus ambularet, quod chordotonum, hoc est, quo chordæ intenduntur, vocabat. Tentionem verò vel intentionẽ simili ratione eum gravibus ad eam conversionem claviculorum paxillorúmve ab summa parte cõcordem & benè moderatã, atq; hac utens quasi scala ac gnomone seu indice, qui falli nequeat, ad multa & diversa instrumẽta experimentum in posterum extendit. Ac pulsationem patinarũ, ti-

bias & fistulas, itē monochorda seu instrumenta una chorda cōstantia, & triangularia, atq; id genus alia eaq; concordantia inveniebat in omnibus, etiā immutabilem & non variantē scientiā vel cōprehēsionem numerosam. Porrò vocem, quæ particeps est numerosę cōstructionis ex numeris sex, ὑπατὴν, id est, infimā nominavit. Mediā verò vocavit eam, quæ ἐπίτριτος, hoc est, sesquitertia numeri est VIII. Quę aūt infra mediam est, novē tonis medio acutior est, & quidem ad octavam. Iam vocem νήτην, id est, supremā, quæ est de duodecim, & medietates juxta genus intentū simul complevit vocibus pro proportione benè aptis, atq; ita instrumentū octo fidium numeris consonis subjecit diplasio, hemiolio, Epitrito, horumq; differētiæ Epogdoo, vel sesquioctavæ. Processionem aūt naturali quadam necessitate ab gravissima infimaq; usq; ad acutissimam incipiebat. Circa hoc fides intēdendi genus ita inveniebat. Nam chromaticum vel colorativum illud genus in Musice, itēq; numerosum ac concinnū rursum aliquandò ex hoc explanavit, quēadmodum demonstraturi quandoq; sumus, quū de musica dicere instituemus. Cęterùm hoc genus, quod tonos seu modulos constituit, hosce gradus talesq; quosdam progressus naturales habere videtur, primū semitonum, deinde to-

λὰς καὶ σύριγγας καὶ μονόχορδα καὶ τρίγωνα καὶ τὰ παραπλήσια καὶ σύμφωνα εὕρεσιν ἐν ἅπασι, καὶ ἀπαράλλακτον τὴν διὰ ἀριθμοῦ καταλῆψιν. ὀνομάσας δὲ ὑπατὴν μὲν τὸν ἐξ ἀριθμοῦ κοινωνοῦντα φθόγγον. μέσην δὲ τὴν τὸ ὀκτὼ ἐπίτριτον αὐτοῦ τυγχάνοντα. παραμέσην δὲ τὴν τοῦ ἑνὸς τόνῳ τοῦ μέσου ὀξύτερον, καὶ δὴ ἕως ἐπ' ὄγδοον. νήτην δὲ τὸν τοῦ δώδεκα καὶ τὰς μεταξύτητας κατὰ τὸ διατονικὸν γένος συναναπληρώσας φθόγγοις ἀναλόγοις, οὕτως τὴν ὁλάχορδον ἀριθμοῖς συμφώνοις ὑπέταξε, διπλασίῳ, ἡμιολίῳ, ἐπιτρίτῳ, καὶ τῇ τούτων διαφορᾷ ἐπογδόῳ. τὴν δὲ προβασιν ἀνάγκη τινὶ φυσικῇ ἀπὸ τοῦ βαρυτάτου ἐπὶ τὸ ὀξύτατον. καὶ τοῦτο διατονικὸν ἡγήσατο οὕτως εὕρεσιν. τὸ δὲ χρωματικὸν καὶ ἐναρμονικὸν γένος αὖθις ποτὲ ἐκ τοῦ διεξάγωσιν, εἰς ἐνέσαι ποτὲ δῦξαι, ὅταν περὶ μουσικῆς λέγωμεν. ἀλλὰ τόγε διατονικὸν γένος τοῦτο τοὺς βαθμοὺς καὶ τὰς προόδους τοιαύτας τινὰς φυσικὰς ἔχειν φαίνεται, ἡμιτόνιον, εἶτα τόνον.

τόνον. καὶ τοῦτ' ὄζι διὰ τεσσάρων σύστημα δύο τόνων, καὶ τοῦ λεγομένου ἡμιτονίου. εἶτα προσληφθέντος ἄλλου τόνου, τουτέστι τοῦ μεσημβληθέντος, ἡ διὰ πάντε γίνεται σύστημα ξιῶν τόνων καὶ ἡμιτονίου ὑπάρχουσα. εἰθ' ἑξῆς τούτῳ ἡμιτόνιον, καὶ τόνος ἄλλος διὰ τεσσάρων, τοῦτ' ἔστιν ἄλλο ἡ ἐπίτριτον, ὥστε ἐν μὲν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ τῇ ἑπταχόρδῳ πάντας ἐκ τοῦ βαρυτάτου τοὺς ἐπ' ἀλλήλων τετράρους τὴν διὰ τεσσάρων ἀλλήλοις δι' ὅλων συμφωνεῖν τοῦ ἡμιτονίου καὶ μεταβάσιν, τήν τε πρώτην καὶ τὴν μέσην καὶ τὴν ξίτην χώραν μεταλαμβάνοντος καὶ τὸ τέταρτον. ἐν δὲ τῇ Πυθαγορικῇ τῇ ὀκτοχόρδῳ ἤτοι καὶ σωζομένῃ συνημμένοι ὑπάρχουσι τετράχορδόν τε καὶ πενταχόρδου, ἢ καὶ διαζεύξει δυσὶ τετραχόρδων τῶν χωριζομένων ἀπ' ἀλλήλων, ὑπὸ τῆς βαρυτάτης ἡ προχώρησις ὑπάρξει. ὥστε τὰς ἀπ' ἀλλήλων πέντε πάσας φθόγγους, τὴν διὰ πασῶν συμφωνεῖν ἀλλήλοις, τὴν ἡμιτονίου προβάδην, εἰς τέσσαρας χώρας μεταβαίνοντος πρώτην, δευτέραν, ξίτην, τετάρτην. οὕτω μὲν οὖν τὴν μουσικὴν εὑρεῖν λέγεται καὶ συστήσασθαι αὐτὴν παρέδωκε

num integrũ. Atq; hæc est tonorũ duorum, ejusq; quod hemitoniũ dicitur, διὰ τεσσάρων partium principalis. Deinde assũpto alio tono, hoc est, eo qui medius est interjectus, concentus διὰ πάντε fit princeps exsistens pars, tonorũ triũ & hemitonii. Deinceps ex ordine illi adjungitur semitoniũ, atq; alius insuper tonus διὰ τεσσάρων, hoc est, alius qui ἐπίτριτος vel sesquitertius, ita ut in cõcentu antiquiore, qui est septẽ chordarum omneis ex gravissimo infimoq;, quatuor inter se invicem concentũ audiamus sibi mutuò in universũ similis esse consonantiæ cũ hemitonio per descensum, primam simul & mediam tertiamq; regionem simul participãte per quatuor chordas. In Pythagorico verò octochordarũ instrumento, sive principali parte secundum cõtactum conjunctionémve, quę principalis pars est quatuor chordarum & quinq;, vel juxta disjunctionem duorum instrumentorum sive concentuum, ex quatuor fidibus, quæ ab se invicem separantur, nempè ab voce infima erit processio: ita ut omnes voces quinq; ab se mutuo separatæ, optimè inter se per quinq; consonent, hemitonio paulatim & quasi inter eundũ secedente in regiones quatuor, id est, primã, secundam, tertiam & quartam. Atq; ita quidem Musicen inveniſſe dicitur. quam cùm cõstituisset tradidit subditis disci-

pulis, ut ad omnia pulcherrima facinora calcar adderet.

CAP. XXVII.

De politicis & Reipublicæ utilibus bonis, quæ solet hominibus trudere cum ipse, tum etiam amici ejus & re ipsa & sermonibus, idq; per vrbium constitutiones, & legum lationes, adeoq; per alia multa honesta studia.

PErmulta etiam de iis, quæ quoad Rerumpublicarum administrationes ab eo gesta sunt, ab illius discipulis & auditoribus laudibus celebrātur. Ajunt enim cùm quandoq; tota belli moles in Crotoniatas incubuisset, ita ut multi oppeterent, ac funerum perquam sūptuosæ elationes & sepulchra non minoribus impendiis fierent, ex ipsis quendam ad populū dixisse, se ex ipso Pythagora hoc narrante quondā audiviſſe in numinis defensionē, deos cœlestes sacrificantium affectionibus haud minus, quā sacrificiorum multitudini intētos esse. Terrestres verò deos econtrariò, quasi minorum hæredes factos, comis seu cōmessationibus ac lamentationibus, itēq; cōtinentibus inferiis porationibusq;, & ferculis bellariisve, & sacrificiis seu sūptuosis admodum & opiparis victimis delectari. Vnde propter liberam electionē epuli, Plutoni vocari inferos: tùm qui simpliciter eum quidem colunt venerantur q;, eos in superiore mundo longiore temporis spatio relinquit: ab iis verò qui effusè erga luctus affecti sunt,

τοῖς ὑπηκόοις ἐπὶ πάντα τὰ κάλλιστα.

Κεφ. κζ.

Ὅτα πολιτικὰ καὶ χρησιμοφιλῆ ἀγαθὰ παρίδωκε τοῖς ἀνθρώποις διʼ ἔργων καὶ λόγων, καὶ αὐτὸς καὶ τῶν πολιτικῶν κατασκευῶν ἐν ταῖς ἰδίαις πόλεσι διʼ ἄλλου τινὸς καὶ πολλῶν καλῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτός τε καὶ οἱ ἑταῖροι αὐτοῦ.

ΕΠαινεῖται δὲ πολλὰ καὶ τῆς κατὰ τὰς πολιτείας πραχθέντων ὑπὸ τῆς ἐκείνῳ πλησιασάντων. φασὶ γὰρ ἐμπεσούσης μὲν ποτε περὶ τοῖς Κροτωνιάταις ὁρμῆς, πολυτελεῖς ποιεῖσθαι τὰς ἐκφορὰς καὶ ταφάς, εἰπεῖν τινα πρὸς τὸν δῆμον ἐξ αὐτῆς, ὅτι Πυθαγόρου διεξιόντος ἀκηκοεν ὑφ᾽ αὐτῆς θείων, ὡς οἱ μὲν Ὀλύμπιοι ταῖς τῆς θυόντων διαθέσεσιν, οὕτω τῆς θυομένων πλήθει προσέχουσιν. οἱ δὲ χθόνιοι τοὐναντίον, ὡς ἀν ἐλαττόνων κληρονομοῦντες τρὶς κώμοις καὶ θρήνοις, ἔτι δὲ ταῖς συνεχέσι χοαῖς, καὶ ταῖς ἐπιφορήμασι, καὶ τοῖς μετὰ μεγάλης δαπάνης * ἐναγισμοῖς χαίρουσιν. ὅθεν διὰ τὴν προαίρεσιν τῆς ὑποδοχῆς πλέονι καλεῖσθαι τὸν ἅδλιον, καὶ τοὺς μὲν ἀφελῶς αὐτὸν τιμῶντας εἶναι τοῦ ἄνω κόσμου χρόνιον, ἀπὸ δὲ τῆς ἐκκεχυμένως πρὸς

πρὸς τὰ παρόντα διακειμένων, ἀεί τινα καλάγειν ἕνεκα τοῦ τυγχάνειν τιμῆς ἐπὶ τῆς μνήμης γινομένων. ἐκ δὲ τῆς συμβουλίας ταύτης ὑπόληψιν ἐμποιῶσι τοῖς ἀκούουσιν, ὅτι μεγαλόζοντες μὲν ἐν τοῖς ἀτυχήμασι τὴν ἰδίαν σωτηρίαν διατηροῦσιν. * ὅτι μεγαλόζοντες μὲν, ὑπερβάλλοντες δὲ τοῖς ἀναλώμασιν ἀπαύστους προμοίρας καταρρέουσιν. Ἕτερον δὲ φιλοπόνην ὑμνούμενον τινα ἀμαρτύρου πράγματος χωρὶς μετ' ἑκατέρου τῆς ἀντιδίκων ὁδοῦ προσάγοντα * καταμεμαρτύρατα, φῆσαι τὸν ἐν τούτῳ κείμενον ἕνεκεν, καθ' ὑπερβολὴν ὑμνοῦντος. τῆς δὲ ἀντιδίκων τὸν μὲν πολλὰ κἀγαθὰ κατωρθωμένου τῷ στεφανωθῆναι, τῷ δὲ εἰπόντος, μήτι οὖν αὐτῷ πλέον ἔζει. * καταδοξάσαι καὶ παρεγγυᾶσθαι ἵνα ῥοπὴν εἰς τὴν πίστιν, τὸν ἐγκωμιάσαντα τὴν καλοκαγαθίαν. ἄλλον δὲ διαίταν εἰληφότα μεγάλην, ἑκάτερον στέψαντα τῇ ἐπιφορᾷ λίαν, τὸν μὲν δοκῆσαι τέσσαρα τάλαντα, τὸν δὲ λαβεῖν δύο, καταγνῶναι ζῆν, καὶ δόξαν δεδοκέναι τάλαντον ἐκφέρων. θαμίνων δὲ τινων ἐπὶ κα-

nes sibi etiam temperant, nullo non tempore eum aliquem ad inferos deducere, idq; ideò ut honores cõsequatur, qui intereà dum quis tumulatur, exsistunt. Atq; ut ex hac consultatione sibi apud auditores opinionem aliquã conciliet, nempè quod qui omnia moderatè perferũt, in infortuniis & adversitatibus propriam salutẽ tueãtur. Imò quod qui moderatè quidem adversam fortunam ferunt, sed omnes incredibiles sũptus super immaturis funeribus faciunt, seipsos re familiari prorsus eversuri sint. Alium verò quendã, qui factus erat cognitor rei, quæ testimonii expers esset, seorsim cũ utroq; adversariorũ per viam adducentem eum, qui ad monumentum honores tribuebat, dixisse illum, qui in eo recõditus jacebat, frugi & moderatum, nimis exquisitos & eximios exsistere. Quum aũt adversariorum alter mortuo multa felicia & augusta precatus esset, alter verò diceret, num quid ei amplius esset, respõdisse, suspicatum se quoq; aliquod ad faciendam fidem momentũ exhibitum iri, si honestatem laudibus vexisset. Item cùm alius quispiam maximi momenti judicium accepisset, utriq; eorum persuasit, qui reversi erant, ut hic quidem quatuor talenta penderet, alterum verò accepisse duo, repudiasse tria, & propter gloriam utriq; talentum dedisse. Porrò nonnullis in flagitio

gitio quopiã, quod deſignabatur, pallium apud certam aliquã mulierculã ex iis, quæ in foro ſedent, deponentibus, & multum diuq́; vetantibus ne alteri illud traderet antè, quàm uterq; preſens adeſſet, poſteàverò ſeſe mutuo falſis rationibus decipientibus, atq; altero in vulgi ac totius Reip. conſpectu pallium reſumente, dicentéq; cum alterius bona pace hoc ſibi conceſſũ eſſe, altero verò, qui non acceſſerat, hoc deinde calũniante, ac magiſtratui ſpõſionẽ pactionemq́; quæ ab initio inter eos interceſſerat, patefaciente, quendã ex Pythagoræis, qui tum fortè ſucceſſerat, dixiſſe, facturũ hominem juxta pacta & conventa, ſi utriq; adſint. Itidẽ cùm alii quidã in firma quidẽ amicitia inter ſe mutuo cõiuncti eſſe viderẽtur, ſed propter quendã, qui alteri adularetur, in tacitã quandam ſuſpicionẽ incidiſsẽt, qui dixit ad eã ſuſpicionẽ, quaſi fœmina ab alterutro corrupta eſſet, fortuitu Pythagoræũ hunc in fabri ærarii officinã ingreſſum, gladio, qui exacutus eſſet, oſtenſo, qui putabat ſe injuria affici, illum in ipſum artificẽ impegit, perinde ac ſi non ſatis exacutus eſſet, cumq́; jam ſecũ ſuſpicatus eſſet, ipſum facere præparamẽta in eum, qui calumniis impetebatur, hic gladius, inquit, omnium reliquorum tibi eſt acutior excepta calũnia, cumq́; hoc dixiſſet, hominẽ reddidiſſe ut cognoſce-

χυρίᾳ πρὸς γυναῖκα τῆς ἀγοραίων ἐμπορίου, καὶ δεομένων μὴ δοῦναι θατέρῳ μέχρις ἂν ἀμφότεροι παρῶσι. μὴ δὲ ταῦτα παραλογισαμένων καὶ αὐτίκα τῆς κοινῆς λαβόντος θατέρου καὶ φήσαντος συγκεχωρηκέναι τὸν ἕτερον, εἶτα συκοφαντοῦντος ἑτέρου τὸ μὴ προσελθόντος, καὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς ὁμολογίαν τοῖς ἄρχουσιν ἐμφανίζοντος ἐκδίκαιόν τι τοῦ Πυθαγορείων τινὰ, φῆσαι, τὰ συγκείμενα τὸν ἄνθρωπον ποιήσειν, ἂν ἀμφότεροι παρῶσιν. ἄλλων δὲ τινων ἐν ἰσχυρᾷ μὲν φιλίᾳ πρὸς ἀλλήλους ἐξ ὑποψίας τινός, εἰς διαφοράν δὲ ἐκ πολλῶν διά τινα τῶν κολακευόντων τὸν ἕτερον ἐμπεπτωκότων, ὡς εἴρηκε πρὸς αὐτὸν ὡς τῆς γυναικὸς ὑπὸ θατέρου διεφθαρμένης, διὰ τύχης εἰσελθόντα τὸν Πυθαγόρειον, εἰς χαλκεῖον ἐποιήσας ἐκκενωμένου μαχαίρας ὁ νομίζων ἀδικεῖσθαι τῇ τεχνίτῃ προσέκοψεν, ὡς οὐκ ἰκανῶς ἐκκόπτοι καθ' ὑποψίαν ποιεῖσθαι τὴν φθορὰν αὐτὸν ἐπὶ τὸν διαβεβλημένον, αὕτη σοι, ἔφη, τῆς ἄλλων ὄξιν ἁπάντων ὀξυτέραν πλὴν διαβολῆς. καὶ τοῦτ' εἰπόντα ποιῆσαι τὸν ἄνθρωπον ἐπι-

σῆσαι

ρῆσαι τὴν διάνοιαν, καὶ μὴ προπετῶς εἰς τὸν φίλον, ὃς ἔνδον ἦν προκεκλημένος ἅμα μυρίσειν. ἕτερον δὲ ξένην τινὰς ἐκβεβληκότος ἐν Ἀσκληπιείῳ ζώνην χρυσείαν ἔχουσαν, καὶ τὴν μὲν νόμων τὸ πρέπον ὅτι τὴν γῆν κωλυόντων ἀναιρεῖσθαι, τὴν δὲ ξένην χιλίαις ζυγοῖς κελεῦσαι τὸ μὲν χρυσίον ἐξελεῖν, ὃ μὰ πέπωκεν ἐπὶ τὴν γῆν, τὴν δὲ ζώνην ἐᾶν. εἶναι γὰρ ταύτην ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ μεταφερόμενον δέ ποτε τῶν ἀλιευόντων εἰς τόπους ἑτέρους, ἐν Κρότωνι φασί τινες λέγουσιν, ὅτι θέας οὔσης καὶ γερανῶν ὑπὸ τῷ θεάτρῳ φερομένων, εἰπόντος τινὸς τῶν παρακαθημένων πρὸς τὸν πλησίον κατανεύσαντα ὁρᾶν τὰς μάρτυρας; ὑποκύσαντας τῶν Πυθαγορείων ἦραν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ χείλιον ἀρχεῖον, ὑπολαβόντα καὶ παιδιᾶς ἕνεκα τοὺς παῖδας ἕνδον καταποντίσαι τινὰς, ἃς ὑπὸ τῶν φερομένων γεράνων μαρτυρουμένους, καὶ πρὸς ἀλλήλους διϊσταμένους, ὡς ἔστι, διὰ τὸ χθὲς, πρὸ τοῦ πρὸς Πυθαγόραν καταβεβλῆσθαι, προσελθόντα διαλῦσαι, φάσκοντα οὐ δεῖν ἐφ' ἑτέρῳ ποιεῖσθαι τὴν διαφοράν, ἀλλ' ἐν αὐτοῖς ἐπιλαθέσθαι τὴν ὀργήν. ἃ μὲν ἄλλα αὐτὸν φασι τὰ ἀκόντα ἐξαφορέσαι ῥέποντα. αἰσχυνόμενον δὲ ἐπὶ τῇ πρεσβύτερος ὤν, μὴ πρότερος ὢν αὐτὸς προσελθεῖν. καὶ ταῦτα πρὸς ἑαυτὸν ἀπιέναι, καὶ τὰ περὶ Φιντίαν

ret & ad mentem rediret, nec temerè in amicũ, qui intrò vocatus erat, peccaret, graviúsve quid ſtatueret. Alium verò, cùm hoſpes quidam in æde AEſculapii fœminã zonam aureã habentem ejeciſſet, & leges quidem, quod in terram cecidiſſet, tollere vetarẽt, hoſpes verò hoc perquàm indignè ferret, juſſiſſe ferunt aurũ, quod humi nõ cecidiſſet, eximere, zonam autem ipſam relinquere. Eam enim in terrã decidiſſe. Et quod ab rei ignaris ad alia loca transfertur, Crotone accidiſſe ferunt, quia cùm ſpectaculũ daretur, & grues ſub theatro pervolitarent, quidam ex iis, qui navigio appulerant, ad illũ, qui proximè aſſidebat, dicens, viden' teſtes? Quod cùm Pythagoræorũ quidã exaudiſſet, eos in curiam millium duxit, cum hac ſuſpicione, quòd dicerent illos inventos pueros quoſdã ſubmerſiſſe teſtantes grues naves ſupervolãtes. Nonnulli verò inter ſe diſſentiẽtes, ut viſum fuit, recẽter ad Pythagoram delati ſunt. Quos cùm ipſe acceſſiſſet, illorum controverſiam decâdit, dicens criminis delationẽ non oportere in alium torquere, ſed iram inter ſe obliviõne conſepeliendã eſſe. Cætera quidem ipſorũ diciſſe cum, qui audiebat, inſigniter placere: at pudore ſuffundi, quòd cum ætate & ãnis ſuperior eſſet, non itidem prior eſſet adeundo. Atq; hæc illum ad eũ dixiſſe, & de Phintia

& Damone, item de Platone & Archita, prætereà de Clinia & Proro. Adhæc verò cùm EUbulus Mesenius in patriam & ad proprios penates navigãs ab Tyrrhenis prædonibus interceptus, moxq; in Tyrrheniam abductus esset, & Nausithus Tyrrhenus Pythagoricus eum ex discipulis Pythagoræ esse intellexisset, è manibus prædonum illũ eximens cum omni securitate Mesenæ apud suos salvum & incolumem restituit. Prætereà cùm Chartaginienses ampliùs quinquies mille viros, qui apud ipsos mererẽt stipendium, in insulam quandam desertam missuri essent, ac Miltiades Karthaginiensis in hisce vidisset Posidem AEgeum (qui ambo Pythagoræi erant) ipsum accessit, sed quod futurũ esset, minimè ei aperuit. Rogabat alit eum, ut ad suos quàm posset citatissimo gradu aufugeret, ac navi præternavigante, dato insuper viatico ipsum notũ dixit, eoque incolumẽ præstitit, & salvũ ab omnib. discriminib. & periculis cõservavit. Ac summatim, si quis omnia colloquia & conversationes, quas inter se Pythagoræi habuerũt, ordine recẽseat, liber prolixitate sua in immensum excresceret, & nec tẽpus ferret. Transeo igitur potiùs ad ea, ut describam, quẽadmodũ nonnulli ex Pythagoræis homines fuerint politici, & in Repub. administrãda, adeóq; imperãdo planè periti. Le-

καὶ Δάμωνα περὶ τε Πλάτωνος καὶ Ἀρχίτου, καὶ τὰ περὶ Κλεινίαν καὶ Πρῶτον. χωρὶς τούτων τῶν ΕὔΒουλου τοῦ Μεσηνίου πλέοντος οἴκοι, καὶ λῃσθέντος ὑπὸ Τυρρηνῶν, καὶ καταχθέντος εἰς Τυρρηνίαν, Ναυσίθους ὁ Τυρρηνὸς Πυθαγόρειος ὢν ἐκβιβάσας αὐτὸν, ὅτι τῶν Πυθαγόρου μαθητῶν ὄζοι, φιλόμενος τὰς λῃστὰς αὖ ἀσφαλείας πολλῆς εἰς τὴν Μεσήνιον αὐτὸν καλέσας. Καρχηδονίων τε πλείους ἢ τρισχίλιοι χιλίους ἄνδρας τοὺς παρ' αὐτοῖς στρατευομένους εἰς τὴν ἔρημον νῆσον ἀποστέλλειν μελλόντων, ἰδὼν ἐν τούτοις Μιλτιάδης ὁ Καρχηδόνιος Ποσείδιον Αἰγέα ἀμφότεροι τῶν Πυθαγορείων ὄντας, προσελθὼν αὐτῷ τὸν μὲν ἄρχοντα τὴν ἐσομένην οὐκ ἐδήλωσεν, ἐξέλιπε δ' αὐτὸν εἰς τὴν ἰδίαν ἀποδρᾶναι τὴν ταχίστην, καὶ παρεσκεύασεν αὐτῷ ὡς σωθέντα αὐτὸν, ἐφόδιά τε προσθεὶς, καὶ τὸν ἄνδρα δίαιτον ἐκ τῶν κινδύνων. ὅλως δὲ πάντας εἴ τις λέγοι τὰς γεγενημένας ὁμιλίας τοῖς Πυθαγορείοις πρὸς ἀλλήλους, ὑπερβαίροι ἂν τὸ μῆκος, καὶ τὸν τοῦ συγγράμματος ὄγκον. αἱρήσομαι οὖν μᾶλλον ἀπ' ἐκείνων ἃς ἔσχε τινὰς τῶν Πυθαγορείων πολιτικὸν καὶ ἀρχικοὺς καὶ δόκι-

μους,

μὲς ἐφύλαττον, καὶ πόλεις Ἰταλικὰς διέσωσαν τινες, ἀποφαινόμενοι μὲν καὶ συμβουλεύοντες τὰ ἄριστα, ὧν ὑπελάμβανον, ἀπεχόμενοι δὲ δημοσίων προσόδων. πολλῶν δὲ γινομένων καθ' αὑτοὺς διαβολῶν, ὅμως ἐπεκράτει μέχρι τινὸς ἡ τοῦ Πυθαγορείων καλοκαγαθία, καὶ ἡ τῶν πόλεων αὐτοῦ βούλησις, ὡς ἐπ' ἐκείνων οἰκονομεῖσθαι βούλεσθαι τὰ περὶ τὰ πολιτεύματα. ἐν τούτῳ δὲ τῷ χρόνῳ δοκοῦσιν αἱ κάλλισται τοῦ πολιτεύεσθαι ἐν Ἰταλίᾳ γενέσθαι καὶ ἐν Σικελίᾳ. Χαρώνδας τε γὰρ ὁ Καταναῖος, εἷς εἶναι δοκῶν τοῦ ἀρίστου νομοθέτου, Πυθαγόρειος ἦν. Ζάλευκός τε καὶ Τιμάρης, οἱ Λόκροι ὀνομασθέντες γεγενημένοι τῶν νομοθεσία, Πυθαγόρειοι ἦσαν, οἵτε τὰς Ῥηγινὰς πολιτείας συνέστησαντες, τήν τε γυμνασιαρχικὴν κληθεῖσαν, καὶ * ὃν Θεοκλέους ὀνομαζομένων. Πυθαγορεῖοι λέγονται εἶναι Φύλιός τε καὶ Θεοκλῆς, καὶ Ἐλικιῶν καὶ Ἀριστοκράτης διενεγκαντες καὶ αὐτοὶ μεγαλοπρεπείᾳ καὶ ἔθεσιν. οἷς καὶ αἱ ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις πόλεις καθ' ἑκείνους τοὺς χρόνους ἐχρήσαντο. ὅλως δὲ εὑρεῖν αὐτὸν ἀνδρῶν φασι, καὶ τῆς πολιτικῆς ὅλης παιδείας, εἰπόντα μηδὲν εἰλικρινὲς εἶναι τῆς ὕλης ἄνευ τῶν σωμάτων ἄλλα μεμίχθαι, καὶ γῆν πυρὸς καὶ πνεύματος καὶ ὕδατος καὶ πνεύματα πνεύ-

ges enim obſervabãt, & nõnulli diverſas Italiæ urbes ſparſim habuerunt, decernentes quidem & cõſultantes, quę optima eſſent quæcũq; in manus ſumebant: ſed à publicis fructibus & vectigalibus abſtinentes. Cùm aũt multæ contra ipſos calumniæ adhiberentur, aliquouſq; tamen Pythagoræorũ honeſtas, ipſarumq; urbium voluntas vincebat, ut ab illis Rempub. vellent gubernari. Hoc tempore vidẽtur Reſpublicæ optimè conſtitutæ in Italia ſimul & Sicilia extitiſſe. Siquidem Charondas ille Catanæus, qui optimorũ legiſlatorum unus eſſe videtur, Pythagoræus erat. Item Zaleucus & Timares, Locrenſes ferẽdis legibus celebres, Pythagoræi fuerunt, qui & Rheginicarum urbium ordines conſtituerunt, nempè principatum gymnaſiorum vulgò vocitatum, & illum, qui itidẽ Empedoclis nominat'eſt. Adhęc Phytius & Theocles Pythagoræi dicuntur eſſe, & Elicion atq; Ariſtocrates cum ſtudiis, tum etiam moribus & inſtitutis excelluerunt. quibus etiam civitates, quæ in illis locis ſunt, iſtis temporibus uſæ fuerunt. In ſumma verò ajũt ipſum eſſe univerſæ diſciplinæ politicæ inventorem, ac dicere ſolitum, rerum omnium nihil eſſe purum atque integrum. Sed terram quoque ignis, & ignem aquæ ac ſpirituum participẽ eſſe. Eodem modo bonum turpitu-

dinis, & justum injustitiæ particeps est, reliquaq; his similia similiter se habēt. * Ex hoc verò argumento in utramq; partem oratio acrem impetū sortita est. Duos autem corporis juxta ac animi motus esse ajebat: alium quidē nulla ratione utentem, alium verò suapte sponte ac liberè aliquid occipiētem. Rerumpub. seu vitæ generū lineas quasdam certas, easq; treis constituit inter se mutuo extremitatibus contingentes, unum angulum rectum efficientes, quarum illa quidem naturā habeat ad tertiam, alia verò quinq;, quæ hæc possit. Tertiam autem, quæ harum utrarumq; partium medium habeat. Cæterùm quum nos tum linearum inter se, tum etiam locorum quæ ab hisce exsistunt, concursus eodem desinentes, expendimus, optimā Reipu. formam & imaginē ob oculos poni ac describi cernimus. Illā verò opinionē Plato sibi manifestò ceu propriā vendicavit in dialogis de Repub. Epitritum illum fundum in quinario numero simul copulatum, prębentēq; duas illas harmonias seu concētus. Perhibent aūt ipsum etiam exercuisse moderatas perturbationes, ac, ut sic dicā, medietates, ut faciat cum aliquo bonorum duce, quo vita quisq; fœlix ac beatus exsistat. Atq; ut rē omnē in pauca conferam, ipsū adinvenisse ajūt nostrorū bonorū ac decē-

μαλὸς ὅτι καλὸν αἱρεῖ, καὶ δίκαιον ἀδίκου, καὶ τἄλλα κατὰ λόγον τούτοις. ἐκ δὲ ταύτης τῆς ὑποθέσεως λαβεῖν τὸν λόγον τὴν τῆς ἑκατέρου μέρος ὁρμήν. δύο δὲ εἶδη κινήσεως καὶ τῆ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς. τὴν μὲν ἄλογον, τὴν δὲ προαιρετικήν. πολιτειῶν δὲ γραμμὰς τινας τρεῖς δὲ τρεῖς ὑποτείνουσι τοῖς ἄκροις ἀλλήλων συμφωνούσας, μίαν ὀρθὴν γωνίαν ποιούσας. τὴν μὲν ἐπίτριτον φύσιν ἔχουσαν. τὴν δὲ πέντε τοιαῦτα δυναμένην. τὴν δὲ τούτων ἀμφοτέρων μεσάζουσαν. λογιζομένους δ' ἡμᾶς, τάς τε τῶν γραμμῶν πρὸς ἄλληλα συμπτώσεις, καὶ τὰς τῶν χωρίων τῶν ὑπὸ τούτων βαλλομένων ὑποτυπώσεις πολιτείας εἰκόνα. σφετερίσασθαι δὲ τὴν δόξαν Πλάτωνα λέγοντα φανερῶς ἐν τῇ πολιτείᾳ, τὸν ἐπίτριτον ὀκτάνον συνθέντα τῇ πεμπάδι συζεύγνυμενον, ᾗ τὰς δύο παρεχόμενον ἁρμονίας. διαπῆσαι δὲ φασιν αὐτὸν καὶ τὰς μετριοπαθείας, καὶ τὰς μεσότητας, ὡς τὸ σὺν τὴν προηγουμένῃ τῆ τῶν ἀγαθῶν ἡγησόμενον αἱρεῖσθαι τὸν βίον. καὶ συλλήβδην προσαρμῶν τὴν αἵρεσιν τῶν ἡμετέρων ἀγαθῶν καὶ προσ-

προσηκόντων ἔργων. ἀπαλλάξαι δὲ λέγει τὰς Κροτωνιάτας καὶ τῶν παλλακίδων, καὶ καθόλου τῆς πρὸς τὰς ἀνεψιὰς γυναῖκας ὁμιλίας. πρὸς δὲ Θεανὼ τὴν Βροντίνου γυναῖκα τῶν Πυθαγορείων ἐκ ἄνδρα σοφήν τε καὶ σπουδὴν τὴν ψυχὴν, ἧς ὄζει καὶ τὸ καλὸν καὶ σπουδαιότατον ῥῆμα, τὸ τὴν γυναῖκα δεῖν θύειν αὐθημερὸν ἀνιοῦσαν ἀπὸ τῆς ἑαυτῆς ἀνδρός. ὅ τινες εἰς Θεανὼ ἀναφέρουσι. πρὸς δὲ ταύτῃ παρελθόντας τὰς τῶν Κροτωνιατῶν γυναῖκας παρακαλέσαι περὶ τοῦ συμπεῖσαι τὸν Πυθαγόραν διαλεχθῆναι περὶ τῆς πρὸς αὐτὰς σωφροσύνης τοῖς ἀνδράσιν αὐτῶν. ὁ δὲ καὶ συνεῖναι καὶ τῆς γυναικὸς ἐπαγγειλαμένης, καὶ τοῦ Πυθαγόρου διαλεχθέντος καὶ τῶν Κροτωνιατῶν προθύντων ἀναιρεθῆναι πανταχόθεν τὴν τότε ἐπιπολάζουσαν ἀκολασίαν. ἔτι φασὶ Πυθαγόραν ἀφικομένους εἰς τὴν πόλιν τῶν Κροτωνιατῶν ἐκ τῶν Συβαριτῶν πρεσβευτὰς, ἐπὶ ζήτησιν τῶν φυγάδων θεασαμένου τινὰ τῶν πρεσβευτῶν, αὐτόχειρα γεγενημένον τῶν ἐπὶ φίλων, μηδὲν ἀποκρίνασθαι αὐτῷ. ἐπειρωμένου δὲ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ βουλομένου ὁμιλίας αὐτῶν μετέχειν, εἰπεῖν, ὡς ὁ θυμὸς σοὶ

tium actionum hæresin. Fertur item Crotoniatas ab pellicibus, planéque à consuetudine illocabilium fœminarũ liberasse quasiq; manumisisse. Nã cũ ad Theano Brotini, qui unus erat ex Pythagoræis, uxorem, quæ esset sapiẽs atq; animo singulari præstans fœmina, cujus etiã est illud pulchrum & perquàm memorabile atq; illustre dictũ, *fœminam sacrificia præstare oportere eodem, quo ab proprio viro lecto surgit*, quod tamẽ quidã ad Theano Pythagoræ conjugem referunt: ad hanc, inquã, cùm accessissẽt Crotoniatarũ uxores suppliciter eam rogavisse ferũt, ut Pythagorã inducere vellet, quo viris suis dissereret, ut erga sese casti & pudici forent. Atq; idipsũ etiam, dum uxor stetit promissis, & Pythagoras coram viris hac de re disseruit, accidisse, & Crotoniatæ quoq; õnino conati sũt incontinẽtiam ac lasciviam, quæ tum temporis per mores suorum serpebat vigebatq;, è medio tollere. Adhæc ajũt Pythagoram cùm Crotoniatarũ in urbem legati ex Sybaride civitate ad inquirendos fugitivos appulissẽt, & legati quendam ex amicis ipsius vidissent propria se manu interficientẽ, aut saltem aliquid molientem, nihil ipsi respondisse. Cùm verò homo interrogaret, ac cuperet ejus consuetudinis convictusque esse particeps, dixisse Pythagoram se hominibus

nec leges nec oracula reddere. Atque inde eum apud quosdam Apollinem fuisse habitum. Hæc omnia, quæque paulò antè diximus de liberatione à tyrannis, & quemadmodum urbes tam in Italia quàm Sicilia in libertatẽ vindicarentur, & de aliis pluribus argumenta afferemus, è quibus utilitas, quam ille ad Rempublicam attulit, & hominibus contulit, veluti è speculo, consideretur.

τοῖς ἀνθρώποις. ὅθεν δὴ καὶ σαφῶς τισιν Ἀπόλλων νομισθῆναι αὐτόν. ταῦτα δὴ πάντα καὶ ὅσα μικρὸν ἔμπροσθεν εἰρήκαμεν περὶ τῆς τῶν τυράννων καταλύσεως καὶ τῆς τῶν πόλεων ἐλευθερώσεως τῶν ἐν Ἰταλίᾳ τε καὶ Σικελίᾳ, καὶ ἄλλων πλειόνων δείγματα προσοίσόμεθα τῆς εἰς τὰ πολιτικὰ ὠφελείας αὐτοῦ, ἣν συνεβάλλετο τοῖς ἀνθρώποις.

CAP. XXIIX.

Quæ & quam admirabilia facinora reipsa gesserit, quæq; & qualia in divinum cultũ pertinguns, & propter deorum benevolentiam summam in homines exhibet beneficentiam, qua & demissa sunt ad mortale hominum genus per Pythagoram.

QUæ sequuntur, nequaquam ita communiter, sed separatim abscindentes ejus res gestas cum virtute conjunctas oratione exornemus. Primùm autem à diis incipiemus, quẽadmodũ hoc de more fieri assolet, ejusq; religionem & pietatem ostẽdere & ob oculos ponere conemur, atque opera ab ipsa pietate religioneq; admirabilia nobis ipsis ostendamus atq; oratione ornemus. Ille igitur istius vel unum argumentum esto, cujus & antè meminimus, nempe quòd suum ipsius animum nosset, quis esset, & unde in corpus immigravisset, ejusque priora vitæ genera, earumq; planè manifestaria argumenta exhibuit. Posteà igitur ille aliquando Nestum fluvium cum mul-

Κεφ. κθ.

Ὅσα θεῖα καὶ θαυμαστὰ ἔργα διεπράξατο, καὶ ὅσα ἀνήκει εἰς ἰσοτιμίαν, καὶ διὰ τὴν θεῶν εὐμένειαν τὴν μεγίστην παρέσχηται εἰς ἀνθρώπους ἰσχυρίσασθαι. ἃ καὶ προετιμώθη εἰς τὸ θνητὸν γένος διὰ Πυθαγόρου.

ΤΟῦ δὲ μετὰ τοῦτο μικρὸν ἔτι σὺν κοινῶς, ἀλλὰ καθ' ἰδίαν διαλαμβάνοντες τὰ τῶν ἀρετῶν ἔργα αὐτῇ προσλήγωμεν κοσμήσομεν. ἀρξόμεθα δὲ πρῶτον ἀπὸ θεῶν, ὥσπερ νομίζεται, τὰ προσήκοντα αὐτῷ σπεύδωμεν ἐπιδείξαι, καὶ τὰ ἀφ' ἑαυτοῦ θαυμαστὰ ἔργα ἐπιδείξωμεν ἡμῖν αὐτοῖς, καὶ προλόγῳ κοσμήσωμεν. ἓν μὲν οὖν δεῖγμα αὐτοῦ ἐκείνου ἔστω μὴ χεῖρον ἐμπεριστήσασθαι, ὃς ἀνέγνωκε τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, τίνων καὶ πόθεν εἰς τὸ σῶμα εἰσῆλθεν. τάς τε προτέρους αὐτῆς βίους καὶ τούτων προδήλα τεκμήρια παρέσχε. μίαν τοῦτο τοίνυν ἐκείνου. Νέστον ποτὲ τὸν ποταμὸν σὺν πολ-

λοῖς τ ἑταίροις διαβαίνων προσεῖπε τῇ φωνῇ. καὶ ὁ πόλαυδς μέγα τι καὶ βαρὺ, ἀπεφθέγξατο πάντων ἀκουόντων, Χαῖρε Πυθαγόρα. ἔστι μὲν καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐν τε Μεταποντίῳ τῇ Ἰταλίας, καὶ ἐν Ταυρομενίῳ τῇ Σικελίας συγγενόμενα, διαλέχθαι κοινῇ τοῖς ἐκκλησθεῖσιν ἑταίροις αὐτῶν διαβεβαιοῦντα χεῖρον ἁπάσης σπουδῆς ἐν μέσαις χιλίοις μάλα πολλῶν, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ἐπαρχόντων, καὶ ἡμέρας ἀνυσίμων πάνυ πολλαῖς. τὸ μὲν δὴ, ὅτι τὸν ὑπὸν χρύσεον ἐπέδειξεν Ἄβαρις τῷ Ὑπερβορέῳ ἐπὶ κάσαυλι αὐτῷ Ἀπόλλωνος ἔφη τῷ Ὑπερβορέοις, ὅπερ ἦν ἱερεὺς ὁ Ἄβαρις. βεβαιοῦσιν οὐκ ἔστιν ἀληθῆ ὑπολαμβάνοντι, καὶ ἃ διαψεύδοντι καὶ πάνυ πεπυσμένοις καὶ μυρία ἕτερα τούτων θαυμαστότερα καὶ θαυμαστότερα περὶ τ ἀνδρὸς ὁμαλῶς καὶ συμφώνως ἱστορεῖται. ἀπορρήσσει τι οὖν μοι ἀπαθέστατοι, καὶ λοιμοὶ ἐπιφοραὶ δυσταξίαι, καὶ ἀνέμων βιαίων, χαλαζῶν τε χύσεως ἀναθυμιάσεις καὶ λίμνης καὶ ποταμῶν πολλῶν καὶ θαλάττιον κατὰ δύσοδοι, πρὸς εὐμαρῆ τῶν ἐπιφοιτήσεων ὡς μάλα λαβοῦσα. Ἐμπεδοκλέα τε τὸν Ἀκραγαντῖνον καὶ Ἐπιμενίδην Κρῆτα, καὶ Ἄβαριν τ Ὑπερβόρειον πολὺ

tis amicis transiens voce affatus est. Ac fluvius aliquid ita sonorum & exaudibile, itemq; clarum & perspicuum, ut ab omnibus exaudiretur, rursum breviter elocutus est, *Salve Pythagora*. Adhæc quum uno eodemque die in Metapontio Italiæ, simulq; in Tauromenio Siciliæ urbibus adfuisset, ferunt eum publicè in frequenti corona amicis ipsorum differuisse, confirmantem penè omneis in medio plurimorum stadiorum, tam qui terra, quàm mari essent, non admodum multis diebus expediri. Nam ejus generis est, quòd Abari illi Hyperboreo coxam auream ostendit, qui eũ Apollini, qui apud Hyperboreos colebatur, cũjus Abaris erat sacerdos, similem esse dixit, cõfirmans hoc verè à se existimari, minimèq; mendaciter disseminari, ac vulgo planè jactatum esse. Aliaq; infinita hisce diviniora atq; admirabiliora de viro illo æqualiter unáque voce & consensu commemorantur. Prædictiones item certæ motuum sempiternas, & pestilentiarum celeres depulsiones, vehementium ventorum ac grandinũ quæ effunduntur, repentinæ sedationes & quasi ad quietem compositiones, adhæc fluctuũ & fluviatilium, & marinorum * ad facilem sociorũ trãsitum. Quæ quum etiam Empedocles ille Acragantinus & Epimenides Cretensis, atq; Abaris Hyperboreus arri-

puissent, ipsos quoq; talia quædam nõ unius generis frequenter perfeciſſe. Ipſorum verò gesta ſeu præclara facinora manifesta ſunt, præſertim cùm Empedoclis cognomentũ ſit Alexanemos, quòd ventos arceret vel ſedaret. Epimenidis aũt Catharies, hoc eſt, mundus ſeu purus. Abaridis, A Ethrobates, quòd per æthera graderetur. Nam cùm iſtius Apollinis, qui in Hyperboreis divino cultu & honore afficiebatur, jaculo, quod dono habebat, quaſi inequitaret, fluvios & maria locaq; inacceſſa, modo quopiam per aërem gradiẽs, tranſivit, quod nonnulli quoq; ſuſpicati ſunt tum Pythagoræ uſu eveniſſe, quũ itidem in Metapontio & Tauromenio cum amicis, qui in utriſq; locis degebãt, uno eodẽque die congreſſus eſt. Dicitur verò etiam terræmotum futurũ ex puteo, cujus aquã guſtaverat, prædixiſſe. Itẽ navem quæ vento ſecũdo navigaret, ſubmerſũ iri. Atq; hæc quidem certiſsima religionis & pietatis ipſius argumenta ſũto. Volo aũt paulò altiùs principia, quæ de cultu ac religione deorum habuit, indicare, quæ propoſuit Pythagoras juxta ac viri, qui ex ipſius ſchola prodierũt, omnia quæ partiũtur & ſtatuũt de agendo, collineare & tẽdere ad ſcopũ cõfeſsionis numinis. Atque hoc principiũ eſt, & univerſa hominis vita, in hoc ut Deũ ſequatur, cõpoſita

λαχῆ καὶ αὐτὸς τοιαῦτά τινα ἀπειργάσθαι. ἄλλα δ' αὐτῶν τὰ σοφίσματα ὑπάρχει. ἄλλως δὲ καὶ Ἀλεξανέμος μὲν ὁ τὸ ἐπώνυμον Ἐμπεδοκλέους. καθαρίης δὲ τὸ Ἐπιμενίδου, αἰθροβάτης δὲ τὸ Ἀβάριδος. ὅτε ἄρα ὀϊστῷ τῷ ἐν Ὑπερβορέοις Ἀπόλλωνι ἀνορθίῳ αὐτῷ ἱπποχρώμενος, ποταμούς τε καὶ πέλαγη καὶ τὰ ἄβατα διέβαινεν ἀεροβατῶν τρόπον τινά, ὅπερ ὑπενόησαν καὶ Πυθαγόραν τινες συμπορθῆναι τότε, νίκα καὶ ἐν Μεταποντίῳ καὶ Ταυρομενίῳ τοῖς ἑκατέρωθεν ἐπαίροις ὡμίλησε τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ. λέγεται δ' ὅτι καὶ σῆσαι μὲν ἐσόμενον ἐπὶ φρέατος, οὗ ἐγεύσατο, προηγόρευσε. καὶ περὶ νεὼς ἐκπλεούσης, ὅτι καταποντισθήσεται. καὶ ταῦτα μὲν ἔστω τεκμήρια τῆς εὐσεβείας αὐτῷ. βούλομαι δὲ ἄνωθεν τὰς ἀρχὰς ὑποδείξαι τῆς περὶ θεῶν θρησκείας, ἃς προεστήσατο Πυθαγόρας τε καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ ἄνδρες. ἅπαντα δὲ περὶ τὸ πρακτέον διορίζουσι καὶ ἐξέχεσθαι τῆς πρὸς τὸ θεῖον ὁμολογίας. καὶ ἀρχὴ αὐτοῖς ὅδε, καὶ βίος ἅπας συντέτακται πρὸς ἀκολουθεῖν τῷ θεῷ, καὶ ὁ λό-

ὁ λόγος οὗτος, ταῦτα ἐστὶ τῆς φιλοσοφίας. ὅτι γελοῖον ποιοῦσιν οἱ ἄνθρωποι, ἄλλοθεν πόθεν ζητοῦντες τὸ εὖ, ἢ παρὰ τῶν θεῶν καὶ ὁμοίων. ὥσπερ ἂν εἴ τις ἐν βασιλευομένῃ χώρᾳ τῆς πολιτῆς τινὰ ὑπάρχον θεραπεύσῃ, ἀμελήσας αὐτοῦ τοῦ πάντων ἄρχοντος. τοιοῦτον γὰρ οἴονται ποιεῖν τοὺς ἀνθρώπους. ἐπεὶ γὰρ ἔστι τι θεὸς, καὶ οὗτος πάντων κύριος, δεῖν δὲ ὁμολογεῖν περὶ τοῦ κυρίου τἀγαθὸν ἔστι. πάντες τε οὓς μὲν ἂν φιλῶσι, καὶ οἷς ἂν χαίρωσι, τούτοις διδόασι τ' ἀγαθά. πρὸς δὲ οὓς ἐναντίως ἔχουσι, τἀναντία. δῆλον ὅτι ταῦτα πρακτέον, οἷς τυγχάνει ὁ θεὸς χαίρων. ταῦτα δὲ οὐράδιον εἰδέναι, ἂν μή τις ἢ θεοῦ ἀκηκοότος, ἢ θεοὺς ἀκούσῃ, ἢ διὰ τέχνης θείας πορίζηται. διὸ καὶ περὶ τὴν μαντικὴν ποιοῦνται. μόνη γὰρ αὕτη ἑρμηνεία περὶ τῶν θεῶν * ἑρμωνείαι ἐστί. καὶ ὅμως δὲ ἡ αὐτὴ πραγμάτεια * ἀξίωμα δόξειεν εἶναι τοῦ εἰδέναι θεὸς εἶναι. τοῖς δ' οὖν ἡ θείαν θάτερον τούτων καὶ ἀμφότερα. ἔστι δὲ καὶ τῆς ὑποταγμάτων τὰ πολλὰ ἐκ τελετῆς εἰσηνεγμένα, ὡς τὸ οἴεσθαι εἶναι αὐλὸς ταῦτα, καὶ μὴ νομίζειν ἀλαζονείαν,

est, hæcq; ratio,& hæc ſtudii ſapientiæ principia ſunt. Siquidē homines rem ridiculam committūt,qui quod rectū honeſtumq; eſt,aliunde quàm ab ipſis diis&ſimilibus quærunt.Sanè cōſimiliter faciunt, ac ſi quis in regione, cui rex aliquis præſit atq; imperet, civium quempiam principem, ipſo omnium rege neglecto,colat. Tale nāq; homines facere arbitrantur.Nā quia & Deus eſt, atq; hic omniū dominus, æquum & bonum eſt, ut de eo, qui Dominus eſt, confeſſionem edamus. Quinimò omnes quoſcumq; diligunt,quibuſq; delectantur, illis bona conferunt. Illis verò, erga quos cōtrario modo affecti ſunt,contraria largiuntur.Iam verò ea facienda eſſe,quibus Deū delectari cōſtat, manifeſtū eſt. Hoc aūt ſcitu haud ita facile eſt,niſi quis Deum ipſum audiētē, vel deos audierit, vel divina arte ſibi ſciētiā pararit. Ideoq; in divinationibus ſeſe exercent.Hæc en. ſola interpretatio benevolētiæ deorū eſt.Et certè quiſquis res,quæ ab ipſis fiūt,interpretatur,digniſſimus eo, qui deos eſſe putat,videatur. Qui verò rectè cēſent vel opinātur de divinitate, iſtorū alterutrū , imò verò utrumq; contingere. Plæraq; verò quæ ſcitè ac pulchrè ab illis dicta fuere, penè ex ſacrificiis in uſum mortaliū introducta ſunt, quòd exiſtimarent, eos ita ſe habere,nec cēſerent rem eſſe inanēm vel arrogantiā,

sed ab Deo quopiã initiũ haberẽt. Atq; hoc quidem oẽs Pythagorici simul ceu rẽ fide dignissimã habẽt, quemadmodũ quæ fabulosè de Aristæo Procõnesio & Abaride Hyperboreo commemorãtur, quæq; alia id genus dicũtur. Omnib.en. iis, qui talib. fidẽ adhibẽt, multa quoq; ipsi conãtur. Taliũ verò quæ fabulosa vidẽtur, mentionẽ faciũt, quasi qui illis fidẽ nullo modo derogẽt qdquid ad divinũ numen sursum adducatur. Quidam igitur aiebat EUrytũ dicere, pastorẽ quendã sibi cõmemorasse, cùm superPhilolai monumẽtũ pasceret, se quendã in sepulchro canentẽ exaudisse. Perhibẽt etiam quẽdã Pythagoræ ali quãdo dicere, sibi quodã tẽpore visum fuisse, cũ patre, qui iã obierat mortẽ, se loqui in sõno, acquærere eccujus illud rei argumentũ foret, at ipsum respõdisse, nullã hoc significationẽ aliã habere, quã quòd verè cũ illo collo queretur. Nẽpe quẽadmodũ hoc, te mihi loqui in præsentia, nihil omninò significat: ita nec illud significationis aliquid habet. In omnibus igitur istiusmodi neq; eos fatuos arbitrãtur, sed illos, qui fidẽ non adhibẽt. Neq; en. ita judicant, quasi quæ dã deorũ opera sint talia, ut effici possint, alia verò non possint, ut sapiẽtes quidã autumant: sed oĩa possibilia sunt, & idẽ est principium verũ, quos illi omninò Lini esse ajũt. Sanè illorum fortè sunt:

ἀλλ' ἀπό τινος θεοῦ ἔχειν τὴν ἀρχὴν καὶ τοῦτο μὲν πάντες οἱ Πυθαγόρειοι ὅμως ἔχουσι πως ἀπιστικῶς, οἷον περὶ Ἀριστέου τοῦ Προκοννησίου, καὶ Ἀβάριδος τοῦ Ὑπερβορέου τὰ μυθολογούμενα, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα λέγεται. πᾶσι γὰρ πιστεύουσι τοῖς τοιούτοις, πολλὰ δὲ καὶ αὐτοὶ πειρῶνται. τῶν τοιούτων δὲ τῶν δοκούντων μυθικῶν ἀναμιμνησκούσιν, ὡς οὐδὲν ἀπεσοῦντας ὅ, τι ἂν εἰς τὸ θεῖον ἀνάγηται. ἔφη γοῦν Εὔρυτόν τινα λέγειν, ὅτι φαίη ποιμὴν ἀκούσαι τινὸς ἄδοντος ὑπὲρ τοῦ τάφου τοῦ Φιλολάου. φησὶ δὲ τῷ Πυθαγόρᾳ τινα πατρὶ λέγειν, ὅτι δοκοίη ποτὲ τῷ ὑπνῳ τῷ περὶ διαλέγεσθαι τεθνεῶτι καὶ ἐπερέσθαι τινος τοῦτο τὸ σημεῖον, τὸν δ' ἀδηνὸς φάναι, ἀλλ' ὡς διελέγετο αὐτῷ ἀληθῶς, ὥσπερ ἂν εἰ καὶ τὸ ἐμοὶ νῦν σε διαλέγεσθαι σημαίνοι εἰδέναι, ὅτως ἐδὲ ἐκεῖνο. ὥστε πρὸς πάντα τὰ τοιαῦτα, ἐκεῖ μὲν εὐήθεις νομίζουσιν, ἀλλὰ τοὺς ἀπιστοῦντας. οὐ γὰρ εἰ τὰ μὲν δυνατὰ τῶν θεῶν, τὰ δὲ ἀδύνατα, ὥσπερ οἴεται τοὺς σοφιζομένους· ἀλλὰ πάντα δυνατά, καὶ ἡ ἀρχὴ ἡ αὐτή ὅτι τ' ἔπων, ἃ ἐκεῖνοι φασὶ μὲν εἶ Λίνου. ὅτι μὲν τοίνυν ἐκείνων, ἔλπεται

ἐλπιδας χρὴ πάντα, ἐπεὶ ἐκ ἐ-
στ', ἐδεὶς ἄλπος,
ῥάδια πάντα θεῷ τελέσαι καὶ
ἀνήνυτον οὐδέν.

Omnia sunt sperandatibi, quum nulla superſit
Spes: nam cuncta Deo fiunt facile, atque creantur.

Τὴν δὲ πίστιν τῆς παρ' αὐτοῖς ἀπολήψεως, ἡγοῦνται εἶναι τοιαύτην, ὅτι ὃν πρῶτος εἶπεν αὐτὸ, οὐκ ὁ τυχὼν, ἀλλ' ὁ θεὸς, καὶ ἐν τούτῳ τῆς ἀκουσμάτων δόξης εἶναι τινὰς ἢ Πυθαγόρας, φασὶ γὰρ εἶναι Ἀπόλλωνος Ὑπερβόρειον. τεκμήριον δὲ τοῦ τοιούτου ἔχειν, ὅτι ἐν τῷ αἰῶνι ἐξανιστάμενος τὸν μηρὸν παρέφηνε χρυσοῦν, καὶ ὅτι Ἄβαριν τὸν Ὑπερβόρειον ἱερᾶ τε ὄντα αὐτῷ ἀφείλετο ὡς ἐκυβερνᾶτο. λέγεται δὲ ὁ Ἄβαρις ἐλθεῖν ἐξ Ὑπερβορέων ἀγείρων χρυσὸν εἰς τὸν νεὼν, καὶ προλέγων λοιμόν. καθίλυε δὲ ἐν τοῖς ἱεροῖς, καὶ οὔτε πίνων οὔτε ἐσθίων ἐφάνη ποτὲ οὐδέν. λέγεται δὲ καὶ ἐν Λακεδαιμονίοις θύσαι τὰ κωλυτήρια, καὶ διὰ τοῦτο οὐδένα πώποτε ὕστερον ἐν Λακεδαίμονι λοιμὸν γενέσθαι. τοῦτον οὖν τὸν Ἄβαριν παραλάμενος, ὃν εἶχε χρυσοῦν ὀϊστὸν, ἧς ἄνευ οὐκ οἶός τ' ἦν τὰς ὁδοὺς ἐξευρίσκειν, ὁμολογοῦντα ἐποίησε. καὶ ἐν Μεταποντίῳ τινῶν εὐξαμένων γενέσθαι αὐτοῖς τὰ ἐν τῷ προσπλεῖν πλοίῳ, εἰ-

Fidē verò opinionum apud ipſos hanc eſſe dicunt, nēpe nō quēlibet è vulgo, ſed Deum primum fuiſſe, qui hoc dixerit. Atq; in hoc genere auditionum præceptionumq; conſiſtit, quis fuerit Pythagoras. Siquidem perhibent eum Apollinē eſſe Hyperboreū. Hujus aūt manifeſta haberi indicia, quod cùm in hac vita ſurrexiſſet, femur prope exhibuit oſtenditq; aureum, atque Abarin illum Hyperboreum cōvivio excepit, ciuſq; ſagittā, qua ſe gubernabat, abſtulit. Memoratur autem Abaris veniſſe ex Hyperboreis coacervās aurum in tēplum, ac peſtem prædicēs. Hoſpitabatur verò in tēplis & locis ſacris, neq; unquā vel bibere quicquā, vel cibum ullum capere, viſus eſt. Fama aūtē fert ipſum apud Lacedæmonios propugnacula & muros ſacris initiaviſſe ac fūmigaſſe, atque iccircò Lacedæmonios nulla unquam peſte laboraſſe. Hunc igitur Abarin privans aurea, quam habebat, ſagitta, eámque ab illo removens, ſine qua vias invenire potis non erat, effecit, ut quod res erat, liberè ac palam confiteretur. Et cùm quidam in Metapontio precati eſſent ut ſibi contingerent, quæ eſſent in navi, quæ adnavigaret: ergo, inquit, mor-

tuus aliquis nobis exſisteret & repertũ fuit navem cadaver aliquod vehere. Itẽ in Sybari ſerpẽtem quendam quoſvis perimentem, iamque hirſutum manu cõprehẽdit, atq; à ſe depulit. Similiter quoq; in Tyrrhenia ſerpentem illum parvum, qui, quos mordebat, interficiebat. Crotone autem aquilam cãdidam palpavit, quæ hoc perferebat, uti aiunt. Quũ autem quidam ipſum averet expeteretq́, audire, atq; cius diſcipul⁹ eſſe, nõ ante mecum, inquit, verſari poteris, quàm ſignum aliquod apparuerit. Et intervallo quodã temporis interjecto erat in Cauconia candida urſa, cujus jam jam mortem ſibi annunciaturo cuidam, ipſemet antevertit & prædixit. Ac Milliæ Crotoniatæ in memoriã reduxit Midã fuiſſe Gordii filium. Porrò Myllias in Epirũ ibat operaturus ſacris, quæ ad ſepulturam iuſsit requiri. Fertur verò etiam eum, qui domũ ipſius emerat, & fortè quædam refoderat, vidiſſe quædam quæ nemini auſus fuit dicere. Huius verò erroris cauſſa Crotone ſacrilegium committens captus & mortuus eſt. Nam mentum aureum, quod ab ſtatua delapſum erat, ſublegens in ipſo fuit actu deprehenſus. Hæc atque id genus alia ad fidei confirmationem aſſerunt. Quum autem hæc pro confeſſo aſſumpta ſint, atque omninò fieri nequeat, vt ea in uno homine ac-

πρὸς τοῦτον ἐν ἡμῖν ἔφη, καὶ ἐφάνη νεκρὸν ἄγον τὸ πλοῖον. καὶ ἐν Συβάρει τὸν ὄφιν τὸν ἀποκτείναντα τὸν δασὺν ἔλαβε, καὶ ἀπεπέμψατο. ὁμοίως δὲ καὶ τὸν ἐν Τυρρηνίᾳ τὸν μικρὸν ὄφιν, ὃς ἀπόκτεινε δάκνων. ἐν Κρότωνι δὲ τὸν ἀετὸν τὸν λευκὸν κατέψηνεν ὑπομείναντα ὡς φασί. βουλομένου δὲ τινος ἀκούειν, οὐκ ἔφη πολέξειν, πρὶν σημῆναι τὴν φατῆ. καὶ μὴ ταῦτα ἐγένετο. Καυκωνίᾳ ἡ λευκὴ ἄρκτος, καὶ πρὸς τὸν μέλλοντα ἐξαγγέλλειν αὐτοῦ τὸν τούτου θάνατον προεῖπεν αὐτός. καὶ Μυλλίαν τὸν Κροτωνιάτιν ἀνέμνησεν, ὅτι ἦν Μίδας ὁ Γορδίου. καὶ ὤχετο ὁ Μυλλίας εἰς τὴν ἤπειρον ποιήσων, ὅσα ὅδε πρὸς τάφῳ ἐκέλευσε. λέγεται δὲ καὶ ὅτι τὴν οἰκίαν αὐτῷ ὁ πριάμενος καὶ ἀνορύξας, ἃ μὲν εἶδεν, οὐδενὶ ἐτόλμησεν εἰπεῖν. ἐπὶ δὲ τῇ δὲ ἁμαρτίᾳ ταύτῃ ἐν Κρότωνι ἱεροσυλῶν ἐλήφθη καὶ ἀπέθανε. τὸ γὰρ γένειον ὑποπεσὸν τοῦ ἀγάλματος τὸ χρυσοῦν ἐφωράθη λαβών. ταῦτα τε ἓν λέγουσι πρὸς πίστιν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. ὡς δὲ τούτων ὁμολογουμένων καὶ ἀδυνάτων ὄντως περὶ ἄνθρωπον ἅπαντα ταῦτα συμβῆναι

βῆναι, ἤδη οἴονται σαφῶς εἶναι, ὅτι οἷς περὶ κρείττονος ἔσται διαλαβεῖν χρὴ τὰ παρ' ἐκείνου λεχθέντα, καὶ οὐχὶ ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀπορούμενον τοῦτο σημαίνειν. ἔστι γὰρ παρ' αὐτοῖς λεγόμενον, ὅτι

ἄνθρωπος δίπους; ἔστι, καὶ ὄρνις καὶ τρίτον ἄλλο.

τὸ γὰρ τρίτον Πυθαγόρας ἔστι. τοιοῦτος μὲν οὖν ἦν τὴν εὐσέβειαν ὢν, καὶ ὅτι τῆς ἀληθείας ἐνομίζετο εἶναι. περὶ δὲ τοὺς ὅρκους τοιαῦτα οὕτω δι' ἐκείνου πάντες οἱ Πυθαγόρειοι, μεμνημένοι τοῦ Πυθαγόρου τοιούτου, τοῦ

Ἀθανάτους μὲν πρῶτα θεοὺς νόμῳ οἷς διάκεισαι,

Τίμα, καὶ σέβου ὅρκον, ἔπειτ' ἀγαθοὺς ἥρωας ἀγαυούς·

εἶναι τινὰ νόμον τινὰ αὐτῷ ἀναγκαῖον ὁμόσαι, καὶ τοῦ εὐορκεῖν μέλλειν, ὅμως ὑπὲρ τοῦ διαφυλάξασθαι τὸ δόγμα οὐ πέφευγεν, ἀντὶ τοῦ ὀμόσαι, ζῆν μᾶλλον τάλαντα καταθέσθαι, ὅσου περιττιμᾶτο τὸ τοιοῦτον τῆς διδασκαλίας. ὅτι δ' οὐδὲν φροντὸς ἦν τοῦ χρυσίου συμβαίνει καὶ ἄπο τούτου, ἀλλὰ καὶ θείαν πρόνοιαν, μάλιστα τοῖς ἀγαθοῖς καὶ εὐσεβέσι τῶν ἀνθρώπων, βεβαιοῦ

ciderint, jam palam esse arbitrantur, quasi de aliqua eximia optimaque natura, non autem de homine ea accipienda sint, quæ ab illo dicta fuere, quinimò id, quod in dubium venit, declarare. Dicitur quippe vulgariter apud eos,

Sunt bipedes homines & aves, & tertia quæres.

Per hoc enim tertium Pythagoræ innuunt. Talis itaq; circa studium pietatis, & veritatis existimabatur esse. Porrò omnes Pythagoræi adeò piè ac religiosè iurisiurandi formulas observabant, etiam atque etiam memoria recolentes Pythagoræ præceptum, quod ita habet:

Principio æternos, quo constant ordine, divos

Lege cole, hinc & jusjurandum, heroas & amplos

Tu venerare.

ut quispiam ab lege adactus ipsi jusjurandum præstare, & quidem legitimum sanctumque præstaturus foret, ut tamen dogma observaretur custoditurque, jurisiurandi loco sustinuerint, ut talenta potius deponerentur, minimum quanto pretio tale æstimatum erat ei, qui docebatur. Quod verò nihil suapte sponte atq; à fortuna contingere arbitrabantur, sed divina providētia, bonis in primis & piis hominibus, firmissimo argumento fue-

rint, quæ ab Androcydo in libro de Symbolis Pythagoricis commemorata sunt, de Thymaride Tarentino Pythagorico philosopho. Etenim cùm ipse navigio solveret, & alium in locum secederet propter aliquod infortunium instantemq; cladem, amici eum circumstetерunt, cum complexu salutantes simul & valedicentes cum deductione honoris. Et quidam jam navim ingresso, quæ vis, inquit, tibi de diis, ó Thymarida, contingere? tum ille, ut faustis acclamationibus acclamēt & felicia precentur, respondit. Quin potiùs optarem, ut quæcunq; mihi de diis immortalibus eventura sint *** Hoc enim potiùs ad substantiam pertinere arbitrabatur, utpote scientiæ cōjunctum, ac gratum acceptumq; esse non obniti, neque etiam querulum esse contra divinam providentiam. Si quis igitur, unde hi viri tantam pietatē acceperint, scire aveat, dicendum est, juxta numerum Pythagoricæ Theologiæ positum esse perspicuum atq; evidens apud Orpheum exemplum. Haud igitur amplius ambiguum exsistit, Pythagoram occasionibus ab Orpheo sumptis illam de diis orationem composuisse, quam & ideò sacrosanctam inscripsimus, quasi ex loco maximè arcano eorū, quæ sunt apud Orpheum, profectam, sive quod sit viri scriptum ac monumentum, uti plerique

τὰ μὲν Ἀνδροκύδῳ, ἐν τῷ περὶ Πυθαγορείων συμβόλων ἱστορούμενα, περὶ Θυμαρίδου τοῦ Ταραντίνου Πυθαγορείου φιλοσόφου. ἔπλεόντι γὰρ αὐτῷ ἐκ τοῦ τόπου ἐν ᾧ διῆγε μεταστῆναι ἀλλαχόσε διά τινα συμφορὰν ἐπικειμένην καὶ κίνδυνον, περιστῆναι αὐτὸν οἱ ἑταῖροι ἀσπαζόμενοί τε καὶ προπεμπόντες καὶ ἀποστασόμενοι. καὶ τις ἤδη ἐμβάντι τῷ πλοίου εἰπεῖν ἅττα βούλει περὶ τῶν θείων, ὦ Θυμαρίδα, καὶ ὡς εὐφημοῦντες εὔφη. ἀλλὰ βουλοίμην μᾶλλον ὅσα μοι περὶ τῶν θεῶν γένηται. * ἐπισταμένῳ γὰρ τοῦτο ἡγεῖτο μᾶλλον καὶ οἰκεῖον, τὸ μὴ ἀντιτείνειν τοῖς θείοις πράγμασιν ἀγανακτοῦντα τῇ θείᾳ προνοίᾳ. πόθεν δὴ οὖν τὴν τοσαύτην εὐσέβειαν παρέλαβον οὗτοι ἄνδρες, εἴ τις βούλοιτο μανθάνειν, ῥητέον, ὡς τῆς Πυθαγορείου κατ' ἀριθμὸν θεολογίας παράδειγμα ἐναργὲς ἔκειται παρ' Ὀρφεῖ, οὐκ ἔτι δὴ οὖν ἀμφίβολον γίγνοιτ' ἄν, τὸ τὰς ἀφορμὰς παρὰ Ὀρφέως λαβόντα τὸν Πυθαγόραν, συνθέσθαι τὸν περὶ θεῶν λόγον, ὃν δὴ ἱερὸν διὰ τοῦτο ἐπιγράψαμεν, ὡς ἂν ἐκ τῶν μυστικῶν ἀπομνημονευμάτων περὶ Ὀρφέως ὄντα εἴτε ὄντως τοῦ ἀνδρὸς, ὡς οἱ πλείους λέγουσι σύγγραμμα ὄντα; εἴτε

Πλάτωνος,

Τηλαύγης, ὡς ἔνιοι τῶν διδασκαλείων ἀλλόγιμοι καὶ ἀξιόπιστοι διαβεβαιοῦνται, ἐκ τῶν ὑπομνημάτων τῶν Δάμωνος τῆς θυγατρὸς ἀπολειφθέντων ὑπ' αὐτῆς Πυθαΐδος. Ἀδελφὴ δὲ Τηλαύγους, ἅτε μὴ θανάτου ἰσορρόπως δοθῆναι Βιτάλῃ τῇ Δάμωνος θυγατρὶ, καὶ Τηλαύγει, ἡλικίᾳ γε μέντοι ἤδη Πυθαγόρᾳ, ἀνδρὶ δὲ τῷ Βιτάλης. κομιδῇ γὰρ νέος ὑπὸ τὸν Πυθαγόραν θάνατον ἀπολελειμμένος. ἦν περὶ θεῶν· οἱ τῇ μητρί. δηλοῦσθαι δὲ διὰ τοῦ ἱεροῦ λόγου τοῦτο, ἢ περὶ θεῶν λόγου. ἐπιγράφεσθαι γὰρ ἀμφότερα, καὶ τίς ἦν, ὁ παρὰ τοῦ λόγου Πυθαγόρᾳ περὶ θεῶν λόγον. λέγει γὰρ ὅτι περὶ θεῶν Πυθαγόρᾳ φῇ Μνησάρχῳ

„ τὸ ἐξ ἀρχῆς μαθὸν ὁρισθεὶς ἐν Λιβήθροις
„ τοῖς Θρᾳκίοις Ἀγλαοφάμῳ τελευ-
„ ταῖα παραδόσιος, ὡς ἄρα Ὀρφεὺς ὁ
„ Καλλιόπας καὶ τὸ Πάγγαιον ὄρος
„ λιπὼν ὑπὸ Μνημοσύνης, ἔφα τὰν
„ ἀριθμοῦ οὐσίαν ἀΐδιον εἶναι μὲν ἀρ-
„ χὰν πάντων ἁμῶν τοῦ παντὸς ἀ-
„ ρανοῦ καὶ γᾶς, καὶ δὲ μεταξὺ φύσιος.
„ ἔστι δὲ καὶ θείων καὶ θεῶν καὶ δαιμόνων
„ διαγνώσιος ῥίζαν. ἐκ δὲ τούτων φα-
„ νερὸν γίγνεσθαι, ὅτι τοῦ ἀριθμοῦ ἀει-
„ σιότητος τοῦ θεῶν περὶ τὸν Ὀρ-
„ φέα παράλαβεν, ἐποιεῖτο δὲ διὰ
„ τοῦ αὐτοῦ ἀριθμοῦ καὶ θαυμασίαν πρό-
„ ληψιν καὶ θεραπείαν τῶν θεῶν,
„ καὶ τοὺς ἀριθμοὺς ὅτι μάλιστα

dictitant, sive Telaugis, quemadmodũ clari quidam celebresq; ac fide digni viri, qui ex illa schola prodierũt, affirmant, ex monumentis ab ipso Pythagora Damæ filiæ relictis. Ea autẽ Telaugis soror erat, quæ post mortẽ narrant data esse & Bitalæ Damonis filiæ, & Telaugi ætate quidem filio existenti Pythagoræ, viro autem Bitalæ. Admodum enim adolescens sub Pythagora mortem in spectaculo Cereris matris deûm effugerat. Hoc autẽ significatur per sacrum sermonem seu orationem de diis. Nam utrumq; inscribitur & quis fuerit, qui Pythagoræ tradiderit eam de diis orationem. Dicit enim ita de diis ab Pythagora Mnesarcho hoc didici: *Cùm iratus essem in Libethris Thraciis Aglaophemo, qui * postremò negotium communicavit, Orpheæ scilicet Calliopam circa montem Pangæum à matre admonitum dixisse, numeri substantiam æternum prorsus esse principium totius cæli terræq; & naturæ, quæ est media inter hasce, providentissimum. Adhæc verò etiam rerum divinarum & deorum, præterea deorum simul ac geniorum sigillatim radicem.* Ex hisce autem conspicuum exstitit, ipsum numerorum definitam de diis substantiam ab Orphicis sumpsisse ac superasse. Faciebat aũt per eosdem numeros etiam admirabilem præno tiõnem, & cultum divinum, juxta numeros quàm maximè

cogna-

cognatum. Hoc hinc quis evidenter discere poterit. Oportet namque intelligenti dare, quæ faciunt ad fidem ejus, quod dicitur, confirmandam. Quandoquidem Abaris in sacrificiis sibi consuetis & familiaribus assiduè versabatur, ac prænotionem, quæ studiosè eliciebatur expetebaturque, omnibus barbaris per victimas, & sacrificia maximè gallinaceorum excogitabat: (talium enim viscera ad considerationem exacta & peraccommoda ducuntur) Pythagoras noluit quidem ejus ad verum indagandum studium tollere: sed per quandam tutiorem sacrificandi rationem absque sanguine & mactatione, prædicere. Præsertim cùm etiam gallum soli sacrum esse ducat. Quæ omnia jam dicta ut vera ei effecerunt, per scientiam arithmeticam constituta. Fuit autem ei à pietate etiam de diis fides, Adhortabatur enim semper, ut nulla in re, quæ de diis admiranda esset, neq; de divinis dogmatibus ulli fidem denegarent, tanquam dii omnia possint, eaq; in sua potestate habeant. Et divina dogmata tradere *quib. fides adhibenda sit, sicuti illa, quæ Pythagoras tradidit. Sic igitur credentē acceperunt, de quib. dogmata præscribunt, non mendaciter gloriā captavisse. Itaq; Ecretus quidem Crotoniates Philolai auditor, cū ei pastor quidā annunciavisset, meri-

συγγενεσάτῳ. γνοίη δ' ἂν τις τοῦτο ἐντεῦθεν. δεῖ γὰρ τὴν εἰλικρίνειαν παραχέασθαι εἰς πίστιν τῶν λεγομένων. ἐπειδὴ Ἄβαρις περὶ τὰ συνήθη ἑαυτῷ ἱερουργήματα διετέλει ὤν, καὶ τὴν προδαζομένην παρὰ βαρβάροις γένεσι πρόγνωσιν, ἀπὸ θυμάτων ἐπορίζετο, μάλιστα τῶν ὀρνιθείων· τὰ γὰρ τοιούτων σπλάγχνα ἀκριβῆ πρὸς διάσκεψιν ἠνύτειν· βουλόμενος ὁ Πυθαγόρας μὴ ἀφαιρεῖν μὲν αὐτοῦ τὴν εἰς τἀληθὲς σπουδήν, παρέχειν δὲ διά τινος ἀσφαλεστέρας καὶ χωρὶς αἵματος καὶ σφαγῆς. ἄλλως τε καὶ ὅτι ἱερὸν ἡγεῖτο εἶναι τὴν ἀλεκτρυόνα ἡλίῳ. τὸ λεγόμενον πᾶν ἀληθὲς ἀπετέλεσαν αὐτῷ δι' ἀριθμητικῆς ἐπιστήμης συντελεσθέν. ὑπῆρχε δὲ αὐτῷ καὶ τῆς εὐσεβείας καὶ ἡ περὶ τοὺς θεοὺς πίστις. παρήγγελλε γὰρ ἀεὶ περὶ θεῶν μηδὲν θαυμαστὸν ἀπιστεῖν, μηδὲ περὶ θείων δογμάτων, ὡς πάντα μὲν θεῶν δυναμένων, καὶ τὰ θεῖα δὲ δόγματα λέγειν οἷς χρὴ πιστεύειν, ἃ Πυθαγόρας παρέδωκεν. οὕτως οὖν * πιστεύοντα παρειλήφεσαν περὶ ὧν δεσμάζουσιν, ὅτι εὐκεφαλοδόξηται, ὥστε Ἔκφαντος μὲν ὁ Κροτωνιάτης Φιλολάου ἀκούσας ποιμένος τινὸς ἀπαγγείλαντος αὐτῷ ὅτι μισοπο-

βρίας

βρίας ἀκούσῃ Φιλολάου φωνῆς ἐκ τοῦ τάφου, καὶ ταῦτα πρὸ πολλῶν ἤδη τεθνηκότος αὐτοῦ ἄδοντος, καὶ τινα πρὸς θεῶν εἰπεῖν ἁρμονίαν. Πυθαγόραν δ' αὐτὸν ἐρωτηθῆναι ὑπό τινος, τί σημαίνει τὸ ἰδεῖν ἑαυτοῦ πατέρα πάλαι τεθνηκότα, καθ' ὕπνους αὐτῷ προσδιαλεγόμενον, οὐδὲν ἔφη. οὐδὲ γὰρ ὅτι μοι ἀντιλαλεῖς, σημαίνει τι. ἐσθῆτι δὲ ἐχρῆτο λευκῇ καὶ καθαρᾷ. ὑποδήματα δὲ οὐ προῆκτο λευκοῖς καὶ καθαροῖς. ἔθυε δὲ καὶ τοιαῦτα κοινά. κωδείοις γὰρ οὐκ ἐχρῆτο. καὶ τοῖς μὲν ἀκουσταῖς δὲ τοῦτο τὸ ἔθος παρέδωκεν. ἐχρῆτο δὲ καὶ εὐφημίᾳ πρὸς τοὺς κρείττονας, καὶ ὅτε φαίνοι καιρὸς ὑμνεῖν τοὺς κρείττονας προσῆγε δὲ καὶ φήμας καὶ μαντείας, καὶ κληδόνων ὅλως πᾶσι τοῖς ἐμψυχίοις. ἐπάδων δὲ θηρίοις λίβανον, λιγυρούς, σύσπανα, κηρία τ' ἄλλα θυμιάματα. ζῷα δὲ αὐτὸς οὐκ ἔθυεν, οὐδὲ τῶν θεωρητικῶν φιλοσόφων οὐδείς. τοῖς δὲ ἄλλοις τοῖς ἀκουσματικοῖς, ἃ

die audiviſſe ſe Philolai vocẽ ex ſepulchro, idque ante multos annos omninò mortui, quaſi canentis, atque aliquem ab diis concentum commemorantis: ipſe verò Pythagoras à quodam interrogatus, quid ſignificet ſuũ ipſius patrem jam pridem mortuũ ſecum in ſomnis colloquentẽ videre: nihil, inquit. Neq; enim quoniam tu mihi aliquid loqueris, hoc quidquam ſignificat. Veſte verò utebatur cãdida & pura. conſimiliter verò etiam ſtragulis cãdidis ac mundis. Ac talia communia eſſe. Nam villoſarum pellium nequaquam illi uſus erat. Atque hunc morẽ maritis tradidit. Adhæc utebatur quoq; fauſta acclamatiõe ac laude in proſequendis potentioribus, & quovis tempore mentionem faciebat, itemq; honorem deorum celebrabat. Itaque cœnæ tempore ad menſam diis quoq; libationes faciebat, atq; unoquoq; die ad eos laudibus celebrandum, qui viribus prævalerent, adhortabatur. Animum verò etiam deorum reſponſis & vaticiniis, univerſimq; omnibus divinationibus atq; ultroneis ſortilegiis adhibebat, diis adolebat thus, milii ſemina, placentulas, liba mellita, alioſq; ſuffitus. Animalia autem ipſe non immolabat, neq; etiam quiſquam Philoſophorum, qui cõtemplationibus intenti erant. Reliquis verò, qui auditionibus, ut diſcipuli adhuc vacabant, vel

urbium administratoribus præceptũ fuit, rarò viventia atq; animata sacrificare, vel gallũ, vel agnos, vel aliud quid eorũ, quæ recens nata sunt. Boves verò minimè esse sacrificandos. Quin etjam hoc ipsius in deos pietatis & reverentiæ argumentum erat evidẽs, quòd præcepisset, nunquam deorum nominibus in jurejurando utendũ esse pejeraturis. Quapropter etiã Syllus ex Pythagoreis unus, qui Crotone erant oriundi, in hoc pecunias pependit, ne ad jusjurandum adigeretur, etsi sacrosanctum ac religiosum jusjurandum præstaturus foret. Ad Pythagoræos quidẽ refertur, & tale jusjurandum quodpiã eorum, qui præ pudore quidem Pythagorã non nominant, quemadmodum & deorum nominibus quã parcissimè utebantur. sed propter inventionem Tetractyos, id est, quaternionis, illum virum indicabant:

Iuro per hancce virum, qui invenit ritè tetractyn,
Quadruplicem numerum nostræ sapientiæ, habentem
Aeternæ fontem naturæ radicemq;.

In sũma ajunt Pythagoram Orphicæ interpretationis, simul & constitutiõis æmulatorem esse. Et colere deos consimiliter Orpheo, eosque stantes in simulachris atq; ære, non nostris copulatos formis, sed statuis, diis omnia cõplectentes, & omnium providentiam

τοῖς πολιτικοῖς προσέταττε σφαγὰς ἐμψύχων θύειν, ἢ ἀλεκτρυόνα, ἢ ἄρνα, ἢ ἄλλο τι τῶν γονίμων βοῦς δὲ μὴ θύειν. καὶ τοῦτο δὲ ἐκ τῆς θείας τιμῆς αὐτῷ τεκμήριον τὸ παραγγέλλεσθαι, μηδὲ τοῖς ὀμνύναι θεῶν ὀνόματι καταχρωμένοις. διόπερ καὶ Σύλλος εἷς τῶν ἐν Κρότωνι Πυθαγορείων, ὑφ' ᾧ μὴ ὀμόσαι, χρήματα ἀπέτισεν, ἢ τοι ἐξορκίσαι μέλλων. ἀναφορὰν γὰρ εἶναι τοῖς Πυθαγορικοῖς εἶδος δέ τις ὅρκος, αἰδοῦς μὲν ποιμαίνων ὀνομάζειν Πυθαγόραν, ὥσπερ καὶ θεῶν ὀνόμασι χρῆσθαι πολλὴν φειδὼ ἐποιοῦντο. ὅθεν δὲ τῆς εὑρέσεως τῆς τετρακτύος δηλοῦσιν ἄνδρα·

Ναὶ μὰ τὰν ἁμετέρας σοφίας παρόντα τετρακτύν,
παγὰν ἀενάου φύσεως ῥίζωμα' ἔχουσαν.

ὅλως δὲ φασὶ Πυθαγόραν ζηλωτὴν γεγενῆσθαι τῆς Ὀρφέως ἱερομνημοσύνης τε καὶ δόξης. καὶ τιμᾶν τοὺς θεοὺς Ὀρφεῖ παραπλησίως ἰσαμένους αὐτοὺς ἐν τοῖς ἀγάλμασι καὶ τῇ χαλκῇ, οὐ ταῖς ἡμετέραις συμπεζυγμένους μορφαῖς, ἀλλὰ τοῖς ἱδρύμασι τοῖς θεοῖς πάντα περιέχοντας, καὶ πάντων προνοουμένους

ἔντας, καὶ τῷ παντὶ τὴν φύσιν καὶ τὴν μορφὴν ὁμοίαν ἔχοντας. ἀγγέλλειν δὲ αὐτῷ τοὺς καθαρμοὺς, καὶ τὰς λεγομένας τελετὰς, τὴν ἀκριβεστάτην εἴδησιν αὐτῶν ἔχοντας. ἔτι δὲ φασὶ καὶ συμβάντων αὐτὸν ποιῆσαι τὴν θείαν φιλοσοφίαν καὶ θεραπείαν. ἃ μὲν μάθοντα παρὰ τῶν Ὀρφικῶν, ἃ δὲ παρὰ τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων, ἃ δὲ περὶ Χαλκιδέων καὶ Μάγων, ἃ δὲ περὶ τῆς τελουμένης ἐν Ἐλευσῖνι γενομένης ἐν Ἅιδου τὰ καὶ Σαμοθρᾴκη καὶ Δήλῳ, καὶ ἀεί τι περὶ τούτων, καὶ περὶ τοὺς Κέλτους δὲ καὶ τὴν Ἰβηρίαν. ἐν δὲ τοῖς Λατίνοις ἀναγινώσκεσθαι τὸν Πυθαγόρου τὸν ἱερὸν λόγον, οὐκ εἰς πάντας, οὐδ' ὑπὸ πάντων, ἀλλ' ὑπὸ τῶν μετεχόντων ἐπιμελῶς πρὸς τὴν ἀγαθῶν διδασκαλίαν, καὶ μηδὲν αἰσχρὸν ὑπολαμβάνοντων, λέγειν δὲ αὐτὸν περὶ αὐτῶν τοιάδε· ἄνθρωποι καὶ μανικοί. ἔθυε τὰ Ἀπόλλωνα ἐκ τοῦ τρίποδος. διὰ τὸ κατὰ τὸν πρῶτον φῆναι τὸν ἀριθμὸν, Ἀφροδίτῃ δέ τι θυσιάζειν ἔκτῃ. διὰ τὸ πρῶτον τοῦτον τὸν ἀριθμὸν, πάσης μὲν ἀριθμοῦ φύσεως κοινωνοῦσα, καὶ πάντα δὲ τρόπον ἀριθμὸν ὅμοιον λαμβάνειν τὰ τοῦ ἀφαιρουμένου, καὶ τὰ τοῦ καταλειπομένου διάφορον.

gerentes, adhęc universim similem naturam & formam habentes. Nunciare verò ipsorum purgationes lustrationésve, & sacrificia, quæ ita vocantur, quæq; exactissimam ipsorum cognitionem habeant. Præterea perhibent etiam ipsum compositam fecisse, hoc est, conjunxisse divinam philosophiam, & cultum. quæ quidem partim didicerit ab Orphicis, partim verò ab AEgyptiis sacerdotibus, partim etiam ab Chalcidensibus & Magis, partim ab morte, quæ in Eleusine contigit, itemq; in Ibro & Samothracia ac Delo, & semper aliquid de iis rebus, quæ ad Rempubl. spectant, item quæ ad Gallos & Iberiam pertinent. In Latinis verò legi Pythagoræ orationem sacrā, non à vulgo, neq; ab omnibus: sed ab iis qui promptè participes sunt, & admittuntur ad rerum honestarum doctrinam, neq; quicquam agunt, quod turpitudinis aliquam notam habeat: ipsum autem dicere, quod homines sacrificia faciunt, & Apollo oracula sua ex Tripode reddit, ac futura prædicit. Eo quod in ternario primum numerum ostenderit: Veneri verò aliquid sacrificandum esse die sexto, eo quòd hic numerus primus communis fuerit universæ numeri naturæ. Omnibus autem modis partitum similiter accipere tam ea, quæ ablata, quàm eorum, quæ relicta sunt.

Herculi verò sacra immolanda esse mensis consistentis octavo, hoc est, cujusq; mensis die octavo, considerantibus septimestrem ejus ortum ac nativitatem. Porrò dicit etiam templum quemq; ingredi oportere, qui munda veste amictus sit, & in qua nec indormierit quisquam, nec somnum ociosum ac segnem ceperit, item eam ipsâ nigram & ruffam esse debere. Purita-tem verò æqualitatis & justitiæ testimonium reddens in ratiocinationibus. Præcipit autem strictè, ut si in templo sanguis effunderetur non voluntariè, ille vel auro exciperetur, vel in mare hâc atq; illâc dispergeretur. Primum existens elementum, & omnium rerum creatarum optimum, pretio æstimatum, & adeò æquabile cum tota universitate. Dicit item in templo non esse pariendum. Pium enim non esse, animi divinitatem, in templo corpori alligari, atq; in id veluti infundi. Monet etiam festo quovis die nec tondendos esse capillos, nec præcidendos ungues. Nostram bonorum auctionē existimans non oportere deorum imperio præstare. Adhæc ait prædiculum in templo sacrorū loco occidendum non esse, quod existimandum proque lege habendum sit, divinum numen rerum superfluarum & corruptibilium nihil prorsus accipere oportere. Sed cedro & lauro, cypressio, quercu ac

Ἡ ἐαυλεῖ δὲ δεῖν θυσιάζειν ἀγαθῇ τῇ μιᾶς ἱσταμένου, σκοπουῦτας τὴν ἐπίλυσιν αὐτῆς ἡμέρου. λέγει δὲ καὶ εἰς ἱερὸν εἰσιέναι δεῖν καθαρὸν ἱματίων ἔχοντα, καὶ ἐν ᾧ μὴ ἐγκοιμᾶταί τις, τὸν μὲν ὕπνον τῆς ἀργίας, καὶ τὸ μέλαν ἐν τῷ πυρρῷ. τὴν δὲ καθαρότητα τῆς περὶ τοὺς λογισμοὺς ἰσότητος καὶ δικαιοσύνης μαρτύριον ἀποδιδούς. παραγγέλλει δὲ ἐν ἱερῷ ἐάν τι ἀκουσίου αἵματος γένηται, ἢ χρυσῷ ἢ θαλάσσῃ περιῤῥαίνεσθαι τῷ παρόντι ἡμαμένῳ ἐν μᾶλλόν τῳ τῷ ἄντην σωθησομένῳ τὴν τιμὴν τῷ ἀπάντων. λέγει δὲ καὶ μὴ τίκτειν ἐν ἱερῷ. οὐ γὰρ ὅσιον ἐν ἱερῷ καταθύεσθαι τὸ θεῖον τῆς ψυχῆς εἰς τὸ σῶμα. παραγγέλλει δὲ ἐν ἑορτῇ μήτε κείρασθαι μήτε ὀνυχίζεσθαι. τὴν ἡμετέραν αὔξησιν τῷ ἀγαθῶν, οὐχ ἡγούμενος δεῖν τὴν τῷ θεῷν ἀποδόσεως ἀρχεῖν. λέγει δὲ καὶ φθεῖραι ἐν ἱερῷ μὴ κτείνειν. εὐφυὲς τῷ σπερικτῷ καὶ φθαρτικῶν τιμίζειν δεῖν μεταλαμβάνειν τὸ δαιμόνιον. κέδρῳ δὲ λέγει καὶ δάφνῃ καὶ κυπαρίττῳ καὶ δρυὶ καὶ μυρίνῃ

μυρίνῃ τὰς θεὰς τιμᾶν. ἐ μηδὲν
τούτοις ἀποκαθαίρεσθαι τὸ σώμασιος,
μηδὲ ἀχίζειν τὰς ὀδόντας. ταύτην
πρώτην γονὴν τῆς ὑγρᾶς φύσε-
ως, καὶ ζωφὴν τῆς πρώτης καὶ κοι-
νοτέρας ὕλης ὑπολαμβάνων. ἐφ-
θὸν δὲ παραγγέλλει μὴ ὀπτᾶν,
τὴν πραότητα λέγων μὴ προσδεῖ-
σθαι ὀργῆς. κατακαίειν δὲ οὐκ εἰᾶ
τὰ σώματα τῶν τελευτησάντων
μάγοις ἀκολούθως, μηδενὸς τῶν θεί-
ων τὸ θνητὸν μεταλαμβάνειν ἐ-
θέλοντας. τὰς δὲ τελευτήσαντας ἐν
λευκαῖς ἐσθῆσι προπέμπειν ὅσιον
ἐνόμιζε. τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν πρώτην αἰ-
νιττόμενος φύσιν καὶ τὴν ἀριθμὸν ἐ
τὴν ἀρχὴν τῶν πάντων. ὠμόσαι δὲ
πάντων μάλιστα παραγγέλλει δίκ
*μεγάλου μὴ ἐπίορκον, θεοῖς δ' ὡς ἐκμεμ-
ηχανὸν ἐῇ. πολλῷ δὲ μᾶλλον αἰδῖ-
σθαι ὅσιον εἶναι μέγα, ἢ κλέπτειν ἄν-
θρωπον. ἐν ἅδου γὰρ κεῖσθαι τὴν κρίσιν,
ἀναλογιζόμενον τὰς περὶ τὴν ψυχὴν
καὶ τὴν ὁσίαν αὐτὴν τὴν πρώτην τῶν ὄν-
των φύσις. συμπάντων γεγονέ-
ναι τὸ τοῦ Διὸς σκῆπτρον, ἢ δ' ἄλ-
λον τινὰ μυστικὸν λόγον. αὐτὸ δὲν δὴ
πρὸ ζωπυρίζης παραγγέλλει Διὸς
σωτῆρος, καὶ Ἡρακλέους καὶ Διοσκού-
ρων, σοφῆς εἰκόνα τὴν ἀρχηγὸν
καὶ τὴν ταύτης ἡγεμόνα Δίκαν, καὶ τὸν
Ἡρακλέα, καὶ τὴν δύναμιν τῆς
φύσεως, καὶ τοὺς Διοσκούρους,

myrto deos esse colendos affirmabat.
neq; his rebus quidquam de corporis
partibus depurgandum, neque dentes
rumpendos esse. hunc existimans pri-
mum naturæ humidæ fœtum, primæ-
que ac communioris materiæ alimen-
tum. Quæ elixa essent adhortabatur
non esse assanda, mansuetudinem ira
neutiquam indigere asserens. Mortu-
orum corpora ad magorum imitatio-
nem exuri non sinebat, utpote qui no-
luerit quemquam de mortalibus di-
vinos honores consequi. Mortuos ve-
rò vestibus albis ad sepulchrum usq;
comitari, religiosum censebat, simpli-
cem primámque naturam latenter in-
nuens juxta numerum & principium
omnium. Iusjurandum itidem sanctũ
præstare omnium maximè *in lõgum
retrò jubebat. Diis autem nihil esse
longum. Multò item amplius religi-
onis in eo situm esse, si quis injuria af-
ficiatur, quàm hominem interficere.
Quippe apud inferos judicium situm
esse, animæ ejusque substantiæ primæ,
rerum quæ sunt, naturas reputabat. Io-
vis sceptrum è cypresso exstitisse, vel
aliam aliquam mysticam arcanamque
rationem. Ante mensam itidem ad-
hortatur Iovis Servatoris poculum,
& Herculis, itemq; Castoris & Pollu-
cis libare, celebrantem cibi authorem
hujusq; ducem Iovem atque Hercu-
lem, ac potentiam naturæ, & Castorẽ

ac Pollucem concētum omnium. Libamentū verò nequaquam oportere offerri ajebat, qui illud concluderet. Siquidem rerum bonarū nihil pudore & verecundia dignum existimabat. Quotiescunq; autem tonaret, homines terram contingere hortabatur, reminiscentes nativitatis & ortus rerum omnium exsistentium. Templa ac delubra per loca dextra ingredienda, rursus per sinistra egrediunda præcipit. Ac dextrum quidem locum, initium ejus, quod in numeris impar dicitur, & divinum: sinistrum verò paris, ejusque quod dissolvi poterat, symbolum & tesseram statuebat. Atque hujusmodi quidem ejus modus dicitur fuisse in studio religionis. Ac reliqua, quæ hac de re in præsentia omittimus, ex iis, quæ à nobis dicta sunt, conjicere prōptum est. Itaque de eo plura dicere supersedeo.

τὴν συμφωνίαν τῆς ἁπάντων· σπουδὴν δὲ μὴ καλαμύσσα σωσφίρισθαι δεῖν ἔφη. οὐδὲν γὰρ τῆς καλῶν ἄξιον αἰσχύνης & αἰδοῦς διαλύεσθαι. ὅταν δὲ βροντήσῃ, τῆς γῆς ἅψασθαι παρήγγελλε μιμνησκόντας τῆς γενέσεως τῶν ὄντων. ἵδρυται δὲ εἰς τὰ ἱερὰ χωρία τοὺς δεξιοὺς τόπους παραγγέλλει, ἐξίναι κ᾽ τοὺς ἀριστερούς. τὸ μὲν δεξιὸν ἀρχὴν τοῦ περιττοῦ λεγομένου τῆς ἀριθμοῦ καὶ θεῖον τιθέμενος. τὸ δὲ ἀριστερὸν τοῦ ἀρτίου καὶ διαλυομένου σύμβολον τιθέμενος. τοιοῦτος τις ὁ τρόπος λέγεται αὐτῷ γεγονέναι τῆς περὶ τὴν εὐσέβειαν ἐπιπονωτέρας. & τἄλλα δὲ ὅσα παραλείπομεν περὶ αὐτῆς, ὅσα τῆς εἰρημένων ἐνδεῖ τελειοτέρας. ἃ ἐγὼ περὶ μὲν τούτου παύομαι λέγων.

CAP. XXIX.

De sapientia Pythagoræ, tum qua fuerit, tum etiam quibus generibus ac formis fuerit distincta, & quemadmodum ab primis usq; ad ultimas potentias, quæ cognosci possunt, rectam exactamq; diligentiam exerit atq; hominibus tradidit.

ΚΕΦ. ΛΘ.

Περὶ τῆς Πυθαγόρου σοφίας, τίς τέλει, καὶ καθ᾽ ὅτα γένη & εἴδη διήρται. ὅσας τε δυνάμεις τῆς πρώτης μέχρι τῆς τελευταίας γνώσεως δυνάμεως τῶν ὀρθότατα καὶ ἀκριβέστατα κατορθοῦσι καὶ τοῖς ἀνθρώποις παρέδωκε.

DE ipsius autem sapientia, ut quidem simpliciter dicam, maximū hoc argumentum sit. Commentarii ab Pythagoreis scripti de omnibus potissimè veritate nituntur, & in aliis quidem omnibus rotundi sunt, at moribus antiquis prædicti, supraq; modū prisco

ΠΕρὶ δὲ τῆς σοφίας αὐτοῦ, ὡς μὲν ἁπλῶς εἰπεῖν, μέγιστον ἔστω τεκμήριον τὰ γεγραμμένα ὑπὸ τῆς Πυθαγορείων συνουσίας, περὶ πάντων ἔχοντα τῆς ἀληθείας, καὶ στρογγύλα μὲν περὶ τὰ ἄλλα πάντα, ἀρχαιοτρόπου δὲ &

δὲ καὶ παλαιοῦ πόνου διαφόρτως, ὥσπερ τινος ἀχειρεκτήτου νοῦ προσπνέοντος μετ' ἐπιστήμης δαιμονίας ἀκρως συλλελογισμένα. ταῖς δὲ ἐννοίαις πλήρης καὶ συνηθότατα ποικίλως ἄλλως καὶ πολύτροπα τοῖς εἴδεσι καὶ ταῖς ὕλαις. πεφυσιωμένα δὲ ἐξαιρέτως ἅμα καὶ ἀνελλιπῆ τῇ φράσει, καὶ πεφυσιωμένων ἐναργῶν καὶ ἀναμφιλέκτων, ὡς ὅτι μάλιστα μετὰ μιᾶς ἀποδείξεως ἐπιστημονικῆς, καὶ πλήρους τὸ λεγόμενον συλλογισμῷ, εἰ τὶς αἷς προσῆκεν ὁδοῖς κεχρημένος ἐπ' αὐτὰ ἴοι μὴ παρέργως μηδὲ παρηκουσμένως ἀφοσιώμενος. ταύτῃ τοίνυν ἄνωθεν ἡ περὶ τὸ νοητὸν, καὶ τὴν περὶ θεῶν ἐπιστήμην παραδίδωσιν. εἶτα τὰ φυσικὰ πάντα ἀναδιδάσκει. τὴν τε ἠθικὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν λογικὴν ἐτελεώσατο, μαθήματά τε παντοῖα παραδίδωσι, καὶ ἐπιστήμας τὰς ἀρίστας. ὅλως τε ὑπὲρ ὃ ἔστιν εἰς γνῶσιν ἐληλυθὸς περὶ ὄντων περὶ ἀνθρώπους, ὅ μὴ ἐν τοῖς συγγράμμασι τούτοις διηρίθμηται. εἰ οὖν ὁμολογοῦνται τὰ μὲν Πυθαγόρου εἶναι τῶν συγγραμμάτων τὰ νῦν φερομένων, τὰ δὲ ἀπ' ἀκροάσεως αὐτοῦ συγγεγράφθαι, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ ἑαυτῶν ἐπιφή-

confecti labore veluti mentis, quę manibus apprehendi nequeat, afflantis, cum extremè divina ſcientia collecti: ſed enim intelligentia pleni adeoq; cõfertiſſimi, ac cætera varia formisq; ac materiis diverſa. Stylo aũt & dictione inſigniter uberes, loquendiq; formulis perfecti, nullaq; in parte mutili, adhæc rebus perſpicuis & ab omni ambiguitate procul remotis, quàm maximè pleni & referti unà cũ demonſtratiõe, quæ permagnum momentum ad rei ſubſtantiam intelligendam adferat, & ſanè collectione, uti vulgò dicitur, abũdẽt, ſi quis iis viis, quibus convenit, inſiſtat, eaq; adeat haud ſanè levi brachio nec oſcitanter, ſacris initiatus conſecratusq; fuerit. Hanc igitur à primis initiis ſcientiam de rebus, quæ ſenſu percipiuntur, & de diis tradit. Deinde naturalia omnia perdocet, & moralem ac λογικὴν, hoc eſt, rationalem philoſophiã abſolvit, variaſq; atque omnis generis diſciplinas eaſq; optimas ſcientias ſuis tradit. Summatimq; nihil eſt rerum omnium, quæ unquam apud homines in cognitionem venerunt, quòd non exactiſſimè in hiſce monumẽtis comprehenſũ traditumq; eſt. Si igitur pro confeſſo ſumitur, hæc quidem Pythagoræ eſſe, quæ conſcripta nunc omniũ manib. teruntur, alia verò ex ore ipſius audita & ſic excepta in literas relata eſſe: ideoq; nec pro ſuis quidem ea venditarunt,

tarunt, nec sibi ipsis consecrarunt, sed ad Pythagorā retulerunt, tanquā quæ ipsius essent: nempè ex iis omnib. perspicuè liquet, ipsū omnis sapientiæ fuisse satis superq; peritū. Ajūt verò ipsū diu & valdè geometrię studiosū fuisse. Apud AEgyptios. n. multæ proponebātur de geometria quæstiones. Quandoquidē jam ab priscis tēporibus, adeoq; ipsis diis authore Nino, accremēta simul & decremēta hanc omninò necessitatem dimetiendi terram habent, quā incolebant doctissimi AEgyptiorum interpretes. Quare & geometria nominata est. Imò verò nec cœlestium rerum contēplatio ab ipsis negligenter oscitanterq; discussa est, cujus ipsius quoq; Pythagoras nequaquam rudis, sed perquā peritus fuit. Cæterū quidā cōmentatiōes, quę de literis instituuntur, cōmuniter AEgyptiis & Chaldęis hominib. deferūt. Atq; ea oīa ajūt, Pythagoram assumpsisse, scientiisq; simul auctis & adducere, simulque apertè & accuratè suis discipulis & audit oribus ostendisse. Philosophiā itaq; primus ipse nominavit, eamq; appetitū dixit esse, & veluti amorem sapientiæ. Sapientiam porrò scientiam rerum, quæ exsistunt, veritatis. Iam verò res, quæ exsistūt, etiam dicebat esse, quæ materiæ expertia sunt & sempiterna, adeoque sola agentia: cujusmodi sūt omnia corporum expertia. Aequivocè verò ea,

μᾶζον αὐτὸ, ἀλλὰ εἰς Πυθαγόραν ἀναφερον αὐτὰ, ὡς ἐκείνου ὄντα, φανερὸν ἐκ πάντων τούτων, ὅτι πάσης σοφίας ἔμπειρος ἦν ἀκριβῶς. λέγουσι δὲ γεωμετρίας αὐτὸ * ἐπιτήδειον διαμεληθῆναι. παρ' Αἰγυπτίοις γὰρ πολλὰ προβλήματα γεωμετρίας ὄχλον παρέχει, ἐπείπερ ἐκ παλαιοῦ ἐστι. ἐκ δὲ θεῶν διὰ τὴν Νείλου προδήσεις τε καὶ ἀφαιρέσεις ἀναγκάζουσι πᾶσαν διαμετρεῖν, ἵν' ἐνέμοντο γῆν Αἰγυπτίων οἱ λόγιοι. διὸ καὶ γεωμετρία ὠνόμασται. ἀλλ' οὐδ' ἡ τῶν οὐρανίων θεωρία παρέργως αὐτοῖς κατέζηται, ἧς καὶ αὐτὸς ἔμπειρος ὁ Πυθαγόρας ἦν. σάφα δὲ τὰ περὶ τὰς γραμμὰς θεωρήματα καὶ μάλιστα τοῖς Αἰγυπτίοις καὶ Χαλδαίοις ἀναφέρουσι. τοῦτο δὲ πάντα φασὶ τὸν Πυθαγόραν παραλαβόντα καὶ συναυξήσαντα τὰς ἐπιστήμας προσάγειν, καὶ οἷον σαφῶς καὶ ἐμμελῶς τοῖς αὐτοῦ ἀκροωμένοις δεῖξαι. φιλοσοφίαν μὲν οὖν πρῶτος αὐτὸς ὠνόμασε, καὶ ὄρεξιν αὐτὴν εἶπεν εἶναι, καὶ οἷονει φιλίαν σοφίας. σοφίαν δὲ ἐπιστήμην τῆς ἐν τοῖς οὖσιν ἀληθείας. ὅσα δὲ ἤδη καὶ ἕλεγε τὰ ἄυλα καὶ ἀΐδια καὶ μονοδεσπτὰ, ὅπερ ἐστὶ τὰ ἀσώματα. ὁμωνύμως δὲ

λοιπὸν

λοιπὸν ὄντα καὶ μετοχὴν αὐτῶν οὕτω καλούμενα. σωματικὰ ἤδη καὶ ὑλικὰ γενητά τε καὶ φθαρτά, καὶ οὕτως οὐδέποτε ὄντα. τὴν δὲ σοφίαν ἐπιστήμην εἶναι τῶν κυρίως ὄντων, ἀλλ' οὐχὶ τῶν ὁμωνύμως. ἐπειδήπερ οὐδὲ ἐπιστατὰ ὑπάρχει τὰ σωματικὰ, οὐδὲ ἐπιδέχεται γνῶσιν βεβαίαν, ἀπείρατά τε ὄντα καὶ ἐπιστήμης ἀπερίληπτα, ἃ οἷονεὶ μὴ ὄντα καὶ δυσπολλὰ τῶν καθόλου. ἃ οὐδὲ ὁρᾶσθαι ὑπὸ τῶν ἐπιστατῶν ὑπογραφὰς δυνάμενα. τῶν δὲ φύσει μὴ ἐπιστητῶν, οὐδὲ ἐπιστήμην εἶναι τῶν ἀπορίαν, οὐκ ἄρα ὁρίζεται τῆς μὲν ὑφεστάσης ἐπιστήμης τίνος ἐστὶν, ἀλλὰ μᾶλλον τῆς περὶ τὰ κυρίως ὄντα, καὶ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ, καὶ ὡσαύτως ἐχόμενα, καὶ τῇ ὄντως προσηγορίᾳ ἀεὶ συνυπάρχοντα. καὶ γὰρ τῇ τούτων καταλήψει συνβάβηκε, καὶ τὴν τῶν ὁμωνύμων ὄντων παρομβρεῖν, οὐδὲ ἐπιδοθῆναι ποτέ. οἷα δὴ τῷ καθόλου ἐπιστήμην ὑπὸ τὰ κατὰ μέρος. εἰ γὰρ περὶ τῶν καθόλου φασὶν Ἀρχύτας, καλῶς διαγόντες, ἔμελλον καὶ περὶ τῶν κατὰ μέρος οἷα ἐντὶ καλῶς ὀφεῖσθαι. διόπερ οὐ μόνον οὐδὲ μουσικὴν οὐδὲ

quod ad reliqua attinet, quæ sũt, juxta participationem eorum ita vocitata. Iam aũt quæ corporibus prædita sunt & materialia, nata item & corruptioni obnoxia eadem sunt, ideoq; talia, quæ non exsistunt. At sapientiã esse scientiã eorũ, quæ propriè sunt, non aũt eorũ, quæ æquivocè asserebat. Quandoquidẽ quę corporalia sũt, nec ejus sunt generis, ut doceri possint, neq; etiam cognitionẽ firmã recipiunt, præsertim cũ sint infinita, & scientia cõprehendi nequeãt, ac veluti quę nõ sint, juxta differentiam rerũ universarum. neq; video etiam, qui ad rem pręclarè describendã subjectũ aliquod prębere possint. Quę autem natura talia sunt, ut sub scientiã & institutionem cadere non valeant, neq; etiam in sua potestate habẽt, scientiam aliquam excogitare, ea neque appetitũ verisimile est habere scientiæ, quæ non suscipitur, sed ejus potiùs affectũ habent, quæ propriè sunt, semperq; circa eadẽ & sui similia permanent, atq; appellationi verè sẽper coexsistunt. Horum enim cognitionem contigit & eã comitari, quæ est de reb. æquivocis, nunquam ne affectata quidem. Perinde fanè ac scientiam universalis particularis sequitur. Itaque qui universalia, inquit Archytas, probè cognoverunt, particularia etiam qualia sunt, probè videre poterunt. Quamobrẽ non modò unius generis, neq;

simpliciter quæ sunt, exsistunt: sed varia & diversorum generum conspiciuntur, quæ & animo cernuntur, & incorporalia sunt. Quorũ quæ sũt appellatio, & corporalia & sub sensum cadentia, quæ juxta participationem cõmunionem habent cum eo, quod est. De hisce omnibus scientias tradidit maximè proprias, neq; quicquam in excussum reliquit. Enimverò cõmunes scientias, quemadmodũ eam, quæ dicitur demonstrativa, item quæ definitiva, & distributiva, hominibus tradidit, sicuti ex Pythagoreorum cõmentariis discere promptũ est. Solitus aũt erat etiam diligentissimè quàm brevissimis vocibus infinitã multiplicemq; significationem ac vehementiã suis notis ac familiaribus, allegorico quodã modo, & occultè aliquid significante vaticinari, haud aliter quàm per rationes quasdam chirochrestas, h. e. manibus utilitatem afferẽtes, aut per parva rumoribus semina, * * * * * * * * * * * * * * * * *

Hujus generis est illud, *Principium est dimidium totius*, Apophthegma seu dictum ipsius Pythagoræ. Non in præsẽti modò hemistichio, verùm etiam in aliis similibus divinissimus Pythagoræ veritatem occultabat, scintillas iis, qui possunt accendere, brevi loquẽtia quapiam veluti in thesaurum recondens haud conspicuã & copiosissimã specu-

ἁπλῶς ὑπάρχει τὰ ὄντα, ποικίλα δὲ ἤδη καὶ πολυειδῆ θεωρεῖται, τά τε κατὰ τὰ σώματα, ὅσα τε ὄντα ἡ κλῆσις, καὶ τὰ σωματικὰ καὶ ὑπ' αἴσθησιν πίπτοντα, ἃ δὴ καὶ μετοχὴν κοινωνεῖ τοῦ ὄντος γίνεσθαι. περὶ δὲ τούτων ἁπάντων ἐπιστήμας παρέδωκε τὰς οἰκειοτάτας, καὶ οὐδὲν ἀπερίλειπτον ἀδιερεύνητον. Τὰς κοινὰς δὲ ἐπιστήμας, ὥσπερ τὴν ἀποδεικτικὴν, καὶ τὴν ὁριστικὴν, καὶ τὴν διαιρετικὴν παρέδωκε τοῖς ἀνθρώποις, ὡς ὄξιν ἀπὸ τῶν Πυθαγορικῶν ὑπομνημάτων εἰδέναι. εἰώθει δὲ καὶ κομψῇ ὀλίγῃ βραχυλόγῳ φωνῇ μυρίαν καὶ πολυχειρίαν ἔμφασιν συμβολικῶς ἔστιν ὅπου τοῖς γνωρίμοις ἀποφοιβάζειν, ὥσπερ ὀλίγῃ χειροχρήστῳ τινὶ λόγῳ, ἢ μικρᾷ τοῖς ὄγκοις σπέρματι * ὁ αὐτὸς δ' αὐτὸς ἡ φύσις πολλὴν ἀνύποπτον καὶ δυσεπίκριτα ἰνδαλμάτων καὶ δοκησισμάτων ὑποφαίνουσι. τοιοῦτον δὴ ὄξι, τὸ, ἀρχὴ δὲ τοι ἥμισυ παντός, ἀπόφθεγμα Πυθαγόρου αὐτοῦ. οὐ μόνον δὲ ἐν τῷ παρόντι ἡμιστιχίῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν ἑτέροις παραπλησίοις ὁ θειότατος Πυθαγόρας τὸ τῆς ἀληθείας ἐπέκρυπτε, ζώπυρα τοῖς δυναμένοις ἐναύσασθαι, βραχυλογίᾳ τινὶ ὑποθησαυρίζων ἀπερίβλεπτον καὶ παμπόλυθῆ διαφ-

θεωρίας ἐπιτάττει, οἷον περὶ τοῦ ἐν τῷ, ἀριθμῷ δὲ τὸ πάντα ἐπίσασιν. ὃ δὲ πυκνότατα πρὸς ἅπαντας ἐπιφθέγγετο, ἡ φιλία, ἐπιφυλότις, ἰσότης, φιλότης. ἢ ἐν τῷ κόσμῳ ὀνόματι * ἐπιστήμη δὲ τῷ φιλοσοφίᾳ, ἢ ἐν τῷ ϛόᾳ κρύπτον, ἢ τὸ διαβρεόμενον ἐν τῷ τετρακτύς. ταῦτα πάντα καὶ ἄλλα πλείω τοιαῦτα Πυθαγόρας πλάσματα καὶ ποιήματα εἰς ὠφέλειαν καὶ ἐπανόρθωσιν τῶν συνόντων ἐπενοεῖτο, καὶ οὕτω σεμνὰ ἦν καὶ ἐξεθειάζετο ὑπὸ τῶν ἀκουόντων, ὥστε εἰς ὅρκον χρῆσθαι ἐπιτάττειν τοῖς ὁμιλοῦσι.

ΟΥ μὰ τὸν ἀμετέρῃ γλυκὺν παραδόντα τετρακτύν,
Πηγὴν ἀενάου φύσεως ῥιζώματ' ἔχουσαν.

Τοῦτο μὲν οὕτω θαυμαστὸν ἦν τὸ εἶδος αὐτῆς τῆς σοφίας, τῷ δ' ἐπιστήμῃ οὐχ ἥκιστα φασὶν αὐτοὺς τοὺς Πυθαγορείους τιμᾶν, μουσικήν τε καὶ ἰατρικὴν καὶ μαντικήν. σιωπηκοὺς δὲ οἴ) κρὴ ἀκροατὰς καὶ ἐπαΐειν παρ' αὐτοῖς τὸν δυνάμενον ἀκοῦσαι. [ς ἰατρικῆς μάλιστα μὲν δοκεῖ

lationis productionem. Quemadmodum & in eo, *cuncta decent numerum*, quòd frequentissimè apud oēs acclamabat, * * * * * * * * * quæ convenit cum nomine, quo in mundi negociis, vel separatim in nomine Philosophia, vel etiam in vocabulo stoa caieteon, hoc est, porticum usurpamus, vel quòd peractum est in Tetractys vocabulo, quod numerum quaternarium significat. Hæc omnia aliaque plura ejus generis figmenta & poëmata Pythagoras ad usum & emēdationem eorum, qui secum conversabantur, excogitabat, adeoq; augusta erant atq; divina ducebantur ab auditoribus, qui secum congrediebantur, ut in jusjurandum formæ cesserint cōdiscipulis:

Juro quadruplicem numerum, qui pectore nostro
Abdidit, infe vicq animi penetralibus imis
Naturæ fontem generatorémq perennis.

Hæc sanè admodum erat admirabilis eius sapientiæ species. Porrò scientiarū non minimè ajunt ipsos Pythagoræos excolere & in pretio habere Musicen & medendi divinandiq; artem. Taciturnos autem esse & auditores, atque apud illos eum recēseri, qui auditioni potest invigilavisse. Medicinæ verò maximè quidem recipere solet speciē

seu partem illam, quæ est διαιτητικὴ, seu de vivendi ratiõe ac modo tractat. Atq; in hac parte esse longè exactissimos, & conari primùm quidem perdiscere signa temperamẽti tam cibi quàm potus & quietis. Deinde de ipsa confectione eorum, quæ assumuntur, penè primos conatos esse & commẽtari & definire. Cæterùm Pythagoræos etiam oportet ut plurimùm tractare prę illis, qui antè fuerunt, cataplasmata & emollientia remedia. Illa autem, quæ spectant ad medicamenta, minus probare. Ex illis porrò ipsis, maximè ilsunt ad hulcerationes, ad incisiones autem ustiones sq; minimè omniũ ea esse recipienda. Soliti verò etiam sunt uti cara minibus ad infirmitates & invalctudines nonnullas pellendas. Ipse etiã Musicen magnoperè conducere judicabat parandæ sanitati & tuendæ ratiõi, si quis ea justis & consentaneis modis utatur. Homeri verò etiam & Hesiodi dictionibus selectis & exquisitis ad animorum emendationem utebantur. Cuncta item, quæ tum docerentur, tũ etiam dicerentur, memoria cõprehendenda & conservanda esse autumabãt. Atq; eo usque doctrinas, auditiones sq; comparandas esse, donec quod disci possit, simul & memoria retineri queat. Quoniã illud est quod cognoscere. & in quo mentem cõservare oportet. Itaq; memoriam vehementer excole-

τὸ διαιτητικὸν εἶδος. καὶ εἶναι ἀκριβεστάτους ἐν τούτῳ, καὶ πειρᾶσθαι πρῶτον μὲν καταμανθάνειν σημεῖα συμμετρίας, πόσου καὶ σιτίου, καὶ ἀναπαύσεως. ἔπειτα περὶ αὐτῆς τῆς κατασκευῆς τῶν προφερομένων χυδὸν πρώτους ἐπιχειρῆσαί τε ὁρισμοῦ τυγχάνειν καὶ διορίζειν. ἀφιέναι δὲ χρὴ καὶ καταπλασμάτων ὅτι πλείστων τοὺς Πυθαγορείους τῶν ἐμπροσθεν, τὰ δὲ περὶ τὰς φαρμακείας ἧττον δοκιμάζειν. αὐλῶν δὲ τούτων τοῖς μὲν πρὸς τὰς ἑλκώσεις μάλιστα χρῆσθαι, τοῖς δὲ περὶ τὰς τομάς τε, καὶ παύσεις ἥκιστα πάντων δεῖν. χρῆσθαι δὲ καὶ ταῖς ἐπῳδαῖς πρός τινα τῶν ἀῤῥωστημάτων]. ἐπιτηδεύειν δὲ καὶ τὴν μουσικὴν μεγάλα συμβάλλεσθαι πρὸς ὑγείαν, ἄν τις αὐτῇ χρῆται καθὰ τοὺς προσήκοντας τρόπους. ἐχρῶντο δὲ καὶ Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου λέξεσι διειλεγμέναις πρὸς ἐπανόρθωσιν ψυχῶν. ᾠοντο δὲ δεῖν κατέχειν τε καὶ διασῴζειν, ἐν τῇ μνήμῃ πάντα τὰ διδασκόμενά τε καὶ φερόμενα. καὶ μέχρι τούτου συσπουδάζειν τοὺς τὰ μαθήσεως καὶ τὰς ἀκροάσεις, ἀφ' οὗ ἂν δοκῇ διϊκνεῖσθαι πεφυκὸς ἐχόντως τὸ μαθὸν καὶ διαμνημονεύσεσθαι ἱκανῶς. ὅτι δὲ εἰ γνῶσιν, καὶ ἐν ᾧ ἔνεστιν φυλάσσειν. ἐτίμων γὰρ σφόδρα τὴν μνήμην

μηδεμίαν καὶ σπουδὴν αὐτῆς ἐποιοῦντο γυμνασίαν τε καὶ ἐπιμέλειαν, ἔστε τοῦ μανθάνειν οὐ πρότερον ἐφίεντες τὸ διδασκόμενον, ἕως σφε. ἐμβέβοιτο βεβαίως τὰ ὅπη τῆς πρώτης μαθήσεως, καὶ καθ' ἡμέραν λεγομένων ἀνάμνησιν ἔσχε τὸν τρόπον. Πυθαγόρειος ἀνὴρ οὐ πρότερον ἐκ τῆς κοίτης ἀνίστατο, ἢ τὰ χθὲς γεγόμενα πρότερον ἀναμνησθείη. ἐποιεῖτο δὲ τὴν ἀνάμνησιν τόν δε τὸν τρόπον. ἐπειρᾶτο ἀναλαμβάνειν τῇ διανοίᾳ, τί πρῶτον εἶπεν, ἢ ἤκουσεν, ἢ προσέταξε τοῖς ἔνδον ἀναστάς, ἢ τι δεύτερον, ἢ τι τρίτον. καὶ περὶ τὰ ἑσόμενα ὡσαύτως λόγος. καὶ πάλιν αὖ ἐξιὼν τίνι πρώτῳ ἐνέτυχεν, ἢ τίνι δευτέρῳ. ἐκ λόγοι τινες ἐλέχθησαν πρῶτοι, ἢ δεύτεροι ἢ τρίτοι. καὶ περὶ τ' ἄλλων δὲ ὡσαύτως λόγος· πάντα γὰρ ἐπειρᾶτο ἀναλαμβάνειν τῇ διανοίᾳ τὰ συμβάντα ἐν ὅλῃ τῇ ἡμέρᾳ, οὕτω τῇ τάξει προθυμούμενος ἀναμιμνήσκεσθαι, ὥστε συνίστασθαι ἕκαστον αὐτῶν. εἰ δὲ πλείαν σχολὴν ἄγοιεν ἐν τῇ διεγείρεσθαι, καὶ ἀπὸ τρίτου ἡμέρας συμβάντα ἢ αὖ τρίτον ἐπειρᾶτο ἀναλαμβάνειν. καὶ δὴ πλέον ἐπεπράττετο τῇ μνήμῃ γυμνάζειν. οὐδὲν γὰρ μεῖζον πρὸς ἐπιστή-

bant, eamq; quanta maxima poterant cura ac diligentia exercebant. Atq; in discendo non prius appetebant, quod docebatur, quàm quoad firmiter, quæ ad primam disciplinam pertinerēt, apprehendissent, eorumq; quæ quotidie dicerētur, hoc modo reminiscerentur. Nemo Pythagoreus prius è lecto surgat, quàm quæ heri pridieve acta fuerunt, cum animo recognoverit, atq; in memoriam revocaverit. Hoc aũt modo eorum recordabatur. Mente repetere & quasi ab animo exigere conabatur, quid primũ vel dixisset, vel audisset, vel suis domesticis, postquam surrexisset, iussisset, vel quid secundũ, vel tertium. Ac circa id, quod futurũ esset, eadem erat ratio. Et rursum in quem primum egressus incidisset, vel in quem secundò. Item qui sermones dicti fuissent primo loco, vel secundo, vel tertio. Deq; aliis itidem omnibus eodem modo ferè habebat. Quippè omnia, quæ toto die contigissent, mẽte cogitationeq; repetere conabatur, ita ordine in memoriam reducere studens, quemadmodum eorum unumquodq; accidisset. Quod si verò pluſculum otii in exuscitando agerent, eodem planè modo, quæ tertio die accidissent, cũ animo repetere conabãtur. Et in primis profectò in hoc erant, ut ea memoria idq; cum exercitatiõe recolerent. Nihil enim est majoris ad sci-

entiam ac experientiam prudentiamq; comparandam momenti, quàm rerū posse memoriā habere. Iam hisce studiis effectum est, ut universa Italia viris Philosophis & sapientiæ studiosis repleta fuerit. Cúmque ipsa regio priùs obscura atq; ignota esset, eam posteà ab Pythagora magnā Græciam vocitatā fuisse. Ac plurimos apud istos esse viros Philosophos & poëtas simulque legislatores. Artes enim, quæ de dicendi præceptis tradunt, atq; orationes demonstrativas legesq; scriptas ab illis in Græciam fuisse exportatas. Iam ex illis, quicunq; de rebus naturalibus aliquā mentionem fecêre, primum Empedoclem & Parmenidem illum Eleatē in medium producunt. Et ex iis, qui ad usum vitæ hominum sententiæ sè & graviter dicta proferre voluerūt, Epicharmi ingeniosè confictas sententias allegant, omnesq; penè philosophi eas in promptu habent. De ejus igitur sapientia, & quemadmodum omnes mortales ad eam ipsam maximoperè hortatus sit simulq; introduxerit, quatenus quidem cujusq; captus ferebat, & quemadmodum eam plenè perfectéq; tradiderit, hisce nobis dictū esto.

μίαν δ' ἐμπειρίαν καὶ φρόνησιν πρὸς δυνάσθαι συμμετρῆσαι. ὅπου δὲ τούτων τῶν ἐπιτηδευμάτων σπουδὴν τὴν Ἰταλίαν πᾶσαν φιλοσόφων ἀνδρῶν ἐμπλησθῆναι. καὶ πρότερον ἀγνουμένης αὐτῆς, ὕστερον δὲ Πυθαγόρου μεγάλην Ἑλλάδα κληθῆναι. καὶ πλείστους παρ' αὐτοῖς ἄνδρας φιλοσόφους καὶ ποιητὰς καὶ νομοθέτας γενέσθαι. τάς τε γὰρ τέχνας τὰς ῥητορικὰς, καὶ τοὺς λόγους τοὺς ἐπιδεικτικοὺς, καὶ τοὺς νόμους τοὺς γεγραμμένους παρ' ἐκείνων, εἰς τὴν Ἑλλάδα σπουδάζεσθαι. καὶ περὶ τῶν φυσικῶν ὅσοι τινὰ μνείαν ἐποιήσαντο, πρῶτον Ἐμπεδοκλέα καὶ Παρμενίδην τὸν Ἐλεάτην προφέρονται πυγχάνουσιν, οἵ τε γνωμολογικά τι πρὸς τὸν βίον βουλόμενοι, τὰς Ἐπιχάρμου διανοίας παραφέρονται. ἐξ ἁπάντων οὖν τούτων οἱ φιλόσοφοι καλέχουσι. περὶ μὲν οὖν σοφίας αὐτοῦ καὶ ὅπως ἅπαντας ἀνθρώπους ὅλῃ πλείστην εἰς ἑαυτὸν προεβίβασεν, ἐφ' ὅσον ἑκάστου φύσις τι μετέσχεν αὐτοῦ, ἐξ ὅσων τε μετέλαβεν αὐτὸν πάλιν διὰ τούτων ἡμῖν εἰρήσθω.

CAP. XXX.

De institia, quacunq; hominibus ad eam conferebat Pythagoras, utq; paulò altiùs ab extremis ejus generibus ad extremum usq; speciem eam persecutus sit, atq; omnibus hominibus tradiderit.

Κεφ. λ.

Περὶ δικαιοσύνης, ὅτι τοῖς ἀνθρώποις ὡς αὐτὸν συνεβάλλετο Πυθαγόρας. καὶ ὡς ἀπὸ τῶν ἐσχάτων εἰδῶν ἐπὶ τὸ εἶδος αὐτὸ καὶ μέχρι τελευταίων εἰδῶν ἐπὶ τὸ εἶδος αὐτὸ καὶ παραδοῦναι τοῖς ἄλλοις.

Περὶ

Περὶ δὲ δικαιοσύνης, ὅπως αὐτὴν ἐπιτήδευσε καὶ παρέδωκε τοῖς ἀνθρώποις, ἄμεινον ἂν καταμάθοιμεν, εἰ ἀπὸ τῆς πρώτης ἀρχῆς καταναοήσαιμεν αὐτὴν, καὶ ἀφ' ὧν πρώτων αἰτίων φύεται, τήν τε ἀδικίας πρώτην αἰτίαν κατίδοιμεν, καὶ μὴ τοῦτο ἂν εὕροιμέν τι, ὡς τὴν μὲν ἐφυλάξατο. τὴν δὲ ὅπως καλῶς ἐγγίνεται, παρασκευάσειν. ἀρχὴ τοίνυν ὄντι δικαιοσύνης μὲν τὸ κοινὸν καὶ ἴσον, καὶ τὸ ἐγγυτάτω ἑνὸς σώματος καὶ μιᾶς ψυχῆς ὁμοπαθεῖν πάντας, καὶ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἡμῶν φθέγγεσθαι καὶ τὰ ἀλλότριον. ὥσπερ δὴ καὶ Πλάτων μεθῶν φησὶ τῷ Πυθαγορίων συμμύρτυρεῖ. τοῦτο τοίνυν ἅπαντα ἀνδρῶν κατασκευάσαν. ἐν τοῖς ἤθεσι τὸ ἴδιον πᾶν ἐξορίσας, τὸ δὲ κοινὸν αὔξησας, μέχρι τῶν ἐμμάτων καὶ σάπεως αἰτίαν ὄντων καὶ ταραχῆς. κοινὰ γὰρ πᾶσι πάντα καὶ ταῦτα ἦν. ἴδιον δὲ οὐδὲν οὐδὲ ἐνεκέκτητο. καὶ εἰ μὲν ἠρέσκετο τῇ κοινωνίᾳ, ἐχρῆτο τοῖς κοινοῖς ὡς τὸ δικαιότατον. εἰ δὲ μὴ, ἀπολαβὼν ἂν τὰ ἑαυτοῦ οὐσίαν καὶ πλείονα, ἧς εἰσηνέγκατο εἰς τὸ κοινὸν, ἀπῄρχετο. ἕως ἐξ ἀρχῆς τῆς πρώτης τὴν δικαιοσύνην ἄρισα καὶ ἐστήσατο. μετὰ ταῦτα οἱ μὲν οἰκεῖα

IUſtitiam verò quo pacto exercuerit, eamq; hominibus porrò tradiderit, optimè intellexerimus, ſi ab primo illam principio expenderimus, & ab quibus primis cauſſis ea naſcatur. Sic enim & primam in juſtitiæ cauſam ritè cõſideraverimus, & deinde ecquo modo injuſtitiam quidem vitarit, invenerimus: at qua ratione effecerit, ut juſtitia contrà animo probè ingeneretur, didicerimus. Igitur juſtitiæ quidē principium eſt communio & æqualitas, & quàm proximè cũ uno corpore unoq; animo omnes ſimul pati & affici, & ad unum idemque tam meum quàm alienum loqui. Quemadmodũ & unà Plato teſtatur, quod ab Pythagoræis accepit. Virorum ergò omniũ optimè hoc in moribus cõſtituit, proprio cujuſque commodo planè exterminato, contrà verò re communi aucta ad extremas uſq; poſſeſſiones, quæ ut plurimùm ſeditionis & tumultus cauſſę exſiſtunt. Nam & hęc omnia omnibus communia erant. Nemo aũt quicquam poſſidebat proprium. Et ſi quidem communioni videbatur, juxta exactiſſimam juſtitiæ normam communibus utebatur. Sin verò minus, ſuis ipſius rebus bonisque, imò etiam pluribꝰ, quàm in cõmunionem intuliſſet, acceptis abibat. Ita ab primo initio juſtitiam optimè inſtituit. Poſteà itaq; proprietas & propria rei cujuſq; familiaris

liaris possessio, quæ inter mortales viget, justitiam inducit. Alienatio verò & cõmunionis contẽptus, generis injustitiam infert. Proinde cùm hanc propriã cujusq; possessionem hominib. eminus imponere vellet, ad cognata quoque ejusdemq; generis animantia eos cõsociavit, adhortans ut similia vellent ducerentque eadem & amica. Nempe ut nec injuria ullum ex illis afficerent, nec mactarent, neve ederent. Qui igitur & animalibus, & quod ex iisdem nobiscum elementis constant, & cõmunioris vitæ nobiscum consortia sunt, homines proprios dominósque facit, quanto magis iis, qui communionem habent animæ, quæ ejusdẽ est generis, & rationis proprietatem instituit. Ex hac ipsa verò manifestum est ipsum justitiam etiã induxisse, in medium productam ab initio proprietatis & dominationis. Posteaquam verò multos quandoq; & pecuniarum penuria simul adigit, præter jus & æquũ quicquam aggredi, & hujus rei gratia optimè providit, per rei familiaris administrationem liberos sumptus, & quod æquum est & bonum sibi satis superq; præparans. Omninò siquidem magistratus quędam est justa & æqua domus constitutio universæ bonæque moderationis & ordinis, qui in urbibus vigere debebit. Ex domibus enim urbes coagmentantur. Ajunt igitur

ωσις ἡ πρὸς τοὺς ἀνθρ[illegible]
εἰσάγει δικαιοσύνην. ἡ [illegible]
λογισμὸς καὶ καταφρόνησις [illegible]
κοινοῦ, γῆρους ἀδικίαν ἐμ[illegible]
ταύτην τοίνυν πόρρωθεν [illegible]
οἰκείωσιν ἐνθεῖναι βουλόμενος
τοῖς ἀνθρώποις, καὶ πρὸς [illegible]
ὁμογνῶ ζῶα αὐτοὺς συνέ[illegible]
παρεγγέλλων ὁμοίως νομί[illegible]
αὐτοὺς ταῦτα καὶ φίλα. [illegible]
μήδε ἀδικεῖν μηδὲν αὐτῶν, μήτε φονεύειν, μήτε ἐσθίειν. ὁ [illegible]
νων καὶ τοῖς ζώοις, διότι [illegible]
τῶν αὐτῶν στοιχείων ἡμῖν ὑφε[illegible]
κε, καὶ τῆς κοινωτέρας ζωῆς [illegible]
μῖν συμμετέχει, οἰκειώσας τοὺς
ἀνθρώπους, πόσῳ μᾶλλον
τοῖς ὁμοειδοῦς ψυχῆς κοινω-
νοῦσι ἐκ τῆς λογικῆς τὴν οἰκ[illegible]
ωσιν ἐνεφήσατο. ὅτι δὲ ταύτης [illegible]
λον, ὅτι καὶ τὴν δικαιοσύνην εἰσήγαγεν
ἀπ' ἀρχῆς ὁ κτησιότιμος [illegible]
εργομένην. ἐπεὶ δὲ πολλοὺς ἐ-
νίοτε καὶ ἀπορίας χρημάτων συνα-
γαγκάζει περὶ τὸ δίκαιον ἐ[illegible]
ποιεῖν, καὶ τοῦτο καλῶς προ-
νόησε διὰ τῆς οἰκονομίας τὴν
ἐλευθέριον δικαιοπραγίαν, καὶ τὰ δί-
καια ἱκανῶς ἑαυτῷ παρασκευ-
ζων. καὶ γὰρ ἄλλως ἀρχή ἐστιν ἡ περὶ τὸν οἶκον δίκαια διάθεσις ὅλης
ἐν ταῖς πόλεσιν εὐταξίας. ἀπὸ γὰρ τῶν οἴκων αἱ πόλεις συνίστανται. φασὶ δὲ

τοίνυν

πόνων αὐτὸν τὸν Πυθαγόραν κληρονομήσαντα τὸν Ἀλκαίου βίον, τῷ μὴ τλῶ εἰς Λακεδαίμονα φρονβείαν τὸν βίον καταλύσαντ@, οὐδὲν ἧττον θαυμαθῆναι καὶ τὴν οἰκονομίαν ἢ τὴν φιλοσοφίαν, γήμαντα δὲ τὴν ἐγγυηθεῖσαν αὐτῷ θυγατέρα. μετὰ ταῦτα δὲ μέντοι τῆ Κροτωνιάτη, συνοικήσασαν ἀγαγεῖν οὕτως, ὥστε παρθένον μὲν οὖσαν ἡγεῖσθαι τῆ χορῶν. γυναῖκα δὲ ἡγουμένῳ πρώτῳ προσιέναι τοῖς βωμοῖς, τοὺς δὲ μεταποιητικοὺς ὀλὰ μόνης ἔχοντας ἔτι τὸν Πυθαγόραν, καὶ κατ' ἐκεῖνους τοὺς αὐτῷ χρόνους, τὴν μὲν οἰκίαν αὐτῷ Δήμητρ@ ἱερὸν τελέσαι, τὸν δὲ στενωπὸν Μουσεῖον. ἐπεὶ δὲ καὶ ὕβρεις, καὶ ξυφὸν πολλαχοῦ, καὶ νόμων ἀφορμία ἐπαίρουσιν εἰς ἀδικίαν, ὀλὰ ταῦτα ὑπεμίμνησκε τὸν ὁμιλοῦντα βούλεσθαι, καὶ ἀνομίαν πολέμιον. ὀλὰ ταῦτα δὲ ἐκ τῆς τοιαύτης διαίρεσιν ἐποιεῖτο, ὅτι τὸ πρῶτον ἕκαστον παραῤῥεῖν εἴωθεν εἰς τὰς οἰκίας καὶ τὰς πόλεις, ἡ καλουμένη ξυφὴ, δεύτερον ὕβρεις, ξύμπαν ὄλεθρος, ὃν ἐκ παντὸς εἴρξειν, ἐκ ἀποδύεσθαι τὴν ξυφὴν καὶ συνεθίζεσθαι ἀπὸ ἡμέρας σώφρονί τε καὶ ἀνδρικῷ βίῳ. δυσφημίας δὲ πάσης

ipsũ Pythagoram vitam Alcæi hęreditate esse assecutum, qui post legationẽ in Spartam urbẽ vita defũctus nihilosecius in admiratione fuerit, nẽpè quo ad rei familiaris administrationem vel sapientiæ studiũ. In uxorem verò duxisse ipsius filiam. Posteà aũt cùm apud illũ Crotoniatam cõmoraretur, eam hoc pacto, quæ sibi cohabitaverat, abduxisse, ut tripudiis & choreis, cùm virgo adhuc foret, præesset. Fœminã aũt factam aras primam accessisse sacrisq; operatã esse. Metapontini recẽti adhuc memoria Pythagorã colentes, ejus etiamnum temporibus domum quidẽ ipsius quasi Cereris sacrariũ initiarũt, vicum verò seu angiportum Musarũ domicilium. Quoniam aũt cõtumelia & deliciæ frequenter, legũq; contemptus ad injustitiã subrigunt & solicitãt, ideò singulis diebus legibus opem ferendam, cumq; barbarie & iniquitate vel rusticitate legum experte belligerãdum esse admonebat. Ideóq; istiusmodi divisionẽ faciebat, quod primũ malorũ, quæ vocatur voluptas, in domos atq; urbes defluere solet, secundo loco contumelia, tertiò internecio & pernicies, nisi sequi ex omni rerũ natura repellendam exterminandamq; esse luxuriem seu voluptatẽ, & quenq; à primis statim annis sese modesto temperantiq; & masculo vitæ generi assuefacere debere. Hoc aũt ab omni

infamia seu maledicentia miserabili, item contentiosa ac graviter insectante vel lædente simul, & gravi odiosaque, deniq; scurrili, vel deridendum propinante ratione repurgandum est. Præterea aliam justitiæ speciem eamq; pulcherrimam constituit, nimirū legumlationes, quæ quidem quid facere deceat, jubēt, at contrà, quæ nullo modo facienda sint, vetant. Hæc autem etiam judiciali potior est. medicinæ quippe hæc similis est, quæ morbis correptos sanat: illa verò initium ne cogitatione quidē percipere potest, sed procul curā gerit animi sanitatis. Quod cùm ita se habeat, discipuli Pythagoræ omniū optimi fuerūt legumlatores. Primùm quidem Charondas Catanæus: deinde Zaleucus & Timaratus, qui Locrēsibus leges scripserunt. Præter hosce Theætetus & Helicaon, Aristocrates ac Phytius, qui Rheginorū legūlatores exstiterunt. Atq; hi omnes apud cives suos diis similes honores consecuti sūt. Nō enim, ut Heraclitus scripsisse se Ephesiis ait, Leges præfocasse cives petulanter & lascivè jusit, idque pe- omnes adeò ætates: sed cum omni intelligentia civilique scientia leges ferre conatus est. Sed quid opus est eos admirari, qui educationis & liberæ nutricationis participes sunt? Zamolxis enim, cū patria Thrax esset, ac Pythagoræ servus factus fuisset, continenter-

καθαρεύειν δ' τε χειτλιαστικῆς ἕξ μαχίμης καὶ δ λοιδορητικῆς καὶ φορτικῆς καὶ γελοποιοῦ. πρὸς τέτοις ἄλλο εἶδος δικαιοσύνης κάλλιστον κατεσκεύασε τὸ νομοθετικόν. ὃ προστάττει μὲν, ἃ δεῖ πρᾶξαι. ἀπαγορεύει δὲ, ἃ μὴ χρὴ πράττειν. κρεῖττον δ' ἐστὶ καὶ τῆ δικαστικῆ. τὸ μὲν γὰρ τῆ ἰατρικῆ προσέοικε, καὶ νοσήσαντας θεραπεύει. τὸ δὲ ἀρχὴν ἐδὲ νοεῖν, ἀλλὰ πόρρωθεν ἐπιμελεῖται δ' ἐν τῆ ψυχῆ ὑγείας. τέτων δὲ ὅτως ἔχοντος, νομοθέται πάντων ἄριστοι γεγόνασιν οἱ Πυθαγόρα πρωσελθόντες. πρῶτον μὲν Χαρώνδας ὁ Καταναῖος ἔπειτα Ζαλεύκος καὶ Τιμάρατος, οἱ Λοκροῖς γράψαντες τὺς νόμους. πρὸς τέτοις Θεαίτητος καὶ Ἑλικάων καὶ Ἀριστοκράτης & Φύτιος, οἱ Ῥηγίνων γνώμιμοι νομοθέται. καὶ πάντες ὅτοι θεοῖς τοῖς αὐτῆ πολίταις ἰσοθέων τιμῆ ἔτυχον. οὐ γὰρ καθάπερ Ἡράκλειτος γράψειν Ἐφεσίοις ἔφη, τὺς νόμους ἀπάξαι τὺς πολίτας ὑβρίζοντας κελεύσας, ἀλλὰ μετὰ πολλῆς ἐννοίας καὶ πολιτικῆς ἐπιστήμης νομοθετεῖν ἐπεχείρησε. καὶ τί δεῖ τέτες θαυμάζειν τὺς ἀγωγῆς καὶ σοφίας ἐλευθέρας μετέχοντας; Ζαμόλξις γὰρ Θρᾷξ ὢν καὶ Πυθαγόρα δοῦλος γενόμενος, καὶ τῆ λόγων τοῦ

Πυθα

Πυθαγόρου ἀκούσας ἀφειθὶς ἐλεύθερος, καὶ παρεγγυώμενος πρὸς τὲς Γέτας, τάς τε νόμους αὐτοῖς ἔθηκε, καθάπερ ἐν ἀρχῇ δεδηλώκαμεν, καὶ πρὸς τὴν ἀνδρείαν τὲς πολίτας παρεκάλεσε, τὴν ψυχὴν ἀθάνατον εἶναι πείσας. ἔτι καὶ νῦν οἱ Γαλάται πάντες καὶ οἱ ξαλισκαλοὶ πολλοὶ τοῖς βαρβάροις τὲς αὐτῶν υἱὲς πείθουσιν, ὡς οὐκ ὄλεθρος ἡ ψυχὴ, ἀλλὰ διαμένει τὸν ἔπειτα βίον, καὶ ὅτι τὸ θάνατον οὐ φοβητέον, ἀλλὰ πρὸς κινδύνους εὐρώστως ἐκτέον. καὶ ταῦτα παιδεύσας τὲς Γέτας, καὶ γράψας αὐτοῖς τὲς νόμες, μύστης τοῦ Διὸς ὄλος παρ' αὐτοῖς. ἔτι τοίνυν ἀνυσιωτάτον πρὸς τὴν δικαιοσύνης καλάστασιν ὑπολαμβάνειν εἶναι τὸν τοῦ Διὸς ἀρχὴν, ἀνωθέν τε ἀπ' ἐκείνης πολιτείαν καὶ νόμους, δικαιοσύνην τε καὶ τὰ δίκαια διέθηκεν. οὐ χεῖρον δὲ καὶ τὰ καθ' ἕκαστον, ὅπως διαλειπτέα, προσθεῖναι, τὸ διανοεῖσθαι περὶ τοῦ Διὸς. ὡς ὄλος τι ἐστὶ πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἅτινος ἔχει ὡς ἐπιβλέπειν, καὶ μὴ ὀλιγωρεῖν αὐτῶ χρήσιμον εἶναι ὑπολαμβάνον οἱ Πυθαγόρειοι παρ' ἐκείνου μαθόντες. δεῖ δὲ ἡμᾶς ἐπιτηδείας τοιαύτης, ἢ καὶ μηδὲν ἀντιλέγειν ἀξιώσοντας. τοιαύτην δὲ εἶναι

q; Pythagoræ orationes audiſſet, manumiſſus ac liber dimiſſus, atque ad Getas profectus, illis itidem leges dedit, quemadmodum & initio indicavimus, & ad fortitudinē cives eſt hortatus, animam immortalē eſſe perſuadendo. Quin & Galatæ omnes etiamnum & Tralliani aliiq; multi barbarorum ſuis liberis perſuadent, animas eorum, qui vita defuncti ſunt, nequaquā corruptum iri, ſed permanſuras ac æternas fore: itemq; mortem non eſſe extimeſcendam, ſed animum in periculis fortitudine bene obfirmatū habendum eſſe. Cùmq; hæc Getas docuiſſet, eisq; leges præſcripſiſſet, deorum apud illos habitus eſt maxim⁹. Adhæc verò expeditiſſimum quoq; ad juſtitiæ conſtitutionem, deorum imperiū eſſe exiſtimabat, & ex ſublimi ab illo Reipub. adminiſtrationem ac leges, juſtitiamq; ſecundum æquitatem inſtituit. Non minus æquum fuerit & illa adjungere, quemadmodum quæ ſingulos concernunt, definierit, quàm de divino numine cogitare. Nam ut illud quoq; erga genus humanum affectū eſt, ita ſe res habet, quòd Pythagoræi exiſtimabant, ab illo principe doctrina hauſta, utile eſſe inſpicere ea minimeq; negligere. Nobis enim opus eſſe tali, qui nobis præſit, magiſtratu, cui reluctari vel quicquam contradicere nequaquam nos deceat. Talem aũt eſſe,

qui ab ſummo numine contigit, ſi quidem numen hujuſcemodi eſt, æquum dignumque eſſe magiſtratu univerſali. Quippe hominem animal natura cõtumelioſum eſſe, rectè loquentes dixerunt, itemque juxta affectus & cupiditates reliquaſque affectiones varium. Opus itaq; eſſe tali eminentia ac dignitate ſupetiorumq; cohibitione, à qua in vita communi moderatio quædam & ordo exſiſtit. Portò neceſſariò unũquemq; ex ipſis, qui naturæ varietatẽ norit, nunquam memoriam cùm pietatis, tum etiã divini cultus deponere: ſed ſemper ob oculos mentis ponere oportere arbitrabantur. Tanquam intuentes ſimul omninoq; obſervantes humanum agendi vivendiq; modũ. Poſt divinum verò ſupremumq; numen quã plurimi parentes faciendos eſſe, & non minoris ſimul legem, atq; illis ſeſe obedientem ac morigerũ reddere, non fictè: ſed verè atq; ex animo. In ſumma nullum peſtilentius majusq; malum ducendũ eſſe putabant, quã vel magiſtratum, quo regamur, repudiare, vel cùm ſit, ei parere nolle. Hominem enim ſalvum eſſe non poſſe nemine præſidente. In patriis moribus ritibusq;, etſi illi paulò cæteris forent deteriores, permanendum eſſe, viri iſti probabant. Nam facilè ab legibus cõſtitutis deſilire, & per ſe quoſq; priuatos eſſe velle, item legum abſciſſiones,

τὴν ὑπὸ τῦ θείου ἡγουμένην, ὑπερέχει τὸ θεῖον τοιοῦτον, ἄξιον εἶ τῆς ὑπὸ τὸ σύμπαν ἀρχῆς. ὑβριστικὸν γὰρ δὴ φύσει τὸ ζῶον ἔφασαν εἶ ὀρθῶς λέγοντες, καὶ ποικίλον, κατά τε τὰς ὁρμὰς καὶ τὰς ἐπιθυμίας, καὶ κατὰ τὰ λοιπὰ τὰ παθῶν. δεῖσθαι οὖν τοιαύτης ὑποχῆς τε καὶ ὑπερτατάσεως, ἀφ' ἧς ἔστι σωφρονισμός τις καὶ τάξις. ὥστο δὴ δεῖν ἕκαστον αὐτῶν συνειδότα τὴν τῆς φύσεως ποικιλίαν, μηδὲ ποτὲ λήθην ἔχειν τῆς ψυχῆς τὸ θεῖον ὑποτιθέμενος τε καὶ θεραπείας· ἀλλ' ἀεὶ τίθεσθαι πρὸ ὀφθαλμῶν διανοίας, ὡς ὑπιβλέπουσί τε καὶ παμφυλάττουσιας τὴν ἀνθρωπίνην ἀγωγήν. μὴ δὲ τὸ θεῖον τε καὶ τὸ δαιμόνιον πλεῖστον ποιεῖσθαι λόγον τοτέων τε καὶ νόμου, καὶ τούτων ὑπήκοον αὐτὸν κατασκευάζειν, μὴ πλασσῶς, ἀλλὰ σπουδαίως. καθόλου δὲ ὅστο δεῖν ὑπολαμβάνειν, μηδὲν εἶ μεῖζον κακὸν ἀναρχίας. ἡγεῖσθαι τε τὸν ἄνθρωπον διασῴζεσθαι, μηδενὸς προστατοῦντος. τὸ μένειν τε τοῖς πατρίοις ἔθεσί τε καὶ νομίμοις ἐθέλειν, κἂν ἦ μικρῷ χείρω ἑτέρων. τὸ γὰρ ῥᾳδίως ἀποπηδᾶν ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων νόμων καὶ οἰκείους εἶ καὶ νομοτομίας ἀναιρεῖς

ὅλως εἶναι σύμφορον καὶ σωτήριον. πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα τῆς πρὸς θεοὺς ὁσίας ἐχόμενα ἔργα διεπράξατο σύμφωνον ἑαυτῷ τὸν βίον τοῖς λόγοις ἐπιδεικνύων. ὁ χεῖρον δὲ ἑνὸς μνημονεῦσαι δυνατόν ἐστι καὶ τἆλλα σαφῶς ὑφαίνῃ. ἐρῶ δὲ τὰ περὶ τὴν περιστᾶσαν τὴν ἐν Συβάρει δόξαν εἰς Κρότωνα παραγενομένου ἐπὶ τὴν ἐξέλεγξιν τῶν φυγάδων ὑπὸ Πυθαγόρου ῥηθέντα καὶ πραχθέντα. ἐκεῖνος γὰρ ἀνηρημένων τινῶν τῶν μετ' αὐτοῦ συνδιαξιφάντων ὑπὸ τῆς ἡλικίας περιστάντων, ὧν ὁ μὲν τὸν αὐτοχείρων. ὁ δὲ υἱὸς τετελευτηκότος ὑπ' ἀῤῥωστίας τῆς τοῦ σώματος μετεσχηκότων, ἔτι μὲν τῆς ἐν τῇ πόλει διαπορουμένων ὅπως χρήσονται τοῖς πράγμασι, φάσκειν πρὸς τοὺς ἑτέρους, ὡς οὐκ ἂν βούλοιτο μεγάλα πρὸς αὐτὸν διαφωνῆσαι τοὺς Κροτωνιάτας, καὶ δοκιμάζοντος αὐτοῦ μηδ' ἱερεῖα τοῖς βωμοῖς προσάγειν ἐκείνους, καὶ τοὺς αἰτίτας ἀπὸ τῆς βωμῆς ἀποσπᾶν. προσελθόντων δ' αὐτῷ τῶν Συβαριτῶν, καὶ μεμφομένων, πῇ μὲν αὐταρκεῖ λόγον ἀποδιδόντι τῶν ἐπηλιτωμένων, οὐ θεμιτὸν ἐφάσκον. ὅθεν ἠτιῶντο αὐτὸν Ἀπόλλωνα φάσκειν εἶναι παρὰ τὸ καὶ πρότερόν ποτε περὶ τινος ζητή-

rem esse nullo modo utilem nec salutarem. Enimverò multa alia opera pietatis erga deos habentia constituit, & perfecit, suam ipsius vitam ejusq; institutum verbis sermonibusq; consonum exhibens. Nec abs re fuerit unius, quod reliqua apertè queat ob oculos ponere, meminisse. Dicam autem ea, quæ in legislatione, quæ ex Sybaride versus Crotonem facta est, ad postulationem fugitivorū, à Pythagora cū dicta, tum etiam facta sunt. Illū enim quibusdam è medio sublatis, qui secū fuerant conversati, ab illis legatis, qui adveniebant, quorum ille quidē filius erat illorum, qui suis illud facinus manibus patrarant, alter verò ejus filius, qui præ invaletudine mortem obierat, & seditionis fuerat particeps, adhæc ex illo hominū genere, qui in urbe egestate premuntur, ut ad libitum aliorū reb. involent, dixisse aliis, se nolle Crotoniatas admodum cum ipso dissidere, eoq; ipso comprobante eos ne sacrificia quidem ad aras adducere debere, ac servos ipsos ab aris avellendos esse. Cæterùm cùm accessissent ipsū Sybaritæ & hoc reprehenderent, ei, qui propriis manibus homicidium patrarat, rationem reddenti eorum, ob quæ corripiebatur, leges non ferre, nec oracula proferre dixit. Vnde efflictim ipsū obtestabantur, ut se Apollinem esse diceret, quòd & antè ad quandam quæ-

ſtionem interrogatus, viciſſim exquiſiviſſet ex eo, qui interrogabat quamobrem talia accideret, ánne ab Apolline, qui oracula dicit, requireret, ut oraculorum ſuorum cauſam redderet? Ad alium verò, quē ridere arbitrabatur exercitationes illas commentationesq;, in quibus Pythagoras animab. reditum eſſe declarabat, dicentemque ſe daturum ad patrē epiſtolam, quum itidem ad inferos deſcenſurus eſſet, ac præcipientem, ut viciſſim aliam acciperet, quum à patre regrederetur, non, inquit, futurum eſt, ut migrem in locū impiorum, ubi manifeſto mactatores puniri conſtat. Cùm autem conviciis ipſum conſectati eſſēt legati, atq; ipſo propiùs ad mare accedente, & à multis qui ipſum ſequerētur audiendi cauſſa, quaſi imbre quopiam circumfuſo, ex iis quidam, qui Crotoniatis conſilia dabant, dixit, quandoquidem rēliqua, quæ adoriuntur, evaſimus (quoniam in Pythagoram quoq; impingere cogitarunt) pro quo rurſum * ab initio, uti fabulæ tradiderunt, omnibus animā præditis eandem vocem cum hominibus emittere proditum eſt, neq; cæterorum animalium ulli auſum fuiſſe convicia aſpergere ullúmve lędere. Atq; aliam adinvenit viam ſeu rationem homines refrænandi reprimendiq; ab injuſtitia per animarum judicium. Reipſa quidem ſciens hoc ipſū

σως ἐφοβήθη, ἀλλὰ τι ταῦτα ἔζητ' ἀντεφοῦσαν τὸν πυνθανόμενον, εἰ μὴ τὸν Ἀπόλλω λέγοντα τὰς χρησμὰς ἀξιώσειεν ἂν τὴν αἰτίαν ἀποδοῦναι; πρὸς δὲ τὸν ἕτερον, ὡς φέρετο κατγελῶντα τὰς διαβιβὰς, ἐν αἷς ἀποφαίνετο Πυθαγόρας ἐπάνοδον εἶναι ταῖς ψυχαῖς, καὶ φάσκοντα πρὸς τὴν πατέρα δώσειν ἐπιστολὴν, ἐπειδὰν καὶ αὐτὸς ἄδης μέλλοι καταβαίνειν, καὶ κελεύοντα λαβεῖν ἑτέραν, ὅταν ἐπανίῃ παρὰ τὸν πατέρα, μὴ ἔφη μέλλειν εἰς τὸν τῶν ἀσεβῶν τόπον παραβάλλειν, ὅπου σαφῶς οἶδε τοὺς σφαγεῖς κολαζομένους. λοιδορηθέντων δ' αὐτῷ τῶν προσβούλων, κἀκείνου προσάγοντος ἐπὶ τὴν θάλατταν καὶ * περιεχομένου πολλῶν ἀκολουθούντων, εἴπε τις τῶν συμβουλδόντων τοῖς Κροτωνιάταις, ἐπειδὴ τὰ ἄλλα τῶν ἡκόντων κατίδραμεν, ὅτι καὶ Πυθαγόραν προσπόπλειν ἐπενοήθησαν, ὑφ' οὗ πάλιν ἐξ ἀρχῆς, ὥσπερ οἱ μῦθοι παραδιδόασιν ἁπάντων ἐμψύχων, τὴν μὲν αὐτὴν φωνὴν τοῖς ἀνθρώποις ἀφιέντων μηδὲ τῶν ἄλλων ζώων μηδὲν ἂν τολμῆσαι βλασφημεῖν. καὶ ἄλλῳ δὲ μεθόδου εὑρέτῃ τοῦ ἀναστέλλειν τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τῆς ἀδικίας διὰ τῆς κρίσεως τῶν ψυχῶν. εἰδὼς μὲν ἀληθῶς ταῦτα λεγομέ-

λεγομένῳ, εἰδὼς δὲ καὶ χρήσιμον ὂν εἰς τὸ φόβον τῆς ἀδικίας, πολλῷ δὴ μᾶλλον ἀδικεῖσθαι δεῖν παρήγγελλεν ἢ κτείνειν ἄνθρωπον. ἐν ἅδου γὰρ κεῖσθαι τὴν κρίσιν, ἐκλογιζόμενος τὴν ψυχὴν εἶναι καὶ τὴν οὐσίαν αὐτῆς, καὶ τὴν πρώτιστον ὄντων φύσιν. βουλόμενοι δὲ τὴν ἐν τοῖς ἀνίσοις καὶ ἀσυμμέτροις καὶ ἀπείροις περιεχομένην καὶ ἴσῳ καὶ σύμμετρον δικαιοσύνην παραδεῖξαι, ὅπως δεῖ αὐτὴν ἀσκεῖν, ὑφηγήσασθαι τὴν δικαιοσύνην, ἔφη προσεοικέναι τῷ χήμαλι ἐκείνῳ, ὅπερ μόνον τῶν ἐν γεωμετρίᾳ διαγραμμάτων ἀπείρους μὲν ἔχον τὰς τῶν σχημάτων συστάσεις. ἀνομοίως δὲ ἀλλήλοις διακειμένων, ἴσας ἔχειν τὰς τῆς δυνάμεως ἀποδείξεις. ἐπεὶδὲ καὶ ἐν τῇ πρὸς ἕτερον χρείᾳ ὄζει τις δικαιοσύνη. καὶ ταύτης τοιοῦτόν τινα ζῆτον λέγεται ὑπὸ τῶν Πυθαγορείων παραδίδοσθαι. εἶναι γὰρ καὶ τὰς ὁμιλίας, τὴν μὲν εὔκαιρον, τὴν δὲ ἄκαιρον, διαιρεῖσθαι δὲ ἡλικίας τε διαφορᾷ καὶ ἀξιώματι, καὶ οἰκειότητι τῇ συγγενικῆς καὶ εὐεργετίας, καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτον, ἐν ταῖς πρὸς ἀλλήλους διαφοραῖς ὂν ὑπάρχει. ὄζει γὰρ ὁμιλίας εἶδος, ὁ φαίνεται νεωτέρῳ μὲν πρὸς νεώτερον, οὐκ ἄκαιρον εἶναι, πρὸς δὲ τὸν πρεσβύ-

judicium dictum, gnarus verò etiam illud utile exsistere ad terrorem injustitiæ incutiendum, multóque magis injuria affici oportere, quàm hominẽ perimere adhortabatur. Apud inferos enim judicium collocatum esse, reputans animam ejusque substantiam, ac primam rerum exsistẽtium naturam. At volẽtes eam in rebus inæqualibus, modumq; non habentibus, adeóque, infinitis terminatam juxta, ac æqualẽ & proportione dimensam justitiã ostendisse, quemadmodum ea scilicet exercenda sit exposuisse, justitiam ajebat assimilatã esse illi formæ, quæ sola quadrangularium est in Geometria, planè infinitas habens figurarum constitutiones. Sin verò inæqualiter inter se affecta sint, æquales habere potentiæ demonstrationes. Quoniam & in cõmuni cum hominib. usu aliqua justitia exsistit. Atq; hujus talis quendam ab Pythagoræis modum traditum esse perhibent. Esse namque in communi hominum convictu hunc quidem oportunum, alium verò importunum. Aetates aũt discriminari cum dignitate, tum etiam differẽtia, & proprietate cognationis & beneficentiæ, & si quid aliud hujusce modi est, in mutuis differentiis omninò exsistit. Est enim cõsuetudinis species quædam, quæ adolescentiori quidem ad adolescentiorẽ nõ videtur esse oportuna: at si cum seniori

niori congrediatur, planè importuna est. Neq; enim iræ vel comminationis vel audaciæ species ulla: sed omnis importunitas istiusmodi juniori cum seniore diligenter cavenda est. Consimilem autem omnibus numeris esse orationem de dignitate. Nam venientē ad virum, qui vera dignitate cum honestate conjuncta præditus sit, nec decens esse, neq; oportunū offerre, neq; rursum libertatem in dicendo, neque reliqua, quæ modò dicta sunt, admittere. Hisce similia sunt & illa de justitia, quæ in beneficos & erga se benè meritos exercetur. Porrò esse varium quēdam & multiformem temporis oportunitatisq; usum. Irascentium namq; & excandescentium alios quidem suo tempore hoc agere, alios verò intempestivè. Et rursum ex iis, qui expetunt, & animo menteq; aliquid concupiscunt, adeoq; affectibus ducuntur, fieri potest, ut nonnunquam ea quidem sequi oportunum sit, alia verò sequendi nullam esse oportunitatem: eandemq; rationē esse de aliis quoq; affectionib. juxta ac actionibus, item de dispositionibus & conversationibus, atq; intercessionibus & colloquiis. Esse autem tempus aliquousq; istiusmodi, ut doceri queat, & minimè fallax sit ac ratione nitens, præterea ratiocinationē artificiosam excipiens, summatimq; ac simpliciter nihil horum ei exsistere.

τερον ἄκαιρον. οὔτε γὰρ ἔργῆς, οὔτε ἀπειλῆς εἶδος πᾶν, οὔτε θρασύτητος, ἀλλὰ πᾶσαν τὴν τοιαύτην ἀκαιρίαν εὐλαβητέον εἶναι τῷ νεωτέρῳ πρὸς τὸν πρεσβύτερον. παραπλήσιον δὲ τινα εἶναι καὶ τὸν περὶ τοῦ ἀξιώματος λόγον. πρὸς γὰρ ἄνδρα ἐπὶ καλοκαγαθίας ἥκοντα ἀληθινὸν ἀξίωμα, οὔτ' εὔκαιρον οὔτ' εὔκαιρον εἶναι προσφέρειν, οὔτε παῤῥησίαν πάλιν, οὔτε τὰ λοιπὰ τῷ ἀρτίως εἰρημένων. παραπλήσια δὲ τούτοις καὶ περὶ τῆς πρὸς τοὺς εὐεργέτας· εἶναι δὲ ἐνίοτε τινὰ καὶ ἀπολυσιδῆ τὴν τῆ καιροῦ χρῆσιν. καὶ γὰρ τῷ ὀργιζομένων τε καὶ θυμουμένων, τοὺς μὲν εὐκαίρως τοῦτο ποιεῖν, τοὺς δὲ ἀκαίρως καὶ πάλιν αὐτῷ ὀρεγομένων τε καὶ ἐπιθυμούντων & ὁρμώντων, ἐφ' ὅτι δήποτε τοῖς μὲν ἀκολουθεῖν καιρὸν, τοῖς δὲ ἀκαιρίαν. ταὐτὸ δ' εἶναι λόγον καὶ περὶ τῷ ἄλλων παθῶντε καὶ πράξεων, καὶ διαθέτων καὶ ὁμιλιῶν καὶ ἐντεύξεων. εἶναι δὲ τὸ καιρὸν μέχρι μέν τινος διδακτὸν, καὶ ἀπαράλογον καὶ τεχνολογίαν ἐπιδεχόμενον, καθόλου δὲ καὶ ἁπλῶς οὐδὲν αὐτῷ τούτων ὑπάρχειν.

ἀπόλυθα

ἀεὶόλυθα δὲ ἔφη καὶ χρεὸν τοιαῦτα εἶα συμπαρίπτεθαι τῇ τῶ καιρῶ φύσῃ τὴν τε ὀνομαζομένων ὥραν, καὶ τὸ πρέπον καὶ τὸ ἁρμόττον, καὶ εἴ τι ἄλλο τυγχάνει τοίνυν ὁμογενὲς ὄν. ἀρχεῖω δὲ ὑποφαίνετο ἐν ἑαυτῷ, ὧν τι τῶν τιμιωτάτων ἔχει ὁμοίως ἐν ἐπιστήμῃ καὶ ἐμπειρίᾳ, καὶ ἐν χρείᾳ, καὶ ἄλλῳ δέο, ἐν οἰκίᾳ τε καὶ πόλει καὶ στρατοπέδῳ, καὶ πᾶσι τοῖς τοιούτοις συνήμασι. διαθεώρητον δ' ἔφη καὶ ἀναπόφευκτον τὴν τῆς ἀρχῆς φύσιν ἐν πᾶσιν οἷς εἰρημένοις. ἐν μὲν ταῖς ἐπιστήμαις οὐ τῆς τυχούσης ἔφη διανοίας, τὸ καταμαθεῖν τε καὶ κρῖναι καλῶς βλέψαντας εἰς τὰ μέρη τῆς πραγματείας, οἵου τούτων ἀρχή. μεγάλου δ' εἶναι δοκοῦντος μὲν καὶ χρεὸν ὄλου τε καὶ παντὸς τὸν κίνδυνον γενέσθαι, μὴ ληφθείσης ὀρθῶς τῆς ἀρχῆς· οὐδὲν γὰρ, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, ἔστι τῶν μὴ ταύτα ὑγιὲς γενέσθαι, ἀφυσθείσης τῆς ἀληθινῆς ἀρχῆς. τὸν αὐτὸν δ' εἶναι λόγον καὶ περὶ τῆς ἑτέρας ἀρχῆς· οὔτε γὰρ οἰκίαν, οὔτε πόλιν ἄν ποτε ἔφη εὖ οἰκισθῆναι, μὴ ὑπαρξάντος ἀληθοῦς ἀρχοντος τῆς ἀρχῆς τε ἐξουσίως. Ἀμφοτέρων γὰρ δεῖ βουλομένων ἢ ἐπιστατεῖσθαι γίνεσθαι;

Consequentia verò etiam penè esse istiusmodi, quæ simul naturam temporis, eamq;, quæ vocatur oportunitas temporis, item decorum & maximè conveniens, & si quid aliud hisce cognatũ est, sequuntur. Magistratum aũt statuebat in omnibus, & ubiq; unum & singulare quid esse ex rebus pretiosissimis, juxta ac in sciẽtia & rerum experientia, itemque in ortu: & rursum duo, in familia scilicet & Repub. item in exercitu & cunctis istiusmodi constitutionib. seu fundamentis. Visu autẽ haud esse facilem, & motu gravẽ magistratus naturam in omnibus iis, quæ dicta sunt. Nam in scientiis haud vulgaris intelligentiæ esse didicisse simul ac judicio percepisse eos, qui probè inspexerunt actionis partes, cujusmodi horum sit magistratus. Permagnã verò esse differentiam penèq; de toto & universo periculum ac discrimen exsistere, nõ rectè legitimóq; accepto magistratu. Nihil quippe, ut simpliciter dicam, in posterum rerum omnium unquam sacrũ esse, vero ignorato magistratu. Eundem verò etiam modum ac rationem esse de alio magistratu generere. Neq, enim domũ non modò benè regi, sed nec benè quidem fũdari, non exsistente vero magistratu, ac tali, qui non ultrò præsit. Utrumq; enim oportet ex illis qui volunt esse aliquẽ superiorem præsidentium ordinem,

ut magistratus juxta sit, qui præsit, ac illi qui huic sint subditi. Quemadmodum & disciplinæ rectè se habēt, cùm utrinq; doctori cum discipulis ita convenit, ut hi discere, illi docere velint. Nam alterutro vel quocunq; modo ex illis, de quibus dixi, renitente, propositum opus nullo modo legittimè consummari poterit. Hoc pacto igitur superioribus dicto audientes esse, itidemq; discipulos præceptoribus parere, bonum honestumq; esse judicabat. Maximum autem hujusce rei argumentum verbis ad rem collatis, & quidem istiusmodi præbuit. Profectus est ad Pherecydem Syrium ex Italia in Delum insulam, &, quòd gravi ac fœdo laboraret morbo, qui vulgò phthiriasis, hoc est, pedicularis vocitatur, à pediculis scilicet toto corpore erumpentibus atque illud consumentibus, eum curaturus accessit. Et dum in hoc erat, ut morbum depelleret, apud ipsū ad extremum usq; vitæ finem mansit, eiq; ut præceptori ac duci suo exequiarum justa persolvit. Adeò magni faciebat studiū propensamq; erga præceptorem voluntatem. Prætereà utin fœderibus seu pactionibus à mentiēdo planè alieni forēt, adeò accuratè & diligenter discipulos præparabat Pythagoras, ut ferant Lysin aliquando, cùm in Junonis templo flexis genibus divam adorasset, temploq; exeuntem

ὁμοίως τῦτο ἄρχοντος τε καὶ ἀρχομένων. ὥσπερ καὶ τὰς μαθήσεις τὰς ὀρθῶς γινομένας ἐκουσίως δεῖν εἶναι γίνεσθαι, ἀμφοτέρων βουλομένων τῦτο διδάσκοντος τε καὶ μανθάνοντος. ἀντιτείνοντος γὰρ ὁπότερον δήποτε τῆς εἰρημένων, οὐκ ἂν ἐπιτελεσθῆναι καλῶς τὸ προκείμενον ἔργον. οὕτω μὲν οὖν τὸ πείθεσθαι τοῖς ἄρχουσι καλὸν εἶναι ἐνόμιζε, καὶ τὸ τοῖς διδασκάλοις ὑπακούειν. τεκμήριον δὲ δι' ἔργων μέγιστον ἀπεφήνατο τοιοῦτον. πρὸς Φερεκύδην τὸν Σύριον διδάσκαλον αὐτῷ γενόμενον, ἀπὸ τῆς Ἰταλίας εἰς Δῆλον ἐκομίσθη, νοσοκομήσων τε αὐτὸν ἐφεστηκὼς γὰρ ἰσορρυμένῳ τῆς * φθορίσεως πάθει, καὶ κινδύνου αὐτὸν παρεμένοντος ἄχρι τῆς τελευτῆς αὐτῷ, καὶ τὰ ὁσίως ἐπιτελέσαντα περὶ τὸν αὐτοῦ καθηγεμόνα. οὕτω περὶ παντὸς τὴν περὶ τὸν διδάσκαλον ἐποιεῖτο σπουδήν. πρόσεγε μὲν συνταγὰς καὶ τὸ ἀφελεῖν ἐν αὐταῖς οὕτως εὖ παρεσκεύαζε τοὺς ὁμιλητὰς Πυθαγόρας, ὥστε φασί ποτε Λύσιν προσκυνήσαντα ἐν Ἥρας ἱερῷ, καὶ ἐξιόντα σμυχῶν

Εὖρυ-

Εὐρυφάμῳ Συρακουσίῳ τῷ ἑταίρων τινι, περὶ τὰ προπύλαια τῆς θεοῦ εἰσιόντι. προσάξαντος δὲ τῷ Εὐρυφάμῳ προσμεῖναι αὐτὸν, μίαν ἢ καὶ ἀυτὸς προσκυνήσας ἐξέλθοι, ἐδοκάθησαι ὅτι τινι λιθίνῳ θρόνῳ ἱδρυμένῳ αὐτόθι. ὡς δὲ προσκυνήσας ὁ Εὐρύφαμος, καὶ ἐν τινι διανοήματι ἐβαθυτέρᾳ καθ' ἑαυτὸν ἐννοίᾳ γιγόμενος, δι' ἑτέρου πυλεῶνος ἐκλαθόμενος ἀπηλλάγη, τό τε τῆς ἡμέρας λοιπὸν καὶ τὴν ὑπεύσαν νύκτα, καὶ τὸ πλέον μέρος ὄντα τῆς ἄλλης ἡμέρας εἶλεν ἀφεμένος, προσέμεινεν ὁ Λύσις. καὶ τάχα ἂν ὄντα πλείονα αὐτῷ ἦν εἰ μήπερ ἐν τῷ ὁμακοίῳ τῆς ἑξῆς ἡμέρας γιγόμενος ὁ Εὐρύφαμος, καὶ ἀκούσας ὀπιζητουμένου πρὸς τοῦ ἑταίρου τὸ Λύσιδος, ἀνεμνήσθη. καὶ ἐλθὼν αὖθις αὐτὸν ἔτι προσμένοντα καὶ τὴν συνθήκην ἀπήγαγε, τὴν αἰτίαν εἰπὼν τῆς λήθης. καὶ προστιθεὶς, ὅτι ταύτην δὲ μοι θεῶν τις ἐνῆκε δοκίμιον ἐσομένην τῆς περὶ συνθήκας εὐσταθείας, καὶ τὸ ἐμψύχων δὲ ἀπέχεσθαι, ἐνομοθέτησε δέ τε ἄλλα πολλὰ, καὶ ὡς εἰρηνοποιόν το ἐπιήδολμε. ἐπιζόμενοι γὰρ μυσάττεσθαι φόνον ζώων

casu in EUryphamum Syracusium amicorum quendam divæ vestibula ingrediẽtem incidisse. Cúmq; EUryphamus mandasset, ut Ille se præstolaretur, donec & ipse diva adorata egressus foret, supra sedẽ quandã lapideam ibi loci collocatam eum consedisse dicunt. Quũ aũt EUryphamus divã adorasset, atq; in quandam commentationem profũdioremq; cogitationem demersus esset, per aliam portam vel incũria, vel oblivione digressus esset, Lysin, quod diei reliquũ erat cum insequẽti nocte, itemque potissimam alterius diei partẽ quietè placidéq; traduxisse, & EUryphamũ exspectavisse. Ac fortasse longiore temporis spacio ibi hæsurus fuisset Lysis, nisi in auditorio, ubi publicè convenitur, insequenti die fortè adfuisset EUryphamus, atq; is auditõse quæsitum ab amicis Lysidis, in memoriam revocavisse, quæ dixerat, cúmque aggressus ex pacto adhuc exspectantẽ in sede saxea inde abduxisset, causam oblivionis allegans. Insuperq; adjecit hanc cogitationem deorum aliquem sibi immisisse, quæ futura esset tuæ, inquit, in pactis cõventisq; stabilitatis ac constantiæ exploratio, utq; ab animatis abstineas. De aliis item multis leges tulit, & quemadmodũ vitæ institutum illibatũ servarent, atq; id quasi cum pace transigerent. Quippe soliti erant cædem animalium abominari,

tanquam iniquam & ab legibus alienam ac præter naturam & quàm longè sceleſtius magiſq; nefarium ducebant, hominem interficere, à prælio abſtinebant. Cædium autem ſubminiſtrator ac legiſlator Mars, ſive bellum eſt. His enim in unum quaſi corpus coagmẽtatur, & *ſtateram non eſſe tranſcendendã*, juſtitiæ hortatio eſt, omnia jura atque æqua exercenda eſſe præcipiens, utì in Commentariis de Symbolis oſtendetur. Liquidò igitur apparuit ex hiſce omnibus magnum ſtudiũ ac diligentiam ab Pythagora adhibitã eſſe in exercitatione juſtitiæ, atq; ut eam hominibus, tam re ipſa, quàm verbis traderet.

CAP. XXXI.

De moderatione & temperantia, quemadmodum eam Pythagoras exercere ſolitus ſit, eamq; hominibus tradere tam verbis, quàm vitæ inſtituto conſueverit, & de univerſa fabricatione, quæq; ejus ſint ſpecies, & quas in hominibus conſtituerit.

SEquitur harum rerum orationem ejus de temperãtia & moderatione ſermo, quemadmodum hanc virtutẽ excoluit ſectatusq; eſt, atq; eam tradidit, ut communi uſu vitæ ſui eam exercerent. Iam igitur communes de ea præceptiones productæ ſũt, in quîs ferro atq; ĩgni omnia immoderata modũq; excedentia abſcindenda eſſe definitũ fuit. Ejuſdem generis eſt, abſtinere ab omnibus anima præditis, itemq; à delicatis & luxurioſis, ſiquidẽ in publicis epulis cibos ſuaves ac ſumptuoſos

ὡς ἄνομον καὶ παρὰ φύσιν, πολλῷ μᾶλλον ἀθεμιτώτερον τὸν ἄνθρωπον ἡγούμενοι κτείνειν, εἰ μὴ ἐπολέμουν. φόνων δὲ χορηγέτης καὶ νομοθέτης ὁ πόλεμος. τούτοις γὰρ καὶ συμπαροικεῖται, καὶ τὸν ζυγὸν δὲ μὴ ὑπερβαίνειν, δικαιοσύνης ὄζει παραγκέλευσμα. πάντα τὰ δίκαια παραγγέλλων ἀσκεῖν, ὡς ἐν τοῖς περὶ συμβόλων δεχθήσεται. φέρηνεν ἄρα δῆλα πάντων τούτων μεγάλῃ σπουδῇ περὶ τὴν τοῦ δικαιοσύνης ἄσκησιν καὶ παράδοσιν εἰς ἀνθρώπους ποιούμενος Πυθαγόρας, ὡς ἐν τοῖς ἔργοις καὶ ἐν τοῖς λόγοις.

Κεφ. λα.

Περὶ σωφροσύνης ὅπως αὐτὸν ἐπιτήδευσε Πυθαγόρας καὶ παρέδωκεν εἰς τὰς ἀνθρώπους λόγῳ καὶ ἔργῳ, ὧν πάσης ἁψίστου. πόσα τε αὐτοῦ εἴδη, καὶ τίνα κατεφήσατο ἐν τοῖς ἀνθρώποις.

Ἔπεται δὲ τῷ περὶ τούτων λόγῳ ὁ περὶ σωφροσύνης, ὅν τε αὐτὸν ἐπετήδευσε καὶ παρέδωκε τοῖς χρωμένοις. εἴρηται μὲν οὖν ἤδη τὰ κοινὰ παραγγέλματα περὶ αὐτῆς, ἐν οἷς περὶ σιδήρου τὰ ἀσύμμετρα πάντα ἀποκόπτειν διώρισται. τὰ δὲ αὐτῆς εἴδη ὄζει ἀπαχῆ ἐμψύχων. ἁπάντων, καὶ προσέτι βρωμάτων τινῶν ἀπολαύειν, καὶ τὸ παρατίθεσθαι μὲν ἐν ταῖς ἑστιάσεσι τὰ ἡδέα καὶ

καὶ πολυτελῆ ἐδέσματα, ἀπο-
πέμπεσθαι δὲ αὐτὰ τοῖς οἰκέταις
ἕνεκα τοῦ κολάσαι μόνον τὰς ἐπι-
θυμίας παρατιθέντα, καὶ τὸ,
χρυσὸν ἐλεύθεραι μηδεμίαι φο-
ρεῖν, μόνον δὲ τὰς ἑταίρας. καὶ
αἱ ἐπήρειαι δὲ αἱ τοῦ λογισμοῦ, καὶ
αἱ εἰλικρίνειαι τῆς ἐμποδιζόντων,
τοῦ αὐτὸ εἶναι εἶδους. ἔτι δὲ ἐχε-
μυθία τε καὶ παντελὴς σιωπὴ
πρὸς τὸ γλώσσης κρατεῖν συνα-
σκοῦσα, ἥτις σύντονος ἐν ἀδιάπτω-
τος περὶ τὰ δυσληπτότατα τῆς
θεωρημάτων ἀναλήψις τε καὶ ἔξ-
έτασις. ἔτι τε δὲ καὶ ἀοινία καὶ
ὀλιγοσιτία καὶ ὀλιγοϋπνία, δό-
ξης τε ἐν πλούτου καὶ τῆς ὁ-
μοίων ἀνεπιτήδευτον κατέξα-
νάστασις, καὶ αἰδὼς μὲν ἀνυπό-
πτερος πρὸς τοὺς πρεσβύτε-
ρους, πρὸς δὲ τοὺς ὁμηλικας ἄπλα-
στος· ὁμοιότης δὲ φιλοφροσύνη συ-
στάσιος δὲ καὶ παρόρμησις πρὸς
τοὺς νεωτέρους φθόνου χωρὶς,
καὶ πάντα ὅσα τοιαῦτα εἰς τὴν
αὐτὴν ἀρετὴν τετάχθηται. καὶ ἐξ
ὧν δ' Ἱππόβοτος καὶ Νεάνθης
περὶ Μυλλίου καὶ Τιμύχας τῆς
Πυθαγορείων ἱστοροῦσι, μαθεῖν
ἔνεστι, καὶ ἐκείνων τῆς ἀνδρῶν σω-
φροσύνην, καὶ ὅπως αὐτὴν Πυθαγό-
ρας παρέδωκε. Τὸν γὰρ Διονύσιον
τὸν τύραννον φασὶν ὡς πάντα ποιοῦν

multumq; conditos apponi solere, remitti verò eos servis in hoc, ut solum cupiditates poena afficiant appositi. Item nullam liberam fœminam aurũ gestare, sed solas meretrices. Præterea res quibus rationis judicium luxatur, quibusque ejus integritas ac puritas præpeditur, ejusdem generis sunt. Adhæc ἐχεμυθία seu silentium, & quevis omninò taciturnitas, quæ exercet homines, ut simũl linguam frœnent, itẽ continẽs nulloq; spiritu intermittens, circa ea præcepta, quæ omnium difficillimè percipiuntur, cognitio atq; inquisitio. Hisce de caussis & vini abstinentia, item cibi somniq; parsimonia, tum gloriæ & divitiarum, & id genus similium inexercitata elevatio, & quidem verecundia à fictione aliena, vel simplex erga cognatos & affines, qui nos attingunt: erga cœvos verò, nobisque æquales sincera & fuco carens æqualitas, & amica comitas, sic & animadversio simul & concitatio in juniores invidiæ expers, atq; omnia, quæ istius generis sunt, ordine ad eandem virtutem redigentur. Porrò ex iis, quæ Hippobotus Neanthesq; de Myllia & Timycha Pythagoræis narrant, illorũ virorum frugalitatẽ temperantiamq; colligere est, & quemadmodum eam Pythagoras suis tradiderit. Dionysium enim illum Tyrannum ajunt, qui omnia sævè tyrannicéq; administrabat,

nec cuiquã omninò vel amicus fuit, vel cujuſquam amicitia utebatur, ex iis, qui obſervabant, ei quaſi in excubiis itemq; ſatellitum inſtar eum ſolũ imperantem, adeóq; exlegem ejus tyrãnidem circũſtabant. Eum inquam agmen quodpiam virorum triginta, ex inſidiis, præſide Eurymene Syracuſano Dionis fratre, ſubmiſiſſe, quod virisillis inſidias ſtructurum eorumq; trãſitum obſervaturum eſſet, qũi è Tarento in Metapontum, ſtato certoq; tempore tranſire ſoliti erant. Conglobabantur enim circa montium acclives converſiones atq; hujuſmodi loca, quæ talib. accommoda eſſent, eligebant in regione Tarentina, quæ maximè celebris & convallibus præruptа eſſet, & per quæ loca neceſſariò ipſis eundum erat. Itaq; in inſidiis collocavit copias Eurymenes. Cæterùm cùm illi nihil præſcientes circiter medium diem ad locum iſtum perveniſſent, latronũ ritu milites lætis ſimul vocibus ſublatis in eos irruerunt. Illi penitus turbati cum metu & reverentia, ſimulque de improviſo ipſa quoque multitudo conſternata fuit. Erant enim ipſi in univerſum numero circiter decem. Quũ enim inermes cum variè armatis diu multumque decertaviſſent, jamque captivi abducendi eſſent, curſu fugaq; ſe ſervare conſtituerunt, ne hoc quidem ab virtute & fortitudine alie-

οὐδενὸς αὐτῷ ἐπετυγχανε τῆς φιλίας φυλαττομένων καὶ παρεισπιπτόντων τὸ μοναρχικὸν αὐτῶν καὶ παράνομον. λόχῳ τινὰ ξιφόντα ἀνδρῶν ἡγουμένου ΕΥ-ρυμένους Συρακουσίου Δίωνος ἀδελφοῦ ἐπιπέμψαι τοῖς ἀνδράσι λοχήσοντα, τὴν μετάβασιν αὐτῷ τὴν ἀπὸ Τάραντος εἰς Μεταπόντιον εἰωθυῖαν καὶ καιρὸν γίνεσθαι. ἠμύζοντο γὰρ πρὸς τὰς τῶν ὀρῶν μεταβολὰς, καὶ τόπους εἰς τὰ τοιάδε ἐπιλέγοντο ἐπιτηδείους ἐν * δὴ φάραγγι χωρίῳ τῆς Τάραντος φαραγγώδει, καθὸ συνέβαινεν αὐτοῖς ἀναγκαίως ἡ ὁδοιπορία γίνεσθαι, ἐλόχα καταπρύψας τὸ πλῆθος ὁ ΕΥ-ρυμένης. ἐπειδὴ δὲ οὐδὲν προεωρῶμενοι · ἀφίκοντο οἱ ἄνδρες περὶ μέσον ἡμέρας εἰς τὸν τόπον, λυσσικῶς αὐτοῖς ἐπαλαλάξαντες ἐπέθεντο οἱ στρατιῶται. οἱ δὲ ἐκπεφοβημένοι μετ' εὐλαβείας ἅμα τε τὸ εὐφυέστατον, καὶ αὐτὸ τὸ πλῆθος, ἦσαν γὰρ αὐτοὶ σύμπαντες δέκα που ἢ ἀριθμὸν. ἐπεὶ ὅτι ἄνοπλοι πρὸς ποικίλως ὡπλισμένους διαγωνισάμενοι ἔμελλον ἁλίσκεσθαι, δρόμῳ καὶ φυγῇ διασώζειν αὑτοὺς διέγνωσαν, ὡδὲ τὸ ἀλ-

τὸ ἀλλόξιον ἀρετῆς τιθέμενοι. τὴν γὰρ ἀνδρείαν ἤδη φευκτέων τε καὶ ὑπομενετέων ἐπιστήμην, ὡς ἂν ὀρθὸς ὑπαγορεύῃ λόγος. καὶ ἐπετύγχανον δὲ ἤδη τούτου. βαρόμενοι γὰρ τοῖς ὅπλοις ἀπελείποντο οἱ σωφρονούμενοι τὸ διωγμοῦ, εἰ μὴ ἀπεφεύγοντες ἐπέτυχον πεδίῳ τινὶ ῥυάμοις ἐσπαρμένῳ καὶ τεθηλότι ἱκανῶς, καὶ μὴ βουλόμενοι δόγμα παραβαίνειν τὸ κέλευον, ῥυάμων μὴ θιγγάνειν, ἔστασαν, καὶ ὑπ' ἀνάγκης λίθοις καὶ ξύλοις ἐκ τοῖς προστυχοῦσιν ἕκαστος μίχρι τοσούτου ἠμύοντο τοὺς διώκοντας μέχρι τινὰς αὐτῶν μὲν ἀπηρτίσθαι, πολλοὺς δὲ τραυματιεῖσθαι. πάντας μὲν ὑπὸ τῶν δορυφόρων ἀναιρεθῆναι, καὶ μηδένα τὸ παράπαν ζωγρηθῆναι, ἀλλὰ πρὸ τούτων θάνατον ἀσμενίσαι καὶ τὰς τῆς αἱρέσεως ἐντολάς. ἐν συγχύσει δὲ ἤδη πολλῇ τόν τε Εὐρυμένη καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, καὶ οὐ τῇ τυχούσῃ χρῆσθαι, εἰ μηδὲ ἕνα ζῶντα ἀγάγοιεν τῷ τυράννῳ· Διονυσίῳ εἰς αὐτὸ μόνον τοῦτο προξενήσαντες αὐτούς. ἧς ἕνεκα ἐπαμήσαντες τοῖς πεσοῦσι καὶ ἡρῷον πολυάνδριον ἐπιχώσαντες αὐτόθι

num ſtatuentes. Nam fortitudinem tam fugiendorum, quàm ſuſtinendorum eſſe ſcientiam, utique recta ratio dictaverit. Atq; hoc quidem iam aſſequebantur. Quippe armis gravati deficiebant, qui inter perſequendum ſimul erant inventi, niſi abditi fuiſſent per fugam in campum quendam fabis cõſitum, cumq; is, qui jam ſatis ſuperq; floruiſſet, ac doctrinam ſeu decretum violare nolentes, quod jubet *ne quidem attingendas eſſe fabas*, ſubſtiterunt, & ab neceſſitate coacti lapidibus ac fuſtibus adeoq; omnibus rebus aliis, quas fortuna ſubminiſtrabat, ſinguli ſeſe eouſq; tutati ſunt, atq; à propriis capitibus injuriã propulſarunt eorum, qui ipſos perſequebantur, donec nõnullos quidem ex ipſis è medio ſuſtuliſſent, plurimi verò etiam vulnerati eſſent. Sanè omnes ab ſatellitibus è medio ſublati fuerunt, nec omninò quiſquam ex omnibus vivus fuit captus: ſed horum loco ultrò & libenter mortem juxta ejus ſectæ præcepta adierũt. Cæterùm Eurymenes ejuſq;, qui cum ipſo erãt, familiares, in magna nec ea exigui momenti conturbatione verſabantur, ſi ne unum quidem vivũ Dionyſio, qui ſe emiſiſſet, & ad hoc ipſum ſolũ eos erat cohortatus, eſſent adducturi. Itaq; terra aggeſta eos tumularunt, qui ceciderant, ibiq; heroo, multorũ illuſtrium hominum cladem teſtante,

terra

terra accumulata erecto, reverterunt. Deinde Myllias Crotoniates ipsis occurrit, ejusq; uxor Timycha Lacedæmonia dimissi ab multitudine, eo quòd Timycha ventrem ferens decimum jam mensem habebat, ideóque gradu tardiori incedebat. Hos verò vivos captos perlibentes ad Dionysiũ tyrannum adduxerunt, cum omni commeatu ac solicitudine eos in vita servatos. Ille autem de iis, quæ acciderant, omnibus prolixè intellectis, valdè se etiam tristitia affectum atq; animo dejectum fuisse declarabat. At vos, inquit, à me digno præ reliquis honore affectum iri censete, si mecum regnũ administrare volueritis. Myllio verò & Timycha ad omnia, quæ promittebat, annuentibus, at enim ubi me unũ quid docueritis, cum adjecta deductione ac comitatu in vita integri & sine noxa servabimini. Ac Myllio quærente, ecquid esset, quod ex se didicisse averet, nempè id, inquit Dionysius, quę fuerit caussa, ob quam amici tui potiùs mori maluerint, quàm fabas conculcare: tum Myllias ilicò, illi quidem, inquit, ne fabas conculcarent, sustinuerunt: ego verò mortẽ potiùs elegero. quam hujus tibi causam exponam, quãobrem fabas cõculcare nolimus. Cæterùm cùm Dionysius perculsus esset, ac jussisset eum per vim è suo cõspectu secedere, nimirum jubebat Ti-

θυμένης. εἶτα αὐτοῖς ἀπήντησε Μυλλίας Κροτωνιάτης καὶ Τιμύχα Λακεδαιμονία γυνὴ αὐτῷ ἀπολελειμμένοι τῷ πλήθει, ὅτι ἔγκυος ὖσα ἡ Τιμύχα, τὸν δέκατον ἤδη μῆνα εἶχε, καὶ σχολαίως διὰ τοῦτο ἐβάδιζε. τούτους δὲ ζωγρήσαντες ἄσμενοι πρὸς τὸν Τύραννον ἦγαγον, μετὰ πάσης κομιδῆς καὶ ἐπιμελείας διασώσαντες. ὁ δὲ περὶ τῶν γεγονότων διαπυθόμενος καὶ σφόδρα ἀθυμήσας ἐνέφαινεν. ἀλλ' ὑμεῖς γε εἴπερ ὑφ' ἑαυτῷ τῆς ἀξίας τεύξεσθαι παρ' ἐμοῦ τιμῆς, εἰ μοι συμβασιλεύσαι θελήσετε. τῷ δὲ Μυλλίου καὶ τῆς Τιμύχας πρὸς ταῦτα, ἅ ἐπηγγέλλετο ἀναιδύντων, ἀλλὰ ἴν γε με, ἔφη, διδάξαντες, μετ' ἐπιβαλλέσης προπομπῆς διασώζεσθε. πυθομένῳ δὲ τῷ Μυλλίᾳ, καί τι ποτ' ὄζω, ὁ μαθεῖν προθυμεῖται, ἐκεῖνα εἶπεν ὁ Διονύσιος, τίς ἡ αἰτία δι' ἣν οἱ ἑταῖροι σου ἂν θανεῖν μᾶλλον εἵλαντο, ἢ κυάμους πατῆσαι; καὶ ὁ Μυλλίας εὐθύς, ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν εἶπεν ὑπεμίνανε, ἵνα μὴ κυάμους πατήσουσιν, ἀποθανεῖν· ἐγὼ δὲ αἱρῶμαι, ἵνα μὴ ἔχῃ σοι τὴν αἰτίαν μὴ εἰπεῖν κυάμους μᾶλλον πατῆσαι. καταπλαγεὶς δὲ ὁ Διονυσίος καὶ μίσας ἅπαν κελεύσας αὐτὸν βίᾳ, βασάνῳ δὲ ἐπιφέρῃ

τῇ

τῇ Τιμύχᾳ προσάπτοντος· ἐνόμιζε γὰρ ἅτε γυναῖκα τε οὖσαν καὶ ἔπογκον, εἰρήμειν δὲ τοῦ ἀνδρὸς ῥᾳδίως τοῦτο ἐκλαλήσειν φόβῳ τῆς βασάνων· ἡ γυναῖα * συμβύξασα δὲ τοῖς γλώσσης τοὺς ὀδόντας, καὶ ἀποκόψασα αὐτὴν. προσέπτυσε τῷ Τυράννῳ. ἐμφαίνουσα, ὅτι εἰ ἐκ τοῦ τῷ βασάνων τὸ θῆλυ αὐτῇ γένηθεν συναναγκασθείη, τῷ ἐκμυθεύσειν τι ἀναγκαλύψαι, τὸ μὲν ὑπηρετῆσον σῶμα ποδῶν ὑπ' αὐτῆς ἐκκόπτεται. οὕτως δυσκατάθετοι πρὸς τὰς ἐξωτερικὰς φιλίας ἦσαν, εἰ μὴ βασιλικαὶ τυγχάνοιεν. παραγγέλματα δὲ τούτοις καὶ τὰ περὶ τῆς σιωπῆς ἦν παρηγγέλματα, φέροντα εἰς σωφροσύνης ἄσκησιν. πάντων γὰρ χαλεπώτατον ἔξις ἐγκρατημάτων τὸ γλώττης κρατεῖν. τῆς αὐτῆς δὲ ἀρετῆς ἔξει καὶ τὸ πεῖσαι Κροτωνιάτας ἀπέχεσθαι τῆς ἀθύτου καὶ νόθης πρὸς τὰς παλλακίδας συνουσίας. καὶ ἔτι ἡ ἐξ τῆς μουσικῆς ἐπανόρθωσις, δι' ἧς καὶ τὸ οἰστρῶντος μειράκιον ὑπὸ τοῦ ἔρωτος εἰς σωφροσύνην μεθέστησε. καὶ ἡ τῆ ὕβρεως δὲ ἀπάγουσα παραίνεσις εἰς τὴν αὐτὴ ἀρετὴν ἀπῆγε. καὶ ταῦτα δὲ παρέδωκε τοῖς

mychæ tormenta inferri. (Existimabat enim eam, utpote fœminam unáque gravidam, jamq; viro quasi nudatam & orbatam metu tormentorum perfacilè hoc elocuturam.) Illa masçula & fortis lingua dentibus compressa eāq; præsciissam Tyranno in os exspuit, liquidò declarans, etsi ab tormentis, quod in se natura fœmineum erat, simul vinci & expugnari cogeretur, ut quippiam eorum, quæ silentio premēda minimeq; enuncianda essent, proditura seu detectura foret, ad eam rem membro, quo hoc effectum datura esset, à se sublato, maximè tectū fuit. Adeò, ut asciscerentur in externorum amicitias, etsi vel regias, difficiles & morosi erant. Hisce etiam similia de silentio præcepta erant ad temperantiæ mentisq; moderationis exercitationē ducentia. Omnium quippe moderationum cōtinentiarumq; difficillima est, linguam moderari ac domare. Ejusdem itidem virtutis est Crotoniatis persuadere potuisse, ut ab illegitimo thoro, cui sacrificium non præcessisset, & notho pellicum concubitu abstinerent. Adhæc correctio, quæ per Musicam fit, qua etiam ad oleścentulum œstro insanientem & amore exstimulatū ad animi moderationem traduxit, Item adhortatio quæ ab contumelia abduceret, ad eandem quoq; virtutem tendebat. Atq; hæc Pythagoras suis ab se

denominatis discipulis tradidit, quorũ ipsemet author erat. Siquidem illi hisce corpora adhibebant, perinde ac si in iis constituta & affixa forent, minimeq; sollicita, quum quidem carne gravida vel carnosa sint. Hoc nãq; inæquabilis vitæ generis argumentũ esse autumabant. Sed & eodem modo se quoque habebant, quoad animum, non quidẽ quum aut hilares essent, aut subtristes, verùm æquabiliter, vel in secunda vel adversa fortuna lenibus animis præditi gaudebant. Iras autem, animi dejectiones, turbationesque hac pellebant. Eratque illis in promptu præceptum, quasi nihil humanorum casuum inexspectatum esse oporteat apud eos, qui mente præditi sunt. At exspectanda esse omnia, quæ ipsi nõ habeant in sua potestate. Quod si autem quandoque contingeret eos iracundiæ exardescere, vel dolore augi, vel aliud quid hujusmodi perpeti, actutum se è medio recipiebant, & quisq; apud se seorsum concoquere, & medicina pellere affectum conabatur. Feruntur & hæc de Pythagoræis, neminem ex ipsis ira percitum unquam vel famulum domesticúmve cæcidisse, poenaq; cum hoc promeritus fuisset, affecisse, neq; liberorũ hominũ quenquam admonuisse: sed unumquemq; mentis animiq; restitutionem in integrum exspectavisse. Vocabant autem admonitorem, dum

Πυθαγορείοις Πυθαγόρας
αἴτιος αὐτὸς ἦν. προσίχον
οὗτοι τὰ σώματα, ὡσανε
τῆς αὐτῆς διαιτίσται, καὶ μά
μεμιμᾶ, ὅτι δὲ πολύσα
ἀνωμάλου καὶ βίου ὄντα
δεῖγμα. ἀλλὰ ὡσαύτως
καὶ τὴν διανοίαν, οὐχ ὅτι
ἱλαροὶ, ὅτε δὲ κατηφεῖς,
λὰ ἐφ' ὁμαλοῦ πρᾴως
ροντες. διεκρούοντο δὲ ὀργ
ἀθυμίας, ταραχάς. καὶ ἦν
τοῖς παράγγελμα, ὡς
δεῖ δεῖται ἀπροσδοκήτων
πλημάτων ἀπροσδόκητον
ται παρὰ τοῖς νοῦν ἔχου
ἀλλὰ πάντα προσδοκᾶν
μὴ τυγχάνουσιν αὐτοὶ κα
ὄντες. εἰ δὲ ποτὲ αὐτῷ
βαίη ἡ ὀργὴ, ἡ λύπη, ἢ
λο τι τοιοῦτον, ἐκποδὼν
πλλαίνοντο. καὶ καθ'
τὸν ἕκαστος ἡσύχιος ἐπε
ρᾶτο καταπέπλειν τε καὶ
ἀξεύειν τὰ πάθος. λέγε
δὲ καὶ τάδε περὶ τῆς Πυ
θαγορείων, ὡς οὔτε οἰκέτ
ἐχόλασεν, οὐθεὶς αὐτῆς
πὸ ὀργῆς ἐχόμενος, οὔτε
ἀλλοθέρων ἐνουθέτησε τινα
λὰ ἀνίμενεν ἕκαστος τὴν
διανοίας ἀποκατάστασιν. ἐπ
λουν δὲ τὸν νουθετητὴν παι
δαρίᾳ,

δαρτᾶν. ἐποιοῦντο γὰρ τὴν ἀπαμμὴν σιωπῇ χρώμενοι καὶ ἡσυχίᾳ. οὕτω δαρος οὖν διηγεῖτο πολλάκις περὶ Ἀρχύτου Ταραντίνου, ὅτι ἀφικόμενος χρόνου τινὸς εἰς ἄγρον ἀφικόμενος, καὶ σφετερίσας νεωστὶ παραγενομένως, ἣν ἐσφετερίσατο ἡ πόλις εἰς Μεσσηνίους, ὡς εἶδε τὸν τε ἐπίτροπον καὶ τοὺς ἄλλους οἰκέτας, οὐκ ἐπὶ τῆς περὶ γεωργίαν ἐπιμελείας πεποιημένους, ἀλλὰ μεγάλῃ τινὶ κεχειμένους ὀλιγωρίᾳ ὑπερβολῇ, ὀργισθείς τε μᾶλλον ἢ πρότερον ἔτους, ὡσανεὶ ἐκεῖνος εἶπεν, ὡς ἔοικε, πρὸς τοὺς οἰκέτας, ὅτι εὐτυχοῦσιν, ὅτι αὐτοῖς ὤργισται. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο συμβεβηκὸς ἦν, νῦν ἂν ποτε αὐτοὺς ἀδήλους ἡγεῖσθαι τηλικαῦτα ἡμαρτηκότας. ἔφη δὲ λέγεσθαι καὶ περὶ Κλεινίου τοιαῦτα τινα. καὶ γὰρ ἐκεῖνον ἀναβάλλεσθαι πάσας νουθετήσεις τε καὶ καλάσεις εἰς τὴν τῆς διανοίας ἐπανάστασιν. οἴκτων δὲ καὶ δακρύων καὶ πάντων τῶν τοιούτων εἴργεσθαι τὰς ἀνδρὸς, οὔτε δὲ κέρδος, οὔτε ἐπιθυμίαν, οὔτε ὀρίν, οὔτε φιλοτιμίαν, οὔτε ἄλλο οὐδὲν τῶν τοιούτων αἴτιον γίνεσθαι διαφορᾶς. ἀλλὰ πέφυκε τοὺς Πυθαγορείους ἔτως ἔχειν πρὸς ἀλλήλους, ὡς ἂν πατὴρ υἱοῦς πρὸς τέκνα ἔχοι. καλὸν δὲ καὶ τὰ πάντα

quod dicimus faceret, παυσάμενος, hoc est, ad captus puerorum monendo se quasi demittere. Faciebāt enim silentio & quiete utentes quandam magnanimitatem. Certè Spintharus frequenter de Archyta Tarentino cōmemorabat, quod cùm certo quodā tempore rus veniſſet, recenterq; ab militum copiis, quas urbs in Messenios merentes deduxerat, adesſet, simulac vidit curatorē reliquosq; famulos ac colonos non benè curam gessisse agricolationis, sed quodam magno excessu supinæ negligentiæ fuisse usos, etiam iratus usque adeò succensuit, ut ipse, sicuti apparet, ad domesticos dicēret, benè & feliciter cum iis agi, quòd ipsis iratus esset. Nā nisi hoc accidisset, nos nequaquā impunè laturos fuisse, qui tam graviter peccavissent. Ajebat etiam de Clinia hæc ferè dici. Illum etenim omnes tū admonitiones, tū punitiones rejicere & comperendinare in integram mētis animiq; restitutionem: viros autem ab luctibus lachrymisq;, & omnibus similibus arceri, neq; verò lucrum nec desiderium, neq; iram, nec ambitionem, nec deniq; quicquam aliud taliū rerum occasionē præbere discriminis & contentionis: verùm omnes Pythagoricos ita erga se mutuò affectos esse, uti bon' aliquis honestusq; pater erga suos natos affectus esse possit. Pulchra aūt & in primis egregia res est, omnia

Pythagoræ quoq; transcribere, & quasi cuncta dixerit, ei accepta ferre, nullāq; propriam privatamq; gloriam ab iis, quæ inveniuntur, nisi admodum rarò, sibi vendicare. Sunt enim quidam, etsi numero perexigui, quorū monumenta seorsim cognoscūtur. Admirationi autem etiam est exacta illa custodiendi suaq; asservandi ratio. Nam inter tam multa annorū curricula & ætates, nulli unquam vel quicquam Pythagoricorum Commentariorum factum elaboratumq; apparet ante Philolai ætatem, sed cujus primus in lucem edidit hosce tres vulgo satis jactatos libellulos, quos Dion ille Syracusanus centū fertur minis emisse, idq; ex jussu Platonis, nempe Philolai paupertate, in quā cùm magnam, tùm gravem extremāq; deveniisset, intellecta. Quoniam & ipse Dion de cognatione Pythagoræorum erat, eoq; nomine librorum fiebat particeps. De opinione verò vel sententia hęc eos dicere perhibent, væcordis adeoq; amentis planè esse hominis, & omni & cujusvis rei opinationi adhæresceret, tum verò maximè illi, quæ ab plærisque & vulgo exsisteret. Paucis quippe adesse & benè suspicari & opinari. Hoc enim apud eos exsistere perspicuum est, qui rerum prudentia & cognitione præditi sint. Tales aūt perpauci hodie reperiūntur. Igitur talem vim ac potentiam nō per-

Πυθαγόρα ἀνατιθέναι τὰ πάντα ἀπολαλεῖν, καὶ μηδεμίαν ποιεῖσθαι δόξαν ἰδίαν ἀπὸ τῶν εὑρισκομένων, εἰ μὴ σπανίων. σπάνυ γὰρ δή τινες εἰσὶν ὀλίγοι, ὧν ἰδίᾳ γνωρίζονται ὑπομνήματα. θαυμάζεται δὲ καὶ ἡ τῆς φυλακῆς ἀκρίβεια. ἐν γὰρ τοσαύταις χρειαῖς ἀνθρώπων οὐδεὶς οὐδενὶ φαίνεται τῶν Πυθαγορείων ὑπομνημάτων συγγεγραφὼς πρὸ τῆς Φιλολάου ἡλικίας, ἀλλ' οὗ πρῶτος ἐξήνεγκε τὰ θρυλλούμενα τρία ἐκεῖνα βιβλία, ἃ λέγεται Διὼν ὁ Συρακούσιος ἑκατὸν μνῶν πριάσθαι Πλάτωνος πεμψάντος εἰς σπάνιαν τῆς μεγαλοψυχίας καὶ ἰσχυρὰν ἀφικομένου τοῦ Φιλολάου. ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ἦν ἀπὸ συγγενείας τῆς Πυθαγορείων, καὶ δι' τοῦτο μετέλαβε τῶν βιβλίων. περὶ δὲ δόξης τάδε φασὶ λέγειν αὐτούς. ἀνοήτου μὲν εἶναι, καὶ τῇ σπάνῃ καὶ πάντος δόξῃ προσέχειν, καὶ μάλιστα τὸ τῇ παρὰ τῶν πολλῶν γνωμένῃ. τὸ γὰρ κατὰ ταῦτα ὑπολαμβάνειν τι καὶ δοξάζειν ὀλίγοις ὑπάρχειν. δῆλον γὰρ ὅτι περὶ τοὺς εἰδότας τοῦτο γίνεται, οὗτοι δὲ εἰσὶν ὀλίγοι. ὥστε δῆλον ὅτι οὐκ ἂν διαπέσοι τῆς εἰς

νει εἰς τοὺς πολλοὺς ἡ τοιαύτη δύναμις. ἀνόητον δ' εἶναι καὶ παίσης ὑπολήψεώς τε καὶ δόξης καταφρονεῖν. συμβήσεται γὰρ ἀμαθῆτε καὶ ἀνεπανόρθωτον εἶναι τὸν οὕτω διακείμενον. ἀναγκαῖον δὲ ἐν τῷ μὲν ἀπιστήμονι μανθάνειν, ἃ τυγχάνει ἀγνοῶντι καὶ οὐκ ἐπιστάμενον. τῷ δὲ μανθάνοντι προσέχειν τὴν τοῦ ἐπισταμένου τε καὶ διδάξαι δυναμένου ὑπολήψει τε καὶ δόξῃ. καθόλου δὲ εἰπεῖν, ἀναγκαῖον εἶναι τοὺς σωθησομένους τῆς νέων προσέχειν ταῖς τῶν πρεσβυτέρων τε καὶ καλῶς βεβιωκότων ὑπολήψεσί τε καὶ δόξαις. ἐν δὲ τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ τοῦ σύμπαντι εἶναι τινας ἡλικίας ἐνδιάστημάτας. οὕτω γὰρ καὶ λέγειν αὐτοὺς φασὶν, ἃς οὐκ εἶναι τοῦ τυχόντος πρὸς ἀλλήλους συμεῖραι. ἐκπροάσθαι γὰρ αὐτὰς ὑπ' ἀλλήλων, ἐὰν τις μὴ καλῶς τε καὶ ὀρθῶς ἔχῃ τὸν ἄνθρωπον ἐκ νηπιότητος. δεῖ οὖν τῆς τοῦ παιδὸς ἀγωγῆς καλῆς τε καὶ σώφρονος γινομένης, καὶ ἀνδρείας, πολὺ εἶναι μέρος τὸ παραδιδόμενον εἰς τὴν τοῦ μειρακίου ἡλικίαν. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ τοῦ μειρακίου ἐπιμελεί-

tingere nec pertinere ad plærosque homines maximéque vulgus, manifestum est. Porrò autem perabsurdum esse & amentiæ simile, omnem existimationem juxtà ac opinationem spernere & pro nihilo putare. Siquidem indoctum & inemendabilem esse eum, qui ita affectus sit, planè consequetur. Necessarium autem esse, in scienti quidem & docto ea, quæ ignoret, nec calleat, discere. Discenti verò in primis convenit animum adjicere ad scientis & docere valentis existimationem atque opinionem. Et ut semel omnia dicam, perquam necessarium esse eos juvenes, qui servari volunt, animum adhibere ad sententias & opiniones tàm seniorum, quàm eorum, qui antè honestè vixerunt. In universa verò humana vita esse ætates quasdã divisas. Ita enim & loqui eos ajunt, quas non sit cujuslibet inter se mutuo connectere. Expelli namque eas ab se mutuo, nisi quis probè ritéque hominem ab ineunte ætate habeat. Itaque necesse est, ut ex pueri educatione honesta simul & temperanti, ac fortitudinis laude conspicua exsistente, non exigua pars sit, quæ ad adolescentuli ætatem transmittatur. Eodem etiam modo ex cura, quæ adolescentiæ adhibetur, & ex bona atque honesta illius ad fortitudinem & temperantiam instituti-

one, haud parva portio virili ætati tribuitur. Siquidem quod vulgò à plerisque fieri cernimus, absurdum non minus, quàm ridiculum est. Nam qui putant eos, qui adhuc in puerili ætate versantur, instituendos quidem esse arctissimè, in omni modestia ac moderatione, utque ab omnibus odiosis & probrosis actionibus, iisque, quę indecori & turpitudinis speciem habere videntur, abstineant: at juvenes jam factos suæ libertati arbitrióq; esse relinquendos, ut cum plerisque, quicquid volent, faciant, mera mehercule insania est. In hanc quippe ætatem penè utraq; peccatorum genera confluere. Etenim juvenes multa tùm puerilia, tùm etiam virilia cõmittunt. Fugere namq; omne genus studii atque ordinis, ut simpliciter dicam: contrà verò ludi puerilis & lasciviæ, procacitatisq; speciem, quæ in ea ætate est, expetere, pueritiæ maximè proprium est. Ex hac igitur in eam, quæ cõsequitur, ętatem talem animi habitum pervenire. Cæterùm vehementes illæ & pertinaces cupiditates, similiter & ipsę honorum cupidines & ambitionum genera, reliquíque pariter impetus atque affectus, quicumq; ex illo cùm difficili, tùm turbulento genere exsistunt, ex ætate virili in juvenilem perveniunt. Quapropter hæc ætas præ reliquis omnibus maximæ curæ indiget. Cete-

ας τε καὶ ἀγωγῆς καλῆς· ἐ δὲ ἀνειμένης καὶ σώφρονος γινομένης, οὐδὲν εἶναι μέρος παραδιδόμενον εἰς τὸ τοῦ ἀνδρὸς ἡλικίαν. ἐπεὶπερ εἰς γὰρ πολλὰς, ἀτοπόν τε ἐ γελοῖον αὐτὸ τὸ συμβαῖνον. παῖδας μὲν γὰρ ὄντας οἴεσθαι δεῖν τὸ ταπεινὸν τε καὶ σώφρονεῖν, καὶ ἀπέχεσθαι πάντων φορτικῶν τε ἐ ἀηδῶν εἶναι χρὴ ἀνθρώπων· νεανίσκους δὲ γιγνομένους ἐᾶν παρά γε δὴ τοῖς πολλοῖς ποιεῖν, ὅτι ἂν βούλωνται. σωφρονίσαι δὲ χρὴ δὶς εἰς ταὐτὸν ἥλικα ἀφορῶντας τὰ ἡμέτερα ἁμαρτήματα· ἔστι γὰρ ἁμαρτάνειν πολλὰ καὶ ἀνοήτως τοὺς νεανίσκους ἁμαρτάνοντας. καὶ μὲν δὴ φεύγειν ἅπαντα τὸ τῆς ἀταξίας γένος, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, δίωκειν δὲ τὸ τῆς παιδιᾶς καὶ ἀκολασίας καὶ ὕβρεως τῆς παιδικῆς εἶδος, τῆς παιδὸς ἡλικίας ἐναντιώτατον ἔστ). ἐν ταύτῃς δὴ εἰς τὸν ἐρχόμενον ἡλικίαν ἀφικνεῖσθαι τὴν ἀνδρείαν διάθεσιν. τὸ δὲ τὸ ὀλιγωρίας, ὡσαύτως δὲ ἐ αὐτὸ τῆς φιλοτιμίας γένος, ὁμοίως δὲ καὶ τὰς λοιπὰς ὁρμάς τε καὶ διαθέσεις, ὅσαις τυγχάνουσιν οὖσαι τοῦ χαλεποῦ τε καὶ θορυβώδους γένους, ἐκ τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἡλικίας εἰς τὴν τῶ νεανίσκων ἀφικνεῖσθαι. διόπερ ἅπασιν δεῖσθαι ἡλικιῶν ταύτην πλείστης ἐπιμελείας. καὶ

θόλου

Θόλον δὲ εἰπεῖν, οὐδέποτε τὸν ἄνθρωπον ἑαυτοῦ εἶναι ποιεῖν, ὅτι ἂν βούληται, ἀλλ' ἀεί τινα ὑπεροχὴν ὑπάρχειν δεῖν, καὶ ἀρχὴν νόμιμόν τε καὶ εὔσχημονα, ἧς ὑπήκοος ἔσται ἕκαστος τῶν πολιτῶν. ταχέως γὰρ ἐξίσασθαι τὸ ζῷον ἑαυτόν τε καὶ ὀλιγωρηθὲν, εἰς κακίαν τε καὶ φαυλότητα. ἐρωτᾶν τε καὶ ἀπορεῖν πολλάκις αὐτοὺς ἔφασαν, τινὸς ἕνεκα τοὺς παῖδας συνεθίζομεν πρωΐ σφίζεσθαι τὴν τροφήν τε ταγμένως τε καὶ συμμέτρως, καὶ τὴν μὲν τάξιν καὶ τὴν συμμετρίαν ὑποφαίνομεν αὐτοῖς, καλά. τὰ δὲ τούτων ἐναντία, τήν τε ἀταξίαν καὶ τὴν ἀσυμμετρίαν, αἰσχρά. ὁ καὶ ὄζειν ὅτε οἰνόφλυξ καὶ ἄπλητος ἐν μεγάλῳ ὄνει. δεῖ κείμενος. εἰ γὰρ μηδὲν τούτων ὄζει χρήσιμον εἰς τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἡλικίαν ἀφικνουμένων ἡμῶν, μάταιον εἶναι τὸ συνεθίζειν παῖδας ὄντας, τῇ τοιαύτῃ τάξει. ἓν αὐτὸν δὲ λόγον εἶναι καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἠθῶν. οὐκ οὖν ἐπὶ γε τῶν λοιπῶν ζώων τοῦτο ὁρᾶσθαι συμβαῖνον, ὅσα ὑπ' ἀνθρώπων παιδεύεται, ἀλλ' εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὰ σκύλακα καὶ τὰ

rùm ut in brevi ſumma totum negotium complectar, dico hominem nequaquā ita relinquendū eſſe, ut quodcumq; voluerit, faciat: verùm ſemper aliquis principatus, qui reliquis præſideat, eſſe debebit, & legitimus ſimul ac benè conſtitutus honeſtuſq; magiſtratus, cui civiū unuſquiſq; dicto erit audiens. Subitò namq; animal relictum neglectumq; in malitiam & pravitatē delabitur. Quærere frequēter & vehementer ambigere eos dixerunt, ecquа de cauſſa pueros ſtato tempore juxtà ac moderatè cibum aſſumere conſuefaciamus. Atq; ordinem quidem moderationemq; ipſis declarathus, in bonis reputanda eſſe: hiſce verò cōtraria, nempe nullam ordinis ſtatam obſervationem immoderationemq;, in turpibus maliſque habenda. Ejuſce rei evidens exemplum eſt, cùm vini gurges atque is, qui inſatiabilis eſt vorago, in magno eſt probro ſitus. Si. n, nihil iſtorum utile eſt nobis, poſtquam ad virilem ætatem perventum eſt, abſurdum ineptumq; fuerit eos, qui adhuc in ætate puerili verſantur, ad iſtiuſmodi ordinē conſuefacere. Porrò eandē quoq; eſſe rationem inſtituendam de alio hominū genere atq; ordine. Enimverò & hocipſū in reliquis quoq; animalibus uſu evenire cernimus, quęcūq; ab hominibus ab teneris annis inſtituuntur, nimirum ſtatim ab initio & catulū & puerum

puerum in hiſce conſuefieri, atque ea diſcere, quæ eos adultos facere oportebit. Omninò verò dixerũt Pythagoricos eos cohortari, qui ſe in illorum conſortium familiaritatemq; dederẽt, ut voluptatem vitarent, quemadmodum etiam alia, quæ cautionem evitationemq; aliquam requirunt. Nihil enim omnium tàm nos fallere, inque peccata præcipitare, quàm vitium hoc voluptatis. Summatim, vehemẽter, ut videtur, contendebant, ut nihil omninò admitterent, quo aliquo modo in voluptatem collinearẽt. Turpem namq; noxiumq;, ut plurimum, hunc eſſe ſcopum. Verùm maximè quidem ad bonum honeſtumq; ſcopum collimãtes, eos facere quod facere par eſt. Secundo verò loco ſi reſpiciendum etiã ſit ad id, quod conducibile atque utile eſt, nimirum ea haud vulgare ſanè judicium expoſcere. De cupiditate autẽ, uti nominatur, talia ferè viros illos diſſerere dixerunt. Ipſam quidem cupiditatem animi eſſe quendam impetum ſubitumq; motum atque appetitionẽ vel impletionis cujuſpiam, vel exinanitionis quorundam, quæ ſeſui vel affectioni ſenſibili adſunt. Exſiſtere verò etiam contrariorum cupiditatem, vel quod non ſentiamus inanitatẽ & abſentiam, quodq; nullorum ſenſum omninò habeamus. Varium autem eſſe hoc vitium, penèq; omnium, quæ in

παῖδα ταῦτα συνεθίζ
καὶ μανθάνειν, ἃ δήπ
αὐτοὺς τελεωθέντας. κα
δὲ τοὺς Πυθαγορείους
παραπελεύεσθαι τοῖς ἐντ
ρουσί τε καὶ ἀφιγνουμένοις
σωφροσύνης, εὐλαβεῖσθαι τ
δονὴν, ὥσπερ τι καὶ ἄλλο
εὐλαβείας δεομένων. οὐδὲ
οὕτω σφάλλειν ἡμᾶς, οὐδ'
βάλλειν εἰς ἁμαρτίαν ὡς τ
τὸ πάθος. καθόλου δὲ, δ
οικε, διετείνοντο μηδὲ ποτε μ
πράττειν ἡδονῆς ἐχομένη
καὶ ἀδόκιμα καὶ βλαβερόν.
ἐπὶ τὸ πολὺ, τοῦτον εἶναι τ
πόν. ἀλλὰ μάλιστα μὲν πρὸ
καλόν τε καὶ εὔχρηστον βλέπο
πράττειν ὅ ἂν ᾖ πρακτέον. δ
ρον δὲ πρὸς τὸ συμφέρον τε κ
φέλιμον, δεῖσθαι ταῦτα
σεως οὐ πάνυ τυχούσης. περὶ
τὴν ὀνομαζομένης ἐπιθυμίας
αὐτὰ λέγειν ἔφασαν τοὺς
δρὰς ἐκείνους. αὐτὴν μὲν τὴν ἐπι
μίαν ἐπιφοράν τινα εἶναι ἄλογ
καὶ ὁρμὴν, καὶ ὄρεξιν, ἤτοι πληρώσ
τινος, ἢ * παρουσίας τινῶν, αἰ
σεως ἢ διαθέσεως αἰσθητικῆς. εἶνα
δὲ καὶ τὴν ἐναντίων ἐπιθυμίαν οἰκειο
σεως τε καὶ ἀπουσίας, καὶ τὸ μὲ
πάσχειν ἐνίοις. ποικίλον δὲ εἶναι
τὸ πάθος τοῦτο, καὶ χαλεπὸν τὴν περὶ

πάνθ' ὁρᾶν

ἀνθρωπον πολυειδέστατον. ἔστι δὲ τὰς πολλὰς τῆς ἀνθρωπίνων ἐπιθυμιῶν ἐπικτήτους καὶ κατασκευασμένας ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀνθρώπων. διὸ καὶ πλείσης ἐπιμελείας δεῖσθαι τὸ πάθος τοῦτο, καὶ φυλακῆς τε καὶ σωμασκίας οὐ τῆς τυχούσης. τὸ μὲν γὰρ κενωθέντος τοῦ σώματος τῆς ζοφῆς ἐπιθυμεῖν, φυσικὸν ἔστι. καὶ τὸ πάλιν ἀναπληρωθέντος τροφῆς ἐπιθυμεῖν τῆς προσηκούσης, φυσικὸν καὶ τοῦτο ἔστι. τὸ δὲ ἐπιθυμεῖν περιέργου ζοφῆς, ἢ περιέργου τε καὶ ζυφερᾶς ἐδῆτος τε καὶ σκευῆς, ἢ περιέργου τε καὶ πολυτελοῦς καὶ ποικίλης οἰκήσεως ἐπίκτητον ἔστι, τὸν αὐτὸν δὴ λόγον εἶναι. καὶ περὶ σκευῶν τε καὶ ποτηρίων, καὶ διακόνων καὶ θρεμμάτων τῆς εἰς ζοφὴν ἀνηκόντων, καθόλου δὲ τῆς περὶ ἄνθρωπον πασῶν, χαλεπὸν τοῦτο μάλιστα πιστεῦσαι εἶναι, οἷον μηδαμοῦ ἴσασθαι, ἀλλὰ προάγειν εἰς ἄπειρον. διόπερ εὐθὺς ὁ νεότατος ἐπιτηδεῖον εἶναι τὸ ἀναφυομένων, ὅπως ἐπιθυμήσουσι μὲν, ὧν δεῖ, φεύξονται δὲ τὸ μᾶλλον τε καὶ περιέργων ἐπιθυμιῶν ἀτάκτοις τε καὶ καθαροὶ τοιούτων ὀρέξεων ὄντες. καὶ καταφρονοῦντες αὐτῶν τε τὸ ἄξιον καταφρονήτων, καὶ τὸ ἐνδεδεμένον ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις. μάλ-

homine vigent, ſpecie maximè multiplex. Cupiditatum verò humanarum multas ab ipſis hominibus acquiri parariq; ideóq; hoc vitium plurima cura, itemq; accurata obſervatione, nec levi etiam corporum exercitatione indigere. Corpore namq; exinanito cibum appetere, naturale eſſe. Rurſum eo repleto convenientem juſtamq; ex inanitionem expetere, & hoc itidem naturale eſſe. Verùm appetere alitura cibúmve nimis accuratum, aut veſtem ſtragulamq; itidem delicatam ac mollem, vel etiam nimis operoſam & ſũptuoſam, variamque domũ & ſupellectilia ſibi parare eandẽ quoq; rationẽ eſſe. De vaſis item & poculis, de miniſtris, & famulis, de pecudibus, quę in hoc aluntur, ut in cibos veniant: Et ut ſemel dicam, humanas affectiones fermè hoc ſe modo vel maximè habere, ut neutiquam in uno eodemq; ſtatu permaneant & ſubſiſtant, ſed in infinitum progredi. Quocirca à primis ſtatim annis etiam atq; etiam curandũ eſſe, ut repullulantibus renaſcentibuſq; iſtis, ea quidem, quorum uſus eſt, expetant: ſtultas verò nimíſque accuratas cupiditates fugiant, à perturbatione liberi, & ab iſtiuſmodi affectationibus puri integríq; exiſtentes: & cõtemnentes eos, qui digni ſunt ut contemnantur, itemq; cupiditatum quaſi vinculis obligati ſunt. Inprimis autem

puerum in hiſce conſuefieri, atque ea diſcere, quæ eos adultos facere oporteb it. Omninò verò dixerũt Pythagoricos eos cohortari, qui ſe in illorum conſortium familiaritatemq; dederẽt, ut voluptatem vitarent, quemadmodum etiam alia, quæ cautionem evitationemq; aliquam requirunt. Nihil enim omnium tàm nos fallere, inque peccata præcipitare, quàm vitium hoc voluptatis. Summatim, vehemẽter, ut videtur, contendebant, ut nihil omninò admitterent, quo aliquo modo in voluptatem collinearẽt. Turpem nam q; noxiumq;, ut plurimum, hunc eſſe ſcopum. Verùm maximè quidem ad bonum honeſtumq; ſcopum collimãtes, eos facere quod facere par eſt. Secundo verò loco ſi reſpiciendum etiã ſit ad id, quod conducibile atque utile eſt, nimirum ea haud vulgare ſanè judicium expoſcere. De cupiditate autẽ, uti nominatur, talia ferè viros illos diſſerere dixerunt. Ipſam quidem cupiditatem animi eſſe quendam impetum ſubitumq; motum atque appetitionẽ vel impletionis cujuſpiam, vel exinanitionis quorundam, quæ ſẽſui vel affectioni ſenſibili adſunt. Exiſtere verò etiam contrariorum cupiditatem, vel quod non ſentiamus inanitatẽ & abſentiam, quodq; nullorum ſenſum omninò habeamus. Varium autem eſſe hoc vitium, penèq; omnium, quæ in

παῖδα ταῦτα σωιθίζιδαί τε καὶ μαιθάνειν, ἃ δεήσει πράτ͂ειν αὐτοὺς τελιωθέντας. καθόλου δὲ τοὺς Πυθαγορείους ἔφασαν παραπελεύεδαι τοῖς ἐντυγχάνουσί τε καὶ ἀφικνουμένοις εἰς σωιθείαν, ὑλαβεῖδαι τὴν ἡδονὴν, ὥσπερ τι καὶ ἄλλο τῶν ὑλαβείας δεομένων. οὐθὲν γὰρ οὕτω σφάλλειν ἡμᾶς, οἰδ' ἐμβάλλειν εἰς ἁμαρτίαν ὡς τοῦτο τὸ πάθος. καθόλου δὲ, ὡς ἔοικε, διετείνοντο μηδὲ ποτε μηδὲν πράτ͂ειν ἡδονῆς ἐχαζομένους. καὶ γὰρ ἀχήμονα καὶ βλαβερὸν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, τοῦτον εἶναι τὸν σκοπόν. ἀλλὰ μάλιτα μὲν πρὸς τὰ καλὸν τε καὶ εὔχημον βλέποντες, πράτ͂ειν ὅ ἂν ἦ πρακτέον. δεύτερον δὲ πρὸς τὸ συμφέρον τε καὶ ὠφέλιμον, δεῖδαι ταῦτα κρίσεως οὐ σμικρᾶς τυχούσης. περὶ δὲ τῆς ὀνομαζομένης ἐπιθυμίας τοιαῦτα λέγειν ἔφασαν τοὺς ἀνδρας ἐκείνους. αὐτὴν μὲν τὴν ἐπιθυμίαν ἐπιφοράν τινα εἶναι τῆς ψυχῆς, καὶ ὁρμὴν, καὶ ὄρεξιν, ἤτοι πληρώσεως τινος, ἢ * παραυσίας τινῶν, αἰδήσεως ἢ διαθέσεως αἰδητικῆς. εἶναι δὲ καὶ τὴν ἐναντίων ἐπιθυμίαν οἰκανώσεως τε καὶ ἀπουσίας, καὶ τὸ μὴ αἰδάνεδαι ἐνίων. ποικίλον δὲ εἶναι τὸ πάθος τοῦτο, καὶ χεδὸν τῶν περὶ

πάνθρωπον

ἄνθρωπον πολυειδέστατον. εἶ δὲ τὰς πολλὰς τῆς ἀνθρωπίνας ἐπιθυμιῶν ἐπικτήτους καὶ κατασκευασμένας ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀνθρώπων. διὸ καὶ πλείσης ἐπιμελείας δεῖσθαι τὸ πάθος τοῦτο, καὶ φυλακῆς τε καὶ σωμασκίας οὐ τῆς τυχούσης. τὸ μὲν γὰρ κενωθέντος τοῦ σώματος τῆς ζοφῆς ἐπιθυμεῖν, φυσικὸν εἶ). καὶ τὸ πάλιν ἀναπληρωθέντος πιφάσεως ἐπιθυμεῖν τῆς φροσικούσης, φυσικὸν καὶ τοῦτο εἶ). τὸ δὲ ἐπιθυμεῖν περιέργου ζοφῆς, ἢ περιέργου τε καὶ ζυφερᾶς ἐσθῆτος τε καὶ ζεφωνῆς, ἢ περιέργου τε καὶ πολυτελοῦς καὶ ποικίλης οἰκίσεως ἐπίκτητον εἶ), τὸν αὐτὸ δὴ λόγον εἶναι. καὶ περὶ σκευῶν τε καὶ ποτηρίων, καὶ διακόνων καὶ θρεμμάτων τῆς εἰς ζοφὴν ἀπτόντων, καθόλου δὲ τῆς περὶ ἄνθρωπον παθῶν, χαλεπὸν τοῦτο μάλιστα πάντων εἶναι, οἷον μηδαμοῦ ἴσασιν, ἀλλὰ φροάγειν εἰς ἄπειρον. διόπερ οὐδὲ σπουδαῖος ἐπιτηδεῖον εἶναι τὸν ἀναφυομένων, ὅπως ἐπιθυμήσουσιν μὲν, ὧν δεῖ, φεύξονται δὲ τὸ μᾶλλον τε καὶ περιέργων ἐπιθυμιῶν ἀταράξιοί τε καὶ καθαροὶ τοιούτων ὀρέξεων ὄντες. καὶ καταφρονοῦντες αὐτῶν τε τὰ ἄξια καταφρονήτων, καὶ τὸν ἐνδεδεμένων ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις. μάλ-

homine vigent, ſpecie maximè multiplex. Cupiditatum verò humanarum multas ab ipſis hominibus acquiri parariq; ideóq; hoc vitium plurima cura, itemq; accurata obſervatione, nec levi etiam corporum exercitatione indigere. Corpore namq; exinanito cibum appetere, naturale eſſe. Rurſum eo repleto convenientem juſtamq; ex inanitionem expetere, & hoc itidem naturale eſſe. Verùm appetere alitura cibúmve nimis accuratum, aut veſtem ſtragulamq; itidem delicatam ac mollem, vel etiam nimis operoſam & ſũptuoſam, variamque domũ & ſupellectilia ſibi parare eandẽ quoq; rationẽ eſſe. De vaſis item & poculis, de miniſtris, & famulis, de pecudibus, quę in hoc aluntur, ut in cibos veniant: Et ut ſemel dicam, humanas affectiones fermè hoc ſe modo vel maximè habere, ut neutiquam in uno eodemq; ſtatu permaneant & ſubſiſtant, ſed in infinitum progredi. Quocirca à primis ſtatim annis etiam atq; etiam curandũ eſſe, ut repullulantibus renaſcentibuſq; iſtis, ea quidem, quorum uſus eſt, expetant: ſtultas verò nimíſque accuratas cupiditates fugiant, à perturbatione liberi, & ab iſtiuſmodi affectationibus puri integríq; exiſtentes: & cõtemnentes eos, qui digni ſunt ut contemnantur, itemq; cupiditatum quaſi vinculis obligati ſunt. Inprimis autem

considerandas esse vanas illas ac noxias, & operosas eluxuriantesque cupiditates, quæ in illis, qui in imperio versantur, & authoritate dignitatéq; non parva præditi sunt, exsistunt. Nihil .n. tàm esse absonũ & absurdũ, ad quod talium puerorum, virorumq; & mulierum animus non cum quodam impetu feratur. In summa diversissimam esse eorum, quę instar ciborum effusè offeruntur, varietatem. Infinitam nãq; esse fructuum multitudinem & copiam: infinitam item radicum ad usus mortalium diversitatem. Adhæc vario & multiplici esu carnium uti, itidem operosum & molestum esse aliquid invenire ex terrestrib⁹ & volatilibus, iisq; animalibus, quæ in aquis moventur, quod gustet. Et varia ac multiplicia horum condimenta compositionesque excogitatas esse, succorumque omnis generis mixtiones. Vnde meritò vaticinum ac multiforme esse, juxta animi motum, humanum genus. Singula enim eorum, quæ ex cibis assumuntur, propriæ cujuspiam constitutionis causam exsistere. At homines, illa quidem confestim permagnæ alterationis causas fieri, simul videre. Vt exempli gratia, vinũ largiùs assumptũ aliquousq; quidem potores paulò hilariores, deinde furiosiores indecentioresq;, reddit. Quæ verò talẽ vim atq; efficacitatẽ non declarant, ignorare; sed quicquid

λιστα δ' ἐξ) καταναῶσαι τὰς τῶ ματαίους καὶ τὰς βλαβερὰς, καὶ τὰς πονηρὰς καὶ τὰς ὑβριστικὰς τῆς ὀρεκτικῆς δυνάμεως, περὶ τῆς ἐν ἐξουσίαις ἀναστροφούσης γινομένας. οὐδὲν γὰρ οὕτως ἄτοπον ἐστὶν, ἐφ' ὃ τὴν ψυχὴν οὐχ ὁρμᾶν τῆς τοιούτων παιδῶν τε καὶ ἀνδρῶν, καὶ γυναικῶν. καθόλου δὲ ποικιλωτάτην εἶναι τὴν τῆς προσφερομένων ποικιλίαν. ἀπέραντον μὲν γὰρ τι πλῆθος εἶναι καρπῶν, ἀπέραντον δὲ ῥιζῶν, ᾧ χρῆται τὸ ἀνθρώπινον γένος. ἔτι δὲ σαρκοφαγίᾳ παντοδαπῇ χρῆσθαι, καὶ ἔργον εἶναι εὑρεῖν τινος, οὗ γεύεται, τῆς χερσαίων, καὶ τῆς πτηνῶν, καὶ τῆς ἐνύδρων ζώων. καὶ δὴ σκευασίας παντοδαπᾶς περὶ ταῦτα μεμηχανῆσθαι καὶ χυμῶν παντοίας μίξεις. ὅθεν εἰκότως μαγικόν τε καὶ πολύμορφον εἶναι χρὴ τὸ τῆς ψυχῆς κίνημα τὸ ἀνθρώπινον φύλον. ἕκαστον γὰρ δὴ τῶν προσφερομένων ἰδίαν τινὸς δυνάμεως αἴτιον γίνεσθαι. ἀλλὰ τὰς μὲν ἀνθρώπους τὰ μὲν παραχρῆμα μεγάλης ἀλλοιώσεως αἴτια γινόμενα σωζειν, οἷον καὶ τὸ οἶνον δὴ πλείων προσενεχθεὶς, μέχρι μὲν τινος ἱλαρώτερον ποιεῖ, ἔπειτα μανικωτέρους καὶ ἀκρατεστέρους. τὰ δὲ μὴ τοιαῦτα ἐνδεικνύμενα δυνάμεως, ἀγνοεῖν,

γροεῖν, γίνεσθαι δὲ ταῦτα τὸ προσ-
ηκον ἔθεν αἴτιον τινος ἰδίου δια-
θέσεως. διὸ δὴ καὶ μεγάλης σοφί-
ας τὸ καταγνῶναί τε καὶ συνιδεῖν,
οἵοις τε καὶ πόσοις δεῖ χρῆσθαι
προὸς ζοφὴν. εἶναι δὲ ταύτῃ τὴ ἰ-
ατρικὴ τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς Ἀπολ
λωνίος τε καὶ Παιῶνος. ὕστερον δὲ καὶ
περὶ τὴ Ἀσκληπιόν. περὶ δὲ γε-
νέσεως τάδε λέγειν αὐτοὺς ἔ-
φασαν. καθόλου μὲν οὖν δεῖν
φυλάττεσθαι τὸ καλούμενον προ-
φορίς. οὔτε γὰρ τὴ γῆ τὰ προφε-
ρῆ, οὔτε τῶ ζώων εὔκαρπα γίνεσθαι
τίνα χρόνον πρὸ καρποφορίας,
ὅπως ἐξ ἰσχυόντων τε καὶ τετελει-
ωμένων τῶν σωμάτων τὰ σπέρ-
ματα, καὶ οἱ καρποὶ γίνωνται. δεῖ
οὖν τοὺς τε παῖδας καὶ τὰς παρ-
θένους ἐν πόνοις τε καὶ ἐν γυμνασί-
οις καὶ παρεδρείαις ταῖς προσηκού-
σαις ζῆφειν, ζοφὴν προσφέροντας
τε ἀμυδρὰν οὖσαν, φιλοπόνῳ τε καὶ
σώφρονι καὶ καρτερικῷ βίῳ. πολ-
λὰ δὲ τῆ καὶ ἀνθρώπινον βίον ἔοις
αὐτὰ εἶναι, ἐν οἷς βέλτιον ὄζιν ἡ ὀ-
ψιμαθία, ὧν εἶναι καὶ τῶν ἀφρο-
δισίων χρῆσιν. δεῖν δὲ τὰ παιδαρί-
ας ἀγεδὸν, ὥστε μὴ ζητεῖν ἐπὶ τῶν
εἴκοσιν ἐτῶν τοιαύτῃ συνουσί-
αν. ὅταν δὲ εἰς τοῦτο ἀφίκηται, πανα-
γίοις εἶναι χρήσιμον τοῖς ἀφροδισίοις
ἔσεσθαι δὲ τοῦτο, ἐὰν τίμιόν τε καὶ

assumptum est, propriæ cujuspiam constitutionis causam fieri. Quare etiam magnæ sapientiæ est cognovisse atque intellexisse, qualibus & quantis ad corpus alendum utendum sit. Hoc autem oraculum esse primò quidem Apollinis & Pæonis; posteà verò Æsculapii. De generatione verò hæc eos dicere prodiderunt. Omninò observari oportere autumabant id, quod προφορὶς, hoc est bonum vocatur. Neq; enim ea, quæ terra funduntur, bona, neque animalia aliquo tempore fœcunda reddi ante, quàm tempus sit fructus ferendi, ut ex validis ac vitibus integris perfectisque corporibus semina & fructus exsistant. Itaq; ante omnia necesse est, ut pueros ac virgines in laboribus & exercitationibus, item omnibus tolerantiæ ac temperantiæ generibus congruentibus educent, conveniēs victus genus adhibentes, & laborum amans ac temperans simulq; tolerans & continens vita sit. Multa verò istius generis in vita humana exsistere, in quibus potior est sera tardáque eruditio. Ejus generis esse etiam usum rei venereæ. Puerum igitur ita institui & educari oportere, ut intrà annum vicesimum ætatis talem congressum nullo modo quærat. Quum autem ad eam ætatem, quæ illi rei matura est, pervenerit, rarò ea utendum esse. Atque hoc futurum esse, si bona corporis habitudo, res tùm

pretiosa, tùm bona esse existimetur. Incontinentiam enim & bonam corporis habitudinem rarissimè in eodē versari. Laudibus verò ab ipsis celebrari dixerunt & hosce ritus legesque antiquiorum, quæ prius in Græciæ urbibus vigebant, nimirum ne quis cum matribus nec filia nec sorore, neque in templo neque in propatulo consuescat rémve habeat. Hoc enim malum & turpe esse, &, ut quàm plurima hujus actionis flagitiique, quæ hoc vetēt, præpedimēta fiant, utile esse. Existimabant autem illi, ut apparet, viri, istas generationes, quæ præter naturam fiunt, itemq; adulterinas & ex incesto flagitio exsistētes, tolli atq; amputari oportere. Eas verò salvas relinquendas esse, quæ ex temperanti legitimáque liberorum procreatione, secundum naturam cum castimonia editæ sunt. Iudicabant autem providè magnam ex se nascituræ prolis curam adhiberi oportere ab iis, qui liberis creandis operam darent. Primam igitur maximamque providentiam eam esse, ut ipse ad liberorum procreationem accedat, postea quàm temperanter, & sanè salubritérque vixerit, atque etiámnum vivat, & nec ciborum impletione saturitatéq; intēpestivè utatur, nec tales cibos assumat, à quibus corporū habitudines lædātur, vel deteriores reddātur. Omnium verò etiā minimè ebrii illi rei stu-

καλὸν εἶναι νομίζηται ἡ εὐεξία. ἀκρασίαν γὰρ ἅμα καὶ εὐεξίαν οὐ σφόδρα γίνεσθαι περὶ τὸ αὐτόν. ἐπαινεῖσθαι δ' αὐτοῖς ἔφασαν, καὶ τὰ τοιάδε τῆς φρουπαρχούσης τοῖς μίμων ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς πόλεσι, τὸ μήτε μητράσι συγγίνεσθαι, μήτε θυγατρί, μήτ' ἀδελφῇ, μήτ' ἐν ἱερῷ, μήτ' ἐν τῷ φανερῷ. καλόν τε γὰρ εἶναι, καὶ σύμφορον τὸ ὡς πλεῖστα γίνεσθαι κωλύματα τῆς ἐνεργείας ταύτης. ὑπελάμβανον δ', ὡς ἔοικεν, ἐκεῖνοι οἱ ἄνδρες πρεσπεῖν μὲν δεῖν τὰς τε ἀδὲ φύσιν γλυκύσης, καὶ τὰς μεθ' ὕβρεως γινομένας. καταλιμπάνειν δὲ τῆς κατὰ φύσιν τε καὶ μετὰ σωφροσύνης γινομένων τὰς διὰ τεκνοποιΐα σωφρονί τε καὶ νομίμῳ γινομένας. ὑπελάμβανον δὲ δεῖν πολλὴν φρόνησιν ποιεῖσθαι τὰς τεκνοποιουμένους τῆς ἐσομένων ἀπογόνων. πρώτιστον μὲν οὖν εἶναι τὴν μεγίστην φρόνησιν, τὸ προσάγειν αὐτὸ πρὸς τὴν τεκνοποιΐαν σωφρόνως τε καὶ ὑγιεινῶς βεβιωκότα καὶ ζῶντα, καὶ μήτε πληρώσει χρώμενον ἐδωδῆς ἀκαίρως, μήτε προσφερόμενον τοιαῦτα, ἀφ' ὧν χεῖρες αἱ τῶν σωματικῶν ἕξεις γίνονται. μήτε δὴ μεθύσκεσθαί τε, ἀλλ' ἥκι-

σα πάντων. ὥοντο γὰρ ἐκ φαύλης τε καὶ ἀσυμφώνου καὶ ταραχώδους κράσεως, μοχθηρὰ γίνεσθαι τὰ σπέρματα. καθόλου δὲ σπουδαίως ὥοντο ῥᾳθύμου τινὸς εἶναι καὶ ἀπροσκέπτου, τὸν μέλλοντα ζωοποιεῖν, καὶ ἄγειν τινὰ τοῦτον εἰς γένεσίν τε καὶ οὐσίαν, μήτε μετὰ σπουδῆς πάσης προορᾶν, ὅπως ἔσται ὡς χαριέστατα τῷ γινομένῳ ἡ εἰς τὸ εἶναι, καὶ ζῆν ἄφιξις. ἀλλὰ τοὺς μὲν φιλόκυνας μετὰ πάσης σπουδῆς ἐπιμελεῖσθαι τῆς σκυλακείας, ὅπως ἐξ ὧν δεῖ, καὶ ὅτι δεῖ, καὶ ὡδὶ διακειμένων γένηται τὰ σκυλάκια. ὡσαύτως δὲ καὶ τοὺς φιλόρνιθας. δῆλον δ' ὅτι καὶ τοὺς λοιποὺς τῶν ἐσπουδακότων περὶ τὰ ἡμερα τῶν ζώων, πάσας ποιεῖσθαι σπουδὴν περὶ τὸ μὴ εἰκῇ γίνεσθαι τὰς γενήσεις αὐτῶν. τοὺς δ' ἀνθρώπους οὐδένα λόγον ποιεῖσθαι τῶν ἰδίων ἐκγόνων, ἀλλ' ἅμα γεννᾶν εἰκῆ καὶ ὡς ἔτυχε χειδιάζοντας πάντα βόσκειν, καὶ μὴ ταῦτα ξέφειν τε καὶ παιδεύειν μετὰ πάσης ὀλιγωρίας. ταύτην γὰρ εἶναι ἰσχυροτάτην καὶ σαφεστάτην αἰτίαν ὅτι πολλοῖς

deant. Arbitrabantur enim vitiosum semen exsistere ex prava dissonáque & turbulenta seu confusa temperatione. In summa omninò socordis cujuspiã & inconsiderati esse censebant, qui vitalem fœtum procreaturus esset, & talem aliquem ad generandum & cum muliere in congressum esset adducturus, qui non diligenter omniq; studio expenderet, quo pacto quàm gratiosissimè eorum, qui nascentur in hanc vitam, ut in rebus creatis censeantur, ingressus futurus sit. Sed enim qui canes amant, cum omni studio ac diligẽtia curam habent accuratam generationis ac nutricationis catulorum, ut ex quibus oporteat, & quũ oportebit, & ex illis, qui hoc illóve modo affecti sũt, catuli mansueti miteſque nascantur. Eodem modo faciunt & illi, qui aviũ sunt studiosi. Et perspicuum est reliquos mortales, qui unquam studium posuerunt, ut animalia generosa sibi compararent, in hoc esse totos, adeóque omnes nervos intendere, ne illa sibi frustrà & incassum nascantur. Homines verò nullã habere eorum, qui ex se nascantur, rationem, sed unà prosemínare temerè & fortuitu, & quocunque modo improvidè hanc rem agere, deindéque natos fœtus educere & quàm negligentissimè instituere. Hanc enim potentissimam ac manifestissimam caussam esse, cur pleriq; ho-

mines tàm mali & pravi sint. Quippe beluarum ritu & vulgari quodam modo pleroſq; mortales liberis operam dare. Tales expoſitiones ac ſtudia apud viros illos cùm verbis, tùm re quoq; ipſa de tẽperantia exercitabantur, nẽpe qui acceperunt hæc præcepta ſeu adhortationes cœlitus, quaſi quædam Apollinis reſponſa & oracula ab ipſo Pythagora.

ἀνθρώπων κακίας τε καὶ φαυλότητος. βοσκηματώδη γὰρ καὶ ἰδιωτικὰ ἂν τινὰ γνοίαις ἢ τιμιοπρεπῆ παρὰ τοῖς πολλοῖς. τοιαῦτα ὑφηγήματα καὶ ὑποθεύματα παρὰ τοῖς ἀνδράσιν ἐκείνοις ἦν λόγων τε καὶ ἔργων ἀσκητήριον περὶ σωφροσύνης, ἅνπερ παρειλήφασιν αὐτοῖς τὰ παραγγέλματα. ὥσπερ τινὰ πυθόχρηστα λόγια παρ' αὐτοῦ Πυθαγόρου.

CAP. XXXII.

Quæ & qualia de Fortitudine conſilia & hortamẽta Pythagoras hominibus tradiderit, & quæ de ea exercitationes quæq; eximia opera partim ipſe fecerit, tartim verò etiam ut diſcipuli etiam ſui & familiares deſignarent ipſemet effeceris.

Κεφ. λϛ.

Περὶ ἀνδρείας ὅσα καὶ οἷα παραγγέλματα Πυθαγόρας παρέδωκεν εἰς ἀνθρώπους, ἀσκήματά τε ὅσα καὶ ἔργα γυμνασίας, τὰ μὲν αὐτὸς διεπράξατο, τὰ δὲ καὶ τοὺς χαμαίτους αὐτοῦ ἐκείνου ἀφωρίσατο.

CAEterùm de fortitudine multa quidem cùm ex iis, quæ jam ſuis quæq; locis dicta ſunt, diſſeruit: tùm etiam ad eam pertinent, exempli grátia, admirabilia illa facinora, quæ geſſit Timycha, quiq; potiùs mortem ante opperetur, quàm ulla in re vel minimũ ex omnibus, quæ ab Pythagora de fabis, aliiſq; id genus ſtudiis erant definita, præceptum violare voluerũt. Quæq; Pythagoras ipſemet generoſè & inſigniter perfecit, peregrè quovis locorum proficiſcẽs ſolus, tùm quos quàm q; immenſos labores exantlarit, quibꝰ q; & quàm difficilibus periculis & diſcriminibus ſeſe expoſuerit. Adhæc ingentis periculi aleam adiens, patriam quoque deſerere, & peregrè vitam trãſigere inſtituit. Nimirum ut tyrannide

ΠΕρὶ δὲ ἀνδρείας πολλὰ μὲν ἤδη, καὶ τῶν εἰρημένων οἰκείως, καὶ πρὸς αὐτὴν ἔχει, οἷον τὰ περὶ Τιμύχαν θαυμαστὰ ἔργα, καὶ τὰ τῶν εἰλουμένων ἀποθανεῖν, πρὸ τοῦ τι παραβῆναι τῶν ὀφθέντων ὑπὸ Πυθαγόρου περὶ κυάμων, καὶ ἄλλων τῶν τοιούτων ὅπερ τὸ δόγμα ἐχόμενα. ὅσα τε Πυθαγόρας αὐτὸς ἐπετέλεσεν ἰδίᾳ ἀποδημῶν πανταχοῦ μόνος, καὶ πρὸς πόνους καὶ κινδύνους ἀμηχάνους ὅσους. παραβαλλόμενος δὲ καὶ τὴν πατρίδα ἀπολιπεῖν, καὶ ἐπὶ τῆς ἀλλοδαπῆς διαζῆσαι. Τυραννίδας δὲ καταλύων καὶ πολι-

πολιτείας συγχεχυμένας διαλάττων, ἐλευθερίαν τε ἀπὸ δουλείας ταῖς πόλεσι παραδιδούς. καὶ παρανομίαν πάντων ὕβριν τε καταλύων, καὶ τὰς ὕβρεις ἀς καὶ τυραννικὰς κολάσεις. καὶ τοῖς μὲν δικαίοις καὶ ἡμέροις πρᾶον ἑαυτὸν παρέχων, καθηγεμόνα. τὰς δὲ ἀγρίους ἄνδρας καὶ ὑβρεις ἀπολαύνων δουσίας καὶ μὴ ἐπιτρέπειν τούτοις ἀπαρρεύων. καὶ τοῖς μὲν σωφρονιζόμενος προθύμως, τοῖς δὲ παντὶ σθένει ἐπισάμενος. πολλὰ μὲν οὖν τούτων ἔχων τις ἂν λέγειν τεκμήρια, ἃ πολλάκις αὐτῷ κατορθωθέντα· μέγιστα δὲ πάντων ὅσα τὰ πρὸς Φάλαριν αὐτῷ μὴ παρρησίας ἀνυποστάτου ῥηθέντα τε καὶ πραχθέντα. Ὅτε γὰρ ὑπὸ Φαλάριδος τῷ ὠμοτάτου τῶν τυράννων κατείχετο, καὶ συνέμιξεν αὐτῷ σοφὸς ἀνὴρ Ὑπερβόρειος τὸ γένος, Ἄβαρις τοὔνομα αὐτῷ, τούτου ἕνεκα ἀφικόμενος τοῦ συμβαλεῖν αὐτῷ λόγους τε ἠρώτησε, καὶ μάλα ἱεροὺς περὶ ἀγαλμάτων καὶ τῆς ὁσιωτάτης θεραπείας, καὶ τῆς τῶν θεῶν προνοίας, τῶν τε κατ' οὐρανὸν ὄντων, καὶ τῶν περὶ τὴν γῆν περιφερομένων, ἄλλα τε πολλὰ τοιαῦτα ἐπύθετο. ὁ δὲ Πυθαγόρας, οἷος ἦν

oppressas respublicas solveret & liberaret, confusas in bonum ordinem restitueret, libertatemq; ab servitute exoneratis urbibus traderet, atque omnium iniquitatem & contumeliam dissolveret, adeóq; eos, qui alios injuria afficiebant, omniáque quæ Tyrannide pressa essent, prohiberet atq; in officio contineret. Et justis quidē ac tranquillis sese ipse comem & mansuetum ducem præbuit. Duros verò & crudeles injuriososq; homines fortunis suis evertit, iisq; jura reddere interdixit. Et cum aliis quidē promptè & alacriter simul contendebat: aliis verò quovis robore ac facultate sese opponebat. Verùm cū quis per multa ejusce rei indicia & argumenta proferre possit, & quæ frequenter ab ipso correcta atq; emēdata sunt: omnium tamen maxima illa fuerint, quæ cum incredibili penéq; intolerabili libertate ab eo cùm dicta tùm facta sunt Phalaridi. Etenim cùm ab Phalaride tyrannorum atrocissimo detineretur, & vir sapiens genere Hyperboræus, cui nomē Abaris, cum eo in colloquium congressus esset, hujus rei causa huc progressus, ut cū eo sermones, & quidem sacros conferret, eū de statuis, deque sanctissimo cultu, ac deorum providentia tàm illorum, qui cœlo tenentur, quàm qui in terra versantur, aliáque multa id genus interrogavit. Sed Pythagoras (quali erat ingenio

nio præditus) valdè divinitùs, cumq; omni veritate ac lepore & gratia reſpōſum reddidit, ita ut auditores ad ſe attraheret. Tum Phalaris ira quidem exarſit adverſum Abarim Pythagoram laudantem, ſed in ipſum Pythagoram etiam aſper & durus fuit. Imò verò in ipſos quoq; deos graves blaſphemias ſeu cōvitia homo ille ſtringere fuit auſus. Abaris verò ad ea gratiam habebat Pythagoræ. Poſt hæc autem ab eo diſcebat, quemadmodū omnia cœlitùs penderent gubernarenturq;, idq; cum aliis permultis argumentis, tùm etiam ab efficacitate ſacrorum. Et quidē permultum aberat, ut præſtigiator ſeu planus haberetur Pythagoras, quum hæc juventutem doceret, * * *

* * * * * * * * Ad hæc Phalaris quidem ſuſtulerat divinationem, ſed & quæ palàm in ſacris faciebant. Verùm Abaris ſermonem ab hiſce ad ea trāſtulit, quæ omnibus perſpicuè apparent, & ab iis, quæ pacis tēpore armis non indigent, ſive bellis ingentibus, vel morbis inſanabilibus, vel fructuū corruptionibus, vel peſtilentiarum contagiis, aliiſq; hujuſmodi perdifficilibus quibuſdam & curationem reſpuentibus malis, auxiliantibus nonnullis admirabilibus & divinis beneficiis, unà perſuadere conabatur, divinā eſſe providentiam, quæ ſpem omnem potentiamq; humanam excedat ac ſu-

ἐν θεοῖς, σφόδρα, καὶ μεθ' ἀληθείας πάσης ἀπεκρίνατο, καὶ πιθανῶς, ὥστε προσαγάγεσθαι τοὺς ἀκούοντας. τὸ τε ὁ Φάλαρις ἀνεφλέχθη μὲν ὑπὸ ὀργῆς πρὸς τὴν ἐπαινοῦσαν Πυθαγόραν Ἄβαριν· ἀγρίαινε δὲ καὶ πρὸς αὐτὸν Πυθαγόραν. ἐτόλμα δὲ καὶ πρὸς τοὺς θεοὺς αὐτὸς βλασφημίας δεινὰς προσφέρειν, καὶ τοιαύτας οἵας ἂν ἐκεῖνος εἶπεν. ὁ δ' Ἄβαρις πρὸς ταῦτα ὡμολόγει μὲν χάριν Πυθαγόρᾳ. μετὰ δὲ τοῦτο ἐμάνθανεν παρ' αὐτοῦ περὶ τῆς ἐκ τοῦ θείου πρῆξεως καὶ οἰκονομίας πάντα, ἀπ' ἄλλων τε πλειόνων, καὶ ἀπὸ τῆς ἐνεργείας τῶν ἱερῶν, πολλὰ τοιαῦτα δεικνύοντα νομίζειν Πυθαγόραν τὰ ταῦτα παιδεύοντα, ὅσας γε καὶ αὐτὸς ἐθαύμαζεν **** ὡς ἂν θεὸν ὑπερφυῶς. πρὸς ταῦτα Φάλαρις, ἀναιρεῖ μὲν μαντείαν, ἀναιρεῖ δὲ καὶ τὰ ἐν τοῖς ἱεροῖς δρώμενα περιφανῶς. ὁ δὲ Ἄβαρις μεταλαμβάνει τὸν λόγον ἀπὸ τούτων ἐπὶ τὰ πᾶσι φαινόμενα ἐναργῶς, καὶ ἀπὸ τῶν ἐν ἀμηχάνοις, ἤτοι πολέμοις ἀπλήτοις, ἢ νόσοις, ἀνιάτοις ἢ καρπῶν φθοραῖς, ἢ λοιμῶν φοραῖς ἢ ἄλλοις τισὶ τοιούτοις παγχαλέποις καὶ ἀμηχάνοις παρεχομένων δαιμονίων τινῶν καὶ θείων ἐναργημάτων, ἐπειρᾶτο συμπείθειν ὡς ὄντι θείᾳ πρόνοιᾳ πᾶσαν ἐλπίδα ἀνθρωπίνην καὶ δύναμιν ὑπερ-

αίρουσαν

αἱρουσα. ὁ δὲ Φάλαρις ἀπηχιώτερον πρὸς ταῦτα ἐπιθαρσυνέστερον. αὖθις οὖν ὁ Πυθαγόρας ὑποπτεύων μὲν ὅτι Φάλαριν αὐτῷ ῥᾴστοι θάνατον, ὁμῶς δὲ εἰδὼς, ὡς οὐκ ἂν Φαλάριδι μόρσιμος, ἐξουσιαστικῶς ἐπιχείρει λέγειν. Ἀπιδὼν γὰρ πρὸς τὸν Ἄβαριν ἔφη, ὅτι οὐρανόθεν ἡ διάβασις εἰς τε τὰ ἄρεια καὶ τὰ ἐπίγεια φέρεσθαι πέφυκε. καὶ ἔτι περὶ τῆς πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀκολουθίας πάντων, διεξῆλθε γνωριμωτάτοις πᾶσι, περί τε τῆς ἐν τῇ ψυχῇ αὐτεξουσίου δυνάμεως ἀναμφισβητήτως ἀπέδειξε. καὶ προοὶὼν περὶ τῆς τοῦ λόγου καὶ τοῦ τελείας ἐνεργείας ἐπεξῆλθεν ἱκανῶς. καθ' οὕτω μὴ παῤῥησίας περὶ τυραννίδος τε, καὶ τῶν κατὰ τύχην πλεονεκτημάτων πάντων ἀδικίας τε καὶ τῆς ἀνθρωπίνης πλεονεξίας ὅλης σεμνῶς ἀνεδίδαξεν. ὅτι δὲ ἐνὸς ὄντι ταῦτα ἄξια. μετὰ δὲ ταῦτα θείαν παραίτησιν ἐποιήσατο περὶ τῆς ἀρίστης βίου, καὶ πρὸς τὸ κάλλιστον ἀνεπαφορμήσας αὐτῇ προθύμως ἀνεπαύετο. περὶ ψυχῆς δὲ καὶ τῶν δυνάμεων αὐτῆς καὶ τῶν παθῶν, ὅπως ἔχει ταῦτα, σαφέστατα ἀπεκάλυψε, καὶ τὸ κάλλιστον πάντων ἐπέδειξεν. ὅτι οἱ θεοὶ τῶν κακῶν εἰσὶν ἀναίτιοι, καὶ ὅτι νόσοι καὶ

peret. Phalaris verò etiam impudenter ad illa loquebatur audaciorq; reddebatur. Itaq; Pythagoras denuo suspicãs Phalaridẽ sibi mortẽ suëre & machinari, at tamẽ conscius esset, se ipsi nõ fore fatalem, h.e., minimè occidendum ab eo, cũ authoritate loqui tẽrabat. Oculis.n. conversis ad Abarim ait, transitũ per aërem ac terrã è cœlo fieri solere. Atq; etiamnũ de sequela omniũ cœlũ versus notissimis omnibus cõmemoravit, deq; potentia, quæ sui juris est in animo, sine controversia exposuit. Ac pergens de rationis mentisque perfecta efficacitate satis superq; exors diseruit. Atq; ita cum summa orationis libertate de tyrannide, cunctisque fortunæ partibus superioribus, de injustitia simul, & de universa hominũ aviditate atque habendi cupiditate firmiter liberrimeq; docuit, nempe hæc omnia ne tanti quidem esse facienda. Posteà verò divinam instituit de optimo vitę genere adhortationẽ, hocq; cum pessimo comparatione quadã promptè & alacriter composuit. Item de anima ejusq; facultatibus, tùm etiam de perturbationibus & vitiis, quemadmodũ se hæc habeant, apertissimè detexit, quodq; omnium est pulcherrimum indicavit. Deos nullo modo caussas esse malorum dixit: morbos itidem & quæcunque aliæ corporis sunt affectiones ac mala, intemperantiæ protervi-

tatisq; esse semina. De iis verò, quæ in fabulis malè dicuntur, fabularum scriptores ac poëtas carpsit graviterq; reprehendit, simulq; Phalaridem verbis castigans admonebat. Ac cœli potentiam, qualisnam ea sit & quanta, per ipsius opera declarabat. De supplicio, quod juxta legum tenorem de aliquo, & quidem meritò sumitur, multa argumenta apponebat. Item de hominũ cum cæteris animantibus discrimine perspicuè ostendit. Præterea de ἐνδιαθέτου, hoc est, intus concluſa ratione, simulq; de ea quæ foras profertur & enunciatur, h.e de oratione, benè, sciẽter & peritè disseruit. Simili modo de mẽte & ab ea descendẽte cognitiõe, ut & reliqua multa hisce cõnexa moralia dogmata, pfectè indicavit. De iis, quorũ in vita usus est, quæq; utilia & honesta sunt, utilissimè suos instituit, atque adhortationes hisce convenientes consonasq; modestissimè coaptavit: itẽq; prohibitiones & interdicta eorũ, quæ facienda non sunt apposuit. Quodque maximum est eorum, quæ juxta fatũ ac mentem fiunt; tùm eorum, quæ secundum fatum ejusque necessitatem & ipsum ordinem seriemque caussarum discrimen statuit, item de spiritib. & sapientibus geniis multa eaq; sapienter disserta fuerunt, & de animi immortalitate. Verùm de hisce aliâs erit dicendi locus. Illa verò, & quidem ma-

ὅσα παθη σώματος ἀκολασίας ὄζει σπέρματα. περὶ τε τῆς κακῶς λεγομένων ἐν τοῖς μύθοις διήλεγξε τοὺς λογοποιούς τε καὶ ποιητὰς, τόν τε Φάλαριν μισελέγχων ἐνεθύτει. ἐξ ἧς τοῦ ἐφεξῆς δύναμιν, ὁποία τίς ἐστι, καὶ ὅση δί ἔργων ἐπιδείκνυτο. περὶ τε τῆς κατὰ νόμον κολάσεως, ὡς εἰκότως γίνεται, τεκμήρια πολλὰ παρέθετο. περὶ τε τῆς διαφορᾶς ἀνθρώπου πρὸς τὰ ἄλλα ζῶα παρέδειξε σαφέστατα. περὶ τε τοῦ ἐνδιαθέτου λόγου, καὶ τοῦ ἐκφωνουμένου, ἐπιστημονικῶς διεξῆλθε. περὶ τε νοῦ καὶ τῆς ἀπ' αὐτοῦ κατιούσης γνώσεως ἀπέδειξε τελείως, ἠθικά τε ἄλλα πολλὰ ἐχόμενα τούτων δόγματα. περὶ τῆς ἐν τῷ βίῳ χρησιμωτάτας ἐπαίδευσε, παραινέσεις τε συμφώνους τούτοις συνήρμοσεν ἐπιτηδείως, ἀπαγορεύσεις τε, ὧν οὐ χρὴ ποιεῖν, παρέθετο. καὶ τὸ μέγιστον τῆς κατ' εἱμαρμένην καὶ κατὰ νοῦν δρωμένων, τὴν διάκρισιν ἐποιήσατο, καὶ τῆς κατὰ συμπεφυκέναι, καὶ κατ' εἱμαρμένην, περὶ δαιμόνων τε πολλὰ καὶ σοφὰ διήλεγχθη, καὶ περὶ ψυχῆς ἀθανασίας. ταῦτα μὲν ἔστι, ἄλλος δ' ἂν εἴη τόπος λόγων. ἐπεὶ-

τα δὲ

ναὶ δὴ καὶ μᾶλλον τοῖς περὶ ἀνδρίας ἐπιτηδεύμασι προσήκει. εἰ γὰρ ἐν αὐτοῖς μέσοις ἐμβεβηκὼς τοῖς δεινοῖς, καθαρᾷ τῇ γνώμῃ φιλοσοφῶν ἐφαίνετο παντάπασι παρατεταγμένος, καὶ παρῃρῆντος ἠμύνετο τὴν τύχην, καὶ εἰ πρὸς ἅπαν τὸν ἐπάγοντα τὰς κινδύνους ἐξουσίᾳ καὶ παρρησίᾳ χρώμενος ἐνδηλος ἦν, πάντως που καὶ ἀφροντιστικῶς εἶχε πρὸς τοὺς νομιζομένους εἶναι δεινοὺς, ὡς οὐδὲν ἀξίους ὄντας. καὶ τὸν θανάτου προσδοκωμένου, δεινὰ δὲ τὰ ἀνθρώπινα, οὐλιγώρει τότε παντάπασι, καὶ οὐκ ἦν πρὸς τῇ παρούσῃ τότε προσδοκίᾳ δῆλον δ' ὅπου θυ, ὡς εἰλικρινῶς ἀδεὴς ἦν πρὸς θάνατον. καὶ τοῦτων δ' ἔτι γενναιότερον διεπράξατο, καὶ κατάλυσιν τῆς τυραννίδος ἀπερ- γασάμενος, καὶ παραχὼν μὲν τῇ τύχῃ τὸ τύραννον μέλλουσα ἀνηκέστους συμφορὰς ἐπάγειν τοῖς ἀνθρώποις. ἐλευθερώσας δὲ τῆς ὠμοτάτης τυραννίδος Σικελίαν. ὅτι δὲ αὐτὸς ἦν ὁ ταῦτα καλλωπώσας, τεκμήριον μὲν καὶ ἐκ τοῦ χρησμοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος, τὸ δὲ καὶ κατάλυσιν διασημαίνειν τοῦτον τῆς Φαλαρείδου γενέσεως δ' ἀρχῆς, ὅτε προῆλθον ἐς ὁμονοητικὸν ἦθος οἱ γενναιότατοι. καὶ συνιστάμενοι μετ' ἀλλήλων οἱ ἀρχόμενοι, οἷοι καὶ τότε ἦσαν ὁ Πυθαγόρου παρόντος διαλε-

ximè, fortitudinis ſtudiis conveniunt. Si enim in mediis verſatus malis forti conſtantiq; animo philoſophari viſus eſt, & omninò eſſe promptus quaſiq; in acie collocatus, tolerāterq; propulſabat fortunam: item ſi in illum, qui pericula ingerit, authoritate increpandíque fiducia utens conſpicuus & manifeſtus erat, planè quæ gravia eſſe putabantur, tanquam quæ nullius eſſent momenti, contēpſit & pro nihilo putavit. Quin & exſpectatæ mortis metus, adeóque quæcūq; humana, omninò nihili faciebat, nec erat in præſenti exſpectatione tùm occupatus. Nimirū mortis eum metu & terrore prorſus non fuiſſe conſternatum, manifeſtum eſt. Imò hiſce etiamnum generoſiùs quid deſignavit, quàm ſolutionem liberationemque tyrannidis heroicè ipſemet patravit, ipſum tyrannum hominibus dolores inſanabiles & infāda mala illaturum in officio continens. Siciliam autem ab atrociſſima horrendiſsimáque tytannide liberavit. Ipſum autem illum fuiſſe qui hæc emendarit & correxerit, manifeſtū & evidens argumentum ſumitur ab oraculis Apollinis, tùm ſcilicet Phalaridis eam tyrannide liberatum iri clarè quaſi ſigno dato edentibus, quum meliores magiſq; concordes facti forent. Ac magiſtratus quales tùm quoque erant, præſente Pythagora inter ſe coiviſſe, idque pro-

pter rerũ, quas faciebat, expoſitiones, tùm etiam doctrinas. Hujus verò etiã num majus indicium & argumentum ab tempore ſumebatur. Quippe illa ipſa die Phalaris Pythagoræ & Abaridi de morte periculum induxit, ipſéque ab inſidiatoribus obtruncatus fuit. Atq; hoc planè quod Epimenidi accidit, eorundem ſignum eſto. Quemadmodum enim Epimenides ille Pythagoræ diſcipulus, cum ab quibuſdam è medio tollendus eſſet, poſteaquam furias invocaviſſet deoſq; ultores, effecit, ut omnes, qui ſibi inſidias tenderent, inter ſe funditus interempti fuerint: ſic nimirum & Pythagoras hominibus opem auxiliumq; ferens, juxta Herculis morem ac fortitudinẽ, eum, qui multas contumelias hominibus infere bat, errores q; non leves committebat, in commodum uſumq; mortalium punivit, & morte affecit, per ipſa Apollinis oracula, quibus propitio naturæ ductu ab ipſo dici natalis vitæq; exordio deditus fuerat, & à quib. ſimul pependerat. Hoc igitur admirabile fortitudinis rectum perfectumq; ejus factũ hoc modo memoria dignum reputavimus. Aliud verò ejus argumentum ſtatuamus, ſalutẽ legitimæ gloriæ, per quam & ipſe ſolus, quæ ſibi videbantur, efficiebat. Quæq; ab recta ratione dicta habantur, non aũt ab voluptate, neq; ab labore, vel alia aliqua affectio-

ὑφηγήσεις καὶ παιδεύσεις αὐτῶν· τεκμήριον δὲ ἔτι μεῖζον τεκμήριον ἐκ τοῦ χρόνου. βάλλει γὰρ τῆς αὐτῆς ἡμέρας Πυθαγόραν τε καὶ Ἀβάριδα Φάλαρις ἐπὶ τῷ κίνδυνον περὶ θανάτου, καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῶν βουλευόντων ἐπισφαγῆναι. καὶ τὸ καθ' Ἐπιμενίδην δὲ τῆς αὐτῆς τούτων ἔχει τεκμήριον. ὥσπερ γὰρ Ἐπιμενίδης ὁ Πυθαγόρου μαθητὴς μέλλων ὑπό τινων ἀναιρεῖσθαι, ἀπεσβὰς τὰς Ἐρινύας ἐπεκαλέσατο, καὶ τοὺς τιμωροὺς θεοὺς, ἐποίησε πάντας ἐπιβουλεύοντας ἀλλήλοις περὶ ἑαυτῶν διαφθεῖραι, οὕτω δὴ καὶ Πυθαγόρας ἐπαμύνων τοῖς ἀνθρώποις, καὶ τῇ Ἡρακλέους δίκῃ καὶ ἀνδρείᾳ, τὰ ἐξυβρίζοντα καὶ πλημμελοῦντα εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν ἀνθρώπων ἐκόλασε, καὶ θανάτῳ παρέδωκε, δι' αὐτὸ τοῦτο τῇ χρησμῷ τοῦ Ἀπόλλωνος, ᾧ ἦν αὐτοφυῶς σωτηρίημένος ὑπὸ θεοῦ ἐξ ἀρχῆς γενέσεως. τοῦτο μὲν οὖν τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ τῆς ἀνδρείας κατόρθωμα ἄχρι τοσούτου μνήμης ἠξιώκαμεν. ἄλλο δὲ τεκμήριον αὐτοῦ ποιησώμεθα τὴν σωτηρίαν τῆς ἐντίμου δόξης, δι' ἣν αὐτός τε μόνος τὰ δοκοῦντα ἑαυτῷ ἔπραττε, καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ ὀρθοῦ λόγου ὑπαγορευόμενα μήτε ὑφ' ἡδονῆς, μήτε ὑπὸ πόνου, μήτε ὑπ' ἄλλου τινὸς πά-

θους

ἔρως ἢ κηδεμόνος μεθιζάμενος
ἀπ' αὐτῆς. οἵτε ἑταῖροι αὐτῷ
πρὸ τοῦ τι παραβῆναι τῆς ὡρι-
σθέντων ὑπ' αὐτοῦ ἠροῦντο
ἐποθανεῖν, ἐν παντοδαπαῖς
τε τύχαις ἐξεταζόμενοι, τὸ
αὐτὸ ἦθος ἀδιάφορον διεφύ-
λαττον, ἐν μυρίαις τε συμφο-
ραῖς ἡδόμενοι, οὐδέποτε ὑπ'
αὐτῆς μετεξάπτοντα. ἦν δὲ ἡ
ἀδιάλειπτος παρ' αὐτοῖς παρά-
κλησις, τῷ νόμῳ βοηθεῖν
αἰεὶ, καὶ ἀνομίᾳ πολεμεῖν, καὶ
πρὸς τὸ εἴργειν καὶ ἀπωθεῖσθαι
τὴν ξυφὴν, καὶ συνιθίζεσθαι ἀ-
πὸ ἡμιτῆς σώφρονι καὶ ἀνδρι-
κοῦ βίῳ. ἦν δέ τινα μέλη παρ'
αὐτοῖς πρὸς τὰ τῆς ψυχῆς πά-
θη πεποιημένα, πρὸς τε ἀ-
θυμίας καὶ ἀνιμοὺς, ἃ δὴ βρα-
δυτικώτατα ἐπινενόητο. καὶ
πάλιν αὖ, ἕτερα πρὸς τε τὰς
ὀργὰς καὶ πρὸς τοὺς θυμοὺς,
δι' ὧν ἐπιτείνοντες αὐτὰ καὶ ἀνι-
έντες, ἄχρι τοῦ μετρίου σύμμετρα
πρὸς ἀνδρείαν ἀπεργάζοντο. ἦν
δὲ καὶ τοῦτο μέγιστον εἰς ἡνιοχι-
κοῦ ἔρωτος, τὸ πιστεῖσθαι, ὡς
οὐδὲν δεῖ τῇ ἀνθρωπίνων
πραγμάτων ἀπροσδόκητον
καὶ παρὰ τοῖς νοῦν ἔχουσιν,
ἀλλὰ πάντα προσδοκᾶν, ὧν
μὴ τυγχάνειν αὐτοὶ κύριοι ὄντες.

nè vitiò; seu periculo, ab illis recedebat. Amici quoq; & familiares ipsius antè, quàm quidquam eorum, quę ab eo definita erant, violarent, mori eligebant, & variis modis fortunisq; explorati, eundem morem eumque indifferentem servabant, inq; immensis vertātes miseriis, nullo unquam modo ab iis vel latum unguem declinaverunt. Adhęc sine intermissione alterum alter adhortabatur, ut legi semper opē ferrent, & cum ἀνομίᾳ scelerumq; licentia, quæ nullis legum repagulis reprimitur, fortiter pugnarēt, item voluptatem coërcerent & repellerent, seséque ab primis statim ortus annis ad temperantem ac virilem vitam consuefacerent. Prętereà carmina quędam apud ipsos in usu erant ad animi affectiones repellendas facta, & ad animi ægritudines morsusq; leniendos, quæ quidem ille ad opem facillimè præstādam excogitaverat. Rursū alia ad iras & excandescentias restinguēdas fecerat, quibus ea intendentes remittentesque ad moderationem usq; moderata ad fortitudinem reddebant. Atq; hoc maximum itidem erat ad generositatis fulcimentum, sibi persuasum habere ex humanis casibus nihil apud eos, qui mente intelligentiáque prediti sūt, inexspectatum improvisumque esse oportere, sed exspectanda esse omnia, quorum ipsi non exsistant authores.

Quinimò ſi quandóque contingat ipſis vel ira incendi, vel dolore inquietari, vel alia aliqua hiſce ſimili affectione concuti, eveſtigiò quàm maximè procul amoliebatur. Et unuſquiſq; ad ſe reverſus concoquere conabatur, & viriliter vitium medicina tollere. Erat verò etiam generale hoc ipſis dogma, labori nō parcere in diſciplinis ſtudiiſq; diſcendis, & omnibus à natura inditæ intemperantiæ & plura habendi cupidinis probationes ſeu indices diverſiſſimi maximéq; varii. Punitiones ſectioneſq; ferro atq; igni, ſine ulla recuſatione perfectæ, & nec laboribus, neq; ulli tolerantiæ, parcentes. Partim nāq; abſtinentia omnium animantium vita præditarum, adhæc ciborum quorundam egregiè exercebatur. partim verò taciturnitas, quæ ἐχεμυθία dicitur, atq; omne ſilentium, ut lingua contineretur, ſimul meditatum, eorum fortitudinem in multos annos exercitabat. Itē continēs miniméq; interſpirata inquiſitio juxta ac apprehenſio eorum præceptorum, quæ contemplamur, ſuntq; captu longè difficillima ibi vigebant. Atq; hac de cauſſa, omnis à vino abſtinentia, ac ciborum parcitas ſommíq; moderatio ac brevitas, itē gloriæ divitiarumque ac rerum ſimilium prudētia & ſtudium, ut res inutilis negligebatur. Atq; hæc omnia ipſis ſimul tendebant ad laudem fortitudinis. Ab

οὐ μὴν, ἀλλ' εἴποτε συμβαίη αὐτοῖς ἢ ὀργὴ, ἢ λυπὴ, ἢ ἄλλό τι τῆς τοιούτων, ἐκποδὼν ἀπηλλάττετο. καὶ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος γυμνάμενος ἐπειρᾶτο καταπίπτειν τε καὶ ἰᾶσθαι τὸ πάθος ἀνδρικῶς. ἦν δὲ γυμνὸν αὐτῆς καὶ τὸ περὶ τὰ μαθήματα καὶ ἐπιπονεύματα ἐπίπονοι, καὶ αἱ ἐμφύτου πᾶσιν ἀκρασίας τε καὶ πλεονεξίας βάσανοι ποικιλώταταί τε, κολάσεις καὶ ἀνακαύσεις πυρὶ καὶ σιδήρῳ συντελούμεναι ἀπαραιτήτως. καὶ οὔτε πόνων, οὔτε παρτηρίας οὐδεμιᾶς φειδόμενοι. τοῦτο μὲν γὰρ ἀποχὴ ἐμψύχων ἁπάντων, καὶ προσέτι βεφυμάτων τινῶν ἀσκεῖτο γυμναίως. τοῦτο δὲ ἐχεμυθία τε καὶ σιωπὴ τελὴς συντελὴς, πρὸς τὸ γλώσσης κρατεῖν συνασκοῦσα, ὅτι ἔστι πολλὰ τὴν ἀνδρείαν αὐτῆς ἐγυμνάζετο. ἥτε σύντονος καὶ ἀδιάπτωτος περὶ τὰ δυσληπτότατα τῆς θεωρημάτων ἐξέτασις τε καὶ ἀνάληψις. διὰ ταῦτα δὲ ἀοικία καὶ ὀλιγοσιτία, καὶ ὀλιγοϋπνία, δόξης τε καὶ πλούτου καὶ τῆς ὁμοίων ἀνεπιτήδευτος φρόνησις. καὶ ταῦτα πάντα εἰς ἀνδρείαν αὐτοῖς συνῄτειτο. οἷς-

των

τῶν δὲ καὶ δακρύων, καὶ πάντων τῶν τοιούτων εἴργεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐκείνους φασίν. ἀπείχοντο δὲ θύσεων καὶ ἱκετειῶν καὶ φαίσεως τῆς τοιαύτης ἀνελευθέρου θωπείας, ὡς ἀνάνδρου καὶ ταπεινῆς οὔσης. τῆς δὲ αὐτῆς ἰδέας τῶν ἠθῶν ἐστίον, καὶ ὅτι τὰ κυριώτατα καὶ συνεκτικώτατα τῶν ἐν αὐτῇ δογμάτων, ἀπόῤῥητα ἐν ἑαυτοῖς διεφύλαττον ἅπαντες ἀεὶ, μὴ ἀκεραίους ἐχεμυθίας πρὸς τοὺς ἐξωτερικοὺς, ἀσύμφορα δεδηλοῦντες ἀγράφως ἐν μνήμῃ τοῖς δεδοχόσι, ἅπερ μυστήρια θεῶν μεταπαραδιδόντες, διόπερ οὐδὲν ἐξεφοίτησε τῶν τε λόγου ἀξίων. μίχρι πολλοῦ δὲ διδασκόμενά τε καὶ μανθανόμενα, ἐντὸς δὲ τοίχων μόνον ἐγνωρίζετο. ἐπὶ δὲ τῶν θυραίων, καὶ, ὡς εἰπεῖν, βεβήλων, εἰ καὶ ποτε τύχοι, δεῖ συμβόλων ἀλλήλοις οἱ ἄνδρες χρῆσθαι, ὧν ἴχνος ἔστι νῦν, ὧν περιφέρονται τὰ θρυλλούμενα, οἷον, πῦρ μαχαίρᾳ μὴ σκάλλε, καὶ τὰ τοιαῦτα σύμβολα. ἅπερ ὕλῃ μὲν τῇ θρασὺ γεγώδεσιν ὑποθή-

luctu verò in deceſſu cujuſque, ac lachrymis, cūctiſq; ſimilib. illos viros arceri perhibēt. Obſecrationibus & ſupplicationibus omniq; iſtiuſmodi illiberali adulatione ut virum parū decēte, adhęc ſervili & abjecta abſtinebant. Ejuſdem generis formæq; morum & hoc ſtatuendum eſt, quod quæ præcipua in primis, & continentiſſima doctrinarum in ea ſecta ſunt firmamēta, inter ſe arcana omnes ſemper ſervabāt cum exacta ἐχεμυθία ſeu loquendi erga externos eoſq;, quiab ipſorū vitæ inſtituto alieni eſſent, continentia, quę enunciari fas non eſt, ſine ullo ſcripto, poſteris ſucceſſoribuſque in memoria conſervantes, quæ ſimul ceu deorum myſteria tradebant. Quamobrem nihil eorum, quę alicujus momenti eſſēt egrediebatur. Iam quæ longo temporis ſpatio tùm docebantur, tùm diſcēdo percipiebātur, intra privatos tantū parietes cognoſcebantur. Cum externis verò, &, ut ſic dicam, prophanis, ſi quandoq; uſus ferret congrediendum eſſe, nequaquam ſua ſacra enunciabāt, ſed per ſymbola & arcanas teſſeras obſcurè latenterq; ſibi mutuo ſenſa mētis velut ænigmatibus ſignificabant. Quorum nunc veſtigium eſt, quod unum ex iis eſt, quæ vulgo jactata circūferūtur: *Ignem gladio ne fodito.* Et id genus alia ſymbola, quæ juxta ſimplicem nudamq; expoſitionem anilibus cōmē-

tis

tis & fabulis ſimilia eſſe videntur. At explicata admirabilem quādam & incredibilem utilitatem fructumq; percipientibus præbēt. Omniū verò maximum ad fortitudinem præceptum eſt, præcipuum ſcopum propoſuiſſe, quaſiq; album, in quod jacularentur, ut ab prima infantia cōpreſſum quaſi in vinculis animum, inde ab tantis planè carceribus vinculisq; aſſererent & liberarēt. Quo ſine nihil omninò quis ſani aut veri didicerit, neque etiam perſpexerit, quo ſenſuū id, quod morbidum eſt, operetur. Mens enim, ſecundum eos, cuncta videt & cuncta audit. Cætera verò mura & cœca ſunt. Secūdò cùm quid tandem ab eo perpurgatum eſſet, ſtudio ſupra modum invigilabant, & variis modis idoneis redditis per mathematicas cerimonias tū utilitatem afferentes, tùm etiam divinas illis inſtillare, itemq; participes eos reddere ſtudebāt, ut nec is, qui corporib. emigraret, metu percelleretur, neque ad corporum expertia tranſlatus, prę lucidiſſimo eorum fulgore oculos averteret, deniq; perpeſſionū ac malorum, quæ animam corpori affigunt, & quaſi impagibus infibulant, nullam curam haberet, & nihili eafaceret. In ſumma ad omnia invictū & indomitū reddunt, quæ ortus & generationis habent authoritatē, & ad mala ſuſtinēda ſenſim deducunt. In hiſce.n. omnibus

καις εἴοικε. διαπυοσόμενα δὲ θαυμαστὴν ἴσα καὶ σεμνὴν ὠφέλειαν παρέχεται τοῖς μεταλαβέσι. μέγιστον δὲ πάντων πρὸς ἀνδρείαν παράγγελμά ἐστι, τὸ σκοπὸν προτίθεσθαι τὸ κυριώτατον ῥύσασθαι καὶ ἐλευθερῶσαι τὴν τοσούτων εἱργμῶν καὶ σωμάτων τὸ κατεχόμενον ἐκ βρεφῶν νοῦν, ὃς χωρὶς ὑγιὲς οὐδὲν ἄν τις οὐδὲ ἀληθὲς τὸ παράπαν ἐκμάθοι, οὐδ' ἂν κατίδοι, δι' ἧς τὸ τοσοῦτον ἐνεργῶν αἰσθήσεως. πάντα γὰρ καθ' αὐτοὺς πάντ' ὁρᾷ καὶ πάντ' ἀκούει, τ' ἄλλα δὲ καὶ τυφλὰ καὶ κωφά. δεύτερον δὲ τὸ καθαρωτέρους ἀπεργάζειν διαπαντὸς τὰ λοιπὰ αὐτῷ καὶ ποικίλως ἐπιτηδειωθέντων ἀφὶ τῶν μαθηματικῶν ὀργάνων τὸ τηνικάδε τῷ ὀπαδοῦντι τὸ καὶ θεῖον ἐντιθέναι καὶ μεταδιδόναι, ὡς μήτε τῷ σωμάτων ἀφιεμένῳ ἀπορίᾳ, μήτε πρὸς τὰ ἀσώματα προσιόντι καὶ τῷ λαμπρότητι αὐτῶν μὴ μαρυγῇ διαστρέφειν τὰ ὄμματα, μήτε προσπλούντων τῷ σώματι τὴν ψυχὴν παθημάτων, καὶ προσπιπτόντων ἐπιστρέφειν. ὅλως δὲ ἀδάμαστον ἀπὸ πρὸς πάντα ἐργάζεται θυμὸν, καὶ καταγωγὴ παθήματα. ἡ γὰρ ἀπὸ τούτων πάντων θυμο-

γυμνασία καὶ ἄσκησις τῆς τελειοτάτης ἀνδρείας ἐν ἐπιτηδεύσεις. τοσαῦτα καὶ περὶ τῆς ἀνδρείας ἡμῖν τεκμήρια κείσθω περὶ Πυθαγόρου τε καὶ τῆς Πυθαγορείων ἀνδρῶν.

exercebantur, & ut sibi ad perfectissimam fortitudinem aditum pararent, in illis studium & operam ponebant. Atq; hæc tanta de fortitudine tùm Pythagoræ, tùm reliquorum Pythagoricorum indicia & argumenta nobis posita sunto.

Κεφ. λγ.

Περὶ φιλίας οἷα τε ἦν, καὶ οἵα παρὰ Πυθαγορίοις αὐτὴ, καὶ ὅπως εἰς πάντας αὐτὴν διέτεινε, πόσά τε αὐτῆς εἴδη κατεστήσατο, καὶ τίνα ἔργα σύμφωνα τοῖς ἐπιτηδεύμασιν οἱ Πυθαγόρειοι διεπράξαντο.

CAP. XXXIII.

De amicitia tùm qualis ea fuerit, tùm etiam quæ-nam apud Pythagoreos habita sit, & quopacto eam ad omnes extenderit, quotq; eius constituerit species, & cujusmodi opera studijs ipsorum conuenientia Pythagorici præstiterint.

Φιλίαν δὲ διαφανέστατα πάντων πρὸς ἅπαντας Πυθαγόρας παρέδωκε. θεῶν μὲν πρὸς ἀνθρώπους δι' εὐσεβείας καὶ ἐπιστημονικῆς θεραπείας. δογμάτων δὲ πρὸς ἄλληλα, καὶ καθόλως ψυχῆς πρὸς σῶμα, λογιστικοῦ τε πρὸς τὰ τοῦ ἀλόγου εἴδη, διὰ φιλοσοφίας καὶ τῆς κατ' αὐτὴν θεωρίας, ἀνθρώπων δὲ πρὸς ἀλλήλους. πολίτῃ μὲν διὰ νομιμότητα καὶ ὑγιοῦς, ἑτεροφύλῳ δὲ διὰ φυσιολογίας ὀρθῆς. ἀνδρὸς δὲ πρὸς γυναῖκα, ἢ τέκνα ἢ ἀδελφοὺς, καὶ οἰκείους διὰ κοινωνίας ἀδιαῤῥόφου. συλλήβδην δὲ πάντων πρὸς ἅπαντας, ἔστι προσεῖναι τῷ ἀλόγων ζώων τινὰ διὰ δικαιοσύνης καὶ φυσικῆς ἐπιλοχῆς καὶ κοινό-

Iam amicitiam Pythagoras omniũ erga ũniversos mortales apertissimè tradidit. Deorum quidem erga homines amor studio religionis ac pietatis, itemq; cultus qui scientiam continet, declaratur. Disciplinarum verò inter se mutuo atque omninò animi cum corpore, atq; id quod ratione præditum est, ad eas species, quæ ratione carent, per philosophiam ejusque contemplationem conciliabat, hominum itidem erga se mutuo, civium quidem per sanam juris & legũ observationẽt externorum verò & alienigenarũ per rectam naturæ disquisitionem. viri in uxorem vel liberos vel fratres, ac domesticos per communionem minimè perversã tortuosamq; constringebat. Et summatim omnium erga omnes, adhæc verò quædam animalia ex illo genere, quæ ratione destituta sunt, per justitiam & naturalem affinitatem cõ-

munionemq; moderabatur. Quin & corporis alioqui caduci & mortalis in seipsum consensum conspicimus, pacem simul & coagmentationē, naturę facultatibus ea omnia, quæ sibi cōtraria sunt, expellentibus, per sanitatem & victus rationem sobrietatemq; ad imitationem status temporis felicioris, qui est in mundi elementis. In hisce omnibus (præsertim cùm unum idemq; sit per comprehensionē amicitiæ nomen) sine ulla cōtroversia certissimèque inventor juxta ac legislator erat Pythagoras. Adeóq; admirabilem iis, qui ea utebantur, amicitiam tradidit, ut pleriq; etiamnum de iis, qui sibi ipsis amicè & benevolè cupiunt, *de numero sunt Pythagoricorum.* Oportet aūt ut de hisce Pythagoræ disciplinā adjiciamus, & adhortationes, quibus apud familiares & discipulos suos utebatur. Illi igitur viri ex vera amicitia certamina & contentiones exigere & expugnare admonebantur. Et quidem maximè ex omni amicitia, si fieri possit, sin verò minus, saltem ex patria amicitia, prorsumq; ex ea, quæ consistit inter ævo seniores exigemus. Similiter verò etiam ex ea, quam habemus cum iis, qui nos beneficiis affecerunt. Nam vel acrius contendere cum talibus vel certare, cùm nos ira vel alius aliquis istiusmodi affectus corripuerit, pestis est, non salus amicitiæ, quæ exsistit. Di-

πτος. σώματος δὲ καθ' ἑαυτὸ θνητῆ τῇ συγκειμένου αὐτῷ ἐναντίων διαιμένων διὰ πάντων καὶ συμβιβασμὸν, διὰ ὑγείας καὶ τῆς εἰς ταὐτὸ διαίτης καὶ σωφροσύνης καὶ μίμησιν τῆς ἐν τοῖς κοσμικοῖς στοιχείοις εὐστηρίας. ἐν πᾶσι δὴ τούτοις, εἰρὸς καὶ τὰ ἀπλᾶ καὶ σύλληψιν τὴν τῆς φιλίας ὀνόματος ὅρον, εὑρεῖν καὶ νομοθέτην ὁμολογουμένως Πυθαγόραν ἐγχωρεῖν. καὶ οὕτω θαυμαστὴν φιλίαν παρέδωκε τοῖς χρωμένοις, ὥστε ἔτι καὶ νῦν τοὺς πολλοὺς λέγειν ὅλη τῇ σφοδρότερον ἐννοοῦντας ἑαυτοῖς, ὅτι τῶν Πυθαγορείων εἰσι. δεῖ δὲ καὶ περὶ τούτων ἀπὸ Πυθαγόρου παιδείαν παρεσθίεται, καὶ τὰ παρεγγέλματα, οἷς ἐχρῆτο πρὸς τοὺς ἑταίρους γνωρίμους. παρεκελεύοντο οὖν οἱ ἄνδρες οὗτοι ἐκ φιλίας ἀληθοῦς ἐχαρτῖν ἀγῶνατα καὶ φιλονεικίαν. μάλιστα μὲν ἐκ πάσης, εἰ δυνατόν, εἰ δὲ μὴ ἐκ τῆς πατρικῆς, καὶ καθόλου ἐκ τῆς πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐκ τῆς πρὸς τοὺς εὐεργέτας. τὸ γὰρ διαγωνίζεσθαι ἢ διαφιλονικεῖν πρὸς τοὺς τοιούτους ἐμπεσούσης ὀργῆς, ἢ ἄλλου τινὸς τοιούτου πάθους οὐ σωτήριον τὴν ὑπαρχοῦσης φιλίας. ἔφασαν

σαν δὲ δεῖν ὡς ἐλαχίστας ἀμυχάς τε καὶ ἑλκώσεις ὀφείλειν ἐν ταῖς φιλίαις ἐγγίνεσθαι, ἐὰν ἐπιγένωνται, εἶναι δὲ καὶ ταχεῖαν ὀργῆς. ἀμφότεροι μὲν μᾶλλον, μέντοι ὁ νεώτερός τε καὶ τῇ ἡλικίᾳ ἐπόμενος τάξεως ἔχων ἑκάστοτε, τὰς ἐπανορθώσεις τὰς γινομένας, ἃς δὴ παιδαρτάσεις ἐκάλουν ἐκεῖνοι, μετὰ πολλῆς εὐφημίας τε καὶ εὐλαβείας φέρεσθαι ἔφασκον δεῖν ἡλικιῶτας τῇ πρεσβυτέρᾳ τοῖς νεωτέροις. καὶ πολλὰ ἐμφαίνεσθαι ἐν τοῖς νουθετοῦσι τὸ παιδευτικόν τε καὶ οἰκεῖον. οὕτω γὰρ εὐσχήμονά τε γίνεσθαι καὶ ἀφέλιμον τὴν νουθέτησιν, ἐκ φιλίας μηδέποτε ἐκβαίνειν· εἴπερ, μήτε παίζοντας, μήτε σπουδάζοντας, ὡς γὰρ ἔστι ῥᾴδιον ἐξ ἀρχῆς διαμαρτεῖν τὴν ὑπαρχούσαν φιλίαν, ὅταν ἅπαξ ἐμπέσῃ τὸ ψεῦδος εἰς τὰ πρὸς φασκόντων φίλων εἶναι ἤθη. φιλίαν μὲν διαφθαρῆναι ἀτυχίας ἕνεκα, ἢ ἄλλης τινὸς ἀδυναμίας πρὸς εἰς ἢ βίον ἐμπιπλούσθαι, ἀλλὰ μόνην εἶναι δόκιμον ἀπόγνωσιν φίλου τε καὶ φιλίας, ἢ μοχθηρίαν μετὰ παιδείας μεγάλης τε καὶ ἐπανορθώσεως. ἡδέως ἐκόντα μὲν μηδέποτε ἁμαρτάνειν πρὸς τοὺς μὴ τηλίκους κακοὺς· ἁμαρτόντα δὲ μέσως συγγνώμης, ἐν τῷ δέκα-

xerunt autem in amicitiis, quam minima tubera & exhulcerationes esse debere, & si exsistat subitò coortæ, tùm fugiendam vincendāq; esse iram. Ambo quidem & maximè tamen, qui annis junior est, & qui dictorum ordinē aliquem qualem qualem habet, judicabant correctiones juxta ac admonitiones, quas illi παιδαρτάσεις, hoc est, puerorū institutiones vocabant, cum multa laude linguæq; favore ac cautione pietatéq; junioribus, idque abseniorib⁹ fieri oportere. Atque in eis, qui monita edunt, multùm apparere salutarem & amicam correptionem. Ita enim cōmonitionem honestam simul & utilem fore, si ex amicitia nec ludos agentes, nec seria tractantes fidē non exterminemus. Siquidem facile non esse, ut sana & integra fit, quæ exsistit, amicitia, si quādo semel in illorū, qui se amicos esse perhibēt, mores, mēdaciū incideris. Amicitiā non esse vel adversæ fortunæ, vel alterius alicujus impotētiæ, reive, quę præstari nequeat, & in hanc vitam ferè soleat incidere, caussa repudiandam: sed eam solā probandam esse reprobationē tàm amici, quàm amicitiæ, quæ evenit propter magnū aliquod, & quod correctionē aliquā requirit, malum, voluntariam quidē inimicitiā nequaquā curari, nisi in iis, qui perfectè & consūmatè mali sūt. * *** in cōcertādo, nisi ejus, quo

cum contendimus, mores in deterius fuerint prolapsi, atq; animi exsistat alienatio. Pugnandū aūt esse nō verbis, sed re ipsa aq; actione, idq; legitimū & pium esse bellum. Cæterùm ut homo cū homine quasi belligeret, nullā quidem esse causſam in vim potentiamq; discriminis ac contentionis, hoc principium solicitè, quā maximè fieri poterit cavendum esse. In amicitia, quę vera futura sit, quàm plurima dixerūt esse oportere, quæ definita ac solennia summóq; jure determinata sunt. Hęc autem probè, hoc temerè esse judicata: & quidem in unamquamq; consuetudinem amicitiam sepositam esse oportere, ut nulla consuetudo negligēter ac temerè ineatur, sed cum pudore ac verecundia, item cum severitate & recto ordine, neq; ullus affectus temerè, pravè vitioséq; excitetur, qualis est cupiditas vel ira. Eadem quoq; contra reliquas & quæ supersunt, affectiones dispositionesq; ratio est. Quinimò facilè quis colligat, ipsum quoq; non oscitāter alienas amicitias declinare, sed valde etiam diligenter eas amputare & cavere, déq; eo ipso ad multas usque ætates amicitiā inter se mutuo nequaquam perfunctoriè, sed severiter obser vavisse. Idq; liquidum esse ex iis, quæ Aristoxenus in libro de Pythagoricæ vitæ instituto ipsemet se exaudisse ait, cùm Dionysius Siciliæ tyrānus regno

κωλυσιῶν ἂν μὴ μεταπέσῃ τὸ ἦθος τὸ διαφερόμενον, καὶ προσγένηται τὸ γνωμοσυνῶν. κωλυσιῶν δὲ μὴ λόγῳ ἀλλὰ τοῖς ἔργοις. νόμιμον δὲ εἶ καὶ ὅσιον τὸ πόλεμον πρὸς οὓς ἂν θεσπέσιος ἀνθρώπους πολεμόσῃ, αἴτιον μηδ' ὁπωσοῦν γίνεσθαι τοῖς δικαίοις διαφορᾶς, συλλαβεῖσθαι ταύτῃ τὴν ἀρχήν, ὡς οἷόν τε μάλιστα, ἐν τῇ μελλούσῃ ἀλλοιοῦσθαι φιλίᾳ, ὡς πλείστοις δὲ εἶναι φασι δεῖ τὰ ὡρισμένα καὶ νενομισμένα. καλῶς δὲ ταῦτα δεῖ κεκρατῆσθαι καὶ μὴ ἀπαῖ, ἐδόκει δὲ καὶ τοῖς ἔθος ἕκαστον κατηχεισμένοις δεῖν εἶ, ὅπως μήτε ὁμιλίαν μηδεμίαν ὀλιγώρως τε καὶ ἀπαῖ γίνεσθαι ἀλλὰ μεῖ αἰδοῦς τε καὶ σωφροσύνης καὶ τάξεως ὀρθῆς. μήτε παθός ἐγείρεσθαι μηδὲν ἀπαῖ, καὶ φαύλως καὶ ἠμβλυσμένως, οἷον ἐπιθυμίαν ἢ ὀργήν. ὁ αὐτὸς τί λόγος καὶ περὶ λειπομένων παθῶν καὶ διαθέσεων. ἀλλὰ μὴν τιμήσαιτο ἄν τις καὶ περὶ τὸ μὴ παρέργως ἀνὰ τὰς ἀλλοιουμένας φιλίας, ἀλλὰ καὶ πάνυ σπουδαίως ἀφεκτέον εἶναι αὐτὰς καὶ φυλάττεσθαι, καὶ περὶ τοῦτο μέγιστον πολλῶν ἡμῖν τὸ φιλικὸν ἐρῶς ἀλλήλοις ἀνὼδῶς διαβεβαιώσασθαι. ἔοικε δὲν Ἀριστόξενος ἐν τῷ περὶ Πυθαγορικοῦ βίου αὐτὸς διακηκοέναι φησὶ, Διονύσιον τὸ Σικελίας τυράν-

τον

ται ὅτι ἐκπεσὼν τῆς μοναρχίας γράμματα εἰς Κόρινθον ἐξέδοσαν. φασὶ δὲ τοὺς ὁμοίους τοὺς ἀδίκους ἐκείνων δεῖν ἀπαλλάττειν τῶν ἀδικημάτων, καὶ μάλιστα μὲν ἀπὸ δακρύων, καὶ πάντων τῶν τοιούτων ἔργα δὲ τοὺς ἄνδρας ἐκείνους, οἷς ἐνδέχεται μάλιστα. ὁ αὐλὸς δὲ λόγος καὶ περὶ θωπείας καὶ δεήσεως καὶ λιταὶ ἀς καὶ πέδαι τῶν τοιούτων. Διονύσιος οὖν ἐκπεσὼν τυραννίδος, ἀφικόμενος εἰς Κόρινθον πολλάκις ἡμῖν ἐμέμνητο περὶ τῆς τε Φιντίου καὶ Δάμωνος τοὺς Πυθαγορείους. ἦν δὲ τοῦτο τὸ περὶ τὸν θανάτου γνώμης ἐγγύησις δὲ ἐξόπισθεν δεσμός. ἦν δέ τις ὃς ἔφη τὸν περὶ αὐτὸν διατριβόντων, οἱ πολλάκις ἐποιοῦντο μνείαν τῶν Πυθαγορείων, δυσκόλους καὶ δυσκαμψιαίους καὶ ἀλαζόνας ἀνοήτους αὐτοὺς, καὶ λέγοντες ὅτι ἐκκαπείη ἂν αὐτῶν, ἥτε σεμνότης αὐτῶν, καὶ προσποίητος πίστις, καὶ ἀπάθεια, εἴ τις παρίσταιτο εἰς φανερὰν ἀξιόχρεων· διήλεγχόν δὲ τούτων, καὶ γνωμένης φιλοτιμίας συντελεῖσθαι ἐπὶ τοὺς περὶ Φιντίαν, ἐπαίσιόν τινα τὸν κίνδυνον αὐτοῖς ἐπιτιθέντων, ὅτι φανερὸς γίνοιτο καὶ τινὰς ἐπιβουλεύοντες αὐτῷ. ἐν τούτῳ μάλιστα δοκεῖ τι ὑπὸ τῶν παρόντων ἐπαινεῖσθαι, καὶ τὴν ἀλογίαν τῶν πολλῶν ἀνθρώπων φεύγειν λόγου. τὸν δὲ Φιντίαν θαυμάζειν τὸν λόγον. ὡς δὲ αὐτὸς διαρρήδην εἶπεν, ὅτι ἐξέστιν αὐτῷ

elapsus, Corinthi literas doceret. Ita enim inquit Aristoxenus. *Ab iustis & lachrymis talibusq; omnibus viros illos arceri, quàm maximè æquum est. Eadem verò etiam ratio est de adulatione, rogatione, & supplicatione, atq; id genus omnibus aliis. Dionysius igitur cùm regno expulsus Corinthum perveniſset, frequenter nobis de Phintia & Damone Pythagoræis commemorabat. Erant autem hæc de vadimonio, & promissione mortis facta. Modus autem fidejussionis ferè talis erat. Quosdam ex iis, inquit, qui familiariter cum ipso congrediebantur, & crebrò Pythagoræorum mentionem faciebant, carpentes & irridentes, eòsque vanos & inflatos appellantes, atque addentes ipsorum gravitatem fidémque simulatam, adéoque rigorem affectuum ut vanum penitùs exstirpatum iri, si quis in calamitatem gravem atque ope indigam incideret. Contradicentibus verò nonnullis & exorta contentione, ita vt acies in familiares Phintiæ ipsúmque Phintiam instrueretur, & contrà quidam ex ejus accusatoribus dixisset, ipsum cum certis quibusdam palàm ipsi insidiatum fuisse, hócque testimonio ab illis ipsis, qui præsentes adessent, comprobari, atque indignationem admodum probabiliter exsistere. Verùm Phintias sermonem admirari. Quum autem ille palàm & apertè dixisset, hæc diligenter esse in-*

vestigata atque explorata, eumque mori oportere, Phintiam subdidisse, si ita ei visum decretúmque est, ut haec sic fiant: saltem, inquit ille, rogo & oro, ut quod diei reliquum est, cùm meorum, tùm Damonis commendandorum atque ordinandorum caussa, mihi concedatur. Atque hoc eum impetravisse. Convivebant enim hi viri, réseque suas omnes inter se communes habebant. Ac cùm Phintias Damone longius aetate provectus esset, pleraque rei familiaris quoque in se receperat. Itaque rogavit ut harum ordinandarum caussa, Damone vade dato dimitteretur. Tum Dionysius admiratus percunctatusque est, an quis se martis pro illo praestaturus esset, nadem, & quis ille esset. Cùm verò Phintias jussisset, ut accerseretur Damon, atque ille quae accidissent, exaudivisset, fictis sese, ac vadimonium promisit, & quidem fuit ibi, donec rediisset Phintias. Itaq; ipse se ob ea confestim obstupefactum fuisse aiunt. Ceterùm actores qui à principio, ut haec explorarent, introduxerant, Damonem irridere, quasi in crimine relinquendū, & fanuis falsissimè excipere, cervum eum cōpensationis vice datū fuisse dicere. Quum verò jam sol occasum peteret, advenit Phintias occidendus. Quo nomine omnes vehementer obstupefacti juxta ac decepti fuerunt. Ipse igitur Tyrannus complexus osculatusque viros obnixè rogare coepit, ut se tertiū in societatē amicitiae reciperēt & adscriberēt. Verùm illi

ταῦτα ἀκριβῶς, καὶ δεῖ αὐτὸν ἀπο-
θνήσκειν, εἰπεῖν τὸν Φιντίαν, ὅτι εἰ οὕτω
ταῖς αὐτοῦ διοικήσεσι ταῦτα γίνεσθαι
ἀξιώσει γε αὐτοῦ δοθῆναι τὸ λοι-
πὸν ἡμέρας, ὅπως οἰκονομήσηται τὰ
τε καθ' ἑαυτὸν, καὶ τὰ τῶν Δαί-
μωνα συμπίζων γὰρ οἱ ἄνδρες οὗτοι
καὶ ἐκείνων εἶπε πάντων. Πρεσβύ-
τερος δ' ὢν ὁ Φιντίας, τὰ πολλὰ
τῆς περὶ οἰκονομίαν ἦν τῆς αὐτοῦ ἀπ-
ειληφώς. ἠξίωσεν οὖν ἐπὶ ταῦτα
ἀφεθῆναι, ἐγγυητὴν παρασχόμενος τὸν
Δάμωνα, ἔφασαν. ὁ Διονύσιος θαυ-
μάσας τε καὶ ἐρωτήσας εἰ ὄζιν ὁ
ἄνθρωπος ἐστὸς, ὡς τις ὑπομενεῖ
θανάτῳ ἡδέως ἐγγυήσεσθαι φάσκοντος
δὲ τοῦ Φιντίου μάλιστα ἡδέως
Δάμωνα καὶ διακρούσαντα τὰ
συμβεβηκότα, φάσκειν ἐγγυᾶσ-
θαί τε, καὶ μίαν ἡμέραν αὐτῷ, ἕως ἂν ἐκεῖ-
νος ἔλθῃ ὁ Φιντίας. αὐτὸς μὲν οὖν ἐπὶ
τούτοις εὐθὺς ἐκαλλωπίζετο ἔφασαν. ἐκεί-
νους δὲ τοὺς ἐξ ἀρχῆς εἰσηγησαμένους
τὴν ἐπιβουλὴν, τὸν Δάμωνα χλευά-
ζειν, ὡς ἐγκαλέσοντος αὐτοῖς ἐπὶ τούτοις
ἐπιτρόπους ἔλαφον ἀντὶ τοῦ ἐδωδῆς λέ-
γειν, ὅπως δ' ἐν ἅδου τῷ ἁλίῳ περὶ
δύσιν, ἥκειν τὸν Φιντίαν ἀποθα-
νούμενον. ἐφ' ᾧ πάντας ἐκπλαγῆ-
ναι τε καὶ θλιβῆναι, αὐτὸν δ' αὖ
ἔφη, περιβαλόντα τε καὶ φιλήσαν-
τας ἀξιῶσαι εἶτα αὐτὸν
εἰς φιλίαν παραδέξασθαι. τὸν δὲ

μηδενὶ δοκῇ, καίτοι λιπαροῦντος αὐτοῦ, συγκατατίθεσθαι εἰς τοιοῦτον. Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Ἀριστόξενος, ὡς παρ' αὐτοῦ Διονυσίου πυθόμενος φησί. λέγεται δὲ ὡς καὶ ἀγνοοῦντες ἀλλήλους οἱ Πυθαγόρειοι ἐπειρῶντο φιλικὰ ἔργα διαπράττεσθαι, ὥστε καὶ εἰς ὄψιν μηδέποτε ἀφιγμένων, πίνακα τιμήριόν τι λαβεῖν, τὰ μετέχειν τῆς αὐτῆς λόγων, οὓς τ' ἐκ τῆς τοιαύτης ἔργων μηδ' ἐκείνων τὸν λόγον ἀπίστασθαι. ὡς ἄρα οἱ ἀνδρειότατοι ἄνδρες, καὶ σωφρονέστατοι γῆς * οἰκοῦντες, φίλοι εἰσὶν ἀλλήλους πρὶν ἢ γνωρίσαι τε καὶ προσηγορεύσασθαι. κατάχθῆναι γοῦν φασὶ τῆς Πυθαγορείων τινὰ μοίρας εἰς * ἐφύλιον ὁδὸν βαδίζοντα εἰς τὸ πανδοχεῖον. ὥστε πόνου δὲ καὶ ἄλλης παντοδαπῆς αἰτίας, εἰς νόσον μεγάλην καὶ βαρεῖαν ἐμπεσεῖν, ὡς καὶ ἀπολιπεῖν αὐτῷ τὰ ἐπιτήδεια. ἐπεὶ τοι πανδοχέα, εἴτε οἰκέτῃ τῷ ἀνθρώπῳ, εἴτε καὶ δεσπότῃ πάντα παραχέσθαι, μήτε ὑπηρεσίας τινὸς φειδόμενον μήτε δαπάνης μηδεμιᾶς. ἐπειδὴ δὲ χρείσσων ἦν ἡ νόσος, τὸ μὲν δοκεῖν * ἐλόμενον γράψαι τι σύμβολον

nullo modo, etsi ipso admodum obtestante obsecranteq; in hoc illi assensi sunt, nec tale in hominem beneficium conferre voluerunt. Atque hæc Aristoxenus, quasi ex ipso Dionysio audita commemorat. Ajūt verò Pythagoricos ignorātes sibi mutuo etiam conatos officia amicitiæ exhibere, idq; ab iis etiam tentatum, qui nequaquam sub aspectum veniſſent, quum signum aliquod volent capere, ut eorundem sermonum participes sint, ita ut ejusmodi operibus ne illū quidem sermonem suspectum habeant, nec illi fidem derogent. Vsque adeò ut illi, qui viri boni sunt, quàm lōgissimè terrarum habitantes inter se amicitiæ leges observent antè, quàm ullam inter se notitiam pararint, & alter alterum mutua consalutatione cōpellarint. Itaq; quendam ex Pythagoricis aiunt, cùm longam camq; diurnam viam pedibus confeciſſet, indiversorium publicum fuiſſe delatum. at præ lassitudine & alia non simplici causa, eum in longum gravemq; morbum incidiſſe, ita ut eum vitæ necessaria destituerent. Verùm caupo vel commiseratione tactus ergo hominē, vel etiam commendatione omnia, quæ necessaria forent, suppeditabat, nulli nec officio, nec ullis sumptibus parcens. Quum autem violentior esset morbus atque is prævaleret, iamque mortivicinus esset, scripsisse eum symbolum

bolum quodpiam in tabula, atq; hoc misisse ad cauponem, ut cum vicissim beneficio afficeret, tabula propter viam publicam projecta, diligenter consideraret, inquit, ecquis ex pertranseuntibus, symbolum lectiturus sit. Nam hunc ei persoluturū esse, ajebat, quidquid erga se sumptuū fecisset; ac pro se gratiam repensurum. Caupo postquàm exspiravisset eum sepeliit, ejusq; cadaver ultimo honore affecit, nullam quidem spem habēs, se sumptus, quos fecerat, recepturum esse, neque se ullo ab quopiam eorum, qui tabulam lecturi essent, beneficio ac remuneratione iri affectum. Nihilominus tamen morientis jussibus motus & perterritus, tabulam passim in medium exponere conabatur. Longo verò tempore post quidam Pythagoricorum isthac trasiens tabulæ adstitit, &, quis fuisset, qui symbolum posuerat, intellexit, reque omni exquisitè cognitâ, cauponi multo amplius pecuniæ, quàm insumsisset, persolvit. Sanè Climam Tarentinum ajunt, quum audiret, quemadmodum Prorus ille Cyrenæus Pythagoricorum sermonum æmulator & studiosus, de omnibus fortunis suis periclitaretur, pecuniis saris amplis collectis Cyrenē versus navigavisse, hancq; profectionem suscepisse, ut res Prori com-

βολον ἐν σπήλαιῳ, ἐ ὅπως ἕλοι ἄλλος ἀντιπαίθοι * ἐπιμελὲς ἦ δέλτον παρὰ τὴν ὁδὸν, διαπορεῖ ἄν τις τ παρόντων ἀναλογίσοιτο τὸ σύμβολον. τοῦτον γὰρ ἔφη αὐτῷ ὁπασδώσειν τὰ ἀναλώματα, ἅπερ εἰς αὐτὸν ἐποίησατο, ἐ χάριν εἰσέσεσθαι ὑφ' ἑαυτοῦ. τὸν δὲ σταυδοχέα μὴ τὴν τελευτὴν θάψαι τε καὶ ἐπιμεληθῆναι τοῦ σώματος αὐτῷ. μὲν μὴν τοιγε ἐλπίδας ἔχων τοῦ κομίσασθαι τὰ δαπανήματα, μή τι γε ἐ πρὸς εὐπαθεῖν πρός τινος τ ἀναγκαιούντων τὴν δέλτον. ὅμως μὲν τοι διαπειρᾶσθαι σπεύδοντα τὰς ἐντολὰς, ἐστιθέναι τε ἑκάστοτε εἰς τὸ μέσον τὸν σκεῦος. χρόνῳ δὲ ὕστερον τῶν Πυθαγορικῶν τινα παριόντα ἐπιστῆναί τε ἐ μαθεῖν τὸν θέντα τὸ σύμβολον, ἐξετάσαι τε τὸ συμβὰν, καὶ τὴν σταυδοχὴν πολλῷ πλέον ἀργυρίου ἐκτίσαι τοῦ δεδαπανημένου. Κλεισίαν γε μὴν τὸν Ταραντῖνον φασὶ πυθόμενον, ὡς Πρῶρος ὁ Κυρηναῖος τῶν Πυθαγορείων λόγων ζηλωτὴς ἦν, πανδημεὶ τε καὶ πάσης τῆς οὐσίας, συλλεξάμενον χρήματα, πλεῦσαι δὴ Κυρήνης καὶ ἐπανορθώσασθαι τὰ τοῦ Πρώ-

pau

ρου πράγματα, μὴ μόνον τὴν μειῶσαν τὴν ἑαυτῆ οὐσίαν ὁλιγωρήσαντα, ἀλλὰ μήδε τὸν ἀφ' τῆ πλοῦ κίνδυνον φεύξαντα. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ Θέσσαλόν τινα Ποσειδωνιάτην ἀκοῇ μόνον ἱστοροῦντα, ὅτι Θυμαρίδης εἴη Πάριος τῆ Πυθαγορείων, ἡνίκα συνέπεσεν εἰς ἀπορίαν αὐτὸν καταστῆναι ἐκ πολλῆς φερούσης, πλεῦσαι φασὶν εἰς τὴν Πάρον, ἀργύριον συχνὸν συλλεξάμενον καὶ ἀναπτήσασθαι αὐτῆ τὰ ὑπάρξαντα. καλὰ μὲν οὖν καὶ ταῦτα τῆς φιλίας τεκμήρια. πολὺ δὲ τούτων θαυμασιώτερα ἦν τὰ περὶ τῆς κοινωνίας τῶν θείων ἀγαθῶν, καὶ τὰ περὶ τὴν τοῦ ὁμογνίας, καὶ τὰ περὶ τὴν θείας ψυχῆς παρ' αὐτοῖς ἀφορισθέντα. παρήγγελλον γὰρ θάμα ἀλλήλοις μὴ διασπᾶν τὸ ἐν ἑαυτοῖς θεῖον, ἀκοὴν εἰς θεοκρασίαν τινὰ, καὶ πρὸς τὸν θεὸν ἕνωσιν, καὶ τὴν τοῦ νοῦ κοινωνίαν, καὶ τὴν τῆς θείας ψυχῆς ἀπέβλεπεν αὐτοῖς ἡ πᾶσα τῆς φιλίας σπουδὴ δι' ἔργων τε καὶ λόγων· τοῦτο δὲ ἐκ ἂν ἔχοις εὑρεῖν ἄλλο βέλτιον, ὅτε ἐν λόγοις λεγόμενον, ὅτε ἐν ἐπιπνεύμασι φαλλόμενον. οἶμαι δὲ ὅτι καὶ πάντα τὰ φιλίας ἀγαθὰ ἐν αὐτῆ περιέχεται. διόπερ καὶ ἡμεῖς ἅσ-

minutas in meliorem ſtatũ ac cõditionẽ reſtitueret, non modò re ſuâ familiari quã imminuturus eſſet, contẽtâ, verùm etiã navigationis ne quidem diſcrimen & periculum ſubterfugit. Ad eundem modum etiam Theſſalẽ Poſſidoniatẽ aiunt, cùm ſolùm ex rumore intelligeret Thymaridem Parium de ſecta eſſe Pythagoræorũ, cùm in eam calamitatem deveniſſet, ut fortunis omnibus, iſque haud ſanè mediocribus, ſed peramplis eſſet everſus, navigationẽ inſtituiſſe in Parũ inſulã, collectaq; affatim pecunia ei fortunas, quæ prius fuerant, recuperaviſſe. Pulchra igitur & eximia hæc quoque ſunt amicitiæ indicia. Multò autem hiſce ea admirabiliora erant, quæ de communione ſanctorum bonorum, quæque item de mentis conjunctione atque animo divino apud ipſos definita determinataque erant. Admonebant enim ſeſe mutuo, ne deum, qui in ipſis eſſet, diſcerperent. Itaque in divinam quandam commiſtionem atque unionem cum Deo, & mẽtis animæque divinæ communionem, apud ipſos univerſum animicitiæ ſtudium tum re, tum verbis reſpiciebant. Eo autem nemo aliud quid melius vel verbis vel libris prolatum, nec ſtudiis etiam factum invenire poterit. Omnia autem amicitiæ bona in eo contineri exiſtimo, quapropter & nos in hoc ve-

luti capite omnes meliores Pythagoricæ amicitiæ conditiones complexi, plura de ea dicere ſupersedemus.

CAP. XXXIIII.

Sparſim quædam commemorantur, quæ tum dixerit, tum fecerit ipſe Pythagoras, vel poſteri, qui eius Philoſophiam exceperunt, quæ ſcilicet dicta non ſunt ſuo loco, cùm ordinariè ejus virtutes exponerentur.

QUandoquidem hoc modo ex ordine, ſed generatim expoſuimus de Pythagora & Pythagoricis, Pythagoræorumque inſtitutis, agedum deinceps etiam ſparſim expoſitiones dici ſolitas in medium afferamus, quæ omnes ſub ordinem jam prædictum non cadunt. Fertur igitur præceptum ab ipſis fuiſſe omnibus, ut lingua patria uterētur, quotquot ex Græcis hominibus ad hanc communionē acceſſiſſent. Non enim probabant peregrinis linguis quenquam & moribus uti. Accedebant verò etiam ad ſectam Pythagoricam homines externi, Meſſenii ſcilicet & Lucani, Picētini & Romani. Acceſſit & Metrodorus Thyrſi filius, qui Epicharmi fuit pater, ejuſque doctrinæ pleraque ad artem medicam tranſtulit, patris orationes interpretās. Ad fratrem ait, Epicharmum, & ante hunc Pythagoram dialectorum ſeu idiomatum Græcanicorum omnium optimam Doricam accipere. Quemadmodum & Muſices concentum. Et quidem Ionicam Aeolicamque lin-

περ ἐν κεφαλαίῳ τούτῳ τὰ πάντα περιλαβόντες τῆς Πυθαγορικῆς φιλίας πλατυκτήμονα ποιούμεθα τὸν περὶ αὐτῆς λόγον.

Κεφ. λδ.

Σποράδην τινὲς ἀφηγήσεις περὶ ὧν εἶπε καὶ ἔπραξε Πυθαγόρας αὐτὸς, ἢ οἱ παραδεξάμενοι αὐτοῦ τὴν φιλοσοφίαν ἐκτίθενται πρὸς τῷ τεταγμένῳ καὶ ἀρετὰς περὶ αὐτοῦ διήγησιν.

ΕΠείδε καὶ ἡμῖν τεθραμμένοις οὕτω διείληθομεν περὶ Πυθαγόρου τε καὶ τῆς Πυθαγορείων, ἴδη δὲ τὰ μὴ τέτοκε καὶ τὰς σποράδην ἀφηγήσεις εἰωθυίας λέγεσθαι ποιησώμεθα, ὅσαι οὐκ ἐπιπίπτουσιν ὑπὸ τὴν προειρημένην τάξιν. λέγεται τοίνυν ὡς φωνῇ χρῆσθαι τὴν πάτριον ἑκάστοις παρήγγελλον, ὅσοι τῶν ἑλλήνων προσῆλθον πρὸς τὴν κοινωνίαν ταύτην. τὸ γὰρ ξενίζειν οὐκ ἐδοκίμαζον. προσῆλθον δὲ καὶ ξένοι τῇ Πυθαγορείῳ αἱρέσει καὶ Μεσσανίων καὶ Λευκανῶν καὶ Πικεντίνων καὶ Ῥωμαίων. καὶ Μητρόδωρος πρὸς τοῦ Θύρσου τοῦ πατρὸς Ἐπιχάρμου, καὶ τῆς ἐκείνου διδασκαλίας τὰ πλείονα πρὸς τὴν ἰατρικὴν μετενέγκας, ἐξηγούμενος τοὺς τοῦ πατρὸς λόγους. πρὸς τὸν ἀδελφὸν φησὶ, τὸν Ἐπίχαρμον, καὶ περὶ τούτου τὴν Πυθαγόρου τῆς διαλέκτων αἵρεσιν λαμβάνειν τὴν Δωρίδα καθάπερ καὶ τὴν ἁρμονίαν τὴν Μουσικῆς. καὶ τὴν μὲν Ἰάδα καὶ τὴν Αἰολίδα

λίδα μετεχηκέναι τῆς διαχρώματος προσῳδίας, Ἀτλίδα δὲ περιττοτέρου μετεχηκέναι τοῦ χρώματος. τὴν δὲ Δώριον διάλεκτον ἐναρμόνιον εἶναι συνεστηκυῖαν ἐκ τῆς φωνήεντων γραμμάτων. τῇ δὲ Δωριεῖ διαλέκτῳ μαρτυρεῖν τὴν ἀρχαιότητα καὶ τὸν μῦθον. Νηρέα γὰρ γῆμαι Δωρίδα τὴν Ὠκεανοῦ. τούτῳ δὲ μυθεύεσθαι γεγενῆσθαι τὰς πεντήκοντα θυγατέρας, ὧν εἶναι καὶ τὴν Ἀχιλλέως μητέρα. λέγουσί τινες φησὶ Δευκαλίωνος τοῦ Προμηθέως, καὶ Πύρρας τῆς Ἐπιμηθέως γεγενῆσθαι δῶρον, τὴν δὲ Ἑλλάνα, τὸν δὲ Αἴολον. ἐν δὲ τοῖς Βαβυλωνίων ἀκούειν ἱεροῖς, Ἑλλάνα γεγονέναι Διὸς. τὸ δὲ δῶρον καὶ Ξοῦθον, καὶ Αἴολον, οἷς ὑφηγήσασιν ἀκολουθῆσαι καὶ αὐτὸν εἰς Ῥόδον. ὁποτέρως μὲν οὖν ἔχει περὶ τῆς ἀρχαίων ἐκ τύμαρος δέχεσθαι ταχείας, τοῖς νεωτέροις παραμαθεῖν. ὁμολογούμενον δὲ δι' ἑκατέρας τῆς ἱστορίων συναγεσθαι τὸ πρεσβυτάτην εἶναι τῆς διαλέκτων τὴν Δώριον. μετὰ δὲ ταύτην γεγενῆσθαι τὴν Αἰολίδα, λαχοῦσαν ὄνομα τὸ Αἰόλου ἰοῦσαν. τρίτην δὲ τὴν Ἰάδα γεγονέναι ὑπὸ Ἴωνος τοῦ Ξούθου. Τετάρτην δὲ τὴν Ἀτλίδα

guas participes esse coloris prosodiæ seu accentus. Atticam verò colorum nimis luxuriosè & abundanter fuisse studiosam. Doricam autem dialectum numerosam ac probè constitutam, apteque ex vocalibus literis esse connexam. Huic linguæ ipsam antiquitatē ac fabulam testimonium perhibere. Siquidem Nerea Doridem Oceani filiam in uxorem duxisse. Huic autem fabulæ tradunt natas fuisse illas quinquaginta filias, è quarū numero fuerit & Thetis Achillis mater. Quosdam verò ait perhibere, linguam tum Græcanicam, tum etiam Aeolicam Deucalionis, qui filius erat Promethei, & Pyrrhæ, quæ Epimethei filia, donum esse & munus. In Babyloniorum aūt sacris audire se Hellenem Iove natam fuisse. hujus deinde donum exstitisse & Xuthum & AEolum, quorum ductu atque imperio ipse in Rhodum usque insulam quoque secutus sit. Cæterùm utro modo se res habeat de antiquis illis, haud ita facilè fuerit, quod verum est, percipere, & invenibus perdiscere. In confesso autem est ex utraque tam sacra scilicet, quàm prophana historia astrui, linguam Doricam reliquarum omnium longè esse antiquissimam. Post hanc AEolicam, quæ ab AEolo nomen sortita est. Tertiam verò esse Ionicam, quæ ab Ione Xuthi filio exstitit. Quartam esse Atti-

cam, cui hoc fuerit impositum nomẽ ab Creusa Erechthei filia. sic autẽ vocitatam tribus seculis post eos, qui prius apud Thracas vixerunt, & Erithyæ raptum, uti pleræque historiæ declarant. Orpheum item, qui omniũ poetarum antiquissimus fuit, Dorica usum dialecto. In medicina eos maximè ajunt recipere speciem illam, quæ est de victus ratione ac modo, inque eo hoc agere, ut sint quàm exactissimi expertissimique, & conari primum quidem, ut perdiscant signa temperamẽti, tam cibi quàm potus, itẽq; quietis. Deinde de ipsa cõditione & quasi constructione earum rerum, quę assumuntur, penè primos conatos fuisse & commentari aliquid & definire. Pythagoræi etiam præcæteris, qui ante eos fuerunt, maximè adhibent cataplasmata & emollientia remedia, medicamenta verò seu potiones minus probant: illis verò ipsis maximè utuntur in hulceribus seu suppuratiõibus. in incisionibus autem & ustionibus omnium minimè adhibent & admittunt. Vtuntur verò etiam carminibus ad nonnullas infirmitates atque in valetudines pellẽdas. Eos verò fugere & evitare dicuntur, qui disciplinas cauponantur, animósque ceu diversorii januas aperientes quibusvis, qui accedunt, hominibus. Quod si autem ne sic quidem invenerint, quibus juven-

δὲ τιθεμένων ἀπὸ Κρεούσης τῆς Ἐρεχθέως, κληθεῖσαν δὲ ταῖς ὕστερον τῶν πρότερον καὶ Θράκας καὶ τὴν Ἐρεχθέως ἁρπαγήν, ὡς οἱ πλείους τῶν ἱστορικῶν ἀποφαίνουσι. κεχρῆσθαι δὲ τῇ Δωρικῇ διαλέκτῳ καὶ τὸν Ὀρφέα πρεσβύτερον ὄντα τῶν ποιητῶν. [Τῆς δὲ ἰατρικῆς μάλιστα φασὶν αὐτοὺς ἀποδέχεσθαι τὸ διαιτητικὸν εἶδος, καὶ εἰς ἀκρίβειάν τινα ἐν τούτῳ, καὶ πειρᾶσθαι πρῶτον μὲν καὶ μανθάνειν σημεῖα συμμετρίας ποτοῦ τε καὶ σιτοῦ καὶ ἀναπαύσεως. Ἔπειτα περὶ αὐτῆς τῆς κατασκευῆς τοῦ προφερομένου χεδὸν πρώτους ἐπιχειρῆσαί τε πραγματεύεσθαι καὶ διορίζειν, ἅψασθαι δὲ καὶ καταπλασμάτων ἐπὶ πλεῖον τῶν Πυθαγορείων τῶν ἐμπροσθεν. τὰ δὲ περὶ τὰ φαρμακείας ἧττον δοκιμάζειν, αὐτῶν δὲ τούτων πρὸς τὰς ἑλκώσεις μάλιστα χρῆσθαι. τὰ δὲ περὶ τὰς τομὰς καὶ καύσεις ἥκιστα πάντων ἀποδέχεσθαι. χρῆσθαι δὲ καὶ ἐπῳδαῖς πρός ἔνια τῶν ἀῤῥωστημάτων.] παραιτήσασθαι δὲ λέγονται τοὺς τὰ μαθήματα καταλιόντας, καὶ τὰς ψυχὰς ὡς παρὰ δοχείου θύρας ἀνοίγοντας παντὶ τῷ προσιόντι τῶν ἀνθρώπων. ἂν δὲ μηδ' οὕτως εὑρεθῶσιν, αὐτὰς ἐπιχωμένας εἰς τὰς πόλεις καὶ συλλήβδην ἐργολαβούσας τὰ γυμ-

τὰ γυμνάσια καὶ τοὺς νέους, καὶ μισθὸν τῶν ἀτιμήτων πρᾶτ-
τοντας. αὐτὸν δὲ συνεπικρύπτεσθαι
πολὺ τῶν λεγομένων, ὅπως οἱ
μὲν καθαρῶς παιδεύμενοι σα-
φῶς αὐτῶν μεταλαμβάνωσιν.
οἱ δὲ ὥσπερ Ὅμηρός φησι τὸν
Τάνταλον λυπῶνται παρόντων
αὐτῶν ἐν μέσῳ τῶν ἀκουσμάτων.
μηδὲν ὠφελούντας. λέγειν δ'
αὐτοὺς οἶμαι καὶ περὶ τὰ μι-
σθοῦ διδάσκειν τοὺς προσιόν-
τας, οὓς καὶ χείρους τῶν ἑρμο-
γλύφων, καὶ ἐπὶ διαφόρων τεχνι-
τῶν ἀποφαίνουσι. τοῦ μὲν γὰρ
ἐπιδομένου τινὸς Ἑρμῆν ζητεῖν
εἰς τὸν διάθεσιν τῆς μορφῆς
ξύλον ἐπιτήδειον. οὓς δὲ προ-
χείρως ἐκ πάσης φύσεως ἐρ-
γάζεσθαι τὴν ἀρετὴν ἐπιτήδει-
ον. προτρέπειν δὲ δεῖν μᾶλλον
λέγουσι φιλοσοφίας, ἢ γονέων καὶ
γεωργίας. τοὺς μὲν γὰρ γονέας καὶ
τοὺς γεωργοὺς αἰτίους εἶναι τοῦ ζῆν ἡ-
μᾶς· τοὺς δὲ φιλοσόφους καὶ παι-
δείας εὖ ζῆν, καὶ φρονῆσαι τὸ ὀρ-
θὸν οἰκονομίαν εὑρούσας. ὅτε δὲ λέ-
γειν ἅτε συγγράφειν ἅτε ἥκιστα, ὡς
πᾶσι τοῖς ἐντυχοῦσι, καὶ δῆλα
ἦν τὰ νοήματα, ἀλλ' αὐτὸ δὴ τοῦτο
πρῶτον διδάξαι λέγεται Πυθαγό-
ρας τοὺς αὑτοῦ προσφοίτους, ὅπως
ἀκρασίας ἁπάσης καθαρεύσαντες, ἐν

tur, eos in urbes effusos, &, ut summatim dicam, re ipsa involant in gymnasia, atque iis operam suam locant, juvenesq; ad se pelliciunt, & mercedem colligunt inæstimabilem. Ipsum verò simul multa ex iis, quæ dicuntur, occultare, ut qui purè instituti sunt, illorum palam participes evadāt. Alii, ut inquit Homerus de Tantalo, contristantur, dum præsentes sunt in mediis lectionibus ac auditionibus, nec re ulla fruuntur. Suspicor autem eos etiam dicere de iis, qui propter pretiū illos, qui accedunt, docent, quos etiam pejores statuariis & artificibus curulib. declarant: Etenim cùm quis Mercurium vult fingere, vt eum alicubi statuat, is quærit in formæ constitutionem lignum accommodū. alios verò ex quavis natura promptè studium virtutis operari. Philosophiæ verò majorem curam adhibendā esse ajunt, quàm parentum atq; agriculturę. Siquidem parentes & agricolas autores esse quod vivamus: homines verò Philosophos ac magistros ut & benè vivamus & recta vitę administratione inventa sapiamus. Ita aūt sua instituebat, ut nec dicere, nec conscribere vellet, ne, quę sentiret, quibusvis obviis innotescerent. Verùm hoc ipsum Pythagoras discipulos suos primùm docuisse dicitur, ut ab omni intemperantiâ se purgantes sermones cum gaudio animiq;

lætitia, silentióve, quos audituri essent, conservent. Itaque qui primus indignis enuntiavisset aptæ itemq́, ineptæ conjunctionis naturam, ut orationum fierent participes, ita ajunt ab ædibus arceri & prohiberi solitos fuisse, ut non ex communi solùm convictu usuque domestico exterminati sint: sed ipsius etiam sepulchrum fuisse structum paratumque veluti hominis qui ex communi hominum vita ac familiaritate decessisset, iamque alius quodam modò factus esset. Alii divinum illis numen etiam iratum esse asseverant, qui Pythagoræ mysteria enuntiavissent. Eum enim penitus interiisse & mari absorptum fuisse, qui impiè egisset, hoc est, qui indicavisset contuberniũ, quod illi ab viginti quos habebat, angulis εἰκοσαγώνου σύστασιν vocabant. Hoc verò habebat duodecim sedilia, unumque erat ex quinque dictis firmis ac stabilibus figuris, quæ in sphæram globumque producerentur. Nonnulli verò illi homini, qui de rationis experte forma, simulque de inepta conjunctione enunciavisset, hoc usu venire dixerunt. Cæterùm universa Pythagoræ institutio, vivendi regula seu ratio agendi peculiarem habebat morem, cratque sacramentis ceu tesseris quibusdam involuta, similis ænigmatibus quibusdam & griphis apophthegmatum, quæ ab magnis & fortibus ho-

ἐχεμυθησίᾳ φυλάττωσιν, ὡς ἂν ἀκροάσονται λόγους. τὸν γοῦν πρῶτον ἐκφάναντα τὴν τῆς συμμετρίας καὶ ἀσυμμετρίας φύσιν οἷς ἀναξίοις μετέχειν τοῦ λόγου, οὕτω φασὶν ἐκποδηθῆναι, ὡς μὴ μόνον ἐκ τῆς κοινῆς συνουσίας καὶ διαίτης ἐξορισθῆναι, ἀλλὰ καὶ τάφον εἶναι τοῦ κατασκαφθῆναι, ὡς δὴ τὰ ἀποιχομένου ἐκ τοῦ μετ' ἀνθρώπων βίου, τοῦ ποτε ἑτέρου γεγονότος. οἱ δὲ φασὶ καὶ τὸ δαιμόνιον νεμεσῆσαι τοῖς ἐξωφορήσασι τοῦ Πυθαγόρου πεποιημένοις. φθαρῆναι γὰρ ἀσεβήσαντα ἐν θαλάσσῃ τὸν δηλώσαντα τὴν τοῦ εἰκοσαγώνου σύστασιν. τοῦτο δ' ἦν δωδεκάεδρον ἐν τοῖς φύσει λεγομένοις στερεῶν σχημάτων, εἰς σφαῖραν ἐκτείνεσθαι. ἕνιοι δὲ τὸν περὶ τῆς ἀλόγου καὶ τῆς ἀσυμμετρίας ἐξειπόντα, τοῦτο παθεῖν ἔλεξαν. ἰδιοτρόπως τε μὴν καὶ συμβολικὴ ἦν ἡ σύμπασα Πυθαγορικὴ ἀγωγή, αἰνίγμασί τισι καὶ γρίφοις * ἐγγενέσι ἀποφθεγμάτων ὁμοίᾳ, διὰ τὸ ἀρχαΐζειν τῇ χαρακτῆρι καθά-

καθάπερ καὶ τὰ θεῖα τῷ ὄντι καὶ παλαιόχρηστα λόγια, δυσπαρακολούθητά πως καὶ δυσερμήνευτα φαίνεται τοῖς ἐκ παρέργου χρησιμαζομένοις. τοσαῦτα ἄν τις καὶ ἀπὸ τῆς ἀποράδην λεγομένων τεκμήρια ἂν παράθοιτο περὶ Πυθαγόρου τε καὶ τῆς Πυθαγορείων.

minibus producta essent, quòd charactere & forma orationis prisca uterentur, quemadmodum & ea, quæ verè divina sunt, & ab Deo edita oracula videntur inimitabilia, quæque nemo sequi & interpretari possit iis, qui quasi aliud agendo & obiter, responsa petunt. Atque hæc talia & tanta quis etiam ab iis, quæ sparsim ab eo dicta fuerunt indicia, cùm de Pythagora, tum etiam de Pythagoreis apposuerit.

Κεφ. λε.

Τὴν ἐπανάστασιν τῶν Πυθαγορείων γενέσθαι, καὶ ποῦ ὄντος Πυθαγόρου, καὶ διὰ τίνας αἰτίας ἐπιθέσθαι αὐτοῖς οἱ Τυραννικοὶ καὶ ἀλιτήριοι ἄνδρες.

Cap. xxxv.

Quomodo in Pythagoreos fuerit insurrectum, atq; ubi fuerit Pythagoras, & propter quas causas Tyrannici & exitiales scelestiq; homines ipsis sint impositi.

Ἦσαν δέ τινες οἱ προσεπολέμουν τοῖς ἀνδράσι τούτοις καὶ ἐπανέστησαν αὐτοῖς. ὅτι μὲν οὖν ἀπόντος Πυθαγόρου ἐγένετο ἡ ἐπιβουλή, πάντες συνομολογοῦσι. διαφέρονται δὲ περὶ τοῦ τότε ἀποδημίας. οἱ μὲν πρὸς Φερεκύδην τὸν Σύριον, οἱ δὲ εἰς Μεταπόντιον λέγοντες ἀποδεδυκέναι τὸν Πυθαγόραν. αἱ δὲ αἰτίαι τῆς ἐπιβουλῆς πλείονες λέγονται, μία μὲν ὑπὸ τῶν Κυλωνίων λεγομένων ἀνδρῶν, τοιάδε λεγομένη. Κύλων ἀνὴρ Κροτωνιάτης γένει μὲν καὶ δόξῃ καὶ πλούτῳ περιττεύων τῆς πολιτῶν, ἄλλως δὲ χαλεπὸς ἦν καὶ βίαιος καὶ θορυβώδης καὶ τυραννικὸς τὸ ἦθος, πᾶσαν προθυμίαν παρεχόμενος πρὸς τὸ κοινωνῆσαι τῷ Πυ-

Erant autē nonnulli qui cum hisce viris belligerabant, atq; in eos gravissimè concitata seditione insurrexerunt. At enim Pythagora absente insidias structas fuisse uno omnes ore fatentur. Verùm de peregrinatione, quæ tum accidit, discrepant. Alii quidem Pythagoram ad Pherecydem Syrium, alii verò in Metapontium profectum fuisse dictitant. Causæ verò insidiarum plures commemorantur. una ab viris, qui Cylonii vocantur talis refertur. Cylō vir erat Crotoniata, genere quidem & dignitate divitiisq; inter omnes cives primas tenens: sed cætera asperis præditus moribus, violentus & seditiosus, adeóq; tyrannicus, qui omnem alacritatem animíque propensionem ac diligentiam adhibebat, ut cum Pythago-

gorærorum vitæ inſtitutis communionem haberet. Cumque ipſum Pythagoram jam ſenem acceſſiſſet, ob cauſſas modo dictas repulſam tulit. Eo verò facto acre & magnum bellum ſuſcepit & ipſe Cylo, & ejus amici ac familiares, contra ipſum Pythagoram ſimul & amicos. Atque adeò gravis & vehemens, adeoque intemperans & immoderata exarſit tum ipſius Cylonis, tum eorum, qui cum ipſo quaſi in acie conſtituti ordinatique erant, concertatio æmulatioque, ut ad ultimos uſque Pythagoræos ea continuata ſit. Pythagoras igitur ob hanc cauſſam in Metapontium profectus eſt, ibique mortē cum vita commutaſſe dicitur. Cylonii verò jam dicti cum Pythagoræis continenter diſſidere, omnemq; malevolentiam atque odium oſtendere pergebant. Sed intereà Pythagorærorum probitas & integritas, itemq; urbium ipſarum voluntas, ut ab iſtis Reſpublicas adminiſtrari vellent, aliquantiſper præpollebant. Ad extremū verò res eouſque proceſſit, & uſque adeo illis viris eſt inſidiatus, ut in Mylonis ædibus Crotone congregatis Pythagoræis, & de rebus hoſtilibus conſultantibus domo ſuccenſa viros exuſſerint, exceptis duobus Archippo ſcilicet & Lyſide. Qui cùm maximè adulta eſſent ætate, & maximis corporis viribus, foris conciſi & obtruncati

θαλορείᾳ βίῳ, καὶ προσελθὼν πρὸς αὐτὸν τὸν Πυθαγόραν ἤδη πρεσβύτῃ ὄντα ἀπεδοκιμάσθη διὰ τὰς προειρημένας αἰτίας. χωμένου δὲ τούτου πόλεμον ἰσχυρὸν ἤρατο, καὶ αὐτὸς καὶ οἱ φίλοι αὐτῷ τε τῷ Κύλωνος πρὸς αὐτόν τε τὸν Πυθαγόραν καὶ τοὺς ἑταίρους, καὶ οὕτω σφοδρά τις ἐγίνετο καὶ ἄπρατος ἡ φιλοτιμία αὐτῷ τε τῷ Κύλωνι Κύλωνος, καὶ τῶν μετ' ἐκείνων τεταγμένων, ὥστε διαλεῖναι μέχρι τῶν τελευταίων Πυθαγορείων. Ὁ μὲν οὖν Πυθαγόρας διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἀπῆλθεν εἰς τὸ Μεταπόντιον, κἀκεῖ λέγεται καταστρέψαι τὸν βίον. οἱ δὲ Κυλώνιοι λεγόμενοι διετέλουν πρὸς Πυθαγορείους στασιάζοντες, καὶ πᾶσαν ἐνδεικνύμενοι δυσμένειαν. ἀλλ' ὅμως ἐπεκράτει μέχρι τινὸς ἡ τῶν Πυθαγορείων καλοκαγαθία, καὶ ἡ τῶν πόλεων αὐτῶν βούλησις, ὥστε ὑπ' ἐκείνων οἰκονομεῖσθαι βούλεσθαι περὶ τὰς πολιτείας. τέλος δὲ εἰς τοσοῦτον ἐπεβούλευσε τοῖς ἀνδράσιν, ὥστε ἐν τῇ Μύλωνος οἰκίᾳ ἐν Κρότωνι συνεδρευόντων Πυθαγορείων, καὶ βουλευομένων περὶ πολεμικῶν πραγμάτων, ὑφάψαντας τὴν οἰκίαν, κατέκαυσαν τοὺς ἄνδρας, πλὴν δυοῖν, Ἀρχίππου τε καὶ Λυσίδος. οὗτοι τελειοτάτοι ὄντες καὶ εὐεκφοράτατοι δίξεσταίσαντο

πίσαντο ἐξω πως. γνομένου δὲ τούτου, καὶ λόγον οὐδένα ποιησαμένων τῆς πολλῶν περὶ τὸ συμβάντος πάθους, ἐπαύσαντο τῆς ὑπομελείας οἱ Πυθαγορεῖοι. συνέβη δὲ τοῦτο δι' ἀμφοτέρας τὰς αἰτίας, διάτε τὴν ὀλιγωρίαν τῆς πολεμίων. τῶ τοιούτω γὰρ καὶ τηλικούτω γνομένω πάθει, ὑπομίσει ὅπως προθύμως ἐποιήσαντο, καὶ τὴν ἀπώλειαν τῶν ἡγεμονικωτάτων ἀνδρῶν, τῶν δὶ δύο τῆς συμπολιτείας; ἀμφοτέρων Ταραντίνων ὄντων, ὁ μὲν Ἄρχιππος ἀνεχώρησεν εἰς Τάραντα, ὁ δὲ Λύσις μισήσας τὴν ὀλιγωρίαν ἀπῆρεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ εἰς Ἀχαΐαν διέτριβε τὴν Πελοποννησιακήν. Ἔπειτα εἰς Θήβας μεταβεβήκει τινὸς γνωμένης, ὅπερ ἐγένετο Ἐπαμεινώνδας ἀκροατής, καὶ παλέρα τὸν Λύσιν ἐκάλεσεν, ὅθεν καὶ τὸν βίον καλέσειεν. οἱ δὲ λοιποὶ τῶν Πυθαγορείων ἀπέστησαν ἐν Ἰταλίας, πλὴν Ἀρχύτου τοῦ Ταραντίνου. ἀθροισθέντες δὲ εἰς τὸ Ῥήγιον, ἐκεῖ διέτριβον μετ' ἀλλήλων. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, καὶ τῶν πολιτευμάτων ὅπη τὸ χεῖρον προβαινόντων, ἦσαν δὲ οἱ ἀπουδαιότατοι τε Φάντων καὶ Ἐχεκράτης καὶ Πολύμναστος καὶ Διοκλῆς Φλιάσιοι, Ξενόφιλος δὲ Χαλκιδεὺς, τὸ γένος Θρᾴκης Χαλκιδέων,

perierunt. Quod cùm factum esset, & pleriq; de ea clade, quæ accidisset, nec rationem habuissent ullam, nec illi prospexissent, Pythagorei sese à cura reigerendæ abdicaverunt. Contigit aũt hoc propter utrasque causas, tum propter hostium contemptum. nam cùm tale tantumq; scelus designatum atque edita clades esset, susq; deq; habuerunt, neque in authores animadverterunt: tum etiam propter præstãtissimorum virorum internicionem. Ex illis verò duobus, qui conservati erãt, cùm utercq; natione Tarentinus esset, Archippus quidem Tarentum secessit, Lysis verò concepto in contemptionem & despicientiam odio in Græciam discessit, atque in Achaia Peloponnesiaca commoratus est. Deinde propter singulare aliquod studiũ Thebas demigravit, cujus Epaminondas auditor fiebat, & Lysin patrem vocavit, ubi etiam diem suum obiit. Reliqui verò Pythagorei Italia excesserũt, præter Archytam Tarentinum. Rhegii autem congregati, ibiq́ue collegio facto simul inter se versati sunt. Quum autem temporis progressu ac pedetẽtim publicæ res, earumq́; administrationes in deterius procederent, Phanto & Echecrates, itemq́; Polymnastus & Diocles ambo Phliasii, adhæc Xenophilus Chalcidensis, ab Chalcide urbe Thraciæ oriundus, omnium cum vir-

tutum, tum literarum homines longè ſtudioſiſſimi optimiq́ue erant. Igitur mores & diſciplinas, quæ fuerant ab initio, obſervarunt. Verùm deficiente illa ſecta, velutiin genere omninoque evanuerunt. Atque hæc ſunt quæ cõmemorat Ariſtoxenus. Nicomachus autem cætera cum iis conſentit. Cæterùm inſidias haſce circiter Pythagoræ peregrinationem accidiſſe memorat. Nam ad Pherecydem Syrium præceptorem ſuum in Delum inſulam profectus eſt, ipſum curaturus à morbo, qui vulgò phthiriaſis, &, ut ſic dicam, pedicularis appellatur, in quem inciderat, ut jam morti vicinus eſſe, vel ſi exſtinctus foret, funeraturus. Itaq; qui ab illis rejecti publicaq́; infamia notati erant, tunc in eos irruerunt, atq; omnes prorſus, qui ubiq; eſſent incendio abſumpſerunt, nec non ipſi ab hominibus impudicis Græcisq́; Italiotis dictis, quòd Italiam incolerent, ob hanc rem lapidibus obruti & inſepulti abjecti fuerunt. Tunc igitur contingebat, ut cum ſcientibus ſcientia una deficeret, poſteaquam illa ut res arcana non enunciata, nec docta in ipſorũ pectoribus, eouſque conſervata eſſet: Quæ autem ſola intellectu difficilia, & apud externos aperta atque explicata eſſent, ea paucis admodum exceptis commemorari contigit, quæ nonnulli in aliis nationibus tum verſati, ceu re-

ἐφύλαξαν μὲν οὖν τὰ ἐξ ἀρχῆς ἤθη καὶ τὰ μαθήματα. καίτοι ἐκλειπούσης τῆς αἱρέσεως, ὡς ἐγγνῶς ἠφανίσθησαν. ταῦτα μὲν οὖν Ἀριστόξενος διηγεῖται. Νικόμαχος δὲ τὰ μὲν ἄλλα συνομολογεῖ τούτοις. περὶ δὲ τὴν ἀποδημίαν τοῦ Πυθαγόρου φησὶ γεγονέναι τὴν ἐπιβουλὴν ταύτην. ὡς γὰρ Φερεκύδην τὸν Σύριον διδάσκαλον αὐτοῦ νοσοῦντα, εἰς Δῆλον ἐπορεύθη νοσοκομήσων * ἀπ' αὐτὸν ἀπειρητὴ νοσοῦντα, τῷ ἰσορρουμένῳ τῆς φθειριάσεως πάθει καὶ κινδύνου. τότε δὴ οὖν οἱ ἀπογνωσθέντες ἀπ' αὐτοῦ καὶ σκληθέντες ἐπέθεντο αὐτοῖς, καὶ πάντας παντα χῆ ἐνέπρησαν, αὐτοί τε ὑπὸ τῶν Ἰταλιωτῶν κατελεύσθησαν ἐπὶ τούτῳ καὶ ἐξεβλήθησαν ἄταφοι. τότε δὴ οὖν συνέπιπτεν συνέβαινε τὴν ἐπιστήμην τοῖς ἐπισταμένοις. ἅτε δὴ ἄρρητον ἐπ' αὐτῇ ἐν τοῖς στήθεσι φυλαχθεῖσαν μέχρι τότε τὰ τότε δυσύνητα μόνα καὶ διάπυστα παρὰ τοῖς ἔξω διαμνημονεύεσθαι συνέβη, πλὴν ὀλίγων πάνυ, ὅσα τινὲς ἐν ἀλλοδημίαις τότε τυχόντες διέσωσαν ζώπυρα, ἄλλα πάνυ ἀμυδρὰ

μυδρὰ ἐξ ἀναθήματα. καὶ οὕτως οἱ μονωθέντες, καὶ ἐπὶ τῷ συμβάντι οὐ μετρίως ἀθυμήσαντες, διεσπάρησαν μὲν ἄλλος ἀλλαχῆ. καὶ οὐκέτι κοινωνεῖν ἀνθρώπῳ τινὶ λόγου τὸ παράπαν ὑπέμενον. μονάζοντες δ' ἐν ταῖς ἐρημίαις, ὅπου ἐν τύχῃ καὶ κατάκλειστοι τὰ πολλὰ τὴν αὐτὸς ἑαυτῷ ἕκαστος συνουσίαν ἀντὶ παντὸς ἡσμένιζον. διὰ λαβούμενοι δὲ μὴ παντελῶς ἐξ ἀνθρώπων τὸ φιλοσοφίας ὄνομα, καὶ θεοῖς αὐτοὶ ἐξ τοῦτο ἀπεχθάνωνται, διολέσαντες ἅρδην τὸ πλεῖστον αὐτῆς δῶρον, ὑπομνήματα τινὰ κεφαλαιώδη καὶ σύμβολα συνταξάμενοι, τά τε τῆς πρεσβυτέρων συγγράμματα, ἐξ ὧν διεμέμνηντο, συναλίσαντες κατέλιπον ἕκαστος οὗ ἐτύγχανον. τελευτῆς ἐπισκήψαντες ἐφ οἷς, ἢ θυγατράσιν, ἢ γυναιξὶ μηδενὶ διδόμεναι τῆς ἐκτὸς τὰς οἰκίας. αἱ δὲ μέχρι πολλοῦ χρόνου τοῦτο διετήρησαν, ἐκ διαδοχῆς τὴν αὐτὴν ταύτην ἐντολὴν ἐπιτελοῦσαι τοῖς ἐπιόυσι. ἐπεὶ δὲ καὶ Ἀπολλώνιος περὶ τῆς αὐτῆς, ἔστιν ὅπου διαφωνεῖ, ἀλλὰ δὲ καὶ προσλέγει τῇ μὲν ἐρημίαν περὶ τού-

liquias quasdam & scintillas, quæ valdè essent obscuræ & captu difficiles conservarunt. Etenim hi soli derelicti, & ob rem, quæ acciderat, non mediocriter animis consternati, singuli hâc atque illâc fuerunt dissipati, & cum nullo mortalium prorsus vel verbo communicare sustinuerunt. Soli autē illi, qui in locis solitariis agerent, ubicumq; copia daretur, & ut plurimum concluſi suum quisque convictum semper libenterq; accipiebant. Diligēter verò cavent̄es, ne Philosophiæ nomen ex hominibus evanesceret, prorsusq; occideret, ipsiq; ideò diis invisi fierent, tanto ipsorum dono ac munere funditùs disperdito, monumenta quædam brevia, quasi parvis capitibus comprehensa ac symbola composuerunt, & scripta ac lucubrationes antiquorum, caq;, quotum memoriā habebant, ceu in unum fascem collecta, singuli quo in loco versabantur, reliquerūt. Ad ultimum filiis, aut filiabus, aut uxoribus jurejurando obstrictis imperaverunt, ne cuiquam eorum, qui essent extra ipsorum familiam, illa vel darent vel communicarent. Illæ autem multo temporis spacio hoc observarunt, per successionem hoc idem præceptum ad posteros transmittētes. Verū cùm & Apollonius de hisce ipsis alicubi diversū sentiat, multa verò etiā addat eorum, quæ hisce dicta non fue-

runt, agedum hujus quoque narrationem de insidiis in Pythagoreos structis adjiciamus. Ait igitur illos statim à pueris invidiam aliorum secutam fuisse. Siquidem homines, quoad quidē omnibus qui eum accederent, differebat, Pythagoram in deliciis pretioque habebant. Postquam verò cum solis discipulis consuetudinem habere cœpit, eviluit de eo existimatio, & authoritas imminuta fuit. Patiebantur quidē ejus, qui extrinsecus adveniret, illum studiosum esse, at qui illi plus, quàm indigenis videbantur deferre, graviter indignabantur, & contra se suspicabātur statui agiq; comitia. Deinde etiam cùm juvenes essent ex numero illorū, qui in magistratu & dignitatibus versantur, itemq; qui fortunæ splendore in reliquis mortalibus eminent, eveniebat ętate antecedente eos non modo in propriis ædibus primas tenere, verū etiam cōmuniter urbem administrare. Sanè posteaquam magnam societatē coiissent, superarunt numerum omninò trecentorum, sed exigua erat urbis pars, nec iisdem moribus nec studiis administrata. Imò verò quàm diu locū, qui contigit, habuit, & Pythagoras illic versaretur, constitutio post urbis constructionem inveterata, permansit miserrimè afflicta, & quærens ecquo modo posset invenire occasionē mutationis. Postquam autem Sybarim

τοις, φερέ δὴ καὶ τὴν τούτου παρασκευὴν διώκωμεν διήγησιν περὶ τῆς εἰς τὲς Πυθαγορείους ἐπιβουλῆς. λέγει τοίνυν ὡς ἐκείνοις παρηκολούθει μὲν εὐθὺς ἐκ παίδων ὁ φθόνος ὑφ' ἑκάστου τῶν ἄλλων. οἱ γὰρ ἄνθρωποι, μίχει μὲν διελέγετο πᾶσι τοῖς προσιοῦσι, Πυθαγόραν δ' ἐθαύμαζον μᾶλλον. ἐπεὶ δὲ μόνοις ἐτύγχανε τοῖς μαθηταῖς, ἠλαττοῦτο. καὶ τὸ μὲν ἔξωθεν ἥκοντος συνεχώρουν ἀκούειν, τοῖς δ' ἐγχωρίοις πλεῖον φέρεσθαι δοκοῦσιν ἤχθοντο, καὶ καθ' αὑτοὺς ὑπελάμβανον γίνεσθαι τὴν συνουσίαν, ἔπειτα καὶ τῶν νεανίσκων ὄντων ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἀξιώμασι, καὶ ταῖς οὐσίαις προεχόντων, συνέβαινε προαγούσης τῆς ἡλικίας μὴ μόνον τοὺς ἐν τοῖς ἰδίοις οἴκοις πρωτεύειν, ἀλλὰ κοινῇ τὴν πόλιν οἰκονομεῖν. μεγάλῃ μὲν ἑταιρείᾳ συνηυξήθησαν, ἦσαν γὰρ ἐπὶ τριακοσίους, μικρὸν δὲ μέρος ἦν πόλεως οὗσι τῆς οἰκουμένης ἐν τοῖς αὐτοῖς ἤθεσιν, οὐδ' ἐπιτηδεύμασιν ἐκείνοις ἀκολουθοῦσης. οὐ μὴν, ἀλλὰ μίχει μὲν οὖν τὴν ὑπάρχουσαν χώραν ἐκέκτητο, καὶ Πυθαγόρας ἐπεδήμει, διέμενεν ἡ μὴ τὸν συνοικισμὸν κεχρονισμένη κατάστασις δυσαρεστουμένη, καὶ ζητοῦσα καιρὸν εὐπρεπῆ μεταβολῆς. ἐπεὶ δὲ Σύβαριν ἐχειρώ-

χειρώσαντο, καὶ κεῖνος ἀπῆλθε, τὴν δ' ὁρίπτητον διωκήσαντο μὴ καλαλειφθῆναι καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν πολλῶν, ἐξερράγη τὸ σιωπώμενον μῖσος, καὶ διέξη πρὸς αὐλοὺς τὸ πλῆθος. ἠγέμονες δ' ἐγίνοντο τῆς διαφορᾶς, οἱ ταῖς συγγενείαις ταῖς οἰκειότησιν ἐγγύτατα καὶ θερμότατοι τῶν Πυθαγορείων, αἴτιον δ' ἦν. τὰ μὲν πολλὰ αὐτοὺς ἐλύπει τῶν πραττομένων, ὥσπερ καὶ τοὺς τυχόντας ἐφ' ὅσον ἰδία μὲν εἶχε περὶ τοὺς ἄλλους· ἐν δὲ τοῖς μεγίστοις, καθ' αὑτὸν μόνον ἐνόμιζον ἔχειν τὴν ἀτιμίαν. ἐπὶ μὲν γὰρ μηδενὶ τῶν Πυθαγορείων ὀνομάζειν Πυθαγόραν, ἀλλὰ ζῶντα μὲν, ὁπότε βούλοιντο δηλῶσαι, καλεῖν αὐτὸν θεῖον· ἐπεὶ δὲ ἐτελεύτησεν, ἐκεῖνον τὸν ἄνδρα. καθάπερ Ὅμηρος πανταχοῦ τὸν Εὔμαιον ὑφ' Ὀδυσσέως μεμνημένον,

Τὸν μὲν ἐγὼν ὦ ξεῖνε καὶ ἐν πολλοῖσι νομάζειν
Αἰδέομαι. περὶ γὰρ μ' ἐφίλει καὶ κήδετο λίην.

Ὅμοιόν τι καὶ περὶ τὴν ἡλίου ἀνατολὴν ἀναστάντας ὕστερον, ἢ τὸν ἥλιον ἀφίχθαι, μηδὲ δακτύλιον ἔχοντα θεοῦ σημεῖον φορεῖν, ἀλλὰ τὸν μὲν πα-

urbem in ditionem ſuam redegiſſent, atque ille abiit, conſtituerũtq; regionẽ bello captam ſubactamq;, in colonias non eſſe pro plęrorumq; libitu deſcribendam, mox odium ſilentio tectum erupit, & multitudo cum ipſis diſſidere cœpit. Hujus autem diſcriminis ac diſſenſionis, duces, imò verò authores exſtiterunt illi, qui cognatione & ſanguine Pythagoreos proximè attigerunt. Multa quidem eos, quæ fiebant, in mœrorem conjiciebant, quemadmodum & quoſvis ex plebe quatenus ſcilicet ſigillatim quiſq; erga cæteros affectus erat: ſed in primis peſſimè habebat dedecus & ignominia, qua illũ ſolũ ducebant notari. Nã in more habebãt Pythagorei, ut nemo ex ipſis Pythagoram nominaret: ſed cùm illum eſſent deſignaturi, adhuc viventẽ quidem, eum divinum vocabant: at poſtquam è vita exceſſit, illum virum dicebant. perindè ac Homerus EUmæum Ulyſſis mentionẽ facientem declarat:

Hunc hoſpes veneror, atque hunc vel nomine ſolo
Exprimere abſentem vereor. Nam charus ego illi
Et curæ fueram præ cunctis & peramatus.

Simili verò modo neque è lecto ſurgendum eſſe poſteaquam ſol oriatur, neque annulum habentem Dei ſignũ geſtandum eſſe: ſed obſervandum qui-

dem esse solem, ut orientem adorarēt: annulum autem ne inducrent, diligēter caventes ne eum afferrent, quum funus effertur, vel ad aliquem locum ferrent, qui immundus esset. Similiter ne quid facerent temerè, quodq; non antè meditati essent, nihilq; quod inconsideratè commissum cogeretur facti rationem reddere: sed mane quidē expromerent, & quasi quid faciendum esset ad manus ponerent: sub noctem autem cùm memoria recolerēt, quid turpe honestúmve designavissent, & simul dum hoc expenderent, memoriam ab ipsis exerceri. Simili modo si quis eorum, qui illius convictus participes sunt, occurrere vel se in locum quempiam conferre jussisset, in illo ut permaneret, donec nocte dieq; redisset. Hac in re Pythagoricis sese assuefacientibus præsens fuit ejus quoq; memoria, quod erat dictum, *nihil temerè dicito*. Omninò verò ut ad mortem usq; aliquid esset præceptum, postremo tempore adhortabatur, *superiori ne conviciator*, sed quemadmodum in educationibus auguramur benè precando *

Hæc quidem communiter omnes, uti antè dixi, adeò contristabant, quoad hominesinter ipsos privatos simul secū institutos siverunt. In eo verò quod præcipiunt, solis Pythagoreis dextram injiciendam, nulli autē ex domesticis

ἑκπρεῶν, ὅπως ἀνίοντα προσεύξωνται, τὸν δὲ μὴ περιεστῶτα φυλατ[τ]ομένους, μὴ προσπηγένωσιν φορὸς ἐκφορὰν, ἤ τινα τόπον οὐ καθαρὸν. ὁμοίως δὲ μήδ' ἀπροσβούλευτον, μηδ' ἀνυπεύθυνον μηδὲν ποιεῖν, ἀλλὰ περὶ μὲν προχειρίζεσθαί τι περαίτερον, εἰς δὲ τὰ νύκτα ἀναλογίζεσθαι διωκήσασιν ἅμα τῇ σκοπεῖσθαι τὴν μνήμην γυμναζομένης. παραπλησίως δ' εἴ τις τῇ καὶ νοσουμένων τῆς διαζιβῆς ἀπαντῆσαι πελεύσειεν εἰς τινα τόπον, ἐν ἐκείνῳ παραμένειν, ἕως ἔλθοι δι' ἡμέρας καὶ νύκτας πάλιν. ἐν τούτῳ τῇ Πυθαγορείων συνηθιζόντων μεμνῆσθαι τὸ ῥηθὲν, καὶ μηδὲν εἰκῇ λέγειν. ὅλως δ' ἄχει τῆς τελευτῆς ἔτι τι προστεταγμένον, καὶ τὸ ὕστατον καιρὸν παρηγγέλλετο, μὴ βλασφημεῖν, ἀλλ' ὥσπερ ἐν ταῖς ἀγωγαῖς οἰωνίζεσθαι μὴ τῆς εὐφημίας, ἣν περ ἐποιοῦντο * διωθουμένους τὴν ἀνδρίαν. τὰ μὲν τοιαῦτα καθάπερ προεῖπον, ἐπὶ τοσοῦτον ἐλύπει κοινῶς ἅπαντας, ἐφ' ὅσον ἔωσαν ἰδιάζοντας ἐν αὐτοῖς τοὺς συμπαιδευομένους. ἐπὶ δὲ τῇ, μόνοις τοῖς Πυθαγορείοις τὴν δεξιὰν ἐμβάλλειν, ἑτέρᾳ δὲ μηδενὶ τῇ οἰκείων, πλὴν τῶν

τῶν γονέων, καὶ τὰ τὰς οὐσίας ἀλλήλων μὲν παρέχειν κοινὰς, πρὸς ἐκείνους δὲ ἀλλοτριωμένας, χαλεπώτερον ἔφερον οἱ συγγενεῖς. ἀρχόντων δὲ τούτων τῆς διαστάσεως ἑτοίμως· οἱ λοιποὶ προσέπιπτον εἰς τὰς ἔχθρας. καὶ λεγόντων ἐξ αὐτῶν τῶν χρόνων Ἱππάσου καὶ Διοδώρου καὶ Θεάγους ὑπὲρ τὸ παντὸς κοινωνεῖν τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς ἐκκλησίας, καὶ διδόναι τὰς εὐθύνας τοὺς ἄρχοντας ἐν τοῖς ἐκ παλαιοῦ λαχοῦσιν. ἐναντιουμένων δὲ τῶν Πυθαγορείων Ἀλκιμάχου καὶ Δεινάρχου καὶ Μέτωνος καὶ Δημοκλήδους, καὶ διαλυόντων τὸ πάγιον πολιτείαν μὴ καταλύειν, ἐκράτησαν οἱ τῷ πλήθει συμπορεύοντες. μετὰ δὲ ταῦτα συνέντων τῶν πολλῶν διελομένοις τὰς δημηγορίας κατηγορούντων αὐτῶν ἐκ τῶν ῥητόρων Κύλωνος καὶ Νίνωνος. ἦν δὲ ὁ μὲν ἐκ τῶν εὐπόρων, ὁ δὲ ἐκ τῶν δημοτικῶν. τοιούτων δὲ λόγων μακροτέρων δὲ παρὰ τὸ Κύλωνος ῥηθέντων, ἐπῆγεν. ἕτερος προσποιούμενος μὲν ἐξηπτηκέναι τὰ τῶν Πυθαγορείων ἀπόῤῥητα, περιπλακεὶς δὲ καὶ γεγραφὼς ἐξ ὧν μάλιστα αὐτοὺς ἤμελλε διαβάλλειν ἐς δὲς τὸ γραμμαῖον βι-

alii quàm parentibus: item in eo, fortunas inter se mutuo communes habendas esse: sed erga eos, qui domestici sūt, prorsus abalienatas: illi qui cognati erant, graviùs ferebant. Illis verò disceptationem & dissidium incipientibus reliqui promptè paratéque ad inimicitiā accedebant & quasi allabebantur. Ac dicentibus ab temporibus usque Hippasi & Diodori, itidemq; Theagis pro salute Reip. se communionē habere tam magistratus quàm publici conventus, & dare magistratus in iis, qui ab Repub. sortitò aliquid acceperunt, justas poenas. Sed cùm Alcimachus & Dimachus, Meto, & Democledes Pythagorei sese illis opponerent, ac prohiberent, ne patria Respublica ejusq; administratio dissolveretur, plebi multitudiniq; patrocinantes superiores obtinuerunt. Posteà verò cùm plerique ex vulgo intellexissent turbatas divisasque esse conciones publicas, accusationem in ipsos instituunt ex oratoribus Cylo & Ninone. Erat autem ille quidem ab divitibus prognatus, hic verò ex hominib. plebeis. Talib. aūt sermonibus paullò longioribus ab Cylone prolatis plusculum irritabat. Alter subdens quidem Pythagoreorum arcana planè neglecta jacuisse, sed involuta usus forma scripsit rationes, è quibus eos maximè esset traducturus, traditóque scribæ libello

bello, jussit eum legere. Erat autem huic titulus & inscriptio: *Sermo sacer.* Forma verò & adumbratio eorum, quæ scripta erant, hujusmodi ferè fuit: amicos instar divini numinis colendos honorandosque esse, reliquos autem mortales pecudum ritu subjugari. Hanc ipsam sententiam pro Pythagora recordatos in carmine discipulos dicere.

Diis similes atque æquales ducebat amicos.

At reliquos nullóque loco numeróque putabat.

Homerum in suo poëmate maximè pastorem populorum laudibus celebrare. Tacitè namque indicavisse beluas esse reliquos mortales, quæ paucorum imperio subditæ bellum cum cœlibibus gerunt, tanquam authoribus ac magistris factis sortis. *

βλίον ἐπίλυσιν ἀναγινώσκειν. ἦν δὲ αὐτῷ ἐπιγραφὴ μὲν, λόγος ἱερός. ὁ δὲ τύπος τοιοῦτος τῶν γεγραμμένων, τοὺς φίλους, ὥσπερ τοὺς θεοὺς σέβεσθαι, τοὺς δὲ ἄλλους ὥσπερ τὰ θηρία χειροῦσθαι. τὴν αὐτὴν ταύτην γνώμην ὑφ' Πυθαγόρου μεμνημένους ἐν μέτρῳ, τοὺς μαθητὰς λέγειν

Τοὺς μὲν ἑταίρους ἦγεν ἴσους μακάρεσσι θεοῖσι.

Τοὺς δ' ἄλλους ἦγεῖτ' οὐδ' ἐν λόγῳ, οὐδ' ἐν ἀριθμῷ.

Τὸν Ὅμηρον μάλιστα ἐπαινεῖν, ἐν οἷς εἴρηκε, ποιμένα λαῶν. ἐμφαίνειν γὰρ βοσκήματα τοὺς ἄλλους ὄντας, ὀλιγαρχικὸν ὄντα τοῖς ἀγέλαις πολιτεύειν, ὡς ἀρχηγοῖς τοῖς γεγονόσι τῆς κλήρου, καὶ τὰ καθιστάναι τοὺς λαχόντας ἐπὶ τὰς ἐπιμελείας τυραννίδος ὀρέγεσθαι. παραπλησίως τε κρεῖττον εἶναι φάσκειν μίαν ἡμέραν ταῦρον, ἢ πολλὰ τὰ αἰῶνα βοῦν. ἐπαινεῖν τὰ τῶν ἄλλων νόμιμα. κελεύειν δὲ χρῆσθαι τοῖς ὑπ' αὐτῶν ἐγνωσμένοις καθάπαξ. καὶ φιλοσοφίαν αὐτῶν σωφροσύνην ἀπέφαινε καὶ τὸ πολλῶν. καὶ παρεκάλει μηδὲ τὴν φωνὴν ἀνέχεσθαι συμβαλλόντων, ἀλλ' ἐνθυμεῖσθαι διότι τὸ παράπαν οὐδ' ἂν σωφρόνως

Admonentem satiùs esse dicere, se uno die taurum esse, quàm per omne ævum bovem. Aliorum consuetudines & leges laudabat. Item jubebat, ut quæ semel cognovissent, iis uterentur. Philosophiam ipsorum contra pleroscque conjurationem esse declarabat. Nullo modo etiam ferendam esse vocem admonebat eorum, qui simul consultant, verùm etiam atque etiam esse cogitãdum, quare in universum in consili-

εἰς·

ἐκκλησίαν, εἰ τοὺς χιλίους ἔπειταν ἐκεῖνοι κυρῶσαι τὴν συμβουλήν. ὥστε τοῖς ἐκείνων δυνάμιν κεκωλυμένοις τῇ ἄλλων ἀκούειν οὐ προσήκειν ἐᾶν αὐτοὺς λέγειν, ἀλλὰ τὴν δεξιὰν τὴν ἀπ' αὐτῶν ἀποδεδοκιμασμένην πολεμίαν ἐκείνοις ἔχειν, ὅταν τὰς γνώμας χειροτονῶσιν, ἢ τὸ ψήφισμα λάβωσιν, αἰσχρὸν εἶναι νομίζοντας τοὺς ἑξακοσίους μυριάδων περὶ τὰ τεσσαράκοντα πολιτῶν ἀριθμουμένους ὑπὸ τοῦ χιλιοστοῦ μέρους ἐκείνων, ἐν αὐτῇ τῇ πόλει φανῆναι καλλασιασμένους. τὸ δ' ὅλον οὕτω τῇ ἐξαβολῇ τοὺς ἀκούοντας ἐξηγρίωσεν, ὥστε μιᾷ ὁλίσας ἡμέρας μυσίαν θυόντων αὐτῶν οἰκίαν παρὰ τὸ Πύθιον, ἀθρόοι συνδεδραμόντες οἷον τὴν ἦσαν ἐπίθεσιν ἐπ' αὐτοὺς ποιησάμενοι. οἱ δὲ προαισθόμενοι, οἱ μὲν, εἰς παιδοχεῖον ἔφυγον. Δημοκήδης δὲ μετὰ τῶν ἐφήβων εἰς Πλαταιὰς ἀπεχώρησεν. οἱ δὲ καταλύσαντες τοὺς νόμους ἐχρῶντο ψηφίσμασιν, ἐν οἷς αἰτιασάμενοι τὸν Δημοκήδη συνεσκευάσθαι τοὺς νεωτέρους ὡς τυραννίδι, τρία τάλαντα ἐκήρυξαν δώσειν, ἐάν τις αὐτὸν ἀνέλῃ. γενομένης μάχης περὶ τοῦτο αὐτοῖς κίνδυνον ὑπὸ Θεαγένους ἐκείνου τρία τάλαντα περὶ τῆς πόλεως εἵλοντο. πολλῶν δὲ κακῶν καὶ τῆς πόλιν, καὶ τὴν χώραν ὄν-

um non coiissent, num illi persuasissēt, ut mille suffragiis ratum habuerint consilium. Illis itaque juxta ipsorum potestatem prohibitis, non convenit, ut alios audiant eos dicere: sed dextrā quæ ab ipsis rejecta & reprobrata esset, ipsis haberi hostilem, cùm sententias rogaverint, vel decretum acceperint, turpe esse existimantes, tricies centena milia, quæ circa Tetractа fluvium reliqua manserāt, ab millesima parte illorum in ipsa urbe visa esse seditionibus oppressa, victa, atq; superata. Omninò asit auditores ea calumnia usq; adeò offendit & exasperavit, ut post dies pauculos scholæ ac Musis consecrata loca, ipsis sacrificantibus in domo ad Pythii Apollinis, confertim accurrentes, potentes fuerint in illos violentis manibus invadere. Verùm illi re priùs cognita, hi quidem in publicum diversorium profugerunt: Democedes verò cum adolescentibus Platéas secessit. Illi autem legibus dissolutis, decretis utebantur, in quibus cùm Democedem accusassent, quòd juniores ad Reipub. administrationem commendavisset per præconem se tria talēta daturos edixerunt, si quis ipsum è medio tolleret. Et pugna facta, ipsoq; beneficio Theagis periculum superante tria illi talēta ex ærario urbis assignarunt. Multis autem malis & incōmodis in civitate illa regioneque exortis

fugitivis in judiciũ rejectis & ſtitis, adhæc tribus civitatibus, Tarentinis ſcilicet Metapontinis & Cauloniatis cura tradita & commiſſa, viſum eſt interfectoribus, qui in ſententiam latam pecuniam acceperant, in Crotoniatarum monumentis ſcriptum eſſe, ejus rei authores in exſilium eſſe fugandos. Iudicio autem inſuper ejecerunt omnes, quotquot ex iis apprehenderunt, qui iſtarum legum decreta indignè ferebant. Ac ſimul in exſilium relegavit eam familiam, quæ diceret liberos nullo modo ab parentibus eſſe avellendos, atque æs alienum novis tabulis præciderunt, terramq; penitùs vaſtatam everterunt & incultam reddiderunt. Cùm autem multorum annorum curriculo in alio diſcrimine periculóq; Timarchus cum ſuis mortem oppetiſſent, Litago etiam, qui ſummus erat dux & ſignifer eorum, qui ſeditiones & tumultus concitaverant mortuo, quadam ducti miſericordia ac pœnitentia, eos quoq;, qui reliqui manſerant, in patriam reducere voluerunt. Accerſentes verò legatos ex Achaia per illos dimiſſi fuerunt verſus eos, qui exacti in exſilium ierant, atque in tempio Delphis multiplex jusjurandum ſuſpenderunt. Erant autem Pythagoricorum virorũ quoque numero circiter ſexaginta, qui reverſi ſunt abſque illis, qui ætate & an-

των, εἰς κρίσιν προβληθέντων τῆς φυγάδων, ὑπὸ ξίσι πόλεσι τῆς ἑσπερίας παραδοθείσης Ταραντίνοις, Μεταποντίνοις, Καυλωνιάταις, ἔδοξε τοῖς περὶ τὴν γερουσίαν δίκῃ καὶ γνώμῃ ἀργύριον λαβοῦσιν, ὅσοι ἐν τοῖς τῆς Κροτωνιατῶν ὑπομνήμασιν ἀναγεγραπται φεύγειν τοὺς αἰτίους. προσεξέβαλον δὲ τῇ κρίσει κρατήσαντες ἅπαντας, τοὺς τοῖς καθεστῶσι δυχεραίνοντας. καὶ συνεφυγάδευσε τὴν γενεὰν, οὐ φάσκοντα δεῖν ὑπὸ τῶν παίδας ὑπὸ τῆς γονέων διαιρεῖν, καὶ τὰ τε χρέα ἀπέκοψαν, καὶ τὴν γῆν ἀνάδασον ἐποίησαν. ἐπιγενομένων δὲ πολλῶν ἐτῶν, καὶ τῆς περὶ τὴν Δείναρχον ἐν ἑτέρῳ κινδύνῳ τελευτησάντων, ἀποθανόντος καὶ Λιτάγους, ὅσπερ ἦν ἡγεμονικώτατος τῆς στασιασάντων, ἔλεός τις καὶ μετάνοια ἐνέπεσε, καὶ τοὺς παραλειπομένους αὖ τῆς ἐβουλήθησαν κατάγειν. μεταπεμπόμενοι δὲ πρεσβευτὰς ἐξ Ἀχαΐας δι' ἐκείνων πρὸς τοὺς ἐκπεπλωκότας διελύθησαν, καὶ τοὺς ὅρκους εἰς Δελφοὺς ἀνέθηκαν. ἦσαν δὲ τῆς Πυθαγορείων καὶ περὶ ἑξήκοντα τὸν ἀριθμὸν, οἱ κατελθόντες ἄνευ τῆς πρεσβυτέρων, ἐν οἷς ὀλίγοι τὴν ἡλικίαν τινὲς κατειχθέντες,

τις, καὶ διαίτῃ τὰς ἀῤῥωστίας ὄντας θεραπεύοντες ἠγομόνες κατέστησαν φιλιρημένης μεθόδου. σωίβη δὲ καὶ τὰς σωθέντας διαφερόντως ἔδοξε πᾶς πολλοῖς εὐδοκιμῆσαι καὶ τὸ καιρὸν, ἐν ᾧ λεγόμενον πρὸς τὰς παρανομοῦντας, ὡς τότε ἔδοξεν ἐπὶ Νίνωνος. ἠγοῦντο φασὶ ταύτῃ τε πόλιν καὶ τοῦτο ἐμβαλόντων τῶν θηρίων καὶ χώραν, ἐπιβοηθήσαι τε καὶ μεθ' ἑαυτῶν κινδυνεύσαι τε ἀποθανεῖν. τὴν δὲ πόλιν ὅτως εἰς τοναντίον μεταπεσεῖν, ὥστε χωρὶς τῶν ἐπαίνων ἐποιεῖτο, ἀλλὰ τὰ ἀνδρῶν ὑπολαβεῖν μᾶλλον, ταῖς ὕβρεσι καὶ χαρισμένως ἔτι δὲ γελοίως, καὶ τὸ μυστήριον τὴν δημοσίαν ἐποιοῦντο θυσίαν, καθ' αὑτοὺς ἐκείνους πρότερον ἱδρυσάμενοι τὰς θεὰς ἐτίμων. περὶ μὲν οὖν τῆς κατὰ Πυθαγορείων ἠγουμένης ἐπιθέσεως, ὅσα ταῦτα εἰρήσθω.

nis graves erant, inter quos quidam ad artem medicā sese contulerunt solaq; victus ratione ægros curātes jam dictæ methodi præfecti cōstituti sunt. Contigit aūt eos quoq; qui sanitati restituti erant, supra modum plærorumq; sermonibus concelebrari, idq; eo tēpore, quo dicebatur in eos, qui leges violāt: hæc non sunt in Ninone. Ajunt hanc urbem exsistere, quo tempore belluæ eam regionem hostiliter invaserunt, homines sibi mutuò auxiliis latis cum non parvo, quod aggressi erant, periculo, vitam amisisse. Urbem verò adeò in contrariū degenerāsse, ut sine laudibus effecerint, ut potiùs suspicionē de viris illis cōceperint, fore gratum & acceptum Musis festū, quum in publico Musarum auditorio publicū sacrificium facerent, & juxta eos ipsos deas priùs collocatas honorarent. Quâ igiturrabie & petulantia in Pythagoreos invaserint, hæc nobis dicta sunto.

Κεφ. λς.

Περὶ τῆς διαδοχῆς τῆς Πυθαγόρου, καὶ διὰ τίνος ἡ τελευτὴ αὐτῷ, ἐκ τῆς ἀνδρῶν τὰ ὀνόματα, ἐκ τῆς γυναικῶν τῆς παραλαβούσης παρ' αὐτῆς τὴν φιλοσοφίαν.

CAP. XXXVI.

De successione Pythagoræ, & per quos illi mors illata sit. Item nomina virorum juxta ac mulierum, qui ab eo Philosophiam acceperunt.

Διάδοχος δὲ πρὸς πάντων ὁμολογεῖται Πυθαγόρου γεγονέναι, Ἀρισταῖος Δαμοφῶντος Κροτωνιάτης, κατ' αὐτὴν Πυθαγόραν ὀλίγοις χρόνοις ἡγούμενος ἐπὶ ἡμέρας ἔγγιστα πρὸς Πλάτωνος. καὶ ἐμόνον δὲ σχολῆς, ἀλλὰ καὶ δὲ παιδο-

APud omnes in confesso est successorem Pythagoræ fuisse Aristæum Damophontis filium Crotoniatem, qui circa ipsius Pythagoræ tēpora vixit septem ætatibus vel XLIX annis proximè ætatem Platonis. Nec modò ejus schola dignꝰ est reputatus: verùm etiam nutriendis educandisq;

pueris & nuptiis Theanos, ac propter eximiam rationem & eminenti am ipſius dogmata ſuperavit. Ipſum namque Pythagoram interpretatus eſſe fertur quadraginta omninò annos uno minus, cùm vixiſſet annos circiter centum. Ariſtæo verò utpote annis graviſſimo ſcholam tradidit, poſt quē, Mnemarch. Pythagoricus illi præfuit. Mnemarchum porrò ejus adminiſtrationem Bulagoræ tradidiſſe, cujus tēpore Crotoniatarum urbem diripi contigit. Nam poſt hunc Tydam Crotoniatem reverſum ex peregrinatione, quam ante bellum obortum inſtituit, ſucceſſorem fuiſſe. Enimverò propter patriæ calamitatem defecit eum vita. Itaque peregrè agebat, ut præ dolore vitam cum morte commutaret. Reliquis verò ſenio jam multis modis honoratioribus mos erat, è corpore veluti è vinculis & carcere, diſcedere. Igitur tempore aliquantò pòſt ex Lucanis tulerunt eum quorūdam hoſpitum beneficio ſervatum, ut ſcholæ præeſſet, ad quem pervenerit Diddorus Aſpendius, qui receptus fuit propter raritatem & penuriam virorum, qui erant in eo cœtu ac cohorte. Apud Heracleam Cliniam habuit & Philolaum. Apud Metapontios Theoridem & EUrytum. Tarēti Archytam. Ex diſcipulis & auditoribus externis fuit & Epicharmus. nō aūt ex-

ξοφίας καὶ τῆ Θεανῦς ἰάμιν κατηξιώθη, διὰ τε ἐξαιρίσιως συνεχεραπεύειν τ δογμάτων. αὐτὸν μὲν γὰρ Πυθαγόραν ἀφηγήσασθαι λέγεται ἐνὸς δέοντος, ἔτη τεσσαράκοντα τὰ πάντα βιώσαντα ἔτη ἐγγεγῶν ἑκατόν. παραδοῦναι δὲ Ἀρισταίῳ τὴν σχολὴν πρεσβυτάτῳ ὄντι, μθ' ὃν ἡγήσασθαι Μνήμαρχον τὸν Πυθαγόραν. τοῦτον δὲ Βυλαγόρᾳ παραδοῦναι, ἐφ' ᾧ διαρπασθῆναι συμβῆναι τὴν Κροτωνιατῶν πόλιν. μθ' ὃν γὰρ Τύδαν τὸν Κροτωνιάτην διάδοχον γενέσθαι ἐπανελθόντα δὲ τὸν δῆμον, ἐν ἐποιήσατο περὶ τῆς πολέμου. διὰ μὲν τοι τὴν συμφορὰν τ πατρίδος ἐκλιπεῖν τὸν βίον ἐπιδημοῦντα γενέσθαι τοῦτον, ὡς ἂν λάβῃ προὔλιπε τὸν βίον. τοῖς δ' ἄλλοις ἔθος ἦν γεραιοῖς σφόδρα γιγνομένοις, ὥσπερ ἐκ δεσμῶν τὸ σώματος ἀπαλλάττεσθαι. χρόνῳ μέντοι γε ὕστερον ἀρέσαν ἐκ τῆς Λευκανῶν σωθέντα διά τινων ξένων ἀφηγήσασθαι τ σχολῆς πρὸς ὃν ἀφικέσθαι Διόδωρον τὸν Ἀσπένδιον, ὃν παραδεχθῆναι διὰ τὴν ἀπορίαν τ ἐν τῷ συστήματι ἀνδρῶν. περὶ μὲν Ἡράκλειαν Κλεινίαν, καὶ Φιλόλαον. Μεταποντίῳ δὲ Θεωρίδην, Εὔρυτον. ἐν Ταράντι δὲ Ἀρχύταν. τ δ' ἔξωθεν ἀκροατῶν γενέσθαι καὶ Ἐπίχαρμον. ἀλλ' οὐκ ἐν τῷ συστήμα-

συστήματος τῶν ἀνδρῶν. ἀφικόμενον δὲ εἰς Συρακούσας, διὰ τὴν Ἱέρωνος τυραννίδα, τὰ μὲν φανερῶς φιλοσοφεῖν ἀποχέσθαι. εἰς μέσον δ' ἰκείνας τὰς διανοίας ἀριθμῶν μὴ παιδιᾶς κρύφα ἐκφέροντα τὰ Πυθαγόρου δόγματα. τὸ δὲ συμπᾶν τῶν Πυθαγορείων, τὰς μὲν ἀγνωσίας τε καὶ ἀνωνύμους τινὰς σχολῆς εἰκὸς γεγονέναι. τὰ δὲ γνωριζόμενα ἐστὶ τάδε τὰ ὀνόματα. ΚΡΟΤΩΝΙΑΤΑΙ, Ἱππόστατος, Δύμας, Αἴγων, Αἴμων, Σίλλος, Κλεοσθένης, Ἀγέλας, Ἐπίσυλος, Φυκιάδης, Ἔκφαντος, Τίμαιος, Βύθιος, Ἔρατος, Ἰτανάος, Ῥόδιππος, Βρύας, ΕὐάνδρωΘ, Μιλλίας, Ἀντιμήδων, Ἀγέας, Λεόφρων, Ἄγυλος, Ὄνατος, Ἱπποσθένης, Κλεόφρων, Ἀλκμαίων, Δαμοκλῆς, Μίλων, Μένων. ΜΕΤΑΠΟΝΤΙΝΟΙ, Βροντῖνος, Παρμίσκος, Ἀρεσάδας, Λέων, Δαμάρμενος, Αἰνέας, Χιλᾶς, Μελισίας, Ἀρεσίας, Λαφάων, Εὔανδρος, Ἀγησίδαμος, Ξενοκείδης, Εὐρίφημος, Ἀρεσομένης, Ἀγήσαρχος, Ἀλκίας, Ξενοφάντης, Θρασέως, Ἄρυτος, Ἐπίφρων, Εἰρίσκος, Μεγασείας, Λεωκύδης, Θρασυμήδης, Εὔφημος, Πρόκλος, Ἀντιμένης, Λάκριτος, Δαμοτάγης, Πύρρων, Ῥηξίβιος, Ἀλωπεκος, Ἄστυλος, Δακύδας, Ἀλίοχος, Λα-

virorum congregatione. Quùm autem hic Syracusas perveniſſet, per Hieronis tyrannidem, palàm omninò à ſapientiæ ſtudio abſtinuit. Numeris autem aſtrinxit illas virorum ſententias cum ſecreto luſu Pythagoræ dogmata in lucem dans. Omnium autem Pythagoreorum in univerſum veriſimile eſt multos ignotos & obſcuros fuiſſe. Nomina verò eorum, qui noti fuerunt, hæc ſunt. CROTONIATAE. Hippoſtatus, Dymas, AEgon, AEmon, Silius, Cleoſthenes, Agelas, Epiſylus, Phyciadas, Ecphantus, Timæus, Buthius, Eratus, Itanæus, Rhodippus, Bryas, EUandrus, Millias, Antimedon, Ageas, Leophron, Agylas, Onatus, Hippoſthenes, Cleophron, Alcmæon, Damocles, Milon, Menon. METAPONTINI. Brontinus, Parmiſcus, Areſtadas, Leo, Damarmenos, AEneas, Chilas, Meliſias, Ariſteas, Laphaon, EUandrus, Ageſidamus, Xenocides, EUriphemus, Ariſtomenes, Ageſarchus, Alcias, Xenophantes, Thraſeos, Arytus, Epiphron, Eiriſcus, Megiſteas, Leocydes, Thraſymedes, EUphemus, Proclus, Antimenes, Lacritus, Damotages, Pyrrhon, Rhexibius, Alopecus, Aſtylus, Dacydas, Aliochus, Lacrates,

Glucinus; Acragantinus Empedocles, Eleates Parmenides. TARENTINI. Philolaus, Arytus, Archytas, Theodorus, Aristippus, Lycon, Eſtiæus, Polemarchus, Asteas & Nias, Cleon, EUrymedon, Arceas, Clinagoras, Archippus, Zopyrus, EUthynus, Dicæarchus, Philonides, Phrontidas, Lyſis, Lyſibius, Dinocrates, Echecrates, Paction, Acuſiladas, Iccus, Piſierates, Clearatus, Leonteus, Phrinychus, Smicheas, Ariſtoclides, Clinias, Abroteles, Piſerrydus, Brias, EUandrus, Archemachus, Mimnomachus, Achmonidas, Sicas, Caraphantidas. SYBARITAE. Metopus, Hippaſus, Proxenus, EUanor, Deanax, Meneſtius, Diocles, Empedus, Timaſius, Polemæus, EUæus, Tyrſenus. CARTHAGINENSES. Miltiades, Anthen, Odius, Leocritus. PARII. AEëtius, Phænecles, Dexitheus, Alcimachus, Dinarchus, Meton, Timæus, Timeſianax, Amœrus, EUmaridias. LOCRENSES. Gyptius, Xenon, Philodamus, EUetes, Adicus, Sthenonidas, Soſiſtratus, EUthynus, Zaleucus, Timares. POSIDONII. Athamas, Simus, Proxenus,

κράτης, Γλυκῖνος, Ἀκραγαντῖνος Ἐμπεδοκλῆς, Ἐλεάτης Παρμενίδης. ΤΑΡΑΝΤΙΝΟΙ, Φιλόλαος, Ἄρυτος, Ἀρχύτας, Θεόδωρος, Ἀρίστιππος, Λύκων, Ἐστιαῖος, Πολέμαρχος, Ἀστέας, Καινίας, Κλέων, Ἐυρυμέδων, Ἀρκέας, Κλεναγόρας, Ἀρχίππας, Ζώπυρος, Ἔυθυνος, Δικαίαρχος, Φιλωνίδης, Φροντίδας, Λύσις, Λυσίβιος, Δεινοκράτης, Ἐχεκράτης, Πακτίων, Ἀκεσιλάδας, Ἴκκος, Πεισικράτης, Κλεάρατος, Λευκτεὺς, Φρῖνυχος, Σμικίας, Ἀριστοκλίδας, Κλεινίας, Ἀβροτέλης, Πισίῤῥυδος, Βρῖας, Ἔυανδρος, Ἀρχέμαχος, Μιμνόμαχος, Ἀχμονίδας, Σίκας, Καροφαντίδας. ΣΥΒΑΡΕΙΤΑΙ. Μέτοπος, Ἵππασος, Πρόξενος, Ἔυάνωρ, Δεάναξ, Μενέστιος, Διοκλῆς, Ἐμπεδος Τιμάσιος, Πολεμαῖος, Ἔυαιος, Τυρσηνός. ΚΑΡΧΗΔΟΝΙΟΙ· Μιλτιάδης, Ἄνθεν, Ὄδιος, Λεόκριτος. ΠΑΡΙΟΙ· Αἰήτιος, Φαινεκλῆς, Δεξίθεος, Ἀλκίμαχος, Δέναρχος, Μέτων, Τίμαιος, Τιμησιάναξ, Ἄμοιρος, Ἔυμαρίδιας. ΛΟΚΡΟΙ. Γύπλιος, Ξένων, Φιλόδαμος, Ἔυέτης, Ἄδικος, Σθενωνίδας, Σωσίστρατος, Ἔυθύνης, Ζαλεύκος, Τιμάρης. ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑΤΑΙ. Ἀθάμας, Σῖμος, Πρόξενος, Κρά-

Κράνιος, Μύης, Βαθύλαος, Φαίδων. ΛΕΥΚΑΝΟΙ. Ὄκελος, καὶ Ὄκυλος ἀδελφοὶ, Ὀρέσανδρος, Κέραμβος, Δαρδανεὺς, Μαλίας. ΑἸΓΕΙΓΟΙ. Ἱππομέδων, Τιμοσθένης, ΕὐΓέλθων, Θρασύδαμος, Κρίτων, Πολύκτωρ. ΛΑΚΩΝΕΣ. Ἀντιχαρίδας, Κλεάνωρ, ΕὐΓρυκράτος, Ὑπερβόρειος Ἄβαρις. ΡΗΓΙΝΟΙ. Ἀριστείδης, Δημοσθένης, Ἀριστοκράτης, Φύτιος, Ἑλικάων, Μνησίβηλος, Ἱππαρχίδης, Ἀθοσίων, ΕὐΓυθυκλῆς, Ὄψιμος, Κόλαις Σελινούντιος. ΣΥΡΑΚΟΥΣΙΟΙ. Λεπτίνης, Φιντίας, Δάμων. ΣΑΜΙΟΙ. Μέλισσος, Λάκων, Ἄρχιππος, Γλώριππος, Ἕλωρις, Ἵππων. ΚΑΥΛΩΝΙΑΤΑΙ. Καλλίβροτος, Δίκων, Νάστας, Δρύμων, Ξίντας. ΦΛΙΑΣΙΟΙ. Διοκλῆς, Ἐχεκράτης, Πολύμναστος, Φάντων. ΣΙΚΥΩΝΙΟΙ. Πολιάδης, Δήμων, Σωστράτιος, Σωσθένης. ΚΥΡΗΝΑΓΟΙ. Πρῶρος, Μελάνιππος, Ἀριστάγγελος, Θεόδωρος. ΚΥΖΙΚΗΝΟΙ. Πυθόδωρος, Ἱππασθένης, Βύθηρος, Ξενόφιλος. ΚΑΤΑΝΑΙΟΙ. Χαρώνδας, Λυσιάδης Κορίνθιος, Χρύσιππος Τυρρηνὸς, Ναυσίθεος Ἀθηναῖος, Νεόκριτος Πόντικος, Λύραμνος. οἱ πάντες σὺν. Πυθαγορίδες δὲ γυναῖκες ἐπιφανέσταται. Τιμύχα, γυνὴ ΕὐΜυλλίᾳ τῷ Κροτωνιάτῃ. Φίλ-

Cranius, Myes, Bathylaus, Phædo. LUCANI. Ocellus, & Ocylus fratres, Oreſandrus, Cerambus, Dardaneus, Malias. AEGEI. Hippomedon, Timoſthenes, EUelthon, Thraſydamus, Crito, Polyctor. LACONES. Antocharidas, Cleanor, EUrycratus, Abaris Hyperboreus. RHEGINENSES. Ariſtides, Demoſthenes, Ariſtocrates, Phytius, Helicaon, Mneſibulus, Hipparchides, Athoſion, EUthycles, Opſimus, Colæs Selinuntius. SIRACUSANI. Leptines, Phintias, Damon. SAMII. Meliſſus, Lacon, Archippus, Glorippus, Heloris, Hippon. CAVLONIENSES. Callibrotus, Dicon, Naſtas, Drymon, Xentas. PHLIASII. Diocles, Echecrates, Polymnaſtus, Phanton SICYONII. Poliades, Demon, Soſtratius, Soſthenes. CYRENAEI. Prorus, Melanippus, Ariſtangelus, Theodorus. CYZICENI. Pythodorus, Hippoſthenes, Butherus, Xenophilus. CATANAEI. Charondas, Lyſiades Corinthius, Chryſippus Tyrrhenus', Nauſitheus Athenienſis, Neocritus Ponticus, Lyramnus. Omnes ducenti XIIX. Fœminæ verò Pythagoricæ, quæ illuſtriſſimæ fuerunt, ſunt, Tymicha uxor Myllii Crotoniatæ, Philtes fi-

tes filia Leophronos Crotoniatæ, Byndæci soror, Occélo, & Eccelo Lucanæ, Chilonis filia, Chilonis scilicet Lacedæmonii. Theano uxor Brontini Metapontini. Mya uxor Milonis Crotoniatæ. Lasthenia Arcadissa. Abrotelis Tarentini filia. Echecratia Phliasia. Tyrsenes Sybaritis. Pisirronde Tarentina. Tyrsenes Sybaritis. Nisteadi filia seu uxor Salacena. Bio Argiva. Babelyma Argiva, Cleæchma soror AUtocharidæ Lacedæmonii * omnes numero XVII.

της θυγάτηρ, Θεόφειος τῦ Κροτωνιάτυ Βιωδαίκυ ἀδελφὴ, Ὀκκίλλ[illegible] Ἐκκέλῳ τῆς Λευκανῶν. Χείλωνὸς θυγάτηρ Χείλωνος τῦ Λακεδαιμονίυ. Θεαρὼ γυνὴ τῦ Μεταποντίνυ Βροντίνυ. Μυὰ γυνὴ Μίλωνος τῦ Κροτωνιάτυ. Λαθένεια Ἀρκάδισσα *. Ἀβροτέλους θυγάτηρ τῦ Ταραντίνυ. Ἐχεκρατεία Φλιάσια. Τυρσηνὴς Συβαρίτις. Πισιῤῥόνδη Ταραντὶς. * Νισταάδυ Σαλάκηρα. Βιὼ Ἀργεία, Βαβέλυμα Ἀργεία, Κλεαίχμα ἀδελφὴ Αὐτοχαρίδα τῦ Λακωνος. * αἱ πᾶσαι ιζ.

Finis libri primi de secta Pythagoreorum, seu vita Pythagoræ.

Τέλος τῦ πρώτυ λόγυ τῆς Πυθαγορείυ αἱρέσεως.

BIBLIOTHÈQUE PUBLIQUE DE LA VILLE LYON 1891

ΙΑΜΒΛΙΧΟΥ ΧΑΛΚΙΔΕΩΣ τῆς κοίλης Συρίας

Πυθαγορείων ὑπομνημάτων συνιόντων τοὺς προτρεπτικοὺς λόγους εἰς φιλοσοφίαν,

ΛΟΓΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

Κεφ. α.

ΠΕΡΙ μὲν Πυθαγόρου καὶ τοῦ κατ' αὐτὸν βίου, καὶ τῶν Πυθαγορικῶν ἀνδρῶν τὰ σύμμετρα ἐν τοῖς πρὸ τούτων εἰρήκαμεν. ἀρχώμεθα δὲ τοῦ λοιποῦ αὐτοῦ τῆς αἱρέσεως, ἀπὸ τῆς κοινῆς εἰς πᾶσαν παιδείαν, μάθησιν, καὶ ἀρετὴν παρασκευῆς, ἣ τοῦ μέρους ἀπολαβοῦσα πρός ἕν τι τῶν ἀνίλων παρασκευάζει ἢ ἄνθρωπον ὠφελιμώτερον, ἀλλ', ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, τὰς ἐν αὐτῷ προμυθίας προτείνει τῷ φάντα μὲν τὰ μαθήματα, πᾶσας δὲ τὰς θεωρήματα πᾶσας δὲ τὰς ἐν τῷ βίῳ καλὰς καὶ γνωσίας πράξεις, πᾶσας δὲ παιδείας, καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν, πάντα ὅσα μετέχει τοῦ καλοῦ. ἔστι γὰρ ἀνθ' ὧν τὸ προσαπῆναι οἷόν τι ὄζειν ὁρμῆσαι ἐπὶ τὰ καλὰ καὶ γνωσίας ἐπιτηδεύματα, ἔστε οἷόν τε εὐθὺς ἐπὶ τὸ ἀκρότατον καὶ τελε-

IAMBLICHI CHALCIDENSIS ex Syria cœle

Pythagoricorum Commentariorum, qui complectuntur orationes adhortatorias ad Philosophiam,

LIBER SECUNDUS.

CAP. I.

DE PYTHAGORA, ejúsque simul & Pythagoricorum virorum vita, quæ requiri & necessaria esse videbantur, superiori libro pertexuimus. Iam autem quod reliquum est de ipsius secta incipiamus, idq; ab communi in omnē institutionem, disciplinam ac virtutē præparatione, quæ minimè particulatim accepta ad unum aliquod omniū seu universi hominem præparat atq; idoneum reddit: sed, ut quàm simplicissimè dicā, quicquid in illo est prudentiæ convertit & dirigit ad omnes disciplinas, scientias, omnésq; egregias ac generosas vitæ actiones, institutionésq;, atq; ut uno verbo dicam, ad omnia, quæcumque honesti aliquam participationem habent. Neque enim fieri potest, ut sine præmissis adhortationib. quisquā se ad honesta & nobilia ulla studia conferre queat, vel quisq; rectâ aliquem benè instructum reddat ad summū ac perfectissimum bonum

capessendum, nisi prius hortationibus animi constitutio ab aliquo fuerit impressa. Cæterùm ut animus paulatim ab parvis exorsus ad majora progressus facit, itémq; per omnia bona & virtutes transit, & tandem bona perfectissima reperit: eodem modo & viâ quadam certâ adhortationem procedere convenit, ab communibus præceptis initio sumpto. Nam sese simpliciter ad philosophiæ studium cum impetu quodam conferre; imò, ut paucis dicam, ad ipsum sapientiæ studium agi fertiq; quocunq; tandem ductu, id nimirum in nullius ex omnibus sectis potestate situm est, quæ quidem eximia & selecta est: sed communiter ac generatim omnibus, quæ laudantur, quæq; de humanis studiis primas sibi partes vendicant, communi quodam & hortationibus peculiari modo cōpetit.

ὁπόταν ἀγαθὸν προσδέχεσθαι ζῆν τινὰ, πρὶν ἐμπεσεῖν τὸν * τὴν κατασκευὴν τῆς ψυχῆς ἀπὸ τῆς προτροπῆς. ἀλλ' ὥσπερ ἡ ψυχὴ κατὰ βραχὺ προϊοῦσα ἐπὶ τὰ μείζονα ἀπὸ τῶν ἐλαττόνων, διὰ πάντων τὸ δίξεισι τῆς καλῆς, καὶ οὕτω τὰ τελειότατα ἀγαθὰ εὑρίσκει· οὕτω καὶ προτροπὴν δεῖ ὁδῷ προϊέναι ἀρχομένους ἀπὸ τῶν κοινῶν. εἰς γὰρ φιλοσοφίαν ἁπλῶς παρορμῶσα, καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ φιλοσοφεῖν συλλαμβάνουσα καθ' ἣν τιν' οὖν ἀγωγὴν, μηδεμιᾶς τῶν αἱρέσεων ἀντιπρᾶττουσης προκρινούσης, ἀλλὰ κοινὰς τῶν γένους ἁπάντων ἐπαινουμένων, καὶ παρὰ τὰ ἀνθρώπινα ἐπιτηδεύματα προσβαλλομένων κατά τινα κοινὸν καὶ προτρεπτικὸν τρόπον.

CAP. II.

POST hæc autem media quadam methodo, atq; haud omninò vulgari utendum erit, nec rursum tali, quæ palàm sit Pythagorica, imò ne commutata quidem prorsus ita, ut ab utrisque quicquam adhuc retineat. In hac verò etiam communes totius philosophiæ adhortationes constituemus, ita ut eas ab voluntate Pythagorica separatas proponamus, atque ea

Κεφ. β.

ΜΕΤΑ δὲ ταῦτα μέσῃ τινὶ μεθόδῳ χρηστέον, ὥστε μήτε παντάπασι δημώδει, μήτε μὴν ἀκριβῶς Πυθαγορικῇ, ἀλλ' οὐδὲ ἀπηλλαγμένῃ ὁλοσχερῶς ἑκατέρου τούτου τρόπου. ἐν δὲ ταύτῃ κοινὰς τε πάσης φιλοσοφίας τάξομεν παρορμήσεις, ὥστε εἶναι αὐτὰς Πυθαγορικῆς βουλήμα-

λος, εὖ

τῶν, καὶ τὰ γε τούτῳ συμμίξωμεν ἐγκαιρότατα ἐκ τῆς ἀνδρῶν τούτων κυριωτάτας δόξας, εἰς ἃς προῄρηται τῆς Πυθαγορικῶν ἀνδρῶν καὶ τὰ γε τοῦτον ζῆλον τῆς λόγου. ἀφ' οὗ δὴ λελῃθότως, ὡς τὸ εἰκός, ἀπὸ μὲν τῆς ἐξωτερικῶν ἐννοιῶν ἀποστησόμεθα. μεταβησόμεθα δὲ καὶ οἰκειωσόμεθα ταῖς κατὰ τὴν αἵρεσιν τεχνολογουμέναις ἀποδείξεσιν, οἷον διὰ τινος γεφύρας ἢ κλίμακος κάτωθεν εἰς ὕψος ἐξιόντες. ἐπὶ δὲ τῇ τέλει τὰ ἴδια προτρεπτικὰ τῆς Πυθαγορικῆς αἱρέσεως συναξόμεν, ἀλλόκοτα καὶ ἀπόῤῥητα ζῆλον τινὰ πρὸς τὰς ἄλλας ἀγωγὰς ὑπάρχοντα. ἀρξώμεθα δὲ τὸ λοιπὸν ἀπ' ἔτι ὡς πρὸς ἡμᾶς πρώτων. ἔστι δὲ τὰ ἐναρχῆ ταῦτα καὶ φαινόμενα πᾶσι, καὶ ἀνδέπω προειλημφότα τὴν οὐσίαν τῆς ἀρετῆς. καλὰ δὲ τὰς κοινὰς ἐννοίας περιαυτῆς ἐνεργείσθω ἡμῖν ἡ προθυμία, καλά τινας γνωρίσεις τοῖς πολλοῖς γνώσεις ἀναπαζομένας πρὸς τὰ ἐναρχῆ δόγματα τῆς ὅλης. ἔχουσι δὲ οὕτως ἁπλῶς· ψυχὴ ζωῆς ἡμᾶς τῇ σαύτης ἀρετῇ, ῥητέον τῷ ζῆν ὡς ὀφθαλμοῖς ὁρῶντας τῇ τού-

huic voluntati quàm opportunissimè commisceamus, virorúmque horum maximè proprias sententias, ad quas Pythagoricorum hominum nobilissimi hoc loquēdi modo adhortari cōsueverunt. Ab quo clam, ut æquitas postulat, & quidem ab externis notitiis recedemus. Aggrediemur autē negotium, idq; nobis familiare reddem' demonstrationibus, quæ in hac secta usitatæ & usu receptæ sunt, veluti per pontem quendam seu gradum ab infimo ad sublime ascendentes. Ad finē verò proprias & familiares admonitiones Pythagoricæ sectæ simul adjungemus, quæ quodammodo cum reliquis vivendi regulis collatæ alienæ atq; arcanæ, vel ita abditæ sunt, ut dici non debeant. Exordiamur autem deinceps, ab iis primùm, quæ ad nos pervenerunt. Sunt autem hæc conspicua, & omnibus in oculos influentia, & nequaquam istiusmodi, quæ antè ceperint virtutis substantiam: sed juxta cōmunes notiones nostram ad illam excitent animi alacritatem, idque juxta sententias quasdam ac leges plerisque notas, quæ quasi similitudine exprimunt ac deducunt ad rerum, quæ sūt, conspicuas demonstrationes. Ipsæ verò ad hunc se modum habent. Quicunque vivimus, animi vi ac potentiâ nos benè vivere dicendum est, uti quicumque oculis videmus, horum be-

neficio virtutéq; benè videamus. Neq; existimandum est vel rubigine aurum, vel vitio virtutē affici turpariq;. Quisq; autem sese ad virtutem, tanquā ad sacrosanctum delubrum conferat, ne ad ullam ignobilem ac servilem animi ignominiam, quoad vitæ communionem ac patientiam, expositi simus. Virtuti ceu continēti ac sapientiæ præditæ uxori fidendum & fortiter innitendum est. Fortunæ verò ceu instabili ac vagæ meretrici fidendum? Præstabilius est virtutem suscipere cum paupertate, quàm divitias cum violētia: Item parcè edere cum sanitate, quā helluonū more vorare cum morbo. Nam ciborum abundantia humano corpori sanè quàm pestifera est. Conservatur aūt, cum hic animus honestè constitutus affectúsque est. Ac valdè periculosum est malo potentiam tradere, nec minus, quàm si vesano & furioso gladium dones. Sicuti suppurato alicui conducibilius est uri, quàm ita manere: sic flagitioso mori quàm vivere satius est. Fruendum est, quantum ejus fieri potest, instar ambrosiæ & nectaris, philosophiæ præceptionibus. Sincera namque est, quæ abillis procedit, voluptas, & divinum quasi numē, quod & magnanimitatē efficere potest, & si non æternos, attamen rerum æternarum scientes & peritos. Quod si ex eo melior sensuum vis exoritur,

των ἀρετῆ καλῶς ὁρᾶν. οὔτε χρυσοῦ νομιστέον ἰὸν, οὔτε ἀρετῆς αἶσχος ἅπτεσθαι, καθάπερ εἰς ἄσυλον τέμενος τὴν ἀρετὴν, ὁρμητέον, ὅπως πρὸς ὑπόθεσίαν ἀγχυρᾶ ψυχῆς ὕβρει ὦσιν ἔκδοτοι περὶ κοινωνίας βίου καὶ παροιμίας. ἀρετῇ μὲν θαρρητέον ὡς σώφρονι γαμετῇ. τύχῃ δὲ ὡς ἀσάτῳ πρὸς ἀφροδίσιον ἑταίρᾳ. χρίστον μὴ πενίᾳ ἀρετὴν ὑπολιπτέον, ἢ πλοῦτον μὴ βίᾳ, ἢ λιχνοστίᾳ μὴ ὑγείας, ἢ φαγεδαίνῃ μὴ ῥώσου. βλαβερὰ μάλιστα σοφῆς μὲν ἀφθονία τῷ σώματι. κτήσεως δὲ ταύτῃ ψυχὴ διακειμένῳ καλῶς, καὶ ἐπισφαλὲς, καὶ ὅμοιον μαινομένῳ δοῦναι μάχαιραν, καὶ μοχθηρῷ δυνάμεις. καθάπερ τῷ ἐμπύῳ βέλτιον τὸ καῆναι τῷ διαιθῆναι, καὶ τῷ μοχθηρῷ τὸ τεθνάναι τοῦ ζῆν. τῆς δὲ φιλοσοφίας θεωρημάτων ἀπολαυστέον ἐφ' ὅσον οἷόν, καθάπερ ἀμβροσίας καὶ νέκταρος. ἀκήρατόν τε γὰρ τὸ ἀπ' αὐτῆς ἡδὺ, καὶ τὸ θεῖον τὸ μεγαλόψυχον δύναταί τε ποιεῖν, καὶ εἰ μὴ ἀϊδίους ἀϊδίων τε ἐπιστήμονας. εἰ ἐκεῖθεν ἡ αἰσθησία μᾶλλον, αὐτόθεν δὲ ἡ φρόνησις.

τησις. δεῖ γὰρ τῇ ἐν ἡμῖν φρονήσεως τοῦ νοῦ, οἷονεί τις αἴσθησία. δι' ἣν μὲν γὰρ ἐν οἷς πάσχομεν οὐ παραισθανόμεθα, δι' ἣν δὲ ἐν οἷς πράττομεν οὐ παραλογιζόμεθα, καὶ τὸν θεὸν σεβόμεθα κατὰ τρόπον, εἰ τὸν ἐν ἡμῖν νοῦν παρασκευάσαιμεν πάσης κακίας, ὥσπερ τινὰ κηλίδος καθαρὸν κοσμητέον ἱερὸν μὲν ἀναθήμασιν, τὴν δὲ ψυχὴν μαθήμασιν. ὡς πρὸ τῆς μεγάλων μυήσεων τὰ μικρὰ παραδοτέον, καὶ πρὸ φιλοσοφίας παιδεύειν. τὸ μὲν τῆς γῆς καρπὸς δι' ἐνιαυτοῦ· καθ' ἕκαστον δὲ μέρος μέρους ὁ φιλοσοφίας ἀποδίδοται. καθάπερ χώρας μάλιστα ἐπιμελητέον τῷ τῆς ἀρίστης ἐπιτυχόντι, καὶ ψυχῆς, ὅπως τῆς φύσεως ἄξιον ἐξοίσει τὸν καρπόν. τοιαῦτα δ' ἄν τις ἀπὸ τῶν ἐναργῶν γνωμικὰ ὁμοιώματα παραθείμενος, κοινῶς ἂν εἰς φιλοσοφίαν προτρέψειεν.

prudentia magis ſtudio comparanda. Eſt enim ejus, quæ in nobis eſt, activa mentis quidam veluti bonus ſenſuum habitus, per quem quidem fit, ut in quibus perpetimur, nequaquā in ſenſu fallamur. per quem verò falſis rationibus non decipimur, in iis, quæ agimus, & Deum timemus juxta modum, ac ſi mentem, quæ in nobis eſt, præparauerimus, omnis mali citiique, veluti labis cujuſdam & maculæ purā, ceu templum donariis penſilibus exornādum, animus verò diſciplinis decorāduſ eſt. Quēadmodū antè magna myſteria ſeu arcana parva tradēda ſunt, ita etiam ante philoſophiæ traditionē, tenera et pueris conveniens inſtitutio præmittenda. Fructus quidem terræ anni ſpatio: at philoſophiæ fructᵘ quouis anni tempore ſeu parte effuſi redduntur. Uti regionis ſeu fundi maximè gerenda cura eſt ei, qui eum optimum reddere ſtudet, ita quoq; animi ſolicitè habenda ratio eſt, ut fructum natura condignum proferat. Tales ſēntioſas ſimilitudines ab rebus perſpicuis aliquis ſumens publicéque proponens, iis haud incommodè ad philoſophiam homines adhortabitur.

Κεφ. γ.

Ἔστι δὲ καὶ ἄλλος τύπος γνώμης χρώμενος καὶ αὐτὸς εὐκύκλῳ δὲ δεῖ παρεμβο-

CAP. III.

EST & alia quædam forma, quæ ipſa quoq; ſentētias uſurpat. Oratio autem numeris aſtricta ac nume-

rosa similitudines per parabolas collationéq; opponens, nequaquam germana est illorum virorum: quam nimirum habemus & traditionę accepimus cùm in aliis, tùm in aureis carminibus, quorum pauca quædam, veluti exempli gratia, proponenda sunt. Quæ hujusmodi sunt:

Hæc agito ac meditare, istis hæc & amare labora.
Nam, hæc virtutis diã in vestigia ponent.

Per hæc enim ad omnes bonas literas & disciplinas studiáque adhortatur & putat neque laboribus parcendum esse, neque curam ullam intermittendã, quin excitet in amorem & desiderium honesti, hæcq; omnia adducit ad studium virtutis, non quidẽ ejus, quæ simpliciter ubique obvia & exposita est, sed quæ nos ab naturâ humanâ omninò abstrahit. Circumducit autem ad divinam naturã & divinæ virtutis cognitionem possessionémq; Imò verò per hæc & ad sapientiam contemplativam adhortatur,

Hæc animo præcepta fideli
Si fors mandaris, dijs qui immortalibus ordo,
Neveris, & nostram genus, & genus æthiris alti,
Quo sese teneant nexu, & quã lege ligentur.
Nec te quantum homini fas est cognosse latebit.
Vnam, tum varias rerum pervadere formas,
Naturam, retinet faciem quæ semper eandem,
Et sperare vetat te, quod sperabile non est.

Hisce enim nullum est aliud admirabilius iis, qui benè nati sunt, ut se cum

λῆς ἀντιπαραθὴς τὰς ὁμοιότητας ἐμμέτρους & ἐναρμονίους, γνήσιος τῷ ἀνδρῶν τούτων, ὃν ἔχομεν παρειληφότας ἐν ἄλλοις τε καὶ ἐν τοῖς χρυσοῖς ἔπεσιν, ὧν ὀλίγα ἄττα δείγματα παραθετέον τὰ τοιαῦτα·

Ταῦτα πάντα ταῦτ' ἐμμελέτα τούτοις, χρὴ ἔρᾶν σε.
Ταῦτα σε τὴν θείας ἀρετῆς ὁδὸν ἡγήσεται θέσπι.

ἃ γὰρ τούτων εἰς πάντα τὰ καλὰ μαθήματα καὶ ἐπιστήμας παρορμᾷ, μήτε φόνου φείδεσθαι δοκοῦντας δεῖν, μήτε μεγέθει σώματος ἢ ἰσχύϊ μηδεμίαν εἰς ἐρωτικὰ καὶ ἐφοδυμίαν τῶν καλῶν διαφέρεσθαι, καὶ πάντα ταῦτα ἀφορῶντα εἰς τὸ ἀρετῆς ἡδέως ἐπιθυμεῖν, μὲν ἀπλῶς δ' ἐνδεχομένης, ἀλλ' ἥτις ἡμᾶς ἀφίστησι μὲν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἐπὶ δὲ τὴν θείαν ἰσότητα καὶ τὴν γνῶσιν τὴν θείας ἀρετῆς καὶ κτήσεως ἀμυδρᾶς παραλαγχάνει. ἀλλὰ μὴν εἰς γε τὴν θεωρητικὴν σοφίαν ἅπαντων παραπαλεῖ·

τούτων δὲ κρείττονας γνώσεις ἀθανάτων τε θεῶν, θνητῶν τ' ἀνθρώπων σύσσωμοι, ἵππειον γένος, ἐξέχεται ἵππε χαλινοῖσι.
γνώσῃ δ' ἢ θέμις ἐστὶ φύσιν τ' ἐπὶ πάντα ἄνδρα ὁμοίην, ὥστε σε μήτι ἀέλπτ' ἐλπίζειν μηδὲ τι λίην.

τούτων δὲ ἔστιν ἄλλα θαυμασιώτερα τοῖς εὖ πεφυκόσιν εἰς τὸ παρορμᾶ-

ρομᾶσθ ἡμᾶς εἰς τὴν θεωρητικὴν φιλοσοφίαν. ἡ μὲν γὰρ γνῶσις τῶν θείων ἀρετή τε ἐστὶ καὶ σοφία καὶ εὐδαιμονία θαλεία, ποιεῖ τε ἡμᾶς τοῖς θεοῖς ὁμοίους. ἡ δὲ τῶν ἀνθρωπίνων ἐπιστήμη τάς τε ἀνθρωπίνας ἀρετὰς παρέχει, καὶ τῶν ἡμετέρων πραγμάτων ἐμπείρους ποιεῖ, τά τε ἀπὸ τούτων ὠφέλιμα καὶ βλαβερὰ διακρίνει, καὶ τὰ μὲν φυλάττεται, τὰ δὲ περιποιεῖ. καὶ ὅλως τὴν σύστασιν, ἥτις ἐστὶ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, λόγῳ τε καὶ ἔργῳ καταμανθάνει. τὸ δὲ θαυμασιώτερον ἐκεῖνο διδάσκεται ὑπὸ τοιαύτης εἰδήσεως, κατὰ τί διέρχεται ἀλύπως καὶ ἀκωλύτως ἕκαστα, τῶν ἐν ἡμῖν, ὅσα ὀξεῖς τῆς χρείττονος μοίρας, καὶ κατὰ τί κρατεῖται καὶ κωλύεται· ὥστε μὴ δύνασθαι ῥᾳδίως ἐξιέναι, καὶ τῶν δεσμῶν ἀπολύεσθαι. ἡ δὲ μὴ ταύτῃ γνώμη εἰς φιλολογίαν ποιεῖται τὴν παράκλησιν, καὶ πᾶσαν τὴν περὶ τὸν οὐρανὸν θεωρίαν. ἡ γὰρ τούτου φύσις ἀεὶ ὀξεῖ ὁμοία κατὰ τὴν αὐτὴν περιφοράν, ἑαυτὸν περιοῦσα, ἵν᾽ ἐάν τις καταμάθῃ, οὐτ᾽ ἂν ἀπροσδόκητα πότε προσδοκήσειε, οὐτ᾽ ἂν ἀγνοήσειεν εἴτι τῶν κατ᾽ ἀναγκαίαν ἐμ-

alacritate generosè ad philosophiam contemplandam conferant. Dei enim cognitio virtus est juxta ac sapientia, itemque perfecta & consummata beatitas, & quæ nos Deo similes reddat. Humanarum verò rerum scientia cùm humanas virtutes præbet, tum rerum ad nos pertinentium peritos efficit, adhæc quæ in iis utilia & noxia sunt discriminat, atque illa quidem conservat, hæc verò acquirit & comparat. Atque omninò constitutionem conspirationémque, quæ est vitæ humanæ, tam re quàm verbis perdiscit. Quod verò admirabilius est, ab tali cognitione discitur, quatenus sine dolore atque illo impedimento, singula, quæ in nobis sunt, & quidem quæcũque melioris sortis & conditionis prætereunt, & quatenus tenentur prohibentúrque, ut facilè exire nequeant & à vinculis liberati. Sententia verò quæ hanc sequitur adhortationem facit ad inquisitionem naturæ, atque omnem cœlestium rerum contemplationem. Hujus enim natura sui semper similis est, eodem modo juxta eandem revolutionem circumiens, quam quisquis didicerit probéque cognoverit, nunquam inexspectata exspectaverit, nec ignoraverit, si quid sibi ex necessitate foret eventurum.

Porrò

Porrò ſententiæ, quæ in hiſce exſiſtunt, ab vita, quæ in nobis libera ſuíque juris eſt, admonitionem formant. veluti,

noſcas mortales ſibi fontem eſſe aruminarum.
Et cuncta ex ipſis quæ ſunt incommoda naſci.
Ab miſeri.

Homines enim principia actionum ſunt, & per ſe propriam poteſtatem habēt vel bona eligēdi, vel etiam mala fugiendi. Quiſquis hac potentiâ non utitur, rebus, quæ ab natura affatim datæ ſunt, indignus eſt. Nihil igitur aliud dicit, quàm quod nos dæmonem ſeu genium eligimus, & nos ipſi nobis loco fortunæ ac dæmonis ſumus, nóſque ipſos felices et beatos reddimus. Qui ad id ſolum quod bonum eſt, et ad boni honorem per ſe virtutem oſtentant. Hiſce ſimilia ſunt et hæc:

qui nos bona tam profantia cernunt,
Et quæ conflarunt pauci mala, ſolvere norunt.

Nam quòd ea, quæ honeſta et bona ſunt, in propinquo ſint, et cum anima noſtra nata, eóque omnium maximè nobis ſint propria, mirificè ad adhortationes ſtimulos addunt. Et cæcitas ſurditáſque, et ſenſus defectu tenebris implicari, et hoc mirum in modum ad vitā ſanctè traducendam adhortatur, perinde ac ſi ſola mens omnia et cernat et auditu percipiat. Liberatio autem

τῶν μελλόντων συμβαίνειν. ὅτι δὲ τοῦτο γνώμαι, λόγοι προαιρετικῆς ἐν ἡμῖν ζωῆς παρέχονται τὴν παράκλησιν. οἷον

Γνώσῃ δ' ἀνθρώπους αὐθαίρετα πήματα πάσχοντας

Τλήμονες.

αἱ γὰρ ἀρχαὶ τῶν πράξεων εἰσὶν ἐν ἀνθρώποις, καὶ δύναμιν ἔχουσι τῶν αὐτῶν, οἰκείαν, εἰς αἵρεσιν τῶν ἀγαθῶν, καὶ φυγὴν τῶν κακῶν. ὁ οὖν χρώμενος ταύτῃ τῇ δυνάμει δοθέντων ἐκ φύσεως αὐτῷ κτημάτων, ὄζει ἀνάξιος. εἰδὲ ἄλλο λέγει, ἢ τοῦτο, ὅτι ἡμεῖς ἑαυτοῖς δαίμονα αἱρούμεθα, καὶ ὅτι αὐτοὶ ἑαυτοὺς ἐσμὲν ἐν τύχης τάξει καὶ δαίμονος; ὅτι εὐδαίμονας αὐτοὶ ἑαυτοὺς παρασκευάζομεν. ὁ φρὸς μόνον τὸ καλὸν καὶ τὴν τούτου τιμὴν δι' ἑαυτὸ τὸ ἀρετὴν ἐπιδείκνυσι. παραπλήσια δὲ τούτων καὶ τὰ τοιαῦτα ἔπη

Οἵτ' ἀγαθῶν πέλας οἶσιν ἐπ' ἰσχεαι

Οὔτε κλύουσι, λύσιντε κακῶν παῦροι ἐπίστανται.

Τὸ γὰρ ἐγγὺς εἶναι τἀγαθὰ καὶ συμφυέσθαι ἡμῖν τὴν ψυχὴν, καὶ μᾶλλον δὲ ὑπάρχειν οἰκειότατα ἡμῖν, θαυμαστῶς ὅτι προτρεπτικά. τὸ μήτε ὁρᾶν, μήτε ἀκούειν, καὶ ὅλως τῆς αἰσθήσεως ἐπισκοτεῖσθαι, δεινῶς εἰς τὴν ζωὴν παρακαλεῖ ὡς τοῦ νοῦ μόνου καὶ ὁρῶντος πάντα καὶ ἀκούοντος. ἡ δὲ ἀπαλλαγὴ

τῆς κακῶν, ἣν ὀλίγοι καθορῶσι, προτρέπει εἰς τὴν λύσιν τὴν ἀπὸ τοῦ σώματος, καὶ τὴν ζωὴν, τὴν καθ' ἑαυτὴν τῆς ψυχῆς, ἣν τινα μελέτην θανάτου προσαγορεύουσιν. καὶ ἄλλος δ' ἔστι προτρεπτικὸς ζῆλος ἐφ' ἑξῆς ἀπὸ τῆς διαβολῆς τῆς κακῶν. οὐ γὰρ ἀκριβὲς

κυλίσεις ἑοικότας,

ἀλλοῖ' ἐπ' ἄλλα φερόμενα πάμπολ' ἔχοντας,

τὸ γὰρ ἴδιον καὶ ἀνόμοιον καὶ εἰκῇ φερόμενον, καὶ ἄλλοτε ἀλλοῖον, καὶ μάλιστα τὸ ἀπέραντον ἡ κακία παρίστησιν, ἃ δεῖ διαφερόντως φεύγειν. ἡ δὲ μὴ ταῦτα γνώμη ἔστι τοιαύτη,

Ἀνδρὶ γὰρ συμφυτοῦσιν ἔρις βλαπτικὸς ἀλλοτρίῳ συμφυτῷ, ἣν καὶ δεῖ προσάγειν, ἵνα τὰ φύγειν.

Ἐνταῦθα καὶ τὸ δίτιμον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐπίδειξις, ὃ τὸ συμπεφυκὸς ἡμῖν ἀπὸ τῆς γενέσεως ἀλλόφυλον ζῷον, ὅπερ οἱ μὲν πολυκέφαλον θηρίον, οἱ δὲ θνητόν τι ζωῆς εἶδος, ἄλλοι δὲ φύσιν γενεσιουργὸν καλοῦσιν. ἐνταῦθα δὲ ἔριν συμφυτον ἐπωνόμασαν, ἐχούσῃ τάξιν ἔχουσαν ἡμῖν πρὸς τὴν πρωτόγονον ζωὴν ἄλλως συμπαθῆ, συνακολουθοῦσαν τῇ προτέρᾳ ζωῇ. ταύτην δὲ οὐ παραγγέλλει φεύγειν. ἀντὶ δὲ ταύτης ἀντιλαμβάνεσθαι τὴν ἀνδρὶ ἐν-

ab malis, quàm pauci pervident, ad animi ab corpore separationem, & ad vitā, quæ per se animæ est, quam meditationem quandam mortis appellamus, hortatur. Deinde alius est etiam modus hortandi à calumnia malorū. Non enim, quod dicitur, ferēdum est:

Qui parvis similes gyris hinc inde feruntur.
Inq; alia ex aliis per mille incommoda tendunt.

Violentum quippe illud & citra rationem ac temerè præcipitē ferri, & malitia alium variúmque & præcipuè infinitum cōstituit, quæ omnia in primis maximéque fugienda sunt. Quæ verò dehinc sequitur sententia talis est,

Insita quippe hominis comes est pugna abdita quadā
Pernicialis, eoq; bonis irritanda, nec ultrà
Arcessenda tibi est: cassim fuge, tergáq; verte.

Hîc etiam utramq; hominis naturam ostendit, & id, quod nobis ab ipso ortu & natalibus agnatum est, alienum animal, quod nonnulli quidem belluam multorum capitum, alii verò mortalem aliquam vitæ speciem, alii autē naturam genitricem, vel authorem rerum vocant. Cæterùm hîc litem etiā innātam & simul cum homine natam nominarunt, non quasi æqualem ordinem habentem ad vitam nostram maximè principem, quæ comes simul sequatur vitam antiquiorem. Hanc igitur fugiendā esse adhortatur. Hujus autem loco quasi quadam permutatione recipiendam esse eam, quæ sine

repugnantia; &, ut ſic dicam, contrarietate uniformem aliquem modum actionum & imaginum, quæ mentis & intelligentiæ ſint participes, habet, qui modus pro eo, qui dolore afficere & lædere ſolet, honeſtam & bonam formam habet. Próq; eo quod ad interitum vergat, ſalutis principium præbet. Et ſanè, quæ annexam ſecundámque ſubſiſtentiam ſimul conſectariam tanquam extra alienationem præterit. Quæ verò ante opus ipſum & à ſe & in ſe omnia habet, vitam perfectiſsimam aſſumpſit. Hæc itaque illam ſẽper quidem tanquam ad compendiũ contrahere æquum eſt, at hanc ut plurimum producere. Atque hoc pacto talis adhortatio ad vitam, quæ cum mente inſtituitur, expeditiſsima exſtitit. Ad divinam certè, quæ perfectiſsima eſt, & poſt optimam deorum ſimul comitantem conſtitutionem tales ſententiæ adhortantur:

Aut pleriſq; Pater mortaleis eripe noxis:
Aut quo quiſq; doce genij ſub numine vivat.
Tu tamen ó conſide alto genus æthere ductum.

In hiſce verſibus una omninò continetur, eáque optima ad divinam felicitatem adhortatio, quæ cum precibus & invocationibus deorum, maximéque Iovis ipſorũ regis, permiſta eſt. Altera autem dati ſimúlque ab ipſis diis nobis quaſi ſortitò collati genii, manifeſtaria oſtenſio eſt, & per eundem ad i-

ἀντιώσεως ἐποειδῆ νοερῶν ἐνεργείαν, ἥ τις αὐτὴ μὲν τὸ βλάπτειν ἀγαθοειδὴς ὄζιν. αὐτὴ δὲ τὸ ῥέπειν εἰς ὄλεθρον, σωτηρίας ἀρχὴν παρέχει. καὶ τὴν μὲν ἐπεισιώδη καὶ δευτέραν σωιζομένῳ ὑποστασιν, ὡς ἀλλοζίας ἐκτὸς ἱεθίνσι. τὴν δὲ πρωτουργὸν, καὶ ἀφ' ἑαυτῆς καὶ ἐν ἑαυτῇ πάντα ἔχουσαν, τελεωτάτῳ ζωὴν προσείληφε. διὸ παντὸς ἓν ταῦτα ἐκείνῳ μὲν ὡς ἐπὶ βραχύτατα, συλλέγειν ἄζιον, ταύτῳ δὲ προδίειν ὡς ἐπὶ πλεῖζον. καὶ οὕτως εἰς τὴν κρείττονα ζωὴν, ἥ πιαύτη προβοπὴ γέγονεν ἀσυσπωμωτάτη. πρὸς γὰρ μὲν τὴν θείαν τελειότητα τὴν μετὰ θεῶν σωιζομένῳ ἀρίζῳ κατάστασιν, αἱ τοιαῦται γνῶμαι παρακαλοῦσι,

Ζεῦ πάτερ ἢ πολλῶν τε κακῶν πάσσοιο ἄπαντας,
Ἢ ὅππῃσι δαίζας οἵῳ τε δαίμονι χρῆσται.
Ἀλλὰ σὺ θάρσει, ἐπεὶ θεῶν γένος ἐσσι βροτοῖσιν.

Ἐν δὲ τοῖς μία μὲν ἀρίζη παράκλησις εἰς τὴν θείαν εὐδαιμονίαν, ἥ μεμισημένη ταῖς εὐχαῖς καὶ παρακλήσεσι τῶν θεῶν, καὶ μάλιζα τοῦ βασιλέως αὐτῶν Διός. Δευτέρα δὲ ἡ τοῦ δοθέντος καὶ συγκληρωθέντος ἡμῖν ὑπὸ τῶν θεῶν δαίμονος δῆλωσις ἐμφανὴς, καὶ δι' αὐτῆς πάλιν

πρὸς

πρὸς τὸς θεοὺς ἀναγωγήν. εἰ δὲ μὴ δι' ἄλλου τινὸς δυνηθείη πρὸς τὸ θειότατον αὐτὸ καὶ κυριώτατον τῆς οὐσίας ἀναδραμεῖν, εἰ μὴ τῷ τοιούτῳ δαίμονι ἡγεμόνι χρήσαιτο, οὐ δεῖ πάντα τὸν ἐρασὴν τῆς θεῶν γνησίως ἀποκαθαίρειν. ἀφ' ἧς δὴ πρώτη μὲν ἔσται κακῶν παῦλα τοῖς συμπεφυκόσιν ἡμῖν ἀπὸ τῆς γενέσεως. ἔπειτα γνῶσις ἡμῖν ἀληθινὴ παρέσται τῆς δαιμονίας καὶ μακαρίας ζωῆς, ὅση τις ἔξις καὶ ὁποία. μεθ' ἧς ἀνιόντες τὸ ἀρχηγὸν θεῖον γένος τῆς ἀνθρώπων κατοψόμεθα, καὶ εἰς αὐτὸ ἐνιδρυθέντες τέλος ἕξομεν τῶν προκειμένων ὑπὸ τῆς θεῶν μακαριωτάτου βίου. ὅθεν τέλει τοίνυν πρὸς τὴν μέτασιν τῆς ψυχῆς προτρέπει καὶ τὴν ζωὴν αὐτῆς τὴν δὲ καθ' ἑαυτήν, καθ' ἣν ἀπήλλακται τοῦ σώματος, καὶ τῷ σώματι σωμηρήμενων φύσεων. λέγει δὲ οὕτως,

Ἡνίοχον γνώμην σῶσον κυβερνήτειραν ἀρίστην,
ἥτις ἀπολείψας σῶμα εἰς αἰθέρ' ἐλεύσεται ἔλθης,
Ἔσται ἀθάνατος θεὸς ἄμβροτος, οὐκέτι θνητός.

Τὸ μὲν οὖν ἐν τῇ ἀνωτάτω τάξει τὸ ἄριστον νοῦν ἡγεμόνα προσήσασθαι τῆς ψυχῆς ἀκραιφνεῖ τὸ ὁμοιότητα διασώζει πρὸς τὸς θεούς, εἰς ἣν καὶ ἀποτρέπει πρώτως. τὸ δ' ἀπολιπεῖν τὸ σῶμα καὶ μεταστῆναι εἰς τὸν αἰθέρα μεταλλάττειν, καὶ τὸ ἀνθρω-

pſos diuos reductio. Alioquin enim nemo ad diuiniſsimam & propriiſsimam ejus ſubſtãtiam recurrere poterit, niſi tali quodam genio ſeu duce utatur, neq; etiam germanè omninóq; expurgare eos ſi[illegible] hujus adminiculo, qui deorum ſincerè amantes ſunt. Ab quo prima planè malorum, quæ nobiſcum nata ſunt ab primis ortus annis, quies erit. Deinde nobis aderit vera notitia felicis & beatæ vitæ, quãta quanta etiam illa fuerit & qualis. Cùm hàc aſcendentes princeps & divinum genus hominum contemplabimur, & in hoc firmati propoſitæ ab diis beatiſsimę vitę finem habebimus. Poſtremò ad tranſitum animi & ejus vitam adhortatur. Atq; ipſum etiam animũ per ſe, quatenus ſcilicet ab corpore ſeceſsionẽ fecit, & unà cum corpore naturæ adhuc connexæ ſunt. Ait autem hoc modo,

Optimaq; actorum ſit mens auriga tuorum.
At ſi corporei retro te carceris antro
Exemptum liber cumarum acceperit æther:
Iam nemo poterit mortalem jure vocare.
Numen eris meritoq; inter cenſebere divos.

In ſupremo itaque ordine mentem optimam ducem præfectam eſſe ſinceritati, ſimilitudinẽ conſervat cum diis, ad quam etiam priore loco adhortatur. Corpus autem reliquiſſe & hinc tranſiviſſe, nihil aliud eſt, quàm in cœlum diſcedere & migrare, atq; huma-

nam naturam cum deorum puritate permutare, & pro vita mortali immortalem eligere, atque ut in eandem naturam restituamur, etiam post divinā periodum, quā habebamus iam prius, quàm in hanc humanam formam venimus, præstat. Ordo igitur talium adhortationum apparuit in omnia genera bonorum, & ad omnes formas rationéique vitæ melioris nos adhortatur. Quòd si autem oporteat, quoad reliqua etiam ad internas & scientiæ substantiam habentes admonitiones sese, idq; vi quadam cōferre, animúmque appellere, primas illas antè in manus sumemus, quæcumq; posteaquā doctrinam exhibuere præcipuarum primarúmq; substantiarum, simul & adhortantur ad theologicam, hoc est, divinorū disquisitionem, & intelligentem ipsorum tùm inventionem tùm doctrinam, atque ad antiquissimam hortantur sapientiam. Archytas igitur in libro de sapientia statim in initio hortatur: *Sanè tantum præcellit in omnibus humanis corporibus sapientia, quantū visus ab corporis sensibus, mens ab anima & sol ab syderibus discrepat. Etenim visus reliquorum sensuum longissimè projicitur, formisque diversissima est. Ac mens quasi supremæ dignitatis est, quòd ratione & intelligentia utatur, quibus id, quod decet, perficit, & oculus ac potentia rerum longè pretiosissimarum existit. Quippe oculus*

πίνλω φύσιν εἰς τὴν τῶν θεῶν καθαρότητα, καὶ ἀντὶ θνητοῦ βίου ἀθάνατον ζωὴν προαιρεῖσθαι, εἰς τὴν αὐτὴν οὐσίαν τε ἀποκαθίστασθαι παρέχει, καὶ μὴ θεὸν περιόδον, ἥπερ εἴχομεν καὶ πρότερον, πρὶν ἐλθεῖν εἰς ἀνθρωπίνου εἶδος. πέφηνεν ἄρα καὶ ἡ τούτων παρακλήσεων μέθοδος εἰς ὅλα τὰ γένη τῶν ἀγαθῶν, καὶ πρὸς πάντα τὰ εἴδη τὸν βελτίονος ζωῆς ἡμᾶς προτρέπουσα. Εἰ δὲ δεῖ λοιπὸν καὶ ὅπως τὰς ἐσωτερικὰς τε καὶ ἐπιστημονικὰς προτροπὰς ὁρμῆσαι, προχειρισόμεθα πρώτας ἐκείνας, ὅσαι μὲν τὴν διδαχὴν παρέχειν τῶν κυριωτάτων καὶ πρώτων οὐσιῶν, ὁμοῦ καὶ προτρέπεσιν ὅπως τὴν θεολογικὴν καὶ τοιαύτην αὐτῶν ἀνεύρεσίν τε καὶ μάθησιν, καὶ πρὸς τὴν πρεσβυτάτην σοφίαν παρακαλοῦσιν. Ἀρχύτας « πίνλω ἐν τῷ περὶ σοφίας εὐθὺς « ἀρχόμενος προτρέπει. ὅτω τοσοῦ- « τον διαφέρει σοφία ἐν πᾶσι τοῖς « ἀνθρωπίνοις σώμασιν, ὅσον ὄψις « μὲν αἰσθήσεων σώματος, νόος δὲ « ψυχᾶς, ἄλιος δὲ ἄστρων. ὄψις « τε γὰρ ἐκβολεσάτα καὶ πολυ- « δεσάτα τῶν ἄλλων αἰσθητίων ἐ- « στι, καὶ νόος ὕπατος λόγω καὶ « διανοίᾳ τὸ δεῖον ἐπαφαίνων, καὶ « ὄψις καὶ δυνάμις τῶν τιμιωτά- « των ὑπάρχων. ἄλιος γε μὰν ὀφ « θαλμὸς

θαλλὸς ἔστι καὶ ψυχὰ τῆς φύσιν ἐχόντων. ὁρᾶται τὲ γὰρ δ' αὐτῶν φάλα καὶ ἡλυᾶται, καὶ νοῆται ῥιζωθέντα, καὶ ἡλιωθέντα ζέφεται καὶ αἴξεται, καὶ ζωπορῆται τὲ μεθ' αἰσθητέως πάνυ ἐπιστημονικῶς. ἐνταῦθα δὲ τε φύσιν καὶ ἐνέργειαν τ σοφίας ἐπιδείκνυσι, καὶ ἀπὸ τῦ χρησιμωτάτου ἡμῖν ἐστὶν, καὶ ἡγεμονικωτάτου, ποιεῖται δὲ προτροπὴν ἐπὶ τὸν νοῦν & τὴν θεωρίαν. καὶ ἄλλο δὲ θαυμάσιον οἷον εἰς προτροπὴν ἀγαθὸν παρέχεται. ἀπὸ γὰρ τ γνωρίμων ποιεῖται τὴν ὑπόμνησιν δι' ἀναλογίας ἐναργῶς. τὸ γὰρ ὄμμα ἐστὶ ὀξυτάτου τῆς αἰσθήσεων καὶ ἀκριβεστάτου & λειμωλάτου, πᾶσι πρόδηλον. καὶ τὸν ἥλιον τῶν ἄστρων ὑπερέχειν, οὐδένα λέληθε. καὶ τὸ δὲ νοῦν τῆς ψυχῆς ἐστὶν ἐξ ἀρχὴν ἐν ταῖς κοιναῖς ἐννοίαις προειλήφαμεν. ἀπὸ δὲ τούτων τὸ διαφέρον παραδηλοῖ τῆς σοφίας πρὸς ἅπαντα τὰ ἀνθρώπινα πράγματα γνωρίμως καὶ ἐπιστημονικῶς, ὥστε τὸ μαθὲς ἐστὶ τὸ ἀληθὲς καὶ εὔληπτον τοῖς ἀκούσι τὸ κρυπτόμενον ἐν ἀφανεῖ. πρὸς τούτοις τοίνυν καὶ ἀπὸ τ διαφορῶν ἑκάστου ἔστε εἴδησις τῆς σοφίας, καὶ ἡ πρὸς αὐτὴν προτροπὴ ἀναδιδάσκεται. τῦτο μὲν γὰρ εἰ ἡ ὄ-

quasi sol est & anima eorum, quæ naturam habent. Eo namq; omnia tum videtur tum nascuntur, percipiunturq; mente, quæ egerunt radices, jamq; nata nutriuntur augenturq;, & cum sensu valdè scienter ac peritè instar ignis excitantur. Hîc naturā & efficacitatem sapientiæ ostendunt, ab eó q; illam admonitionem ad mētem ac meditationem longè quoque utilissimam & maximè rationalē, quâ scilicet gubernemur, efficit. Atq; aliud admirabile bonum est, cujusmodi præstatur ad adhortationem. Per manifestam enim & expressam proportionē ab rebus notis monitionem recordationémque facit. Siquidem visum sensuum omnium acutissimum, exactissimúmque & longè pretiosissimum esse, nullis non perspicuū est. Et solem reliquorum syderum eminentissimū esse, nemo ignorat. Ac mentem esse, quæ animum primum movere incipiat, in communibus sententiis, antè & adduximus, & exposuimus. Ab hisce verò aliquis perfacilè scientérque & intelligenter demonstrarit sapientiæ ad omnes res humanas discrimen, ita ut, quod verum est, compendiosè nulló que opere disci comprehendíq; queat ab iis, qui audiunt, quod in obscuro tectum & occultatum est. Ad hæc igitur, & ab differentiis cujusque cùm sapientiæ cognitio, tùm ad illā adhortatio perdocetur. Etenim si visus par-

tim quàm longissimè diffunditur, partim etiam reliquorum sensuum maximè multiformis est, & sapientia eodem modo ac ratione, quę longissimè remota, tanquam præsentia intelligit & considerat, atq; omnium in se rerū, quę sunt, species complectitur. Partim ut si mens quasi principatum teneat, ratione & intelligentia quod rectum & rationi consentaneum est perficiēs, arque oculus & potentia exsistens longè pretiosissimorum, nempe sapientia consimiliter dignitate omninò præcellit orationem intelligentiámque & eam mentem, quę hisce simpliciorib⁹ iisque adventitiis cogitationibus, quæ sunt, intuetur, & quæ bona sunt proprio Marte & suopte motu judicat, & in se tùm perficit, tùm eorum, quę sensu & mente concipiuntur, oculus & rerum divinissimarum perfectissimarumque et virtutum potentia exsistit. Partim verò fuerit sol, reapse oculus exsistens et anima eorum, quæ naturā habent. Enimverò solis virtute cuncta videntur, et nascuntur, et sata radices agere sentimus. Quin-et ea quæ jam nata sunt, ejus beneficio simul aluntur et incrementū sortiuntur, et quasi flabro ignes, ita cum sensu excitantur. Unde etiam evidenter patet sapientiā esse instar oculi ac vitę in rebus, quæ cogitatione ac mente percipiuntur, cunctisque mente prędiris id dare, ut

ψις ἐκαβολιςάτα καὶ πολυ. ειδεςάτα τῆ ἄλλων αἰσθασίων ὄξι, καὶ ἡ σοφία κατὰ τὰ αὐτὰ πορρωτάτω ἀφιγμένα ὡς παρόντα νοεῖ, καὶ πάντων τῆ ὄντων τὰ εἴδη περιλήφιν ἐν ἑαυτῇ. τοῦτο δὲ εἰ νοὸς ὕπατος λόγῳ καὶ διανοίᾳ τὸ δέον ἐπιταίνων, καὶ ὄψις καὶ δύναμις τῆ τιμιωτάτων ὑπάρχων, πάντως που καὶ ἡ σοφία ὡσαύτως ὑπερέχει λόγου καὶ διανοίας, καὶ τῶν ἁπλουςέρας τούτων ἐπιβλητικαῖς νοήσεσι τὰ ὄντα θεωρεῖ, τά τε ἀγαθὰ κρίνει ἀφ' ἑαυτῆς, καὶ ἐπιτελεῖ ἐν ἑαυτῇ, τῆ τε νοητῆ ὄξις ὄψις καὶ δύναμις τῶν θειοτάτων καὶ τελειοτάτων ἐνεργειῶν ὑπάρχει. τοῦτο δ' ἂν εἴη ὁ ἥλιος ὀφθαλμὸς ἔντι καὶ ψυχὴ τῶν φύσιν ἐχόντων. Ὁρᾶται τε γὰρ δι' αὐτῆ πάντα, καὶ γίνεται καὶ νοῆται τὰ ῥιζωθέντα. καὶ γινάθεντα δὲ ἔρφεται καὶ αἴξεται τε καὶ ζωπυρῆται μετ' αἰσθάσεως. δῆλον που καὶ ἀπὸ τούτων γίνεται, ὡς ὀφθαλμός ὄξι, ἡ ζωὴ τῶν νοερῶν ἡ σοφία, καὶ τὸ ὁρᾶσθαι τοῖς νοουμένοις παρέχει

ρέχει πᾶσι, καὶ τὸ εἶ τοῖς οὖσι, δη-
μιουργίας τε πάσης ἀρχηγὸς γί-
νεται ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ γλυπτικῆς
τε πρώτης καὶ τάξεως, καὶ δὴ καὶ
ἐν ἡμῖν ὡσαύτως. τὴν δὲ τοιαύτην
τε καὶ τοσαύτην αἰτίαν καὶ το-
σαῦτα ἀγαθὰ παρέχουσαν, τίς οὐκ
ἂν μεγάλης αὐτοῦ μετα θέ-
οιτο προθύμως, βουλόμενος τῆς
ἀρίστης εὐδαιμονίας μεταλαμβά-
νειν; ἡ μὲν οὖν ἀπὸ τοῦ τιμίου
εἶ τὴν σοφίαν προοῦσα εἰς προ-
τροπὴν ἔφοδος ὄντως τοιαύτη. ἡ
δὲ ἀπὸ τοῦ ὄντος ἀνθρώπου ὑπο-
μιμνήσκουσα τῆς ἐπὶ τὰ αὐτὰ
προτροπῆς, διὰ τῶν ἑξῆς ἐπιδείκ-
„νυται τοῦτο λεγομένων. Ἄνθρω-
„πος πάντων ζώων ἐπὶ πολλὰ
„γέγονε σοφώτατος. θεωρῆσαι τε γὰρ
„δυνατός ἐστι τὰ ὄντα, καὶ ἐπι-
„στάμενος καὶ φρονήσιν λάβειν ἐκ τῶν
„ἁπάντων. παρ' ὃ καὶ ἐπεχάραξε
„καὶ ἐπεσημήνατο τὸ θεῖον αὐτῷ τὸ
„τῆς σοφίας λόγῳ σύσημα. ἐν ᾧ
„τὰ δὲ ἴδια πάντα τοῦ ὄντος
„ἐνδεδόσθαι, καὶ ταῖς συμπάσαις τε
„τῶν ὀνομάτων τε καὶ ῥημάτων. τοῖς
„μὲν γὰρ φθόγγοις τὰς φωνὰς τό-
„πος ἀφώρισται φάρυγξ καὶ στόμα
„καὶ ῥῖνες. ὥσπερ δὲ τῶν φθόγγων, δι'
ὧν τὰ ὀνόματά τε καὶ ῥήματα ση-
μαίνεται, γέγονεν ἄνθρωπος ὄργα-
νον· οὕτω δὲ καὶ τῶν νοημάτων

videantur, et rebus jam exsistentibus itidem, ut sint, omnísque publicæ institutionis ducem atque authorem in mundo esse, et primi in nobis ipsis quoque ortus et ordinis eodem pacto. Iam autem qui talium tantorúmque bonorum author est, adhæc tàm insignia mortalibus commoda submínistrat, quis non magnopere, quasi stupore abreptus extra se rapiatur, ut quàm promptissimè optimę beatitudinis ac felicitatis particeps esse queat? Aggressio igitur, quod sapiētia sit valdè pretiosa, ad adhortationem progrediens, ferè istiuscemodi est. Cæterùm ab homine, qui jam est, adhortationem ad eadem in memoriā suggerens per sequentia, quæ hoc modo dicta sunt, ostendit. *Homo omnium animantium creatus est longè sapientissimus. Namque ea præditus est sapientia ac vi, ut aspicere valeat tùm quæ sunt, tum etiam scientiam prudentiámque ex omnibus haurire. Præter quàm quod etiam insculpsit & insignivit ei aliquod numen per rationem, universi quasi globus, hoc est, Deus universi, in quo species omnes ac formæ ejus, qui in eo est, tributa est, simulq; omnia nomina & verba. Etenim sonoribus vocisq; enunciationi locus seorsim, hoc est, gutturi attributus est, oriq; ac naribus.* Ut autem vocum, per quas nomina & verba significantur, homo factus est instrumentum: ita etiàm cogitationum consilio-

cõsiliorúmq; in propriis loculis sedes est. Opus sapientiæ hoc mihi quandoq; esse videtur, quod & exstitit & cõpositus sit homo, acceperitq; instrumenta & facultatem loquendi apud ipsum Deum. Hæc ab natura hominis ad exhortationem accessio est. Si enim sapientissimus est, & mente, quæ sunt, videre poterit, nimirum vita ei contemplativa & Theologica erit affectãda. Et si eâ facultate potentiâque prẽditus est, ut omnium scientiam prudẽtiamq; percipere ab naturâ valeat, nimirũ scientia demonstrativa ei maximè amplectẽda est, & contemptũ ceu maximè ei convenientem virtutem ducere debebit. Quia Deus illi indidit ac impressit fundamentum quasi princeps omnis sermonis, in quo etiã omnes rerum species, quæ sunt, & significationes exsistunt nominum juxtà ac verborum. Quocirca ipsum omnem Logicam, id est, rationalẽ philosophiam amplecti decet. Quandoquidẽ homo non modo factus est, ut cõjiciat, vel designet, verùm etiã ut res cogitatione & cõsiliq percipiat, intérque omnes res, quæ sunt, spectator curatórque exsistit. Atq; ad hanc rem ei organa tributa sunt, & ab Deo facultates, quibus hoc possit, accepit. Rursum propter hæc circa omne, quod exsistit, quatenus quidem exsistit, ipsum sapientiam speculativam expetere, & prin-

ἐν τοῖς ἐόντεσιν ὁπλιζομένοις. ἔργον σοφίας τοῦτο δοκεῖ μοι ἡμεν πόθ', ὅπερ καὶ γίγνεται καὶ συνίστα ὁ ἄνθρωπος καὶ ὄργανά τε δ' δυνάμεις εἴληφε παρὰ τοῦ θεοῦ. αὕτη ἡ ἔφοδος ὅτι ἡ προζοπὴν ἀπὸ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου. εἰ γὰρ σοφώτατός ἐστι, καὶ θεωρῇ τὰ ὄντα δυνατὸς, τῆς θεωρητικῆς αὐτὸν καὶ θεολογικῆς δεῖ ἀντιποιεῖσθαι, καὶ εἴπερ ἐπιστήμῃ καὶ φρονήσει λαβεῖν ἁπάντων δύναμιν ἔχει παρὰ τῆς φύσεως, τὴν ἀποδεικτικὴν ἐπιστήμην, αὐτῇ δεῖ μεταδιώκειν, καὶ τιμᾷ καλαφρόνησιν ἀρετὴν, ὡς μάλιστα αὐτῇ πρέπουσαν. διότι γὰρ μὴν ἀνετυπώσατο ἐν αὐτῇ τὸ θεῖον τὸ τῆς παιδὸς λόγου σύσημα. ἐν ᾧ καὶ τὰ ὄντα πάντα τῶν ὄντων, καὶ αἱ σημασίαι ἐνυπάρχουσι τῶν ὀνομάτων καὶ ῥημάτων. δεῖ τοῦτο δὴ λογικῆς αὐτῇ φιλοσοφίας πάσης ἀντιλαμβάνεσθαι προσήκει. ἐπειδὴ οὐ τῶν σημαινομένων μόνον γέγονεν ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ καὶ τῶν ὀνομάτων τῶν ἐν τοῖς οὖσι θεωρὸς ὑπάρχει. καὶ πρὸς τοῦτο γέγονε καὶ ὄργανα καὶ δυνάμεις εἴληφε παρὰ τοῦ θεοῦ. δεῖ ταῦτα δὴ πάλιν ἅπαντα τὸ ὄν, ἢ ὄν, τῇ θεωρητικῆς σοφίας ἐφίεσθαι αὐτῇ χρὴ, καὶ τὰς

τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ κριτήρια πάσης γνώσεως μιᾷ μαθήσει ἐπιστημονικῶς περὶ πάντα τὰ ὄντα. αὐτόν τε τὸν νοῦν καθ' ἑαυτὸ, καὶ τὸν καθαρώτατον λόγον ἐπισκοπεῖσθαι ἄξιον. καὶ ὅσαι ἀπ' αὐτῆς ἀρχαὶ ἐνδίδονται εἰς τὰ καλὰ καὶ ἀγαθὰ τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ, καὶ ὅσα περὶ ἀρετῆς ἁπλούστερόν τε καὶ ὅλου, καὶ ὅσα περὶ μαθημάτων, ἢ ἄλλων τινῶν τεχνῶν ἢ ἐπιστημάτων μανθάνομεν, προσήκει προθύμως ἀναδιδάσκεσθαι. καὶ οὕτω πρὸς ἄλλην τὴν φιλοσοφίαν, καὶ ἀπὸ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου ὁρμωμένην γίγνεται παράκλησις. ποιεῖται δὲ καὶ ἄλλην ἔφοδον σύμμικτον ὅπη τὰ αὐτὰ προβέβουσαι ὡδέπως, γένος καὶ συνίστα ὁ ἄνθρωπος, ποθ' τὸ θεωρῆσαι τὸν λόγον τὰς τοῦ ὅλου φύσιος, καὶ τὰς σοφίας ὡς ἔργον καὶ θέωρεν τὰν τῶν ὄντων φρόνασιν. ὃ δὲ φαμὲν ἐν τούτοις σύμμικτον ἐκεῖνό ἐστι. τῇ γὰρ ἰδίᾳ φύσει ἡ κοινὴ συνεκέρασεν, ὡς ἐχουσῶν τούτων συμφωνίαν πρὸς ἀλλήλας. Εἰ γὰρ ὅτε λόγος τοῦ ἀνθρώπου θεωρητικός ἐστιν ἐν τῷ λόγῳ τὰς τοῦ λόγου φύσιος, καὶ ἡ σοφία τοῦ ἀνθρώπου καλεῖται καὶ θεωρεῖν τὰν τῶν ὄντων φρόνασιν, ὁμοῦ μὲν ὁμολογουμένη ἔστι καὶ ἀποδεδειγμένη δὲ μείζονος τοῦ λό-

cipia atque illa judiciaria omnis cognitionis & scientiæ scienter peritéque, idque in omnibus, quæ sunt, rerum generibus perdiscere oportet. Atq; ipsam mentē per se purissimámq; rationem considerare æquū est. Ante oīa quoq; decet nos promptè & alacriter perdocere, quæ ab ipsa mente principia oriantur, & ad pulchritudinem honestatemq; vitæ humanæ dirigantur, & quæcunq; in universum de virtutibus colligimus, quæque etiam de disciplinis, aliisve nonnullis artibus vel studiis discimus. Atque ita ab natura hominis initio facto ad universā philosophiam admonitio facta fuerit. Porrò autem facit & alium accessum eúmque miscellaneum, adhortantem ad eadem, hoc modo: *Homo factus est & in hoc constitutus, ut universæ naturæ rationem atque opus sapientiæ consideret, itémque rerum omnium, quæ sunt, prudentiam videat.* Quod autem in hisce miscellaneum esse dicimus, illud est: propria enim & suapte natura communē commiscuit, quasi hæc ita se habeant, ut sit quædam inter se mutuò cognatio & consonantia. Si enim sermo hominis quandoq; in sermone est contemplativus naturæ sermonis, & sapientia hominis splendet & speculatur rerum, quæ sunt, prudentiam, simul quidem ejus generis exsistens, ut sit confessa, ac demonstrata est ab ea, quæ

orationem & naturam universi mente præditam partita est. Simul autem & adhortatio perfectior exstitit. Neque enim aliam vitam degemus secundũ naturam, quàm omnes supra modum expetimus, nisi juxta divinam simul & humanam rationem vivamus. Neque etiam per aliam unquã beati fiemus, nisi sapientię studio comparaverimus, & rerum omnium, quæ sunt, sapientiam prudentiámq; penitus inspexerimus. In hisce igitur talis quædam cogitetur commistio. Siquidem per hoc impetum aliquem tùm ad activam, tùm etiam ad speculativam philosophiam facere conatur. Nam aliquam sibi comparasse prudentiam, hoc verò opus est efficientis cujusdam activæque virtutis, cujus finem non ita simpliciter consideramus, sed per efficaces actiones arripimus. Porrò contemplari, mentis est, quæ vim habet contemplantem, efficacitas & effectus. Ad utrumq; igitur adhortatio decenter facta est. Quia igitur potiùs quod commune est, adeóque quod pertendit ad omnia, sapientiæ bonum apparet, etiã exhortatio ad hoc perfectior exsistit, talibus verbis. *Sapientia non versatur circa aliquid, quod definitum est in rebus, quæ sunt, sed simpliciter se extendit ad omnia quæ sunt. Neque ipsa prima, perinde ac si ipsa esses principium, inquirenda est, sed rerum omnium, quæ in universa sunt*

γου ἐ τῆς τοῦ ὅλου νοερᾶς φύσεως. ὁμοῦ δὲ ἡ προτροπὴ τελειοτέρα γέγονεν. οὐ γὰρ ἄλλως διαβιωσόμεθα κατὰ φύσιν, οὐ πάντες διαφερόντως ἐφιέμεθα, ἐὰν μὴ κατὰ λόγον ζῶμεν τὸν θεῖον καὶ τὸν ἀνθρώπινον. οὐ δὲ ἄλλη τινὶ εὐδαιμονήσομεν, ἐὰν μὴ κτησώμεθα διὰ φιλοσοφίας καὶ θεωρήσωμεν τὴν τῶν ὄντων φρόνησιν. ἄλλα τοίνυν ἐν τούτοις νοείσθω τοιαύτη σύμμιξις. Ἐν ταυτῷ γὰρ παρορμᾶν ἐπιχειρεῖς τε τὴν πρακτικὴν καὶ θεωρητικὴν φιλοσοφίαν. Τὸ μὲν γὰρ κτήσασθαι φρόνησιν, ποιητικῆς τινός ἐστι πρακτικῆς ἀρετῆς ἔργον, ἧς τέλος οὐ τὸ κατιδεῖν ἁπλῶς οὕτωσιν, ἀλλὰ τὸ προσλαβεῖν αὐτὸ διὰ τῆς ἐνεργειῶν. τὸ γὰρ μὲν θεωρῆσαι τῷ θεωρητικῷ νῷ ἐνέργημα ὑπῆρχε. πρὸς ἀμφότερα τοίνυν ἡ προτροπὴ δεόντως γέγονεν. Ἐπὶ τοίνυν μᾶλλον τὸ κοινὸν καὶ διατεῖνον ἐπὶ πάντα τῆς σοφίας ἀγαθὸν διαφαίνεται, καὶ ἡ προτροπὴ τελειοτέρα πρὸς αὐτὸ γίνεται διὰ τῆς τοιούτων· « ἡ σοφία οὐ περί τι « φωλεσμένοι ἐν τι τῆς ὄντων, « ἀλλ' ἁπλῶς περὶ πάντα τὰ « ὄντα. καὶ δεῖ μὴ πρώτας αὐ« τὰς τὰς ἀρχὰς αὐτὰς ἀνα« ρέθαι, ἀλλὰ τὰς κοινὰς τῆς ὄν« των

» τῶν ἁπάντων ἀρχάς. οὕτω γὰρ ἔχει
» σοφίας περὶ πάντα τὰ ὄντα, ὧν
» καθόλου πᾶσι συμβεβηκόλα σωμι-
» δὲν καὶ θεωρεῖν ἐὰς σοφίας οἰκεῖον. καὶ
» διὰ τοῦτο σοφίαι ἐὰς τῶν ὅλων ἁπάν-
» των ἀρχὰς ἀνεύρισκει. πάλιν γὰρ
ἐνταῦθα ἐκ ἀφωρίζει περί τι μέρος
τῆς ἐνέργειας αὐτῆς, ἀλλὰ κοινῇ διήκειν φησὶν ἐπὶ πάντα τὰ ὄντα, τὰς τε ἀρχὰς τὰς κοινὰς τῆς ὅλων φησὶν αὐτὴ ἐπισκοπεῖν, καὶ περὶ γένη ταῦτα θεωρεῖν, καὶ καθ' ἁπλουστάτας ἐπιβολὰς, ὥσπερ ἡ ὄψις τοῖς ὁρατοῖς ἐπιβάλλει, τὰς τε καθόλου λόγους πάντων φησὶν αὐτὴν περιέχειν, καὶ πρὸς τούτῳ θεωρεῖν καὶ διαλογίζεσθαι. μόνῳ δὲ καὶ αὐ ὑπόθεσθαι ἔτι ἐπισήμαιν, ὅτι δὴ τῆς ὅλων πάντων τὰς ἀρχὰς ἀνευρίσκουσα καὶ περὶ τῆς οἰκείων ἑαυτῆς ἀρχῶν δυναμένην λόγον διδόναι. Εἰς καλὸν ἄρα συμβαίνει ἡ ἔφοδος τῆς προτροπῆς. Εἰ γὰρ τοιαύτης σοφίας οὔτε καθολικωτέρας, οὔτε τελειοτέρας, οὔτε κοινοτέρας, οὔτε αὐταρκεστέρας, οὔτε ἀγαθοειδεστέρας, ἢ καλλίονα δυναστὸν λογισμῷ λαβεῖν, ταύτης ἐφίεσθαι χρὴ τοὺς συμβουλουμένους καλὰ λόγον καὶ τὴν εὐδαιμονίαν. Ἐν τῷ τέλει τοίνυν πρὸς αὐτὸ τὸ ἀπρόσιτον ἄνεισιν ἡ παράκλησις αὐθημις.

natura, communia principia indaganda sunt. Tantundem enim habet sapientia in omnibus, quæ sunt, quæ in universum, quæ acciderunt, videre & contemplari, sapientiæ proprium est. Ideoque sapientia rerum omnium principia invenit. Rursum quippe hîc nõ secernit ex aliqua parte ejus vim & efficaciam: sed in summa penetrare ait ad omnia, quæ sunt, & cõmunia omnia principia universorũ ait sapientiam considerare, eáque per genera inspicere, & juxta simplicissimas notiones, quemadmodum visus rebus, quæ videri possunt, adjicit, aitq; ipsam complecti omnium in universũ sermones, atq; insuper animi oculis inspicere, & cum animo complecti. Solam autem etiam scientiam esse, si fundamentum statueris, nempe rerũ omnium, quæ sunt, principia invenientem, quæ de propriis sui principiis rationem reddere possit. In bonum igitur contingit, si accedat adhortatio. Nam si tali sapientia nihil, vel universaliùs vel perfectiùs communiúsve, vel magis sufficiens, vel quod honesti speciosiorem formam vel pulchritudinẽ habeat, ratione percipi poterit, hanc experiri oportebit eos, qui juxta rationem & mentem felicitatẽ apprehendam esse consulunt. Sub finem igitur ad hoc, quod maximè extremũ est, hoc pacto hortatio progreditur.

CAP. IV.

QUicunque igitur reſolvere & dijudicare omnia genera, eáque reducere ſub unum idémq; principium, & rurſum ſimul ea componere & ſuis numeris conjungere poterit, hic mihi videtur cùm ſapientiſsimus, tùm etiã omniũ eſſe veraciſsimus. Adhæc pulchram ſpeculam nactus eſſe, è qua Deum contemplari poſsit, atque omnia, quæ ſũt in naturę cognatione ordinéq; ab illo ſeparata, & militarem hanc viam ingreſſus, mente cogitationéq; quaſi rectâ viâ aggreſſus & continenti curſu ad finẽ uſq; perrexiſſe principiis extremitatibus quibuſq; conjunctis, hócque certò ſibi cognitum habens, Deum eſſe principium, medium & finem eorum omnium, qui ſecundum juſtitiam ac rectam rationẽ vitam ſuã abſolvunt. Manifeſtè etiam in hiſce inſeruit Theologicę divinęq; admonitionis finem, dum nõ vult inſiſti multis initiis cunctiſq; generibus ejus, quod eſt. Sed magna animi contentione hoc operam dandam, ut cuncta ſub unum idémq; principium reducantur. Verùm is qui ſeparat ab uno, juxta conſtitutum numerum, ea quæ in propinquo ſunt unitatis numero, atq; ita ſẽper, quæ remotiùs abſint, quæque diſſident longiùs, conſiderans, donec ad conjuncta, & è multis compoſita cõnumerarit multitudinem, & ad utrũq;

Κεφ. δ'.

Ὅστις ὢν ἀναλῦσαι οἷός τε ἔσται πάντα τὰ γένη ὑπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀρχὴν καὶ πάλιν συνθεῖναί τε καὶ συναριθμῆσαι, οὗτος δοκεῖ μοι καὶ σοφώτατος εἶναι καὶ ἀναληθέστατος. ἔτι δὲ καὶ καλὴν σκοπιὰν εὑρηκέναι, ἀφ' ἧς δυνατὸς ἔσται τὸν θεὸν κατοψεῖσθαι, καὶ πάντα τὰ ἐν τοῖς οὖσιν χώρια καὶ τάξει τὰ ἑαυτοῦ καταχωρισάμενος, καὶ τούτων ἀμεταλήπτου ὁδὸν ἐπιβεβηκώς τῇ νόῳ καθ' εὐθεῖαν ὁρμαθῆναι καὶ τελοδρομήσας τὰς ἀρχὰς τοῖς τέλεσι συνάψαι καὶ ἑνιγόντα, ὅτι ὁ θεὸς ἀρχή τε καὶ τέλος καὶ μέσον ὄντων τῶν ὄντων, καὶ δὴ καὶ τὸν ὀρθὸν λόγον περαινομένων. σαφῶς δὲ καὶ ἐν τούτοις τὸ τέλος ἐπέθηκε τῆς θεολογικῆς προτροπῆς μὴ ἴσως ἀξιῶν ἐπὶ τὸ πολλῶν ἀρχῶν καὶ πάλαι τῶν ὄντων γνωῶν, ἀναλύσας δὲ προσυμνύμενος ὑπὸ μίαν τε καὶ τὴν αὐτὴν ἀρχὴν τὰ πάντα. ὑπὸ δὲ τῶν μιᾶς διαιρῶν καὶ ἀριθμὸν ἀφορισμένον τὰ πλησίον τῇ ἑνὸς, καὶ ἕως ἂν ἐπὶ τὰ σύνθετα, καὶ ἐκ πολλῶν συνεστηκότα συναριθμήσαι τὸ πλῆθος, ἐπ' ἀμφοῖν ἕως προϊὼν

ὢν ἱκανὸς ἦν ἀναγαγεῖν τὰ ἑαυτῶν, ἀπὸ τῆς πληθυος, ἐπὶ τὸ ἕν, καὶ καλάγειν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἐπὶ τὸ πλῆθος. ἐπεὶ δὲ μάλιστα ἀληθείας καὶ σοφίας ἐφίεμεθα, προτρέπων ἐπὶ τὴν τοιαύτην ἐπιστήμην τὸν τοῦ θεωρητικοῦ, ὅπερ τέλος ἐστὶ πάσης θεωρίας, καὶ τοῦτο δ' ἔτι κυριώτερον ἀγαθὸν ἐπήγαγε τὸ, ὥσπερ ἀπὸ σκοπᾶς, ἐνταῦθα δυνατὸν ἀπὸ τοῦδε θεὸν καθορᾶν, καὶ πάντα τὰ ἐν τῇ συνοχῇ τοῦ θεοῦ. Εἰ γὰρ πάσης ἀληθείας καὶ εὐδαιμονίας οὐσίας τε καὶ αἰτίας καὶ τῆς ἀρχῶν ὁ θεὸς ἡγεῖται, σπουδαστέον ἐν τούτῳ μάλιστα ἐκεῖνον τὴν ἐπιστήμην κτήσασθαι, δι' ἧς ἀτενίζει τις αὐτὸ καθαρὸν, καὶ δι' ἧς πλατεῖαν εὑρίσκει τὴν πρὸς αὐτὸν πορείαν, καὶ δι' ἧς καὶ τέλη ταῖς ἀρχαῖς συνάψει. τελειοτάτη γὰρ ἡ τοιαύτη ζωὴ καὶ εὐδαιμονία, οὐκέτι διωρισμένως τὰ τελαίαια ἀπὸ τῆς πρώτων διακρίνουσα, ἀλλ' εἰς ἓν τὰ συναμφότερα ταῦτα συλλαβοῦσα, ἀρχὰς τε καὶ τέλος καὶ μέσον ὁμοῦ συνέχουσα. τοιαῦτα γὰρ ἐστιν ἡ θεῖα αἰτία, ἧς δεῖ ἀντέχεσθαι τὰς μέλλοντας εὐδαιμονήσειν. ἕτω μὲν οὖν ἡ προτροπὴ διὰ πάντων ἐκβαθοῦσα τῆς τε ἐν ἡμῖν καὶ τῆς ἐν τῇ φύσει, καὶ, εἰς ἅπαξ εἰπεῖν, διὰ πάντων τῶν ὄντων συνεκεφαλαιώσατο πάσας

sic progrediens sufficiēs erat sua reducere ab multitudine ad unum: & rursum ab uno deducere ad multa. Quia autem maximè veritatis ac sapiētię cupiditate ducimur, adhortabatur ad istiusmodi scientiam hujus unius eum, qui est comtemplativus, quod finis est omnis contemplationis, etsi hujus adhuc magis proprium bonum induxit, ut veluti ab specula inde Deum perspicere possimus, atque omnia, quæ in ordine & cognatione Dei habentur. Si enim omnis veritatis felicitatisq;, atq; adeò substantiæ & causæ & principiorum Deus summus est præses, nimirū diligentia adhibenda est, ut in eo maximè illam nobis sapientiam comparemus, per quam quis ipsum purum intentis oculis intuetur, cujúsq; beneficio latum & spacioſum ad ipsū callē inveniet, & fines principiis connectet. Perfectissima quippe talis est vita ac felicitas, quæ non distinctè expresséque extrema quæq; ab primis discernit: sed quæ in unum utraq; hæc simul complectens, principia cum fine medióq; pariter continet. Hęc enim sunt divina illa causſa, cui illis, qui futuri sunt beati, etiam atq; etiam adhæreſcendū est. Ita igitur admonitio progressa per omnia, quæ sūt in nostra potestate, quæq;; item naturæ insunt, et, ut uno verbo dicam, quæ per omnia, quæ exsistunt, in summa quasi capita collegit omnes

aditus,ad unam institutionem, quę ad Deum deducit,tendentem. Quod reliquum est, adjiciendæ sunt ad admonendi usum ipsæ Pythagoricæ divisiones. Valdè namque solerter et dextrè, adeóq; perfectè, & si cũ reliquis philosophiæ studiis cõferatur,peregrino quodam modo, qui hanc sectam sequebantur, divisérunt, sequentes in eo illius doctrinas. Sermonem, ut sit quidam impetus, qui fertur ad philosophiam,confirmantes,et quasi pignoribus datis fidem adhibentes demonstrationibus scientia maximè præditis, quæ simul nihil cõsequens adducant. sunt aũt tales. Oẽs quotquòt sumus homines,in votis habemus,ut secundo fortunæ flatu utamur.Secunda aũt fortuna tunc utimur,si pluribus bonis affluamus. Et bona quidem, alia corporalia sunt, ita ut corpori satis superque prospectum sit ad proportionem naturalem ac temperamentum,simul et robur: alia verò sunt extranea, ceu sunt nobilitas,potentiæ, et honores in sua cuiq; patria. Alia autem bona circa animum versantur,ut prudentia, justitia ac fortitudine præditum esse: itõ insigniter esse sapientem, quibus cum non parum excellit et hoc, ut rectis actionibus secundam fortunam simul apprehendamus, vel quæ ab sapientia allata est, vel quæ per se propria quadam vi prædita sit: verùm non statim

τὰς ἐφόδους, εἰς μίαν τὴν ἐπὶ τὸν θεὸν ἀνήκουσαν ἀναγωγήν. δεῖ δὲ λοιπὸν αὐταῖς ταῖς Πυθαγορικαῖς διαιρέσεσι προσχρῆσθαι εἰς τὸ προτρέπειν. πάνυ γὰρ ἐνσχεθῶς καὶ τελειότατα καὶ πρὸς τὰς ἄλλας φιλοσοφίας ἐξηλλαγμένως, οἱ κατὰ τὴν δὲ τὴν αἵρεσιν δηλοῦν, ἑπόμενοι ταῖς ἐκείνου διδασκαλίαις. τὸν παρόρμησιν ἐπὶ φιλοσοφίαν λόγον εὐμηχάνως ἐπιρρώννυντες καὶ πιστούμενοι ἀποδείξεσιν ἐπιστημονικωτάταις μηδὲν ἀκόλουθον συναγούσαις. εἰσὶ δὲ τοιαῦται. πάντες ἄνθρωποι βουλόμεθα εὐπράττειν. εὖ δὲ πράττομεν, εἰ ἡμῖν πολλὰ ἀγαθὰ παρείη. Ἀγαθὰ δὲ, τὰ μὲν ὄντα κατὰ σῶμα, ὥστε ἱκανῶς αὐτῷ παρασκευάσθαι πρὸς τὴν κατὰ φύσιν συμμετρίαν, καὶ ὑγίειαν, καὶ ῥώμην. τὰ δὲ ἐν τοῖς ἐκτὸς, οἷον εὐγένειαν, καὶ δυνάμεις, καὶ τιμὰς ἐν τῇ ἑαυτῶν πατρίδι. τὰ δὲ περὶ ψυχὴν, οἷς τὸ σώφρονα τε εἶναι καὶ δίκαιον, καὶ ἀνδρεῖον, καὶ διαφερόντως τὸ σοφὸν εἶναι, μεθ' ὧν ἐὰν μικρὸν διαφέρειν τὸ συνιπλαμβάνειν καὶ τὴν εὐτυχίαν ταῖς ὀρθαῖς πράξεσιν, ἤτοι ὑπὸ σοφίας ἐπφερομένην, ἢ καθ' αὑτὴν ἔχουσαν ἰδίαν τινὰ δύ-

ναμιν

ναμιν, ἀλλ' οὐκ εὐθὺς εὐδαιμο-
νεῖμεν διὰ τὰ παρόντα ἀγαθά,
εἰ μηδὲν ἡμᾶς ὠφελοῖ. ὠφελεῖ δὲ
οὐδὲν εἰ μὴ μόνον ἡμῖν, χρώμεθα δὲ
αὐτοῖς μή. οὐδὲ γὰρ ἄλλο οὐδὲν πα
ρὸν διὰ τὴν κτῆσιν ὠφελεῖ, ἄν μὴ τῇ
χρῆσθαι αὐτῷ. Εἰ δέ τις ἔν πλοῦ-
τον, καὶ ἃ νῦν ἐλέγομεν ἀγαθὰ, κεκτη-
μένος εἴη, χρῷτο δὲ αὐτοῖς μὴ, οὐκ
ἂν εὐδαιμονοῖ διὰ τὴν τούτων τῆς
ἀγαθῶν κτῆσιν. δεῖ ἄρα μὴ μόνον
κεκτῆσθαι τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ τὴ
μέλλοντα εὐδαίμονα ἔσεσθαι, ἀλ-
λὰ καὶ χρῆσθαι αὐτοῖς, ἢν οὐδὲν ὄ-
φελος τῆ κτήσεως γίνεται. ἀλλ' οὐ-
δὲ τὸ χρῆσθαι μόνον ἐξαρκεῖ, ἀλ-
λὰ δεῖ προσεῖναι, τὸ ὀρθῶς χρῆ-
σθαι. πλέον γὰρ θάτερόν ἐστιν, ἐὰν τις
χρῆται μὴ ὀρθῶς ὅτῳ ἔν πράγ-
ματι, ἢ ἐὰν ἐᾷ. Τὸ μὲν γὰρ κακὸν, τὸ
δὲ ἔστε κακὸν, ἔστε ἀγαθόν. ἀλλα'
μὲν ἐν γε τῇ χρήσει τε καὶ ἐργασίᾳ
πάσῃ τῇ περὶ ὅτι ἔν τὸ ἀπεργα-
ζόμενον τὸ ὀρθῶς χρῆσθαι, ἐπιστήμη
παρέχεται. καὶ περὶ τὴν χρείαν οὖν
ὧν ἐλέγομεν τὸ πρῶτον τῶν ἀγαθῶν
πλούτε τε καὶ ὑγιείας καὶ κάλλους,
τὸ ὀρθῶς πᾶσι χρῆσθαι τοῖς τοι-
ούτοις ἐπιστήμη ἡγεμόνη καὶ κα-
τορθοῦσα ὀρθὴ τὴν πρᾶξιν. ἃ μόνον
ἐν εὐτυχίαν, ἀλλα καὶ εὐπρα-
γίαν ἡ ἐπιστήμη παρέχει τοῖς
ἀνθρώποις, ἐν πάσῃ κτήσῃ

felices beatíque ſumus propter bona quæ adſunt, ſi nobis nihil profuerint. Nihil profūt autem, ſi nobis tantum modo adſint, nullum verò nobis uſū præſtent. Neq; enim eorum quicquā, quæ in poſſeſsione prę ſtò ſunt, vel hilum prodeſt, niſi ejus uſus apparcat. Si quis igitur divitias, quæq; nunc bona diximus, ſibi acquiſierit, iis autem non utatur, eum nequaquam propter illorum bonorum partam poſſeſsionem, felicem beatúmq; reddant. Itaque ei, qui beatus eſſe volet, talia bona nō paranda ſolùm ſunt, verùm et iis utendū erit, ſi nullus eorum putandus eſt uſus, quę cōparaveris. Quinimò nō modò, ut iis utamur, ſatis eſt, ſed inſuper, ut et benè utamur, neceſſe erit. Alterum enim majus peccatum eſt, ſi quis non benè utatur re aliqua, quàm ſi omninò omittat. Illud quippe malum eſt, hoc verò nullo modo, nec bonū nec malum. At enim in uſu atq; omni labore, qui circa quævis, quæ conficiūtur, verſatur, ut quis eo rectè utatur, ſcientia præſtat. Quinimò in uſu rerū, quas primùm diximus, honeſtarum, divitiarúmq;, et ſanitatis ac pulchritudinis, ut omnibus illis rectè probéque utamur, ſcientia præſidet actionéſque gubernat. Scientia igitur non modò, ut omnia benè ſint, verùm etiā ut benè felicitérq, peragantur, hominibus præbet, idq; in omni rerum acquiſitione

one, et quam instituerís, actione, nullúsque rerum aliarum fructus utilitásve exsistit, prudentia sapientiáq; remota. Nam quæ est utilitas multa potiùs habenti, et multa agenti illi, qui mente caret, quàm pauca possidenti? Nónne ille per omnem modum, qui minus facit, minus peccat? Et qui minus peccat, minus etiã malè et infeliciter agit, item qui minus infeliciter agit, minus quoque miser fuerit. Ergo necessariò hisce concedendum, eum etiam, qui quidem ea bona, de quibus dictũ est, habeat, sine mente ac sensu plura mala facturum esse: at rursum qui contraria habet, eundem quoque minora mala facturum. Itaq; ut in summam restringamus hanc rem, necessariò sequitur, omnia, quæ priùs bona esse diximus, nec videtur de hoc ipsis institutus esse sermo, quod ea ipsa per se bona esse videantur, sed ut apparet, ita se res habet. Si insciti illis tanquam præses imperet, majora esse contrariorum mala, quantò sunt efficaciora ad operam navãdum et obsequendum malo, quod ducis instar præsidet. Sed si prudentia et sapientia imperent ac præsideant, nimirum illa majora bona etiam per se dabunt. Sin autem neutra illarum adsit, ne tantilli quidem bona illa facienda esse. Sola igitur sapientia in bonis reputãda erit, insciti autem in malis. Quare cùm omnes felices et beati esse

τι δὲ πράξει, ἢ οὐδὲν ὄφελος τῆς ἄλλων κτημάτων ἄνευ φρονήσεως τε καὶ σοφίας. τί γὰρ ὄφελος πεντήκοντα μὲν πολλὰ, καὶ πολλὰ πράττειν, τούτῳ μὴ ἔχοντι, μᾶλλον ἢ ὀλίγα; οὐχ ὁ μὲν ἐλάττω πράττων, ἐλάττω ἁμαρτάνει; ἐλάττω δὲ ἁμαρτάνων, ἧττον ἂν κακῶς πράττοι, ἧττον δὲ κακῶς πράττων, ἄθλιος ἂν ἧττον εἴη. συγχωρητέον ἀναγκαῖον τούτοις, δὲ ὅτι ὁ μὲν τὰ εἰρημένα ἀγαθὰ κεκτήμενος ἄνευ νοῦ, πλείονα κακὰ πράξει· ὁ δὲ τὰ ἐναντία ἔχων, τὰ κακὰ ἐλάττονα. ἐν κεφαλαίῳ ἅπερ κινδυνεύει πάντα, ἃ τὸ πρῶτον ἔφαμεν ἀγαθὰ εἶναι, οὐ περὶ τούτου αὐτοῖς ὁ λόγος ἐστὶν, ὅπως αὐτά γε καθ' αὑτὰ φύσιν ἀγαθὰ ἐστίν. ἀλλ' ὡς ἔοικεν, ὧδε ἔχει. ἐὰν μὲν αὐτῶν ἡγεῖται ἀμαθία, μείζω κακὰ ἐστὶ τῶν ἐναντίων, ὅσῳ δυνατώτερα ὑπηρετεῖν τῷ ἡγουμένῳ κακῷ ὄντι. ἐὰν δὲ φρόνησις καὶ σοφία, μείζω ἀγαθὰ αὐτὰ δὲ καθ' αὑτὰ, οὐδέτερα αὐτῶν, οὐδενὸς ἄξια εἶναι. μόνη τοίνυν ἡ μὲν σοφία ἀγαθόν ἐστιν. ἡδὲ ἀμαθία κακόν. ἐπειδὴ τοίνυν εὐδαίμονες μὲν εἶναι προ-

προθυμώμεθα πάντες, ἐφάπτειν δὲ τούτου γινόμενοι ἐν τῷ χρῆσθαι τοῖς πράγμασι, καὶ ὀρθῶς χρῆσθαι· τὴν δὲ ὀρθότητα καὶ εὐτυχίαν, ἐπιστήμη ἕξις ἡ παρέχουσα. δεῖ δὴ, εἰς ἐοικέναι, ἐν παντὸς ὅστις παντὰ ἄνδρα παρασκευάσασθαι, ὅπως ὡς σοφώτατος ἔσται. μόνον γὰρ τοῦτο τὸ ὄντων εὐδαίμονα καὶ εὐτυχῆ ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον. ἀναγκαῖον οὖν φιλοσοφεῖν τοῖς βουλομένοις εὐπράττειν. ἡ δὲ φιλοσοφία ὄρεξις ἕξεως καὶ κτῆσις ἐπιστήμης, οὐχ ἡ τις κτητικὴ μόνον ἕξις τῶν δοκούντων ἀγαθῶν, εἰθ' ἡ τις ποιητικὴ αὐτῶν, χρηστικὴ δὲ μᾶλλον. τοιαύτης δὲ δεῖ ἂν ἐπιστήμης, ἐν ᾗ συμπίπτωσιν ἅμα τό τε ποιεῖν, καὶ τὸ ποιεῖσθαι, χρῆσθαι τούτῳ, ὃ ἂν ποιήσῃ.

desideremus, tales esse ex legitimo rectóq; rerum usu videmur. Quod autem rectum est in usu, felicémque rerum successum scientia præbet. Et oportet, uti videtur, quemvis quovis modo ita instruxisse, ut quàm sapientissimus evadat. Hoc enim solum ex rebus exsistētibus felicem beatumque reddet hominem. Itaq, sapientiæ studendum est iis, qui secundo rerum successu frui volent. Studium autem Philosophię est appetitus & acquisitio scientiæ, non illa, quæ solùm acquirit & comparat, quæ videntur, bona, nec quæ illa efficit, illis autem non utatur. Itaque tali opus est scientia, in qua simul concurrerunt & facere & fieri, atq; eo uti, quodcunq; ipsa effecerit.

Κεφ. ε'.

Cap. v.

Τοίνυν αἱ μὲν ἄλλαι πᾶσαι ἐπιστῆμαι θηρευτικαί τινες εἰσι, καὶ παρασκευαστικαὶ τῆς ἀγαθῆς, μόνη δὲ ἡ τελέα δικαιοσύνη καὶ φρόνησις ἡ καθ' ἀξίαν χρῆσιν ποιῆσαι ἑκάστῳ, καὶ ἀναφέρουσι ταύτην πρὸς τὸ ἡγεμόνα νοῦν, οὗπερ ἂν μάλιστα δεῖ δηλοποιεῖσθαι. καὶ γὰρ τὸ θεωρεῖν καὶ κρίνειν ἑαυτὸ ἔχει, καὶ τὰς ἀρχὰς ἔχει τὸ ὀρθῆς χρήσεως τῶν ἀγαθῶν, ἧς τυχόντες καλῶς ἂν τὸν ἐπίλοιπον βίον διεξέλθοιμεν. οἰκειοτάτη δὲ ἕξις ἡ ἐκ διαιρέσεως προ-

Sligitur reliquæ quidem omnes scientiæ sunt quasi venationes quædā & præparationes bonorum: sola autē perfecta justitia & prudentia efficiant unicúique usum pro dignitate, perferuntque eum ad mentem ducem, nimirum hæc fuerit quàm maximè expetenda. Siquidem contemplatio sui etiam judicium habet, simúlque recti usus bonorum principia, quem si fuerimus assecuti, probè honestéque reliquam vitam nostram transegerimus. Talis quædam est, quæ ex divisione est adhortatoria accessio. Alia verò, quo-

ad hæc ,alis eſt diviſio. Eſt in nobis animus , ſimulque eſt corpus. Atque ille quidem gubernat, hoc verò gubernatur. Atque ille quidem utitur, hoc verò iſtiuſmodi eſt,veluti quo utatur. Itē ille divinus & bonus,nobisq; maximè proprius eſt ,-hoc aūt cætero qui decenter conjunctum cauſſa officii cujuſdam & uſus,annexum habēs, qui ad communem vitam mortaliū facit.Potior itaque principis, qui præeſt,habenda ratio eſt,quàm eius,quod regitur, itémque potiùs curandum, quod divinius & nobis magis proprium eſt, quàm quod inferius eſt, atque ope indigens alienâ. Hæc verò ſimilia ſunt. Talis diviſio eſt , ut trifariam res noſtræ omnes diviſæ ſint, in animum, & corpus & fortunas, quę ſunt corporis.Horum quædam prima ſunt, quædam ſecunda, alia tertia. Et quidem ejus,qui præeſt, officium eſt,neceſſariò ad ea,quæ ſunt animi , collineare, reliqua autem facere propter animum. Corporis quippe habenda cura eſt, ejus transferentes curam ad animi obſequium. Et pecuniæ corporis cauſſa comparandæ ſunt, cuncta verò animi cauſſa, animiq; facultatum imperium habentium conſtituenda. Iam ſi hæc ita ſe habent, nullo modo officium faciunt,quod facere tenentur illi, quicunque circa pecunias & rem familiarem ſtudium quidem omne & diligē-

βιωτικὴ ἔφοδος. ἄλλη δέ ἐστι περὶ ἀνητὸς τοιαύτη διαίρεσις, ὡς ἔστι μὲν ψυχὴ, ἔστι δέ τι σῶμα ἡμῖν. καὶ τὸ μὲν ἄρχει, τὸ δὲ ἄρχεται. καὶ τὸ μὲν χρῆται, τὸ δ' ἔστι τοιοῦτον, οἷον ᾧ χρῆται. καὶ τὸ μὲν θεῖον καὶ ἀγαθὸν καὶ οἰκειότατόν ἡμῖν· τὸ δὲ, ἄλλως συμπεπλεγμένον ὑπουργίας τινὸς ἕνεκα καὶ χρείας ἐχόμενον τῆς εἰς τὸν κοινὸν βίον τὸν ἀνθρώπινον. δεῖ τοίνυν τῷ ἄρχοντος μᾶλλον, ἀλλὰ μὲν τῷ ἀρχομένῳ καὶ τῷ θειοτέρῳ καὶ οἰκειοτέρου ἡμῖν· ἀλλὰ μὲν τῷ χρῄζοντι καὶ τῷ δεομένου ἐπιμελείας. Ταύτη δέ ἐστι παραπλήσια τοιαύτη διαίρεσις, ὡς ἔχειν τὰ ἡμέτερα πάντα διῄρηται, εἴς τε ψυχὴν, καὶ σῶμα, καὶ τὰ τοῦ σώματος. τούτων δὲ τὰ μὲν ἐστι πρῶτα, τὰ δὲ, δεύτερα, τὰ δὲ τρίτα. καὶ προηγουμένου μὲν τοῦ θεραπεύειν τὴν ψυχῆς, τὰ δὲ ἄλλα τῆς ψυχῆς ἕνεκα πρᾶττειν. καὶ γὰρ τὸ σώματος ἐπιμελεῖσθαι χρὴ ἀναφέροντας αὐτῷ τὴν ἐπιμέλειαν ἐπὶ τὴν ψυχῆς ὑπηρεσίαν. καὶ τὰ χρήματα κτᾶσθαι δεῖ ἕνεκα τοῦ σώματος, πάντα δὲ τῆς ψυχῆς ἕνεκα κατάστασιν, καὶ τῆς τῆς ψυχῆς ὁρμῶν δυνάμεων. Εἰ δὴ τοῦτο οὕτως ἔχει, οὐδὲν τῆς δέοντος πράττουσιν, ὅσοι περὶ χρημάτων μὲν τὴν πᾶσαν σπουδὴν

δλὺ ἔχυσι, δικαιοσύνης δὲ ἀμελῦσι, δι' ἣν ἐπιςάμεθα ὀρθῶς χρῆσθαι τοῖς χρήμασι, καὶ τῷ μὲν ζῆν καὶ ὑγιαίνειν φροντίζουσι τοῦ σώματι. τῷ δὲ ὀρθῶς χρῆσθαι τῇ ζωῇ καὶ τῇ ὑγιείᾳ ἀμελῦσι. καὶ τ μὲν ἄλλης παιδείας ἐπιμελοῦνται, δι' ἣν οὐδὲν πρὸς ὁμονοητικὴν φιλίαν κλῆσαι δύνανται. τὴν δὲ τῆς ὁμονοίας ἀρχηγὸν ἐπιςήμην παροῤῥῶσιν, ἥτις διὰ φιλοσοφίας μόνης καλλίςη παραγίγνεται. καὶ ταῖς μὲν πράξεσιν ἐπιχειροῦσι, τὸ δὲ πῶς δεῖ πράτ]ειν ἕκαστον τ ἔργων, οὔτε ἴσασιν, οὔτε λογίζονται. ἀπ' ἄλλης δὲ ἀρχῆς διαιροῦσι τὰ τοιαῦτα, χωρὶς δ' ἑκάτερον ἔςιν αὐτός ἕκαστος τὸ ἑαυτοῦ, ἃ ἐςὶ τ ἑαυτοῦ. αὐτὸς μὲν οὖν ἕκαστος ἐςιν ἡμῶν ἡ ψυχή. τὸ δὲ αὐτοῦ ἐςι τὸ σῶμα, καὶ τὰ τοῦ σώματος. ἃ δ' ἐςὶ τούτοις αὖ, τὰ χρήματα ἐςιν, ὅσα τοῦ σώματος ἕνεκα κεκτώμεθα. καὶ ἐπιςήμαι τοίνυν ἔξεις εἰσὶν ἐπὶ τοῖς ἔξεσι τούτοις πράγμασιν. ὁ μὲν οὖν τὰ τοῦ σώματος γινώσκων τὰ αὐτοῦ, ἀλλ' οὐχ ἑαυτὸν ἔγνωκεν. ὅθεν οἱ ἰατροὶ οὐχ ἑαυτοὺς γινώσκουσι, καθ' ὅσον ἰατροὶ, οὐδὲ οἱ παιδοτρίβαι, καὶ ὅσοι δ' ἐπορῥωτέρω τῆς ἑαυτῆς τὰ περὶ τὸ σῶμα γινώσκουσιν, οἷς τοῦτο θεραπεύεται, ὡς οἱ γεωργοὶ, καὶ οἱ ἄλλοι

tiam ponunt, justitiam verò negligũt, cujus beneficio, quis rectus pecuniarũ usus sit, scimus: & quoad vitam ejusq; sanitatem anxiè quidem corpori prospiciunt: cæterùm ut rectè hac vita sanitatéque fruantur, hoc verò negligũt. Et reliquarum quidem disciplinarum accuratè curam gerunt, quibus nullo modo concordem amicitiam comparare queunt: At scientiam consensus & concordiæ ducem despiciunt, quæ solo sapientiæ studio præclarissimè comparatur. Et actiones quidem aggrediuntur, sed quo pacto operum unumquodq; sit administrandum, nec sciunt nec expendunt. Ab alio autem principio talia dispescunt, nimirum unusquisque sua, quæ habet, seorsum in sua possessione respicit. Unusquisq; igitur ipse est anima nostra. Quod verò ipsius est, corpus censetur, & quæ sũt corporis: quę aũt sunt ejus, eæ sunt pecuniæ, aliarúmq; rerum usus, quas corporis causſa comparamus. Tres igitur sunt scientiæ, in hisce tribus reb. sitæ. Ergò quicumque, quæ sui ipsius corporis sũt, novit, haud statim seipse novit. Unde medici, quatenus quidẽ eam artem profitentur, haud seipsos norunt, neque pædotribæ, magistri ab pueris exercendis sic dicti, & quicunq; adhuc iis remotius, quæ ipsorum sunt, quæque corporalia norunt, quibus corpus curatur, ut agricolæ cæteríque

opifices, permultum sanè abest, ut seipsi cognoscant. Neq; enim tales, quæ sua sūt, norunt. Illorum autem causſa hæ ipsæ artes videntur esse viles & abjectæ, quę manuum opificio peraguntur. Mentis autem sola prudentia, animi cognitio est, eáque sola verè nostra virtus exsistit, quæ animum efficit meliorem. Itaque hæc eos maximè appetere decet, qui convenienter naturæ suæ vitam suam exornare, séq; bonos & honestos mortales reddere volūt, & revera sui ipsius curam gerere delegerunt. Ejusdem verò sententiæ & hæc fuerint, rerum, quæ à nobis acquiruntur, & in nostra possessione sunt, post deos, res omnium divinissima maximéque propinqua est, animus. Quæ verò nostra sunt, duplicia sunt omnium omnibus. Nonnulla præstantiora ac meliora, quæ quasi imperium exercent: alia minora & pejora, quæ serva sūt. Iam quæ dominium exercēt, pluris facienda sunt illis, quæ serviunt. Hoc modo igitur animus post deos cætetis rebus omnibus pluris fuerit æstimandus. Honorat autem illam magnique facit, non qui deteriorem efficit ex meliore, nec qui eam malis cōplet, & quorum possit pœnitudine duci, nec qui labores fugit laudatos, & metus doloréſq; & tristitias, (Talis enim eam ignobilem nulliúsque pretii reddit,) neq; ille, qui præ virtute formā

δημικρολ. πολλῶν δὲ ἡ δύσις ἐαυτὸν γνώσεως. οὐδὲ γὰρ τὰ ἑαυτῶν ἴσασι γνώσεως. διὰ ταῦτα δὴ καὶ βάναυσοι αὗται αἱ τέχναι δοκοῦσιν εἶναι. μόνη δὲ σωφροσύνη ἐστὶν ἡ τῆς ψυχῆς γνῶσις, καὶ τῷ ὄντι ἡμετέρα ἀρετὴ μόνη ἐκείνη ὑπάρχει, ἥτις τὴν ψυχὴν βελτίονα ἀπεργάζεται. ταῦτα ἄρα μάλιστα ἀντιποιεῖσθαι ἄξιον τοὺς βουλομένους ὁμολογουμένως τῇ ἑαυτῶν οὐσίᾳ διακοσμεῖν τὸν ἑαυτῶν βίον, καὶ ἑαυτοὺς ἀπεργάζεσθαι καλοὺς καὶ ἀγαθούς, καὶ τῷ ὄντι ἑαυτῶν ἐπιμελεῖσθαι σπουδαιοτέρους. τῆς δὲ αὐτῆς ἔχεται γνώμης ἐν ταῦτα, ὡς τῶν ἡμετέρων κτημάτων μὲν θεοὺς ψυχὴ θειότατον οἰκειότατόν τε ὄζι. τὰ δὲ ἡμέτερα διττὰ πάντων ὄζι πᾶσι, τὰ μὲν κρείττω καὶ ἡμῶν δεσπόζοντα, τὰ δὲ ἥττω ἐν χείρω, δοῦλα. τὰ δεσπόζοντα οὖν προτιμητέα τῶν δουλευόντων. ὥστε οὖν ἡ ψυχὴ μετὰ θεοὺς τῶν ἄλλων προτιμητέον πάντων. τιμᾶ δὲ αὐτὴν οὐχ ὁ χείρονα ἐκ βελτίονος ἀπεργαζόμενος, οὐδ' ὁ κακῶν καὶ μιαμιξίας ἐμπιπλὰς αὐτὴν, οὐδ' ὁ φεύγων τὰς ἐπαινουμένους πόνους ἐν φόβους καὶ ἀλγηδόνας καὶ λύπας. ἄτιμον γὰρ αὐτὴν ἀπεργάζεται ὁ τοιοῦτος. οὐδ' ὁ περὶ ἀρετῆς προτιμῶν κάλλος

ἢ

ἢ χρήματα. τῆς γὰρ χειρόνων ὄντως τὴν κρείττονα ψυχὴν κατάδηλον ἅπασι ἀποφαίνει. μία τοίνυν ἔσται τιμὴ ψυχῆς, καὶ τὸ ὁμοιοῦσθαι τοῖς ἄνω ἀρίστοις παραδείγμασι, καὶ τὸ τοῖς ἀμείνοσιν ἑπεσθαι τὰ κρείττονα, ὅσα γένοιτ' ἂν βελτίω δύνασθαι. ἔστι τὸ φεύγειν μὲν τὸ κακὸν ἰσχυῦσαν δὲ καὶ ἐλεῖν τὸ πάντων ἄριστον, καὶ ἑλοῦσαν αὖ κοινῇ ξυνοικεῖν τὸν ἐπίλοιπον βίον, τοῦτο δὲ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν, ἢ δέοντως φιλοσοφεῖν. ὥστε ἐξ ἅπαντος τρόπου φιλοσοφητέον τοῖς βουλομένοις εὐδοκιμεῖν. τελέως δ' ἂν καὶ οὕτως ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐκ διαιρέσεως ἐπέλθωμεν, τρία τριχῇ ψυχῶν ἐν ἡμῖν εἴδη καταφάνηται, τὸ μὲν, ᾧ λογιζόμεθα· τὸ δὲ, ᾧ θυμούμεθα. τρίτον δὲ, ᾧ ἐπιθυμοῦμεν. πυγχάνει δ' ἕκαστον αὐτῶν κινήσεις ἔχον. τὸ μὲν οὖν αὐτῶν ἐν ἀργίᾳ διάγον, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ κινήσεων ἥσυχίαν ἄγον ἀδυνάτως ἀνάγκη γίνεται. τὸ δὲ ἐν γυμνασίοις ἐρρωμενέστατον. διὸ φυλακτέον, ὅπως ἂν ἔχωσι τὰς κινήσεις πρὸς ἀλλήλας συμμέτρους. διαφερόντως δὲ δὴ τὸ κυριώτατον τῆς ψυχῆς εἶδος, ὅπερ δαίμονα ὁ θεὸς ἑκάστῳ δέδωκε, καὶ ὅπερ ἀπὸ γῆς αἴρει πρὸς τὴν ἐν οὐρανῷ ξυγγενείαν, ὡς ὄντας φυ-

pecuniáſve majoris æſtimat: (animam namque, quæ longè præſtantior eſt, ita deterioribus inferiorem eſſe declarat,) verùm unus erit honor animi optimis quibuſq; exemplis ſimilem reddi, utq; quæ deteriora ſunt, ſequantur meliora, quæ quidem meliora fieri queunt. Iam mala fugere & ſcrutari ac eligere id, quod omnium optimum eſt, & cũ quis elegerit, reliquum vitæ communiter cohabitare, hoc demum nihil eſt aliud, quàm decenter & honeſtè ſapiẽtiæ ſtudio vacare. Quare illis, qui volunt benè audire, modis omnib. philoſophandum eſt. Perfectè autem ſic quoq; ad idem ex diviſione veniam⁹. Tres animæ ſpecies trifariam domicilium in nobis ſortitæ ſunt, alia, qua ratiocinamur, alia, qua iraſcimur, tertia, qua deſideramus. Cæterùm illarum formarum unaquæq; ſuas motiones habet. Etenim ex iis illa in otio verſatur, quæq; ex motibus, qui in ipſo ſũt, quietem agit, neceſſe eſt omnium eſſe infirmiſſimam. Sed quæ exercitiis agitatur, omnium exſiſtit robuſtiſſima. Quare diligenter curandum eſt, ut habeant motiones inter ſe mutuò moderatas bonáque proportione diſtinctas. Quæ autem maximè propria eſt animæ forma ſeu ſpecies, quam unicuíq; Deus ceu genium deúmq; indidit, quámque ab terra capit, & ad cognationem, quæ in cœlo eſt, attollit,

nos inquam, qui inſtar plantæ ſumus ſeſe è terra fundentis, haud tamen terreſtris, ſed cœleſtis, hoc ſcilicet maximè exercendum eſt. Ille namq;, qui omnem diligentiam ac ſtudium adhibuit, ut cupiditati vel contentioni frœnos laxaret, atq; hæc cum vehementia obeat, quātum quidē ab homine mortali fieri poteſt, ejus ne exiguum quidē ſunt intermiſſuri, utpote qui auctus ſit & incrementum ſortitus tali. Porrò qui cupidè ſeſe in diſciplinas tradiderit, nihilq́ue aliud in ſtudio poſuerit, quàm quo modo animum veritatis ſtudio ſapientiaq́; imbuat, tum maximè in iis, quę ſua ſunt, ſit exercitatus, ei nimirum neceſſariò omninò immortalia & divina ſapienda ſunt, ſi quidem veritatem attingat. Quatenus autem cōceſſum eſt humanę naturæ immortalitatis eſſe participem, eatenus nulla hujus pars ullo modo relinquēda eſt. præſertim verò ei, qui etiam divinum numen ſemper colit, habétque probè & ornatè divinum genium ſibi cohabitantem, hic inſigniter felix beatúſq; erit. Cujuſque verò miniſterium cuiq; unum eſt, nempè unicuique ſua alimēta ac motus tribuere. Divino verò, quod in nobis eſt, numini cognatæ ſunt motiones univerſi deliberationes & circumlationes.

τὸν οὐκ ἔγγειον, ἀλλ' οὐράνιον, τοῦτο δὴ μάλιστα ἀσκητέον. τῷ μὲν γὰρ περὶ τῆς ἐπιθυμίας, ἢ περὶ φιλονεικίας ἑαυτοῦ δαιμόνι, καὶ ταῦτα σφοδρὰ διεπεγοῦντας, μάλιστα δυνατὸν γίνεσθαι ἄπτῳ, τούτου μηδὲ σμικρὸν ἐλλείπειν, ἅτε τὸ τοιοῦτον πύξηκότι. τῷ δὲ περὶ φιλομαθείας καὶ περὶ τὰς τῆς ἀληθείας φρονήσεις ἑαυτοῦ δαιμόνι καὶ ταῦτα μάλιστα τῷ αὐτοῦ γεγυμνασμένῳ, φρονεῖν μὲν ἀθάνατα καὶ θεῖα, ἅπερ ἀληθείας ἐφάπτηται, πᾶσα ἀνάγκη που. καθ' ὅσον δ' αὖ μετασχεῖν ἀνθρωπίνη φύσει ἀθανασίας ἐνδέχεται, τούτου μηδὲν μέρος ἀπολιπεῖν. ἅτε δὴ καὶ ἀεὶ θεραπεύοντα τὸ θεῖον ἔχοντά τε αὐτὸν εὖ καὶ κεκοσμημένον τὸν δαίμονα ξύνοικον ἑαυτῷ διαφερόντως εὐδαίμονα εἶναι. θεραπεία δὲ παντὶ παντὸς μία, τὰς οἰκείας ἑκάστῳ ἑφοδὰς καὶ κινήσεις ἀποδιδόναι. τῷ δὲ ἐν ἡμῖν θείῳ ξυγγενεῖς εἰσι κινήσεις αἱ τοῦ παντὸς διανοήσεις καὶ περιφοραί.

Κεφ.

Κεφ. ς.

ΤΑΥ'ταις δὴ ἓν ξωιπόμενον, ἕκαστον δεῖ τὰς περὶ τὴν γένεσιν ἐν τῇ κεφαλῇ διεφθαρμένας ἡμῶν περιόδους ἐξορθοῦν διὰ τὸ καταμανθάνειν τὰς τοῦ παντὸς ἁρμονίας καὶ περιφοράς. τῷ καταμουμένῳ δὲ τὸ κατὰ νοῦν, ἐξομοιώσαι καὶ τὴν ἀρχαίαν φύσιν, ὁμοιώσαντα δὲ τέλος ἔχειν τοῦ προτεθέντος ἀνθρώποις ὑπὸ θεῶν ἀρίστου βίου, πρὸς τε τὸν παρόντα καὶ τὸν ἔπειτα χρόνον. οὐ γὰρ δὴ λυσιτελεῖ τὸ παντοδαπὸν θηρίον, ὥσπερ τὴν ἐπιθυμίαν εἰωχοῦντας ποιεῖν ἰσχυρὸν, οὐδὲ τὸν λέοντα οἷον τὸν θυμὸν, καὶ τὰ περὶ τὸν λέοντα ζῷα ἄξιον, καὶ ἰσχυρὰ ποιεῖν ἐν ἡμῖν. τοῖς δὲ ἀνθρώποις, ὥσπερ τὸν λόγον, λιμοκτονεῖν καὶ ποιεῖν ἀδυνῆ, ὡς ἔλκεσθαι, ὅπῃ ἂν ἑκάτερον ὁπότερον ἄγῃ, καὶ μηδὲν ἕτερον ἑτέρῳ συμπλέκειν, μηδὲ φίλον ποιεῖν· ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τὸν ἐν ἡμῖν θεῖον ἄνθρωπον τὸ πολυκεφάλου θρέμματος ἰσχυρότερον ποιητέον, ὅπως ἂν τὰ μὲν ἡμερα τῶν ἐπιθυμιῶν εἴδη ζῇ καὶ τιθασεύῃ. τὰ δὲ ἄγρια ὑποκωλύῃ φύεσθαι, σύμμαχον ποησάμενος τοῦ θυμοῦ φύσιν, καὶ κοινὴν πάντων κηδόμενος

CAP. VI.

IAM verò cùm hæc unumquodque consequatur, necessariò oportet nostras illas periodos, quę versantur circa vitæ ortum, idque in capite corruptas corrigere, ut perdiscamus universi cōcentus & revolutiones. Quisquis autem hoc cum animo suo diligenter expendit, poterit illud juxta veterem & antiquam naturam similitudine exprimere. Quod postquam asimilarit & expresserit vitæ optimæ hominibus ab diis immortalibus propositæ, tam in præsens quàm futurum tempus, finem honoremq; habebit. Neq; enim expedit, ut cupiditatem, quæ variæ bestiæ instar est, in delitlis versantes roboremus, nec iram, quæ instar leonis est, leonísq; catulorum, æquum est alere, eosq; robustos in nobis efficere. In hominibus autem rationem quasi fame enecare ac imbecillam reddere, ut qua cunq; cupiditas iráve ducat, trahatur, ac neutra cum altera consuetudinem ineat amicámve reddat: sed multò magis divinus in nobis homo efficiendus est, ut pecude multicipe continentior potentiorque exsistat, ut illæ cupiditatum species, quæ mansuetæ mitésq; sunt, alantur mansuetiorésque reddātur. Contrà quæ agrestes & feroces sunt, crescere & majores fieri prohibeantur, socia facta iræ natura, & cōmuniter omnium curam suscipiens, illa

inter

inter se mutuò amica & sibi ipsi reddidit. Sicque illa nutriet. Et talis quidē in omnibus erit optimus. Ille verò, qui hisce contrarius est, nihil sani habet. Et sanè quod honestum est, in hoc liquidò apparet. Divinæ enim parti, quæ natura belluina sunt, subjiciuntur, & quod turpe, suo contrario, hoc est, bono, itidem subest. Nam sub effero & agresti, quod mansuetum & placidum est, quasi in servitutem redigitur, quódque optimum est, sub eo, quod est nequissimum, sic quod in homine divinissimum est, sub maximè impio impurissimóque servile redditur, inque suo ipsius animo delinquit. Cæterùm ut quis ideò petulanter nequitérque agat, jam pridem vituperatur culpatúrque eo, quod vis cupiditatis laxetur quasiq; effrenis reddatur ad majorem, quàm par est, libertatem. Quin & procacitas morositásque vitio dantur, quum animus inēōcinnus augeatur & contendat. Luxuries in remissione animi vituperatur, quando in eo timiditatem indit. Adulatio & illiberalitas obturbant. Istud quod in animo gravi ira infectum est, turbulentæ belluæ subdit, & pecuniæ caussa ejúsque inexplebilis voraginis lacessitum consuefacit, ut ab teneris annis loco leonis simia fiat. Ac reliqua quæ ab hoc existunt mala, nota sunt, quæcumque eam speciem, quæ in nov

φίλα ποιησάμενος ἀλλήλοις καὶ ἑαυτῷ. οὕτως αὐτὰ θρέψει. καὶ ὁ μὲν τοιοῦτος πρὸς πάντα ἔσται ἄριστος. ὁ δὲ ἐναντίος οὐδὲν ὑγιὲς ἔχει. καὶ τὸ μὲν καλὸν ἐν τῷ τοιούτῳ διαφαίνεται. ὑπὸ γὰρ τῷ θείῳ τὰ θηριώδη τῆς φύσεως ὑποτάττεται. τὸ δ' αἰσχρὸν ἐν τῷ ἡμέρῳ. ὑπὸ γὰρ τῷ ἀγρίῳ τὸ ἥμερον δουλοῦται, τὸ δὲ βέλτιστον ὑπὸ τῷ μοχθηροτάτῳ, καὶ τὸ ἑαυτῷ θειότατον ὑπὸ τῷ ἀθεωτάτῳ καὶ μιαρωτάτῳ δουλοῦται, καὶ ὅτι τῇ αὐτοῦ ψυχῇ πλημμελεῖ. καὶ μὴν τό γε ἀκολασταίνειν δοκεῖ τὰ τοιαῦτα σφάλμα φέρεται, ὅτι ἀνίεται ἐν τῷ τοιούτῳ τὸ ἐπιθυμητικὸν εἰς ἡδυπάθειαν πρὸς τὸ δέον. καὶ ἡ αὐθάδεια δὲ καὶ δυσκολία φέρεσθαι, ὅταν ὁ θυμὸς ἀνάρμοστος αὔξηται καὶ συνίσταται. ξυφὴ δὲ ἐπὶ τῇ αὐτῇ ἀνίσῃ φέρεσθαι, ὅταν ἐν αὐτῷ δειλίαν ἐμποιῇ. καὶ λαχία δὲ καὶ ἀνελευθερία σφαδασοχλῇ. ταύτης τὸ θυμοειδὲς ὑπὸ τῷ ὀχλώδει θηρίῳ ποιῇ, ἕνεκα χρημάτων, καὶ τούτων ἀπλησίας προπηλακιζόμενον, ἐθίζει ἐν νέοις ἀντὶ λέοντος πίθηκον γίγνεσθαι. καὶ τἄλλα δὲ ὑπὸ τούτου δῆλα ὅτι δεινά, ὅσα τὸ βέλτιστον ἐν ἡμῖν

ἐν ἡμῖν ἕξεως ἀθυμίας ἀπεργάζε-
ται. μόνας τοίνυν εὐδαιμονήσο-
μεν ὑπὸ τῆ θείᾳ καὶ φρονίμῳ
ἀρχόμενοι. οὕτω γὰρ εἰς δυνά-
μιν πάντες ὅμοιοι ἐσόμεθα καὶ
φίλοι τοῦ αὐτοῦ κυβερνώμενοι.
δηλοῖ δὲ ὁ νόμος, ὅτι τοῦτο
οὕτου βούλεται πᾶσι τοῖς ἐν
τῇ πόλει ξύμμαχος ὤν, καὶ ἡ
παῖδων ἀρχὴ, τὸ μὴ ἀ-
νελεύθερους εἶναι, ἕως ἂν ἐν αὐ-
τοῖς, ὥσπερ ἐν πόλει πολιτεί-
αν κατασκευάσωμεν φύλακα ὅμοιον
καὶ ἄρχοντα ἐν αὐτῷ, καὶ τότε δὴ
ἐλεύθερον ἀφίεμεν. οὐκοῦν ὅστις
νοῦν ἔχων πάντα τὰ αὑτοῦ εἰς
τοῦτο ξυντείνας βιώσεται, πρῶ-
τον μὲν μαθήματα τιμήσει, ἃ τοι-
αύτην αὐτῷ τὴν ψυχὴν ἀπεργάζε-
ται. τὰ δὲ ἄλλα ἀτιμάζων ἐπὶ τὴν
τοῦ σώματος ἕξιν καὶ ξοφὴν, ὡς ὅ-
πως τῇ θηριώδει καὶ ἀλόγῳ ἡδονῇ
δουλεύσας ἐνταῦθα τεθαυμένον
ζήσῃ, ἀλλ' οὐδὲ πρὸς ὑγίειαν βλέ-
ψας, οὐδὲ τοῦτο προσβούλων, ὅπως ἰ-
σχυρὸς ἢ ὑγιὴς ἢ καλὸς ἔσται, ἐὰν μὴ
καὶ σωφρονήσειν αὐτὸν ἐπ' αὐτῷ;
ἀλλ' ἀεὶ τὴν τοῦ σώματος ἁρμονίαν,
τὴν τῆς ψυχῆς ἕνεκα ξυμφωνίας ἁρ-
μοττόμενος φανεῖται, ἐάν περ μέλ-
λῃ τῇ ἀληθείᾳ μουσικὸς εἶναι. οὐκοῦν
καὶ ἐν τῇ χρημάτων κτήσει συντα-
ξεται, οὐκ εἰς ἄπειρον αὐξήσει ἀπέρ-

bis optima est, imbecillâ efficiunt. Solùm igitur felices statuemus qui ab divina & prudente parte reguntur eíq; parēt. Sic enim pro virili parte omnes erimus æquales & amici, dum ab eodem gubernabimur. Declaraverit autē & hoc lex, quod tale quid velit, dum omnibus, qui in civitate versantur, præsidio est, itémque puerorum magistratus, ne illiberales simus, donec in ipsis, quemadmodum in civitate, reipublicæ statum constituamus custodem ac magistratum in animo similem, túmq; liberum dimittimus. Proinde qui mente præditus est, omnibus negotiis suis huc relatis vivet, primùm quidem disciplinas in honore habens, quæ animum ipsorum talem reddunt. Reliqua verò negligens nullóq; in honore habens, quę pertinēt ad corporis habitudinem & alimoniam, nō quidem ut belluinæ & rationi vacanti voluptati se mancipet, húcq; conversus vivat: sed ne quidem ad sanitatem respiciēs, neq; hoc sollicitè agēs, ut robustus aut sanus, aut pulcher exsistat, nisi etiam ab illis temperans moderatúsq, evasurus sit: verùm semper corporis concētum caussa animi consensus componere vidēbitur, siquidem reapse musicus futurus esse videatur. Nō igitur in pecuniarum acquisitione congestionem etiā in immensum augebit, immensa & non finienda habens mala

& miſerias: ſed ad eam, quæ in ſe eſt, vitæ adminiſtrationem reſpiciens, diligẽtérq; cavens, ne quid de re ſua familiari pervertat, quæ ibi multa & copioſa, vel parva & exigua eſt. Sic provirili gubernãs additione & ſũptu rerũ, quatenus ejus fieri poteſt. Imò verò dũ huc reſpicit, tantùm voluntariè percipiet honorum, quos arbitretur eã meliorem reddituros. Illos verò honores publicè privatímq; fugiet, quos exiſtimarit ſoluturos illũ, qui adeſt, habitũ ac valetudinem. Et manifeſtũ eſt, eum reliqua omnia conaturũ hoc uno ſolo cõmutare, ut ſibi prudentiã comparet, & omnia facturum, ut inſerviat mẽtis & intelligentiæ acquiſitioni. Hoc verò, nihil eſt aliud, quàm philoſophari, id eſt, ſapientiæ ſtudio intentum eſſe. Itaq; iis, qui benè & feliciter vitam ſuam inſtituere volent, juxta hanc diviſionẽ maximè omnium philoſophandum erit. Ad hunc ipſũ finem tendit & hic apparatus & acceſsio. Natura omnis veluti rationis particeps nihil omninò temerè efficit. Verùm omnia alicujus rei gratia, ac potiùs hoc ei cura fuit, ut quæ temerè fiũt, alicujus rei gratia exterminarit, perinde atq; antes. Quia hæc naturæ quoq; quaſi imitamẽta quædã erant. Cùm aũt homo natura cõpoſitus ſit ex animo & corpore, atq; animo corpore præſtãtior ſit, ſẽpérq; id, quod deteri' eſt, obſervetur colatúrq; cauſſa

ρασται καλὰ ἔχων, ἀλλὰ προσβλέπων ἀεὶ τὰ τῆς ἰδίας οὐσιώσεως, καὶ φυλάττων μή τι συμπεσεῖται αὐτῷ, ἧ ἔστι δὲ πλῆθος οὐσίας, ἢ δὲ ὀλιγότητα, οὕτω κυβερνῶν προσθήσῃ καὶ ἀναλώσῃ τῆς οὐσίας, καθ' ὅσον ἂν οἴῃ τε ἄλλα μὲν καὶ τιμᾶς τι τῇ ταυτὸν ὀπτεύειν, ἧ μὲν μεθέξει ἐκὼν, ἃς ἂν αἴνηται ἀμείνω αὐτὸν ἀπεργάσεσθαι. τὰς δὲ φεύξεται ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ, ἃς ἂν ἡγῆται λύσειν ἢ ὑπάρχουσαν ἕξιν. καὶ μὲν δηλον ὅτι πρὸ πάντα τὰ ἄλλα ἀνταλλάσσεσθαι ἐπιχειρήσει τοῦτο μόνον πρὸς φρόνησιν κτῆσιν, καὶ πάντα πράξει δουλεύων τῇ τοῦ νοῦ. τοῦτο δὲ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν, ἢ τὸ φιλοσοφεῖν. ὥστε καὶ χρὴ ταύτην μάλιστα φιλοσοφίαν πρὸς βουλομένους εὖ πράττειν. εἰς ταυτὸ δὲ φέρει τέλος καὶ ἡ σύμπασα ἐφοδος. πᾶσα φύσις ὥσπερ ἔχουσα λόγον οὐδὲν μὴν εἰκῇ ποιεῖ. ἔνεκα δὲ τινὸς πάντα, καὶ μᾶλλον τὰ ἐπιτηδεύματα τινὸς τὸ εἶναι ὁρίσασα παρέσχηκεν, ἅπερ αἰτίαν ἔχει, ὅτιπερ φύσεως καὶ τέχναι ἦσαν μιμήματα. τὰ δ' ἀνθρώπου σύνθετον ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος βέλτιον δὲ ἁπλοῦ ψυχῆς τὸ σύνθετον, ἐκ καὶ βέλτιον ὄντα ὑπὸ-

ἀπηρτισμένα τῆ χείρονος, καὶ τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς ἕνεκά ἐστι τῆς ψυχῆς δὲ τὸ μὲν ἦν ἔχον λόγον, τὸ δ' οὐκ ἔχον. ὅπερ ἐστὶ χεῖρον. ὥστε τὸ ἄλογον ἕνεκα τοῦ λόγον ἔχοντος ἐστίν. ἐπεὶ δὲ τοῦ λόγον ἔχοντος ἕνεκα ἐστὶν ὁ νοῦς, ὥστε τοῦ νοῦ ἕνεκα πάντα ἐστίν. ἀναγκάζει ἡ ἀποδείξις. τοῦ δὲ καὶ τοῦ καὶ νοήσεις ἐνέργειαι, ὁράσεως οὔσης τοιαύτης, ὡς τοῦ ὁρατικοῦ ἐνέργειαν ὁρᾶν τὰ ὁρατά. νοήσεως οὖν τοῦ νοῦ πάντα αἱρετά, νοῦς δὲ τὸ βέλτιστον ἐστὶ καὶ ψυχὴν μόνον. τοῦ δὲ βελτίστου τὰ ἄλλα πάντα ἕνεκα ἐστίν. πάλιν δὲ τοῦ διανοήσεων ἐλπίδας μὲν ἴσως, ὅσαι δὲ αὐτὸς αἱρεταί, δίκαιος δὲ ἔοικεν εἶναι καὶ ἄλλοις τὴν γνῶσιν ἀπεμάξασθαι. χρήσιμον δὲ πανταχοῦ τὸ δι' αὐτὸ, τοῦ δι' ἄλλο. ὅτι καὶ τὰ ἐλεύθερον, τοῦ καὶ πονοῦντος χορηγοῦντος δὲ τοῦ περιόντος τῆ οἰκείᾳ, καὶ αὐτὸς ὑποβαλλάμενος τὰ συμφέροντα καὶ ταύτῃ κρίνεται, ἀλλ' ἔστιν ἃ καὶ αὐτὰς ἀναπίμπλησι τοῦ διανοήσεως τοὺς καὶ ἀναπίμπλησι καὶ τῆς τύχης, ὑφ' ὧν ἐν ἀποδίδοται τὰ πράγματα, ὧν ὁ νοῦς κύριος οὐκ ἀεὶ πρόσεστι καὶ ἀκλινὴς

præstantioris, nimirum corpus animi causſa exſtitit. Porrò animi aliqua pars eſt, quæ rationem habet: alia verò ea deſtituitur, quæ quidem deterior eſt. Itaque quod ratione careat causſa ejus, quod ratione præditũ eſt, exſiſtit. Cæterùm mens in eo eſt, qui habet rationem. Quare mentis gratia demonſtratio omnia eſſe cogit. Rurſum mentis cogitationes efficaces ſunt, viſiones exiſtentes rerum, quæ mente & intelligẽtia percipiuntur. Quemadmodum efficacitas oculi vim cernendi habentis eſt, videre ea, quæ viſu comprehẽduntur. Intelligentiæ igitur mentíſque omnia expetenda ſunt: mens verò ſolũ eorum, quæ in animo verſantur, optima eſt. Iam ejus, quod optimum eſt, gratia, reliqua conſtant. Rurſum ex cogitationib. illæ planè liberæ erant, quæ per ſe eligũtur, ancillis verò ſimiles ſũt reliquæ, quæ cognitioni incumbunt. Satius autem & melius ubiq; eſt, quod per ſe expetitur, quàm quod propter aliud. Nam & id quod liberum eſt, nõ eſt iſtius liberũ. Iam illi, qui utitur mẽte ſenſúq; actionum, etſi ipſe, quod utile eſt, ſubjiciat, mentíſq; ſententia imperet ac præcedat: ipſas tamen actiones ſequitur, corpore etiam miniſteriũ ſuppeditante, & quidem fortuna quoque repletur. Pro quibus actiones reddit, quorum mens domina eſt. Pleræq; etiam corporis miniſterio conficiũtur,

Itaque cogitationum animi illæ, quæ expetibiles solùm propter ipsam rerũ nudam contemplationem pretiosiores præstantioresq; sunt illis, quæ ad alia utilia sunt. Per se autem in pretio habendæ sunt commentationes, inq; iis expetibilis animi sapientia. Propter actiones verò illæ, quæ circa prudentiam versantur. Itaq; honestum juxtà ac pretiosum est in sapientiæ contemplationibus versari, non illis, quæ passim sunt obviæ. Non n. simpliciter omnis cõprehensio res est pretiosa & honorabilis: sed illa talis est, quæ principis sapientis est. atq; illa, quæ ejus administrationis, quæ est in universo, & sapiẽtiæ ipsius cohabitatrix, propriéq; subjiciatur. Etenim homo communi sensu & mente privatus plantis, iisq; quæ è terra funduntur, similis existit. Sola autem mente spoliatus obbrutescit & in belluam mutatur. Is verò qui affectu irrationali privatus est, at in mente manet, ut illius sit particeps, Deo assimilatur. Itaque pro virili enitendũ est, ut illæ affectiones, quæ ratione destitutæ sunt, aboleantur: & puris mentis actionibus cum in seipsum, tum etiam in ipsum Deum respicientibus utendum, curandũmque, vt mentis revolutionibus vivamus, omni attentionis oculo amoréque ad hoc applicato. Siquidem Deus eiúsque totum nũmen causſa actionum contemplãdum non

ὅτι τῆς διανοήσεως· αἱ δὲ διὰ τὸ φιλὸν τὸ θεωρεῖν αἱρεταὶ, τιμιώτεραι καὶ σπουδαιότεραι τῆς πρὸς ἄλλα χρησίμων. δι' αὐτὰς δὲ ἐπιτιμῶσι αἱ θεωρίαι, καὶ αἱρετὴ ἐν ταύτοις τοῦ νοῦ ἡ σοφία; δι' ἃ δὲ πράξεις αἰσχρὰ φρόνησιν. ὥστε ἀγωθὸν καὶ τίμιον ἐν ταῖς καὶ σοφίαι θεωρίαις; δὲ οὐ δέκαιον πάλιν ταῖς τυχούσαις. οὐ γὰ πᾶσι ἁπλῶς καταλήψις τίμιον, ἀλλὰ ἃ τοῦ ἄρχοντος σοφοῦ ὄντος, καὶ τῆς ἐν τῇ πόλει ἀρχῆς. αὐτὴ καὶ σοφίας σύνοικος, καὶ οἰκείως ἂν ὑπαρχοίτο. αἰσθήσεως μὲν οὖν καὶ νοῦ ἀφαιρεθεὶς ὁ ἄνθρωπος, φυτῷ γίνεται παραπλήσιος. νοῦ δὲ μόνου ἀφῃρημένος ἐκθηριοῦται. ἀλογίας δὲ ἀφαιρεθεὶς, μένων δ' ἐν τῷ νῷ, ὁμοιοῦται θεῷ. καταγνωτέον οὖν εἰς δύναμιν τῆς ἀλογίας τὰ παθη. ταῖς δὲ τοῦ νοῦ κατενεργείαις ἐπιτηδείως, καὶ εἰς ἑαυτὸν καὶ τὸ θεῖον ἀφορμαῖς χρηστέον, καὶ ταῖς διεξόδοις τοῦ νοῦ ζῆν μελετητέον, σκοπὸν τὸ τῆς προσοχῆς ὄμμα καὶ τὸν ἔρωτα πρὸς τοῦτο συναίροντα. νῦ γὰ δὴ τὰ περὶ θεὸν καὶ τὰ θεῖα θεωρητέα τῆς πράξεως ἐστίν.

οὐ

οὐ γὰρ φασὶ θεμιτὸν εἶναι χραίσειν τὴν θείαν τοῦ θείου καταδουλουμένην τῷ τοῦ χρησίμου ἀνθρώποις ἀναγκαίῳ. οὐδ' ὅλως τὸν νοῦν ἀπαραίτητον ἔχω τὰς χρείας εἰκὸς ὥρας ταύτας. μόνος δὲ πασῶν τῶν ἄλλων, ἃς ἔχομεν ἐπὶ τυχῆς δυναμεων. ἐμπαλιν δὲ καὶ τὰς πράξεις, καὶ πάντα ἄλλα πρὸς νοῦν, καὶ τὸν θεὸν συντακτέον, ἐφ' ὃν τούτου καὶ τῶν κατὰ μέρος καθηκόντων, τὸ ἀλόγιστον ἀναμεμιγμένον. δικαία τε γὰρ ἐστ' ἀξίαι ἡ κρίσις, καὶ μόνη πασῶν ἱκανὴ τὴν ἀληθινὴν ἀνθρώποις εὐδαιμονίαν παρασκευάζειν. ὧν γὰρ τῶν ἄλλων διαφέρομεν ζώων, ἐν μόνῳ δὴ τούτῳ τῷ βίῳ διαλάμπει, ὧν οὐκ ἦν τι τυχὸν, ἐφ' οὐ μεγάλην ἔχων ἀξίαν. λόγου μὲν γὰρ ἐστ' φρονήσεως μικρά τινα καὶ ἐν ἐκείνοις αἰθύγματα; σοφίας δὲ θεωρητικῆς ταῦτα μὲν παντελῶς ἄμοιρα. μόνοις δὲ μίγνυται θεοῖς, ὡς αἰσθήσεσί γε καὶ ὁρμαῖς πολλῶν, ἤδη ζώων τῆς ἀκριβείας καὶ τῆς ἰσχύος λείπεται ἄνθρωπος, καὶ μόνοι τοῦτ' ὄντος ἀγαθὸν ἀναφαίρετον. ὁ δὴ περιέχει, συγχωροῦσι τοῦ θείου ἴσμεν. Οὐ δὲ-

est. Non enim fas esse ajunt divini numinis cōtemplationem polluere illīi, qui in servitutē est redactus, ejus, quod hominibus utile est ac salutare necessitate. Neque mens omninò propter necessitates amplectenda & amāda est. sed par est, ut ad eas illā amplectamur. Ipsa verò mens sola est omniū reliquarū facultatū, quas in animo habemus. Rursum actiones quoque & reliqua omnia ad mentem ipsúmq; Deum referenda sunt, atque ab hoc, iísq;, quæ particulatim hæc pertingunt, quod ratione destitutum est, metiendum. Iustum enim dignúmq; judiciū est, & solum omnium par est & sufficiens, ut hominibus veram germanámq; felicitatem paret. Quo namq; ab reliquis animantibus differimus, id in sola hac vita exsplendescit atque interlucet, cui non erat aliquid vulgare & passim obvium, neq; magna prædictum dignitate. Rationis quippe ac prudentiæ parvi quidam & in illis ceu flammei impetus at speculativæ sapiētię hæc prorsus expertia sunt. Soli autem dii sunt participes, quemadmodum sensus juxtà ac appetitiones, quibus ad agendū impellimur, adhęc vires multò exactiores sunt in plurib. animātibus, quàm in homine. Atque hoc solum bonum quod revera tale est, eripi nullo modo potest. Quī verò cōtinet præbétq; non reclamantibus honesti notitiam, ne-

quaquam sanè quibusvis è vulgo se subjicit in hoc vitæ genere, quod cum honesto conjunctum est: sed ab illis, qui fortunæ subjecti sunt, omnium se maximè in libertatem asseruit. Quapropter etiam fiduciam sumere ex toto animo licet ei, qui in hoc vitæ genere sit perseveraturus. Quid enim ei ab ullo mortaliũ poterit adimi, qui jam pridem se procul removerit, & quasi peregrinum reddiderit ab eo, quod sibi eripi de facili potest. Qui autem revera seipsum habet, & in iis, quæ sua sunt, vivit, adhæc iis, quæ sua ipsius sũt, alitur, vitámque beatam vivit, eámq; immensam, quo solo modo Deo cõjunctus est. Igitur hę nobis sint ad sapientiam perfectissimam Pythagoricæ adhortationes.

μῶς μὲν τοῖς τυχηροῖς ὑποτάττοντος ἑαυτὸν καὶ τῇ τύχῃ τὸν βίον τὸν ἀνθρώπινον, ὑπὸ δὲ τῶν ὑποχειρίων τῇ τύχῃ, μάλιστα δὲ πάντων ἑαυτὸν ἐλευθερώσαντος. διὸ καὶ τὸ θαρρεῖν ἔξ ὅλης ἐγνώμης ἐν τούτῳ διαστέλλεται ἔνεστι τῷ βίῳ, τινὸς γὰρ τῶν αὐτῷ ἀφαιρήσεται τὸν ἀφαιρεθῆναι οἷόν τε ἑαυτὸν ἀλλοτριώσαντα. ἔχοι δὲ τὸν ὄντως ἑαυτὸν καὶ ζῶντα ἐν τοῖς ἑαυτοῦ, καὶ ξενόμενον ἐν αὐτῷ, καὶ τῆς ἀμέτρου, ἣ σωπῆται θεῷ εὐζωίας. παῦται μὲν οὖν ἡμῖν ἕστωσαν αἱ πρὸς τὴν τελειοτάτην σοφίαν Πυθαγορικαὶ παρακλήσεις.

CAP. VII.

POstquam autem nos homines disserimus, verùm minimè iis, qui divinam vitæ particulam habent expeditam & promptam, necesse est, ut istiusmodi admonitionibus, adhortationes ad civilem & activam vitam admisceamus. Sic igitur dicimus. Quæ nobis ad vitã traducendam subjecta sũt, veluti corpus, atque ea, quæ ad corpus spectant, ceu instrumenta quædã subjiciuntur. Horum autem usus valdè periculosus est, & alterutrum majus redditur iis præsertim, qui illis non ve-

Κεφ. ζ.

Ἐπεὶ δὲ οὐ θεσπροι διαλεγόμεθα, ἀλλ' οὐχὶ τοῖς τὴν θείαν μοῖραν τῆς ζωῆς πρόχειρον ἔχουσι, δεῖ συμμιγνύναι καῖς τοιαύταις παρακλήσεσι καῖς πρὸς τὸν πολιτικὸν βίον καὶ πρακτικὸν προτροπάς. ὧδε οὖν λέγομεν. τὰ ὑποκείμενα πρὸς βίον ἡμῖν, οἷον σῶμα καὶ τὰ περὶ τὸ σῶμα, καθάπερ ὄργανά τινα ὑπόκειται. τούτων δὲ ἁπάντων δεινὸς ἐστὶν ἡ χρῆσις, καὶ πολὺ μᾶλλον ἑτέρου ἀπτεται τοῦ, μὴ δέοντος αὐτοῖς χρωμένου. δεῖ

δεῖ τοίνυν ὁρμᾶσθαι τῆς ὅπη-
σιμης, κτᾶσθαι τὲ αὐτὴν, ἢ
χρῆσθαι αὐτῇ προσηκόντως, δι'
ἧς πάντα ἂ κλησόμεθα. Φιλο-
σοφητέον ἄρα ἡμῖν, εἰ μέλλο-
μεν ὀρθῶς πολιτεύσασθαι, καὶ
τὸν ἑαυτῶν βίον διάξειν ὠφε-
λίμως. Ἔτι τοίνυν, ἄλλαι μὲν
εἰσιν, αἱ ποιοῦσαι ἔπαρξον τῶν
ἐν τῷ βίῳ πλουσιωτημάτων, ἐ-
πιτηδεάλλαι δὲ αἱ χρώμεναι
τυύταις, ἢ ἄλλαι μὲν αἱ ὑπη-
ρέτουσαι, ἕτεραι δὲ ἐπιτάτουσαι.
ἐν αἷς ἔστιν, ὡς ἂν ἡγεμονικαίτεραις
ὑπαρχέσαις, τὸ κυρίως ὂν ἀγαθόν.
Ἐπ τοίνυν μόνη ἡ τῦ κρίνειν ἔχου-
σα τὴν ὀρθότητα, ἢ τῷ λόγῳ χρω-
μένη, ἢ ἡ τὸ ὅλον ἀγαθὸν διαι-
ροῦσα, ἤ τις ἔστ φιλοσοφία, χρῆ-
σθαι πᾶσι ἢ ἐπιτάτειν τῇ φύ-
σει δύναται, φιλοσοφητέον ἐκ παν-
τὸς τρόπυ, ὡς μόνης τῆς φιλοσο-
φίας τὴν ὀρθὴν κρίσιν, ἢ τὴν ἀνα-
μάρτητον ἐπιτακτικὴν φρόνησιν ἐν
ἑαυτῇ περιεχούσης. Ἔτι τοίνυν
ἕπεται δυνατὰ ἢ αἰφέλιμα πάν-
τως αἱρεῖσθαι, παραδεκτέον, ὡς
τὸ φιλοσοφεῖν ἀμφότερα ταῦτα
ὑπάρχει, ἢ ὅτι τὰ χαλεπώτατα τῆς
κλήσεως ἔσεσθαι ἔχει τῷ με-
γέθυς τῆς ὠφελείας. τὰ δὲ ῥᾴω πάν-
τως ἥδιον ποιεῖσθαι, ὅτι μὲν ἔν τοῖς
οὖν τὰ δίκαια ἢ τὰ συμφέροντα,

tuntur conuenienter, & ut par eſt. Scientia igitur ante alia expetenda eſt, eáq; acquirenda, tùm illa decenter utendũ, ut per illam omnia probè acquirantur. Quare ſi ritè reſpublica nobis adminiſtranda, adeóque vita cujuſq; noſtrũ utiliter traducenda erit, ſapientiæ ſtudio incumbendum eſt. Adhæc verò aliæ ſcientię ſunt, quæ efficiunt, ut unũquodq;, quod in vita neceſſarium eſt, meliore ſit conditione. Aliæ verò, quę iis utuntur: rurſum aliæ, quę ſubſerviunt: et aliæ, quæ pręſcribunt ac jubẽt. In quibus eſt tanquã prępcipuis & prę-ſtantioribus ducibus, quod propriè honeſtum vocatur. Quid ſi igitur quæ ſola rectam rationem habet judicandi, & ſola ratione utitur, quæq; univerſum bonum diſcriminat, quę Philoſophia eſt, uti omnibus & jubere ſecundùm naturam poteſt, omnibus modis philoſophandum eſt. Quippe ſola Philoſophia rectum judicium & prudentiã intelligentiámque præcipiendi in ſe omnis expertẽ criminis complectitur. Iam verò inſuper, quum omnes, quæ potẽtia ſunt juxtà ac utilia, appetamus, oſtendendum eſt ſapientiæ ſtudium eorum quæ complecti, atq; acquirendi difficultatem habere inferiorem magnitudine utilitatis. Omnes enim lubentiùs ſuſcipimus & adminiſtramus, quæ præſtant faciliora ſunt. Enimverò nos de iis, quę juſta & cõducibilia ſũt:

adhęc

adhæc verò etiam de natura reliquáq; veritate proprio Marte scientias percipere posse demonstratu facile est. Nam semper priora posterioribus, & natura meliora deteriorib. cognobiliora sunt. Rerum enim definitarum & constitutarum statáq; vices habentium scientia potior est. Quemadmodū probus & moderati ingenii homo pravo homine melior est. Illa namque eandem inter se habere differentiam necesse est, Potiúsq; priora posterioribus efficientes causſæ sint. Siquidē illis è medio sublatis, etiam ea, quę ex illis substantiam habent, tollūtur. Longa quidem numeris, lata verò longis, solida latis, deniq; elementa syllabis, uti nominantur. Itaque si quidem corpore animus præstantior est, (quippe natura ille corpore ad imperandum accommodatior est,) circa corpus verò exsistunt artes & animi prudentiæ species, cum medendi ars, tùm & exercēdi. Has. n. nos scientias constituimus, * & nonnullos eas habere dicimus: nōpe manifestum est, animi quoque virtutúmque animi esse aliquam curam atq; artem. Et in nostra potestate situ est, eam percipere. Si quidem etiā cum maiori ignorantia et ea capere possumus, quæ difficiliora sunt. Similiter et ea, quæ sunt de natura. Multò. n. prius necessarium est, causſarum elementorúmq; esse prudentiam, quàm eorum,

ἔτι δὲ περὶ φύσεώς τε καὶ ἄλλης ἀληθείας, ἐπιστήμης δυνατὸν λαβεῖν ἐστιν, ῥᾴδιον ἐπιδείξαι. ἀεὶ γὰρ γνωριμώτερα τὰ πρότερα τῶν ὑστέρων, καὶ τὰ βελτίω τῇ φύσιν τῶν χειρόνων. τῷ γὰρ σπουδαίῳ καὶ τεταγμένῳ ἐπιστήμων μᾶλλον, ὥσπερ ἀνθρώπῳ πονηρῷ ἐπιστήμη ἀνθρώπου φαύλη. τὴν αὐτὴν γὰρ ἔχειν ἀναγκαῖον αὐτὰ πρὸς ἄλληλα διαφοράν. αἴτιά τε μᾶλλον τὰ πρότερα τῇ ὑστέρων· ἐκείνων γὰρ ἀναιρουμένων ἀναιροῦνται τὰ τὴν ὑσίαν ἐξ ἐκείνων ἔχοντα. μήκη μὲν ἀριθμοί, ἐπίπεδα δὲ μηκῶν, στερεὰ δὲ ἐπιπέδων, στοιχεῖα δὲ τῇ ὀνομαζομένων συλλαβῶν. ὥστε εἴπερ ψυχὴ μὲν σώματος ἄμεινον· ἀρχικώτερον γὰρ τὴν φύσιν ὄζει· περὶ δὲ τὸ σῶμα τέχναι καὶ φρονήσεις εἰσίν, ἰατρικήτε καὶ γυμναστική· τούτων γὰρ ἡμεῖς ἐπιστήμας τίθεμεν, καὶ πολλάκις τινας αὐτὰς φαμὲν, δῆλον, ὅτι καὶ περὶ ψυχὴν καὶ τὰς ψυχικὰς ἀρετὰς ὄζει τις ἐπιμέλεια καὶ τέχνη. καὶ δυνατοὶ σμεν αὐτὴν ἰσμὲν, εἴπερ γε καὶ τῆς μὴ ἀγνοίας πλείονος καὶ γνῶναι χαλεπωτέρων. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν περὶ φύσεως. πολὺ γὰρ πρότερον ἀναγκαῖον τῶν αἰτίων καὶ σῶν στοιχείων εἶναι φρόνησιν, ἢ τῆς

ὑσί-

ὄντων. ἐκ γὰρ ταύτων τῆς ἀρετῆν, καὶ ὅτι τέτων τὰ πρῶτα αἴτια ἐστιν, ἀλλ' οὐκ ἐκείνων τ' ἄλλα γίγνεται, καὶ σαφῆ φανερῶς. εἴτε γὰρ πῦρ, εἴτ' ἀὴρ, εἴτ' ἀεὶ θεὸς, εἴτε ἄλλαί τινες φύσεις αἰτίαι, καὶ πρῶται τῶν ἄλλων, ἀδύνατον τῶν ἄλλων τινὰ γνῶναι ἐκείνας ἀγνοοῦντας· πῶς γὰρ ἄν τις ἢ λόγον γνωρίζοι συλλαβὰς ἀγνοῶν, ἢ γράμματα μὴ εἰδὼς τῆς στοιχείων ἕξεως; ὅτι μὲν οὖν ἐκ ἀληθείας καὶ τῶν περὶ ψυχὴν ἀρετῶν ἔξις ἐστὶν, καὶ διότι δυνατοὶ λαβεῖν ἡμᾶς ἐσμὲν, ταῦτα ἡμῖν εἰρήσθω περὶ αὐτῶν. ὅτι δὲ μέγιστον ὄφελος τ' ἀγαθῶν, καὶ πάντων ὠφελιμώτατόν τῆς ἄλλων, ἐκ τῆς δὲ δῆλον. πάντες γὰρ ὁμολογοῦμεν, ὅτι δεῖ μὲν τὸν σπουδαιότατον ἄρχειν, καὶ τὸν τὴν φύσιν κρείττω. τὸν δὲ νόμον ἀρχαῖα, ἃ κύριον ἐστὶ μόνον. οὗτος δὲ φρονήσεως τις καὶ λόγος ἅμα φρονήσεως ἔχει. ἔστι δὲ τις ἁπλῶς κρεῖττον, ἢ τις ὅρος ἀκριβέστερος τῆς ἀγαθῶν, πλὴν ὁ φρόνιμος. ὅταν γὰρ ἐν οὗτος ἅπαντα κρατῇ τὸν ἔπαινον εἰρημένον, ταῦτα ἔστι ἀγαθὰ, καὶ κατὰ δὲ τὰ ἐναντία τούτων. ἅπαντες δὲ πάντες αἱροῦνται μᾶλλον τὰ κατὰ τὰς οἰκείας ἕξεις. τὸ μὲν γὰρ ἀκόλαστος

quæ posteriora sunt. Nam hæc non ab extremis, neq; ex hisce prima orta sūt: sed ex illis et per illa reliqua fiunt, et cōsistunt manifestè. Etenim sive ignis, sive aër, sive numerus, sive aliæ quædā naturæ causſæ sunt, & primæ reliquorū, fieri non potest, ut aliorum quicquā illas ignorantes cognoscant. Quo n. pacto quis vel orationem aliquam cognoverit, qui syllabas ignoret, aut quo pacto hasce tenere poterit, qui literas nullas novit? Ergò quod scientia aliqua sit veritatis virtutisque animi, & quod in nobis situm sit eas capere, hæc de iis nobis dicta sunto. Quod autem hoc maximum sit bonorum omnium, & reliquorum omnium utilissimum, ex hisce manifestum redditur. Omnes. n. consentiunt optimum quemq; & natura potentissimum imperare oportere. Legem autem magistratum & dominum esse solum. Hæc porrò quædā prudentia est, & sermo ab prudentia exsistit. Est autem illa nobis instar regulæ cujuspiam, quæ bonorum exactior est definitio, eo excepto, qui præditus est prudētia consultūsq; dicitur. Nam quæcumq; hic acceperit, arripiēs juxta scientiā, ea bona & honesta sunt: mala verò, quæ hisce contraria sunt, hoc est, quæ cum scientiam accipiuntur. Quandoquidem omnes maximè, quæ cum propriis cujusq; naturis cōveniunt, expetunt. Etenim justus justè

vivere expetit: sic qui fortitudine præditus est, quæ ad fortitudinem faciunt, amat: & temperans, ubi continenter temperanterq; vitam instituat. Nempe simili ratione manifestum est, omnium quoq; maximè prudentem expetiturum esse, ut prudens sit & sapiens. Hoc enim opus hujus potentiæ est: unde manifestum est, juxta rationem maximè propriam, prudentiam bonorum omnium rem optimam esse. Philosophia autem fugienda non est, si quidē illa est, quemadmodum opinamur, sapientiæ possessio simul & usus. Sapientiam autem maximorum bonorū non decet pecuniæ causſa navigare ad columnas Herculis, & frequenter pericula adire: verùm ad comparandam prudentiam nullos labores suscipere, nec sumptus ullos facere velle, in primis turpe est. Sanè ita vivere, omninò servile fuerit: non autem si quis rectè vitam instituere expetat, sequiq; plerorúmque opiniones velit. *

& pecunias quidem quærat: at rerum honestarum nullam in universum curam habeat. Ac de utilitate quidem reiq; magnitudine satis superq; demonstratū esse existimo. Quod autem præ omnibus reliquis bonis hujusce acquisitio longè facilōrima sit, ex hisce facilè constare alicui poterit. Quæ enim futura est merces hominum iis, qui philosophiæ operam

ζῆν, ὁ δίκαιος. τὸ δὲ ζῆν τὸν ἀνδρείως, ἐστὶν ἀνδρείαν ἔχοντα· ὁ δὲ σώφρων τὸ σωφρόνως· ἄκολουθος δῆλον, ὅτι καὶ τὸ φρονεῖν ὁ φρόνιμος αἱρήσεται πάντων μᾶλιστα. τῶν μὲν γὰρ ἔργων ἕκαστος τῆς δυνάμεως, ἧς ἐστὶ φανερὸν, ὅτι καὶ τὴν τελεωτάτην πράξιν ἐστὶ τῆδε ἀγαθὸν ἡ φρόνησις. οὐ δὴ δεῖ φεύγειν φιλοσοφίαν, εἴπερ ἔστιν ἡ μὲν φιλοσοφία, καθάπερ οἰόμεθα, τῆς φρονήσεως ἡ χρῆσις σοφίας· ἡ δὲ σοφία πολὺ μεγίστων ἀγαθῶν ἐστὶ δὴ δεῖ χρημάτων ἕνεκα πλεῖν ἐφ' Ἡρακλείους στήλας, καὶ πολλάκις κινδυνεύειν, ἀλλὰ δὴ φρόνησιν μὲν μὴ κτᾶσθαι μηδὲ ἀσκεῖν, ἡ μὲν γὰρ ἀναγκαία τοῦ ζῆν, ἀλλὰ μὴ τὸ ζῆν εὖ γλίχεσθαι, καὶ ταῖς τῶν πολλῶν αὐτὸν ἀκολουθεῖν δόξαις, * ἀλλὰ μὴν καὶ πλούτου ἀνεξοίστως ἔχειν τῆς τε ἄλλης χρήματα ζητεῖν, καὶ δὴ μάλιστα κτήσεως ἐπιμέλεσθαι πρωτεύειν τὸ φερέσβιον. ἐγὼ μὲν οὖν φιλίας καὶ μεγέθους πραγμάτων ἱκανῶς ἐπιδεδεῖχθαι νομίζω, δύσκολον δὲ πολλοῖς τὸ ἄλλων ἀγαθῶν ἡ κτῆσις αὐτῶν ἐστιν· τὸ δὲ τοιοῦτον ἐστὶ τὸ τοιοῦδε τοῦ μᾶλλον ἢ ἀφορίστου μᾶλλον ἢ

φιλο-

φιλοσοφοῦσι; δι' ὃ καὶ αὐτόθεν οὕτως ἂν διαπονήσαι, πολλοὺς προκόπτοντας εἰς τὰς ἄλλας τέχνας, ὅμως ἐξ ὀλίγου χρόνου θεσίας παρελθόντας ταῖς ἀκριβείαις, σημεῖον μεγάλην τῆς περὶ τὴν φιλοσοφίαν ἕξεως ἐστί· καὶ τὸ ἑκάστους φιλοχωρεῖν ὅπου αὐτῇ βούλεσθαι σχολάζειν ἐφετέους τῆς ἄλλων ἁπάντων οὐ μικρὸν τεκμήριον, ὅτι μεθ' ἡδονῆς ἡ προσεδρία γίνεται. καὶ γὰρ οὐδεὶς ἐθέλει πολὺν χρόνον πρὸς δ' τινας ἢ χρῆσιν πλεῖον διαφέρει ἁπάντων. οὐδὲ γὰρ δέονται πρὸς τινὶ ἐργασίᾳ, ὀργάνων οὐδὲ τόπων. ἀλλ' ὅπη τις ἂν θῇ τὴν διάνοιαν καὶ ὁμοίως πανταχόθεν ἔστιν παρούσης ἀπλέτου τῆς ἀληθείας. οὐκοῦν δῆλον ἐκ τούτου, ὅτι δυνατόν, καὶ δι' ὅτι μάλιστα τῶν ἀγαθῶν καὶ κτήσασθαι ῥᾴδιον ἡ φιλοσοφία· ὥστε πάντων ἐστὶν ἀπροφασιστοτάτους αὐτῆς ἀντιλαμβάνεσθαι ἄξιον. ἴδοι δ' ἂν τις τὸ αὐτὸ γνωρισμώτερον. ὅπου γοῦν τὰ φρονεῖν καὶ τὸ μνημονεύειν ἔστιν αἱρετὸν καθ' αὑτό τοῖς ἀνθρώποις, οὐδὲ γὰρ ζῆν δύνανται ὡς ἀνθρώποις ἄτοῦ τούτων χρήσιμόν τι εἰς τὸν βίον ὑπάρχειν. οὐδὲν γὰρ ἡμῖν ἄλλο παραγίγνεται, ὅτι μὴ λογισμὸς

navant, ob quam adeò contentè quis labores sumit, multúmq; remissos ad alias artes, ex parvo tamen temporis spacio currentes perveniſſe ad omnium exactiſsimas consummationes, id mihi signum esse videtur facilitatis expeditæ ad sapientiā ipsam percipiendā. Adhęc verò cùm omnes libenter circa eā, tanquam in loco versentur, eiq; operam & studium navare non renuant, aliis rebus omnibus relictis, hoc nimirum non parvum argumentum est, ei cum jucunditate primum locum exsistere. Etenim nemo cupit diu multūq; labores exantlare. Præterea usus hujus plurimùm ab cęteris omnibus differt. Neq; enim indigent ad opus perficiendū instrumentis neq; locis: sed ubicunq; locorum totius mundi aliquis mentem defixerit, undiq; similiter tā quam præsentem tangit apprehenditque veritatem. Itaq; ostensum est tum posſibile esse, tum quia bonorum maximum est, facilè cōparari posſe philosophiam. Quare omniū causſa dignū est, ut eam promptè & alacriter ambabus, quod dicitur, manibus suscipiamus. Hoc ipsum quis planiùs familiariusq; intellexerit. Ab hiſce & sapientia & scientia per se expetenda est hominib. Neq; enim vivere posſibile est, quasi hominibus sine hiſce ad vitam transigendam utile sit. Nam nihil nobis boni contingit, quod non perficia-

tur iis, qui cum mente aliquid reputarunt, juxtáq; prudentiam operati sunt. Enimverò solicite & beatè vivere vel in valetudine & statu situm est, vel in possessione virtutis: vel deniq; in prudentia. juxta hæc omnia philosophandum est. Hæc enim per philosophiæ studium nobis maximè et syncerè cõtingunt. Iam verò illarum rerum, quæ in nobis sunt, alia est animus, alia corpus. Atq; ille quidem imperium habet, in hoc verò imperiũ habetur. Atq; ille utitur, hoc verò tanquam instrumẽtum subjicitur. Semper igitur hoc ad eum, qui imperium habet, quíque utitur quasi acie constructa comparet ejus usũ, cui imperatur, & quod instrumentum est. Animi quidem ratio est, quæ secundum naturam imperium administrat, & de nõbis judicat. Corpus verò animum rationémq; sequitur, soletque imperio subditum esse. Omnia autem probè disposita & affecta sunt juxta propriam virtutem. Siquidem hanc cõsecutum esse, bonum honestumq; est. Enimverò quum præcipua quæque, maximéq; propria ac pretiosissima virtutem habeant, tùm ejus sunt generis, ut benè disposita atque affecta censeantur. Melioris igitur natura melior est secundum naturam virtus. Melius autem censendum est, quod secundum naturam magis imperitat, & instar principis ductat, ut ho-

ροις καὶ κατὰ φρόνησιν ἐνεργήσασι τελειοῦται. καὶ μὴν τό γε τὸ ζῆν εὐδαιμόνως ἐν τῷ χαίρειν ἐστίν, εἴτε ἐν τῷ τὴν ἀρετὴν ἔχειν, εἴτε ἐν τῇ φρονήσει. κατὰ ταῦτα οὖν πάντα φιλοσοφητέον. ταῦτα γὰρ μάλιστα καὶ εἰλικρινῶς ἔξεστι τοῦ φιλοσοφεῖν ἡμῖν παραγίγνεται. Ἔτι τοίνυν τὸ μὲν ἔστι ψυχὴ ἐν ἡμῖν, τὸ δὲ σῶμα. καὶ τὸ μὲν ἄρχει, τὸ δὲ ἄρχεται. καὶ τὸ μὲν χρῆται, τὸ δὲ ὑπόκειται ὡς ὄργανον. δεῖ τοίνυν πρὸς τὸ ἄρχον καὶ τὸ χρώμενον συντάττεται τὰ τοῦ ἀρχομένου καὶ τὰ ὀργάνου χρεία. τῆς δὲ ψυχῆς τὸ μὲν λόγον ἔχειν, ὅπερ κατὰ φύσιν ἄρχει καὶ κρίνει περὶ ἡμῶν. τὸ δὲ ἕπεσθαί τε καὶ πείθεσθαι ἄρχοντι. πᾶν δὲ τὸ ἔχεται κατὰ τὴν οἰκείαν ἀρετήν. τὸ γὰρ τυγχάνειν ταύτης, ἀγαθὸν ἔστι. καὶ μὴν ὅταν γε ἔχῃ τὰ μάλιστα καὶ κυριώτατα καὶ οἰκειότατα τὴν ἀρετήν, τότε τὸ ἔχεσθαι. τοῦ βελτίονος ἄρα φύσει βελτίων ἐστὶν ἡ κατὰ φύσιν ἀρετή. βέλτιον δὲ τὸ κατὰ φύσιν ἀρχαίτερον καὶ μᾶλλον ἡγεμονικὸν, οἷς ἀπεικάσαις πρὸς τὰ

τὰ ἄλλα ζῶα. οὐκοῦν ψυχὴ μὲν σώματος βέλτιον ἀρχιτεκτονικώτερον δὲ ψυχῆς ἔστι λόγον ἔχον καὶ διάνοιαν. δόξῃ δὲ τοιοῦτον ὃ κελεύει καὶ κωλύει. ἔστι δὲ ἐᾶν, ἢ μὴ δεῖν φησὶ πρᾶττειν, ἢ τίς ποτ' ἐστὶν ἀρετή. τοῦτο τῶν μερῶν ἀναγκαῖον εἶναι πάντων αἱρετώτατον, ἁπλῶς τε πᾶσι καὶ ἡμῖν. εἰ δὲ ἄρα τοῦτο οἴεταί τις, ὡς ἕτοι μόνον, ἢ μάλιστα ἡμεῖς ἐσμὲν τὸ μέρος τοῦτο. ἔτι τοίνυν ὅταν ὁ τέχνην ἔργον ἑκάστου μὴ καθ' συμβεβηκὸς, ἀλλ' καθ' αὑτὸν λεγόμενον, κάλλιστα ἀποτελῇ, τότε καὶ τοῦτο ἀγαθὸν εἶναι λεκτέον. ταύτῃ γε αἱρετὸν θετέον εἶναι κυριώτατα, καθ' ἣν ἕκαστος αὐτὸ τοῦτο τέχνην ἀποεργάζεσθαι. τοῦ μὲν οὖν σωματοειδοῦς καὶ μεριστοῦ, πλείους καὶ διάφοροι ἐνέργειαι. τοῦ δὲ τὴν φύσιν ἁπλοῦ, καὶ μὴ πρός τι τὴν οὐσίαν ἔχοντος, μίαν ἀναγκαῖον εἶναι τὴν καθ' αὐτὸ κυρίως ἀρετήν. Εἰ μὲν οὖν ἁπλοῦν τί ζῶόν ἐστιν ὁ ἄνθρωπος, καὶ κατὰ λόγον κινοῦν πέφυκεν αὐτὸ ἡ οὐσία, οὐκ ἄλλο ἐστὶν ἐκείνου ἔργον, ἢ μόνη ἡ ἀκριβὴς κατὰ ἀλήθειαν, καὶ τὸ περὶ τῶν ὄντων ἀληθεύειν. εἰ δ' ἐστὶν ἐκ πλειόνων δυνάμεων συγκριμένων τὸ τοιοῦτον, δῆλον ἐστὶν, ὡς ἀφ' ὧν πλείων πέφυκεν ὄντος γενέσθαι, ἀεὶ τούτων τὸ βέλτιστον

mo collatus cum cæteris animalibus. Proinde corpore quidem animus longè præstantior est, (congruentior quippe imperio est) animo verò melius est id, quod rationem habet & mentem. Tale enim est quod jubet juxtà ac prohibet. Aítque oportere aliquid facere, aut non oportere, quæ ipsa virtus est. Hujusce partis necessariam esse simpliciter & omnibus & nobis maximè eligendam. Siquidem hoc, ut existimo, constituerit aliquis, quasi vel solùm, vel maximè nos simus ea ipsa pars. Adhæc quum quodcumq; opus exstiterit non per accidens: sed per se dictũ, optimè perfectum fuerit, tùm & ipsũ honestum esse dicendũ est. Eodẽ modo virtus supremo loco constituenda est, juxta quam unusquisque hoc ipsũ solitus est conficere. Compositi igitur & dispertiti plures diversæque exsistũt actiones & efficacitates. Ejus autem, quod natura simplex est, neque substãtiam ad aliquid habet, unam esse propriè per se virtutẽ necesse est. Etenim si homo est animal quoddam simplex, atq; ejus substantia in hoc ordinata est, ut secundum rationem moveat, non aliud ipsius opus est, quàm sola exactissima veritas, ac veritatẽ dicere, vel eam asserere de rebus, quæ exsistunt. Quod si aũt ex pluribus facultatibus ingeneratum est, manifestũ est id, à quo plura perficiuntur, illorum semper optimũ

opus esse: sicuti exempli gratia ejus, qui medicinâ profitetur, sanitas, & gubernatoris salus & conservatio. Nihil aût habemus dicere melius, opus mentis, quâ nostri, qui mentis beneficio utitur, animi. Veritas igitur præcipuũ omnium opus est in parte, quæ est animi. Hæc autem pars agit simpliciter secũdum scientiam. Magis verò juxta eam, quæ magis est scientia. Eodem modo se habet cõtemplatio, princeps omniũ finis. Quum enim duorum existentium alterum propter alterum eligendũ fuerit, id quod illorum melius fuerit, magis etiam eligendum, eo quod etiã alterum eligẽdum sit. Veluti exempli gratia, voluptas quidem rerum, quæ jucundæ sunt, sanitas autem rerum salubrium. Hæc enim horum dicuntur instrumenta efficientia. Quare nihil est magis eligendum sapientia, quæ in animo est, quam dicimus esse potentiã earum rerum, quæ in nobis sunt principalissimę, quàm habitum cum habitu dijudicare. Nam pars cognobilis & separatim & conjunctim omni anima præstantior est. Hujus autem scientia virtus est. Non igitur ejus opus est nulla illarum virtutum, quæ particulatim dicuntur. Omnium quippe est præstãtior. Finis verò qui constituitur, semper est melior ea, quæ efficit, scientia. Neque verò universa animi virtus sic opus est, neq; felicitas. Si enim causſa

ἔργον ἔστι, οἷον ἰατρικοῦ ὑγεία, καὶ κυβερνήτου σωτηρία. βέλτιστον δὲ οὐδὲν ἔχομεν λέγειν ἔργον τῆς διανοίας, ἢ τὸ διανοουμένου τῆς ψυχῆς ἡμῶν. ἀλήθεια ἄρα τὸ τιμιώτατον ἔργον ἔσται τοῦ μορίου τοῦ τῆς ψυχῆς. τοῦτο δὲ ὁρᾷ καὶ ἐπιστήμη ἁπλῶς. μᾶλλον δὲ καὶ τὴν μᾶλλον ἐπιστήμην. ταύτη δ' ἐστὶ θεωρία τὸ τιμιώτατον τέλος. ὅταν γὰρ δυοῖν ὄντοιν θάτερον διὰ θάτερον αἱρετὸν ᾖ, βέλτιον ἐπὶ τοῦτο ᾧ μᾶλλον αἱρετὸν, διόπερ αἱρετόν ἐστι καὶ θάτερον. οἷον ἡ μὲν ἡδονὴ τῷ ἥδεσθαι, ὑγεία δὲ τῷ ὑγιαίνειν. ταῦτα γὰρ ὑποκείμενα λέγεται τούτοιν. οὐκοῦν τῆς φρονήσεως, ἣν φαμὲν δύναμιν εἶναι. τὸ κυριώτατον τῶν ἐν ἡμῖν, οὐκ ἔστιν αἱρετώτερον ὡς ἔγγυς εἰπεῖν κρίνεσθαι. τὸ γὰρ γνωστὸν μέρος καὶ χωρὶς καὶ συγκείμενον, βέλτιόν ἐστι πάσης τῆς ψυχῆς. τοῦτο δὲ ἐπιστήμη, φρόνησις. ἡ ἄρα ἐστὶν ἔργον αὐτῆς οὐδεμία τῶν καθ' μέρος λεγομένων ἀρετῶν. πασῶν γάρ ἐστι βελτίων. τὸ δὲ σπουδαῖον τέλος αἱρετώτατον ἐστὶ σπουδαίως ἕκαστα. οὐδὲ μὴν ὅπασα ἡ ψυχῆς ἀρετὴ, οὕτως ἔργον, οὐδ' εὐδαιμονία.

εἰ γὰρ

Εἰ γὰρ ἐστὶ ποιητικὴ, ἑτέρα ἑτέρου ἔστω, ὥσπερ οἰκοδομικὴ οἰκίας, ἢ ἴσως οὐκ ἔστι μέρος τῆς οἰκίας· ἡ μέντοι φρόνησις, μόριον δ' ἀρετῆς ἐστὴ τῆς εὐδαιμονίας· ἡ δὲ εὐδαιμονία, ἡ ταύτης, ἢ ταύτης φαμὲν εἶναι τὴν εὐδαιμονίαν. ὥστε οὐκ ἔστι λόγον τοῦτον ἀδύνατον εἶναι τῆς ἐπιστήμην ποιητικήν. βέλτιον δὲ τὸ τέλος εἶναι τοῦ γινομένου. οὐδὲν δὲ βέλτιον εἶναι φρονήσεως, πλὴν εἴ τις τῶν εἰρημένων. τούτων δὲ οὐδὲν ἕτερον αὐτῆς ἐστὶν ἔργον. θεωρητικὴν ἄρα φατέον εἶναι ταύτην τὴν ἐπιστήμην ἐπεὶ πῶς ἀδύνατον ποίησιν εἶναι τὸ τέλος. τὸ φρονεῖν ἄρα, καὶ τὸ θεωρεῖν ἔργον τοῦ ἀρίστου ἐστί· καὶ τοῦτο ἀνάγκη ἐν αἱρετωτάτοις τοῖς ἀνθρώποις. ὥσπερ οἴονται καὶ τοῖς ὄμμασιν ὁρᾶν, ἢ καὶ ἄλλοις τισὶν ἀνάγκη, εἰ μὴ τι μᾶλλον γίνεται δι' αὐτὸ παρ' αὐτὴν τὴν ὄψιν ἕτερον, ὅτι εἰ ὁρᾶν ἄλλο πῶν μὲν δι' ἑαυτὸ ἱκανῶς αἱρετὸν ὑπέθετο, ὅτι πάντες τὸ φρονεῖν, καὶ τὰ φρονούμενα ἐξ ἑαυτῶν αἱροῦνται, ὅτι ἄλλο ἄλλου ἕνεκα, τὸ δ' εἰ διὰ τὸ συμβαίνειν ἕτερον αὐτῆς τι, δῆλον ὅτι μᾶλλον ἄλλος ἐκλέξεται, ᾧ μᾶλλον ὑπάρχει τοῦτο εἶναι· εἰ τις χάρεσσιν αἱρεῖσθαι ἐθέλοι, πάρεστιν, ὅτι εἰ ἄμεινον ἐστὶ, εἰ δὲ μᾶλλον αὐτῷ ὑγιαίνειν ἢ ζῆν χαλεπὸν, εἰ δυνατὸν παραγενέσθαι, μᾶλλον αἱρήσεται τοῦτο, καὶ ἄλλοις ἅπασι, ἀνάγκη ἐστὶν ἄλλο

efficiens est, alia aliorum erit effectrix. Quemadmodū ædificandi ars domus erit, quæ ipsa non est pars domus. Sanè prudētia tam virtutis, quàm felicitatis pars est. Enimverò vel ex hac illáve felicitatem esse dicimus. Itaque & juxta hanc legem fieri non potest, ut scientia sit effectrix. Melior etiam est finis illa re, quæ efficitur. Nihil autem prudentia melius est, præterquam si quis eorum, quæ dicta sunt, existimet quid melius: at horum nihil aliud illius est opus. Itaque speculativam quandam hanc esse scientiam dicendum est: quā doquidem fieri nequit, ut rei effectio finis sit. Proinde sapere & contemplari virtutis est opus. Hócque hominibus omnium maximè eligendum est. Sicuti arbitror & oculis cernere, aliquis, ut habeat, elegerit, & si nihil futurum esset propter hoc aliud præter ipsū visum. Adhæc si quis amet videre per se, satis hoc testatur, omnes prudentiam ac scientiam extremè amare & diligere. Adhæc si quis diligit aliquid propterea, quòd aliud quid ei acciderit, manifestum est eum magis expetiturum, cui hoc ipsum magis adest. Ut exempli gratia, si quis expetat, ut possit ambulare, quia hoc saluare & salubre est. Magis autem ei salubre fuerit currere, & si fieri potest ut hoc adsit, potius hoc ipsum eligat, etsi eligeret, quod minus noxiæ. Sæpe itaque vera & germana opinio

pinio prudentiæ similis est, si quidem eligendum est verè hanc opinari, idque in tantum, quantum propter veritatem similis est prudentiæ, si major fuerit prudentia, magis illa eligenda expetendáque erit, quàm verè opinari. At enim quod sensu vivit, ab eo, quod non vivit, discernitur, sensúsque præsentiâ ac potentiâ vita definita est, quo dempto non meretur dici vita, quia exempta vita est ei propter sensum, quem jam pridem amisit. Porrò autem vis et potentia sensus vel visus differt, eo quod manifestissima sit. Ideoque etiam maximè illum eligimus expetimúsque. Iam omnis sensus potentia est, quæ corpore cognoscitur. Quemadmodum auditus strepitum sensu percipit per aures. Itaque si vivere quidem eligendum est propter sensum, sensus autem est cognitio quædam, & quia ea cognoscere possumus animum, ideò eligimus. Iampridem verò diximus, quemadmodum duarum rerum semper magis eligendum est, cui idem magis adest. Sensuum certè necesse est, visum ante omnia eligendum expetendúmque esse juxtà ac pretiosiũ. Visu verò reliquísque omnibus sensibus, & quidem vita ipsa magis expetenda prudẽtia est, veritate magis propria. Itaque mortales omnes prudentiam potissimè prosequuntur. Etenim vitã amant

ὅτι δὲ ἕξις φρονήσεως ὅμοιον, ὑπὲρ αἱρετὸν τὸ δοξάζειν ἀληθῶς τοῦτο, καὶ καθ' ὅσον ὅμοιον τῇ φρονήσει διὰ τὴν ἀλήθειαν, εἰ μᾶλλον τοῦτο τὸ φρονεῖν ὑπάρχει μᾶλλον αἱρετὸν τὸ φρονεῖν ἔσται ἢ τὸ δοξάζειν ἀληθῶς. ἀλλὰ μὴν τό γε ζῆν τῇ αἰσθήσεως διακρίνεται τοῦ μὴ ζῆν. καὶ ταύτης παρουσίᾳ μὲν δυνάμει τὸ ζῆν διώρισται. καὶ ταύτης ἀφαιρουμένης, οὐκέτι ἄξιον ζῆν, ὡς ἀναιρουμένου τοῦ ζῆν αὐτῆς διὰ τὴν αἴσθησιν. ἡ δ' αἴσθησις ἢ τῆς ὄψεως διαφέρει δύναμις τῷ σαφεστάτη εἶναι. καὶ διὰ τοῦτο καὶ μάλιστα αἱρούμεθα αὐτήν. αἴσθησις δὲ πᾶσα δύναμις ἔστι γνωστικὴ διὰ σώματος, ὥσπερ ἡ ἀκοὴ τοῦ ψόφου αἰσθάνεσθαι διὰ τῶν ὤτων. οὐκοῦν εἰ τὸ ζῆν μὲν ἐστιν αἱρετὸν διὰ τὴν αἴσθησιν, ἡ δὲ αἴσθησις γνῶσίς τις, καὶ διὰ τὸ γνωρίζειν αὐτῇ δύναται τὴν ψυχήν, αἱρούμεθα. μᾶλλον δὲ αἱρούμεθα, ὥσπερ ἀεὶ μᾶλλον αἱρετὸν, ᾧ μᾶλλον ὑπάρχει ταυτὸ τοῦτο. τῆς μὲν αἰσθήσεως τὴν ὄψιν ἀναγκαιοτάτην αἱρετὴν εἶναι χρὴ τιμᾶν. ταύτης δὲ τῆς ἄλλων ἁπασῶν αἱρετωτέρα καὶ τοῦ ζῆν ἐστὶν ἡ φρόνησις κυριωτέρα δὲ ἀληθείας. ὥστε εἰκότως ἂν θεοποιοῦ τὸ φρονεῖν μάλιστα διώκουσι. τὸ γὰρ ζῆν ἀγαπῶντες, τὴν φρο-

φρονεῖν καὶ τὸ γνωρίζειν ἀγαπῶσιν. διὰ μηδὲν γὰρ ἕτερον αὐτὸ τιμῶσιν, ἢ διὰ τὴν αἴσθησιν, καὶ μάλιστα διὰ τὴν ὄψιν. ταύτῃ γὰρ τὴν δύναμιν ὑπερβαλλόντως φαίνονται φιλοῦσαι. αὕτη γὰρ πρὸς τὰς ἄλλας αἰσθήσεις, ὥσπερ ἐπιστήμη τις ἀτεχνῶς ἐστιν.

tes sapere & cognoscere vel scire in primis avent. Siquidem propter nullam aliam causſam hoc colunt & in pretio habent, quàm propter sensum & præcipuè propter visum. Hanc enim vim supra modum videntur amare & dilectione prosequi. Ipsa namque ad alios sensus revera tanquam scientia quædã est.

Κεφ. η.

Ὅτι χεῖρον δ' ἐστὶ καὶ ἄπρεπες ἐκ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν ὑπομνῆσαι τὸ προκείμενον, λέγω δὴ ἐναργῶς πᾶσι φαινομένων. σκοπεῖσθω δὲ καὶ οὗτος τοῦτό γε πρόδηλον, ὡς οὐδεὶς ἂν ἕλοιτο ζῆν, ἔχων τὴν μεγίστην ἀπ' ἀνθρώπων οὐσίαν καὶ δύναμιν, ἐξεστηκὼς μὲν τοι τῆς φρονεῖν καὶ μαίνεσθαι. οὐδ' εἰ μέλλοι τὰς ναυικωτάτας ἡδονὰς ζώσεσθαι χαίρων, ὥσπερ ἔνιοι τῶν παραφρονούντων διάγουσιν. οὐκοῦν ἀφροσύνῃ, ὡς ἔοικε, μάλιστα πάντες φεύγουσιν. ἐν δὲ ἀρετῇ φρόνησις ἀφροσύνη. τῶν δὲ ἐναντίων ἑκάτερον, τὸ μὲν φευκτέον ἐστί, τὸ δὲ αἱρετόν. ὥσπερ οὖν τὸ νοσεῖν φευκτέον, οὕτως

Cap. VIII.

ADhæc verò non fuerit inconveniens neque absonum, ab communibus notionibus, quod propositum est, in memoriã reducere, itémq; ab illis, quę manifestò cunctis apparẽt. Nulli autem hoc in ptimis manifestũ cõspicuumq; non est, mortalium neminem vitam electurum, omniũ vel maximas ab hominibus habentẽ fortunas potentiámq;, qui mente captus, hoc est, sapientia privatus sit & furore percitus. Imò ne quidẽ, etsi cum gaudio in voluptatibus maximè juvenilibus victurus foret, quemadmodum nonnulli ex delirantibus & mente captis vitam traducunt. Itaq; mentis alienationem & insipiẽtiam omnes, ut videtur, maximè fugiunt. Prudentia verò res contraria est insipientiæ. Vtrũque verò contrariorum alterum quidẽ fugiẽdum, alterum autem eligendum est. Quemadmodum igitur ægrotare & morbidum esse fugiendum est: ita

ſanum eſſe & benè valere, nobis eligẽdum. Itaque prudentia, uti videtur, juxta hanc quoque rationem, omnium maximè videtur expetenda. Neq; aliud quicquam eorum, quæ ſimul accidunt, uti communes notitiæ teſtantur, expetendũ. Etſi enim quis oĩa quoq; haberet, ſed putrefactione corruptus foret & morbidus, talis vita viro prudenti nequaquam eligenda eſſet. Nam ne reliquorum quidem bonorum utilitas ulla eſt, quàm ut omnes ſapiant, quatenus cõmuni ſenſu præditi ſunt, ac rem hanc guſtare queunt, nihil reliqua eſſe arbitrantur. Eámq; ob cauſſã neque ebrius, neque puer quiſquam, nec vel unus aliquis noſtrûm ſuſtinuerit ad finem uſque vitam. Ideò quies quoque & ſomnus quidem jucundiſſimus, ſed expetendus non eſt, etſi ſubdiderimus dormienti omnes voluptates præſẽtes, quòd imaginationes, quę quidem in ſomno accidunt, falſæ, at quæ vigilantibus accidant, veræ ſint. In nullo enim ab aliis differt ſomnus & vigilia, præter quàm in eo, quòd animus vigilantis, ut plurimùm quidẽ verum dicit, at illius, qui dormit, ſemper fruſtratur & à vero aberrat. Nam inſomniorum imagines etiam omninò falſæ ſunt. Ac pleroſque mortem fugere, hoc ipſum argumentum eſt, animum cupidum eſſe diſcendi. Fugit enim ille animus, qui non cognoſcit

αἱρετὸν ἡμῖν τὸ ὑγιαίνειν. φρόνησις οὖν, ὡς ἔοικε, κατὰ τοῦτον τὸν λόγον φαίνεται τὸ σπουδαιότατον αἱρετώτατον. οὐδ' ἕτερόν τι τῶν συμφαινόντων, ὡς ἀνθρώποις αἱ κοιναὶ ἔννοιαι. εἰ γὰρ καὶ πάντα τις ἔχοι, διεφθαρμένος δὲ εἴη καὶ νοσῶν, τῷ φρονεῖν οὐκ αἱρετὸς ὁ βίος. οὐδὲν γὰρ ἄφελος οὐδὲ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν, ὥστε πάντες καθ' ὅσον αἰσθάνονται τοῦ φρονεῖν, ἐγγὺς εἶναι δύνανται τούτου τοῦ πράγματος, οὐδὲν οἴονται τἄλλα εἶναι. εἰ δέ τις ταύτῃ σὺν αἰτίᾳ οὔτ' ἂν μεθύων, οὔτε παιδίον, οὐδ' ἂν εἷς ἀνθρώπων ὑπομείνειεν ἕως ἂν τέλους τὸν βίον. διὰ δὴ τοῦτο καὶ τὸ καθεύδειν, ἡδίσταν μὲν, οὐκ αἱρετὸν δὲ, κἂν ὑποθώμεθα πᾶσας τῷ καθεύδοντι παρούσας τὰς ἡδονάς, διότι τὰ μὲν ἐνύπνια ψεύδη τελεῖ ἐγρηγορόσιν, ἀληθῆ. διαφέρει δὲ οὐδενὶ τὰ ἄλλων τὰ παθήματα, ἢ τὸ ἐγρηγορέναι, πλὴν τῷ ἥττονι ψυχῆς, τόν τε μὴ σπουδαῖον εἶναι καθεύδοντος δὲ καὶ διαψεύδεσθαι. τὸ γὰρ ἐνυπνίων εἰδωλοποιὸν ὅλως ψεῦδος ἅπαν. ἐγγὺς τὸ φεύγειν δεῖ θάνατον ἰὼν πολλὰς δείξειν φιλομαθίας τῆς ψυχῆς. φεύγει γὰρ ἀγνοι-

γνωρίσει τὸ σκοτῶδες, καὶ τὸ μὴ δῆλον, φύσει διώκει τὸ φανερὸν καὶ τὸ γνωστόν. διὸ καὶ μάλιστα τοὺς αἰτίους ἡμῖν τῆ τὸν ἥλιον ἰδεῖν καὶ τὸ φῶς, αὐτοὺς φαμὲν δεῖν τιμᾶν ὑπερβαλλόντως, καὶ σέβεσθαι πατέρα καὶ μητέρα, ὡς μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους. αἴτιοι δὲ εἰσιν, ὡς ἔοικε, τῆ φρονῆσαί τι καὶ ἰδεῖν. διὰ ταυτὸ δὲ τοῦτο καὶ χαίρομεν τοῖς συνήθεσι, καὶ φράγμασι καὶ ἀνθρώποις. καὶ φίλους τούτους καλοῦμεν τοὺς γνωρίμους. δηλοῖ οὖν ταῦτα σαφῶς, ὅτι τὸ γνωστὸν, καὶ φανερὸν, καὶ τὸ δῆλον ἀγαπητὸν ἔξιν. εἰ δὲ τὸ γνωστὸν καὶ τὸ σοφὸν, δῆλον ὅτι καὶ τὸ γνώσεσθαι ἀναγκαῖον καὶ τὸ φρονεῖν ὁμοίως. πρὸς δὲ τούτους ὥσπερ ὅλης τῆς οὐσίας οὐχ ἡ αὐτὴ κτῆσις ἐστὶ τῆ ζῆν, καὶ τῆ ζῆν εὐδαιμόνως τοῖς ἀνθρώποις, οὕτω καὶ περὶ φρονήσεως, οὐ τῆς αὐτῆς οἰόμεθα δεῖσθαι πρὸς τὸ τὸ ζῆν μόνον, καὶ πρὸς τὸ ζῆν καλῶς. τοῖς μὲν οὖν πολλοῖς πολλὴ συγγνώμη τοῦτο πράττειν. ὑπάρχει μὲν γὰρ εὐδαιμονεῖν, ἀγαπῶσι δὲ, κἂν μόνον δύνωνται ζῆν. ὅς τις δὲ οἴεται μὴ

illud tenebrosum, & quod manifestũ & conspicuũ non est, natura insectatur quod conspicuum & apertum quodque cognobile est. Quapropter etiam maximè illos, qui nobis causa sunt, ut solem lucémque hanc aspiciamus, supra omnem modum atque insigniter honorandos esse dicimus, ac piè patrẽ matrémque colendos esse, tanquam maximorum bonorum authores. Sunt autem authores, uti apparet, ut & mente aliqua simul & visu prædi ti simus. Ob hanc eandem causſam gaudemus familiaribus tùm rebus, tùm etiam hominibus, & amicos eos vocamus, qui noti & familiares sunt. Declarẽt igitur hæc palàm, quod quæ cognita & aperta, itémque manifesta apparent, chara & dilecta sunt. Iam si id, quod cognobile & manifestum, charũ est, nimirum & cognoscere & sapere juxtà necessarium est. Adhæc quemadmodum in facultatibus ac re familiari non eadem est acquirendi ratio, ut vita ducatur, & beatè mortalib. traducatur: ita quoque de prudentia sentiendum est, nos non eadem indigere censeo & ad vivendum solum, & ad benè honestéque vivendum. Vulgo quidem hominum multa ad hoc agendum venia conceditur. In votis enim habent frui felicitate, amant verò, etsi solum queãt vivere. Quisquis autem existimat ridiculum esse non omnẽ modum ad res

parandas ſuſtinere, hoc nimirũ oportet etiamnum ridiculum eſſe, non quẽvis velle laborem ſuſtinere, atque omne ſtudium ac diligentiam adhibere, ut hanc ſibi prudentiam comparet, quæ veritatem cognitura eſt. Cognoverit autem aliquis hoc & ab hiſce, ſi conſideraverit in claro loco quaſi ſplendidis oculis vitam humanam. Inveniet enim, quæ hominibus magna eſſe videntur, ea omnia meram eſſe adumbrationem. Unde etiam probè dicitur, hominem nihil eſſe, itémq; nihil eſſe ſtabile & firmum in rebus humanis. Nam robur & proceritas ac pulchritudo riſus ſunt, ac nullius planè momẽti res, & pulchritudo talis eſſe videtur, quod nullò modo ſtabilis ſit. Etenim ſi quis potuit cernere, quemadmodũ Lynceũ potuiſſe ferũt, qui per parietes & arbores videbat videns ex cujuſmodi malis cõpoſitus ſit. Honores aũt & gloriæ, ut quæ homines reliquis rebus magis perſequãtur, ſunt inenarrabilis ſtoliditatis & abſurditatis. Illi enim qui videt aliquid ex rebus, quæ ſub oculos non cadunt, ſtultum & fatuum eſt circa ea occupatum eſſe, & ſtudiũ atq; operam aliquam collocare. Quid autem in rebus humanis diuturnum eſt, aut multi temporis? At enim noſtra, uti reor, imbecillitas vitæq; brevitas ánne videtur eſſe aliquid, quod multum dici poſſit? Si igitur ea intuẽ-

πάντα ξύντομον ὑπομένειν, αὐτὸ δὲ τοῦτο καταγέλαστον ὑπομένειν ἤδη. τὸ μὴ πάντα πόνον, καὶ πᾶσαν σπουδὴν ἀποδιδόναι, ὅπως κτήσηται τοιοῦτον τὴν φρόνησιν, ἥτις γνώσεται τὴν ἀλήθειαν. γνοίη δ' ἄν τις ἀφ' αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τούτων, εἰ θεωρήσειεν ὑπ' αὐγῆς τὸν ἀνθρώπειον βίον. εὑρήσει γὰρ τὰ δοκοῦντα εἶναι μεγάλα τοῖς ἀνθρώποις, πάντα ὄντα σκιαγραφίαν. ὅθεν καὶ λέγεται καλῶς, τὸ μηδὲν εἶναι τῶν ἀνθρωπίνων, καὶ τὸ μηδὲν εἶναι βέβαιον ἐν ἀνθρωπίνοις. ἰχθύς τις γὰρ καὶ εἶδος καὶ κάλλος γέλωτος ἄξιον, καὶ ἀδύνατος ἄξια, κάλλος τε πᾶσι τὸ μηδὲν ἀκριβὲς δοκεῖν εἶναι τούτων. εἰ γάρ τις ἐδύνατο βλέπειν, καθάπερ τὸν Λυγκέα φασὶν, ὃς διὰ τοίχων ἔβλεπε καὶ τῶν δένδρων, οἷος ἂν ἔδοξεν εἶναι τις ὅλην ἀσκεπτον ὁρᾶν, ἐξ οἵων συνέστηκε κακῶν. τιμαὶ δὲ καὶ δόξαι καὶ ζηλούμενα μᾶλλον τῶν λοιπῶν ἀδιηγήτου φλυαρίας. τῷ γὰρ θεωροῦντι τῶν ἀϊδίων τι ἀληθῶς περὶ ταῦτα σπουδάζειν τί δίκαιον μακρὸν, ἢ τί σπουδαῖον τῶν ἀνθρωπίνων; ἀλλὰ δὴ τὴν ἐπιτέχνου ἀθάνατον οἴμαι καὶ βίου θεραπεύειν, καὶ τοῦτο φαίνεται σπουδή τι; ἐὰν οὖν εἰς ταῦτα βλέπειν οἷοιτο εἶναι.

δαίμων εἶναι ἢ μακάριος, οἷς πρώτον ἐνδὺς φύσις ἀνίστημεν, καθάπερ φασὶν οἱ τὰς τελετὰς λέγοντες, ὥσπερ ἂν ἐπὶ τιμωρίᾳ σφάττες. τοῦτο γὰρ θεῖον οἱ ἀρχαιότεροι λέγουσι, τὸ φάναι διδόναι τὴν ψυχὴν τιμωρίας, καὶ ζῆν ἡμᾶς ἐπὶ κολάσει μεγάλων τινῶν ἁμαρτημάτων. σφίγγει γὰρ ἡ σύζυξις τοιούτῳ τινὶ ἔοικε πρὸς τὸ σῶμα ἡ ψυχή. ὥσπερ γὰρ τοὺς ἐν τῇ Τυρρηνίᾳ φασὶ βασανίζειν πολλάκις τοὺς ἁλισκομένους προσδεσμοῦντας καθ' ἑνὸς πρὸς ἕνα ζῶσι νεκροὺς ἀντιπροσώπους, ἕκαστον πρὸς ἕκαστον μέρος προσαρμόττοντας· οὕτως ἔοικεν ἡ ψυχὴ διατείνεσθαι καὶ προσηκολλῆσθαι πᾶσι τοῖς αἰσθητικοῖς τοῦ σώματος μέλεσιν. εἰ δὲν ἐν θεῖον ἢ μακάριον ὑπάρχει τοῖς ἀνθρώποις, πλὴν ὀλίγου γε μόνον ἄξιον σπουδῆς, ὅσον ἔστιν ἐν ἡμῖν νοῦ καὶ φρονήσεως. τοῦτο γὰρ μόνον ἔοικεν εἶναι ἡμέτερον ἀθάνατον, καὶ μόνον θεῖον, καὶ παρὰ τὸ τῆς τοιαύτης δυνάμεως δύνασθαι κοινωνεῖν, καίπερ ὢν ὁ βίος ἄθλιος φύσει καὶ χαλεπός, ὅμως οὕτως φρονίμηται χαρίεντως, ὥστε δοκεῖν πρὸς τὰ ἄλλα θεὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον. ὁ νοῦς γὰρ ἡμῶν, ὁ θεός. εἴτε Ἑρμότιμος, εἴτε τις Ἀναξα-

quis arbitretur felix & beatus esse, quibus primùm natura statim cõstitimus, quemadmodum ajunt illi, qui festa solēnia & sacrificia indicūt, omnes quasi in pœna versamur. Hoc namq; divinũ veteriores dicunt, dum ajunt, animũ pœnam & supplicium pendere, nósq; in punitione magnorum quorundam peccatorũ vivere. Omninò enim conjunctio animi cum corpore tali cuipiã similis est. Nam quemadmodum ajũt eos, qui in Tyrrhenia seu Thuscia habitant, identidẽ torquere, quos captivos habent, prædones vel piratas alligantes ex adverso viventibus mortuos, ita ut oribus ora responderent, & corporis quoque parte cuiq; parti accommodata: ita anima omnibus sensibilibus corporis partibus & membris diffusa & quasi agglutinata esse videtur. Nihil igitur divinum aut beatum hominibus exsistit, præterquàm hoc solum, quod studi dignum est, quantum quidem in nobis mentis est ac prudentiæ. Hoc enim solum videtur eorum, quæ nostra sunt, esse immortale, solúmq; divinum, nimirum quia hujus facultatis potest esse particeps. Quamvis autem in quibusdã vita humana natura est miserabilis & difficilis, ita tamen gratioſè atque eleganter dispensata est, ut homo cætera Deus esse videatur. Quippe mens nostra Deus est, sive Hermotimus hoc dixerit, sive

Anaxagoras. Et quia mortale & periturum hoc seculũ partem Dei alicujus habet. Vel igitur philosophandũ nobis est, vel valedicentibus huic vitæ hinc discedendum, quẽadmodum reliqua quidem omnia videntur magnæ esse nugæ ac deliramenta: sic si quis accessus illos vel impetus, qui ab communibus intelligentiis & notionibus proficiscuntur, in unam summam velutíque capita contraxerit, decenter venerit ad eam adhortationem, oportere philosophari contemplativè, & vivere vitam quàm maximè secundum scientiam & mentem. Cæterùm initiũ sumentes paulò altius ab naturæ voluntate, ad eandem exhortationem hoc modo procedimus.

γόρας εἶπε τοῦτο. καὶ ὅτι ὁ θνητὸς αἰὼν μέρος ἔχει θεῖόν τινος. ἢ φιλοσοφητέον ὧν ἢ χαίρειν εἰποῦσι τῷ ζῆν, ἀπιτέον ἐντεῦθεν, ὡς τἆλλα γε πάντα φλυαρία τις ἔοικε εἶναι σπουδὴ καὶ λῆρος. οὕτως ἄν τις τὰς ἀπὸ τῆς ἐννοιῶν ἐφόδους συγκεφαλαιώσαιτο διόντως εἰς προτροπὴν τοῦ δεῖν φιλοσοφεῖν θεωρητικῶς, καὶ ζῆν, ὅτι μάλιστα τὸν κατ' ἐπιστήμην, καὶ νοῦν βίον. ἄνωθεν δὲ ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ τῆς φύσεως βουλήματος, ἐπὶ τὴν αὐτὴν προτροπὴν προχωροῦμεν οὕτως.

CAP. IX.

ILlorum quæ fiunt, alia quidem ab quodam ingenio atq; arte fiunt, veluti domus & navis. Utriusque enim caussa est ars quædam & ingenium. Alia verò fiunt nulla quidem arte, sed per naturam. Animalium quippe, ac rerum, quæ è terra fundũtur, caussa est natura, ac secundum naturam talia omnia fiunt. Quinimò nõnullæ res etiã fiunt fortuitu, nimirum illæ, quæ nec per artem, nec per naturam, necessitate necessitate exsistunt. Horum pleraque fortuitu exsistere dicimus. Illorum itaque quæ ab fortuna exsistũt, nihil hu-

Κεφ. Θ.

Τῶν γινομένων τὰ μὲν ἀπό τινος διανοίας καὶ τέχνης γίνεται, οἷον οἰκία καὶ πλοῖον. ἀμφοτέρων γὰρ τούτων αἰτία τέχνη τίς ἐστι καὶ διάνοια. τὰ δὲ διὰ τύχην μὲν οὐδαμῶς, ἀλλὰ διὰ φύσιν. ζώων γὰρ καὶ φυτῶν αἰτία φύσις. καὶ κατὰ φύσιν γίνεται πάντα τοιαῦτα. ἀλλὰ μὴν καὶ διὰ τύχην γίνεται τὰ ἀπροαίρετα, ὅσα μήτε διὰ τέχνην, μήτε διὰ φύσιν, μήτε ἐξ ἀνάγκης γίνεται, τὰ πολλὰ τούτων διὰ τύχην γίνεσθαι φαμέν. τῶν μὲν οὖν ἀπὸ τύχης γινομένων, οὐδὲν

ἕτερα

ἕνεκα τέχνη γίγνεται, οὐδ' ὅτι τι
τέλος αὐτοῖς. τοῖς δὲ ἀπὸ τέ-
χνης γιγνομένοις, ἔστι καὶ τὸ τέλος
καὶ τὸ ἕνεκα. διὸ χρὴ τὴν τέχνην ἔχον-
τα ἀποδιδόναι σοι λόγον, δι' ὃν ἔστιν, καὶ
τοῦ ἕνεκα. καὶ τοῦτο, ὅτι βέλτιον
ὄντων, ἢ τὸ διὰ τύχης γιγνόμενον. λέ-
γω δ' ὅσον καθ' αὑτὴν ἡ τέχνη
αἰφνῶν αἰτία, καὶ μὴ κατὰ συμβεβη-
κός. ὑγείας μὲν γὰρ ἰατρικὴν μᾶλ-
λον μὴ τόσου δικαίως ἂν θείμεθα. οἰ-
κοδομικὴν δὲ οἰκίας, ἀλλ' οὐ τῆς
καταβάλλοντος. πᾶν ἄρα ἕνεκα τοῦ
γίγνεται τὸ κατὰ τέχνην, καὶ τοῦτο
τέλος αὐτῆς τὸ βέλτιστον. τὸ μὲν
τοι διὰ τύχην, οὐ γίνεται ἕνεκά
του. συμβαίη μὲν γὰρ ἂν καὶ ἀπὸ
τύχης τἀγαθόν, ἀ μὴν ἀλλὰ
κατά γε τὴν τύχην, καθ' ὅσον
μὲν τὸ μὴ ἐκ τύχης ἀγαθόν, ἄδηλον δ'
ἀεὶ τὸ γιγόμενον ἐστι καθ' αὑτήν.
ἀλλὰ μὴν τό γε κατὰ φύσιν ἕνεκά
του γίγνεται, καὶ βέλτιονος ἕνεκεν
ἀεὶ συνίσταται, ἢ καθάπερ τὸ
διὰ τέχνης. μιμεῖται γὰρ οὐ τὴν
τέχνην ἡ φύσις, ἀλλὰ αὐτὴ τὴν
φύσιν, καὶ ἔστιν ἐπὶ τῷ βοηθεῖν, καὶ
τὰ παραλιπόμενα τῆς φύ-
σεως ἀναπληροῦν. τὰ μὲν γὰρ
ἔστιν αὐτὰ δύνασθαι δι' αὐ-
τῆς· ἡ φύσις ἐπιτελεῖν, καὶ βο-
ηθείας οὐδὲν δεῖσθαι. τὰ δὲ μό-
λις καὶ σπανιεῖς ἀδυνατεῖν οἷον

jus cauſſa fit, neq; ipſis aliquis eſt finis. Illis verò, quæ ab arte exſiſtunt, inest etiam finis & cauſſa, quare. Semper enim artem habens, tibi rationem reddet, propter quam ſcripſi, & quæſit cauſſa. Atque hocquod etiã melius eſt, quàm quod per hoc factum eſt. Dico autem, quantum per ſe ars ſolet eſſe cauſſa, & non fieri per accidens. Sanitatis enim cauſſam artem medicam potiùs, quàm morbi propriè ſtatuerimus. Sic & architecturam domus eſſe cauſſam, non autem deſtructionis. Omne igitur alicujus rei cauſſa fit, quod ex arte fit, atq; is finis ejus optimus eſt. Cæterũ quod fortuitu fit, non fit alicujus rei cauſſa. Etenim ab fortuna etiã facilè aliquid bonum contigerit, attamen non niſi ſecundum fortunam, & quatenus ab fortuna non eſt bonum, ſed indefinitũ ſemper eſt, quod fit ſecũdum fortunã. Sed enim quod ſecũdum naturam fit, alicujus rei cauſſa fit, & melioris cauſſa ſemper conſtituitur, quàm id ſcilicet, quod per artem fit. Siquidem non natura artem, ſed ars naturam imitatur, eſtq; in auxiliando etiam ſitum, atq; ea, quæ à natura telinquũtur, ſupplere. Quædam enim illi naturæ ſimilia fũt, dum poſſunt per ſe, quemadmodum natura poteſt perficere, nec ullo modo aliqua ope & ſubſidio indigent. Quædam verò ægrè & vix fiunt, alia etiam omninò nihil valent præſtare veluti

continuò

cõtinuò,& circa nativitates. Sanè quædam semina in qualemcunque inciderint terram, sine ulla custodia enascũrur. Rursum alia maximè agricolarũ arte indigent. Ad eundem modum & ex animalibus quædam per se propriòque Marte naturam omnem accipiunt. At homo multis indiget ad salutẽ artibus,cùm in prima ætate,tùm rursũ in posteriore nutritione. Si igitur ars naturam imitatur,ab hac secuta est etiã artes, universam generationẽ alicujus rei caussa exsistere. Quicquid enim rectè fit, non malè statuerimus alicujus caussa esse. Itaque illud quidem quod benè fit,illud etiam rectè exsistens fit. Exstitit autem illud, quod natum est. Quicquid autem fit secundum naturã probè fit. Etenim quod præter naturã fit,malum est, & nativitas secundum naturam alicujus caussa fit. Et hoc aliquis deprehendat in singulis humani corporis membris. Veluti si palpebram consideres, intelliges non frustrà, sed subsidii oculorum gratia factam esse, ut requietem aliquam præbeat, & in oculos procidentia impediat. Itaque idem est, cum cujus caussa aliquid factum est, & cujus caussa aliquid factũ esse oportet. Veluti si navem oporteret fieri vectationis per mare caussa, cujus gratia etiam facta est. At qui animalium,quæ secundum naturam exsistũt, vel omnia in universum, vel optima

ἕνεκα καὶ περὶ τὰς γενέσεις. ἔνια μὲν γὰρ καὶ τῶν σπερμάτων εἰς ὁποίανοῦν ἐμπέσῃ γῆν, ἄνευ φυλακῆς βλαστάνει. ἕνια δὲ προσδεῖται γεωργικῆς τέχνης. παραπλησίως δὲ καὶ τῶν ζώων, τὰ μὲν δι' ἑαυτῶν ἅπαντα ἀναλαμβάνει τὴν φύσιν· ἄνθρωπος δὲ πολλῶν δεῖται τεχνῶν πρὸς σωτηρίαν, καὶ τι τὴν πρώτην γένεσιν, καὶ πάλιν καὶ τὴν ὑστέραν τροφήν. τούτων ἡ τέχνη μιμεῖται τὴν φύσιν, ἀπὸ ταύτης ἐκείνων ἐλθοῦσα καὶ πάσης τέχνης, τὸ τὴν γένεσιν ἅπασαν ἕνεκά του γίνεσθαι. τὸ δὲ ὀρθῶς γιγνόμενον, ἅπαν ἕνεκά του γίνεσθαι θετέον ἂν. εἰ δὲ τό γε καλῶς, ὀρθῶς καὶ τὸ μὴ γιγνόμενον γίνεσθαι. γίγνεται δὲ τὸ γιγνόμενον. τό γε μὴν καὶ φύσιν εἶναι, καλῶς, εἰ περὶ τὸ παρὰ φύσιν φαῦλον, καὶ τὸ καὶ φύσιν γένεσις, ἕνεκά του γίνεται. καὶ τοῦτο δοκοῖ τις ἂν καὶ ἐφ' ἑκάστου τῶν ἐν ἡμῖν μερῶν. οἷον ἕνεκα τοῦ βλέφαρον, ἴσως δ' οὐχ ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ἀλλὰ βοηθείας χάριν τοῦ μᾶλλον γίγνεσθαι, ὅπως ἀναπαύσῃ παρέχῃ καὶ κωλύῃ τὰ προσπίπτοντα τοῖς ὄμμασιν. ὅπερ ταὐτὸν ἔστιν, ἔστι ἕνεκα γίνεσθαι, καὶ ἕνεκα δεῖ γενέσθαι. οἷον εἰ πλοῖον ἕνεκα τοῦ πλεῖν θάλατταν κομιδῆς ἕνεκα γίνεται, δεῖ καὶ τοῦτο καὶ γίνεσθαι. καὶ μὴν τὰ ἐν ζῴοις τῆς φύσεως μηχανήματά ἐστιν, ἢ τοι ἅπαντα τὰ παράπαν, ἢ τὰ βέλτιστα

καὶ

τιμιώτατα. (διαφέρει γὰρ οὐδὲν εἰ τις αὐτῶν τὰ πολλὰ καὶ διὰ φύσιν οἴεται γεγενῆσθαι, διὰ τινα φθορὰν καὶ μοχθηρίαν.) τιμιώτατον δέ γε τῶν ὄντων ζῴων ὁ ἄνθρωπός ἐστιν, ὡς ἄλλος ὅτι φύσει τε καὶ κατὰ φύσιν γέγονε. καὶ τοῦτό ἐστι τῶν ὄντων, ὃ χάριν ἡ φύσις ἡμᾶς ἔσπευσε καὶ ὁ θεός. τοῦτο δὲ τοῦτό ἐστι Πυθαγόραν ἐρωτηθέντα, τὸ θεάσασθαι εἶπε, τὸν οὐρανόν. καὶ αὐτὸ δὲ θεωρὸν ἑαυτὸν ἔφασκεν εἶναι τῆς φύσεως. καὶ τούτου ἕνεκα παρεληλυθέναι εἰς τὸν βίον. καὶ Ἀναξαγόραν δὲ φασὶν εἰπόντα ἐρωτηθέντα, τίνος ἕνεκα ἕλοιτο γενέσθαι τις καὶ ζῆν, ἀποκριθῆναι πρὸς τὴν ἐρώτησιν, ὡς τοῦ θεάσασθαι τὸν οὐρανὸν, καὶ περὶ αὐτὸν ὅλον τε καὶ σελήνην καὶ ἥλιον, ὡς τἄλλα γε πάντα, οὐδενὸς ἀξίωνα ὄντων. εἰ δὲ τίνων πάντως ἀεὶ τὸ τέλος ἐστὶ βέλτιον, ἕνεκα μὲν τοῦ τέλους πάντα γίνεται τὰ γινόμενα, τὸ δ' οὗ ἕνεκα, βέλτιον καὶ βέλτιστον πάντων, τέλος δὲ κατὰ φύσιν τοῦτο ἐστιν, ὃ κατὰ τὴν γένεσιν ἑκάστου ὑστάτῳ τόπῳ τελειοῦσθαι φιλεῖ μετὰ τῆς γενομένης συναγωγῆς. οὕτω μὲν, τὰ κατὰ τὸ σῶμα τῷ ἀνθρώπῳ λαμβάνει τέλος. ὕστερον δὲ τὰ κατὰ τὴν ψυχήν. καὶ πῶς ἀεὶ τὸ τῆς βελτίονος τέλος ὑστερίζει τῆς γενέσεως; ἐκοῦσα ψυχὴ

quæque & pretiosissima, (nihil enim differt, si quis illorum pleraque præter naturam existimet, exstitisse propter corruptionem & pravitatem quandā). Pretiosissimum, inquam, animalium, quæ in hoc mundo moventur, homo est. Itaque manifestū est eum & natura & secundum naturam factum. Atque hoc est ex reb. existentibus, cujus gratia natura nos genuit & Deus. Quid autē hoc esset, Pythagoras interrogatus, cœlum intueri dixit. Et scipsum naturæ spectatorem esse aiebat, eáque de caussa se in vitam hanc ingressum. Et Anaxagoram ajunt dicere solitum, cùm interrogatus esset, cujus caussa elegisset, ut aliquis esset ac viveret, respondere ad id, quod quæsitus esset, se ideo scilicet vivere, ut cœlum intueretur, inq; eo astra ac lunam cum sole, quasíque reliqua omnia nullius planè momenti forent. Quod si igitur cujusvis rei sēper finis melior est, finis quippe caussa omnia, quæ fiunt, exsistunt: quod autem alicujus rei caussa fit melius, imò & optimum est omnium, finis autem secundum naturam iste est, qui secundum nativitatem & ortum solet postremo loco perfici, nativitate continenter tradūcta & transmissa: igitur primum quidem corpus humanum finem capit, posteriùs verò animus. At quo pacto semper melioris finis sequitur nativitatē? Itaq; animus

corpore posterior est, & extremum animi est prudentia. Hoc enim natura ultimum hominibus factum esse videmus. Quapropter etiã senectus horum solùm bonorum expetitur & desiderafur. Prudentia igitur quædã secũndum naturã nobis finis est. Et mẽte prudentiáque præditum esse, extremum est, cujus causſa facti sumus. Quod si igitur facti sumus, nimirum manifestum est nos etiam esse aliquid sapiendi discendíque causſa. Pulchrè ergo hac quidem ratione Pythagoras dixit, quemque hominem ab Deo cõstituturn esse, ut cognoscat ac cõtempletur: Verùm hoc notum est. Vtrum mundus sit, an alia aliqua natura, postea fortè considerandum est. In præsentia aũt tantùm nobis primo loco sufficerit. Si enim secundum naturam finis est prudentia, omnium optimum fuerit sapientia præditum esse. Itaque reliqua causſa exsistentium in eo bonorum faciẽda sunt. Horum autem ipsorum bonorum, quædam sunt in corpore, quædam verò in animo: quæ autem in animo est, prudentię esse virtutem. Hoc enim maximè extremum est. Quærere autem ab omni scientia, ut aliud quid exsistat, atque eam utilẽ esse oportere, omnino alicujus est, qui ignorat, quantum inter se bona eximia & necessaria differant. Permultũ enim differunt. Siquidem quæ per alias res

σώματος ὕστερον, καὶ τὸ τῆς ψυχῆς τελευταῖον ἡ φρόνησις. ὥστε τὸ γὰρ ὕστατον ὁρῶμεν γιγνόμενον φύσει τοῖς ἀνθρώποις. διὸ καὶ τὸ γῆρας ἀντιποιεῖται ταύτων μόνον τῶν ἀγαθῶν. φρόνησις ἄρα τις καὶ φύσιν ἡμῖν ἐστι τὸ τέλος. καὶ τὸ φρονεῖν ἔσχατον, ἕνεκεν γεγόναμεν. οὐκοῦν εἰ γεγόναμεν, δῆλον ὅτι καὶ ἐσμὲν ἵνα τὰ καταφρονῶσι τὶ καὶ μανθάνωμεν. καλῶς ἄρα καὶ γε τοῦτον τὸν λόγον Πυθαγόρας εἴρηκεν, ὡς ἐπὶ τὸ γνῶναί τε καὶ θεωρῆσαι πᾶς ἄνθρωπος ὑπὸ τοῦ θεοῦ σωίζηκεν. ἀλλὰ τοῦτο γνωστόν, πότερον ὁ κόσμος ἐστὶν ἢ τις ἑτέρα φύσις, σκεπτέον ἴσως ὕστερον. νῦν δὲ τοσοῦτον ἱκανὸν τὴν ἀρχὴν ἡμῖν. εἰ γὰρ ἐστι κατὰ φύσιν τέλος ἡ φρόνησις, ἄριστον ἂν εἴη πάντων τὸ φρονεῖν. ὥστε τὰ μὲν ἄλλα δεῖ πρᾶττειν ἵνα ἕν ἐν αὐτῷ γίνηται ἀγαθόν· τῶν δὲ ἐν αὐτῷ, τὰ μὲν ἐν τῷ σώματι, τὴν ἐν ψυχῇ. τὴν δὲ ἀρετὴν τὴν φρονήσεως. τοῦτο γὰρ ἔσχατον. τὸ δὲ ζητεῖν ὅτου πάσης ἐπιστήμης ἕτερόν τι γενήσεται, καὶ δεῖν χρησίμην αὐτὴν εἶναι πασῶν ἀγνοοῦντος τινός ἐστιν, ὅσον διέστηκεν ἕκαστα ἀγαθὰ καὶ τὰ ἀναγκαῖα. διαφέρει γὰρ πολλοῦ. τὰ μὲν γὰρ δι' ἕτερον ἀγα-

diligũtur,& in pretio ſunt, ſine quibus vivere impoſsibile eſt, ea neceſſaria & cauſſæ adjuvantia dicenda ſunt. Quæ autem per ſe, etſi nihil aliud contingat,ea propriè bona ſunt. Neque enim hoc quidem propter hoc, illud verò propter aliud expetẽdum eſt. Hoc aũt ſi perrexerit ulterius,non in infinitum abit,ſed alibi conſiſtit. Ridiculũ igitur jam omninò,quærere ab quovis aliam utilitatem præter rem ipſam. Quod igitur nobis emolumentum & quæ utilitas interrogare? Revera enim quod dicimus, ſi quis nos veluti ad fortunatas inſulas mente & cogitatione tranſportaverit,(ibi enim nullius rei nec uſus nec neceſsitas eſt, neque ullius ex aliis rebus utilitas fuerit.) ſolùm relinquitur cogitatio & deliberatio, imò & contemplatio vitæ, quam nunc etiam liberam eſſe dicimus. Quod ſi ea vera ſint, quomodo non jure ſuffundatur pudore, quicumque noſtrum facultate accepta ut in fortunatorum inſulis habitet, hoc ipſum non poterit. Per ſe igitur reprehendenda non eſt merces ſcientiæ hominibus, neq; parvum bonum eſt, quod ab ea exſiſtit. Quemadmodũ enim juſtitiæ, ut ſapientes poëtæ perhibent, apud inferos percipimus dona & munera: ſic prudentiæ, ut videtur, præmia in inſulis fortunatis. Nihil igitur obſtat quin videatur pretioſa eſſe & utilis. Non enim rem utilẽ,

sed bonam & honestam esse dicimus, non propter aliud sed propter ipsam eam expetere & eligere par est. Sicuti enim ad Olympū montem ipsius spectaculi caussa proficiscimur, etsi nihil amplius ab eo futurum esset: (ipsum quippe spectaculum multis pecuniis præstantius est: atque ipsa Bacchanalia spectamus, non quasi aliquid ab histrionibus actoribúsq; accepturi: sed multis aliis spectaculis adjūctis multarum pecuniarū vice ea eligeremus:) ita etiā spectaculum totius æstimatione præferendum est omnibus, quæ utilia esse videbuntur. Sanè enim non ad homines imitantes mulierculas & servos, & ad pugnantes currentésque cum magno studio ac diligentia proficiscendū est, ut eos spectemus. Rerum autem quæ sunt, naturam & veritatem non putare speculandam esse sine pretio & gratis, in primis absurdum puto. Hoc igitur modo ab naturæ voluntate progressu facto, priùs adhortati sumus ad sapientiæ studium, tanquam ad bonū & honestum principem, eóq; nomine pretiosum, etsi ab eo nihil utile exsistat, quod quidē ad vitam humanā faciat.

ἀλλ' ἀγαθὴν αὐτὴν ἕνεκα φαμὲν, οὐ δι' ἕτερον, ἀλλὰ δι' αὐτὴν αἱρετὸν καὶ αὐτὴν προσήκει. ὥσπερ γὰρ εἰς Ὄλυμπιάδα αὐτῆς ἕνεκα τῆς θέας ἀποδημοῦμεν, καὶ εἰ μηδὲν μέλλοι πλεῖον ἐκ' αὐτῆς ἔσεσθαι· αὐτὴ γὰρ ἡ θεωρία χρείττων πολλῶν ἐστι χρημάτων, καὶ τὰ Διονύσια δὲ θεωροῦμεν, οὐχ ὡς λαμβάνοντί τι παρὰ τῶν ὑποκριτῶν, ἀλλὰ καὶ προσθέντες πολλὰς καὶ ἄλλας θέας εἰλόμεθα ἂν τοσούτων χρημάτων καὶ τὴν θεωρίαν ἅπασαν τιμιωτέραν πάντων τῶν δοκούντων εἶναι χρησίμων. ἃ γὰρ ἀπείρητα μὲν ἀνθρώπους μιμουμένους γύναια καὶ δούλους, τοὺς δὲ μαχομένους, καὶ θηρίων δεῖ προθύμως ἅπασι πολλῆς σπουδῆς ἕνεκα τοῦ θεάσασθαι αὐτούς. τὴν δὲ τῶν ὄντων φύσιν καὶ τὴν ἀλήθειαν μὴ οἴεσθαι δεῖν θεωρεῖν ἀμισθί, ἄτοπον μὲν ἐν ἀπὸ τοῦ βουλήματος τῆς φύσεως ὁρμῶντες προτρέψαμεν ἐπὶ τὸ φρονεῖν ὡς ἀγαθόν τε καὶ πάντων, καὶ δι' αὐτὸ τίμιον, κἂν μηδὲν ἀπ' αὐτῆς χρήσιμον γίγνηται εἰς φορὰς τοῦ ἀνθρώπινου βίου.

CAP. X.

VErumenimverò speculativam prudentiam etiam maximas utilitates nobis præbere ad vitam humanā, perfacilè quis ab artibus inveniet.

Κεφ. ι.

Ἀλλὰ μὴν ὅτι γε καὶ ὠφελείας τὰς μεγίστας ἡμῖν πρὸς τὸν ἀνθρώπινον βίον παρέχει ἡ θεωρητικὴ φρόνησις, ῥᾴστης τις ἂν εὕροι τῶν τεχνῶν

τεχνῶν. ὥσπερ γὰρ τῶν ἰατρῶν ἅπαν-
τες μὲν οἱ περὶ τὴν γυμναστικὴν,
οἱ πλεῖστοι δ' ὁμολογοῦσιν, ὅτι
δεῖ τοὺς μέλλοντας ἀγαθοὺς ἰατροὺς
ἔσεσθαι, καὶ γυμναστὰς περὶ φύσεως
ἐμπείρους εἶναι. οὕτω καὶ τοὺς ἀγαθοὺς
νομοθέτας ἐμπείρους εἶναι δεῖ καὶ φύ-
σεως, καὶ πολλῷ μᾶλλον ἐκείνων.
οἱ μὲν γὰρ τοῦ σώματος ἀρετῆς εἰ-
σὶ δημιουργοὶ μόνον, οἱ δὲ περὶ τὰς
τῆς ψυχῆς ἀρετὰς ὄντες, καὶ περὶ
εὐδαιμονίας καὶ κακοδαι-
μονίας ἐπάξειν προαιρούμενοι,
πολὺ δὴ μᾶλλον προσδέονται φι-
λοσοφίας. καθάπερ γὰρ ἐν ταῖς
ἄλλαις τέχναις ταῖς δημιουρ-
γικαῖς ἄνευ τῆς φύσεως εὑρῆσαι τὰ
βέλτιστα τῶν ὀργάνων, οἷον ἐν
τεκτονικῇ σφῦραν καὶ πρίονα καὶ
τόρνος. τὰ μὲν ὕδατι καὶ φωτὶ
καὶ ταῖς αὐγαῖς τῶν ἀκτίνων λη-
φθέντων, πρὸς ἃ κρίνοντες τὰ
κατὰ τὴν αἴσθησιν ἱκανῶς εὖ θ'
καὶ λεῖον βασανίζομεν. ὁμοίως
δὲ καὶ τὸ πολιτικὸν ἔχειν τι-
νὰς ὅρους δεῖ ἄνευ τῆς φύσεως
αὐτῆς καὶ τῆς ἀληθείας, πρὸς
οὓς κρῖναι τὸ δίκαιον, καὶ τὸ
καλὸν καὶ τὸ συμφέρον. ὥσπερ
γὰρ ἐστὶ τοῖς ὀργάνοις ταῦτα
ἁρμόττοντα πάντων, οὕτω νόμος
κάλλιστος ὁ μάλιστα κατὰ φύσιν
κείμενος. τοῦτο δ' οὐκ ἔστι τι-

Quemadmodum enim omnes, qui
cum q; egregii & insignes sunt medici,
itémq; gymnastici plerique (sic ab ex-
ercendo dicti) penè confitentur, opor-
tere omnes eos, qui boni futuri sunt
medici, itemque gymnastas naturę pe-
ritos esse: ad eundem modum & bo-
nos legislatores naturæ peritos & ex-
pertos esse oportet, & multo magis il-
lorum. Medici enim & gymnastæ vir-
tutis corporis solùm sunt quasi publi-
ci artifices. Legislatores verò circa ani-
mi virtutes versantes, & de urbis fel-
icitate & infelicitate se aliquid in medi-
um prolaturos dictitantes, multo qui-
dem magis philosophia indigēt. Nam
sicuti in reliquis artibus vulgariis & o-
pificiis ab natura optima instrumenta
inventa sunt, veluti in arte fabrili amus-
sis, regula, tornus. Atque illa quidem
aqua & luce, ac splendoribus radio-
rum acceptis, juxta quæ judicia feren-
tes ad sensum, satis superque rectè po-
liteque ea exploramus. Eodem modo
etiam cum, qui in Repub. vivit, ab ip-
sa natura ac veritate terminos, & quasi
præscripta quædam habere debet, jux-
ta quæ, quid justum, quid honestum,
denique & quid expediens ac utile sit,
judicabit. Quemadmodum enim illic
hæc ipsa instrumenta omnibus, ut ex-
cellentissima præferuntur: ita legum o-
ptima illa est, quæ maximè secundum
naturam posita est. Hoc autem fieri ab

illo nullo modo poteſt, qui philoſophiæ ſtudio imbutus non ſit, vel qui veritatem non cognorit. Ac aliarum quidem artium cum inſtrumenta, tum exactiſſimas ratiocinationes non ab illis primis acceptas penè ſciunt: ſed ab ſecundis tertiiſque & remotiſſimis, & ſermones rationéſve ex peritia accipiunt. Soli autem reliquorum philoſopho ab ipſis certis ac veris imitatio exſiſtit. Ipſorum enim, minimè autem imitationum ſpectator eſt. Quemadmodum igitur hic faber ædiumque opifex bonus nequaquam eſt, qui planè regula non utitur, neque aliis ullis id genus inſtrumentis, reliquis autem ædificiis illa ipſa admovet: eodem modo forſan, etſi quis vel leges fert civitatibus, vel author eſt, ut actiones adminiſtrentur, reſpiciens atque imitans alias actiones, vel humanas Reſpub. Lacedæmoniorum, vel Cretenſium, vel aliarum ſimilium; nec bonus nec diligens legiſlator ceuſendus eſt. Probabile enim non eſt, cius, quod bonum & honeſtum non eſt, ſi quis imitatione exprimere volet, bonum honeſtumque exſiſtere, & quod natura nec divinum nec ſtabile eſt, itidem expreſſum per imitationem immortale & ſtabile fore: ſed omnium artificum ſolius philoſophi duntaxat, & leges ſanctæ & actiones rectæ ac bonæ ſunt. Solus quippe ad naturam & divinum

μὴ φιλοσοφήσαι δύναιτο ποτὲ ἄν, μηδὲ γνωρίσαντα τὴν ἀλήθειαν. καὶ τῆς μὲν ἄλλων τεχνῶν τά τε ὄργανα, καὶ τὰς λογισμὰς τὰς ἀκριβεστάτας, οὐκ ἀπ' αὐτῆς τῆς πρώτων λαβόντες φασὶν ἴσασιν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν δευτέρων καὶ τρίτων καὶ πολλοστῶν, τοὺς τε λόγους ἐξ ἐμπειρίας λαμβάνουσι. τῆς δὲ φιλοσόφου μόνου τῶν ἄλλων ἀπ' αὐτῶν ἀκριβῶν ἡ μίμησις ὄξη. αὐτῶν γὰρ ἐστὶ θεατὴς, ἀλλ' οὐ μιμητής. ὥσπερ οὖν οὐδ' οἰκοδόμος ἀγαθὸς ἔστιν οὗτος, ὅς τις κανόνι μὲν μὴ χρῆται, μηδὲ τῶν ἄλλων μηδενὶ τῶν τοιούτων ὀργάνων, ἑτέροις δὲ οἰκοδομήμασι φαίη καλλίλλων, ὁμοίως ἴσως κἂν εἴτις ἢ νόμους τίθεται πόλεσιν, ἢ πράττειν πράξεις ἀποδλέπων καὶ μιμούμενος πρὸς ἑτέρας πράξεις, ἢ πολιτείας ἀνθρωπίνας Λακεδαιμονίων ἢ Κρητῶν, ἢ τινῶν ἄλλων τοιούτων, οὐκ ἀγαθὸς νομοθέτης οὐδὲ σπουδαῖος. οὐ γὰρ ἐνδέχεται μὴ καλοῦ μίμημα καλὸν εἶναι, μηδὲ θεῖα καὶ βέβαια φύσιν, ἀθάνατον καὶ βέβαιον, ἀλλὰ μόνου ἔτι μόνου τοῦ δημιουργοῦ τοῦ φιλοσόφου, καὶ νόμοι βέβαιοι καὶ πράξεις εἰσὶν ὀρθαὶ καὶ καλαί. μόνος γὰρ πρὸς τὴν φύσιν βλέ-

πων

πων ζῆν, καὶ πρὸς τὸ θεῖον. καθάπερ ἂν εἰ κυβερνήτης τὶς ἀγαθὸς ὀξὺ διδίων καὶ μονίμων ἀναλάμπους τὰς ἀρχὰς, ὁρμᾷ ἐς ζῆν καθ' ἑαυτόν. ἔστι μὲν οὖν θεωρητικὴ ἥδε ἡ ἐπιστήμη. παρέχει δ' ἡμῖν τὸ δημιουργὸν κατ' αὐτὴν ἅπαντα, ὥσπερ γὰρ ἡ ὄψις θεωτικὴ ἐς δημιουργὸς ἐδενός ἐστι. μόνον γὰρ αὐτῆς ἔργον ἐστὶ τὸ κρίνειν καὶ δηλοῦν ἕκαστον τῶν ὁρατῶν, ἡμῖν δὲ παρέχει τὸ πρακτικόν τι δι' αὐτῆς, ἐς βοηθεῖ πρὸς τὰς πράξεις ἡμῖν τὰ πάντα. καθάπερ γὰρ δυνάμενοι παντελῶς ἂν ἦμεν, στερηθέντες αὐτῆς εἰδέναι, ὅτι ἐκ τῆς ἐπιστήμης θεωρητικῆς ὄσης, μυρία πράττομεν καθ' ἡμᾶς, ὅμως ἡμεῖς καὶ τὰ μὲν λαμβάνομεν, τὰ δὲ φεύγομεν τῶν σωμάτων καὶ ὅλως πάντα τὰ ἀγαθὰ δι' αὐτὴν κεκτήμεθα.

numen respiciens vivit, & instar boni gubernatoris, qui ex æternis & fixis seu stabilibus rebus vitæ initia suscepit, impetu eò fertur, & per se vivit. Hæc ipsa igitur scientia contemplativa est. præbet vero nobis procreatio per se omnia. Quemadmodum enim visus effector & autor nullius est, solùm quippe ejus officium est judicare, & eorum unumquodque, quæ videntur; denotare, præstat autem nobis hoc commodi, ut illius subsidio aliquid agere valeamus, & ad actiones in primis nobis suppetias præbet: penè namque ut trũci omninò immobiles essemus, videndi facultate privati: ita manifestum est, cùm scientia sit contemplativa, nos illius subsidio nihilominus infinita agere, atque illas quidem res accipimus, alias fugimus, & in universum illius adminiculo, quæ bona & honesta sunt, omnia acquirimus.

Κεφ. ια.

Ὅτι τοίνυν τοῖς ἑλομένοις τὰ καλὰ τοῦ βίου, καὶ τὸ ζῆν ἡδέως μᾶλλον ὑπάρχει, δῆλον ἂν γένοιτο ἐντεῦθεν. φαίνεσθαι δὲ τριῶς λέγεται τὸ ζῆν, τὸ μὲν καθ' δύναμιν, τὸ δὲ καθ' ἐνέργειαν. ὁρῶμεν γὰρ τὰ μὲν φαμὲν ὅσα τυγχάνει τοῦ ζῴου ὄντα καὶ δυνάμει πίφυκεν ἰδεῖν, κἂν μήπω τὰ τυχόντα, καὶ τὰ χρώματα τῇ δυνάμει καὶ προσβάλλοντα τοῖς ὄμμασιν ὁμοίως

CAPUT XI.

QUod igitur vitæ genus cum mente ac judicio deligentibus ipsa quoque vita jucundissimè transigitur, hinc manifestum fuerit. Vita bifariam dici videtur, vel potentia, vel actu. Omnia enim illa videntia esse dicimus animalia, quæcumque visum habent, & nata sunt, ut possint videre, etsi occulta & retrusa exsistant, utunturque potentia, & oculos adjiciunt. Eodem modo,

modo de eo, quod dicimur scire & nosse judicandum est. uti & speculari unum quidem esse dicimus: unum verò habere vim & potentiam & scientiam. Siigitur sensu discernimus, utrum quis vivens an mortuus sit: sensus autem bifariam accipiatur, propriè quidem, ut quis sensu utatur, aliter autem & impropriè, posse uti, eo quod dicimus & sensu præditum esse eum, qui dormit, addentes, ita videri: nimirum manifestum est sequi, vitam bifariam dici. Namq; cùm, qui vigilat, dicendum est verè & propriè vivere. Eum verò qui dormit, eo quòd possit in hunc motum transire, quo dicimus aliquem & vigilem esse, & res sentire. Propterea & in hoc respicimus. Cùm igitur dictum fuerit idem unicuique quorumdam exsistentium, alterutrum autem fuerit dictum, vel activè vel passivè, huic magis reddemus id exsistere, quod dictum est. Veluti exempligratia, eum qui utitur re aliqua magis eo, qui scientiam habet, scire. Videre autem eum magis, qui adjicit obturum ad rem aliquam, eo, qui possit adjicere. Non enim solùm, cùm magis dicimus, hoc profitemur juxta excellentiam, quorum unus fuerit sermo: Sed & juxta id quod prius sit, aliud autem, quod est posterius. Veluti sanitatem salubriũ magis bonum esse dicimus, & quod per se natura expetendũ

δεῖ μὴ τὸ ἐπίστασθαι, ἀλλὰ τὸ γεωμετρεῖν, ἐν μὲν τὸ χρῆσθαι καὶ θεωρεῖν λέγομεν. ἐν δὲ τὸ κεκτῆσθαι τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐπιστήμην ἔχειν. εἰ τοίνυν τῷ μὲν αἰσθάνεσθαι τὸ ζῆν διακρίνομεν, καὶ τὸ μὴ ζῆν, τὸ δὲ αἰσθάνεσθαι διττὸν, κυρίως μὲν τῷ χρῆσθαι τῇ αἰσθήσει, ἄλλως δὲ τῷ δύνασθαι, διότι φαμὲν αἰσθάνεσθαι καὶ τὸ καθεύδοντα, λέγοντες, ὡς ἔοικε, δῆλον ὅτι καὶ τὸ ζῆν ἐπαλλαττόντως λεγόμενον. τὸ μὲν οὖν ἐγρηγορότα φάναι ζῆν ἀληθῶς καὶ κυρίως. τὸ δὲ καθεύδοντα ἔχειν τὸ δύνασθαι μεταβάλλειν εἰς ταύτην τὴν κίνησιν, καθ' ἣν λέγομεν ἐγρηγορέναι. διὸ καὶ τὴν τοιαύτην αἴσθησίν φαμεν ἔχειν, διὰ τοῦτο καὶ εἰς τοῦτο βλέποντες. ὅταν οὖν λέγωμεν τὸ ταὐτὸν ἑκάστοτε δυοῖν ἐναντίοιν εἶναι, ἢ δὲ θάτερον λεγόμενον, ἢ τὸ ποιεῖν ἢ τὸ πάσχειν, τούτῳ μᾶλλον ἀποδώσομεν ὑπάρχειν τὸ λαχεῖν, οἷον ἐπίστασθαι μὲν μᾶλλον τὸ χρώμενον, ἢ τῷ ἐπιστήμην ἔχοντος. ὁρᾶν δὲ τὸ προσβάλλοντα ἢ δόμεν, τῷ δεναμένῳ προσβαλλεῖν. ἔτι δὲ μᾶλλον τὸ μᾶλλον λεγόμενον καθ' ὑπεροχήν, οἷον ἀγαθὸν λέγομεν, ἀλλὰ καὶ τὸ πρότερον εἶναι, τὸ δὲ ὕστερον, οἷον τὴν ὑγίειαν τῶν ὑγιεινῶν μᾶλλον ἀγαθὸν εἶναι φαμὲν, καὶ τὸ καθ' αὑτὸ τὴν φύσιν αἱρε-

αἱρετὸν τῷ ποιητῷ. καίτοι τὸν λόγον ὁρῶμεν, ὡς οὐχὶ ἔστι καθηρημένος, ἀμφοῖν ὄντι ἀγαθὸν ἑκατέρου ἐπὶ τὰ τῆς ὠφελίμων καὶ τῆς ἀρετῆς. καὶ ζῆν ἄρα μᾶλλον ἕ φατέον τὸ ἐγρηγορότα τὸ καθεύδοντος, καὶ τὸν διενεργοῦντα τῇ ψυχῇ τὰ μόνον ἔχοντος. λέγω γὰρ ἐκεῖνον καὶ τοῦτον ζῆν φαμὲν, ὅτι τοιοῦτος ἐστὶν, οἷος ἐκεῖνος πάσχειν ἢ ποιεῖν. οὐκοῦν τὸ μὲν χρῆσθαι παντὶ τοῦτο ἐστὶν, ὅταν τις μὲν ἑνὸς ἡ δύναμις ᾖ, τοῦτο αὐτὸ πράττῃ τις, εἰ δὲ πλειόνων τὸ ἀριθμὸν, ὁ ἂν τούτων τὰ βέλτιστον, οἷον αὐλοῖς, ἢ τοι μόνον ὅταν αὐλῇ χρῆταί τις, ἢ μάλιστα. ἴσως γὰρ ἐπὶ τούτῳ καὶ τῆς ἄλλων. οὐκοῦν μᾶλλον χρῆσθαι ἢ ὀρθῶς χρώμενον φατέον. τὸ γὰρ ἐφ' ὃ, καὶ ὡς πέφυκεν ὑπάρχειν τῷ χρωμένῳ καλῶς καὶ ἀκριβῶς. ὅτι δὲ καὶ ψυχῆς ἔστι μόνον, ἢ μάλιστα πάντων τῆς ἔργον τὸ λογισμοῦ τε καὶ συλλογίζεσθαι. ἁπλοῦν ἄρα ἤδη τοῦτο, καὶ παντὶ συλλογί. ζεσθαι ῥᾴδιον, ὅτι ζῆν μᾶλλον ὁ λογιούμενος ὀρθῶς, καὶ μάλιστα πάντων ὁ μάλιστα ἀληθεύων. ὅτῳ δὲ ὄζει ὁ φρονεῖν καὶ θεωρεῖν καὶ τὸ ἀκριβέστατον ἡδύ ἐστιν. καὶ τὸ γε τελέως ζῆν, τότε ἂν τις ἀποδοτέον, τοῖς φρονοῦσι καὶ τοῖς φρο-

est, melius esse eo, quod factum est. Atqui sermonem videmus nequaquam utrimq; damnatum esse, quia utrumq; bonum est & in iis, quæ utilia sunt, & iis, quæ sunt virtutis. Itaq; potius dicēdum est illū vivere, qui vigilat aut experrectus est præ eo, qui dormit, cumq;, qui animo aliquid tanquam instrumento agit, vivere præ illo, qui solum habet animum. Nam propter illum & hunc vivere dicimus, quoniā talis est, qualis ille, qui vel patitur, vel operatur. Igitur hoc est quavis re uti, quū, si quidem unius facultas est, hoc ipsum alius quis faciat. Sin autem pluriū numero potestas erit, quodcumq; horum fuerit optimū, veluti tibiis, vel solùm cùm tibia cecinerit, utatur quis vel maximè. Aequali enim modo, ut hac in re, ita se etiam habet in aliis. Proinde ille magis uti dicēdus est, qui ritè & probè utitur.

*

Porrò autem & animi est vel solum, vel omnium maximè primarium opus, & cum mēte aliquid revolvere & colligere. Simplex igitur jam hoc & cuivis facilè est cum ratione colligere, magis vivere eū, qui rectè & cum mēte expendit, & omniū maximè ille, qui antè alios vera profert. Hic verò est, qui mente præditus sapit, & videt juxta exactissimam scientiam. Et quidē perfectè vivere tunc & hisce tribuendū est, qui sapiunt, & pru-

dentes ſunt. Quod ſi autem vivere, omni animanti quidem idem eſt, quod manifeſtum eſt eſſe. quia etſi fuerit maximè & propriiſsimè omnium ille, qui mente præditus & prudens eſt, & tunc maximè tẽporis omnis cũ egerit & cõtẽpletur, quod ex rebus, quæ ſunt, cognobile fuerit. Cęterùm perfecta efficacia & quæ non impeditur, habet in ſe gaudium, ita ut contemplativa efficacia totius jucundiſsima ſit. Igitur aliud adhuc eſt cum voluptate bibere, & jucũdè bibere. Nihil enim prohibet non ſitientem aliquem, neq; quali gaudet potu, ſi afferatur, cum gaudio bibere, nõ ſedentẽ ad bibendũ, ſed ut contingat eũ videre ſimul aut videri. Proinde hunc quidem voluptatẽ capere, & cum voluptate bibere dicemus: ſed nõ in eo quod bibat, neq; quod jucundè bibat. Itaq; ſic & inceſſum & cõſeſſum, & diſciplinam ac motum omnem etiam dicemus jucundum aut acerbum, non quibus cõtingit nos, ſi adſint, triſtitia affici, vel gaudere: ſed quorũ præſentia omnes & dolemus, triſtamurq;, & gaudemus. Igitur vitam quoq; juxta jucundam dicemus, cujus præſentia iis, qui habent, jucunda eſt, & vivere jucũdè exiſtit, nõ omnes, qui vivũt, gaudẽt, ſed illi, quibus ipſa vita jucũda eſt, & vivere jucũdũ exiſtit, & gaudẽt voluptate, quę ab vita exiſtit. Vitã igitur potius tribuimus vigilanti; quàm dor-

ῥμοις. εἰ δὲ τὸ ζῆν, ὅτι τῷ ζώῳ γε παντὶ ὑπάρχει, ὅπερ ἐξ ἀρχῆς δῆλον, ὅτι καὶ εἰη μάλιστα καὶ κυριώτατα πάντων ὁ φρόνιμος, καὶ τότε μάλιστα τῷ χρόνῳ ὑπάρχῃ, ὅταν ἐνεργῇ καὶ τυγχάνῃ θεωρῶν, τὸ μάλιστα τῶν ὄντων γνώριμον, ἀλλὰ μὴν ἡ γε τελεία ἐνέργεια καὶ ἀκώλυτος ἐν ἑαυτῇ ἔχει τὸ χαίρειν, ὥστε ἂν εἴη ἡ θεωρητικὴ ἐνέργεια πάσης ἡδίστη. ἔστι τοίνυν ἕτερόν τι τὸ ἡδόμενον πίνειν, καὶ τὸ ἡδέως πίνειν. οὐδὲν γὰρ κωλύει μὴ διψῶντα τινὰ, μηδὲ τῷ χαίρειν σώματι προσφερόμενον πίνοντα χαίρειν. μὴ τῷ πίνειν ἀλλὰ τῷ συμβαίνειν ἅμα θεωρεῖν ἢ θεωρεῖσθαι καθήμενον οὐκοῦν τοῦτο ἡδέσθαι μὲν καὶ ἡδόμενον πίνειν φήσομεν, ἀλλ' οὐ τὸ πίνειν, οὐδὲ ἡδέως πίνειν. οὐκοῦν οὕτω καὶ βάδισιν, καὶ καθέδραν, καὶ μάθησιν καὶ πᾶσαν κίνησιν καὶ ἐρωτᾶν ἡδεῖαν ἢ λυπρὰν οὐχ ὅσων συμβαίνει λυπεῖσθαι παρουσῶν ἡμᾶς ἢ χαίρειν, ἀλλ' ὧν τῇ παρουσίᾳ καὶ λυπούμεθα πάντες καὶ χαίρομεν. καὶ ζωὴν οὖν ἡδεῖαν ὁμοίως ἐροῦμεν, ἧς ἡ παρουσία τοῖς ἔχουσιν ἡδεῖα, καὶ ζῆν ἡδέως, οὐ πᾶσι δὲ οἷς ζῶσι συμβαίνει χαίρειν, ἀλλ' οἷς αὐτὸ τὸ ζῆν ἡδὺ, καὶ χαίρουσι τῷ ἀπὸ ζωῆς ἡδονῇ. ὥστε τὸ ζῆν ἀποδιδόμεν τῷ μὲν ὑγιαι-

20

γοροῦτι μᾶλλον, ἢ τῷ καθεύδοντι, σωφρονοῦντι δὲ, ἢ τῷ ἄφρονι μᾶλλον. ἢ δὲ ἀπὸ ζωῆς ἡδονὴ, ἢ ἀπὸ τῆς χρήσεως γιγνομένη, φαμὲν εἶναι τῆς ψυχῆς. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ζῆν ἀληθῶς. Εἰ τοίνυν καὶ πολλαὶ ψυχῆς εἰσὶ χρήσεις, ἀλλὰ κυριωτάτη γε πασῶν ἡ τοῦ φρονεῖν ὅτι μάλιστα. δῆλον τοίνυν ὅτι καὶ ἡ γιγνομένη ἀπὸ τοῦ φρονεῖν καὶ θεωρεῖν ἡδονὴν, ἢ μόνη ἢ μάλιστα ἀναίσχυντον ἀπὸ τοῦ ζῆν εἶναι. τὸ ζῆν ἄρα ἡδέως καὶ τὸ χαίρειν ὡς ἀληθῶς, ἢτοι μόνοις, ἢ μάλιστα ὑπάρχει τοῖς φιλοσόφοις. διὰ τὴν ἀληθεστάτων νοήσεων ἐνέργεια καὶ ἀπὸ τοῦ μάλιστα ὄντων πληρουμένη, καὶ ἵδρυσα ἀεὶ μονίμως τὴν ἐνδιδομένην τελειότητα, αὐτὴ πασῶν ἐστι καὶ πρὸς εὐφροσύνην ἀνυσιμωτάτη. ὥστε καὶ διὰ ταῦτὸ τὸ χαίρειν τὰς ἀληθεῖς καὶ ἀγαθὰς ἡδονὰς φιλοσοφητέον ἐστὶ τοῖς νοῦν ἔχουσιν.

Κεφ. ιϛ.

Εἰ δὲ δεῖ μὴ μόνον ἀπὸ τῶν μερῶν τοῦτο συλλογίζεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ὅλης εὐδαιμονίας, ἀνωθεν τὸ αὐτὸ κατασκευάσαι, λέγωμεν διαῤῥήδην, ὅτι δὴ ὡς ἔχει πρὸς εὐδαιμονίαν τὸ φιλοσοφεῖν, οὕτω καὶ πρὸς τὸ σπουδαῖον ἡμῖν ἢ φαῦλον εἶναι αὐτὸ διακεῖσθαι. πάντα γὰρ τὰ μὲν πρὸς τοῦτο, τὰ δὲ διὰ τοῦτο πᾶσιν αἱρετέον ἐστὶ, καὶ τὰ μὲν ὡς ἀναγκαῖα

mieti, & potius ei, qui mente præditus est, quàm qui ea caret, & amens est. Voluptatē autem vitę, quę ab usu exsistit, dicim⁹ esse animi. Hoc quippe est verè vivere. Quod si igitur etiam multi sūt animi usus, saltē omniū maximè propri⁹ ille est, qui est sapiēdi. Quare manifestum est, voluptatem, quæ exsistit ab sapiendo & contemplando, vel solam, vel maximè necessariū esse ab vita proficisci. Quocirca jucundè vivere, & re vera gaudere, vel solis, vel philosophis maximè existit. Nam verisimarū cogitationum efficacia & ab iis, quæ maximè sunt, completa, & semper stabiliter tolerās inditam perfectionem, ea omnium est etiam ad animi oblectationem expeditissima. Proinde propter hoc ipsum, quod veris & honestis voluptatibus gaudeamus, iis, qui mente præditi sunt, philosophandum est.

Cap. xii.

Quod si autem hoc non modò à partibus colligendum est, verùm etiam ab tota felicitate, à primis initiis hoc ipsum cōfectum reddidisse palam dicamus, quod quemadmodū se habet ad felicitatem philosophari, ita quoq; ut nobis bonum aut malum accidat, id ipsum animari. Omnia enim partim quidem ad hoc, alia verò propter hoc, omnibus eligenda & suscipienda sunt. Atq; illa quidem, ut quæ in

rebus neceſſaria ſunt, alia verò iucunda, propter quæ beati ſumus. Proinde felicitatem ſtatuimus vel prudentiam eſſe, ac ſapientiam aliquam, vel virtutem, vel maximè ut valeant & gaudeāt omnia hæc. Itaque ſive prudentia eſt, manifeſtum ſolis philoſophis exſiſtere, ut feliciter & beatè vivant, ſive animus ſit virtus, vel benè gaudere. Et ſi hoc pacto, vel ſolis, vel maximè omnium. Virtus enim in primis præcipuũ eſt illarum rerum, quæ in nobis ſunt, omniumq; iucundiſſima res eſt, quaſi unum ad unum, prudentia. Eodem modo & hîc cùm ſimilia quis dixerit eſſe felicitatem, definiendum eſt quid ſit prudentia, ita ut omnibus iis, qui poſſunt, philoſophandum fuerit. Vel enim hoc eſt perfectè & honeſtè vitã inſtituere, vel quod maximè omnium quaſi unum dicendo, animis cauſſam præbet. Verum hîc quidem, quia fortaſſe genus noſtrum eſt præter naturã, difficile eſt diſcere & conſiderare, ac vix quis intellexerit per bonam indolem, & vitam, quæ præter naturam eſt. Quod ſi verò rurſum poterimus ſervari, unde venimus, manifeſtum eſt iucundiùs nos & faciliùs omnes hoc facturos. Enimverò nunc deſerti à bonis vivimus, ea, quæ neceſſaria ſunt, adminiſtrãtes. Et omnium maximè, qui in primis eſſe videntur plærique beati. Quòd ſi autem viam cœleſtem am-

πρὶ πραγμάτων, τὸ δὲ ἡδύ, ἐφ' οἷς εὐδαιμονοῦμεν. οὐκοῦν τὴν εὐδαιμονίαν τιθέμεθα, ἢ τοι φρόνησίν τινα ἢ σοφίαν, ἢ ἀρετὴν ἢ τὸ μάλιστα χαίρειν πάντα ταῦτα. οὐκοῦν εἴτε φρόνησίς ἐστι, φανερὸν ὅτι μόνοις ἂν ὑπάρχοι τοῖς φιλοσόφοις τὸ ζῆν εὐδαιμόνως, εἴ τε ἀρετὴ ψυχῆς, ἢ τὸ χαίρειν. πᾶσιν οὖν ἢ μόνοις, ἢ μάλιστα πάντων. ἀρετὴ γάρ ἐστι τὸ κυριώτατον τῶν ἐν ἡμῖν, ἡδύ τε πάντων ἐστίν, ὡς ἓν πρὸς ἕν, ἡ φρόνησις. ὁμοίως δὲ κἀνταῦθα πάντα ταῦτα φῶμεν εἶ ἢ εὐδαιμονία, ὁριστέον ἐστὶ τὸ φρονεῖν, ὥστε φιλοσοφητέον ἂν εἴη πᾶσι τοῖς δυναμένοις. ἢ γάρ τοῦτ' ἐστὶ τὸ τελέως ζῆν, ἢ μάλιστά γε πάντων, ὡς ἓν εἰπεῖν, αἴτιον ταῖς ψυχαῖς. ἀλλ' ἐπισκοπεῖσθαι μὲν δεῖ τὸ παρὰ φύσιν ἡμῖν ἐστὶ τὸ γένος ἡμῶν, χαλεπὸν τὸ μανθάνειν καὶ σκοπεῖν ἐστι, καὶ μόλις ἄν τις αἰσθάνοιτο διὰ τὴν φύσιν καὶ τὸ παρὰ φύσιν ζωήν. ἐὰν δέ ποτε δυνηθῶμεν σωθῆναι πάλιν, ὅθεν ἐληλύθαμεν, δῆλον ὡς ἥδιον καὶ ῥᾷον αὐτὸ ποιήσομεν πάντες. τῶν μὲν γὰρ ἀφοιμένοι τῶν ἀγαθῶν διατελοῦμεν ἀφελούμενοι τὰ ἀναγκαῖα. καὶ μάλιστα πάντων, εἰ μάλιστα μακάριοι δοκοῦσιν εἶ τοῖς πολλοῖς. ἐὰν δὲ τὐρεσίας οὐκ ἀπο-

ἐώμεθα,

βαίμεθα, καὶ περὶ τὸ σύνομον ἄστρον ἡμῖν ζωὴν ἡμῶν ἑαυτοῖς ἀπεργασώμεθα, τότε φιλοσοφήσομεν ζῶντες ἀληθῶς καὶ θεώμενοι θεωρίας ἀμηχάνους τὸ κάλλος, ἀτενίζοντες τῇ ψυχῇ πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀφορῶντες. καὶ θεώμενοι τὴν τῶν θεῶν ἀρχὴν εὐφραινόμενοι καὶ χαίροντες σωφρόνως κατὰ τὴν θεωρίαν, ἡδόμενοι χωρὶς πάσης λύπης. οὕτως οὖν ἐπανίοντες εἰς πᾶσαν εὐδαιμονίαν εὑρήσομεν ἡμῖν συμβαλλόμενον τὸ φιλοσοφεῖν, διόπερ αὖτε ἀναλαμβάνεσθαι ἄξιον ὡς σπουδαιοτάτου, καὶ μάλιστα ἡμῖν πρόσηκοντος.

plexati fuerimus, & circa aſtrum familiare noſtram ipſorum vitam applicemus, tum Philoſophemur, revera viventes, & conſiderantes ſpeculationis immenſæ pulchritudinem, [redacted] intentè intuentes, idque cong[redacted]er ad ipſam veritatem, & conſpicantes deorum magiſtratum, animo exſiſtentes hilari gaudentesq; continenter ab ſpeculando, delectantes abſque omni rabie. Ita igitur progredientes in omnẽ felicitatem, reperimus nobis conducibile eſſe philoſophari. Quamobrem hoc ſapientiæ ſtudium eſt dignum, ut apprehendatur tanquã optimũ & nobis maxime cõveniens ac congruum.

Κεφ. ιγ.

ΕΙ' δὲ δεῖ καὶ ἀπὸ τῶν περὶ φιλοσοφίας ἐννοιῶν προοιμιάσασθαί τινα λόγον τοῦτο παράκλησιν, ἰδοὺ δὴ ἀπὸ τούτων ἐπιλεξώμεθα ὅτοισι κινδυνεύουσιν ὅσοι τυγχάνουσιν ὀρθῶς ἀπτόμενοι φιλοσοφίας λελῆθαι τοὺς ἄλλους, ὅτι οὐδὲν ἄλλο αὐτοὶ ἐπιτηδεύουσιν, ἢ ἀποθνήσκειν τε καὶ τεθνάναι. ἔστι μάλα εἰκότως. λέληθε γὰρ τοὺς πολλοὺς, ἥτε θανατῶσι, ἔστ' ἄξιον εἶσι θανάτου, καὶ οἷόν θανάτου οἱ ὡς ἀληθῶς φιλόσοφοι. θάνατος μὲν οὖν ἐστιν οὐκ ἄλλό τι, ἢ ἡ τῆς ψυχῆς κατὰ τὸ σώματος ἀπαλλαγή. καὶ ἔστι

CAP. XIII.

QVod ſi autem & hîc ab communibus notionibus aliqua facienda eſt de Philoſophia adhortatio, agedum & hinc negotium ſic aggrediamur. Quicumque ſapientiæ ſtudium ritè legitimeq; attigerunt & guſtarunt, ii reliquos mortales cælare voluiſſe videntur, ſe nulli alii rei æquè ſtudere, nihilque commentari, quàm tum mori, tum etiam mortuum eſſe. Atque hoc omnino jure meritoque. quippe illos maximam partẽ fugit, anne verò moriturí, & an morte, & cujuſmodi morte digni ſint, qui verè germaneque Philoſophi ſunt. Mors igitur non eſt aliud, quàm animi à corpore liberatio.

Atq; id mortuum esse significat, corpus quidem ab animo seorsum liberatum per se exsistere. Seorsum item animum per se ipsum exsistere, cùm ab corpore liberatus est. Itaque cùm hoc eo se modo habeat, meritò sanè viri Philosophi munus non est, hasce voluptates, uti vocantur, sectatum esse, cujusmodi sunt voluptates tum cibi, tum potus, neque etiam rerum venerearum. Imò verò ne reliquas quidem corporis curas cultusque, ceu sunt vestium excellentium, calceorumq; parationes talis Philosophus, pretiosas reputaturus est, atque reliqua corporis ornamẽta nullo honore habebit. Despicit autem illa & nullo loco habet, quatenus non magna necessitate illis vtendi vrgetur. Hujus studium non omnino circa corpus versari, sed quatenus ejus fieri potest, illo abscedere, & ad animi curam conversum esse videtur. Itaque in talibus liquidò apparet, Philosophum præ cæteris mortalibus maximè omnium animum ab corporis consortio separare. Ideoque plærisque hominibus videtur, eum, cui talium rerum nihil jucundum exsistit, nec illis rebus fruitur, non reputandũ esse dignum, ut dici possit vivere, sed non procul abesse, quin eo tendat, ut mortuus sit, qui voluptates susque deque habeat, quæ quidem corpori præsidio sunt. Atqui verò ipsi studio, quo pru-

τῦτο τὸ τεθνάναι χωρὶς μὲν ἀπὸ τ̃ ψυχῆς ἀπαλλαγὴν αὐτὸ καθ' αὑτὸ τὸ σῶμα γιγονέναι, χωρὶς δὲ τὴν ψυχὴν τ̃ σώματος ἀπαλλαγεῖσαν αὐτὴν καθ' αὑτὴν εἶναι. τὸ τε δὴ ἓν ἕτως ἔχον, εἰκότως δὴ οὐκ ἐστι φιλοσόφου ἀνδρὸς ἐσπουδακέναι περὶ τὰς ἡδονὰς καλουμένας τὰς τοιάσδε, οἷον σίτων τὰς πρ̃ς, ὐδὲ τὰς πρ̃ς ἀφροδισίων, ἀλλ' ὐδὲ τὰς ἄλλας τὰς περὶ τὸ σῶμα θεραπείας ἐν λίμυς ἡγήσεται ὁ τοιῦτος, οἷον ἱμάτίων διαφερόντως κ̀ ὑποδημάτων, κ̀ τὰς ἄλλας καλλωπισμὰς τὰς περὶ τὸ σῶμα ὐτιμᾶ. ἀτιμάζ δὲ καθόσον μὴ πολλὴ ἀνάγκη μετέχειν αὐτό. ὅλως δοκεῖ ἡ τύτου πραγματεία, ὐ περὶ τὸ σῶμα εἶναι, ἀλλὰ καθόσον δύναται, ἀφεστάναι αὐτὸν, πρὸς δὲ τὴν ψυχὴν τρέφθαι. κ̀ ἐν τοῖς τοιύτοις ὧν δῆλος ἐστὶν ὁ φιλόσοφος, ἀπρλύων ὅτι μάλιστα τὴν ψυχὴν ἀπὸ τ̃ τ̃ σώματος κοινωνίας διαφερόντως πρ̃ς ἄλλα. κ̀ δοκεῖ γέπου διὰ τῦτο τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις ἓν μηδὲν ἡδὺ πρ̃ς τοιύτων μήδε μέτεχειν αὐτ̃ ὐκ ἄξιον εἶναι ζ̃ν, ἀλλ' ἐγγύς τι τείνειν τοῦ τεθνάναι, ὁ μηδὲν φροντίζων πρ̃ς ἡδονῶν, αἵ διὰ τοῦ σώματός εἰσι. κ̀ μὲν περὶ γε αὐτὴν τὴν τ̃ς φρονήσεως

κ̀ῆσιν

πῆσιν ἐμπόδιον τὸ σῶμα, ἐάν τις αὐτὸ ἐν τῇ ζητήσει κοινωνὸν συμπαραλαμβάνῃ, οἷον τὸ τοιόνδε λέγω. ἐκ ἔχει ἀληθείας τινα ὄψις ἢ καὶ ἀκοὴ τοῖς ἀνθρώποις. τὰ γὰρ τοιαῦτα οἱ ποιηταὶ ἀεὶ ἡμῖν θρυλλοῦσιν, ὅτι ἢτε ἀκούομεν ἀκριβὲς ἐδέν, ἔτε ὁρᾶμεν. καὶ τοι εἰ αὐταὶ αἱ περὶ τὸ σῶμα αἰσθήσεων μὴ ἀκριβεῖς εἰσὶ, μηδὲ σαφεῖς, σχολῇ ἄγε ἄλλαι. πᾶσαι γὰρ τυτῶν φαυλότεραί εἰσιν. ὅταν οὖν ἡ ψυχὴ τῆς ἀληθείας ἀπολυσχάνει, ὅταν μὴ τῷ σώματος ἐπιχειρῇ τι σκοπεῖν, δῆλον γὰρ ὅτι τότε ἐξαπατᾶται ὑπ' αὐτῶν, φαίνηται περὶ τῷ λογίζεσθαι, εἴπερ που ἄλλοθι καλὸν δηλον αὐτῇ γίνεσθαι ἢ ὄντων. λογίζεσθαι δέ γε που πῇ κάλλιστα, ὅταν αὐτῷ τυτων μηδὲν παραλυπῇ μήτε ἀκοὴ, μήτε ὄψις, μήτε ἀλγηδὼν, μήτε τις ἡδονὴ, ἀλλ' ὅτι μάλιστα αὐτὴν καθ' αὑτὴν γίγνηται, ἐῶσα χαίρειν τὸ σῶμα. καὶ καθόσον δύνηται μὴ κοινωνοῦσα αὐτῷ. μὴ δὲ ἀπλομένη ὀρέγηται τοῦ ὄντος. οὐκοῦν καὶ ἐνταῦθα ἡ τῦ φιλοσόφου ψυχὴ, μάλιστα ἀτιμάζει τὸ σῶμα, καὶ φεύγει ἀπ' αὐτοῦ. ζητεῖ δὲ αὐτὴ καθ' αὑτὴν γίγνεσθαι. μάλιστα δὲ ἔσται τῦτο δῆλον ἀπὸ τῆς περὶ εἰδῶν θεωρίας. τὸ γὰρ δίκαιον. αὐτὸ καὶ κα-

dentiam ſapientiamq; comparamus, corpꝰ impedimẽto eſt, ſi quis ejus miniſterium conſorriũq; in illius inveſtigatione vnà aſſumſerit. veluti exempli loco tale quid dico. Viſus & auditus non habent aliquam in hominibus veritatem. Etenim Poetæ nobis quoque talia ferè ſemper vulgant, nos nec audire quicquã exactè, nec videre. At enim ſi ipſi corporis ſẽſus exacti manifeſtiq; non ſunt, multo quidem minus quoque alii certi exactiq; erunt. Omnes enim hiſce deteriores ſunt. Itaque ſi animus fruſtratus ſpe potiundæ veritatis, quando vnà cum corpore conatus fuerit aliquid conſiderare, omninò manifeſtum eſt tum ab eo animũ decipi. Omninò in collectione, ſi quidẽ alibi, ipſi animo manifeſtum redditũr, aliquid eorum, quæ ſunt. Cum ratione autem tunc optimè colligit, quum horum illum nullo modo nec auditus nec viſus, nec dolor, nec vlla voluptas triſtitia afficiat turbetq;, ſed ipſa quam maximè per ſe exiſtat, corpus valere jubet, nec cum illo, quatenus poteſt, vllam communionem habet, neq; attingens id quod verè eſt, expetit. Itaq; & hic Philoſophi animus in primis negligit, & non ita magni facit corpus, & ab eo refugit. At quærit ipſe ab corpore eſſe ſeparatus. Hoc autem maximè conſpicuum erit ab formarum contẽplatione. Ipſum enim juſtum & pulchrum

chrum, itemque honestum, atque omnia, quibus ceu sigillis cõfirmamus id, quod est, nunquam quisquam oculis vidit, neq; alio aliquo corporis sensu illa attigit. Verùm quicunque nostrum maximè exactissimeque præparatus fuerit, unumquodque illorum cum animo expendere, quo de scopus est & propositum, hic proximè ad cognitionem vniuscujusq; accesserit. Ille igitur omnium purissimè hoc fecerit, quicumque ipsa mentis cogitatione quodque accedat, neq; visum admovens, quũ aliquid cum animo ruminamus, neque ullum alium sensum cum ipsa ratione attrahens: sed ipsa utens animi cogitatione per se genuina & sincera ipsum vnumquodq;, quod per se sincerum exsistit, venari & assequi conatur, quàm maximè tum ab oculis, quos quis habet, & ab auribus, & ab universo, ut semel paucis dicam, corpore liber factus, quasi turbante, & non sinẽte, ut animus tum veritatem, tum etiam prudentiam sibi paret, cùm fuerit in communionẽ receptus. Hic enim est, si quisquã alius, qui id, quod verè est, consequetur. Ex his omnibus igitur necessarium est, talem aliquam opinionem veris & germanis Philosophis constare oportere, ut & sibi mutuò talia ferè loquantur, planè videtur necessarioq; sequitur tanquam viam esse, quæ nos vnà cum ratione in con-

λὸν ἐ ἀγαθὸν, ἢ πάντα, οἷς ἐπισφραγιζόμεθα τὸ ὄντως ὄν· οὐδὲ πώποτέ τις τοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδεν, οὐδὲ ἄλλῃ τινὶ αἰσθήσει τῶν διὰ τοῦ σώματος ἐφήψατο αὐτῆς. ἀλλ' ὡς ἂν μάλιστα ἡμῖν ἢ ἀκριβέστατα παρασκευάζηται αὐτὸ ἕκαστον διανοηθῆναι, περὶ ὃ ὁ σκοπὸς ὅτῳ ἂν ἐγγύτατα ἴοι τοῦ γνῶναι ἕκαστον, ἐκεῖνος ἂν ἔτι ποιήσῃ καθαρώτατα, ὅστις ὅτι μάλιστα αὐτῇ τῇ διανοίᾳ ἴοι ἐφ' ἕκαστον, μήτε τι ὄψιν παρατιθέμενος ἐν τῇ διανοεῖσθαι, μήτε ἄλλην αἴσθησιν ἑλκόντων μεθ' ἡμίαν μετὰ τοῦ λογισμοῦ, ἀλλ' αὐτὴ καθ' αὑτὴν εἰλικρινεῖ τῇ διανοίᾳ χρώμενος αὐτὸ καθ' αὑτὸ εἰλικρινὲς ἕκαστον ἐπιχειρῇ θηρεύειν τῆς ὄντων ἀπαλλοτρίως ὅτι μάλιστα ὀφθαλμῶν τε ἐ ὤτων, ἢ, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ξύμπαντος τοῦ σώματος, ὡς παράφορόν τε ἢ οὐκ ἐῶντος τὴν ψυχὴν κτήσασθαι ἀλήθειάν τε ἢ φρόνησιν, ὅταν κοινωνῇ. ὅστος γάρ ἐστιν, εἴπερ τις ἄλλος, ὁ ταὐτόμενος τοῦ ὄντος. ἀνάγκη δὴ οὖν ἐκ πάντων τούτων παρίστασθαι δόξαν τοίαν δέ τινα τοῖς γνησίοις φιλοσόφοις, ὥστε καὶ πρὸς ἀλλήλους τοιαῦτα λέγειν, ὅτι κινδυνεύει τι, ὥσπερ ἕξαπος ἐκφέρειν ἡμᾶς μετὰ τοῦ λόγου ἐν τῇ σκέψει, ὅτι

ὅτι ἕως ἂν τὸ σῶμα ἔχωμεν, καὶ ξυμπεφυρμένην ἡμῖν ἡ ψυχὴ μετὰ τοιούτου κακοῦ, οὐ μήποτε κτησώμεθα ἱκανῶς οὗ ἐπιθυμοῦμεν. φαμὲν δὲ τοῦτο εἶναι τὸ ἀληθές. μυρίας μὲν γὰρ ἡμῖν ἀσχολίας παρέχει τὸ σῶμα διὰ τὴν ἀναγκαίαν τροφήν. ἔτι δὲ ἂν τινες νόσοι προσπίπτωσιν, ἐμποδίζουσιν ἡμῖν τὴν τοῦ ὄντος θήραν. ἐρώτων τε καὶ ἐπιθυμιῶν, καὶ φόβων, καὶ εἰδώλων παντοδαπῶν, καὶ φλυαρίας ἐμπίπλησιν ἡμᾶς. ὥστε τὸ λεγόμενον ὡς ἀληθῶς τῇ ὄντι, ὑπ' αὐτοῦ δὴ τοῦ φρονῆσαι ἡμῖν ἐγγίγνεται οὐδέποτε οὐδέν. καὶ γὰρ πολέμους καὶ στάσεις, καὶ μάχας, οὐδὲν ἄλλο παρέχει, ἢ τὸ σῶμα καὶ αἱ τούτου ἐπιθυμίαι. διὰ γὰρ τὴν τῆς χρησίμων κτῆσιν πάντες οἱ πόλεμοι γίγνονται. τὰ δὲ χρήματα ἀναγκαζόμεθα κτᾶσθαι διὰ τὸ σῶμα, δουλεύοντες τῇ τούτου θεραπείᾳ, καὶ ἐκ τούτου ἀσχολίαν ἄγομεν φιλοσοφίας πέρι διὰ πάντα ταῦτα. τὸ δὲ ἔσχατον πάντων, ὅτι ἐάν τις ἡμῖν καὶ σχολὴ γένηται ἀπ' αὐτοῦ, καὶ τραπώμεθα πρὸς τὸ σκοπεῖν τι, ἐν ταῖς ζητήσεσιν αὖ πανταχοῦ παραπίπτον θόρυβον παρέχει καὶ ταραχήν, καὶ ἐκπλήττει, ὥστε μὴ δύνασθαι ὑπ' αὐτοῦ καθορᾶν τ' ἀληθὲς, ἀλλὰ τῷ ὄντι ἡμῖν δέ-

sideratione eo deducat, ut quoad corpus, habeamus, & animus noster cum tanto malo commistus sit, nos nequaquā satis superque, quod expetimus, consecuturos. Hoc autem verum esse dicimus. Corpus enim propter necessaria alimenta nobis infinita obstacula & negotia exhibet. Adhæc verò si morbi aliqui nos adoriantur, illi nostram rei, quæ est, indaginem impediunt. quippe complet nos simul amoribus & cupiditatibus, timoribus & rerum simulachris multifariis, multisq; nugis in nobis stultè ebullientibus, ut id, quod dicitur, quàm verè sanè dicatur, per illud fieri, ut omninò nihil sapientiæ nobis contingat. Nihil enim aliud bella, dissensiones & pugnas præbet, quàm corpus, & hujus cupiditates. Siquidem bella omnia in hoc exsistunt, ut, quæ utilia sunt, parentur. utilia autem pecuniasque corporis gratia acquirere cogimur, hujus ministerio famulantes; atq; hinc propter hæc omnia sapientiæ studio, ne in ea proficiamus, impedimēta objiciuntur. Quod verò postremum omnium est, ut si quid nobis etiam otii ab illo exsistat, & convertamur ad aliquid contemplādum, in ipsis rursum disquisitionibus ubique nos adoriens tumultum exhibet & turbam, atque ita animum percellit, ut præillo non possit, quod verum est, prospicere: sed revera à nobis

oſtenſum eſt, ut ſi unquã quicquam germanè pureq́; ſcituri ſimus, corpori valedicendum, coq́; excedendum eſt, atque ipſo animo res ipſæ inſpiciendæ & conſiderandæ. Et tum, ut videtur, nobis quod expetimus ſimul, cujuſq; nos dicimus amatores eſſe, prudentia obveniet, ſed quum mortui erimus, ut ratio indicat, viventibus autem nullo modo obtinget. Nam ſi fieri non poteſt, ut unà cum corpore quicquam purè cognoſcamus, ex duobus alterutrum evenire neceſſe eſt, vel nullo pacto ſciẽtiam comparare poſſumus, vel eam jam mortui cõparabimus. Tum enim ipſe animus per ſe erit ab corpore ſegregatus, non aũt prius. Etvin quo revera vivimus, ut apparet, proximi erimus ſciẽtiæ & cognitioni, ſi minimũ omniũ cum corpore cõmerciũ, neq; etiã quicquam cũ illo cõmune habuerimus, niſi cũ extrema neceſſitas vrgeat, neq; hujus natura & ingenio repleamur, ſed ab eo repurgemur, donec Deus ipſe nos diſſolverit. Atq; ita puri ab amẽtia corporis liberati, vti par eſt, cũ talibus & erimus, & cognoſcemus proprio noſtro Marte quicquid ſincerũ eſt & integrum. Hoc aũt forſan eſt, quod verum eſt. Impuro.n.rem puã attingere nullo modo fas fuerit. Purgatio autem in eo conſiſtit, quod jam pridem in hac eadem oratione dicitur, ſeparare quàm maximè animum ab

δεικται, ὅτι εἰ μέλλομεν ὅσον καθαρῶς τι εἰσεσθαι, ἀπαλλακτέον αὐτῷ, καὶ αὐτῇ τῇ ψυχῇ θατέον αὐτῷ τὰ πράγματα. καὶ τότε, ὡς ἔοικεν, ἡμῖν ἔσται, οὗ ὀρεγόμεθα τὸ καὶ φαμὲν ἐρᾶσαι ἔγωγε, φρονήσεως. ἐπειδὰν τελευτήσωμεν, ὡς ὁ λόγος σημαίνει, ζῶσι δὲ οὐ. εἰ γὰρ μὴ οἷόν τε μετὰ τοῦ σώματος μηδὲν καθαρῶς γνῶναι, δυοῖν τὰ ἕτερα, ἢ οὐδαμοῦ ἔστι κτήσασθαι τὸ εἰδέναι, ἢ τελευτήσασι. τότε γὰρ αὐτὴ καθ' αὑτὴν ἔσται ἡ ψυχὴ χωρὶς τοῦ σώματος, πρότερον δὲ οὔ. καὶ ἐν ᾧ ἂν ζῶμεν ὅλως, ὡς ἔοικεν, ἐγγύτατω ἐσόμεθα τοῦ εἰδέναι, ἐὰν ὅτι μάλιστα μηδὲν ὁμιλῶμεν τῷ σώματι. μηδὲ κοινωνῶμεν, ὅτι μὴ πᾶσα ἀνάγκη, μηδὲ ἀναπιμπλάμεθα τῆς τοιαύτης φύσεως, ἀλλὰ καθαρεύωμεν ἀπ' αὐτοῦ, ἕως ἂν ὁ θεὸς αὐτὸς λύσῃ ἡμᾶς. καὶ οὕτω μὲν καθαροὶ ἀπαλλαττόμενοι τοῦ σώματος ἀφρονος, ὡς τὸ εἰκός, μετὰ τοιούτων τε ἐσόμεθα καὶ γνωσόμεθα δι' ἡμᾶς αὐτοὺς πᾶν τὸ εἰλικρινές. τοῦτο δέ ἐστιν ἴσως τὸ ἀληθές. μὴ καθαρῷ γὰρ καθαροῦ ἅπτεσθαι, μὴ οὐ θεμιτόν. ἡ κάθαρσις δὲ τούτῳ συμβαίνει, ὅπερ πάλαι ἐν τῷ λόγῳ λέγεται, τῷ χωρίζειν ὅτι καθ' αὑτὴν ἀπὸ τοῦ σώματος τὴν

ψυχὴν

ψυχὴν, ἐ ἐθίσαι αὐτὴν καθ' αὑτὴν [παλαχόθεν ἐκ τοῦ σώματος συναγείρεσθαί τε καὶ ἀθροίζεσθαι, καὶ οἰκεῖν καὶ τὸ ἐνταῦθον, ἐ ἐν τῷ νῦν παρόντι, καὶ ἐν τῷ ἔπειτα μόνην καθ' αὑτὴν] ἐκλυομένην, ὥσπερ ἐκ δεσμῶν ἐκ τοῦ σώματος. τοῦτο δὲ θάνατος ὀνομάζεται, λύσις ἐ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος. λύειν δὲ γε αὐτὴν, ὡς φασὶν προθυμοῦνται ἀεὶ μάλιστα καὶ μόνοι οἱ φιλοσοφοῦντες ὀρθῶς, καὶ τὸ μελέτημα αὐτὸ τοῦτο ὄζει τῆς φιλοσόφων λύσις καὶ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος. ὥστε τὸ μέγιστον ἡμῖν ἀγαθὸν ἡ φιλοσοφία παρέχουσα, τὴν ἀπαλλαγὴν, τῆς ἐν τῇ ψυχῇ καὶ γιγνομένης δεσμῆς, περιπατοίη ἂν εἰκῆ διαφερόντως. ἀλλὰ μὴν καὶ ἡ ὀνομαζομένη ἀνδρεία τοῖς οὕτω διακειμένοις μάλιστα προσήκει, καὶ ἡ σωφροσύνη, ἥν καὶ οἱ πολλοὶ ὀνομάζουσι σωφροσύνην, τὸ περὶ τὰς ἐπιθυμίας μὴ ἐπλοῆσθαι, ἀλλ' ὀλιγωρεῖσθαί τε καὶ κοσμίως, τούτοις μόνοις προσήκει, τοῖς μάλιστα τοῦ σώματος ὀλιγωροῦσί τε καὶ ἐν φιλοσοφίᾳ ζῶσιν. εἰ γὰρ ἐθέλεις ἐννοῆσαι τὴν γε τῶν ἄλλων ἀνδρίαν τε καὶ σω-

corpore, eumque consuefacere, ut per se sit ab corpore remotus, undique conquirat colligere aliquid & acervare extra corpus, & pro ratione viriũ habitare, nimirum nunc præsenti & futuro tempore, ut ipse solus per se ex corpore, tanquam ex vinculis solutus sit. Hoc aũt mors nominatur, solutio, scilicet & separatio animi à corpore. Iam verò ipsum solvere, ut dicimus, semper maximè ac soli præ aliis contendunt, qui rectè sapientiæ studio incumbunt. Estq; hæc ipsa philosophorum meditatio, ipsa solutio ac separatio animi à corpore. Itaq; cùm philosophia maximum nobis bonum præbeat, liberationem scilicet eorum vinculorum, quæ in animo atq; ortu cujusque nostrûm exsistunt, maximè & ante omnia illi studendum erit, eáque non mediocri sanè studio paranda. At qui illa virtus, quæ fortitudo nominatur, talibus, qui ita affecti sunt, ante omnia convenit. Temperantia autem, quam plerique etiam nominant animi moderationem ac temperantiam, qua cupiditatibus non frangimur, vel torpidi reddimur, ut iis capiamur, sed ut eas contemnamus, nósque moderatè geramus, illis solis convenit, qui maximè corpus contemnunt, simul & in sapiẽtiæ studio vitã transigũt. Quod si enim voles cum animo revolvere, tàm aliorum fortitudinem, quàm tẽ-

perantiam, tibi abſurda eſſe videbitur. Etenim non te fugit, mortem ab aliis omnibus exiſtimari eſſe ex omnium maximis malis. Itaque metu plurium malorum ſuſtinent, qui ex illis fortes ſunt, mortem, quandocunq; ſuſtinent. Pertimeſcendo igitur ac metu omnes fortes ſunt, præter philoſophos. Atqui præter rationem & abſurdum eſt aliquem metu ac timiditate fortem eſſe. Quid autem qui ex illis moderati ſūt, nonne idem planè illis uſu venit, ut quadam intemperantia temperantes exſiſtant? Atqui hoc fieri nullo modo poſſe dicimus. Verùm nihilo ſeciùs illis contingit affectio quædam illi ſimilis, circa hanc ſtultam & amentem temperantiam. Nam extimeſcentes ne aliis voluptatibus priventur, illásq; expetentes ab aliis abſtinent, ab nonnullis victi. Atqui intemperantiam vocant, ab voluptatibus ita gubernari, ut illis pareas. Cæterùm accidit illis ab voluptatibus victis, ut in cæteris voluptatibus vincendis ſuperiores obtineant. Hoc verò ſimile eſt, quod nunc dicebatur, illos aliquo modo per intemperantiam animi aſſecutos eſſe temperationem ac modeſtiam. Nequaquam igitur hæc recta eſt ad virtutem mutatio, voluptates voluptatibus, & dolores doloribus, ac metum metu commutari, & majora minoribus inſtar nummorum. Sed vel ille

φροσύνῃ, δόξει σοι εἶ ἄπειρος. οἶδα γὰρ δήπου, ὅτι τὸν θάνατον ἡγοῦνται πάντες οἱ ἄλλοι τῶν μεγάλων κακῶν εἶ. οὐκ οὖν φόβῳ μείζόνων ὑπομένουσιν αὐτῷ οἱ ἀνδρεῖοι τὸν θάνατον, ὅταν ὑπομένωσι. πῶς δὲ δεδίέναι ἄρα καὶ δίοι ἀνδρεῖοί εἰσι πάντες, πλὴν οἱ φιλόσοφοι. καὶ τὶ ἄλογόν τε δεῖ τινὰ καὶ δειλίαν ἀνδρεῖον εἶναι. τι δὲ οἱ νόσμιοι αὖ τ', εἴ ἄνοιδον τῷ πεπόνθασιν ἀκολασίᾳ τινὶ σώφρονες εἶναι, καί τοι φαιὴν [γέ που] ἀδύνατον εἶναι. ἀλλ' ὅμως αὐτοῖς συμβαίνει τοῦτῳ ὅμοιόν [εἶναι] πάθος τὸ περὶ ταύτην τὴν εὐήθη σωφροσύνην. φοβούμενοι γὰρ ἕτερων ἡδονῶν στερηθῆναι, καὶ ὀλιγωρούντες ἐκείνων, ἄλλων ἀπέχονται ὑπ' ἄλλων κρατούμενοι. καί τοι κωλοῦσί γε ἀκολασίαν τὸ ὑπὸ τῶν ἡδονῶν ἄρχεσθαι, ἀλλ' ὁμῶς συμβαίνει αὐτοῖς κρατουμένοις ὑπ' ἡδονῶν κρατεῖν τῶν ἄλλων ἡδονῶν. τοῦτο δ' ὅμοιον ἐστὶν, ὁ νῦν δὴ ἔλεγε, βόπον τινὰ δι' ἀκολασίαν αὐτοὺς σωφρονίσθαι. οὐ τοίνυν αὕτη ἐστὶν ἡ ὀρθὴ πρὸς ἀρετὴν ἀλλαγὴ, ἡδονὰς πρὸς ἡδονὰς, καὶ λύπας πρὸς λύπας, καὶ φόβον πρὸς φόβον καταλλάττεσθαι, καὶ μείζω πρὸς ἐλάττω, ὥσπερ νομίσματα. ἀλλ' ἡ ἐκείνο μόνον τὸ

τὸ νόμισμα ὀρθὸν, ἀντὶ οὗ δεῖ πάντ᾽ ἀγαθὰ καὶ καλὰ τίθεσθαι, φρόνησις. καὶ τούτου μὲν πάντα, καὶ μετὰ τούτου ὠνούμενά τε καὶ πιπρασκόμενα τῷ ὄντι, ἀνδρία καὶ σωφροσύνη καὶ δικαιοσύνη, καὶ ξυλλήβδην ἀληθὴς ἀρετὴ μετὰ φρονήσεως [καὶ προσγιγνομένων καὶ ἀπογιγνομένων καὶ ἡδονῶν καὶ φόβων, καὶ τἄλλων πάντων τῶν τοιούτων. χαριζόμενα δὲ φρονήσεως] καὶ ἀλλαττόμενα ἀντὶ ἀλλήλων, σκιαγραφία τίς ἐστιν ἡ τοιαύτη ἀρετὴ καὶ τῷ ὄντι ἀνδραποδώδης τε, οὐδὲν ὑγιὲς, οὐδὲ ἀληθὲς ἔχει. τὸ δὲ ἀληθὲς τῷ ὄντι ἔστι κάθαρσις τις τῶν τοιούτων πάντων, καὶ ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀνδρία, καὶ αὐτὴ ἡ φρόνησις μὴ καθαρμός τις ᾖ; καὶ κινδυνεύουσι, καὶ οἱ τὰς τελετὰς ἡμῖν ἥτοι καλῶς ἡσαντες, ὡφαύλοι τινες εἶναι. ἀλλὰ τῷ ὄντι πάλαι αἰνίττεσθαι, ὅτι ὃς ἂν ἀτέλεστος εἰς ᾅδου ἀφίκηται, ἐν βορβόρῳ κείσεσθαι. ὁ δὲ κεκαθαρμένος τε καὶ τετελεσμένος ἐκεῖσε ἀφικόμενος μετὰ θεῶν οἰκήσει. εἰσὶ γὰρ δὴ φασὶν οἱ περὶ τὰς τελετὰς,

νάρθηκοφόροι μὲν πολλοὶ, βάκχοι δέ γε παῦροι.

οὗτοι δ᾽ εἰσὶ, κατὰ τὴν ἐμὴν δόξαν, οὐκ ἄλλοι, ἢ οἱ ὀρθῶς φιλοσοφήσαντες. εἰ τοίνυν καὶ ἀρετὴν τελείαν, καὶ κάθαρ-

nummus solùm rectus exsistit, ob quē omnia hæc commutari oporteat, nēpè sapientia & prudentia. Et hoc ipso quidem nummo omnia, et cum hoc tum empta tum vendita, revera fuerit & fortitudo & temperantia & justitia, utque semel omnia dicam, cum vera prudentia virtus. Et præsentibus absentibusque voluptatibus, timoribus, cæterisque omnibus id genus. Segregata verò ab animi sapientia, & altera pro alteris commutata, talis nimirum virtus est adumbratio quædam, & re ipsa cùm servilis, tum etiā nihil habet nec sani nec veri. Quod aūt reipsa verum est, talium omnium est purgatio quædam, & temperantia, justitiaque, & fortitudo, ipsaque sapientia anne est purgatio quædam? Et quid constituerunt hæc nobis sacra hasque cerimonias, non videntur esse mali. Sed verè iampridem subindicare & latenter innuere, eum, qui non initiatus & sacris non repurgatus ad inferos pervenerit, in cœno cūbiturum. Qui autem repurgatus & sacris initiatus fuerit, cùm illuc accesserit, eum cum diis habitaturum. Nam, ut ajunt, quoad sacrificia peragenda,

Multi Thyrsigeri sunt, pauci at cæteræ Bacchi.

Hi verò, mea quidem sententia, haud sunt alii, quàm qui probè sunt philosophati. Quod si igitur & perfectam

virtutem & animi purgationem ſola Philoſophia præbere ſolet, eam ſolam apprehendendam retinendamq; eſſe æquum eſt. Nam in deorum contubernium alii, qui philoſophatus non ſit, quique omninò purus non abierit, non eſt fas pervenire, quàm diſcendi cupido. Verùm horum cauſſa, qui ritè ſapientiæ ſtudioſi ſunt, ab omnibus corporis cupiditatibus abſtinent, ac tẽperantes ſunt, nec ſe iis tradunt, neque etiam metuentes rei familiaris detrimentũ & paupertatem, quemadmodum pleriq; avari et pecuniarum ſtudioſi, neq; rurſum ignominiam & nominis obſcuritatem ignobilem formidantes, quemadmodum illi, qui magiſtratum expetunt ſimulq; honores, deinde iis abſtinent. Itaque hiſce quidem omnibus illi, quibus de animo ſuo aliqua modo cura eſt, neque corpora fingentes vivunt, valedicentes non eadem via ingrediuntur cum illis, tanquam qui ignorent, quanam eant. Ipſi autem ducentes non oportere, quæ contraria ſunt Philoſophiæ, ejuſque ſolutioni ac purgationi facere, hac via pergunt, illam ſequentes, quacumque ea deducit & præit. Norunt enim diſcendi cupidi, Philoſophiã aſſumpto ipſorum animo planè in corpore vincto, agglutinato coactoq; per corpus, veluti per vinculum res ipſas conſidetare. Verùm non ipſum animum

σιν τῆς ψυχῆς φιλοσοφία μόνη παρέχειν πέφυκε, μόνης αὐτῆς ἀντιλαμβάνεσθαι ἄξιον. Εἰς γὰρ θεῶν γένος μὴ φιλοσοφήσαντι, καὶ παντελῶς καθαρῷ ἀπόντι οὐ θέμις ἀφικνεῖσθαι ἄλλῳ, ἢ τῷ φιλομαθεῖ. ἀλλὰ τούτων ἕνεκα οἱ ὀρθῶς φιλόσοφοι ἀπέχονται τῆς καὶ τὸ σῶμα ἐπθυμιῶν ἁπασῶν, καὶ καρτεροῦσι καὶ οὐ παραδιδόασιν αὑταῖς ἑαυτοὺς οὐχὶ οἰκοφθορίας τε καὶ πενίας φοβούμενοι, ὥσπερ οἱ πολλοὶ καὶ φιλοχρήματοι, οὐδὲ αὖ ἀτιμίας τε & ἀδοξίας μοχθηρίας διδιότες, ὥσπερ οἱ φιλαρχίαι καὶ οἱ φιλότιμοι, ἔπειτα ἀπέχονται αὐτῆς. τοι γάρ τοι τούτοις μὲν ἅπασιν ἐκεῖνοι, οἷς τι μέλει τῆς ἑαυτῶ ψυχῆς, ἀλλὰ μὴ σώματα πλάττοντες ζῶσι χαίρειν εἰπόντες, οὐ χὴ ἰὰ αὐτὰ πορεύονται αὐτοῖς, ὡς οὐκ εἰδόσιν ὅπη ἔρχονται. αὐτοὶ δὲ ἡγούμενοι οὐ δεῖν ἐναντία τῇ φιλοσοφίᾳ πράττειν, καὶ τῇ ἐκείνης λύσει καὶ καθάρσει, ταύτῃ ξέπονται, ἐκείνῃ ἑπόμενοι ἢ ἐκείνῃ ὑφηγεῖται, γιγνώσκουσι γὰρ οἱ φιλομαθεῖς, ὅτι παραλαβοῦσα αὐτῶν τὴν ψυχὴν ἡ φιλοσοφία ἀσθενῶς διαδεδεμένην ἐν τῷ σώματι & προσκεκολλημένην, ἀναγκαζομένην δὲ, ὥσπερ δι' εἱρμοῦ διὰ τούτου σκοπεῖσθαι τὰ ὄντα. ἀλλὰ

ἀλλὰ μὴ αὐτὴν δι' αὐτῆς, ἐν πάσῃ ἀμαθίᾳ κυλινδουμένῳ, καὶ τοῦ εἱργμοῦ τὴν δεινότητα καταδοῦσα, ὅτι δι' ἐπιθυμίας ἔζιν, ὡς ἂν μάλιστα αὐτὸς ὁ δεδεμένος ξυλλύπτωρ εἰη τῷ δεδέσθαι. ὅπερ οὖν λέγω, γιγνώσκουσιν οἱ φιλομαθεῖς, ὅτι οὕτω παραλαβοῦσα ἡ φιλοσοφία ἔχουσαι αὐτῷ τὴν ψυχὴν ἡρέμα παραμυθεῖται καὶ λύειν ἐπιχειρεῖ ἐνδεικνυμένη, ὅτι ἀπάτης [μὲν] μετὴ ἡ διὰ τῶν ὀμμάτων σκέψις ἀπάτης δὲ ἡ ἐφ' ἑαυτῇ ὄντων καὶ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων. πειθουσα δὲ ἐκ τούτων μὲν ἀναχωρεῖν, ὅσον μὲν ἀνάγκη αὐτοῖς χρῆσθαι, αὐτὴν δὲ εἰς αὐτὴν ξυλλέγεσθαι καὶ ἀθροίζεσθαι παραπελαζομένη. παρακέλευσις δὲ μηδενὶ ἄλλῳ, ἀλλ' ἢ [αὐτὴν] αὐτῇ, ὅτι ἂν νοήσῃ αὐτῇ καθ' αὐτὴν, αὐτὸ καθ' αὐτὸ τῷ ὄντων. ὅτι δ' ἂν δι' ἄλλων σκοπῇ ἐν ἄλλοις ὄν, ἄλλο μηδὲν ἡγεῖσθαι ἀληθές. εἶδος δὲ τὸ μὲν τοιοῦτον αἰσθητόν τε καὶ ὁρατὸν, ὃ δὲ αὐτῇ ὁρᾷ, νοητόν τε καὶ ἀειδές. ταύτῃ οὖν τῇ λύσει οἶμαι δεῖν ἐναντιοῦσθαι τὸν ἀληθοῦς φιλοσόφου ψυχὴν, οὕτως ἀπέχεται τῶν ἡδονῶν τε καὶ ἐπιθυμιῶν καὶ λυπῶν [καὶ φόβων] καθ' ὅσον δύναται, λογιζομένη, ὅτι ἐπειδάν τις σφόδρα

per ſe, atq; in omnii imperitia volutatum, & vinculi gravitatem intuitum, quia per cupiditatem eſt, ut ipſe animus quàm maximè vinctus, ad ligandum auxiliarius ſit. Quod igitur dico, diſcendi cupidi norunt, philoſophiam animum ipſorum ita affectum ubi aſſumſerit, ſenſim conſolari & ſolvere conari, ut quæ oſtendat conſiderationem oculorum plenam eſſe impoſturæ. Itemq; eam, quæ per res quæ ſunt, reliquóſque ſenſus exercetur, ſimiliter fallacem eſſe. Suadentem autem ab hiſce quidem recedere, quatenus illis uti neceſſe non eſt: præcipientemque, ut ipſe in ſeipſũ colligatur coacerveturque. Iam autem nulli alii philoſophia fidem adhibere ſuadet, quàm ſibi ipſi, quandoquidem ipſa per ſe intellectura eſt illud ipſum ſimpliciter ex illis, quæ in rebus exiſtunt. Quodcumque verò per alia, interea dum in aliis eſt, conſideret, nihil aliud cenſere eſſe verum. Sed quod ſenſu viſuque percipitur, tale eſſe. At quod per ipſam videt, & intelligentia comprehenditur, & ſubjectum viſui non eſt. Huic igitur ſolutioni animus ejus, qui verè philoſophus eſt, exiſtimans ſe non oportere contrarium opponere: ita ab voluptatibus & cupiditatibus, ab doloribus & timoribus abſtinet, quantum quidem poteſt, colligens cum ratione & judicio, ut quum quis vehementer

menter fuerit gaviſus, vel dolore metúve affectus, vel expetierit, nullum tantum perpeſſus eſt malum ab his, quantum quis exiſtimaverit, ut ſi exempli gratia, vel morbo laboraverit, vel ſumptus et impēdia fecerit per cupiditates: ſed quod malorum omnium maximum & extremum eſt, hoc perpetitur, nec illud animadvertit, cujusvis hominis animum cogi ſimul, & gaudio vehementer efferri, vel dolore affici turbarique: itidemque exiſtimare, quatenus hoc maximè perpetiatur, hoc tum manifeſtiſsimum, tum veriſsimum eſſe, cum nullo modo ita ſe res habeat. Hæc autem maximè talia ſunt, quæ ſub aſpectum cadunt. In hac ipſa igitur perpeſsione & caſu, animus in primis ab corpore vincitur. Quia vna quæque voluptas ac dolor, quaſi clavum habens affigit ipſum animum ceu clavo quopiam corpori, tibulaq; annectit, facitque corpoream corporiſque adeò ſimilem, ut illi videatur hæc vera eſſe, quæcumque corpus etiam dictaverit. Ex eo en. quod ſimul cum corpore opinatur, iisdemq; gaudeat, cogitur, ut arbitror, animus eorundem cum corpore morum fieri, & eodem paſci alimento, ita ut Plutonem etiam pure adire nequeat; ſed ſemper corpore plenus exeat, ut citò rurſum in aliud corpus incidat, & quaſi ſatus innaſcatur, & ex hiſce expers ſit

ἡδῇ, ἢ λυπηθῇ, ἢ φοβηθῇ, ἢ ἐπιθυμήσῃ, οὐδὲν τοσοῦτον κακὸν ἔπαθεν ἀπ' αὐτῆς, ὡς ἄν τις οἰηθείη, οἷον ἢ νοσήσας, ἢ τι ἀναλώσας δι' ἃς ἐπιθυμίας, ἀλλ' ὃ πάντων μέγιστόν τε κακὸν καὶ ἔσχατόν ἐστι, τοῦτο πάσχει καὶ συλλογίζεται αὐτὸ, ὅτι δὴ ψυχὴ παντὸς ἀνθρώπου ἀναγκάζεται ἅμα τι ἡδῆναι σφόδρα ἢ λυπηθῆναι διὰ τούτων καὶ ἡγεῖσθαι περὶ ὃ ἂν μάλιστα τοῦτο πάσχῃ, τοῦτο ἐναργέστατόν τε εἶναι καὶ ἀληθέστατον, οὐχ οὕτως ἔχον. ταῦτα δὲ μάλιστα ὁρατά. οὐκοῦν ἐν τούτῳ τῷ παθεῖ μάλιστα καθαρὸν εἶναι [ἢ] ψυχὴ ἐκτὸς σώματος. [ἔστι] ἐπαφὴ ἡδονὴ καὶ λύπη, ὥσπερ ἦλον ἔχουσα προσπλοῖ αὐτὴν πρὸς τὸ σῶμα, καὶ προσαπτροῖ, καὶ ποιεῖ σωματοειδῆ δοξάζουσαν ταῦτα ἀληθῆ εἶναι, ἅπερ ἂν καὶ τὸ σῶμα φῇ. ἐκ γὰρ τοῦ ὁμοδοξεῖν τῷ σώματι, καὶ τοῖς αὐτοῖς χαίρειν, ἀναγκάζεται οἶμαι ὁμόξοπος καὶ ὁμόξοφος γίγνεσθαι, καὶ οἷα μηδέποτε εἰς ᾅδου καθαρῶς ἀφικνεῖσθαι. ἀλλ' ἀεὶ ἀναπλεῖσθαι σώματος ὄχλῃ, ὥστε ταχὺ πάλιν πίπτειν εἰς ἄλλο σῶμα. ὥσπερ σπειρομένη μὴ ἐμφύεσθαι, καὶ ἐκ τούτων ἄμοιρος εἶναι τῆς

τὸ

τὸ θεῖον τε καὶ καθαρὸν καὶ μονοειδοῦς συνουσίας. τούτων δίκαιον ἕνεκα οἱ δικαίως φιλομαθεῖς κόσμιοί εἰσι καὶ ἀνδρεῖοι. οὐ γὰρ ἄν τινες ἄλλων ἕνεκα φασίν. ἀλλ' οὕτως λογίσαιτ' ἂν ψυχὴ ἀνδρὸς φιλοσόφου. καὶ οὐκ ἂν οἰηθείη τὴν μὲν φιλοσοφίαν χρῆναι ἑαυτὴν λύειν. λυθεῖσα δὲ εἰκότως αὐτὴν παραδιδόναι ταῖς ἡδοναῖς καὶ λύπαις, ἑαυτὴν πάλιν αὖ ἐγκαταδεῖν, καὶ ἀπήνυστον ἔργον πράττειν. Πηνελόπης τινὰ ἐκείνως ἴσον μεταχειριζομένης, ἄλλα μηλήνιον τούτων παραπηδάζουσα, ἕπομένη τῷ λογισμῷ. καὶ διὰ ταῦτα οὖσα τὸ ἀληθὲς, καὶ τὸ θεῖον, καὶ τὸ ἀδόξαστον θεωμένη, καὶ ὑπ' ἐκείνου ζεφομένη ζῆν τε οἴεται, οὕτω δεῖν ἕως ἂν ζῇ. καὶ ἐπειδὰν τελευτήσῃ εἰς τὸ ξυγγενὲς, καὶ εἰς τὸ τοιοῦτον ἀφικομένη ἀπηλλάχθαι τῆς ἀνθρωπίνων πραγμάτων. ἐκ δὲ τῆς τοιαύτης ἐφόδου φαίνεται ἡμῖν φιλοσοφία ἀπαλλαγὴν τ' ἀνθρωπίνων δεσμῶν παρέχειν, καὶ λύσιν γενέσεως, καὶ περιαγωγὴν ὅθεν τὸ ὄν, καὶ γνῶσιν τ' ὄντως ἀληθείας, καὶ καθάρσιν ταῖς ψυχαῖς. εἰ δὲ ἐν τούτῳ μάλιστα ἔξιν ἢ ὄντως εὐδαιμονίας ἀσυλλόγιστον περὶ αὐτὴν, εἴπερ ὄντων βουλόμεθα μακάριοι εἶναι. ἀλλὰ μὴν καὶ τόδε ἀξιωθῆναι ἄξιον,

cùm divinæ illius & puræ, tum uniformis commercii & conjunctionis. Horum igitur causſa qui juſtè tenentur diſcendi amore, temperantes ſimul & fortes ſunt, non autem illarum rerum amore tenentur, quarum illos teneri plerique perhibent. Verùm ita ratiocinaretur philoſophi hominis animus, neque arbitraretur philoſophiam ſeipſā ſolvere oportere. Ipſáq; ſoluta eā tradere oportere voluptatibus, ac doloribus ſe rurſus obvincire, atq; opus inefficax & irritum facere, Penelopes quandā telam contrario modo manu tractans: ad horū tranquillitatē curans ipſū rationis ductū ſequens, ſemperq; in hoc exſiſtens hocq; operam dans, ut quod verū eſt & divinū maximeq; ab opinione remotum cōtempletur, ab quo alta putat ſe ita & vivere oportere, quandiu vivat. Et vbi mortē obierit, ſe, vbi venerit in cognatum & talem locum ac contubernium, liberatum iri humanis malis. Ex tali autem acceſſione ſeu argumentis philoſophia nobis præbere videtur ab vinculis humanis liberationem, & nativitatis ſolutionem, itemq; circumductionem ad id, quod eſt, & cognitionem veræ germanæque veritatis, animarumque purgationem. Quod ſi autem in hoc maximè ſita eſt vera felicitas, ei ſtudēdum eſt, ſi quidem verè beati eſſe volumus. Quinetiam hoc quoque di-

num est, ut expendatur, nimirum si animus immortalis est, cum curam aliquam requirere, non hujus modò temporis, in quo vivere dicimus, verùm etiam universi gratia. Et periculũ in præsentia etiam videretur gravissimum esse, si quis eum ejusque curam neglexerit. Etenim si mors talis foret, ut hominem ab omnibus liberaret, lucri vice malis hominibus reputandum foret mori, nimirum & à corpore simul, & cum animo ab ipsorum pravitate liberari. Nunc aurem posteaquã anima immortalis esse videtur, nullũ omninò aliud malorum ei scrit effugium nec salus, quàm ut evadat simul quàm optima ac prudentissima. Anima enim nihil aliud habens, quàm institutionem educationemque, inferos adit. Quæ ipsa etiam plurimùm dicitur prodesse, vel lædere eum, qui mortem obierit statim in initio profectionis illuc institutæ. Præstantior quippe anima cum diis habitat, & circum circa cœlum profectionem suscipit, meliorem que finem assequitur. Quæ autem injusta opera contigit, impioque opere atq; impietate oppleta fuit, ubi ad loca judicii subterránea venerit, æquam justamq; pœnam consequitur. Quorum caussa omnia facienda sunt, ut interea, dum vivimus, virtutis prudentieque participes simus. Præmium enim pulchrũ est, & spes magna. Quo-

ὅτι εἴπερ ἡ ψυχὴ ἀθάνατός [ἐστι], δἰ μυρίας [δὴ] ἂν εἴη αὐτῇ τοῦ χρόνου τούτου [μόνου], ἐν ᾧ καλοῦμεν τὸ ζῆν, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ παντός. καὶ κίνδυνος νῦν δὴ καὶ δόξειεν ἂν [μάλιστα] δεινὸς εἶναι, εἴ τις ἀμελήσειεν. εἰ μὲν γὰρ ἦν ὁ θάνατος τοῦ παντὸς ἀπαλλαγή, ἕρμαιον ἂν ἦν τοῖς κακοῖς ἀποθανοῦσι, τοῦ τε σώματος ἅμα ἀπηλλάχθαι, καὶ τῆς ἀνοήτου κακίας μετὰ τῆς ψυχῆς. νῦν δὲ ἐπειδὴ ἀθάνατος φαίνεται οὖσα, οὐδεμία ἂν εἴη αὐτῇ ἄλλη καπροφυγὴ κακῶν, οὐδὲ σωτηρία πλὴν τοῦ ὡς βελτίστην τε καὶ φρονιμωτάτην γενέσθαι. οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἔχουσα εἰς ᾅδου ἡ ψυχὴ ἔρχεται, πλὴν τῆς παιδείας καὶ τροφῆς· καὶ δὴ καὶ λέγεται μέγιστα ὠφελεῖν ἢ βλάπτειν τὸν τελευτήσαντα, εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς ἐκεῖσε πορείας. Ἡ μὲν γὰρ ἀνοήτων ψυχὴ μετὰ θεῶν οἰκεῖ, καὶ συμπορεύεται καὶ οὐ κοινωνεῖ βακτηρίου τε λήξεως τυγχάνει· ἡ δὲ ἀδίκων ἔργων ἁψαμένη καὶ ἀτοσπρεπείας πλησθεῖσα, καὶ ἀσεβείας εἰς τὸ ἐκεῖσε γῆν δικαιοσήκεια ἐλθοῦσα, δίκης τε προσπεσούσης μεγάλης χάριν. ὧν δὲ ἕνεκα χρὴ ταῦτα ποιεῖν, εἴρηται καὶ φρονήσεως ἐν τῷ βίῳ μεταχεῖν. καλὸν γὰρ τὸ ἄθλον, καὶ ἐλπὶς

πὶς μεγάλη. καὶ τούτων δὴ ἕνεκα θαρρεῖν χρὴ περὶ τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ ἄνδρα, ὅς τις ἐν τῷ βίῳ τὰ μὲν ἄλλας ἡδονὰς τὰς περὶ τὸ σῶμα, καὶ τὸν κόσμον εἴασε χαίρειν, ὡς ἀλλοφύσιους τε ὄντας, καὶ πλέον θάτερον ἡγησάμενος ἀπεργάζεσθαι τὰς δὲ περὶ τὸ μανθάνειν ἐσπούδασέ τε καὶ κοσμήσας τὴν ψυχὴν οὐκ ἀλλοφύῳ, ἀλλὰ τῷ ἑαυτῆς κόσμῳ, σωφροσύνῃ τε καὶ δικαιοσύνῃ, καὶ ἀνδρείᾳ, καὶ ἐλευθερίᾳ καὶ ἀληθείᾳ, οὕτω περιμένει τὴν εἰς ᾅδου πορείαν, ὡς πορευσόμενος ὅταν ἡ εἱμαρμένη καλεῖ. τούτων δὴ οὖν οὕτως ἐχόντων, οὐ χρημάτων δεῖ ἐπιμελεῖσθαι, ὅπως ἔσται ὡς πλεῖστα, οὐδὲ δόξης καὶ τιμῆς, ἀλλὰ φρονήσεως καὶ ἀληθείας, καὶ τῆς ψυχῆς, ὅπως ὡς βελτίστη ἔσται. οὐ γὰρ δεῖ τὰ πλείστου ἄξια περὶ ἐλαχίστου ποιεῖσθαι· τὰ δὲ φαυλότερα περὶ πλείονος. οὔτε σωμάτων οὖν ἐπιμελεῖσθαι, ἢ χρημάτων δεῖ πρότερον, ἐδεῖ οὕτως σφόδρα, ὡς τῆς ψυχῆς, ὅπως ὡς ἀρίστη ἔσται. οὐ γὰρ ἐκ χρημάτων ἀρετὴ γίνεσθαι, ἀλλ' ἐξ ἀρετῆς χρήματα, καὶ τἆλλα ἀγαθὰ τοῖς ἀνθρώποις πάντα, ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ. ἓν τι δὲ τοῦτο διανοεῖσθαι δεῖ ἀληθὲς, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνδρὶ ἀγαθῷ κακὸν οὐδὲν οὔτε ζῶντι, οὔτε τελευτήσαντι· οὐδ' ἐπιμελεῖται

tum gratia hominem decet forti animo audere, ut animi sui curam suscipiat, quicumque in hac vita reliquis quidem voluptatibus corporis mundique valedixit, tanquam alienis, & alterutrum altiùs euehere studeat plurisque efficere. Illis verò, quæ circa discendum versantur, plusculum & studuit, & postquam animum exornavit non alieno, sed suo proprio ornatu temperantia scilicet & justitia, itemq; fortitudine, libertate & veritate, ita exspectat iter versus inferos, tanquam profecturus cum vocat fatum. Itaque cùm hæc ita se habeant, pecuniarum cura habenda non est, quemadmodũ erit, ut plurimùm, neque gloriæ & honoris: sed prudentiæ & veritatis animique, ut is quàm optimus exsistat. Non enim ea minimi facere addecet, quæ maximo digna sunt: quæ verò deteriora sunt, contrà pluris æstimare. Itaque nec corporum prius curam par est habere, neque pecuniarum, saltem non ita vehementer illorum curam habere convenit, quàm animi, ut is quàm optimus exsistat. Neque enim ex pecuniis virtus, sed ex virtute pecuniæ gignũtur, aliaq; bona mortalibus omnia, cùm publicè, tum privatim contingunt. Hoc unum igitur verum cogitandum est, non eventurum viro bono ullum malum tam viventi, quàm mortuo. Neque negliguntur hujus vi-

ri res ab diis immortalibus. Itaque ad ipsum omnia bona suspensa & conversa sunt, quæ ad felicitatem ferunt, & qui cum hoc quàm propinquissimè coit, hic quàm felicissimè vitam suam traduxerit. Talia ferè & ab hisce isthæc hortationis ad sapientiæ studiũ argumenta sunto.

ὑπὸ θεοῖν τὰ τούτων πράγματα. ὥστε εἰς αὐτὸν διανήρτηθαι πάντα τὰ ἀγαθὰ, τά τε εἰς εὐδαιμονίαν φέροντα, καὶ ὁ τούτῳ ἐγγύτατα παραπλησιούμενος, οὗτος ἂν μάλιστα μακαριώτατα διαζήσειεν. τοιοῦτα μὲν τὰ ἐκ τούτων ἔστω καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἐκ φιλοσοφίαν προτροπὴν ἔφοδος.

CAP. XIIII.

OPortet autem etiam à vitæ eorum virorum, qui principes, & quasi capita fuerunt in Philosophia, exorsos deinceps præceptis Pythagoreorum adhortationem instituere. Tales enim ab primis annis, primum quidem omnium neque viam, quæ in forum ducit, neque locum, ubi judicium exerceatur, vel buleuterium ac curia, aliúdve publicum urbis concilium & consessus sit, norunt. At leges & decreta judiciorũ, seu verbis pronunciata seu scripto comprehensa nec inspiciunt, nec audiunt. Studia verò & contentiones sodalitatum populi ad magistratus invadendos, item conventus, convivia, commessationesq; unà cum tibicinis & lascivis fœminis ne per somnium quidem facere aggrediuntur. Porrò bene ne an malè quid in urbe se habuerit, vel etiam malum aliquod ab majoribus tam viris, quàm fœminis profectum sit, hoc magis eos fugit, quàm quot sint aquæ, ut vulgo dicitur,

Κεφ. ιδ.

ΔΕΙ δὲ καὶ ἀπὸ βίου τῶν παρ' ἐκείνοις ἐν φιλοσοφίᾳ ἀνδρῶν ἱστορίαν τοῖς Πυθαγόρου ὑποθήκαις προοικονομεῖσθαι τὴν προτροπήν. οἱ γὰρ τοιοῦτοι σοφοὶ ἐκ νέων, πρῶτον μὲν εἰς ἀγορὰν οὐκ ἴσασι τὴν ὁδὸν, οὐδὲ ὅπου δικαστήριον ἢ βουλευτήριον, ἢ τὸ κοινὸν ἄλλο τῆς πόλεως συνέδριον. νόμους δὲ καὶ ψηφίσματα λεγόμενα ἢ γεγραμμένα, οὔτε ὁρῶσιν, οὔτε ἀκούουσι. σπουδαὶ δὲ ἑταιρειῶν ἐπ' ἀρχὰς, καὶ συνόδοι, καὶ δεῖπνα, καὶ σὺν αὐλητρίσι παῖδες, οὐδὲ ὄναρ πράττειν προσέκειται αὐτοῖς. ΕΙ δὲ ἢ καλῶς ἢ ἑτέρως τι γέγονεν ἐν πόλει, ἤ τι τῶν κακῶν ὄζον ἐκ προγόνων γεγονὸς, ἢ πρὸς ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν μᾶλλον αὐτὸ λάλησεν, ἢ οἱ τῆς θαλάττης λεγόμε-

ταραχῆς. ἐ ταῦτα φαίνεται οὐδ' ὅτι οὐκ ἔστιν, οὐδὲν. οὐδὲ γὰρ πρὸς ταῦτα ἀντέχονται τῇ εὐδοκιμεῖν χάριν, ἀλλὰ πρὸ ὅτι τὸ σῶμα μόνον ἐν τῇ πόλει καὶ τοῖς αὐτοῖς συνδιατρίβει. ἡ δὲ διάνοια ταῦτα πάντα ἡγεμαίνη σμικρὰ, καὶ οὐδὲν ἀτιμάσασα, πασίαχῆ φέρεται, κατὰ Πίνδαρον, τάτε γᾶς ὑπένερθε καὶ τὰ ἐπίπεδα, γεωμετροῦσα οὐρανοῦ τε ὑπὲρ ἀστρονομοῦσα, καὶ πάσαν φύσιν ἱστορουμένη περὶ ὅλων ἑκάστου ὅλου. ὡς τι πρὸ ἐγγὺς οὐδὲν ἑαυτὴν συγκαθιεῖσα. ὥσπερ δὴ καὶ Θαλῆν ἀστρονομοῦντα καὶ ἀναβλέποντα, φασὶν εἰς φρέαρ Θρᾷτταν τερπικόμψην καὶ χαρίεσσαν θεράπαιναν διασκῶψαι, λέγεται. ὡς τὰ μὲν ἐν οὐρανῷ προθυμοῖτο εἰδέναι, τὰ δὲ ὄπισθεν αὐτῷ καὶ ποσὶ κεῖσθαι, λανθάνοι αὐτόν. ταυτὸν δὲ ἁρμόττει σκῶμμα ἐπὶ πάντας, ὅσοι ἐν φιλοσοφίᾳ διάγουσι. περὶ γὰρ ὅτι τὸν τοιοῦτον; ὁ μὲν πλησίον καὶ ὁ γείτων λέληθεν, οὐ μόνον ὅτι περίεστιν, ἀλλ' ὀλίγου καὶ εἰ ἄνθρωπός ἐστιν, ἢ τι ἄλλο θρέμμα τῶν ἐδὲ ἀνθρώπος ἐστιν ἄνθρωπος, καὶ τί τῇ τοιαύτῃ φύσει προσήκει διαφέρειν περὶ ἄλλων, ἢ ποιεῖν ἢ πα-

maris χόις vel fluctus. Atque hæc omnia etiã neſcire ſeſe, neſcit. Neq; enim hiſce rebus ideò abſtinet, ut vulgo ſibi bonum nomen paret atque laudetur; ſed verè ejus corpus ſolum in civitate populóque verſatur atque agit: at mens & animus hæc omnia parui ducens, ac, veluti nulla omninò ſint, æſtimans, per omnes mundi partes, juxta Pindarum, volitat, & quæ ſubter terram, quęque ſupra ſunt, dimetiens, cœlóſq; ſupernè & aſtra contemplans, atq; univerſam ſigillatim rerum naturam ſcrutabunda perluſtrãs: ad ea autem quæ propè ſunt, nulla ratione ſe ipſam demittens & accommodans. Quemadmodum etiam Thaletem ſyderibus intentum, oculoſq; cœlum verſus tollentem, in puteum prolapſum, Thrax ſcita adeoque gratioſa ac lepida quædam ancilla conviciata perhibetur, eum, quæ in cœlo eſſent, cupidè ſcire appetere, quæ verò proxima & ante ſe, quaſique ad pedes eſſent, ea ignorare. Idem dicteriũ ſufficit, quod in omnes, qui ætatem in Philoſophiæ ſtudio terunt, ſtringatur. Revera enim talem hominẽ latet, non modò quid agat ejus proximus & vicinus: verùm etiam parum abeſt, quin ignoret, homo ne ſit, an verò aliud aliquod brutũ pecus. Quid autem homo ſit, & quid tali naturæ congruat, cæteris maximè præſtans, vel ad faciendum, vel perpe-

tiendum & indagat, & ſtudiosè adeoque operosè perſcrutatur. Quinimò talis aliquis, ſi ſigillatim publicè privatimque cum hominibus agens cogatur in judicio, vel etiam alibi, de rebus quæ ante pedes ſunt, quæque in oculos incurrunt, diſſerere, riſum præbet non modò Thracibus ancillis: verùm etiã reliquę turbæ præ imperitia tum in puteos, tum in nullam non aporiam dubitationemque incidens, ac gravis impudentia quædam ſuſpicionem præbet ſtoliditatis & amentiæ. Enimverò & in conviciis conſectandis ipſe nihil habet, quo quenquam laceret. Quippe neſciens nullum ullius malũ, eò quòd in ea re exercitatus non ſit, quare animi ambiguus ridiculus videtur. Quin & in laudibus & magnificis elogiis, quibus alii homines extolluntur, non fictè ſimulatéque, ſed verè ridens, palam deprehenſus nugator eſſe videtur. Cùm enim tyrannus vel rex laudatur, unum aliquem ex paſtoribus, veluti ſubulcum, oviúmve paſtorem, vel aliquem bubulcum ſe audire cenſet, qui fœlix fortunatuſque prædicetur, quòd permultum lactis mulgeat. Cæterùm exiſtimat eos difficilius moroſiuſq; & inſidioſius cùm paſcere, tum etiam mulgere, quàm paſtorculi & paſcant & mulgeant illa animalia. Ruſticum verò craſſumque & imperitum hominem præoccupa-

χειν, ζητεῖ τὸ
μαι ἔχει διαφανῶ
γάρ τοι ἰδίᾳ τε
τοιοῦτος ἕκασ-
ὅταν ἐν δικαστηρίῳ, ὅπου
ἀναγκαῖον περὶ
καὶ τὸν ὀφθαλμοῖς
γέλωτα παρέχει οὐ μό-
ἵαις, ἀλλὰ καὶ πρὸ ἄλλῳ
εἰς φρέατά τε ἐ πᾶσαν
ρίαν ἐμπίπτων ὑπὸ ἀπορ
καὶ ἀχθηδόνιον δ' ὦν δόξ
πρίας παρέχομεν. ἐν
ταῖς λοιδορίαις, ἴδιον
δὲν οὐδένα λοιδορεῖν, δι
εἰδὼς κακὸν οὐδὲν οὐδ
τοῦ μὴ ἐμμελετηκέναι
ρῶν οὖν γελοῖ
ἐν τε ταῖς ἐπαίνοις,
τῶν ἄλλων μεγαλαυχίαις
προσποιήτως, ἀλλὰ
γελῶν, ἄτοπος φαινόμενος
ρῴδης δοκεῖ εἶ. Τύραννον
δὲ ἢ βασιλέα ἐγκωμιαζόμε-
νον, ἕνα τῶν νομέων, οἱον
συβωτῶν ἢ σταβλίνα, ἢ
βουκόλον ἡγεῖται ἀκούειν
δαιμονιζόμενον πολὺ βδέλ-
λοντα γάλα. δυσπαλώτερον
ἐκείνων ζώων καὶ ἐπιβουλό-
τερον σκιμμάσιν τὸ, καὶ βδέλ-
λειν νομίζει αὐτούς. ἀπρεπέ-
κον δὲ καὶ ἀπαιδεύτου λόγου ἀκρο-

λίας

ἀλλὰ τῷ ὄντι ἦττον τῆς νομι-
σθείσης τοὺς τοιούτους ἀναγκαίους γί-
γνεσθαι, οἷον ἐν ὄρει τὸ τεῖ-
χος περιβεβλημένον. γῆς
δὲ ὅταν μύρια πλέθρα, ἢ
ἔτι πλείω ἀκούσῃ, ὡς τις ἅ-
πασι κεκτημένος, θαυμαστὰ πλή-
θει κέκτηται, σφόδρα σμικρὰ
δοκεῖ ἀκούειν εἰς ἅπασαν εἰ-
ωθὼς τὴν γῆν βλέπειν. τὰ
δὲ δὴ γένη ὑμνούντων, ὡς
ἡμαῖός τις ἕπτα πάππους
πλουσίους ἔχων διαῤῥήδην, παν-
ταπάσιν ἀμβλὺν καὶ ἐπισμικρὸν
ὁρᾶσθαι ἡγεῖται τὸν ἔπαινον,
ὑπὸ ἀπαιδευσίας οὐ δυναμέ-
νοις τὸ πᾶν ἀεὶ βλέπειν, οὐ-
δὲ λογίζεσθαι ὅτι πάππων καὶ
προγόνων μυριάδες ἐκάστῳ γε-
γόνασιν ἀναρίθμητοι, ἐν αἷς
πλουσίοι καὶ πένητες καὶ βασι-
λεῖς, καὶ δοῦλοι, βάρβαροί τε
καὶ Ἕλληνες πολλάκις μυρί-
οις φυγάσιν ὑφῆκαν. ἀλλ' ἐπὶ
πᾶσι καὶ ὑπερπλέον γελῶ πρό-
γόνων συναριθμουμένων, καὶ ἀνα-
φερόντων εἰς Ἡρακλέα τὸν Ἀμ-
φιτρύωνος, ἅτοπα αὐτῷ κε-
φαλαιοῦται τὰς συγγενολογίας. ὅτι
δὲ ἀπ' Ἀμφιτρύωνος εἰς τὸν ἄνω
πάντι καὶ εἰκοστός. τοιοῦτος ἦν
οἷος συμβαίνειν αὐτῷ τύχῃ, καὶ ὁ
τεσσαρακοστὸς ἀπ' αὐτοῦ γελᾶ, οὐ

tione & rerum ſuarum attentione non minus illis paſtoribus, talem eſſe neceſſe eſt mœnibus cinctum, ſicuti illi in montibus loculamento caulaq; cinguntur. Cùm verò audierit aliquē eſſe, qui terræ decem milia jugerum, vel amplius etiam poſſideat, eoq; copia admirabilia habeat, valde exigua ſeſe audire putat, univerſum terrarum orbem intueri ſolitus. Illorum verò, qui laudando celebrant familiarum ſplendorem, perinde ac ſi generoſus & nobilis ille ſit, qui ſeptem avos, eóſq; omnes re lauta oſtendere queat, omninò laudem reputat eorum, qui hebeti & tenero viſu præditi ſunt, præ imperitia non valentium in univerſitatem ſemper remanentem reſpicere, nec colligere unicuique multa milia avorum majorumque, & quæ numerari quidem nequeant, fuiſſe, in quibus tum divites, tum pauperes, reges & ſervi, barbari & Græci non rarò infimi nulli non fuerint. Verùm quod quinq; & vigſimi majores enumeret, qui glorientur & genus referant ad Herculem illum Amphitryonis filium, ei prorſus ridicula nimiſque tenuis commemoratio illa videtur. Quod autem ab Amphitryone jam inde capite viceſimus quintus talis fuerit, quemadmodum ei hæc fortuna contigit, ſitq; etiam vel quinquageſimus ab illo, hoc nimirum ridet, ut

qui

qui cum judicio rationis rem & expendere, & animi mẽte capti ac insensati molliciem dispellere nequeant. In hisce autem omnibus talis ab vulgo hominũ deridetur, partim quòd fastu & superbia laborare videatur: partim verò quod quę ante pedes & manifesta sunt, ignoret simul, & in nullis nõ ambigat. Cæterùm cùm ipse aliquem sursum, & ad res cœlestes traxerit, & quis voluerit ex hisce rebus excedere, in quîs ego te aliquo modo injuria affecero, aut tu me, ad considerationem tùm justitiæ tùm injustitiæ, & quid quodque eorum duorum sit, & quid ab aliis rebus omnibus, vel ab se mutuo differant, vel ex eo, num rex, qui permultum auri possidet, felix & beatus sit: vel de regno, summatimque de humana felicitate & miseria contẽplationem ingredi cupit, qualesnam illæ sint, & quo pacto hominis naturę conveniat, illam quidem sibi comparare, hanc verò cane pejus & angue refugisse, de hisce, inquã, omnibus quũ necessariò cogetur rationem reddere, illum parvi animi hominem, acrem ac judicia frequẽtantem, rursum sanè talionem similem & equivalentem reddit. Nam ab excelso loco suspensus vertigine afficitur, & sublimis sursum contuens præ desuetudine, & graviter angens animique pendens & perplexus, adhæc barbarica sonãs risum non

δυναμένων λογίζεσθαί τε καὶ χαυνότητα ἀνόκνου ψυχῆς ἐκ παλλάττειν. ἐν ἅπασι δὲ τούτοις ὁ τοιοῦτος ὑπὸ τῶν πολλῶν καταγελᾶται, τὰ μὲν ὑφηφάνειας ἔχειν ὡς δοκοῦν, τὰ δ' ἐν φασὶν ἀγνοῶν τε καὶ ἐκάστοις ἄπορῶν. ὅταν δέ τινα αὐτὸς ἑλκύσῃ ἄνω, καὶ ἐθελήσῃ τις αὐτῷ ἐκβῆναι, ἐκ τοῦ τι ἐγώ σε ἀδικῶ, ἢ σὺ ἐμὲ, εἰς σκέψιν αὖ τῆς δικαιοσύνης τε καὶ ἀδικίας τί τε ἑκάτερον αὐτοῖν, καὶ τῷ πάντων ἢ ἀλλήλων διαφέρετον, ἢ ἐκ τοῦ εἰ βασιλεὺς πολὺν χρυσίον, ἢ βασιλείας τε καὶ αὐθεντίας ὅλως εὐδαιμονίας καὶ ἀθλιότητος ἐπίσκεψιν, πῶλῳ τε τῷ ἵππῳ, καὶ τίνα βίον ἀνθρώπου φύσει προσήκει τὸν μὲν αἱρεῖσθαι αὐτὴν, τὸ δὲ ἀποφυγεῖν περὶ πάντων τούτων. ὅταν οὖν δέῃ λόγον διδόναι τὸν σμικρὸν ἐκεῖνον τὴν ψυχὴν, καὶ δεμιὸν καὶ δικαιοῦν πάλιν αὖ τὰ ἀντίστροφα ἀποδιδοῦσιν. ἀλιγωῶν τε γὰρ ἀφ' ὑψηλοῦ κρεμαθεὶς, καὶ βλέπων μετέωρος ἄνωθεν ὑπὸ ἀηθείας, ἀδημονῶν τε καὶ ἀπόρων, καὶ βαρβαρίζων γέλω-

τα

τα Θρᾳτίσιις μὲν οὐ παρέχει, οὐδ' ἄλλῳ ἀπαιδεύτῳ οὐδενί. οὐ γὰρ αἰσθάνονται. τοῖς δὲ ἐναντίοις ἢ ὡς διδεσπότοις ξαφεῖσι πᾶσιν. οὗτος δὴ ἑκατέρου ἔσπος τῆς ζωῆς, ὁ μὲν τῷ ὄντι ἐν ἐλευθερίᾳ τε καὶ σχολῇ τεθραμμένου, ὃν δὴ φιλόσοφον καλεῖς, ᾧ ἀνεμέμπτου φαίνεσθαι δοκεῖν, καὶ οὐδενὶ ἔοικε, ὅταν εἰς δουλικὰ ἐμπέσῃ διακονήματα. οἷον στρωματόδεσμον μὲν ἁπλοῦσθαι συσκευάσασθαι, μηδὲ ὄψον ἡδύναι ἢ θεῶντας λόγους. ὁ δ' αὖ τὰ μὲν τοιαῦτα σφόδρα δυναμένου πορᾶς τε καὶ ὄψει διακονεῖν, ἀναβαλλεσθαι δὲ οὐκ ἐπισταμένου ὅπῃ δέξιά ἐλευθέρου, οὐδὲ γ' ἁρμονίαν λόγων λαβόντος ὀρθῶς ὑμνῆσαι, θεῶν τε καὶ ἀνδρῶν εὐδαιμόνων βίον ἀληθῆ. οἶμαι δὲ οὖν εἰ πειθοίντο οἱ ἀνθρωποι τούτοις πλείονα ἂν ἀμείνω καὶ κακὰ ἐλάττω καθ' ἑαυτοὺς ἔσεσθαι. τὰ μὲν οὖν κακὰ οὐτ' ἀπολέσθαι δυνατόν. ὑπεναντίον γὰρ τι τῷ ἀγαθῷ αἰεὶ εἶναι ἀνάγκη. οὐτ' ἐν θεοῖς ἐκεῖ ἱδρῦσθαι. τὴν δὲ θνητὴν φύσιν καὶ τόνδε τὸν

quidem Thracibus ancillis, neque alij cuiquam imperito præbet, (non enim illorũ ſenſu tanguntur, vel intelligentia præditi ſunt) ſed illis omnibus, qui præditi ſunt intelligentia, & longè aliter quàm mancipia educati ſunt. Atque hic utriuſque vitæ modus & conditio eſt. Alter quidem hominis revera & in libertate & otio educati, quem Philoſophum vocas. Cui vitio vertendum non eſt, ut videatur fatuus & nullius pretii eſſe, cùm caſu ad ſervilia miniſteria obeunda delatus fuerit. ut exempli gratia, qui ſtragulum in unam ſarcinam colligare neſciat, neque opſonium condimento jucundum gratumque reddere, vel aſſentatorias orationes confícere poſsit. Alter verò modus hominis eſt, qui iſtiuſmodi quidem omnia exactè celeriterq; confecta dare poſsit: ſed dextrè, ut liberũ hominem decet, amiciri ignorat, neque etiam orationum concentu accepto, ritè veram tum deorum, tum hominum beatorum vitam cantu celebrare didicit. Exiſtimo igitur, ſi hiſce homines dicto audientes forent, pacem & majorem, & minora ipſis malafore. Itaque fieri nullo modo poteſt ut mala prorſum pereant & amputentur. Etenim viro bono ſemper aliquid contrarium eſſe neceſſe eſt. Neque tamen in diis ea ſtatuere convenit. Verùm naturam morti obnoxiam, atque

hunc locum neceſſariò circumeunt. Quamobrem etiam anniti oportet, ut hinc quàm citiſsimè illuc confugiamus. Fuga autem in eo ſita eſt, ut pro virili noſtra parte Deo ſimiles fiamus. Similitudo autem illa eſt, ut cum prudentia juſti ſimul & ſancti exſiſtamus. Sed enim iſtud haud ita facile eſt perſuaſu, non illorum cauſſa, ac plerique ajunt, malum eſſe fugiendum, ac virtutem ſequendam: horum gratia hoc quidem amplectendum, illud verò fugiendum eſſe, ne quo modo malus, ſed ut bonus & honeſtus eſſe videaris: ſanè namque ea ſunt, ut mihi videtur, vetularum, quod dicitur, deliramenta ac nugæ. Quod autem verum eſt, ad hunc modum dicimus. Deus nullo omninò modo injuſtus, ſed, ut ſic dicam, quàm juſtiſsimus eſt: nec quidquam ei ſimilius eſt, quàm ut quiſque noſtrum ſit quàm juſtiſsimus. De hoc verè dicendo, viri acies & gravitas, itemq; vilitas, &, ut ſic dicam, nullitas ac imbellia ſeu mollicies concipiuntur. Etenim hujus cognitio ſapientia eſt & vera virtus. Ignorantia verò inſcitia & manifeſta pravitas. Reliquæ verò, quæ & potentiæ, & ſapientiæ videntur, in civilibus quidem facultatibus exſiſtētes odioſæ & moleſtæ, in artibus verò ſordidæ & illiberales ſunt. Injuſta igitur facienti ac irreligioſa & impia loquenti, vel facienti,

τόπον περιτολεῖ ἐξ ἀνάγκης. διὸ δὲ σπεύδειν χρὴ ἐνθένδε ἐκεῖσε φεύγειν ὅτι τάχιστα. φυγὴ δὲ ὁμοίωσις θεῷ κατὰ τὸ δυνατόν. ὁμοίωσις δὲ δίκαιον μὲτ ὁσίου μετὰ φρονήσεως γίνεσθαι. ἀλλὰ γὰρ οὐ σαφές τι ῥᾴδιον πεῖσαι· οὐ γὰρ ἕνεκα τούτων οἶμαι δεῖν φεύγειν μὲν πονηρίαν, ἀρετὴν δὲ διώκειν. τούτων χάριν τὸ μὲν ἀσπαστὸν εἶναι, τὸ δὲ, ὡς ἔοικε δὲ μὴ κακὸς, ἀλλὰ σπουδαῖος δοκεῖν ἄν. ταῦτα μὲν γάρ ἐστιν, ὁ λεγόμενος γραῶν ὕθλος, ὡς ἐμοὶ φαίνεται. τὰ δὲ ἀληθῆ, ὧδε λέγομεν. θεὸς οὐδαμῇ οὐδαμῶς ἄδικος, ἀλλ', ὡς οἷόν τε, δικαιότατος. καὶ οὐκ ἔστιν αὐτῷ ὁμοιότερον οὐδὲν, ἢ ὃς ἂν ἡμῶν αὖ γένηται ὅτι δικαιότατος. περὶ τούτου δὲ ἡ ὡς ἀληθῶς δεινότης ἀνδρὸς, καὶ ἡ σύνεσις τὸ δὲ ἀναισθησία. ἡ μὲν γὰρ τούτου γνῶσις σοφία δὲ ἀρετὴ ἀληθινή. ἡ δὲ ἀγνοία, ἀμαθία καὶ κακία ἐναργής. αἱ δὲ ἄλλαι δυνάμεις τε δοκοῦσαι, καὶ σοφίαι, ἐν μὲν πολιτικαῖς δεινοτάταις γιγνόμεναι φορτικαί, ἐν δὲ τέχναις βάναυσοι. τῷ μὲν οὖν ἀδικοῦντι δὲ ἀνόσια λέγοντι ἢ πράττοντι μα-

μακρῷ ἀρείς ἔχει, τὸ μὴ συγχωρεῖν δεινὰ ὑπὸ πανουργίας εἶναι. ἀγάλλονται γὰρ τῷ ὀνείδει καὶ οἴονται ἀκούειν, ὅτι οὐ λῆροι εἰσὶ γῆς ἄλλως ἄχθη, ἀλλ' ἄνδρες, οἵους δεῖ ἐν πόλει τοὺς σωθησομένους. λεκτέον οὖν τἀληθὲς, ὅτι τοσούτῳ μᾶλλον εἰσὶν οἷοι οὐκ οἴονται, ὅτι οὐχὶ οἴονται. ἀγνοοῦσι γὰρ ζημίαν ἀδικίας, ὃ δεῖ πάντα ἀγνοεῖν. οὐ γάρ ἐστιν ἵνα δοκοῦσι πληγαί τε καὶ θάνατοι, ὧν ἐνίοτε πάσχουσιν οὐδὲν ἀδικοῦντες, ἀλλ' ἵν' ἀδύνατον ἐκφυγεῖν. παραδειγμάτων γὰρ ἐν τῷ ὄντι ἐσόντων, τὸ μὲν θεῖον εὐδαιμονεστάτου, τὸ δὲ ἀθέου ἀθλιωτάτου, οὐχ ὁρῶντες ὅτι οὕτως ἔχει ὑπὸ παλιθρότητός τε καὶ τῆς ἐσχάτης ἀνοίας λανθάνουσι. τῷ μὲν ὁμοιούμενοι διὰ τὰς ἀδίκους πράξεις, τῷ δὲ ἀνομοιούμενοι. οὗ δὴ πόθουσι δίκην ζῶντες τὸν εἰκότα βίον ᾧ ὁμοιοῦνται. ἐὰν δ' εἴπωμεν ὅτι ἂν μὴ ἀπαλλαγῶσι τῆς δεινότητος καὶ τελευτήσαντας αὐτοὺς, ἐκεῖνος μὲν ὁ τῶν κακῶν

longè satiùs, adeoque tutissimum fuerit nihil tribuere locúve dare suæ versutiæ, ut ab improbitate victus audias. Exsultant enim probro, seque audire existimant, non se fatuos & insulsos omninò esse, telluris alioqui pondera: sed istiusmodi homines, quales esse in civitate oportet, qui Rempublicam sunt conservaturi. Verum igitur dicẽdum est, eos tanto magis esse illiberales, quales se non esse arbitrantur, eò quod non putent se tales esse. Ignorant enim injustitiæ damnum, quod minimè ignorare oportet. Nam damnum non est, quod existimant, verberibus contundi, ac morte denique affici, quæ non rarò perpetiuntur illi, qui nulla in re quenquam læserunt, sed quod fieri non potest, ut effugiãt. Etenim cùm in rerum universitate constituta sint exempla, alterum quidem divinum, quod omnium beatissimum est, alterum verò Dei ômninò expers & prophanum, quod miserrimum, non animadvertentes ita se rem habere, præ stultitia extremaque amẽtia eos fugit, se ei propter injustas actiones similes esse, illi verò, cui similes esse volunt, dissimiles. Cujus quidem rei gratia pœnas luent, vitam ducentes similem planè ei, cui se similitudine conformant. Quod si autem dicamus, eos, nisi ab illa versutia desistant, vita defunctos, locum illum, qui malorum

expers purúſque eſt, non accepturos, & malos hîc ſemper habituros ſimilitudinem vitæ trãſactæ, dum cum malis vivẽt, ea, inquam, ſi dicamus, omninò ut moleſti & malitioſi dicent ſe deliramenta quædam & ab omni mente aliena audituros. Et ſanè dum faſtu ſupra modum turgidi ſe vehementer ſapere autumant, unum quid profectò ipſis uſuvenit, ut ſi privatim rationem eorum, quæ vituperant, & reddere, & accipere oporteat, velintq; maſculè ac fortiter multo temporis ſpacio diſputandi impetum ſuſtinere, neq; timidè & ignavè feſe fugæ mandare: tum etiam abſurdè deſinẽtes ipſimet ſibi non placent, & ſua propria dicta improbabunt, ac Rhetorica illa ſeu differendi ars aliquomodo elanguiſcit & extinguitur, ut nihil à pueris differre videãtur. Iam ſi hæc ita ſe habent, & vita tum diuinior, tum beatior videtur hominum illorum, qui in Philoſophia ætatem agunt: nihil ſanè aliud faciendum eſt, quàm Philoſophiæ ſtudium generosè amplecti.

καθαρὸς τόπος; οὐ δῆτα. Ἀλλὰ δὴ τὴν αὐτοῖς ὁμοιότροπον διαγωγὴν ἀεὶ ἕξουσι παραπλησίως ξυνόντες. ταῦτα δὲ ἀληθέστατα ἐστιν, ὡς δεινοὶ μὲν ναυσὶν ἄρχειν ἀνὴρ τινῶν ἀκούσονται. μηδὲν δὲ ὑγιὲς φρονοῦντες ἐν αὐτοῖς τι αὐτοῖς συμβήσεται, ἔτι δὲ ἰδίᾳ λόγον δοῦναι τε καὶ δέξασθαι, περὶ ὧν φρονοῦσι μὲν ἐθελήσουσιν ἀνδρικῶς πολὺν χρόνον ἀνασχέσθαι, καὶ μὴ ἀνάνδρως φεύγειν, τό τε αὐτόπους τελευτῆσαι οὐκ ἀρέσκουσιν αὐτοὶ αὐτοῖς, περὶ ὧν λέγουσι, καὶ ἡ ῥητορικὴ ἐκείνη σοφὴ ἀπαμβλύνεται, εἴτε ἀναβολῆς μηδὲν δεομένη διαφέρειν. Εἰ δὴ ταῦτα οὕτως ἔχει, καὶ ὁ βίος θειότερός τε ἅμα καὶ μακαριώτερος φαίνεται τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ διαγόντων, οὐδὲν ἄλλο χρὴ πράττειν, ἢ φιλοσοφίαν ἀνδρικῶς ἀσπάζεσθαι.

CAP. XV.

POſt hæc tali quadam affectione tãquam effigie naturam noſtram adumbrabimus & exprimemus, tum de ratione bonæ inſtitutionis, tum de ruditate & imperitia. Homines nãq; intuere tãquam in ſubterraneo domi-

ΚΕΦ. ιε.

ΜΕτὰ ταῦτα δὲ ἀποδείξαι δεῖ τοίνυν πρῶτον τὴν ἡμετέραν φύσιν παιδείας τε αὖ καὶ ἀπαιδευσίας· ἵνα δὴ ἀνθρώπους οἷόν τε κατοπτεύσαντες

οἳ

οἱ σπήλαιώδη ἀναπεπλαμένην πρὸς τὸ φῶς τὴν εἴσοδον ἐχούσην μακρὰν σφόδρα ἀπὸ τοῦ σπηλαίου. ἐν ταύτῃ οὖν παῖδας ὁρᾷς ἐν δεσμοῖς, καὶ τὰ σκέλη καὶ τοὺς αὐχένας. οὔτε μόνον τὰ αὐτοὺς εἰς τὸ πρόσθεν μόνον ὁρᾷν, κύκλῳ δὲ τὰς κεφαλὰς ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἀδυνάτους περιάγειν. φῶς δὲ αὐτοῖς πυρὸς ἄνωθεν καὶ πόρρωθεν καιόμενον ὄπισθεν αὐτῶν. μεταξὺ δὲ τοῦ πυρὸς καὶ τῶν δεσμωτῶν, ἐπάνω ὁδὸς ἀνὰ ἣν ὁρᾷς τοιχίον ὑποδεδομημένον, ὥσπερ τοῖς θαυματοποιοῖς πρὸ τῶν ἀνθρώπων πρόκεινται τὰ παραφράγματα, ὑφ' οἷς τὰ θαύματα δεικνύουσιν. ὅτι τοίνυν ὄρος παρὰ τοῦτο τὸ τοιχίον, φέρουσιν ἄνθρωποι σκεύη τινὰ παντοδαπὰ ὑπερέχοντα τοῦ τοίχου, καὶ ἀνδριάντας, καὶ ἄλλα ζῷα λίθινά τε καὶ ξύλινα, καὶ παντοῖα σκευάσματα, οἷον εἰκὸς· τοὺς μὲν φθεγγομένους, τοὺς δὲ σιγῶντας τῶν παραφερόντων. ἆρ' οὖν οἰκότα σοι τούτοις δοκοῦμεν λέγειν. τοὺς γὰρ τοιούτους πρῶτον μὲν οἴει τοῦτο τι καὶ ἀλλήλων οὐκ ἂν τι ἑωρακέναι ἄλλο, πλὴν τῶν σκιῶν τὰς ὑπὸ τοῦ πυρὸς, εἰς τὸ καθ' ἑαυτοὺς σπήλαιον προσπεσούσας. εἶδον ἄλλο. πῶς γὰρ εἰ ἀναγκασθεῖεν γε τὰς κεφαλὰς ἔχειν ἀκινήτους

cilio ſpeluncæ habente ſpeciem, quæ longum introitum habeat, patentem lumen verſus per univerſum ſpecus. In eo ab prima pueritia homines in vinculis detineri cruribus & cervicibus reuinctos, ita ut illi maneant tales, quo prorſum, quæque ante pedes ſunt ſolùm proſpiciant, capita autem propter vinculum, quo aſtricti ſunt, circumagere & flectere nullo modo queant. Lux aũt, quã ignis ſupra caput & procul lucens atq; ardens ipſis facit, poſt tergũ ipſorum eſt. Porrò inter ignem illũ & vinctos ſupernè via eſt, ad quam vide parietẽ exſtructũ, quemadmodũ admirabilium prodigiorum authoribus ante oculos hominum ſepta ac tabulata objiciũtur, in quibus ſua admiranda populo proponunt ſpectanda. Præterea vide ad hunc parietem homines varia vaſa ferentes eminentia ſupra hunc parietem, ad hæc ſtatuas hominum aliaq; animalia tam lapidea, quàm lignea & variis modis fabrefacta, quẽadmodum veriſimile eſt hoſce quidem, qui ea proferunt, palam eloqui, alios verò ſilentio premere. Abſurdam verò hanc imaginem, ac vinctos illos abſurdos finge nobis ſimiles eſſe. Nam illos primùm quidem de ſeipſis, & de ſe mutuo puta aliud aliquid vidiſſe, quàm umbras, quæ ab igne ipſis adverſo ſpeluncę accidũt. Nihil aliud. Quomodo enim ſi coacti fuerunt in vita

capita tenere immobilia? Quid autem eorum, quæ circumferuntur, nonne omnia eodem se modo habent? Si igitur colloqui inter se mutuò & sermõe uti possent, an non putas eos, quæ præsentia esse videmus, nominibus exprimere? omninò necesse est. At enim quid si ex adversa parte carcerem echo & repercussus sonus compleret, quum præteriuntium aliquis locutus foret, putásne aliud aliquid eos existimare, quàm umbram pertransientem esse, quæ loquatur? Nihil aliud. Planè igitur istiusmodi nihil aliud existimarent verum esse, quàm rerum præparatarum umbras. Ita omninò se res habet. Considera igitur quopacto isti ab illis vinculis solvantur, & quonam remedio ab illa insania curentur, anne natura talia illis contingant. Quod si quisquam solutus ac liberatus ab illis vinculis etiam cogatur confestim surgere ac cervicem circumagere atque incedere, tum etiam lucem versus oculos obtutúmq; attoliere, ea, inquam, omnia si sibi facienda essent, dolore afficeretur, & propter splendores illa intueri non valeret, quorum tum umbras videbat: quidnam ipsum dicturum autumas, si quis ei dicat, ipsum tunc meras nugas vidisse? Nunc autem ipsis rebus, quæ verè sunt, eum paullò & propinquiorem esse, & rectiùs videre, cùm ad ea sit conversus, quę ve-

μένοι εἶεν ἀφ' βίου; τὰ δὲ τῶ παραφερομένων οὐ ταυτὸ πάντο; τί οὖν ἀβαλίσηθαι αὐτ' εἶεν πρὸς ἀλλήλους, οὐ ταῦτα ἂν ἡγῇ ἂν τὰ παρόντα ἀκριβῶς νομίζειν ὀνομάζειν ἄτερ ὀρθῶμεν; ἀνάγκη. τὶ δ' εἰ πῶς ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου ἐκ τοῦ ἀντικρὺ ἦχοι, ὁπότε τις τῶν παριόντων φθέγξαιτο. οἴει ἂν ἄλλο τι αὐτοὺς ἡγεῖσθαι τὸ φθεγγόμενον, ἢ τὴν παριοῦσαν σκιάν; οὐδὲν ἄλλο. ὥστε πάσι δὴ, οἱ τοιοῦτοι οὐκ ἂν ἄλλό τι νομίζοιεν τὸ ἀληθὲς, ἢ τῶν τεχνιτῶν σκιάς. πολλὴ ἀνάγκη. σκόπει οὖν αὐτῷ ἀφ' ἧς ἐστι τὶ ἡ ἴασις τῶν τε δεσμῶν καὶ τῆς ἀφροσύνης, οἵα τις ἂν εἴη εἰ φύσει τοιάδε ξυμβαίνοι αὐτοῖς. ὁπότε τις λυθείη καὶ ἀναγκάζοιτο, ἐξαίφνης ἀνίστασθαί τε καὶ περιάγειν τὸν αὐχένα καὶ βαδίζειν, καὶ πρὸς τὸ φῶς ἀναβλέπειν. πάντα δὲ ταῦτα ποιῶν ἀληθῆ τε καὶ ἄμα τὰς μὲν μύρμηκας ἀφυκτοῖ κεκθαρᾶν εἶναι, ἂν τότε τὰς σκιὰς ἰδεῖν. τὶ ἂν οἴει αὐτὸν εἰπεῖν, εἴ τις αὐτῷ λέγοι, ὅτι τότε μὲν ἑώρα φλυαρίας. νῦν δὲ μᾶλλον τι ἐγγύτερον τοῦ ὄντος, καὶ πρὸς μᾶλλον ὄντα τετραμμένως ὀρθῶς

lora

τερα βλέποι. καὶ δὴ καὶ ἕκαστον τῶν πάντων δείκνυς αὐτῷ, ἀναγκάζοι ἐρωτᾶν ἀποκρίνασθαι, ὅ,τί ἐστιν, ἐκ οἵου αὐτὸ ἀπορεῖν τε ἂν καὶ πίστασθαι τότε ὁρῶμενα ἀληθέστερα, ἢ τὰ νῦν δεικνύμενα; πάντως δήπου οὕτως ἂν ἔχοι καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ φῶς ἀναγκάζοι αὐτὴ βλέπειν, ἀλγεῖν τε ἂν τὰ ὄμματα, καὶ φεύγειν ἀποστρεφόμενον πρὸς ἐκεῖνα, ἃ δύναιτο καθορᾶν, καὶ νομίζειν ταῦτα τῷ ὄντι σαφέστερα τῶν δεικνυμένων. εἰ δὲ ἐκεῖθέν τις ἕλκοι διὰ τραχείας καὶ ἀναβάσεως, καὶ ἀνάντους μὴ ἀνίη, πρὶν ἐξελκύσειε εἰς τὸ τοῦ ἡλίου φῶς, ἆρα οὐχὶ ὀδυνᾶσθαί τε ἂν καὶ ἀγανακτεῖν ἑλκόμενον, καὶ ἐπειδὴ φοιτὸς τὸ φῶς ἔλθοι, αὐγῆς ἂν ἔχοντα τὰ ὄμματα πεπλησμένα, ὥστε οὐδὲν ἂν δύνασθαι τῶν νῦν λεγομένων ἀληθῶν. ὥστε ἐξ αἰφνης αὐτοῖς προσβάλλοντας συνηθείας δ' οἶμαι δεῖσθαι ἄν, εἰ μέλλοι τις ἀνωδύσεσθαι καὶ πρῶτον μὲν τὰς σκιὰς ἂν ῥᾷστα καθορᾶν, καὶ μετὰ τοῦτο ἐν τοῖς ὕδασι τὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὰ τῶν ἄλλων εἰδωλα. ὕστερον δὲ αὐτά, ἐκ δὲ τούτων τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ αὐτὸν ἂν τὸν οὐρανὸν νύκτωρ ἂν ῥᾷον θεάσαιτο, προσβλέπων τὸ τοῦ ἄστρου τε καὶ σελήνης φῶς, ἢ μετ' ἠμέραν τόν τε ἥλιον καὶ τὸ τοῦ ἡλίου. τελευταῖον δὲ οἶμαι τὸν ἥλιον

riùs exiſtunt. Adhæc ſi unum quémq; præteriuntium ei oſtenderis, iſque cogat interrogans reſpondere ea ita ſe habere: an non exiſtimas eum ambigere ſimul & judicare ea, quæ tum videbũtur veriora eſſe, quàm quæ nunc oſtenduntur? Ita ſanè. Igitur ſi etiam eum cogat lumen ipſum intueri, & præ dolore oculorum, quo afficitur, & fugere ab illis averſum oculis ad ea, quæ videre poſſunt, eaque ducere reipſa manifeſtiora iis, quæ oſtenduntur. Quod ſi hinc aliquis ipſum vi per aſcenſum aſperum & præruptum traheret, nec remitteret priùs, quàm in lumen ſolis extraxiſſet, an non hoc ipſum malè habiturum, iſque ideò graviter indignaturus eſſet, ſe ita rapi? Et cùm ad lumen pervenerit, tum oculos ejus ſplendore repletos habentem, omninò nihil eorum, quæ nunc vera dicuntur, videre poſſe? Itaque confeſtim, meo quidem judicio, opus fuerit, ut illis conſuetudines objiciantur, ſi ſuperna inſpecturi ſint. Et primum quidem umbras facilius intueatur: deinde in undis cùm hominum, tum reliquarum rerum ſimulachra. Poſterius verò ipſa, atq; ex iis, quæ in cœlo ſunt, ipſumque etiam cœlum noctu facilius contemplabitur, aſpiciens & ſyderum & ipſius lunæ lumen, quàm ſi interdiu & ſolem & ſolis lumen intueretur. Ad ultimum autem judico ipſum ſolem,

qualis

qualis est, per se non in aquis, neque aliena sede ejus, quæ apparebunt, imagines intueri & suspicere posse, sed per se in sua, qualis est, regione. Et post hæc de eo collegerit, ipsum solem talem esse, qui & horas seu tempora anni & annos præbeat, quique omnia, quæ in loco aspectabili sunt, moderetur & gubernet, atq; illorum omnium, quæ ipsi videbant, aliquo modo autor sit. Certum quippe & conspicuũ est, eum post illa tandem ad hæc venturum. Quid si ergo ipse memoria recolat primam habitationem, eamque, quæ ibi est, sapientiam, itémque eos, qui ibi tum simul erant vincti, an non existimas eum sese quidem beatum reputare ob mutationem loci, illos verò miseraturum? Ita profectò censeo. Honores autem & laudes, si quæ ipsis mutuò tum exhibebantur, & virtutum præmia illi, qui acutissimè cerneret; transiuntia, simúlque in memoriam maximè reduceret, quęcumq; illis & priora & posteriora, quæque item progredi soleant, atq; ex hisce potentissimè ceu vaticinio colligeret, quæ ventura essẽt, putásne eum summè ea expetiturum felicésque judicaturum eos, qui apud ipsos in honore habentur potentiáq; præditi sunt? An ut sibi usu veniat illud Homericum,

Agricolã ut malint alicui servire per agros,
Ab quo vel tenui fiant mercede beati,

οὐκ ἐν ὕδασιν, οὐδ' [illegible]
ἔξω ἴδρα φαντάσματα
ἀλλ' αὐτὸν καθ' αὑτὸν
αὐτῇ χώρᾳ δύνασθαι ἐν
καὶ θεάσασθαι οἷός ἐστι.
ταῦτ' ἂν ἤδη συλλογίζοιτο
ἑαυτῷ, ὅτι οὗτος ἐστιν ὁ τ
ρας παρέχων καὶ ἐνιαυτοὺς
τα διέπων τῶν κατὰ τὸν
νοητόπῳ. καὶ ἐκείνων οὗ
ἐφορον, ἅπερ ἐστὶν ἐκε
ος. ἄλλον δέ, ὅτι ἐπὶ τ
μέν ἐκεῖνα ἦλθον. τὸ δὲ
μνησόμενον αὐτὸν τῆς
οἰκήσεως, καὶ τῆς ἐκεῖ σοφ
τότε ξυνδεθεντων;
θεὶ ἑαυτὸν μὲν εὐδαιμονίζ
μεταβολῆς, τοὺς δ' ἐ
μάλα. τιμαὶ δὲ καὶ
τοις ἦσαν ἐκείνοις τότε
λέλειν, καὶ γέρα τῷ ὀξύτα
θορῶντι τὰ παρίοντα
νέοισι μᾶλλον ἔσαν τὰ
ρα αὐτῷ καὶ ἐπ
ἀκροπορώτερος, ἢ ἐκ τ
δυνατώτατα ἐνθυμεῖσθ
μᾶλλον, ἢ ἐν δοκεῖ ἐκ
μᾶλλας αὐτὸ ἔχειν, ἢ ζηλ
περὶ ἐκείνοις τιμωμένους
δυναστεύοντας; ἢ τὸ
ἐν πτωχείᾳ, καὶ σφόδρα
ἐνδάιμον ὄντα ἐκ
λῳ ἀνδρὶ παρ' ἀλλήλων, καὶ ἐν-

οὖν

οὖν ἂν πεπονθέναι μᾶλλον, ἢ ἐκεῖνα τε δοξάζειν, καὶ ἐκείνως ζῆν. οὕτως ἔγωγε οἶμαι, πᾶν μᾶλλον πεπονθέναι ἂν δέξασθαι, ἢ ζῆν ἐκείνως. καὶ τόδε δὴ ἐνθύμησον, εἰ πάλιν ὁ τοιοῦτος καθεδεῖται εἰς τὸν αὐτὸν θῶκον καθίζοιτο, ἆρ' οὐ σκότους ἀπροόπτως ἥξοι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξαίφνης ἥκων ἐκ τοῦ ἡλίου; μάλα γε. τὰς δὲ δὴ σκιὰς ἐκείνας πάλιν εἰ δέοι αὐτὸν γνωματεύοντα, διαμιλλᾶσθαι τοῖς ἀεὶ δεσμώταις ἐκείνοις, ἐν ᾧ ἀμβλυώττει πρὶν κατασῆναι τὰ ὄμματα, οὗτος δὲ ὁ χρόνος μὴ πάνυ ὀλίγος εἴη ἂν συμπαθείας, ἆρ' οὐ γέλωτ' ἂν παρέχοι; καὶ λέγοιτο ἂν περὶ αὐτοῦ, ὡς ἀναβὰς ἄνω διεφθαρμένος ἥκει τὰ ὄμματα, καὶ ὅτι οὐκ ἄξιον οὐδὲ πειρᾶσθαι ἄνω ἰέναι, καὶ τὸν ἐπιχειροῦντα λύειν τε καὶ ἀνάγειν, εἴπως ἐν ταῖς χερσὶ δυνατὸν λαβεῖν, καὶ ἀποκτιννύναι ἂν σφόδρα γε. ταύτῃ τοίνυν τὴν εἰκόνα πρόσαπτέον ἅπασαν ὡς ἀληθῶς τοῖς λεγομένοις. τὴν μὲν δι' ὄψεως φαινομένην ἕδραν, τὴν τοῦ δεσμωτηρίου οἰκησιν ἀφομοιοῦντα. τὸ δὲ τοῦ πυρὸς ἐν αὐτῇ φῶς, τῇ τοῦ ἡλίου δυνάμει, τὴν δὲ ἄνω ἀνάβασιν, καὶ θέαν

& quidvis potiùs perpeti, quàm illa opinari, eoque modo vivere. Sic & ego quidvis potiùs susceptur͂u͂ arbitror, ut perpetiar, quàm illo modo vitã ducere. Cæterùm & hoc expẽde, si talis rursum in idem antrum descenderit, ac consederit in eodem loco ac sede, in qua antè, an non repentè ex sole veniens, oculos tenebris repletos habiturus est? per omnem modum. Sin autẽ umbras illas eum discernentem contendere oporteat cum illis, qui semper vincti sunt, idque eo tempore, quo oculi cæcutiunt, antè quàm illi compositi, & acie sint præditi: an nõ hocce tẽpus, si admodum exiguum fuerit; & minus quàm consuetudo ferat, risum concitabit, deq; eo dicatur, ipsũ oculis corruptum, posteaquam ad superos ascendit, venire, & non esse operæpretium, neq; id operam dandam ullo modo, ut ab inferis quis conetur ad superos ascendere, eumque qui vinctum aliquem solvere, & sursum adducere annitatur, si quidem prehendi poterint in actu, confestim occidere. Omninò prófectò occidendus ille sit. Hæc igitur imago universa abhibenda est, quàm sincerè vereq; iis, quę dicta sunt. Sedem quidẽ & fundamentum, quod per visum conspicuum est, carceris habitationi si compararis. Ignis verò, quod in ea est, lumen solis potentiæ, ascensum item ad superna, & specta-

culum eorum, quæ ſuperna ſunt aſcenſum animi ad locum, qui intelligentia percipitur, ſi itidem finxeris, à vero non aberrabis. Hæc autem honeſti forma, quæ & vix videri poteſt, in eo, quod animo cognoſcitur, hoc pacto vltima eſſe videtur. Quod ſi autẽ oculis comprehendatur, ratione colligendum eſt, eam omnibus omnium tum rectorum tum honeſtorum cauſſam eſſe. quippe quę in loco viſibili lumen, ejuſque dominum pepererit. Et in eo, quod mente & cogitatione complecti poſſumus, ipſa domina eſt, quæ veritatem mentemq; exhibeat. Hancque cernere oportere eum, qui vel publicè vel privatim prudenter & cum mente officium ſuum facturus eſt. Iam ſi hoc opus eſt bonæ inſtitutionis adoleſcentię, apprehendenda etiam eſt Philoſophia. Illis autem, quæ nunc videntur multis mortalium in primis ſtudio & laboribus acquirẽda, ſuas res habere jubendum eſſe, tanquam non habentibus vllum, quod quidem probari mereatur, ad felicitatem momentum.

τὴν ἄνω τὴν εἰς τὸν νοητὸν τόπον τῆς ψυχῆς ἄνοδον τιθεὶς, οὐχ ἁμαρτήσῃ τῆς ἀληθείας. αὐτὴ δὲ σου ἔτω φαίνεται, ἐν τῇ γνώσῃ τελευταίως ἡ τῷ ἀγαθοῦ ἰδέα καὶ μόγις ὁρᾶσθαι. ὀφθεῖσα δὲ συλλογισέα ἔδ, ὡς ἄρα πᾶσι πάντων αἰτία ὀρθῶν τε καὶ καλῶν εἰτία. ἔν τε ὁρατῇ φῶς, καὶ τὸν τούτου κύριον τεκοῦσα. ἔν τε τῇ νοητῇ, αὐτὴ κυρία ἀλήθειαν & νοῦν παραχομένη, καὶ ὅτι δεῖ ταύτην ἰδεῖν τὸν μέλλοντα ἐμφρόνως πράξειν, ἢ ἰδίᾳ ἢ δημοσίᾳ. Εἰ δὴ τοῦτο ἔργον ἔτι τῆς παιδείας, ἀντιλαμβάνεσθαι καὶ φιλοσοφίας. τοῖς δὲ νῦν δοκούντων ἔδ περὶ πολλοῦ δεόντων τοῖς πολλοῖς θνητῶν ὡς οὐδαμοῦ ἐχόντων εἰς εὐδαιμονίαν ῥοπὴν ἀξιόλογον.

Cap. xvi.

QVare ſi hæc vera ſunt de illis tale quid cogitandũ & expendendũ eſt. Inſtitutionẽ non eſſe talẽ, qualem eam nonnulli pronunciant. Ajunt autem ſe animo indituros eam, cui ſciẽ-

Κεφ. ις.

Ἔτι τοίνυν εἰ ταῦτα ἀληθῆ δεῖ νοῆσαι περὶ αὐτῆς τοιόνδε τι. τὴν παιδείαν οὐχ οἵαν τινες ἐπαγγελλόμενοι φασὶν ἔδ, τοιαύτην καὶ ἔδ. φασὶ δέ που οὐκ ἐνοῦσαν ἐν τῇ ψυχῇ ἐπιστή-

μην

μὴς ἐντιθέναι, οἷον τυφλοῖς ὀφθαλμοῖς ὄψιν ἐντιθέντες. ὁ δὲ γε τῶν λόγος σημαίνει ταύτῳ τὴν ἐνοῦσαν ἑκάστῳ δύναμιν ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ τὸ ὄργανον ὃ καλαμωθάνει ἕκαστος, οἷον εἰ ὄμμα μὴ δυνατὸν ἦν ἄλλως, ἢ ξὺν ὅλῳ τῷ σώματι στρέφειν πρὸς τὸ φαεινὸν ἐκ τοῦ σκοτώδους, οὕτω ξὺν ὅλῃ τῇ ψυχῇ δεῖ τὸ γιγνόμενον περιακτέον εἶναι, ἕως ἂν εἰς τὸ ὂν, καὶ τοῦ ὄντος τὸ φανότατον δυνατὴ γένηται ἀναδοχὴ θεωμένη. τοῦτο δ' εἶναι φαμὲν τἀγαθόν. τούτου τοίνυν αὐτοῦ τέχνη ἂν εἴη ἡ περιαγωγῆς. τίνα ἕξοι, ὡς ῥᾷστά τε καὶ ἀνυσιμώτατα μεταστραφήσεται, οὐ τὸ ἐμποιῆσαι αὐτῷ τὸ ὁρᾶν, ἀλλ' ὡς ἔχοντι μὲν αὐτὸ, οὐκ ὀρθῶς δὲ περιεστραμμένῳ, οὐδὲ βλέποντι, οἷ ἔδει τοῦτο διαμηχανήσασθαι. αἱ μὲν τοίνυν ἄλλαι ἀρεταὶ καλούμεναι ψυχῆς, κινδυνεύουσιν ἐγγύς τι εἶναι τοῦ τοῦ σώματος. τῷ ὄντι γὰρ οὐκ ἐνοῦσαι πρότερον ὕστερον ἐμποιεῖσθαι ἔθεσί τε καὶ ἀσκήσεσιν. ἡ δὲ τοῦ φρονῆσαι, παντὸς μᾶλλον θειοτέρου τινὸς τυγχάνει. ἀεὶ γὰρ οὖσα, ὃ μὲν δύναμιν οὐ δοκεῖ ἀπόλλυσιν. τοῦτο δὲ ἡ περιαγωγῆς, χρήσιμόν τε καὶ ὠφέλιμον καὶ ἄχρηστον αὖ καὶ βλαβερὸν γίγνεσθαι. ἢ ἆρα ἐννενόηκας ἃ λέγομεν;

ria non inſit, quemadmodum ſi cæcis oculis viſum imponerent. Præſens verò oratio hanc cujuſque animo ineſſe vim potentiamq́; ſignificat, & inſtrumentum, quo quiſque addiſcit, veluti ſi oculus non valeret aliter, niſi cum univerſo corpore ſeſe ex loco obſcuro ad id, quod clarum lucidumque eſt, vertere: ita cum vniverſa anima ab ipſa generatione velpotiùs ortu circumagendum eſſe, donec ad id, quod eſt, atque ad ejus, quod eſt illuſtriſſimum valeat contemplans tolerare. Hoc autem bonum honeſtumque eſſe dicimus. Hoc igitur illius ars fuerit animi circumactionis. Quonammodo? ut quàm facillimè ſimul expeditiſſimeq́; convertatur, non ut illi viſum indat, ſed ut illo prædito, nec interim rectè converſo neque cernenti, quæ decebat videre, omnibus rationibus ac modis contendet. Reliquæ igitur, quæ animi vocantur virtutes, propè accedere videntur ad corporis virtutes. Nam cùm revera priùs non inſint in animo, poſteà conſuetudine & exercitatione cõparantur & induntur. Illa autem virtus, quæ prudentia vel ſapientia dicitur, præ omnibus maximè, uti videtur, divina eſt, quod vim quidem nunquã amittit. Ab ipſo verò circumductione utile & conducibile, rurſumque inutile & noxium exſiſtit. An nondum expendiſti animulam eorum, qui dicun-

tur quidem mali, sed tamen sapienti quàm ea acriter videat, quamque acutè perspiciat omnia, ad quę fuerit conversa, tanquam quæ malo hebetique visu nullo modo prædita: sed malitiæ servire coacta sit, ut quantò cernat acutiùs, tantò plura mala faciat? Quod si ab pueritia statim illud de tali natura ac ingenio radicitùs recisum fuerit, & circuncidantur etiam illa, quæ nativitatis sunt cognata ceu laminas plumbeas, quæ commessationibus, & id genus aliis voluptatibus ac edacitatibus deliciisque si agnatæ fuerint, ad inferna animi obtutum convertunt & deprimunt. Iam si ab illis recedens animus convertatur ad ea, quæ vera sunt, & hæc ipsa animula eorundem hominum illa acutissimè intuebitur & distinguet, quemadmodũ & illa, ad quæ nunc conversa est. Nunc igitur, quando huc venimus, qualenam etiam sit philosophiæ opus & quàm efficax res, apparet, quantoque in pretio habenda sit, hinc omninò perspicuum exsistit. Nam avellere ortum & generationẽ ab animo, & perpurgare eam vim, quæ in illo potest ratiocinari, philosophiæ maximè cõpetit. Hic igitur vitæ modus optimus est, ut justitiã & universam virtutem exerceamus, & moriendo, hoc est, mortẽ meditando vivamus. Hunc ergo modũ sequemur, si felicitatem verè cõsequi cupiamus.

των μὲν πονηρῶν, σοφῶν δὲ ὡς δεινὰ μὲν βλέπει τὸ ψυχάριον καὶ ὀξέως διορᾷ ἅπαντα, ἐφ' ἃ τέτραπται, ὡς οὐ φαύλων ἔχον τὴν ὄψιν, κακίᾳ δὲ ἀναγκασμένον ὑπηρετεῖν, ὥστε ὅσῳ ἂν ὀξύτερον βλέπῃ, τοσούτῳ πλείω κακὰ ἐργαζόμενον; πῶς μὲν τοι τὸ τῆς τοιαύτης φύσεως, εἰ ἐκ παιδὸς εὐθὺς κοπτόμενον περιτροπὰς τὰς ἡδυσιακὰς ξυγγενείας, ὥσπερ μολυβδίδας, αἳ δὴ ἐδωδαῖς τε καὶ τοιούτων ἡδοναῖς τε καὶ λιχνείαις προσφυεῖς γιγόμεναι, περὶ τὰ κάτω ῥέφουσι τὴν τῆς ψυχῆς ὄψιν. ἂν εἰ ἀπαλλαγὲν περιστρέφοιτο εἰς ἀληθῆ, καὶ ἐκεῖνα ἂν τὸ αὐτὸ τοῦτο ἧπερ αὐτὴ ἀνθρώπου ὀξύτατα ἐσεῖται, ὥσπερ καὶ ἐφ' ἃ νῦν τέτραπται. Νῦν οὖν δὴ ὁπότε ἐνταῦθα γιγόμεθα, καὶ τὸ τῆς φιλοσοφίας ἔργον, ὁποῖόν ἐστι, φαίνεσθαι, καὶ ὡς ἐστὶ τίμιον, αὐτόθεν ἐστὶ καταφανὲς. τὸ γὰρ περιαιρεῖν τὴν γένεσιν ἀπὸ τῆς ψυχῆς, καὶ ἐκκαθαίρειν τὴν λογιζεσθαι δυναμένην αὐτῆς ἐνέργειαν, μάλιστα αὐτῇ προσήκει. οὗτος οὖν ἄριστος ἔσται τρόπος βίου καὶ δικαιοσύνῃ καὶ τῇ ἄλλῃ ἀρετῇ ἀσκοῦντας, ἐν ζῇν τεθνᾶναι. τοῦτο οὖν ἐπιμέλεια, εἰ βουλόμεθα ὄντως εὐδαιμονήσειν.

Κεφ.

Κεφ. ιζ.

Εἰ δὲ δεῖ καὶ ἀπὸ τῆς παλαιᾶς λόγων, καὶ τῆς μύθων τῆς ἱερῶν τῆς τε ἄλλων καὶ τῆς Πυθαγορείων ξυνομνῦσαι τοὺς ἀκούοντας δεῖ τὴν αὐτὴν παράκλησιν, ἀρχώμεθα καὶ τούτου ἐντεῦθεν. ὀρθῶς λέγονται οἱ μηδενὸς δεόμενοι, εὐδαίμονες εἶναι, καὶ ὡς τῆς ἀπεράντους ἐχόντων τὰς ἐπιθυμίας, δυσβίωτος ὁ βίος. οὐδὲν γοῦν θαυμάζοιμ' ἄν, εἰ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ἀληθῆ ἐν τοῖς δὴ λέγει, λέγων,

Τίς δ' οἶδεν εἰ τὸ ζῆν μὲν ἐστι κατθανεῖν,
Τὸ κατθανεῖν δὲ ζῆν;

Καὶ ἡμεῖς τῷ ὄντι τεθνάμεν. καὶ τὸ μὲν σῶμα ἔστι ἡμῶν σῆμα. τῆς δὲ ψυχῆς τοῦτο, ἐν ᾗ αἱ ἐπιθυμίαι εἰσὶ, τυγχάνει ὄν, οἷον ἀναπέπταται καὶ μεταπίπτον ἄνω καὶ κάτω. καὶ τοῦτο ἴσως τις μυθολογῶν κομψὸς ἀνὴρ ἴσως Σικελικὸς τις ἢ Ἰταλικὸς παράγων τῷ ὀνόματι, δῶλος τὸ πιθανόν τε καὶ πειστικὸν, ὠνόμασε πίθον τοὺς δὲ ἀνοήτους, ἀμυήτους. τῆς δὲ ἀνοήτων τοῦτο τὸ ψυχῆς, οὗ αἱ ἐπιθυμίαι εἰσὶ, τὸ ἀκόλαστον αὐτῆς καὶ ἀσύνετον

Cap. xvii.

QUod si autem & ab priscis tum sermonibus, tum etiam fabulis sacris cùm aliorum, tum etiam Pythagoricorum auditores commonefaciendi & hortandi sunt ad easdem præceptiones, & hanc rem inde occipiamus. Rectè dicuntur, qui nullius indigent, felices & beati esse, & illorum, qui cupiditates habent inexplebiles, gravem esse vitam. Neq; enim admirer profectò, si illis versibus EUripides vera esse ait, inquiens,

Quis novit, utram vivere, mori sit: mori
Rursum, ingredi vitam?

Et nos revera mortui sumus. Ac corpus quidem nostrum sepulchrum est. Atque illa animi pars, in qua cupiditates sunt, eodem planè modo se habet, ac persuaderi simul, & recidere sursum & deorsum. Atq; hoc vir quidam cõmodus & scitus, Siculus fortasse aut Italicus, ex illo hominum genere, qui fabulas concinnant, hanc animi partẽ adducens, ad nomen propter suasionẽ & credulitatem (quod πιθανὸν & πειστικὸν Græcè dicitur) vocavit πίθον, id est, dolium, quòd persuasioni facilè aures præbent: insensatos verò, (ἀνοήτους) vocavit ἀμυήτους, id est, à sacris alienos & non initiatos. Horum verò profanorum partem illam animi, in qua sunt cupiditates, quæq; intemperans & incontinens est, & minimè so-

lida, assimilabat propter inexplebilē & insatiabilem cupiditatē dolio pertuso. Contrarium aūt hic plerisq; mortalib⁹ ostendit, ut eorum, qui apud inferos sunt, id, quod non videtur, dicens, hi profani homines sint miserrimi, atque aquam ferant pertuso in dolio, vel alio istiusmodi pertuso cribro. Enimverò cribrum, inquit quemadmodum dicebatis, qui ad me dicere solebat, animum esse. Animum autem insensatorum cribro assimilabat, quasi perforatum, utpote qui propter incredulitatem & oblivionem continere non valeat. Hęc omninò quidem alicui penè absurda sunt: interim quod volo tibi ostendere, demonstrant evidentissimè, quemadmodum transferendum sit vitę institutum, quod inexplebiliter & intemperanter se habet, in rationē vitæ, quæ moderata & decens, præsentibúsque semper satis superque contēta est, & persuadendum est beatiores esse temperantes intemperantibus. Agedum igitur & aliam dicam imaginem ex eodem, quo superior fuit prompta imago, gymnasio. Nam expende, num idem de utriusque vita, sobrii scilicet alicujus hominis, & intemperantis nepotis sentias, veluti exempli gratia, si duobus viris singulis multa essent dolia; & alteri quidem integra et incolumia ac plena essent, hoc vino, aliud melle, illud lacte, aliaque

νὸν, οἷς τετρημένος τὴν φίθος, ἥγε τὴν ἀποπληξίαν ἀπεικάσας. τοὐναντίον δὴ οὗτος τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις ἐνδείκνυται, ὡς τῷ ἐν ᾅδου τὸ ἀνόσιον. ὃς δὴ λέγων, οὗτοι ἀθλιώτατοί εἰσιν οἱ ἀμύητοι, καὶ φορεῖν εἰς τὸ τετρημένον φίθον ὕδωρ, ἑτέρῳ τοιούτῳ τετρημένῳ κοσκίνῳ. τὸ δὲ κόσκινον ἄρα λέγει, ὡς ἔφη ὁ φορὸς ἐμοὶ λέγων τὴν ψυχὴν εἶναι. τὴν δὲ ψυχὴν κοσκίνῳ ἀπεικάσας τὴν τῷ ἀνοήτων, ὡς τετρημένην, ἅτε οὐ δυναμένην σέγειν διὰ ἀπιστίαν τε καὶ λήθην. ταῦτα ἐμφανεστέρως μὲν ὄζει ὑπό τι ἄτοπα. δηλοῖ μέντοι, ὃ ἐγὼ βούλομαί σοι ἐνδείξασθαι, ὡς χρὴ μεταθεῖσθαι ἀπὸ τῆς ἀπλήστου καὶ ἀκολάστου ἐχόντος βίου ἐπὶ τὸν κοσμίως, καὶ τοῖς ἀεὶ παροῦσιν ἱκανῶς, καὶ ἐξαρκούντως ἔχοντα βίον, καὶ πείθεσθαι εὐδαιμονεστέρους εἶναι τοὺς κοσμίους τῷ ἀκολάστῳ. φέρε δὴ οὖν καὶ ἄλλην εἰκόνα εἴπω ἐκ τοῦ αὐτοῦ γυμνασίου τῆσδε. σκόπει δὲ εἰ τοιόνδε δοκεῖ περὶ τοῦ βίου κρίνειν τοῦ τε σώφρονος καὶ τοῦ ἀκολάστου, οἷον εἰ δυοῖν ἀνδροῖν ἑκατέρῳ φίθοι πολλοὶ εἶεν. καὶ τοῦ μὲν ἑτέρω ἡμῖν πλήρεις, ὁ μὲν οἶνος, ὁ δὲ μέλιτος, ὁ δὲ γάλακτος, καὶ ἄλ-

λοι

λοι πολλοὶ πολλῶν. ῥάμματα δὲ πάντα καὶ χαλεπὰ ἑκάστου τούτων εἶναι, καὶ μετὰ πολλῶν πόνων καὶ χαλεπῶν ἐκποριζόμενα. ὁ μὲν οὖν ἕτερος πληρωσάμενος μὴ πότε ἐπιχεῖσθαι, μηδὲ τὰ φορτίζοι, ἀλλ' ἵνα τοὺς πόνους ἡσυχίαν ἄγοι. τῷ δ' ἑτέρῳ τὰ μὲν ῥάμματα ὥσπερ καὶ ἐκείνῳ, δυνατὰ μὲν πορίζεσθαι εἶναι. χαλεπὰ δὲ, τὰ δ' ἀγγεῖα τετρημένα καὶ σαθρά, ἀναγκάζοιτο δὲ ἀεὶ καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν πιμπλάναι αὐτά, ἢ τὰς ἑαυτοῦ λυποῖτο λύπας. ἆρα τοιούτου ὄντος τοῦ βίου, οὐκ ἔσται εὐδαιμονέστερος ὁ τοῦ κοσμίου, ἢ τοῦ ἀκολάστου. Ὁ μὲν γὰρ τῷ ὡς πλεῖστον ἐπιρρεῖν ἔχει τὸ εὐδαίμον, ἐν ᾧ πολλὴ ἀνάγκη καὶ τὸ ἀπὸν εἶναι, καὶ μεγάλ' ἄττα τὰ ζημία εἶναι ταῖς ἐκροαῖς. ὅπερ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν, ἢ χαυδρείου τινὰ βίον διαζῆν. ὁ δὲ πεπληρωμένος ἱστάμενος τῶν οἰκείων ἀγαθῶν αὐτάρκης ἀεὶ διαμένει πάντα τὸν χρόνον. τοιαύτη τίς ἐστι καὶ ἡ ἀρχαιοπρεπὴς παράκλησις δηλοῖ τὴν τῆς ἀρετῆς ἐπιτήδευσιν.

multa multis aliis liquidis humoribus. Cujusque autem ex hisce dolii rari & difficiles inventu sint liquidi humores multisque & magnis laboribus comparabiles. Cæterùm virorū alter postquam illa implevit, nequaquam super infundat, nec illorum ullam amplius curam, sed illorum quidē caussa quietem agat. Alteri verò illi humores, ut & ipsi quidem parabiles esse poterunt, sed tamen difficiles, quòd vasa perforata & putrefacta sint, semperque tam noctu, quàm interdiu dolia ipsa implere cogatur, vel exrremis doloribus ac malis discrucietur. Itaque cùm talis utriusq; vita sit, an non felicior beatiorque vita ejus fuerit, qui moderatus & temperans est eo, qui immoderatus est juxta ac incontinens? Etenim cui quàm plurimùm influit, habet id, quod beatum est, in quo in primis necesse est, vitam etiam esse minimè vitalem, & perquàm magna foramina effluxionibus patere. quod nihil aliud est, quàm vitam aliquam Charadrii, hoc est, voraginis cuiusdam ducere, quæ nunquam expletur, quantumvis multum influat. At ille semel repletus propriis bonis semper permanet per omnem vitam sua sorte contentus. Tális est etiam hæc majoribus cōvenies addecensque ad virtutis studium adhortatio.

CAP.

CAP. XVIII.

HUic autem cognata est & alia accessio, quæ juxta rectā rationem, ab iis, quæ manifestè in corpore apparent, ad ea, quæ sunt animi tum bona tum mala, transit, & ab malis quidem separat, & ab iis, quæ turpia sunt, abducit & quasi alienat nostram electionē ac voluntatem. Adhæc omni studio ac conatu hortatur, ut quæ honesta sunt amplectamur, nostrumque animum & cogitationem quocumque modo ad studia honestatis convertamus familiarémque reddamus. ut si, exempli gratia, corporis affectiones perpessioneſque fugiendæ sunt, ut & morbi: multo nimirum prius utique, quæ animi sunt affectiones, fugiendæ erunt. Injustitia animi morbus existens res est, quæ habēti videri nequit. Et si corpus justa sua proportione cōstans perfruatur nostra animi perfectione, quum illud, quo vivimus, vitioſè se habeat secumque dissideat, rectè institui vita nullo modo potest. Transeamus autem etiam ad altera eodem modo. Quemadmodum enim corpora nostra ordine ornatuq; prædita, hoc est, officium suum facientia, optimè sese habent, contrà autem disturbata & officio non fungētia pessimè affecta sunt: ita animus quoq; turbatus & officio non fungens malè habebit; contra preclarè constitutus erit, cum

Κεφ. ιη.

ΤΑΥΤΗΝ δὲ ὅτι συγγενὴς ἑ ἄλλη πάροδος, ἣ καὶ ἀναλογίαν ἔσον ἔστι τοῖς ἐν τῷ σώματι φαινομένοις ἐναργῶν, ἐπὶ τὰ τῆς ψυχῆς μεταβαίνουσα καλά τε καὶ ἀγαθά, καὶ τῆς μὲν κακῶν χωρίζουσα καὶ πρὸς τὰ αἰσχρὰ ἀλλοξιοῦσα ἢ προαίρεσιν ἡμῶν. τῆς δὲ ἀγαθῶν ἀντιλαμβάνεσθαι παιδὶ ὄντι παραπλήσιον, καὶ πρὸς τὰ καλὰ οἰκειοῦσα ἡμῶν τὴν διάνοιαν ὡς ἄπαντος ζόπου, οἷον εἰ τὰ μὲν τοῦ σώματος φαῦλα καὶ τὰ νοσήματα, πολὺ δήπου πρότερον τὰ τῆς ψυχῆς. ἡ δὲ ἀδικία νόσος οὖσα τῆς ψυχῆς ἀφεκτέον ἐστὶ τῷ ἔχοντι. καὶ εἰ τὸ σῶμα συμμέτρως ἔχοντα εἰμένον ἀπόλαυσιν ἡμῖν τὴν τελειότητα τῆς ψυχῆς, ὅταν ἐκεῖνο, ᾧ ζῶμεν, πλημμελῶς ἔχῃ, καὶ τὰσιάζῃ πρὸς ἑαυτό, οὐκ ἔστιν ὅπως διαβιῶναι. μετίωμεν δὲ ἐπὶ θάτερα κατ' αὐτὸ ζόπον. ὥσπερ δὲ τάξεως καὶ κόσμου τὰ ἡμέτερα σώματα τυγχάνει, χρηστὰ φύσει, ἀταξίας δὲ μοχθηρά, ὅταν καὶ ἡ ψυχὴ ἀταξίας μὲν τυγχάνῃ ἔσται πονηρά. χρηστὴ δὲ ἡ τάξεως καὶ κόσμου τινὸς ἐπιλαβοῦσα. ἐπὶ μὲν οὖν τοῦ σώματος ὀνομάζεται τοῦ

ἐκ

ἐκ τῆς τάξεώς τε καὶ κόσμου γιγνομένῃ, ὑγίεια, ἰσχύς. ἐπὶ δὲ καὶ τοῦ ἐν τῇ ψυχῇ ἐγγιγνομένου ἐκ τῆς τάξεως, καὶ τοῦ κόσμου νομικόν τε καὶ νόμος ὄνομα κεῖται, ὥσπερ γὰρ ὅτι ταῖς τοῦ σώματος τάξεσι τὸ ὑγιεινὸν ἀποδίδομεν, ἐξ οὗ ἐν αὐτῷ ὑγεία γίνεται καὶ ἄλλη ἀρετὴ τοῦ σώματος, οὕτω δεῖ ταῖς τῆς ψυχῆς κοσμήσεσιν ὁ νόμος λέγεται, ὅθεν καὶ νόμιμοι γίγνονται καὶ κόσμιοι. ταῦτα δ' ἐστὶ δικαιοσύνη τε καὶ σωφροσύνη. οὐκοῦν ἐκεῖνοι, οἷς τι μέλει τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς, πρὸς ταῦτα βλέποντες, καὶ τοὺς λόγους σωφρονίσαντες ταῖς ψυχαῖς, οὓς ἂν λέγωσι καὶ τὰς πράξεις ἅπασας, καὶ δ' ἄρα ἐάν τι ἀφῶσι, δώσουσι, καὶ ἐάν τι ἀφαιρῶνται, ἀφαιρήσονται. πρὸς τοῦτο ἀεὶ τὸν νοῦν ἔχοντες, ὅπως ἂν αὐτοῖς δικαιοσύνη μὲν ἐν ταῖς ψυχαῖς γίγνηται, ἀδικία δὲ ἀπαλλάττηται, καὶ ἡ ἄλλη ἀρετὴ ἐγγίγνηται. κακία δὲ ἀπῇ. τὸ γὰρ ὄφελος σώματος τί μοι κἂν πολλὰ καὶ μοχθηρῶς διακειμένῳ, ἢ σιτία ἀπολλὰ διδῶσι, καὶ τὰ ἥδιστα ἢ ἀπόλαυε, ἢ ἄλλο ὁτιοῦν, ὃ μὴ ὀνίσησι ἀνθρώπους. ἐᾶν δ' ὅτι πλέον ἢ τὰναντίον κακὰ ἐργάζηται δίκαιον λόγῳ, καὶ ἐλαττόω ὄζει ταῦτα. οὐ γὰρ οἷμαι λυσιτελεῖν μετὰ μοχθηρίας σώματος ζῆν ἀνθρώποις. ἀνάγκη

ordinis & officii eſt alicujus particeps. Itaque cùm in corpore tale aliquid accidit, ex ordine & ornatu legitimaque ejus functione nomen exſiſtit, dicitur-que ſanitas & robur. Rurſum cùm in animo aliquid exſiſtit, ex ordine ornatuque nomen impoſitum eſt, legale & lex. Quemadmodum enim in ordinatis illis functionibus corporis id, quod ſalubre eſt, attribuimus, ex quo in ipſo corpore ſanitas exſiſtit, atque alia corporis virtus: ſic in animi ornamentis lex dicitur, unde etiam legitimi fiunt & ornati. Hęc autem ſũt juſtitia ſimul & temperantia. Illi igitur, qui curam habent aliquam animi ſui ad hæc reſpicientes, etiam animis quaſcumque dicunt orationes omneſque actiones afferent, & ſi aliquod dederint munus, illud dabunt, & ſi aliquũd auferunt, ablaturi ſunt. Ad hoc ſemper animum intentum habentes, ut illorum juſtitia quidẽ in animis hæreat: injuſtitia verò recedat, aliaque virtus ſubeat. Malitia autem & vitium eant in malãrem. Quid enim proderit corpori ęgro praveque affecto vel cibos multos dare, & jucundiſsimos vel potus, vel alia, quæcumque eos non juvent? Quandoque majus vel contra minus, juxta æquam rationem ea ſunt. Exiſtimo namque homini non expedire, ut vivat corpore pravis humoribus infecto. Nam ita neceſſe eſt etiam pravè

vivere. Enimverò medici ut plurimũ cupiditates repleri, veluti qui fame premuntur, ut quantum volunt, ciborum capiant, vel qui sitiunt, itidem ad saturitatem bibant, modo quidem sani fuerint, sin autem ægri fuerint, ut uno verbo dicamus, nullo modo quãtum aveant, impleri sinunt. Itidem in rebus animi se res habet, quamdiu illius constitutio prava adeoque insulsa atq; intemperans, injusta & impia est, animus ab cupiditatibus arcendus nec iis permittendus erit, sed ea facienda sunt, quibus ille melior reddatur, nihil enim ipso præstabilius est animo. Itaque arcere est ab iis, quæ desideres punire, pœna affici. Atqui animo satius est nulla pœna affici, quemadmodum plærique autumant, & temperantem moderatumq; esse multis modis melius est eo, qui nullo ornatu nulloque ordine præditus est. Quare omninò ante cõtrarios habitus justitia & temperantia exercenda est. Atq; illud quidem nobis ita se habeat.

κη γὰρ οὕτως ἢ ζῆν μοχθηρῶς, οὐκ οὖν ἢ τὰς ἐπιθυμίας ἀποπιμπλάναι, οἷον πεινῶντα φαγεῖν, ὅσον βούλεται, ἢ διψῶντα πιεῖν. ὑγιαίνοντα μὲν ἰσῶσιν οἱ ἰατροὶ αἰεὶ τὰ πολλά, κάμνοντα δὲ, ὡς ἔπος εἰπεῖν, οὐδέποτε ἐῶσιν ἐμπιπλᾶσθαι ὧν ἐπιθυμεῖ ἀλλὰ μὴν ἢ περὶ ψυχὴν ὁ αὐτὸς ἔοικε, ἕως μὲν ἂν πονηρὰ ᾖ ἀνόητός τε οὖσα καὶ ἀκόλαστος ἢ ἄδικος ἢ ἀνόσιος, εἴργειν αὐτὴν δεῖ τῆς ἐπιθυμίας ἢ μὴ ἐπιτρέπειν, ἀλλ' αὐτὰ ποιεῖν, ἃ ἂν ποιῶν βελτίων ἔσται. οὐ γὰρ πρὸς αὐτῇ ἄμεινόν ἐστι τῇ ψυχῇ. οὐκ οὖν τὸ εἴργειν ἐστὶν ἀφ' ὧν ἐπιθυμεῖ κολάζειν τὸ κολάζεσθαι. καὶ ἄρα τῇ ψυχῇ ἄμεινόν ἐστιν ἡ ἀκολασία, ὥσπερ οἱ πολλοὶ ῥῄονται ἢ τὸν κόσμον εἶναι, ἢ τεταγμένον πρόσεστι τῇ ἀκοσμίᾳ τὸ ἀτακτεῖν, ὡς ἐξ ἀπιστίας ἔοικε τὴν δικαιοσύνην καὶ σωφροσύνην ἀσκητέον πρὸ τῶν ἐναντίων ἕξεων. καὶ τοῦτο μὲν ἡμῖν οὕτως ἐχέτω.

CAP. XIX.

POterit verò etiã aliquis sigillatim ab illis bonis, quæ animi propria sunt, ad suum propositum facientia insuper narrationem instituere, ostendẽs id, quod in ipsis bonis perfectum & felicitatis proprium est. Quanto enim anima corpore præstantior est, tanto

Κεφ. ιθ.

Δύναιτο δ' ἄν τις ἢ καθ' ἕκαστα ἀπὸ τῶν ἐν τῇ ψυχῇ ἀγαθῶν ἐπεξελθεῖν τῷ προκειμένῳ, δεικνύων ὡς τὸ τέλειον, ἢ τὸ εὐδαιμονίας. ὅσῳ γὰρ ἡ ψυχὴ τοῦ σώματος πρόσεχει, τοσούτῳ μᾶλ-

μᾶλλον καὶ τὰ ἀγαθὰ αὐτοῦ ὑπερέχει. καὶ τὰ μὲν τοῦ σώματος ἔσται εὐκαταφρόνητα, τὰ δὲ τῆς ψυχῆς τίμια καὶ σεμνά. καὶ τὸ ἀγαθὸν οὖν οὐ τὸ αὐτό ἐστιν, ὅπερ τὸ ἡδύ. ᾧ τοῦ ἀγαθοῦ ἕνεκα φευκτέον τὸ ἡδύ, οὐ τὸ ἀγαθὸν ἕνεκα τοῦ ἡδέος. ἡδὺ δέ ἐστι τοῦτο, οὗ παραγινομένου ἡδόμεθα. ἀγαθὸν δὲ, οὗ παρόντος, ἀγαθοί ἐσμεν. ἀλλὰ μὴν ἀγαθοί τε ἐσμὲν καὶ ἡμεῖς ᾧ τὰ ἄλλα πάντα, ὅσα ἀγαθά ἐστιν ἀρετῆς τινος παραγιγνομένης. ἀλλὰ μὴν δὲ ἥγε ἀρετὴ ἑκάστου καὶ σκεύους καὶ σώματος καὶ ψυχῆς αὖ καὶ ζώου παντός, οὐ τῇ εἰκῇ καὶ κάλλιστα παραγίγνεται, ἀλλὰ τάξει καὶ ὀρθότητι, καὶ τέχνῃ, ἥ τις ἑκάστῳ παραδίδοται ἀνθρ. τάξει ἄρα τεταγμένον τι ᾧ κεκοσμημένον ἐστίν, ἡ ἀρετὴ ἑκάστου, ὡς φαίμεν ἂν τοὺς σωφρόνως λογιζομένους. ὃ δὲ ἑκάστου οἰκεῖος ἀγαθὸν παρέχει ἕκαστον τῶν ὄντων. ὅθεν δὴ ᾧ ψυχὴ κόσμον ἔχουσα τὸν αὑτῆς, ἀμείνων τῆς ἀκοσμήτου. ἀλλὰ μὴν ἥγε κόσμον ἔχουσα, κοσμία. ἡ δὲ κοσμία σώφρων. ἥδε σώφρων ψυχὴ ἀγαθή. λέγω δὴ οὖν ὅτι ἡ σώφρων ἀγαθή ἐστιν, ἡ τοὐναντίον τῇ σώφρονι πεπον-

etiam magis animi bona corporis præcellunt. Et corporis quidem facilè, ut vilia, comtemni poterunt: animi verò pretiosa & veneranda erunt. Bonum igitur & honestum cum eo, quod jucundū est, non est idē. Ac boni causa, quę jucunda sunt, nō bona voluptatis causſa facienda. Illud autem jucundū est, quo præsente voluptate afficimur: bonū verò id est, cujus præsentia boni simus. Enim verò boni sumus & nos reliquâq; omnia, quæcunq; bona sūt talia fiunt, virtute aliqua præsente. Cęterùm virtus cujusque rei, & corporis atque animi, itemq; cujusvis animantis non temerè ac fortuitu, pulcherrimeq; adest: sed ordine & recto modo atque arte, quæ singulis ex ipsis rebus tribuitur. virtus igitur cujusque res est ordine constituta atq; ornamentum, uti aliquis prudēter ac moderatè rem reputans dixerit. In unoquoque enim is, qui cujusq; proprius est unūquodque earum rerum, quæ sunt, bonum exhibet. Unde & animus suum ipsius ornamentum habens, præstantior est eo, qui ornatu caret. Quinimò ille, qui mundum habet, ornatus compositusque est. Et qui talis, temperans & modestus est. Moderatus ergo animus bonus est. Itaque confidenter pronuncio, si animus moderatus bonus est, necessariò sequi eum, qui contrario modo affectus est cum moderato cō-

positoq;, malum esse. Illum autem esse istum, qui fatuus, imprudens simul & intemperans est, admodū necesse est. Enimverò homo temperans ac prudens tam erga deos, quàm homines, ea faciet, quæ decent. Non enim sapiens fuerit, qui officiū suum non facit: sed faciet, quæ & justa sunt, & diis, quæ sancta. Illū verò, qui justa & sācta facit, justū sanctumq; esse necesse est. Et quidē juxta necesse est quoq; fortem esse. Non. n. prudentis & mēte præditi hominis est, ea, quæ non decēt, non persequi nec fugere: sed res & homines, itē voluptates ac dolores fugere & persequi, ac tolerātem perdurare ubicūq; oportet. Itaq; ante omnia necessārium est eū, qui mēte præditus est, uti exposuimus, justum, fortē & pium perfectè bonum virum esse. Bonum aūt in eo versatur, ut quis benè simul & honestè, quæcunque susceperus est, faciat. Et quicunque benè facit, beatum juxta ac felicem esse. Malum autem, atque eum, qui prave agit, miserum esse. Hic verò fuerit ille; qui contrario modo affectus est cum mente ac ratione prædito homine, vocaturq; intemperans. Iam si ea vera sunt, ut aliquis velet, uti videtur, felix & beatus esse, ei persequenda est mentis sobrietas & prudētia, atque in ea se exercere debebit: intemperantiam verò fugiet quisq; nostrum, quantum quidem pedibus va-

θῆα κακή ὄζιν. ἢν δὲ αὕτη, ἀνόητον τε καὶ ἀκόλαστος, πολλὴ ἀνάγκη. καὶ μὲν ὄγε σώφρων τὰ προσήκοντα πράττοι ἂν ἐς θεοὺς καὶ ἀνθρώπους. οὐ γὰρ ἂν σωφρονοῖ τὰ μὲν προσήκοντα πράττων, δίκαια δὲ πράττοι, περὶ δὲ θεὸς ὅσια. ἦ δὲ τὰ δίκαια καὶ ὅσια πράττοντα, ἀνάγκη δίκαιον καὶ ὅσιον εἶναι. καὶ μὲν δὴ ἐς ἀνδρεῖον γε ἀνάγκη. οὐ γὰρ δὴ σώφρων ἀνδρός ὄζιν, οὔτε διώκειν, οὔτε φεύγειν ἃ μὴ προσήκει, ἀλλὰ δὴ καὶ πράγματα καὶ ἀνθρώπους, ἐς ἡδονὰς, ἐς λύπας φεύγειν καὶ διώκειν, καὶ ὑπομένοντα καρτερεῖν ὅπου δεῖ. ὥστε πολλὴ ἀνάγκη τὸν σώφρονα ἄνδρα δίκαιόν τε ὄντα ἐς ἀνδρεῖον καὶ ὅσιον, ἀγαθὸν ἄνδρα εἶναι τελέως. τὸ δὲ ἀγαθὸν ὅτι καὶ καλῶς πράττειν ἀνάγκη πράττοντα, μακάριόν τε καὶ εὐδαίμονα εἶναι. τὸν δὲ πονηρὸν καὶ κακῶς πράττοντα, ἄθλιον. οὗτος δ' ἂν εἴη ὁ ἐναντίως ἔχων πρὸς σώφρονα ὁ ἀκόλαστος. εἰ δὴ ὄζι ταῦτα ἀληθῆ τῷ βουλάμενον, ὡς ἔοικεν, εὐδαίμονα εἶναι, σωφροσύνην μὲν διωκτέον καὶ ἀσκητέον. ἀκολασίαν δὲ φευκτέον, ὡς ἔχει ποδῶν ἕκαστος ἡμῶν, καὶ παρα-

παρασκευαστέον μάλιστα μὲν μὴ δεῖσθαι τοῦ κολάζεσθαι. ἐὰν δὲ δεηθῇ αὐτὸς ἢ ἄλλος τις τῶν οἰκείων ἢ ἰδιωτῶν, ἡ πόλις ὀλιγωρητέον ἔσται καὶ κολαστέον, εἰ μέλλει εὐδαίμων εἶναι. οὗτος ἔμοιγε δοκεῖ ὁ σκοπὸς εἶναι πρὸς ὃν βλέποντα δεῖ ζῆν, καὶ πάντα εἰς τοῦτο τὰ αὑτοῦ σωτηρίοντα καὶ τῆς πόλεως, ὅπως δικαιοσύνη παρέσται, καὶ σωφροσύνη τῷ μακαρίῳ μέλλοντι ἔσεσθαι. οὕτω πρατέον, οὐκ ὀλιγωρίας ἐόντα ἀπολάστους εἶναι, καὶ ταῦτα ἐπιχειροῦντα πληροῦν ἀνήνυτον κακὸν λῃστοῦ βίον ζῶντα. οὔτε γὰρ ἄν ἄλλῳ ἀνθρώπῳ φιλος φίλῃ εἴη ὁ τοιοῦτος, οὔτε θεῷ. κοινωνεῖν γὰρ ἀδύνατος. ὅτῳ γὰρ μὴ ἔστι κοινωνία, φιλία οὐκ ἄν εἴη. φασὶ δὲ οἱ σοφοὶ τὸν οὐρανὸν καὶ γῆν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους τὴν κοινωνίαν σωζειν, καὶ φιλίαν καὶ κοσμιότητα καὶ σωφροσύνην καὶ δικαιότητα, καὶ τὸ ὅλον τοῦτο ὃ δὴ ταῦτα πάντα κοσμεῖ καλοῦσιν, οὐκ ἀκοσμίαν, οὐδὲ ἀκολασίαν. ὃ δὲ μὴ προσέχων τούτοις λέληθεν, ὅτι ἡ ἰσότης ἡ γεωμετρικὴ καὶ ἐν θεοῖς καὶ ἐν ἀνθρώποις μέγα δύναται. δοκεῖ πλεονεξίαν οἴονται

leat, atq; hoc opera danda quàm maximè, ne quo modo corripi pœnaque affici cogatur. Quod si autem necessitas exigat, ut ipse, vel ex domesticis quispiam alius, vel ex privatis aut civitas castigetur, imponenda pœna erit, & supplicium exigendum, modo felix & beatus futurus sit. Hic mihi quidem scopus esse videtur, ad quem in vita respiciendum sit, suaque omnia eò dirigenda in urbe, ut justitia adsit, & temperantia ei, qui beatus futurus est, ita ei agendum esse, non ut permittat, quo cupiditates intemperantes sint. Atque hæc dum conatur & in manus sumit, ut compleat inefficax malum, latronum ritu vitam transigit. Neque enim cuiquam homini talis aliquis charus amatusque erit, neque ipsi Deo. Quia cōmunicare nullo modo potest. Nam cuicumque nulla est communicatio, cum illo nec amicitia esse potest. At sapientes dicunt cœlum & terram, deos atque homines communionem continere ac complecti, & amicitiam mundiciemque vel venustatem, temperantiam & justitiam, idque totum ideò mundum vocant, non confusam & indigestam rerum congeriem neq; intemperantiam. Ille verò, qui ad hæc animum non advertit, ignorat æqualitatem Geometricam tam in diis, quàm hominibus plurimum posse. Arbitrātur propter aviditatem, & multa habē-

di ſtudium illam exercendã eſſe: geometriã quippe negligunt. Itaque in genere vita beata ita ſe habet, eamque ſequitur, ut quis mori potiùs eligat, quibus non eſt honeſtè vivendi poteſtas, quàm liberos reliquoſque poſteros in infamiam dejicere, & parentes omneſq; majores dedecore afficere. Ei enim, qui ſuos dedecore afficit, vita vitalis eſſe non debet, ac tali nec hominum quiſquam nec deorum amicus exiſtit neque in terra nec ſubter terram mortuo. Oportet igitur unumquemque, ſi quid aliud etiam exerceat, hoc cum virtute exercere, ſcientem ſi ea abſit, omnes poſſeſſiones & ſtudia turpia ac mala eſſe. Neq; enim divitiæ formam poſſidenti cùm ignaviâ conferunt. Talis quippe alii, nõ ſibi ipſi dives evadit, nec corporis pulchritudo ac robur, ignavo ac malo cùm adſunt, quaſiq; cohabitant, decora eſſe videntur, ſed indecora, quæque reddunt ea habenti magis illuſtrem, timiditatemque palam oſtentant, atq; omnis ſcientia ab juſtitia aliiſq; virtutib⁹ ſegregata nõ ſapiẽtia, ſed neutiquã laudabilis ſolertia eſſe videtur. Quorum cauſſa primũ & ultimum ſempérque omni ſtudio atque alacritate, quàm maximè eniti oportet, ut quis virtutis gloria majores: qui præceſſerunt, ſuperet & à tergo relinquat. Quod ſi hoc non poſſit, ſaltem hoc opera detur, ut ſuas virtutes

δεῖν ἀσκεῖν. γινωμεξίας γὰρ ἀπολοῦσι. τὸ μὲν οὖν ὅλον τῆς εὐδαίμονος ζωῆς περὶ οὕτως ἔχει. πέφυκε δὲ αὐτὸ τὸ καλῶς αἱρεῖσθαι μᾶλλον τελευτᾶν, οἷς ἔστιν ὀξυσία ζῆν μὴ καλῶς, περὶ παῖδας τε καὶ γυναῖκας ἀπειρία εἰς ὀνείδη καθιστᾶσα, καὶ περὶ τοὺς πατέρας τὸ ἐπὶ τὸ χεῖρον ἦθος αἰσχύνει. τῷ γὰρ τοὺς ἀπ' αἰσχίονος αἰβίωτον ἐστι, καὶ τῷ τοιούτῳ οὔτε ἵππος ἀνθρώπων οὔτε θεῶν φίλος ὑπάρχει, οὔτ' ἐπὶ γῆς, οὔτ' ὑπὸ γῆν τελευτήσαντι. χρὴ οὖν παῖδα ἄνδρα, ἐάν τι καὶ ἄλλο ἀσκῇ, μετ' ἀρετῆς ἀσκεῖν, εἰδότα ὅτι τούτου λειπόμενα ἅπαντα καὶ κλήματα καὶ ἐπίπονα μετὰ αἰσχρῶν καὶ κακά. οὔτε γὰρ πλοῦτος κάλλος φέρει τῷ κεκτημένῳ μὴ ἀνανδρίας. ἄλλως γὰρ ὁ τοιοῦτος πλουτεῖ καὶ οὐχ' ἑαυτῷ. οὔτε σῶμα κάλλος καὶ ἰσχὺς δειλῷ καὶ κακῷ ξυνοικοῦντα φαίνεται, ἀλλ' ἀπρεπῆ καὶ ἐπιφανέστερον ποιεῖ τὸ ἔχθος, καὶ ἐπιφαίνει τὴν δειλίαν, πᾶσαν ἐπιστήμην χωριζομένην δικαιοσύνης καὶ τὴν ἄλλης ἀρετῆς πανουργία καὶ σοφία φαίνεται. ὥστε πρῶτον καὶ ὑγιαίνον καὶ ἰσχῦον καὶ ἄκρως παίδος, πᾶσαν παίδευσιν προθυμίαν πειρᾶσθαι ἔχειν, ὅπως μάλιστα μὲν ὑπερβαλεῖται τοὺς πρόσθεν προγόνους εὐκλείᾳ. εἰ δὲ μὴ, ὅπως

πως ἴσον ἀνιὲ καταςήσῃ τὴν αὐτοῦ καλοκαγαθίαν· ἡ μὲν γὰρ ἐν τούτοις νίκη τιμὴν φέρει. ἡ δὲ ἧτ͂α, ἐὰν ἡττ͂ᾶταί τις, αἰσχύνην. μάλιςα δ' ἂν νικήσῃ τις ἐν τούτοις, εἰ παρασκευάζοιτο τῇ τῶν προγόνων δόξῃ μὴ καλαχρήσασθαι, μήδ' ἀναλῶσαι αὐτὴν μᾶλλον καλῶς εἰδώς, ὅτι ἀνδρὶ οἰομένῳ τι εἶναι, οὐκ ἔστιν αἴσχιον, ἢ παρέχειν ἑαυτὸν τιμώμενον μὴ δι' ἑαυτ͂ὸν, ἀλλὰ δι' ἄλλην δόξαν προγόνων. ἔστι μὲν γὰρ ἡμᾶς χρήσιον ἐκγόνοις καλὸς θησαυρὸς καὶ μεγαλοπρεπὴς, χρῆσθαι δὲ καὶ χρημάτων καὶ τιμῇ θησαυρῷ, καὶ μὴ τοῖς ἐκγόνοις παραδιδόναι αἰσχρὸν καὶ ἀνανδρον. ἔσπερ δὲ αὐτῇ κτημάτων τὰ καὶ εὐδοξίαν. ἀφ' ἑαυτῆ γὰρ ἄρχεσθαι δεῖ πάντων τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν εἰς εὐκλείαν καὶ εὐδαιμονίαν φερόντων. πάλαι γὰρ δὴ τὸ μηδὲν ἄγαν λεγόμενον, καλῶς δοκεῖ λέγεσθαι. τῷ γὰρ ὄντι εὖ λέγεται. ὅτῳ γὰρ ἀνδρὶ εἰς ἑαυτὸν ἀνήρτηται πάντα τὰ πρὸς εὐδαιμονίαν φέροντα ἢ ἐγγὺς τούτων καὶ μὴ ἐν ἄλλοις ἀνθρώποις αἰωρεῖται, ἐξ ὧν ἢ εὖ, ἢ κακῶς πραξάντων πλανᾶσθαι ἠνάγκασαι, καὶ τὰ ἐκείνου, τούτῳ ἄει-

probitatémque cum virtutibus æqualem constituat, quas ab majoribus accipit. Nam in illis victoria honorem affert. At si quis ita vincatur, ut aliquis nobis sit superior, hoc verò pudorem & dedecus generat. Maximè autem superaverit quis in hisce, si ita vitam suam instituerit, ut majorum gloria non abutatur, neque insumat frustraq; eroget, probè sciens, viro se aliquid esse existimanti nihil turpius esse, quã seipsum non per se, suarumque virtutum respectu, sed propter majorum gloriam honorandum præbere. Honores namq; parentum ex se natis nepotibus præclarus est magnificusque thesaurus, uti verò cùm pecuniarum, tum honorũ thesauro, & non tradere etiam posteris, turpe parumque virile atq; effœminatum est. Laborat autem propriarum possessionum atque optimæ famæ defectu. A se enim incipere debent bona omnia, eaq; quæ ferunt ad honestam nominis existimationem simul & felicitatem. Enimverò jam olim diverbiũ illud. *Nihil nimis*, probè dictum videtur. Revera enim benè dicitur. Nam quicumque mortalium ita se comperavit, ut ab ipso pendeant omnia, quæ ipsi ad beatitudinem conferunt, vel ad hoc proximè accedant, nec ab aliis hominibus pendeat, qui si vel benè vel malè agat, errare coactus fuerit. Atq; illius res hoc nomine optimè

timè in vita conſtituræ ſunt. Hic ipſe fuerit, qui animo temperans, atq; hic qui fortis, adeoq́ue prudens eſt. Hic, ſi contingant pecuniæ & opes ac liberi, atq; illa etiã pereant, proverbio maximè fidem habebit. Nam quia ſibi ipſi fidit, nunquam vel nimis gaudere vel dolere videbitur. Tales autem nos & viros bonos eſſe cupimus, nec indignantes nimium, nec metu perterritos, ſi in preſentia vel vita decedere, vel aliud quid, quod in rebus humanis uſuvenire ſolet, perpeti oporteat. Nam hanc ſententiã firmiter retinere oportet, bonum quidẽ virum, quod temperans ac juſtus ſit, felicem beatumq; eſſe, ſive is magnus ac robuſtus, ſive parvus atque imbecillus, ſive dives, ſive etiam pauper ſit. Sin autem Cinyra ac Mida divitiis magis abundet, ſit verò injuſtus, ille & miſer eſt & mœſtè miſereq́ue vitam tranſigit. &,

Haud equidem illum unquam, vel monte animoq́; recordor,
Nève loco numeroq́; virum ullo tempore ducam:

inquit poëta, ſiquidem rectè ait, qui nõ omnia, quæ bona dicuntur, cum juſtitia adminiſtret ac ſibi paret. Ac talis hoſticus exſiſtens propè ſtare & cominus confligere deſideraverit. Injuſtus verò non audeat videre *cædem ſanguinolentam*, nec currendo devicerit *Threicium boream*, neque quicquam ex illis, quæ bona dicuntur, ei unquam obve-

σα παρεσκεύασται ζῆν. οὔτος ἔστιν ὁ σώφρων, καὶ οὗτος ὁ ἀνδρεῖος καὶ φρόνιμος. οὗτος γὰρ γνουέντων χρημάτων, καὶ παίδων, καὶ διαφθειρομένων μᾶλλον πείσεται τῇ παροιμίᾳ, οὔτε γὰρ χαίρων οὔτε λυπούμενος ἄγαν φανήσεται διὰ τὸ πιστὸς αὐτῷ πεποιθέναι. τοιούτους δὲ ἡμεῖς ἀξιοῦμεν καὶ τοὺς ἀγαθοὺς εἶναι. οὔτε ἀγαναντοῦντας οὔτε φοβουμένους ἄγαν, εἰ δεῖ τελέως τὰν ἐν τῷ παρόντι, ἢ ἄλλό τι πάσχειν τὰνθρωπίνων. διατεταμένως γὰρ δὴ δεῖ ταύτῳ ἔχειν ἡμᾶς, ὡς ὁ μὲν ἀγαθὸς ἀνὴρ σώφρων ὢν καὶ δίκαιος, εὐδαίμων ἔστω μακάριος. ἐάν τε μέγας καὶ ἰσχυρὸς, ἐάν τε μικρὸς καὶ ἀσθενὴς, καὶ ἐὰν πλουσίῃ καὶ μή. ἐὰν δὲ ἄρα πλύνῃ τῇ Κινύρᾳ τε καὶ Μίδᾳ μᾶλλον, ὁ δὲ ἄδικος, ἄθλιός τε ἔστω καὶ μιαρὸς ζῇ. καὶ,

Οὔτ' ἂν μοι παρεὶς

φησὶν ὁ ποιητὴς, εἴπερ ὀρθῶς λέγει, οὔτ' ἂν λέγοι ἄλλος τοιάδε,

ὃς μὴ πάντα τὰ λεγόμενα καλὰ καὶ δικαιοσύνης πράττοι καὶ ἀφέτου. καὶ δὴ καὶ τοιοῦτος οὐκ ἐρέσθαι ἐθέλοι γύθι ἰὼν ἑκάμενος. ἄδικος δὲ ὢν, μήτε τολμᾷ ὁρᾶν φόνον αἱματόεντα, μήτε νικᾷ θέων Θρηίκιον Βορέην. μήτε ἄλλο ἀνῃρῆ μηδὲν τῶν λεγομένων ἀγα-

θῶν

θῶν γίγνοιτο ποτέ. τὰ γὰρ ὑπὸ τῶν πολλῶν λεγόμενα ἀγαθὰ οὐκ ὀρθῶς λέγεται. λέγεται γὰρ ὡς ἄμεινον μὲν ὑγιαίνειν, δεύτερον δὲ καλλος, τρίτον δὲ πλοῦτος. μυρία δὲ ἄλλα ἀγαθὰ λέγεται. καὶ γὰρ ὀξὺ ὁρᾶν καὶ ἀκούειν, καὶ πάντα ὅσα ἔχεται τῆς αἰσθήσεων εὐαισθήτως ἔχειν. ἔτι δὲ καὶ τὸ ποιεῖν τυραννεῖν, ὅτι ἂν ἐπιθυμῇ. καὶ τὸ δὴ τέλος ἁπάσης μακαριότητος εἶναι, τὸ πάντα ταῦτα κεκτῆσθαι νομιζόμενον, ἀθάνατον εἶναι νομίζουσιν ὅτι τάχιστα. ὁ δὲ ἐμὸς λόγος τὰ δὲ λέγει, ὡς ταῦτα ὄντα ξύμπαντα δικαίοις μὲν καὶ ὁσίοις ἀνθρώποις ἄριστα κτήματα. ἀδίκοις δὲ καὶ κακίστοις ξύμπαντα ἀρξαμένοις ἀπὸ ὑγιείας. καὶ δὴ καὶ τὸ ὁρᾶν καὶ ἀκούειν, καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι, καὶ τὸ παράπαν ζῆν, μέγιστον μὲν κακὸν ἦν ξύμπαντα χρόνον ἀθάνατον ὄντα, καὶ κεκτῆσθαι πάντα τὰ λεγόμενα ἀγαθὰ, πλὴν δικαιοσύνης καὶ ἀρετῆς ἁπάσης. ἔλαττον δὲ ἂν ὡς ὀλίγιστον ὁ τοιοῦτος χρόνον βιοτεύοι. λέγω γὰρ δὴ σαφῶς τὰ μὲν κακὰ λεγόμενα ἀγαθὰ τοῖς ἀδίκοις εἶναι, τοῖς δὲ δικαίοις κακά. τὰ δ' ἀληθῆ τοῖς μὲν ἀληθοῖς ὄντως ἀληθῆ. τοῖς δὲ κακοῖς κακά. καὶ ὁ μὲν ἄδικος ζῶν καὶ εὖ βεβιωκὼς, ἐξ ἀνάγκης αἰσχρῶς ζῇ. εἰ δὲ αἰσχρῶς, καὶ κακῶς. ὥστε καὶ ἀηδῶς ζῇ, καὶ ξυμφερόντως ἑαυτῷ. τὸν γὰρ αὐτὸν ἥδιστόν τε καὶ ἄμεινον ὑπὸ θεῶν

niet. Quæ enim vulgò bona appellantur, non rectè talia dicũtur. Etenim dicitur optimũ esse rectè valere, secundo deinde loco, pulchritudo, tertio divitiæ. infinita verò alia bona dicuntur. Etenim acutè cernere & audire, atque omnib⁹ sensibus ita affectũ esse, ut iis cõmodè dextreque utamur, in ordine bonorũ censentur. Ad hæc verò etiam efficere, ut quis tyrannidẽ exerceat, &, quod volet, faciat. Et finẽ omnis beatitudinis esse perhibẽt, utqui omnia hęc habeat, eũ quàm citissimè immortalẽ exsistere. Mea verò oratio hæc ait, illa omnia justis quidem ac piis viris, optimas esse possessiones: injustis aũt omnes esse pessimas, initio sũpto abipsa sanitate. Enimverò cernere átq; audire sensúq; aliquid percipere, & in universum vivere, maximũ quidem malũ est, toto tempore immortalẽ esse, ac possidere omnia, quæ dicũtur, bona, excepta justitia omniq; virtute. Minus verò fuerit, si talis quàm minimo tẽpore supervivat. Manifestò n. dico, ea, quæ « mala dicuntur, injustis bona esse, justis « verò mala. Bona verò, bonis viris verè « bona esse, at malis cõtrà mala. Atq; ille, « qui injustè vivit & cõtumeliosè, necessariò etiam turpiter vivit. Quod si autẽ « turpiter, ergò etiam malè. Itaque etiã « injucundè vivit, & parum sibi utiliter. « Eandem enim ipsum jucundissimam optimámque ab diis vitam dici ajẽtes,

verissimè dicimus. Si igitur bona cum vita, quæ secundum virtutem traducitur, maximè cohærent, tùmq; revera bona sunt, & gaudere soli philosophiæ studio conjunctum quadrat, omnium causſa oportet hanc vitam eligere eos, qui verè cupiunt felices esse & beati. Quocirca existimo non esse inconcinnum nec inconveniens, hîc etiam exhortationem jam admotam adhibere per certas præceptiones explicationi ejus, quopacto vita sit instituenda, & maximè quę interpretatio indicet hoc, non avulsas esse orationis partes ab ea, quæ tendit ad sapientiæ studium. Cõtinentia enim & contigua sunt omnia inter se mutuo. Iuxta hanc igitur methodum ab pretiosissimis præstantissimisque initium sumimus, primum quemadmodum Deus sit colendus. Ipse verò cultus numinis non est eventurus, nisi eo, qui colit, numini, quod colit, simili reddito.

βίον λέγεσθαι φάσκοντες, ἀληθέστατα ἐροῦμεν. εἰ τοίνυν ἡ τοῦ ἀγαθοῦ τῇ κατ' ἀρετὴν βίῳ μάλιστα σωμήρτηται, ἅτε τότε ὄντως ἀγαθὸν ὄντος, ἡ τῆς χαίρειν, τῆς φιλοσοφεῖν μόνῳ σωμάπτεται, πάντων ἕνεκα χρὴ τοῦτον τὸν βίον προαιρεῖσθαι τοὺς βουλομένους ὄντως εὐδαιμονεῖν. οἶμαι τοίνυν οὐκ ἀνάρμοστον εἶναι ἐνταῦθα καὶ ἤδη τοῖς ἐκ τῶν ὑποθηκῶν προτροπικῶν ἤδη πως συνεπιζεύξασθαι εἰς τὴν ὑφήγησιν τοῦ πρὸς δὲ βιῶν, ἅτε μάλιστα ἐμφαίνουσα τοῦτο, ὡς οὐκ ἀπέσπασται τὰ περὶ λόγου τοῦ καὶ φιλοσοφίας μέρη. συνεχῆ δ' ὄντα πάντα πρὸς ἄλληλα καὶ δὴ καὶ παντὶ οὖν μεθόδου χρὴ τιμιωτάτων ἀρχόμενα πρῶτον, ὡς δεῖ θεοσέβειαν ἀσκεῖν. τοῦτο δ' οὐκ ἂν παραγένοιτο, εἰ μὴ ἐξ ὁμοιώσεως τοῦ θεραπευομένου τὸ θεραπεῦον.

CAP. XX.

CAEterum hanc similitudinem & parilitatem haud alia æquè ulla res præbet, quàm Philosophia. Imò maximi sanè faciendum sit ab mentiendo esse alienum. Ut enim quis se esse profiteatur veracem, tum in deos juxta divinam veritatem, tum in homines juxta humanã, præit nobis omnia tum divina tum humana bona,

Κεφ. κ.

Τὴν δὲ ὁμοιότητα ταύτην καὶ ἐξίσωσιν ἄλλη τις, ἢ φιλοσοφία παρέχει. ἀλλὰ μὴν καὶ ἀψευδείας δεῖ περὶ παντὸς ποιεῖσθαι. τὸ γὰρ ἀληθεύειν καὶ πρὸς θεοὺς κατὰ τὴν θείαν ἀλήθειαν, καὶ πρὸς ἀνθρώπους κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην, ἡγεῖται ἡμῖν πάντων θείων καὶ ἀνθρωπίνων ἀγαθῶν.

θεῖον. τοιαύτης δὲ οὔσης τ ἀληθείας μόνως ἂν φιλοσοφίας αὐτὴν παραγινέσθαι. μόνοι γὰρ φιλοθεάμονες εἰσὶ τ ἀληθείας οἱ φιλόσοφοι. ἔτι τοίνυν τῷ νόμῳ τὴν δυνάμιν ἑκάστου ἐπίστασθαι προσήκει, καὶ ὡς χρηστέον αὐτοῖς ἔχειν. ταῦτα δὲ οὐκ ἔστι μαθεῖν, ἢ ἀρετὴν εἰδότας, πρὸς ἣν καὶ τὴν δύναμιν, καὶ τὴν χρῆσιν τῶν νόμων ἀναφέρομεν. ἡ δὲ τῆς ἀρετῆς ἐπιτήδευσις διὰ φιλοσοφίας παραγίγνεται. ὥστε καὶ πρὸς ταύτην ἡμῖν δεῖ φιλοσοφίας. ἔτι τοίνυν εἰδέναι δεῖ πῶς πρὸς ἀνθρώπους ὁμιλητέον. τοῦτο δὲ οὐκ ἂν τις διαγνοίη, μὴ τὸν τούτου προσήκοντος λογισμὸν ἐπὶ πᾶσιν τοῖς πρακτέοις ἐπιτηδεύων τὸ πρέπον καὶ ἁρμόττον. εἰδὼς ἑκάστων τῶν ἀνθρώπων, ὃς δυνάμενος διαιρεῖσθαι ἅπασι καὶ τοῖς φύσεσιν ἑκάστων, καὶ τὰς τῆς ψυχῆς δυνάμεις, καὶ τὰ ἐφ' ἑκάστοις ταῦτα συναριθμούσας λόγους ἀλλὰ μὴν οὐδὲν γένοιτ' ἂν χωρὶς φιλοσοφίας παραγίγνεσθαι. καὶ τούτων οὖν ἕνεκα χρήσιμος ἂν εἴη. εἰ δὲ καὶ τοὺς θηριώδεις ἀνθρώπους καταγωλίζεσθαι ὁ τῆς ἀνδρείας παραγγέλλει νόμος, καὶ κρείττονα ἀφροντίστατα τῶν θηρίων χειροῦται, χαρεῖν τὲ ἐπὶ τοὺς κινδύνους δεῖ προθύμως, καὶ ἀνέχεσθαι αὐτοῦ ὑπομένοντας,

Cùm autem veritas talis sit, ea tantùmodo philosophiæ præsidio nobis cõtingit. Soli quippe Philosophi veritatis cupidissimi spectatores sunt. Proinde vim cujusque legis, & quemadmodũ iis vtendum sit, quemq; scire oportet. Hæc autem perdiscinon possum, nisi ab iis, qui virtutem calleant, ad quam tum vim, tum usum legũ referimus. Porrò virtutis studium & exercitatio sapientiæ studio comparatur. Itaque & ad hanc ipsam Philosophia dux est. Adhæc sciendum est, quopacto cum hominibus congrediendum ac vivendum sit. Hoc autem nemo ritè teneat, qui non diligenter in omnibus actionibus, ejus attingens enumerationem defensionemq; cùm dignitatem, tum etiam confusionem consideraverit. Qui norit ac possit omnium hominũ mores singulorumque naturas, atque animi potentias ac rationes, secundum hæc omnia conjunctas judicio discernere. Atqui horum quidem nullum absque sapientiæ studio ascisci tur cõparaturque. Atque horum causa utique utilis fuerit Philosophia. Quod si verò etiam homines instar belluarum immanes, fortitudinis lex, quasi certamine vincere atque expugnare præcipit & admonet, itemq; feras maximè noxias mansuefacere & subigere, tum ad pericula promptè animoseque adeunda, eosq; ad sustinendũ assuefacere,

videamus etiã ecquę nos ſcientia aut vis ad ea aptos & idoneos reddat. Certè nullam aliam, ut ego quidem judico, reperiemus, quàm ſolam Philoſophiã. Ea enim meditatur, atq; omnes nervos in hoc intendit, ut tolerans ſit ac mortẽ contemnat, item per omnem vitam temperantiam exerceat, & ad labores genetoſe hortatur, voluptates verò prorſus negligit. Hæc igitur ſola manibus extentis appreſſendenda eſt iis, qui omnium divinorum humanorumque bonorum participes eſſe volũt. Nam ut ſimpliciter loquamur, quodcumque quis volet actione ipſa effectum dare ad præſtantiſſimum finem, vel ad ſapientiam, vel fortitudinẽ, vel facundiam, vel ad virtutem ſive univerſam, ſeu aliquam illius partem, ex hiſce facile eſſe efficere, ac primum quidem enaſci oportere. Atque hoc quidem fortunæ datum, partim collatum eſſe jam ipſi homini, partim verò ejus eſſe generis, ut homo bonorum honeſtorumque cupidus fiat, ad hæc laboris amans, & maturrimè quaſique ſummo diluculo diſcens, & multum temporis cum illis converſans. Quòd ſi autem hiſce aliquid abſit, fieri non poteſt, ut vel unum ad extremum finem effectum reddatur. Qui verò hæc omnia habet, ei hoc, quicquid etiam aliquis ex hominibus exerceat, incredibile fit. Iam ſi hoc in aliis ſciẽtiis re-

ἴδιων ἢ πρὸς ταῦτα τὰς ἡμᾶς ἕξεις ἡμῖν ἡ δύναμις παρασκευάζει ἕξεις ἐπιτηδείους, οὐδεμίαν ἂν ἄλλην, ὡς ἐγῶμαι, ἢ μόνην φιλοσοφίαν. αὕτη γὰρ μελετᾷ καρτερεῖν καὶ τὸν θάνατον καταφρονεῖν ἐγκρατεῖ τε καὶ ἐπιτηδείως διὰ βίου. καὶ πρὸς μὲν τοὺς πόνους ἐγκαλεῖ γενναίως, τῆς δὲ ἡδονῆς ὑπορρᾳθυμεῖ παντάπασι. μόνη δὲ ταύτης ἀντιλαμβάνεται τοὺς βουλομένους τῆς θείων καὶ ἀνθρωπίνων ἀγαθῶν ἅπτεσθαι μεταλαχεῖν. ὡς γὰρ ἁπλῶς εἰπεῖν, ὅτι ἂν τις ἐθέλῃ ἐξεργάσασθαι εἰς τέλος τὸ βέλτιστον, εἴτε τι σοφίαν, εἴτε ἀνδρίαν, εἴτε εὐγλωττίαν, εἴτε ἀρετὴν ἢ τὴν σύμπασαν, εἴτε μέρος τι αὐτῆς, ὅτι τῆς δὲ οἷόν τε ἐξεργάσασθαι, φύσει μὲν ἀγαθὸν δεῖν. καὶ τοῦτο μὲν τῇ τύχῃ δοτὸν δεδόσθαι, τοῦδε δὲ ἐπ' ἀμφοῖν ἤδη τοῖν ἀνθρώποιν, τοῦδε εἶναι ἐπιθυμητὴν γενέσθαι τῆς καλῶν καὶ ἀγαθῶν, φιλόπονόν τε καὶ σπουδαίοτατα μανθάνοντα καὶ σχολὴν χρόνου αὐτοῖς συνδιατελοῦντα. εἰ δέ τι ἀπείη τούτων, ἀμήχανον πᾶσιν ὅτῳοῦν εἰς τέλος τὰ ἄκρα ἐξεργάσασθαι. ἔχοντος δὲ ἅπαντα ταῦτα ἀνυπέρβλητον γίνεται τοῦτο ἂν ἀσκῇ τις τῆς ἀνθρώπων. εἰ δὲ ἐπὶ τῆς ἄλλων ἐπιστήμης ὀρθὸν τοῦτο,

τῦτο, πόσῳ δὴ πλέον ἐπὶ τῆς ἡμε-
τέρας καὶ ἁπάντων τῶν τεχνῶν φι-
λοσοφίας, πόνος τε δεῖ πάντας
ὑφίστασθαι γενναίους, καὶ χρόνον πο-
λὺν καταναλίσκειν εἰς τὴν μάθησιν, 5
προθυμίαν τε εἰσφέρεσθαι μεγίστην;
πρὸς δὲ τούτοις ἐξ οὗ ἄν τις βέ-
λτιστα δόξαν παρὰ τοῖς ἀνθρώ-
ποις λαβεῖν, καὶ τοιοῦτος φαίνεσθαι,
οἷός ἂν ᾖ, αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τὸ ἄρξα- 10
σθαι καὶ ἐπιχρῆσθαι ἀεὶ ὁμαλῶς, δι-
ὰ, ἐὰν μὴ ἄλλοθι ἀλλαχοῦ. συγχρονι-
σθὲν μὲν γὰρ ἑκάστῳ τούτων, καὶ αὐξή-
σεως ἀρξάμενον καὶ συναυξηθὲν εἰς
τέλος λαμβάνει, βέβαιον τὴν δόξαν 15
καὶ τὸ κλέος ἐξ αὐτῶν. ὅτι πιστεύ-
ται τε οὐδὲν ἀνυποδείκτως, καὶ ὁ φθόνος
τῶν ἀνθρώπων ἐκ προσηγμένης, οὐ δι' ὃ
πρὸ μὲν οὐκ αὔξουσιν, οὐδ' ὕλο-
γον μηνύουσι, τὰ δὲ καὶ ψεύδονται 20
μεμφόμενοι ὡδὶ τὸ δίκαιον. καὶ γὰρ
οὐδὲ τοῖς ἀνθρώποις ἄλλον τινὰ
φιλεῖν. αὐτοὶ γὰρ στερίσκεσθαί τινος ἡ-
γοῦνται, χαιρόντων δὲ ἐπὶ σφίσιν ἀ-
πάθειᾳ αὐτῶν, καὶ κατὰ σμικρὸν ἐκ πρὸ- 25
λοῦ ἐπαχθέντες, ἐπαινέται καὶ ἄκον-
τες ὅμως γίγνονται. ἅμα δὲ καὶ οὐκ
ἀμφιβάλλεται, εἴτε ἄρα τοιοῦτος
ἄνθρωπός ἐστιν, οἷος φαίνεσθαι, ἢ ἐπι-
βουλεύει καὶ θηρεύεται τὴν δόξαν ἐπὶ 30
ἀπάτῃ, καὶ πεποίηται, ταῦτα
μᾶλλον πιζόμενος ἐπαγόμενος τοὺς
ἀνθρώπους. ἐν ἐκείνῳ δὲ τῷ ζόπῳ,

ctum est, quāto magis in omnium artiū principe Philosophia labores omnes generosè sustinendi sunt, & ad eam perdiscendam multum temporis impendendum, & alacritas maxima afferenda est? Adhæc unde quis volet gloriam apud homines sibi comparare, & talis videri, qualis sit, ab prima statim juventa occipiendum est, eoque æqualiter semper utendum, neque alibi aliter. Unumquodque enim horum quasi codē tempore & confestim acceptum, acceptoque simul incremento firmam tandem solidamque gloriam & honorem capit, idcirco quod sine ulla dubitatione jam creditur, ac hominum invidia non laborat, propter quam partim quidem non sumūt incrementum, neque quod probabile & rationi consonum est, significant: partim verò planè reprehensi præter fas & æquum mentiuntur. Non enim jucundum est hominibus alium aliquem colere. Ipsi quippe aliqua se re privari ducunt. Ab ipsa verò necessitate subacti, & paulatim jam ab longo tempore adducti, laudatores idque etiam inviti nihilo sciùs evadunt. Adhæc verò etiam non dubitant, sive talis est homo, qualis apparet, sive insidiis petit, venaturque gloriam per impostura, & iis, quæ agit, itidē gloriam captat in hominū animos irrepens. In illo autem, quem jam antè dixi, modo, &

di ſtudium illam exercendã eſſe: geometriã quippe negligunt. Itaque in genere vita beata ita ſe habet, eamque ſequitur, ut quis mori potiùs eligat, quibus non eſt honeſtè vivendi poteſtas, quàm liberos reliquoſque poſteros in infamiam dejicere, & parentes omneſq; majores dedecore afficere. Ei enim, qui ſuos dedecore afficit, vita vitalis eſſe non debet, ac tali nec hominum quiſquam nec deorum amicus exſiſtit neque in terra nec ſubter terram mortuo. Oportet igitur unumquemque, ſi quid aliud etiam exerceat, hoc cum virtute exercere, ſcientem ſi ea abſit, omnes poſſeſsiones & ſtudia turpia ac mala eſſe. Neq; enim divitiæ formam poſſidenti cum ignavia conferunt. Talis quippe alii, nõ ſibi ipſi dives evadit, nec corporis pulchritudo ac robur, ignavo ac malo cùm adſunt, quaſiq; cohabitant, decora eſſe videntur, ſed indecora, quæque reddunt ea habentem magis illuſtrem, timiditatemque palam oſtentant, atq; omnis ſcientia ab juſtitia aliiſq; virtutib⁹ ſegregata nõ ſapiẽtia, ſed neutiquã laudabilis ſolertia eſſe videtur. Quorum cauſſa primũ & ultimum ſempérque omni ſtudio atque alacritate, quàm maximè eniti oportet, ut quis virtutis gloria majores: qui præceſſerunt, ſuperet & à tergo relinquat. Quod ſi hoc non poſsit, ſaltem hoc opera detur, ut ſuas virtutes

δεῖν ἀσκεῖν. γεωμετρίας γὰρ ἀμελοῦσι. τὸ μὲν οὖν ὅλον τῆς εὐδαίμονος ζωῆς περὶ οὕτως ἔχει. τῷ δὲ πεῖσαι δὲ αὐτὸ τὸ καλῶς αἱρεῖσθαι μᾶλλον τελευτᾶν, οἷς ἔστιν ἐξουσία ζῆν μὴ καλῶς, περὶ παῖδας τε καὶ γυναῖκας ἐπεὶ εἰς οὐσίδη καλὰς ἥκουσι, καὶ περὶ τοὺς πατέρας τὸ μὲ πάντ τὸ πρόσθεν γένος αἰσχῦναι. τῷ γὰρ τοὺς ἄνω αἰσχυνόντι ἀβίωτον ἐστι, καὶ τῷ τοιούτῳ οὔτε γῆς ἀνθρώπων οὔτε θεῶν φίλος ὑπάρχει, οὔτ' ἐπὶ γῆς, οὔτ' ὑπὸ γῆν τελευτήσαντι. χρὴ οὖν παῖδα ἄνδρα, ἐάν τι καὶ ἄλλο ἀσκῇ, μετ' ἀρετῆς ἀσκεῖν, εἰδότα ὅτι τούτου λειπόμενα ἄπαντα καὶ κτήματα καλὰ πάντα κεῖται αἰσχρὰ καὶ κακά. οὔτε γὰρ πλοῦτος κάλλος φέρει τῷ κεκτημένῳ μετ' ἀνανδρίας. ἄλλως γὰρ ὁ τοιοῦτος πλατεῖα καὶ ἐκ' ἑαυτῷ. οὔτε σώματος κάλλος καὶ ἰσχὺς δειλῷ καὶ κακῷ ξυνοικοῦντα φαίνεται, ἀλλ' ἀπρεπῆ καὶ ἐπιφανέστερον ποιεῖ τὸ ἔχοντα, καὶ ἐκφαίνει τὴν δειλίαν, πᾶσα δὲ ἐπιστήμη χωρὶς ζωμὶν δικαιοσύνης καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς πανουργία μᾶλλον σοφία φαίνεται. ὧν ἕνεκα πρῶτον καὶ ὕστατον καὶ ἀεὶ πάντος, πάσαν παρὰ πάντως προθυμίαν περὶ πειρᾶσθαι δεῖ ἔχειν, ὅπως μάλιστα μὲν ὑπερβαλεῖται ἡμᾶς τοὺς πρόσθεν προγόνους τὸ κλεινὸν. εἰ δὲ μὴ, ὅπως

πως ἴσον αὐτὸ καταστήσῃ τὴν αὑτοῦ καλοκἀγαθίαν· ἡ μὲν γὰρ ἐν τούτοις νίκη τιμὴν φέρει. ἡ δὲ ἧτ[τ]α, ἐὰν ἡτ[τ]ᾶταί τις, αἰσχύνην. μάλιστα δ' ἂν νικήσῃς τις ἐν τούτοις, εἰ παρασκευάζοιτο τῇ τῶν προγόνων δόξῃ μὴ καταχρήσασθαι, μήδ' ἀναλῶσαι αὐτὴν μάτην καλῶς εἰδώς, ὅτι ἀνδρὶ οἰομένῳ τι εἶναι, οὐκ ἔστιν αἴσχιον, ἢ παρέχειν ἑαυτὸν τιμώμενον μὴ δι' ἑαυτὸν, ἀλλὰ δι' δόξαν προγόνων. εἶναι μὲν γὰρ ἡμᾶς χρὴ τοῖς ἐκγόνοις καλὸς θησαυρὸς καὶ μεγαλοπρεπὴς, χρῆσθαι δὲ καὶ χρημάτων καὶ τιμῇ θησαυρῷ, καὶ μὴ τοῖς ἐκγόνοις παραδιδόναι αἰσχρὸν καὶ ἀνανδρον. ὑπορεῖ δὲ αὐτῇ κτημάτων τὰ καὶ εὐδοξίαν. ἀφ' ἑαυτῶ γὰρ ἄρχεσθαι δεῖ πάντων τῆς ἀγαθῶν καὶ τῆς εἰς εὐκλείαν καὶ εὐδαιμονίαν φερόντων. πᾶσι γὰρ δὴ τὸ μηδὲν ἄγαν λεγόμενον, καλῶς δοκεῖ λέγεσθαι. τῷ γὰρ ὄντι εὖ λέγεται. ὅτῳ γὰρ ἀνδρὶ εἰς ἑαυτὸν ἀνήρτηται πάντα τὰ πρὸς εὐδαιμονίαν φέροντα ἢ ἐγγὺς τούτων καὶ μὴ ἐν ἄλλοις ἀνθρώποις αἰωρεῖται, ἐξ ὧν ἢ εὖ, ἢ κακῶς πραξάντων πλανᾶσθαι ἀναγκασθαι, καὶ τὰ ἐκείνου, τούτῳ ἀεὶ-

probitatémque cum virtutibus æqualem constituat, quas ab majoribus accipit. Nam in illis victoria honorem affert. At si quis ita vincatur, ut aliquis nobis sit superior, hôc verò pudorem & dedecus generat. Maximè autem superaverit quis in hisce, si ita vitam suam instituerit, ut majorum gloria non abutatur, neque insumat frustraq; eroget, probè sciens, viro se aliquid esse existimanti nihil turpius esse, quã seipsum non per se, suaramque virtutum respectu, sed propter majorum gloriam honorandum præbere. Honores namq; parentum ex se natis nepotibus præclarus est magnificusque thesaurus, uti verò cùm pecuniarum, tum honorũ thesauro, & non tradere etiam posteris, turpe parumque virile atq; effœminatum est. Laborat autem propriarum possessionum atque optimæ famæ defectu. A se enim incipere debent bona omnia, eaq; quæ ferunt ad honestam nominis existimationem simul & felicitatem. Enimverò jam olim diverbiũ illud. *Nihil nimis*, probè dictum videtur. Revera enim benè dicitur. Nam quicumque mortalium ita se comperavit, ut ab ipso pendeant omnia, quæ ipsi ad beatitudinem conferunt, vel ad hoc proximè accedant, nec ab aliis hominibus pendeat, qui si vel benè vel malè agat, errare coactus fuerit. Atq; illius res hoc nomine optimè

timè in vita constitutæ sunt. Hic ipse fuerit, qui animo temperans, atq; hic qui fortis, adeoque prudens est. Hic, si contingant pecuniæ & opes ac liberi, atq; illa etiã pereant, proverbio maximè fidem habebit. Nam quia sibi ipsi fidit, nunquam vel nimis gaudere vel dolere videbitur. Tales autem nos & viros bonos esse cupimus, nec indignantes nimium, nec metu perterritos, si in præsentia vel vita decedere, vel aliud quid, quod in rebus humanis usuvenire solet, perpeti oporteat. Nam hanc sententiã firmiter retinere oportet, bonum quidẽ virum, quod temperans ac justus sit, felicem beatumq; esse, sive is magnus ac robustus, sive parvus atque imbecillus, sive dives, sive etiam pauper sit. Sin autem Cinyra ac Mida divitiis magis abundet, sit verò injustus, ille & miser est & mœstè miserèque vitam transigit. &,

Haud equidem illum unquam, vel mente animoq; recordor,

Nève loco numeroq; virum sello tempore ducam:

inquit poëta, siquidem rectè ait, qui nõ omnia, quæ bona dicuntur, cum justitia administret ac sibi paret. Ac talis hosticus exsistens propè stare & cominus confligere desideraverit. Injustus verò non audeat videre *cædem sanguinolentam*, nec currendo devicerit *Threicium borream*, neque quicquam ex illis, quæ bona dicuntur, ei unquam obve-

σα παρεσκεύασται ζῆν· οὗτος ὄζιν ὁ σώφρων, καὶ οὗτος ὁ ἀνδρεῖος καὶ φρόνιμος. οὗτος γενομένων χρημάτων, καὶ παίδων, καὶ διαφθειρομένων μᾶλλα πείσεται τῇ παροιμίᾳ. οὔτε γὰρ χαίρων οὔτε λυπούμενος ἄγαν φανήσεται ἐφ' τῷ αὐτῷ πεποιθέναι. πιοῦσας δὲ ἡμᾶς ἀξιοῦμεν καὶ τοὺς ἀγαθοὺς εἶναι. οὔτε ἀγανακτοῦντας οὔτε φοβουμένους ἄγαν, εἰ δεῖ τελέως τὰν ἐν τῷ παρόντι, ἢ ἄλλό τι πάσχειν τῶν ἀνθρωπίνων. διατεταμένως γὰρ δὴ δεῖ ταύτῳ ἔχειν ἢ δόξαν, ὡς ὁ μὲν ἀγαθὸς ἀνὴρ σώφρων ὢν καὶ δίκαιος, εὐδαίμων ὄζι καὶ μακάριος. ἐάν τε μέγας καὶ ἰσχυρὸς, ἐάν τε μικρὸς καὶ ἀσθενὴς, καὶ ἐὰν πλούσιος καὶ μή. ἐὰν δὲ ἄρα πλουτῇ Κινύρα τε καὶ Μίδα μᾶλλον, ἢ δὲ ἄδικος, ἀθλιός τε ὄζι καὶ ἀνιαρῶς ζῇ. καὶ,

Οὔτ' ἂν μνησαίμην,

φησὶν ὁ ποιητὴς, ἔπερ ὀρθῶς λέγει,

οὔτ' ἂν λέγοι ἄνδρα τοιοῦτον,

ὃς μὴ πάντα τὰ λεγόμενα καλὰ περὶ δικαιοσύνης πράττοι καὶ ἔχοι. καὶ δίκαιον τοιοῦτος ὢν ὁρέγοιτο εἶναι· γύδην ἰσχύμενος. ἄδικος δὲ ὢν, μήτε τολμᾷ ὁρᾶν φόνον αἱμοβαρῆ, μήτε νικᾶν θέων Θρῃκίαν Βορέαν. μήτε ἄλλο ἀνῃρῆσθαι μηδὲν τῶν λεγομένων ἀγα-

θῶν

θῶν γίγνοιτο ποτέ. τὰ γὰρ ὑπὸ τῶν πολλῶν λεγόμενα ἀγαθὰ οὐκ ὀρθῶς λέγεται. λέγεται γὰρ ὡς ἄρισον μὲν ὑγιαίνειν, δεύτερον δὲ καλλος, τρίτον δὲ πλοῦτος. μυρία δὲ ἄλλα ἀγαθὰ λέγεται. καὶ γὰρ ὀξὺ ὁρᾶν καὶ ἀκούειν, καὶ πάντα ὅσα ἔχειν τὰ αἰσθητήρια εὐαισθήτως ἔχειν. ἔτι δὲ καὶ τὸ ποιεῖν τυραννεῖν, ὅτι ἂν ἐπιθυμῇ. καὶ τὸ δὴ τέλος ἁπάσης μακαριότητος εἶναι, τὸ πάντα ταῦτα κεκτῆσθαι μόνον, ἀθάνατον εἶναι νομιζόμενον. ὅτι μὲν γὰρ ἐστὶν ἃ λέγεται, ὡς ταῦτα ὄντι ξύμπαντα δικαίοις μὲν θεοῖς ἀνθρώποις ἄριστα κτήματα. ἀδίκοις δὲ κάκιστα ξύμπαντα ἀρξαμένοις ἀπὸ τῆς ὑγιείας. καὶ δὴ καὶ τὸ ὁρᾶν καὶ ἀκούειν, καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι, καὶ τὸ παράπαν ζῆν, μέγιστον μὲν κακὸν ἡγοῦμαι ξύμπαντα χρόνον ἀθάνατον ὄντα, καὶ κεκτημένον πάντα τὰ λεγόμενα ἀγαθά, πλὴν δικαιοσύνης καὶ ἀρετῆς ἁπάσης. ἔλαττον δὲ κακὸν ὀλίγιστον ὁ τοιοῦτος χρόνος ὀφείλων. λέγω γὰρ δὴ σαφῶς τὰ μὲν κακὰ λεγόμενα ἀγαθὰ τοῖς ἀδίκοις εἶναι, τοῖς δὲ δικαίοις κακά. τὰ δ' ἀληθῶς ἀγαθὰ τοῖς μὲν ἀληθῶς ὅλως ἀληθῆ. τοῖς δὲ κακοῖς κακά. καὶ ὁ μὲν ἄδικος ζῶν καὶ τελευτῶν, ἐξ ἀνάγκης αἰσχρῶς ζῇ. ὁ δὲ αἰσχρῶς, καὶ κακῶς. ὥστε καὶ ἀνιαρῶς ζῇ, καὶ ξυμφερόντως ἑαυτῷ. τὸ γὰρ αὐτὸ ἡδέως τε καὶ ἄριστον τῶν θεῶν

niet. Quæ enim vulgò bona appellantur, non rectè talia dicũtur. Etenim dicitur optimũ esse rectè valere, secundo deinde loco, pulchritudo, tertio divitiæ. infinita verò alia bona dicuntur. Etenim acutè cernere & audire, atque omnib⁹ sensibus ita affectũ esse, ut iis cõmodè dextreque utamur, in ordine bonorũ censentur. Ad hæc verò etiam efficere, ut quis tyrannidẽ exerceat, &, quod voleat, faciat. Et finẽ omnis beatitudinis esse perhibẽt, utqui omnia hęc habeat, eũ quàm citissimè immortalẽ exsistere. Mea verò oratio hæc ait, illá omnia justis quidem ac piis vitis, optimas esse possessiones: injustis aũt omnes esse pessimas, initio sũpto abipsa sanitate. Enimverò cernere átq; audire sentiq; aliquid percipere, & in universum vivere, maximũ quidem malũ est, toto tempore immortalẽ esse, ac possidere omnia, quæ dicũtur, bona, excepta justitia omniq; virtute. Minus verò fuerit, si talis quàm minimo tẽpore supervivat. Manifestò. n. dico, ea, quæ « mala dicuntur, injustis bona esse, justis « verò mala. Bona verò, bonis viris verè « bona esse, at malis cõtra mala. Atq; ille, « qui injustè vivit & extremelioſè, necessariò etiam turpiter vivit. Quod si autẽ « turpiter, ergò etiam infeliciter. Itaque etiã « injucundè vivit, & parum sibi utiliter. « Eandem enim ipsum jucundissimam optimámque ab diis vitam dici ajẽtes,

verissimè dicimus. Si igitur bona cum vita, quæ secundum virtutem traducitur, maximè cohærent, tùmq; revera bona sunt, & gaudere soli philosophiæ studio conjunctum quadrat, omnium causa oportet hanc vitam eligere eos, qui verè cupiunt felices esse & beati. Quocirca existimo non esse inconcinnum nec inconveniens, hîc etiam exhortationem jam admotam adhibere per certas præceptiones explicationi ejus, quopacto vita sit instituenda, & maximè quę interpretatio indicet hoc, non avulsas esse orationis partes ab ea, quæ tendit ad sapientiæ studium. Continentia enim & contigua sunt omnia inter se mutuo. Iuxta hanc igitur methodum ab pretiosissimis præstantissimisque initium sumimus, primum quemadmodum Deus sit colendus. Ipse verò cultus numinis non est evēturus, nisi eo, qui colit, numini, quod colit, simili reddito.

βίον λέγεσθαι φάσκοντες, ἀληθέστατα ῥηθεῖεν. εἰ τοίνυν ἥ τε ἀγαθὰ τῇ κατ' ἀρετὴν βίῳ μάλιστα συμπίπτει, καὶ τότε ὄντως ἀγαθὰ ὄντα, καὶ τῷ χαίρειν, τῷ φιλοσοφεῖν μόνῳ συμπίπτει, πάντων ἕνεκα χρὴ τοῦτον τὸν βίον προαιρεῖσθαι τοὺς βουλομένους ὄντως εὐδαιμονεῖν. οἷμαι τοίνυν οὐκ ἄμουσον εἶναι ἐνταῦθα καὶ τὴν ἐξ ἐπιτηδείων προτροπὴν ἤδη πως συναγείρουσαν εἰς τὴν ὑφήγησιν τοῦ πρὸς εὐβιοτὸν καὶ μάλιστα ἐμφαίνουσαν τοῦτο, ὡς οὐκ ἀπεσπασμένα τὰ μέρη λόγου τοῦ περὶ φιλοσοφίας μέρη συνεχῆ δ' ὄντα πάντα πρὸς ἄλληλα καὶ δὴ κατὰ τοῦτο οὖν τὴν μέθοδον ἀπὸ τῶν τιμιωτάτων ἀρχόμεθα πρῶτον, ὡς δεῖ θεοσέβειαν ἀσκεῖν. οὐδὲν δὲ οὐκ ἂν παραγένοιτο, εἰ μὴ τις ὁμοιώσεις τῷ θεραπευομένῳ τὸ θεραπεῦον.

CAP. XX.

CAEterum hanc similitudinem & parilitatem haud alia æquè ulla res præbet, quàm Philosophia. Imò maximi sanè faciendum sit ab mentiendo esse alienum. Utenim quis se esse profiteatur veracem, tum in deos juxta divinam veritatem, tum in homines juxta humanā, præit nobis omnia tum divina tum humana bona,

Κεφ. κ.

Τὴν δὲ ὁμοιότητα ταύτην καὶ ἀλληλοτῆτα, ἡ φιλοσοφία παρέχει. ἀλλὰ μὴν καὶ ἀψευδείας δεῖ περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι. τὸ μὲν γὰρ ἀληθεύειν καὶ πρὸς θεοὺς κατὰ τὴν θείαν ἀλήθειαν, καὶ πρὸς ἀνθρώπους κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην, ἡγεῖται ἡμῖν πάντων τῶν θείων καὶ ἀνθρωπίνων ἀγαθῶν.

θείᾳ. τοιαύτης δὲ οὔσης τῆς ἀληθείας μόνως ἂν φιλοσοφίας αὐτὴν παραγίνεσθαι. μόνοι γὰρ φιλοθεάμονες εἰσὶ τῆς ἀληθείας οἱ φιλόσοφοι. ἔτι τοίνυν τοῦ νόμου τὴν δύναμιν ἑκάστου ἐπίστασθαι προσήκει, καὶ πῶς χρηστέον αὐτοῖς ἔξεστι. ταῦτα δὲ οὐκ ἔστι μαθεῖν, ἢ ἀρετὴν εἰδότας, πρὸς ἣν καὶ τὴν δύναμιν, καὶ τὴν χρῆσιν τῶν νόμων ἀναφέρομεν. ἡ δὲ τῆς ἀρετῆς ἐπιτήδευσις ἂν μὴ φιλοσοφίας παραγένηται. ὥστε καὶ πρὸς ταύτην ἡγεμόνα ἕξει φιλοσοφία. ἔτι τοίνυν εἰδέναι δεῖ πῶς πρὸς ἀνθρώπους ὁμιλητέον. τοῦτο δὲ οὐκ ἂν τις διανοοῖτο, μὴ τὸν τούτου προσήκοντος λογισμὸν ἐπὶ πᾶσιν τοῖς πρά-ξεσιν ἐπιφαμμένου τὴν δεξίαν τε καὶ εὐταξίαν. εἰδὼς ἑκάστων τῶν ἀνθρώπων, καὶ δυνάμενος διαιρεῖσθαι τὰ ἤθη καὶ τὰς φύσεις ἑκάστων, καὶ τὰς τῆς ψυχῆς δυνάμεις, καὶ τοῦτο πάντα ταῦτα συναρμόζοντας λόγους. ἀλλὰ μὴν οὐδὲν γενέσθαι χωρὶς φιλοσοφίας παραγίνεσθαι. καὶ τούτων οὖν ἕνεκα χρήσιμος ἂν εἴη. εἰ δὲ καὶ τοὺς θηριώδεις ἀνθρώπους καταγωνίζεσθαι ὁ τῆς ἀνδρείας παραγγέλλει νόμος, καὶ κρείττονα θηρίων χειροῦσθαι, χωρεῖν τε ἐπὶ τοὺς κινδύνους. δεῖ προθύμως, καὶ ἐθίζεσθαι αὐτοὺς ὑπομένειν,

Cùm autem veritas talis sit, ea tantùmodo philosophiæ præsidio nobis cõtingit. Soli quippe Philosophi veritatis cupidissimi spectatores sunt. Proinde vim cujusque legis, & quemadmodũ iis vtendum sit, quemq; scire oportet. Hæc autem perdiscì non possunt, nisi ab iis, qui virtutem calleant, ad quam tum vim, tum usum legũ referimus. Porrò virtutis studium & exercitatio sapientiæ studio comparatur. Itaque & ad hanc ipsam Philosophia dux est. Adhæc sciendum est, quopacto cum hominibus congrediendum ac viendum sit. Hoc autem nemo ritè teneat, qui non diligenter in omnibus actionibus, ejus attingens enumerationem defensionemq; cùm dignitatem, tum etiam confusionem consideraverit. Qui norit ac possit omnium hominũ mores singulorumque naturas, atque animi potentias ac rationes, secundum hæc omnia conjunctas judicio discernere. Atqui horum quidem nullum absque sapientiæ studio asciscitur cõparaturque. Atque horum causa utique utilis fuerit Philosophia. Quod si verò etiam homines instar belluarum immanes, fortitudinis lex quasi certamine vincere atque expugnare præcipit & admonet, itemq; feras maximè noxias mansuefacere & subigere, tum ad pericula promptè animoseque adeunda, coseq; ad sustinendũ assuefacere,

videamus etiã ecquę nos scientia aut vis ad ea aptos & idoneos reddat. Certè nullam aliam, ut ego quidem judico, reperiemus, quàm solam Philosophiã. Ea enim meditatur, atq; omnes nervos in hoc intendit, ut tolerans sit ac mortẽ contemnat, item per omnem vitam temperantiam exerceat, & ad labores genetosè hortatur, voluptates verò prorsus negligit. Hæc igitur sola manibus extentis appreſſendenda est iis, qui omnium divinorum humanorumq́ue bonorum participes esse volũt. Nam ut simpliciter loquamur, quodcumque quis volet actione ipsa effectum dare ad præstantissimum finem, vel ad sapientiam, vel fortitudinẽ, vel facundiam, vel ad virtutem sive universam, seu aliquam illius partem, ex hisce facile esse efficere, ac primum quidem enasci oportere. Atque hoc quidem fortunæ datum, partim collatum esse jam ipsi homini, partim verò ejus esse generis, ut homo bonorum honestorumq́ue cupidus fiat, ad hæc laboris amans, & maturrimè quasiq́ue summo diluculo discens, & multum temporis cum illis conversans. Quòd si autem hisce aliquid absit, fieri non potest, ut vel unum ad extremum finem effectum reddatur. Qui verò hæc omnia habet, ei hoc, quicquid etiam aliquis ex hominibus exerceat, incredibile fit. Iam si hoc in aliis sciẽtiis re-

ἰδίων ἢ πρὸς ταῦτα τὰς ἡμᾶς ἕξεις ἡμῖν ἡ δύναμις παρασκευάζει ἕτοιμους, οὐδεμίαν ἂν ἄλλην, ὡς ἐγῶμαι, ἢ μόνη φιλοσοφία. αὕτη γὰρ μελετᾶ καρτερεῖν καὶ τὸν θάνατον καταφρονεῖν ἐγκρατεύεσθαί τε ἕτοιμον ἐν ἅπαντι τῷ βίῳ. καὶ πρὸς μὲν τοὺς πόνους ἐγκαλεῖ γυμναίως, τὰς δὲ ἡδονὰς ὑποφορᾶ παντάπασι. μόνη δὲ ταύτης ἀντιλαμβάνεται χρὴ τοὺς βουλομένους τῷ θείων καὶ ἀνθρωπίνων ἀγαθῶν ἅπάντων μεταλαχάνειν. εἰς γὰρ ἁπλῶς εἰπεῖν, ὅτι ἂν τις ἐθέλῃ ἐξεργάσασθαι εἰς τέλος τὸ βέλτιστον, εἴτε τι σοφίαν, εἴτε ἀνδρίαν, εἴτε εὐγλωσσίαν, εἴτε ἀρετὴν ἢ τὴν σύμπασαν, ἢ μέρος τι αὐτῆς, ἐκ τῆς δὲ οἷόν τε ἐξεργάσασθαι, φῦναι μὲν πρῶτον δεῖ. καὶ τοῦτο μὲν τῇ τύχῃ δοτὸν δίδοται, τάδε ἐπ' ἀμφοῖν ἤδη τοῖν ἀνθρώποιν, τάδε εἶναι ἐθελητὴν γίνεσθαι τῆς καλῆς καὶ ἀγαθῶν, φιλόπονόν τε καὶ σοφιαίτατα μανθάνοντα καὶ πολὺν χρόνον αἰεὶ τοῖς σωφρονιστικωτάτοις. εἰ δέ τι ἀπείη τούτων, ἀμήχανον εἶναι τυχεῖν εἰς τέλος τὰ ἄκρα ἐξεργάσασθαι. ἔχοντος δὲ ἅπαντα ταῦτα ἀνυπέρβλητον γίγνεται τοῦτο ἐν ἑκάστῳ τις τῷ ἀνθρώπων. εἰ δὲ καὶ ἐπὶ τῷ ἄλλῳ ἑκάστῳ μὴ ὀρθὸν τοῦτο,

τῶν, ὅσῳ δὲ πλέον ἐπὶ τῆς ἡγεμονικωτάτης πασῶν τῶν τεχνῶν φιλοσοφίας, ὅσους τε δεῖ πάντας ὑφίστασθαι γενναίως, καὶ χρόνον ὁπόσον ἀναλίσκειν εἰς τὴν μάθησιν, προθυμίαν τε εἰσφέρεσθαι μείζονα; πρὸς δὲ τούτοις ἐξ οὗ ἄν τις βούληται δόξαν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις λαβεῖν, καὶ τοιοῦτος φαίνεσθαι, οἷός ἂν ᾖ, αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ νοεῖν τὲ ἄρξασθαι καὶ ἐπιχρῆσθαι ἅμα τῷ ὁμαλῶς, ἀεὶ, καὶ μὴ ἄλλοτε ἄλλως. συγχρονισθὲν μὲν γὰρ ἕκαστον τούτων, καὶ ἀμφίλεκτα ἄρξάμενον καὶ συναυξηθὲν εἰς τέλος λαμβάνει, βέβαιον τὲ δόξαν καὶ τὸ κλέος ἅμα τὰ δι. ὅτι πιστεύεταί τε οὐδὲ ἀνενδοιάστως, καὶ ὁ φθόνος τῶν ἀνθρώπων οὐ προσγίνεται, διὸ οὐ πρὸ μὲν οὖν αὔξουσιν, οὐδὲ τὸ λοιπὸν μηνύουσι, τὰ δὲ καὶ ψεύδονται μεμφόμενοι ὡς ἅμα τὸ δίκαιον. οὐ γὰρ ἡδὺ τοῖς ἀνθρώποις ἄλλον τινὰ τιμᾶν. αὐτοὶ γὰρ στερίσκεσθαί τινος ἡγοῦνται, χαριζόμενοι δὲ ὑπὸ τῶν ἀναλίσκειν αὐτοῖς, καὶ ἐν βραχεῖ σμικρὸν ὄν πάλαι ὑπαχθέντες, ἐπαινέται καὶ ἄκοντες ὅμως γίγνονται. ἅμα δὲ οὐκ ἀμφιλέκτως, εἴτε ἄρα τοιοῦτος ἀνθρωπός ἐστιν, οἷος φαίνεται, ἢ ἐπιβουλεύει καὶ θηρεύεται τὴν δόξαν ἐπὶ ἀπάτῃ, καὶ ἃ ποιεῖται, τοῦτα κἀλλωπίζεται ὑπαγόμενος τοὺς ἀνθρώπους. ἐν ἐκείνῳ δὲ τῷ χρόνῳ,

ctum est, quāto magis in omnium artiū principe Philosophia labores omnes generosè sustinendi sunt, & ad eam perdiscendam multum temporis impendendum, & alacritas maxima afferenda est? Adhæc unde quis volet gloriam apud homines sibi comparare, & talis videri, qualis sit, ab prima statim juventa occipiendum est, eoque æqualiter semper utendum, neque alibi aliter. Unumquodque enim horum quasi codē tempore & confestim acceptum, acceptoque simul incremento firmam tandem solidamque gloriam & honorem capit, idcirco quod sine ulla dubitatione jam creditur, ac hominum invidia non laborat, propter quam partim quidem non sumūt incrementum, neque quod probabile & rationi consonum est, significant: partim verò planè reprehensi præter fas & æquum mentiuntur. Non enim jucundum est hominibus alium aliquem colere. Ipsi quippe aliqua se re privari ducunt. Ab ipsa verò necessitate subacti, & paulatim jam ab longo tempore adducti, laudatores idque etiam inviti nihilo seciùs evadunt. Adhæc verò etiam non dubitant, sive talis est homo, qualis apparet, sive insidiis petit, venaturq; gloriam per impostura, & iis, quæ agit, iridē gloriam captat in hominū animos irrepens. In illo autem, quem jam antè dixi, modo, &

in quo virtus fuerit exercita, de ea fidē bonamque existimationem ac gloriā facit. Siquidem homines vehementer & pro virili capti neq; invidia possunt uti, neque etiam num se posse decipi arbitrantur. Adhæc verò & tempus cuiq; actioni ac rei cùm multum diutissimeq; adsit, quod exercitū est communit. Exiguum autem temporis spacium hoc effectum reddere nequit, atque artem quidem audiens aliquis oratione propositam, si eam didicerit, brevi temporis spacio non fuerit præceptore suo inferior. Virtus autem ea fuerit, quæ ex multis operibus constituitur. Fieri autem non potest, ut qui eàm tardè occœperit, exiguo temporis intervallo, ad finem exitumque deducat: Sed unà cum ipsa virtute educari atque augescere oportet, ut arceātur quidē ab malis cùm sermonibus, tum etiam moribus, in his autem versetur, eaque diligenter & cum maxima cura multo longoque tempore efficiat. Illico verò talis ferè gloriæ ac famæ noxia ac detrimētum adest. Eos enim, qui de improviso brevique tempore vel divites, vel sapientes, vel boni, vel denique fortes facti sunt, homines nō libenter recipiunt. Quod si hæc vera proferimus, & non possit aliter similitudo morum atque illud stabile & à lapsu alienum comparari, quàm solo sapientiæ studio, atque id ex hisce cō-

ᾧ ἐγὼ προῖτον ἀσκῆσθαί τι ἡ ἀρετὴ φύσιν ἐμποιεῖ περὶ αὐτῆς καὶ τὴν εὐκλειαν· ἑαλωκότες γὰρ ἤδη καὶ τὸ ἰσχυρὸν οἱ ἄνθρωποι, οὔτε τρέφθόνῳ ἔτι δύνανται χρῆσθαι, οὔτε ἀπατᾶσθαι ἔτι οἴονται. ἔτι δὲ καὶ ὁ χρόνος σωρὸν μὲν ἐπάξῃ ἔργῳ καὶ φράγμαλι πολὺς καὶ διὰ μακροῦ κεραυνοῖ τὸ ἀσκούμενον. ὁ δὲ ὀλίγος χρόνος οὐ δύναται τοῦτο ἀπεργάζεσθαι καὶ τέχνῃ μὲν ἂν τις κατὰ λόγους πυθόμενος, καὶ μαθὼν οὐ χεῖρων τοῦ διδάσκαλος ἂν γένοιτο ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ· ἀρετὴ δὲ ἡ τις ἐξ ἔργων πολλῶν συνίσταται. ταύτῃ δὲ οὐχ οἷόν τε ἐν ἀρξαμένῳ, οὔτε ἀλλοχρονίως ἐπὶ τέλους ἀγαγεῖν, ἀλλὰ σωζεσθῆναι τε αὐτὴν δεῖ καὶ σωαυξηθῆναι, τοῦ μὲν εἴργοντος κακῶν καὶ λόγων καὶ ἠθῶν κακῶν ἐπιτηδεύματα καὶ κατεργαζόμενον σὺν πολλῷ χρόνῳ καὶ ἐπιμελείᾳ, ἅμα δέ τις καὶ τῇ ἐξ ὀλίγου χρόνου εὐδοξίᾳ προσγίνεται βλάβη οὐδεμία. πρὸς γὰρ ἐξαπιναίους καὶ ἐξ ὀλίγου χρόνου ἢ πλουσίους, ἢ σοφοὺς, ἢ ἀγαθοὺς, ἢ ἀνδρείους γιγνομένους ἐκ παντὸς ἔχουσι πίστεως οἱ ἄνθρωποι. εἰ δὴ ταῦτα ἀληθῆ λέγομεν, καὶ οἷόν τε ἄλλως τὴν ὁμοιότητα τοῦ ἤθους, καὶ τὸ βέβαιον καὶ

οὐ καὶ ἀπλῶς περιγίγνεσθαι ἢ διὰ μόνης φιλοσοφίας, καὶ τοῦτο σαφὲς γένοιτ' ἂν ἐκ τούτων, ὡς εἰ βουλοίμεθα τελέως ἀγαθοὶ γενέσθαι, εὐκλείας τε καὶ εὐδαιμονίας ὅλως μεταλαβεῖν, ἀνάγκη ἄλλο τι πρακτέον ἡμῖν, ἢ φιλοσοφητέον. ἔτι τοίνυν καὶ ἡδὺ ἡ παραίνεσις ἐπὶ τὸ αὐτὸ τέλος φέρει. ὡς ὅταν τις ὁρμηθεὶς ἐπὶ τοῦτο καὶ ἐργασάμενος, ἔχῃ αὐτὸ εἰς τέλος ἐάν τε εὐγλωττίαν, ἐάν τε σοφίαν, ἐάν τε ἰσχύν, τοῦτο εἰς ἀγαθὰ καὶ νόμιμα καὶ χρῆσθαι δεῖ. εἰ δὲ εἰς ἄδικά τε καὶ ἄνομα χρήσεταί τις τῷ ὑπάρχοντι ἀγαθῷ, πάντων κάκιστον ἐστὶ τὸ τοιοῦτον καὶ ἀτιμίαν πρόσοχον αὐτὸ ἢ παρεῖναι. καὶ ὥσπερ εἴπαθός τελέως ὁ τούτων μὲν ἔχων ἐπιμελεῖται, εἰς τὰ ἀγαθὰ αὐτοῖς καταχρώμενος, οὕτω καὶ πάλιν πάλκακος τελέσας ὁ εἰς τὰ πονηρὰ χρώμενος. ἔστι τε αὖ ἀρετῇ ὁρμώμενον τὸ σύμπαθος, σκεπτέον εἶναι ἐκ τίνος ἂν λόγου ἢ ἔργου ἄριστος εἴη. τοιοῦτος δ' ἂν εἴη ὁ πλείστοις ὠφέλιμος ἂν, εἰ μὲν τις χρήματα δοὺς εὐπορεῖν ποιήσειν τοὺς πλησίον, ἀναγκασθήσεται κακὸς εἶναι. πάλιν αὖ συλλέγων τὰ χρήματα, ἔπειτα μὴ ἂν οὕτω ἄφθονα συναγάγοι, ὥστε μὴ ἐπιλείπειν διδόντα καὶ δωρούμενον. εἶτα αὖθις δεῖ λέγειν κακίαν προσγίγνεσθαι μὴ φειδωμένην τῆς χρημάτων.

spicuum & manifestum extitit, ut si plenè perfecteque boni esse velimus, ac gloriæ felicitatisque verè esse participes, non aliud nobis omninò agendum, quàm Philosophiæ incumbendum. Quinimò & hæc admonitio ad eundem tendit finem, ut cùm quis rē aliquam, quam summopere expetivit, posteà cōfecerit, in eundem planè finē respiciet cum eo, qui vel eloquentia, vel sapientia vel fortitudine præditus erit, ut ea perfrui valeat ad ea, quæ honesta & cū lege conjuncta sunt. Quod si autē usus fuerit aliquis bono, quod jam acquisitum est ad ea, quæ injusta & illegitima sunt, illud nimirum omnium pessimū dicendum est, ac præstabilius esse longè, ut ab homine absit, quàm ei adsit. Et quemadmodū qui horū quid habet, perfectè bonus redditur, dum iis ad honestatem utitur: ita rursum pessimus evadit, qui illis ad nequitiem abutitur. Rursum qui universas virtutes expetit, ei expendendum, quanam ratione vel actione fuerit optimus. Talis fuerit, qui quum plurimis utilis exsistit, si quidem aliquis pecuniis datis benignitatem exerceat in proximos, cogetur esse malus. Rursum pecunias colligēs, deinde istas non ita copiosas colligat, ut non remaneat ei, & qui dona cōfert, & dona accipit. Deinde hæc rursum secunda pravitas & malitia adest post pecuniarum col-

lectionem,

lectionem, si ex divite fiat pauper, & ex eo, qui aliquid possedit, fiat & evadat nihil habens. Quo pacto igitur aliquis qui in sua possessione pecunias nō habeat, sed alio aliquo modo in homines beneficia conferat, atque ea faciat non cum pravitate, sed cum virtute: Adhæc quopacto is, qui donat, habeat dationem talem, ut nunquā deficiat. Hæc igitur res ita se habebit, si legibus juxta ac justitia adjuvetur. Hoc enim urbes atq; homines, ut simul habitent & inter se coeant, efficit. Rursum igitur ex hisce quoq; eadem contingunt. Nam si rectum rerum omnium, quæ in vita eveniunt, usum ac mentis distributionem, quam legem vocamus, Philosophia germanè tradit, nihil cis. aliud, qui perfectissimæ vitæ participes esse volunt, faciendum est, quàm verè philosophari. Atqui tēperantissimos esse oportet omnes, idq; eximié. Talis autem in primis erit iste, qui pecuniis imperare novit, quibus omnes corrūpuntur, quiq; vitæ parcens non est, sed in regulis justitiæ studium ac diligentiam posuit, adhæc virtutem persequitur. Ad hæc enim duo plærique mortales intemperantes & incontinētes sunt. Ob hanc autem causſam ea ipsis accidunt, quod vitæ studiosi & cupidi sunt. Quandoquidē in hoc vel vita est, vel anima. Huic igitur parcunt eamq; expetunt propter vitæ amorē

ἐὰν δὲ πλουσίου πένης γένηται, καὶ ὁ κεκτημένος μηδὲν ἔχων. πῶς ἂν οὖν ὅ τις μὴ χρημάτων νόμων, ἀλλὰ ἄλλῳ δή τινι τρόπῳ εὐποιητικὸς ἂν εἴη ἀνθρώποις, καὶ ταῦτα μὴ σὺν κακίᾳ, ἀλλὰ σὺν ἀρετῇ, καὶ προσέτι δωρούμενος, πῶς ἂν ἔχοι τὴν δόσιν ἀνέλλειπτον. ὧδε οἶν ἔσται τοῦτο, εἰ τοῖς νόμοις τε καὶ τῷ δικαίῳ ἐπικουροίη. ἔστω δὲ τάς τε πόλεις καὶ τοὺς ἀνθρώπους τὸ συνοικίζειν καὶ τὸ συνέχειν εἶναι. πάλιν δὲ καὶ ἐκ τούτων τὰ αὐτὰ συμβαίνει. εἰ γὰρ τὸν ὀρθὸν χρῆσιν πάντων τῶν ἐν τῷ βίῳ πραγμάτων καὶ τὴν τῶν νεμήσεων, ἣν καλοῦμεν νόμον, φιλοσοφία παραδίδωσι γνησίως, οὐδὲν ἄλλο δεῖ πράττειν, ἢ φιλοσοφεῖν ἀληθινῶς τοὺς βουλομένους τελεοβιότατα ζῶν μεταλαμβάνειν. καὶ μὴν ἱκανῶς γε δεῖ εἶναι πάντα ἄνδρα διαφέροντας. τοιοῦτος δ' ἂν μάλιστα εἴη τις περὶ χρημάτων κρείσσων ὤν, πρὸς ἃ πάντες διαφθείρονται, καὶ τῆς ψυχῆς ἀφειδὴς ἐπὶ τοῖς δικαίοις ἐσπουδακώς, καὶ τὴν ἀρετὴν μεταδιώκων. πρὸς ταῦτα γὰρ δύο οἱ πλεῖστοι ἀκρασίᾳ εἰσί. διὰ τοῦτον δὴ τὰ ταῦτα πάσχουσι, φιλοψυχοῦντες μέν, ὅτι τοῦτο ἡ ζωὴ ὄφελος ἢ ψυχή. ταύτης οὖν φείδονται καὶ σπουδάζουσιν αὐτὴν ὡς φιλίαν τε ζωῆς καὶ

καὶ σωθῆναι, ἢ συμβαίνοντα. φιλοχρηματοῦσι δὲ τῷ δεδίνεσθαι ἄπειρ φοβοῖ αὐτούς. τὶ δ' ἔστι ταῦτα; αἱ νόσοι, τὸ γῆρας, αἱ ἐξαπιναίως ζημίαι, οὐ τὰς ἐν τῷ νόμῳ λέγω ζημίας. ταύτας μὲν γὰρ καὶ ἐυλαβηθῆναι ἔστι καὶ φυλάξασθαι, ἀλλὰ τὰς τοιαύτας πυρκαΐας, θανάτους οἰκετῶν, τετραπόδων, ἄλλας αὖ συμφορὰς· αἱ περιχεῖνται, αἱ μὲν τοῖς σώμασιν, αἱ δὲ ταῖς ψυχαῖς, αἱ δὲ τοῖς χρήμασι. τούτων δὲ οὖν ἕνεκα πάντων ὅπως εἰς ταῦτα ἔχωσι χρῆσθαι τοῖς χρήμασι, πᾶς ἄνθρωπος τοῦ πλούτου ὀρέγεται. καὶ ἄλλ' ἄττα δ' ἔστιν, ἅπερ οὐχ ἧττον, ἢ τὰ προειρημένα ἐξορμᾷ τοὺς ἀνθρώπους ἐπὶ τὸν χρηματισμὸν, αἱ πρὸς ἀλλήλους φιλοτιμίαι, καὶ οἱ ζῆλοι, καὶ αἱ δυναστεῖαι, δι' ἃς τὰ χρήματα περὶ πολλοῦ ποιοῦνται, ὅτι συμβάλλεται εἰς τὰ τοιαῦτα. ὅς τις δ' ἔστιν ἀνὴρ ἀληθὴς ἀγαθὸς, ἔτος οὐκ ἀλλοτρίῳ κόσμῳ περικείμενος δόξαι θηρᾶσθαι, ἀλλὰ τῇ αὐτοῦ ἀρετῇ. διόπερ ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ εἰς ἑαυτὸν ἀναφέρεσθαι ποιεῖ, τὰ ἀγαθὰ πάντα * παθῶν δὲ ἃ ἔχω χρείας ἐφίσησιν, ἵνα ἂν χρησιμώτατα πᾶσιν πρὸς τὸν εὐδαίμονα βίον. καὶ περὶ φιλοψυχίας δὲ ὧδέ τις πειθέσθω, ὅτι εἰ μὲν ὑ-

ac consuetudinem, cum qua aluntur. Studiosi & amantes pecuniarum sunt horũ causſa, quæ eos terrefaciant. Quę vero istа? Morbi, senectus, damna subitaria. non tamẽ illa intelligo damna, quæ ex legibus contingunt: (ea enim & caveri & devitari possunt) sed talia incendia & quasi rogos, mortes servorum, obitus quadrupedum, itemque alias calamitates, quibus cincti sumus, aliæ quidem corpora, aliæ verò animos, aliæ denique pecunias circumstant. Horum igitur omnium causſa, ut ad hæc consequenda possint uti pecuniis, nullus non mortalium divitias summoperè appetit. Sunt item & alia nonnulla, quæ non minùs, quàm quæ prædicta sunt, homines ad pecuniarũ desiderium ac studiũ impellunt, nempe honorum inter se mutuo studia, æmulationes ac potentiæ, quarum causſa pecuniæ plurimi fiunt, quòd ad ea comparanda cõferant. Quicunque autem verè bonus vir est, hic alieno ornatu, quem sibi circumposuit, gloriã minimè venatur, sed sua ipsius virtute eam acquirit. Quamobrem si in philosophia nulli non bono efficit, ut in seipsum omnia conferat, & quasi applicet, affectibus verò & externo usui præsidet, ut eos reprimat: utique ad vitam beatam omnium utilissima fuerit. Et de amore vitæ sic aliquis persuasus fuerit, ut si quidem

alio moriatur. Ut reliquo vitæ tempore ſenii ſit expers, & immortalis, ei ignoſcendum utique erit, in primiſque venia debebitur, qui animo parcit. poſtquam aũt adeſt vitæ, quę jam producta & prolongata eſt, ſeniũ, tum hoc mortalibus deterius eſt, cùm non adſit immortalitas. Iamque inſcitia quoque magna eſt, & conſuetudo mala tum ſermonum, tum cupiditatũ, eam cum aliquo dedecore & infamia comparare: ſed loco illius immortalem non fieri, relinqui loco mortalitatis, quæ in nobis eſt, ęternam ſemperq; viventem largitatem & munificentiam. Si igitur ſola philoſophia mortis curam contemptumque ingenerat, ad immortalem & ſemper exſiſtẽtem vitam adducit, & ſermones ſemper manentes perdocet, eoſq;, ut homines æmulentur, aſſuefacit, eo nomine utiq; omnium utiliſsima fuerit. Adhæc aũt non ad avaritiam cæco quodam impetu ruendum eſt, & robur tenacitatis nequaquam ducendum perinde, ac ſi virtus foret, & legibus parere, timiditatẽ eſſe. Peſſima namq; illa mens eſt, atq; ex ea omnia bonis contraria exſiſtunt, malitia ſcilicet & noxia. Nam ſi homines ea eſſent natura ac ingenio, ut nõ poſſent juxta unã vivere, (nempe inter ſe convenerũt neceſſitati cedẽtes) omnia aũt quæ ad vitæ ſuſtentationem pertinent, ab ipſis inventa ſunt, tum quæ-

πηρ, εἰ μὴ ὑπ' ἄλλου ἀποθάνοι, ἀγήρωτός ἐστι καὶ ἀθανάτου τὸν λοιπὸν χρόνον, συγγνώμη ἂν πολλὴ τῷ φειδομένῳ τῆς ψυχῆς. ἐπεὶ δὲ ὑπάρχοντος μὲν τοῦ βίου μικρυνομένου τότε γὰρ μᾶλλον ἀνθρώποις, καὶ μᾶλλον θάνατον ἔστι. καὶ ἡ ἀμαθία ἔτι ὄζει μεγάλη ἐστὶ συνήθεια τοῦ νηρῶν λόγων τε καὶ ἐνθυμημάτων, ταύτῃ ἀτειμοποιεῖν ἐπὶ δυσκλείᾳ. ἀλλὰ μὴ ἀθάνατον ἀντ' αὐτῆς λείπεσθαι ἀντὶ θνητῆς οὔσης εὐλογίαν ἀίνασον καὶ ἀεὶ ζῶσαν. εἰ τοίνυν μόνη φιλοσοφία μελέτῃ ἐμποιεῖ θανάτου καταφρόνησιν, ἐπὶ δὲ τὸν ἀθάνατον καὶ ἀεὶ οὖσαν ζωὴν ἐπανάγει, καὶ τοὺς ἀεὶ ὄντας λόγους ἀναδιδάσκει, καὶ τούτους ζηλοῦν ἐθίζει, πασῶν ἂν εἴη καὶ δίχα τούτου ὠφελιμωτάτη. ἔτι τοίνυν οὐκ ἐπὶ πλεονεξίαν ὁρμᾶν δεῖ, οὐδὲ τὸ κράτος τὸ ἐπὶ τῇ πλεονεξίᾳ ἡγεῖσθαι ἀρετὴν εἶναι. τῷ δὲ τῶν νόμων ὑπακούειν, δεδιέναι. συμπολίτην γὰρ αὐτὴν ἡ δικαιοσύνη ἔχει, καὶ ἐξ αὐτῆς πάντα τἀναντία τοῖς ἀγαθοῖς γίγνεσθαι κακὰ τὸ βέβαιον. εἰ γὰρ ἔφυσαν μὲν οἱ ἄνθρωποι ἀδύνατοι καθ' ἕνα ζῆν, σωφιλοῦν δὲ πρὸς ἀλλήλους τῇ ἀνάγκῃ εἰκοίησε πᾶσα δὲ ἡ ζωὴ αὐτοῖς πρᾶξαι

ρηται, καὶ τὰ τεχνήματα πρὸς αὐτόν. σαφῶ ἀλλήλοις δὲ εἶναι αὐτοὺς, καὶ ἀνομίαν διαιτᾶσθαι οὐχ οἷόν τε. μείζω γὰρ αὐτοῖς ζημίαν οὔτα γίγνεσθαι ἐκείνης τῆς κατὰ ἕνα διαίτης. διὰ ταύτας τοίνυν τὰς ἀνάγκας τόν τε νόμον καὶ τὸ δίκαιον ἐμβασιλεύειν τοῖς ἀνθρώποις, καὶ οὐδαμῆ μεταστῆναι ἂν αὐτά. φύσει γὰρ ἰσχυρᾷ ἐνδεδέσθαι ταῦτα. εἰ μὲν δή γένοιτό τις ἐξ ἀρχῆς φύσιν τοιάνδε ἔχων ἄξωστος τὸν χρῶτα, ἄνοσός τε ἐς ἅπαντας, καὶ ὑφρὴς καὶ ἀδαμάντινος τόν τε σῶμα καὶ τὴν ψυχήν, τῷ τοιούτῳ ἴσως ἄν τις ἀρκεῖν ἡγήσαιτο τὸ ἐπὶ τῇ πλεονεξίᾳ κράτος. τὸν γὰρ τοιοῦτον τῷ νόμῳ μὴ ὑποδύνοντα δύνασθαι ἀθῷον εἶναι, οὐ μὴν ὀρθῶς ὁ τοιοῦτος οἴεται. εἰ γὰρ καὶ τοιοῦτος τις εἴη ὡς οὐκ ἂν γένοιτο, τοῖς μὲν νόμοις συμμαχῶν καὶ τῷ δικαίῳ, καὶ αὐτὰ ταῦτα κερδάνων, καὶ τῇ ἰσχύϊ χρώμενος. ἐπὶ ταῦτα τε καὶ τὰ τούτοις ἐπιτήδεια, ἕτω μὲν ἂν σῴζοιτο ὁ τοιοῦτος, ἄλλως δὲ οὐκ ἂν διαμένοι ὄντα γὰρ τὰς ἁπάσας ἀνθρώπους τῷ τοιούτῳ φύλοι πολεμίους καταστήσας, διὰ τὴν αὐτοῦ ὑπερηφανίαν καὶ τὸ πλῆθος, εἰ τύχοι ἢ δυνάμει

cumque ad eam ritè transfigendam artificia requiruntur: atqui ut inter se vivant familiariter, simulq; contra legũ præscriptum, id verò fieri nullo modo potest. Eo enim pacto majus ipsis dãnum inferetur, quàm si quisq; sigillatim vitã institueret. Itaq; propter hasce necessitates tam lex, quàm justitia regis loco inter homines sunt, neq; ullo modo illa abesse ab iis, vel removeri possunt. Sunt enim illa forti ac valida natura colligata. Quòd si autem mortaliũ quisquã à principio tali sit natura formatus, ut corpus habeat, quod nec vulnerari, nec morbis corripi possit, adeoq; nullis affectionibus obnoxiũ sit, ideoque corpore atq; animo sit eximius adeoq; adamantinus & ferreus, tali homini fortasse aliquis sufficere putet robur, ut in quavis re superior emineat. Nam talẽ, ut legi subsit, effici non posse, quod damni omninò sit expers, nõ sanè rectè existimatur. Etenim si quis etiam talis esse posset, qui non pugnaret cum legibus ipsáq; justitia, atque ea communiens & roborẽ utens, tam ad ea, quàm iis similia confirmanda, ille quidem hac ratione perfacilè servatus fuerit, alia autem ne quaquã incolumis permaneat. Omnes enim homines vidẽtur ei, qui talis natus est, hostiles constituti esse, propter ipsorum benè institutas leges et multitudinem, si arte vel potentia talem

virum ſuperare, eúmque in ſuam naſſa trahere, eóq; ſuperior eſſe poſsit. Ita apparet et hoc ipſum robur ſeu potentiam, quod quidem verè robur & potentia eſt, per legem ac juſtitiã conſervari. Sine hiſce verò ipſum jus ſeu juſtitia per ſe eligenda eſt. Et natura ad eam nati ſumus, etſi quidem iſtorum nihil extrinſecus acquiratur, & accidãt humani aliquot defectus: æquum tamẽ eſt, ut juſtitiam exerceamus. quippe quæ ſui natura omnibus eſt pretioſiſsima. Quia & æquum eſt ut hæc de bona legum conſtitutione, itemq; legum neglectu, quantum inter ſe differant, perdiſcere. Et quidem quod juris ac legum bona conſtitutio res ſit cum primis præclara tàm publicè quã privatim, perturbatio verò & legum jurisque neglectus res peſsima: (quippe ex ea confuſione confeſtim nocumenta exſiſtunt) incipiamus ea exponere, quæ cum cõſtitutione, in qua leges vigent, contingunt, quæque priùs fiunt. Fides quidem prima oritur ex repub. benè legibus fundata, quæ omnibus hominibus maximoperè prodeſt, atque is ſtatus multorum bonorum cauſſa eſt. pecuniæ enim ex ea fiunt cõmunes. Atque ita quidem, etſi paucæ fuerint, nihilominus tamen in circulum reductæ ſatis ſuperque ſufficiunt. Sine illa verò, etſi multæ fuerint, nunquam tamen ſuffecerint. Et fortuna-

ἐμβαλλέσθαι ἀν ἐ περιγένοιτο τὸν τοιοῦτον ἀνδρός. οὕτω φαίνεται ἡ αὐτὸ τὸ κράτος, ὅπερ δὴ κράτος ὄζι, διὰ δὲ τὸ νόμου, ἐ διὰ τὴν δίκεν σωζόμενον. χωρὶς δὲ τούτων αὐτὸ δι' αὐτὸ αἱρετόν ὄζι τὸ δίκαιον, ἐ φύσει πρὸς ἅπαντα πεφύκαμεν κἂν μηδὲν οὗ ἔξωθεν περιγίνεται, κἂν ἐλαττώμειά τινα συμβαίνει ἀνθρώπινα δικαιοπραγεῖν ἄξιον ὡς τὸ ὄντος πᾶσι τιμιωτάτου, μαθεῖν τὲ ἄξιον ἃ ταῦτα περὶ τῆς νομίας εἰ ἐ ἀνομίας, ὅσον διαφέρετον ἀλλήλοιν. ἐ ὅτι μὲν νομία ἄριστον ἐν ἐ κοινῇ ἐ ἰδίᾳ ἡ ἀνομία δὲ κάκιστον. ἀπ' ἀναξιχρήματα βλάβαι γίγνονται ἐκ τῆς ἀνομίας. ἀρξώμεθα δὲ τὰ τῆς εὐνομίας ἀπὸ λοῦν, ἅπερ γίγνεται πρότερα. πίστις μὲν πρώτη ἐγγίγνεται ἐκ τῆς εὐνομίας μεγάλα ὠφελοῦσα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς σύμπαντας, ἐ τῷ μεγάλων ἀγαθῶν τῶν τ' ὄζι. κτίσις γὰ τὰ χρήματα γίγνεται ἐξ ἀμφοῖν. κἀ οὗτα μὲν, ἐὰν ἐ ὀλίγα ἦ, ἐξαρκεῖ ὅμως κυκλούμενα. ἀλλὰ δὲ ταύτης μὲν ἂν πολλὰ ἦ, ἐξαρκεῖ. κἀ αἱ τύ-

χαι

καὶ δὴ, αἱ εἰς τὰ χρήματα τῶν, αἱ μὲν ἀγαθαὶ ἦ μὴ, ἐκ τῆς εὐνομίας τοῖς ἀνθρώποις προσφορώτατα κυβερνῶνται. τούς τε γὰρ εὐτυχοῦντας ἀτελεῖ αὐτῇ χρῆσθαι καὶ ἀνεπιβούλευτον. τούς τε αὖ δυστυχοῦντας, δεικνυμένους ἐκ τῶν εὐτυχούντων, ἀπὸ τὴν ἐπιμιξίαν τὸ κοινὸν καὶ πίστιν, ἅπερ ἐστὶ τῆς εὐνομίας γίγνεται. τόν τε οὖν χρόνον τοῖς ἀνθρώποις διὰ τὴν εὐνομίαν εἰς μὲν τὰ πράγματα ἄργὸν γίγνεσθαι, εἰς δὲ τὰ ἔργα τῆς ζωῆς ἐργάσιμον. φροντίδος δὲ τῆς ἀνδρειότητος ἀπηλλάχθαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν τῇ εὐνομίᾳ, τῇ δὲ ἡδίστῃ σχολῇ. πραγμάτων μὲν γὰρ φροντίδα ἀνδρεῖόν τὸν εἶναι, ἔργων δὲ ἡδίστων, εἴ τε αὖ τὸν ὕπνον ἰσχύειν, ὅπερ ἀνάπαυμα κακῶν ἐστιν ἀνθρώποις, ἀφόβους μὲν καὶ ἄλυπα μεμιγμένους ἔρχεσθαι εἰς αὐτόν. κινουμένης δ' ἐπ' ἐσχατιᾶς ἕτερα τοιαῦτα σάφρειν καὶ μὴ ἐμφόβους ἐξάπινα καθίστασθαι. οὐδὲ ἐκ μεταλλαγῆς ἡδίστης τοῦ γνῶναι τὴν ἡμέραν εἶναι προσδέχεσθαι, ἀλλὰ ἡδέως φροντίδας μὲν ἀλύπους περὶ τὰ ἔργα τῆς

rum, quæ in pecunias & divitias fecantur, aliæ sunt bonæ, aliæ verò malæ. Quæ bonæ sunt, ex bona Reipub. cōstitutione, in qua leges valent, hominibus convenientissimè utilissimeque gubernantur. Nā qui secunda fortuna fruuntur, ea utuntur, ut re tuta & absque ullis insidiis. Rursum, qui adversa laborant, adjutantur ex illis, qui prospera fortuna utuntur, idque propter permistionem seu communionem simul & fidem, quæ ex legibus benè firmata constitutione fiunt. Tempus igitur hominibus, propter bonum ordinem in res, quidem otiosum exsistit: in actiones verò vitæ sustentandæ, activum. Verùm à cura longè ingratissima homines omninò liberantur in Republ. bonis legibus fundata, ac rei jucundissimæ vacant. Nam rerum & negotiorū cura injucundissima est: actionum autem multò jucundissima. Rursum somno se dedēribus, qui mortalibus est requies malorum, ab omni remoti metu ac securi, eaq; meditātes, quæ malis molestiaq; carent, eum capiunt. Dormientes verò dulcemq; somnum cāpientes, alia quædam sentiscere, quæ cum voluptate conjuncta sunt, & non ex improviso timori obnoxios teddi. Neque ex mutatione jucundissima præstolari, quemadmodū dies possit esse cognitus: sed jucundè curas quidem doloribus vacuas red-

dere, dum actionibus vitæ intenti sint. Labores verò bonorum apprehensione subsidioq;, atque spe tum maxima, cui facilè credatur, simul & quæ grato animo exspectetur, leniores reddere. Atq; illorum omnium Rempub. bonis & salutaribus legib. ornatam caussam esse, & quod hominibus maxima mala parat, nempe quod bellum infert ad eversionem & subactionem in servitutem, & hoc quidem multò magis illis, qui non juxta leges sua instituunt, advenire solet: minus verò illis, qui præclaris legum institutis utuntur. Et alia multa sint in benè cōstituta & legibus administrata Republ. bona, quæ etiam ex ea manant, & vitæ humanæ adminicula, ac solatium in omnibus difficultatibus præbent non exiguum. Quæ verò mala oriri, & in usum vitæ hominū exundare solent, ubi non vivitur juxta leges, hęc ferè sunt. Soliciti quidem primùm homines fiunt ad opera, & curam gerunt ejus, quod in rebus, non autem in operibus minimè omnium curatum oportuit. Pecunias propter infidelitatem atq; inhospitalitatē, veluti in loculos recondunt, sed quæ non movētur. Atq; eo modo illę rarę fiunt, etsi copiosę forēt. Et fortunę malę juxta ac bonę sibi mutuò oppositæ subserviūt & obsequūtur. Fortunæ n. benignitas ac felix rerum successus tutus & firmus nō est in Repu.

ζωῆς ποιουμένους. τοὺς πόνους δὲ τῇ ἀντιλήψει ἀγαθῶν ἐλπίσιν εὐπίστοις καὶ εὐπροσδοκήτοις ἀναπουφίζουσι. ὧν πάντων τὴν εὐνομίαν αἰτίαν εἶναι, ἃ τὰ κακὰ μέγιστα τοῖς ἀνθρώποις πορίζον. πόλεμον ἐπιφερόμενον εἰς καταστροφὴν καὶ δούλωσιν, καὶ τοῦτο ἀνομοῦσι μὲν μᾶλλον ἐπέρχεσθαι, εὐνομουμένοις δ' ἧττον. καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ ἔστιν ἐν τῇ εὐνομίᾳ ἀγαθά, ἅπερ καὶ * ποικουρήματα τῇ ζωῇ καὶ παραψυχὴν τῇ χαλεπῶν ἐξ αὐτῆς γίγνεσθαι. τὰ δ' ἐκ δ' ἀνομίας κακὰ ἀποβαίνοντα, τά δε ἔστιν. * ἔσχολοι μὲν ὡρῶσιν οἱ ἄνθρωποι ὡς τὰ ἔργα γίγνονται, καὶ ἐπιμελοῦνται τῶν ἀκινδύνου πραγμάτων, ἀλλ' οὐκ ἔργων. τὰ τε χρήματα δι' ἀπιστίαν καὶ ἀμιξίαν ἀποθησαυρίζουσιν, ἀλλ' οὐ κινοῦνται. καὶ οὕτω σπάνια γίγνεται ἂν καὶ πολλὰ ᾖ. αἱ τε τύχαι αἱ φλαῦραι ἐς ἀγαθὰ εἰς τἀναντία ὑπηρετοῦσιν. ἡ τε εὐτυχία οὐκ ἀσφαλὴς ἔστιν ἐν τῇ εὐνομίᾳ, ἀλλ' ἐπιβουλεύεται.

ἧττ

ἥτε δυσχέρεια οὐκ ἐπεισέρχεται, ἀλλὰ κρατύνεται διὰ τὴν ἀσφάλειαν καὶ ἀμιξίαν. ὅτε πόλεμος ἔξωθεν μᾶλλον ἐπάγεται, καὶ ἡ οἰκεία στάσις ἀπὸ τῆς αὐτῆς αἰτίας. καὶ ἐὰν μὴ πρόσθεν γίγνεσθαι, ἥτε συμβαίνει ἐν τε φρασμοῖς συμβαίνει καθίστασθαι διὰ δὴ δημοβουλὰς τὰς ἐξ ἀλλήλων, δι' οὗπερ ὑλαβομένους τὰ δηλητήρια καὶ ἀνεπιβουλεύοντας ἀλλήλοις. καὶ οὔτε ὑγρηρόσιν ἡδείας τὰς φροντίδας εἶναι, οὔτε εἰς ὕπνον ἀπερχομένους ἡδεῖαν τὴν ὑποδοχὴν, ἀλλὰ ἐπιδεικτὸν τὴν τε ἀνέγερσιν τ' ἔμφοβον καὶ πολύοδυνον τὸ ἀνθρώπειον. ἐπὶ μνήμας κακῶν ἐξαπιναίους ἄγειν. ἅπερ ἐν τῇ ἀνομίᾳ, ταῦτα τε καὶ τὰ ἄλλα κακὰ τὰ προειρημένα ἅπαντα ἐπιβαίνει. γίγνεσθαι δὲ καὶ ἡ τυραννὶς κακὸν τοσοῦτον τε καὶ τοιοῦτον οὐκ ἐξ ἄλλου τινὸς, ἢ ἀνομίας. οἴονται δέ τινες τῶν ἀνθρώπων, ὅσοι μὴ ὀρθῶς συμβάλλονται, τυραννον ἐξ ἄλλου τινὸς καθίστασθαι, καὶ τοὺς ἀνθρώπους τυρίσκεσθαι δὲ ἐλευθερίας, οὐκ αὐτοὺς αἰτίους ὄντας, ἀλλὰ βιαζθέντας ὑπὸ τοῦ καταστάντος τυράννου, οὐκ ὀρθῶς ταῦτα λογιζόμενοι. ὅστις γὰρ ἡγεῖται βασιλέα ἢ τύραννον

à qua leges exſulant, ſed iis inſidiæ ſtruuntur. Adverſa verò fortuna & indigentia non aſpellitur: ſed firmiter obtinet propter infidelitatē mutuam atque inhoſpitalitatem immitemq; barbariem. Ac bellum extrinſecus magis incumbit, & domeſtica ſeditio ab eadem cauſſa exſiſtit. Imò ſi antè non fuerit, tunc contingit. In ipſa re, in qua etiam fervet ſemper per inſidias, quas ex ſe invicem ſibi mutuò nectūt, propter quas ita vitam inſtituunt, ut ſibi cavere cogantur, ſibiq; mutuo viciſsim inſidias ſtruunt. Adhæc curæ ne vigilantibus quidē jucundæ ſunt, neq; etiam ſomnum capientibus conclave ipſum jucundum eſt, ſed maximè cum timore conjunctum, & excitationē è ſomno itidem meticuloſam hominemq; terrentem, ad malorum memorias repentinos protrudere. Hæc reliquáque omnia mala, quæ jam dicta ſunt, ex ea conſtitutione, ubi nullæ vigent leges, promanant. Tyrannis item malū tantum támq; enorme ex nullo alio fonte, quàm ex diſſolutione Reipubl. nullis legibus fundatæ oritur. Nonnulli verò mortalium autumant, quicunq; non rectè conjiciunt, tyrannum aliundè exſiſtere ac conſtitui, atq; homines libertate privari, non ipſos culpandos eſſe: ſed vi adactos ab tyranno, qui ita conſtitutus ſit, non rectè ea colligētes. Quicunque enim regem vel tyrannū

ducit

ducit aliūdè exsistere, quàm ex neglectu legum ac cupiditate habendi, is fatuus est. Quippè cùm omnes in universum ad nequitiā proclives traducātur, tùm illud usu evenire solet. Ut n. homines sine legibus & justitia vivāt, fieri nullo modo potest. Quum igitur hæc duo leges scilicet & justitia ex multitudine seu plebe sublata deficiūt, tùm planè usu evenit, ut horū administratio & cura in unum transferatur. Quomodo namq; alioquin unius gubernatio, quæ monarchia Græcis dicitur, in unum transferatur? nisi legibus, quæ multitudini non parum conducunt, ex usu hominū communi exterminatis? Oportet enim hunc virū, qui justitiā evertit, & legem omnibus cōmunem & conducibilē è medio sublaturus sit, adamantinum fore, si hęc deprædaturus sit ab hominum multitudine, idq; unus ab multis. Sanè qui carnalis est, ac reliquorum mortalium similis, hæc nullo modo effectum dare poterit. Ubi verò contraria, quæ defecerunt, constituerit, sōlus regimen suscepterit. Quapropter etiā cùm hoc usu venit, nonnullos mortalium istud latet. Quod si igitur tantorum quidem causſa majorum exlex: contrà tam ingens bonum legibus vincta Respublica est, non aliter felicitatē consequi poterimus, nisi quis legem ob oculos statuat vitæ suę ducem. Hæc quidem recta

ἐξ ἄλλου τινὸς γίγνεσθαι, ἢ ἐξ ἀνομίας τε καὶ πλεονεξίας πολλῆς ἐστιν. ἐπειδὰν γὰρ ἅπαντες ὅλῃ κακίᾳ ξύμφυτοι, τότε δὴ τὸ γίγνεται. οὐ γὰρ οἷόν τε ἀνθρώπους ἄνευ νόμων καὶ δίκης ζῆν. ὅταν οὖν ταῦτα τὰ δύο ἐκ τοῦ πλήθους ἐκλείπῃ, δῆλον ὡς καὶ ἡ δίκη, τότε δὴ εἰς ἕνα ἀποχωρεῖν τὸν ὅλβοποιὸν τοῦτον φυλακήν. πῶς γὰρ ἂν ἄλλως εἰς ἕνα μοναρχία συνεστήκοι, εἰ μὴ τῶν νόμου ἀχωθέντος τῷ πλήθει συμφέροντος; δεῖ γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον, ὃς τὴν δίκην καταλύει, καὶ τὸν νόμον σὺν πᾶσι κοινὸν καὶ συμφέρον ἀφαιρήσεσθαι, ἀδαμάντινον γενέσθαι, εἰ μέλλει σύλησιν ποιεῖσθαι τῶν παρὰ τοῦ πλήθους ἀνθρώπων, εἷς ὢν παρὰ πολλούς. σπάνιον δὲ καὶ ὁμοίους τοῖς λοιμοῖς θνητοῖς, ταῦτα μὲν οὖν ἂν δυνηθεῖεν ἀφαιρεῖσθαι· τὰ δὲ ἐναντιώτατα καθίσας, μοναρχήσειεν ἄν. διὸ δὴ γιγνόμενον τοῦτο ἐνίους καὶ ἀγνοεῖσθαι λανθάνει. εἰ τοίνυν τοσούτων μὲν κακῶν ἐστιν ἀγαθόν, τοσοῦτον ἀληθὲς εὐνομίας, οὐκ ἄλλως ἔστιν τυχεῖν εὐδαιμονίας, ἢ μή τις νόμον ἡγεμόνα προστησάμενος τῆ οἰκείᾳ βίᾳ. ἔστω δὲ ἡμῖν λόγος ὁρ-

θὸς,

θὸς, πρὸς ἀτίμων μὲν, ἃ δεῖ ποιεῖν, ἀπαγορεύων δὲ ἅμα, ἃ μὴ χρὴ ἔνεστι τῷ παντὶ κόσμῳ, καὶ ἐν πόλεσι, καὶ ἐν ἰδίοις οἴκοις, καὶ αὐτῷ τινὶ ἑκάστῳ πρὸς ἑαυτόν. εἰ τοίνυν τὸν βίου τὸν λόγον περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν ὄντα, καὶ κακῶν καὶ αἰσχρῶν οὐχ οἷόν τε ἄλλως μαθεῖν καὶ γνόντα τελεώσασθαι, εἰ μή τις τελέως φιλοσοφήσοι. τούτων ἕνεκα φιλοσοφίαν ἁπάντων ἐπιτηδευμάτων.

ratio est, quæ præscribit, quæ omninò facienda sint, simúlq; vetãs, quæ faciẽda non sint, in universo mũdo, in urbibus simulatq; ædibus privatis, tum unicuiq; sigillatim erga seipsum. Quod si igitur talẽ orationem, quæ sit de bonis juxta ac malis, itẽq; de malis & turpibus aliter discere, etsi cognorimus, perficere nõ possumus, nisiquis studiũ sapientiæ perfectè æmuletur, idcircò præ reliquis omnibus studiis humanis philosophia maximè exercenda est.

Κεφ. κα.

Τελευταῖον δὲ ξόπον εἰς ἀποτροπὴν τίθεμεν τῶν κατὰ τὸ συμβόλων. ἃ μὲν ἴδιον ὄντα καὶ αἱρέσεως καὶ ἀπόῤῥητον πρὸς τὰς ἄλλας ἀγωγάς. τὸν δὲ δημώδη καὶ κοινὸν πρὸς ἑκάστας. ξῆτον δὲ παρ' ἀμφότερα μέσον ἀμφοῖν οὔτε παντάπασι δημώδη, οὔτε μὴν ἀνέσπερον Πυθαγορικὸν, ἀλλ' ἐξ ἀπηλλαγμένον ὁλοκλήρου. τῶν γὰρ λεγομένων Πυθαγορικῶν συμβόλων, ὅσα ἀνεξιομνημόνευτα ἡμῖν φαίνηται, καὶ τὸ προτρεπτικὸν εἶδος παραδεικνύει ἐκθέμενοι διηγήσασθαι ἐξήγησιν ποιήσασθαι τῆς πρώτης οὐσίας αὐτῷ εἰς παράπλησιν. ἐκ τοιούτων νομίζοντες πλήρη καὶ τελεστέραν προτροπὴν εἰς φιλοσοφίαν ἐνήσειν τοῖς ἐντυγχάνουσι

Cap. xxi.

Vltimũ modum quem ex iis statuimus, ut à viciis deterreamus, ab symbolis sumimus. qui quidem modus eius sectæ proprius, atque ita arcanus est, ut ad alia instituta seu regulas vitæ duci trahiq; non possit: vulgarem autem & communem ad ejus sectæ vitas. Tertium verò amborum utrinque medium, neque omninò plebeium, neque palam Pythagoricũ: sed neq; mutatum planè ab utroque. Quæcumque enim ex symbolis, uti vocantur, Pythagoricis nobis visa fuerint memoratu digna, & publicè ostẽtant formam admonitoriam publici juris facientes, eorum interpretationẽ admonitioni convenientem dare constituimus. Ex tali censentes plenã perfectioremque adhortationem ad studium sapientiæ allatum iri iis, qui ea

lecturi ſunt, & quidem magis, quàm ſi pluribus verſibus adhortationem inſtituere mus. Quatenus igitur extraneas aliquot ſolutiones, eaſq; communes totius philoſophiæ in eo inſerem⁹, eatenus judicādum eſt, hoc ipſo ſeparata eſſe ab Pythagorica voluntate. Quatenus itidē maximè proprias horum virorum de unoquoque opiniones admiſcemus: eatenus rurſū id proprium quidem eſt Pythagoricorum, alienum verò ab reliquis philoſophis, præclarè fit ut illud ſtatuatur. Latenter verò & clā, ut par eſt, illud nos ab externis notionibus abducet. Adducet autem maximéque familiares reddet prædictis notionibus, & juxta hanc hęreſin admonitionibus ſecundum artē diſputatis, veluti quidam pons & gradus eſt, quo ab inferiori ſurſum, & ex infimo in altum ſubvehit & mentem cujuſq; eorum, qui germanè & ſincerè animum advertūt, adducit. Nam ad hoc etiam excogitata eſt philoſophia, nempè ad imitationem & abſterſionē eorum, quæ antè dicta ſunt. Antiquiſſimi enim, quique ejus cœvi fuerunt, & Pythagora uſi ſunt præceptore, non communi & plebeja aliiſque omnibus conſueta cum dictione, tùm etiam interpretatione effecerūt, ut intelligentia ac mente comprehēdi queant ab iis, qui ſimpliciter audiunt, & ex inſultu fortè in ea incidunt, quę ne

μᾶλλον, ἢ ἐξ πλειόνων στίχων ποιοίμεθα τὴν προτροπήν. καθὸ μὲν οὖν ἐξωτερικάς τινας φιλοσοφίας κοινὰς πάσης φιλοσοφίας ἐστὶ ξωμεν ἀυτῆς. κατὰ τοῦτο ἡμῖν ἀυτῆς κεχωρίσθω Πυθαγορικῆς βουλήματος. καθὸ δὲ τὰς τῆς ἀνδρῶν τούτων ἰδιωτάτας περὶ ἑκάστου δόξας ἐγκαλαμίξομεν, καὶ τοῦτο πάλιν οἰκεῖον μὲν Πυθαγορικῶν, ἀλλότριον δὲ τῆς ἄλλων φιλοσόφων, καλῶς ἔχει τίθεσθαι αὐτό. λεληθότως δὲ, ὡς εἰκὸς, ἀποπαιδαγωγήσει μὲν τοῦτο ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ἐξωτερικῶν ἐννοιῶν. προσάξει δὲ καὶ οἰκειώσει μάλιστα ταῖς προκειμέναις. καὶ κατὰ τὴν διὰ τῶν αἱρέσεων τεχνολογουμένας παρακλίσεων, οἷα τις γέφυρα ἢ κλίμαξ κάτωθεν ἄνω, καὶ εἰς ὕψος ὁπὸ βάθους ἀνιμῶσα πολλοῦ, ἑκάστου τῆς γνησίως προσεχόντων διάνοιαν. εἰς γὰρ τοιοῦτο καὶ ἐμηχανήθη καὶ τὰ μίμησιν καὶ ἀπόμαξιν τῆς προλεχθέντων. οἱ γὰρ παλαιότατοι ἑκ αὐτῆς συγχρονήσαντες καὶ μαθητεύσαντες τῆς Πυθαγόρᾳ, οὐ τῇ κοινῇ ἑκ δημώδει καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἰωθυίᾳ λέξει τε καὶ ἑρμηνείᾳ ἐποιοῦντο σωνεῖδ καὶ ἀνόητα τοῖς ἁπλῶς ἀκούουσιν, ὀξ διαδρομῆς τε ἐντυγχά-

τυγχάνουσιν, ἀκαριαιολόθητα πειρώμενοι τίθεσθαι τὰ φραζόμενα ὑπ' αὐτῶν, ἀλλὰ κατὰ τὴν νενομοθετημένην αὐτοῖς ὑπὸ Πυθαγόρου ἐχεμυθίαν μυστηρίων καὶ πρὸς τοὺς ἀτελεῖς ἔρους ζόφον ἀπορρήτων ἤπλωσε. καὶ δι' συμβόλων ἐπίσκεπτον τὰς πρὸς ἄλλας διαλήξεις ἢ συγγραφάς. καὶ εἰ μή τις αὐτὰ τὰ σύμβολα ἐκλύσας διαπτύξεις τῆ ἀμαθεῖ ἐξηγήσει πεφιλήβοι γελοῖα ἂν ἃ γραώδη δόξει εἶναι τοῖς ἐντυγχάνουσι τὰ λεγόμενα λήρου μεστὰ καὶ ἀδολεσχίας. ἵνα οὖν χρήμασι σαφηνῆ, καὶ τὸ εἰς πρόσωπον αὐτῶν ὄφος λαθεῖν κατάδηλον γένηται κατὰ τὸ ζητητικόν τε ἅμα, καὶ κατὰ τὸ ἀκριβεστικὸν ἀποδώσομεν ἑκάστου συμβόλου τὰς ἐπιλύσεις, μήδε τὰ παρ' αὐτοῖς ἀπόρρητα καὶ ἐχεμυθούμενα πρὸς τοὺς ἀνεισάκτους παραλείποντες ἀνεξέτασα. ἔστω δὲ τὰ προδηλούμενα σύμβολα ταῦτα.

α. Εἷς ἱερὸν ἀπιὼν προσκυνῶν μηδὲν ἄλλο μεταξὺ βιωτικὸν μήτε λέγε μήτε πράττε.

β. Ὁ δὲ παρελθὼν μήτε εἰσίτω εἰς ἱερὸν, μὴ προσκυνήσας τὸ παράπαν

imitatione quidem exprimi possint, conantes quasi argumentum statuere ea, quæ dicuntur ab ipsis: sed secundū lege latam ipsis ab Pythagora silentii indictionem, ne enunciētur mysteria, ideò in gratiam eorum, qui rudiores sacris initiati non sunt, modos attigerunt arcanos atque abditos, & per symbola considerarūt mutua inter se colloquia, vel scriptiones. Et nisi quis ipsa symbola selecta exposuerit & interpretatus fuerit, atque enarrationem irreprehensa comprehenderit, ipsis legentibus ridicula & anilia videbuntur, quę proferuntur, adeòque nugarum & futilitatis plena. Ut igitur illorum usus appareant, & utilitas manifesta fiat, adhortationes reddemus cujusq; symboli variam solutionem κατ' ὠφελιμὸν, hoc est, juxta utiles Reipubl. meditationes simul, & juxta ἀκροαματικὸν, hoc est, expositionem accuratiorē & reconditam, qualis eruditis auditoribus edi solet, solicitè caventes omissa a nobis expositione, ne quæ recondita apud ipsos ac silentio pressa sunt, ad alienos & subreptitios enūciemus. Sint autem, de quibus loquemur, hęc Symbola.

1. In templum prodiens adoratum, nihil interea quod ad vitam facit, nec dicito, nec facito.

11. Perfunctorię templum ne ingreditor, neque adorato omninò, ne-

que si ipsissimas fores prætergrediaris.

III. Discalceatus nudisque pedibus sacrificato atque adorato.

IV. Publicas vias declinans per semitas ingreditor.

V. Ab eo, quod nigram caudā habet, abstineto. Terrestrium enim deorum est.

VI. Linguam ante omnia contineto deos sequens.

VII. Ventorum spirantium sonum adora.

VIII. Ignem gladio ne fodito.

IX. Acetarium omne vas abs re removeto & avertito.

X. Cum viro, cui onus impositum est, simul attollito: non autem simul auferto ab eo, quod depositum est.

XI. Dum calceamēta pedibus subduntur, pedem dextrum ante afferto. In pelluvium autem sinistrum inferto.

XII. De Pythagoricis sine lumine ne loquitor.

XIII. Iugum ne transilito.

XIV. Peregrinationem instituens domum ne revertitor. quippe furiæ simul comitantur.

XV. Ad solem conversus ne meito.

XVI. Dadiu vel faculæ sedem ne extergito.

XVII. Gallum alito quidem, ne autem sacrificato. Lunæ namque & Soli sacratus est.

οὐδ' εἰ πρὸς ταῖς θύραις ἐπιόντες φαείνων γίνοιο.

γ. Ἀνυπόδητος θύειν καὶ προσκύνει.

δ. Τὰς λεωφόρους ὁδοὺς ἐκκλίνων δι' αἱ τῶν ἀξόνων βαδίζε.

ε. Μελανούρου ἀπέχου. χθονίων γὰρ ἐστὶ θεῶν.

ς. Γλῶσσης πρὸ τ' ἄλλων πρέτει θεοῖς ἑπόμενος.

ζ. Ἀνέμων πνέοντων τὸν ἦχον προσκύνει.

η. Πῦρ μαχαίρᾳ μὴ σκάλευε.

θ. Ὀξίδα ἀπὸ σεαυτοῦ ἀπόστρεφε πᾶσαν.

ι. Ἀνδρὶ ὑπαναλαμβάνοντι μὴ φορτίον συνέπαιρε. μὴ συγκαθαίρει δὲ ἀπολιθάνοντι.

ια. Εἰς μὲν ὑπόδεσιν τὸ δεξιὸν πόδα πρόπαρεχε. εἰς δὲ ἀπόδυσιν πρόσθου τὸν εὐώνυμον.

ιβ. Περὶ Πυθαγορείων ἄνευ φωτὸς μὴ λάλει.

ιγ. Ζυγὸν μὴ ὑπερβαίνε.

ιδ. Ἀποδημῶν δ' οἰκίαν μὴ ἐπιστρέφε. ἐρινύες γὰρ συμπορεύονται.

ιε. Πρὸς ἥλιον τεταγμένος μὴ οὖρει.

ις. Δαδίου θάκον μὴ ἀπόστα.

ιζ. Ἀλεκτρυόνα ἔχειν μὲν, μὴ θύειν δέ. μόνῃ γὰρ τῇ σελήνῃ καθιέρωται.

ιη. ἐπὶ

ιη. Ἐπὶ χοίνικα μὴ καθίζου.

ιθ. Γαμψώνυχον μηδὲν παρέχε.

κ. Ἐν ὁδῷ μὴ χίζῃς.

κα. Χελιδόνα οἰκίᾳ μὴ δέχου.

κβ. Δακτύλιον μὴ φόρει.

κγ. Θεοῦ τύπον μὴ ἐπίγλυφε δακτυλίῳ.

κδ. Παρὰ λύχνον· μὴ ὑπορρίζου.

κε. Περὶ θεῶν μηδὲν θαυμαστῶν ἀπίστει, μηδὲ περὶ θείων δογμάτων.

κς. Ἀχίτωνι γέλωτι μὴ ἔχεσθαι.

κζ. Παρὰ θυσίαν μὴ ὀνυχίζου.

κη. Δεξιὰν μὴ παντὶ ῥᾳδίως ἔμβαλε.

κθ. Στρωμάτων ἀναστὰς συμπλίασον αὐτά, καὶ τὸν τύπον συγχεῦον.

λ. Καρδίαν μὴ ἔσθιε.

λα. Ἐγκέφαλον μὴ ἔσθιε.

λβ. Ἀποκαρμάτων σῶν καὶ ὑπονυχισμάτων κατάπτυε.

λγ. Ἐρυθρῖνον μὴ προσλάμβανου.

λδ. Χύτρας ἴχνος ὑπὸ ποδὸς ἀφανίζε.

λε. Χρυσὸν ἔχουσι μὴ πλησιάζε· ὅθεν τεκνοποιΐα.

XVIII. Choenici ne insideto.

XIX. Nihil eorum, quod curvos ungues habet, gustato.

XX. In via ligna ne feces.

XXI. Hirundinem tecto ne accipito.

XXII. Annulum ne gestato.

XXIII. Dei formam & imaginem annulo ne insculpito.

XXIV. Ad lucernam faciem in speculo ne contemplator.

XXV. De diis nec de divinis oraculis nihil eorum, quæ admirabilia, fidem derogato.

XXVI. Risu incontinenti ne concutitor.

XXVII. Ad sacrificia ungues ne præcidito.

XXVIII. Dextram ne cuivis facilè injicito.

XXIX. E stragulis surgens ea convolvito, & figuram vel vestigium confundito.

XXX. Cor ne edito.

XXXI. Cerebrum ne comedito.

XXXII. Excrementa tua & unguium præsegmina conspuito.

XXXIII. Erythrinon seu rubicundum ne sulcipito.

XXXIV. Ollæ vestigium, ne ab cinere compareat, tollito.

XXXV. Cum ea, quæ aurum habet, ne congreditor ad liberos procreandos.

xxxvi. In primis honorato cùm habitum tùm & tribunal: habitum inquam & triobolum.

xxxvii. Ab fabis abstineto.

xxxviii. Malvam quidem in horto tuo plantato, sed ea ne vescitor.

xxxix. Ab iis, quibus vita est animalis, abstineto.

λς. Προτίμα τὸ σχῆμα ἢ βῆμα, τὸ σχῆμα καὶ ζιώβολον.

λζ. Κυάμων ἀπέχου.

λη. Μολόχην δὲ φύτευε μέν, μὴ ἔσθιε δέ.

λθ. Ἐμψύχων ἀπέχου.

SYMBOLORUM PYTHAGORICORUM EXPLICATIO.

ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ τῶν Πυθαγορικῶν συμβόλων.

Hæc omnia communiter quidem & adhortatoria sunt ad omnem virtutẽ: privatim verò singula ad unamquamque virtutem, & ad partes philosophiæ & disciplinæ alia aliter conveniant ac quadrent. Veluti continuò prima sũt adhortatoria ad pietatem divinámque scientiam.

Ταῦτα δὴ πάντα κοινῶς μὲν καὶ προτρεπτικά ἐστι πρὸς πᾶσαν ἀρετήν. καθ' ἰδίαν δὲ ἕκαστα πρὸς ἑκάστην ἀρετὴν πρός τε φιλοσοφίας καὶ μαθήσεως, ἄλλα ἄλλως προσοικειοῖ. οἷον εὐθὺς τὰ πρῶτα εἰς εὐσέβειαν, καὶ τὴν θείαν ἐπιστήμην ἐστὶ παραπλήσια.

SYM. I. EXPLICATIO.

ΤΟΥ ΠΡΩ'. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Nam, quod ad primum attinet, *in templum progressum adoratum divos, nihil intere à quod ad vitam facit, nec dicendum nec faciendum esse*, servat sanctũ numinis cultum, quatenus per se purus & sincerus est, immaculatum, ac purum, mundúmque puro ac mundo conjũgere assuefacit, & efficit ab rebus humanis in divinam religionem nihil ascíscendum attrahendúmque esse. Omnia enim ab ea aliena sunt, & contrario erga eam modo se habẽt. Idem verò etiam ad scientiam affert, mul-

Τὸ γὰρ, Εἰς ἱερὸν ἀπιόντα προσκυνῆσαι μηδὲν ἄλλο μεταξὺ βιωτικὸν μήτε λέγειν, μήτε πράττειν, τηρεῖ τὸ θεῖον, ὅπερ ἐστὶ καθ' αὐτὸ, ἀμιὰς ἀχράντου. τοῦτο καθαρὸν τὸ καθαρὸν ἐθίζει σωματεῖον, καὶ πρέπει μηδὲν ἐφέλκεσθαι ἀπὸ τῶν ἀνθρωπίνων εἰς τὴν θείαν θρησκείαν. πάντα γὰρ ἀλλόφυλα ἐστι, καὶ ἐναντίως πρὸς αὐτὴν ἔχει. τὸ δ' αὐτὸ καὶ πρὸς ἐπιστήμην προσφέρειν μέγα συμ-

συμβάλλεται. οὐθὲν γὰρ δεῖ πρὸς τὴν θείαν ἐπιστήμην προσφέρειν τοιοῦτον, οἷόν ἐστιν ἀνθρώπινον δεινόημα, ἢ βιωτικῆς φρονήσεως ἐχόμενον. οὐδὲν οὖν ἄλλο παραινεῖται ἐν τούτοις, ἢ τοὺς λόγους τοὺς ἱεροὺς καὶ τὰς θείας πράξεις μὴ συμμίγνυσθαι τοῖς ἀνθρωπικοῖς καὶ θνητοῖς ἤθεσι.

tum conducit. Nihil enim tale ad divinam scientiam afferēdum est, cuius generis est humana commentatio, vel vitalis vitæ cura implicitum teneri. Nihil igitur aliud hisce præcipitur ac monetur, quàm sermones sacros divinásque operationes ab hominibus instabilibus præditis moribus non esse commiscendas.

ΤΟΥ Β. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τοῦτῳ δὲ σύμφωνόν ἐστι καὶ τὸ ἑξῆς· Τὸ δὲ σὺ πάντως μὴ εἰσιτητέον εἰς ἱερὸν, οὐδὲ προσκυνητέον τὸ παράπαν, οὐδ' εἰ πρὸς ταῖς θύραις αὐταῖς σταίης γένοιο. εἰ γὰρ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον φίλον τέ ἐστι καὶ προσήκον, δῆλον ὅτι καὶ ἀρχηγικωτάτην οὐσίαν ἐχόντων τῶν θεῶν ἐν τοῖς ὅλοις προηγουμένην, αὐτῶν δεῖ ποιεῖσθαι τὴν θεραπείαν. εἰ δ' ἄλλου τὶς ἕνεκα αὐτὴν ποιεῖται, δεύτερον οὕτω θήσεται, τὸ πάντων προηγούμενον, καὶ ἀνατρέψει τὴν ὅλην τάξιν τῆς ὅλης θεραπείας τε καὶ γνώσεως. ἔτι γὰρ τὰ τίμια ἀγαθὰ, οὐ δεῖ τῶν ἀνθρωπίνων χρησίμων ἐν ὑστέρᾳ μοίρᾳ τίθεσθαι, οὐδ' ἐν τέλους μὲν τάξει τὰ ἡμίτομα, ἐν προθήκης δὲ μέρει τὰ κρείττονα· οὔτε ἔργα, οὔτε δεινοήματα.

ΣΥΜ. II. ΕΧΡΛ.

Huic consonum est & id, quod deinde sequitur, *Perfunctorie templum ne ingreditor, neque omninò adorato Deum, neq; si ipsissimas fores prætergressus fueris.* Etenim si simile simili amicum simul atque ita gratum est, ut salutationem mereat, manifestum est, cùm dii in rebus universis substantiā maximè principem habeant, quæ primogenia sit, illorum cultum facere oportere. Quod si quis alius causſa eum præstet, secundum sic statuetur, quod omnium sit primigenium, ac evertet ordinem universum cùm totius cultus, tùm etiā cognitionis. Nam insuper pretiosa bona statuenda & æstimanda non sunt in posteriore parte, & quæ utilia sunt in rebus mortalium in priore, neque itidem res nostræ planè in ordine ultimo, et quæ præstantiora sunt nec opera nec commentationes loco accessionis habeantur

SYM. III. EXPL.

Verùm adhortatio ad eandem rem etiam ſumetur ab eo, quod deinceps ſequitur. Nam illud, *Diſcalceatus nudiſq; pedibus ſacrificato adoratoq; ue*, unum planè ſignificat: oportere modeſtè ac moderatè, non autem elatè ſeſe efferendo extra ordinem, qui in terra eſt, deos colere, & pro iis notitiam facere. Aliud verò illud eſt, oportere ſine vinculis, eúmque qui ſolutu facilis ſit, cultum ac notitiam deorum præſtare. Hęc verò ſymbolũ nõ in ſolo corpore præcipit perficiẽda: verùm etiã in animi operationibus, ut nequę ab effectibus illæ occupentur, neque ab corporis infirmitate, neque etiam ab ortu & nativitate, quæ nobis extrinſecus agnata eſt: ſed ut omnia habeant ſolutu facilia & prompta, ac parata ad deorum communicationem.

ΤΟΥ Γ. ΣΥΜ. Α

Η' δ" ὅτι τὸ αὐτὸ προ
πὸ τῆ ἑξῆς γένοιτο ἄν. Τὸ
πόδητος θύειν τε προσκυνεῖ
σημαίνει, τὸ δεῖν κοσμίως
ως, καὶ μὴ ὑπερεχόντως δ
τάξεως τὰς θεὰς θεραπεύ
ὑπὲρ αὐτῆς γνῶσιν ποιεῖ
ρον δὲ τὸ δεῖν δεσμῶν χωρ
λυτον ὄντα τὴν θεραπείαν κ
τῆς θεῶν ποιεῖσθ. τοῦτο
ἐπὶ τῦ σώματος μόνου πα
λει τὸ σύμβολον διαπρά
ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆ
γειῶν. ὡς μήτε ὑπὸ παθῶ
τὰς καθέξεσθαι, μήτε ὑπὸ
σώματος ἀσθενείας, μή σύλ
δ' ἀπειρισφυήσας ἔξωθεν ἡ
νίσεως. εὐλύτα δὲ πάντα ἔχει
τιμὴν πρὸς τὴν μεῖωσίαν τῆς

ΤΟΥ Δ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ.

SYM. IIII. EXPL.

Aliud verò aliquid hiſce ſimile ad eãdem virtutem adhortans eſt tale ſymbolum. *De diis nec de divinis oraculis nihil eorum, quæ ſunt admirabilia, fidem derogato.* Satis enim ſupérque hoc placitum decretúmq;, anguſtum et religioſum exſiſtit, itémq; exprimens deorũ eminentiã & ſublimitatem, nos quaſi viatico inſtruens, & in memoriam reducens, non oportere ab noſtra ipſorũ

Καὶ ἄλλο δέ τι τοιοῦτος ὅμοι
ἢ αὐτὸν, ἀρίστην προτρέπον βί
τοῦτον σύμβολον· περὶ θεῶν
δὲν θαυμαστὸν ἀπίστει, μηδ
ρὶ θείων δογμάτων. ἱκανὸν
τὸ δόγμα τοῦτο σεβασμιὸν ὑ
χει τε ἐμφαντικὸν τῆς τῶν
ὑπερoχῆς, ἐφοδιάζον ἡμᾶς
ὑπομιμνῆσκον, ὅτι οὐκ
τῆς ἡμῶν αὐτῶν συγκρίσεως

χρῆ

χρὴ τὴν μαίρισιν, καὶ * τὴν θείαν δύναμιν. ἀλλ' ἡμῖν μὲν ἅτε σωματικοῖς ὑπάρχουσι ῥωπτοῖς τε καὶ φθαρτοῖς καὶ προσκαίροις, ὑποκειμένοις τὴν νόσων ποικιλίᾳ, καὶ οἰκίων μικρότητι, καὶ τῆς ὅλης τὸ μέσον φορᾶς τῇ βαρήσει καὶ ὑπνωτικίᾳ καὶ ἐνδείᾳ καὶ πλεονασμῷ ἀσυλλήπτου καὶ ἀθυμίᾳ, καὶ ψυχῆς παραπροδισμῷ, καὶ τοῖς ἄλλοις εἴ τινός ἀμηχανά τινα καὶ ἀδύνατα ὑπάρχειν, καίτοι πολλὰ οὕτω περὶ τῆς φύσεως ἔχομεν ἐξαίρετα. ἀλλ' ὅμως πάντων τῶν θεῶν ἀπολειπόμεθα, καὶ οὔτε δύναμιν τὴν αὐτὴν, οὔτε ἀρετὴν ἴσην πρὸς αὐτοὺς ἔχομεν. γνῶσιν οὖν θεῶν διαφερόντως τοῦτο εἰσηγεῖται. ὡς πάντα δ' ἐναμίων ἀνθρώπων. ἅμα τοῦτο δὲ οὐ περὶ θεῶν ἀπλῶς ἀπιστεῖν παραγγέλλει. πρόκειται δὲ, μὴ περὶ θείων δογμάτων, τῶν τῆ Πυθαγορικῆ φιλοσοφίᾳ δοκούντων. ταῦτα γὰρ ἐκ μαθημάτων καὶ ἐπιστήμονος θεωρίας ἀσφαλισμένα ἀληθῆ καὶ διάφυτα μόνον ὑπάρχειν, ἀποδείξει παντοίᾳ καὶ ἀναγκασμῷ ἐχομένα. τὰ δὲ αὐλῶς ταῦτα δύναται καὶ πρὸς τὴν ἐπιστήμην ἢ περὶ τῶν θεῶν προσήκουσιν παραγγέλλει ἐπιστήμην τοιαύτην κτήσασθαι, δι' ἧς οὐδενὶ ἀποστήσομεν τῶν λεγο-

collatione conjectari æstimariqúe divinam virtutem. Verùm nobis quidē, utpote corporalibus exsistentibus simul & natis & corruptibilibus adeóque momentaneis, morborúmq; diversitati subjectis, & domus parvitati, & oneris in medium aggravatione, & somnolentia, indigentia, abundantiáq; stoliditate & infirmitate animíque impedimento, atque aliis, uti conjicio, quædam exsistere difficilia, eáque impossibilia. Atqui multa ita de natura eximia habemus: sed tamen omninò præ deorum eximiis donis multum à tergo relinquimur, & neque eandem habemus potentiam, neque virtutem cum ipsis æqualem. Notitiam igitur deorum hoc symbolum excellenter monet, tanquam qui ipsi omnia possint. Ea igitur de caussa præcipit & hortatur fidei de diis nihil esse derogandū. Additur verò, *neque de divinis dogmatibus*, nimirum quæ Pythagoricæ philosophiæ placent esse divina. Ea enim ab disciplinis & sciente speculatione stabilita & quasi cauta vera & solùm certa, quasíque ab mendaciis aliena exsistere ostendent, ab omni parte etiam cum necessitate roborata & munita. Eadem autem hæc etiam possunt ad scientiam eam, quæ de diis adhortationem instituendā præcipit, referri, talem scientiam comparandam esse, per quam nullo modo ab iis, quæ de diis

dicuntur, deficiemus. Et de divinis dogmatibus hæc eadem possunt admonere de iisdem, & hoc, ut per disciplinas procedamus. Hæc sola oculos reddunt, & lucem faciunt de omnibus rebus, quæ sunt ei, qui diligenter ista cõsideraturus & contemplaturus est. Ex participatione enim disciplinarum unum ante omnia constituitur, ne quis fidem deroget nec de natura deorum, neque de substantia, neq; potentia, neque etiam de iis, qui videntur prodigiosè loqui de doctrinis Pythagoricis iis hominibus, qui nondum rudimenta didicerunt, & illis disciplinis nondum initiati sunt. Itaque illud, *fidem ne derogato*, idem est, atque *exerceto atque illa comparato*, quorum præsidio fidem nõ sis derogaturus, hoc est, disciplinas & demonstrationes, quæ scientiam conferunt.

μένων περὶ θεῶν, καὶ περὶ θείων δογμάτων δύναται παραινεῖν τὰ αὐτὰ, καὶ τὸ δεῖν μαθημάτων χωρεῖν. ὁμματοῦται γὰρ ταῦτα μόνα τὸ φωτοειδὲς περὶ τῶν ὄντων ἁπάντων τῷ μέλλοντι σκέψασθαι καὶ κατανοῆσαι αὐτά. ἐκ γὰρ τοῦ μαθημάτων μεταλαχεῖν ἓν περὶ πάντων συνίσταται, τὸ μὴ ἀπιστεῖν, μήτε περὶ φύσεως θεῶν, μήτε περὶ οὐσίας, μήτε περὶ δυνάμεως. μηδὲ μὴν περὶ τῆς Πυθαγορείκων δογμάτων τερατολογίᾶς δοκούντων, τοῖς ἀνεισάκτοις δὲ μαθημάτων ἀμυήτοις. ὥστε τὸ μὴ ἀπιστεῖν ἴσον ἔχει τὸ μετέχειν, καὶ κἀκεῖνα, δι' ἃ οὐκ ἀπιστοῦσι, ταυτὶ μαθήματα καὶ ἐπιστημονικὰς ἀποδείξεις.

SYM. V. EXP.

Arbitror autem & hoc symbolum, quod continuò sequitur, eodem pertinere, *Publicas vias declinans per semitas ingreditor*. Nam & hoc populare quidem & humanam vitam deserendam præcipit. Separatam verò ab hominum consortio ac divinam persequẽdam contẽdit. Et opinationes quidem communes ait oportere contẽptui habere. Peculiares verò & arcanas plurimi esse faciendas. Ac voluptatem

ΤΟΥ Ε. ΣΥΜ. ΑΝΑ.

Οἶμαι δ' ὅτι καὶ τὸ δὴ τοῦτο εἰς τὸ αὐτὸ συντείνει. Τὰς λεωφόρους ὁδοὺς ἐκκλίνων δι' τῆς ἀξάπτων βαδίζε. καὶ γὰρ τοῦτο τὴν μὲν δημώδη καὶ ἀνθρωπίνην ζωὴν ἀφίναι παραγγέλλει. τὴν δὲ χωρίς τε καὶ θείαν μεταδιώκειν ἀξιοῖ. καὶ τὰ μὲν δοξάσματα τὰ κοινὰ, φησὶ δεῖν ὑφορᾶν. τὰ δὲ ἴδια καὶ ἀπόρ-

ἀπόῤῥητα περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι καὶ τὴν μὲν πρὸς ἀνθρώπους φέρουσαν τέρψιν ἀτιμάζειν. τὴν δὲ τῆς θείας βουλήσεως ἐχομένην συμπραγίαν περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι, καὶ τὰ μὲν ἀνθρώπινα ἔθη εἶναι, ὡς δημώδη. τὰς δὲ τῶν θεῶν θρησκείας ὡς ὑφηγουμένας τὴν δημώδη ζωὴν ἀνταλλάττεσθαι.

quidem, quæ ad homines fertur, nullo honore afficiendam ac despiciendam. Eam verò felicitatem, quæ cum divina voluntate conjuncta est, plurimi faciēdam. Et humanas quidem consuetudines relinquendas esse tanquā populares: deorū verò religiones, ut quæ vitam populare multis numeris vincunt, comparandas.

ΤΟΥ Ϛ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Συγγενὲς δὲ ὄζει τούτῳ καὶ τὸ ἐφεξῆς. Μελανούρου ἀπέχου. χθονίων γάρ ὄζει θεῶν. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα περὶ ἀμφ' ἐν τῷ περὶ συμβόλων ἐροῦμεν, ὅσα εἰς προτροπὴν ἁρμόζει, παραγγέλλει τῆς οὐρανίας σοφίας ἀντέχεσθαι, καὶ τοῖς νοεροῖς θεοῖς συνάπτεσθαι, τῆς τε ὑλικοῦ φύσεως χωρίζεσθαι, καὶ περιάγεσθαι πρὸς τὴν ἄϋλον καὶ καθαρὰν ζωὴν θεῶντα θεραπείᾳ χρῆσθαι τῇ αἱρέσει, καὶ μάλιστα τοῖς πρωτίστοις θεοῖς προσηκούσῃ. ταῦτα μὲν οὖν εἰς θεῶν γνῶσιν καὶ θρησκείαν ποιεῖται τὴν παράκλησιν.

SYM. VI. EXP.

Huic affine & cognatum est, quod deinceps sequitur. *Ab eo, quod nigram caudam habet, abstineto. Terrestrium enim id deorum est.* Reliqua igitur de eo dicemus in explicatione Symbolorū, quę cōveniunt ad adhortationē. Admonet cœleste iter amplectendum, & diis intelligentibus adhærescendum, secedēdúmque ab natura materiali, ac diri-gendum iter ad vitam materia carentē purámque, & deorum cultu optimo utendum, maximéque primariis diis conveniente. Hæc igitur symbola ad deorum notitiam ac religionem faciunt admonitionem. Ad sapientiam verò, quæ conferunt symbola, talia sunt.

ΤΟΥ Ζ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Εἰς δὲ σοφίαν τὰ τοιαῦτα· Γλῶσσης πρὸ τῶν ἄλλων κράτει θεοῖς ἑπόμενος. πρῶτον γάρ ὄζει σοφίας ἔργον, τὸ τὸν λόγον ἐπιστρέφειν εἰς ἑαυτὸν, καὶ ἐθίζειν μὴ ἔξω προϊέναι

SYM. VII. EXP.

Linguā ante omnia contineto deos sequens. Primum enim opus sapientiæ est sermonem in se ipsum convertere, & assuefacere, ne foras progrediatur, &

perfectus reddatur in ſeipſo, & in cõverſione ac cõſideratione ad ſeipſum. Deindéque in eo conſiſtir, ut deos ſequaris. Nihil enim aliud mentem tàm perfectam reddit, quàm in ſe converſus deos ſimul ſequitur.

τελειοῦσθαί τε καθ' ἑαυτὸν, καὶ τῇ πρὸς ἑαυτὸν ὅλῃ ἐπιστροφῇ. καὶ τοῦτο ἐν τῷ τοῖς θεοῖς ἕπεσθαι. οὐδὲν γὰρ ἄλλο οὕτω τελειοῖ τὸν νοῦν, ἢ ὅταν ἐπιστρεφόμενος εἰς ἑαυτὸν εἷς θεοῖς συνακολουθεῖ.

SYM. VIII. EXP.

Illud verò, *Ventis ſpirantibus ſonum adora*, divinæ quoq; ſapientiæ argumentum ſignúmq; eſt. Quippe innuit quẽ admodũ oporteat amare & diligere divinarum naturarũ & potentiarũ ſimilitudinẽ. Cúmq, fecerint conſonatẽ ad efficacitatesipſorũ ſermonũ, cum magno ſtudio honorãdos & colẽdos eſſe.

ΤΟΥ Η. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, ἀνέμων πνεόντων τὴν ἠχὼ προσκύνει, καὶ αὐτὸ τῆς θείας σοφίας ὄζει γνώρισμα. ἀνίστησι γὰρ, ὡς δεῖ τῇ θείων οὐσιῶν καὶ δυνάμεων τὴν ὁμοιότητα ἀγαπᾶν. καὶ ὅταν ἐνεργῶσι τὸν σύμφωνον πρὸς τὰς ἐνεργείας αὐτῶν λόγον, μετὰ μεγάλης σπουδῆς τιμᾶν τε καὶ σέβειν.

SYM. IX. EXP.

Quod verò ſequitur ſymbolũ, *Ignem gladio ne ſecato*, ad prudentiã adhortatur. Excitat enim nobis notitiã convenientẽ de eo, non oportere orationem igni iráque plenam homini nec opponere exacutam, nec cum eo contendere. Frequenter enim oratione rudẽ indoctúmq; movebis & turbabis, perpetieríſque gravia atque injucunda. Dictis teſtis ſit Heraclitus. *Nam ira* inquit, *pugnare difficile. Quodcũque enim ujus popoſcerit ut ſit, id animo prodeſt.* Atque hoc verè dixit. Multi quippe iræ gratificantes, ſuam ipſorum animã permutarunt, mortémque amiciorem reddiderunt. Ex lingua autem conti-

ΤΟΥ Θ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, μαχαίρῃ πῦρ μὴ σκίδνη, φρονήσεως ὄζει παρακλητικόν. ἐγείρει γὰρ ἡμῖν τὴν ἐννοίαν τὸ προσήκουσαν περὶ τοῦ μὴ δεῖν πυρὸς πλήρει καὶ θυμοῦ ἀνθρώπῳ μήτε ἀντιτίθεσθαι λόγον τεθηγμένον, μήτε ἐρίζειν. πολλάκις γὰρ κινήσεις τῷ λόγῳ τὸ ἀμαθὲς καὶ παράξεις καὶ σπουδὴν δεινὰ καὶ ἀειδῆ. μάρψις τοῖς λεχθεῖσιν Ἡράκλειτος. θυμοῦ γὰρ φησὶ, μάχεσθαι χαλεπόν. ὅτι γὰρ ἂν χρήζῃ γίγνεσθαι ψυχῆς ὠνέομαι. καὶ τοῦτο ἀληθὲς εἶπε. πολλοὶ γὰρ χαριζόμενοι θυμῷ ἀντηλλάξαντο τὸ ἑαυτῶν ψυχὴν καὶ θάνατον φίλτερον ἐποιήσαντο. ἐκ δὲ τῆς γλώ-

σης

σης κρατεῖν, καὶ ἓν ἡρεμαῖον, ἐκ μὲν νείκους γίγνεται φιλία σβεννυμένου πυρὸς θυμικοῦ, καὶ αὐτὸς οὐκ ἄφρων ἓν δόξεις.

nentia, & dum sis tranquillus tacitúsque, hoc accidit, ut ex contentione nascatur amicitia iracũ do igni exstincto, atque ipse non videberis esse mente captus.

ΤΟΥ Ι. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τούτῳ δὲ συμμαρτυρεῖ καὶ τὸ ἑξῆς, τὴν ὀξεῖαν ἀποστρέφειν ἀπὸ σαυτοῦ. πρὸς ὃν γὰρ ἂν τύχῃ ἐπεστραμμένη, ἐπίληπτος ἔσται. καὶ τοῦτο φρονήσεως χρῆσθαι παρακελεύεται καὶ θυμοῦ. τὸ μὲν γὰρ ὀξὺ τῆς ψυχῆς, ὅπερ θυμὸν καλοῦμεν, λογισμοῦ καὶ φρονήσεως ἐστέρηται. ζῇ γὰρ ὁ θυμὸς, ὥσπερ λέβης πυρὶ θαλπόμενος οὐδὲν εἰς τὸ πρόσθεν γιγνόμενον, μερίζων γνώμιλυ. χρὴ οὖν ἐν ἡσυχίᾳ καθεζόμενον τὴν ψυχὴν ἀποστρέφοντα, τὴν ψυχὴν τοῦ θυμοῦ ἐπιλαμβανόμενον ἑαυτοῦ πολλάκις, ὥσπερ ἠχοῦντα χαλκὸν σβῆναι καὶ τὸ πάθος οὕτω τοῦτο, τῷ λογισμῷ παίζειν χρή.

Huic verò symbolo simul testimonium reddit & hoc, quod deinceps sequitur, *Acetarium omne vas abs te removeto & avertito.* Ad quemcumque enim conversum fuerit, reprehensionẽ incurret. Et hoc, prudentia utendum esse, non autem ira, jubet. Illud enim animi acutũ, quod iram vocamus, ratione prudentiáque privatum est. Bullit enim ira, quemadmodum cacabus igni calefactus, nihil ulterius exsistens, in partes secans mentem. Animus igitur aliò abcedens tanquam ab omni turbine remotus, in tranquillitate cõstituendus est, cum ira correptus propria frequenter, veluti æs resonans attigerit. Hoc igitur malum ac vitium ratione comprimere necesse est.

ΤΟΥ Ια. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, φορτίον συναναπαύεσθαι, συναθαιρεῖν δὲ μὴ, εἰς ἀνδρίαν προτρέπει. πᾶς μὲν γὰρ ἀναλαβόμενος φορτίον πόνου καὶ ἐνεργείας σημαίνεται πρᾶξιν. ὁ δὲ καθαιροῦμενος ἀναπαύσεως ἐστὶ σύμβολον. ὥστε καὶ τὸ σύμβολον ἓν αὐτοῖς

Sym. XI. Exp.

Cæterùm illud, *Viro onus simul imponendum, non autem auferendum, quod depositum est*, ad fortitudinẽ adhortatur. Etenim quicumque onus imponit, laboris & efficacitatis actionem significat. At qui aufert, quietis & remissionis. Itaque & hoc symbolum ipsis esse,

quod istiusmodi sensum habeat. Ne tibi ipsi, nec ulli alii remissionis animi mollisque convictus caussa esto. Labore enim res, quæcumque utilis est, acquiritur. Herculeum autem philosophi Pythagorici hoc sibi symbolum esse dictitarunt, eo quasi consignantes ab magnis illius operibus. Quū enim in hominibus versaretur, frequenter ex igni atque omnibus rebus gravissimis revertebatur, *pigrum & captans & expellens*. Ex actionibus enim & effectionibus rectum officium advenit, non autem ex pigritia.

τοιόν δὲ ἔχει ὅπλον μεμύθ. μὴ γέγνου μήτε αὐτῷ μήτε ἄλλῳ ῥᾳθυμίας καὶ μαλθακῆς διαίτης ἀφέτης. πόνῳ γὰρ πᾶν χρῆμα ἁλίσκεται. Ἡράκλειον δὲ οἱ Πυθαγόρειοι ἐφήμιζον τὸ δὲ σύμβολον ἐξ αὐτοῦς, ἀποσφραγιζόμενοι ἀπὸ τῆς ἐκείνου ἔργων. ὅτε γὰρ ὠμίλει καθ' ἀνθρώπους, πολλάκις ἐκ πυρὸς καὶ πάντων τῶν δεινοτάτων ἀπονόστει ὄπισθεν παραλαμβάνων. ἐκ γὰρ τῆς πράξεως ἐφήμιζε τὸ καλὸν ὀρθοῦν παραγίγνεσθαι, ἀλλ' οὐκ ἐκ τῆς ἀπονείας.

SYM. XII. EXP.

Porrò illud, *dum calceamenta pedibus subduntur, pedem dextrum ante afferendū, in pelluvium verò sinistrum inferendū esse*, admonet ad prudentiam activam. Bonas quidem actiones tanquam dextras circumponendas symbolum admonet. Pravas verò tanquam sinistras deponendas omninò atque abiiciendas.

ΤΟΥ ιβ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, ΕΙ'Σ ὑπόδησιν τὸν δεξιὸν πόδα πάρεχε, εἰς δὲ ποδόνιπτρον τὸν εὐώνυμον, εἰς τὴν πρακτικὴν φρόνησιν παρακαλεῖ. τὰς μὲν σπουδαίας πράξεις, ὡς δεξιὰς περιίθεσθαι παραγέλλων τὸ σύμβολον. τὰς δὲ φαύλας, ὡς ἀριστερὰς ἀποτίθεσθαι πάντα πάσι καὶ ἀπορρίπτεσθαι.

SYM. XIII. EXP.

In primis verò illud, *De Pythagoreis sine lumine ne loquitor*, ad cohortandū efficax est, ut mens sibi prudentiam comparet. Ea enim lumini animi assimilata est, qui cùm sit indefinitus, cū definit & circumducit tanquam ex tenebris in lucem. Convenit igitur vel

ΤΟΥ ιγ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Μάλιστα δὲ τὸ, περὶ Πυθαγορείων ἀνδρῶν φαῶς μὴ λάλει, παρακλητικόν ἐστι, εἰς τὸν κτῆσιν νοῦ. οὗτος γὰρ τῷ φωτὶ ἔοικε τῆς ψυχῆς, καὶ ἀόριστον οὖσαν αὐτὴν ὁρίζει, περιάγων ὥσπερ ἐκ σκότους εἰς φῶς. περὶ πάντων μὲν οὖν τῆς

ἐν τῇ

ἐν τῇ ζωῇ καλῶν ἡγεμόνα τοῦν προίσασθαι προσήκει. μάλιστα μὲν οὖν περὶ τῶν Πυθαγορείων δογμάτων. ταῦτα γὰρ ἄνευ φωτὸς οὐχ οἷόν τε ὄντα γνῶναι.

maximè, ut mens omnium honestorum in hac vita dux præsétque statuatur. In primis quidem in Pythagoricis dogmatibus hoc fieri necesse erit. Nã fieri nullo modo potest, ut hæc sine luce ullo modo intelligantur.

ΤΟΥ ΙΔ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, Ζυγὸν μὴ ὑπερβαίνειν, δικαιοπραγεῖν παραχελεύεται, ἢ πρότιμᾶν ἰσότητα καὶ μεδιότητα θαυμαστῶς, καὶ τὴν τελειοτάτην ἀρετὴν γνησίωσεν δικαιοσύνην, ἧς συμπληρωτικαὶ αἱ λοιπαὶ, καὶ ἧς ἄνευ τῶν ἄλλων οὐδὲν ὄφελος, καὶ οὐ παρέργως αὐτὴν εἰδέναι χρὴ, ἀλλὰ δι' θεωρημάτων καὶ ἐπιστημονικῆς ἀποδείξεως. τοῦτο δὲ οὐδεμιᾶς ἄλλης ἔργον ὄντι τέχνης εἰδέναι, καὶ ὁπισήμης, πλὴν μόνης φιλοσοφίας τῆς κατὰ Πυθαγόραν, ἧς ἐξαιρέτως τῶν ἄλλων τὰ μαθήματα πρόσιμα.

SYM. XIV. EXP.

Hoc autem, *Iugum non esse transiliendum*, justitiam esse exercendam, & æqualitatem honore præ cæteris afficiendam, mediocritatémque admirabiliter, & justitiam perfectissimam virtutem cognoscere jubet, cujus reliquæ virtutes completivæ sunt, & sine qua reliquarum nulla est utilitas, neque oscitanter eam noviſſe oportet, sed per speculationes & demonstrationem quæ scientiam paret. Hoc autẽ scire nullius alius artis aut scientiæ opus est, quàm solius philosophiæ Pythagoricæ, quæ præ reliquis eximiè disciplinas honore afficit.

ΤΟΥ Ιε. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Εἰς ταυτὸ δὲ φέρει καὶ τὸ, ἀποδημίαν τῆς οἰκίας, μὴ ἐπιστρέφου, Ἐρινύες γὰρ μετέρχονται. καὶ γὰρ τοῦτο εἰς φιλοσοφίαν προτρέπει, καὶ ἅ κατὰ νοῦν αὐτοπραγίαν δηλοῖ τὸ καὶ προλέγον τὸ σύμβολον ἐναργῶς, ὅτι φιλοσοφεῖν ἐπιβαλλόμενος, χώρισαι σαυτὸν πάντων σωματικῶν

SYM. XV. EXP.

Eodem tẽdit & illud, *Peregrinationem instituens longam, ne revertitor. Furiæ quippe simul comitãtur.* Hoc enim symbolum ad sapientiæ studium adhortatur, & actionem, quæ suapte sponte circa mentem versatur, indicat simul & prædicit, manifestè, philosophandũ esse proponens hisce quasi verbis, separa teipsum ab omnibus corporalibus

bus, iisq;, quæ sensib⁹ percipiuntur, rebus, & verè mortis meditationem instituito ad ea, quę animo ac ratione cognoscuntur, sempérque in eodem statu & conditione permanent, per condecentes & consentaneas disciplinas, idque ne respiciendo quidem concedēs. Etenim peregrinatio, mutatio loci est, mors autem animi à corpore separatio est. Eodem modo autem Philosophiæ studio verè & sine sensuum sedibus ac corporalibus functionibus pura mente utendum, ut veritas, quæ in ipsis rebus est, comprehendatur intelligaturq;, quę quidē agnita est sapientia esse. Cæterùm ubi aggressus sis Philosophari, ne convertitor, neq; deorsum trahare ad priora, & quæ tecum conmutrita fuere, corporalia. Pœnitētia enim multa ex hoc te assequetur, impeditum ad sacras comprehensiones idque ab ea, quæ in corporalibus exsistit, caligine. Pœnitentiam autem Erinnym transnominavit.

τικῶν καὶ αἰσθητῶν, καὶ ὅλως θανάτου μελέτων ποιεῖν, ἐπὶ τὰ ποιὰ καὶ αὖ καὶ ταῦτα ὡσαύτως ἔχοντα, ἀμιάσταις (ἐπὶ) χωρῶν διὰ τῶν προσηκόντων μαθημάτων. ἀποδημία μὲν γὰρ μετάστασις τόπου. θάνατος δὲ ὁ τῆς ψυχῆς χωρισμὸς ἀπὸ τοῦ σώματος. οὕτως δὲ καὶ τὸ φιλοσοφεῖν ὡς ἀληθῶς, καὶ ἄνευ αἰσθητηρίων καὶ σωματικῶν ἐνεργειῶν, καθαρῷ τῷ νῷ χρῆσθαι εἰς κατάληψιν τῶν ἐν τοῖς οὖσιν ἀμαθίας, ἥπερ ἐπέγνωσται σοφία οὖσα. φιλοσοφεῖν δὲ ἀμβαλλόμενος μὴ ἐπιστρέφου, μηδὲ καθέλκου πρὸς τὰ πρότερα, καὶ ἐν σωφροσύνῃ σοι διατελέσαντα σωματικά. μετάνοια γὰρ ἐκ τούτου πολλή σοι παρίσεται ἐμποδιζομένῳ εἰς τὰς ὑμεῖς καταλήψεις ὑπὸ τῶν περὶ τὰ σωματικὰ σκότους. τὴν δὲ μετάνοιαν ἐρινὺν μετωνόμασεν.

Sym. XVI. Exp.

Illud verò, *ad solem conversus ne meito*, hoc admonet, nihil animale seu bellu-inum facere aggredere: sed Philosophare cœlum ac solem intuens, & lux veritatis tibi dux esto, neque etiam unquam memento in Philosophiæ studio animo abjecto esse. Ad deos autē & sapientiam per cœlestium rerū con-

ΤΟΥ Ις. ΣΥΜ. Α'ΝΑ.

Τὸ δὲ, πρὸς ἥλιον τεθαμμένος μὴ ἔρει, ἐκεῖνο προσέπει, μηδὲν ζωῶδες ἐπιβάλλου ποιεῖν, φιλοσόφει δὲ τὸν οὐράνιον ὁρῶν καὶ τὸν ἥλιον. φῶς τέ σοι ἀληθείας ἡγέμων καὶ μηδέποτε μέμνησο ταπεινόφρονα εἶναι ἐν φιλοσοφίᾳ. ἐπὶ θεὸν δὲ καὶ σοφίαν διὰ τῶν περὶ οὐρανίων ἐπανί-

διανοίας ἀνίρχου. καὶ φιλοσοφίᾳ ἐπιβαλλόμενος, καὶ τῷ ἐν αὐτῇ φωτὶ τῆς ἀληθείας καθαίρων σεαυτὸν, καὶ ξαυτὸν ἐπὶ τὴν τοιαύτην ἐπιτήδευσιν, θεολογίαν τε καὶ φυσιολογίαν καὶ σφαιρικῶν ἐπίγνωσιν αἰτιολογίαν τε τῶν ὅλων ταῦτα ταῦτα, μηκέτι ζωῶδες τι σοῖεῖ μηδὲ βοσκηματῶδες.

sideratiõnem ascendito. Et sapientiæ studium aggrediẽs, & luce, quę in ipso est, veritatis, te ipsum repurgans conversusque ad istiusmodi studium atq; institutum, adhæc ad commentationẽ rerum divinarum, ad disputationem rerum naturalium, ad cognitionem globosorum corporum, & redditionẽ causarum, quæ est supra hæc omnia, neq; amplius quidquam animale nec belluinum facito.

ΤΟΥ ιζ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ.

Τὸ δὲ αὐτὸ συμβουλεύει καὶ, δαδίου θᾶκον μὴ ἀποσῶσαι. ΟΤ' γὰρ μόνον ἐπεὶ καθαρτικὸν τὸ δαδίον, πρὸς ταχέως καὶ πλείστου μεθεκτικὸν τοῦ πυρός, ὥσπερ τὸ λεγόμενον θεῖον, συμβαίνει μὴ μεμένειν αὐτὸ, φύσει μιασμῶν ἀποσοβητικὸν ὑπάρχον, μηδ' ἀντιμάχεσθαι τῇ φυσικῇ ἐπιτηδειότητι αὐτοῦ μολύνοντα τὸ μολυσμοῦν καλύπτοντα, ἀλλὰ μᾶλλον μὴ μίσγειν, μηδὲ καταιρᾶν τὰ σοφίας ἴδια τὰ τῆς ξυνωδίας. δαδίον μὲν γὰρ διὰ τὴν εὐφλεξίαν, φιλοσοφίᾳ παραβέβληται. θᾶκος δὲ διὰ τὴν χαμαιπετῆ τάξιν τῇ ζωώδει.

SYM. XVII. EXPL.

Illud quod sequitur symbolum, *dadion seu oleo sedem ne extergito*, idem admonet. Non enim solũ, posteaquã purgatoria est facula, eo quòd celerrimi plurimiq; ignis particeps sit, quẽadmodum id, quod sulphur dicitur, hortatur illud non esse inquinandum, cùm natura hujusmodi sit, ut inquinamenta omnia dispellat. neq; repugnandũ esse naturali habilitati ejus, dum inquinamento conspurcamus, quod natura inquinationẽ prohibet: sed potius non esse conjungenda nec commiscenda ea, quæ propria sunt sapientiæ cum iis, quæ sunt propria cantus animalium. Etenim facula propter claritatem & lucem, qua prædita latet philosophiæ comparatur. Sedes verò comparatur, eo quod humilis sit, zoodiæ, vel animalium cantui.

SYM. XIIX. EXPL.

Iam illud ſymbolum, *Gallum alito quidem, ne autem occidito. Lunæ quippe & ſoli ſacer eſt*: conſulit nobis nutriendum & corroborandum eſſe corpus, & non negligenda eſſe ea, quæ peritura ſunt & corruptioni ſubiecta, quæ magna ſunt indicia mundi unitatis & coagmentationis, ſimul & naturæ conjunctionis conſpirationiſque. Itaque hortatur univerſi contemplationem ac Philoſophiam obvijs ulnis ſuſcipiendam eſſe. Quia enim natura tecta & recondita eſt de univerſo veritas, & ſatisſuperque inveſtigatu difficilis, interim homini tamen ea quærenda & inveſtiganda erit, idq; maximè per philoſophiã. Nam ut id fiat per aliud aliquod ſtudium, revera fieri nullo modo poteſt. Hæc autem parva quædam luminaria ceu faces & ſcintillas ab natura accipiens, & quaſi viaticum mutuans ea ceu ignem excitat, & magna reddit, magiſque conſpicua per illius diſciplinas efficit, ideo Philoſophiæ opera danda fuerit.

ΤΟΥ ΙΘ. ΣΥΜ.

Τὸ δέ, Ἀλεκτρυόνα [illegible] μὴ θύε δέ. μήτε γὰρ [illegible] καθιέρωται, συμβουλεύ[illegible] ὑποτρέφειν καὶ σωματοῦ[illegible] καὶ μὴ παρορᾶν ἀπο[illegible] καὶ διαφθειρόμενα τε [illegible] κόσμου ἑνώσεως καὶ [illegible] χίας συμπαθείας τε [illegible] πτόιας μεγάλα τεκμή[illegible] ὥστε προτρέπει τῆς π[illegible] τὸς θεωρίας καὶ φιλοσο[illegible] τιλαμβάνεσθαι. ἐπεὶ γὰ[illegible] κρυφος φύσει ἡ περὶ π[illegible] τὸς ἀληθεια, καὶ δυ[illegible] ἱκανῶς, ζητητέα δὲ ἔ[illegible] θρώπῳ ἐξ ἐχνάτ[illegible] λιστα δὲ διὰ φιλοσοφίας. [illegible] ἄλλου τινὸς ἐπιτηδ[illegible] ὄντως ἀδύνατον. αὐτὰ [illegible] χρά τινα ἐναύσματα [illegible] τῆς φύσεως λαμβάνο[illegible] ἐμπυρεῖ ἐποδιαζομένη. [illegible] τελειοῖ καὶ μεγαλύνει, [illegible] ἐξ διὰ τοῦτο παρ' αὐτῆ [illegible] ἀπειργάζεται, φιλοσοφία[illegible]

SYM. XIX. EXP.

Hoc autem ſymbolum, *Chœnici ne inſidito*, aliquis acceperit magis eſſe Pythagoricum, ex iiſdem, quibus ſupra dictũ eſt, exorſus. Nam quia corporalitate (ut ſic dicam) & animalitate, non

ΤΟΥ ΙΘ. ΣΥΜ.

Τὸ δέ, θὴν [illegible] ζου, Πυθαγορικ[illegible] δέξαιτ' ἄν τις [illegible] τοῖς ἀνωθεν [illegible] ἐπεὶ γὰ σωματότητι

δία γὰ οὐ χοίνικι μέτρητέα ἐστὶν ἡ τροφὴ, μὴ ἠρέμει μήδ' ἀμύητος φιλοσοφίας διατέλει. ἀλλ' εἰς ταύτην σαυτὸν δοὺς, ἐκείνου μᾶλλον προνοοῦ τοῦ ἐν σοὶ θειοτέρου, ὅσῳ ψυχὴ σώματος πρότερον τοῦ δὲ ταύτης τοῦ. ὧν τροφὴ οὐ χοίνιξ, ἀλλὰ θεωρία καὶ μαθήσεως μέτεστι.

autem Choenice metiēda est nutritio, ne quiescito, neq; vitam traducito imperitus & non initiatus Philosophiæ. Sed ei omninò te dedito, ei potiùs, qui in te divinus est, nimirum animo provide. Et multo prius, quæ in animo est mentis rationem habe, quorum nutrimentum non Choenice, sed contemplatione & disciplina accipitur.

ΤΟΥ Κ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, Γαμψώνυχόν μηδὲν παράζυφε, Πυθαγορικώτερον συμβουλεύει, κοινωνικὸς γὰρ καὶ μεταδοτικὸς, καὶ τοὺς ἄλλους τοιούτους ἐν παρασκευάζει, δίδοναί τε καὶ δέχεσθαι ἀκωλύτως καὶ ἀφθόνως ἐθίζων. ἀλλὰ μὴ πάντα μὲν λαμβάνειν ἁπλῶς, δίδοναι δὲ μηδέν. ἡ γὰρ τῶν γαμψωνύχων φύσεως διοργάνωσις λαβεῖν μὲν τάχιστα καὶ ῥᾳδίως δεδημιούργηται. ἀφεῖναι δὲ καὶ μεταδοῦναι οὐκέτι, διὰ τὴν ἔκστασιν ἀγκύλων ὄντων τῶν ὀνύχων. ὃν χρὴ καὶ κρεάγραι πεφύκασιν, ἁπαρπάζαι μὲν ἐπήγκιστα, ἀφεῖναι δὲ δυσχερῶς. εἰ μή τις ἄρα ὑφεστηκὼς αὐτὰς ἀναστρέφων, προσαρτηθεισῶν δὲ ἡμῖν ὑπὸ φύσεως τῶν χειρῶν, ἵνα δι' αὐτῶν δίδωμεν τε καὶ δεχόμεθα καὶ τὸν κοινωνικὸν λόγον,

ΣΥΜ. ΧΧ. ΕΧΡ.

Illud, *nihil eorū, quod curvos ungues habet, nutrito*, consulit aliquid, quod magis est Pythagoricum, esto familiaris & lubens cum alijs, in primisque amicis communicato & elargitor, & reliquos mortales, ut tales sint, præparato, & dare atque accipere sine pravis morbus atque affatim consuescens. Verùm ne omnia accipiant insatiabiles, nihil autem dent. Naturalis enim constructio & apparatus curvos ungues habentium effectus est, ut celerrimè & facilè accipiant: ut aūt dimittāt & cum aliis communicent, non æquè, propter instantiam & contentionem, unguibus exsistentibus incurvis. Quē admodum etiam Crangæ natæ sunt ad attrahendum quidem celerrimè, difficulter autem remittendum. Nisi quis igitur super eas incubuerit revertens, manibus nobis à natura appensis, ut per illas demus simul & accipiamus, etiam orationem communicantem,

& digitis simplicibus & non incurvis ipsis agnatis, non imitandū in talibus ea, quæ curvos vngues habent, alio modo ab creatore fabrefacta: sed potius inter se mutuo communicandū & participandum adhortantes ad istiusmodi, quale ab ipsis qui rebus nomina imposuerunt, spectatū est, qui dextram manuum nominarunt honorabiliorem, non solùm ab eo, quod accipiat, sed etiam ab eo, quod sit comprehensibilis in communicando. Iustè igitur agendum est. Ideoq; verò etiam Philosophandum. Siquidem retributio quędam & remuneratio est justitia remunerans permutatione, quod super est, & quod deest.

ἐ τῆ δακτύλων, ἀπ
καὶ οὐκ ἀγκύλων αὐτ
πεφυκότων, οὐ μι
τοῖς τοιούτοις τὸ χαμ
τέρῳ τρόπῳ δημιουργ
τῶ πλάσαντος, ἀλλὰ
κτέον ἀλλήλοις,
πλέον, ὡραζεστομένους
οὗτοι ὑπ' αὐτῆς τῆς
τα τιθεμένων, οἳ τὴν δ
χειρῶν ἀντιμοτέραν ὀν
οὐ μόνον
ὑπὸ τοῦ δ
τοῦ δοθῆναι. δικαιοπρα
δεῖ δὲ τοῦτο φιλοσοφεῖ
χαρίς καὶ ἀνταπόδοσις
σύνη τὸ πλεονάζον καὶ ἀλ
ταποδιδοῦσα δι' ἀντιδ

SYM. XXI. EXPL.

Illud verò, *in via ne scindito*, significat vnum quidem veritatem, mendaciū verò esse multiplex. Ex eo autem manifestum est, unumquodq; planè simpliciter dici, si quidem sanè dicatur. Aliud verò non unumquodq; infinitis modis. via verò philosophia esse videtur. dicit igitur, elige illam Philosophiam, eamq; ad Philosophiam viam, in qua non sit scissio, neque in qua contradictoria dogmata stabilias, sed constituta & eadem sibi ostendet confirmata efficace scientia per disciplinas ac contēplationes, quod est, *Pythagorico modo philosopharis*. At potest hoc fa-

ΤΟΥ ΚΑ. ΣΥΜ.

Τὸ δὲ, ἐν ὁδῷ μὴ σχίζ
ὅτι ἓν μὲν ἀληθὲς, πολ
δὲ τὸ ψεῦδος. ἕνα δὲ
μὲν τι ἁπλῶς μονα
ἀπειρύθμως λέγοιτο. τὸ
πλῶς ἀπείροις ἔοικεν
ἡ φιλοσοφία δοκεῖ εἶν
ὅτι αἱροῦ φιλοσοφίαν
ἐπὶ φιλοσοφίαν ὁδόν,
σις, ἐν ᾗ ἀντιλέγομεν
σῆς, ἀλλὰ ἑστῶσα, καὶ ἐν αὐ
τοῖς δόγμασι δείξει ἐπιστημο
κωθίσα διὰ μαθημάτων
ρίας, ὅ ἐστι, Πυθαγορικῶς φι

φεῖν

φεῖ. δύναται δέ. καὶ ἐπειδὴ ἡ δι' τῆς σωματικῶν καὶ αἰσθητῆς χωροῦσα φιλοσοφία, ἣν οἱ νεώτεροι κατακόρως χρῶνται, καὶ τὸν θεὸν, καὶ τὰς ποιότητας, καὶ τὴν ψυχὴν, καὶ τὰς ἀρετὰς, καὶ ἁπλῶς πάντα τὰ ἐν τοῖς οὖσιν αἴτια κυριώτατα, νομίζοντες σώματα εἶναι, εὐδιάθετός ἐστι καὶ εὐανάτρεπτος, καὶ δηλοῦσιν οἱ τῆς δυσκόλου τινὸς λόγου περὶ αὐτῆς ποικιλώτατα ἐπιχειροῦντες. ἡ δὲ τῆς σωμάτων καὶ νοητῆς ὑλῶν τε καὶ εἰδίων τὴν προχώρησιν ποιουμένη τῶν τε ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἐχόντων, καὶ οὐδέποτε, ὅσον ἐπ' αὐτοῖς, φθορὰν ἢ μεταβολὴν ἐπιδεχομένων ὅμοια τοῖς ὑποκειμένοις ἀδιάπλωτός ἐστι καὶ εὐσταθὴς ἑδραίας καὶ ἀκλινοῦς ἀποδείκτης ὡς δημιουργός. συμβουλεύει τοίνυν ἡμῖν τὸ παράγγελμα, ἐπειδὴ φιλοσοφοῦμεν καὶ τὴν δι' ἀλλουμένων ὁδὸν ἀνύομεν, φεύγειν μὲν τῶν σωματικῶν καὶ σωλυχιδῶν τὴν ἐπιβουλὴν καὶ ἀποδοχὴν, προσοικειοῦσθαι δὲ αὐτῇ τῇ τῶν σωμάτων οὐσίᾳ, τῇ οὐκ ἔχειν ὅτε οὐχὶ ἑαυτοῖς ὁμοίων διατελούντων, διὰ τὴν ἐνυπάρχουσαν αὐτοῖς φύσει ἀλήθειαν καὶ ἀδιαπλωσίαν.

cere. Et quia Philoſophia, qua juniores ad ſatietatem utuntur, quæ per corporalia atque ea, quæ ſenſu percipiuntur, pergit, & Deum & qualitates & animum ac virtutes, ſimpliciterque loquendo, omnia, quæ in rerũ natura ſunt, cauſſarum momenta maximè præcipua, corpus eſſe exiſtimant, proclivis ad lapſum & converſũ facilis & confutabilis eſt: ac oſtendũt illi, qui videntur aliquid dicere de ea diverſiſſimè, aliquos conatus. Verùm illa philoſophia, quæ non eſt rerum corporalium, quęq; in rebus ſita eſt, quæ mente percipiuntur, nec verſatur circa materias, ſimulque in rebus conſiſtit æternis, progreſſum efficiens tum eorum, quæ ſemper circa eadem & conſimiliter ſe habent, & nunquam, quantum in ipſis ſitum eſt, corruptionẽ vel mutationem recipiũt, ſubjectis ſimilia, ea, inquã, Philoſophia firma immuniſq; à lapſu & ſtabilis eſt artifex, ſtabilis & immobilis demõſtrationis. Præceptũ igitur hoc nobis cõſulit, poſteaquã Philoſophemur, & oſtenſã viam perficiam⁹, ut inſidias corporaliũ, & eorũ, quæ in multas partes ſciſſa ſunt ac ſuſceptionem refugiamus. Ipſam enim familiariter adjungi corporum ſubſtantiæ, cui nunquã ſimilibus ſibi ipſis viventibus licet adjungi, propter eam, quæ ipſis à natura adeſt, veritatem, &, quæ ab lapſu libera eſt, ſtabilitatem.

SYM. XXII. EXP.

Illud ſymbolũ, *hirundinem tecto ne accipito*, conſulit, animo ignavum & non continenter laborum amantem, neq; ſectæ principem conſtantem ac ſcientẽ ad dogmata tua ne ſuſcipito, requirentia continentem atque intentiſſimam attentionem & laborum tolerãtiam, propter trãſmutationem, & involucra variarũ, quæ in ipſis ſunt, diſciplinarum. Vtitur autem imagine ſocordiæ & interciſione temporum, hirundine, quod anni hæc pars aliqua nobis adveniat, & quaſi ad exiguum temporis ſpaciũ apud nos quaſi hoſpitetur, plurimo autem tempore ab nobis abcedat, & conſpici à nobis nequeat.

ΤΟΥ ΚΒ. ΣΥΜ.

Τὸ δὲ, Χελιδ[illegible]
δίχου, συμβουλεύει
ἢ μὴ δι[illegible]χῶς φ[illegible]
τα, μήδε ἐπίμονον
ἐς γνώριμον εἰς τὰ
τα τὰ σὰ μὴ ὀλιγ[illegible]
όμενα σωματικῶς ἢ
της προσοχῆς, ἢ φ[illegible]
διὰ τῆς ἐν αὐτοῖς
μαθημάτων ἑτερο[illegible]
επιτήδειαν. εἰκόνα δὲ
ἢ ἐγκοπὴν χρόνων χρ[illegible]
χρηται, ὅτι μέρος
ἰαυτῆ, αὕτη ἐπιφοιτᾷ
ὡσανεὶ ἐπιξενοῦται
χὺν καιρόν. τὸ δὲ ἀπὸ
ἢ ἀφανὴς ἡμῖν ὑπάρχ[illegible]

SYM. XXIII. EXP.

Iam illud, *annulum ne geſtato*, conſequenter accipimus in admonitionem ex placito Pythagorico, hoc pacto. Poſtquam vinculi more annuli circũdati ſunt geſtantibus. Annulus hoc proprium habet, ut non præfocet, neque ullo incommodo afficiat, ſed aliquatenus coaptet, & afficiat perinde, ac ſi agnatus & domeſticus foret. Tale autem vinculum etiam corpus animę exſiſtit. *Annulum* igitur, *ne geſtato*, verè eſt Philoſophari cõſequenter, & idem, ac ſeparà animum ab circumpoſito

ΤΟΥ Κγ. ΣΥΜ.

Τὸ δὲ, δακτύλιον
ἀκαιρούδως πρὸ Πυ[illegible]
ἀρέσκοντι ἕλομεν εἰς
ράκλησιν, οὕτως. ἐπ[illegible]
ξόπῳ περιπλεύσαντ[illegible]
σιν. ὁ δακτύλιος ἴδιο[illegible]
μὴ ἄγχειν, μηδὲ κακο[illegible]
λά πως ἁρμόζειν, κ[illegible]
ὡς ἔχειν. δεσμὸς δὲ τ[illegible]
ἢ τὸ σῶμα τῇ ψυχῇ π[illegible]
οὖν δακτύλιον μὴ φόρ[illegible]
δως φιλοσοφεῖν ὡς [illegible]
χωρίζῃ τὴν περιεκτικὴν [illegible]

μοῦ τὴν

μοῦ τὴν ψυχήν. μελέτη γὰρ θανάτου, ἡ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος ἡ φιλοσοφία. τὴν δὴ Πυθαγορικὴν μίτιδι σπουδῇ μεγάλῃ τὴν ἀφισᾶσαν ἑαυτὴν διὰ τοῦ νοῦ ἀπὸ σωματικῶν πάντων, καὶ περὶ τὰ νοητὰ καὶ ἄυλα διὰ τῆς θεωρητικῆς μαθημάτων καταγινομένην, ἀλλὰ καὶ ἀπόλυσαι σαυτὴν ἀμαρτήματα, καὶ ἀνθουλκὰ καὶ κωλυσίεργα τῇ φιλοσοφεῖν σαρκὸς ἀκολάμματα, ζοφάς τε ὑποβάλλοντας, καὶ πλησθώρας ἀκαίρους δεσμοῦντα τὸ σῶμα καὶ λαμβάνοντας, νοσοποιίας τε καὶ ἀσχολίας ἀδιαλείπτως ἐμποιοῦσας.

ΣΥΜ. ΚΔ. ΣΥΜ. ΑΝΑ.

Τὸ δὲ, Θεοῦ τύπον μὴ ἐπίγλυφε δακτυλίῳ, καὶ τὴν στολὴν χθαῖσαι ἀπίθανα στροφοπῇ χρῆται τοιάδε, φιλοσόφει, καὶ ἀσωμάτους πρὸ παντὸς ἡγοῦ θεοὺς ὑπάρχειν. τὸ γὰρ κυριώτατον ῥίζωμα τῶν Πυθαγορικῶν δογμάτων, τοῦτ' ἐστὶν ἐξ οὗ τὰ πάντα σχεδὸν ἥρτηται, καὶ ὑφ' οὗ μέχρι τέλους κρατύνεται. μὴ νόμιζε δὲ μορφαῖς αὐτοὺς κεχρῆσθαι, ὅσαι εἰσὶ σωματικαί. μηδὲ προσέχειν τοῖς ἀπὸ ὕλης, καθάπερ δεσμοῖς ὑλικοῖς σώμασι, ὥσπερ τὰ ἄλλα ζῶα. αἱ δὲ δακτυλίοις ἐγγινόμεναι γλυφαὶ δεσμοὶ δι' αὐτῶν τοῦ δακτυλίου

vinculo. Philosophia quippe meditatio mortis est, & separatio animi ab corpore. Magno igitur studio hanc Pythagoricã Philosophiam accedito, quæ se ipsam per mentem ab omnib⁹ corporalibus segregat, & circa ea, quæ mente percipiuntur, & materiæ expertia sunt, per disciplinas contemplativas occupãtur: sed & tua peccata in diversum retrahentia, & opera prohibentia ad Philosophandũ destrue, carnis occupationes, atque nimias ciborum ingurgitationes, repletionesque intempestivas vinculi instar corpus comprehendentes, & morborum agmina ac negotia sine intermissione ingenerantes.

SYM. XXIV. EXP.

Hoc verò, *Dei formã & imaginum annulo ne insculpito*, juxta sententiam prædictam adhortatione utitur tali, Philosophare, & ante omnia deos ducito incorporeos esse. Nam hoc symbolum præcipuum præ cæteris Pythagoricorum dogmatum seminarium est, hoc est, ex quo omnia penè coaptata sunt, & à quo usq; ad finem firmantur. Ne puta verò eos formis, quæcumq; sint corporales, usos esse, neq; recipere materiali subsitãtia & corpore, quasi materiali vinculo, quemadmodum reliqua animalia. Sculpturæ verò quæ sunt in annulis, vinculum per ipsum annulũ

in-

indicant, & corporalitatem ſpeciemq́; ſenſu comprehenſibilem, & quaſi cujuſpiam ex animalium parte ſpeciem aſpiceret per ſculptum aſpectum, ab quo ſeparandum præcipuè eſt genus deorum, tanquam quod ſit æternum & ſola mente comprehenſibile, idem eodemq́; modo ſemper ſeſe habens. quemadmodum in oratione de deo propriè pleniſsimeq́; quaſi de arte diſſeritur.

ἐμφαίνουσι, καὶ τὸν
τητα τότε αἰσθητὸν
ὡς ἂν εἴ τινος τῶν
ζώων διὰ γλυπτῆς
ἧς χωριστέον μάλιστα
θεῶν γένους, ὡς
νοητὸν, καὶ κατὰ
τὰ, καὶ ὡσαύτως
ὡς ἐν τῷ περὶ θε
καὶ πληρέστατα τεχνολογ

ΤΟΥ ΚΑ. ΣΥΜ.

SYM. XXV. EXP.

Τὸ δὲ, περὶ λύχνου
σοπτρίζου, Πυθαγο
συμβουλεύει, τὸ,
μὴ προσδέχων, μη
αἰσθησιν φαντασίαις
νες φῶς μέν τι περ
ταλήψεις ποιοῦσι
μέν τοι, καὶ οὐχὶ
οὐδὲ ἀληθὲς, ἀλλὰ
ταις κατὰ τὸ νοητὸ
σημονικαῖς, ἀφ' ὧν
τάτη τις ὑγιὰς, κ
λαιτος περὶ τὸ τῆς
μα σωιζεσθαι, ὃ
νοημάτων καὶ νοητῶν
ρὶ ταῦτα θεωρίας,
τῶν σωματικῶν
σωιχεῖ γὰρ ταῦ
μεταβολῇ πολλ
θη, κἀπ' οὐδένα
καὶ τὰ αὐτὰ ἑαυτοῖς

Iam hoc ſymbolum. *Apud lucernam in ſpeculo faciem ne contemplare*, ut magis Pythagoricum conſulit illud, Philoſophare, non accurrens, non imaginationibus, quæ ſub ſenſus cadunt, quæ quidem lucem aliquam ad comprehenſiones efficiunt. Siquidem lucernę formam habet, & nequaquam naturale neque verum eſt: ſed potius ſimilis eſt facultatibus quæ ſcientiam efficiunt, quæque in mente & cogitatione verſantur, ab quibus ſplendidiſsima quædam puritas, & quæ à lapſu remotiſsima eſt, in animi oculo conſtituitur ex univerſis, quę mentis ſunt & mente percipiuntur, itemque ex horum contemplatione, non autem ex corporalibus & ſenſui ſubjectis. In continenti quippe ea fluxu et mutatione eſſe, frequenter indicatū eſt, nullo modo ſtabilia et eadem, ſibique ſimilia exſiſtere,

ἵνα καὶ βεβαίαν ἐπιστημονικὴν τὴν ὑπομείνῃ καταλήψιν καὶ ἐπίγνωσιν, ὡς ἐκεῖνα.

ut etiam firmam scientemque apprehensionem & cognitionem, quemadmodum illa, sustineat.

Τὸ δὲ, Περὶ θεῶν μηδὲν θαυμαστὸν ἀπίστει, μηδὲ περὶ θείων δογμάτων, προσέπει μετίεναι καὶ κλᾶσθαι ἐκεῖνα τὰ μαθήματα, ἅπερ ἀπιστήσεις. οὐκέτι περὶ θεῶν καὶ περὶ θείων δογμάτων, ἔχων τὰ μαθήματα, καὶ τὰς ἐπιστημονικὰς ἀποδείξεις.

Symbolum illud, *de diis neque divinis oraculis nihil eorum, quæ admirabilia, fidem derogato*, admonet adeūdas & cōparandas esse illas doctrinas, quibus non fis fidem derogaturus. Nullo modo de diis & de divinis dogmatibus habeas disciplinas, & scientificas demonstrationes.

ΤΟΥ ΚΣ. ΣΥΜ. Α΄ ΝΑ΄.

ΣΥΜ. XXVI. ΕΧΡ.

Τὸ δὲ, Ἀκίνητῳ γέλωτι μὴ ἔχεσθαι, ἀλλὰ κρατεῖν ἡδονῶν παθῶν. ὑπομίμνησκε δὲ σεαυτὸν τοῦ ὀρθοῦ λόγου, μήτε ἄκρᾳ εὐτυχίᾳ ἐπιχαυνοῦ, μήτε συμφοραῖς συνταπεινοῦ, ἐν οὐδετέρῳ μεταβολῆς ἔννοιαν ὑπολογιζόμενος. τὸν δὲ γέλωτα ὑπὲρ πάντων τῶν παθῶν ὠνόμασεν, ὅτι μόνος μάλιστα σαφανῶς μηνύεται, ὥσπερ τι ἐπάνθημα ὂν πάρεργον καὶ ἐπίφλεγμα μέχρι προσώπου τῆς διαθέσεως. ἴσως δὲ παραγγέλλει, ἐπειδὴ ἀνθρώπου ἴδιον τοῦτο τἄλλα ζῶα, οὗτος. ὁρίζονται γοῦν τινες ζῶον αὐτὸ γελαστικὸν εἶναι, ἀλλοῦται ὑπὸ τοῦ παραγγέλματος, τὸ μὴ ἐπιμόνως καὶ ἀνεμποδίστως ἐν

Illud verò, *Risu inconstanti ne concutitor.* ostēdit affectiones esse vincēdas. Tibi verò ipsi rectam rationem in memoriam reducito, neque secunda fortuna inflecteris neque calamitatibus animo collabaris frangarisque, in neutro cogitationē mutationis reputans. Risum verò præ omnibus affectibus nominavit; quod solus maximè conspicuè significatur veluti quiddam, quod in eo sit floridum & inflammatio usq; ad faciem affectus & constitutionis. Fortassis autem admonet, quia hominis risus hic proprius est, præter reliqua animalia. Definiunt igitur quidā ipsum animal esse, quod ridere possit. Ostenditur ab præcepto non constanter, & non nisi obiter et hospitium instar humanitati immorare: sed imi-

tationem Del pro virili compara philosophando,& hoc idiomate linguæque proprietate hominū clam te subduceus, et præferens id,quod cum ratione conjunctum est illi,quod risibile ponitur in discrimen & differentiam cum reliquis animalibus.

ἀνθρωπότητι ἔμμενε, ἀλλὰ μίμησιν θεοῦ καὶ τὸ δυνατὸν ἐκ φιλοσοφῶν, καὶ τὴν ἰδιώματος τοῦ περὶ ἀνθρώπων ὑπεκχωρῶν προκρίνων τὸ τὸ λογικὸν τῷ ἀλογίστῳ εἰς διάκρισιν καὶ διαφορὰν πρὸς τὰ λοιπὰ ζῶα.

SYM. XXVII. EXP.

Illud, *in sacrificiis ungues ne præcidito*, de amicitia præceptū est et admonitio. domesticorum enim et nos sanguine contingentium alii quidem genere proximo sunt fratres & nati et parentes,similes partibus seu membris nostris, quibus ablatis præbent non mediocrem dolorem & mutilationem, veluti digiti, manus, aures, nasus, et his similia. alii verò ex multo intervallo nos attingentes et quasi accolentes, veluti sobrinorum patruorumque filii, affinium soboles, vel tales aliquot assimilantur nostrum cujusque partibus, quibus præfectis nullus dolor adest, perinde ac crinibus, unguibus & similibus præfectis. volens igitur illos cognatos indicare alio tēpore neglectos tibi eos per defectionem, vel elōgationem, unguibus usus est, dixitque ne abjicito omnino illos, sed sive sacrificiis, sive etiam alio aliquo tempore neglectos tibi ipsi eos adducito et domesticam familiaritatem renovato.

ΤΟΥ ΚΖ. ΣΥΜ. ΜΝΑ'.

Τὸ δὲ, παρὰ θυσίαν μὴ ὀνυχίζου, περὶ φιλίας ὅτι προῤῥητέον. περὶ γὰρ οἰκείων καὶ προσπόντων ἡμῖν ἐξ αἵματος, οἱ μὲν ἐγγυτάτω γένους εἰσὶν ἀδελφοὶ, καὶ τέκνα, καὶ γονεῖς, ὁμοιότητες τοῖς μέρεσιν ἡμῶν ἃ περ ἀφαιρεθέντα ἄλγημα καὶ τυχὸν παρέχει καὶ πολύφορσιν, οἷον δάκτυλοι, χεῖρες, ὦτα, ῥὶν, καὶ τὰ ὅμοια. οἱ δ' ἐξ ἄπωθεν ἡμῶν ὄντες ἀπὸ πολλοῦ περιοικειούμενοι, οἷον ἀνεψιάδαι ἢ πατράδελφων γαμβροὶ ἢ δεῖς, ἢ τοιοῦτοί τινες ὁμοίασιν ἑκάστῳ ἡμῶν τοῖς μέρεσιν, ὧν τιμωμένων ἄλγησις οὐδεμία παρεγγίνεται, οἷον θρίξι, καὶ ὄνυξι καὶ τοῖς ὁμοίοις. βουλόμενος οὖν ἐκείνους τοὺς συγγενεῖς δηλοῦσαι τοὺς περὶ τὰ ἄλλα χρόνον ἠμελημένους διὰ τὴν ἀπόστασιν, τοῖς ὄνυξιν ἐχρήσατο καὶ εἶπε, μὴ ἀποτίθεσο παντάπασι τούτους, ἀλλ' εἴ τι θυσίαις, ἢ καὶ τῷ ἄλλῳ χρόνῳ παρημεληθέντας προσάγαγε αὐτοὺς σαυτῷ, καὶ ἀνανέου τὴν οἰκειότητα.

Τοῦ

ΤΟΥ Κϑ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, δεξιὰν μὴ παντὶ ῥᾳδίως ἐμβάλῃς, μὲ ὄρεγε ῥᾳδίως, φησὶ, δεξιὰν, τούτεστι μὴ ἀνάσπα, μηδὲ ἀνιμᾶν ἐπιχείρει δεξιὰν ὀρέγων τοῖς ἀνεπιτηδείοις & ἀτορμήτοις. ἔτι δὲ διὰ παιδευμάτων τὰ μὲν διδαγμάτων, ἃ πολλῷ χρόνῳ δοκιμασθῆσιν ἀξίοις εἰς τὸ μεταλαβεῖν ἐγκρατείας τὸ μὴ φωνταέντους σιωπῆς, & τὰ ἄλλης βασάνου, μόνης δίδοται.

Illud ſymbolũ, *dextrum ne cuivis facile injicito*, ne præbe facile, inquit, dextram, hoc eſt, ne abſtrahe, neque dextram conare ſubvehere, præbens idoneis & ineptis et ſacris non initiatis & prophanis. Adhæc verò per diſciplinas ſimul & doctrinas non multo tempore exploratis, ut digni reputentur eſſe, quo participes fiant ſimul et temperantiæ et quinquennii ſilentii, & reliqui experimenti, dextra vix datur.

ΤΟΥ Κϑ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, σχημάτων ἐξαναστὰς συνέλιξον αὐτὰ, & τὸν τύπον συγχόρνυε, τοῦτο παραγγέλλει, ὅτι φιλοσοφεῖν ἐμβαλλόμενος νοητοῖς, λοιπὸν καὶ ἀσωμάτοις προσοικείου σεαυτόν. ἐκ τοῦ γὰρ δὲ μαθίας ὕπνου καὶ νυκτοειδοῦς σκότους ἐξανιστάμενος μηδὲν συνυπνώσῃ σεαυτῷ σωματικὸν, εἰς τὸ δὲ φιλοσοφίας ἡμερειδὲς, ἀλλὰ πάντα τὰ τοῦ ὕπνου σαίνα ἴχνη δὲ μνήμης τῆς σεαυτοῦ σκεδασθείρε καὶ ἐξαφάνιζε.

Sym. XXIX. Exp.

Illud aũt, *è ſtragulis ſurgens ea convolvito, & figuram vel veſtigium confundito*, hoc monet, quod philoſophari aggreſſus in poſterum iis, quæ mente & cogitatione percipiuntur, itémque incorporea ſunt, te ipſum familiarẽ reddito. Itaque ubi ex ſomno inſcitiæ, & tenebris nocti ſimilibus exſurrexeris, nihil corporeum tibi ipſi ſimul attrahe ad lucem ſapientiæ ſtudii, quæ diei ſimilis eſt, ſed omnia veſtigia illius ſõni expurga atque ex memoria tua extere.

ΤΟΥ Α. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, καρδίαν μὴ ἔσθε, σημαίνει τὸ μὴ δεῖν τὴν ἕνωσιν τοῦ παντὸς καὶ τὴν συμπνοίαν διασπᾶν. καὶ ἔτι μᾶλλον τὸ, μὴ ἔδε βασκανόν, ἀλλὰ

Sym. XXX. Exp.

Illud verò, *cor ne edito*, ſignificat non oportere unitatem totius & conſpirationem convellere. Atq; etiam num potius innuit hoc, ne eſto invidus, ſed

humanus & familiaris. Ex eo verò adhortatur Philosophandũ esse. Ex scientiis enim atq; artibus solâ Philosophia alienis bonis non invidet, nec ob ea dolore tangitur, neque gaudet in malis proximi, cùm natura cognatos ac familiares & similiter affectos cõmuniterq; subiectos consecuta fuerit, omnesque homines similiter habentes, futurum improvisum declarans, quocirca eos præcipit esse tales, ut cõmiseratione tangantur, seque mutuo ament ac diligant, quemadmodum cõvenit animali, quod verè & communicans & ratione præditum est.

φιλάνθρωπος καὶ κοινωνικός. ἐκ δὲ τούτου φιλοσοφεῖν παραινᾶ. μόνη γὰρ αὕτη ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν οὔτε ἐπιτυγχάνεται ἀγαθοῖς ἀλλοτρίοις, οὔτε ἐπιχαιρεῖ κακοῖς τοῖς φίλας δέ τε φύσει συγγενεῖς καὶ οἰκείους ὁμοιοπαθεῖς τε καὶ κοινῇ ὑπομενομένους τύχῃ, ἀπροόπτου τὸ μέλλον ἔχοντας τοὺς ἀνθρώπους πάντας ὁμαλῶς ἀποφαίνουσα, διὸ περ συμπαθεῖς τε καὶ φιλαλλήλους παραγγέλλει εἶναι, κοινωνικὸν ὡς ἀληθῶς καὶ λογικὸν ζῶον.

SYM. XXXI. EXP.

Huic verò simile est & illud, *cerebrum ne comedito*. Etenim hoc ipsum instrumentum est sapiendi longè præstantissimum, unde ratio existit, qua regimur. Indicat igitur non oportere res probè judicatas & disciplinas convicis dilacerare, neque arrodere. Pulchrè itaque fuerint consulta, quæ cum animo atque accuratè considerata fuerint, idque principe ratione animi adhibita, eodem planè modo atque illa, quæ scientia jam comprehensa sunt. Non enim per instrumenta formæ animi ratione carentis, hoc est, per cor & jecur: sed per puram partem animi rationalem talia spectata sunt. Quapropter inconsiderata stultitia est illis

ΤΟΥ ΑΥΤ. ΣΥΜ. Α' ΝΑ'.

Τούτῳ δ' ἔοικε καὶ τὸ, ἐγκέφαλον μὴ ἔσθιε, καθ' ὃ αὐτὸς οὗτος ἡγεμονικόν ἐστι τὸ φρονεῖν ὄργανον. αἰνίττεται οὖν ὡς οὐ δεῖ καλῶς βεβουλευμένα πράγματα καὶ δόγματα διασπᾶν, μηδὲ διαδάκνειν. καλῶς δ' ἂν εἴη βεβουλευμένα τὰ διὰ φρενῶν, καὶ τῷ κατ' αὐτὸ τὸ νοεῖν ἡγεμονικοῦ συνεπιμελούμενα ἴσον τῇ ἐπιστημονικῇ. οὐ γὰρ διὰ τῆς τοῦ ἀλόγου τῆς ψυχῆς εἴδους ὀργάνων, καρδίας καὶ ἥπατος, ἀλλὰ διὰ τοῦ καθαροῦ τοῦ λογικοῦ τὰ τοιαῦτα ἐθεωρεῖτο διόπερ ἀβουλία τὸ ἀντιπόπτειν αὐτοῖς.

ἀνοῖς. σέβεσθαι δὲ μᾶλλον κελεύει τὸ σύμβολον τὴν τῆς φρενῶν πηγὴν, καὶ τὸ τοῦ νοεῖν προσεχέστατον ὄργανον, δι' οὗ θεωρίας τε καὶ ἐπιστήμης, καὶ τὸ σωφρονεῖν σοφίαν κτώμεθα, καὶ ὡς ἀληθῶς φιλοσοφοῦμεν, καὶ μὴ συνέχειν, μηδὲ ἀφανίζειν τὰ δι' αὐτοῦ ἴχνη.

ΤΟΥ Αβ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ.

Τὸ δὲ, ἀποκαρμάτων σῶν καὶ ἀπονυχισμάτων καταπτυσι, λέγει τοῦτο, ἀκαταφρόνητα τὰ σύμφυτα μὲν σοι, ἀψυχότερα δέ πως, ὥσπερ τιμιώτερα τὰ ψυχικώτερα, οὕτω δὴ καὶ ἐπειδὰν φιλοσοφεῖν ἐπιβάλλῃ προτίμα μὲν τὰ ἀπὸ ψυχῆς καὶ νοῦ ἄνω αἰωνίων ἀποδεικνύμενα, ἀπὸ θεωρημάτικῆς ἐπιστήμης, καταφρόνει δὲ καὶ κατάπτυε τῆς ἄνω φαντασιοῦ φωτὸς δοξαζομένων ἀπὸ τῆς συμφύτων ψιλῶς αἰωνίων, ἃ μηκέτι εὐτονεῖ τῷ νοῦ αἰδιότητι συναρχόμενα.

ΤΟΥ Λγ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ.

Τὸ δὲ, Ἐρυθρὸν μὴ προσλαμβάνε, φαίνεται πρὸς τὴν τῷ ὀνόματος ἐτυμολογίαν ψιλῶς

se opponere & quasi referire. Symbolum autem hoc potiùs jubet colendum hunc animorum fontem, atque instrumentum proximum, quo mente aliquid colligimus, & cujus beneficio ipsam speculationem simul & scientiam, &, ut summatim dicam, sapientiam comparamus, & reipsa veréq; philosophamur, & sine quo nec continere, neque è conspectu auferre, quæ ab ipso fiunt vestigia, possumus.

SYM. XXXII. EXP.

Symbolũ verò illud, *Expurgamenta nasi & unguium præsegmina conspuito*, hoc dicit, illa facilè contemnuntur, quæ quidem tecum nascuntur, sed ab animo aliena sunt: quemadmodum pretiosiora sunt illa, quæ animo conjunctiora: sic etiam posteaquam animum adjeceris ad philosophandum, ante omnia quidem cole, quæ per animum ac mentem sine sensuum instrumentis demonstrantur per scientiam speculativam. Contemne verò ac cõspue illa, quæ sine mentis lumine videtur nudè per ea, quæ nobiscum nata sunt, sensualia, quæ nequaquam paria sunt, ut assequantur mentis æternitatem.

SYM. XXXIII. EXP.

Illud, *Erythrinum ne suscipito*, videtur ad nudam nominis Etymologiam

collatum esse. Etenim inverecundum & impudentem hominem ne suscipito, vel è contrario, stolidum & attonitum, & ubique ac quaque in re supra modum erubescentem & animo collapsum & ab mente & firma cogitatione. Ideóque subintelligitur illud, Ipse talis ne esto.

λὴν συμβεβλῆσθαι. ἀπηρυθριακότα γὰρ καὶ ἀναισχυντὸν μὴ ὑποδέχου μήθ' ἕτερον, μήτε ἐκ τοῦ ἐναντίου καταπλῆγα, καὶ ἐν παντὶ καθ' ὑπερβολὴν ἐρυθριῶντα καὶ ταπεινόμενον ὑπὸ τοῦ νοῦ καὶ ἀσθενοῦς διανοίας. διὰ δὲ τούτου νοεῖται, τὸ, μὴ αὐτὸς τοιοῦτος ἴσθι.

SYM. XXXIV. EXP.

Illud autem, *Ollæ vestigium ab cinere, ne compareat, tollito*, significat confusionis & densitatis, quod est corporalium, & quæ sensibus percipiuntur, demonstrationum obliviscendum esse ei, qui animum adjicit ad philosophandum, utendum verò esse potiùs demonstrationibus, quæ mente percipiuntur. Cinis verò loco pulveris iftius, qui est in abacis, accipitur, in quo demonstrationes simul absolvuntur.

ΤΟΥ ΛΓ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, Χύτρας ἴχνος ἀπὸ στροδοῦ ἀφανίζε, σημαίνει συγχύσεως καὶ σκληρότητος, ἅπερ ὄντι σωματικῶν καὶ αἰσθητῶν ἀποδείξεων ἐπιλανθάνεσθαι, φιλοσοφεῖν ἐπιβαλλόμενον, νοεραῖς δὲ χρῆσθαι μᾶλλον ἀποδείξεσιν. ἡ δὲ στροδὸς ἀντὶ τῆς κόνεως τῆς ὅτι τοῖς ἄβαξι παριλήφθη, ἐφ' ἧς αἱ ἀποδείξεις συμπεραίνονται.

SYM. XXXV. EXP.

Cæterùm cum ea, quæ aurum habet, ne congrediter ad liberos procreandos. Non fœminæ dicit, sed sectæ ac philosophiæ, cui est multum, quod corporale sit, & deorsum ferens in gravitatem. Omnium enim eorum, quæ in terra sunt, gravissimum est aurum, & quod persequitur lationem eam atque onus, quod in medium sese fert, quod corporalis ponderis proprium est. πλησιάζειν verò vel commiscere, non

ΤΟΥ ΛΔ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Χρυσὸν δὲ ἐχούσῃ μὴ πλησιάζε ὅτι τεκνοποιΐᾳ, οὐ γυναικὶ λέγει, ἀλλ' αἱρέσει καὶ φιλοσοφίᾳ, ἥπερ ὅτι πολὺ τὸ σωματικὸν καὶ κατάφορον εἰς βαρύτητα. φέρεται γὰρ ἐπὶ τῆς γῆς βαρύτατον χρυσὸς, καὶ τῆς ὅλης τὸ μέσον φορᾶς δεκτικὸν, ὅπερ βάρους σωματικοῦ ἴδιον. τὸ δὲ πλησιάζειν, οὐ μόνον συγγίνεσθαι

σθαι, ἀλλὰ καὶ σωνεγγίζειν ἀεὶ, καὶ πλησίον καθίστασθαι.

modò cum aliquo rem habere, verū etiam admovere semper & propè assistere est.

ΤΟΥ Λϛ. ΣΥΜ. ΑΝΑ.

Τὸ δὲ, προτίμα τὸ χῆμα καὶ βῆμα, τὸ χῆμα καὶ ξιώβολον, παραγγέλλει τοῦτο. φιλοσόφει καὶ μαθήματα μετίθι μὴ σαρέργως, καὶ δι' αὐτῶν, ὥσπερ διὰ βαθρας δεῖ τὸ προκείμενον χώρει. κατάσπευδε δὲ τῶν σροτιμωμένων καὶ σρεσβευομένων τοῖς σολλοῖς. καὶ σρότιμα τὴν Ἰταλικὴν φιλοσοφίαν καὶ τὰ δαώματα καθ' αὑτὰ θεωροῦσαν, τὴν Ἰωνικῆς τὰ τὰ σώματα σρονενομένως ἐπισκοπουμένης.

ΣΥΜ. ΧΧΧVI. ΕΧΡ.

Illud aūt, *In primis honorato cùm habitum, tum & tribunal: habitum, inquã, & triobolum*, hoc admonet, philosopharg & disciplinas adito non oscitanter, & per eas, quasi per gradus ad propositũ secede. Conspue verò, quæ majore in pretio, & plerisque antiquius habentur. Et ante omnia in honore habe philosophiam Italicam, quæ incorporea per se spectat, præ philosophia Ionica, quæ corpora primo loco contemplatur.

ΤΟΥ Λζ. ΣΥΜ. ΑΝΑ.

Τὸ δὲ, κυάμων ἀπέχου. συμβουλεύει φυλάττεσθαι σᾶν ὅσον ἐμφθαρτικὸν τῆς σρὸς θεοὺς ὁμιλίας, καὶ τῆς θείας μαντικῆς.

ΣΥΜ. ΧΧΧVII. ΕΧΡ.

Deinde hoc, *A fabis abstineto*, consulit cavendum esse, quidquid corruptionem & exitium inducere potest colloquio cum diis, & divino oraculo ac præscientiæ.

ΤΟΥ Λη. ΣΥΜ. ΑΝΑ.

Τὸ δὲ, μολόχῃ μεταφύτευε μὲν, μὴ ἔθιζε δὲ, αἰνίττεται μὲν, ὅτι σωζέσθαι τῷ ἡλίῳ τὰ τοιαῦτα, καὶ σαρατηρεῖν ἀξιοῖ τοῦτο σρόσεδρα τῷ θεῷ, μεταφύτευε, ἵνα ἐσῃς τῇ θεῷ φύσει, καὶ τῇ σρὸς τὸ ἥλιον διαθέσει συμπαθείᾳ, μὴ ὀμόσῃς, μηδὲ ἐσίμενε μόνῳ τούτῳ, ἀλλὰ

ΣΥΜ. ΧΧΧIIX. ΕΧΡ.

Hoc verò symbolum, *Malvam quidem in horto tuo transplantato, sed ea ne vescitor*, innuit quidem cum sole talia cõverti, ut & hoc cupiat observare. additur verò *transplantato*, h. est, insiste ejus naturæ & contentioni versus solẽ, & naturæ consensui. ne jurato, neque huic soli inhæreto, sed mentem cogitatio-

tationemque transfer, & quasi ad ejusdem generis plantas & holera trãsplantato. Et ad animalia, quæ non sunt ejusdem generis, itémq; lapides ac fluvios omnésque simpliciter naturas ne transfertor. Fœcundum enim repetes & multiformem. Mirabiliter verò copiosum & affluens, quod designat mundi unitatem & conspirationem, quasi qui ab radice & dimissore malvæ cum impetu ruat. Non solùm igitur non comede, neque è medio tolle tales observationes: verùm etiam augeto & copiosiores ritu transplantantis efficito.

τὴν διάνοιαν μεταβίβαζε, καὶ οἱονεὶ μεταφύτευε, καὶ ἐπὶ τὰ ὁμογενῆ φυτὰ καὶ λάχανα. ἐπὶ τὰ μὴ ὁμογενῆ δὲ ζῶα ἄδη, καὶ λίθους, καὶ ποταμούς, καὶ ἁπάσας ἁπλῶς φύσεις. πολύχειον γὰρ διήνεκές ἐστι καὶ πολύβοτον. θαυμασίως δὲ ἁρμόττει τὸ τῆς τοῦ κόσμου ἑνώσεως καὶ συμπνοίας σημαντικὸν, ὥσπερ ἀπὸ ῥίζης ἐστὶ καὶ ἀφίππου τῆς μολόχης ὁρμώμενος. οὐ μόνον ἐν μὴ ἔθιε μηδὲ ἀφάνιζε τὰς τοιαύτας παραληρήσεις, ἀλλὰ καὶ αὔξε καὶ πλειοτοίει διπλῶς μεταφυτεύοντος.

SYM. XXXIX. EXP.

Porrò illud, *Ab iis, quibus vita est animalis, abstineto*, ad justitiã adhortatur, atque omnem honorem ejus, qui cõsanguineus & cognatus est, & ad similis vitæ susceptionem, & ad alia istiusmodi plura. Itaque hisce omnibus simul & symbolis conspicua facta est forma adhortatoria, habens multum cum veteribus moribus commune, & quod Pythagoricum est. Verùm quia per omnia, quæ vim habent admonẽdi, progressi sumus, hîc etiam orationes, quæ tendunt ad adhortationem, desinamus & intermittamus.

ΤΟΥ ΑΒ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ.

Τὸ δὲ, Ἐμψύχων ἀπέχου, ἐπὶ δικαιοσύνην προτρέπει, καὶ σέβεσθαι τὴν τοῦ συγγενοῦς τιμὴν, καὶ ἢ τῆς ὁμοίας ζωῆς ἀποδοχὴν, καὶ πρὸς ἕτερα τοιαῦτα πλείονα. Διὰ πάντων δὴ οὖν τούτων φανερὸς γέγονε, καὶ ὁ διὰ τῆς συμβόλου προτρεπτικὸς τύπος ἔχων πολὺ τὸ ἀρχαιοβότρυον καὶ Πυθαγορικόν. Ἀλλ' ἐπεὶ διὰ πάντων ἐξειλυθαμεν τῇ προτρεπτικῇ, ἐνταῦθα καὶ παύωμεν τοὺς εἰς παράκλησιν τείνοντας λόγους.

FINIS

Libri Secundi Iamblichi Chalcidensis, qui continet protreptica.

ΤΕΛΟΣ

Τῆ δευτέρᾳ λόγῳ

ΙΑΜΒΛΙΧΟΥ.

ΘΕΑΝΟΥΣ

Uxoris Brontini Metapontini,

sapientis & singulari animo præstantis fœminæ

EPISTOLÆ TRES:

UNA CUM

MYÆ uxoris Milonis Crotoniatæ I.

ITEMQ.

MELISSÆ I.

ET

PYTHAGORÆ I.

Græcè quidem jam olim aliquoties:

AT NUNC

Græcè & Latinè primùm editæ

AB

IOAN. ARCERIO THEODORETO

Frisio.

ΘΕΑΝΟΥΣ

Uxoris Rontini Mocaponis

Epistolæ singulari animorum fanctitate

ET

UNA CUM

Mariæ uxoris Miltonis Torontini

ITEM

ET

PYTHAGORÆ

AT RUNC

Græce & Latine primùm editæ

A

JOAN. ARCERIO THEODORETO

Hyeto.

ΘΕΑΝΟΥΣ
ἢ τῆς Πυθαγορείου σοφίας θυγατρὸς
πρὸς φρονυμβρότιαν,
Ἐπιστολαὶ τρεῖς.

Α'.

ΘΕΑΝΩ ΕΥΒΟΥΛΗ
χαίρειν.

Περὶ παιδικῆς διατροφῆς.

ΑΚούω σε τὰ παιδία ξυφορῶς ἄγειν. ἔστι δὲ ἄγαθὸν μητρὸς οὐχ ἡ πρὸς ἡδονὴν ἐπιμέλεια τῶν παίδων, ἀλλ' ἡ πρὸς τὸ σώφρονα ἀγωγή. βλέπε οὖν μὴ οὐ φιλοῦσας, ἀλλὰ κολακευούσης ἔργον ποιῇ. συμφερομένη γὰρ ἡδονὴ παισὶν, ἀκολάστους ποιεῖ· τὸ γὰρ ἥδιον νέοις συνήθους ἡδονῆς; χαῖρε οὖσα, ὦ φίλη, τὴν σοφὴν τῶν παίδων, μὴ δύστροφον ἔχειν. ἡ δὲ δύστροφος τῆς φύσεως ἔχει, ὅταν φιλήδονοι μὲν ταῖς ψυχαῖς, ἡδυπαθεῖς δὲ τοῖς σώμασι γένωνται, καὶ τοῖς μὲν, φυγόπονοι, τοῖς δὲ, μαλακώτεροι. δεῖ δὲ πρὸς τὰ φοβερὰ γυμνάζειν τὰ τρεφόμενα, κἂν λυπηθῆναι, κἂν πονῆσαι δέῃ· ἵνα μὴ τῆς παιδιᾶς ἢ δοῦλα τούτων, καὶ περὶ τὰς ἡδονὰς λίχνα, καὶ περὶ τοὺς πόνους ὀκνηρά· ἀλλ' ἵνα τὰ καλὰ πρὸ πάν-

THEANUS,
quæ Pythagoricæ sapientiæ filia appellata fuit,
Epistolæ tres.

I.

THEANO EUBULÆ
Salutem dicit.
De educatione liberorum.

AUDIO te parvulos delicatè molliterq; educare. Bonæ aũt matris officium est, non ut liberorum curam ad voluptatem habeat, sed ut eos ad temperantiam educet ac formet. Vide igitur ne officium non amantis, sed adulantis matris facias. Nam voluptas una cum liberis nutrita prodigos & intemperantes efficit. Quid enim juvenibus jucundius, quàm voluptas, cui familiariter assueverint, esse potest? Itaque, mea amica, puerorum alimonia & educatio perversitatem habere non debebit. Perversitas aũtem naturæ est, quum animis quidem voluptatũ fuerint cupidi, at corporibus tales sint, ut & titillentur libidinibus, iisque indulgeant: atque his quidem labores fugiant, illis verò molliores reddantur. Illi autem, quos alimus & educamus, ad ea, quę extimescant, exercendi sunt, sive sint tristitia afficiendi, sive ad labores assuefaciendi. Ne horum vitiorum fiant mancipia, & voluptatibus diffluant, & ad labores tardi pigríque evadant: Sed ut, quæ honesta sunt, ante

omnia in honore pretióq; habeant, ab illis quidem abſtinentes, in hiſce verò permanentes. Neque ut cibis refercíantur, & voluptatibus ſumptibúſque profuſis vivant, itémque turpibus puerorum & impudentibus luſibus intemperantes efficito. Et ut omnia tum dicant, tum pro libitu omnia agant ſtudeantque permittito. Adhæc metuas quidem, ſi lachrymarint, magno autem hoc ſtudio agas, ut rideant, & ſi nutricem pulſent, etſi tibi ridenti maledicant: & æſtate quidem frigus, hyeme verò calorem præbenti, multámque molliciem, quorum liberi pauperrini quidem nihil attentant, atque aluntur quidem facilius: ſed non minus creſcunt, multóque etiam ſe melius habent. Tu verò veluti Sardanapali progeniem natos nutrias, marium naturam voluptatibus delicatam reddens frangensque. Quid enim quis faciat illi puerulo, qui niſi celerius edat, ploret: & ſi comedat, quæ delicata ſunt opſonia quærit: & ſi calor eſt, languet et remiſſior eſt, ſin autem frigus, corruit et ſe præcipitat: et ſi aliquis corripiat, rebellat ac reverberat: & niſi ad lubentiam & voluptatem ei obſequaris, triſtatur, & niſi delicietur, indignatur, ac totum tempus in voluptate conſequenda malè collocat, & molliter circumactus in ſumma turpitudine vivit? Studioſè autem diligentérq;

τῶν τιμῶσιν, οἱ μὲν ἀπεχόμενοι, τοῖς δὲ ἐμμένουσιν. ἀδὲ πλησμονικὰ μὲν ταῖς τροφαῖς, πολυτελῆ δὲ ταῖς ἡδοναῖς, ἀκόλαστα δὲ ταῖς ἀνέδην παιδιαῖς ἀπεργάζου. καὶ πᾶν μὲν λέγειν, πᾶν δὲ ὑπειδύεσθαι ἐᾶσαι. ἔτι δὲ φοβουμένου μὲν ἂν κλαίῃ, φιλοτιμουμένου δὲ, ἵνα γελᾷ, κἂν τὴν τροφὸν παίῃ, κἂν σε κακοῖς λέγῃ καλῶσαι. καὶ τὰ μὲν θέρους ψυχος, τὰ δὲ χειμῶνος καῦμα παρέχουσαι. καὶ πολλὴν χλιδὴν οἱ πανίσχνοι γὰρ παῖδες οὐδενὸς πειρῶνται, καὶ φέρουσιν μὲν ῥᾷον, αὔξονται δὲ οὐχ ἧττον. ἀγάλλονται δὲ, ὥσπερ καὶ μᾶλλον χρεῖττον. σὺ δ' οἷον Σαρδαναπάλου γονὴν τιθηνῇ τὰ ἄρρενα, τὴν τῆς ἀρρένων φύσεως θρύπτουσα ταῖς ἡδοναῖς. τί γὰρ ἂν ποιήσῃ τις παιδίον, ὃ ἂν μὴ ταχὺ φάγῃ κλαύσας, κἂν ἐσθίῃ, τὰ τερπνὰ τῆς ὄψου ζητεῖ. κἂν καῦμα, παρίεται· κἂν ψύχος, σωματίζεται. κἂν ἐπιτιμᾷ τις, ἀντιμάχεται· κἂν μὴ πρὸς ἡδονὴν ὑπηρετῇ, λυπεῖται· κἂν μὴ μεθ' ἡδονῆς, δυσκολαίνει. καὶ κακοῦται πρὸς ἡδονὴν καὶ βασανίζεται ἀγόμενον. ἀλλὰ μὴ, φίλη,

φίλη, εἰδυῖα ὅτι τὰ παταλωνῶ τῆς παιδίων ὅταν ἀνδράσι πρὸς ἄνδρας, ἀνδράποδα γίνεται, τὰς τοιαύτας ἡδονὰς ἀφαίρει, καὶ τὴν ἔξοφθὴν αὐστηρὰν μὴ ξυφερανεῖν ποιοῦσα, ἀλλὰ σώφρονα καὶ λιμὸν καὶ δίψος ἐνεγκεῖν, ἔτι καὶ ψύχος καὶ θάλπος καὶ αἰδῶ τὴν ἀπὸ τῆς γωνηλίκων καὶ τῆς ἐπιστατῆς. οὕτω γὰρ καὶ γλυκὰ ἅμα συμβαίνει τὰ καὶ ψυχὴν ἀνατεινόμενα καὶ ἐπιτεινόμενα. οἱ γὰρ πόνοι, φίλη, προϋποστρωταί τινες τοῖς παισὶν εἰσὶ τελειωθησομένης ἀρετῆς, αἷς ἐμβαφέντες ἀποχρῶντως, τὴν τῆς ἀρετῆς βαφὴν οἰκειότερον φέρουσι. βλέπε οὖν, φίλη, μὴ καθάπερ τῆς ἀμπέλους αἱ πακοβοφούμεναι τὸν καρπὸν ἐλλείπουσι, καὶ ὑπὸ τῆς ξυφῆς οἱ παῖδες ὕβρεως καὶ πολλῆς ἀχρειότητος καπίας γλυκήσωσι.

mea amica, istiusmodi voluptates tolle, cōscia eos pueros, qui in deliciis volutantur, ubi in justam ætatem adoleuerint, mancipia exsistere: atque ita educationem institue rigidam & severam, non delicatam, & sine eos famem ac sitim, adhæc frigus et calorē, pudorémq;, quo à coætaneis vel præceptoribus afficiuntur, ferre. Ita enim generalia quoque esse contingit, quæ ad animum excitantur aut intenduntur. Labores namque, amica, sunt liberis prima colorum quasi quędam fundamenta præstringentia virtutis, quæ perfecta futura est, quibus intincti satis supérq; virtutis tincturam familiariùs ferunt. Vide igitur, amica, nè quemadmodum illæ vites, quæ vel malum nutrimentum attrahunt, vel malignè aluntur, fructu deficiunt, liberi quoq; præ delicitiis, contumelia, multáque inutilitate malitiam progenerent.

ΘΕΑΝΩ ΝΙΚΟΣΤΡΑΤΗ, χαίρειν.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΖΗΛΟΤΥΠΟΥΣΑΝ ΠΑΡΑΜΥΘΗΤΙΚΗ.

Επιστ. δευτ.

ΗΚουον τὴν τοῦ ἀνδρός σου παράνοιαν, ὅτι τὴν ἑταίραν ἔχει. σὺ δὲ, ὅτι ζηλοτυπεῖς αὐτόν. ἐγὼ δὲ, ὦ φίλη, πολλοὺς ἔγνωκα τῆς αὐτῆς νόσου ἁλόντας. ἐπῄεσαν γὰρ, ὡς ἔοικεν,

AD EAM,
quæ zelotypia laborabat,
Consolatoria II.

THEANO NICOSTRATÆ
Salutem dicit.

AUdivi viri tui stultitiam & delirationem, quòd habeat concubinā seu meretricē. Tu autē quod amoris neglecti suspicione icta eum hinc persequeris. Ego verò, mea amica, multos, qui eodem morbo correpti essent, novi. Illos enim hæ fœminæ, uti

videtur, venantur, atque ipsi ab hisce detinentur, ac mentem non habent. Verùm tu parvo animo prædita es nocteq; diéq;, & miserè discruciaris, contráque cum nescio quid moliris, Vide ne feceris, mea amica. Virtus enim uxoris est, nō viri abservatio, sed συμπεριφορὰ, hoc est, socialis circumlatio. Hæc autem, quæ simul fit, circumlatio nihil aliud est, quàm simulare ignorātiam. Deinde cum meretrice quidem ad voluptatem consuescit: cum conjuge verò ad utilitatem congreditur. Utile autem mala non miscere cum malis, nec amentiæ amentiā inducere. Nonnulla peccata, amica, reprehensa magis quidē irritantur, at silentio prætérita potiùs cessant. Quemadmodum ignem ajunt extingui, si nō moveatur. Nam si eum, qui te vult videri celasse, reprehendis, sceleris integumentum tolles, & apertè palámq; peccabit. Tu autem amicitiam viri non in honestate sitam duces. Hoc namq; communionis gratia requirit. Existima igitur illum, dum quidem ad scortum commeat, remissum fore & torpidum, tibi verò convicturum adesse. Et te quidē ex animo ac sponte, illam verò vitio et quasi ex morbo amare. Hujus verò tēpus breve est. Nam aliquando simul quoq; illū satias habebit, & malū illud subitò ad summum veniens stabit & cessabit. Etenim vir haud admodum

ἐστὸ τῆς γυναικὸς τούτου, ἃ κατέχονται, ἢ οὐκ ἔχουσι νοῦν. σὺ δὲ ἄθυμος εἶ ἢ νύκτα ἢ μεθ' ἡμέραν, ἢ ἀδημονεῖς ἢ μήχανᾶ τι κατ' αὐτῆς. μὴ σύγε ὦ φίλη. γαμετῆς γὰρ ἀρετή ἐστιν οὐχ ἡ παρατήρησις ἀνδρὸς, ἀλλ' ἡ συμπεριφορά. συμπεριφορὰ δέ ἐστι τὸ φέρειν ἀγνοίαν. εἶτ' ἑταίρᾳ μὲν πρὸς ἡδονὴν ὁμιλεῖ. γαμετῇ δὲ πρὸς τὸ συμφέρον. συμφέρει δὲ κακοῖς κακὰ μὴ μίσγειν, μηδὲ παρανοίᾳ παράνοιαν ἐπάγειν. ἔνια δὲ ἁμαρτήματα, φίλη, ἐλεγχόμενα μὲν ἐπιπλέον ἐρεθίζεται, σιωπώμενα δὲ παύεται μᾶλλον. ὡς τὸ πῦρ πνοὰς φασὶ σβέννυσθαι. ἐὰν γὰρ βουλόμενόν σε λελυθῆναι δοκῇ, ἐλέγξασα, ἀφαιρήσεις τὸ παρακάλυμμα τῶν πράξεων, καὶ φανερῶς ἁμαρτήσεται. σὺ δὲ τὴν φιλίαν ἐγὼ τὴν ἀνδρὸς οὐκ ἐν τῇ καλοκαγαθίᾳ. τοῦτο γὰρ ἡ χάρις τῆς κοινωνίας. νόμιζε οὖν πρὸς μὲν τὴν ἑταίραν ῥαθυμήσοντα πορεύεσθαι ἐκεῖνον. σοὶ δὲ συμβιώσοντα φανῆναι. καὶ σὺ μὲν φιλεῖν κατὰ γνώμην, ἐκεῖνον δὲ τῆς σφοδρᾶς βραχὺς δὲ ὁ τούτου καιρός. ἅμα γάρ ποτε ἔχει καὶ κόρον, καὶ παρίσταται ταχὺ καὶ παύ-

παύεται. ὀλιγχρόνιος δὲ ὁ καιρός ἐστι πρὸς ἑταίραν ἀνδρὶ μὴ σφόδρα κακῷ. τί γὰρ ἔστι ματαιότερον ἐπιθυμίας ἀπολαυούσης ἀδίκου; διὸ καὶ μειοῖ τὸν βίον καὶ διαβάλλων τὸ εὔσχημον αἰσθήσεταί ποτε. οὐδεὶς γὰρ ἐπιμένει φρονῶν αὐθαιρέτῳ βλάβῃ. καλούμενος οὖν ὑπὸ τῆς πρὸς σε δικαίων, καὶ τὰς περὶ τὸν βίον ἐλαττώσεις ὁρῶν, αἰσθήσεταί ποτέ σου, καὶ τὴν ἀπὸ τῆς καταγνώσεως ὕβριν οὐ φέρων, ταχὺ μεταγνώσεται. σὺ δέ, φίλη, ζῆθι οὐχ ἑταίραις ὁμοιουμένη, τῇ μὲν εὐταξίᾳ πρὸς τὸν ἄνδρα διαφέρουσα, τῇ δὲ ἐπιμελείᾳ πρὸς τὸν οἶκον, τῇ δὲ σωφροσύνῃ περὶ τὰς χεφμένας, τῇ δὲ φιλοτεκνίᾳ περὶ τὰ τέκνα. οὐ ζηλοτυπητέον οὖν σοι πρὸς σωφρονοῦσαν. πρὸς γὰρ τὰς ἐναρέτους σπουδάζειν τὸν ζῆλον, καλόν. ἑαυτὴν δὲ παρεκτέον ἐπιτηδείαν ταῖς διαλλαγαῖς. τὰ γὰρ καλὰ ἤθη καὶ παρ' ἐχθροῖς εὔνοιαν φέρει, φίλη. καὶ μόνης καλοκαγαθίας ἔργον ἐστὶν ἡ τιμή. ταύτῃ γὰρ καὶ

deploratus, exiguo temporis ſpatio animum meretrici adjectum habebit. Quid enim vanius ſtultiúſque eſt cupiditate illa, quæ re injuſta perfruitur? Quapropter etiam dum rem familiarē minuit, & honeſtatem decentiámque calumniatur & traducit, reipſa aliquādo ſentiet. Nemo quippe, qui quidem ſana mente præditus eſt, in malo ac vitio, quod ſponte ſua ſuſcepit, perſeverat. Vocatus igitur ab jure, quo erga te tenetur, cernénſque rerum ad hanc vitam pertinentium imminutiones, aliquando tempus erit, quo tui ſenſu afficietur, nec deſpicientiæ ferens contumeliam, ſubitò reſipiſcētia ducetur. Verùm tu, mea amica, vivito, ut nequaquam ſcortis reſpōdeas, cum modeſtia quidem erga virum, cura verò erga domum, mutua conciliationē apud eas, quæ tuo contubernio utuntur compoſitéque vivunt, & amore atqhe indulgentia erga natos multum differas. Itaque non eſt quod zelotypia & æmulatione in illā effetaris. Zelum namque atque æmulationem erga eas, quæ virtutibus & fortitudine conſpicua ſunt, extendere, præclarum eſt. Seipſam verò conciliationibus mutuis commodam præbere convenit. Siquidem boni mores, ô amica, etiam apud hoſtes benevolentiam ferunt, & ſolius honeſtatis opus eſt honor. Per hunc enim

uxori

uxori quoque possibile est, ut viri authoritatem quasi obtineat, & amplius honoretur, quàm colendo & obsequiis hostem captando. Abs te igitur diris devotus magis pudore suffunditur. Citius verò in gratiam tecũ redijsse volet, & amore te magis tenerè majoríq; affectu prosequetur, cũ sibi factus fuerit conscius, se tibi gravem intulisse injuriam, & dum considerat diligentẽ rei familiaris administrationem, simúlque incredibilis tui erga se amoris experimentum capit. Quemadmodum autem graves corporis labores jucundos somnos efficiunt: ita amantium iræ & dissidia conciliationes amiciores ferunt. Tu verò etiam consilia affectionis oppone. Illo enim ægrotante te quoque adhortatur, ut doloribus ægrotes, ac peccante impingentéq; circa decorum, te quoque circa ornatum peccare, cóque similiter rem familiarẽ & domesticam graviter comminuente, te quoque, quod utile est, comminuere. Ab quibus in ipsum tu quoque ejusdem cum ipso ordinis facto, atque ipsum pœna afficiens teipsam quoq; punire videbere. Si enim deserta abieris, nimirum ab alio viro à priore libera sollicitabere. Et si ipse similiter frustratus & repulsam passus fuerit, rursum ab alio tẽtabere. Nam adolescentibus & ætate minoribus fœminis viduitas ferenda non est, quàm ut sola perma-

δυνατὸν ἀνδρὸς ἔχουσιν ἐξουσίαν
θάτερ ἔχειν γυναικὶ, καὶ τιμᾶσθαι πλέον ἢ θεραπεύειν τὸν ἄνδρα θρόν. καταρώμενος οὖν τῷ ἔργῳ μᾶλλον αἰσχύνεται· τάχιον δὲ διαλλαγῆναι θελήσει, μᾶλλον δὲ ἕτερον δὲ φιλοστοργίᾳ ἐναργεῖ γνωκὼς τὴν ἀδικίαν τὴν εἰς σὲ, κατανοῶντι τὴν προσοχὴν τῇ βίου, καὶ πεῖραν δ' ἐπιμελείας λαμβάνων δ' πρὸς αὐτόν. ὥσπερ δὲ αἱ κακοπαθεῖαι τοῦ σώματος ἡδείας τὰς ἀναπαύσεις ποιοῦσιν, οὕτως αἱ ἔριδες τῆς φίλων οἰκειοτέρας τὰς διαλλαγὰς φέρουσι. σὺ δὲ καὶ τὰ βουλεύματα τῷ σπουδῇ ἀντίθες. ὁσοῦντος γὰρ ἐκείνου καὶ σὲ παρακαλεῖ νοσεῖν τοῖς λύπαις. καὶ ἁμαρτάνοντος περὶ τὸ εὔσχημον, καὶ σὺ περὶ τὸν κόσμον ἁμάρτανε. ἐπιταβλαπτοντος τοῦ βίου καὶ σὺ καταβλάπτειν τὸ συμφέρον· ὧν ἐπ' αὐτὸν συντετάχθαι δόξεις, καὶ κολάζουσα ἐκείνον καὶ σεαυτὴν κολάζειν. εἰ γὰρ ἡ ἀφειμένη πορεύσῃ ἑτέρου πεῖραθήσῃ ἀνδρὸς ἑτέρου ἀπαλλαγήσῃ. καὶ ἐκείνος ἁμάρτῃ τὰ ὅμοια, ἄλλῃ ἄλλου. σὺ φορητὰ γὰρ ἐκείνοις χρηστία, ἢ μόνη μένειν τὴν ἀνδρὸς

ἀνδρὸς οἱόντερ ἄζυξ. ἀλλ' ἀμελήσεις τὰ οἴκου, καὶ καταφθερεῖς τὸν ἄνδρα; ἐπαθλίου ἄρα βίου συνωδὸν αἱρήσῃ τὸν βλαβλίνου. ἀλλ' ἀμυνῇ τὰν ἑταίραις ἀντιβοστικά σε φυλαττομένη. καὶν ἀμυνῇ, μαχίμως ἔχειν οὐκ ἐρωδιῶσα γυνὴ ἀλλ' καλὸν ὀσμίσεται μάχεσθαι πρὸς τὸν ἄνδρα. ἔ τὶ πλέον; αἱ γὰρ μάχαι καὶ λοιδορίαι τὰν μὲν ἀκολασίαν οὐ παύουσι, τὰν δὲ διαφορὰν πρὸς προκοπὰς αὔξουσι. τὶ δῆ; βουλεύσῃ τὶ κατ' ἐκείνου; μὴ φίλα. ζηλοτυπίας κἀμάτων ἡ Τραγῳδία ἰδίδαξε δράματα ἔχουσα σύνταξιν, ἐν αἷς παρεβημάτα Μήδεια. ἀλλ' ὥσπερ τᾶς νόσου τᾷ ὀφθαλμῷ ἁπτόμενον δεῖ τὰς χεῖρας, οὕτω καὶ σὺ τᾷ ἀνάνδρου χαίρειν τὰν προσποίησιν. διεπαρτιροῦσα γάρ, θᾶττον τὸ ἀνάνδρος βιοῖς.

ncas à viro remota, quasi nondũ conjugii jugum experta. Sed negliges domum, & virum corrumpes? vitæ igitur gravis & permolestę detrimentum simul discriminabis. Sed meretricem ulciscēris? Atqui circumsistet & obsidebit te observata. Et si multa fuerit, pugnax est fœmina, quæ erubescere desiit. Atqui quotidie cum viro suo pugnã instituere, pulchrum. Quid tum postea? Etenim pugnę & convitia intemperantiam non sedant, sed dissidium. quanto plus progressionibus promoveris, tanto plus fovebis atq; ales. quid autem? consilium aliquod contra illum captabis? Nequaquam, mea amica, poteris. Zelotypiam & æmulationem in amore edomare Tragœdia docuit fabularum habens constructionẽ, in quibus Medea leges violavit. Verùm quemadmodum ab oculorum vitio seu morbo manus abstinere oportet: ita tu quoq; à malo, quod sustinēs, secerne, quod tibi vendicas, jus. Nam tolerans citius malũ restingues.

ΘΕΑΝΩ ΚΑΛΛΙΣΤΟΙ. Γ.
περὶ
θεραπαινῶν προστασίας,
ὑποθητική.

ΤΑῖς νεωτέραις ὑμῖν μὲν ἔξουσία ὑπὸ τὸ νόμου δίδοσθαι τᾷ οἰκεῖᾳ ἄρχειν ἅμα τᾷ ζήλῳ δεῖ. ἡ δὲ διδασκαλία παρὰ τᾶς πρεσβυτέρων ἀπαρτᾶν ὀφείλει περὶ τᾶς οἰκονομίας αἰὲ παραι-

THEANO CALLISTOI. III.
DE
Ancillarum præfectura,
Hortativa.

POtestas vobis junioribus ab lege data est, ut simul ac matrimonium contraxistis, servis imperetis. Doctrina verò ab senioribus obvia re debet, de domus administratione semper ad-

hortantibus. Probè namque, quæ ignorantur, priùs discere debet, ac seniorum consilium salubertimum maximeque appositum ducere. In hisce enim tenellus virginis animus alendus est. Primus autem domus magistratus est fœminis imperium ancillarum. Est autem, amica dilecta, res maxima in servitute benevolentia. Illa enim possessio unà cum corporibus neutiquam emitur: sed commodi & intelligentes eam domini posteà generant. Iustus verò usus hujus caussa est, ne propter laborem deficiant, & propter indigentiam oneri impares viribus frangatur. Naturâ namque homines sunt. Nonnullæ autem heræ lucrum reputant, sed quod à lucro longè alieniſsimum est, si ancillæ in mœrore pessimeque habeantur, eos quidem operibus gravent, ab necessariis verò reprimant, deinde lucra, quæ oboli pretium habeant, acquirentes suppliciis mulctantur non vna specie malevolentiæ pessimisque insidiis. Tibi verò in promptu & parato sit dentensum ciborum in numerū lanificii laboribus, qui quotidie exantlantur. Atque ad vitæ institutionem ita quidem agito. Ad ordinis verò confusiones, quod tibi decorum est, non quod illis conducibile, submini ſtrandum est. Iuxta dignitatē enim ancillæ honorandæ sunt. Nam quod crudele est, non feret excande-

νούντων. καλὸς γὰρ ἔχει πρότερον μανθάνειν, ἢ μὴ γινώσκειν, καὶ τὴν συμβουλὴν οἰκειοτάτην τῷ πράγματι ἡγεῖσθαι. ἐν τούτοις γὰρ παρθενοτροφεῖσθαι δεῖ νέαν ψυχήν. ἀρχὴ δέ ἐστιν οἴκου πρᾶγμα γυναικὶ ἀρχὴ. θεραπαινῶν. ὅτι δέ, ὦ φίλη, μέγιστον ὄφελος δουλείᾳ εὔνοια. αὕτη γὰρ οὐ συναγοράζεται τοῖς σώμασιν ἡ κτῆσις, ἀλλ' ὑστέρου χρόνου αὐτὴν οἱ δεσπόται ἑαυτοῖς. δικαία δὲ χρῆσις αἰτία τούτου, ἵνα μήτε διὰ τὸν πόνον κάμνωσι, μήτε ἀδυνατῶσι διὰ τὴν ἔνδειαν. εἰσὶ γὰρ ἄνθρωποι τῇ φύσει. ὅταν δὲ κέρδος τὸ ἀπροϊδέστατον ἡγῶνται, τὴν τῶν θεραπαινῶν κακουχίαν βαρύνουσαι μὲν τοῖς ἔργοις, ὑποστελλόμεναι δὲ τῶν ἐπιτηδείων εἶτα ὀβολιμαῖα κέρδη περιποιούμεναι, μεγάλοις ζημιοῦνται τιμήμασι, δυσιολαις ἐπὶ βουλαῖς κακίσταις. σοὶ δὲ πρόχειρον ἔστω τὸ μέρημα τῶν σιτίων πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐριουργίας τῶν ἐφ' ἡμέραν ἑκάστοις. καὶ πρὸς μὲν τὴν δίαιταν οὕτως. πρὸς δὲ τὰς ἀταξίας, τὸ σοὶ πρέπον, οὐ τὸ σκαιναῖς συμφέρον ὑπηρετεῖν. τιμᾶν μὲν γὰρ δεῖ θεραπαίνας τὸ καθ' ἀξίαν, τὸ μὲν οἰκεῖα

οὐκ οἶσθ' τῷ θυμῷ χάριν. τὸ δὲ μισοπόνηρον οὐχ ἧττον ὁ λογισμὸς βεβαιοῖ. ἐὰν δὲ ἡ ὑπερβολὴ τῆς κακίας τῶν θεραπαινῶν ἀνίκητος ᾖ, ἐξορι-
στέον μετὰ φράσεως. τὸ γὰρ ἀλλότριον τῆς οὐσίας, ἀλλοτριοῦται καὶ τῆς κυρίας. ἔστω δέ σοι γνώμη τῶν δικαίων φρόνημα, καθ' ἣν γνώσῃ τὸ μὲν ἀληθὲς τῆς ἁμαρτίας, φρὸς τὸ τῆς κατηγορίας δίκαιον, τὸ δὲ τῶν ἡμαρτημένων μέγεθος, φρὸς τὸ κατ' ἀξίαν τῆς κολάσεως. διανοητικὴ δὲ καὶ ἡ γνώμη χάρις ἐφ' ἡμαρτημένῃ ζημίας ἀπαλλάττουσα. οὕτω δὲ τὸ πρέπον ἐπὶ τῶν οἰκείων ἤθων διαφυλάξεις. ἔνιαι γάρ, ὦ φίλη, ὑπ' ὠμότητος καὶ μαστίζουσι τὰ τῶν θεραπαινῶν σώματα, θηριώδεις μᾶλλον διὰ ζῆλον ἢ θυμόν, οἷον ὑπομνηματογραφούμεναι τὴν ὑπερβολὴν τῆς πικρίας. αἱ μὲν γὰρ ἀπωλέσθησαν χρόνῳ διαπονούμεναι, αἱ δὲ, φυγῇ τὴν σωτηρίαν ἐπορίσαντο, τινὲς δὲ ἐπαύσαντο τῷ ζῆν αὐτοχειρὶ θανάτῳ μεταχειρίσασαι. ὁ λοιπὸν ἡ τῶν διανοίας μόνωσις ὀδυρομένης τὴν οἰκείαν ἀβουλίαν, ἔρημον μετάνοιαν ἔχει. ἀλλ', ὦ φίλη, ἴδε μιμοῦ τὰ ὄργανα, ἃ φωνεῖ μᾶλλον

scētiæ gratiam: ratio verò & cogitatio non minus mali odium, ceu præmium quodpiam parat. Quod si autem nimia & modum excedens malitia vincat superariqué nequeat, cum publica auctione exterminādę sunt. Nam quod alienum est in usu & alienæ dominæ fiat. Sit autem hujusce rei tibi sententia palmaria, primiq́; quasi subsellii, juxta quam intelliges quidē peccati veritatem cum justitia condemnationis: magnitudinem verò cōrum quæ cōmissa sunt, ut pro merito pœnam exigas. Herilis autem etiam hæc mens gratia est in damno, quod commissum est, discedens. Sic verò decorum in propriis moribus servabis. Nonnullę enim, mea amica, ab crudelitate actæ etiā flagris ancillarum corpora cædunt, æmulatione vel excandescentia belluarum ritu ferocientes, veluti commentariis inscribentes omnem modum excedentem amarulentiam. Nam aliæ tempore consumptæ fuerunt laboribus confectæ, aliæ fuga sibi salutem sunt assecutæ. nonnullæ verò vivere desierunt propriis manibus mortem sibi consciscentes. Et ad ultimum heræ desolatio suam temeritatem ac stultitiam, lugentis desertā pœnitentiam habet. Verùm vide sis, ô bona, ut imiteris instrumenta Musica, quæ quo fuerint magis remissa, eo magis vocem edunt, quo verò magis

intenduntur, eo magis erumpunt. Etenim in ancillis planè idem usu evenit. Nimia quidem relaxatio dissonãtiam obedientiæ, quę superioribus debetur, ingenerat: at necessitatis intentio naturæ dissolutionem parat. Et hac in re mentem intendere convenit. In omnibus autem modus optima res est.

ἀνειμένα, ἁρπήσεται δὲ μᾶλλον ἐπιτεινόμενα. καὶ γὰρ ἐπὶ τῆς θεραπαινῶν ταυτόν. ἡ μὲν γὰρ ἄγαν ἄνεσις ἀκροωνίαν ἐμποιοῦσα τῆς ἀναγκαίας, ἡ δὲ ἐπίτασις τῆς ἀνέσεως, λύσιν τῆς φύσεως, καὶ ἐπὶ τούτου δεῖ νοεῖν. μέτρον δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστον.

MYIAE *Epistola.*

MYIA PHYLLIDI *salutem dicit.*

MYIAΣ Ἐπιστολή.

ΜΥΙΑ ΦΥΛΛΙΔΙ χαίρειν.

CUm liberorũ mater facta sis, hoc te admoneo. Nutricem selige, quæ commodissima & munda sit. ad hæc verò etiam quæ pudibunda, non autem quæ somno, nec certè etiam quę temulentiæ dedita sit. Talis namq; censebitur optimè convenire ad liberorum hominum natos enutriendos. Siquidem etiam lac altile & bene nutritum habeat, nec facile, ut cum vitio congrediatur, induci expugnative poterit. In hoc enim magna et potissima pars sita est, magisque in omnem vitam evidens & primaria exsistit, in ea, quæ ad bonæ indolis foetus educandos futura sit nutritia. Faciet enim omnia, quæ bona sunt, oportuno tempore, & ad mammam atque ubera, & cibum dandum, non cùm vagient, sed cum providentia quapiam adhibebit. Nam ita infantẽ ad sanitatem ducet,

ΓΕνομένῃ τοι μητρὶ παίδων, τάδε παραινῶ. τιθήνην μὲν αἱρεῖσθαι τὴν ἐπιτηδειοτάτην καὶ καθάριον, ἔτι δὲ καὶ αἰδήμονα, καὶ μὴ ὕπνῳ προσεσκυμμένην, μὴ δὲ μὰν μέθῃ. ἡ παιδὸς γὰρ ἂν κρίνοιτο κρατίστη ποτὸν ἐκθρέψειν ἀλυσθέντος παῖδας. εἰ γάρ δὴ γάλα ξύφιον ἔχοι, καὶ μὴ ταῖς πρὸς ἄνδρα κοίταις νίκαιτο & πάλιν. μεγάλα γὰρ μέρεα ἐν τῷδε καὶ πρῶτα, καὶ προπαρασκευαστέα εἰς ὅλον τὸν βιοτὸν πέλει ἐν τῷ ξυφοίσῳ ποτῷ καλοῦ ξυφώματι. πάντα γὰρ ἀέρτα καλὰ ἐν τῷ ποτεσιμότι καιρῷ. τὸν τιτθόν τε καὶ μαζὸν καὶ ξοφὰν δόμεν, μὴ κλαίοντος ἐπιγνῶναι, ἀλλὰ μετά τινος προνοίας. οὕτω γὰρ ἐς ὑγίειαν ἄξει τὸ βρέ-

βρέφος. μὴ ὅτι αὐτὰ θέλει καθεύδειν νικᾶται, ἀλλ' ὁπόταν τὸ νεογνὸν ἀναπαύσιος ὕπνον ἔχῃ. οὐ μικρὸν γὰρ ἄχος τῷ παιδὶ προσοίσει. ἔστω δὲ μήτ' ὀργίλη τιθηνὰ, μήτε φορύλλωσσος, μήτε ἐν ταῖς τῆς σιτίων πλήψεσιν ἀδιάφορος ἀλλὰ τεταγμένη καὶ σώφρων. δυνατῆς δὲ ὄντων μὴ βάρβαρος, ἀλλὰ Ἑλληνίς. ἄριστον ἐὰν καὶ τὸ γάλακτος χρηστῶς πεπλάσμενον τὸ νεογνὸν, οὕτως εἰς ὕπνον ἵσταται. ἁδεῖα γὰρ νήσις, καὶ εὐπαλέργαστος αἱ τοιάδε σίτασις. αἱ δὲ παχύτεραν δόσιν χρὴ, ἁπλουστάτην. οἴνῳ δὲ τοπαράπαν ἀπέχεσθαι τῆς δυνάμεως ἰσχυρὰν ἔχειν, [illegible]τὸ ἀραιὸν μεμαδιδόμενα τὰ πρόσφατα δείλαιον γαλακτώδες. τὰ δὲ λουτρὰ μὴ ποιεῖν συνεχῆ. αἱ γὰρ τῆς ἀραιὸν καὶ εὐπράτων χρῆσις, ἀμείνων. κατλαυτὰ δὲ καὶ ἀὴρ ἐπιτήδειος θάλπους καὶ ῥίγους ἔχων τὰν συμμετρίαν. καὶ οἴκησις δὲ μήτε ἄγαν πεπνευμένα μήτε ἄγαν κατάσκιος. οὐ μὰν ἀλλὰ καὶ ὕδωρ μήτε ἐπίσκληρον. μήτε εὐπαράγωγον. καὶ σεσμικὰ δὲ οὐ βαρέα, ἀλλὰ πρωϊπλοῦσα τῆς χερσὶ εὐ-

ne, quum pusiones volet somnum capere, vincatur: sed quo tempore recens natus requietis amorem ac desiderium habet. Non parvã enim puero sanitatem hoc modo afferet. Sit verò nutrix nec iracunda, nec linguax & effrenati oris, neque in cibis sumendis vulgaris & indifferens: sed stata et temperans. Potentioribus verò existentibus, nec Barbara sit, sed Græcanica. Si recens natus infantulus commodo lacte repletus ita in somnum vertatur, optimum quoq; fuerit. Iucunda namque pusionibus quies, & talis illorum nutritio atq; alitura facillimè digeritur. Quod si autem etiã aliam conferre oportet, dãda talis est, quę sit quàm simplicissima. Vino verò in universũ abstinere debet, nimirum ut robustam habeat potentiã, vel si rariusculè erit propinandum, temperatione lacteum sit lactisve calorem habens & vespertinum. Balnea ne sint assidua & continentia. Rarorum enim & benè temperatorum usus præstantior est. Eodẽ modo etiam aër ille idoneus & commodus est, qui habet calidi & frigidi bonam temperaturam. Domus quoq; sit neq; nimis ventis pervia iisq; exposita, neque nimis constricta & obscura. Imò verò etiam aqua sit, neq; dura, h. est, cum laboribus hausta, nec quæ facile sursum adducatur. Et vestes stragulæ non asperæ, sed quæ benè cõcin-

nè corpori advolvuntur. In hiſce namq; omnibus, quod proprium eſt, non aũt quod ſumptuoſum natura deſiderat. Hæc igitur impræſentiarũ non inutile fuerit tibi ſubſcripſiſſe ac probaſſe educationes ſpei, vel juxta eam, quæ jam expoſita eſt, quámq; ſuaſi educationem, factas. Faxit autem Deus Opt. Max. ut rurſus ex educatione infantis tuas exſpectatas admonitiones etiam aliquando referas.

ἁρμόσως. ἐν σοῖσι γὰρ τούτοις τὸ οἰκεῖον ἡ φύσις ἐπιποθεῖ, ἀλλ' οὐ τὸ πολυτελές. ταῦτα μὲν οὖν ἐς τὸ παρόντος οὐκ ἀχρεῖον ἔσται γράψαι τοι τὰς ἐλπίδος ἐκβεβηκὼς ἢ κατ' ἐμὲ ὑφαγόμενον γενόμενας. θεὸς δὲ συλλαμβάνοντος ἐφ' ταῖς ἀγωγαῖς τῷ παιδὸς αὖθις τὰς ἐνδεχομένας καὶ πρεπούσας κομιοῖμις ὑπομνήσεις.

MELISSÆ *Epiſtola.*

MELISSA CLARETÆ

Salutem dicit.

ULtrò mihi videris multam habere honeſtatem. Quia enim dedita operaſtudioſéq; aliquid audire aves de honeſto uxoris ornatu, bonam præbes ſpem te in virtute velle canescere. Oportet igitur modeſtam & liberã conjugem accuratè cum ſilentio viro legitimo, verùm non ſumptuoſè comptã ornatámq; eſſe. Decet autem eam eſſe veſte candida amictam mundámq; & ſimplicem, at non ſumptuoſam nimíſq; luxuriantem. Vitare enim debet illa pellucida & ſubpurpurea, itémq; auro intertexta veſtimẽta. Illa nãq; meretricibus ex uſu ſunt, ut plures ad ſe pelliciant. Illius verò fœminæ, quæ uni viro ſuo placere ſtudet, mundus & ornatus ſunt mores, non aũt veſtes. Valdè quippe pulchrum eſt fœminam liberã

Μελίσσης Ἐπιστολή.

ΜΕΛΙΣΣΑ ΚΛΑΡΕΤΑΙ

χαίρειν.

Ἀγτυμάτως ἐμοὶ φαίνῃ πολλὴν ἔχειν τὴν καλῶν ἔχεσθαι. τὸ γὰρ ἑκουσδασμένως ἐθέλειν τι ἀκοῦσαι περὶ γυναικὸς εὐκοσμίας παραλαμβάνειν δόξαν δίδοι, ὅτι μέλλοις πολιτὰς καὶ ἀρετάς. χρὴ οὖν τὴν σώφρονα καὶ ἐλευθέραν τε καὶ νόμον ἀνδρὶ ποτὴν μὲν ἀσυχίᾳ πεπαιδευμένην, ἀλλὰ μὴ πολυτελῶς, ἧμεν δὲ τὰ ἐσθῆτι λαμπρὰ μὴ καθάπερ ἀφιλῆ, ἀλλὰ μὴ πολυτελῆ καὶ περιττάν. παραλιπεῖν γὰρ αὐτὰν τὰν διαυγῆ ἐσθῆτα τε καὶ τὰ χρυσόπαστα τῶν ἱματίων. ταῖς ἑτέραις γὰρ ταῦτα χρήσιμα πρὸς ἀνδρῶν τῶν πλουσίων θήρας. τὰς δὲ πρὸ ἑνὸς τοῦ ἰδίου ἀνδρὸς ἀρεσκούσας γυναικὸς, κόσμος ὁ βίοτος πέλει, καὶ οὐ χλαῖναι. εὔμορφον γὰρ ἐστὶν ἐλευ-

ἀλλὰ θέρας ἡδέως τᾷ αὐτᾶς ἀνδρὶ, ἀλλ' οὐ τοῖς πλησίον. ἔχοις δ' ἂν ἐπὶ τὰς ὄψιος ἐρύθημα μὲν σαμεῖον αἰδοῦς ἀντὶ φύκεος, καλοκαγαθίαν δὲ καὶ κοσμιότητα, καὶ σωφροσύναν ἀντὶ χρυσοῦ καὶ σμαράγδω. οὐ γὰρ ἐς τὰν τᾶς ἰδιώτας πολυτέλειαν, φιλοκαλεῖν δεῖ τὰν γλιχομέναν τᾶς σωφροσύνας, ἀλλ' εἰς τὰν οἰκονομίαν τᾶ οἴκω. ἀρέσκειν δὲ τῷ ἴδιω τᾶς ἀνδρὶ ἐπιτελίας ποιοῦσαν τὰς σπείρω θελήσιας, αἰ γὰ τοῦ ἀνδρὸς θελέοις νόμος ὀφείλει ἄγραφος εἶμ κοσμία γυναικὶ ποτθ' ἃν χρὴ βιῶν αὐτάν. νομίζειν δὲ πρᾶτα ποτιγνήχθαι ἅμα αὐτᾷ καλλίστα καὶ μεγίστα τὰν ὐταξίαν. πιστεύειν δὲ χρὴ τοῦ τᾶς ψυχᾶς κάλλει τε καὶ πλούτῳ μᾶλλον, ἢ τοῦ τᾶς ὄψιος καὶ σᾶμ χρημάτω. τὰ μὲν γὰρ φθόνος καὶ νοῦσος παραιρέεται, τὰ δὲ, μέχρι θανάτω πάρεντι ἐντεταγμένα.

suo ipsius marito oblectari, non autem aliis. Argumentum verò habeas fuci loco in facie ruborem: honestatem & modestam venustatem ac temperantiã loco auri & fulgentium smaragdorũ. Non enim in luxum profusionémq; vestis eam, quæ moderationis & castimoniæ amans est, elegantiæ esse studiosam convenit: sed in domus & rei familiaris dispensationem elegantẽ esse addecet. Eã verò suo viro placere, quæ ipsius voluntatem perfectè faciat. Siquidem viri voluntates lex non scripta esse bènè ornatæ modestæq; fœminæ debet, ad quam eam vivere oportet. Séq; dotem unà secum longè pulcherrimam maximámq; ad virum attulisse, modestiam compositósq; mores, existimate debebit. Nã animi pulchritudini atq; opibus potiùs, quàm oris & pecuniarum credendum est. Oris n. formam invidia & morbus delibant & auferunt: pecuniarum verò species & decor solùm ad mortem usq; hominii adsunt.

ΠΥΘΑΓΌΡΟΥ ΈΠΙΣΤΟΛΉ,
Πυθαγόρας Ἱέρωνι.

PYTHAGORÆ EPISTOLA.
Pythagoras Hieroni Syracusano.

Ἄσφαλὴς ὁ ἐμὸς βίος καὶ ἡσύχιος· ὁ δὲ σὸς, κατ' οὐδὲν δὲν ἐμοὶ προσπελάζει. μέτριος ἀνὴρ καὶ λειτοδὴς Σικελικῆς ζαπέζης οὐ δεῖται. πάντ' ἔχει Πυθαγόρας ἱκανὰ τὰ καθ' ἡμέραν, οὐ

Vita mea tuta & quieta est: tua verò nulla in parte mihi appropinquat nec convenit. Vir moderatus & pauper Siculæ mensã non indiget. Pythagoras, quocumq; locorum venerit omnia quę quotidiè sufficiunt & quã-

tum satis est, habet. Dynastæ verò se in famulitium dare ejúsve contubernio uti grave & permolestũ esse, qui non assuevit. Magnum & à periculo remotũ est habere, quod sibi ad vitam frugaliter exigendam sufficiat. Siquidem ille suis contentus animus, nec æmulos aut invidos habet, nec sibi ab cujusquam insidiis, quæ tendi poterunt, metuit. Quo nomine etiam vitam Deo proximè degere videtur. Bona dispositio atque habitus non proseminatur nec Venereæ usu, nec cibis, qui hauriũtur: sed venit ab indigentia, quę ad viri virtutem ducit. Variæ autem & intemperantes voluptates infirmorum hominum animos in servitutem adigunt. Multò verò maximè illæ, quibus tu frueris. Quare cùm teipsũ etiam illis dedideris (pendes enim ab ipsis) etiã servari non poteris. Nam oratio tua, quam profers, iis, quæ damnosa sunt, contraria non est. Ne igitur Pythagoram voca tibi convicturum. Neque enim medici simul cum ægris decumbere volunt.

ἀν ἔλθῃ. θεραπεία δὲ δυσμέσου βαρὺ καὶ ἐπαχθὲς τῷ μὴ εἰθισμένῳ. μέγα καὶ ἀσφαλὲς αὐτάρκεια. οὔτε γὰρ ἔχει τὸν φθονήσοντα, οὔτε ἐπιβουλεύσοντα. διὸ καὶ δοκεῖ ἐγγυτάτω θεοῦ ἡ διαγωγή. ἀνδρεία ἀγαθὴ οὐ γίνεται ὑπὸ ἀφροδισίων, οὐδὲ ὑπὸ ἐδεσμάτων, ἀλλ' ὑπὸ ἐνδείας ἀγούσης πρὸς ἀνδρὸς ἀρετήν. ἡδοναὶ δὲ ποικίλαι καὶ ἀκρατεῖς δουλοῦνται ψυχὰς ἀσθενῶν ἀνθρώπων. σοὶ δὲ μάλιστα οὐ συνλαύσεις. διὸ σεαυτὸν εἰς τὰ τοιαῦτα εἰσαρῆ γὰρ οὐ δύνασαι σώζεσθαι. λόγος γὰρ ὁ παρὰ σοῦ οὐκ ἐναντιοῦται τοῖς ἀσυμφόροις. μὴ οὖν κάλει Πυθαγόραν συμβιώσοντά σοι. οὐδὲ γὰρ οἱ ἰατροὶ συνδιαιροῦνται τοῖς νοσοῦσι συνκάμνειν.

Epistolarum Thearus, Myiæ, Melissæ & Pythagoræ FINIS.

Τῶν δ' Θεανοῦς καὶ Μύιος καὶ Μελίσσης καὶ Πυθαγόρου ἐπιστολῶν

ΤΕΛΟΣ.

BIBLIOTHEQUE MAZARINE LYON

Benevolo candidoque Lectori.

VT non neſcias, benevole lector, quid à nobis in hoc opere præſtitum ſit, ſic paucis accipe. Vſi ſumus unico duntaxat exemplari, quod olim ex alio, pulchrè quidem manu deſcripto, ſed perquam mendoſo, è bibliotheca Clariſſimi Doctiſſimiq; viri Antonii Perrenotti Granvellani Cardinalis profecto, ipſimet manu propria deſcripſimus. Nec nos fugit, quàm periculoſa res ſit aleæ, unico exemplari ceu anchoræ, exiſtimationis ſuæ periculum, velut in ſubitò coorta tempeſtate, hoc tempore credere ac committere. Sed nos hîc publicæ utilitatis majorẽ, quàm privati honoris rationem habendam putavimus. Intereà ſenſum quàm potuimus proximè propriéq; expreſsimus. Si tamen in non paucis graviſſimi Philoſophi mentem non ſatis ſumus aſſecuti, eius nobis ab hominibus doctis veniam datum iri ſperamus. Præſertim cùm aliis adminiculis omninò fuerimus deſtituti. Solùm Petreius Tiara homo ad unguem doctus, paucula quædam eaq; levia, in libro de adhortatione ad philoſophiam correxerat. Et quædam etiam benignè nobiſcum communicavit ex Vaticana (ut opinor) deſcripta, itéq; candidè nonnulla indicavit vir Clariſſimus Theodorus Canterus. Porrò quæ hic noſter ex Platone, cujus longè fuit ſtudioſiſſimus, in hoſce commentarios tranſcripſit, ea fideliter omnia κατὰ δύναμιν & indicavimus & emendavimus. Textum Græcum itẽ infinitis in locis graviſſimè fœdatum, quàm potuimus accuratiſſi-

mè ex ingenio caſtigavimus, eaq; autori ſubjecimus. Quod ſi tamen non omnia vidimus, (quis enim tàm Lynceus unquam fuit, ut in tantis tenebris, inquit Marcus Tullius, nihil offenderit, nuſquam incurrerit?) ſed multa nos fugierunt: ſi ſatis non eſt, hominis, abs quo nihil humani alienum eſt, confeſsio, utiq; ſatis eſſe debebit, quod ingenio, ſtudio & induſtria aſſequi potuimus, à nobis ἀφθόνως in medium collatum. Noſq; authorem tam eximium, etſi non prorſus emaculatum, etiam cum proprii nominis diſpendio in lucem emittere maluiſse, quàm plurimorum eruditorum exſpectationem diutius fallere. Habuit illum in ſua quidem poſſeſsione quondam Io. Alex. Braſsicanus, uti ſcribit in editione Salviani, habuerunt alii: ſed nemo, quod ſciam, illi hactenus admolitus eſt manum. Hoc ergo effecero, quòd Pauſaniæ, Straboni, Dioni, Athenæo, & infinitis aliis contigit, uti poſteaquam mutili, ſordidati & malè habiti lucem aſpexiſſent, doctiſsimorum hominum commiſeratione tandem emaculati, & priſtino nativoq; nitori omninò reſtituti ſunt, idem noſtro huic aliquandò etiam accidat. Nimirum optimæ ac fideliſsimæ matris exemplo, quæ præclariſsimum fœtum in lucem edit, &, quod poteſt, confert: ſed quod non poteſt, nutricibus, pædagogis ac præceptoribus, ut conferant, demandat. Quare æquos lectores etiam atq; etiam rogatos & obſervatos volo, ne noſtrum ſtudiũ ac conatum ſuggillare aut reprehendere velint, uti quibuſdam hodie nimis familiare eſſe videmus, qui nihil, niſi quòd ipſi faciunt, rectum putant: ſed comiter potiùs corrigant, noſq; quorundam amicè admoneant, cuiuſq; ſtudium, utroque quod aiunt, pollice laudaturos. Interdum etiam aſteriſcos, ubi vel defectus aliquis, vel mendum eſſe videbatur, notavimus, & lacunas aliquot reliquimus. præſertim ubi non potuimus nos ſatis expedire. Iam quantis laboribus & vigiliis omnia nobis conſtiterint, experietur, quiſquis in

conſi-

consimilibus unquam periculum facturus est. Tantum igitur abest, ut ab oscitantia vel negligentia vel mala denique fide nobis dica aliqua scribi debeat, ut omnes, qui hæc lecturi sint nobis æternam potiùs debituri sint gratiam, quòd vel informem vel deformem partũ edere, quàm illum supprimere maluerimus. Quod si, uti spero, obtinuero, ut reliqua ejusdem authoris, quæ apud me jam confecta habeo, publici itidem juris haud gravatè simus facturi, animus addetur. Indicem rerum omnium memorabilium in fine quoq; adjecimus. Vale lector, & hisce nobiscum fruere.

I. ARC. THEODORETI
NOTATIONES

aliquot paucæ in vitam Iamblichi Philosophi, authore EUnapio Sardiano scriptam.

Pa.1.v.6. Ἐ εὐδαιμόνων γονέων elisо articulo τ̃ leg. censeo.

v. 8. Συρίαν de meo addidi, quod ita semper Iamblichus ipse patriã notet, & Epitheton χαλκίδα sine substantivo Συρίαν putem non poni.

v.18. pro κίνναμος, alii βίβαμος, rectius, meo judicio, Iunius, κίνναμος. Quod vero Eunapius addit de orationis perspicuitate & sermonis puritate, & reliqua, docti nullo modo admiserint tale de eo judicium, Siquidem orationis structura iuxta, ac res, Platonicæ plane similis existit. Quo nomine illum Proclus etiam in Commentariis in Platonem non rarò θεῖον vocare solet.

Pag.3 v. 21. Iunius interpres pro τοῦδε τοῦ ἥλιος, τοῦ ἡλίζοντος emendat & vertit. Verùm eruditissimus piissimæque memoriæ Iuvenis Guliel. Canterus nov. lect. lib.8.cap.17. rectius, ut mihi quidem videtur, πρὸς τοῦ λιοντος ὄφιν scribendum putat.

Pag.4. v.3. Interpres ἔπαγχος, non procul hinc vertit. Ego, recens mallem. significat enim πρὸ ὀλίγου. vers.2. pro ὁδὶ, ὁδὶ vel ὅδε legо, ut & interpres videtur legisse.

v.7. vel κατελιπεῖν vel καταλείπειν leg.

v.12 καὶ τ̃ ὀλιγχον legit Commel.

v.20. ἀφ' αὑτῶν ἄψος legend. putarem. Siquidem articulus declarat fœmininum aliquid deesse.

Pag.6.v.30. Plato de eo graviter disputat in Phædone.

Pag. 7. v.21. Dictum illud Theologi etiam meminerunt, & in primis D.Hieronymus.

IN IULIAN.

Pag. 11. v.22. Quod de Homero dicit Iulianus, non Proteo: sed Vlyssi ascribendum, quem talem fingit statim initio ὄδυσσ.

Pag. 12.v.14. Homerus hoc dicit ὀδυσσ. δ.

Pag. 14. v.28. ὀνειροκρίτου interpres reddidit, augurarer, ego cum pace mallẽ, somniarẽ.

IOANNIS ARCERII THEODORETI CASTIGATIONES ET NOTAE

IN LIB. I. IAMBLICHI de vita Pythagoræ.

PAg.25.v. 10. ἀφ' τόντων, vel ἀφ' τῶν θεῶν leg.censeo.

Pag.26.v.29.pro γενῆθαι, tempore præterito perf. γεγενῆθαι leg. videtur.

v. 33. pro φρονίζειν, quod erat in manuf. intrepidè φρονίσι posui.

Pag.27. v.13. pro Σαμίης, Σάμης puto reponendum,ut est in carmine oraculi.

v. 16. legebatur perperam Ἀγκαῖς ἰτυλίοις. pedestri oratione d istichon reddidi,quod paucis verbis numeris astringi, nisi obscurè, non posset.

vers. 32. ἀπ' Ἀγκαίου omnino leg. fuit, non ἀπ' ἀγγαίου,ut erat in scripto.

Pag. 28. v. 5.pro Πυθαγόρεω, Πυθαγόρεω, & in pentametro carmine pro ἔχει, ἴσχω substitui.

v. 20. is reposui, pro εἰ,uti scriptum erat, & recte puto me mutasse, si acquirendi casus servabitur. Quod si εἰ retinebitur , dandi casu εἰ σύμπαντι τῷ βίῳ legetur.

Pag. 29.v. 5.Locus suspectus.Putavi aliquando κινήσαντα legendum,etsi ne sic quidem locus satis foret sanus. Sensum tamen utcumque mihi videor expressisse. pro οἱ μὴ, in manuf.bellatulè exarato εἰ μὴ legebatur.

v.18. τὸ παλοὸ. perperam legeb.

v. 22. Hîc rectè legitur Μυζαρχῶ, vt & Diog.Laert.& Suidas , & ante hos Herodotus in Melpom.& Cle.Alexandr.legunt:perperam ergo antè aliquoties Μνημάρχῳ habetur, & quotiescumque ita posteà legetur, mutandum est.

Pag.30.v. 1.pro λαπθανόντῳ τι, δὲ,& mox v.3. pro τομιδὴ π,τε putarem legendum.

v.7. pro ἐπίσεφε , ἐπίσεφε , vel ἐπιτρέπει & pro θαυμαστὸς , θαυμαστὸς indubitanter corrigendum puto.

v. 16. Mendosè καπίπαυσιν legebatur, quod si mutetur in καπάπαυσιν, ne sic quidem locus integer futurus est.Itaque in κατ' ἐκάστω mutandum censeo, ac verti singulis diebus. Nam ita Græcos etiam loqui,uti κατ' ἡμὲω dicunt,brevitatis caussa puto.

v.21. κοὶ κλαυσμῷ cum copula leg. judico.

v. ultimo εἰς τὰς ἀτυχίας. leg.

Pag.31, v.1. Samii comati meminit etiam Erasin χιλ. Sed illius interpretamentum ab hoc alienum est,aut saltem diversum atque aliud.vide infrà cap. 6.

v.27 pro ἄσμενον, rectiùs ἀσμένως, vel potius ἄσμενῳ scribendum.

Pag. 32.v.5. παρὰ γὰρ scribendum puto. Sic v. 6. ἀφ' legebatur, pro quo δὲ substitui. pro ἐφοδιάσας fortè ἐφοδιάζ. scribend. Locus mihi mendosus vel obscurus visus.Sensum,ut potui, reddidi.

v. 11. plenè videtur leg. κοθάρσιον & ver. 10. ὅσιον.

vers. 26. pro κὰν τύτων, κὰκ τύτων lego , vel κὰν τύτῳ,& pro ἐπαγρίῳ,ἀγρυπνίῳ scribendum censeo.

Pag.33,v.5.Μόχῳ leg. videtur,nisi quis Μόχῳ vel Μωσεῖ legere malit. Fuit enim sanctus hic vir AEgyptius natione, cui etiam meritò competit φυσιολόγῳ epitheton.

v. 7. ἱεροφάντης & v. seq. τελετὰς legebatur, itaq; leg. ut scriptum est, vel πάσας τελετὰς scribendum.

v.24. pro ὀρίσιν, vel ὁράσιν, vel ἐρίζει, vel πολύσιν θεωρίας scribend.

v.16 δηλάδη lego.

v. 23. pro ἀγαθὲς ubi asteriscum posui,fortè ἀχθὲς legendum videatur.

v. ult. pro κεφάλαιος, κεφαλαίῳς fortè scrib.

Pag.34.v.3.πλοαῦ αἰνίτσεται ἰγκρατῶς καὶ σωφρόνως putarem scrib. quod magis ordinem sapiat.

v. 6.2ρεθίσεις scrib.

v.12. fortasse rectius in numero multitudinis ἄκρων legetur. Scriptum erat ἄκρου. Cæterùm totus hic locus mihi suspectus est.

v.30. Legebatur ἀσκλίνετον.

v.32.

v. 32. pro στευμένω Iamblichus fortè scripsit στευγμένῳ. coq; converti sago vestitus, recte an secùs, candidus lector judicet.

Pag. 35. v. 1 pro τὰς τε, πᾶσαν συμ. ἀν. τῷ π. ὁ ἂν judico legendum.

v. 15. ἰῶνα scribend. puto.

v. 16. pro σκάφος σοσοχῆς, scribere malim σοσοχθίσματῳ.

v. 20. αὐτοχθιδὲς una dictione posui, quod disjunctim legebatur, sed sine sensu, in exemplari nostro manu descripto. Sequentia penè ad finem usq; capitis non vacant mendis, quæ tamen tollere non potui. Sensum tamen mihi non malè videor reddidisse.

Pag. 38. v. 4. pro ἐπεφῆτο, ἐπεφᾶτο lego, uti paullo post p. 39. v. 2 legitur.

v. 24. ὁσὸς δέκατος lego.

Pag. 39. v. 2. ἐπ' ἄδαμ. scribendum. ut & v. ulti. ἄδαμα.

v. 6. pro ἀντίμοιρον, ἀντὶ πίνου lego.

v. 10. ἐπὶ ἀγοραίῃ legebatur, fortè ὠνῇ ἐπὶ legendum.

v. 21. pro πάντα fortè πᾶζαι,

Pag. 40. v. 1. pro μαλακυνόμενον fortè rectiùs scripseris μαθόμενον.

Pag. 41. v. 2. μαλάκιστον ἴστι scribe.

v. 5. post νομίζοντες, ἄξιον vel simile desiderantur, & καλὸν pro καλλὸν scrib.

v. 21. in Manus. ἑκὼν μίγις numero unitatis legeb.

Pag. 42. v. 10. scribo πανθάμυρῳ.

v. 14. post διτλάζειν suspicor aliquid deesse. fortasse ἐπὶ ξένης διτλάσιον, sententiam plenam reddet. Equidem puto me sensum utcumq; expressisse.

v. 26. Non satis constat oratio, quæ sic benè habebit, meo judicio, si legatur, πλαθὼ πλειόνων &c. vel simile. Illud verò οἱ σιτῶν, quod statim sequitur, itidem mendosum est. fortè non malè legetur ἀθυμῶν, vel simile. Itè ἐπιτιμολόγη.

v. 31. ἐτοξάδαμ scribendum.

Pag. 43. v. 7. Fortè ἀμφαμαλλὰς rectiùs scribetur, quàm ἀμφιμαλλὰς, quod an inveniatur subdubito.

v. 9. Orationem imperfectam esse, cui non potuerim mederi, asteriscus nota.

Pag. 44. v. 26. pro ἐπὶ, ἐν δὲ, leg. judicarem.

Pag. 45. v. 4. θεωρία legebatur. Locus mihi in fanabilis. unde nec germanum illius sensum exprimere potui.

v. 19. pro θεότης, quod posui, θεόπλη legebatur.

Pag. 46. v. 15. ᾗ ἐλευθέρῳ lego.

v. 18. pro ἡμέραν, Ἰμέραν scribend. censeo. Error manifestus ex vitiosa pronuntiatione. Fuit enim civitas hoc nomine in Sicilia. Quid autem sibi velit Τραγασίας, quod statim sequitur, fateor me ignorare. Putavi aliquando τριγκλίνου, quæ & ipsa ejusdem regionis civitas fuit, legendum, Æquus & candidus lector dijudicet, vel melius quid afferat.

v. 20. ἀλγκαῖον ἀλῶτι τῦ, quod monstrosum quid, mutavi in ἀλὸ καρόνδα τὸ Κατα. ut infrà cap. 27. quoque legitur. Id quod & vidit vir doctus, & amicus noster Theodorus Canterus.

v. 23. Locum esse mendosum indicare volui per asteriscum. Mendum est in τοῖς ὑπερολοίνοις, quod nihil est, olim mutaram quidem in ὑπερόγκοις, ut quàm minimum recederem ab scriptura nostra: sed nunc potius ὑπερόπλοις suspicor legendum.

Pag. 47. v. 4. una dictione ἐπίλομὴ legend. & mox v. 6. τὸ ἀνάφθεγμα τοιοῦτον ἐστι, fortè rectiùs scribetur.

v. 11. ἀμαθίαν, converti imperitiam, quòd aliud non occurreret satis aptum. interim notum etiam pueris, eo significari non tam inscientiam quàm crassitudinem quampiam, qua quis nec voluit, nec potuit aliquid addiscere.

v. 14. Nescio satis, an illud, ἀμείνω, integrum sit. verti, quod visum est convenire.

Pag. 48. v. 10. pro ἐγεμένης, vide num scribendum sit ἐγενυμένης.

Pag. 49. v. 5. pro παιδάλλοι, quæ nihili planè vox est, παιπαλόεσσι, vti pag. 62. v. 16. & aliàs legitur, scribo. Significat eum adolescentes adhortatum esse, ut senes maximè reverercntur, idque multis rationibus.

v. 23. ἐπαγωγῆς ἕνεκα verti, ingressus caussa, rectiùs fortè, invitamēti, vel incitamenti caussa dixissem. Lector, quod malit, eligat.

Pag. 50. v. 6. pro ἐνεργαζῆν, ἐνεργεστάτου suspicor leg.

v. 15. pro παιδὸς legebatur παρὰ. Imperitus scriba procul dubio, quod per abbreviationem παῖδα scriptum reperierat, non intelligens, in παρὰ perperam mutavit.

v. 22. πιφιλοπυρρήτους censeo scrib.

v. 26. stellulam posui, quòd ἄπυλον putem. Me certè propter obscuritatem, ex qua non me potui expedire, non parum torsit. quod igitur converti, æquo animo lector accipiet.

v.29. τῶν ὅσων, legi & converti παρόντων.

Pag. 51. v.1. ὑπάρχειν, ὅτι leg. videtur. quamquam ne sic quidem mihi satisfacio.

v. 29. ἀφορίσει, ἐμάλιστα τοῖς τοιούτοις, ut ad præcedentia referatur.

Pa. 52. v.1. pro δι κλῆν. audacter διακοπῆν, vel διείρλαν ἐχιλιόντλαν lego: expressi quidē, ut mihi videor, sensum in versione: sed ingenuè fateor nondum didicisse me, quid sibi velit numerus millenarius.

v. 31. αὐθ' ὑπερά τι leg. censeo.

Pag. 53. v. 12. pro πρόσωσιν vel προσόμβων, lego προσπόμβων.

v. 33. Locus valde mendosus, τῆς τῶν ἄλλων, nescio quid sibi velit. Sic quod sequitur p. 54. v.1. πότερον τῆς ἐκείνων, quisquiliæ & portenta. muto in πυτθιέχθων, & τῆς ejiciendum & οὐ μιᾶς leg. censeo. Sensum utcumque mihi videor expressisse.

Pag 54. v.27. pro Μυσῶν, μυσῶον, hoc est, locum Musis sacratum, vel Musarum sacrarium, uti converti, omninò puto scribendum. utipag. 58. v. 12. etiam legitur.

Pa. 55. v. 6. Quid si legatur ὑπερδυκάδος numero multitudinis, ut ad substātivū ψήφους referatur?

v. 29. φάνοιτ' ἄν.

Pag. 56. v. 5. προαίρεσιν verti, propositi subsidium ut & mox, quod obscurum esse fateor, nec mihi quoque satisfecit. interim non occurrebat melius.

v. 17. μὴ δικάζειν, conjunctim malè legebatur, quod ita mutavi, ut impressum est.

Pag. 57. v. 14. perperam κρατῆσις & δυάμεων & v. 20. αὐτοδυ legebatur in manus. Porro allusisse Pythagoram ad illud Hesiodi οὐ γὰρ ἐγγ. ἐν ἡμέρᾳ ἴσ' ἐπὶ μῆν τανύπερθε, ὅς κ' αὐτῇ πάντα νοήσῃ etc. etiam pueris notum esse potest.

Pag. 58. v. 11. ἀδικηθῆναι, accusandi, non gignendi casu scribendum. referendum enim est ad ἐγκαλεῖν.

v. 26. Πυθέᾳ, ut in argumento seq. capitis, legend.

Pag. 59. v. 21. pro ἄδε. τὸν δὲ leg. cēsuerim. Sic v. 5. intrepidè pro παιδίων, παιδίαν, & infrà v. 27. pro Ἀγαθίᾳ, Ἀγαθίᾳ posui.

v. 21. ὑπακούσῃ scrib. videtur ut P. 61. v. 6. Quod autem sequitur de purgatione, ab mendo mihi suspectum est. Vnde factum, ut mihi in versione non satisfecerim. Ἀγάπλους fortè per sacrificium reddendum erat, sed ne sic quidē obscuritas tolleretur. itaq; asteriscō notavi.

Pag. 60. in argumento τὸ cap. ἰσαῖον, mutavi in κῦ τλον. Sic p. 61. v. 2. καλὸν ἀγαθόν, quod scriptum erat, in καλὸν καγαθόν.

Pag. 61. τὸν δαίμονα, fortè scribend. est enim τὸ, πιᾶν verbum activum.

Pag. 62. v. 13. Totus ille locus mihi intricatus visus. itaque æqui boniq; consulendum quod verti. Mihi certè nondum satisfeci.

Vers. 19. πρὸ δέκα ἐτῶν legeb. in manus. sed sequentia ὕστερα.

v. 33. post διδαμίτλω, puto deesse vel γαμετλὴ, vel γυναῖκα, ut respondeant cæteris.

Pag. 63. v. 5. Δωδώνῃ scribend. & pro Δίλφα, quod scriptum erat, mutavi Δίλφας.

v. 20. ἀρετὴ πρὸς γυναικὸς scribendum videtur vel ἀνδρῶν μὲν ἀρετὴ πρὸς γυναικῶν Ἀφροδίτη. Quod de Vlysse & Calypso subditur ab Iamblicho, pulcherrime apud Hom. describitur ὀδυσ. ε. sic loquētem, ἀθάνατος τ' ἄμε ἐμεμάσσεις μιᾷ ἰδυίᾳ, οἷα ἄλοχον. &c.

Pag. 64. v. 7. scribe ἑκατὸν. perperam enim κ scribæ vitio coaluit cum ν. aliquando putavi ἐχίνῃ scribendum: sed prius, quod dixi, & converti quoque, præfero.

v. 12. Quod Iāblichus hîc de celebri illa Græciæ panegyri, cui Pythagoras vitam humanam similem fecit, scribit, etiam Cicero expressit lib. 5. Tusc. Quæst. non procul à principio.

v. 27. Vide lector, num pro δᾶ, δὴ leg. sit.

Pag. 65. v. 4. post προσοικειώσεις scribæ vitio ἄνθρ, vel simile omissum reor.

v. 7. fortè scribend. ἄτιν. pro ὅτις.

v. 20. Locus mendis non vacat. Vacuumq; restituetur ac sanabitur, si legas ἀφελωμένῳ, & c. deinde ἐκ τὰ ἄλλα, ἃ ἂν ἐκποδὶ τις κελεύῃ.

v. 33. initio 17. capit. ἱσορέσιον suspicor scrib. proclive fuit imperito scribæ omittere in fine σ.

Pag. 66. v. 2. pro ἰλίκτλα, ἰλίλκτλα Πυθαγόρᾳ fortasse scribend. Et licet Græca parum sint sana, tamen sensum mihi non inconcinnè expressisse videor.

v. 8. post κομιζομένους, ubi asteriscum posui, στεγνότητι rursum omissum puto.

v. 18. pro ἐκ τούτου, quod posui, ἐκτοτε legebatur. & mox v. 21. ἐν παμμεγεῖ leg. item pro κυδαμων, κνάμων, quod nihili vocabulum est, legebat. sic pro ἡ δὲ αὐτὸς, ἀδὲ αὐτὸς reposui.

Pag. 67. v. 6. vide num. αὐτῷ μυθολογῶς leg. sit pro τοῖς, ut caput & præcipuum corpus quasi à cauda fuerint revulsa. Alioqui si articulus est, pro eo, τοῖς indubitatò scrib.

v. 18.

v. 18. καὶ διορισμῶν conjunctim puto leg. non disjunctim ἀλλὰ σημείων.

v. 27. pro κυκλῶν emenda κύκλῳ.

Pag. 68. v. 3. in argum. cap. 14. ὃς αἱ, & mox v. 5. συστοιχῆσαι scribe.

v. 18. ἀναμφιλέκτως, & v. 22. εὐήνιος, & v. 23 ἀμετάπτωτα legebatur in Manuſ. verſus item erāt valdè mendoſè ſcripti, quos tamen proclivè & facilè fuit benè correctos dare, præſertim cū habeantur Ιλιαδ. ε. ſtatim in principio. Eos converti, non ut majeſtatem & leporem Homeri, (quod nondum puto cuiquam licuiſſe, nedum mihi) ſed ut ſenſum utcumq; exprimerem.

v. 36. Locum illum corruptiſſimum ſic me ſanaſſe puto, legendo, ἵνα ἐμέσωσι πεφθέντων τὸ Μυκήνης οὐ Τρωϊκοῦ λαφύροις &c.

Pag. 69. v. 2. τῦτο ἀσπιδ. παρασύμον legend. ſuſpicor.

v. 7. ἐνῦλῳ ſcribe. ut & v. 22. ἀκύῃ, & mox πρώτην κατὰ.

v. 32. Lego ἀφαγιασμοὶ vel ἀφαγνισμοὶ, vel deniq; ἁγνισμοὶ & v. penult. λόγου ἄξιον, fortè λόγῳ, vel, ut poſui, λόγων.

Pag. 70. v. 21. ὁμιλιῶν leg.

v. 24. Locus fœdè corruptus, quem ita fortè non malè reſtituas, τὸ νομάτων, vel τὸ θυμαμάτων, διὰ πάθῃ τε συγκλυδώνισμένον. Quodſi verò hic, ut & alibi non rarò, authoris mentem non ſatis aſſequor, vetuſtati, quæ hunc elegantiſſimum authorem ita miſerè nobis mutilavit, utiq; aſſcribendum erit.

Pag. 71. v. 3. συντετελεσμένων malim leg. & v. 9. ἰκτίνῃς, pro χρώμενος ἰκτίνῃς. Sic mox pro ἰκτίνῃσι, ἰκτῖνες δὲ fortè rectius. Difficile fuit & hinc commodum aliquem ſenſum elicere.

v. 18. ἀκτακτοσιτὸν leg. ſuſpicor. Sed ὕπνῳ καὶ ὑποχύσει cætera.

v. 31. καὶ συμπαθύμεσθ. copulatè ſcribo.

Pag. 72. v. 14. ἀνυφορῶσι nihili vox eſt, & lego ἀνοιφορῶσι, vel ἄν ἰφορᾷ. Interea, & illa perobſcura manent. Vnde factum ut me non expediam ſatis feliciter ductum verborum ſequēs. Et puto verbum aliquod deſiderari, quod tamen propria authoritate infarcire nolui. Lector, æqui conſulat.

v. 23. ὑπερφθεγγόμενον perperam in manuſ. legebatur.

v. 24. lego ἀφ' ὑγρημένης πίστεως ab ἀφαιρέω vel ἀφαιρεταμένης ab αἱρέω.

Pag. 73. v. 4. pro ἐκπόνοισιν in κάπνοισιν leg. judico, ut carmen conſtet. Sic v. 10 πάσσεται, & v. ult. Empedocl. καὶ τοῖσδ' Porrò illud Latinè, ut potui, converti.

Pag. 74. v. 8. κολάσεως legebatur, in noſtro manuſ. fortè rectiùs κολάσεις legetur. Sed nihil definio.

v. 15. lego ἰπωρέας. Sic Thucyd. lib. 1. dixit, καθ' ἰπωρέαν δάκνειν, cum dolore & damno accipere. Verti, rationem perfringerent, ut Cicero dixit animos perfringere. Fortè tamen rectius ἰμπωρέας, id eſt exercitationibus animi leg. & vertendum, ut referatur ad ἰμπεδίζόντων. Nam nonnulli cibi gravant rationem, nonnulli proritant ad impuritates. Hoc ergo præfero.

v. 18. pro ἐτήρας, ἐταίρους ſcribendum ſtatuo. Et ſic converto. Mendum ex vitioſa enunciatione natum, meliori tollendum eſt.

v. 25. ἀνοίαν verti neceſſariò in δοιήν, & pro δόξης δὲ quod ſ. verſ. eſt δόξης τε puto leg. porrò ἀνεπιτήδευτον & κατεξανάστασιν, meo judicio non ſunt genuina nec germana. Verti tamen quod potui.

v. 31. pro ὁμιλικὰς, vel ὁμίλικας. i. coævos, vel ὁμιλικὰς leg. videtur. Interea autem, quæ ſequuntur uſque ad v. 10. pag. 75. tam mihi viſa ſunt confuſa & hiulca, ut commodum & germanum ſenſum ex illis elicere nequiverim. Reddidi tamen quod viſum eſt convenire.

Pag. 75. v. 12. aſteriſcus gravem affectionem indicat, cui neſcio an potuerim medicinam afferre. Conabor tamen. Putavi aliquandò διανεμόμενοι, at nunc διανεύμενοι ὑγιῶς leg. ſuſpicor. Nihil definio.

v. 17. πρὸς ὃς fortaſſe leg. Interea tota illa periodus mihi ſuſpecta eſt.

v. 26. Illud, ἐν ἕνος, neſcio quid ſibi velit. Quid ſi verò ἑὸς ἕνος legas? verùm & hic locus cum iis, quæ ſequuntur, obſcurus eſt, & in vertendo, ut ingenuè fatear, non parum mihi exhibuit negocii.

Pag 76. v. 14. Locus ille Platonis, quem citat noſter Iamblichus, habetur πολιτ. ζ. pag. 77. v. 3. Baſilienſ. editionis.

Pag. 77. πάρεσιν pro πάρεσιν exiſtimarem leg. valdè ſalutare eſt, quod hic ab Pythagora ſcribitur factum.

Pag. 78. v. 3. ἐκεινοῦνδε perperam legebatur, ut ſuprà p. 77. v. 28. λαπαχέμεν. pro λάπαχες. & ſimilia ex vitioſa pronunciatione nata.

v. 9. pro μετίχειν, μεταχεῖν leg.

v. 23. ἰχώνδε per duplex ν ſcrib.

Pag. 79. v. 8. Aſteriſcon poſui poſt πλὴ, quod putem

putem aliquid desiderari. Fortasse subsativū βέσαιον sententiam integram reddet. Lector dijudicet.

v.17. δυσπαραπολύθ. scrib.

Pag. 80. v.6. Hæc Lysidis ad Hipparchum Epistola exstat in opere Epistolarum Græcarum variorum philosophorum, quæ olim ab Aldo Manutio fuerunt editæ Venetiis 1499. p.519. Sed valdè vel mendosa, vel transposita. Ex qua tamen vel hic noster emaculari, vel illa saltem hinc restitui aliquo modo potest. Deinde edita est ab Hen. Stephano cum fragmentis Pythagoricorū ad Diog. Laërtium. Deinde ut aliquot diversitates annotē, legitur ibi, λέγουσι δὲ πολλοὶ σε καὶ δαιμονίως φιλοσοφῖν, ὅσους ἐπαξίωσε Πυθαγόρας, ἅπερ ἐμαθὼν μὲν ἐπαρχῆ μοι ἔσεσθαι. ἐκ ἐπιζήλως δ' ἂν γενοίμην γενέσθαι Σικελικὸς πολυτελέως, ἂς ἀχθῆναι σοι γενέσθαι δύσεσον. εἰ μὲν οὖν μετεβάλοιο χαρίσομαι· εἰ δὲμὴ, πίθηκος μοι. Quæ sequuntur in principio Epistolæ sunt. Secutus autem sum in versione, quātum quidem potui, nostrum exemplar Iamblichi, quem Græcè & Latinè utcumque loquentem dare volui.

v.15. Et hæc in Epistola edita ad hunc modum leguntur, ὅσον κἀμὲ μεταθεῖναι τῶν τήνδε θείων καὶ σεμνῶν παραγγελμάτων, μηδὲ κοινὰ ποιεῖσθαι τὰ σοφίας ἀγαθὰ τοῖς μήθ' ὅσιοι τὰς ψυχὰς. ἐγὼ δ' ἥμις ὀρίσηται τῆς ἀπαιδίας τὸ μὴ τοιούτων ἀγώνων προσήκειν. ὑδὲ νῦ βεβαίοις τὰ ταῦν Ἐλευσινίοιν θεῶν μυστήρια διηγεῖσθαι, κεῖ' ἰσότιμα δὲ ἄδηλος κ' ἀπρεπὲς ἀμφότερος ἀνατίθεσθαι πράξασθαι. καλὸν δ' ἀναλογίζεσθαι, ὅσον χρόνον μᾶκος λεγόμενος ἐκμιμεῖσθαι δυσμίμητος σκίλας, τὰς σοφοῖς κάθεσθαι ἡμῶν ἐγκεκλεισμένους, ἕως πόλι διελθόντων ἐτῶν, ἐγκάμεθα διδάσκειν τῶν τήνδε λόγων.

Pag. 81. v. 1. Et hic variat nonnihil epistola edita, sicque legit, κεδάπερ δὲ αἱ βαφεῖς προσκεκάθαρται ἔσυψαν τὰ βέλτιμα τῆ ἰμαντίνη, ὅπως ἀναπλύνει τὰν βαφὰν (in nostro manuscr. τὰν ῥαφὰν malè legebatur) ἀναπίαντι, καὶ μηδὲν ποκῃ γενησόμενον ἐξέπαλον &c.

v. 6. Epistola edita simpliciter legit παρασκευάζει τὰς φιλοσοφίας ἐκπεσόντας, quod noster rectius opinor habet, ut typis commissum impressumque est. Sic mox v.9. pro ἐλπισθέντων, quod in nostro est, Epistola habet ἐλπιζομένων.

v.12. pro λόγως leg. λόγοις.

v.19. Asteriscum posui quòd vitiatus locus, & in hoc nostro, & alibi videatur. Cui cùm non potuerim medicinam afferre, cum non converti: sed alii Æsculapio curandum reliqui. quinimò nec in sequentibus mihi satisfeci. Sic v.23. Epist. impressa pro τὰς ἀκυρὰς, quod in nostro Iamblicho est, simpliciter τὰς ἀκύρους legitur.

v.25. pro λόγως θείως. ibi λόγως ἐλευθέρως legitur.

v.32. pro λάσιαν, ibi leg. ἐαθῆσιαν.

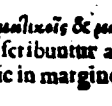
Pag. 82. v.7. Asteriscus ibi positus notat locū graviter esse affectum. Sanabitur autem ex edita Epistola, ubi sic legitur: αὐξηθὲν ἐγκλᾶδι. δύκρι δὲ πρὸ ἀσὶ τύλα παντῶν κρυόντως ἀμβοσπόμβαν ἐκωλύσαν καὶ μηδαμῶς ἐᾶσαν προσκόψαι τὸν λόγον. ἀνομάζαμι δὲ πρῶτον &c. Reliqua, quæ sequuntur, paullò quidem aliter ibi leguntur: sed nihil muto, quòd nostra videantur planiora.

v. 16. ὁρμαὶ μέχρι θανάτων καὶ κρημνῶν &c. Epistola impressa habet.

Pag. 83. v.2. Illud τὸ ρομβόν, ὕτυλον est, nec habeo quod legam, quàm quod legitur in Epistola Aldina ῥυζόμβων, nisi τὸ ῥόμβιον, quis præferat.

v.8. ὡς τὸ δεῖν mutandum censeo in ὅ τι δεῖ, & v. seq. post ποιεῖσθ puto aliquid desiderari, vel ἀρχὴν, vel πάρεσιν, denique vel δεκτικὸν. Iudicent docti.

Pag. 84. v.31. Hæc de ἀκουσματικοῖς & μαθηματικοῖς etiam compendiosè scribuntur apud A. Gell. lib. 1. cap 9. porrò huc in margine adscripta erat talis χάραξις

Pag. 85. v.14. ante συναλαμβάνουσι in margine autographi adscriptum erat, ὥτε λέγει, προσποιοῦνται, ὥτε λαμβάνειν, ἀλλὰ καθ' αὑτῶν. quod alicuius videtur esse interpretamētum.

v.17. τοι ὥτα, quod erat in manuscr. confidenter in τοιοῦτον & seq. v. ὦδε mutavi.

Ακου-
στικοὶ
μαθη-
ματικοὶ.

v 27. τὸ διαπόταλον absque τι, quod ut non minus necessarium, quàm quod v. seq. ponitur, τί τὸ σοφόν. putavi apponendum.

Pag. 86. v. 10. Locus non caret mendo, & quod verti non placet. Interim ex ingenio eum restituere non potui, quod illud nobis non cōtigit tam felix, ut invitis libris omnibus, uti audent loqui nōnulli, (etsi non nisi uno duntaxat bellatulè quidem scripto, sed valdè mendoso simus

simus usi) mea infarcirem, & pro verbis gravissimi philosophi venditarem.

Pag. 87. v.1. ἄλλο γὰρ una dictione leg. & v.2. εἰς κρίσιν.

v.18. μηδὲ ἀλιτηριώσας, imperfectum esse videtur.

v.24. συμβουλὴς ἀγαθὸν existimo scrib. sic v. seq. ἐν τῇ κρίσεως disjunctim.

v.29. illud, ὡς ἱερὸν mendosum est, & lego οὐκ ἱερὸν. & mox v.31. τὸ θεῖον & legi & converti, pro τὸν θεόν.

Pag.88. v.5. ταῦτα ἰδίαν scrib. censeo.

v.23. Quòd hic de panis fractione dicitur, si mendo vacat, ingenuè me non intelligere fateor. Ideoq; & versio nostra subobscurior exstitit, licet ductum verborum sim secutus. Interea quòd hic dicitur, & pag. seq. v.1. videtur fortè ritum fidelium Christianorum taxare.

Pag.89. v.30. pro Αἰνησίδης, quòd in nostro ut erat exemplari, ita etiã reliqui, putarẽ Αἰνησιδής, legendum, ut gentilitium. Sic enim patronymicum formatur apud Stephanum in Αἰνησίδης.

Pag.90. v.2. pro ἀεὶ ἀργυρίων, videtur ἀναργυρίων potiùs scribend. ut & verti.

v.6. in manuscripto legebatur τοῦτο τὸ Πυθαγόρου, quòd an rectè, uti edidimus, mutatum sit, judicent alii.

v.26. in manuscripto erat ἴσον. quod omninò in ἴσῳ σου mutandum censui. Sic v. penult. αὐτοῦ in αὐτὸς mutavi.

Pag.91. v.2. pro ὡς, ἢν, ὡς substitui, ut necessarium relativum.

v.12. γεωμετρίαν ὕστερ, & leg. & interstinguendum videtur.

v.25. fortè μὴ τῷ ὀρᾶν scrib. ut quasi viderint simul, & audierint, quod intimis solet dari.

Pag.92. v.9. perperam ibi legebatur Πυθαγορείας, & v.16. ἀυτὸν. proclivis enim lapsus ab υ in ν, propter similitudinem literarum, quæ scribam fefellit.

v.9. Abatidis meminit etiam Plato in Charmide, Pausan. in Laconicis, & Strabo lib.7. geographiæ, sed meminerunt duntaxat.

v.23. scribo & interpretor ἡγάζετο. & mox, v.25. ἀεὶ φύσεως, ut, quod sequitur, ἀεὶ θεῖον.

v.30. illud περιούσιν κυθίκων, nescio an germanum sit. in manuscripto erat κυθ' ἑκὼν, vestigia primæ scripturæ ferè indicare visum est, ut sagaciori cuipiam ingeniis veram & genuinã lectionem eruẽdi occasionem relinquam. fortè non malè περιουσίας κυθίκων legetur.

v.33. Fortè rectiùs pro λήσειφθαι futurum λήσειψιν cõvenit. sic ἀργωθέντα fortè melius.

Pag.93. v.14. pro ἄλλυ, quod posui, ἄλλυι legebatur. an rectè mutarim, docti judicent. & pro λαβαίνειν διβαννειν scrib. legebatur δυβάννειν.

v.22. Vide an non potiùs βεβαίων αὐτῶν scrib.

v.25. Post γνώμενον asteriscum posui, quòd putem aliquid deesse. sententia plena erit, si addatur κυθαρμόν.

v.ult. τοιαῦτα στιχήματα ἱερρῆτα scribendum censeo. fuerat fortè per abbreviationem scriptum, ut & suprà p.90. v.26. ἱερρ.

Pag.94. v.25. βιβαιάζειν lego pro βιβαίως.

v.27 δίργεν, vel δίγεν nihili sunt voces, fortasse δ' ἴεργεν leg. vel δίργεν.

Pag.95. v.7. Stellula notat defectivam esse orationem. In versione quidem utcumque supplevi defectum: sed Græca attingere non sum ausus.

v.30. εἰσὶν pro εἶσιν scribe. Quæ hîc περὶ τῶ ἐχίμυθον latè ab Iamblicho scribuntur, obiter quoque attinguntur ab A. Gellio lib.1. cap. 9. ut suprà quoque annotatum est. vide pag.84. v.31.

Pag.96. v.27. Putavi aliquandò pro ἀκυρίαν legi posse ἀκυρδίαν, sed minori mutatione fortè non malè legas ἀκυρίαν. Sic v. penult. ἀπιστίαν legeb. quod mutavi in ἀπιστίαν.

Pag.98. v.11 ἀλοίμμαν per duplex μμ scrib.

v.14. Illa ἐξηροβολίας &c. mendosa sunt. Non malè putem legi ἀλτηροβόλα ἢ χειρόμια. vel, ἀλτηροβολῶν ἢ χειροτομίαν: vel denique ἀλθηροβολᾶ ἢ χειρονομία.

v.18. pro κυρίο intrepidè substitui, quod in textu est κυρίῳ.

Pag.99. v.5. συνευωχῆσθαι, quod hîc de denis convivis dicitur, ex quibus constabant συσσίτια Pythagoricæ, meminit etiam EUstathius scribens in Ιλιάδ.β. p.190. v.26.

v.12. Illud μάζῃ nescio quid sit. μάζῃ legend. suspicor. quod quid sit, ex nostra interpretatione constare potest, in qua Suidam secutus sum. Sic v.8. malè scriptum erat θυμιάτων, pro θυμιάτων, quod reposui. & v.30. σποδὸν, quod in σποδὸν itidem mutavi.

Pag.100. v.11. quod hîc est κυθαρᾶ infrà p.137. v.13. rectiùs κυθαρᾷ scriptum est. & v. pen. παρίστιλον legebatur in nostro manus.

Pag.101. v.16. μᾶλλον ῥᾳδὲ legebatur.

Pag.103. v.1. post λάκκωλοφθῆσθαι, vel θύπτειν

vel δύναίτο vel ἰσχύοιτο putarem addendum. Suidas author est Anaximandron Milesium iuniorem Pythagorica symbola interpretatum esse. Quæ utinam exstarent. Sic Simplicii dicuntur Romæ in aliqua Bibliot. sepulti esse commentarii.

v. 8. καὶ αὐτῶ συνδιαζευγνύντες legitur in manuſ. noſtro.

Pag. 104. v. 7. Illa verba τῇ ἁμαὶ τῇ ἐξῆς ſunt ſine mente ſoni nihilque ſignificantes. Lego κατὰ τὴν ἐξηγήσιν, vel, ut minimum à ſcriptura recedamus, ἁμῶς ἐξηγήσει.

v. 15. In manuſ. διαπορεῖν erat, quod putavi propter dativum χρηματίζῃς etiam in dativum mutandum.

Pag. 105. v. 15. τὰδ' ἐναντί' ἰδιοπαθῆ legendum ſuſpicor. Sic v. 10. τεταγμένον & ſcriptum erat, quod mutavi in τεταγμένως.

v. 28. μαστικὴν lego. & v. ſeq. pro ἀγνείαν, ἀγνίαν ſcribend.

Pag. 106. v. 28. κ' τῶν συγγενῶν legendum cenſeo.

Pag. 107. v. 5. poſt ταὐτὸ ξυνεπτυ aliquid abeſſe videtur, quod in verſione complevi, ἂν ἀπέχοντι fortè, vel ſimile. alioqui locus eſt bene difficilis & perplexus.

v. 8. κατὰ διαμοῖρα & lego ſine augmento τῦ ι.

v. 20. οὐτ & confidenter quidem mutavi in ἄτως: ſed illud μᾶλλον, ut minimè germanum, mutare & convertere non potui. Quid ſi autem τῆς μαλάκης legas? Quanquā non video, quomodo malva poſsit eſſe nuncia & σημάντρια cœleſtium affectuum erga humana. Itaque hic ἀπέχων.

Pag. 108. v. 8. primo verbo cap. ὁ ψιλὸν à capite avulſum eſſe. certo certius eſt. Itaque pro πιλάμβανε, ὑπολάμβανε poſui. Sic v. 15. pro Μουσικῆς ἰαθείας, ἰατρείαν reposui ſententia manifeſtè hoc expoſcente. Similiter v. 16. pro ὑπερέχας, ὑπ' ἰατρέας vel ἰατρείας disjūctim ſcripſi.

Pag. 109. v. 11. σκοπιαικῶ leg. Quod autem hic narrat Iamblichus, meminerunt etiam Sopatri vel Marcellini in Hermogenem olim an. 1509. ab Aldo edita commentaria (quæ mei iuris facta ſunt ex Eraſmi bibliotheca cum nonnullis aliis.) Pag. 338. Quod mihi indicavit vir doctiſs. & Clariſſimus Theod. Canterus Ultrajectinus, amicus meus.

v. ult. ἐπιπλήλυ ἐπιπορεύσεως etc. Sententia illa mihi ſuſpecta eſt, & à me, ut ingenuè fatear non ſatis intellecta. Nōdum enim ſcio, quomodo ſuperioribus conveniant, Pythagoricis ad corvos relegatum. Itaque verborum ductum ſecūtus reddidi, quod potui.

Pag. 110. v. 13. Νικηφόρις ἄχων λόγις, legebatur in noſtro manuſcripto. Sed portenta verborum correxi ex Homeri ὀδυσ. δ. uti editum ſunt.

Pag. 111. v. 14. ἰκαδῆς quod legebatur, mutavi in ἰκαδῆς, neceſſariò ut exiſtimo. & meā.

v. 27. παιδοτριβὴν σοφίαν quod verti eruditricem diſciplinam, in eruditricē vel eruditricem ſapientiam mutandum eſt.

Pag. 112. v. 5. διάπειρας ἴσχὺν mutavi in ἰσχύ. Porrò quæ hic à Iamblicho narrantur, pulcherrimè etiam Macrobius expreſſit lib. 2. cap. in ſomnium Scipionis. & meminit eorum Plutarch. in lib. de Muſica.

v. 10. ἐμπείρων σιδήρων pro quo ἐμπέρειον ſcribendum non malè puto me ſubſtituiſſe.

v. 10. & 26. pro ἑκάτερον, καὶ ἕτερον utrobique legendum ſtatuo. ἑκάτερος enim verbum aliud ſignificat.

v. 16. συνδείαν leg. ſuſpicor. Nam quod in textu eſt, nullum locum habere poteſt.

v. 24. ὄγκων ὑπὲρ τὰ lego. Sic v. 30. ſecūtus ὑπὲρ σκιάμματα reſcripſi.

Pag. 113. v. 1. ἀδιαγωνίας disjunctim lego. & v. 14. pro ἐπαλλάξ, σπαλλάξ magis placuit.

Pag. 114. v. 17. Aſteriſcus mendum indicat. Nec eſt integrum illud ἐπιγόνῳ. putavi aliquandò, cùm exſcriberem hunc authorem ἐπιγόνῳ legendum eſſe: verūm nunc mutata ſententia ἐπογδόῳ ſcrib. cenſeo. quod poſteà aliquoties ſequitur.

v. 23. ἁμιλλητὴ καὶ ἐπιτρέπτου ſtatuo legendū. vel ἁμιλλητὴ καὶ ἐπίτρεπτον.

Pag. 115. v. 4. κοινὴν διάθεσιν τὴν & διαγωνίαν ſcribendum judico.

v. 8. τὸν δὲ τόπον, non τοὺς lego.

Pag. 116. v. 7. ἐξ ἀριθμοῦ legebatur, quod indicare volui, ſi fortè cui minus placeat quod in textu poſitum eſt, &c. Nam mihi hæc planè viſa ſunt eſſe ænigmata.

Pag. 117. v. 10. τυπικὸν ἄλλο fortè, ut referatur ad ſubſtantivum τόπο.

Pag. 118. v. 15. Quid ſi pro ἀρμοῦς, λαμπῆς legas?

v. 29. σύμμετρον mendoſum eſt, pro eo ego ſubſtituendum puto σύμμετρος.

Pag. 119. v. 9. Illa verba, ἐπὶ πτερωτὰ ὀστᾶ, mihi ſuſpecta ſunt. Omninò puto ſcribæ vitio bis poſita non neceſſario. Quare ut redundantia expungenda eſſe judico.

v.17. Tres dictiones videntur coaluisse. Itaque lego κ) μιᾶμε ποιητε, & non malè me sen. sum expressisse autumo.

v.22. πλουτικόν legebatur, augmento perperam avulso. Sic v.24. pro κηλαδοξάσε intrepidè κηλαδοξάσε lego.

Pag. 120. v. 27. κηθυπνοήσασθαι legebatur in nostro exempl. manuf. quod in καθ' ὕπνοι σασθαι mutavi simul & interpretatus sum. & v. penult. ἐι πάσλα, mutavi non malè in ἔπεσθαι.

Pag. 121. v. 20. Mendum quod ibi subesse sus. picor notavi, sic tollo, ὥσπερ ἐλέγετο ἔστε τὰς &c. idq; tantisper, donec ab alio quid melius fuerit productum. Similes sunt per omnem modum Ibyci grues, de quibus est apud Plutarch. in libro de sera numinis vindicta, & Eras. in proverb. Chiliad.

v. ult. Φιλίωνα. Cicero lib. 3. offic. & Val. Max. lib. 4. cap. 7. ut & alii illum Pythiam nominant, quem noster hic semper Φιλίωνα. qui rectius judicent docti. vide infrà p. 197. ad v. 11.

Pa. 122. v. 5. pro ἔλεγον, ἔλεγεδὲ vel ἔλεγεδὲ legere.

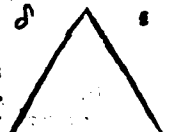
Pag. 123. v. 10. vel ἀπ' ἴσου. vel ὑπ' ἴσου. legpotiùs censeo.

v. 22. asteriscus mendum arguit. Quod tolletur, si una dictione Επιθοκλέης legatur. Fortè fuit aliquis Pythagoreus Epithocles, de quo tamen nihildum repperi. vel ἐπὶ Διοκλέης, cujus Iamblichus in fine meminit, scribendum. Vel denique Εμπεδοκλέης potiùs, sicuti & cõvertere malui, ut ejus celeberrimam scholam innuat. judicium sit penes lectorem.

v. ult. καὶ ταῦτα πυθόμενός ἐσι, puto redundare, & oscitantia scribæ bis posita. Quid si autem pro iis omnibus legatur κ) τ' αὐτὸν τρόπον τὸ κηλὸν &c? in manuf. tamen pro κηλὸν, quod ratione ἀπηίσατο posui, κακὸν ἀλχὲς perperam scriptum erat.

Pag. 124. v. 3. asteriscus posui, ut indicarem mihi ipsi à me minimè satisfactum in versione. Vtque bona aliqua obstetrix & hæc & cætera à me edita, ceu præstantem aliquem fœtum à fordibus abluat & emundet.

v. 15. Hic adiecta erat hæc figura.

v. 22. Platonis illa sententia à Iãblicho citata, est in ἐπινόμι. sub finẽ.

τ' πεμαγῶνον ἀ δυναντ. fortè τετραγώνων. dicere voluit.

v. 29. καὶ τὸ σὺν τὸν legebatur in nostro manuscr.

Pag. 125. v. 5. Locum illum valdè mutilum ex sequentibus sic restituo. πρὸς Θεανὼ δ τὸν Βροτῖνα, ut Suidas habet, vel Βρουτῖνα, ut ferè ſẽper Diog. Laert.

v. 12. ἐς Θεανὼ τὸν Πυθαγόρε ἀναφέρ. plenè leg. suspicor. Confirmant conjecturam meam sequentia.

v. 22. pro ἀφ' ὑπάτων, otiosè ἀπ' ἐχάτων scribend. statuo.

v. 27. ἐξέτασον scrib. duco.

Pag. 126. v. penult. Νέσος scribendum. Illyriæ enim fluvius est hoc nomine, uti Stephanus, Plinius, Mela illum vocarunt.

Pag. 127. v. 29. ἀπυθμενισμοὶ mihi vitiosum videtur. Fortasse ἀπεφθεμὸν legetur rectius, aut nescio quid veri. Ideoque non verti.

v. 30. τ' ἐπιόντων fortè scripsit Iamblichus, nisi quis ad reliquos omnes potiùs volet restringere.

Pag. 128. v. 15. ἡνίκα legebatur in libro scripto, quod in ἀνίκα mutavi. Sic paulò antè ἀλιξανίμος. Quod verò statim de puteo, unde terræmotus à Pythagora prædictus sit, sequitur, id etiam à Plin. lib. 2. cap. 79. annotatum.

v. 28. ἅπαντα ἴσα πρὸς τὸ πρόσθεν &c. usque ad ταῦτα δὲ ὁ μέσος v. 20. pag. sequentis, etiam habentur suprà pag. 89. v. 5. & deinceps.

Pag. 129. v. 5. suprà p. 89. v. 16. rectius legitur ἡῶν. καὶ ὁμοίως.

v. 21. ἀκουόντων puto, non esse genuinum. quis enim Deum audientem audiverit aut non malè λαλοῦντα legerit. Loquentes namque audimus. Et sic in versione pro, *audientem*, *loquentem* substituemus.

v. 25. Illud ἐμμενέας perridiculum mihi videtur. Quid enim sibi vult interpretatio interpretationis? nugale. Itaque audacter pro eo ὁμονοίας lego, ut & convertit.

v. 27. Asteriscum posui, quòd mendo locum non putem vacare. Etsi autèm pro ἀξίων, ἀξιῶντων quis legat, uti quoque convertit: tamen locus perobscurus manet, &, ut ingenuè fatear, non parum me torsit, ita ut mihi ipse satisfacere non potuerim. Suspecta itidem sunt quæ sequuntur, τοῖς δ' ἐν θείαν θάτερον τούτων. Nam etsi ita mutes, ut coalescant tres dictiones in unam τὸ θείαν, vel potiùs τὸ θεῖον, hilum tamen non promoveris, nec obscuritatem sustuleris. Ignoscant igitur lectores, si vertit quod

potui, simulque quod convenire judicavi.

v.30. Τ ἀπ᾽ ἀγαμέτων, mihi quoq; integrũ nõ est. Levi mutatione judicarem ἀπ᾽ ἀρτιγαμέτων, quod in versione expressi, cõ nodè scribendũ.

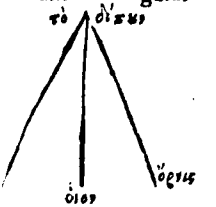
Pag.130.v.5. Proconnesii per duplex ν scribi debet. Meminit ejus A. Gell. lib. 9. cap. 4.

Pag 132.v.12. pro πολέξεω, πολήσῃ, rectè legi posse statuo. Sic quoque mox v.14. Καυκωνέας cùm ει leg. in penultimo, teste Stephano.

v.19. Locus mihi suspectus est. Puto scribendum ὁπ πεπλυϊηκὼς ἦν. Nam quorsum alioqui profectus est ad funus curandum? Nisi de μετεμψυχώσῃ loquens, intelligat cùm Midas fuisset, ideò eò profectum, ut illius sepulchrum viseret, & funus curaret.

Pag.133.v.8. numeris devinctum carmen esse, res ipsa loquitur.

Et hic talis erat figura:

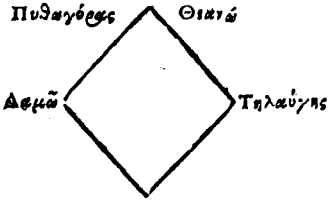
Πυθαγόρας.

v.14. δίκειτο una dictione scribe.

Pag.134,v.12. καὶ ὁς, σὺφημεῖν lego, non, ὡς. Lacunam sequenti stellula signatam replere non potui, ne conjectura quidem, quòd alius exemplaris ope ac subsidio essem destitutus.

v.31. ἀκριθυτμίτου scribendum, & mox v. seq. ἅτε ὄντ legebatur, quod quidem in vertendo sum secutus, sed ὄντως reposui, & sic vertendum fuerit, si verè quidem sit &c.

Pag.135.v.7. Βιτάλητι leg. Hic in margine hæc erat ἀπόδειξις & figura:

Βιτάλης.

v.12. ἀδελφεὰν οἱ τῇ μέσῃ, nihili voces sunt, legendum suspicor ἀδελφεὴν τῆς Δημοῦς. γαθ. λέγ γδ ὅδε scribe.

v.18. ὀργισθεὶς hic putarem leg. nihili enim commune est iræ cum sacris. Interea locus manet obscurus. unde factum, quod non verterim, & mox. v.20. μεταδόσῃ lego.

Pag.136. v.20. σιωπηλαγμένον leg. suspicor.

v.26. καὶ τὰ θεῖα δὲ δόγματα suspectum est. quid si verò θεῖα δὲ δόγματα scriberetur?

v.28. Asteriscus otiosus est. Nam cùm antè in manuscripto esset. πιστέον, ut mendosum mutavi, & in textu posui, quod legendum videbatur.

v.31. pro Ἐκρεῖ, suprà p. 130. v.14. ubi eadem fabula commemoratur, atque Εὔφημος vocatur, Εὔφυτος scribendum.

Pag.137.v.11. pro ἀπιλακῆς, puto ἂν τιλακῆς scribendum, facilè enim per imperitum scribam tres dictiones in unam potuerunt coalescere. Et hoc suprà habetur, pag.130.v.22.

v.16. κωδίοις &c. Horum suprà quoque meminit p.100, v.14. porrò illud ἀκαδὲς vitiosum esse stellula notavi. Legi & verti olim ἀκηδῆς maritis. Sed illud ut poëticum nunc repudio & μεθυτικῆς legendum duco.

v.27. κλίδοσιν perperam, opinor, scriptum est, & pro eo, κλιδῶσιν leg.

Pag.138. v. ὀλιγοστόνως habet noster liber manuscriptus, quod mutandum erit vel εὐκρότως, ut scriptum est, vel εὐκρότως leg. idem videtur referri, sed suppresso, qui hoc fecit, nomine, suprà pag.133.v.23. Sic quod hìc καὶ ἀκροκλίσεως μέλαν perperam scriptum erat, ex eodem illo loco κρότοι, & ἀκροκλίσεις leg. judico. & quod præcedit ὀμῶς, ut & antè p.133.v.10.

v.19. In libro manus. legitur, quemadmodũ & inferius cap.29.p.147.v.19. ὃ μὰ, quod quia in aureis Pythag. carminibus Νοῦ μὰ legitur, sic visum fuit mutandum. quamquam utrumque posset subsistere.

v.31. τοῖς θείοις legendum suspicor.

Pag.139.v.5. ἀδικεῖν mutavi audacter in ἀδοξεῖν, vitium scilicet ex vitiosa pronuntiatione natum.

v.11. χαλκιδέων legitur quidem constanter, ut & converti: sed non dubito quin legendum sit χαλδαίων uti infrà p.144.v.20. nolui tamen contextui inserere, antequam non probarim omnia hæc mea eruditis & doctis. Nam nihil habent opinor commune Chalcidenses cum AEgyptiis & magis.

v.13. vocabulum τιλαυτῆς mihi itidem suspectum est, etsi in versione retinuerim. Non enim memini me legere aliquid de morte, quæ in

in Eleusine contigit, & nescio quid ex ea potuerit disci ab homine sapiente. Itaq; clisa u, quæ temerè irrepsit, τιλιτᾶς ut & paullò antè puto scribendum. Nam pervulgata sunt hæc sana, quę Eleusine regionis Atticæ oppido in honorem Cereris & Proserpinæ instituta erant, & alio nomine Διζοφόρια vocabantur. Illorum meminit præ cæteris Pausan. in Phocicis.

v. 14. Similiter & illud ἰβέρ mihi suspectū est. quanquam non habeam aliud, quod magis germanum illi substituam. Invenim fortè aliud, ut ἀτέρμ, vel simile: sed quid hoc me juvaret? Itaque quia non possum aliter, malo errorem indicare, quàm tollere. Sic mox lego κλετὸς τι καὶ &c.

v. 27. ἀφροδίτη δὲ τὸ θυσιάζειν, ὕπνος est, lego δὲ δὲ θυσιάζειν, uti mox pag. seq. v. 1. δεῖν θυσιάζειν itidem legend. etsi ἀναλογιῶς ita posset dici, cùm inde vidcatur θυσιάσιμον venisse.

Pag. 140. v. 9. Πυῤῥὸς ruffam converti, fortè rectiùs fulvam & igneum colorem referentem dixissem. Sic v. 11. τὰς λογισμὰς, vel animum, vel sensum communem rectiùs forsan reddidero.

Pag. 141. v. 9 κλεισάσιον legeb. in nostro manu descripto.

v. 19. Asteriscis notare volui locum mutilum esse, quémque ut ingenuè fatear, nondum intelligo. verùm ut chronium hulcus sanare non potui, ita spero Chironem aliquem fore, qui sit sanaturus. Cōverti ut potui, nō satis intellecta. Quæ itidem sequuntur de prima substantia animæ obscura itidem visa, & ut parum bene intellecta parum bene reddidi, sic boni consulendum non carpendum οἶον πάρεργον.

Pag. 143. v. 18. ταῦλα τάνια legebatur, quod putavi in τάνυτλα mutandum referens ad substantivum ἐκτάμιλα.

Pag. 144. v. 6. ὦν πλόιος vel ἐπὶ πλόιος suspicor leg.

v. 20 pro ἀναφαίρυζι & v. seq. φησὶ, non dubitavi scribere ἀναφὴρ. & φασὶ. & v. 28. pro φιλίας, φιλίαν.

Pag. 145. v. 22. τὰ ὄντα σχοινογοΐα, in ὅλως rectè opinor me mutasse.

Pag. 146. v. 4. ὃν τὰ ὄντα, ἢ πλῆσις, leg. id est, vocabulū vel vox. locus obscurus. & v. 10. ἀδιεξίτητον verti inexcussum, quoad sensum quidem rectè: sed parum latinè, quod imprudenter excidit. Itaque mallem, quod non antè esset diligentissimè perscrutatus, pro eo positū fuisset.

v. 16. ἐν ἀλφιδῇ βραχυτάτου, in nostro manuſc. omnino perperam opinor legebatur, quod ita, ut expressum est, mutavi, facile enim talis vocum transpositio per scriptoris incutiam vel oscitantiam fieri potuit.

v. 20 χερόχειρον, ita eleganter sermones vocat Iamblich. qui veluti manibus fiant utiles sunt. haud absimiliter ac Iul. Pollux lib. 2. Hipponactem χειρόχολον dicit, quod altera manu mutilus esset, & aliàs Græcis χειρόκλεις & χειρόκτης &c. dicantur.

v. 21. Illud πότιλ- hic planè mendosum est. putavi aliquando πῶλ- vel πυλικὸς legendum esse: fortasse rectiùs πυκινός quis legat. quanquam nec sic quidem persanatus est locus, quem quia non intellexi, etiam vertere nolui, magnum spicilegium veris Aristarchis relictum.

v. 27. παρόντι ἡμισίχιον legebatur. quod aliquoties, ut & hìc candidè annotare volui, ut si quis ex priscis vestigiis scripturarum nobis certiores lectiones effingere possit, eas ut proferat.

Pag. 147. v. 5. ἀμιφυλέτης vel ἀμιφολέτης, ὁσότητος, nihili esse vocabula suspicor. Itaque lego, ἢ πάλιν ἐπὶ φυλάκης, ὁσότητος &c. Sic ὁπομόν, ἢ ἰδίας lego, quod statim sequitur τὸν καίριτον non intelligo. in vertendo sum utcumque secutus corruptam lectionem, quod tamen nullo modo probo. fortè τὸν καίριτον ut porticum illius urbis Italiæ innuat legendum. Sic ἢ τὸ ἀμβολομένου τὸ πᾶ planè suspicor leg.

v. 30. Illis notis [ ] inclusa etiam infrà habentur cap. 34. hoc eodem libro. pag. 204. v. 7.

Pag. 148. πότιστι pro πότνι legendum esse, ipsa sententia evincit. Licet postea, ubi hæc repetita sunt, idem sit error.

v. 7. προσφερομένου legendum esse, extra controversiam est. Cibi enim propriè dicuntur προσφέρεσθαι, non προφέρ. sic & pag. 150. v. 18.

Pag. 149. v. 30. ἐπεῶντο & hic leg. censeo.

Pag. 150. v. 6. κύτῆ, quod priùs legebatur in κύτης mutavi, cùm manifestè ad Italiā referatur. Sic v. 26. pro ἄκρου, ἄκρ- substituendum puto.

Pag. 152. v. 12. lege κυμάτιστος, Sic & v. 25. παρὰ τὸ δίκαιον, non ἀδίκ- ut hìc legitur. Sic quoque v. 30. pro ἄλλος, ἕλος leg. putarem. Quāquam id totum valdè involutum & obscurum est.

Pag. 153. v. 8. Cum sequentibus, oratio in

Græcanicis involuta & obscurior quàm par est, effecit, ut in Latinis non potuerit esse dilucidior & apertior, præsertim cùm malis mederi non quiverim.

v. 28. Hoc dictum aliter refertur ab aliis.

v. ult. ἀνδρεμῷ βίῳ mihi suspectum est. Quid enim virilis vita commune habet cum temperantia? & an non illa ætas maximè quàm obnoxia est gravibus vitiis? Itaque pro ἀνδρεμῷ mallem σώφρονι. Iustitiæ enim temperantia, & hujus illa comes est, idque in omni ætate.

Pag. 154. v. 17. Qui hic Timaratus, suprà p. 123 v. 17. Timares, & qui hic mox Ἑλικάων, eadem p. v. 24. Ἑλικέων scribitur. Vtrum alteri præferendum sit mihi incertum. Hoc solùm constat Timarem & Helicaonem posteà inveniri in Catalogo Pythag.

v. 10. νοσήσαντες perperam in nostro Manus. habebatur. & quod de Heraclito sequitur valdè perturbatum est.

Pag. 155. v. 7. pro πάσας, πείσας legend. censeo: & v. seq. Τριάλλιος, vel Τριάλλις καὶ ἄλλοι πολλοὶ existimo leg.

v. 23. Tota illa periodus, cujus initium est, ὁ χάρων δὲ valdè cōfusè & perturbatè scripta erat in nostro codice. atq; ita quoq; factū, ut confuse à nobis sit reddita, & pene nō intellecta. Sic igitur interstinguo Græca. θεὸν, ὡς ἴσῃ τι, ᾧ πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος ὕστερος ἴσῃ, ὡς ἐπιβλέπει. ἐ μὴ ἐλεγμοῖς αὐτῶ, &c. ut hic germanus sit sensus: Nō nocebit verò etiā sigillatim adjecisse, quomodo de Deo cogitandum esse definierit, nimirum Deum esse, atq; ita erga humanum genus affectum, ut res mortalium intueatur, easque curet. Atque hoc Pythagorici perutile esse putabant, quod abillo didicere. Sicque plana erit ex verbis ipsis sumpta sententia.

Pag. 156. v. 4. ὑβεστικῶ, quod erat in manus. mutandum fuisse in ὑβεστικὸν, quod posui in textu, puer etiam videat.

v. 26. ἀναρχίας. Ἀναρχία est, ubi nullus est magistratus, vel etiam nulla illius reverentia. Vide de hac Plat. νόμ. ι β. statim in principio.

v. ult. νεοτομίας legebatur, quod non dubitavi in νεωτερισμὸς mutare.

Pag. 157. v. 12. ἐκπίπτω in ἐκπίπτων mutandum statuo, ut accusativus referatur ad infinitivum ἐκπεσεῖν, quod est, v. 20.

v. 20. Responsum illud Pythagoræ priùs mihi suspectum est: vel saltem ita intricatum, ut non satis sim assecutus, quid hæc sibi velint. Vnde non mirum versionem nostram quoque intricatam esse.

Pag. 158. v. 1. pro ἐμφύτου, ἐμπυθίου scribendum esse, nemini puto dubium fore. Interea non me extrico ex obscuritate, quæ loco inhæret.

v. 5. ὡς ἦτο, muto in, ὃν ἦτο.

v. 18. καθήμενος δὲ leg. censeo. Porrò quæ sequuntur v. 25. asteriscō nota vi, quod commodum ex illis sensum elicere non potuerim.

v. 31. pro ἀναστάλλειν, ἀναστέλλειν legebatur.

Pag. 159. v. 16. ἴχνη legebatur. Verùm ego referens ad præcedens ὄπισθεν lego.

Pag. 160. v. 5. τὸ πατέρων gignendi casus in dandi mutandos & τῷ πατρὶ leg. puto.

v. 9. ἄκρατα posui pro ἴσατα, quod erat in manus. interea totus ille locus non omninò emaculatur hac ratione.

v. 25. pro καιρὸν, καίριον, & pro Δόξαν v. 27. Δοξάριον fortè rectiùs legas.

Pag. 161. v. 2. συμπαρίστατο videtur potiùs scribendum. & v. 6. ἀπαφάνετο scriptum erat. Sententia illa tamen implicita & obscura mihilominus manet.

v. 13. Locus mendosus, & qui me non parùm torsit, δυσιούλου nihili vocabulum est. Quid si pro illo δυσιούλου, vel potiùs δυσιούσιον legas? Sic mox v. 32. ἀκυσίας, ἀμφίσιον scribend. videtur. Locus mihi nō parū negotii exhibuit.

Pag. 162. v. 15. pro παρέχετο lego παρῆχε τό.

v. 15. Φερεκύδης ὁ Σύριος. Sic semper cum hic noster, sic Diog. Laërt. lib. 1. Sic Plin. lib. 7. cap. 51. Apuleius lib. 2. Florid. in fine. Ælianus Var. hist. lib. 4. cap. penult. vocant. Solus Cicero lib. 1. Tusc. Quæst. Syrum vocavit.

v. 21. Φθεμίστιος leg. Historiæ meminerunt autores modò nominati, & pro παρεμίστο, quod in contextu posui, παρεμίμητο legeb. & pro ἐξεπαθῆ, itidem ἐξεπατῆ scriptum erat.

v. 28. συνταγὰς Iamblichus eadē analogia & modo format, ac ἐπιταγὰς jussa & præceptiones vocant Græci.

Pag. 163. v. 1. Qui hìc constanter Εὐφάμου scribitur. posteà in Catalogo Pythagoreorum Εὐφάνου legitur scriptus.

v. 30. Etsi hæc ita scripta essent in nostro manus. ut contigua essent quæ de Iysside commemorata sunt, cum abstinentia τῶν ἐμψύχων, atque ita etiam converterim: tamen non conjungenda

jungenda esse suspicor. Itaque ut non pertinentia ad orationem Eurythemi, sic lego, ut plenam ἐπιδικασόμενον. ponam post ἐνσεβείας. καὶ τὸ ἐμψύχων δὲ ἀπέχεσθαι ἀνομοθέτου &c. eamque germanam esse lectionem puto. Ideoque sic essent Latina legenda: exploratio. Atque ab animalibus, quæ vita prædita sunt, atque aliis multis abstinendum esse leges tulit &c.

V. ult. ἀμνοποιείσθαι vel ἀμνοποιεῖσθαι legend. censeo. Itidem pag. seq. v. 1. παρὰ φύσιν non ἀεὶ ut suprà pag. 152. v. 25. παρὰ τὸ δίκαιον leg. monuimus. Similiter per eram p. 164. v. 4. χαρεγ. legeb.

Pag. 165. v. 7. ἐνέργειαν &c. Illa periodus non omninò mihi menda vacare videtur, quam tamen sanare non potui. Latinam reddidi, prout putabam convenire. vide suprà pag. 74. & quæ ad eam annotavimus.

v. 15. ἀκριβείᾳ, necessariò τῇ ἐμῇ, mutanda fuit in ἀσυνείᾳ uti suprà p. 74. v. 25. ubi hæc eadem tractantur.

v. vlt. φησὶν ὡς in φασὶν, οἱ παῖδα ποιῶν τυφωνιῶς καὶ ὑβρεῖς vel ὑμᾶς leg. existimo.

pag. 166. λόγον pro λόχον scribe.

v. 15. δὲ φάσις nihil significat. Fortè non malè scribetur τὸ ἀδιφανέστατον χαρίεν, uti & cōverti.

v. 28. καὶ ὅτι leg. puto.

pag. 167. v. 6. βαρυτόμους, & v. seq. συνεχμένοι, leg. censeo.

Pag. 168. v. 15. ἴσχυν vitiosè legebatur, quod confidenter id ἴσχνν mutandum putavi.

v. 29. ἐγὼ δὲ αἱ ἐῶμαι &c. valdè perturbatè illa erant scripta. Itaque responsum illud Mylliæ perperam quoque editum nimia properatione. Id ita ergò corrigo, Ego verò ne hujus tibi causam exponam, fabas potiùs conculcare elegero.

Pag. 169. v. 3. καὶ ἴσχνον vel κ' ἴτ' ἴσχνον leg. suspicor, pro illo ἔσχνον.

v. 6. Omninò συμπλοκαῖα leg. judico. Quod hîc noster de Timycha tradit, idem ab Anaxarcho quoque factum tradit Cicero lib. 2. Tuscul. quæst. & Val. Max. lib. 3. cap. 3. Itemque Diog. Laërt. in vita Anaxarchi.

v. 15. ἀνακάλλου legere mallem.

v. 26. pro ἀθῶν, etsi hoc in versione expressérim, præstat fortasse scribere ἀήττων, quod irritum & illegitimum significat. Quanquam hîc minio in margine reperierim annotata, quæ veterem lectionem confirmare videantur, quæ tamen in contextum non putavi referenda. Erant autem hæc. ταῖς γὰρ μοναρχίαις συνοικεῖν μέλλοντες ἤθεσι, ταῖς πολλαχίδαις δὲ ἀδικίαις. Quæ qualiacumque sunt lectorem non volui celare.

pag. 170. v. 4. Ἀγαθίππου, quod legebatur, mihi quidē visum fuit in Ἀγησιππου mutandum, sed tamen si ab eruditis rejectū fuerit meliori prolato, sanè hoc utroq;, quod ajunt, pollice laudabo.

pag. 171. v. 8. Μεσσηνίους per ss. scribi. Sic pag. præc. v. 28. ὃ θεὸς quod erat in manus. in ἀθεῖς vel ἀθέους mutandum fuit. ad eundem modum, quod seq. v. 2. erat χρώμβῳ, in pluralem χρώμβοι necessariò mutavi. Sic v. 10. τὸ ἀθὲς legeb.

v. 17. ὅτι αὐλοὺς ἄρχειν, perperam legeb. accusandi casu. Quod hîc Archytæ tribuitur ab nostro, idē Diog. Laërt. & alii etiā Platoni tribuūt.

Pag. 172. v. 1. ἀκατάθικτον περὶ ἀκινήτων omninò leg. puto, Nam illud ἀκαλλὲς hîc planè nihil significat. v. 6. etiam perperam ὀλίγων legebatur.

v. 28. τὸ γὰρ κακῶς. Illud falsum est. Namvulgò nec judicium adest, nec ratio. Itaque & male suspicatur & sentit. Rectiùs ergò illius contrarium καλῶς legend. Benè enim sentire & judicare, paucis datum.

Pag. 178. v. 12. Asteriscum ibi olim defectus indiciū posui. Nam post βέλτιστον putabam ἀφροσύνης, vel simile quid abesse, ut sententia foret plena: sed etsi restringi ad illa, quæ habētur suprà v. 5. ἄτοπόν τε καὶ γελᾶσαι, posse videantur: tamen adhuc in priori sententia permaneo. Integrè verissimum est, quod de adolescentia hîc dicitur. Quippè instar sentinæ est, in quam omnium ferè ætatum sordes confluunt. Vnde sanctè Socrat. apud Plato. in Euthyphr: οὐθὲν γὰρ, inquit, ὅτι τὸν ἀρτίως ἐπιμελεῖσθαι, ὅπως ἔσονται ὡς βέλτιστοι. ὥσπερ γεωργὸν ἀγαθὸν τὸν φυτῶν ἄλλων πρῶτον ἐπιμελεῖσθαι, μετὰ δὲ τοῦτο καὶ τῶν ἄλλων. &c.

v. 15. pro ἀνδρείᾳ, ἀνδρώδη mallem.

Pag. 175. v. 29. ἀθῶν, etsi in versione retinuerim, tamen mihi meritò suspectum fuit. putavi aliquandò ἰθῶν, at nunc ἐτῶν legendum judicarem, nimirum ut accipiatur pro ἡλικιῶν, vel ἀρῶν.

pag. 176. v. 28. Illud παρουσίας nihili vocabulum est. Itaque putavi aliquandò, ut quàm minimum recederem à vestigiis scripturæ, παρουσίας leg. sed dubito, an non potiùs κινήσεως legendum sit, ut πληρώσεως ἀπαθὲς. Quanquā quia κινήσεως adest ἀκινησία, non malè quadrabit,

si

si πλειόνη etiam παχυτέρα adsit. Sicque vertendum esset, vel præsentiæ quorundam, quæ &c. Sic v. 30. pro οἰκονόμους. itidem ἀ κενώτους lege.

pag. 177. v. 15. ἀδελεγξ῀ hîc legeb. pro quo necessariò ἀδέκεγξ῀ ponēdum esse fum arbitratus. facile enim scriptore oscitante & imperito syllaba γξ῀ omitti potuit.

v. 17. pro οἰκιότας, οἰκήτας legendum esse, nemini planè dubium esse poterit.

pag. 178. v. 22. pro μαντικόν τι, vide lector, an non potius μαντικὸν τι legend. sit, sicuti mox v. 31. eo vocabulo utitur. In versione vulgatam lectionem, etsi illa minus placeret, secutus sū, quod temerè nō putem quidquam mutandum.

v. 31. ἰλαρωτέρους numero multitudinis fortè legere præstat, ut sequentibus respondeat.

pag. 179. v. 5. pro πόνους, in manus. legeb. τόπους, quod ita mutandū censui. Sic v. seq. exmala pronūciatione vitiosè scriptū erat, ἐπιφόμην.

v. 12. κρεφρείς, & Græcè posui, & Latinè bonum reddidi. puto namque illo significari eam præstantiam, quæ in progeneratione, ut in seminibus & plantis, ab prima bonitate nequaquam degeneret.

v. 18. γίνεσθαι in manus. legebatur, quod in subiunct. mutandum censui.

Pag. 180. v. 10. Planior, meo judicio, sententia foret, si legeretur, καλόν τι δὲ εἶναι καὶ σύμφυτον. Talibus enim flagitiis impedimenta multa ceu repagula objici, bonum atq; utile est, Vulgaram porrò lectionem aliter convertere non potui, si cui ea magis placeat.

v. 25. πρότερα μὲν. Cum hisce præceptionibus, quas Pythagoras suis valde salutariter proposuit de conjugio, liberorum procreatione, eorundémque educatione, idque omninò cum probro & dedecore plerorumque Christianorum, planè conveniunt cum iis, quæ divinitus disseruntur apud Platonem in fine dial. 6. & 7. de legibus.

v. 28. βιωτικὰς, quod numero multitudinis in Manus. legebatur, in singulare βιωτικὴν, abscissa scilicet σ, quæ perperam adjecta erat, mutavi, ut conveniret cum participio ζῶσιν, quod sequitur.

v. 32. pro συμπλοκῶν, συμπόνων præferrem. Nam etsi quæ Grammaticis πλοκὴ vel possessiva vocantur, sæpè pro suis πρωτοτύποις & primitivis usurpētur, ut pro κάπρος κάπρειος, & pro ἄρκτος ἄρκειος, & cætera id genus: nescio tamen an, quod poetis licuit, etiam apud oratores & Philosophos sine substantivo aliquo positum reperiatur.

pag. 181. v. 1. pro ἴσον quod in nostro legebatur, non dubitavi ἔοικε substituere, sicuti & mox v. 5. legitur.

v. 9. συνουσίαν compositum pro simplici ὁμίλιαν legendum judico. nisi quis, pro essentia, vel, ut sic dicam, exsistentia accipere malit.

v. 18. γίνεται: pro indicativo modo, ὑπὸ τοιαύτῃ γίνεται scribi mallem.

pag. 184. v. 1. Illud τὸ θεῖον, suspectum habeo. Legendum autem videtur τὸ θεῖος, ut & converti. Sic v. 5. ἱστορεῖται δὲ Πυθαγόρου addito articulo legend. puto.

v. 10. οἷας ἂν οἶμαι ἔπειν, si mendosa non sunt, mihi obscura sunt visa.

v. 18. ὅσας γὰρ καὶ αὐτὸν ἔοικε. forte ὅσα γὰρ καὶ αὐτὸν ἐθαύμαζεν, ὡς ἂν θεὸν ὑπερφυῆ, rectiùs legetur. Alioqui non dissimulo, me hîc non parvam lacunam reppersisse, & eam replere hactenus nō potuisse. erit spero aliquis feliciori nobis sydere natus, qui hoc poterit, si nostra conjectura improbetur.

v. 26. pro ἀπλῆσιν, ἀπλοῖσιν per ι ψιλὸν in medio scrib. statuo. & pro λειμῶν φθορᾶς, quod prius erat, intrepidè φορᾶς in textu ponere non dubitavi. contagia enim pestilentiæ quæ φορεῖς, & fructuū corruptiones quæ φθορὰς. timentur.

pa. 185. v. 1. pro ἀνηχόνιον, quod perperam leg. in nostro manus. ἀνηχύν, legend. est enim ab ἀνηχυΐα them.

v. 5. αὐτὸς ἔφατο pulchrè & eleganter hoc Iamblichus Homerum imitatus, dixit. Sic Terent. quoque in Phormione Act. 3. Scen. 2. non veritus est dicere, ad imitationem Græcorū, ne quid suat suo capiti. Vide in χιλ. Eras. παροιμ. capiti ne quid suat suo. Et Pet. Nann. συμπ. π῀. lib. 2. Misc. 19.

v. 6. Μόρσιμον. id est, μεμοιραμένον, ὅπερ ἐπεπρωμένον, ὡς θέσπιν ut Hesych. interpretatur, vel μᾶλλον ἐπικείμενον, ἢ, θησὶ, ut scholiastes Homeri, quem & hîc Iamblichus secutus est: Sic enim Ἀχιλλ. χ῀ in principio statim Apollo fingitur Achillem alloqui,

ἀνδ μοι πλησίος ἐπὶ σοὶ μόρσιμος ἧσται.

v. 19. καὶ ἄλλα pro καθ' omnino legendum videtur.

v. ult. Quod Pythagoras dixit, θεὸν ἀνάγκην εἶναι καιρῶν, id imitatus videtur Plato, cùm aliàs sæpè, tum de eo gravissimè differens in fine lib. 2. τῶν νόμων, & in epinom. Interea immeritò

Homerum

Homerum taxat, qui dixerit Ιλιάδ. Deum esse ταμείαν ἀγαθῶν τοῖς ἐσθλοῖς. & Ιλιάδ. δοιοὺς πίθους positos esse ἐν Διὸς οὔδει, qui pleni bonis & malis, illa hominibus, prout volet, distribuat. Nam alienum non fuit ab eo, quod dixit sacer quidam vates, ὧν ἔστιν τροπὴ ἐν τέλει, ὧδε κἀμὲ χρὴ σέβειν.

Pag. 186. v. 14. Quod hîc Iamblichus ἔξω προϊέναι dicit, alii προφορικὸν vocant, quod nōdum videtur quoque agnovisse hic noster. Homerus Ιλιάδ. α. & aliâs προφέρειν ἔπεα τε μύθους dixit. Porrò rectè Pythagoras distinxit ἐνδιάθετον & προφορικὸν λόγον quia potest in animo concipi oratio, quæ non proferatur: & contra alia proferri temerè, quæ in animo concepta non sit.

v. 26. & 30. ἡμερώδης exaratum in manuſ. nemo non videt mendum ex vitiosa pronunciatione esse.

Pag. 187. v. 6. κατεστραμμένος ἡμῶν, itidem mendosum suspicor, ac legendum κατεστρωμένος ἡμῶν.

v. 9. pro παρωνίᾳ, παλιγκοτίᾳ vix dubitarim legendū esse. Equidē non dubitavi ita convertere. Nam quis hîc locus esse potest τῇ παρωνίᾳ?

v. 16. κρεοφαγία. ὅλως δὲ ἀκριβῶς in manuſc. meo iudicio, & male scripta & distincta, hoc modo ut edita sunt, corrigenda putavi.

Pag. 188. v. 4. ὅτι Πυθαγόρας καὶ Ἀβάριδι, potius leg. suspicor.

v. 26. ἀχρι τοσούτου. malè dandi casu legi, & τοσοῦδε gignendi leg. puto.

v. 29. δόξης hîc non gloriam videtur significare, ut reddidi: sed opinationem potius, & σωτηρίαν non salutem, sed conservationem. Illa enim, quæ ipsi per rectam rationem videbantur, quasi serta tecta conservata volebant.

Pag. 189. v. 14. ἀναθήσαι, quod in nostro manuſ. codice legebatur, in ἀναθεῖναι mutand. cēsui. Nam vulgata enunciatio non distinguit inter ἀνα & ἀπο. & suprà p. 15. v. 31. ita quoq; habetur eademq; in re pro ἀποθέσθαι tradita leguntur.

v. 27. Ita legi atque interpretatus sum, ut impressum est. Verùm fortè, μίγνυσθαι γὰρ γυναικὶ ἀνδρὶ θεῖον, rectiùs legi posset. Sed docti iudicent.

Pag. 190. v. 4. pro ἐκ τοῦδε, ἐκτοῦδε coniunctim & adverbialiter leg. censeo. Sic enim potius loquuntur Græci.

v. 13. Hæc eadem fusiùs etiam tractantur suprà p. 74.

v. 28. hîc ἀναίτιος ut & suprà p. 74. v. 25. & p. 165. v. 15. perperam legebatur. pertinaces enim sunt errores. porrò hæc ab v. 20. usq; ad finem pag. pene omnia eodem modo leguntur suprà pag. 165. v. 10.

Pag. 191. v. 20. τὸν λόγον, perperam, opinor, legebatur in nostro exemplari manu descripto.

v. 29. ἀποφέρεται puto scribend, neutra enim pluralia semper verbum asciscunt singulare.

v. ulti. θραύσῃ. Illud hoc loco genuinum non est. Puto igitur θρούσῃ leg. ab θρούω, frango. juxta illud, qui è nuce nucleum esse vult frangit nucem. vel potiùs θίσῃ, id est, nuda positione. Sequitur enim continuò ἀμηχανώμεθα. Etsi prius sim in versione secutus.

Pag. 192. v. 12. δὶ ἣς λόγος νοερὸν ἐπεγεῖραι αἰθέριον, scopę sūt dissolutæ. Haud tamē habeo, quo vinciam. Facilius namque indicatur malum, quàm tollitur. Itaq; quod potui. converti. Leviculum est quod sequitur, πάνθ' ὁρᾷ, ubi legebat. ὁρᾶν.

v. 20. ὀργιασμῶν. cerimonias verti. Alioqui non me fugit, quæ sint τὰ ὀργιάζεσθαι apud authores significationes, quas doctiss. Budæus collegit & indicavit in suis comment. potuissem sacra, initia, & elementa reddidisse: sed malui cerimonias, tanquam rerum cœlestium τελετάς.

Pag. 192. v. 31. γενεσιουργὰ καὶ κατακτικά. Illa non videntur esse satis integra. nec tamen video quomodo sanem. Interim sensum, etsi subobscurè, me reddidisse puto. fortè pro κατακτικά, καθαρτικῶν, legend. sit.

Pag. 191. v. 9. in argumento cap. 33. ὅπως ἐκ πάντα αὐτὸν, mutavi in ἐκ πάντας αὐτούς. Agit enim in toto capite Iamblichus, quomodo amicitiam in omnes extenderint Pythagorei.

v. 15. ἡδὺ μὲν οὖν. Illa usque ad pag. sequentis v. 11. καὶ οὕτω, cōtinent valde longum ὑπερβατὸν, & præterquam quod perturbatissimè in nostro exemplari, & mendosissimè scripta ac distincta essent, dictiones aliquot sublimes, quibus usus est Iamblichus, exhibuerunt mihi non parum negotii in vertendo. Quare nemini mirum videbitur. si & nostra perturbata & confusa sit oratio. Quatiquam ut illam obscuritatem vitarem, totam illam complexionē verborum in aliquot periodos dispescui. Nec eo tamen inficias, quin illa, *amor, declaratur, conciliabat, confringebat, moderabatur, conspicimus*, quæ de meo addita sunt, etiam omitti possint; ut orationis mem-

bra quam minimum luxentur. Docet namque Pythagoram, ut legislatorem & inventorem tradidisse deorum erga homines, doctorum inter se, atq; omnium ordinum hominũ cùm inter se mutuo, tum erga belluas, imò verò etiam corporum cum animis simul & corporibus amicitias esse debere, perindeac sit ἁρμονία & consensus in elementis & cœlestibus corporibus.

v. 30. ἀδιαφόρῳ gignendi casu leg. putarem.

Pag. 194. v. 15. pro συνοικῶντων, τὸν συνοικοῦντ. lego & convello. quàm verò optandum foret, hanc amicitiæ tesseram, quæ inter Pythagoreos planè admirabilis exstitit, hodie inter Christianos ita eminere, ut posset dici, de numero est Christianorum, Catholicorum &c.

Pag. 195. v. 1. Hesych. ἀμυχὴν interpretatur ἐπιπόλαιον ἕλκος. deducitur ab Them. ἀμύσσω, i. exhulcero.

v. 4. ἀμφότερα μὲν, μᾶλλον μέντοι ὁ &c. leg. Hæc omnia ad v. 21. pag. 194. usque ad ἐχθρὸν ἐχθρόν versus 30. hujusce pag. habentur ad verbum supra ab pag. 100. v. ult. usque ad τοιοῦτον μὲν οὖν paginæ 102. v. 7. Nec putandæ sunt otiosæ esse istiusmodi repetitiones, quòd pro ratione περιφάσεως sæpè iisdem sit usus Pythagoras, ὡς τὸ καὶ τρὶς τὸν κύκλον ἰέναι, uti vulgato dicitur proverbio apud Græcos.

v. 32. Locum asteriscō notare volui, quòd mihi saltem mutilus & vitiosus videatur, certè illud ἀφάμμων germanum non est. & reliqua ut ὕπυλα inacta reliqui, vel conversa boni consulenda.

Pag. 196. v. 3. pro τὸν γυναικοκρατούμενον fortè illius cõtrarium ἀγυναικοκράτητον rectiùs legetur. Sed ne sic quidem totus ille persanatus erit locus, qui ideò alium Æsculapium necessariò quoque præstolabitur.

v. 27. pro περιαμφίλεον equidem mallem περιεκόλεον, non enim circumflectendæ sunt alienæ & noxiæ amicitiæ: sed planè amputandæ erunt.

v. 30. ἀνεπιδότως adverbialiter leg. suspicor. & ἀγεσιλαϊκείνην quod & inter σφάλματα.

Pag. 197. v. 1. pro ἐμπεσοῦν, quod erat in manus. sententia exigente ἐκπεσεῖν leg. ut mox v. 9. vide Prover. apud Eras. Dionysius Corinthi.

v. 3. ὄντων. Illa etiam suprà habentur. p. 191. v. 1. Mox v. 7. λιταρείας, legi quod antè ἐπιλείας.

v. 15. φυλίαν. Sic suprà hunc nominavit p. 121. v. ult. & semper nominat noster Iamblichus.

Sic Suffridus Petrus homo pererudītus scribi se repetisse in veteribus libris, dum emendat Cicer. officia Cæterùm M. Tullius lib. offic. 3. & Val. Max. lib. 4. cap. 7. Pythiam vocant. quæ rectiùs, aliorum esto judicium. Historiæ veritatem monstrat ex Aristoxeno commemorat, iisdem authores locis jam dictis, & Cicero Tusculan. quæst. 5. & Lactantius lib. 5. cap. 17. suppressis nominibus meminerunt. Insigne amoris & fidei exemplum, cujusmodi rarò sanè, atque haud scio an simile quisquam in sacratiore amoris & fidei vinculo conjunctis hominibus reperiat.

v. 23. Nescio an non pro simplici φορὰν, potiùs συμφορὰν scribendum sit. Sic reliqua, quæ sequuntur, valdè erant mendosè descripta. quæ cùm levissima sint, piget annotare.

198. v. 3. pro διδαχθῆναι, suspicor διδαχθῆ ab Iãblicho scriptũ fuisse. Sic v. 13. ἔφησεν ὁ Διονύσιος, legend. puto. Deinde διαπαίζειν καὶ ἐρωτᾶν legebatur, quæ in infinita particip. mutanda censui.

v. 26. σκάπτοντας legendum censeo. & mox v. 30. δελεάζειν. Suprà v. 17. perperam μιλτιᾶσθαι etiam legebatur. & pag. 199. v. 3. πὸν τοιοῦτον fortè.

Pag. 199. v. 11. πικμήριον ἢ λαβὸν ἡλίσκεσθαι, judico leg. videtur enim hoc, aut simile aliquod verbum desiderari.

v. 16. συγγένεις φίλοι ὄντες ἀλλήλοις existimo scribendum.

v. 21. Vide num ἐφάμιλλον ὂν leg. sit vel ἐφάμιλλον. priorem lectionem vel conjecturam ego lacutus sum, licet altera videatur præferenda.

v. ult. τὸν μὲν ἀποθάνειν μᾶλλον, fortè non malè quis legat, & v. seq. pro ἐπιτάνειν, τὸ πέρανε, substituat.

Pag. 200. v. 2. pro ὁμοιώσας, quod nihil significat, ὁμοίως puto leg. Similiter v. 4. παρίσλαν legend.

v. 24. ὁμοίαν, uti v. 8. antè refixè ὁμοίων. Similiter notum etiam pueris, non πανδαγωγείαν λόγων, ut in nostro habebatur, sed παιδαγωγίαν λόγων leg. esse, uti edidimus.

Pag. 202. v. 8. in argumento capitis 34. post φιλοσοφίαν, ὅτου inserendum statuo.

v. 11. στυγερμένως adverbialiter scribendum judico.

Pag. 203. v. 17. Existimarem illos genitivos Ἰάδη, mutandos esse in τὸν δὲ Ἄλλαν, τὸν δὲ Ἀλόλον. Nam si referas ad Προκλίδας & Εὐρυπόντας, quomo-

quomodo poterunt esse deucalionis munus?

v.21. Malè & mendosè Ξοῦθον legebatur. porrò quis fuerit Xuthus, nempè ut mox dicitur, Ionis pater, etiam notum est ex Polymnia Herodoti. Suidas ejus quoque meminit in Βουδορμία.

v.25. Hic parvum defectum esse puto, quem suppleo legendo, καὶ τοῖς πατράσι, cum copula. Alioqui non video, quo pacto τὸ ἀψυχὸς & καταμαθὲν cohærent.

Pag.204 v.4. pro Εὐδήμας fortasse Εὐνῆας leg. De illius autem raptu nihil me legere memini. An verò hæc ad unguem quadrent cum iis, quæ traduntur apud alios, meum non est excutere. Certior autor, meo judicio, Iamblichus, quàm ut in disputationem vel dubitationem ea venire debeant.

v.6. pro Ὀρφίδιον, Ὀρφίου lego, cùm quod veterrimus sit omnium Poëtarum: tum verò maximè, quòd non inveniam ullum scriptorem hoc nomine.

v.7. Illa duobus uncis seu hamulis inclusa suprà etiam penè ad verbum habentur, p.147. v.30.

v.15. Et hîc προφιροιμίου, sicuti suprà, pro προσφιροιμίου positum. Constans autem, vel potiùs pertinax, ubique est error.

v.26. παραπίζασα, fugisse & vitasse vertendum fuerat. Sic ἄψασα v.17. adhibuerunt, proadhibent. Pulchrum autem illud καταλύσαντας, quo verbo similiter usus Sanctus Apostolus 2. Cor. 2. v.17. quod doctissimus Oecumenius per νοθεύσαντες interpretatur.

Pag.205. pro genitivis illis, τὸ ὀπίσσατον accusandi casu lego.

v.9. Locus ille Homeri de Tantalo exstat Ὀδυσσ. λ. Carmen hoc est:

Καὶ μὴν Τάνταλον εἰσεῖδον χαλεπ' ἄλγε' ἔχοντα,
Ἑστεὼς ἐν λίμνῃ· ἡ δὲ προσίπλαζε γενείῳ.
Στεῦτο δὲ διψάων, πιέειν δ' οὐκ ἄχετο λαβών.

quorum hic sensus est,

Tantalon haud parvos hic vidi ferre dolores,
In stagno stantem medio & mento tenus undam
Captantem refluam: sitiens sed stabat, & illis
Arida non poterat fugientibus ora rigare.

v.14. vel ἐπὶ διζύῃσιν, vel una voce ἐπιδιζύοις potiùs legend. statuo. Quo vocabulo utitur quidē Eutagrius scriptor Ecclesiasticus lib.3.cap.28. sed nondum satis didici, quid vel hic τυχικαὶ, vel ibi ἄνδρες ἐπιδίφριοι sibi velint.

v.16. Hoc dictum tribui Pythagoræ, non ex quovis ligno Mercurium exsculpi, testis etiā est Apul. prim. Apol. ut & Eras. annotavit in explicatione istius proverbii.

Pag.206. v.1. ἐπιχειμασύνη nihil significat. Lego εὐχαμασύνη vel χαμασύνη, vel denique εὐ ἐπιχειμασίᾳ. utrumque in versione mea exprimere volui.

v.10. Quod enunciatoribus hîc sepulchrum factum dicit, hoc supra etiam tributum videmus fucis discipulis & exspectationi suæ non respondentibus. p.78. v.23. & 79. v.18. columnis & cippis erectis, veluti talibus, qui in hominibus esse desiissent.

v.20. ἐπαγωγὴν σύστασιν, utcumque in versione reddidi. Cæterùm & hic in margine minio erat asscriptum, τὸ γὰρ δωδεκαίδεον ἄπορον γνώσεως τρεῖς ἔχει. Interea verò quid esset, nondum ab quoquam, quod sciam, præter Iamblichum traditum. Quale autem, equidem hactenus ab nemine explicatum vidi. Utinam verò Simplicii in hosce libros Commentarii, hoc nos cum aliis procul dubio latissimè docturi, tandem è sacra Vaticana seu sepulchro Aesculapii alicujus ope & arte, veluti in vitam semel prodirent.

v.31. Hic olim σωφρόνων vel σωφρόνων pro ἱερέων putavi legend. Quid si verò potiùs ὑγιεῖς legatur? Iudicet lector. Porrò Hesychius Grammaticus griphum definit Τὸ δύσλυτον καὶ συμπλοκὴν ζήτησις αἰνιγματώδης, καὶ προβλημα τὸ μὴ λύσιμον τὸ γρίφος ὀπτὸν τὸ συγκεκαμμένον, ἢ ἄλλο ἄπεφτον ἢ ὕδωρ, τὸ ἐπὶ τοῦ παιδὸς ὕδωρ. consentit illi Eustath. in Ὀδυσσ. χ. p.1926. v.57. γρίφος, inquit, est δύσλυτον ζήτημα, ὃ οὐ συμποσίοις ἁλὶ καὶ πυροκαμίνοις φίλης οἴνῳ γαμύζης. καὶ ὁ ἐπιλυτικὸς τὸ λαμπρύνει, ἐξίστησι. σὺ δὲ μὴ, ὁ λαμπρύζας σωφρόνει τὸ φίλαυλε. Suidas verò, quod propius convenit Pythagoricis hisce griphis, dicit esse λόγον δύσκολον καὶ συμπεπλεγμένον, τὸ ἔχοντα πάθος οὐ ταυτὸ μὴ φαινόμενον.

Pag. 207. in argumento cap.35. Δεῖ πάσας ἐπιθυτὸ simpliciter legebatur. Suspicans igitur substantivum aliquod prætermissum, αἰτίας apposui, nec factum dissimulare volui.

v.24. λεπτοδιδυμαίνας pro λεπτοδιδυναίνας omninò, scrib. videtur.

Pag.208. v.10. κύκλῳ redundare puto. Sic superiori pag. legebatur quidem, sed mutavi in Cylonem. Deinde v. seq. μετ' ἐκείνου τοιαυτομένου legere mallem.

v.30. ὑφοψαίτης numero multitudinis potiùs leg. sit. Nam etsi Cylon iis maximè insidiatus sit, ut præcipuus auctor, tamen Cyloniis hanc succensionem putem tribuendam, propter κατὰ-

ναυζω verbum, quod ſtatim ſequitur.

v. ult. διέξεκύζοντο, Etſi hîc locus poſteà inter errata emendetur, tamen quia nimia properantia non tam typographicas operas, quàm noſtros ſeniles caligantesque oculos fugit, hîc quoque inſicandum putavi, legendum eſſe, *foras egreſſi & eluctati fuerunt*, pro, *foris conciſi & obtruncati perierunt*. non enim perierunt, ſed vi & robore quaſi ferientes perruperunt veluti denſum hoſtium agmen, & foribus effractis foras evaſerunt, uti poſteà dicitur.

Pag. 209. v. 29. ἔζαο νι σπυδαιὸν. ſine τι & mox φάσθαι τι ἐμὶ ſcrib. videtur.

Pag. 210. v. 4. Illud ὀργυιᾶς mendoſum eſt. Videnum εἰ γένοι, vel ἀγχινοῦς potiùs ſcribendum ſit.

v. 13. Illam ſtellulam tollet, & locum ſanabit pagina 162. v. 15. ubi hæc ipſa hiſtoria deſcripta eſt. Lego igitur. ἐπορεύθη δὲ τῆς Ἑταλίας τὸ σοφιζόμενον αὖθις περιπαθῆ, vel περιπατῆ, ut hîc habetur.

v. 29. Ibi prius ἀβ᾽ ἀνημοσύνῃ legeb. quod in infinitivum non malè mutandum duxi.

Pag. 211. v. 14. poſt ὄνομα, ἀφανισθέν, vel ſimile verbum inſerendum autumo.

v. 25. pro ἀδόμφ ᾗ, quod A Eolicè dicitur, δόμῃ exiſtimo legend. Neque enim noſter, ut nec Plato, illa lingua ſcripſerunt.

P. 212. v. 9. in ſcripto hęc legebātur. ἐπὶ δὲ μόνοις ἐτύγχανον τοῖς μαθηταῖς ἀπὸ τοῦ, ἡ δὲ μὴ ἔξωθεν ἄκρη ἐπιχόρευε. Sed ex malâ pronunciatione vitiata facilè fuit corrigere.

v. 26. σὺν ἦτε erat in manuſcr. & verſ. ſeq. μὲν ἐγὼ μὴ ἔ legend. puto.

Pag. 113. v. 2. δοξαστὴ legeb. in manuſ. Sed ego accuſandi caſum nominandi caſui præferendum duxi.

v. 7. οἱ τοῖς συγγενέσιν ἐλαῖς οἰκεῖ — leg. puto, ut ſit oratio copulata.

v. 21. Homeri locus, qui allegatur hîc, exſtat ὀδυσσ. ξ. Solum pro λίθῳ, quod in fine ſecundi verſus eſt, Homerus θυμῷ habet.

Pa. 214. v. 2. προσκύνουσι. A Pythagora ergo didicit Socrates ſolem orientem adorandum eſſe: & huc referendum A dagium, quod ex Plutarcho exponit Eraſ. *Plures adorant ſolem orientem, quàm occidentem.*

v. 6. ἀμφιβάλλουσιν in manuſ. noſtro legitur.

v. 8. Valdè ſalutare fuit, quod ſuis præſcripſit, quid manè, & quid item veſperi faciendum eſſet. Idem dicitur in aureis carminibus. Conſule ad hæc, quæ doctiſſimè luculentiſſimèq; habet Eraſ. ad Proverb. Quo tranſgreſſus.

v. 25. Locus valdè interpolatus, & qui medicam manum requirat, quam nos illi præſtare non potuimus. Itaque manus abſtinuimus nec convertimus.

v. 32. Pro ἐμβάλλειν, quod poſui, perperam ſcriptum fuiſſe in manuſ. σὰβάλλειν, nulli non notum.

Pag. 215. v. 3. ἐξαλλοτριωμένης omninò legi referas ad ὑσίας. & v. ſeq. ἐχόντων habebatur, quod accentus declarat debere eſſe genitivum pluralem, uti edidi.

v. 16. pro ἀβλυόντων τὸ πάτερον, lego ἀβλωλυόντων. Nam quid eſſet ἀβλυόνων, μὴ κρυταλύνης;

v. 20. συνίστων τ᾽ πολλῶν διαλαμβάς legend. ſuſpicor.

v. 23. κόλων legend. eſſe conſtat ex pag. 207. &c. niſi fuerit binomius, uti fuiſſe apparet ex pag. 208. v. 10.

v. 26. μαντοσύνην τι leg. judico, vel δὲ expunendum.

Pag. 216. v. 15. πολυθρύλλητον, millies obvium in Homero. pro ἀμφιλοχεύειν, ἀμφασίζειν lego. & mox v. 17. ἀλιγαρχικὰ. Deinde ὡς τοὺς ἀριστοκρατικοὺς, quod tamen cum cæteris, quæ continuò ſequuntur ejus eſt generis, ut putarim non eſſe attingenda. cōſtat gravè fuiſſe accuſationē.

Pag. 217. v. 5. pro ἰὼν, ἴσως leg. ſuſpicor. alioqui neſcio, quem locum hîc habere poſſit conjunctio ἰὼν.

v. 12. Illud fluvii nomen procul dubio germanum non eſt. Quis enim audivit, vel legit unquam hujus nominis fluvium? Itaque facillimè adduci potero, ut credam Teutheanta legend. eſſe, quo de Strabo lib. geograph. 8.

v. 16. pro ἐξαγείζων fortè rectius ἐξαγείσας, quo uſus eſt ſuprà p. 184. v. 6. Aliud eſt enim ἀγείσθαι & aliud ἀγεμαίειν, uti puto. Deinde poſt μυτῶν aliquid deeſſe videtur, deſerta fuerint ſcilicet, vel ſimile. Sic quæ proximè præcedunt obſcura ſunt.

Pag. 218. v. 5. πεφῆσθαι legere mallem. Sic v. 8. ἀβλαβεμένην, augmento manifeſtè omiſſo. & pro φιλάν putarem φυγαδίνοις leg. eſſe, ut ſequitur mox v. 12. & pro δυχερμένοντες, δυχερμένοντας ſubſtitui.

v. 13. φάσκοντα integrum non videtur. Ego participium maſculinum in fœmininum φάσκουζω, mutandum cenſerem. Interea non diffiteor

fiteor dubia dubiè à me quoque conversa, imò ne intellecta quidem.

Pag. 219. v. 3. Quid significet hoc quidem loco τὸ ἐκπλέοντας μεθόδῳ, me planè fugit. Itaque pro μεθόδῳ, μεθοδεύας rectè existimarem legi posse. In versione tamen veterem lectionem non temerè mutandam putavi.

v. 6. λεγομένων itidem mendosum est. Lego, λεγόμενον ἦν, vel τὸ λεγόμενον ut proverbiale fuerit eo tempore, ὁ τάδε ἐστὶν ἐπὶ Νίνῳ. De Nino Assyriæ, & de Ninoe Catiæ urbibus, apud Strab. & Stephan. legitur. de Ninone verò ne gry quidem reperias. Itaque vide an non potius alterutrum legendum sit.

v. 16. Τὸ μυσῶν. Hîc adverbium χρονικὸν, ὅτε omissum puto.

v. 18. καὶ καθ' αὑτὰς copulatè leg. suspicor.

Pag. 220. v. 6. pro ἴχνισιν, vel ἴχνυσιν, ut in nostro exemplari legitur, ἴχνισα vel ἴχνυσα, ut præced. pag. v. 33. leg. puto.

v. 9. Pro Μνήμαρχον τὸν Πυθαγόραν, Μνήμαρχον τὸν Πυθαγόρειον existimo leg.

v. 17. ἐπαδήμοντα, portentum verbi. Cæterùm leg. videtur, ὡς ἀδημονίᾳ, vel ὡς ἀπόδημίᾳ. Quod posterius etsi in versione sim secutus, tamen prius magis germanum suspicor. & ἐκλιπεῖν τὸν βίον, pro, *defecit eum vita*, quod impressum est, mallem, defeciisse eum vitæ necessaria. Nam an vita apud Latinos, perindè ac apud Græcos βίος, pro vitæ necessariis accipiatur, ambigo. Quanquam Terentius alibi, cùm dicit, *cui opera vita erat*, pro vitæ necessariis usurpasse videatur, & Donatus vitâ alimenta etiâ dici autor sit.

v. 30. ὁ Μεταποντῖνος cum præposit. lego, ut εἰς Ἡράκλειαν dixerat.

Pag. 221. v. 10. ἐν τέλει legeb. corruptè. Cæterùm in hisce nominibus permagna est varietas, quod valdè oscitanter descripta & cognomenta pro ipsis nominibus sæpè posita essent. Itaque antè, quàm ad numerum virorum CCXIIX, quem ponit Iamblichus, pervenire potuerim, illa non parum me torserunt. Veniam tamen precor, si cubi adhuc ut homo erravi. nec sperem hoc mihi fore fraudi, præsertim cùm in plerisque ingenio divinandum esset. Suppeditavit quidem ex sacra Vaticana opinor descriptum Catalogum paullò meliorem D. Canterus, sed is nondum ad omnia remedium suppetebat.

v. 11. Canteri scriptum habebat Κροτωνιάτης, quod noster Κροτωνίης. Sed posterius præfero. Quanquam utrumque patronymicum authore Stephano dicatur. Deinde idem habet Γραφεύς, Γραφεύτης, quod noster Γραφεύς, uti edidi.

v. 17. In nostro manuscr. erat simplici λ Μιλήας.

v. 18. pro Ἀγήας, Ἀγέλας fortè, vel Ἀγέλαος leg.

v. 21. pro Βρεντῖνος, Βρεττῖνος, ut antè aliquoties annotatum, perperam, nonnulli Βρυτ.

v. 22. Loco Ἀρεταῖος, Ὀρεταῖος legitur in Vatic.

v. 25. Ξενοκάδης & ΕΥ'ξύφη. & v. 28. Θράσι & ΕΥ'ξυτ alibi Cant. Catalogus. & v. 29. pro Μιγκείας, Μιγκίς, & pro Περκλῆς, quod in nostro legeb. ex illo in Περκλὸς mutavi. v. 32. Πύρρου simplici ρ. & v. ult. Δαλίδας in nostro erat.

Pag. 222. v. 4. pro Ἄξυτ, ΕΥ'ξυτ ibi legitur. & v. 6. pro Ἀ'σίας, Ἀ'σιάδης. & v. 8. Κλεινάγορ.

v. 14. Φρύνυχ, Σμιχίας Catal. Cant. & v. 6. Πιππόδ, & Βελίας.

v. 19. Συβαρῖτιν leg. Μίτων, Ἴσπαλ. v. 21. Μινίσης, Διοκλῆς. v. 22. ΕΥ'ανος non Ε'ρανος Τυρσήν unius nomen suspicor, ut cognomentū à patria additum sit propter discrimen alterius cujuspiam hoc nomine. & tum reddendum est Tyrrhenus.

v. 33. pro Ἄμοιρ, ΕΥ'μοιρ, ΕΥ'μειλίδας, & vers. penult. Ζάλευκ leg.

Pag. 223. v. 1. Κρότων, & pro Φαιδῶν, Φίδων, & v. 2. Ὀκτλ καὶ Ε'κτλ suspicar leg. fortè notatur ille, cujus exstat etiamnum tractatulus περὶ τοῦ παντὸς φύσεως. Nam & ille Lucani nomen præfert. Cant. catalogus legit Ὀκτλ καὶ Ὀκτλ.

v. 7. pro Λάκωνες, Λάκων subst ituendum. notatur enim proprium viri nomen, non Lacones populi. & sic sacra Vatic. sic ΑΥ'τοχ.

v. 10. Ἀγεκτοκλῆς v. 12. Ἀ'θεσιν & v. 13. Κάλαις Calais Σιλινίστ, prius nomen, alterū à patria cognomentum est.

v. 19. pro Δρύμων Canteri scriptum habet ΕΥ'ρύμων.

v. 23. post κυρηναίους in nostro exempl. erat Πολιάδης, quod exterminavimus, quòd antè Sicyoniis fuerit hoc nomine.

v. 27. Quatuor illa nomina media Ἀνταίδης Κορίνθ, Χρυσίππ, Τυβρηνὸς, Ναυσθ, Ἀθηναῖ Νικόστρ Πόπτ cognomentis ornat Iamblichus, ut ab aliis iisdem nominibus

distinguatur. Quæ omnia nomina veniunt ad numerum CCXIIX. Verùm major exstitit difficultas in inveniendis nominibus fœminarum quæ numero duntaxat secundum Iamblichum fuerunt XVII. Consulendus de nonnullis etiam magnus ille Clem. Alexandrinus στρωμ. δ.

Pag. 223. v. ult. pro ΕΥμυλλία, Cant. scriptū habet Η'μυλλία Τ Κροτωνιάτου. Ego verò γυνὴ Τ Μιλλίου Τ Κροτωνιάτου, cujus inter Crotoniatas, ceu maximè nobilis, & alibi honorificè Iamblichus meminit, legend. suspicor.

Pag. 224. Pro Φίλους, Cant. Φιλτύς, & lego porrò Λευκάνη vel Λευκάνις θυγάτηρ Κλειάφερο- & vel Λιάφερο & Τ Κροτωνιάτου.

v. 2. Βυδαλὴν ἀδελφὴν Ο'κυάλου καὶ Ε'κήλου, in mendosissimis habeo, nec commodus nec germanus ex illis à me sensus elici potuit, Iudicent autem docti & eruditi, an non commodè legi possit ex illis vestigiis Βυὼς Λευκάνη vel βύα Α'δικη Τ Λοκρὸς γυνὴ, καὶ ἀδελφὴ Ο'κύλλου καὶ Ο'κύλλα Τ Λευκανῶν. Nam inter Locrenses celebrem fuisse Adicum ex superioribus evidenter patet. Et ut Μυὰ fuit, cujus, ut Theanus, exstant adhuc aliquot perelegantes epistolæ in volumine Epist. apud Aldum impressarum, sic potuit esse fœmina nomine Βύα vel Βύη. Verùm nihil habeo præter conjecturam, quā candidè propono, & spero toleratum iri, donec quid melius fuerit productum. Et pro Lucanæ, in versione Lucanorum legendum.

v. 5. Ante Θεανὼ Canteri Catalogus habet Κροτωνίλεια Λακαίνα, γυνὴ Κλεάνορ Τ τῶ Λακεδαιμονίου.

v. 8. Deest ibi nomen proprium fœminæ, quā restituo ex Canteri scripto Α'βροτέλεια Α'βροτέλους τοῦ Ταραντίνου θυγάτηρ.

v. 10. pro Τυρσηνῆς equidem Τυρσαίνις lego, vel ut Cant. Τυρσηνὶς legendum. videtur fuisse conjux Tyrseni Sybaritæ. Sic pro Συβαρίτις, Cant. habet Α'βαριτὶς.

v. 11. Et hoc nomen corruptum est. Legendū ex Cant. Catalogo Νικάδυλα Λάκαινα. Facilè enim ultima proprii nominis syllaba ζα potuit accrescere principio cognomenti Λακαίνης.

v. 12. pro βιὼ, idem scriptum legit βυά.

Ultimo asterisco addo ex Suida, ut numerus quem Iamblichus ponit, justus sit & completus, (sunt enim hactenus nomina revera sexdecim) Α'ριγνώτη μαθήτρια Πυθαγόρου τοῦ μεγάλου καὶ Θεανοῦς Σαμίας, Φιλοσόφου Πυθαγορικῆς. Iudicent docti & tolerent, donec, quod magis germanum est, inveniant. Atque hîc nobis castigationum in hunc libtum modus ac finis esto.

Castigationum & notarum

IO. ARC. THEODORETI

in lib. primum Iamblichi de vita Pythagoræ & Pythagoreorum

FINIS.

IOAN. ARCERII THEODORETI
CASTIGATIONES ET NOTAE
IN LIB. II. IAMBLICHI CHALCIDENSIS
de Pythagoreorum protrepticis orationibus ad Philosophiam.

TITULUS hujus libri indicat quasi epitomen tradi Cōmentariorū, quæ scripta fuerunt ab illis viris, qui Pythagoræ philosophiam sectati sunt, quibus homines ad sapientiæ studium excitare voluerunt. Sanèut superior liber merè fuit Historicus, quippe qui continet descriptionem vitæ ipsius Pythagoræ & Pythagoreorum, eorundemque studia atque exercitationes: ita hic merè quoque Philosophicus est, è media depromptus Philosophia, continens præclarissimas adhortationes & saluberrima præcepta, quibus ad sapientiæ adyta, quatenus quidem eam Philosophi naturæ & ingenii luce cōperfam habere potuerunt, homines excusitare, & à corpore ad animum atque usum rationis adducere studuerunt. Quod si verò hæc ad illā personam referas, quæ πρῶτον ὄντι vera & æterna Dei sapientia est, maximum procul dubio ad vitam salutariter instituendam momētum habitura sunt. In fine leguntur Symbolorum Pythagoræ ἀπορρήτων longè doctissimæ, quæ huc etiam non parvum calcar adhibere videntur. Quod in calce libri à quodam minio asscriptū erat, hìc in vestibulo ponere volui, quod ad libri commendationem non parum faciat. Erat autem hujusmodi: Θαυμασὸν ἐξαίσιον ἔστι τὸ λόγον, γόνιμον πάσης γνησιωτάτης θεωρίας, καὶ δείξεων ἰσχυρὰ πίστεως ἐμπλεον. Id est: Admirabilem hunc librum in lucem extulit omnis cognobilis contemplationis ac demonstrationum plenum, validas habentem assensiones.

In titulo προτρεπτικοὺς λόγους reddidi adhortatorias. Poteram Græcum retinuisse, ut D. Tertullianus vocabulum apologetici usurpavit, & plerique Latini infinita, quæ Græcanica essent, retinuerūt: poteram item vocabulo magis Latino, *adhortatrices*, usus fuisse: verùm quia non ignobilis nec indoctus mehercle: sed magnino, minis & eruditiōis scriptor, Gētianus Hervetus in Clementis Alexandrini protreptico vertendo, eo ante me usus est, equidem non video, cur ab eo magis abhorrere debuerim.

Pag. 1. v. 5. σύμμετρα converti, quæ requiri & necessaria esse videbantur, in quo secutus sum Suidam, qui σύμμετρα inquit nō modo τὰ αὐτῷ μέτρῳ μετρούμενα: verùm etiam addit, καὶ τὰ οἰκεῖα ἑκάστῳ καὶ ἀρμόττοντα.

V. 14. pro πρωτογόνους, πρωτογόνους lego. Etsi autem illud nihil planè significet, tamen in contextu fidei testandæ causa relinquere volui.

V. ult. εὐθὺς legend. non εὐθὺ, quòd hoc sit loci, illud temporis adverbium, atque huic loco potiùs quadret. Ponetur ergo in textu pro rectâ, statim.

Pag. 2. v. 3. Asteriscum ibi posui, quòd oratio sit imperfecta, ac planè ὑποτύπωσις leg. existimē, ut τις omissum sit.

Sic v. 1. perperam in manuscripto legeb. προσυτέον.

V. 19. ἀεὶ τὰ ἀνθρώπινα leg. censeo. Hic minio margine asscriptū erat, οἷον Στοϊκῶν, Ἀκαδημαϊκῶν, καὶ τῶν ἄλλων. Et suprà v. 13. παρορμώντων malè legebatur.

Pag. 3. v. 4. Defectivam esse orationem puto, nec eam ita scriptam ab Iamblicho, uti legitur: sed scribæ oscitatione & incuria verbum simul & articulum omissa esse reor, atque ita legendum esse, προτρέπει καὶ ὁ τῶν Πυθαγορικῶν ἀνδρῶν χαλκὸς ὁ τοῦ τρόπου. Sic v. 7. vitiosè in manuscripto, ut opinor, legebatur, λελυθὸς & ἐξιτηριῶν. & p. præced. v. penult. καὶ χάριν itidem scriptum erat, augmento verbi in conjunctionem imperitè mutato.

V. 31. ψυχὴ ζῶσα ἡμᾶς, τῷ ταύτης ἀρετῷ ἡμᾶς ὦ ζῷν, legend. & interpungend. Porrò aurea illa sententia citatur à Stob. λόγ. α. ἐκ τῶν Φερεκύδους. Et respondent omnia, nisi quod verba, quæ p. 4. v. 5. sunt, paullò aliter legit, ὅπως ἐσ-

μηδημίαν ἀγάνιπ τύχης &c. Sed noſtram lectionem præfero.

Pag. 4. v. 2. Quemadmodum hic virtus cum auro præclarè conjungitur, & turpitudo cum rubigine copulatur: ſic Plato ſimiliter diſputat in Hippia majore Περὶ καλοῦ πρᾶ. Et Hierocles ad vocabulum χρυσᾶ.

v. 7. παραμονῆς mihi ſuſpectum eſt. Etſi enim πρόμονον is ſit, qui aliâs etiam Græcè προστάτης dicitur: tamen neſcio an reperiatur. Olim putavi ὑπομονῆς potiùs leg. unde ita etiam converti: ſed fortè ἀπομονῆς germanum eſt, quanquam eadem ſit ἀπαλοχία omnium. Intelligit λωτοφαγίαν & moram, quæ fraudi & detrimentoſa eſt iis, qui vitiis ſe ſemel manciparunt. Conſuetudo enim tranſit in mores, & naturæ, ut inquit M. Tullius, vim obtinet.

v. 16. κτίσεως ἢ τοιούτου. Mihi mendoſum eſt. Certè confuſa & obſcura conſtructio verborum, quam reddidi, ut potui. Græca equidem ſanare non potui, niſi legatur, κτίσεως ἢ οὐ τοῦ ψυχικοῦ.

v. 18. καὶ ἐπιστροφαλές. Lego, καὶ ὁμοίως ἐπιστροφαλὶς μαινομένῳ. Locum hunc citat Stobæus λόγ. μα. Venetæ editionis.

v. 21. Quod hic ſcriptū eſt ἐμετόν, apud eundem Stobæum λόγ. μδ. ubi hæc citata ſunt, ὑποτόν legitur. Verùm egohic noſtram lectionem præfero.

v. 31. Neſcio an non potiùs, ἀϊδίων ἢ legendum ſit, reliqua confuſa & obſcura, quæ reddidi, ut potui. Fortè εἰ οὖν ἔστ' ἡ εὐπαιδευσία, non οὐκοῦν. vel, εἰ εὐπαιδευσία, μᾶλλον σπουδαῖον, hoc eſt, ſi optabilis eſt ſenſuum bonitas & præſtantia, multò magis, &c.

pag. 5. v. 13. περόντων quod legebatur, in περὶ τῶν mutandum cenſui.

v. 22. Ἐπιτύχοντι, vel vertendum, qui optimū nactus eſt fundum. Qui enim optimum conſecutus eſt, is à benè exculto præſtantiſſimos fructus præſtolabitur.

v. 31. Hic τόπῳ legebatur pro τόκῳ, quod meo judicio germanum à me poſitum eſt. Lapſus facilis fuit ſcribæ propter affinitatem literarum Π & κ, ν.

pag. 6. v. 4. Pro παρεληφότας, nominandi caſus παρεληφότες præferendus hoc loco eſt. Dicit autem Iamblichus germana eſſe illa carmina, non Pythagoræ, uti hactenus creditum eſt, ſed Pythagoreorum, ut & Gellius vult lib. 6. cap. 2. qui illa ex præceptore ſuo hauſerant, Fortaſsis Philolaus Tarentinus, cujus meminit ſuprà in catalogo noſter Iamblichus, & cap. 36. pag. 172. illorū & author & editor eſt, ut doctiſs. Camerarius ex Laërtio etiam oſtendit, & ante illum Ioannes Picus, Comes Mirandulanus. Iam verſuum, qui ab Iamblicho adducuntur, ſenſum reddidi ex verſione Petrei Tiaræ hominis longè doctiſſimi, prout illa ſuperioribus annis unà cum Phocylide & Theognide à me edita eſt.

pag. 7. v. 2. ἡ μὲν γὰρ γνῶσις &c. aureum eſt dictum, quod deſumptum eſt ex Theæteto Platonis, uti poſteà pleniùs adducetur ab Iamblicho, in verſione Dei cognitio, non Deorum dicere volui, quod ita Plato, quem hic ſequi malui. Et Hierocles Θεοσεβείας ἢ περὶ τὸν θεὸν ἀρετὴν ἀνάγκαιον ἐπιστήμαν, &c.

v. 10. κάτ' ἐπίτασιν ἀφίλ. potiùs legendum cenſeo.

Et v. 6. legebatur, ἢ ἢ τ' ἀνθρώπ. copulam dubitativam in articulum fœminum mutavimus.

v. penult. ἀγνοίαν legebatur, & propter præcedentia ita judicavimus mutandum. Sic ἔτι quod erat, in ἢ τι mutavi.

pag. 8. v. 1. pro συμβαίνειν, συμβαίνον rectiùs legendum eſſe ſuſpicor, ut ſimilis cum ſuperioribus modus ſervetur.

v. 6. pro ἔχοντας ἰλόντας in nonnullis exemplaribus legitur apud A. Gell. libr. 6. cap. 2.

v. 8. Hic εἰ γὰρ ἀρχὴ ſcriptum erat, quod rurſum in αἱ γὰρ mutavi.

Et v. 11. μὲν, quod perperam ſcriptum eſt, in μὴ mutandum puto.

v. 19. οἱ περὶ μέτρον omninò numero multitudinis legendum ſuſpicor, in textu tamen, ut & multa alia, retinere volui, ut ſi quibus diviniori ingenio præditis aliud poſsit videri, hoc ut candidè in medium proferant.

v. 21. pro ἀρετὴν, vide num αἱρετὴν potiùs legendum ſit. Nam certè bonum omne per ſe eligendum eſt.

v. 23. in carmine, pleraque exemplaria edita, ut & noſter manuſcriptus ἐν' ἴσοφῶ legunt, quod etſi minutulum, tamē indicare placuit, & Iamblichus ſtatim ita, μήτε ὀρᾶν, μήτε ἀκούειν, ſcribendo, legiſſe videtur.

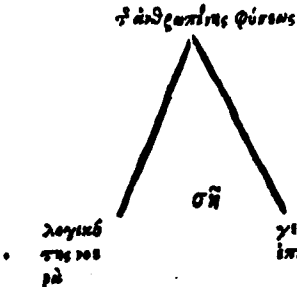
v. 24. omnia exemplaria, quæ quidem vidi, & hic λάζυ ἢ κ, πανύχιοι θνίσκειν habent, quæ præfero.

v. 27.

v.27. ἀμὲν τῇ ψυχῇ suspicor potiùs leg.

pag. 9. v. 5. illa planè congruunt cum iis, quæ differuntur elegantissimè apud Platonem in Phædone pag. 32. v. 16.

v. 23. ἐπίδειξις. Hîc erat hæc apodixis.

v. 27. ἄλλως ἢ φύσιν legendum putarem.

pag. 10. v. 5. ἐπιστολὴν mihi suspectum est. ἐπιστόδιον vero quid sit ex Polluce & maximè ex Suida constare potest. Sed non video quomodo hîc locum habere possit. Vide lector an non ἐπιζεύδιον legendum sit. Ingenuè autem fateor me locum hunc nõ satis esse assecutum, nec libuit accuratè inquirere, quod mœror mihi ala critatem studiorum eripiat.

v. 8. πρὸ τύχης, vel προσύχης legendum suspicor.

v. 20. pro παιδείας non pauca exemplaria legunt λύσεις non item malè.

v. 27. rectissimè μεμιγμένη legetur. Nam nostrũ illud μεμισημένη meo judicio hîc otiosum est. Divina enim felicitas quomodo potest Deo exosa esse?

pag. 11. v. 5. pro ὃ δὲ ἐξ legõ, ut referatur ad ὑπηθέα.

v. 8. πρὸς τὴν μετάδοσιν statuo legendum uti v. penul. μεταδῶναι dicit.

v. 23. omnia exemplaria edita habent hîc σῶμα.

Pag. 12. v. 5. θῶμα περιόδου potiùs legendum videtur.

v. 21. Archytæ quædam citantur à Stobæo, & quædam item edita sunt ab Henr. Stephano cum Diog. Laertio: verùm hæc, quæ hic ab Iamblicho adducuntur, nusquam alibi adhuc reperio.

pag. 13. v. 4. καὶ γενηθέντα, uti posteà p. 14. v. 27. rectè legendum. Dorica enim Dialecto scripsit, ut & reliqui Pythagorei, Archytas. & paullò antè v. 2. manuscript. habet, ὁρῆτας.

v. 6. post αἰθέσεως punctum. πάνυ ἐπισφαλῶς ἐντεῦθεν potiùs leg. suspicor.

pag. 15. v. 25. ἔ ἐστιν, & v. ult. ὥστε καὶ τὸ sine particula ἢ, quæ otiosa videtur, legendum puto.

pag. 16. v. 1. ἑστιοῦσι legeb. in manusc. & fortè ut communius hoc recipiendum illud ut Aeolicώτερον repudiandum, nisi referantur alius scriptoris verba. Ἑτεροζυγίαις mihi γνήσιον non videtur, si legam τοιαυτοζυγίαις vel ἁπλοζυγίαις, equidem quid promovero, non video.

v. 7. φύσεως χάριν fortè leg.

v. 9. καὶ διαφέρειν τὰ ὄντα scribe. vel τὴν φρόνησιν καθαιρετέον.

v. 14. φρόνησιν sine τὸ fortè leg. Locus me nõ patum torsit, idéque verti quod potui retinẽdo vulgarem & scriptam lectionem.

v. 20. συσήματος σύσημα legebatur, verùm alterum ut supervacaneum & inutile ejeci.

pag. 18. v. 29. ἀφωρισμένον legend. judico.

v. 17. μᾶλλον ἢ καὶ ἐνθύμια, meo judicio, si mendo vacant, perobscura sunt, fortè ἀνυποθήτα leg.

pag. 20. v. 8. pro εὐτυχίαν putavi aliquando εὐχαιρίαν scribendum, nunc autem potiùs εὐφυΐαν statuo leg.

v. 17. Illam præclaram sententiam Archytæ tractat etiam Plato τόμ. δ. & citat Clemens Alexand. στρωμ. β. Simulque Theodoretus λόγ. ε. p. 89. ἀλλὰ, παῦ.

pag. 22. v. 10. τὸ ἡγεμονικὸν παρορμᾷ. legendum suspicor.

v. 19. μηδὲν ἀναπόλυθον, omninò legendum puto, & in versione nihil inconsequens scrib. illa enim docent, quæ consequuntur, maximè.

pag. 23. v. 4. ἐὰν legen. vel, ἐὰν ᾖ.

pag. 24. v. 15. πλείστων πράξει simpliciter legebatur. Ego καλὰ quod videbatur desiderari, addidi de meo, ut omninò necessarium.

pag. 26. v. 2. Διαίρεσις hæc posteà cap. 7. p. 44. v. 10. iterum tractatur ab Iamblicho.

v. 15. ταύτῃ δὲ ἴσῃ παραπλήσιον τοιαύτη διαίρεσις, lege atque interpung. atque ita in versione restitue, huic verò similis talis divisio est?

v. 21. vide an potiùs προσγεγραμμένως, pro προσγεγραμμένου leg. sit.

pag. 27. v. 25. ὁ μὲν ἐν τῷ τοῦ σώματος. Illa omnia cum sequentibus usque ad v. 5. pag. sequ.

desumta sunt ex priore Alcibiade Platonis pag. 225. edit. Basilie. haud tamen ad verbum neque ordine Platonico.

v. 27. αὐτ' ἐγιγνετο legitur apud Platonem.

Pag. 28. v. 16. Et hæc ex Platon. dialogo περὶ πόλεως desumpta sunt, ubi habentur in principio statim Dialogi. Quanquam Iamblichus & hic non planè secutus est verborum, quæ sunt apud Platonem, ordinem. In versione ferè secutus sū Ficinum.

v. 20. pro πάντων ὑπὸ πᾶσι, Plato habet conjunctim πανταπασι.

Pag. 29. v. 7 βελτίω δυνατὰ leg. apud Platonē. & mox φυγῆν μᾶλλον τὸ κακὸν, idem Plato, cujus verba finiūt v. undecimo ubi σῶμα collocāda.

v. 16. τρία τριχῆ. Illa quoque omnia usque ad pag. 31. v. 14. Iamblichus ex fine Timæi Platonis sumpsit. pro ψυχῶν, Plato habet ψυχῆς.

v. 22. περὶ τ' ἀυτὸ κίνησιν legit Plato. & v. 27. πρὸς ἄλληλα συμμέτρως, item in Platone legitur. Etsi nostra lectio omninò repudianda non sit.

Sic v. ult. συγγένειαν, si annotari meretur.

Pag. 30. v. 3. περὶ τὰς ἐπιθυμίας φιλονεικίας τετυχότι, ᾧ ταῦτα ἀμφοτέροις σφόδρα ex Plat. leg. & v. 8. ἀλλήλων Plato.

v. 9. pro τῇ ᾗ περὶ, in vulgatis editionibus Platonis perperam, opinor, τὸ ᾗ legitur.

v. 12. αὐτ' γεγυμνασμένῳ exemplaria Platonis edita.

v. 17. ἀνθρωπίνη φύσις nominandi casu Plato.

v. 21. τῷ μάλα κεκοσμημένῳ, & statim v. 23. τὸ αὐτῷ & v. seq. πάντη πάντως rectiùs meo judicio in Plato. legitur.

v. ult. Etsi omnia exemplaria Platonis habeant, ut hic noster Iamblichus ἀμφοῖν, & quidem ita verterit, ut puto, Ficinus, quod & ipse retinui: tamen propter ἀδιαφορὰς suspicor non esse germanum, sed pro eo ἀνίσοις potiùs esse leg. judicent eruditi.

Pag. 31. Dubito an hic debeat esse hujus capitis ut & superioris quinti sectio, cùm continenter illa verba in Timæo Platonis habeantur.

v. 5. ἐξοφθέντα, & v. 8. τὸ κατανῦν Plato.

v. 14. ὃ δὴ, hucusque verba Platon. attulit Iamblichus.

v. 17. οὐδ' τ' θυμὸν οἷον τ' λέοντα suspicor legēdum. Hic adscriptum erat κατεδαπανᾶν θυμὸν ἐπιθυμία Λέων· θυμὸς.

Ἄνθρωπος· λόγος.

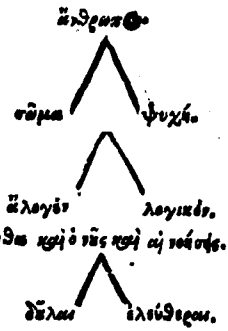
v. 25. πολὺ μᾶλλον τ' ἐν ἡμῖν leg. censeo.

Pag. 32. v. 13. καὶ ἐν τῇ ἑαυτῇ, vel τὸ ἑαυτῇ ἴσον ἑαυτῷ leg. suspicor.

Pag. 33. v. 23. τετραμμένῳ· nominandi casu leg. puto.

v. ult. negativam οὐκ redundare existimo.

Pag. 34. v. 10. Hic margini adscripta legebantur hæc:

Pag. 35. v. 20. ἀοικίαις αἱ ἄλλαι scribendum puto. Sic v. 23. τῷ δ' ἄλλο præpositio non conjunctio esse debebit.

Pag. 36. v. 9. διαφέρειν οὐδὲ πω, ejecto ᾗ planè ocioso. vel ante ᾗ aliquid desit.

Pag. 37. 6. ἐκεῖς πρὸς ταύτας, obscurè dictum, ut planè metuam benè à me redditum.

v. 8. ἐπὶ ψυχῆς planè legendum censeo, non τύχης.

v. penult. ὁ δὴ περιέχει, περιέχει συγχαρ. putarem leg.

Pag. 38. v. 9. τῷ ἀφωρισθῆναι leg.

v. 19. ἀνθρώπους legendum videtur, etsi per evocationem nominandi casu converterim. & v. 23. τὰς πρὸς τ' πολιτικὰς scribo.

Pag. 39. v. penult. pro πονοῦμεν, vide num πείσῃμεν potiùs legen. sit.

Pag. 40. v. 2. δυνατὸν λαβεῖν ἐμοὶ leg. videtur, uti mox v. 27. & pag. 41. v. 14. & c. v. 11. ἀμφοῖν legendum suspicor. Quanquam si illud axioma, quod vulgo jactatur, verum est, unius generatio est alterius corruptio, ἀμφοῖν subsistere poterit. Sed noster philosophus non fuit tàm delirus, ut hoc tueretur.

v. 24. Nescio satis an locus sanus sit. Quia verò mihi dubius est, cum asteriſco notavi.

Pag. 42. v. 19 post δοκεῖν, αἰσχρόν. vel simile, omissum putarem. Et sequentia videntur non vacare mendis. Quæ quia tollere non potui, imò ne sensum quidem ex iis commodum elicere,

elicere, asteriſco notavi, lacuna etiam relicta, ut nobis melior aliquis ἰατρὸς illa ſanet.

v. penult. τὸ γὰρ τῦ, vel τοι leg. exiſtimo.

Pag. 43. v. 1. συνὸν & legebatur in noſtro manuſcripto, nomen ſcilicet pro adverbio, ut accentus declarabat.

v. 9. pro ἐφιμβρύες, ego vel ἀφιμβρύες, vel potiùs ἀφιμβρύες leg. judico.

v. 31. pro χρήσιμόν τι vide num χρήσιμος τὸ leg. ſit.

Pag. 44. v. 10. Hæc ſuprà etiam tractantur p. 26. v. 3.

Pag. 45. v. 18. ἴκασον legebatur.

Pag. 46. v. 4. ἢ τῦ ἀξυνεμβρύ, obſcurum nec integrum eſſe puto, fortè ἀξυνεμβρύες rectiùs ſcribetur.

Pag. 47. v. 10. πλὴν ἐν τις τ ἐκτρώμασιν imperfectũ eſt. ſi legatur τ ἐκτρώμασιν τοιοῦτό τι βέλτιον, fortaſſe non malè fluet oratio, certè perfectior erit. Hoc etſi mihi placuerit in verſione, tamen in contextum referre nolui, ne meis ἐμβλήμασι graviſſimum philoſophum temerarem, ſolùm indicare volui ut ſi quis quid rectius iſtis norit, candidus impertiat, ſi non, his mecum utatur.

v. 23. ὅτι πάντες leg. cenſeo non ὅτι. Sic v. 25. τὸ δ' ὅτι quod legebatur indubitãter in δὲ τὸ mutandum cenſui.

v. 31. καὶ ἐν δυνατὸν, ut converti: ſic legendum puto.

Pag. 48. v. 1. φρονήσει ὁμοῖ & ſuſpicor rectiùs legi.

Pag. 49. v. 12. Locum mendoſum habeo & pro ὑπομιμῆσθ τὸ προκείμενον, ὑπομιμῆσαι τὸ πρᾶ, καὶ λόγ τ &c. rectè legi poſſe conjicio.

v. penult. etſi αἱρεῖτ probatum ſit, & rectè ita dicatur, tamen propter gerundivum, ut ſic dicam, quod præceſſit, vide an non potiùs etiam αἱρετέον leg. ſit.

Pag. 50. v. 5. Illud συμφαινόντων mihi planè ſuſpectum eſt, putavi aliquando inter exſcribendum συναινόντων legendum. Verùm nunc potiùs cum Tiara συμβαινόντων, ut convenientiùs magiſque appoſitum præfero & mox v. 7. perperam ἔχῃ indicat. mod. pro Optat. ἔχοι legebatur, quod vel puer videat.

v. 18. ἀξ πλοῦς τοιοῦτον βίου, fortè legendum, & ſic in Latino ponendum foret, talem vitam.

Pag. 52. v. 10. σκιαγραφίαν. Heſychius Grammaticus idem eſſe dicit, quod Græci alias σκιογραφίαν vocant. perelegans per oẽm modum vocabulum, quo uſus eſt Plato in Phædo. & infrà p. 77. v. 12. citatur ab Iamblicho, tractum ab Apollodoro pictore, à quo etiam μᾶλλον τ μιμήσεως, ἢ μιμήσεως, originẽm cepit. Cæterùm ſententia eſt inſignis & imo in pectore reponẽda magnorũ admiratoribus, ut omnibus mortalibus quæ ſtatim ſequuntur, ea quæ hominib. magna videntur, meram eſſe σκιαγραφίαν, ge inſani Ixionis in morem nubem pro Iunone & umbram pro corpore amplectantur, atque hominem nihil eſſe, nihilque itidem in rebus mortalium eſſe ſtabile. Robur, amplitudinem, formam, riſum eſſe. &c.

v. 21. Illa πολὺ ἂν ἔδοξεν εἶναι τινα τῷ ὄψει ἀκριβ, planè inſpecta καὶ ὑπερλαμπρα ſunt, nec tamen tam ſum Lynceus, ut hic videam, quopacto medicam manum admoveam. Putavi aliquando ita ſcribendum, πᾶς ἂν ἔδοξεν εἶναι τις τοιαύτῃ ὄψει κατέχων, ὃς δύναιτο ὁρᾶν ἐξ οἵων συνέστηκε καλῶν; Quo cùm nondum quid habeam melius, ἐπίχω. Quia autem idoneum ſenſum ex illis verbis colligere non potui, lacunam reliqui, ut docti illam majori nobis perſpicacitate pollentes repleant.

v. 23. τιμαὶ &c. Divina planè ſunt hæc noſtri Philoſophi, quæ utinam legerent, quia Chryſo. Theodoret. Salvianum cum aliis ſanctiſſimis patribus nolunt, τὰ ἱερὰ reſpuunt, qui circa hæc nimis quàm inſaniunt.

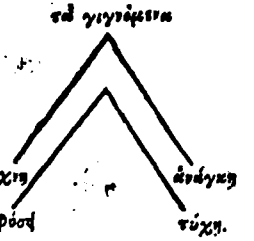
Pag. 53. v. 3. τελεταὶς λόγοντες. Quod hîc dicitur de ſacrificiis, & mox quoque, quod veteriores dicebant olim de pœnis, neſcio quid ſibi velint. Non dubitem, quin Simplicii Commentarii hæc, ut reliqua omnia ſatis ſuperque exponant, atque enodent. Interea verò ſenſum verborum utcunque me reddidiſſe ſpero.

v. 11. De pœna qua afficiebant, quos ceperant prædones Hetruſci, meminit etiam Val. Maxi. lib. 9. cap. 2. Et Mezentii exquiſita pœna quam miſeris inferebat, legitur Aeneid. 8. hiſce verſibus,

Mortua quin etiam jungebat corpora vivis,
Componens manibuſq; manus atque oribus ora.

Pag 54. v. 9. Hic meo judicio defectiva eſt oratio. Quare poſt διόντως ἐλθοι ἀν. vel ſimile aliquod verbum omiſſum putarem, quod in verſione quidem expreſsi, ſed in contextum referre non fui auſus.

Pag. 55. v. 17. Hic in margine hæc notata erant.

v.32. τὰ ἢ μόλις. τὰ ἢ καὶ παντελῶς, omninò leg. puto.

pag.57.v.10. Διόπερ τ' εὐφημεῖν, Aemphthegma est præclarissimum, quod hic Pythagoræ tributum est ab Iamblicho. Verè enim in hoc nati sumus, ut cœlum ceu veram patriam nostram intueamur. Quò respexit ille, qui dixit,

Os homini sublime dedit, cœlúmque videre
Iussit, & erectos ad sydera tollere vultus.

Et Rex ille prophetes ac Psaltes, ἡμεῖς τὰς ὀφθαλμοὺς μου εἰς τὰ ὄρη (ad excelsa librorum prophetarum scilicet ac legis, inquit D. Hieronymus) ὅθεν ἥξει ἡ βοήθεια μου. Et D. Basilius in Liturgia ἄνω χωμεν τὰς καρδίας, &c.

pag.58.v.1. τ' τ' ψυχῆς articulo masculo. quod in neutrum mutavi legeb. & v.11. pro καὶ φρονῆσαι omninò καὶ φρονῆσαι legend. statuo. Non enim editi sumus, ut contemnamus & discamus: sed uti sæpè jam indicavit, ἵνα καὶ φρονῆσαι καὶ μαθῆσαι.

v.17. ἢ τις ἐπέρχεται planè legendum suspicor. quia oratio est dubitativa.

v.26. pro τ' εἰ ψυχῇ legendum censeo, τὰ ἢ εἰ ψυχῆ.

v.31. Mendosum est illud ἐξαρτᾶ, muto autē ἐν ἐξαιρετέ. & vocabulo finali δι' ἑτέρων legi utrobique, ut ex versione patet.

Pag.59.v.6. Δῆλ τὸ ἢ, τὸ ἢ δι' ἄλλο, plenum esse existimo, atque ita scriptum fuisse ab Iamblicho. Deinde quod continenter sequitur, Ἔστο τὰ οὖν εἰς ἄπειρον εἰ χρὴ περᾶν vel περᾶν. Nam particulam negativam hic planè omissam suspicor.

v.28. Ζοφοδ' τ' πεινῶ'. Minoē, Rhadamanthum, Aeacum & Triptolemum ob justitiam, quam coluerunt, judices apud inferos, juxta poëtarum fabulas datos innuit, de quibus in fine Apol. Plato. & passim poëtæ Græci & Latini. Horat. lib.4. Carmin.

Cùm semel occideris, & de te splendida Minos
Fecerit arbitria,

Hìc annotatū erat minio, διαμονὴν τὸ ἓν, φρόνησις τὸ μανθάνειν τίνος.

pag.60.v.11. ἰλοίμην' ἂν ἀντὶ legend. puto.

v.21. post ἀμείνω vide lector, num μᾶλλον ἄτοπον ἂν εἴη omissum videri possit. Mihi certè ita placuit, ut in versione posuerim. Oratio enim est cæteroqui planè defectiva.

pag.61.v.25. Articulum accusandi casu τ' πολιτικὸν lego.

v.30. ἰλαῦ quod in manuscripto erat, necessariò in οἰκεῖα mutandum putavi. & v.31. ἔτι νόμων rectius fortè legetur. Nam νομὸς, quod perperam legebatur, hanc nostram conjecturam confirmat.

pag.63.v.15. παντελῶς ἂν ἔμοιγε legebatur, quod non dubitavi in ἔμοιγε vel ἐμοῦ mutare.

v.19. ἡμῶν μὴν καταλαμβάνομεν, vel, ἡμῶν καὶ τὰ μὲν λαμβ. leg. judico. Sic v.28. itidem malè ἐφῶντες legebatur, cùm sit accusativus participii.

pag.64.v.19. pro βλέπουσιν, vide lector an non potiùs in prima persona βλέπομεν præferendum sit. & v.25. similiter articulum neutrū in masculinum τ' χεῖρον mutandum potiùs censuerim.

pag. 65. v.20. τὸ δὲ ἐφ' ᾧ, sententia illa tota mihi suspecta & planè mendosa est. Torsi me multum diùque, ut commodum sensum eruerem: sed frustrà. Itaque lacunam reliqui, ut sicilimentum præberem posti me messuris.

pag.66.v.30. ὅσοι ζῶσι forté. Etsi dativus ζῶσι non malè quadrare videatur.

pag.68.v.5. πάντα ταῦτα legebatur, ut & converti: quanquam πάντα edidi, ut puto legend. sicque vertendum, eadem omnia.

v.7. ὑπόχροι Optandi modo mallem.

v.24. οἰοθήσεται τις existimarem potiùs leg. ut suprà v.24. φῇ τις.

v.29. pro ἀφειμένα quod nihil sonat, ἀφειμένοι vel ἀφιεμένοι leg. suspicor.

pag.69.v.1. σύνομεν ἄτοπον scrib.

v.20. ἴδι δὴ καὶ cum copula scrib. & ἴθι adver. hortandi, non verbum est.

v.22. κινδυνεύουσιν. Totus hic locus ex Platonis Dialogo, qui Phœdo inscribitur, haud tamen ad verbum desumptus est. Habentur autē non procul à principio Dialog. pag. Basil. edit. 24.v.50. Atque hæc prima de morte allegantur ab Theodoreto παθ. ἀλλ. λόγ. ε. p. 118. in quo mirum est eruditis. ejus interpretem Zen.

Accia-olum

Acciaolum κινδυνεύειν reddidisse, in eo sunt discrimine, cùm sit idem, quod δοκεῖν. Minus autem mirum, si nos aliquoties in gravioribus & obscurioribus sexagenarii caligemus. Porrò quod rectius τῇ ἰωῇ in Platone, vel in nostro codice videbitur, item diversitatem lectionum fidelissimè indicaturus sum.

v.27. ἵππε. Illa olim per dubitativam particulam, ἆρα, secutus nostrum exemplar, converti: sed Platonem sequens, malo scribere, quatenus verò moriantur, & quatenus morte, &c.

v.28. ἄξιοι εἰσι ex Plat. scrib. & illa ὃ οὐκ ἀνάσ-τατα Iamblichi sunt verba, non Platonis, quemadmodum quidem hodie editum habemus.

pag.70.v.2. καθ' ἑαυτὸ legitur in Platon. & statim v.9. εἰσὶν in Platone. Sed idem est & hoc & illud.

v.17. Plato rectiùs μετὰ ταῦτα αὐτῷ, & v.20. ἀφιστάναι αὐτῷ, & v.18. ἐν τῷ τοιούτῳ legitur.

v.25. τὰ ἄλλα ἀνθρώπων est in Platone, & v. 27. πολλοῖς ἀνθρώποις, quod & præfero tà multis dativis. Contrà mox v. 27. pro τὸ itidem rectiùs τῷ dativus in Plat. est.

pag.71.v.13. pro λάτυγχάνει, quod Iamblichus hîc habet, in Platone legitur ἄτιστος. & mox v.14. δὲ nec est in Platone, nec hîc locum habere puto.

v.18. καὶ τοῦτο μᾶλλον legendum ex Platone. & v.22. αὐτὸ καθ' αὑτὸ & v.29. καθόσον δύναται & v.30. αὐτὸ καθ', & quæ sequuntur v.31. μᾶλλον δ' ἴσως, usque ad pag.72.v.4. ἄλλῳ, non sunt quidem Platonis verba, sed tamen ab Iamblicho ex Platonis sensu petitæ.

pag.72.v.18. ἐπιχεῖν legitur in Platone pag. 25.v. 42. sed nostram lectionem præfero. Et v. 30. τοιαῦτα ἄττα λέγειν, ὅτι κινδυνεύουσι τοι est in Platone.

pag.73.v. 13. post ἡμᾶς, in Platone additur non inane adjectivum πολλῆς.

v.19. pro χρωμένων, Plato habet χρωμένῳ, quod nostro præfero.

pag.74.v.4. αὐτὰ τὰ πράγματα, legitur in Platone, rectissimè.

v.6. φρόνησις etsi non malè legatur, in Platone tamen φρονήσεως legi indicare volui.

v.11. δυοῖν θάτερον est in Platone. & v.16. ζῶμεν ἅτερος ὡς itidem legitur in exemplari Platonis. v.25. μὴ τοιοῦτον τι ἡσύμεθα leg. Sic v.29. ἢ μετ' ἐκ Platone scrib. duco.

v.30. ἡ καθαρσις δι' αὐτοῦ ξυμβαίνει, paulò post sequitur in Platone pag.26.v.20. & τὸ χαρίεν ὅτι μάλιστα διὰ τοῦ σώματος τῷ ψυχῇ &c. ut καθ' αὑτὸ interjectum otiosum videri possit.

pag.75.v.2. Illa istis notis [ ] inclusa ex Platone inferenda putavi, ut plena foret sententia. Omissionis causam existimo præbuisse oscitati scriptori καθ' αὑτὸ præcedens & subsequens. Judicet æquus & eruditus lector. Sic posteà ubicumque illæ notæ occurrunt, è Platone addita à nobis intellige.

v.12. μόνοι οἱ φιλόσοφοι Plato.

v.24. καὶ ἡ σωφροσύνη &c. etsi eodem modo quo hîc citata sunt, habeantur apud Platonem, tamen haud satis scio, num germana sint. fortè alterum, quod non necessario relativo adest, otiosum est.

v.32. ἀθλιότης itidem apud Plat. est.

pag.76.v.4. μεγίστων κακῶν rectiùs Plato. & v. seq. μειζόνων κακῶν. sic v.7. καὶ δεῖ ἀνδρεῖον.

v.9. καίτοι ἄλλοθί γε δίκαιόν ἢ δειλίαν in Platone legitur multò rectissimè.

v.12. σώφρονές εἰσι Plato, quod si tamen ἦσαν retinendum est, tum σωφρονεῖν ponendum. & v. 15. τὸ καθ' ὃ τὸ geminato articulo ex Plato. & hîc legendum contra articulum τὸ omisit Plato v. 24.

v.26. ἐλέγετο τῷ lege ex Platone & v.seq. σωφρονοῦσι, permultum enim differunt, quod in Platone, & quod in nostro est.

v.28. ἀλλαγὴ non est in Platone, minimè tamen otiosa. & v3.1. καὶ μείζω ex eodem copulavi.

pag.77.v.5. τῷ ὀνίνησι lege ex eodem Plat.

v.7. Quæ hîc inferui itidem ab scriba meo judicio fuere omissa, occasione φρονήσεως, quod præcedit & sequitur, eóque interjecta non scripserit.

v.22. ἀνοήτῳ καὶ ἀτίμῳ legitur in Plato.

v. 28. Carmen constabit si legatur πολλοὶ μὲν ναρθηκοφόροι, πανοῦροι δ' ἐν βάκχοι. Sed de eo Eras. in χιλ. Et hæc hactenus ab Iamblicho ex Platone adducta citantur itidem ab Ioanne Stob. λόγ. β.

pag.78.v.7. ἀλλὰ τούτων. Hæc rursum Iamblichus sumpsit ex eodem Dialogo, habentúrque pag. 82.v.50.

v.21. τῷ ταυτὰ Plato.

pag.79.v.2. Hic in nostro exemplari ἄλλοθέν vitiosissimè legebatur, quod vel puer videat. In Platone idē est καλινδυμ. sed utroque modo legitur hoc verbum.

v.28. ὃς φιλοδοξος φίλος, est in Plat.

pag.80.

Pag.80.v.3. In Platone legitur pag.33. v.7. ὅτου ἂν τις.&c. v.6. κακῶν. Deinde v.8. περὶ οὗ λογίζεται αὐτὸ, ὅτι ἡ ψυχὴ apud eundem legitur, & hic, ut in versione quoque expressi, legendū est.

v.32. στυγερομένη ἐμφύσει absque negativa ex Platone legendum judico.

pag.81.v.8 perperam hîc in masculino ἐαυτὸν legebatur, quod in fœmin. ex Platone mutavi. Sic v.13. μεμιαγελομένῳ est in Platone. & v. sequen. παραπεπλανῆσθαι.

v.19. ζῆν τι οἴεται δεῖν ἄτερ Plato.

v. ultimo ἀλλὰ μὴν τόδε ex eodem dialogo desumpsit Iamblichus. Sunt autem versus finem dialogi pag.43.v.11. atque inde uncis inclusa ut necessaria nostro textui inserui.

pag.82.v.23. ὦ ἡδονή. Hucusque verba Platonis retulit, quæ sequuntur sunt nostri philosophi.

v.29. ἀεί τ' ἐπὶ χῆν ἀπιμητέρων. Vide Platon. in Phædro, unde noster hæc desumpsisse videtur. Cæterùm videtur ab sanctissimo Theodoreto παθ. ἑλλην. λόγ. ιθ. nuperæ editionis, pag.158.

pag.83.v.17. Illa quoque planè aurea cum sequentibus nonnullis ab Iamblicho petita sunt ex Oratione Socratis, quæ exstat in Apolog. apud Plat. pag.12.v.13. & deinceps juxta Ioan. Valderi editionem, quæ prodiit anno 34. Basil.

v.25. ὁδὸν ἄλλην τινὸς ἄτερ σφόδρα est in Plato. ibidem v.22.

pag.84.v.14. Et hæc cum sequentibus usq; ad finem capitis pene ad verbum ex Theæteto Platonis mutuatus est Iamblichus, atque habentur pag.81.v.16. citantúrque simul ab Clemen. Alexand. στρωμ.1. pag. Florentinę edition. 249. & ab Theodoreto παθ. ἑλλ. λόγ. ultimo pag. 168. & ab Porphyrio lib.1. περὶ ἐμψύχων ἀποχῆς.

v.27. ἡ ἐπιστήμης, non est in Platone, & mihi etiā videtur παρέλκειν.

pag.85.v.1. χόες ab nominativo masculini generis χώς vel χοὺς venit. Hoc autem dici ἀπὸ τοῦ χέειν, dubium non est. Iul. Pollux refert inter vinaria pocula lib.10.cap.20. Quid sit exponunt eruditissimè Budæus lib.5. de asse, & Georg. Valla lib.2. de pond. & mens. Epiphanius in lib. de pond. & mens. dicit esse mensuram ξέστου.1. Stanislaus Grsepsius etiam post alios diligenter & eruditè collegit, quod de eo dici possit, in libello de multiplici sicle & mensura Hebraico. Latinè ferè reddunt cōgium, nos quoque olim congios verteramus, sed videns diversitatem interpretum variorum, cum doctissimo Ficino & Græcum retinui, & fluctus adjicere malui. Est qui in Platone reddit arenas maris, æquè propriè ac nos. Clement. Alexan. interpres Gentianus homo benè doctus cum Ficino retinuit. Zenob. autem Acciaiolus Theodoreti interpres, cùm hæc citantur, convertit, quod aquæ poculis constet mare. Hæc indicare volui, ne quis improbior nobis fortè dicam scribat, quod fluctus reddiderimus.

v.9. manuscriptum habet πίστιν Cisenius & Theodoret. πίστιν, Platonis φίστιν ut videntiùs hic ponere malui.

v.11. τὰ ἐπίπης legitur in Platone. Ficinus dosè, ut opinor, cum nostro autem exemplari consentit Theodo. loco modo indicato, & mox v.13. πάθη. & v.17. ἄτερ βλάπτων.

v.22. τὰ δὲ ἡμερώδη est in vulgatis exempl. Plat. & statim πάθος non ποιᾶς legitur ex eodem. ut pag. seq. v.6.

v.27. πλουσίου ὁ γέλως. & v.29. ἄτερ φρονήσεως & ἄλλ' ὀλίγου ex Platone leg.

v. ult. ἀμφοῖν legitur apud Plat. ἄτερ

Pag.86.v.3. ἰδίᾳ τε συγγιγνόμενοι, &c. Ficinus v.17. pro ἐμμελεστέραις, quod & hic & apud Platonem est, putarem μεμελετημένας potius leg. augmento scilicet μι mutato imperitè in ιμ. nisi quis malit ἐμμεμελετημένας potius.

v.25. οὐδενὸς ἄτερ Plato sine articulo. & mox v.29. γέλως non est apud Platonem, etsi judicē necessarium.

pag.87.v.3. Etsi hic locus ad unguem respondeat verbis Platonis, tamen olim putavi potiùs legendum ὡς σπουδὴ σὺ ὄφει τούτῳ τὸ τοιοῦτον πάθος. sicque nonnulli, ut & nos, illum convertunt, & nondum inde abhorreo.

pag.87.v.13. Hic perperam legebatur λανθάνειν, nostram lectionem, quæ germana est, ex Platone restituī.

v.27. Ἀμφιλέοντος nomen ex brevi intervallo bis positum, oscitantem scribam refrenat errorem impulit. Itaque illis proximè inclusa quū illius incuriā omissa essent, ex Platone rursum nostræ editioni restituī. Item τοῦ δὲ ἀγροῦ in nostro exemplari prætermissa ex Plat. similiter apposui.

v.ult. ἐν αὐτῷ γελᾷ. Ita omnia exemplaria, quæ quidem mihi videre contigit, constanter habent

habent, & interpretes Platonis omnes, quos & ipse sum secutus, vertunt, rident. Interea non est prætereundum gravissimum longéq; Christianissi. scriptorē Theod. λέγ. π. παθ. ἀλλ. qui est de martyribus, pag. 113. cùm hunc locum citat, legere, ἀπ' αὐτῆ γε Λαῶν, ab ipso Lao, ut & reddidit doctissi. Acciaolus (fortè Λαΐs leg.) ἀλλ' ὁ τύφος, ὡς καὶ ὁ ἄλλοις διεξιόντος, quas candidè indico, ἀπέχω. Doctis censuram defero.

pag. 88. v. 2. ἀνοήτους insensati reddidi. quod vocabulum etsi à Gallis videri possit tractum, tamen ab aliis ante me observatum est, hosce ab Latinis habere. Utitur enim sensati vocabulo aliquoties non postremus Latinitatis scriptor Iulius Firmicus Maternus.

v. 14. ἰκάστερον αὐτῆ legebatur, nostram lectionem ex Platone posui.

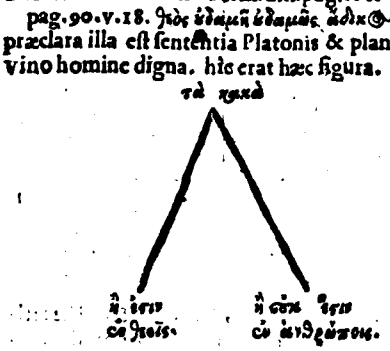
v. 18. rectiùs hic nostrum exemplar, qua vulgaria edita Platonis, quæ hîc ὡς βασιλ. pro ἢ habent.

pag. 89. v. 4. pro ἰναντίως, quod in nostro malum non est, Plato habet ἐναντίως. v. 6. ἐ ζωῆς nō est in vulgatis exemplaribus Plat.

v. 18. καὶ ὀξέως lege ex Platone. & v. 20. quid si ἐπὶ δεξιὰ unico vocabulo tā in Platone, quàm hic ἐπιδέξια, hoc est, ἐπιδεξίως legamus?

v. 29. Et hæc cum sequentibus citata ab Theodoreto παθ. ἀλλαχ. Serm. ulti. pag. 168.

pag. 90. v. 18. ἦθος ἐθαυμᾶ ἐθαυμᾶς. ἄδικ. &c. præclara illa est sententia Platonis & planè divino homine digna. hîc erat hæc figura.

pag. 91. v. 5. ὅτι ἂ λῆροι εἰσι γῆς ἄλλως ἄχθη. sic constanter habent omnia, quæ quidem vidi exemplaria Platonis, & sic interpretes, quos & ipse secutus sum, legerunt. sic & Eras. in adagio ἄχθος ἀρούρης, interea etiam, atq; eiā videndū, an non juxtà Petrei Tiaræ doctissimi hominis conjecturam potiùs legi utrobique debeat, ὅτι ἂχ Οἱ μῆκες εἰσι γῆς ἄλλως ἄχθη. Frequenter etenim apud illum poëtam cujus dicta oraculi vice habuit Socrates, & seculum prius, obvium est illud, ἄχθος ἀρούρης.

pag. 92. v. 4. Plato communiter hîc habet συνόντες, quod tamen leviculum est. Deinde quod sequitur v. 7. ὑπερεγκωμιάζεσθαι, non est Platonis sed Iamblichi.

v. 24. μὴ &c. Hæc omnia ad verbum, penè ad finem usque capitis, mutuatus est Iamblichus ex principio statim septim. dialogi de Rep. quæ ille dexterimè, ut omnia, ad suū institutū accōmodavit. Nos inde pleraque in nostro exemplari vitiosè descripta sanavimus.

pag. 93. v. 13. pro simplici compositum παρεγκεκυφότων in Platone legitur.

pag. 94. v. 2. post τοῦτ hîc erat lacuna, quam nullo negotio complere & tollere proclive erat ex Platone, addendo ἔστι τί μᾶλλον; ἢ οὔ, &c. Et v. 5. in nostro manuscript. erat τὰ ὄντα, quod in τὰ παρόντα ex Platone mutavi. Sic νομίζειν in nostro codice aberat. Item ἄπειρ ἐρῶν vestigiò sequitur in Platone, atque ita legēdum judico.

v. ult. in manuscr. ἐρρόπεον βλέπει erat, quod ex eodem loco ita mutavi.

pag. 95. v. 4. αὐτῆ ἀπορεῖν tam in nōstro, quàm Platone potiùs legendum suspicor.

Sic v. 25. καὶ μὴ τοῦτο copula καὶ non est in Platon. codicibus, cámque otiosam habeo. contra ἔφη ἐγώ, quod est v. 15, ex Platone adjeci, & v. 19. ὀρᾶν δὲ ἂν liber manuf.

pag. 96. v. 7. ἆρ' αὐτὰ ὁ τοιοῦτος, ἐτάς τι &c. noster manuf. habet, si cui hoc magis placeat

v. 31. Homericus locus, quem Plato, quemq; hic noster allegant, est ἔθνεα λ.

pag. 97. v. 5. καὶ τότε δὴ habebat noster manu.

v. 19. Platonis exemplar. omnia habent παρέχοι. & quod v. 21. in nostro erat ἔκει. ex Platon. mutavi in ἤκοι, modi enim respondere debebant.

pag. 98. v. 3. Hîc verba Platonis paululum immutata sunt ab nostro Iamblicho, & pro τελευτήσας, quod v. 5. est, Plato habet πλευτήσας, si quidem hoc annotari meretur.

v. 18. ἀπολαμβάνειν δεῖ καὶ φιλοσοφίας legēm. omninò suspicor.

v. 25. Ἦ τοίνυν non malè quidem legitur in nostro manuscri. interim quia Plato subdit statim post illa verba ἰδίᾳ ἢ δημοσίᾳ, quæ sunt v. 26. ἴδη τοίνυν, videndum an non ita quoque scripserit noster Iamblichus.

v. 26. pro τοῦζεν Plato habet πολλῷ. p. 436.

v.42. unde & hæc desumpta sunt, νομίζω, & οὐχ οἷόν τινες ἁπτῆς.

pag.99.v.1. σφᾶς σωτῆρας in Plato est, quod in versione secutus sum.

v.4. ἰκάστου δύναμιν, & v.seq. ᾧ κέλαμ, similiter v.8. τὸ φαινὸν idem.

v.14. Ἔστι τοίνυν Plato. & v.seq. itidem una dictione ἀδιεξιτήτως, ut rectè legitur infrà v.31.

v.17. in subjunctivo μείλιγμα φράσαιμι tam hîc quàm in Platone malim.

pag.100.v.3. δοκεῖ ταῦτα noſtrũ exemplar, at Plato πάντα, fortè utrumque ταῦτα πάντα leg. & v.11. τὰ δ' γιγνόμενα ξυγχωρῶ rectiùs in Platone legitur.

v.19. post ὀξὺ in manuscripto noſtro erat lacuna, quam proclive erat tollere ex Platone, cùm inde hæc petita essent.

pag.101.v.2. ὁ δὲ legebatur in noſtro libro manu descripto, quod ita necessariò mutandũ putavi, ut edidimus, quo sententia foret perspicua.

v.7. ἀρθῶς λέγοντας. Hæc cum sequẽtibus haud tamen ad verbum desumpta sunt ex Gorgia Plat.p.320.v.21.

v.16. ἴζως τι θαῤῥῶ est in Platone, penè Apostolicam vocem videor mihi audire, excepto quod nec peccatum nec peccata tollentem miser intellexit.

v.23. Quod hîc est Σικελικὸς, id in Platone est Σικελὸς, perperam, ut opinor. & v.26. τι καὶ πικρὸν ex Platone inserui, alioquin in noſtro non erant.

v.28. pro τῆ δ' ἀνοήτων. Plato habet τῆ δ' ἀμυήτων, quod præferendum est.

pag.102.v.2. ἀπλησίων est in Plat. cujus hîc verba referuntur. In noſtro verò manuscripto erat ἀπλησίαν, eóque puto Platonem & Iamblichum usos.

v.7. ἀδιώτατοι ἂν εἶεν, cum Plat.malim.

v.20. pro ἀπὸ δ' ἀπλήστου, in Plat. legitur ἀπὸ δ'. & v.seq. sine præpos. ἐπὶ. & in sequentibus nonnihil à Platone variat noſter Iamblichus.

pag.103.v.16. ἄρα ταῦτα ἱκανῶς ὅπως est in Plat.

v.22. ἄριστον εἶναι legitur in Platone, sed in noſtro manuscripto est ἄβιον, quod secutus sum in vertendo. Sin autem Platonis lectio retinenda est, vertendum erit, multa quoque effluere necesse est. Et libens fatebor me errasse.

v.25. χαρδοξῶ βίον, consulendum adagium apud Erasmum Charadrium imitans. Quid intelligatur puto me satis in versione expressisse. Eustathius χαρδόξως alicubi τόπον φαραγγώδη esse dicit, ἀπὸ τῶ χαράσσειν atque inde venire χαραδρεῖον, v.seq. perperam in noſtro codice scriptum erat adverbialiter πεπληρωμένως, cùm sit particip. præteritum.

pag.104.v.5. contra pro σωφρονῶν, vide an non potiùs legendum sit adverbialiter σωφρονῶς. & mox v.18. ἀφωσμένη censeo leg.

v.18. sic πολιτικὸν i. Plato ἀδικίαν, ψυχῆς νόσον esse dixit, quem hîc sequitur.

v.21. pro ἀπολαύσει ἀπολαύσῃ legendum scribendúmque judico.

v.26. ὥσπερ γὰρ τάξεως, Illa usque ad v. 20. p. 106 philosophus noſter ex Platonis Gorgia p. 324.v.40. & deinceps desumpsit, ac paululum immutata suo instituto accommodavit.

pag.105.v.13. pro τῆ ἀφροσύνη, quod malè legeb. in noſtro, ex Platone σωφροσύνη à me repositum est.

v.25. etsi τὸ ἀκρὲς hîc rectè in flexum locum habere posſit, tamen in ὑποτυπώσει cum Platone malo legere ἀκρῆ.

pag.106.v.13. ἀλλ' ἄτλα ποιεῖν est in Platone.

pag.107. ab v.1. usque ad 10. hæc figura erat appicta.

σῶμα	ψυχὴ
ὑγίεια, ἰσχὺς,	νόμος.
παῖδες καὶ νόμος	κρῖσις τῆς ἀκρολασίας ἐλευθερία.
Συμμετρία	Ἀρετή.
τάξεις χρηταὶ	κόσμος ἀγαθός.

v.5. καὶ τὸ ἀγαθὸν ὃν ἐ τὸ αὐτὸ &c. Hæc itidem noſter ex Platonico Gorgia sumpsit, dialogo solum mutato in continentem orationẽ. Habentur autem p.325.v.25. & deinceps.

v.11. ἀγαθοί γε ἱερεῖ, est in Plat. & v.14. ἀλλὰ μὴν ὅτι. Item v.17. ὑχ ὕτως ἱκανῶ κάλλιστα, & mox v. 20. λανθάνουσιν αὐτῶν. τάξει ἄρα τεταγμένον καὶ, absque π. Sic v.27. Ἑαυτῆς, legit Plato.

pag.108.v.7. Oratio in noſtro Eclipsi & plena

plena non eſt. Et puto planè ab Iamblicho aſcripta fuiſſe, quæ imprudens & oſcitans ſcriba deceptus verbo πρέσβεις bis poſito, prætermiſit. Itaque addo ex Platone poſt ἀγορανόμους τε πρέσβεις. καὶ μὴν ἀεὶ μάντεσι θεώμενος τὰ ἀγορανόμου τε πρέσβεως, δίκαιος &c. Quibus neceſſariò receptis Latina quoque ſupplenda erunt, hoc modo, & qui hominibus, quæ decent, facit, quæ juſta ſunt, faciet: & diis &c.

v.20. τὸ Ν. articulo maſculino ex Plat. ſcrib.

v. 22. ἃ ἂν πρέσβεις exempl. Plat.

v.ult. ἀφ' ἵππῳ ποδῶν ἀκύτερον ἡμῶν. Eraſ. hinc Adagium collegit, quantum quis pedibus valeat.

pag.109. v.1. μηδὲν δεινὸς eſt apud Platonem & v.4. pro ἰδιώτου in Plat. meo eſt, ἰδιώτης, fortè ἰδιώτης leg. ut & Aldinum Plat. exemplar habet.

v.10. καὶ τὰ τῆς πόλεως pro καὶ ex Plat. ſcrib. Sic v. 15. pro ταῦτα ταῦτας Plato habet. Porrò hîc aſcripta erat hæc figura.

pag.110.v.4. καλῶς αἰρεῖσθε. Tota hæc oratio fetè deſumpta eſt ex dialogo Platonis, cui titulus eſt Menexenus vel Epitaphius. Verùm nonnihil illam immutavit Iamblichus.

v.6. ἀεὶ ἡμᾶς τε καὶ τὰς ἄλλας leg. in Platone p.369. v.24. & v.8. τὰς ἡμετέρας πατέρας, & v. 16. λοιπὸν ἅπαντα, ibidem legitur.

v.26. Illam ſententiam M. Tull. Cicero lib. Offic. 1. ſic reddidit, Scientia quæ eſt remota à juſtitia, calliditas potiùs, quàm ſapientia eſt appellanda.

p.111. v.14. ἄλλως μὲν γὰρ ἡμᾶς γενναίους non ἡμᾶς ex Platone omninò leg. Præclarus & planè inſignis locus, qui omnibus ad majorum virtutes ſuperādas meritò potiùs debebit addere calcar: quàm ut torpidi & ignavi illas ſolùm jactitēt. Verùm ut eleganter loco modò citato ex Platonis Lachete ait Cicero, ſequi debemus Lacedæmoniorum morem, qui cupiditate vincendi inflammatus erat, maximè omnium in prælio princeps eſſe volebat, prout quiſque animi magnitudine maximè excellebat. Nihil enim turpius eſt, ut modò dictum, viro ſe aliquid eſſe exiſtimanti, quàm ſeipſum non per ſe, ſuarúmque virtuum reſpectu: ſed propter majorum gloriam honorandum præberé.

v. 24. πάλαι γὰρ δή. Et hæc ex eodem loco Platonis, ſed paulò inferiùs, nempè v. 51. deſumpta ſunt.

pag.112.v.10. in Platone eſt, τῆς τῶν μετέρας, pro τῆς τῶν ἀγαθῶν.

v.16. ἀεὶ δὲ μᾶλλον ἀγαθὸς ἀνὴρ &c. Illa ſumſit Iamblichus ex lib. β. νόμων Platon. pag.523.v.40.

v.19. In Platone legitur σμικρὸς καὶ ἀσθενὴς ἦν, & v.20. ἐὰν δ' ἄρα πλουτῇ μᾶλλον. Porrò Cinyras Cyprius, & Mydas Phryx erat, amborum reges prædivites. Utriuſque meminit Eraſ. in χιλ. in Adagiis Cinyræ opes, &, Midæ divitiæ.

v.25. φασὶν ἡμῶν ὁ ποιητὴς, legitur apud Platonem. Poëtæ porrò hujus nomen exprimit dialogo primo de Legib. Tyrtæum Athenienſem civem. Illius quædam etiam num hodie exſtant εἰς πολιτικὰς ἀρετὰς in quo hæc ſunt, quæ hîc citantur. Et ipſius carmen eſt, καὶ δὴ τὸν ἀρίστοις ἐγγενόμενον ἐκ παίδων ἐπαίνου. & hemiſtichia ſunt ἐξῶν φίλον, αἰμυλιόφρονα, & ἦν Θερμήσιον βαρέως.

pag.113.v.1. τὰ γὰρ τῶν πολλῶν. Hæc etiam citantur cum ſequentibus ab Theodoreto παθ. ἑλληνικ. λόγ. 6. p. 91. Cæterùm Iamblichus ſtructuram orationis Platonicæ ad ſuum inſtitutum accommodando paululum immutavit.

v.8. ἐπὶ δὲ τὸ ποιεῖν, verte potiùs. Adhac verò etiam tyrannicò omnia, quæ voles, facere, & finem omnis beatitudinis eſſe, ut qui omnia, &c.

v.17. Plato habet ἀφεξόμενοι. & v.22. δικαιοσύνης τε καὶ idem. & v. penult. μὴ ξυμφερόντως αὐτῷ.

pag.114.v.5. pro τῷ χαίρειν τῷ, alterutrum, priùs ſcilicet ſuſpicor eſſe debere τὸ.

v.13 poſt πῶς δεῖ βιῶν verbum aliquod meo judicio abeſt. Si divinationi locus foret, πειράζεσθαι vel ſimile inſererem.

v.21. pro ἀφομοιώσεις, vel ἀφομοιώθεις vel potiùs ἀφομοιώσας leg. ſtatuo.

v.26. ἀλλὰ μὴν καὶ ἀψυδέταν. De ea re præclarè diſſeritur apud Plat. πολιτ. 5. ſtatim in principio.

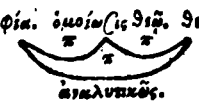
pag.115.v.3. φιλοθεάμονες. Eo vocab. utitur Plato dialogo 1. de Rep ſub finem. Pulcherrimum verò eſt quod hîc à Iamblicho dicitur.

v.8. οἱ μὴ τὴν ἀρετὴν εἰδότας planè legendum cenſeo. nam alioqui falſa foret ſententia. & prorſus menti Iamblichi contraria.

v.16. Videan non potiùs leg. ſit πρεσκόπως adverbialiter.

pag 116. v.1. Fortè in ὁρμιαῖῳ non ὑποταντιαῖῳ leg. ἰδοὺμι, licet in hoc converterim.

v.9. pro ἐγκλᾶ omninò suspicor παραγκλᾶ, ut & converti, leg. hic erat hoc notatum.

v.20. Oratio parum vincta & copulata. Lego itaque κατεργάζεται καὶ φύεται. Notanda autem hic series, quam posuit Philosophus noster, α. φύσις. β. ἐπιθυμία. γ. φιλοτεχνία. δ. παιδεία. ε. χρῆσις. Quibus omnibus in philosophia discenda opus est.

pag. 117. v. 10. Locus vitiosus est. suspicor autem ita legendum esse, οἷς ἂν ᾖ, αὐτὰς δεῖ &c. ut v. 13.

pag. 118. v. 20. συντεχνῶσι τὰ αὐτὰ legend. judico.

pag. 120. v. 10. τοῦτο γὰρ τὰς πόλεις, καὶ τὰς ἀνθρώπους τὸ &c. defectiva oratio est, & in fine συνέχον ἄνευ ποιεῖ, legend. statuo.

v. 23. Et hic post μᾶλλον, ἔστιν addendum puto.

p. 121. v. 1. ἢ συλλογίσεται hic legebatur, malè ut opinor.

v. 3. φοβοῦ αὐτὰς potiùs in præsenti legendū putarem.

v. 14. ὅπως ἂν ἐκ fortè rectiùs legetur.

v. 27. δίκης ἐπὶ φιλοσοφίᾳ lego vel ἐπὶ φιλοσοφίᾳ, & mox v. 29. locum mendosum asteriscō notavi, & converti ut potui. Postquam aūt Latinā jam edita essent, cogitavi an non ἀγαθῷ παιδὶ φιλοσοφίαν, legendum sit. judicet eruditus lector.

v. ult. ὅτι οὐ μᾶλλον ὑπάρχει οὐ μὴ, plenè fortasse legendum fit sed tamen ne sic quidem locus satis fuerit persanatus. Sunt enim mihi omnia, quæ sequuntur, suspecta. quominus mirum videbitur, si nobis quoque in versione non planè constemus.

pag. 122. v. ult. fuit tempus quo putavi pro ἀκρίτως, ἀκρίτως potiùs esse legendum. Sed nunc mutata sententia veterem lectionem. ut non omninò improbandam retineo.

pag. 123. v. 24. ὃς οὖν ἂν γένοιτο potiùs scribo puto.

pag. 124. v. 2. post ἀνδρὸς, ἀγαθοῦ verbum omissum fuisse existimo.

v. 9. ἀξιολογίστου in ὑποταικτῷ legendum censeo. Sic & v. 10. συμβαίνῃ.

pag. 125. v. 1. τῷ τ, nomen aliquod substantivum hic omissum videtur. Itaque vel θεῖον vel πλοῦτον addendū statuo, & mox αὖτε ἀγαθοῦ τῷ μὴ. τῷ ἀγαθοῦ μὲν οὖν τ' εὐνομίας legendum iudem suspicor.

v. 5. pro ἀσφαλᾶ ἀσφαλὲς lego. & pro ἀντιπλεύτῳ, quod erat in manuscripto, vel ἀντιπβυλεύτῳ vel ἀντιβύλευτον, quod in textu posui, leg. Hoc & doctissimus Tiara vidit.

v. 23. ὅσπερ legendum potiùs suspicor, ut sit relativum ὅπου. Recenset septem utilitates Iāblichus, quæ ex εὐνομίᾳ contingunt. Sic contrà septem gravissima incommoda, quæ ex δυσνομίᾳ.

pag. 126. v. 3. ἐλπίσαι τι ὑπὲρ ἐκείνους lego, quod etsi minutulum sit, tamen notare volui.

v. 10. Hic in manuscripto legebatur ἀνομεῖσι, quod ita mutandum esse, ut edidimus, vel puer is manifestum est.

v. 14. vocabulo truncato asteriscum apposui. Cum Tiara & hic vel ἐπιτεύγματα vel ἐπιτυχήματα scrib. statuo.

v. 19. non ἄσπιλοι aut ἄχηλοι: sed ἄχαλοι omninò scribendū judico. porrò illud ἀπειδιστάτῳ quod est v. 22. nescio an satis sit genuinum.

v. 25. ἀπαθανατίζειν, elegans vocabulum, cujus simplice utitur sanctior ac certior hoc nostro philosophus, Rom. 2. v. 5. quod Oecumenius interpretatur ἀπαθῆς.

pag. 127. v. 1. ἀπαθεῖται rectiùs scribi posse puto, & v. 7. alterutrum συμβαίνει ejiciendum est.

v. 15. εὐδαίμονον mihi suspectum est, fortè pro eo, ut ego quidem puto, non malè legas εὐδαιμονοῦν. τῶν τ' ἀντίγραφον ἡμφοῖν sine τι legen.

v. 17. pro καὶ συμφέρον, Tiara piæ memor. συμφέροντα legere malebat, ego συμφερον præfero.

v. 31. pro ἢ μὴ, ὃ μὴ legendum esse, neminem puto fore, qui dubitaturus sit.

pag. 129. v. 15. τ' ἀπὸ τ' leg. & v. 19. in latino vulgarem & communem ad ejus sectæ vitas, ἤθεσιν scilicet, vel referimus. & mox mutatum vel liberum verti potuisset, genus enim vitæ mixtum intelligitur.

v. ult. pro ἐνίοις ἐνίοις legendum esse ab ἡμῖν ἡμῖν them. nemo non videt. Mendum ex vitiosa natum enunciatione, qua ει & οι, & η eodem modo pronunciantur, idque valdè absurdè.

dé. Quanquam illud noſtrum etiam poſsit tolerari.

pag. 130. v. 1. ἢ ἐὰ πλείονων στίχων legendū cenſeo.

v. 13. λελαθότως ſ. omninò leg. puto.

v. 17. pro προκειμένης fortè ſcribendum προεκκειμένης. Sed edita lectio neutiquam improbanda.

v. 22. τῷ ἐκάστῳ omninò legen. ſuſpicor. ſic & Tiara, & quod ſequitur v. 24. ἐμηχανήθη, quod reddidi, excogitata eſt, ſymbolica ſcilicet, philoſophia, planè de ſymbolis accipiēdum eſt. Sic ſi minus placet ἀπόμαξιν abſterſionem reddere, ut planè non videtur hîc congruere, ſubſtituatur, expreſsionem, quaſi effigiei cujuſpiam. nam ἀπομάσσω idem eſſe aliquando, quod ἐκμάσσω, unde ἐκμαγεῖον venit, Suidas in ἀπομάττεσθαι locuples teſtis eſt, & poſt illum etiam ex variis authoribus diligentiſsimè obſervavit in ſuis Commentar. Græ. Linguæ doctiſsimus Budæus.

v. 32. pro ἀνόητα, ἀνόπλα omninò legendum eſſe, ipſe ſenſus convincit.

pag. 131. v. 9. πρὸς ἄλλας cum Tiara, vel πρὸς ἀλλήλας leg.

v. 13. Vide in vita Pythagoræ pag. 104. v. 7. & ad illa noſtras notas.

v. 20. pro ἀκροαστικὸν, ἀκροαματικὸν planè legendum eſſe ſtatuo. De hiſce ἐξωτερικῆς καὶ ἀκροαματικοῖς vide quæ habeat Cicero in principio lib. 5. de finibus bono. & malo. itémque quæ doctiſſimè annotavit in ſuis Græ. linguæ commentariis Budæus.

v. 25. lego παρεσπάλλους, pro ἀνεσπάλλους, quos alicnos & ſubreptitios verto. Suidas namque παρείσακτον, ἀλλότριον interpretatur. undehoîce παρεσπάλλους potiùs, quàm ἀνεσπάλλους dicendos collegi, poſtea tamen etiam pag. 138. v. 16. ἀνεσπάκτοις utitur, & παραλειπότης non παραλειπότης cum augmento ſcribendum eſſe etiam Grammatica nos docet.

v. 27. σύμβολα Clemens Alexandr. α. στρωμ. author eſt Alexandrum quendam in hæc Pythagoræ ſymbola commentaria ſcripſiſſe. Sic & Androcydum teſtatur Iamblichus lib. 1. pa. 134. v. 1. Quæ non dubito quin etiā viderit Iamblichus, ut ex illorum hæc ſua potuerit concinnaviſſe. Quemadmodum & Pythagoræ vitam ex Hermippo ἱστορικῷ hiſtorico, cujus Ioſephus contrà Appionem lib. 1. mœminit. Pulchro autem ordine hæc conſtruxit, quæ venient ad numerum omninò XXXIX. penè totidem ex Diogene & Suida aliiſque authoribus collegit & interpretatus eſt Eraſ. in χιλ. Sed permultum differunt ab hiſce Eraſmica. Nam primorū quatuor cum ſymbolo, quod in ordine quidē eſt 25. in explicatione verò 4. nemo Veterum meminit. Et rurſus Era. quædam cō memorat, quæ non ſunt apud noſtrum, verum nos & hujus & illius jucundè fruemur.

pag. 132. v. 9. Nec hoc ſymbolum cum eo quod ſequitur eſt apud alios. Item ſymb. IX. & XI. cum XII. &c. Nam quæ deinceps annotanda videbuntur, poſteà indicabimus.

v. 29. illud ἀλδὶς valdè me torſit & hîc & poſteá. Eraſ. habet λαδὶς Suidam ſecutus. Sed ex Diog. Laertio ἰλαδὶς legendum eſſe pronuntio. Eſt autem ἰλαδὸν ὑπογειοτικὸν ἰλαδὸν, ut ex Athenæo docet Euſtath. ſcribēs in ἰδυοσ. ζ. ad verſum οὐ λαχύθῳ ὑγρὸν ἴλαιον. Itaque ſcribendum ἰλαδὸν θύμῳ μὴ λάπαιον & vertendū ſimpliciter oleo ſedem, &c.

pag. 133. v. 3. pro παρατρίχῃ, poſtea in ἀναπλώξει eſt παράτριφε, quod magis probo.

v. 4. vel χίζῃς legendum. vel χίζῃ Eraſmus habet χίζει.

v. 10. Totum hoc ſymbolum ita leg. ſtatuo, παρὰ λύχνῳ μὴ ἐπιπελίζῃ, poſtea perperam itidem legitur πρὸς λύχνῳ.

v. 12. θαυμαστὸν poſtea legitur, atque ita hîc ſcribendum.

v. 23. pro συνσόρυτε exiſtimo συσσόρυτε vel συνσορεύετε leg.

v. 26. λάπαθα μάτων vel λάπαρμάτων legendum exiſtimo.

v. 28. pro ἰχθύδιον poſteà legitur ἰχθύδιον. Suidas & Laertius legunt ἰχθύδιον. putarem tamen ἰχθύδιον ſcribendum. Verùm de hiſce poſteà plura.

pag. 134. v. 23. Illud ἀμνὶς mendoſum eſt, & nihil ſignificans. putavi olim inter ſcribendum ἀμνὶς: at nunc mutata ſententia ἀμνίδας legendum eſſe judico. Cogita autem Chriſtiane, quiſquis es, & bene rumina hæc quatuor Pythagoræ ethnici hominis aurea planè ſymbola ſacris operaturus.

pag. 135. v. 12. ἀνέργον. Idem dixit præclarè profectò Agatho, ut refert Athenæus ſtatim in principio lib. 5. etiam atque etiam cavendum eſſe, ne τὸ μὲν πάνεργον ἔργον ἡγώμεθα. τὸ δ' ἔργον, ὡς πάνεργον οὐ πονοῦμεν. primum.n. nobis eſſe debet Dei cultus, τὸ δίπτυον τὰ βιωτικὰ:

non contrá.

pag. 136. v. 17. πως particula vel redundat, vel aliquid desideratur, & leg. μήτε ὑπὸ τ' ἄθεα πφ.

pag. 137. v. 1. τιμαίρεσθαι ἢ, verbum aliquod conjunctio illa desiderari indicat, forte ἢ ἀποτιμᾶσθαι τῷ θείῳ non malè legetur.

v. 10. ὡς εἰκὸς suspicor legend.

v. 22. πρόσπεσον δὲ, μὴ ἄθεϊ leg. omninó.

v. 27. ἐν δὲ ἄψυχα omnibus modis scribendum judico, ut conveniat cum ἀλαθῆ.

v. 30. ἢν ἄθεα τὰ θεῶν, & mox v. penult. ἐπισήμῳ otiosam esse puto.

pag. 138. v. 28. τῷ μετέχειν scrib.

v. 25. λεωφόρους δὲς hoc symbolum Clemens, Diog. Laert. & Suidas aliter efferunt. Eras. verò etiam agnoscit. Cæterùm observandum conferri ab Clem. Alexand. στρωμ. 5. & ab Eras. in χιλ. τῇ σὺν ἡ θελημένῃ ὁδῷ nostri Salvatoris. Et luculenta planè & tantùm non Christiana est Iamblichi nostri interpretatio, etsi Christum ignorantis.

pag. 139. v. 8. ὑπερεχούσας omninò scribendum, & quod suprà v. 6. ἐὰν erat, in ἐὰν mutavimus.

v. 12. μελάνερον μὴ ἐσθίειν legunt Diog. Laert. & Suid. & vertunt ferè sepiam. Eras. μελανέρων μὴ γεύεσθαι, protulit.

v. 13. Illa verba τὰ μὲν ὖν ἄλλα ἄθεα αὐτῇ τὸ τῷ ἄθεϊ συμβόλων ἱερὸν ὅσα εἰς πρωτρεπτικὸν ἁρμόζει, non videntur suo loco posita, putarem autem ponenda in fine symboli, post παράκλησιν.

pag. 140. v. 21. πλέκειν accusandi casu leg. puto, ut referatur ad λόγον. & mox v. 25. pro ἀσεβεῖ ἀνδὴ leg. quod posterius etiam viderat Tiara.

v. 26. Illud dictum Heraclitì non invenio in ipsius, quæ exstant, epistolis.

pag. 141. v. 8. τῷ ὀξίδα puto mendosum esse utcumque retinuerim in versione. & videndum an non sit legend. cum Laertio & Suida, ὀξεῖαν μάχαιραν ἀποτρέφειν.

v. 11. ἐν μὲν θυμῷ lego cum Tiara ἀγνιστῷ inserto. prudentia enim symbolum utendum esse præcipit, non ira.

v. 16. οὐδὲν εἰς τὸ πρόθυρον γιγνόμενον, mihi planè suspectum est, nec alium sensum eruere potui, quàm reddidi, qui tantisper tolerandus erit, donec melior proferatur.

v. 19. Etsi illa oratio quoque sit involutior, ut ægrè sensum commodum ex verbis invenire potuerim: tamen hoc manifestè apparet, posterius τῷ ψυχὴν παρέλκειν. quod ipsum & Petronius Tiara observaverat.

v. 26. Diog. Laertius hoc symbolum longè aliter extulit, φορτίον συγκαθαιρεῖν ἢ μὴ συνεπιτιθέναι, & hunc secutus est Erasmus. Suidas utrique verbo negativam apponit. qui rectiùs efferant, aliis excutiendum relinquo.

pag. 142. v. 1. τοιόνδε ἴχνος lego.

v. 16. Illud symbolum non reperio apud quemquam veterum. Erasmus inter adagia habet, δίκιον εἰς ὑπόδημα, ἀριστερὸν εἰς ποδιστέον. quod fatetur, ut erat valdè ingenuus, se habere ex Suida, qui rursum illud Aristophani transcribit. Verùm ego non dubito, quin Aristophanes hoc à Pythagora vel acceperit, vel ex illius mysteriis saltem promanarit.

v. 27. Nec hoc symbolum adhuc apud quemquam alium repperi. ἄθεϊ Πυθαγορείῳ, mahuissem redditum fuisse de Pythagoricis dogmatibus, uti mox.

pag. 143. v. 8. Ζυγὸν verti jugum, mahuissem cum omnibus superioribus ut & in Pythagora converti stateram, quanquam Latini etiam jugum nonnunquam pro libra seu statera usurpent, tamen propter ambiguitatem vocabuli, stateram præferrem. Hujus symboli interpretatio etiam est apud Clementem, & Diogenem Laert. Eras. hic pauciloquium amat.

v. 24. ἐς ταυτὸ ᾖ φέρει plenè legendum puto. Symbolum variè ab Diog. & Suida effertur, quod & indicavit Eras. sed eódem recidunt omnia. Iamblich. in hoc maximè differt, quòd causam addat de furiis, & luculentissimam afferat interpretationem.

v. 30. ὅτι φιλοσοφῶν δεῖ, ἐπιβαλ. planè legendum suspicor.

pag. 144. v. 12. pro ἀμαθίας ἀληθείας legend. esse, certò certius est, non enim philosophia docet ἀμαθίαν, quam à natura habemus: sed τὸ ὄντως ἀληθείαν.

v. 26. Diog. Suidas & Eras. pro ἄγειν legunt ὁμιχεῖν secuti Hesiodum, quod tamen idem est. Verùm συμβολικώτερα sunt, quæ in ἀνατλῆναι habet Iamblichus, & longè Erasmicæ interpretationi, licet pereruditæ, meo judicio, præferenda.

pag. 145. Hoc symbolum quemadmodum legendum putem, suprà in catalogo symbolorum satis superque à me indicatum esse puto, solùm pro ἀπόμαγμα Laert. & Suidas atque ex illis

illis Eraſ. habent ἐμόργνυσι quod autem retinuerim δαδὶς & vertertim faculam ſtudio à me factum, quòd non temerè putem in authoribus pro noſtro arbitratu omnia & mutanda, & noſtra inſulcienda.

v. 26. ἴδια καὶ τὰ τ̃ copulatè. Cæterùm illud ξυναδίας nondum didici, quid ſibi velit. Legitur quidem poſteà aliquoties ζωαδίας, quod & hic expreſſi: ſed necdum ita me ſatis quoq; exiſtimo promoviſſe. Neſcio enim quomodo cum oleo quadrent vel ξυναδία, vel ζωαδία, niſi ad animalitatem, non cantum avium referat.

pag. 146. v. 2. ἀλειξηνὸν. Nec hoc ſymbolum apud alios repperi. Eraſ. ſolum refert inter ſymbola, ἀλειξηνὸν δ' μὴ ἅπτεσθαι λευκοῦ, unde autem habeat non addit. Suſpicor idem eſſe cum hoc, quod tamen illo plenius rectiúſque efferatur.

v. 20. ὅτως ἀδύνατον legebatur, quod neceſſari ò & rectè me puto mutaſſe in ὅστις, niſi quis malit cum Tiara ὑ πως legere.

v. 28. Diog. Laertius & Suidas ἐπὶ χοίνικι μὴ κρᾶζειν dicunt. Eraſmus χοίνικι μὴ ἐπικάθῃσθαι. Omnium interpretationes cum hac noſtra diſcrepant.

pag. 147. v. 9. perperam hîc in manuſc. ſcriptũ erat μεθ' ἡσῦ & v. 14. ἰδὲ καὶ μεταδοπικὸς legimus cum copula καὶ, quæ ititem aberat in manuſcripto.

v. 23. pro ἀφῆναι, ἀφεῖναι, vel ut mox v. 28. ἀφιέναι cum Petr. Tiara leg. exiſtimo.

v. 26. pro αἱ κρεάγρα olim putavi οἱ κρεαγῖδες ſcribendum. Sed αἱ κρεάγρα germanum eſſe puto, de quibus Ariſtoteles de hiſt. Animali. lib. 4. cap. 2.

pag. 148. v. 1. δακτύλων ἁπλῶν, ſimplices digitos converti, quòd aliud non occurreret vocabulum. Alioqui non ignoro Galeno & medicis τρίχας ἁπλᾶς dici rectas ſeu lęves, qui aliâs σὺ θᾶττ iiſdem vocantur, quæ contrariæ ſunt criſpis: ſed an ſimplices cõtrarium ſit incurvis dubito, fortè rectos & lęves melius conveniſſet, quàm ſimplices.

v. 15. ἢ ὃ τὸ potiùs legendum cenſeo. & v. 30. καὶ τὰ αὐτὰ legebatur, quod in καὶ τ̃ τὰ αὐτὰ, ut editum eſt, viſum fuit mutandum.

v. ult. φιλοσόφου leg. judico.

pag. 149. v. 1. δύναμαι ὃ. Ecliptica eſt oratio. puto vel addendum ἔστι πείθῃ, vel ſubintelligendum.

v. 12. ἡ τ̃ ἀσωμάτων ſcribendum autumo ut & converto. Interea non diffiteor mihi hîc in vertendo non parum negotii exhibitum, propter hyperbata & orationem valdè implexam. unde ignoſcent lectores, quod diſplicebit.

v. 27. προσοικειοῦσι ὃ αὐτὸν τ̃ &c. legend. ſuſpicor.

pag. 150. v. 2. D. Laert. & Suidas illud ſic efferunt ἀμοιροφίους χαλιδόνας μὴ ἔχειν. Clemens Alex. στρωμ. χαλιδόνα οὐ οἰκίαν μὴ ἔχειν. propiùs accedens ad hunc noſtrum. Verùm interpretatio Iamblichi magis ſymbolica & magis Pythagorica eſt.

v. 20. Eraſmus addit στιὸν δακτύλων nec unde habeat, dicit, quod noſtrum hic non agnoſcere videmus. Interea verò utinam interpretamentum hoc divini Philoſophi hodie gurgites & voragines patrimoniorum ſuorum, & helluones abdomini nati, ὧν ὁ θεὸς ἡμᾶς ῥύσαιτο, ut ſanctus ille σκυλοτόμος inquit. poſtquam ſpectatores audire recuſant, ſemper ob oculos haberent.

v. 22. pro ἕλκομεν ἕλλομεν legebatur. Tiara putat εἵλομεν leg.

pag. 151. v. 11. & 12. ἀμαρτήματα & ἀχολήματα carnis dũ audio, penè cœleſtes aliquot voces mihi audire videor.

v. 19. Hoc ſymbolum Diog. & Suidas efferũt & ex illis Eraſ. οὐ δακτυλίῳ εἰκόνα θεῶ μὴ ἀφιέναι. Sed eodem redit res.

v. 32. αἱ ὃ οὐ δακτυλίοις leg. ſuſpicor.

pag. 152. v. 12. Hoc ſymbolum apud nullos alios reperiri, & παρὰ λόγῳ mihi videri leg. eſſe, ſuprà ad pag. 133. v. 10. indicavi.

pag. 153. v. 4. Hoc ſymbolum ſuprà in ſymbolorum catalogo eſt ordine XXV. At ab Iãblicho ſymbolo IV. eſt explicatum. Nolui tamẽ hicquoq; prętermittere, quod in noſtro exẽplari & legeretur, & exegeſin haberet, licet ſuccinctã, tamen aliam, quàm quæ ſuperius tradita eſt.

v. 13. τῇ ὃ ἄχνῃ perperam in manuſcrip. legebatur, itaq; mutavi in τὸ ὃ, ſic enim de more novum ſymbolum auſpicaturum loqui ſolitum videmus. Nec hoc eſt apud quenquam alium. Interpretamentum planè dignum philoſopho ſummo.

v. 27. ἴδιον παρὰ τὰ ἄλλα legendum cenſeo, ut referatur ad maſculinum γλαῦκες, quod præceſſit. Sic & Tiara. & v. 29. ζῶον αὖτ̃ ſupple ἄνθρωπον.

pag. 154. v. 9. Nec hujus ſymboli meminerunt

runt ulli alii ex antiquis. Videtur tamen germanum Pythagoræ esse, ut & explicatio gravissimo philosopho est dignissima.

v.19. προσαρμόσει P. Tiara legendum putabat.

pag.155.v. 8. ὁ πολλῷ χρόνῳ legò pro ἀ πολλῷ.

v.15. Symbolum illud extulerunt Laertius, Suidas & Erasmus τὰ τράμματα ἀεὶ συνδεδιμβα ἔχειν, vel hoc modo, ἀναστας ἐξ ὑπνου συνλαμβάνειν τὰ τράμματα, de quo & Clem. Alexan. loco jam aliquoties indicato.

pag.156. v.17. Symbolum de cerebro non vescendo apud alios quoque non reperitur. pulcherrima verò illius hîc quoque ἀνάπτυξις cernitur.

pag.157. v.3. καὶ τὸ πρὸ τοῦ Tiara. legeb. autem τὸ Τ perperam pro πρὸ vel Π.

v.8. καὶ ἄντυ ὃ μὴ συνίχειν, μηδὲ ἀφανίζειν τὰ δ' αὐτῷ ἔχνη δυνάμεθα leg. suspicor. interea manet mihi suspectum τὸ, ἀφανίζειν. quid si verò pro illo ζαφλωίζειν legas?

v. 12. Quomodò illud symbolum putarim legendum esse suprà ad p. 133. v.26. indicatum est. Cæterùm præcreundum non est, Erasmum ex D. Laert. & Suida legere & interpretari ἀποφατικῶς & negativè, ἀπονυχίομαι καὶ κυρῶς μὴ ἐπιμερῶ μηδὲ ἐφίσομαι, quod noster hîc καταφατικῶς & affirmativè, qui rectiùs judicent docti.

v.14. pro negativo ἀκαταφρόητα, affirmâter lego ὐκαταφρόητα, quod & Tiara vidit.

v.19. ἐπιβάλλῃ vel ἐπιβάλλῃς leg. suspicor.

v.30. De hoc Symbolo diximus suprà, an verò ἐρυθρῖνος vel ἐρυθρῖνος piscis sit, qui Plinio lib.32. cap.10. vocatur rubellio, an verò ab illo diversus, quod statim idem eodem loco Erythinon subjiciat, cujus non semel etiam aliàs meminit, aliis excutiendum relinquo. Satis autem constat ex interpretatione Iamblichi ab rubore nomen habere.

pag.158.v.10. Hoc symbolum Diog. Laert. & Suidas in Pythagoræ symbolis & ex illis Eras. sic effecunt, χύτρας ἐχῖνος συγχεῖν εἰς τῆ πύρᾳ. At Clem. Alex. στρωμ. 6. pag. Florentinæ edit. 232. ad hunc modum, τὰ χύτρας ἀφθείσης ἀπὸ πυρὸς, τὸ εἰς τὴ στοδὴ τύπου μὴ ἀπολιπεῖν, ἀλλὰ συγχεῖν. qui propius ad verba Iamblichi accessit.

v.22. Et hoc symbolum cum eo, quod sequitur, apud hunc solum reperitur. Estque verè Pythagoricum, ut apparet. Interpretationes planè symbolicæ & allegoricæ, summóque philosopho dignæ sunt. Antè autem in testimoniis adduximus posterius hoc symbolum alibi ab Eustathio summo Homeri interprete quoque innui.

pag. 159. v.13. πρότομα, quod hic prius legebatur, in πρόπομα necessariò cum Tiara mutandum putavimus.

v.18. Hoc symbolum habent & meminerunt plurimi authores. Noster quanto in explicatione brevior & succinctior est: tantò prolixior doctiórque est Erasmus in colligendis iis, quæ de eo sunt apud varios authores scripta & annotata.

v.24. μολόχῃ. Athenæus lib.2. indifferenter dicit μολόχῃ & μαλάχῃ dici. Nec hoc symbolum invenitur apud quemquam alium.

v.26. συντρέπεται. Innuit μολόχῃ esse instar heliotropii, quod & voluit Columella, in Carmine suo de cultu hortorum lib. 10. dum inquit, *& Malache prono sequitur qua vertice solem.*

v. 30. Quid si pro Δρτάσι, Δρθίοις legas?

pag.160. v.17. Symbolum illud, ἐμψύχων ἀπέχου, etsi non meminerint alii scriptores: tamen meritò esse Pythagoricum hinc constare potest, quod Porphyrius & ipse Pythagoricus libros quatuor περὶ ἐμψύχων ἀποχῆς & scripserit & reliquerit. Alia habet Diog. Suid. & Eras. quæ non sunt apud hunc nostrum, ut contrà multa vidimus apud hunc, quorum ne γρὺ quidem est apud alios. Puto autem Iamblichum sua, ut verè Pythagorica, discreviſſe ab nothis, & iis, quæ Pythagoræ tribuebantur. Interea Clem. Alex. lib.5. στρωμ. scriptor omni exceptione major, symbolum Pythagoricum esse ait τὸ ἐπὶ γῆς μὴ πλεῖν. Et Suidas in Anaximandro meminit Symboli, ἀπὸ ὁλκαδίου ἄρτυ μὴ διδόναι, quæ non inveniuntur in hoc Iamblichi catalogo. ut & quædam sunt apud Diog. Sed hæc nobis sufficere debebunt. Atque hæc, benevole lector, quæ in hoſce duos libros inter convertendum observavimus, tecum candidè communicare voluimus. Nec plura potuimus per occupationes & curas mœroréſq;, in quibus quotidie feré versamur, & turpes tantùm non mortes, quibus afficimur: tum quod unius duntaxat exemplaris, ut aliquoties testatus sum, ope ac subsidio usi simus: nec voluimus quoque, ne notationum nimia congeries lectori nauseam pararet. Quod si autem hæc ipsa cum versione nostra, quod veremur, displicebunt; saltem Græca, quæ ut primi

primi, ita bona fide damus, placeant. Noſtra verò tantiſper tolerentur, donec ea alii cum authore ſexagenario de ponte dejiciant. Nam hanc ſortem multos video ſubiiſſe, qui ſuperioribus aliquot ſeculis varios in omni literatura Græcanica authores ad poſteros tranſmiſerunt. Cui me eximere nullo modo volo. Iam ſi hæc gratafore cognovero, equidem reliquos ejuſdem authoris libros, quos apud me penè confectos habeo περὶ μαθηματικῆς ἱστορίας, καὶ ἀδιαθέτου ἐπιστολῆς εἰσαγωγῆς Νικομάχου, ſi vita ſuppetet & otium in literis conceſſerit Deus ἀμείμπτου, publici juris facere non detrectabo. Tuum verò erit, candidiſſime lector, ea in bonam accipere partem, & ſicubi à nobis, ut pluribus aliis intentis & hominibus erratum eſt, illa comiter emendare. Ac nobis hic caſtigationum noſtrarum finis eſto.

Caſtigationum & notarum IOA. ARC. THEODOR.
in λόγους προτρεπτικοὺς
IAMBLICHI CHALCIDENSIS
FINIS.

IOAN. ARCER. THEO.

Breves aliquot in ſuperiores haſce epiſtolas

NOTATIUNCULÆ.

IAMBLICHUS ſuprà in vita Pythagoræ, Theanus & Myiæ, Pythagoricarum fœminarum honorificè meminit, ideò haſce illarum epiſtolas ſubjicere volui, ut in ſpeculo quaſi cerni poſſit, quantoperè illud, quo Pythagoras floruit, ſeculum ſapientiam, atque illam Philoſophiæ partem, quæ eſt de moribus, excoluerit, ut nobiliſſimæ fœminæ etiam palàm illam profiteri non dubitaverint. Cæterum Theanus meminit magnus ille Clemens Alexandrinus lib. 1. στρωμάτ. hiſce verbis, Θεανὼ, inquit, τῷ Κροτωνιάτῃ γεγάμηται φιλοσοφήσασα καὶ ποιήματα γεγράψηκε. Sic & Plutarchus illam ſemel atque iterum allegat in libello, cui titulus eſt, γυναικὰ παραδείγματα. Suidas tres hoc nomine fuiſſe ſcribit. primam Pythonactis filiam, Pythagoræ magni uxorem, quæ procreavit Telaugen, Mneſarchum, Myiam & Arignoten, eamque dictam fuiſſe Creticam Philoſopham. Hanc & Iamblichus agnoſcit lib. 1. p. 125. v. 12. Alteram Locram lyricam poetriam. Tertiam Metapontinam uxorem Caryſti vel Crotonis, vel Brotini Pythagorei. Quæ ipſa ſcripſerit de Pythagora, de virtute Hippodami Thurii, admonitiones muliebres, & Pythagorica Apophthegmata. Iamblichus lib. 1. de vita Pythagoræ cap. 27. pag. 125. diſertè Theanus cujuſdam meminit, quæ fuerit ſapiens & virtute præſtabilis fœmina, uxor Brontini Metapontini. Atque hujus haſce ſuſpicor eſſe Epiſtolas (ſi quidem ſint γνήσιαι, & non ab aliquo Chriſtiano illarum ſtudioſiore effictæ) utpote quæ παραινέσεις γυναικείας, de quibus dixit Suidas, contineant. Porro has Theanus, Myiæ, & Meliſſæ Epiſtolas primus olim Venetiis edidit Aldus Manutius, & poſteà H. Steph. cum; Diogene Laertio, fideliſſimi typographi, & iidem viri longè doctiſſimi. Eas, quales quales ſunt, nunc etiam converſas, quod non ſciam ab quoquam hactenus fuiſſe tentatas, dare volui. quod te, humaniſſime lector, in bonam partem accipere par eſt.

Omnes verò hæ Epiſtolæ prorſus γνήσιαι ſunt. Prima autem Theanus ſuccinctè & graviter utiliſſimum tractat argumentum, de liberorum, maximè primæ ætatis educatione. De

qua postea Plato & Aristoteles copiosè scripserunt. Post omnes verò longè eruditissimum & elegantissimum tractatum reliquit Plutarchus Chæronæus.

pag.164. v.27. πτωματίζει, pulchrum verbum ab πτῶμα cadavere, quod ab πίπτω. Vtitur eo etiam Ecclesiasticus & planè divinus scriptor D. Cyrillus aliquoties. Ejus dictum quodpiam citatur ab aliis, in quo hoc verbum usurpat Quod quia elegans est & planè aureum, non pigrabor hîc quoque adducere. οἱ ἐπιχαίροντες inquit, ἐπὶ πτώμασιν ἱζουσι, ἑαυτὸς πτωματίζουσι, hoc est, qui casibus aliorum gaudent, non sunt immunes à ruina, sed cadunt ipsi.

v. 32. βατταλίζειν, de isthoc verbo vide in Proverb. apud Erasm. in χιλ. Batalus est.

pag.165. v.1. σκαλαλῶντα converti in deliciis volutantur. Vtitur eo verbo etiam sanctissimus Apostolus 1. Tim. 5. 6. D. O Ecumenius interpretatur τρυφῶντα, τῇ τρυφῇ μέση περισχοντα.

v. 12. περίστυφαὶ ab ὑπαστύφω themate id est præstringo venit. Vnde στυφότης. quo usus est magnus ille Synesius in Orat. prima de regno ad Arcadium. Libenter autem Pythagorici tinctorum utebantur vocabulis, uti videre est in Epistola Lysidis, quæ legitur etiam in vita Pythagoræ p. 81. v. 2. ἴσυψαν τὰ βάψιμα. &c.

IN II. EPISTOL.

SECUNDA Epistola est παραμυθητική. Consolatur enim Nicostratam quandam zelotypia, morbo fœminis tantùm non familiari laborantem. Habet autem multas egregias sententias & præclara dicta vereque παραινέσεις, non modò γυναικείας, verùm etiam, quæ viris in communi vitæ usu convenire queant.

pag.166. v. 15. ὕστερα ἀλήθειαι. Fortè Terentius huc respexit, dum inquit in Andria hunc senatum, Amantium iræ amoris integratio est. Sic enim ibi legendùm esse repugnante ipso etiam Donato contendit doctissimus Muretus.

IN EPIST. III.

TERTIA Epistola est περὶ τῆς θεραπαινῆς προσεσίας ὑποθητική, & ipsa multis salubertimis γνώμαις & præceptionibus referta. Nec ea solùm qualia esse debeant famulitia describitur: verùm etiam quales in illa & heros & heras esse conveniat καθ' ὑποτομὴν sanctè proponitur. Christiani hîc aures arrigant, & audiant, quid hîc fœmina Ethnica ab nostrûm unoquoque, qui illis utimur, requirat. Nam & hodie hoc hominum genus penè mancipiorum instar habetur.

pag.171. v.23. ὑπομνηματολογοφύλαμα. Pulchrũ verbum, quod tamen hactenus equidem apud nullum aliũ repperi, an verò benè expresserim, aliis judicandum relinquo. Simile est ἀρστειᾶν vel ἀρολιάζειν apud sanctissimum vatem, in cantico graduum ψαλ. 129. quod 72. interpretes reddiderunt. Et Apollinarius etiam in carmine retinuit, ἐπίτυπον. Quod in Hebræo tamen est, araverunt aratores, & sulcos profundissimos duxerunt, estque meo judicio magis appositum. Nam quod ibi est aratro liras & sulcos ducere, hoc hîc flagris & scuticis lineas ducere, & quasi commentarios servorum corporibus ita inscribere, ut turpes & cruentatæ vibices relinquantur.

pag.172. v.7. μίτρον δ' ἐπὶ πᾶζιν ἄριστον, videatur esse alicujus poetæ hemistichium, & expressit eleganter Horatius lib.1. Sat.1.

Est modus in rebus sunt certi denique fines:
Quos ultra citraque nequit consistere rectum.

Clem. Alexandrinus Cleobulo dicit tribui lib.1. στρωμ. μίτρον ἄριστον.

IN MYIAE EPISTOLAM.

MYIÆ Suidæ quoque tres fuerunt. Prima fuit Thespiace Lyrica. Altera Spartiatis, utraque poetria. Tertia Samia, magni Pythagoræ ex Theano conjuge filia. Hanc & Clemens Alexandrinus lib.4. στρωμάτων agnoscit. Quæ verò ex illis hujusce epistolii author fuerit, si quidem & hæc ex veterrima illa officina prodiit, (jure namque dubitari possit, cùm nullus veterum, quod sciam, ullam harum omnium mentionem fecerit) hactenus, mihi saltem, incertum est. Solum ex nostro Iamblicho omni exceptione majore scriptore, Milonis Crotoniatæ uxorem fuisse affero. Epistola perelegans est, & scripta Doricè, docens quales, & quibus moribus præditas esse conveniat nutrices, quæ necessitate urgente eligendæ erunt.

pag.173. v.15. συγκτέγας ὦ τοιάδε σπαζις. σίτησις

σίτησις cibatio est propriè, si ita loqui fuissem ausus, ab verbo cibo, quo usus est Columella. Alituræ vocabulum verbo τρέφω καὶ τροφὴ ad unguem respondet, quo ex Gelli. lib. 12. cap. 1. & hic & in Pythagora uti malui.

IN MELISSAE EPIST.

DE Melissa nihil dum hactenus repperi, nisi quod Diogenes Laertius in vita Terpādri Melissæ meminit, quæ fuit illius viri conjux. Sed EUstathius accuratissimus Homeri interpres & commentator scribens alibi in Ἰλιάδ. μ. cujusdam Melissæ sapientis fœminæ mentionē facit, quam quidam laudans, inquit, ὡς μεγίθει μὲν τὸ τότε γυναικῶν ἂν βραχὺ κατελιπέμφωνῃ δ' ὁμιλίᾳ τε καὶ χαρακτῆρι. Porrò Epistola hæc Doricè itidem scripta, & sapiente fœmina dignissima reputanda est. Agit autem de honesto & vero fœminarum ornatu, haud aliter de eo loquens, ac D. Petrus τοῖς τῆ Ἀγαπορᾶς παρεισδήμοις scribit, epist. prior. cap. 3. v. 3. ὧν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν καὶ περιθέσεως χρυσίων, ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος &c.

pag. 175. v. 3. ἐρύθημα Hesychio authore est ῥίζα ἡ λιγομβρὶ ἐρυθρόδανον. Quod aliàs etiam anchusa dicitur, qua fœminæ præsertim cadaverosæ & deformes faciem pingunt, ut coloratiores videantur. EUstathius in Ἰλιάδ. π. scribens ab ἐρεύθω, rubefacio deducit. Suidas interpretatur τὸ χρῶμα, καὶ ἀνθ' οὗ προσώπου ἐπιφυόμενον, οἷον οὐδ' ἐς λευκὰν ποτερεὸς τε καὶ ἁβρὸς καὶ εὐθαλὴς τεκεῖν ὑπὸ δείους ἐφείη οἴδιν ἐρύθημά τε ἀρρῶον καὶ ἀειθάλεμα ἠδίστου. Sic Thucydides lib. 2. ἐρύθημα τῆ προσώπου, & Synes. παρεῖας ἐρύθημα dixere.

IN PYTHAG. EPIST.

ET hæc epistola olim ab Aldo cum Bruti Romani epistolis, & posteà Lutetiæ atque alibi edita fuit. Eam verò Pythagoræ germanā omninò esse suspicor, etsi illius Laertius in vita Pythagoræ non meminerit.

pag. 175. v. 31. λεπτόδυς Pythagoræ egenus & pauper est, cui tamen nihil ad vitam ducendam desit, juxta illud Flacci, pauper enim non est, cui rerum suppetit usus.

LECTORI S.

CUM Bonav. Vulcanius, amicus noster, idemque homo longè doctissimus atque humanissimus intellexisset, me Iamblichi Philosophi editionem adornare, idq; præfixa authoris vita ab EUnapio descripta, misit ad me, ut sunt candide & aperte Musarum janua, suas aliquot in illam castigatiuncula. Verùm cùm ha tardius, editis scilicet omnibus, venirent, non ideò abjiciendas putavi: sed hic in calce post nostras in ejusdem προτρεπτικὰ castigationes curavi adjiciendas. Maximè quod in utrumque librum suum ἐφόδιον quidam mihi hactenus ἀνώνυμος, (celatur enim ejus nomen) homo benè, uti apparet, doctus, post priorem librum jam omninò quidem absolutum, at in alterum inter excudendum, Commelino, cujus hac sumptibus edebantur, potissimùm authore frustillatim submisisset, quæ ipsa etiam lucem videre volui, ne quem sua laude fraudarem.

In IAMBLICHI vitam
ab EUnapio Sardiano scriptam.

Pag. Commelinianæ editionis 21. v. 20. pro αὐτῇ, αὐτῷ.
v. 22. πάθυτι pro πάθητι.
pag. 22. v. 22. τὸ σῶμα ἦ τοι.
pag. 25. v. 2. ἐς ἢ τοῦτο γεγράφωται,
v. 4. ἀπὸ τῆς πρώτης, hoc est, ἐν τοῖς πρώτοις.
pag. 26. v. 2. συσχολῶσι αὐτῷ.
pag. 29. v. 25. pro ἴδιαι, ἐκ ἰσίδιαι.
v. 26. διαπαγῆν.

In IAMBLICHI Pythagoram *diversa lectiones cujusdam anonymi.*

Pag.30.v.29. πολλὴ δόξα leg.

pag.33.v.23. pro μνημάτων, μυημάτων leg.

pag 34.v.13. (ἱερώτερον ἢ τὸ ἄλλων ὅρων ἐπίστασθαι αὐτὸ, καὶ τοῖς πολλοῖς ἄδηλον) &c. leg.

v.29. pro ὅπη μὴ, (ὅπη σὺν ἐμοὶ λαθὼν βραχύ.)

v.33. ὑθλῶ ὅτι συμβαίνῳ.

pag.38.v.24. pro συλλαβόμενος anne ἐκδεξάμενος?

pag.39.v.9. φιλοπαίστας.

v.ult. ἴσχ' ἄμβακι puto.

pag.42.v.9. λειτυργιῶν leg.

v.10. πειθόμενος leg.

v.27. Locus mendo carere, nec quicquam deesse videtur. Intelligo χάραν εὐφόρου ἴσχειν, fertilem virorum literis deditorum, ab οἶσω.

pag.43.v.7. servanda vox ἀκουσματικὴ. Nā passim illa apud Jamblichum repetitur, & opponitur τοῖς μαθηματικοῖς. Locum verò integrū puto hoc sensu: Multi verò eorum, qui ipsum audivere (ἀκουσματικὴς hos vocant) una ejus oratione, quam vix ingressus Italiam primam coram toto populo habuit, permoti, plures, inquam, quàm bis mille homines doctrinæ ejus sese dedidere.

pag.55.v.11. ὑπολαμβάνειν αὐτὸς ἔφη δεῖν leg.

pag.60. v.8. pro ἐκ ἀγαγὴ τίνι, ἐκ ἀγάγῃ τινὶ ὡς Ἰσταλίαν leg.

pag.62. v.ult. πρὸς ἄνδρας διδομένῳ νόμῳ, τῷ ὃ τάττει &c. Ita ex 10.histor. Timæi supplēdus locus, cujus fragm. apud Laertium.

pag.66.v.2. ἐκλείπῃ. pro ἐλίκπτο leg.

pag.67. v.15. προσομιλοῦσι αὐτῇ τοῖς γνωρίμοις leg.

v.20. καὶ αὐτὰ τοῖς ὡς ἀληθῆς.

pag.68.v.25. pro ἑαυτὸ, ἑαυτῷ, vel αὐτὸ, nimirum τὸ ἴσχειν leg.

v.36. ὡς δ' ὁ Μυκήνιος σὺν Τρωικοῖς λαφύροις &c. & mox, τάττ ἄσπιδος παρίμλα ὡς πάνυ, &c.

pag.69.v.32. vocem ἀφυχωσμοὶ retinendam puto, nam ei respondet ψυχικῶν νοημάτων, & quod sequenti p. v.19. dicitur σωτηρίαν φαρμάκων.

pag.70.v.24. vox σύνηχημάτων retinenda est, utitur simili p. 110. v.30. ἐξηχημάτων, διηχήσεί τι.

pag.71.v.9. σύντεινις & σύπρεσθ.

v.17. συναθῖας.

pag.72.v.10. ὡς ἄν ἄτους legend.

pag.73.v.30. ἡ Δὶς Μυσικῆς.

pag.74.v.33. an συνεπίσασθαι? hac enim voce alibi aliquoties utitur.

pag.75.v.2. φιλίαν legen. idem requirunt præcedentia p. præ.

v.5. ὥστε δεῖν &.v.10. Δεδικαιοκρίσθαι.

v.12. Δὶς νομίμων ὑγιῶς, leg. per leges ex æquo & bono, sanóque judicio latas.

v.17. ἅπτ συλλαβεῖν πάντων πρὸς ἃ τὴ φυσικὴ τις ἐπιπλοκὴ & κοινότης leg.

v.27. ἐξ ἴσου & τῷ αὐτῷ leg.

pag.76.v.5. αἰχρᾶς ἐπιθυμίας leg.

pag.78.v 5. οἵπερ ἐκ ἐλαλεῖτο non ἐλαλεῖτο.

pag.85.v.7. ἀκαπόδεικτα, leg. evincit id quod sequitur, τὴ ἄνευ λόγου. Vide p.88.89. & 90.

pag.86.v.20. pro ἴδιον χρῆσις, lc. ἠδονῆ χρῆσις.

pag.87. v.23. Ita dispungendum, ἴσως γὰ συμβολὴ. ἀγαθοὶ οἱ νόμοι, &c.

pag.92.v.23 an ἐπιτήδειον ἀκροάσασθαι?

v.33. τὸ ἀγιγθότα χρυσὸν vide p.94. v.23. & p.131. v.18.

pag.93 v.3. ἐκκάσας pro ἐκκίσας legen.

v.25. pro καθαρμένη, an καθαιμένη?

v.33. τέχνη ἱστορίται. ἤγουν τεχνικῆς.

pag.94. v.5. ἀλλ' ὡς ἄν ὅτους leg.

v.13. ἐκκάσας leg.

v.25. ὅτως ὑπ' αὐτῷ ἀγγθῶσι ὅτε βεβαιοῦν τὸ δέον.

pag.96.v.11. αὐτὸ ἐμβλέποντι ἐφαίνοντο leg. apparet ex illo quod sequitur v.14. ἐκόπτ.

pag.100.v.11. pro καθαρεῖ, καθαξῇ leg.

pag.101.v.14. ὅτο δὲ γίνεται.

pag.102.v.7. ἀντικατόρθωτον.

pag.105. v.16. ηὐδοκίμαζεν τι καὶ χρῆσις.

pag.106. v.27. ἀκριβῶς διαφωνῶν.

pag.107.v.20. pro μάχης, μαλάχης leg. De hac enim Columella scribit, *Et malache prono sequitur qua vertice solem.*

pag.109. v ult. ἐμπλήκτως ἀπτοεσορ.

pag.112. v.10. locus est integer, uti & v.24. & 32.

v.16. συναθίας legen.

pag.113. v.1. Δογματίν legen.

pag. 115. v.4. λόθισιν. Ita dixit p.113. v.10. προσθῆσις.

v.8. an τὸν ὃ παῦσιν, i. remissionem ἐπιτάσεως.

Pag. 118. v. 22. ἐκ τοῦ τῶ θυμίων leg.

Pag. 119. v. 9. ὅτι μετεμάζοντες ex præcedentibus repetitum delendum est.

v. 17. κῆ φωνημείων φῦσαι leg.

v. 29. ἐπιτερψάντων. nimirum τὴν περίοιν.

pag. 121. v. 5. χρυσίον ἴχνεσιν. ut v. 8.

v. 14. ὑπὸ ἐς ἥπερ leg.

pag. 127. v. 9. Ἀμβιβασμῶν χιτῶν ἅπαντες.

pag. 129. v. 13. δεῖ ὁμολογεῖν ὡδὶ δ' κυρίᾳ τ' ἀγαθὸν εἶναι nisi placeat quod pag. 89. v. 23. legitur, δεῖν ὁμολογεῖσθαι παρὰ τῶ κυρίᾳ τὸ ἀγαθὸν αὐτεῖν.

v. 23. τ' παρὰ τῶν θεῶν ἐυρθρόας ἐσί. καὶ ὅμως ἢ τοῦ αὐτοῦ πραγμάτων ἀξία δόξειε εἶναι τοῦ οἰομένου θεὸς εἶναι· τοῖς δ' ἐνθάδε θάττον τέτων. καὶ θάττον. Vide seq. pag. v. 26. Ita apud Ciceronem: & dii sunt & divinatio non est.

pag. 130. v. 9. πολλὰ ἢ καὶ αὐτοῦ πρῶτον τῶν τοιῶν δὴ τῶν δοκιμώτων μυθικῶν λόγων μυήσεις, ὡς ὕδωρ, &c. leg.

pag. 131. v. 1. Leg. ἐπὶ οὐκ ἐς' ὕδωρ ἀσλαῖον. Apud Stobæum.

pag. 132. v. 12. οὐκ ἴφη πώ λεξεν.

pag. 133. v. 22. πρὸς αὐτῶν, nempè Πυθαγορέων.

v. 26. pro ὑπίμενον, ὑπίμενοι leg.

pag. 134. v. 11. παρὰ θεῶν.

pag. 136. v. 31. Ἐκρῆ. suprà p. 130. v. 12. ΕΓ ἔνεκ.

pag. 137. v. 16. Pro ἕνεκα ἢ τὰ τοιαῦτα κρινὰ, λίνα leg. Vide p. 100. v. 13. Vbi ἱματόλινα narrantur. Apulejus certè lanæ vestem ab Orpheo & Pythagora profanatum fuisse narrat, Diog. tamen Laertius id negat.

v. 17. pro ἀκάθ-ης, an ἀκρεαλᾶς.

pag. 139. v. 12. χαλδαίων, hos enim audiviſſe videre licet p. 149. v. 20.

pag. 141. v. 3. χρυσίζειν τὰς ὀδόντας. & v. 25. Locus videtur mutilus. Cur enim ſceptrum Jovis Cypariſſinũ narrent nõ additur. Diog. tale quid dicit ἀπέχεσθαι δὲ κρέως κυαμερισπῆς, ἀλλὰ τὸ τῶ Διὸς καθάρσιον σύτευθεν πεποιῆσθαι. In Pythagor.

pag. 144. v. 6. pro ἐπλῶν. ἐπίπλοον.

v. 10. ἀλλὰ τῶ Νέλα προθύσας leg.

pag. 146. v. 21. an ὁ Πύθι-ος δὲ &c. paulò antè dixit ἀποφαβάζειν.

pag. 147. v. 14. anne hoc pacto rectiùs haberet? ἢ πάλιν ἐπὶ φιλόσοφ-ον, ἑτέρης, φιλοῦμεν. [ἅπερ πρῶτος Pythagoras, φιλέω ἑτέρητα Laert.] ἢ ἐν τῶ νόμῳ ἀνέμων. [Pythagoram quendam primum Cœlum mundi nomine deſignaſſe tetſtatur Laert.] ἢ ἰδίᾳ ἐν τῶ φιλοσοφίᾳ [nimirum ἀνέμων, cujus & ipſe nominis primus autor fuit, quod quàm latè patentem includat ſapientiam videnda. p. 144. v. 25.] ἢ κῆ ἐν τῶ Στόᾳ, Καικίων [non jam occurrit quid ſibi velit] ἢ τὸ Ἀμφιβοσμῆον, [vel ἢ ἐν τῶ Ἀμφιβοσμῆῳ] τέλεσκτος.

pag. 154. v. 11. pro ὑδὲ ποεῖν, leg. ὑδ' ποεῖν. præceſſit ποσίζεσθαι ἥκατ.

pag. 155. v. 23. Ita diſtinguendum, προσθείναι. τὸ Ἀμφιεῖλ ὡδὶ τῶ ἥκει ὡς ἐσί τι, κῆ πρὸς τὸ &c.

pag. 157. v. 26. κῆ τὰς ἐκίσιας.

v. 29. pro λόγον ἀποδιδοῖτ, λόγον ἀπαιτοῦντ τῶν. Apparet ex iis, quæ ſeq. pag. v. 3. & 4. dicuntur.

pag. 160. v. 9 pro ἤκουτα leg. ἔχοντα.

v. 27. pro Ἀμφίτων an Δευκαλίων an Ἀμφίτρυων?

pag. 161. v. 13. δυσκώφλοι.

v. 31. pro ἐκκοπὸς, an ἐκκοπὶς.

pag. 163. v. 30. prava interpunctio tenebras offudit. ὑγιαλείας. καὶ τὸ ἐμψύχων ἀπέχεσθαι ὁμολογῆται, Ἀμφὶ τἄλλα &c.

pag. 164. v. 1. παρὰ φύσιν.

pag. 169. v. 6. anne pro συμβύζασα, συμβρύξασα?

pag. 172. v. 28. pro κακῶς, καλῶς leg.

pag. 175. v. 29. poteſt & ἐθῶν forſan legi.

pag. 178. v. 17. ἐ ἐγείρειν. Propoſitum id requirit.

v. 22. pro μαστικὸν, anne leg. μαστικὸν. v. 31. μαστικατέρας facit.

pag. 179. v. 6. pro ἐπιφήμιλο, ἐπιτήμιλο.

pag. 180. v. 10. καλόν τι pro κακόν τι.

pag. 183. v. 9. ἀπιλαύειν.

pag. 185. v. 6. ὡς ἂν εἴη, leg.

pag. 186. v. 28. καὶ ὡδὲ τῶ κατά.

pag. 187. v. 6. pro κερτῶντ leg. κερτεῦντας.

v. 12. κῆ ἐν δ' θαλλῶ.

pag. 190. v. 4. ἀπαλλάττοντο ex pag. 170. v. 22.

pag. 192. v. 17. Ἀμφικαθέζεται & ποικίλως ἐπιτηδευθῆτι.

pag. 195. v. 3. Supplendus locus ex p. 101. v. 14. ἔτο δ' γάμεις ἴδιν &c.

v. 29. ἀνεπαισόρθητον.

v. 31. an ἀρᾶς?

pag. 196. v. 30. ἀνιδότας.

pag. 199. v. 21. pro ἐφήμιλο, ἐρήμιλο.

pag. 207. v. 24. ἀπελιδημικίαν.

pag. 208. v. 30. ὑφάψαντ, ὑφάψαντες nimirum κυλίνδιο.

pag.209.v.3. pro τῶ πολλῶν & v.7. τῶν πολιτῶν legerē τῶν πόλεων, injuriam sibi publicè utilitati operam dantibus illatam vindicari à civitatibus Italiæ & Siciliæ debuisse, meritò judicarunt. Quod quum non fieret, invitos servare noluerunt. Confirmat hanc nostram lectionem, quod pag.123. scribitur, ἐπικρέπτει ἀ τῶν πόλεων αὐτῶν βέλτιστος. & quæ nunc est, ferri non potest.

v.26. περιόντω usque ad προβαινόντων aut hîc redundant, aut aliquid post hæc deest.

pag.210.v.23. pro σωσικλείδῶν, σωσικλείτῳ leg.

v.28. τὰ δυσσύστατα καὶ διάπλυτα, anne, καὶ δυσδιάπλυτα.

pag.211.v.22. ἐτύγχανον πλουτῶν ἐπισκύψ.

v.25. τ' οἰκίας leg.

pag.212.v.28. ἐκκλησιάσετο. ut mox p.seq. v.1. ἐχθρώσαντο.

pag. 213.v.13. an παρὰ τὰς ἄλλας?

pag.214.v.20. ὅπως δ' ἄχρι τ' πλουσίας ἄν, pro ὅλως ἄναγ. ut ita putem vertendum, quo vero in quolibet vitæ suæ momento aliquod ipsius præceptum daret Pythagoras, sub vitæ finem præcepit, ne blasphemiam seu detractionem aut calumniam [in aliquem] proferrent.

pag.216. v. 17. Oligarchicum esse Pythagoram inter accusationis capita recensebant, qui accusationem instituerant. ideóque celebibus bellum quasi indixisse. puto hoc dici propter repulsas concubinas p.56.v.22. quod ipsi electionis magistratuum per sortes faciendæ authores primi fuissent. contentiones enim fuerant ὑπὲρ τὰ πάντας κοινοπαθῆς ἴσης ἄρχας.

pa.215. v.7. præterea tyrannidis studium atq; affectationem suorum animis imprimere, hoc ipso, quod sæpius inter adhortationes occinere consueverit, præstare ut quis vel unum solum diem taurus, quàm per totam vitam vacca vel bos existat &c. Locus, ni fallor, integer est varia accusationis capita complectens modo recte distinguatur.

v.21 hoc pacto. ἐπαμιλλᾶσθαι: τυραννικὸν.

pag.217.v.5. pro ἐὰν leg. ἐᾶν, ut hic sit sensus: Illis itaque qui sese pro virili nc audirent, [aliósve audirent] prohibuerunt, ut pro se dicant, minimè permittendum esse.

πλεόνασία Plin.lib.3.cap.10. meminit fluvii circa hæc loca qui Targines.

v 17. Πυθαγόρου, ut p.58.v.26.

v.31. κατὰ τ' πόλεις leg.

pag. 218.v.5. πρῶτον. An πρεσβεῦσαι? qui ad sententiam hanc ferendam à tribus, quas nominat, ut ibus missi erant. Videatur Polyb. lib.2.

v.12. σωφρονιστικὸν, &v. seq. ἀ φάσκουσιν. requirunt hoc, quæ præcedunt & sequuntur.

pag.219.v.3. μεθόδου. de Methodo dogmaticorum Medicorum hanc vocem accipiendam arbitror.

v.8. Νίνου. Accusatorum Pythagoræ & Pythagoricorum alter hic erat cum Cylone p. 215.28. Proverbii forsan sensus. Ninonis calumnias quibus falso petierat Pythagoram deprehendi & mendacii coarguí.

pag.220.v.2. ἀφ' τ' ἐξαρέσεως, an ἀφ' τὸ ἐξαιρεῖσθαι?

IN ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚΑ.

PAG.1.v.14. pro προμυθίας. leg. προθυμίας. ita pag.3.v.27.

pag.3.v.31. ψυχῇ ζῶντας. hoc sensu, cum anima vivamus, ejus nos virtute seu præstantia rectè vivere, & oculis videntes eorundem etjam præstantia acutum cernimus, dicendum seu fatendum est. Oculi videre, virtus oculi, bene videre. Animæ vivere: virtus animæ, bene vivere. Atque hæc eò tendunt, ut qui τὸ εὖ ζῆν appetit, in quo beatitas est, τὴν τ' ψυχῆς ἀρετὴν excolat.

pag.4.v.16. leg. puto. βλαβερὰ μᾶλλον τροφῆς μὲν ἀφθονίαι σώματι κτήσεως [nimirum ἀφθονίαι] τῇ τῶν ψυχῶν ἀξιοπαθοῦσαι καὶ ἐπισφαλές. Noxia in primis ac periculosa est corpori quidem redundantia ciborum: animo verò non rectè constituto, divitiarum. Nisi illud ἐπισφαλὲς consequ. connectere placeat. quod tamen citra mutationem aliquam vix fieri potest.

v.32. εἰ τὸν ὑ εὐαισθησίαν μᾶλλον σπουδαῖον ἢ φρόνησις. Si vigor sensuum dignus, quem votis omnibus rogemus optemúsque, magis incomparanda prudentia laborandum.

pag.5 v. 21. pro eo, quod in versione est, qui optimum reddere studet. Vert. qui optimum fortitus est. nisi ita vertatur τὸ natura congignum nihil dici.

pag.10.v. 10. Legen. vel ἀφ' πάντων ὧν ταῦτα, vel

vel ἀλλὰ πανταχοῦ ὄν, ἐκάστῳ.

pag. 13. v. 6. post αἰδέσεως finis oration. Archytæ, incipit Iamblichi explicatio, πάνυ ἐπιστημονικῶς συνῳδά, &c.

pag. 14. v. 22. Ἕτερον δ' ἂν εἰ ὁ ἥλιος, legend. & quidē τὸ, εἰ. v. 8. & v. ult. pag. 13.

pag. 15. v. 18. ἐπὶ πολλὰν, leg. ἐπὶ πολὺ aut quid simile.

v. 25. pro Ἕ ἑαυτῳ leg. Ἕ ἑὸν τῳ, quemadmodum ἐν τοῖς ἑαυτοῦ pag. seq. v. 1.

pag. 16. v. 3. πρὸ ἄκρου leg. Hoc officium atq; opus sapientiæ mihi videtur, ad quod [Doiicè pro πρὸς ὃ] & conditus & constitutus est homo, atque ad quod instrumenta & facultates varias à Deo accepit.

v. 9. καὶ ἡνωμένως τὰ ὄντα legend.

pag. 19. v. 2. pro σοφίας, an σοφίαι?

v. 17. μᾶλλον ἢ καὶ ἀνυποθέτως εἶναι. Sapientiam (id est, primam philosophiam, quam Metaphysicen nunc indigitant) scientiam ex omnibus unam esse, quæ nihil (non demonstratum) præsupponat, utpote quæ omnium, quæ sunt, principia inquirat.

pag. 20. v. 25. ἀναλύειν προθυμούμενον leg. vidr.

pag. 22. v. 10. τὸ παρέκμετρον. hîc deest ἐμποιοῦσα vel ἀναγέρτα v. 14. μὴ δὲν ἀναλλοῖον συμβαίνειν nam nihil consequens inducentibus demonstrationibus, nullæ minus ἐπιστημονικαί.

pag. 23. v. 4. εἰ ἓν μόνον legen.

v. 14. ἢ δὲν leg.

pag. 26. v. 21. anne προηγουμένως? pag. 22. v. 28. per vocem ἀφορισάντας idem dicit.

pag. 27. v. 17. Hic locus ita distinguendus: χωρὶς δὲ καὶ ἕν ἐστι αὐτὸ ἑαυτῳ, τὸ ἑαυτὸ, ἃ ἐστὶ τοῦτο. Separata hæc tria sunt: ipse quisque, Quod ipsius est, &, Quod ejus, quæ ipsius est, sunt. Ipse quisque est Anima ejus, Ipsius verò, Corpus & quæ corporis sunt, Ejus verò quod ipsius est, res illæ sunt, quas corporis (quod ipsius est) gratia parare solemus. Ac qui, quæ corporis sunt, cognoscit, quæ Ipsius, non Ipsum se cognoscit. Ideóque etiam Medici, quâ tales sunt, nec exercitiorum Magistri seipsos cognoscunt. Qui verò adhuc ex remotiori veluti loco ex iis, Quæ ejus, quod ipsorum est, illa quæ circa corpus sût, cognoscunt, ut ii, qui ista procurant, Agricolæ, aliíque opifices, tantùm sanè abest, ut ipsi se cognoscant, ut nec, Quæ ipsorum sunt cognoscant. atque ideircò etiam artes hæ illiberales esse putantur.

pag. 29. v. 28. in primis autem princeps animæ species, quæ pro Dæmone, (hoc est, natali genio) animíque dedit Deus, quæ nos à terra versus illam nostram in cœlo cognationem, subvehit (pro αἴρει leg. αἴρει) utpote quū haudquaquam terrenum: sed cœleste germen simus, hæc, inquam, inprimis excolenda est.

pag. 31. v. 1. proinde quum hæc ita se habeant, cujuslibet officium est corruptas circa generationem in capite suo periodos universi circumlationibus & harmoniis perceptis rursum corrigere, ac Mentem ei, quod Mente intelligitur (pro τὸ νῷ νῦν legen. καθαιρομένῳ τὸ καθαιρεῖν) secundū pristinā naturā adsimulare: idq; facientē vitæ, quæ pro præsenti futuróque ævo Deus optimam homini proposuit finem obtinere.

pag. 33. v. 10. ánne leg. τὸ μὴ ἀπαλυθήσεις ἄνευ? vel τὸ μηδὲν ἀλυθήσεις ἄνευ. Itémque quod pueris magistri, tanquā magistratus quispiā præficiuntur, nec prius illos suæ ac liberæ potestatis esse velimus, quàm in ipsis veluti in civitate quadam statum Reipubl. constituerimus, ipsíque custodem simílem (qualis nempè lex est θεὸν καὶ φρόνιμον) ac Præfectum, qui in ipsis sit (Mētem nempè ipsorum rectè educatam institutámque, qui Deus est cuíque suus Pythagoræ p. 53. v. 31.) dederimus, tumque liberos dimittimus. Quod Xenophon I. Cyropæd. & Rom. 16. aut 17. ætatis anno faciebant, data ipsis pro prætexta virili & libera toga.

v. 23. an τετραμμένῳ?

pag. 34. v. 2. diligentérque cavens, ne quid in ea (vitæ ac veluti Rei alicujus publi. in se constitutæ,) propter divitiarum abundantiam vel inopiam subvertat: dumque id caveat, ita eum pro virili guber.

pag. 35. v. 13. νοήσεως ὧν καὶ νῦ, deesse puto ἐπι- καὶ vel χάριν.

v. 20. αἰδ' ἄλλο, vel ἄλλας τοιὰ. Ancillis verò similes reliquæ, quæ propter aliud (quàm ipsam cognitionem, actionem nempe vel opus, cognitioni incumbunt.

v. 23. Ἕ δ' ἄλλο, ut v. 19. δ' αὐτὰς & v. 22. τὸ δ' αὐτό. quia id quod liberum est, eo quod non est tale, præstantius est.

pag. 37. v. 5. pro τ νῦν ἀσυναίστον, ἀλλ ἀσυναίστον vel ἀλλ ἀσυναίστον, uti in vita Pythagoræ p. 40. v. 2. locus tamen ne sic quidem integer est.

v. 32. ὁ δὲ ἀφ' ἑνὸς συγχωρεῖται leg. Atque id solum bonum revera tale est, quod eripi non potest, quod Boni in sese notitiam habere concedunt. τὸ, τοῦτο, nihil in proximo habet quo referatur:

feratur: sed propter istas Enallagas, similiáque alia quædam ἐΟnapium de autore hoc dixisse puto, illum ἐμαϊήσεις ἀπθυνίναι χάεσιν, hiulca enim subinde ejus oratio est.

pag. 38. v. 19. ἀνθρώποις ἀβλεγό. cum hominibus differimus.

pag. 40. v. 3. δυνατοὶ λαβ. ita mox v. 27.

v. 8. Scientia potius est (quàm rerum inordinatarum, atque indefinitarum,) quemadmodū probus homo potiùs est putādus quàm pravus.

v. 11. pro ἀβροθορὰν leg. ἀβροδοξάν.

pag. 41. v. 1. non enim hæc ex numero eorū, quæ finita sunt, existunt.

v. 28. estne verò regula ulla aut determinatio quæpiam qualem exactius dignoscere queamus, quàm vir prudens est?

pag. 42. v. 19. ἢ μᾶλλον ἀνδρὸς πεπαιδευμένου; κατὰ ζῆν, ἀλλὰ μὴ τοῦ (non, τὸ, ut legitur) ζῆν ἡ γλίχεσθαι, καὶ τὰς τῶ πολλῶν αὐτῶ ἀκηλυθέας δόξας, ἀλλὰ μὴ τὰς πολλὰς ἀξιοῦν ταῖς αὐτοῦ (nimirum ἀκηλυθῆν δόξας, καὶ τὰ &c.) Annon servile prorsum vitæ quidem te, vitæ verò bonæ (felicis) nequaquam cupidum esse: ac temultorum (vulgi) opinionē sequi, ac potiùs ut multi tuā sequantur exigere: vel, quumq; multi tuam non dignentur sententiam sequi, te vulgi judicium probare.

v. penult. τὸ γὰρ τῆ [lego, μὴ] μισθοῦ ἕνεκα (lego παρὰ) τῶ ἀνθρώπων γιγνομένοις τοῖς &c. quod enim, licet præmia nulla, ob quæ continuos quis labores sumere velit, ab hominibus iis, qui philosophiæ studiis animum adpellunt, constituta sunt, unde & magnam temporis partem aliis artibus impendere necessum habeant: nihilominus tantula ejus parte, quàm in hujus studio veluti decurrunt, ad exactæ ipsius cognitionis metam perveniant, id verò signum, &c.

pag. 43. v. 11. cos qui in illa versantur, jucundè id facere.

v. 25 distinguendum, ἴδοι δ' ἂν τις ἰὸ αὐτὸ γνωριμώτερον λέγω τούτων. τὸ φρονεῖν &c. Intellexerit ex hisce. Sap. & Scientia.

v. 29. distingue ὡς ἀνθρώποις ἄνευ τούτων. χρήσιμόν τι &c. sine his ce [prudentia, Scientia] atque ad vitam insuper utilia sunt.

pag. 44 v. 17. in anima quid est, quod ratio est. quod natura præest & de nobis judicat. Est itidem quod sequi & subjici natum est. [pars nempe, quæ Animosa, quanquam voluptuaria dicatur.]

pag. 45. v. 3. ψυχῆς ἢ τὸ (μέρος nempe) λόγον ἔχον, nimirum βέλτιον ἐστι, in anima verò [hoc est, inter animæ partes] melius est id, quod Rationem habet.

v. 6. distingue πρόπολον. Ἢ πῶς ποτ' ἂν ἐστι ἀρετὴ τούτων τοῦ μέρους. Hujus igitur partis virtus, quæcumque illa tandem sit, omnium maximè, tùm omnibus simpliciter, tùm nobis necessariò eligenda est.

v. 26. καὶ κατὰ λόγον κινοῦσι, lego, κατὰ λόγον καὶ νοῦν τίθεται, vide pag. præc. v. 15.

v. 31. pro ἐμπιφυκὸς lego συμπφυκός.

pag. 46. v. 14. Norunt illud propter quod etiā alterum eligendum. melius & magis eligendum est, ut voluptas magis, quàm quæ voluptati: sanitas, quàm quæ salubria sunt. Hæc enim illorum effectiva dicuntur: prudentiæ igitur, quàm præstantissimi eorum, quæ in nobis sunt facultatem dicimus, nihil præferendum: siquidem habitus cum habitu comparandus sit.

pag. 47. v. 11. πλὴν ἐπὶ τῶν leg.

v. 21. ἔτι δὲ τὸ ὁρᾶν ἀγαπᾶσθαι δι' ἑαυτὸ &c. leg. adhæc si amamus visum propter se, &c.

pag. 48. v. 5. ἢ μᾶλλον τοῦτο τῆ φρονεῖν &c. si [veritas] magis inest sapientiæ [quam opinioni rectæ] magis scilicet appetenda est sapientia quàm recta opinio.

v. 12. ὡς ἀναίρεμθα τοῦ ζῆν &c. porrò quod vivit ab eo, quod non vivit, sensu discernitur, & hujus præsentia, hujusque facultate vitæ definitur, eóque sublato vivere operæpretium non est, eò quod vita propter sensum eligatur. Ex sensibus autem visus ideò præcellit, quòd is omnium clarissimus existat.

v. 16. quæ per corpus vel corporis ministerio cognoscit.

v. 22. & quia ea cognoscere potest anima, ideò sensum eligimus, &c.

pag. 50. v. 12. Itaque omnes quantulumcūque prudentiæ sensu percipiunt, illiusve habere gustum possunt, reliqua omnia præ isthac nihili ducunt. Ideoque nullus nostrum, aut ebrius aut puer per omnem esse vitam expeteret.

v. ult. φυγὴ γὰρ ἢ μὴ lego. fugit enim, quâ nihil in iis cognoscit, tenebras: atque omne quod clarum aut perspicuum non est natura, delectatur luce & claritate.

pag. 52. v. 1. ἐκπομπέον αὐτόν. ejúsque hunc sensum esse puto: Quod si quis non omnem vitæ modum ferendum arbitretur [εὐδαιμόνως aut secus] ridiculum etiamnum non &c. Ridiculum in parandis opibus, non tantùm spectare, ut πρὸς τὸ ζῆν μόνον sufficiant, quod eo solum

solùm contenti non simus: in parandaverò sapientia non conniti, ut τὸ καλῶς ζῆν etiam nobis adsit.

v. 17. παρὰ τὸ μηδὲν ἀσεβεῖς (videtur deesse ἐρᾷν) δικαίᾳ ἀνάγκῃ &c. Et pulchra quædam nobis esse videntur, eo quod exacto visu destituamur. Etenim &c. videbat, in quemnam vel tantillum obtutum defigere susstineret, conspecta eorum, ex quibus constamus & fœditate & malitia.

v. 29. ἀλλὰ διὰ τὸν ἡμέτερον. At propter nostram, opinor, imbecillitatem & vitæ brevitatem hoc ipsum multum esse videtur.

v. 32. leg. τῷ τοῦτο φαίνεσθαι πολύ, ἢ εἰς ἂν ἴδῃ ὡς &c. Quis igitur beatum sese putet, dum ad illa respicit, ex quibus primò statim omnes in pœnam veluti constituti, quemadmodum ii, qui mysteriorum interpretes adfirmant.

pag. 55. v. 1. ὄντως τοῦ. Ita mox sæpiùs.

v. ult. τὰ δὲ μάλιστα ἃ πιστεύω.

pag. 57. v. 22. ὄντως δὲ τοῦ τέλους leg.

pag. 59. v. 23. distingue, ἀδικίᾳ τ' ἄλλῃ δὲ ἑαυτὸν, σώσει &c.

pag. 60. v. 1. ἀεὶ δ' ὅπερ leg.

pag. 62. v. 20. ἢ πράξεις πράξεως, leg. id requirit quod sequitur v. 31. καὶ πράξεως, &c.

pag. 64. v. 1. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἴσως leg.

v. 20. ἐπιστῆσαι δυοῖν ὄντοιν, ἢ ᾗ θάτερον λεγόμενον, ἢ τὸ πλοῦτον, ἢ τὸ πάχος &c. leg.

v. 25. τὸ χρήσιμον δὲ τῷ ἐπιτηδείῳ &c. leg.

pag. 65. v. 1. pro ᾧ ποιεῖ leg. τῷ ποιητικῷ. ita pag. 46. v. 1 fin.

v. 2. ὡς ὄντως κατηγορεῖται· ἀμφοῖν ὑπάρχειν ἀγαθὸν ὑπάρχειν, ἐπὶ τῷ ὠφελίμων leg. veluti sanitatem magis quàm salubria bonum esse dicimus: atque illud quod natura sua per se expetendum, quã illud, quo tale quid efficitur, nobisve acquiritur. hoc tamen videmus de utrisque prædicari dicive, quod bonum sit alterutrum, tam nimirum de utilibus, quàm de virtute. virtutem contra hæc distingui in præcedentibus videre est.

v. 20. verti posset hic locus sic. Nam qui rectè atque exactè re aliqua utitur, id habet, ut illa & ad illud, ad quod producta est, & eo modo, quo debet, utatur.

pag 66. v. 1. hic locus sic legendus videtur & distinguend. εἰ ᾗ τὸ ζῆν ἔστι τῷ ζῴῳ γενικῶς πανταχοῦ ὡσαύτως ἀγαθὸν· ἄλλοτε καὶ ζῆν [non ἐστι] μάλιστα. Quod si cuivis animanti vivere idem quod esse existit, manifestum etiam est, prudentem maximè ac præcipuè vivere: idque illo potissimùm tempore, quando agit & contemplatur id, quod ex omnibus quæ sunt, maximè scibile aut cognobile existit. [quod maximè sciri atque cognosci potest, quod nimirum maximè est. nam essentiæ & cognitionis gradus apud Platonicos mutuo sibi respondent.

v. 19. ἢ τῷ πίνειν, ut v. 15.

pag. 68. v. 5. πάντα leg. ἢ πάντα ταῦτα, gaudeant. vel omnia hæc simul.

v. 9. ἀρετὴ ψυχῆς leg. & v. 15. pro ἀρετῶν, ἀρετὸν, ut pag. præc. v. ult.

pag. 69. v. 20. pro ἴσθι δὴ, ἴδῃ δὴ leg. Hęc autem usque ad pag. 77. v. 32. ex Plat. Phædone descripta sunt.

v. 27. pro ὅτι θνητοῦ τινὸς ἢ, ὅτι θνητοῦ τινὸς ἢ, ex Platone legend.

pag. 70. v. 18. μετέχῃ αὐτῆς Plato. & antè, αὐτὸν ὅλως idem.

pag. 71 v. 18. τότε πάλιν ex Pla. leg. & v. 22. αὖτε καθ' αὑτὸν, ut mox v. 30.

pag. 72. v. 3. ἀλλ' ὃ id requirit v. 8 ὅτῳ, & v. 15. αὐτὸ καθ' αὑτὸ, & v. 31. αὐθυπόστατον τοι.

pag. 73. v. 19. pro χρωμάτων apud Plat. χρημάτων.

pag. 74. v. 16. καὶ οὐ φῇ ἂν ζῶμεν ὄντως, Plato ὄντως ὡς ἴσασιν, hoc autem dicit propter illa, quę ex Gorgia cap. 17. citata leguntur, ita ut oppositum hic menti Platonis irrepserit. Hanc enim vitam quam vivere nobis videmur ὄντως seu revera vitam esse passim negat.

v. 29. θάτερ' ἢ apud Plat. & καθαίρεσις ᾗ τοῦτο non τούτῳ.

pag. 75. pro μόνον, μόνοι, Plat. & v. ult. pro ἀνδρεῖον, ἀνδρεῖοι.

pag. 76. v. 7. pro δίοι, δίοι leg. & v. 9. pro ἄλογόν τι apud Platonem ἄτοπον, et hoc dicendum susceperat v. 1. hujus pag.

v. 25. ἆρ' οὖν δὴ ἀλήθειαν τρόπον leg. & v. ult. vidend. num legi debeat ᾗ οἰκεῖον. Ita enim apud Plat. legitur, atque ita deinde sæpè loquitur.

pag. 77. v. 5. ἢ καὶ ἀνδρ. ex Plat. leg. & v. 18. καὶ καθαρσίως τις ᾖ, Ita apud Plat. sed pendet à præcedenti ἴσασι. Itaque quum illud in præcedentibus mutaris in ἴσι, & hic leg. καθαρσίως τις ἴσι.

pag. 78. v. 4. hæc rursum ex Phædone post multa de animarum immortalitate interjecta.

v. 12. ὑπεισιόφθορ. Plato.

pag. 79. v. 14. ἀφ' ἑαυτῶν Plato.

v. 21. αὐτὸ καθ' & v. 23. comma post ἄλλο, & v. 25. αὐτὸ ἐρᾷ.

pag. 80. v. 8. καὶ ὁ λογίζεται.

v.11. ἐπὶ τῷ καὶ &c. v.13. ὁμοιέσ.

v.32. τὸ μὴ, delendum ex Platone.

pag.81. Hactenus Plato. tandem multis interjectis apud Plat. quæ sunt apud Iambli. vers.32. annectuntur.

v.31. pro ὄντων, ὄντως leg.

pag.83, v.5. κόσμον apud Plat. τὸν κόσμον. Intelligit autem non mundi fabricam, sed τὸ συναμφοτερον τῦ ζώματος uti appellat 70. v.15.

pag.84. v.28. τὸ τῷ καλῷ leg. & præced. v. ἢ ὑπὲρ apud Plat. non sunt, & sunt sanè superflua.

v.30. αὐτὸ λέληθεν leg.

pag.85. v.11. pro τὰ ἐπίπεδα, Plato ἐπίπεδα θεν. & v.22. pro ἔπειθεν leg. ἔμπροσθεν ex Platonis Theæteto: unde hæc usque ad v.23. p.92. & v.29. ὅπ πρώτης leg.

pag.86. v.4. ἑκάστῳ pro ἕκαστος leg.

v.25. οἷαι ζῶόν τινα ἢ &c. leg. & v.30. ἑαυτὸν ζῶον.

pag.87. v.13. pro πλευσίας, πλευσίας. v.30. ὅπ ἢ ὁ ἀπ' Ἀμφ.

pag.88. v.7. καὶ ὃν ἐπάνεις leg. v.18. ἐις βασιλέας ἀφὶ. v.23. κτίζεσθαι αὐτοῖν, τὸ ἢ λαφυγῶν. ἀφὶ πάντων τῦτον ὅταν αὖ δὴν leg.

pag.89. v.6. τὸ ζώης. Hæc desunt apud Plat.

v.18. pro ἐξὸν ἀληθῶς, ἐξὸν ἀληθῶς.

pag.95. v.4. ὃν ἀναβῆναι leg. v.10. pro δυνάσθαι, δύνασθαι. Ex initio 7. de Rep. Plat. ex quo totum hoc caput.

v.21. προσβάλλοντα leg.

pag.98. v.3. ἐχ ἁμαρτάνοι ὃν ex Plat. v.6. παλαιταία leg.

pag.99. v.1. σφῶς ὁπλῶσι leg. ex Plat. v.5. ὃ καταμανθ.

v.21. οἴ ἴδει τοῦτο leg.

pag.101. v.7. Hæc ex Gorgia Plat. sunt.

pag.103. v.21. πολὺ ἀνάγκη καὶ τὸ ἄπιστ.

pag.104. v.18. ἀφόρητον. Quid si ἀφόρητοι sunt enim vitia πολύπονα, ut loquitur Aristox. Pythagor. cur autem ipsis vitiosis ἀφόρητα sint, dici vix potest. v.21. Mendum videtur.

pag.105. v.ult. ἀνθρώπῳ. v.20. περὶ τὸ κάλλιον.

pag.110. v.16. λεπτόμορα ἄπαυστα leg.

pag.114. v.5. τὸ χαίρειν τῷ φιλοζ. v.21. ἀφομοιώσις τῷ θεραπευομένῳ.

pag.115. v.8. τῶν ἀρετῶν, videtur deesse negativa οὐκ ἐδύνατο.

v.16. μὴ τῷ περσώτατον, & pro ἐπιπεμμένον anne ἐπιπέμπον?

v.19. pro ἀταξίαν, ἀναξίαν leg. Hoc autem nullus rectè dignoverit, nisi cui officii ratio in quibuslibet actionibus exactè constat, ac quoquilibet hominum dignus aut indignus sit rectè scit, quique mores ac naturas singulorum discernere novit, ac animæ facultates, atque ad hæc omnia congruentes rationes percepit.

v.29. ἢ τῷ βλαβ. anne ἢ βλαβερώτατα τῶν θηρίων &c.

pag.117. v.11. pro ἐπιχεῖσθ, leg. puto ἐπεχηχεῖσθ.

pag.118. v.1. Anne ἂν ἀσκηθῇ ἀρετῆ? &c.

pag.120. v.31. Anne leg. ὅπ ταυτὸ ἢ ζωή ἐστ, ὅπερ ἡ ψυχή. Hunc enim seq. requirunt, Et ita ferè loquitur p.66. v.1.

pag.121. v.27. ἐπὶ φιλοζοφίαν leg. v.30. pro ἐφίεται, ἐφίεται. Id enim verbum genitivi nō ἐφιε. requirunt.

pag.122. v.1. anne, ἐν μὲν ἐπιέχει μὲ τῶν. & v.5. ἐπιέχει τῷ βίῳ, &c.

pag.126. v.6. καὶ τὸ καλὸ μὲν videtur leg. Hoc requirere videtur, quod v.10. dicitur, καὶ τῦτο ἀνομοῦζι.

v.14. Anne ἐπικυρήματα τῶν ζώων. &c. leg?

v.19. ἄχολοι περὶ &c. leg. Hoc enim opponit ei, quod p. præced.

v.15. χρόνῳ ἐις τὰ ἔργα ἐργάζεται.

v.26. pro κινοῦν leg. κινοῦντα. Contrarium hoc ei, quod p.124. v.28. scriptum est, κινὰ τὰ χρήματα.

pag.127. v.10. ὃν ἄπιστ leg.

pag.128. v.31. ὃν μὴ τις νόμοι leg.

pag.131. v.12. ἀληπτυζεις leg. Ita enim legitur lib.1. p.104. v.6.

pag.135. v.9. τοῖς ἀνθρώποις, leg. cum Brasicano ἀνθρωπίνοις.

pag.137. v.27. pro ἀληψυστα leg. ἀναληψυστα, id requirunt, quæ annectuntur præcedentique.

pag.140. v.26. vertendum videtur, cum ira pugnare grave est. quodcunque enim vult vel ipsa vita redimit. Hunc sensum videntur seq. requirere.

pag.140. v.28. ἀνίστησι leg. Plutarch. Char, paulò clariùs citat, ὅπ γὰρ ἂν θέλῃ [sic enim leg. non ut est in editione H. Steph. θέλῃς] ψυχῆς ἀνεῖσιν lib. ἀφὶ ἀοργησ.

pag.145. v.14. Δαιδὶ legisse Iamblich. ex toto loco apparet, & καθαίρειν ritus ignem requirebāt. Itaque δᾶδα seu faculam Vulcano ἀφ' τὸ εὐέξαπτον sacram cum sulphure aliisque adhibebant, ut latius apud Eustath. in fine Odyss. videre est. Ac proinde cùm mendosum fecerus codicem

codicem Erasm. in quo scriptum λιπάδι (quod pro ἰλαδὶ accepisse videtur) verterit, Oleo ne abst. Istam quidem interpretationem minime probandam apparet.

v.27. τὸν τ' ζωμόλας leg. Sic enim loquitur p. 146. v. ult. hancque vocem p. 145. v. 10. alia simili voce interpretatur βοσκηματόδης, quod hîc ζωμόδης, appellans.

pag. 146. v. 5. Quod hîc σωματεγοειδῆ, id pag 160. v. 14. αὐξάνειν, πληθωρικὸν videtur vocare.

pag. 147. v. 1. καὶ ἡ χοίνικι μιθρήτω. Anne ἄσον χοίνικι? quasi dicat, quum corpus & illud animæ, quod corporeum magis est, Chœnici idcircò comparetur, quod quemadmodum Chœnici frumentum, itidem alimenta hujus necessitate instar modii cujusdam dimetiamur, Pythagoræ hoc symbolo monere voluisse in corporis cura non esse consenescendum, ad quod verè homo in homine est, enutriendum excolendumque, id est, philosophandum esse.

v. 26. pro κεράγαγ leg. κεράζαγ. Nam κεράζοντες & κεράζαγ species quædam squillarum sunt Aristot. 4. de histor. animal. C. 2. Vide Gesnerũ de piscibus cap. de squillis. verte, Nisi quis eas inversas resupinet. Nobis verò quum manus à natura adaptatæ ac corpori veluti appensæ sint, ut per eas & demus & accipiamus id quod communicationis ratio exigit.

v. ult. κῇ τ κοινωνικὸν leg. puto, nam λόγον ne στροφομὸν quidem, multo minus ἐπιλήψιμον per manus dare aut accipere rectè dici posse puto.

pag. 148. v. 7. κοινωνικὸν, & v. 9, τοιοῦτο leg. v. 28. ὁ τῇ χίσις, quemadmodum quod sequitur δογματισμός.

pag. 149. v. 10. οἱ τ δοκοῦντες τὸ λίγ, ὡς αὐτ ποικιλώτατον ἐπιχείρησις, leg. puto.

v. 12, ἢ ἐκ τῶν ἀσωμάτων &c. leg. & v. 28. τῶν ἀσωμάτων ὑπόστασιν. refugiamus. Ipsi verò rerum corpore destitutarum substantiæ nos adjungamus ac familiares veluti reddamus, quæ nunquam non sui similis existit, propter eam, quæ ipsis à natura adest, veritatem atque immutabilitatem.

pag. 150. v. 8. pro συνιχῶς, συνεχῶς nimirum προσοχῶς leg.

v. 13. lego τῇ ἐγκοπῇς socordiæ ac intercisionis temporum hirundinem, quod anni hæc parte aliqua nobis &c.

v. 24. περιεσπᾶ ὁ θαυτύλος. ἴδιον ἔχει τὸ μὴ &c. leg.

pag. 151. v. 1. pro ἑαυτὸν leg. αὐτὸν nimirum ψυχὴν, ad remotiorem aliquam vocem relativum referre Iamblicho ratum non est.

pag. 152. v. 12. leg. ex pag. 133. v. 10. παρὰ λόγον μὴ &c. leg. & ita legit Brassicanus.

v. 15. alterutrum μὴ delendum.

pag. 153. v. 8. pro ἃ σὺν leg. δ' ἃ σὺν ἀνισότησ σὺν ἴσ &c. Ita Brassicanus vide symb. 4. pag. 136.

pag. 154. v. 29. ἀλλ' ἐπὶ θυσίας, vel ὁ τῆς θυσίας, ἢ τῷ ἄλλῳ χρόνῳ παρεπιλαθόμενοι &c. leg. sed ad sacrificia, quamvis alio tempore illos sis relicturus advocato &c. Mutilum hoc symbolum vel potiùs ejus interpretationem descripsit Brassicanus.

pag. 157. v. 8. pro συνίχῃ lege συνιχεῖν, idque ni fallor, requirit τὸ μὴ δὲ ἀφανίζειν.

v. 14. ἀνεπαφρόντα, rectè legit interpres ἀνεπιλαφρόντα, nam illam lectionem requirit ἀντιθετον, τὸ, προσπερ.

pag. 158. v. 12. pro ὥσπερ, ὁπόταν leg.

pag. 159. v. 30. pro ὅρων, μὴ ὄντα leg. quam lectionem requirunt, quæ sequuntur, μᾶλλον ἐπιμιγνύμενον τούτῳ, &c.

pag. 160. θανμαζόντες δ' ψιλὸς &c. leg.

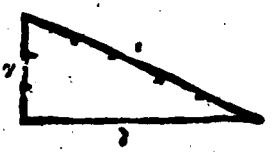
pag. 174. v. 28. pro ἃ φωνεῖ leg. λέγωνται. ita enim mox pag seq. v. 4.

Omissa in vitam Pythagoræ.

pag.68.de vita Pythagoræ v.36. Locus hic ex Cyrillo in Iulianum, 6. jam quo idiomate &c. emendari posset, si quidem is Græcè non mendosus haberetur. Citat autem hunc locum ex Porphyrio de vita Pythagor. quod μυημονικὸν σφάλμα esse puto.

pag.126.v.35. pro Νέστος πότε &c. lego Νέαθον πόντε τ πόλαμόν &c. Nestus enim Thessaliæ flumen est: Neæthus autem & Æsarus ad Crotonem Strabo 6. & Plinius Cyrillus 3. in Iulianum Causum dicit. Et sanè circa hæc loca Causentum flumen Plin.

124.ibid.v.9. Hic depictam habent notæ triangulum ἰσόπλευρον, atqui non æquilatero, quæ Pythagoram hic dixisse narrat Iamblich: sed rectangulo conveniunt, quale & requirunt adscriptæ lateribus numerorum notæ γ. δ. Hypotenusa trianguli recti quinque, & altero latere 3. partium datis reliqua latera 4. petita esse appareret ex propos.47. Euclid.1.Elementor.

ERRATA SIC EMENDANDA.

P.3.v.11. οἰκειωσάμ. p.5.v.1. πραγματικῶ. 6.2. nequaquam opponens. 9.12. ἴχοντες.v.16.φύγοντ. 12.29.diversissimus. 17. 21.πᾶ ὅλω. 26.1.talis. 29.12. διόλης. v.32. αἴρει. 30.13. μὴ. 36.3. μιάτραν. 24.καθαρᾶς. 38.8. ἀξιπλεῦντα. 45.3. τὸ λόγον ἴχον. 46.14. βίλπον ἴσι. 50.29. ἀληψιάδ. 56.23. καλωσεῖς. 61.9.Et quidem multò magis illis, 69.20. ἄδι. & 22. συγχάνυσθ. 70.25. καινίας. & 27. ἀπιμᾶν. 77.10. χαριζόμδρι, & 19. Et qui constituerunt. 79.14. ἄτων. & in Latino, aures: non, res quæ sunt. 81.31.ὅλως. 84.5. παραπλησιαπερὶ. & 10. λὰν βίω. 87.5.μυρία. & 13.πλησίως. 94.24.attollere. 105.v.ult.ἀνδράσι. 106.3. πᾶντα. & 8. ἐμπίπλασθ. & 20. τὸ κόσμιον. 111.28.comparavit. 114.26.ἀψυδέσαν. 119.27.πλησίον. 122.5.ὑπάρχῃ. 126.5. leviores. 127.10. δ' ἄσπερ. 129.2.vetat. 131.12. ἀξιπλέξεις. 136. 28.augustum. 137.24. δεκάντων. 140.15.quam cùm in se. & 14. ipsorum sermonem. & v. ult.linguæ. 141.23.πείζειν. 142.21.pigrum excusans & expell. 144.6.μαθήσεις. 147.4.dele ei, post dedito. & 18. confusefaciens. 158.12.ἄπερ ἴσι. 165.20.deliciis. 174.28. ἐπιέρας. 175. 31. Sicula. *In notis.* p.26. col.1.21. κλίνας ἢ αὖ πλαῖ. 27. col. 2.36.14. μᾶν &c. 32. c.2 30 *lege.* & 31.ἢ μείζω. 32. col.2.11.quot aquæ. 39.col.1.34. Sed αἰχεδόν. 45.c.1.32. profanatam.

INDEX

rerum & verborum copioſiſſimus

in hoſce duos lib. IAMBLICHI CHALCIDENSIS *de vita* PYTHAGORÆ *& protrepticis orationibus.*

A

Ab animalibus abſtinendum eſſe lib. 2. pag. 160. v. 17.

Abaris Scytha Hyperboreus imperitus rerum Græcanicarum 1. 92. 14. ut doctus à Pythagora ibid. v. 20.

Abaris ſacerdos Apollinis apud Hyperboreos 1. 92. 30. & 127. 17.

Abaris ſacra è Græcia in patriam avertit 1. 92. 33. aurum otioſum Deo reponit ibidem & 131. 19.

Abaris Pythagoram Deo ſuo ſimilem fecit 1. 93. 3. dat ſagittam Pythagoræ ibidem 10. & 127. 16. & 131. 29.

Abaris manet in templis ſine cibo & potu 131. 31.

Abaris Hyperboreus multa præclara facinora edit 1. 127. v. ult.

Abaris Æthrobates dictus 1. 128. 7. peſtem prædixit 131. 19. Lacedæmoniorum muros purgat, ut nunquam poſtea laborarint ibidem 131. 25.

Abaridis hiſtoria multa fabuloſa continet 1. 130. 5.

Abaris tractabat conſueta ſacra 1. 136. 5.

Abaris vir ſapiens 183. 23.

Abſona & abſurda expetunt pueri viri & fœminæ &c. 1. 178. 8.

Abſtinendum iis, quæ nigram caudam habent, 2. 119. ſymb. 6.

Abſtinentiæ tempus Pythagoreis præfinitum 1. 107. 10.

Abſtinentia vini præcipitur 1. 165. 15.

Abſtinentia ab animalibus & cibis nonnullis 1. 190. 18.

Acetarium vas removendum 2. 141. 9.

Acolaſtus σώφρων contrarius 2. 108. 27.

Ἀκουσματικοὶ qui 2. 84. 31. & 85. 7.

Ἀκουσματικοὶ auditores 1. 43. 7.

Ἀκούσματα multa habere prudentiæ argumentum 1. 85. 15.

Ἀκρασία & σωφροσύνη non poſſunt in eodem eſſe 1. 180. 2.

Ἀκουσματικὰ quæ 2. 131. 21.

Acutè videre & audire bonum 2. 113. 6.

Adamantinus qui leges ex hominibus tollit 2. 128. 18.

Adamantinus & ferreus homo 2. 123. 16.

Adoleſcentiæ bona inſtitutio tradenda virili ætati 1. 173. ult.

Adoleſcentia vitiorum ſentina puritiæ & virilis ætatis 1. 174. 13.

Adoleſcentia maximæ curæ indiget 1. 174. v. ult.

Adverſarii pugiles ſuos non lædere, ſed vincere cupiunt, 1. 57. 25.

Adulatione ut re illiberali abſtinebant Pythagorei 1. 191. 6.

Adulterina & inceſtuoſa amputanda eſſe 1. 180. 15.

Ægri convaleſcunt ſine cognitione cauſæ quare faciendum 1. 90. 25.

Ægyptii & Chaldæi de literis Pythagoram docent 1. 144. 20.

Ægyptii ſacerdotes præceptores Pythagoræ 1. 139. 11.

Ægyptiorum interpretes doctiſſimi 1. 144. 13.

Ænigmatica omnia Pythagorica eſſe 1. 206. 30.

Æolica lingua colores habet accētus, 1. 203. 1.

Æolica lingua ab Acolo, poſt Doricam vetuſtiſſima 1. 203. 30.

Æqualitas juſtitiæ principium 1. 151. 12.

Æra temperatum quærebant Pythagorei 1. 97. 17.

Ætate minimus legebat 1. 99. 26.

Ætatum diſtincta ſed omnium ſimilis eſſe debet cura 1. 173. 25.

Æternorum peritos reddit philoſophia 2. 431.

Affectiones humanæ in infinitum eunt 1. 177. 25.

Agmen 30. virorum in inſidiis ab Dionyſio collocatum 1. 166. 5.

Agni & recens nata non immolanda Pythagoræ 1. 158. 3.

Alcæi vitam Pythagoras hæreditate accepit 1. 153. 1.

Alcæus Lacedæmone ſapientiæ ſtudio inſignis obiit 1. 153. 5.

Alcmæon discipulus Pythagoræ 1. 103.16.
Alciptici libri alius cujusdã Pythagoræ 1.40.15.
Alterum jactus quis, 1.98.14.
Ambrosia & nectar philosophiæ speculationes 2.4,25.
Ambulationes ut instituerint Pythagorei 1. 98.26.
Amentiæ simile omnem existimationem & opinionem spernere 1.173.2.
Ameria fugienda 1.47.14
Amicitia communis & privata erga quosque exercenda 1. 75.3.
Amici nunquam inimici, & hi ut subitò amici fiant 1.51.12.
Amicitiam vacare debere pugnis & certaminibus 1.100.v.ult.&.101.tota,& 194.22.
Amicorum omnia communia 1.94.27.
Amicitias externas morosè admittebant Pythagorici 1.169.16.
Amici Pythagoræ malebant mori,quàm ab illius scitis discedere 1.189.5.
Amicitia universalis Pythagoricorum 1.193,15. usque ad v.12. pag.sequent.
Amicitiam non esse temerè contrahendam 1. 196.14.
Amicitia exercita erga ignotos à Pythagoreis 1.199.6.
Amicitiæ bona in animo omnia 1.201. v.pen.
Amici ut numen colendi, reliqui habendi ut pecudes 1.216,5.
Amicos quos vocemus 2,51.13.
Ἀναρχίας non esse gravius majusve malum 1. 156.25.
Anaxagoræ dictum mentem nostram Deum esse 2.54.1.
Anaxagoras vivebat ut cœlestia contemplaretur 2. 57.17.
Anaximander Physicus cum quo Pythagoras 1.31,18.
Ancæus quis 1.26.26. Coloniam deduxit 27. 15.
Anchitus ab furioso juvene occidẽdus per Empedoclem liberatur, hic à furore, ille à cæde 1.110.4.
Anchitus discipulus & intimus sectator Empedoclis 1.110.20
Androcydus scripsit in symbola Pythagor. 1. 134.1.
Animalia nobiscum ex iisdem elementis 1. 107.2.
Animal impuri non valdè sapientiæ studio dediti possunt mactare 1.107.8.
Animalia Pythagoras non sacrificabat, nec reliqui contemplativi 1.137.30.
Animalia non esse cædenda nec edenda 1.152. 12.& 163.30.&164.32.
Animal relictum & neglectum in malitiam delabitur 1, 175.10.
Animalia non esse mactanda, nec illis dei numen honorandum 1.61.13.
Animalia ἄλογα doceri & mitigari 1.66.7. & 106.20.
Animalia quæ mactanda 1.88.5. non sacrificanda 106.9.
Animalia quæ non lædunt, non attingenda 1.99.20.
Anima hominis in quæ animalia non ingreditur. 1.88.3.
Animas esse immortales 1.155.6.&186.32.
Anima melior cum Deo habitat 2.82.24.
Anima cum sit immortalis ejus cura habenda 2.85.10.
Animus philosophi volitat per universum mundum 2.85.10.
Animæ immortali nihil satius, quàm ut optima sit 2.82.16.
Animi ornatus legale & lex 2.105.5.
Animi primarium opus ratiocinari 2.65.23.
Animis omnium disciplinæ infundi non debent,ut januis diversoriorum 1.204.29.
Animi sapientia expetibilis 2.36.5.
Animula mali quanto acutius cernit tanto pejor est 2.100.6.
Animi purgatio Pythagoræ 1.75,1.
Animus à vitiis liber à somno & insomniis liber 1.76.1. colendus præceptis 83.3.
Animus moderatus bonus 2.107.30.
Animus post corpus, & post animum prudentia præstantissima 2.58.1.
Animus purus ceu templum donariis,disciplinis ornandus 2.5.12.
Animus gubernat corpus, & hoc gubernatur 2.26.3.
Animus post deos divinissimus & propinquissimus 2,28.17.
Animus habens imperium honorandus præaliis 2.28.25.
Animus corpore præstantior, animo mens & ratio 2.45.3.
Annulum non esse gestandum 2.158.28.
Annulus habens Dei signum non gestandus 1.213.32.

Annulus non induendus cùm efferetur funus, vel locus impurus aditur 1,214,4.
Annus viceſimus ætatis rei venereæ expers eſſe debet 1,179,7.
Ἀ'πόδοτοι, ἀμύητοι, dolium 2,101,27.
Ἀ'πορίαις incommoda gravia 2,126,20.
Antrum Pythagoræ extra urbem in quo Philoſophiæ vacabat. 1,41,12.
Ἀ'ποῤῥητα Pythagoreorum 1,74,25. & 165,15. & 190,29.
Ἀ'ποδείξεις quibus adhibebantur 1,90,30.
Apollo & Æſculapius cum Pæone docent, quibus cibis utendum 1,179,7.
Apollinis oraculum de liberatione tyrannidis Phalaridis 1,187,27.
Apollinis ara incruenta in Delo 1,40,24, & 47,31.
Apollo, cupido φιλοθρωπότατοι deorum puerili ſpecie pingebantur, 1,59,26.
Apollonius ſcriptor 1,211,30.
Apophthegmata Pythagoreorum ex ſacrificiis petita 1,129,30.
Apophthegmata Pythag. ut oracula Apollinis inimitabilia & priſca 1,207,5.
Ἀ'φροσύνην omnes fugiunt 2,49,24.
Apophthegma Pythagoræ verè oraculo divino ſimile 1,47,7.
Aquila ſupervolans vi quadam ad Pythagoram tracta, 1,67,14.
Aquiminario nec balneo utendum eſſe 1,86, v.ult.
Ara incruenta vel ἀναίμακτος 1,106,16.
Arcana dogmata Pythagorei tacita ſervabant 1,191,12.
Archippus incendio elapſus fugit Tarentum 1,208,31. & 209,14.
Archemorus ſectator Pythag. 1,60,2.
Archytæ dictum, videri particularia facilia cognitis univerſalibus 1,145,30.
Archytæ poëma de dogmatis Pythagoreorum 1,221,5.
Archytas peccantes felices dixit, quòd iis iratus eſſet, 171,15.
Archytas Tarenti manet in Italia reliquis excedentibus 209,24.
Archytas Hieronis tyrannide Philoſophia abſtinuit 1,221,31.
Archytas ſcripſit de ſapientia, Fragmentum 2,12,21.
Archytas ſenior Pythagoræ diſcipulus 1, 103,13.
Ariſtæus Proconneſius 1,130,4.
Ariſtæus Damophontis natus annos centum, 39. interpretatus eſt Pythagoram 220,5. ſucceſſit Pythagoræ 219,28.
Ariſtæus Pythagoreus 1,103,14.
Ariſtocrates Pythagoreus 1,123,25. & 154,20.
Ariſtoteles de philoſophia Pythagorica ſcripſit 1,44,14.
Ariſtoxenus ſcriptor 1,196,31. &c.
Arithmetica ſcientia multa vera Pythagoræ reddebat 1,136,19.
Artes naturæ imitamenta 2,34,28.
Artes circa corpus verſantur 2,40,20.
Artes corporis, Medicina, inſtitutio, agricultura 2 27,24.
Attica lingua nimis luxurians in coloribus 203,30.
Attica lingua unde nominata 204,1.
Atheos omnis miſerrimus 2,91,20.
Avaritia mater multorum malorum 1,82,26.
Avaritiæ & tenacitatis robur non eſt virtus 2, 122,25.
Auditores Pythagoræ intra ſindonem vel cortinam 1,91,23.
Auguſta omnia in Pythagora 1,93,8.
Avium amatores ut generoſæ ſint aves curant 1,181,20.
Aurea carmina Pythagoreorum ſunt 2,6,5.
Aurum geſtant meretrices non liberæ fœminæ 1,165,4.
Aurum non inficitur rubigine, nec virtus vitiis turpatur 2,4,2.
Aurum collectum ſociis diſtribuit Pythagoras 1,94,22.
Aurum omnium terreſtrium graviſſimum eſt 2,158,28.
Auſpicia per numeros 1,94,32.
Ἀ'ῤῥεύστους Pythagorei probant 2,8,8.
Ἀ'ῤῥεύστῳ διανοίᾳ in animo Pythagoræ 185,15.
Autochthones honoratiores advenis 1,49,15.

B

Balneis non eſſe utendum 1,87,8
Balneis utebantur Pythagorei ab ambulatione 1,99,2.
Βάναυσοι artes ex Plat. 2,28,4.
Beatè vivere in quibus ſitum 2,44,4.
Beatorum locus 2,81,20.
Beati qui re nulla indigent 2, 101,8.
Beati quomodo erimus 2,118,8.

Beatos facit philosophia 2, 1,31.
Belluarum ritu homines procreare 182,2.
Bellona natura sub divina subjicitur 2,32,8.
Bellua multorum capitum quæ in homine 2. 9,25.
Belluinum nihil committendum 2, 144,27. & 145,10.
Bellum gerendum cum ἀνομίᾳ 1,100,7, & 153,24.
Bellum seu Mars submini strator & legislator cædium 1, 164,5.
Bellum sceleste res & nefaria Pythagoreis 1, 164,4.
Benè loquendum & sentiendum de Deo, de heroibus monebat Pythagoras, & de parentibus & benè meritis 1,100,5.& 6.
Benè faciens beatus est 2,108,23.
Bestiæ variæ cupiditas & ira 2,31,15.
Bibere cum voluptate & jucundè differunt 2, 66,11.
Bini ternive ambulabant Pythagorei 1,98,30
Bipedes homines & aves & quid tertium 1, 133,7.
Bitula uxor Telaugis Damonis filia 1.135,7.
Bestiæ non curanda Deum accedenti 2, 134, 1.symb.
Bona à Deo pendent ad felicitatem ducentia 2, 84,3.
Bona virtuti adhærentia verè bona sunt 2, 114,4.
Boni viri virtute se ornant non alieno ornatu 2, 121,25.
Boni viri non negliguntur à Deo 2,84,1.
Boni causa jucundum faciendum non contra 2, 107,6.
Bono non utendum ad mala 2,119,14.
Bonorum divisio secundum Pythagoreos 2, 22,20.& 26,20.
Bonorum divisio rectè valere, pulchritudo, divitiæ 2, 113,4.
Bonorum sanctorum communio 1,201,18.
Bonum quid 2,107,9,10,11,12.
Bonum nomen cupientes philosophabuntur 2, 29,14.
Bonum à Deo solo petendum 1,89,24,& 129, 4.
Bos Tarentinus non vastavit amplius segetes nec fabas, 1,66,20.
Boves non esse immolandos 1,138,4.
Boulagoras rexit scholam Pythagoricam post Mnemarchum 220,10.
Brevia dicta Pythagoræ ad omnem vitam utiles 1,100,29, & 102,10.
Bryson discipulus Pythagoræ 1,103,12.
Bubulcus Pythagoræ non novit bovinè loqui 1,66,28.
Bubulci pastores felices quod mulgeant multum lactis 2,86,25.

C

Cædem animalium abominantur Pythagorei 1,163,v.ult.
Cædem animalium esse præter naturam 164,1.
Cædes hominum abominabilior Pythagoreos terrebat ab omni bello 1,164,4.
Calcei dextro subdendi prius, in pelluvium sinister inferendus prius, 2,142,symb.12.
Calumnia acutior est gladiis acutissimis 1, 120, 32.
Cambyses abducit Pythagoram in Babyloniam 1,16,30.
Cantibus absque verbis Pythagorei ægros sanabant 1. 111,10.
Cantus vel concentus deorum è sepulchro Philolai ipso meridie exauditus 1,130,6,& 137,1.
Canum amatores curam habent ortus & nutrimenti catulorum 181,14.
Carmelus mons 1,33, 28.
Carmina Musica contra animi perpessiones 1, 108,27.
Carmina contra iram & excandescentiam 1, 108,30.
Carmina ad dolores animi pellendos Pythagoræ 189,20.
Carnis esus varius, 1,178, 15.
Carnibus animalium deo sacris abstinebant Pythagorei 1,99,15.
Carnalis & infirmus homo 2,128,22.
Carnosum esse inæqualis vitæ argumentum 1. 170,6.
Castor & Pollux, Hercules & Jupiter omnium concentus 1. 142,1.
Catane urbs accipit leges 1,146,17.
Catuli & pueri eodem modo instituti debent 176,1.
Cauconiensis ursæ mortem prædixit Pythagoras 1,132,16.
Cauponari disciplinas 204, 27 &c.
Causa cur mali sint homines 1, 182,1.
Causas honorandas esse quod solem videamus 2,26,31.
Cedro & cypresso &c. deos honorandos esse 1, 140,v.ult.

Cen-

Cenchri usus 2,105.14.
Celtica seu Gallica sacra 1, 139,16.
Cerebrum non esse edendum 2,156,18.
Cerebro quare abstinendum sit 1,107,13.
Certamen Olympium Iovi consecrat Hercules 1,51,8.
Certamina coronata ab pueris eduntur 1,59. 30.
Certamina ex vera amicitia profliganda 194, 22.
Chaldæi Pythagoram in religione formant 1, 139,12.
Chaldæi & AEgyptii in theoremasi Pythagoram docent 1,144,20.
Charadrii vitam vivere 2,103,25.
Charondas Catanæus legislator Siciliæ 1,46,20.
Charondas discipulus Pythagoræ 1,103,11. & 123,14 & 154,16.
Χωρὶς λόγος 1,146,20.
Choes maris 2,ex Plat.85.1.
Chœnici non esse insidendum 2,146,28.
Chromaticum genus Musices 1,116,25.
Cibi, quibus alimur, multum ad rectam disciplinam conferunt 1,105,10.
Cibi flatus & turbas creantes vetiti Pythagoreis 1,105,15.
Cibi suaves, sumptuosi & conditi apponuntur in epulis 1.164, v.ult.
Cibi delicati servis ad tormentum apponebantur 1.165,3.
Cibis delicatis & luxuriosis abstinendum esse 164,33.
Cibis animatorum, ut rationem lædentibus interdixit Pythagoras, 1,74,15,16.
Cibis prophanis abstinebant Pythagorei 1,105. 22.
Ciborum ingurgitationes & intempestivæ repletiones fugiendæ 2,151,13.
Ciborum abundantia corpori noxia 2,4,15.
Ciborum parsimonia & paucitas 1,74,25,& 165.16.& 190, 29.
Cibus & potus & quies moderata Pythagoreorum 1,148,1. & 204,12.
Cinis pro pulvere abacorum accipitur 2,158,17.
Cinyra dirior 2,112,21.
Circinus non fallit visum 1,112,3.
Cives ut cum externis victuri 1,75,11.
Clades & internecio multorum Pythagoreorum 209,tota
Cliniæ factum egregium 1,171,27.
Clinias Tarentinus Proro Cyrenæo rebus comminuto fuscepta peregrinatione succurrit, 2,10,26.
Cnossius mons Cretæ imminet 1,93 3'6
Cœli spectabulum pulchrum 1,55,6.
Cœli potentia quanta 186,6.
Cœleste iter amplectendum 2.139,17.
Cœlitus omnia gubernari Pythagoras dixit 184,13.
Cœlum ut intueretur natus Pythagoras, 2,57. 10. & 58,14.
Cœna Pythagoreorum ante solis occasum absoluta 1,99,11.
Cœna peracta libationes fiebant 1,99,23.
Cœnæ tempore libabat dius Pythagoras 1, 137,23.
Cœnobii viri 1,43.3.&,84,20.
Cognati præbent Pythagoreis invidiæ initia, 215,5.
Cognita & aperta chara 2,51,16.
Cognitio Dei, virtus sapientia, & felicitas nos deo similes reddunt 2,7,2.
Columna & Cippus erigebatur fucis discipulis Pythagoræ 1,79,18.
Colloquium cum diis & divina oracula nihil debet corrumpere 2,159,20.
Commentarii Pythagoreorum sapientia & veritate pleni 1,142,v.penultim.& 143.5,totaque pag.
Comitia de se statui & agi 212, 14.
Commentarii & scripta Pythagoricorum 1, 103, 20.&c.
Comitate utendum erga cœtvos 1.74. & 165,21.
Commessationes cum tibicinis, boni & philosophi ignorant 2,84,24.
Commiscere & congredi quid 2,159,10
Communia omnia Pythagoras & Plato habuerunt 1,151,24.
Communes scientiæ à Pythagora traditæ 1, 146,10.
Communicatio ubi est, ibi & amicitia est 2, 109,21.
Communio bonorum ex συσσιτίοις 2,124,28.
Communio bonorum apud Pythagoreos 1, 78,3.
Communio bonorum inter amicos 1,45,13.
Communio bonorum inter Pythagoreos 1, 84,18.
Concilium res sacra 1,58,2.
Concordia & consensus in Repub. ingens bonum 1,55.5.

Conclave injucundum somnum capientibus in ἐνυπίοις 2, 128, 22.
Concordia & vitæ integritas pellunt tyrannū. 187, 30.
Concubinæ jussu Pythagoræ deseruntur 1, 58, 22.
Congressus fœminarum cum viris qualis esse debeat 1, 61, 17.
Conjugati magis se mutuo amabunt quàm parentes 1, 61, 21.
Conspuenda quæ magis sunt in pretio, quàm philosophia 2, 159, 10.
Consuetudine & exercitatione induuntur disciplinæ & oculi animi 2, 99, 26.
Contemplationibus vacantes à superfluis & injustis cibis abstinebant 1, 106, 6.
Contradictoria non esse stabilienda 2, 148, 29.
Controversia inter nonnullos decisa à Pythagora 1, 121, 25.
Contumelia, deliciæ, contemptus legum ad injustitiam solicitant 1, 155, 20.
Convivæ libabant antè quàm cibum caperent, & sacrificabant 1, 99, 7.
Convivia Pythagorica decem hominibus constabant 1, 93, 5.
Cor non esse edendum 1, 107, 12, & 2, 158, 27.
Cor & cerebrum duces & scalæ & sedes sapientiæ & vitæ 1, 107, 15.
Corpora mortuorum non esse exurenda 1, 141, 10.
Corporalia non possunt doceri 1, 145, 9.
Corporalia sunt in perpetuo fluxu & mutatione 2, 152, 28.
Corpore excedentes Pythagorei non metuunt 1, 192, 23.
Corporea &, materialia eadem, & quia corruptioni obnoxia exsistunt, ideò non sunt 1, 145, 5.
Corpore inani cibum petere naturale esse 177, 9.
Corpore pleno exinanitio expetitur 177, 11.
Corporis robur quomodo pararent Pythagorei 1, 98, 15.
Corporis quatenus habenda cura 2, 126, 25.
Corpori ægro nihil prosunt cibi potúsque 2, 105, 25.
Corporum exercitatio Pythagoreorum 1, 98, 10.
Corporum studium pravis amicis confertur 1, 52, 25.
Corpus carcer & vinculum 220, 27.
Corpus animo annexum servitutis causa 2, 26, 8.
Corpus reliquisse quid sit 2, 12, 33.
Corpus per se exsistit segregato animo, & animus per se 2, 70, 2.
Corpus impedimento est animo conjuncto 2, 73, 3.
Corpus bella, seditiones & pugnas facit, 2, 73, 16.
Corpus nostrum est sepulchrum 2, 101, 17.
Coxam auream ostendit Pythagoras Abari Hyperboreo 1, 127, 15, & 131, 14.
Credendum illis quæ ad Deum adducunt, 1, 130, 13.
Crangæ attrahunt facilè, sed non dimittunt, 2, 147, 27.
Creophilus præceptor Pythagoræ 1, 29, 28.
Creophilus Homeri hospes & amicus 1, 31, 15.
Creusa Erechtei filia 1, 204, 1.
Criminis defationem non esse in alios torquēdam 1, 131, 26.
Crotona civitas ἐπιφανεστάτη 1, 42, 29.
Crotona urbs firmatur legibus 1, 46, 16.
Crotoniatarum urbs ab Crotone per imprudētiam cæso nomen habet 1, 58, 16.
Crotoniatarum fœminæ supplices Pythagoræ 1, 125, 15.
Crotoniatæ à pellicibus & scortis liberati 1, 125, 2.
Crotoniatarum urbs direpta tempore Bulagoræ 220, 12.
Crotoniatæ viri laudantur ab uxoribus 1, 63, 18.
Cujus causa aliquid fit, id præstantissimum omnium 2, 57, 24.
Cum ea quæ aurum habet non esse congrediendum 2, 158.
Cupiditas qualis & quid 176, 25.
Cupiditas specie maximè multiplex 177, 1.
Cupiditas maxima cura & exercitatione eget ibidem v. 5.
Cupiditates quales in futuris discipulis considerandum 1, 77, 8.
Cura pecuniarum & rei familiaris non debet præcipua esse 2, 26, 31.
Cursitationibus utebantur Pythagorei 1, 98, 11.
Cursum rectum ex mala causa ad finem non posse teneri 1, 59, 15.
Curvos ungues habent nonnulli edi 2, 147. sym. 20.

Cyloni Sybaritarum principi monumentum & cippus datus 1,79,21.
Cylon quis. 207,28. repulsam passus à Pythagora hostis gravis factus, ibidem & seq. pag. 215, 24.

D

Damæ Pythagoræ filiæ monumentà 1,135,5. Telaugis soror v. 5.
Damonis & Pythiæ exemplum 1,122,1, & 197.11.
Damna metuunt avari 2,121,5.
Dandum non minus quam accipiendum 2, 247, Symb. 20.
Dei imago non gestanda in annulo 1,87,12.
Dei cognitio sapientia & vera virtus 2,90,25.
Delphica & Dodonæa oracula per fœminas 1,63,7.
Delubra & nemora petebantur ab ambulaturis Pythagoreis 1,97,18.
Demonstrationes, quæ mentis sunt, in pretio esse debent 2,158,15.
Democedes cum adolescentibus Plateas secessit 217,23.
Dentes non rumpendi & quare 1,141,3.
Deo omnia facilia 1,131,3. & hoc deum dixisse v.7.
Deo quis cohabitabit 2,77,25.
Deo proximus quàm felicissimè vivit 2, 84,5.
Deo similes prudentes, justi, sancti, 2,90.6.
Deorum nomine in jurando non abutendum 1,55,32, & 138,7.
Deorum ubique recordabatur eósque honorabat Pythagoras 1,137, 21.
Deos laudibus celebrandos esse semper monebat Pythogoras 1,137,21.
Δαιμόνια animi carminibus tollendi 189,20.
Deucalion Promethei filius 203,15.
Deucalionis munus Græca & Æolica lingua 203,17.
Deum non esse malorum caussam 1,185,v.ult.
Deum videre ab specula 2,21,10.
Deum sequi universa hominis vita 1,128,v.ult.
Deum esse & intueri ac curare res humanas utile esse cogitare, 1,155,25.
Deus invocandus in re aggredienda 1,21,5.
Deus summus rex & Dominus 1,89. 22,& 129,10.
Deus bona non dat iis, quos odit 1,89,27,& 129,15.
Deus omnipotens 1,130,31
Deus superfluis & corruptibilibus non afficiendus 1,140,30.
Deus in nobis non discerpendus 201,22.
Deus principium, medium & finis 2, 20, 17.
Deus & natura nos crearunt 2,57,8.
Deus hominem constituit ad cognoscendũ & contemplandum dixit Pythagoras 2,58,14.
Deus justissimus 2,90,18.
Deus non adorandus perfunctoriè 2,135,Sy.2.
Deus in annulo non gestandus 2,151,19.
Deus incorporeus 2,151,22.
Dexter calceus priùs induendus 1,86,30.
Dextra accipi uxores 1,87,18.
Dexteram non cuivis, sed solis Pythagoricis injiciendam 214,32.
Dextra nulli facilè injicienda 2,155,2.
Dextra manus honorabilior altera 2,148,10.
Dii unde tales 1,86,6.
Diæresis Aristotelica de Pythagora 1,44,16.
Διὰ πασῶν, καὶ διὰ πέντε, καὶ διὰ πασῶν quomodò invenerit Pythag. 1,112,13,16,17, & 113,114,115.
Διαγνωστικὴ pars medicinæ in maximo pretio apud Pythagoreos 1,148,10, & 204,4,& 219,1.
Dictio & res Pythagoricorum librorum incredibiles & captum excedentes 1,143 tota.
Dii non audiunt nisi bonos 1,61,2.
Dii non dant, nisi quos amant 1,89,25.
Dii cœlites gaudent potiùs sacrificantium affectibus quàm sacrificiis 1,118,20.
Dii terrestres vel heroes gaudent inferiis & comis 1,118,20.
Dii in statuis expressi curam & providentiam omnium gerunt 1,138,v.ult.
Dimidium totius principium apophthegma Pythagoræ 1,146,25.
Dinarchus eum suis periit 218,20.
Dio Syracusanus erat sanguine Pythagoreus 172,21.
Dio Syracusanus emit libros Pythagoricos ab Philolao centum minis 172,16.
Diocles Phliasius qualis 209,31.
Diodorus Aspendius 220,26.
Dionysius tyrannus ita sævus, ut ne satellites quidem amicos haberet 166,1.
Dionysius tyrannus Corinthi literas docuit 197,2.
Dioptra non fallit visum 1,112,4.
Discalceati sacrificabunt 1,87,27.
Discalceatus diis sacrifica eósque adora 1,104, 28. & 2,136, Symb. 3.

Discentis officium est pendere abore præceptoris 173,10.
Disciplina eruditrix Pythagoræ 1,111,25.
Disciplinas tradebant & mores emendabant Pythagorei 1,98,1.
Disciplina animo indenda, ut cæcis oculis visus 2,99,1.
Disciplinas in honore habere 2,33,18.
Disciplinas non esse conviciis dilacerandas 2, 156,22.
Discipuli Pythag. futuri observabantur, quomodo vixissent cum parentibus, amicis, etc. 1, 77,2.
Discipuli Pythagoræ somno se dantes liberi ab insomniis 70,20, etc.
Discipuli Pythagoræ quasi everriculo doctrinam Pythag. capiebant 1,81,19.
Discrimen hominis cum animantibus 186, 11.
Dispensatores bonorum communium apud Pythagoreos 1, 78,5.
Discitur quod memoriæ retinetur 1, 148,30.
Divina maximè contemplanda 2,81,17.
Divinandi ars in pretio Pythagoreis 1,147,27.
Divinationibus exercentur Pythagorei 1,129, 23.
Divitiæ et opes contemnendæ 190, 30.
Divitiæ violentæ malæ 2, 4,12.
Divitiæ cum ignavia non dant formam 2,110, 19.
Diuturnum aut longi temporis nihil in rebus humanis 2, 52,28.
Docere et discere utrinque debet convenire 1, 162,6.
Dolia duo diversa 2,102,30, et p. seq.
Dolio vel cribro aquam ferre miserrimum 2, 102,8.
Dolium pertusum intemperantes 2,102,2.
Domicilium subterraneum et spelunca 2,92, v. ultim.
Domus nec fundatur nec subsistit sine magistratu 1,161,29.
Domi suæ procreandum 1,87.19.
Dorica lingua præstantissima 202,33, & 203.5.
Dorica linguæ antiquissima 203,8, & 28.
Duplex bonorum portio redibat ad rejectos a Pythagora 1,78,22.
Duris & crudelibus jura reddere interdixit Pythagoras 183, 9.

E

Echecrates quis fuerit 209,30
Echemythia 1,45,16.
Ἐχεμυθία cur indicta 1,74,18. & 190,20.
Ἐχεμυθία, Pythagoræ prima exploratio 1,95,27.
Ἐχεμυθία 1,103,30. & 165,10. & 190,20. & 191,14.
Echo 2,94,7.
Eclipsis in speculo vel pice perforata commodè cernitur 1,72.25.
Egentes in urbibus libenter in aliorum res involant 2,157,20.
Εἰ χρὴ γαμεῖν forma duodecim sedilia habebat 206,20.
Eleusiniæ deæ Ceres & Proserpina 1,80,24.
Eleusinia sacra varia in variis locis 1,139,13.
Elicion Pythagoreus 1,123,24, & 155,19.
Elixa non esse assanda & quare 1,141,7.
Eloquentia sapientiæ fortitudo in bonis usurpanda 2,119,10.
Empedocles discipulus Pythagoræ 1,103,14.
Empedocles miracula facit 1,137,31,
Empedocles alexanemos dictus 1,128,4.
Empedocles rerum naturalium mentionem facit 1, 150,17.
Empedoclis sententia et carmen de Pythagora 1,72,32 et 73.
Empsycha fugienda 1. 106,7.
Enausima dictus Pythagoras, quod aliàs etiam ἐμψυχότερα et ὑπέρψυχα 1, 44,7.
Ἐνθουσιαστικὸς λόγος 186, 14.
Enunciator secretorum Pythagoræ periit in mari 206,18.
Epaminondas audivit Lysin, quem patrem vocat 209,21.
Epicharmus abstinuit à philosophia per Hieronis tyrannidem 221,3.
Epicharmus Doricam linguam optimam judicat 202,33.
Epicharmi sententiæ 1,150,21.
Epimenides discipulus Pythagoræ 1,103,15.
Epimenides edit miracula 1,127,v. penult.
Epimenides vulgò vocabatur Catharies 1, 128,6.
Epimenides Pythagoricus furiis et diis invocatis insidiatores suos sustulit 188,10.
Epode unde dicta 1,111,14.
Epodis utebantur Pythagorei ad morbos pellendos 1, 148, 17, et 204,25.
Epulæ publicæ delicata et opipara habent 164, v. ult.
Erythrino abstinendum 1,107,26.
Erythinum non esse suscipiendum 2,157,30.
Eryxidas Chalcidensis quo tempore stadium vicerit

vicerit 1,47,25.
Esoterici discipuli Phythagoræ qui 1,78,12.
Est de numero Pythagoricorum vulgare dictū 194,16.
EUbulus Mesenius Nausithum Tyrrhenum servavit à prædonibus 1.122,4.
EUnomias & anomias differentia discenda 2.124,15.
ΕΥνομίαι ingentia cōmoda 2,124.& 125.tota.
Eurymenes Syracusanus insidiarum dux 166,5.
Euryphami Syracusani & Lysidis historia mirabilis 1,163.tota.
Eurytus discipulus Pythagoræ 1,103,11. & 220, 31.
Eurytus ex pastore in sepulchro canentem audivit 1.130,15.& 136,31.
Exartyses Institutionis species 1,69,v.ult.& 110.24.
Exemplum præclarum, pacta & conventa esse servanda 1,120.13.
Exemplum hospitis & Pythagorici scribentis in tabula & morientis 199,tota.
Exercitationes salubres & piæ Pythagoreorum 1,toto cap.20,95.20,
Exoterica quæ 2,131.20.
Expedita facilitas ad sapientiam perveniendi 2,43,7.
Exploratio & probatio discipulorum Pythagoræ 1,76.v.ult.& 77.& 95.21
Expurgamenta & unguium præsegmina conspuenda 2,157,13.
Externi ad Pythagoræ sectam accedebant 202, 23.
Externorum amicitias non facilè admittebant Pythagorici 169,16.

F

Fabis abstinendum 1,107,28. & 2,159,18.
Fabula de tribus fœminis uno oculo utentibus 1,62.12.
Fabularum authores & pœtas reprehendit Pythagoras 186,3.
Facienda per quæ quis melior reddatur 2. 106.14.
Facies in speculo ad lucernam non contemplanda 2,152.12.
Factio vel διχοφροσύνη ab ædibus resecanda 1.47.15.
Fato vocante bonus libenter moritur, 2.83.15
Fatui non sunt Pythagorei credentes, sed fidem denegantes, 1,130,27.
Fatum ejusque necessitatem docuit Pythagoras 186,27.
Felices & beati prudentes & sapientes 2, 24,28.
Felices à Deo & prudentia gubernati 2.42,2.
Felicitas res optima 1,86.1.
Femur aureum Pythagoræ 1,131,14.
Ferocitatem quæ vitia sequantur 1.96,25.
Ferrarii fabri officina numeros dedit Pythagoræ 1, 112,7.
Ferro atque igni omnia immoderata amputanda, 1, 164, 30.
Festo die nec capillus tondendus nec præsecandi ungues 1.140,24.
Fides ex amicitia non tollenda sive ludatur, sive seria agantur 1,101,28, & 195,18.
Fides ex σύνοψις exsistit 2,124, 24.
Figmenta multa Pythagoræ ad emendationem suorum 1,147,12.
Flagitiosum præstat mori quàm vivere 2,4.23.
Fluctus marini & fluviatiles mitescunt à Pythagora 1,127,29.
Fœmina Theano dicta quomodo sacrificia præstabit 1,125,10.
Fœminæ benè & honestè loqui debēt 1.61,v.ult.
Fœminæ sacrificaturæ modestæ erunt, ut exaudiantur 1,61,5.
Fœminæ non pugnabunt cum viris, sed tum se putabunt vincere, cùm superantur à viris 1,61,24.
Fœminæ mutarunt pretiosas vestes Pythagoræ instinctu, 1,63,12.
Fœminæ aurum habenti δῶν πλουτίζειν 1, 87,7.
Fœminis Crotoniatarum quæ dixerit Pythagoras, & quo modo diis sacrificandum sit 1, 61,1.
Fœtus ut vitalis sit quomodo parentibus curandum 182,8.
Fons æternæ naturæ & radix 1,138,21.
Fons animorum ratio, quæ sapientiæ instrumentum, colendus 2,157,3.&c.
Forma & amplitudo risus sunt 2,52.15.
Fortis vir quis 2,108,10.
Fortis fortitudinem amat 2.42,2.
Fortitudinis maximum præceptum, animum vinctum ab infantia liberare 192,8.
Fortitudo debellat homines belluarum instar immanes & truculentas feras 2,115,27.
Fortitudo necessaria civibus 1,155,5.
Fortitudo Pythagoricorum 1,182,15.

Fortuitu quædam fieri 2,54,26.
Fortuna adversa non disjungit amicitiam 1. 102,1,& 195,24.
Fortuna ut instabilis meretrix 2,4,10.
Fortunæ communes esse debent 2[illegible],1.
Fortunatis in insulis nullius rei usus quàm [illegible] 2,59,18.
Fructus terræ quotannis, philosophiæ verò quovis anni tempore provenit, 2,5,17.
Fugere à corpore oportet, ut Deo similes fiamus 2 90.4.
Fundi cura, ut optimus fiat, ita animi cura habenda, ut bonos fructus ferat 2,5,21.
Furibundo gladium tradere, & malo potentiam idem 2,4,20.

G

Galli candidi non sunt capiendi 1.87,18.
Galli horas indicant 1,87,20.
Galli non immolandi 1,138,2.
Gallinaceorum viscera accommoda ad [illegible] 1,136,10.
Gallum alito non autem occidito 2,146,2.
Galatæ docent suos liberos animorum æternitatem 1.155,8.
Galus mensis supplicator 1,87,20.
Gallus soli sacer 1,136,17.
Gampsonycha seu curvos ungues habentia nô alenda 2,147,11.
Garrulitatem in suis observabat Pythagoras 1.77,7.
Gaudemus familiaribus 2,51,11.
Gaudium philosophicum verum gaudium 2,114,6.
Gelotopoius & lædens convicijs, & pugnax sermo fugiendus 1,154,3.
Generationis præcepta 1,179,10.
Genus referens ab Amphytrione videtur à philosopho 2,87,27.
Geometriæ peritus Pythagoras 1.144,5.
Geometriæ inventio prima apud AEgyptios 1,144,7.
Geometria unde dicta 1.144,13.
Geometria quomodo inventa 1,91,12.
Geometria vocabatur à Pythagora historia 1. 91,18.
Geometrica æqualitas multum potest in diis & hominibus 2, 109.31.
Getarum legislator 1,155.3.
Gloriam veram cupientes qui faciant 1,57,32.
Gloriam contemnendam esse 190,30.
Gloria majores præcellere debemus 2.110. v.ult.
Gnesii & Zelotæ Pythagoreorum 1, 84,15.
Gnomæ numeris astrictæ germanæ Pythagoreorum 2.6,3.
Gnomologiæ Epicharmi 1, 150, 21.
Græcia universa admirabatur Pythagoram 1. 4.30.
Græcia magna 1,43,17.
Græci & Barbari propter unius incontinentiã pœnam subeunt 1, 52, 5.
Grandines discutit Pythagoras 1, 127, 26.
Gravedines capitis cantilenis pellebantur à Pythagoreis 1,111,7.
Griphi Pythagoreorum 206,31.
Grues apud Crotoniatas testes 1,121,15.
Guttur tributus voci & pronunciationi &c. 2, 15, 29.
Gymnasiæ naturæ periti esse debent 2,61,4.

H

Habitudo corporis bona res pretiosa & bona. 180,1.
Habitum bonum corporibus parantibus cibis utebantur Pythagorei 1,105,18.
Hæresis & philosophia 2, 158. 24.
Hæresis Pythagorica extincta Aristoxeno authore 210. 4.
Hæresis bonorum & decentium actionum 1, 125, 1.
Harmonia disciplina Pythagoræ 1,cap. 26,integro 111,25.
Harmonia res pulcherrima 1, 85,32.
Hellenem Iove natum Babyloniorum sacra tradunt 203,20.
Hematilina quæ vestes 1,100,13.
Hemicyclium Pythagoræ domus postea Samiorum conciliabulum 1,41,3.
Hemiolion quid 1,114,&115.
Heraclytus Ephesiis quid scripserit 1,154,25.
Heraclidi dictum elegans 2,140,26.
Hercules pigritiam expellebat laboribus 2, 142,11.
Hercules Crotoniatarum divus quare, 1,50.v. ult. & deinceps.
Hercules Crotoniatarum conditor quando 1, 58,9.
Herculeum symbolum 2,142,5.
Herculis exemplo & fortitudine Pythagoras Phalaridem sustulit 188.17.
Herculi sacrificatur octavo die mensis & quare 1,140.2.

1,140, 2.
Herculis septimestris ortus 1,,140,3.
Hermotimi dictum 2,53,v.ult.
Heroum Pythagoreorum multorum ab Dionysii satellitibus trucidatorum erectum 167,32.
Hieronis Tyrannis noxia 1, 221,2.
Himera civitas Siciliæ legibus firmatur à Pythagora 1,46, 18.
Hippasus quis & qualis 1,85,5,& 91,2.
Hippasus cur perierit in mari 1.91,7.
Hippasus discipulus Pythagoræ 1,103, 17.
Hippobotus & Neanthes historici 165, 27.
Hippodamas laudat Salaminium poetam 1. 86,3.
Hippomedon AEneus Pythagoreus, 1.89,30.
Hirundines tecto non accipiendas 2,150,2.
Hirundo imago socordiæ,& intercisio temporum 2, 150,12.
Homeri carmen de EUphorbo Panthi filio cãtatum à Pythagora 1, 68. 25.
Homeri carmen de EUmæo 213, 21.
Homeri & Hesiodi selectis vocabulis Pythagoras utebatur ad emendationem animi 1, 109,7,& 148,23.
Homicidæ apud inferos habent judicium 1, 141. 22.
Hominum socordia & negligentia in proseminandis liberis 181, 27
Hominum mores,naturas, virtutes novit philosophia 2,115,20.
Homines absque legibus & justitia vivere non possunt 2,128,6.
Homines corporales & corruptibiles momentanei &c. 2,137,3.
Homines à primis annis vinculis impediti in spelunca 2,93, 4.
Homines solem diu intueri non possunt,sic nec Deum 1,72,22.
Homines malos esse res verissima est 1,86,2.
Homines pravi unde 1,86,8,
Homo animal quod ridere possit 2, 153,29.
Homo animal βρεφικὸν & varium cupiditatibus 1, 156,5,
Homo servari nequit sine magistratu 1, 156;27.
Homo cum homine non debet belligerare 196,6.
Homo multis artibus indiget ad salutem 2, 56,8.
Homo animalium omnium pretiosissimum quæ moventur 1,17,4,
Homo animalium omnium sapientissimus 2 15,18. et deinceps.
Homo cur factus 2,17,20.
Homo planta non terrestris sed cœlestis 2,30. 1. et 36,17.
Homo constat ex animo et corpore 2.34,30.
Homo nihil est 2, 52,12.
Homo etsi brevis ævi, mente tamen pene Deus est 2,53,v. penult.
Honestas puro honesto servatu facilis 1,59,10.
Honestas domina luminis veritatis & mentis 2,98, 13.
Honesti forma vix videtur 2,98,6.
Honesti forma visa causa omnium bonorum 2, 98, 8.
Honestum & utile simul considerandum 176. 15, et 20.
Honorandus habitus et tribunal, habitus et tribolus 2, 159, 5.
Honores et gloriæ inenarrabilis sunt absurditatis 2, 12,23.
Hulcerationibus Pythagorei medicamenta adhibebant 1, 148, 14.
Humana omnia et fortunæ bona ne flocci quidem facienda 1. 185. 22.
Humanitati non obiter immorandum 2, 153. ult.

I

Iberia Respublica 1,139,16.
Ignavo forma & robur nihil prosunt 2. 110,24.
Ignem gladio non esse fodiendum 191.31. et lib. 2,140,symb. 9.
Ille vir, ἐκεῖνος ὁ ἀνὴρ, Pythagoras dictus 1,91,9.
Illusiones & imaginationes in somnis fugiendæ & cibi eò proritantes 1,105,v. ult.
Immortalitate absente senium grave malum 2, 122,6.
Imperans melior eo,cui imperatur 2,44,v.ult.
Imperitia vel ἀμαθία ab animo relegenda 1, 47,11.
Imperitiores mortui habebantur Pythagoreis 1,78,29.
Impii pœnas dant in subterraneis locis 2, 82,29.
Impletio & saturitas noxia corporibus 1, 180,31.
Importunitas junioris cum seniore cavenda 1,160,5.

Impuri in cœno jacent post mortem 2,77,24.
Inæqualitatis audientium Pythagoram causſæ 1,90,10.
Incœptio debet esse à diis 1,126,24.
Incessus & corporis motus observabatur à Pythagora 1,77,15.
Incontinentia & lascivia Crotoniatarum à Pythagora sublata 1,125.23
Incorporalia animo cernuntur 1.146.3.
Indignis sermones eliminantes pellebantur ex ædibus ut mortui 206,3.
Indoctus debet ea discere, quæ nescit 173.9.
Inepti disciplinæ ut externi arcebantur à Pythagora 1.97.5.
Infamia vita nostra depurganda 1,154,1.
Infelicitas veram amicitiam non tollit 1,102,1.
Ingenio et arte fiunt, aut à natura oĩ 2,54,19.
Ingressus in hanc vitam, qualis natis nostris esse debeat, diligenter videndum 1,181,8.
Inimicitia in consummatè malis 195,31.
Injuria affici præstat, quàm hominem interficere 1.159.4. et 1.161.21.
Injustitia morbus animi 2.104.18.
Injustitiæ damnum minimè ignorare oportet 2.91.12.
Inscientia res mala 2.122.8.
Inscitiæ somnus et tenebræ 2,155,20.
Inscitia nefadissima et morosissima res 1.76.7.
Insidiæ gravissimè in Pythagoreos, quibus multi exusti 208.30.
In somnis cum patre loqui, quid notet 1. 130.22.& 137.8.
Insomniis Pythagoræ discipuli non inquietabantur 1.111.3.
Insomniorum imagines falsæ 2.44.v.ult.
Instituens alios tetinet dum dat, 1.53.17.
Institutio amicis confertur, qui adhunt usque ad mortem 1,22,27.
Institutio discriminat homines à bestiis, Græcos à Barbaris 1,53,27.
Institutio puerorum studiosè excolenda 1.59.8.
Institutionis cura optima, quę homines emendat, 1.65.24.
Instrumentalia subsidiam auditus 1.111. v.ult.
Integerrimus mos viri, qui pulchri ostendit 1.65,2.
Intemperantia unius potuit duces exercitus perdere 1.52.6.
Intemperantia et avaritia matres malarum filiarum 1.82,9.
Intemperantię omnibus innatę et avaritiei varii indices 190.12.
Intemperantia omni suos abstinere docuit Pythagoras 205.v.ult.
In tenebris absque lumine non esse dicendum 1,87.9
Intra privatos parietes docebantur Pythagorici 191.23.
In via ne scindito 2,148.20.
Invictus animus 192.30.
Invidia à primis annis Pythagoreos secuta 212.5.
Invocatio dei et preces parant divinam felicitatem 2.10.27.
Ionica philosophia spectat corpora primo loco 2.159.15.
Ionica lingua ab Iove Xuthi filio nomen habet 203.v.ult.
Ionica lingua colores prosodię habet 203.1.
Iovis sceptrum cypressinum 1.141.25.
Ira bullit instar cacabi calefacti 2,141.15.
Ira ratione et prudentia privata 2.141.13.
Ira et omnes perturbationes ab amicitia abesse debent 1.101.9. et 194.31.
Ira, dolor, reliquáque summovebantur è medio 190.2.
Ira coercenda 195.4.
Iræ repugnare difficile 2,140.26.
Iram oblivione consepeliendam esse 1,121,28,
Iram & reliqua vitia concoquebant & medicina pellebant Pythagorei 170.25.
Iram & excandescentiam carminibus tollebant Pythagorei 189,23.
Irati neminem cædebant Pythagorei 170,28.
Isthmica certamina ab pueris celebrari solita 1,60,1.
Italia magna Græcia à Pythagora, & ante eum ignota clara evasit 1,150,5.
Italia authore Pythagora, omni sapientia plena 150, 5.
Italiæ urbes sparsim à Pythagoreis habitatæ, & bonis præceptis fundatæ 1,123,1.
Italiam liberat Pythagoras ab omni factione 1,46,30.
Italica philosophia spectat incorporea 2,159,13.
Italiotæ impudici Pythagoreos exusserunt, lapidibus obruerunt, insepultos abjecerunt 219,22.
Iucundum non est idem quod bonum 2,107,5.
Iucundum quid 2,107,8.
Iudicium animorum utile esse ad terrorem injustitiæ incutiendum 2.159.2.

Iudicium esse apud Platonem 1,55,26.
Iugerum decem millia possidens Philosopho dignum non est 2.87.5.
Iunonis templum apud Crotoniatas 1.58,27.
Iurare per tetractyn 1.147,20.
Iunioribus non esse injuriã inferendam 1,60,19.
Iuniores monendos esse 1,101.17. & 195.5.
Iurisjurandum Pythagoricum 1.138.19.
Iurejurando adacti filii & filiæ uxores, ne arcana eliminarentur 211,25.
Iurisjurandi religiosi observatores Pythagorei 1.133.14. & 138 7. & 16.
Ius & justitia per se expetendæ 2.124.6.
Iusjurandum pium esse debere 1,55.31. & 141 17.
Iusta & pia faciens justus & pius est 2. 108.10.
Iustissimum esse sacrificare 1.85.27.
Iustissimus deo simillimus 2.90.21.
Iustitia ubique necessaria 1.55.22.
Iustitia in animalia servanda 1.106.13.
Iustitiæ injustitiæ particeps 1.124.1.
Iustitia remunerans 2.148.16
Iustitia homines inter se consociat 2.120,10.
Iustitia erga beneficos & benè de nobis meritos 1.160.15.
Iustitia & prudentia rerum verum usum præstant 2.25.25.
Iustitia efficit ut pecunils rectè utamur 2.27.2.
Iustitia & temperantia 2.105.13.
Iustitia & temperantia beato adesse debent 2.109.11.
Iustitiæ principium 1.151.11.
Iustitiæ præmia apud inferos, prudentiæ, in insulis fortunatis 2.59.30.
Iustitiam exercendam esse 1.159.13.
Iustitia remota omnia corporalia bona noxiæ & mala 2.113.20.
Iustus quis 2.108.8.
Iustus audet stare in acie, injustus minimè 2. 112,29 30 31.
Iustus justè vivere expetit 2,41, v.ult.
Iuvenem amore insanientem Pythagoras Musica restituit, 1,169,30.
Iuvenes servari volentes seniorum & rectè viventium sententiis adhærescent 173.15

K

Κατάληψις quid Pythagoreis 1.96, 22.
Κατανάλωσις usus apud Pythagoreos 1. 148,10. & 204,18.

L

Labore paratur res utilis 2,142,4.
Labores multos Pythagoras exantlavit 182,29.
Labores necessarii in disciplinis discedis 1.74.3.
Lacedæmon pestilentia à Pythagora liberata 1.93. 22.
Lacedæmon frequenter peste laborabat 1. 93.26.
Lacinius latro Herculem injuria affecit 1.58.11.
Laminę plumbeę naturę recidendæ 2,100,12.
Largitas æterna & semper vivens 2, 122,14.
Latini, id est, Italia legit sacra Pythagoræ 1, 139, 17.
Latronum ritu vitam transigere 2.109,17.
Lauis res sacra 1,58,2,
Lectiones à cœna Pythagoreorum 199. 25.
Lectum petentes cantilenis ab mentis turbationibus Pythagorei liberabantur 1.110,30.
Legatis Sybaritarum quid responderit Pythagoras 1.157.et 158.
Leges Græciæ antiquæ erant, rem habendam non esse cum matre, filia et sorore 1.180,7.
Leges esse debere in vera amicitia, et quas 196.12.
Leges Ephesios præfocasse dixit Heraclitus 1. 154.26.
Leges intelligentes & civiles ferre 1.154,38.
Leges similes medicinę et potiores judiciali caussa 1.154.8.
Leges Pytgahoricę in Græciam translatę 1. 150.15.
Leges anxiè servatę ab Pythagoreis 1,123,1.
Legibus obedientiam reddendam post supremum numen dixit Pythagoras 1.156,21.
Legibus parere non est timiditatis argumentum 2.122.26.
Legibus succurrendum et cum contemptu legum pugnandum 1.100.7.et 153.24.et 189.12.
Legislator bonus 2.62.25.
Legislatores naturæ periti esse debent 2.61.7.
Legislatores philosophia indigent 2,61.15.
Legislatores similes diis honores consequuntur 1,154,23.
Legum justitia quæ jubet facienda & vetat fugienda 1,154.5.
Leucippus discipulus Pythagoræ 1,103,16.
Leges magistratus & dominus 2, 41,22.
Lex regula 2,41,25.
Lex optima quæ 2, 62,25.
Lex quid & quod ejus officium 2,120,15.

Lex & justitia instar regis inter homines 2, 123, 8.
Libamen non esse bibendum 1. 87, 12.
Libamenta infundebantur ab pincerna abeuntibus 1. 99. 30.
Libandum ad aurem capidis 1, 87, 10.
Libare ante mensam Iovis Servatoris poculum &c. 1, 141, 28.
Libello titulus, *Sacer sermo* 216, 2.
Liberi relinquendi qui post nos Deum colant 1. 86. 28, & 88. 16.
Liberos homines non admonebant, nec servos verberabant Pythagorei 1, 170. 30.
Libertas Pythagoræ in dicendo faciendóque incredibilis 183. 18. & 185. 20.
Libidines reprimentibus cibis utebantur Pythagorici 1, 105, 18.
Lignum commodum quæri ad fingendum Mercurium 205, 16.
Lingua à fœmina præmorsa dentibus expuitur in os tyranni, 1. 169. 7.
Lingua omniū difficillimè domatur 1, 169, 23.
Lingua patria utebantur Pythagorei 202, 18.
Lingua continenda Deum sequenti 2, 134, 30.
Linguæ continentia difficile opus 1. 77. 31.
Linguam continendam esse docuit Pythagoras 1. 74, 20. & 190, 22.
Lini versuum initium 1, 130. v. ult.
Litagus dux seditionum periit 218, 20.
Loca honorabilia & sacra eligebant Pythagorei 1, 97, 28.
Locrenses virgines in templo Minervæ cæduntur 1. 52. 15.
Loculamento & caula pastores, mœnibus reges cinguntur 2, 87. 3.
Locus purus malos non excipit 2, 92. 1.
Λοιδορίαι non debent vigere nec graviter puniri 1. 59. 4.
Λογικὴ cum morali & φυσικῇ omnésque optimæ disciplinæ traduntur ab Pythagora 1, 143. 20.
Λόγῳ ἀποφαντικὸς καὶ ἐνδιάθετος 186. 14.
Loti cibum capiebant Pythagorei 1, 99, 3.
Lotionibus utebantur Pythagorei post ambulationes 1, 99. 2.
Lucani sectabantur Pythagoram 202, 24.
Lucri vice malis esset, si mors liberaret ab omnibus malis 2, 81, 9.
Luctis utebantur juniores Pythagorei 1, 98. 12.
Luctu & lachrymis prohibentur & arcentur Pythagorei 1. 191, 1, & 197. 3.
Ludus vel auditorium Pythagoræ 1. 116, 12.
Lumen adsit de Pythagoreis loquentibus 2. 142. 26.
Luminaria parva & faces veritatis habet natura 2. 146. 21.
Lumine remoto de rebus Pythagoricis non loquendum 1. 104. 30.
Luna putatur inhabitari ab geniis 1. 43. v. ult.
Lustrationes & factificia deorum Pythagoras nunciabat 1, 139. 4.
Lux studii sapientiæ diei similis 2. 155. 23.
Luxuries vitiosa 2. 32. 24.
Lyncei visus peracutus 2. 52, 19.
Lyra utebatur Pythagoras in discipulis emendandis 1 71. 2.
Lyræ usus apud Pythagoreos cum cantu 1, 108, 18. & 109. 3.
Lysis Thebas migrat & diem suum claudit 209. 22.
Lysis cum Archippo incendio elabuntur 208. v. ult.
Lysis proficiscitur in Græciam 209. 16.
Lysis ad Hipparchum scribit 1. 80. 1. objurgat Hipparchum v. 2.
Lysis discipulus Pythagoræ 1, 103. 16.
Lysidis & Eurysphami historia 1. 162, 32.

M

Magi docuerunt Pythagoram religionem 1. 139. 12.
Magi exurebant mortuorum cadavera 1. 141. 11.
Magistratus idem esse debet omnibus 1. 55. 18.
Magistratui absque jurejurando quomodo credendum 1. 56 2.
Magistratus suis subditis prodesse debet 1. 57. 30.
Magistratus talis sit, qualis cupit videri 1. 58. 1.
Magistratus est justa domus & Reipubl. constitutio 1. 152, 30.
Magistratus talis esse debet, cui nec reluctari, nec contradicere potest 1, 155. v. penult.
Magistratum ut Deum semper intueri & observare homines 1. 156. 17.
Magistratus rerum pretiosissima 1. 161. 6.
Magistratus juxtà debet esse ac subditi 1, 162. 1.
Magistratus est præscribere ut omnes sine dicto audientes 1, 175. 6.
Magistratu ignorato nihil sanum esse 1, 161, 25.
Magna non sunt minimi, & minima non magni

gnisacienda 2,83.21.
Maja Doricè avia dicitur 1,63.4.
Majorum gloria non abutendum 2,111.8
Mala animam corpori affigunt & infibulant 192.28.
Mala bona sunt injustis: at justis mala: & bona justis bona, injustis mala 2,113.26.
Maledicta fugienda 1.154.1.
Maleficium tetrum & magnum inter parentes & liberos discordiam serit 1.57.12.
Malitia & noxa unde veniant 2, 122,29.
Malleorum differentia aliquid dedit Pythagoræ 1.112,28.
Malva transplantanda, sed non edenda 2. 159.24.
Malva convertitur cum sole 2.159,26
Malus igni ferróque non sustinet vitiorum sectiones 1,74,11.
Malus ac pravè agens miser 2,108.25.
Manè cubitu surgentes ab gravedine ignaviáque carminibus Pythagoras liberabat 1. 79,30. &c.
Mane proponendum quid interdiu faciendum, & vesperi quid actum, recolendum 214,8.
Manus datæ ad accipiendum & dandum 2. 147.30.
Mansuetudo ira non indiget 1,141,8.
Mansuetus & tranquillus fuit bonis Pythagoras 183.7.
Manticen præpedientia vetita Pythagoricis 1. 105.28.
Mathemata quibus adhiberi solita à Pythagora 1,90.32.
Mathematicæ cerimoniæ divinæ & utiles 192.20.
Mathematici qui apud Pythagoram 1, 84.32.
Matheseos peritus Pythagoras 1, 144,15.
Matres & filias attingere valde nefarium 1. 82.19.
Matrimonia illegitima Pythagoras apud Crotoniatas abrogavit 1.169.25.
Matutinæ ambulationes Pythagoreorum ubi & quales 1,97.13. sic et vespertinæ eodem lib.98.27.
Mazæ usus apud Pythagoreos 1,99.12.
Medendi ars seu medicina maximè exculta à Pythagoreis. 1,147.27.
Medicina sanitatis non morborum causa 2. 55. 10.
Medici sua ignorant 2,27,28
Medici naturæ periti esse debent 2.61.5.
Medicina res sapientissima mortalium 1, 85.32.
Meditatio mortis philosophorum 2. 75.14.
Mejere contra solem 2. 144.25.
Melanuro abstinendum 1, 107,24.
Melicertus certator 1,60.3.
Meliora in nobis dominantur deteriora serviunt 2,28,20.
Meliora non minimi nec vitiosa maximi facienda 2.83,21.
Meliores & magis concordes Siculos Apollo dixit liberatum iri tyrannide 187,30.
Mellis usus apud Pythagoreos 1, 98,18.
Memoria mater omnis sapientiæ 1.150.1.
Memoriam valdè exercebant Pythagorei 1, 149.1.
Mendacia à sponsionibus abesse debere 1. 162.29.
Mendacium ab eo, qui Deo similis esse vult, alienum erit 2. 114,26.
Mendaciū non debet esse in amicitia, ut salva sit 1.101.v.penult. & 195,21.
Mens superat animam 2,12.26.
Mens suprema dignitatis est, & oculus ac vis optimarum rerum 2,12.30.
Mens omnia videt et audit 192,14. et lib.2. 8,v.penult.
Mens nostra Deus est 2. 53.32.
Mensurarum excogitatio Pythagoræ tonos in Musica repperit 1, 112.6.
Mente præditus Deo assimilatur 2, 36.21.
Mente spoliatus homo obbrutescit 2.36.19.
Mentis animique divini conjunctio 201,25.
Merces scientiæ non reprehendenda 2, 59, 25.
Mercurium non exsculpi ex quovis ligno 205.16.
Meretrices aurum gestant, non liberæ fœminæ 1, 165.5.
Messenii adjungebantur Pythagoræ 202,24.
Metapontini domum Pythagoræ sacrarium Cereris fecerunt 1.153.15.
Metapontini vicum Pythagoræ Musarum domicilium fecere, 1.153.16.
Metapontinorum votum 1.131.31.
Methodo utitur Iamblichus non vulgari nec Pythagorica, sed media 2.2.26.
Metrodorus Thyrsi filius 202,25.
Mida ditior improbus pauper & miser est 2,112.22.
Milio utebantur Pythagorei 1.105.19.
Milium diis offerebat Pythagoras 1 137.29.

Mille

Mille viris apud Crotoniatas quæ disseruerit Pythagoras 1.54.19.
Milo Crotoniates Pythagoricus 2.21.20.
Miltiades Carthaginiensis Possidem Ægeum periclitantem servavit 1.122.16.
Minervæ nativitas & ortus 1.50.25.
Minus agens, minus peccat, & minus peccans beatior 2.24.10.
Minoa Iovis filiũ Pythagoras imitatur 1.41.17.
Miraculum Pythagoræ de piscibus extractis & non mortuis 1.48.10.
Mnemarchus Pythagoreus Aristæ successit 220.10.
Mnesarchus & Pythais Pythagoræ parentes 1.27.30.
Mnesarchus Apollini templum dicat Samum reversus 1.29.20.
Molon discipulus Pythagoræ 1.103.15.
Monarchia quomodo erigatur 2.128.12.
Monochorda instrumenta 1.116.1.
Monumentum repulsis excitabatur, ut mortuis 1.78.23.& 79.18.
Moralia docuit Pythagoras 186.18.
Morbi & corporis mala semina esse intemperantiæ 186.1.
Morbi fugiendi 2.49.v.ult.
Morbi corporis fugiendi multò magis animi 2.104.15.
Morbus à corpore resecandus, 1.47.10. & 54. 20.
Mori honestè præstat, quàm turpiter viverę 2.110.5.
Moribus confusis & turbidis Pythagoras infundebat θῶκα 1.81.25.
Mori meditantur viri philosophi 2.69.25.
Moriendo sanctè & justè vivendum, ut beati simus 2.100.31.
Morositas odiosa 2.32.21.
Mors quid 2.69.30. & 75.8. & 144.6.
Mortalis vitæ loco immortalis eligenda 2.12.3.
Mortem non esse formidandam Zamolxis docuit 1.155.13.
Mortem omninò non extimescebat Pythagoras 187.17.
Mortis meditatio vita animæ 2.9.5.
Mortis meditatio philosophia 2.144.25.
Mortuos vestibus albis funerari religiosum fuit Pythagoræ 1.141.14.
Motus dulcissimus ex dissimilibus & differentibus sonis 1.71.20.
Motus corporis & animi duo 1.124.5.
Multiceps pecus 2.31.27.
Multitudine civium bonorum deum gaudere 1.55.10.
Mundus unde sit dictus sapientum judicio 2. 109.28.
Musarum domicilium angiportus Pythagoræ 1.153.19.
Musica decente utebantur Pythagorici ad morbos pellendos, 1.148.20. & 169.28.
Musica Dorica optima 202.v.penult.
Musica & cantus contra cupiditates animi malas 1.108.v.ult. & 170.13.
Musica utilissimam vitæ correctionem effecit Pythagoras 1.111.16.& 112.113. 114.115.116.
Musicę prima institutio per sensus 1.69.20.
Musice confert sanitati 1.108.19.
Musices medicina 1.108.15.
Musice verno tempore utebantur Pythagorei 1.108.16.
Musice non minima scientiarum Pythagoræ 1.147.25.
Musis sacrum festum fore, si in Musarum loco Pythagorei interficerentur 219.16.
Muta omnia & cæca præter mentem, quę omnia videt 191.20.
Mya uxor Milonis Crotoniatę 224.6.
Myllii & Timychę exemplum de virtutibus Pythagoricis 1.165.28.& 168.3.
Myllię Crotoniatæ in memoriam reductum Midam Gordii fuisse 1.132.18.
Mysteria deorum Pythagorica arcana sine scripto posteris tradebantur. 195.18.

N

Natura quævis non est apta philosophiæ 205.20.
Natura fiunt plantæ & animalia 2.54.24.
Naturæ contemplator Pythagoras 2.57.11.
Navem vento secundo navigantem submersum iri prędixit Pythagoras 1.128.21.
Navem adnavigantem optantibus, mortuum vehere prędixit Pythagoras 1.132.2.
Ne quid nimis proverbium 2.111.25.
Nemea certamina à pueris fiebant 1.60.1.
Nemo ditissimus delirans & furens cupit esse 2.49.19.
Nepenthes solvit iram & dolorem 1.110.13.
Nereus Doridem Oceani filiam in uxorem duxit 203.10.
Nestus fluvius salutat Pythagoram dicēs, *Salve Pythagora,* 1.127.5.
Nicomachus scriptor 210.6.

Nihil

Nihil esse purum atque integrum in rebus 1. 123,30.
Nihil temerè neque inconsideratè faciendum 214.6. & 19.
Nino Orator 215, 23.
Ninone hæc non sunt acta proverbium 219, 8.
Ninus author dimetiendi accrementa ac decrementa Nili, 1, 144,10.
Ninus urbs quando condita 219,10.
Nobiles philosopho non sunt, qui septem avos computant 2, 87,12.
Νομοτομίας non esse salutares 1, 136. v.ult.
Numen divinum irascitur, Pythagoræ arcanorum enunciatoribus 206,15.
Numerum cuncta decent 1,147,2.
Numerorum natura incredibilis 1, 65,11.
Numerus Pythagoricæ theologiæ 1, 134,23.& 135,30.
Numerus impar divinus dextram, par & qui dissolvi potest, sinistram notat 1, 142,15.

O

Obsecrationibus abstinebant Pythagorei & quare 191,4.
Oculus quasi sol animæ 2, 13,1.
Oculus divinus & oculi carnei 1, 76,15.
Oculos reddunt & lucem faciunt divina oracula 2, 138.5.
Œconomici Pythagoreorum 1. 78,6. & 79.29.
Officina fabri quid dederit Pythagoræ 1, 112. 7.
Officium rectum paratur actionibus non desidia, 2, 142,13.
Oleo sellæ non sunt abstergendæ 2, 145, 14.
Oleribus crudis & coctis utebantur Pythagorei 1, 99,14.
Oleum sapientiæ confertur 2,145,25.
Ὀλιγοσιτία cum sanitate potior πολυφαγίᾳ cũ morbo 2,4,14.
Ollæ vestigium in cinere non esse relinquendum 2,158,10.
Olympicum certamen variis de causis aditur 2, 60.4.
Olympicum certamen 1, 54, 2.
Ὀμακόοος quid & quale 1,43,14.
Omnia facienda ut virtutis & prudentiæ in hac vita participes simus 2,82, v.penult.
Omnia reducenda ad unum, & unum ad multa 2,21,2.
Omnia numeros è scitéque constituta & ornata 1,65,15.
Ὄντα quæ propriè Pythagoræ 1, 144,32, etc.
Onus non esse simul tollendum 1.87,4.
Onus simul imponendum non auferendum 2, 141,26.
Opiparus apparatus ciborum resecandus 1, 47.13.
Oportunitas colloquendi, adeundi &c. diversa, 1, 160,17.
Oportunitas temporis 1, 161,3.
Ὀψιμαθία in nonnullis laudabilis 179,27.
Opsonium condire non novit philosophus 2. 89, 15.
Optimus qui per se, deinde qui alios audit 1, 57,15.
Optimum vitæ genus cum pessimo collatum 185,25.
Optimus & potentissimus debet regnare 2, 41,20.
Optimus qui pluribus utilis 2, 119. 25.
Oracula Delphica & Dodonæa per fœminam significari 1,63.6.
Oraculis divinis fides non est deroganda 2, 136, symb.4.& 153,5.
Oraculum Amæo de Colonia 1.27.15.
Oratio seu liber Pythagoræ de diis 1. 135,15.
Oratio Pythagoræ gravis ad Phalaridem 185, tota.
Ordo disciplinæ Pythagoricæ 1, 84, tota & deinceps.
Ordo corporis & ornatus sanitas & robur 2, 105, 2.
Ordo est virtus rerum omnium 2.107. 15.
Orientem solem adorandum esse 214,1.
Ornatus animus præstantior eo, qui ornatu caret 2, 107. 26.
Orphei imitator Pythagoras 1.138.24. Consimiliter Orpheo colit deos Pythagoras, ibidem.
Orphei in feras imperium Pythagoræ quoque fuisse 1. 67,25.
Orpheus usus lingua Dorica 204,6. Antiquissimus poetarum ibidem.
Orpheus perspicuum exemplum theologiæ tradit 1, 134, 24.
Orphica sacra 1. 139, 10.
Orphici numeri de Deo 1, 135. tota.
Otium & ignavia è vita exterminanda 1, 57.7.

P

Παιδαγωγικὸς correctiones & admonitiones Pythagoreis erant 1,101,21.
Παιδαγωγὸν 1,171,1.& 191,8.
Παιδεία χρὴ τὸ φῦλα 1,53,2.
Prædotribæ ignorant sua 2,27.30.
Palpebræ usus in homine 2,56.25.
Pane optimo Pythagorei utebantur 3,98,17.
Panem Pythagorei non esse frangendum statuebant 1,88,22,& 31.
Panem simul frangere uno præside Barbaricũ Pythagoræ, ritus fidelium fortè taxatur 1, 89,2.
Parentes honorandi ut maximorum bonorũ authores 2,51,8.
Parentes quàm plurimi faciendos liberis 1, 49.tota.
Parentibus deberi honorem post summum nũmen 1,156,20.
Pariendum non esse in templo, & causa 1, 140.20.
Parmenides Eleates 1,150,18.
Parthenis mater Pythagoræ, postea Pythais quare 1.28,27.
Pastor pascens super Philolai monumento è sepulchro canentem audivit 1,130,16.& 136.32.
Patres concesserunt, ut liberi conjugatos potiùs,quàm parentes ament, 1,61,21.
Patria Pythagoræ visa, quæ docibilia haberet ingenia 1.42,26.
Patriam reliquit ob tyrannidem Pythagoras 182.31.
Peccata indiversum trahentia destruenda 2. 151,11.
Pecuniarum cura & gloriæ & honoris non habenda 2,83,18.
Pecuniarum amantes quare 2,121,2,& tota p.
Pecuniæ imperans sapientiæ studiosus 2. 120, 23.
Pecuniis & gloria majorum uti, & non tradere nepotibus,turpe, 2,111,18.
Pecuniæ corporis causa comparantur 2,26,27.
Pecuniæ penuria cogit præter justitiam facere 1, 152,25.
Pediculus in templo non occidendus 1, 140, 28.
Pejerandum non esse nec dei nomine abutendum 1,1:8,7.
Pellices pelluntur 169,26.
Penelopes telam retexere 2,81,12.
Periculum gravissimum, qui animæ curam negligit 2,82,6.
Perialo Thurio columna erecta in auditorio Pythagoreorum 1,79,20.
Percussores sunt in loco impiorum ubi puniuntur 1,158,14.
Peregrinatio loci mutatio est 2,144,6.
Perfunctoriè templum nec ingrediendum ne deus adorandus 1.104,23.
Perturbationes,vitia animi, amores monstrosos &c. Pythagoras Musica tollebat 1.70. tota.
Pessimus qui ipse nec videt nec audit alios 1,57,18.
Pestilentias depulit Pythagoras 1.127.25.
Pestis non salus amicitiæ,contentio 194.v.ult.
Phalaris blasphemus in deos 184,9.
Phalaris exstinctus quo die Pythagoræ & Abaridi periculum induxit 188,5.
Phalaridis tyrannis crudelissima exarsit in Pythagoram & Abaridem 183,20,& 184,5.
Phanto quis 209,30.
Pharmaceutice minus probabatur Pythagoreis 1, 148,12.
Pherecydes Syrius φθειριάσας periit 1,162,25, & 210,10.
Pherecydes Syrius præceptor Pythagoræ 1. 29,28.& 162,15.historia.
Philolaus tres libros Pythagoræ primus edit 172,14.
Philolaus discipulus senis Pythagoræ 1, 103,10.& 130,17.
Philoσοφῆς veri qui, 2.81,3.
Philosophia contèplationis imitatio est 1,65,22.
Philosophia & cultus conjuncta à Pythagora 1,139,8.
Philosophia primùm à Pythagora vocitata amor sapientiæ 1,144,26.
Philosophia plus præstat, quàm agricultura & parentes. hos facere quod vivamus,Philosophiam ut bene vivamus 205,25.
Philosophia cupiditas & comparatio scientiæ 2,25,12.
Philosophia concordiam præstat 2,27,10.
Philosophia sola rectum judicium habet 2,39,23.
Philosophia perceptu facilis 2,43,22.
Philosophia suppetit perfectam virtutem & purgationem animi 2,78,1.
Philosophia liberat à vinculis humanis 2. 81,25.
Philosophia ducit ad ipsam veritatem 2,81,28.
Philosophia dux ad virtutem 2,115.13.

Philosophia

Philosophia tolerantiam meditatur, mortis contemptum, temperantiam docet, voluptates contemnit 2,118,5.6,7,8,9.
Philosophia mortis meditationem, contemptum, vitam æternam affert 2,122,15.&c.
Philosophia non spectat corporalia, sed corporum expertia 2,149,tota.
Philosophia mortis meditatio & separatio animi à corpore, 2,151,1.
Philosophia sola non invidet bonis, nec malis aliorum gaudet 2,156.4.
Philosophiæ laus 2,115,tota.
Philosophiæ majorem curam adhibendam, quàm parentum & agriculturæ 205,22.
Philosophiæ donum non debet perdi propter offensam numinis 211,13.
Philosophi leges firmæ, actiones rectæ et bonæ 2,62,30.
Philosophi φιλοθεάμονες soli veritatis 2,115.3.
Philosophus corporalium oblivisci debet 2, 158.15.
Philosophus solus exactissimas imitationes sequitur 2,62,10.
Philosophus non est circa voluptates occupatus 2,70,8.
Philosophus ignoratan homo an pecus sit 2, 85,30.
Philosophus ridiculus differens de hisce rebus, et nugator, ex Platone 2,86,7,et 21.
Phyllas insula 1.27,18.
Phintias et Damon 1,122,1. et 197,11.
Phrygium melos 1,109,19. et 23.
Physiognomon Pythagoras 1,77,17.
Phytius et Theocles Pythagorei 1,123,24,et 154,20.
Picentini accedebant sectæ Pythagoricæ 202,24.
Pietatem hausernnt ab Orpheo Pythagorei 1,134,20.
Piscibus non utebantur aut raro Pythagorei 1,99,16.
Pius erga deos quis 2,108,8.
Placentæ mellitæ sacrificabantur diis 1,137,29.
Placentæ, liba, coctilia, immolanda fœminis, quæ propriis manibus fecerint 1.61.11.
Plantam domesticam ac fructuosam non esse lædendam 1,100,1.
Platonis & Archytæ amicitia 1,122,1.
Plutoni inferi qui 1,118,32.
Pœnitentia Erinnydes sunt Pythagoræ 2, 144.18.
Pœones canebantur à Pythagoreis 1,108,22.
Poetæ sensus obtusos esse ajunt 2,71,6.
Politica fugiebat Pythagoras 1,42,20
Politici & OEconomici Pythagoreorum 1. 78,6.
Politicis Pythagoras præcepit abstinere ἰμψυχων 1,106,25. & 138,1.
Polition lineæ tres 1,124,10.
Polycrate tyrannidem exercente Pythagoras Athenis in Italiam venit 1,90,15.
Polycratis tyrannis pepulit Pythagoram 18 annos natum 1,31,5.
Polymnastus qualis 209,30.
Pons & gradus expositiones symbolorum 2,130,19.
Pons seu gradus docendi & demonstrandi 2, 3,14.
Postmeridiano tempore quid facerent Pythagorei 1,98,20.
Potentiores laudabat, & iis bene precabatur Pythagoras 137.19.
Præmium & magna spes virtutis 2,82.v ult.
Prænotio per numeros 1,94.v. ult.
Præstigiatorem & planum Pythagoram non fuisse 184,16.
Preces quid faciant 1,61,1.
Primi urbium in Italia Pythagoræ familiares 1,90,15.
Principium dimidium totius 1,146,25.
Problemata ἀκουσματικοῖς non proponebantur 1,90,4.
Procacitas vitiosa 2,31,21.
Prodigia, omina &c. deo charis hominibus contingere 1,67,20.
Promissa servanda sine mendacio 1,162,28.
Προφυλὴς semen quid 1.179.12.
Proprium aliquid nemo Pythagoreorum possidebat 1.151,25.
Prori & Cliniæ amicitiæ exemplum 1, 122,v.ult.
Prorus Cyrenæus depauperatus erigitur à Clinia Tarentino 200,28.
Providentia divina omnia contingunt 1,133,32.
Providentiæ divinæ non esse reluctandum 1, 134,18.
Providentiam divinam esse quibus probetur 184,v. penult.
Prudens deo & hominibus facit decentia 2, 108,5, & 12.
Prudens felix & beatus 2,108,29.
Prudens expetit utprudens sit 2,42,5.

Prudentia & ſapientia externa bona utilia reddit 2,24,2.
Prudentia bonorum omnium res optima eſt 2,42.10
Prudentia propter pecunias non navigat ad columnas Herculis 2,42.16.
Prudentia maximè expetenda 2.50.3.& 12.
Prudentia & ſobrietas neceſſariæ 1,74,28.
Pueri Deo acceptiſſimi ſunt 1.59,16.
Pueri tempore ſiccitatis à Deo pluviam deprecantur 1,59,20.
Pueri ſtato tempore & moderatè alendi175,13.
Pueri, virgines in laboribus & exercitationibus alendi 179,20.
Puericia bene inſtituta ad adoleſcentiam trãsmittenda 173,25.
Punitiones quæ fiunt ferro & igni 190,14.
Puritas corporis & animi ſervanda Pythagoricis 1,105.29.&c.
Puteo turbido cœno pura aqua infuſa perit 1.81,26.
Pyrrha Deucalionis uxor Epimethei filia 203.16.
Pythagoras publicè docens gratus: privatim verò,exiluit 212,8.
Pythagoras vivens *divus*, mortuus *ille vir* nominabatur 213,20.
Pythagoram proximè attingentes ſeditioſi 213,9.
Pythagoras nec leges hominibus nec oracula reddit 1,126.1.
Pythagoras Apollo habitus.1.126,2.& 131.11.
Pythagoras novit quis fuerit animus,unde venerit,& quid egerit 1,126.31.
Pythagoras tertius bipes 1,133.8.
Pythagoras omnis ſapientiæ peritus 1.144.4.
Pythagoras quondam fuit EUphorbus Panthi filius 1,68.19.
Pythagoras inſtrumentis Muſicis & voce cœli harmoniam imitabatur, 1,72,1.
Pythagoras ex naturali fonte ſolus orationem mundi intelligebat 1,72,5.
Pythagoras dignus doceri & diſcere 1,72,8.
Pythagoras divinus vir tinctorum more animos ſuorum præparabat 1,81,6.
Pythagoras rerum divinarum & humanarum peritiſſimus erat 1,81,17.
Pythagoras ſuo nomine non compellabatur 1,91,10.& 138,14.
Pythagoras omnes docuit pro ratione cujuſq; captus 1,92,10.
Pythagoras venit forma humana propter bonum hominum, 1,94,15.
Pythagoras politicæ diſciplinæ inventor 1,123.30.
Pythagoras dux & princeps philoſophiæ poſt deos 1,36,18.
Pythagoras quomodo Iovis filius reputatus 1,28,8.
Pythagoras à prædicendo dictus Sidone natus 1,28,30.
Pythagoras variis diſciplinis imbuitur à variis præceptoribus, 1,29,16.
Pythagoras benè moratus & honoratus etiam adoleſcens 1,30.7.
Pythagoras Dei filius viſus, 1,30,11.
Pythagoras inſtar genii habitus 1,30.26.& 43,28.&c.
Pythagoras Samius comatus dictus 1,31,1. & 44, 12.
Pythagoras in divis habitus 1,31,4.
Pythagoras cum Memphiticis ſacerdotibus agit 1,32,2.
Pythagoras Thaletis judicio angelus cognitus. 1,32.10.
Pythagoras de ſtatuis, de cultu divino, & providentia reſpondit 134,1.
Pythagoras ſobrius, frugalis, pauci ſomni,cibi &c. 1,32.21.etc.
Pythagoras venit in Italiam Olymp. 62. 1.47.23.
Pythagoras venit ex Ionia & Samo 1.90,12.
Pythagoras non ſuo nomine ſed Samius nominabatur apud Crotoniatas 1.60,15.
Pythagoras colitur ut Deus 1,35.& 43.27.&c.
Pythagoras cum Mocho ejuſque poſteris in Ægypto agit 1,33.5.&c.
Pythagoras totum triduum & tres noctes ſine ſomno, cibo & potu tranſigit 1,34,26.
Pythagoras in Babyloniam ad magos proficiſcitur 1,36,23.
Pythagoras 22.annos in Ægypto aſtronomiæ & Geometriæ ſtuduit, 1.36.26.
Pythagoras natus 56.annos rediit Samum 1,37.27.&c.
Pythagoras Eratoclis filius qualis, & ejus ἀναβατικοὶ libri 1,46,15.
Pythagoras maximum Dei munus 1.44.8.
Pythagoras Aſtronomus, Arithmeticus, Geometer, tiſque artibus admirandus 1,41.23.
Pythagoras philoſophans extra urbem in locis remotis vitam finiit 1,42,11.
Pythagoras virtutum exemplar animi oculos efficiebat

efficiebat inter Græcos 1, 45.6.
Pythagoras peregrinans in Italia & Sicilia quid fecerit 1,46,9.
Pythagoras rogatus à Sybaritis ut se Apollinē diceret 1,157, v. penult.
Pythagoras Pherecydem curaturus accedit 1, 162.22.
Pythagoras Pherecydi exequiarum justa solvit ibidem 162,24. & 210.15.
Pythagoras apud fœminas Crotoniatas effecit, ut multas vestes afferrent in templum Iunonis 1,63,16.
Pythagoræ egregium apophthegma in ridentē reditum animarum ab inferis 1, 158.10.
Pythagoræ ad Thaletem & Biantem profectio 1,30,30.
Pythagoræ & Pythagorica philosophia à Deo 1,25.8.
Pythagorei sacra faciunt, ut Apollo ex tripode reddit oracula 1,139.25
Pythagorei aliquot in Myllonis ædibus exusti 208,27.
Pythagorei creverunt rursum ad trecentos 212. 23.
Pythagorei & Pythagoristæ ut Attici & Atticistæ 1, 84.10.
Pythagorei politici & in imperando periti 1. 122, v. ult.
Pythagorei abstinuerunt à vectigalibus 1. 123, 5.
Pythagorei calumniis petiti in Republ. administranda 1.123.7.
Pythagorica omnia symbolis erant involuta 206. 28.
Pythagorica philosophia ac secta diu neglecta 1,26,5.
Pythagorici nec tristes nimis nec hilares, sed semper medium tenebant 170, 10.
Pythagorici ita erga se mutuò affecti, ut bonus pater erga suos natos 171, 31.
Pythagorici suas facultates communes habuerunt 1,43,25.
Pythagoricorum monumentorum nihil exstabat ante Philolaum 172, 12.
Pythii Apollinis templum Crotone 1, 58,26.

Q

Quæ facienda & non facienda sint collineant ad cœleste numen 1.89,8.
Quæ Pythagoras cum Abaride Hyperboreo egerit dixeritque 1.94,15.
Quæ homines vulgò admirantur non faciunt ad fœlicitatem, 2. 98, 20.
Quæstus ex Geometria quomodo ceperit 1, 91. 15.
Quantum quis pedibus valeat, proverbium 108, v. ult.
Quercinis Deus honorandus 1, 140. v. ult.
Qui admittantur ad sacra Pythagoræ? honesti scilicet 1, 139.21.
Quidam etsi justè juraturus tria talenta potiùs pendere voluit, 1,133.25.
Quidam mento aureo statuæ furto sublato obiit 1, 132,27.
Quies malorum nobis agnatorum & notitia vitæ felicioris 2,11.10.
Quisque Pythagoreus ad se reversus concoquebat & sanabat vitia sua 190,6.
Quod præest in homine collineat ad ea, quæ sunt animi 2. 26.22.
Quomodo affecti esse debeant, qui dabunt operam procreationi 180. 25.
Quomodo Pythagoras Crotoniatas juvenes ad senum reverentiam hortatus sit 1,49. tota.

R

Rarò Venere utendum 179,31.
Ratio recta quæ dictat non quæ voluptas, labor, peccatum, sequenda 189,1.
Ratio animi instrumentum 2,44.19.
Rationi animi repugnare stultitia est 2, 156, v. ult.
Rationis judicium luxantia abjicienda 1,165,7.
Recidenda noxia in amicitia 196,17.
Recordatio prioris vitæ hortatio ad disciplinā 1,68,13.
Recordatio Pythagoreorum quotidiana quæ & qualis 1,149,7.
Rectè sentire paucis datum 172,29.
Rectum honestumque non aliundè, quàm à deo quærendum 1.89,14.
Rectum judicium hominibus veram felicitatem confert 2,37,15.
Regias amicitias etiam respuebant Pythagorici 169,17.
Regula non fallit oculos 1,112,3.
Reipublicæ forma optima 1.124.20.
Relinquendi salvi qui ex honesto & casto matrimonio nati 180,18.
Reliquæ scientiæ sunt quasi venationes bonorum 2,25.21.
Repetebant quæ didicerant Pythagorei, rebus-

que honestis vacabant 1,98,v.ult.
Reprobatio amicitiæ quæ probanda 1,102,5. & 195, 26.
Repulsam passis discipulis Pythagoræ quid fieret, 1,78,20.
Rerum bonarum nihil verecundia dignum est 1,142,4.
Res communis non debet legibus dissolvi 215,17.
Responsis deorum deditus Pythagoras 1, 137,26.
Respublicæ in Italia & Sicilia optimè constitutæ 1,123,11.
Respublica vergit in deterius 209,28.
Reverentiæ & timoris dei in Pythagora argumentum 1,138,5.
Revolutiones circulares cum cæteris hominibus patefactæ, 1,44,22.&c.
Rex non debet præteriri, ut ejus loco subditus colatur 1,89.14. & 129.6.
Rhegii collegium habuerunt Pythagorici 209,25.
Rheginicæ urbes probè à Pythagoreis constitutæ 1.123,20.
Rheginorum legislatores qui 1,154,21.
Rhegium legibus fundatur, & servitus pellitur ab Pythagora 1,46,17.
Rhetorica exstinguitur 2,92,15.
Risus incontinens abesse debet 2,153,13
Risus homini proprius est 2,153,25.
Risus observabat Pythagoras 1,77.5.
Ritus patrios servandos, etsi deteriores 1, 156,30.
Robur risum esse 2,52,14,
Robur pulchritudo, sanitas, fortitudo à nullis conferitur 1,53,10.
Romani sectabantur Pythagoram 202,25,
Rubor nimius malus 2,158.5.

S

Sacra sua non enunciabant Pythagorei externis & prophanis 1,191,25.
Sacrificia non debent esse sumptuosa, ne semel videamur defuncti 1,61,15.
Sagittæ inequitans Abaris fluvios & maria transivit 1,128,10.
Sagitta utilis in anxietate Pythagoræ 1,93,13.
Sagitta ab Abaride Pythagoræ donata quem habuerit usum 1,93,15.& 131,16.
Saleucus discipulus Pythagoræ 1,103.12.
Saltationibus etiam utebatur Pythagoras 1, 109.2.
Salve Pythagora dicit Nestus fluvius 1,127,5.
Salutaria pharmaca, quibus Pythagoras tollebat omnes perturbationes 1.70.tota.
Samius Comatus Pythagoras dictus 1.31,1 & 44.12.
Samii Ægyptiacam formam disciplinarum non appetebant 1,37.tota.
Sanctificationes animi inventæ à Pythagora 1,69,31.
Sanguis non voluntariè effusus in templo, quomodo excipiendus, 1.140,15.
Sanguis res pretiosissima 1.140,16.
Sanitas expetenda 2,50,1.
Sapere virtutis opus 2,47.
Sapientia excepta omnes res nugæ & deliramenta 2,54,6.
Sapientes perfectè vivunt 2,65,v.ult.
Sapientes solùm septem inventi, 1,54,5.
Sapientia scientia veritatis τῶν ὄντων 1,144,29. & 145, 6.
Sapientes nihil habent inexspectatum 170,15.
Sapientiæ magnæ scire quibus cibis utendum sit 179.3.
Sapientia eminet in omnibus 2,12,24.
Sapientia sola beatos reddit 2,25.9.
Sapientia longissimè remota, ut præsentia videt 2,14,5,& 20,30.
Sapientia omnium rerum principia invenit 2. 19.5.
Sapientia non versatur circa definita, sed ad universa se extendit, 2,18,30.
Sapientiam verè talem esse, quæ occupata sit circa pulchra & æterna 1.65,15.
Sapientissima res numerus 1.85,28.
Sapientissimus & veracissimus quis 2.20,6.
Sapientissimus quisque esse debet 2, 25,7.
Σχιαγραφία omnia magna 2,52,10.& 77.12.
Scientifica contemplatio 1,75.5.
Scientia absque justitia calliditas est 2,110,26.
Scientia cum scientibus periit in Pythagoreis non enunciantibus 210.24.
Scientia rerum humanarum quid efficiat 2. 7.6.
Scientia efficit ut omnibus benè utamur 2. 23.29.& 25.4.
Scientia dux consensus & concordiæ 2.27,10.
Scientiæ reliquæ venationes & præparationes bonorum 2,25,22.
Scintillæ aliquot obscuræ scientiæ Pythagoricę conservatæ 211,1.

Sectiones

Sectiones quæ fiunt ferro & igni in vitiis 1, 74.8.& 190.14.
Sectiones & ustiones quomodo curarent Pythagorei 1,148.15. & 204,23.
Secunda fortuna omnes amant uti 2,22,16.
Securitas & subsidium ex σύνεσις 2,125.tota.
Seditio fugienda in urbibus 1,47.14.
Semen vitiosum exsistit ex prava temperatura 181 3.
Semina quædam sponte, quædam arte proveniunt 2,56.3.
Seminarium Pythagoricorũ dogmatum quod 2, 151, 24.
Senes præsidebant lectioni 1, 99,17.
Senes monent à libidinibus 1, 99.v.ult.
Sensualia conspuenda quæ lumen mentis non habent 2, 157,25.
Sensus bifariam dicitur 2,64.7.
Sententia vel γνώμαι res potentissima 1,85, v. ult.
Sententiæ Pythagoricæ 1,100,29.
Sepeliendi ratio quæ Pythagoreis 1,118,& 119. totis.
Septem sapientum sapientiæ similis ἀνεξιμανδ 1, 86.14.
Sepulchra & illorum ratio 1,88.13.
Sepulchrum erigebatur, qui indignis enuntiassent arcana 206.10.
Sermones vel λόγοι purgare animum, ut cum gaudio servemus audita 206.1.
Sermonis Dei natura consecrantur cor & cerebrum 1.107,17.
Sexus fœmininus natura religiosus 1.62,28.
Sicilia penitus liberatur à servitute per Pythagoram 1.46,31.
Sicilia liberatur tyrannide 137.25.
Sicula mensa rejicienda 1,80, 10.
Silentii præcepta ducebant ad mentis moderationem 1,169.20.
Silentium observabat Pythagoras in discipulis 1.77.5.
Silentium quinquennale indicebat suis Pythagoras 1,77,28.
Simulachra divorum erecta 1.138.28.
Sol princeps omnium syderum 2,12.27.
Sol in sua regione melius perspicitur, quàm in undis 2,96.2.
Sol omnia gubernat 2.96.8.
Sole orto è lecto non surgendum 213,30.
Solitaria, quieta & tranquilla loca petebant Pythagorei ambulantes 1.97,15.
Solus peregrinatus est Pythagoras 182,27.
Somni insitiæ vestigia expurganda 2,155.25.
Somni brevitas præcepta à Pythagora 1,74. 26.& 165,16. & 190,30.
Somni Pythagoreorum præsagi & vaticini 1, 70.29.
Somnus jucundus in τέρψις 2,125.22.
Somnus requies malorum 2, 123,23.
Somnus χρησφόλεως 1.111,5.
Sophistæ fontes doctrinæ juvenibus turbidos reddunt 1,81.13.
Σωφροσύνη animi scientia & virtus 2,22.5.
Sortilegiis intentus Pythagoras 1,137.27.
Speculativa prudentia vitæ humanæ conducit 2, 60.31.
Speluncæ in qua homines detinentur, descriptio 2,ab p.92.v,ult. usque ad p.98.16.
Sperandum contra spem 1. 131.1.
Sphæra cum duodecim quinquangularibus à quo inventa 1.91.5.
Spintharus quid narret de Archyta 1,171,5.
Spolia Euphorbi suspensa in templo Junonis Argivæ 1, 69,1.
Spondiacum carmen Pythagoræ 1. 109. 11. & 23.
Stateram non esse transcendendam hortatio est ad justitiam 1,164,7.
Stateram non esse transiliendam 2,143.8.
Statuæ deorum cum Orpheo in ære formatæ à Pythagora coluntur 1.138.28.
Stragulæ vestes albæ & mundæ Pythagoreis 2, 100. 2.
Stragula unde constabant 1,100,13.& 137,14.
Stragulum colligare nescit philosophus 2. 89.13.
Stragula convolvenda ne vestigium appareat 2, 55,15.
Studia et noti seu familiares futurorum discipulorum Pythagoræ 1,77.10.
Studium philosophiæ accipit primum locum cum voluptate 2, 43.11.
Studium philosophiæ non utitur instrumentis nec locis, sed ubique veritatem amplectitur, 2, 43.17.
Subitarios sapientes, divites, bonos, fortes homines non recipiunt 2, 118,28.
Submersis pueris grues in testimonium vocatæ 1,121,21.
Subterranea loca judicii 2.82,29.
Suere alicui mortem 185, 5.
Superiori non esse conviciandum 214,23.

Supplicium

Supplicium juxta leges 186.9.
Supplicationibus abstinebant Pythagorici & quare 191.5.
Suppuratobonum est uri 2.4,21.
Surgentes cubitu se non statim in turbas ingerent 1,97,25
Sybaridis legati 1,125.25.& 157.12
Sybaridis serpentem multos occidentem Pythagoras depulit 132,5.
Sybarim vrbem subegerunt Pythagorei 213.1.
Sybaris urbs Siciliæ stabilitur legibus 1,46,16.
Syllus Pythagoreus benè sanctèque juraturus abstinuit, 1.138,8.
Symbola Pythagoræ optimè instituunt 1, 102,21.
Symbola sine expositione anicularum delitamentis,exposita oraculis similia 1.104,8.
Symbola simpliciter posita ut aniles fabulæ 191. v.ult.
Symbola exposita admirabilem utilitatem præbent 192,3.
Symbola pons & gradus 2.130,19.
Symbola cur inventa 2,131, penè tota.
Symbolis sibi mutuò loquebantur Pythagorei, præsentibus externis 191.27.
Symbolorum scribendorum origo 211,18.
Symbolum scriptum in tabula ab Pythagoreo solvit hospiti alterius decedentis expensas 190.& 200.25.
Symmictus & miscellaneus accessus 1,17,18.

T

Talenta tria promittuntur, qui Democedem tollant 217.28.
Tantalus Homericus 205,8.
Taurominitanus juvenis ab Pythagora à furore liberatus 1,109.84.
Taurum esse præstat uno die, quàm seculum bovem 216,25.
Taurus Tarentinus abstinuit à fabis instinctu Pythagoræ 1,67.tota.
Taygetus mons gravem aërem facit Lacedæmoniis 1, 93,28.
Telangis scriptum 1,133,1.
Telauges quis & cujus vir 1.135,9.
Telluris pondera 2,91,5.
Temperans amat temperantiam 2,42,3.
Temperans & mascula vita amplectenda à primis annis 1,153.31.& 189,15.
Temperamentum ciborum & potuum somnique & quietis modus 1,148.4.
Temperantes & sani esse debent,qui liberis dabunt operam 180,27.
Temperantia,justitia,fortitudo,veritas,vera animi ornamenta 2,83,11.
Temperantissimi pecuniis imperant, vitæ non parcunt 2,120,23.
Temperantiæ experimentum 1,51. 20.
Templa petebant maximè Pythagorei 1,97,30.
Templum ingrediendum cum veste munda 1,140,5.
Templum ad dextram ingrediendum ad lævã exeundum 1,142,10.
Tempore Pythagoræ unus sapiens 1,54,7.
Tempus magnum bonum 1,57,9.
Ternarium numerum divinum esse Pythagoræ inventum 1.139,26.
Terræmotus Pythagoras prædixit 1,127,24.
Terræmotum è puteo prædixit Pythagoras 1,128,19.
Tetractys vel quaternio Pythagorica 1,138, 20. & 147.10. & 20.
Teutheas fluvius 217.12.
Thales Milesius admirator Pythagoræ 1,31,28.
Thales cœlum suspiciens & in fossam incidens ridetur 2,85,17.
Theætetus Pythagoricus 1,154,19.
Theano Brotini uxor prudens & præstans fœmina 1,125.5.& 2201.& 224,5.
Theano Pythagoræ conjux 1,125,12.
Themis honestatis dea apud deum 1.55.25.
Theocles Pythagoreus 1,123,24.
Theologia Pythagoræ à quo scripta dubitatur 1,134,32.
Theologia Pythagoræ ab Orpheo putatur profecta, 1,135,20, &c.
Theorides Metapontius Pythagoreus 1,220,31.
Thesaurus magnificus majorum gloria 2, 111,15.
Thestoris Possidoniatis liberalitas erga Thymaridem 1,204,10.
Theris Achillis mater filia Nerei 203,13.
Thrax ancilla ridet Thaletem in fossam prolapsum 2,85,18.
Thura à fœminis adolenda diis, non animalia 1,61,12.
Thus adolebat Pythagoras 1,137,28.
Thymarides discipulus Pythagoræ 1,103,17.
Thymaridæ Tarentini navigantis votum & dictum 1.134,10.
Thymaridis Parii depauperatio 201.10.

Thymedia quærebatur ab Pythagoricis 1, 97, 18.
Thyrrenorum seu Thuscorum sævitia in piratas 2, 55.11.
Thyrsigeri multi pauci Bacchi 2,77.28.
Tibiarum sonus lascivus, multitudini conveniens, illiberalis 1, 109, 6.
Timares Locrus 1, 123.17.
Timaratus vocatur idem 1.154.17.
Timychæ Pythagoricæ fœminæ fortitudo 1, 168. tota.
Timychæ tormenta Dionysius jussit inferri 169, 1.
Timycha linguam præmorsam tyranno in os exspuit 169, 8. & 182.21.
Tinctores prius expurgatos sordibus pannos tingunt 1, 81, 1.
Tonitru, hominem terram contingere debere, monet 1, 142, 5.
Tralliani suos liberos docent animarum esse immortalitatem 1, 155, 8.
Tres partes seu species animæ 2, 29, 16, ex Plat.
Triennium explorationis in discipulis Pythagoræ 1, 77, 20,
Triobolum numerabat quotidiè cuidam juveni Pythagoras 1, 39, 7.
Triobolus honorandus 2, 159, 6.
Tubera & exhulcerationes in amicitia abesse debent 1, 101, 14.
Tydas scholam Pythagoræ accepit à Boulagora 120.13.
Tydas pauper & exsul obiit 120. 18.
Tyrannide urbes liberavit Pythagoras 182. v.ult. & 187, 20.
Tyrannis ex sola ἀνομίᾳ oritur 2. 127, 24.
Tyrannum sævientem in officio continuit Pythagoras 1, 187, 22.

V

Vaticiniis deditus Pythagoras 1, 137, 26.
Venatione non occupabantur Pythagorei 1. 100, 15.
Veneri die sexto sacrificandum 1, 139, 27.
Ventis spirantibus sonum esse adorandum symb. lib. 2, 140, 8.
Venti vehementes sedantur à Pythagora 1, 127, 26.
Vera dicens maximè vivit 2, 65, 28.
Verecundi esse debebant discipuli Pythogoræ 1, 85, 32.
Verecundia simulationis expers 1, 74, 30, & 165, 19.
Verisimilitudines non esse Pythagoricorum 1, 88, 25.
Veritas solo oculo divino videtur non carnali 1, 76, 18.
Veritas occultata in parvis dictis à Pythagora 1, 146. 30.
Veritas præcipuum animi opus 2. 46. 6.
Veritas Deo & hominibus grata 1, 114. 28, &c.
Veritas philosophiæ beneficio contingit 2. 115, 2.
Veritas investigatu difficilis 2, 146, 15.
Veritas uniformis, falsum multiplex 2. 148, 21.
Verno tempore Pythagoras suavi modulamine utebatur, 1, 108, 16.
Veste, in qua nemo indormierat, utendum templum ingressuris 1, 140. 7.
Vestibus utebantur candidis & puris Pythagorei 1, 100, 10. & 137, 12.
Vestis nigra & fulva præcipiebatur Pythagoreis 1, 140. 8.
Vestis fulva testatur æqualitatem & justitiam animi 1, 140, 11.
Vetularum deliramenta 2, 90. 15.
Via publica non ambulanda 1, 86, 32.
Via publica declinanda ut per semitas eatur 1. 104, 29. & lib. 2, 136. symb. 5. exposit.
Viam in forum vel curiam ignorant boni 2. 84, 16.
Victoria honesti gloriam affert 2, 111, 3.
Videntia animalia quæ 2, 63, 28.
Villosis pellibus utebantur Pythagorei 1, 100, 14. & 137, 16.
Vinci ab honesto turpe 2, 111, 4.
Vini abstinentia studiis necessaria 1, 74, 25.
Vinum fugiendum 1. 106, 9.
Vinum Pythagorici non bibebant interdiu 1. 98. 19.
Vinum vesperi bibebant Pythagorici 1, 99, 12.
Vir bonus temperãs & justus, beatus, 2. 112, 16.
Viri erga uxores quales esse debeant. 1, 75, 15.
Virtute benè vivitur 2, 3, 32.
Virtutis studium philosophia comparatur 2, 115, 10.
Virtus cum paupertate præstat divitiis cum violentia partis 2, 4, 28.
Virtus non venit à pecuniis, sed hæ ab virtute 2, 83, 27.
Virtus ut casta & continens matrona 2, 4. 9.
Virtus velut sacrosanctum delubrum 2, 4. 4.

Visus princeps reliquorum sensuum 2, 12,26 & 13,18.
Vita humana similis celebritati Olympiacæ 1,64,12.
Vita humana composita esse debet ad Deum sequendum 1,85,11.
Vita felix & beata 1,124,30.
Vita Pythagoræ consona pietatis operibus, quæ perfecit 1,157,5.
Vita continens, laboriosa &c. 179.24.
Vita recta & sana uti 2.27.5.
Vita bifariam dicitur 2,63,26.
Vita nostra mors, & mors vita 2,101,14.
Vitæ cupidi & φιλοψυχοῦντες 2.120,30.
Vitæ humanæ brevitas & imbecillitas 2,52,30.
Vitia animi, ut ira, dolor, voluptas, turpis voluptas, non patiuntur aliquem placidè quiescere 2,76,2.
Vivere non debet qui suos pudore afficit 2, 110.10.
Vivit magis qui vigilat, quàm qui dormit 2, 65,6,& 66.v.ult.
Vlysses noluit Penelopen relinquere 1,63,23.
Vlysses immortalitatem à Calypso accipere recusavit 1,63,22.
Vnctionibus utebantur Pythagorei 1.98,11.
Vngues in sacrificiis non præcidendi 1,154,9.
Vniversalibus probè cognitis particularia facilia 2.145.28.
Vocis Pythagoræ vis adipsas feras allabebatur 1.67,28.
Voluptas pellenda 189,14.
Voluptas primum, deinde contumelia, tertiò pernicies exterminanda, 1,153,30.
Voluptas inprimis fugienda Pythagoreis 1. 176,8.
Voluptas quæ venit ab philosophia sincera est, 2,4.28.
Voluptate nihil magis fallit, & ad peccandum allicit 1,176.10.
Voluptates malæ 1,87,25.
Voluptates omnes aspernantur, ut deliri sint, 2,49.21.
Vibes coagmentantur ex domibus 1,158,v.ult.
Vrbes confusas ex servitute liberavit Pythagoras 183,3.
Visa ex Apulia sæviens à Pythagora repressa, docta, pasta, cum jurejurando dimissa 1,66,9.
Vitionibus & sectionibus non adhibebant pharmaca Pythagorei 1,148, 150 & 204, 23.
Vsus rei Venereæ tardus & moderatus, bonus 179, 27.
Vsus bonorum rectus requiritur 2,23.10ta.
Vulcani nativitas & ortus 2, 50,26.
Vulgi opinationi non esse adhærescendum 1, 172,25.
Vulgus insanit, pueros benè instituens, & adolescentes suæ libertati relinquens 174,10.
Vulneribus in anteriori corporis parte acceptis mori pulchrum, contra; si contra 1,87,v.ult.
Vxores nemo persequitur, 1,87,16.
Vxores magis amandæ ac diligendæ, quàm patentes 1,61.22.
Vxores castæ ab Vesta acceptæ exemplar 1. 56,30.
Vxores in conspectu deorum nubunt 1,56,25. & 87.17.
Vxores domos non inficient adulterinis fœtibus 1,56,23.

X

Χενίζειν, peregrinis linguis & moribus improbabant Pythagorei 202,21.
Xenophilus Chalcidensis qualis 209,32.
Xouthus Hellenes donum 203,21.

Z

Zaleucus Locrus legislator Siciliæ 1.46,21, & 123,17.& 154.17.
Zamolxis discipulus Pythagoræ 1,103.15.
Zamolxis famulus Thrax 1,154,32.
Zamolxis ad Getas profectus illis leges dedit 1,155.3.
Zamolxis deus habitus 1,155,17.
Zonæ in ædem Æsculapii delapsæ lex, 1,129,1.

INDEX

illustrium Pythagoreorum,

qui sunt in IAMBLICHI *lib.* 1. *p.* 221. 222. & 223. *juxta regiones.*

AEGEI. VI

Crito, p. 223,6.
EUcithon 223,6.
Hippomedon 223,5.
Polyctor 223,7.
Timosthenes 223,5.
Thrasydamus 223,6.

CARTHAGINENSES IV.

Anthen 222, 26.
Leocritus ibidem.
Miltiades ibid.
Odius ibid.

CATANEI VI.

Charondas 223,27.
Chrysippus Tyrrhenus ib. 28.
Lyramnus ibid. v. 30.
Lysiades Corinthius ibi. v. 27.
Nausitheus Atheniensis ib. 29.
Neocritus Ponticus. ibidem.

CROTONIATÆ XXIX.

AEgon 221.12.
Ageas v.18.
Agelas v.13.
AEmon ibid.
Agylus v.18.
Alcmæon v.20.
Antimedon v.17.
Boutius v.15.
Bryas v,16.
Cleophron v.19.
Cleosthenes v.13.
Damocles v.20.
Dymas v.12.
Ecphantus v.14.
Epilysus ibidem.
Eratus v.15.
Euandrus v.16.
Hippostatus v.12.
Hipposthenes v.19.
Itanæus v.16.
Leophron v.18.
Menon; v.20.
Milo ibidem.
Millias v.19.
Onatus v.19.
Phyciadas v.14.
Rhodippos v.16.
Silios v.13.
Timæus v.15.

CAULONIENSES V.

Callibrotus 223,18.
Dicon ibidem.
Drymon v.19.
Nastas ibidem.
Xentas ibidem.

CYRENÆI IV.

Aristangelus 223,24.
Melanippus v.23.
Prorus ibidem.
Theodorus v. 24.

CYZICENI IV.

Butherus 223,26.
Hipposthenes v.25.
Pythodorus ibidem.
Xenophilus v.26.

LACEDÆMONII IV.

Abaris Hyperboreus v.9.
Anthocharidas v.8.
Cleanor ibidem.
EUrycrates ibid.

LOCRI X.

Adicus 221,32.
Eucres ibidem.
Euthenus ibidem.
Gyptius v.31.
Philodamus v.32.
Sosistratos ibidem.
Sthenonidas ibidem.
Timares v.ult.
Xenon v.31.
Zaleucus v.33.

LUCANI VI.

Cerambus 223.3.
Dardaneus v.4.
Malias ibidem.
Ocelus v.2.
Ocylus ibid.
Orestandrus 3.

METAPONTINI XI.

AEneas 221.23.
Agesarchus v.27.
Agesidamus v.25.
Alcias v.27.
Aliochus v.33.
Alopecus v.32.
Antimenes v.31.
Arestadas v.22.
Aristeas v.24.
Aristomenes v.26.
Arytus v.28.
Astylus v.33.
Brontinus v.21.
Chilas v.29.
Dacydas v.33.
Damarmenus v.23.
Damotages v.31.
Eiriscus v.28.
Empedocles Acragātinus 222. v.2.
Epiphron 221,28.
Eudrus v.25.
Euphemus v.30.
Euriphemus v 26.
Glycinus 221.1.
Lacrates 221.33.
Lacritus v.31.
Laphaon v.24.
Leocydes v.29.
Leon v.22.
Megisteas v.29.
Melisias v.24.
Parmenides Eleates 221,2.
Parmiscus 221,28.
Proclus v.30.
Pyrrhon v.32.
Rhexibius ibid.
Thraseos v.28.
Thrasymedes v.30.
Xenocides v.25.
Xenophantes v.27.

PARII X.

AEtius 222.27.
Alcimachus 28.
Amoetus v.30.
Dexitheus v.28.
Dinarchus v.29.
Eumaridas v.30.
Meton v.29.

Phanecles v.27.
Timæus v.29.
Timeſianax v.30.
PHLIASII IV.
Diocles 223,20.
Echecrates ibidem.
Phanton v.21.
Polymnaſtus v.20.
POSIDONII VII.
Athamas 222.33.
Bathylaus 223.1.
Cranius ibidem.
Myes ibidem.
Phædo ibid.
Proxenus 222,33.
Simus ibidem.
RHEGINI XI.
Ariſtides 223.10.
Ariſtocrates v.15.
Athoſion v.12.
Colax Selinuntius v.13.
Demoſthenes v.10.
Euthycles v.13.
Elicaon v.11.
Hipparchydes 12.
Mneſibulus 11.
Opſimus 13.
Phytius 11.
SAMII VI.
Archippus 223,16.
Glorippus 17.
Heloris ibid.
Hippon ibid.
Lacon 16.
Meliſſus 15.
SICYONII IV.
Demon ibidem 22.
Poliadas 21.
Soſthenes 22.
Soſtratius ibidem.
SYBARITÆ XII.
Deonax 222,23.
Diocles ibidem.
Empedus ibid.
Euanor 21.
Euæus 24.
Hippaſus 22.
Meneſtius 23.
Metopus 21.
Polemæus 24.
Proxenus 22.
Timaſius 24.
Tyrſenus 25.
SYRACUSANI. III.
Damon 223 15.
Leptines ibidem.
Phintias ibidem.
TARENTINI XLIII.
Abroteles 221,18.
Achmonidas 19.
Acouſiladas 13.
Arceas 8.
Archomachus 18.
Archippus 9.
Archytas v.5.
Ariſtippus v.5.
Ariſtoclidas 16.
Arytus 4.
Aſteas 7.
Brias 18.
Cænias 7.
Carophantidas 20.
Clearatus 15.
Cleon ibid.
Clinagoras 9.
Clinias 17.
Dicæarchus 10.
Dinocrates 12.
Echecrates 13.
Eſtiæus 6.
Euandrus 18.
Eurymedon 8.
Euthymus 10.
Iccus 14.
Leonteus 15.
Lyſibius 12.
Lycon 6.
Lyſis ibidem.
Mimnomachus 19.
Paction 13.
Philolaus 4.
Philonides 11.
Phrinychus 15.
Phrontidas 11.
Piſcrydus 17.
Piſicrates 14.
Polemarchus 6.
Sicas 20.
Smicheas 16.
Theodorus 5.
Zopyrus 9.

INDEX NOBILIUM FOEMINARUM.

Abrotelia 224. 8.
Babelyma v.12.
Bio 11.
Byne 2.
Chilonis 3.
Cleæchma 13.
Echecratia Phliaſia 9.
Laſthenia 7.
Mya uxor Milōis Crotoniatę 6.
Niſtadula 11.
Philtes 1.
Piſirronde 18.
Theano Brontini uxor 5.
Timycha uxor Myllii 223,21.
Tyrſenes 10.

FINIS.

EXCUDEBAT AEGIDIUS RADAEUS ORDINUM FRISIAE TYPOGRAPHUS FRANEKERAE, ANN. M. D. XCVIII. X. CAL. DECEMB.